MALÝ STAROČESKÝ SLOVNÍK

DODATEK O STAROČESKÝCH PRAVOPISNÝCH SYSTÉMECH NAPSAL VÁCLAV KŘÍSTEK

MALÝ STAROČESKÝ SLOVNÍK

JAROMÍR BĚLIČ
ADOLF KAMIŠ
KAREL KUČERA

STÁTNÍ
PEDAGOGICKÉ
NAKLADATELSTVÍ
PRAHA

Recenzovali: univ. prof. dr. Arnošt Lamprecht, DrSc, dr. Igor Němec, DrSc.
Schválilo ministerstvo školství ČSR
dne 24. února 1977, č. j. 8 241/77-31
jako příručku ke studiu na filozofických
a pedagogických fakultách.
1. vydání
© Státní pedagogické nakladatelství, 1978

Malý staročeský slovník má sloužit jako pomůcka při četbě staročeských textů především ve vysokoškolských cvičeních k přednáškám z historické mluvnice, z vývoje spisovné češtiny a staré české literatury. Může však samozřejmě být prospěšný i širšímu kruhu zájemců o staročeské literární památky.

Se zřetelem k svému určení slovník neobsahuje všechnu dochovanou slovní zásobu staré češtiny, nýbrž je v zásadě pouze diferenční, tj. zaznamenává jenom ta slova (a jejich významy), která v dnešní češtině neexistují, popř. která sice existují, ale v starých dobách měla význam nebo některé významy odlišné. U takových několika významových slov se ovšem vedle významů odchylných většinou uvádějí i významy shodné s novou češtinou. Z velké části se nezaznamenávají ani slova odlišná od dnešního jazyka pouze svou hláskovou podobou, pokud staročeská podoba příliš neztěžuje porozumění. Konečně je rozsah omezen tím, že slovník je jen výběrový, tj. nezachycuje slovní zásobu staročeské literatury úzce odborné, zejména právních a lékařských knih, rostlinářů, dále různých latinsko-českých vokabulářů apod., nýbrž soustřeďuje se na díla určená v své době širšímu publiku, která ostatně i dnes zčásti budí zájem veřejnosti, jako především básnické skladby, prozaické spisy historické, cestopisné aj. Vzhledem k významu, který měly příslušné památky pro počáteční stadia spisovné češtiny a i později pro její rozvoj, je do slovníku zařazena též diferenční slovní zásoba starých biblických překladů, náboženských spisů a zejména děl nábožensky reformních, která jsou přímo nebo nepřímo spojena s husitským revolučním hnutím a v souvislosti se stavem společnosti dosvědčují vyspělost českého společenského myšlení v dobovém historickém kontextu. Časově je náš slovník omezen na památky od prvních počátků českého písemnictví do konce 15. století.

Jednotlivá slova i eventuální příklady jejich užití nejsou ovšem ve slovníku podávána trasliterací původní grafické podoby, doložené v textech, nýbrž veskrze se užívá ustálené jednotné transkripce, obvyklé dnes namnoze i v nových vydáních staročeských památek. Na pomoc čtenáři, který by se zabýval starými památkami v jejich původním originále nebo ve vydáních netranskribovaných, přinášíme jako dodatek ke slovníku na s. 693 n. stručné

pojednání o staročeských pravopisných systémech a přehlednou tabulku jednotlivých liter i jejich spřežek s uvedením. které hlásky mohou v staročeských rukopisech označovat.
V údobí, ke kterému se náš slovník vztahuje, stará čeština se prudce vyvíjela také po stránce hláskové a tvarové. Aby se jednotlivá slova nemusela vždy uvádět ve všech eventuálních chronologických variantách, často se jako heslo uvádí pouze podoba doložená počátkem 14. století. U řady slov se však uvádějí i podoby vzniklé později, zvláště jsou-li jen ony doloženy v památkách (např. s hláskou *u* > *i* vedle podob bez přehlásky), a v případech, v kterých je obojí podoba v abecedním řazeni daleko od sebe, dává se pro usnadnění práce se slovníkem odkaz od jedné podoby k podobě druhé, kde je příslušné slovo zpracováno. V jiných přepadech jsou varianty prostě uvedeny vedle sebe v jednom heslovém odstavci. V zásadě uvádíme u jednotlivých slov jenom podobu nebo podoby skutečně doložené a zřídka provádíme rekonstrukci předpokládaných podob výchozích, protože tím by se hledání ve slovníku zbytečně ztěžovalo. Z téhož důvodu někdy zpracováníme doložené dublety jako samostatná hesla, ovšem se vzájemnými odkazy (např. *podščievati a poščívati*); u slov s předponami *s-, za vz-* rovněž zachycujeme podoby vyskytující se v památkách a při jejich transkripci zpravidla neetymologizujeme. Často se seskupuji do jednoho hesla též slovotvorné dublety stejného významu.
U ohebných slov se uvádějí v záhlaví hesla také nejnutnější údaje tvaroslovné, zejména koncovka genitivu sg. podstatných jmen (většinou se však tyto koncovky neuvádějí u pravidelných substantiv tvrdého sklonění všech rodů) a u sloves koncovky 1. a 2. os. sg. préz.; podle potřeby se v závorce uvádějí ještě tvary jiné, jejichž poznání by v textu mohlo čtenáři působit potíže (např. aorist, imperfektum, přechodníky), a tyto tvary jsou eventuálně uvedeny na příslušných místech v abecedním řazení jako zvláštní heslová slova s odkazem k heslu základnímu. Pokud tyto odkazy následují v abecedě těsně za sebou, často spojujeme pro úsporu místa několik hesel na jednom řádku, neboť tím se přehlednost slovníku podstatně nenarušuje. Soustavný přehled staročeského hláskosloví a tvarosloví, jak bývá v úvodním; oddílu k některým obdobným slovníkům. v našem slovníku nepodáváme, poněvadž takové přehledy pro svou schematičnost při četbě textů nedostačují; poučení tu musí čtenář v případě potřeby hledat v historických mluvnicích.
Za tvaroslovnými údaji u heslových slov následuje příslušnou zkratkou gramatické určení slova (u substantiv se uvádí jen rod, u sloves dokonavost nebo nedokonavost) a dále je novočeský ekvivalent, popř. novočeské ekvivalenty, nebo výklad významu opisem. U slov několikavýznamových, pokud mají významy zčásti shodné s významy dnešními, vychází se podle možnosti od těchto významů shodných. V řadě případů je užití slova nebo jeho význam dokumentován citátem z některé staročeské památky (její jméno se však neuvádí).
Na slovníku pracovali po několik let členové katedry českého a slovenského jazyka na filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze, laromír Bělič (vedoucí autorské skupiny), Adolf Kamiš a Karel Kučera. Zmíněné pojednání o staročeských pravopisných systémech napsal Václav Křístek. V počátečních stadiích příprav se na práci podíleli také Ivan Lutterer a tragicky zahynulá Eva Milavcová. lejí památce připisujeme tuto knihu.
Slovník vznikl jen z malé části samostatnou excerpcí staročeských textu. Byl sestaven hlavně spojením ovšem kritickým dílčích slovníčků k dosavadním vydáním jednotlivých památek, dále soustavným využitím vědeckého *Slovníku staročeského* lana Gebauera, bohužel zpracovaného jenom po heslo *netbalivost* (2. vyd. Praha 1970), a dosud vyšlé nebo v rukopise, popř. v konceptu připravené části nového *Staročeského slovníku* (písmena N, O, P), zpracovávaného v oddělení pro dějiny českého jazyka Ústavu pro jazyk český Československé akademie věd a vycházejícího v sešitech od f. 1968 (počínajíc písmenem N). Bohatě se využilo také rozsáhlého lexikálního materiálu obsaženého v podobě dokladů v Gebauerově Historické mluvnici jazyka českého, zejména v obou svazcích třetího dílu (III/1. *Skloňování,* 2. vyd. Praha 1960, III/2. *Časování,* 2. vyd. Praha 1958), a snadno dostupného použitím obšírných rejstříků ke každému svazku. Neocenitelnou pomocí byla pro autorský kolektiv možnost využit lexikálního materiálu vyexcerpovaného pro zmíněný nový úplný *Staročeský slovník,* neboť bez ní by tato příručka v daném rozsahu vůbec nemohla vzniknout.

Navazovali jsme samozřejmé také na *Slovníček staré češtiny* Františka Šimka (Praha 1947); náš slovník je však proti slovníku Šimkovu značně rozsáhlejší, obsahuje celkem 18 572 samostatných hesel (bez hesel odkazových), kdežto Šiníkův slovník má jen něco přes 10 900 hesel. Přitom většina hesel je v našem slovníku zpracována zevrubněji než u Šimka a spojováním slovotvorných dublet stejného významu i jinými způsoby hnízdování se v jednom heslovém odstavci mnohde skrývají dva nebo i více samostatných výrazů. Na druhé straně leckteré slovo, které Šimek uvádí, v našem slovníku není obsaženo, protože se v zahrnutých památkách do konce 15. století nevyskýtá nebo není z tohoto údobí doloženo vůbec, popř. jeho význam je shodný s novočeským apod. I náš slovník ovšem trpí různými nedůslednostmi, drobnými nevyrovnanostmi a jinými nedostatky; ani při uvedených omezeních nemůžeme také zajistit jeho relativní úplnost. K odstranění řady nedostatků ovšem velmi přispěli už před odevzdáním rukopisu do tisku oba nakladatelští recenzenti, prof. dr. Arnošt Lamprecht z brněnské univerzity a zejména dr. Igor Němec, vedoucí oddělení pro dějiny českého jazyka v ÚJČ ČSAV. K některým z jejich četných připomínek, zejména pokud se týkaly jenom formálního uspořádání, nebylo však bohužel možno z technických důvodů přihlédnout. Dokonalý staročeský diferenční slovník pro praktickou potřebu bude možno sestavit, až bude hotov vědecký slovník úplný; ten je pro českou historickou jazykovědu už dávno naléhavě potřebný. Protože však na dokončení *Staročeského slovníku* v Ústavu pro jazyk český bude nezbytně nutné čekat ještě řadu lět, může za dané situace náš slovník i při své nedokonalosti jako pomůcka vykonat dobré služby, jak je ostatně vykonal i slovníček Šimkův.
J. B.

SEZNAM ZKRATEK

absol. = *absolutivní*
adj. = *adjektivum, přídavné jméno*
adv. = *adverbium, příslovce*
aj. = *a jiné*
akuz. = *akuzativ*, *čtvrtý pád*
anal. = *analogií, analogicky*
aor. = *aorist*
arch. = *archaicky, zastarale*
asigm. = *asigmatický*
ap, apod. = *a podobně*
atd. = *a tak dále*
atp. = *a tak podobně*
bibl. = *v biblických textech*
círk. = *církevní*
část. = *částice*
čin. = *činné (příčestí)*
čísl. = *číslovka*
čtyřslab. = *původně čtyřslabičné*
dat. = *dativ, třetí pád*
demin. = *deminutivum,zdrobnělina*
dok. = *dokonavé*
du. = *duál, dvojné číslo*
dvojslab. = *původně dvojslabičné*
ev. = *eventuálně*
expr. = *expresívní*
f. = *femininum,ženský rod*
fut. = *futurum,budoucí čas*
gen. = *genitiv, druhý pád*
hanl. = *hanlivý, hanlivě*

hod. = *hodina*
hromad. = *hromadné, kolektivum*
hypokor. = *hypokoristické, mazlivé*
imper. = *imperati*v, *rozkazovací způsob*
impf. = *imperfektum*
interj. = *interjekce, citoslovce*
jednoslab. = *původně jednoslabičné*
jm. = *jméno, jmenný (tvar)*
kond. = *kondicionál, podmiňovací způsob*
kompar. = *komparati*v, *2. stupeň adjektiv a adverbií*
křest. = *křestní*
kt. = *který, kteří*
lat. = *latina, latinsky*
lok. = *lokál, šestý pád*
m. = *maskulinum,mužský rod*
min. = *minulý (čas, tvar)*
n. = *neutrum,střední rod*
nábož. = *náboženský*
např. = *například*
nás. = *násobené (sloveso)*
nč. = *novočeský*
ned. = *nedokonavé*
něj. = *nějaký*
něm. = *němčina, německy*
neos. = *neosobní, neosobně*
neskl. = *nesklonné*
neživ. = *neživotné*
nom. = *nominati*v, *první pád*
obyč. = *obyčejně*
odpol. = *odpoledne*
os. = *osoba*
pětislab. = *původně pětislabičné*
pl. = *plurál, množné číslo*
pomn. = *pomnožné*
popř. = *popřípadě*
poses. = *posesívní, přivlastňovací*
posměš. = *posměšně*
pozd. = *později*
préz. = *prézens, přítomný čas*
předl. = *předložka, předložkový*
přech. = *přechodník*
předp. = *předpona*
příč. = *příčestí*
příp. = *přípona*
přít. = *přítomný*
pův. = *původně, původní*
řec. = *řecky*
sedmislab. = *původně sedmislabičné*
sg. = *singulár, jednotné číslo*
slož. = *tvar složeného skloňování*
spoj. = *spojka*
srov. = *srovnej*
stč. = *staročeský, staročesky*
subst. = *substantivum, podstatné jméno*

superl. = *superlativ*, *3. stupeň adjektiv a adverbií*
synon. = *synonymum, slovo stejného významu*
šestislab. = *původně šestislabičné*
t. = *tam*
táz. = *tázací*
tj. = *to je*
trojslab... = *trojslabičné*
trp. = *trpný rod, trpné příčestí*
tzv. = *tak zvaný*
urč. = *určitý, určení*
v. = *viz*
verb. = *verbální, slovesný*
vok. = *vokativ*, *pátý pád*
výsl. = *výslovnost*
význ. = *význam*
řidč. = *řidčeji*
vztaž. = *vztažné*
zájm. = *zájmeno*
zápor. = *záporné*
zejm. = *zejména*
zesíl. = *zesílené, zesíleně*
zpodst. = *zpodstatnělé (adjektivum aj.)*
zpr. = *zpravidla*
zř, zříd. = *zřídka*
zvl. = *zvlášť, zvláštní*
žert. = *žertovné*
živ. = *životný rod, životné*

SLOVNÍK

#A

a spoj. *a, i; ale, avšak; a to; a tak, a proto; ač, ačkoli;* (u přechodníků)*:* dievka odpověďě směle a řkúc odpověděla řkouc; a brž(e) v. abrž(e)
á interj. *á, ach, o*
Abastia f. *Habeš*
abrajamín, abrajanim m. *bráhman*
abrž(e) spoj. *ale spíš, ba (dokonce):* méňe široké údolé, abrž miesty velmi úzké
aby spoj. *aby, že by (*též *abys, že bys):* ne proto, aby jemu bylo potřebie
ač (zříd. **ače**), **ač-ti, ače;** spoj. *jestliže, -li; leč; ačkoli, třebas, i když:* velblúdi, ač vysoci, alež jsú lení jich skoci; ač bych. *jestliže bych, kdybych.;* ač i *třeba, třeba i;* ač si *třeba, třebas;* ač jedva *aspoň; jestliže jen*
adamant m. *drahokam, diamant; magnet*
Adla, Adleita, Adléta, Adlička f. křest. jm. z něm. *Adelheid*
Adlík, Adloch, Adlold, Adlot m. křest. jm. z *Adolphus*
agrest m. *víno z nezralých hroznů* (užívalo se ho jako léku)
ahá interj. *aha, oho:* ahá, páni, ješto nedbáte chudiny!
ahned adv. *ihned*
ach interj. *ach, běda:* ach by kéž
achský adj. (z Áchy Cáchy) *cášský;* v svatovítském zlomku stč. Alexandreidy je omylem achské země místo inašské, tj. argivského krále Inacha
aj interj. *aj; aj toť,* aj zři, aj viz ejhle
ajsa v. asa
aksamit, eksamit, ekzamit m. *aksamit, samet*
akvilo n. *severní vítr*
alafanc, halafanc, -ě m. *úplatek*
alambik, alembik n. *křivule*

alci- v. arci-
ale (zř. též **ali**) spoj. *ale, avšak;* zesíl. alebrž(e), alevšak; ale že, alež *jenže;* adv. *tedy, aspoň;* interj. s významem podivu, překvapení ap.
ale-as, ale-as-a spoj. *ale aspoň, tedy aspoň*
alef m. *abeceda* (podle názvu prvního písmene v hebrejské abecedě; řec. alfa)
Alexandřie (čtyřslab.), -ie f. *Alexandrie*
Alexí, -ie m. *Alexius*
ali; alkéř v. ale; arkéř
almara, -y, **almařě,** -ě f. *schránka, skříňka, pouzdro*
almia v. lamia
almužna f. *almužna; nadace, ze které se udělovaly almužny;* tělesná almužna nadace v nemovitostech
almužník m. *kdo prosí o almužnu; kdo dává almužny; kdo spravuje almužní nadaci*
aloe, aloes n. *aloe:* dřievie, jež slova aloes
alún m. *kamenec*
amantysk m. *ametyst*
Ambrozí, -ie m. *Ambrož*
an (**ana, ano,** pl. **ani, any, ana**) spojovací výraz *a on, ale on;* zájm. *který, jenž;* často absolutivně, zvl. v podobě ano, a to jako spoj. *a, avšak, vždyť, neboť, zatímco, když, že, nebo* adv. *jak, kterak;* aně, anoť; ano-brž v. t.
ana, anna interj. *ach*
antikřist; ancipřěst v. *antikrist; arcipřěst*
ande spoj. a adv. *a tam, ale tam; kde, kdežto; jak, kterak; neboť, když; poněvadž, že*
anděl, anjel, -a m. *anděl;* demin. andělík, anjelík *andělíček*
aneb(o) - aneb(o), anebo - neb spoj. *buď - anebo, buď - buď*
ani, aniž spoj. a část. *ani;* v stč. často při slovese kladném: bez vuole boží aniž vrabec padne na zemi; kdež ani kázanie bývá, ani nešpora; s tiem ani pokrmu beřte; ani *a oni* v. an
anjel; anna; ano v. anděl; ana; an
anobrž spoj. *ba dokonce:* anobrž to za nevinné má nebo za cnost
anoť, aně, v. an
antikrist, ancikřist m. *Antikrist, ďábel; zločinec*
antikriststvie, -ie n. *uctívání Antikrista, rouhání*
Antoní, -ie, **Antoniš,** -ě m. *Antonín*
aparát m. *příprava, zařízení; nářadí; ústroj*
apatečník, apotečník, -a, **apatekář, apotekář,** -ě m. *lékárník; mastičkář*
apatečný, apotečný adj. *lékárnický*
apateka, apatéka, apoteka f. *lékárna; lék*
apatekářový, apotekářový adj. *lékárnický; lékárníkův*
apostata, apostota, -y m. *odpadlík od víry*
apostol, apoštol, japostol, japoštol m. *apoštol*
apostolnicě, apoštolnicě, -ě f. *apoštolka*
Araběnín, Raběnín -a (nom. pl. Araběné) m. *Arab*
Arabie, -ie (trojslab.) f. *Arábie*
arcipřěst, arcipřěšt, alcipřěst, alcipřist, ancipřěst m. *archipresbyter (biskupův pomocník), arcikněz*
Arestotileš, Aristoteleš, Aristotileš, Aristotiloš, gen. -le, -leše m. *Aristoteles*
arimanitán m. arián
ariomanitský adj. *ariánský*
arkéř, alkéř, -ě m. *arkýř*
armelínový adj. *hermelínový*
Armenín m. *Armén*
aromatský adj. *aromatický, vonný*
artikul, -ě m. *článek, odstavec*
asa, asi, as, ajsa, asaponě, asponě, aspoň, asi-a adv. *aspoň;* ale asa ale aspoň, tedy aspoň
Asěnín, Asienín v. *Ažěnín*

aspalt m. *asfalt (přírodní)*
aspidový adj. *zmijí, hadí*
aspis, -pida m. *zmije*
asponě, aspoň v. asa
ati, sě spoj. *ať, aby;* ať-bych abych
auve, anvech, ave, avech interj. *ouvej, ach, běda*
avšak, avšakě, avšako, avšakož, avšakože, avšakž, avšakže spoj. *ale, přece, a přece*
azda, spoj. a adv. *zda, zdali, jestliže; aspoň, snad*
až, aže, ažeě spoj. *až; a; že; že až, takže až; až když, když; ne - až a již, (a) hned:* nezapěje kokot, až mé zapříš třikrát než zapěje, třikrát mě zapřeš
Ažěnín Ažienín Asěnín Asienín Azěnín Azienín nom. pl. Ažěné m. *Asiat*
Ažie, -ie (dvojslab.) f. *Asie*

#B

ba adv. a spoj. *ba, zajisté, ba dokonce; tedy, tak tedy*
bába, baba f. *bába, babička; stařena; porodní bába;* bába žemlová žemlovka
baběnie, -ie n. *pomoc při rození dětí, práce porodní báby*
babí adj. *babský*
babicě, -ě, **babina** f. *porodní bába*
babinec, -ncě m. *zženštilec, zbabělec, baba*
babinský adj. *babský, zženštilý*
babinstvo n. *stařecký věk u žen; babictví, porodnictví*
babiti, -b'u, -bíš ned. *pomáhat při porodu*
babka f. *babička*
báchora f. *povídačka, smyšlenka*
bachoř, -ě m. *tlusté střevo*
bakalář, -ě m. *člověk s nejnižším stupněm univerzitní hodnosti*
báně, -ě f. *baňatá nádoba, džbán; báň*
bánie[1], -ie n. *bázeň, obava*
bánie[2], -ie n. *bájění, smyšlenky*
banka f. *lavice; lávka*
baňka f. *políček, štulec*
barba v. barva
bardún m. *hudební nástroj; silnější struna*
barevník m. *barvíř*
barchan parchan m. *barchet*
barva, barba f. *barva; záminka, lest, zastírání; výklad; stranictví;* v jeho barvě chodí je v jeho službách (něj. šlechtice n. krále)
barvieř, -ě m. *barvíř; holič, lazebník, ranhojič*
básn (jednoslab.), **básň, básen báseň,** -sni, -sně f. *vymyšlené, nepravdivé povídání, smyšlenka, báchorka; bajka*
básncě (dvojslab.), **básnicě,** -ě f. *smyšlené vypravování, povídačka; bajka*
básnička f. *povídačka; povídka, pověst*
básník m. *kdo vymýšlí nepravdivé povídačky, tvůrce „básní“*
básnivý adj. *vymyšlený, vybájený*
báťa, -ě (vok. báťo) m. *důvěrné oslovení bratra i jiných osob,* zvl. *příbuzných*
báti, baju, -ješ ned. *vyprávět povídačky; vymýšlet si, bájit.* oni básně bají; bajíce sobě lži
báti sě, boju sě, -jíš sě ned. *bát se, mít strach;* báti sě za koho mít starost o někoho
batík, batěk, -ěka, **batíček,** -čka (demin. z báťa) m. *bratříček; miláček*
batoh m. *řemen důtek, důtky, pramen biče*
batožný adj. *od „batohu“, důtek:* rána batožná
bavlnný adj. *bavlněný*
bázen bázeň v. bázn bázň
baziliškus, -ška m. *bazilišek, pohádkový ještěr se zlýma očima*

bázlivý adj. *bázlivý;* bázlivý slib učiněný z bázně, ze strachu
bázn (jednoslab.), **bázň, bázen bázeň,** -zni f. *bázeň, strach;* bázn za sbožie strach, starost o majetek
bázniti, -žňu, -zníš ned. *vzdávat se naděje, zoufat si*
báznivost, -i f. *bázlivost, ustrašenost, zoufalost*
báznivý adj. *bázlivý, ustrašený; plachý, ostýchavý; zbabělý; působící bázeň; bohabojný*
bděnie, -ie n. *bdění, stav bdělosti; dozor; vigilie, noční (jitřní) pobožnost*
bdiěti, bz'u, bdíš ned. *bdít; být bdělý, ostražitý;* bdieti k čemu dbát na co, hledět čeho, uctívat co
bdivě adv. *bděle, pečlivě*
bebtati, -bcu, -bceš ned. *breptat, koktat; reptat*
bebtavý adj. *breptavý, koktavý*
beččicě, -ě f. (demin. z bečka) *soudek*
bečvář, -ě m. *výrobce sudů, bečvář, bednář*
běda f. *běda;* interj. *vyjadřuje žal, bolest, zoufalství, hrůzu* ap.*;* Běda mě synáčka mého! Ach běda jest skutka mého! Každý (volá): hoře,běda! (v.též bieda)
bedliti sě, -dľu sě, -dlíš sě ned. *být ostražitý, bdělý, mít starost*
bedliviti, -v'u, -víš ned. *bdít, dávat pozor*
bedlivný, bedlivý adj. *bdělý, pozorný*
bedra, -y f., **bedro,** -a n. *stehno;* (též pomn.) *bedro, pánevní část těla, boky; ledví; slabiny; lůno:* kteří jsme z tvých bedr pošli; bedry, bedr pl. f. *nohavice, kalhoty; část brnění chránící nohy*
bedrní (dvojslab.) adj. *bederní; stehenní:* klúb bedrní
bědstvie, -ie n. *bída, utrpení*
beghard, begart, bekhart, pikhart m. nábož*enský horlivec; stoupenec nábožensky opravného lidového hnutí; bludař, kacíř; nekatolík*
begyně v. bekyně
běh m. *běh, průběh, postup; řád; soudní proces;* obecným během obyčejně, zpravidla; vedlé obecného běhu podle pravidelného pořádku, jako obvykle; ženský běh menstruace; *útěk*: na běh se dáti, otdati
běhač, -ě m. *běžec*
běhánie, -ie n. *pobíhání; útěk; průje*m. *běhavka*
běhař, -ě m. *běžec; honec; posel*
běhati, -aju, -áš ned. *běhat; utíkat před* čím. před ním běhal preč ľud; *vyhýbat se čemu, varovat se* čeho*:* této chvály nebéhajmy
běhlost, -i f. *nestálost, těkavost; zběhlost, obratnost*
běhlý adj. *běžný, obvyklý, užívaný; zběhlý, zkušený; potulný, poběhlý; vilný*
běhohvězda f. *planeta*
běhúcí adj. *rychlý; proměnlivý*
běhudlný (trojslab.) adj. *nestálý, těkavý; běhavý, toulavý;* běhudlná ženka toulačka, poběhlice
běhún m. *běžec; poběhlík, uprchlík; tulák*
běhunný adj. *běhavý, pobíhající*
běhutý adj. *rychlý;* běhutý běhoun (opak mimochodníka)
běch, bě v. býti
bekánie, -ie n. *bekání, bečení*
bekavý adj. *bekavý, bečivý*
bekhart v. beghard
bekyně, begyně, -ě f. *zbožná dívka nebo vdova bydlící spolu s jinými ve zvl. domě,ale nejsoucí v řeholi; členka středověké náboženské společnosti beghardů; kacířka; nekatolička*
běl, -a, -u m. i -i f. *bílá mouka*
bělec, -lcě m. *bledý, bílý člověk*
bélenec, -ncě, **bélita** m. **bélkyně,** -ě f. *ctitel, ctitelka pohanské modly Béla (Baala), Bélův modloslužebník*
belhota f. *belhavost, kulhavost*
bělizna f. *bílá kožešina*

běliznový adj. *z „bělizny“, bílé kožešiny:* běliznový kožich
bělka f. *bledá, bílá žena*
bělný adj. *bílý, z bílé látky:* šlojieř bělný; *z „běli“* (v. t.): múka bělná; dva bochence bělná
bělokožec,-žcě m. *jirchář*
bělota f. *bělost*
bělovatý adj. *bělaný, zbarvený do běla*
bělpuch m. *pergamen*
bělúcí, bělítký adj. *běloučký, čistě bílý, běloskvoucí:* mléko bělúcie; bělítké rúcho
beranec, -ncě m. *beránek, mladý beran*
berancový adj. *beránčí:* z koží berancových
beranový adj. *beraní, ovčí*
bercě, beřcě, -ě m. *kdo bere;* cuzicho sbožie bercě zloděj
berčí, -icho m. *výběrčí daní*
berka m. *kdo bere bezprávně; vyděrač; lupič*
berla, brla f. *suchá větev, metla; odznak duchovní (biskupské nebo opatské) moci, berla*
berně, -ě f. *daň povolovaná králi v zájmu země; dávka, poplatek vůbec*
beryl, byryl m. *beryl* (drahokam)
beřiech, beřieše v. bráti
běs, bís m. *zlý duch, démon, ďábel;* vháněti sě v běsy zoufat si
besěda, besada f. *popovídání, posezení s popovídáním; místo k takovému posezení*
besědní adj. *zábavný; poučný:* besědnie řěči
beserměné pl. m. *mohamedáni; Turci*
běsník, běsovník m. **běsnicě, běsyni,** -ě f. *člověk (muž, žena) posedlý běse*m. *zlým duchem*
běsový adj. *běsovský*
běsyni v. běsník
Betlém m. *město v Izraeli; Betlémská kaple v Praze*
bez, bza, bzu m. *bez černý* (rostlina)
bez předl. *bez:* tepruv byl bych tu bez péče bezpečný; to sě vše bez diva děje řádně, přirozeně; umřěl bez časa předčasně; bez stánie bez odkladu; bez pomeškánie neprodleně; bez čísla nesčíslně mnoho; v ten čas bez města budieše bylo by bývalo veta po městě; jest již bez něho je mrtev; bezděky v. t.
bezbydlé, -ě n. *bezdomoví, vyhnanství, špatné bydlo*
bezcěstie, -ie n. *bezcestí, neschůdné místo*
bezčestný adj. *bezcestný, neschůdný, pustý;* púšt bezcěstná
bezčíslný (trojslab.) adj. *nesčíslný, nesčetný*
bezčíslý adj. *jsoucí bez čísla, nevyčíslitelný, nevyložitelný*
bezd v. pezd
bezděč, bezděčnost, -i f., **bezděčie, bezděčenstvie, bezděčstvie,** -ie n. *nedobrovolnost, nucení:* pod bezděčí, pod bezděčím. pod bezděčenstvím nedobrovolně, pod nátlakem
bezděčiti, -ču, -číš (koho) ned. *nutit, činit nátlak na* koho
bezděčný adj. *nedobrovolný, vynucený, konaný proti vůli; nežádoucí*
bezdědičstvie, -ie n. *bezdětnost*
bezděky, bez dieky adv. *proti vůli, nedobrovolně, z donucení*
bezden, bezedna (anal. též bezdena) m. *propast, bezedná hlubina*
bezdětek, -tka m. **bezdětkyni,** -ě f. *člověk (muž, žena) bezdětný, neplodný*
bezdětinstvie, -ie, **bezdětinstvo, bezdětstvie, bezdětkynstvie,** -ie n. *bezdětnost, neplodnost* (ženy)
bezduchý, bezdušný adj. *nemající (dobrého) ducha, zlý, nedobrý; nesvědomitý*
bezdušec, -ščě m. *člověk bez (dobrého) ducha, zlý, nedobrý*
bezdušnost, -i f. *hrubost, krutost*
bezdušstvo n. *špatnost, hanebnost, nepravost*
bezední, bezednivý, bezedný adj. *bezedný, velmi hluboký*
bezednie, -ie n. *bezedná propast*
bezhrdlé, -ě n. *násilné usmrcění, zabití*
bezmála, bezmála, bezmále adv. *bezmála, mále*m. *skoro, téměř, divže ne*

bezmátčalý adj. *kdo ztratil matku:* včely bezmátčalé
bezmierný adj. *bezměrný, nezměrný, nesmírný*
bezmilostie, -ie n. *nemilost, nepřízeň*
bezmozhý, bezmozký adj. *jsoucí bez mozku, bez rozumu; hloupý*
beznuzně adv. *bez nutné potřeby, nikoli nezbytně*
bezpeč adv. *bez péče, bez starosti;* býti bezpeč být bezpečný, bez nebezpečí, bezstarostný
bezpečenstvie, -ie, **bezpečenstvo, bezpečstvie,** -ie, **bezpečstvo** n. bezstarostnost; bezpečnost, ochrana
bezpečiti, -ču, -číš ned. *činit bezpečný*m. *zabezpečovat; ubezpečovat, ujišěovat*
bezpeněžie -ie n. *nedostatek peněz; nemajetnost*
bezpokojie, -ie n. *nepokoj, neklid, boj*
bezprávcě, -ě, **bezprávník** m. *kdo porušuje právo, kdo páchá bezpráví*
bezpřěmnost, bezpřiemnost, -i f. *náramnost, přílišnost, nezměrnost*
bezpřěmný, bezpřiemný, bezpřiemý adj. *náramný, přílišný; nesnesitelný, protivný, vzpurný*
bezpřietržný adj. *nepřetržitý, souvislý, trvalý*
bezsmyslný (trojslab.) adj. *nerozumný, bláznivý*
bezumnost, -i f. *nerozumnost, hloupost, bláznovství*
bezumý adj. *nerozumný, hloupý; bláznovský, šílený*
bezvěřie, -ie n. *nevíra (v boha), bezbožnost*
bezvodie, -ie n. *nedostatek vody, sucho; místo bez vody*
bezvolný adj. *mimovolný, bezděčný, neúmyslný*
bezzvláštnost, -i f. *bezvýjimečnost;* v bezzvláštnosti bez výjimky
bezživotie, -ie n. *bezživotí, smrt, záhuba;* byl na bezživotie dán byl usmrcen
běžěti, -žu, -žíš (příč. činné běžal, běžěli) ned. *běžět, utíkat;* běžěti po kom za kým; běží o koho, co jde, běží; *vést si; uskutečňovat se;* rovně běžěti mít rovnou platnost, stejný význam; okolo běžěti s čím zabývat se, obírat se čím; běžěli po nich byli pronásledováni
běžnost, -i f. *nestálost, vrtkavost, těkavost*
běžný adj. *běžný, obyčejný, obvyklý; vězdejší, pomíjející; povrchní;* běžná ženka poběhlice
běžstvie, -ie n. *vyhnanství, exil*
biblí, biblé, -ě, **biblijě,** -ě f. *bible*
bíček, -čka, -čku m. *bičík*
bičový, bičevý adj. k bič; rána bičová bičem
bieda f. *bída, strast; nářek, bědování;* po biedě, pobiedě bohužel, naneštěstí (v. též běda)
biednicě, -ě f. *ubožačka; nevěstka*
biednost, -i f. *bída, utrpení*
biech, bieše; bies v. býti; běs
bikě, -ě m. *bike, bojovník, vrah*
bíjěti, -ěju, -ieš ned. nás. k bíti *opětovně, občas bít*
biřem, -řma, -řmu m. *biřmování*
biřic, -ě m. *úřední sluha, herold, hlasatel, vyhlašovač; pochop, dráb*
bís v. běs
biser m. *perla*
biskupí, biskupový adj. biskupský
biskupiti, -p'u, -píš ned. *být biskupe*m. *zastávat úřad biskupa;* biskupiti sě (ke komu) *patřit k někomu jako jeho biskup*
biskupstvie, -ie, **biskupstvo** n. *biskupství, biskupský úřad; diecéze;* (Mlada) doby biskupstva na Prazé dosáhla zřízení pražského biskupství
bít m. (obyč. v pl. bíty) *podíl, částka*
bitel -ě m. *kdo bije, bijce*
bíti, b'ú, bieš (imper. bí) ned. *bít, tlouci;* dobytky bíti porážet (na jatkách); bíti na koho napadat koho
bitie -ie n. *bití, výprask; boj, bitva*
bitovati, -uju, uješ ned. *rozdělovat (kořist);* - bitovati sě oč *dělit se (o kořist)*
bitunk, bituňk m. *kořist, dělení kořisti*
bitva f. *souboj* (zvl. soudní); *bitka, bitva*

bivcě, -ě m. *bike; vrah*
bláha f. *blaženost*
blahánie, -ie n. *blahořečění, blahoslavení*
blahati, -aju, -áš ned. *chválit, blahořečit, velebit*
blahoslavěnie, blahoslavenstvie, blahoslavie, -ie n. *blahořečění, velebení*
blahoslavnost -i f. *blaženost, vrcholné štěstí*
blachnúti, -nu, -neš dok. *štěknout, hafnout*
blána f. *kůže, kožešina;* pl. blány *kožešinový oděv*, *krzno* (v. t.) *kožich*
blánicě, -ě f. *kůže, kožešina*
blátce, -ě n. demin. z bláto
blatina f. *bahnitá krajina, blata, bažina, močál*
blatný adj. *vzniklý z bláta, podobný blátu; blátivý, bahnitý*
blaze, -ě n. *blaho*
blázn (jednoslab.), **blázen,** -zna m. *blázen; bláhovec, pošetilec*
bláznicě, -ě f. *bláznivá, pošetilá žena*
blázniti (sě), -žňu, -zníš (sě) ned. *bláznit; počínat si nerozumně, bláznivě, pošetile; žertovat, šaškovat*
bláznomluvěnie, -ie n. *bláznivé, pošetilé mluvení*
bláznost, -i f., **bláznstvie,** -ie (trojslab.) n. *bláznovství, pošetilost*
bláznovánie, -ie n. *pošetilosti, bláznivé kousky, bláznovství*
bláznový adj. *bláznivý, pošetilý*
blažěnie, -ie n. *blaženství, blaho*
blažiti, -žu, -žíš ned. *blahoslavit, velebit; nacházet blaho, požitek (v něčem);* -blažiti sě *oblažovat se*
blažnost, -i f. *blaženost, stav blaženství*
blažný adj. *oblažující, blaživý*
blažovati, blažěvati, -uju, -uješ ned. *oblažovat, činit blaženým*
bleděti, -ěju, -ieš ned. *blednout*
bleknúti, -nu, -neš (aor. blek, bleče) dok. *zabečět, bleknout, zablekotat*
blekot m. *bečění, blekotání; žvanění; člověk, který blekotá, tlachal, žvanil*
blekotník m. *kdo blekotá, tlachal, žvanil*
blekotnost, -i f. *tlachavost, žvanivost*
blekotný adj. *tlachaný, žvanivý*
blektánie, -ie n. *tlachání, žvanění*
blektati, -kcu, -kceš ned. *blekotat; štěkat; tlachat, žvanit*
blén m. *blín. jedovatá bylina*
blentovati, blencovati, blenzovati, -uju, -uješ ned. *tlachat, žvanit; breptat*
blesk, blska, -u (jednoslab.), bleska, -u m. *lesk, světlo; blesk*
blesket v. bleskot
blesknost, -i f. *zář, lesk, třpyt*
blesknúti, -nu, -neš dok. *bouchnout, plesknout;* nohami bleště pražtil nohama (o zem)
blesknúti sě, -nu, -neš sě ned. i dok. *lesknout, třpytit se; zalesknout, zatřpytit se*
bleskot, -a, -u, **bleskět, bleskt,** -keta, -kta m. *lesk, třpyt; nádhera; blesk* (v. též blsket)
blésti, *bladu, bledeš ned. *tlachat, žvanit, bleptat*
blcha (jednoslab.) (gen. pl. blech) f. *blecha*
blída f. *válečný stroj k metání kamenů proti obléhaným místům*
blikati, -aju, -áš ned. *mrkat, mžourat; mít vadný zrak, špatně vidět;* oči blíkáta neb tekú jsou nemocné
blikavý adj. *mající vadný zrak, poloslepý*
bliz, obliz, oblizu, obtíž adv. a předl. s gen. *blízko, poblíž, nedaleko:* bliz sebe stáchu; bliz k roku téměř, asi, přibližně rok
blížě, -ě f. *blízkost*
blíženstvie, -ie n. *blíženectví, poměr bližních*
blíží jm. kompar. adj. blízký: *bližší*
blížně, -ěte n., **blížnec,** -ženeš m. **blížnenec, blížněnec,** -ncě m. *dvojče, blíženec*

bližní, bližní, bližný adj. *blízký;* zpodst. m. *příbuzný, bližní;* bližné přirozenie blízcí příbuzní; najbližní nejbližší
bližnost, -i f. *blízkost, blízká souvislost; příbuzenství*
blsket (jednoslab.), **bleskta** m. *lesk, třpyt, bleskot* (v. též bleskot)
blščavý (dvojslab.) adj. *blýskavý, třpytivý*
blščenie (dvojslab.), -ie n. *lesk, nádhera*
blščeti sě (dvojslab.), -ču, -číš sě ned. *blyštět se, lesknout se, třpytit se, zářit*
blščivý (dvojslab.) adj. *blyštivý, zářivý*
blučěti, -ču, -číš ned. *žvanit, planě mluvit, odmlouvat*
blud m. *omyl, klam, poblouznění; blud; chyba; neřest, smilstvo*
blúditi, -z'u, -díš ned. *bloudit; mýlit se; být v nejistotě, na rozpacích; žít v bludu;* Váš smysl v tom blúdí nerozumíte tomu, nevyznáte se v tom
bludný adj. *bludný, zavádějící, obluzující, svádějící k zabloudění, jsoucí v bludu;* zpodst. m. *bludař; bloudící, zbloudilý;* hvězdy bludné planety, oběžnice; z bludnéj vnady podle bludného, pohanského obyčeje; bludné dielo pohanství; bludná loza modla
bludovati, -uju, -uješ ned. *obviňovat z bludu, prohlašovat za bludaře*
blúzěnie, -ie n. *bloudění, poblouzení*
bľváti, (dvojslab.), bľuju, -ješ ned. *blít, vrhnout, zvracet;* bľvánie, -ie n. blití, zvracení
blýskavičný adj. *blýskavý*
blýskět, blýskot m. **blýskota, blýskotina** f. *záře, lesk, třpyt; blýskání, blesk*
bo spoj. *neboť* chtieše lindřicha jiěti, bo jeho svú hanbú vinieše
bobonek, pobonek, -nku, -nka m. *zaříkávání, čáry, pověrečný léčitelský úkon; pověra*
bobtati, bobcu, -ceš ned. *bublat, žbluňkat; povídat, planě mluvit*
bočiti sě, -ču, -číš sě ned. *sklánět se bokem;* s hynšta sě dolov boče skláněje u z koně dolů; *bočit se, odvracet se od* koho*; stavět se proti komu, vzpírat se*
bod m. *bodnutí, píchnutí:* bod khelný bodnuti khlou
bodaj, bodej v. bohdaj
boděnie, -ie n. *bodání, bodnutí, píchání, píchnutí;* bodenie hřěbíkov bodat rány od hřebů
bodlatý, bodlavý, bodlivý adj. *bodlinatý, ostnatý; bodlavý, pichlavý*
bodličie, -ie n. *bodláčí, bodlákovité rostliny*
bodlivost, -i f. *pichlavost, ostnatost; bodlina, bodláčí:* bodlivosti budú vys(r)kány
boh, boha m. *bůh;* po bozě lidi obrátí k bohu; boha dle proboha, probůh; vz boh (psáno též vzboh, zboh) zbůhdarma, nadarmo, marně, pošetile; bóh tě žehnej, botéžehnaj, boh vy žehnaj, bovyžehnaj; boh pomozi, bopomoz(i), vopomozi
bohatec, -tcě m. **bohaticě,** -ě f. *boháč, bohačka*
bohatiti, -cu, -tíš ned. *obohacovat koho, činit bohatým*
bohatý (jm. kompar. bohatějí) adj. *bohatý;* každý bohatěji otcě tvého jest je bohatší než tvůj otec; v sbožie dosil bohatý *pokud jde o majetek*
boh dá, bohdá adv. *dá-li bůh, snad, doufejme*
bohdaj, bohdaj, bodaj, bodej (z bóh dej) adv. spoj. a část. bodejť*, kéž; ovšem;* sě *aby;* bohdaj ne jistě, bodejě ne
bohdákanie, -ie n. *časté říkání slova „bohdá"*
bohdákati, -aju, -áš ned. *často užívat slovo „bohdá"* (pokládalo se za hřích)
bohobojenstvie, -ie n. *bohabojnost*
bohobojný adj. bohabojný
bohomyslný (čtyřslab.) adj. *myslící na boha, rozjímající o bohu;* bohomyslný život zbožný
bohovně adv. *zbožně*
bohový adj. *patřící, příslušející bohu:* čest bohová; boh bohový bůh nad bohy, nejvyšší bůh
bohpomoz(i) v. bóh
bohynník m. *kdo předvídá, hadač* (v. bohyňovati)
bohyňovati, -uju, -uješ ned. *předpovídat budoucnost, hádat, věštit*
bochnec, -ěncě m. *bochník*
boj, -ě m. *boj, bitva, válka*; potkati sě bojem střetnout se v boji; v boj vníti dát se do boje; boj obdržěti zvítězit

bojácí adj. *bojící se, bojácný* (v. též nebojácí)
bojař, -ě, **bokě,** -ě m. *bojovník*
boję̌vati, -uju, -uješ ned. *bojovat, vést boj, válčit*
boję̌vník, bojovník, -a, **bojovitel,** -ě m. *bojovník*
boję̌vý, bojový, bojný adj. *bojový, bojovný, válečný, válečnický;* právo bojné válečné pravidlo, válečný zvyk
bojúcí, bojúcí sě adj. *bojící se:* bojúcí boha
bok m. *bok, strana; křídlo vojska; krajina*: boci polnoční severní krajiny
bolest, -i f. *bolest, útrapa;* dle bolesti pro bolest, z bolesti
bolestiti, -šču, -stíš ned. *trpět, mít bolesti*
bolestivý, bolestný adj. *působící bolest; trpící bolestí*
boléti, -leju, -léš nebo –ľu, -líš ned. *bolet; mít bolest, stonat;* bolí ju sirdce; ženu bolí k dietěti *má porodní bolesti*; já sem chudý a bolející
bolný adj. *bolavý, nemocný:* zub bolný, bolniej oči
boniti, -ňu, -níš ned. *hrozit, strašit;* hrozu, hrozú boniti nahánět hrůzu
bopomoz(i) v. boh
bor[1] m. *borový les; les vůbec*
bor[2] m. *zástup, shromáždění, sbor*
bořiti, -řu, -říš ned. *bořit; ničit;* nebieše kto hromad bořě kdo by hroudy (na poli) roztloukal; již sě tělo zármutkem boří hyne
bosák m. *kdo chodí bos; bosý mnich, člen žebravého mnišského řádu* (karmelitán nebo františkán)
bosti, bodu, -ěš ned. *bodat, píchat*
botěžchnaj, bovyžchnaj v. boh
božec, -žcě m. *pohanský bůh; psotník, božec* (dětská nemoc)
božic, -ě m. *syn boží*
božnicě, -ě f. *pohanský chrám*
božník m. *zbožný člověk*
božný adj. božský
bráč, -ě m. *uchvatitel; loupežník, zloděj*
brada f. *brada; vousy na bradě, bradka; ostrý konec hřebu*
bradaticě, -ě f. *válečná zbraň, sekyra* (s čepelí při ostří dolů prodlouženou, takže vypadá jako „bradatá“)
bradieř, -ě m. *bradýř, holič*
bradlo n. *skalisko, skalní útes;* pl. **bradla** *hradba, val, násep, hradební zeď*
brah m. *kupa, stoh; zařízení na skladování obilí nebo slámy*
brach, hra, **brách,** bráše v. bráti
brachek, -chka, **bracháček,** -čka m. (demin. z brach) *bratříček; miláček, milovník*
bramburský adj. braniborský
bran, braň, zbraň, -i f. *zbraň; obranné opevnění, ochrana; obrana, obrana, odpor, boj*
brána f. *obranné opevnění; brána*
bráncě, branič, -ě m. *obránce; zbraňovač*
bránie, -ie n. *braní, násilné odnětí, zabavení;* na bránie na loupež
branný adj. *statečný, bojovný, ozbrojen;* zpodst. m. *ozbrojenec; strážce brány, vrátný*
bráti, beru, béřeš (impf. beřiech, beřieše, brách, bráše; aor. brach, hra) ned. *brát;* boj bráti pouštět se do boje; bráti čso na pamět, na mysl; bráti čso na svú dušu, na vieru; kto sě može vz toho bráti vystupovat proti tomu, příčit se tomu; vz vodu sě bráti ubírat se proti vodě, proti proudu; bráti otpuščenie loučit se, odcházet
bratran m. *bratranec*
bratrana f. *sestřenice; neteř*
bratraňátko n. *bratrovo nebo sestřino dítě*
bratranec, -ncě m. *synovec (bratrův syn)*
bratranicě -ě f. *neteř (bratrova dcera)*
bratrobijec, -bikě, **bratrobivcě,** -ě m. *bratrovrah*
bratrstvo (dvojslab.), **bratřstvo, bratstvo** n. *bratrství, bratrstvo; cechovní spolek*
bratřec, -trcě (dvojslab.) m. *bratr, bratříček; klášterní bratr, mnich;* bratřec druhý bratranec
bratřenec, -ncě m. *bratr; příbuzný*

bratřicě, -ě f. (sg.) (demin. z bratřie) *bratří, bratříčkové*
bratřie, -ie, f. (sg. později pl. m.) *bratří; kněží, mniši; bratrstvo*; milá bratřie; na bratřú sočí
bravě, -ěte n. *dobytče*
bravný, bravovní, bravový adj. *dobytčí; určený pro dobytek*
brázditi, -ždu, -zdíš ned. *dělat brázdy, orat*
brčalý adj. *třpytný, blyštivý, blýskavý*
brčěti, -ču, -číš ned. *letět, poletovat; vzlétat, odlétat;* vrabec brče jde poletuje, poskakuje (srov. brkati)
brdlo, brdo n. *brdo, součást tkalcovského stavu brdu;*
brdu, breče, breč v. břísti; břěčeti
brh m. *doupě, jeskyně; chýše, stan*
brkati, -aju, -áš ned. létat, poletovat (srov. brčeti)
brknúti, -nu, -neš dok. *zaletět, vzlétnout*
brla v. berla
brně, -i pl. f. *brnění, pancéř*
brněný adj. *železný, pancéřový:* brněná rukavicě
brněti, -ňu, -níš ned. *temně řinčět, znít*
brnieř, -ě m. *výrobce brnění, platnéř*
broditi, -z'u, -díš ned. *brodit se;* (děva) se vším dvorem u milosti brodí *miliskuje se se všemi dvořany*
brojěnie, -ie n. *hemžění, rojení se; neklid, nepokoj*
brojiti sě, -ju, -jíš sě ned. *pohybovat se sem tam, hemžit se, rojit se*
broný adj. *bílý* (o koních)
brotiti, -cu, -tíš ned. *třísnit, potřísňovat* (krví)
brt, -i f. brě *(dutý stro*m. *v němž jsou usazeny včely); úl*
brtník m. *včelař*
brunát m. *sukno barvy tmavě hnědé, rudé*
brunátný adj. *tmavohnědý, červenohnědý*
brusec, -scě m. *ubrousek, ručník*
brychati, bryšu, -šeš ned. *tryskat, trčět, téci;* tvuoj Pán na kříži rozpat, ano z něho krev všady bryše
brzcě, brzko, brzky adv. *rychle, prudce; unáhleně*
brzkost, -i f. *rychlost, prudkost;* v brzkostí, s brzkostí rychle, spěšně; z brzkostí znenadání
brzký adj. *rychlý, prudký; brzký, kvapný, unáhlený; náchylný k čemu:* ku prázdným klamom bude brzek
brzo, brzy (kompar. brže, brž) adv. *brzy; rychle, prudce; unáhleně; snadno;* jakž brzo jakmile; (Alexander) spade v nepřátely brže, než kdy kámen vrhú z praky rychleji než, dříve než; ty brž sám u vieře blúdíš spíš se ty mýlíš ve víře, věříš bludům (v. též a-brže, ale-brže, ano-brže)
brzý (kompar. brží) adj. *rychlý, spěšný*
brž(e) v. brzo
bržec, -žcě, **bržek,** -žka, -žku m. (demin. z brh) chýška
bržišče, -ě n. *hnízdo, doupě*
břěčéti, -ču, -číš ned. *zvučět, hlučet*; (Prokopu,) věz to, breč, pro tě musímy jíti preč (ve význ. interj. asi *hle, hola*)
břěh m. *kopec, svah; břch; přístav; bažina*
břěménce, -ě, **břěmiečko** n. *malé břímě, břemínko*
břěskev, -kve f. *broskev*
břev, břvi f. *lávka* (břevno položené přes vodu jako lávka)
břězk m. *rozbřesk, svítání, úsvit*
břězúcí adj. *březí, obřezlý*
břěžditi sě, 3. sg. -ždí sě ned. *svítat, rozednívat se*
břidkost, -i f. *břitkost, ostrost; ohavnost*
břidký adj. *břitký, ostny; prudký:* břidkým během; *hnusný, ohavný, odporný:* břidko na to hleděti; *nečistý:* brady břidké

břiežek, -žka, -žku m. *vršek, stráž*
břísti, brdu, (jednoslab.), břdu, bředu, -ěš ned. *brodit se*
břiščěti, břiščiti, -u, -íš ned. *prýštit, tryskat*
břitov m. *hřbitov*
břuch m. **břucho** n. *břicho*
břuchatý adj. *břichatý; těhotný* (o ženě)
břuchoplncě, -ě m. *břichopas, velký jedlík*
břušný adj. *břišní*
bu, bú interj. výraz hněvu apod.; *zvolání popuzující k hněvu*
bubal v. *buval*
bublánie, -ie n. *mumlání, brumlání; praskání* (ohně)
bublati, -bľu, -bleš ned. *mumlat, brumlat; bručet*
bublavý adj. *mumlavý, huhňavý*
bubnec, -bencě m. *bubínek*
buď (pův. imper. slovesa býti) spoj. a část. *asi, buď; buď - buď*; buď od čirta, buď od chlapa; *ať - ať, ať - nebo*; všecko zajímati, bud čiež buď ať je to číkoli
buda, budúci v. býti
budečovati, -uju, -uješ ned. *troubit (?)*
bodiech, budieše v. býti
budovati sě, -uju sě, -uješ sě ned. *utábořovat se*
budúcí adj. *budoucí;* zpodst. m. *potomek;* pl. budúcí *potomstvo*
budúcky adv. *budoucně, příště*
budúcní, budúcný adj. *budoucí, příští*
buchnúti, -nu, -neš dok. *buchnout; bouchnout; náhle spadnout, propadnout.* ihned by buchl do pekla; *znenadání nastat, přikvačit* smrt buchne z nedojiepie
bujař, bújař, -ě m. *kdo si bujné, nezřízené vede*
bujěti, bújěti, -ěju, -ieš ned. *bujět, bájně růst, rozmnožovat se; bujně si vést, chovat se nezřízeně*
búkanie, -ie n. bučení
búkati, býkati, -aju, -áš ned. *bučet; houkat*
bukev, -kve, **bukvě,** -ě f. *bukvice*
bulař, bullař, -ě m. *kdo pečetí buly*
búr m. *potupná přezdívka sedlákům*
burcovati, -uju, -uješ (koho) ned. *lomcovat, smýkat kým, srážet k zemi*
burda f. *břemeno; bouře, svár*
burdéř, -ě m. *poboční bodná zbraň, končíř*
búřavý adj. *bouřlivý, neklidný*
búřivý, búřný adj. *bouřlivý, bouřný; neklidný*
buval, bubal, buvol, byvol m. *buvol*
búzce, -ě n. *pás, opasek*
by v. bych
bydlce, -ě (dvojslab.) n. demin. z bydlo
bydlec, -dlcě (dvojslab.), **bydleč, bydlič,** -ě m. *obyvatel*
bydlejúcí, bydľúcí, bydľujúcí adj. *bydlící,* zpodst. m. *obyvatel*
bydlišče, -ě n. *bydliště; místo k přebývání, světnice:* v domu otce mého mnoho jest bydlišě
bydliti, bydlěti, -lu, -líš, (imper. bydl, -i) ned. *bydlět, obývat; přebývat, žít*
bydlný (dvojslab.) adj. *bydlící, žijící;* město bydlné místo pobytu
bydlo n. *příbytek, obydlí, bydliště, domov:* na vschod sluncě bydlem jsúce; bydla ptajte hledejte příbytek; neniet zde bydla našeho nemůžeme zde být; věčné bydlo věčný život; *povolání, stav:* vojenské bydlo
bych (2., 3. sg. by; du. 1. bychova, -vě, 2., 3. bysta, -šta; pl. 1. bychom. 2. byste, -šte, 3. bychu) aor. slovesa býti; pův. význ. *byl jsem* poklesá a tvar se mění v pohyblivý kondicionálový morfém nebo v kondicionální spojku: dělal by(ch); aby(ch), že bych: nijeden z vás nevěř tomu, bych tuto věc zamyslil; kdyby (ch), třeba by (ch)

býkati v. búkati
býkovina f. *býčí maso* (na rozdíl od jiného hovězího)
býkový adj. *býčí:* býkově maso
býl m. **býlé,** -ě n. *bylina, rostlina; rostliny, býlí*
býlek, -lka, -lku m. (demin. z býl) *bylinka, rostlinka*
býlěnie, bylinie, -ie n. *rostlinstvo, byliny*
bylíce, -ě n. (demin. z býlé) *rostlinky*
bylíčko n. (demin. z bylíce) *rostlinky*
býlný, býlový adj. *rostlinný*
byryl v. beryl
bys m. *drahá tkanina, kment*
bystrý adj. *rychlý, čilý; prudký:* v vodách bystrých
bystřec, bystrcě (dvojslab.) m. *bystřina*
byt, -a, -u m. **byť**, -i f. podstata; *bytí, jsoucnost* u věčnéj byti na věčnosti; *obydlí; pobyt*
byte(d)livý adj. *podstatný, základní*
byte(d)lně (trojslab.) adv. *svou podstatou, skutečně; podstatně; trvale; vlídně, pokojně*
byte(d)lnost, -i (trojslab.) f. *podstata, povaha*
byte(d)lný (trojslab.) adj. *bydlící; obývaný, obývací; trvalý; vlídný*
býti, jsem, jsi (du. 1. jsvě, 2., 3. jsta; přech. jsa, jsúci…, buda, budúci…; impf. biech, bieše…, budiech, budieše…; aor. bych, by…, běch, bě...) ned. být; existovat; žít; býti s koho stačit na někoho; býti ve zlém mít se špatně; jest o tobě máš se špatně, je to s tebou špatné; býti za někoho (o ženě) být za někoho provdána; s dat. *mít:* budú nám zde plny stoly budeme tu mít plné stoly; lidem jest věděti mají vědět; často s přech. přít. ve významu nč. vazeb s kond.: nebyl, kto pomoha kdo by pomohl; též opsané tvary jsem nesa nesu, biechu přisluhujíce přisluhovali apod.; dále např. u něho jest veliká lysina má velkou lysinu, o němž mu bylo býti na kterém mu mělo záležet, bude-li to býti stane-li se to; jest nelze není lze, nejsem zapomanul nezapomněl jsem (v. též bud, bych)
bytie, -ie n. *bytí, žití; život, existence; přebývání, bydlení*
bytnost, -i f. *bytí, podstata; přítomnost; přebývání; hojnost, nadbytek*
bytost, -i f. *přítomnost*
bytostivý, bytostlivý adj. *podstatný*
bytstvie, -ie, **bytstvo** n. bytí, podstata
bytý adj. *jsoucí, existující, mající bytost, existenci*
bývalý adj. *kdo dřív (někde) byl; zběhlý, zkušený*
bývati, -aju, -áš ned. *bývat, stávat se; přebývat, bydlit.* bývajúce spolu
byvol; bzdieti v. buvol; pzdieti
bzový adj. *bezový*: zvuk bzových húsliček

#C

cafúr m. *nadávka kacířům*
cakha v. cícha
caletný adj. z „calta“ v caletné ulici
calta f. *druh pečiva, houska*
capart v. tapart
cecek, cecík m. *prs; prsní bradavka*
cecíkový, ceckový adj. *prsní:* bradavičky cecíkové
cědič, -ě m. *kdo cedí;* cědič hněvu kdo rozlišuje oprávněný hněv od nespravedlivého
cech m. *cech* (stavovská organizace mistrů a tovaryšů stejného řemesla)
cechmistr m. *volený představený cechu*
cechovati, -uju, -uješ ned. *pít, popíjet*
cekha, cejška v. cícha, cíška
cekcovánie, cektovánie, cetkovánie, -ie n. *harcování, šarvátka, půtka*
cekcovati, cektovati, cetkovati, -uju, -uješ ned. *harcovat, potýkat se, svádět šarvátky, půtky*
ceknúti; cela, cele v. cknúti; cella
cěle adv. *zcela, docela, úplně; jistě, skutečně, opravdu, vskutku; pravdivě*
cělěnie, -ie n. *celění, zacelování, hojení;* bolest bez cělenie nezhojitelná

cěléti, -ěju, -ěš ned. *zacelovat, hojit se*
céleúdný adj. *kdo má celé, zdravé údy* (v. též údný)
celicě v. cellicě
cělicí, cělistivý, cělivý adj. *zacelující, léčivý, hojivý:* mast cělicie
cělistvý adj. *celistvý, kompaktní; léčivý, hojivý* (srov. cělicí)
cěliti, -ľu, -liš ned. *zacelovat, léčit, hojit*
cělítký v. cěľútký
cella, cela, cilla, -y, **celle, cele,** -ě f. *cela, kobka*
cellicě, celicě, -ě f. *malá cela, kobka, komůrka*
celné, colné, -ého zpodst. n. *clo, celní poplatek*
celný, -ého zpodst. m. *kdo vybírá clo, celník*
cělojsky adv. *cele, úplně*
cělost, -i f. *celost, celistvost, úplnost; neporušenost;* (nemocní) v cělost navráceni uzdravení
cělovač, -ě m. *kdo celuje, líbá*
cělovati, -uju, -uješ ned. *celovat, líbat*
celpret m. *výplatní deska*
cěľútký, cělítký adj. *celičký*
cělý adj. *celý, úplný, neporušený; zdravý; jistý;* za cělo zajisté, najisto, s jistotou, podle pravdy; cele, z cělu zcela, úplně
cěna f. *cena;* dráh jest ani má cěny je neocenitelný
cendal, cendát, cendelín m. *druh polohedvábné tkaniny*
centnéř, -ě m. *jednotka váhy (později 100 liber); závaží*
centurio, -ia, -iona m. *setník (římský)*
cěpět, -pla, -plu m. *vztek, zuřivost, zběsilost*
cěpník m. *bojovník ozbrojený cepe*m. *cepník*
cerát m. *mast z vosku, náplast napuštěná touto mastí*
cerný v. dcerný
cěsta, ciesta f. *cesta;* cěsta silná silnice; cěstu uměti znát cestu; bez cěsty cestou necestou
cěstník m. *pocestný, poutník*
cěstný adj. z „cěsta“: bláto cěstné
cetkovánie; cetkovati v. cekcovánie, cekcovati
cěv, cěva v. ciev
cíbek, -bka, -bku m. *posměšný posunek* (strčení palce mezi ukazovák a prostředník); cíbky někomu dávati, cíbek proti komu činiti (srov.fík, pipek)
cicera f. *cizrna, jedlé semeno cizrníku*
cicvar; cíditi; cidně v. citvar; cúditi; cudně
cierkev, -kve, **cěrekev,** -rekve, -i, **crkev,** crkve f. *kostel, chrám; sbor věřících, církev*
cierkvicě, cěrekvicě, crkvicě, -ě f. *kostelík*
ciesař, tiesař, -ě m. *císař*
ciesařová, -ě zpodst. f. *císařovna*
ciesařovna f. *císařova dcera; císařovna*
ciesařovský, ciesařový, ciesařský, tiesařový adj. *císařský*
ciesařovatvie, ciesařstvie, tiesařstvie, -ie, **ciesařovatvo, ciesařstvo, tiesařstvo** n. *císařství*
ciev, cěv, -i, **cieva, cěva,** -y f. *třtina; trubka; cívka*
cievka f. demin. z „ciev“
cihelní, cihelný adj. *cihlový*
cícha, cakha, cekha f. *cícha, povlak (na peřinu)*
cíl, -ě m. *cíl; hranice, mez, konec; vzdálenost; lhůta, termín*
cilla v. cella
cimbořie, -ie n. *cimbuří, zubovité zakončená starých staveb*
cinežný v. činežný
cink, ciňk m. *bělmo; oční zákal; pětka (při hře v kostky);* srov. činěk
cinobr, -u, **cinobř,** -ě m. *cinabarit, rumělka*
cinž, cinžě; cinžový v. činžě; činežný

Cirváš, -ě m. *Gervasius*
cistrský adj. *cisteriácký*
cítiti v. cútiti
citvar, cicvar, -a, -u, **citvař,** -ě m. *cicvár* (druh pelyňku, khož drobných nerozvitých květenství, *tz*v. cicvárového semínka, se užívalo jako léku)
ciz-, cíz-; cka v. cuz-, cúz-; dska
ckáti, -aju, -áš ned. *obdivně pomlaskávat*
cketa, sketa, tsketa, m. f. *zvíře; kůň, kobyla; sketa, zbabělec*
cknúti, ceknúti, -nu, -neš dok. *ceknout, hlesnout, krátce něco říci*
cknutie, -ie n. *ceknutí, (chybné) prořeknutí*
clo n. clo (dř. poplatek ze zboží převáženého přes hranicí určitého obvodu, např. města); *místo, kde se vybíralo clo;* clo na mostě mostné, mýto
cně; cní, cný; cnost v. čstně; čstný; čstnost
co; colné; copúch v. čso; celně; sopúch
cos buď; cožkoli v. čsos buď; čsožkoli
cpáti, -aju, -áš ned. *cpát, strkat, vmačkávat; svádět vinu na někoho, křivě obviňovat:* což jistě neviem. toho na ně nechoi cpáti; vždy na Pána Ježíše zlost cpali přisuzovali mu zlé jednání
Crh, -a, **Crha,** -y m. *Cyril*
crkev, crkvicě v. cierkev. cierkvicě
ctě, cti; ctitedlný v. test; čstitedlný
ctně; ctnost; ctný v. čstně; čstnost; čstný
cúda f. *zemský, krajský soud; soudní okrsek*
cúdař, -ě m. *soudce*
cúditi, cíditi, -z'u, -díš ned. *cídit, čistit; kálet* starý člověk již na nohy cídí
cudně, cidně adv. *divně, podivuhodně; pečlivě, opatrně; tajně*
cúdný adj. *pěkný, hezký*
cuk m. *útok*
cukrkanda f. *kandys*
cukrný, cukrový adj. *cukrový*
cútiti, cítiti, -cu, -tíš ned. *cítit; považovat* nepřátely vás cítie považují, mají vás za nepřátele
cúzěnie, cízěnie, -ie n. *cídění, čištění, očišťování*
cuzí, cizí adj. (též zpodst. m.) *cizí*
cuzobercě, -ě m. *kdo bere cizí majetek, zloděj*
cuzokrajěnín, cuzokrajín (pl. cuzokrajěné) m. *cizozemec*
cuzokrajinný, cuzokrajní, cuzokrajný adj. *cizokrajný, cizozemský*
cuzoložěc, -žcě m. *cizoložník*
cuzoložně, -ěte n. *nemanželské dítě*
cuzoložničí adj. *cizoložnický*
cuzopanský adj. *patřící cizímu pánu*
cuzorodý adj. *cizorodý, pocházející z jiného rodu*
cuzorozenec, -ncě m. *cizinec*
cuzozemec, -mcě, **cuzozeměnín** (pl. cuzozeměné) m. *cizinec, cizozemec*
cuzozemicě, cuzozeníkyni, -ě f. cizinka
cymbál, -a, -u m. **cymbala,** -y f. *cimbál*
cypreš, cypryš, cypřiš, -ě m. *cypřiš*
cyprský (dvojslab.) adj. *kyperský; cypřišový*

#Č

čacký, čadský adj. (z pův, čad, čád chlapec, mladík) *hezký, šlechetný, statečný*
čáka f. *naděje:* jmieti čáku v čem, k čemu, čeho mít naději na něco, doufat v něco, spoléhat na něco
čakanec, -ncě m. *kdo čeká, očekává, čekatel*
čakánie, čekánie, -ie n. *čekání, očekávání; prodlení*
čakati, čekati, -aju, -áš ned. *čekat, očekávat; doufat;* čakati sebe chystat se k porodu (o těhotných)
čan m. *štěstí; výhra při hře v karty*
čapek, -pka m. *čápek, malý čáp*

čár (častěji pl. čáry) m. *kouzlo, čarování;* každé kúzlo, každý čár jest přestúpenie křesěanské viery
čarodějec, -kě, **čarodějní, čarodějník** m. *čaroděj, kouzelník*
čaronos m. *kdo z pověrčivosti nosí amulety, škapulíře* ap.
čárový adj. *čarovný, čarodějný*
čas m. *čas, doba;* do čas, do čás zanedlouho; vetčas, večas, večás v ten čas; za čas občas, někdy; po česiech podle časů; pod časem časem; dřieve času předčasně; časem pokušenie v čas pokušení; *příhodný čas*, *vhodná příležitost;* v čas někdy, v pravý čas; bez čas nevhod, v nepravý čas; za časa, za času zavčas, v pravý čas; *trvání*; čas vésti trávit čas, prodlévat
čásek, -ska, -sku m. (demin. z čas) *chvíle, chvilka*
časně adv. *včas; podle času, v časovém sledu, chronologicky*
časniva f. kronika
časní, časný adj. *včasný, vhodný; vězdejší, pomíjivý;* časná chvíle chvíle času, jistá doba
časovati, -uju, -uješ ned. *znamenat, udávat, měřit čas*
často, čestě (kompar. čestějie) adv. *často, zhusta; hustě*
častý (kompar. jm. češčí, češčši…, čestějí, čestějši…, slož. češčší, čestější) adj. *častý; četný; hustý*
čatr, četr m. *druh plátna*
čbán, tčbán, dčbán, žbán m. *džbán*
čbanař, dčbanař, džbanař, -ě m. *potupná přezdívka tomu, kdo přijímal pod jednou, katolík*
čber, čebra, čbera, -u m. *džber*
čbernicě, -ě f. *nádoba na tekutiny, na mouku* ap.
čechel, čechl -chla, -chlu m. *rouška; košile, rubáš*
čechlík m. *plachetka; lchké svrchní oblečění, roucho*
ček- v. čak-
čeleď, -i f. *rodina, rod; členové rodiny mimo rodiče; služebnici příslušní k rodině*
čeledín m. *příslušník rodiny (čeledi) jako její člen nebo služebník*
čeledina f. *rodina, rod*
čeledinný, čelední adj. *příslušející k čeledi, domácí;* otec čeledinný otec rodiny, hospodář
čelédka, čeládka f. *rodina, rodinní příslušníci; služebnictvo*
čeledně adv. *v rodinném poměru, jako člen (členové) rodiny; domácně, přátelsky,*
čelednost, -i f. *čelední pospolitost; příbuznost, přátelství*
čelesen, čelesn, -sna, -snu m. *pec; otvor do pece*
čeliti, -ľu, -líš ned. *stát proti někomu čele*m. *čelit, odporovat*
čeľust, -i f. *čelist*
čemu (dat. zájm. čso) *k čemu, proč: čemu prosíš?*
čeňuchati, -aju, -áš ned. *čenichat, větřit; tušit, rozumět*
čepele, čápek, čiepek, -pka, -pku m. *čípek; podpatek*
čepelik m. demin. z „čepel“: *malá čepel*
čeperati, čepýrati v. čpýrati
čepí adj. *čapí*
čer- v. f. čr-
čerka f. *čárka; pismeno*
česati, -šu, -šeš ned. *česat (vlasy, ovoce);* češeš jablka nedospělá počínáš si unáhleně, nerozvážně
česnek, -senka, -u m. *česnek;* maso s cibulí a česenkem
čest, čsti f. *čest, důstojenství, úřad; sláva, pocta;* David jest hudl bohu na čest vzdával mu poctu hrou; při čsti ostati zachovat důstojnost, čest; jmieti koho v čest, ve čsti vážit si koho; se čsťú koho odpovídající jeho slávě, úřadu
čest; čestě v. čiest; často
češčí, češčši. , čestějí, čestějši. v. *častý*
češka, čéška v. *čieška*
češský, český adj. český
čět, čta, čtu m. *počet;* beze čtu bezpočět, bezpočtu
četný adj. *počtový, početní*
četr v. čatr

či, čili část. a spoj. *zda, zdali* (uvozuje zjišťovací otázky); *nebo* (v otázkách vylučovacích): budu jiesti maso býkově, čili krev kozlovú budu pití?
či-, čí- v. též ču-, čú
čiepek v. čepele
čies m. *tuk; dřeň (kostní i rostlinná), morek*
čiesný adj. *tukový; dřeňový, morkový*
čiest, čest, -i f. *část, díl;* čiest - čiest dílem -dilem
čiešě, -ě f. *číše, pohár, kalich*
čieška, češka f. *číška; šperk, ozdoba v podobě měsíčku; céška (patela), holeň*
čila, číla f. *chvíle:* čilú nečasnú v zlé, těžké chvíli; v čile, včile, včilé v té chvíli, hned; teď
čile adv. *čile, hbitě, rychle, zčerstva*
čilý (kompar. jm. čilejí, -jši, -jše) adj. *čilý, hbitý, rychlý; náchylný, ochotný:* byl ko všiej zlosti čilý; zčila čile
čin m. *čin, skutek; způsob:* tiem činem tak(to); divným činem divně; nevidomým činem neviditelně; všemi činy všemožně; *náležitý způsob, řád:* v čině náležitě; příčina, účět, úmysl, příležitost: súdcě vždy toho činy hledáše, kterak by mohl svatého otcě viděti
čincě, -ě, **činějník** m. *činitel, plnitel*
činěk, čiňk, -ňka m. *pětice; pětka pří hře v kostky* (v. též cink)
čiňěnie, -ie n. *činění, konání, jednání*
činežný, cinežný, činžový, cinžový adj. *daňový*
činitel, -ě m. *tvůrce; konatel, vykonavatel, uskutečňovatel:* činitel milosrdie
činitedlný (čtyřslab.) adj. *činný, aktivní*
činiti, -ňu, -níš ned. *činit, dělat, zhotovovat; působit; počínat si;* dobře činiti komu prokazovat někomu dobrodiní; činiti proti někomu vystupovat proti někomu, ubližovat komu; činiti sě *stávat se; předstírat, přetvařovat se*
čiňúcí, čiňujúcí adj. *činíci, vytvářející, působící*
činžě, cinžě, -ě f., **činž, cinž,** -ě m. *daň, poplatek*
činžový; čiperati, čipýrati v. činežný; čpýrati
čirný v. črný
čirý adj. *pouhý; širý:* v čirém poli
číře, -ě f. *rozlehlost, širost; podstata*
číslný (dvojslab.) adj. *konečný, omezený, ohraničený;* každé tělo jest skonané neb číslné pomíjející
číslo n. *číslo, počět, množství:* číslo dní mých; bez čísla bezpočtu; *platnost, měna; písmo:* psal židovským číslem; *čtení:* tiežíte číslo ztěžujete čtení *učení:* blúdíš ot pravého čísla
číst v. čistý
čistcový adj. 1. *cínový;* 2. *očistcový*
čistec, -tcě m. 1. *cín;* 2. *očistec*
čisterna f. *vodní nádržka*
čísti, čtu, čteš ned. *číst; počítat:* budete je čísti po zástupiech; *pokládat, považovat:* nečtúc sobě to úsilno nepokládejte si za těžké
čistiti, -šču, -stíš ned. *čistit, očištovat; zbavovat, oproštovat:* lidé mají čistiti sě všelikých poškvrn
čistov v. čistý
čistovnit, čistonit, čistovaniti adv. *do naha; bez oděvu, nahý* (v. též čistý)
čistúcí adj. *velmi čistý, čisťoučký*
čistý, čistý (jm. tvar číst, kompar. jm. číščí, slož. čiščší, čistější) adj. *čistý; pěkný, hezký; dokonalý;* čistý čeho prostý, zbaven čeho; čist niti (čistov niti) nahý
číš v. čúš
čit- v. též čut-
čitatel, -ě, **čitedlník, čtitedlník** (trojslab.) m. *čtenář*
čiž- v. čuž-
čkánie, -ie n. *čekání, očekávání*
čkáti, -aju, -áš ned. *čekat*

článek, člének, -nka, -nku m. *článek, krátká kost tvořící část prstu; kotník; samostatný oddíl* něj. *celku, odstavec, stať*
činek v. člunček
člověčenstvie, člověčstvie, -ie n. *člověčenství, lidství, lidská podoba; poddanství*
člověčí, člověčný, člověčský, člověcký adj. *lidský;* syn člověčí člověk
člověk (du. člověky, pl. člověci, člověkové) m. *člověk; poddaný, nevolník;* člověk obecný nešlechtic
člunček, -nečka, -nečku, **činek, člunek,** -nka, -nku m. *člunek, loďka*
čmel v. šěmel
čmýrati (sě), čmirati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *hýbat se, hemžit se*
čpieti v. ščpieti
čpýrati, čeperati, čepýrati, čiperati, čipýrati, -aju, -áš ned. *pohybovat; hmatat, tápat; plazit se*
črnidlo n. *černidlo; inkoust*
črniti, -ňu, -níš ned. *černit*
črnobýl, -ě m. *černobýl*
črný, černý, čirný adj. *černý*
črpadlo (*zpr.* pl. črpadla) n. *místo, kde se čerpá voda; přístav*
črpati, -aju, -áš ned. *čerpat*
črství, črstvý adj. *čerstvý, svěží*
črstvost, -i f. *čerstvost, svěžest*
črt (pl. črtie) m. *čert*
črtadlo n. *radlice; nůž*
črtek, -tka m. *čertík*
črticě, -ě f. *čertice*
črtovský adj. *čertovský, dábelský*
črv m. *červ; drak*
črvek, červek, -vka m. *červík*
črven, červen, -vna m. *červen,* popř. též *červenec* (někdy pro rozlišení označován červenec črven druhý; v. též črvenec, črvnec)
črvencový, červencový adj. *jasně červený, šarlatový*
črvenec, červenec, -ncě m. *červeně zbarvená tkaná látka, šarlat; oděv z té látky; červenec* (v. též črven, črvnec)
črveněti, -ěju, -ieš ned. *červenat*
črvený (jm. tvar črven) adj. *červený;* Črvené moře Rudé moře
črvivý adj. *červivý*
črvnec, -vencě m. *červen, řidč. červenec* (v. též črven, črvnec)
čřied-; čřěví v. třied- a střied-; třěví
čřiěti, čru, čřeš ned. *čerpat*
čsn- v. čstn
čso, co, čeho (starší gen. čso, co) zájm. *co; kolik;* nevědiech sě čso přijieti čeho se chopit; když sě kto bojí, což sě báti nemá čeho se nemá bát; ze čso z čeho; adv. čsož tož, což tož něco (málo), trochu; čso den ode dne odkládáš? proč; čemu v. t.; spoj. *že, jak:* pomni potom, čso máš zlé za zlé mieti
čsos buď, čsosi buď, cos buď zájm. *něco*
čsožkoli, cožkoli, čsožkolivěk zájm. *cokoli:* čsožkoli dotkne nečistý čehokoli se dotkne
čstenstvie, -ie n. *důstojnost, důstojetuství*
čstitedlný, ctitedlný (trojslab.) adj. *ctný*
čstíti, čšču, čstíš (příč. trp. čščen) ned. *ctít, uctívat*
čstně, čsně, ctně, cně adv. *ctně, čestně, počestně*
čstnost, čsnost, ctnost, cnost, -i f. *ctnost, čestnost, počestnost; čest, počest, úcta*
čstný, čstní, čsný, ctný, cný, cní adj. *ctný, čestný, počestný; vážený, slavný*
čščěnie, čštěnie, -ie n. *ctěni, uctívání*
čščicě, čšticě v. tščicě
čtena f. *písmeno, litera*
čtěnie, -ie n. *čtění, četba;* (svaté) čtenie Písmo, evangelium

čtenní adj. *evangelijní*
čtenník, čtenničník m. *evangelista*
čticě v. kčicě, tščicě
čtidlo n. *písmeno, litera*
čtitel, -ě m. *čtenář; kdo počítá, počtář*
čtítroba v. tščí
čtrmez(i)cietma, čtrmez(i)dcietma čísl. *čtyřiadvacet;* **čtrmez(i)cietmý, čtrnez(i)dcietmý** čtyřiadvacátý
čtrná(d)ste, čtrná(d)cte čísl. *čtrnáct:* ke čtyřemnádste letom
čtver, štver čísl. *čtverý*
čtvernicě, -ě f. *čtveřice, čtyřka*
čtverník m. *člen čtveřice, čtyřčlenné stráže* ap.*; kvatern, tiskový arch (svazek čtyř dvoulistů)*
čtvernost, -i f. *čtveřitost, čtyřnásobnost*
čtverný adj. *čtveřitý, čtyřnásobný*
čtverohranatý, čtverohran(n)ý adj. *čtyřhranný, čtyřúhlý*
čtverokola pl. n. *čtyřspřeží*
čtverokrát čísl. *čtyřikrát; čtyřnásobně*
čtveronoh m. *čtvernožec*
čtveronoh, čtvernoh adv. *po čtyřech:* musil čtvernoh lézti
čtverověčší, čtverovéčči adj. *čtyřikrát větší, čtyřnásobný*
čtveřno adv. *po čtyřech:* mnohý ještě čtveřno lazí
čtvrták m. *tetrarcha* (vladař nad čtvrtinou státu)
čtvrtcě, -ě, **čtvrteň,** -tně, **čtvrně,** -ě f. *čtvrtka* (čtvrtina jednotky miry, váhy, měny)
čtvrtek m. *čtvrtek;* Veliký čtvrtek Zelený
čtvrtní adj. *čtyřhranný*
čtvrtý, čtvrt čísl. *čtvrtý;* sám čtvrt on a s ním tři další
čtvrtýmez(i)dsietmý, čtvrtýmezcetmý čísl. *čtyřiadvacátý*
čtvrtýnádsěte, čtvrtýnádste…, čtvrtýnádstý… čísl. *čtrnáctý*
čtyrdný, čtyřdný adj. *čtyřdenní; (mrtvý) který zemřel před čtyřmi dny*
čtyrydsěti, čtyřidsěti, -dcěti čísl. *čtyřicet*; post dní čtyřdcát čtyřicetidenní půst
čtyřie m. *čtyři* f., n. čísl. *čtyři*
čtyřiemezidsietma, čtyřmezdcietma, -mezcietma, -mezcítma čísl. *čtyřiadvacet*
čuba v. šuba
čúhanie, -ie n. *čihařství, čižba*
čúhati, číhati, -aju, -áš ned. *číhat; chytat ptáky čižbou*
čuch, čich m. *tělesný smysl:* pět tělestných čichov neb smyslov
čúš, číš adv. (vzniklo stažením z čuješ) *totiž* (v. též točúš)
čutedlnost, čitedlnost, -i f. *tělesný smysl, vnímavost*
čutedlný, čitedlný (trojslab.) adj. *cítící; citelný, smysly vnímatelný, pozorovatelný*
čúti, čiti, -ju, -ješ ned. *čít, smyslově vnímat, cítit; tušit, předpokládat; být čilý, bdít*
čutie, čitie, -ie n. *čití, smyslové vnímáni*
čužba, čižba f. *čizba, chytání ptáků; okouněni, zevlování* (v. též tižba)
čužebník, čižebník m. *kdo chytá ptáky, čižbář*

#D, Ď

ďábel v. diábel
dada, dadie, dadiech, dach v. dáti
daktyl, -a i -ě m. *datle* (v. též datyl)
daktylovie, -ie n. *datloví, datlový porost*
dále, dál, -ě f. *dálka, vzdálenost;* rozesla posly do všěch dál: vz-dál, vz-dáli; vz-dálu, z-dál, z-dáli na dálku, daleko (v. též vzdál)
dále adv. *dále, dál;* dálež dálež dál a dál
daleký (kompar. jm. dalí, slož. další) adj. *daleký, vzdálený:* dali jsa od vody ne tak brzo utone
dáliti sě, -ľu, -líš sě ned. (čeho, ot čeho) *oddalovat se, odlučovat se, zříkat se;* rozliční rozličné sě dálé světa

dalše n., jm. kompar. k daleký; z dalše nemohli byšte viděti z větší vzdálenosti
dálý adj. *který se stal, který se udál:* dálé činy, dálé věci historické události
dan, daň, -i e, *daň, poplatek; dar*
daně adv. *oddaně*
daněk -ě m. *daněk*
danělík m. *malý daněk*
dánie, -ie n. *dání, podání:* slíbil rukú dáním; *dar, darování, nadace:* otešleme vám dánie mnohá; *rozhodnutí, ustanovení:* (mají moc zpovídat) dáním papežovým
danně n. *daně*
dar m. *dar, věnování:* poslati co v dar; *milost; úplatek:* pro dar nepřevracuj práva
dárcě, -ě m. i f. *dárce, dárkyně:* ščedrá dárcě
daremní, daremný adj. *marný, bez užitku, zbytečný;* na daremné marně, zbytečně
darmo adv. *darem, zdarma, zadarmo; nadarmo, marně; zbytečně, bezdůvodně;* zdarma marně, zbytečně
darnost, -i f. *štědrost*
dárný adj. *štědrý*
darovatel, -ě m. *dárce obdařovatel*
darovati, -uju; -ujéš ned. i dok. *obdarovávat, obdařovat* i *obdarovat; obdařit:* Hospodin daroval je zvláštními dary své milosti
darovný adj. *štědrý*
dařitel, -ě m. *dárce, obdařovatel*
dařiti, -ru, -říš ned. *obdarovávat, obdařovat;* ščedřě chudé dařieše
dásn (jednoslab:); **dásň, dáseň,** -i; -ě f. též **dásno** n. (zpravidla v pl. dásně) *patro (v ústech); hltan*
datelový adj. *datlový:* kámýk datelový datlová pecka
dáti, daju, -ěš ned. *dávat;* - **dáti;** dám, dáš (3. pl. dádie; přech. přít. dada dadúci, impf. dadiech, aor. dach) dok. *dát, darovat; věnovat; dopustit, dovolit:* nedal jich dušiem zahynúti; Vlasta jim da v piěu smieru uložila mírnost, střídmost; dáti v hlavu, v líce udeřit do hlavy, dát políček; - dáti sě *oddat se čemu; pustit se do* čeho*:* dáti sě tělesné libostí; dáti sě na motlidbu;-dáti sě na běh; dáti sě vinen provinit se; uznat svou vinu; dáti sě komu vydat se, poddat se
dáti (sě), děju, děješ (sě) v. dieti
datyl, -ě m. *datle* (v. též daktyl)
dav m. *tisk, tlak; tlačenice, nával; útisk*
davač, -ě m. *dárce*
dávanie, -ie n. *dávání, darování; dar:* dámy vám dávanie
davatel, -ě m. *dárce, obdařovatel*
dávati, -aju, -áš ned. *dávat;* dávati čso na věděnie oznamovat; dávati komu kacieřě nadávat komu kacířů; pletichy dávati strojit úklady; - dávati sě *vzdávat se, poddávat se*
dávcě[1], -ě m. i f. *dárce, davatel, obdařovatel*
dávcě[2], -ě m. *utiskovatel, podmanitel:* (Alexander) poče býti ľudský dávcě
dávěnie, -ie n. *tlak; (s)tlačění, ztlumení:* od dávenie plamene; *útlak*
dáviti, -v'u, -víš ned. *tisknout, tlačit; stlačovat,lisovat; utiskovat, utlačovat*
dávní v. dávný
dávnobydlec, -dlcě (čtyřslab.) m. *praobyvatel*
dávnost, -i f. *uplynutí dlouhá doba, stáří:* chlebi sú dávností velmi sě ztrupali; od dávnosti *odedávna*
dávný, dávní adj. *starý, dávný, odedávna existující*
dcát v. desět
dcerný, cerný adj. (z „dcera") *dceřin, dceřinný:* (matka) vedieše k dcernej lepotě
dci, dceře f. *dcera;* zlá dci nevěstka
dcka v. dska
dčbán; dčbanař v. čbán; čbanař
dčieti v. dščieti
debř, débř, gen. dbři, debři f. *dolina, hluboké údolí, rokle, propast*
debs, -a, -u m. **debsánie, depsánie,** -ie n. *hřmot, dunění, hukot; dupot, dusot*

debsati, dopsati, -šu, -šeš ned. *hlučět, hřmotit; dupat*
děč, -i f., v adv. výrazu v děči *zdvořile, uctivě, slušně, vhod*
děd m. *děd; stařec; předek*
dedek, vdedek, -dka m. *dudek*
dědek, -dka m. *dědeček; rodový bůžek:* (Čech) bra sě lesem do lesa, dědky své na pleci nesa
dědic, -ě m. *dědic* (tj. původně dědův potomek, nástupce oprávněný k dědictví); *svobodný usedlík; patron:* (Svatý Václave) ty jsi dědic České země
dědičiti, -ču, -číš ned. dědit, *získávat jako dědictví*
dědička, f. *dědička; patronka:* Sv. Ludmila, dědička České země
dědičnost, -i f. *dědičnost, dědičný majetek*
dědičský adj. *dědičný*
dědičstvie, -ie n. *zděděný majetek, dědičný statek, dědictví; vlastnictví;* po dědičství dojíti něčcho zdědit
dědina f. *dědictví; zděděný (dědičný) statek, zděděná půda, pole, pozemek; nemovitý majetek; dědičná říše, země*
dědinicě, -ě, **dědinka** f. (demin. z „dědina") *malý pozemek (dědičný); políčko*
dědinník m. *chudý zeman, který sám obdělával svá pole, ale byl osobně svobodný*
dědinný adj. *týkající se „dědiny"; dědičný; dědický:* právo dědinné dědické; léta dědinná lhůta v dědickém právu; jměnie dědinné polní; diel peněz dědinných utržených za prodej pole
dědinsky adv. *dědicky, jako dědictví*
dědinstvo n. dědictví
děditi, -z'u, -díš ned. *dědit, získávat jako dědictví, odevzdávat v dědictví; zůstávat naživu, zůstat naživu:* kdo křiv jsa přísahu provede, žádný dlúho nedědí zde na světě
dchět, -hte m. *druh pistácie, strom podobný dubu; dchet*
dech v. dchnúti
děj, -ě m. *činnost, děj:* noc jest ději všemu mátě
dějnicě, děnicě, dienicě, dínicě, dýnicě, -ě f. *pokrývka, koberec, čaloun*
dek, -a, -u m. *pokrývka na koně:* cupá koň v deku
děk, děka v. diek, dieka
déka f. *dýka*
děkovánie, -ie n. *děkování, poděkování*
děkovati, -uju, -uješ ned. *děkovat, vzdávat díky;* z daru děkovati za dar
dělací, -cicho adj. (i zpodst. m.) *pracující*
dělánie, -ie n. *děláni, činnost, práce; stavění; stavění, budova*
dělati, -aju, -áš ned. *dělat, pracovat; vzdělávat, obdělávat:* dělati zemi; dělati jiezdu jet; dělati lov lovit; dělati nepravdu působit bezpráví; dělati své spasenie pracovat pro svou spásu; dělati z peněz za peníze; dělati zlatem zhotovovat ze zlata
déle, dél, -ě f. *délka:* deseti loket bieše dél dsky jedné; na dél, vz-déli, v-déli na délku
delí, f. delší, n. delše, jm. tvary kompar. adj. dlúhý: *delší*
dělič, -ě m. *kdo dělí; kdo rozsuzuje:* kto mne ustavil súdcí neb děličem nad vámi?
děliti, -ľu, -líš ned. *dělit, rozdělovat; dělit se o* co*:* jeden s druhým i vajéčka dělil; *oddělovat:* kdažto sě noc se dnem dělí; *lišit, odlišovat:* tiem sě dělíme od pohanov; *neshodovat, rozcházet se:* budú-li sě v kterém slově děliti dsky s žalobú
dělník m. *dělník, pracující člověk:* řemeslníci aneb činitelé a dělníci
dělný adj. *pracovní:* dělný den všední; *pracující:* dělný člověk; *pracovitý:* (dívka) bude dělná, múdrá
dem, demši v. dúti
den, dne m. *den;* staří, dávní dnové *dávný věk;* dni naši dny našeho života, náš život; u mladých dnech v mladém věk; po vše dni stále; po malých dnech zakrátko; suché dni dny v prvním týdnu každého čtvrtletí, kdy se držel půst; dělati na den za denní mzdu; jedná dne jědl jednou za den; letos den svaté Mařie na den sv. Marie
dénce, -ě n. *dýnko, malé dno*
děnicě v. dějnicě
děnie, diěnie, -ie n. *dění, konání, skutky;* dobré děnie *dobrě skutky, dobrodiní*

dénko n. (demin. z dno) *dýnko*
denní, denný adj. *denní;* peniez denní mzda za den
denniční adj. z „dennicě“: denničnie záře zář denice, jitřenky
dens adv. dnes
děraviti, -v'u, -víš ned. *činit děravým*
děravitý adj. *děravý*
dercě, -ě m. *kdo dere, odírá, krade; zloděj, lupič; pohodný, ras*
derlavý, derlivý adj. *bodavý, ostnatý, trnový*
derstvo n. *věc získaná dřenim. vydíráním; kořist, lup*
děs, -a m. *ďábel, ďas;* pl. děsi *hrůza, zděšení:* nevháněj sě v děsy *nepropadej strachu*
desátečný adj. *spočívající v dávání nebo dostávání desátku:* desátečné almužny
desatina f. desátek *(desátý díl něčcho, odevzdávaný jako poplatek vrchnosti)*
desátýnádstý čísl. *dvacátý*
desět, -ěti, -ieti (gen. pl. desát, dsát, dcát) čísl. f. *desět, desítka:* všeckna desět všech desět, celá desítka
desietník, desětník, desátník m. desátník
desietný adj. *platný za deset;* zpodst. m. desietný - peni ez, jenž jest desět jiných peněz platil
deska v. dska
desknatý adj. *prkenný; plochý jako deska*
déšč, dšče, dešče m. déšt; déšč jde prší
deščicě v. dščicě
deščka f. *destička; tabulka na psaní*
děšto v. ješto
dětečský adj. *statečný, udatný (*srov. dětský)
dětel[1], -tele m. *jetel*
dětel[2], -tla, -tlo m. *datel*
dětinský adj. *dětský;* poručenstvie dětinské nad dětmi
dětinstvie, -ie, **dětinstvo** n. *dětství, dětský věk; dětinství, dětskost, dětská pošetilost*
dětin(n)ý adj. *dětský; dětinský, nerozumný*
dětný adj. *týkající se dítěte;* dětný porod *porod dítěte*
dětský adj. *mladý; statečný, udatný (*srov. dětečský)
devatdesát, gen. devieti-dsát i devatdesáti čísl. *devadesát*
devatnádsěte, devatnádcěte čísl. *devatenáct*
devatsět, devieti set čísl. *devět set*
devátýnádstý, devátýnádctý čísl. *devatenáct*
děvčí; děvčin v. dievčí; děvka
děveččí adj. *dívčí, dívčin*
děvečka f. *děvče, dívka; služebná, služka; nevěstka*
děvečský adj. *dívčí*
děvečstvie, -ie n. *panenství, neposkvrněnost*
deveř, -ě m. *švagr* (manželův bratr)
devět, -ěti, -ieti číst. f. *devět, devítka:* ved třetí devět svědkov třetí devítka
děvicě, -ě f. *dívka, panna*
děvičí adj. *dívčí*
devietník m. *devítník, deváté neděle před velikonocemi* (začátek velikonoční postní doby)
děviti, -v'u, -víš ned. *dívku vybrat za matku*
děvka f. *služebná dívka; dívka vůbec;* dávka přístavná najatá do služby; děvčin *dívčin*
děvojě, -ě, **děvojna** f. *dívka, panna*
děvojní, děvojná adj. i zpodst. f. *dospělá, schopná vdavek; dospělá nevdaná dívka, panna*
děvojstvie, -ie, **děvojstvo, děvovstvo** n. *dospělost (dívky); panenství*
Děvoniš, -ě m. *Dionýsos*
děvstvie, -ie, **děvstvo** n. *dívčí stav, panenství*
dchnúti, dchnu, -neš (aor.dech, dše…, přech. min. dech, dechši.) dok. *dechnout*
dchnutie, -ie n. *dechnutí*
dchoř, -ě m. *tchoř*

diábel (dvojslab.), **ďábel,** -bla (nom. pl. diebli) m. *ďábel, čert*
diábelník m. *člověk posedlý ďáblem*
diábelný adj. *ďábelský; posedlý ďáblem*
diábelský, diebelský adj. *ďábelský, ďáblův:* diábelské podščívanie
diábelstvie, -ie, **diábelstvo** n. *zlý duch, posedlost ďáblem*
diáble, dieble, -ěte n. *ďáble, mladý ďábel, čertík, diblík*
diáblový, dieblí adj. *ďábelský, ďablí, ďáblův*
diece v. dietce
diek, děk m. *dík, poděkování;* (j)měj diek, (j)měj-ho-disk, měhodiek, michodiek, méhodiek, míhodiek měj (za to) dík, děkuji ti, děkujeme ti, výborně!, sláva!; v-děk, za-v-děk býti, učiniti, přijieti vhod, zavděk
dieka *dík, poděkování; vděk:* diek činenie *vzdávání díků;* bráti co v dieku vděčně; bez dieky, bezděky proti vůli, nedobrovolně
diel, -a, -u m. *díl; podíl; dělení:* při dielu peněz panských *při rozdělování;* (lidé) diel držie zákon, a diel nic *dílem – dílem, zčásti - zčásti*
dielce, -ě n. *dílko, malá práce*
dielnost, -i f. *účastenství, dělení společného majetku*
dielný adj. *mající díl, podíl, účastný; oddělený, odloučený; oddelitelný; rozdílný*
dielo n. *dílo, práce:* prospěla jsem na svém diele pracovala jsem se zdarem; *konání:* tanečné dielo tanec; *budování; výrobek:* dielo ryté gravura; dielo lité vyrobené litím; *skutek; jednání;* bludné dielo pohanské učení
dienicě; dienie v. *dějnicě; děnie*
dietce, -ě n. *dítko*
dietě, -ěte n. pl. děti, -i f. *dítě; chlapec, jinoch, mladý muž; zvířecí mládě:* děti lvovy; dietětem počieti *otěhotnět;* dietětem těžko býti být těhotná
dietěcí adj. *dětský, dětinský*
dietečstvie, -ie n. *dětství*
dieti[1], děju, dieš (impf. diech, dieše. , aor. děch, dě.) ned. *dít, říkat;* dieti koho *nazývat:* die Kristus blaženými milosrdné; dieti komu jmě *jmenovat, nazývat,* koho, *říkat komu:* téj vsi jmě Chotúň dějí; kako ti dějú? jak se jmenuješ?
dieti[2], děju, -ješ (impf. dějiech, dějieše…, aor.děch, dě…, inf. též *dáti,* příč. čin. děl, diet i dál) ned. *dělat, konat, činit;* dieti trh konat trh*;* dieti popravu provádět; dieti voli jednat po vůli; dieti pláč plakat; dieti poselstvie vykonávat poselství; v tisícě dieti jednat o tisíce (o velké sumy); dieti čso kam pokládat, dávat co kam; -dieti sě, dáti sě *dít se; zdát se (ve snu)*
dietko n. pl. dietky f. *dítko; mládě:* pták chová dietky svojé
dievati, -aju, -áš ned. *dávat, vkládat, schovávat:* nevěděchu jeho (střiebra) kam dievati
dievčí, děvčí adj. *dívčí, dívčin*
dievčicě, -ě, **dievčička** f. *dívčice, dívenka, panna*
dievka f. *dívka, panna; služebné děvče;* m. *panic, mládenec:* (lan) čistý dievka
dieže, -ě f. díže
dílnicě v. dějnicě
discipul m. žák
disputovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *disputovat, učeně rozmlouvat*
diškant m. *diskont, vysoký chlapecký hlas*
div m. *div. zázrak; údiv, podivení;* jest to bez divu není se čemu divit; v div, v divy kupodivu, velice; v divé okázale; na div podivuhodně; div ot divu div divoucí
diváček, -čka m. *divák, zevloun*
divadlo, demin. **divádlko** (trojslab.) n. *podívaná*
dívanie, -ie n. (čeho, čemu) *dívání, podívaná; uvažování; divení se:* dívanie božské múdrosti
dívati sě, -aju, -áš sě ned. (komu, tomu) *dívat se; podivovat se, divit se; rozjímat o čem*
diví adj. *divoký;* diví muž faun
diviti sě, -v'u, -víš sě ned. (komu, čemu; nad čím. o čem; do koho), *divit se:* ležíš sě divil o vieřě centuriona; diví sě do tebe
divnik m. *divný člověk*
divniti, -ňu, -níš ned. *činit divným*

divnost, -i f. *podivuhodná věc, zvláštnost*
divný adj. *podivuhodný, zvláštní, neobvyklý; hrozný*
divočina f. *divokost; divocí, rozpustilí lidé*
divočstvie, -ie n. *divokost, zdivočelost*
divoký adj. *divoký; divný, zvláštní*
divost, -i f. *divnost, podivnost, zvláštnost*
dlabsati, -aju, -áš ned. *šlapat, dupat*
dlabšěnie, -ie n. *(po)šlapání, (po)dupání*
dlan, dlaň, -i (pl. dlani) f. *dlaň*
dlapa, tlapa f. *tlapa*
dlatebný adj. *dlátový, dlátovitý;* dieto dlatebné rytectví, rytecký způsob
dláviti, -v'u, -víš ned. *škrtit, tlačit*
dlažěnie, dlážěnie, -ie n. *dlažba*
dlažiti, dlážiti, -žu, -žíš ned. *dláždit*
dle, -ě f. *délka;* na dľu, na dli na délku, nadél, zdáli; vz dľu, vz dli nadél, zdáli; dľú, dlí po délce, délkou: země egyptská leží dli vedlé Nila; na dléch, na dlech nadlouho, dlouho, po delším čase, časem, nic nebudete moci na dlech trvati
dle předl. (s gen.) *pro* (často postpozitivně); užitka dle pro užitek; pokory dle pro pokoru, z pokory; dle úkazy pro ukázku, na ukázku; mne dle, tebe dle, nás dle atd. pro mne…; co dle ke mně nemluvíš? proč
dlěnie, -ie n. *prodlévání, meškání, odklad*
dlíti, dľu, dlíš ned. *prodlužovat, protahovat, prodlévat, otálět, odkládat*
dlubánie, -ie n. *dlabání*
dlubna f. *palice, kyj, topůrko; dláto*
dluh m. *dluh; závazek; povinnost:* z dluhu viery měl poslúchati přikázání božích; *provinění:* odpusť nám dluhy našě
dlúho, dlúzě adv. *dlouho, dlouze;* na dlúzě dlouho, nadlouho: nemožeš na dlúzé trvati
dlúhočakalivý, dlúhočekalivý adj. *shovívavý, trpělivý*
dlúhočakánie, dlúhočekánie, -ie n. *shovívavost, trpělivost*
dlúhomyslnost, -i f. *shovívavost, trpělivost*
dlúhopis m. *obšírný spis, rozvleklé vypsání*
dlúhost, -i f. *délka; dlouhá doba; obšírnost;* na dlúhost nadlouho
dlúhovatý adj. *podlouhlý, podélný*
dlúhověčnost, -i f. *dlouhověkost*
dlúhověčný, dlúhověký adj. *dlouhověký, dlouho žijící:* cti otce a máteř, a budeš dlúhověčen na zemi
dlúž, dlúžě, -ě f. *délka*
dlužiti sě, -žu, -žíš sě ned. *dlužit se, vypůjčovat si*
dlúžiti, -žu, -žíš ned. *dloužit, prodlužovat, protahovat*
dlužně adv. *z dluhu, z povinnosti*
dlužní adj. *dlužní, týkající se dluhů*
dlužník m. *dlužník; věřitel; viník:* jako i my otpúščiemy dlužníkom našim
dlužný adj. *dlužný, dlužen:* dvěma peniezma dlužen bieše; *povinný, povinen*
dmu, dmeš…, **dma,** dmúci…, dmiech. v. dúti
dmýchati, -aju, -áš ned. *dmýchat, dout, foukat; pouštět větry*
dna f. (pl. i dna n.) **dna;** třevie dna *kolika*
dnek, denka m. demin. z „den"
dniěti, 3. sg. dnie ned. *rozednívat se:* již dnie, dnieše; *když dnělo*
dno n. *dno; podlaha; pozemek*
dnovatý adj. *zachvácený dnou*
dnový, dňový adj. *denní:* dnové světlo
do předl. (s gen.) *do;* vyjadřuje též přibližný počet: komorek do čtyřidcěti asi čtyřicet
doba f. (pl. i doba n.) *způsob, slušný způsob, podoba:* v smyslnej době vhodným způsobem, ve vhodné době; jest má doba je to má věc, o to mi jde; *doba, čas, věk, život:* znal-lis krále Kosta v

době za jeho života; by už na tej době v tom věku; v tu dobu, v ty doby, v ta doba, tu dobu apod. tehdy; v ňuž dobu v kteroužto dobu, když
Dobeš, -ěšě m. *Tobiáš*
dobrati sě, -beru, -béřeš sě dok. (čeho) *dosíci, dosáhnout, dojít, dojet;* (Judáš) cěstujě nepřosta, jeliže sě dobra města
dobroděkě, dobrodiekě, dobrodiecě, -ě, **dobrodějec,** -kě m. *dobrodinec*
dobrodějstvie, -diečstvie, -ie, **dobrodějstvo, -diečstvo** n. *dobročinnost*
dobroděncě, -dmeš, **dobrodiencě,** -díncě, -ě m. *dobrodinec*
dobroděnie, dobrodiěnie, dobroděnstvije, dobrodienstvie, -ie n. *dobrodiní*
dobrodiěti, -děju, -děješ ned. *konat, prokazovat dobro*
dobrodruh m. *statečný druh*
dobrodružní, dobrodružný, dobrodružský adj. *mající vlastnosti dobrého, statečncho druha;* dobrodružské znamenie znak hrdiny
dobrodružstvie, -ie, **dobrodružstvo** n. *vlastnosti dobrého, statečného druha; dobrotivost, dobročinnost; hrdinství, udatnost*
dobrohost, -i m. *statečný host; hrdina*
dobrojtro *pozdrav dobré jitro* (z dobro jutro)
dobromluviti, -v'u, -víš ned. *dobře mluvit, chválit*
dobropověstný adj. *mající dobrou pověst, bezúhonný*
dobrořěčiti, dobřěřěčiti, -ču, -číš ned. *dobrořečit, žehnat, velebit*
dobrost, -i, **dobrota** f. *dobrota, dobrost, dobrotivost;* dítě k dobrostí szořené bez tělesné vady
dobrotivenstvie, dobrotstvie, -ie n. *dobrotivost*
dobrověstie, dobrověstvie, dobrozvěstie, -ie n. *evangelium*
dobrovole, -ě f. *dobrá vůle, svolení*
dobrovolenstvie, -ie, **dobrovolenstvo** n., **dobrovolnost,** -i f. *dobrotivost, laskavost, dobrá vůle; svobodná vůle, dobrovolnost, svoboda*
dobrovolný adj. *svobodný, volný; dobrovolný, spontánní;* dobrovolen jsem sám sobě jsem sám svým pánem
dobrozvěstie v. dobrověstie
dobrozvěstník, dobrozvěstovník, dobřěvéstník m. *evangelista*
dobrý (jm. tvar dobr) adj. *dobrý; udatný, statečný; vznešený, urozený; velký, značný:* po dobrej chvíli; obecné, zemské dobré obecný, zemský prospěch; dobrý druh v. dobrodruh
dobřě adv. *dobře; hodně, značně, opravdu; víc než:* Terviz je město dobřěveliké; dobřě za dvanádste mil; dobřě učený, dobřě urozený velmi
dobřělúbý adj. *příjemný, libý*
dobřěřěčiti; dobřěvěstník v. dobrořěčiti; dobrozvěstník
dobydliti sě, -ľu, líš sě ned. *dočkat se, dožít se*
dobytček, -tečka m. (demin. z „dobytek") *dobyteček*
dobytek m. *dobytek; dobyté, získané věci, majetek, jmění;* dobytek příhlavný majetek vzatý zavražděnému
dobyti, -budu, -budeš dok. *dobýt, přemoci, zdolat; dosáhnout, získat, opatřit, vydělat; vymoci, zjednat:* (Mlada) doby biskupstva na Prazě; knězě sobě ot plcha oráče dobuďte; - dobyti sě (z čeho) *vyprostit se, vysvobodit se*
dobytie, -ie n. *dobytí; získání, dosažení*
dobytkový adj. *dobytčí*
dobyvač; -ě m. *dobyvatel*
dobyvadlný (čtyřslab.) adj. *dobývací:* orudie dobyvadlná
dobyvadlo n. *dobývací zařízení*
dobývati, -aju, -áš ned. *dobývat; dosahovat; vymáhat co:* kmeni poče dobývati milosti svému milému
dočakati, dočekati, dočkati; -aju, -áš dok. *dočkat se, dosáhnout něčcho čekáním*
dočán adv. *časem;* dočán - dočán *hned - hned, tu - tu:* dočán rucě syna svého, dočán nohy jeho líbáše
dočiniti, -ňu, -níš dok. *učinit; dokončit;* -dočiniti sě čeho *dopustit se*
dočistiti, -šču, -stíš dok. *dokončit čištění, očistu, zcela očistit*

dodáviti sě, -v'u sě -víš sě dok. (čeho) *dotlačit se (k čemu):* těla syna svého dodáviti sě nemohúc žalostivě křičieše
dodiěti, -děje, -dieš dok. *dopovědět*
doháněti, -něju, -nieš ned. *dokonávat půhon* (provádět poslední obesláni k soudu)
dohnati, doženu, -neš dok. *dohnat, doběhnout; konečným (třetím) půhonem pohnat před soud* (dokončit proceduru pohnání)
dohoditi, -z'u, -díš dok. *dohodit, zprostředkovat, obstarat, opatřit, vydat;* ludáš chtě ležúšě židom dohoditi; *udělit, dát:* boh jemu dohodil dobré ženy
dohon, -a, -u m. *dokonání půhonu, konečný půhon* (poslední obsílka k soudu)
dohoniti sě, -ňu, -níš sě dok. (koho) *dohonit*
dohubiti, -b'u, -bíš dok. *vyhubit*
doch m. *došek*
docházěti, -ěju, -ieš ned. *docházět, poznávat:* domysl náš toho docházie
dochoditi, -z'u, -díš ned. *docházet* čeho*, dosahovat*
dojčin ad. poses. z „dojka"
dojiěti, -jmu, -jmeš dok. (koho, čeho) *zasáhnout, dotknout se;* dojieti sobě viery důvěřovat si, odvážit se, osmělit se
dojistiti, -šču, -stíš dok. *potvrdit*
dojiščěnie, -ie n. *ujištění, potvrzení*
dojíti, -jdu, -jdeš dok. (kam, čeho) někam dojít, dorazit; *dosáhnout čeho, uskutečnit se, vyplnit se;* dojíti plného věku dožít se stáří; došla ho řěč donesla se k němu pověst, uslyšel; ještě netvrd v nohy, ni mu došel zúbek mnohý ani mu nedorostl
dojitie, -ie n. *přístup, vstup, návštěva, dosažení:* aby snadné bylo křtu dojitie
dojka f. kojná
dojný adj. *kojící; dávající mléko*
dojúcí adj. *sající mléko*
dokáti sě, -kaje, -kaješ sě dok. *dokonat pokání, v dostatečné míře se pokát*
dokázanie, -ie n. *důkaz;* z toho jest dokázanie z toho vyplývá
dokaziti, -žu, -tíš dok. *dokončit zkázu, úplně zničit*
dokládati sě, -aju, áš sě ned. (koho, čeho) *dovolávat se svědectví:* (já) dokládaju sě desk
dokona adv. *dokonce, docela*
dokonaně adv. *dokonale, úplně*
dokonaný adj. *dokonalý*
dokonati, -aju, -áš dok. *dokonat, dokončit, skončit, dovršit;* dojdeš do ráje svým životkem dokonajě až zemřeš
dokonavač, -ě m. *dokonavatel, dokončitel*
dokončěti, -ěju, -ieš (příč. čin, dokončal, dokončeli, přech. dokončav) dok. *dokončit*
dokovad, dokovadž adv. a spoj. *jak dlouho, dokud*
doktorovati, -uju, -uješ dok. *učinit doktorem, promovat*
dokudsi, dokudž, dokž adv. a. spoj. *jak dlouho, dokud*
dol, dolu m. *důl, jáma; údolí* rozkáza rovu dol vytieti jámu pro hrob; kteréž v-dole psány jsú níže; z-dolu, z-dolu odspodu
dolček, -lečka m. *dolíček*
dole, -ě f. *zdar, úspěch; moc, síla, násilí*
doléci, -lehu, -ležeš ned. *dolehnout*
dolejní, dolení adj. *dolní dolejší*
dolíčěnie, -ie n. *dotvrzění, důkaz*
dolíčiti, -ču, -číš dok. *dokázat dotvrdit;* mečem dolíčiti dokázat mečem, soubojem
doličovánie, -ie n. *dokazování*
doličovati ned. *dokazovat, dotvrzovat*
dolov adv. *dolů;* jíti dolov upadat, slábnout;klesat
dolovatý adj. *prohloubený, důlkovitý*
doložěnie, -ie n. *doložění, opatření doklady, odůvodnění, oprávnění*
doložiti, -žu, -žíš dok. *odložit, přesunout; doplatit* má doložiti ostatních peněz; - doložiti sě, (koho) *poradit se; dovolat se jako svědka*

dolúčiti, -ču, -číš dok. *dohodit:* jako by mohl kamenem dolúčiti
dom domu m. *dům;* dom kurevný nevěstinec; *domov:* jest všady domem je všude doma; *rod:* toto dieš domovi Jakobovu
domakati sě, -áju, áš sě, **domáčěti sě,** -ěju, ieš sě dok. *dohmatat se, dopátrat, dopídit se*
domček, -ěčka m. *domeček*
domie, -ie n. *domy*
domieniti, -ňu, -níš dok. *zmínit, připomenout, zpomenout*
domienka, domienka f. *zmínka, připomenutí*
domlúvati sě, -aju -áš sě ned. (čeho) *mluvením se domáhat, vymáhat něco*
domluviti, -v'u -víš dok. *domluvit* - domluviti sě (čeho) *mluvením dosáhnout*
domňávati sě, domnievati sě, aju, -áš sě ned. *domnívat se, myslet si*
domněnie, -ie n. *domněnka, mínění; podezření;* bez domněnie *neočekávaně, znenadání*
domnělý adj. *domnělý; podezřelý*
domněvač, -ě m. *rozhodčí, arbitr, soudce*
domnieti, -mňu, -mníš ned. *mínit, tušit, považovat:* domňu sě lepí myslím, že jsem lepší; zdravě domnieti mít zdravý rozum; - domnieti sě *domnívat se, rozmýšlet se, rozvažovat;* domnieti sě čeho pomýšlet nač
domnievanie, -ie n. *domnění; podezření, žárlivost*
domoděl, -a m. *stavitel domů*
domořiti, -řu, -říš dok. *umořit do konce, k smrti*
domov adv. *domů*
domovitý adj. *domácí, domovní; rodinný;* domovití lidé mající vlastní dům; potřěby domovité životní prostředky; zpodst. m. domovití *příbuzní, příslušníci rodiny;* (ležíš mu) byl domovit příbuzný; krajina domnovitá bohatá na domy, lidnatá; chudoba domovitá hmotný nedostatek
domovnicě, -ě f. *hospodyně*
domovník m. *správce domu, hospodář, domácí sluha*
domový adj. *domovní;* pán domový pán domu
domřiěti, -mru, -mřeš dok. *skončit umírání, skonat*
domudnicě, -ě f. hanlivé označení ženy; snad: *loudalka*
domustav m. *stavitel domu*
domysl, domysl, -a, -u m. *domnění, domněnka, mínění;* důmysl, důvtip domysliti sě, -šľu, -slíš sě dok. *domyslit se, dovtípit se; rozhodnout se*
domyslný adj. *bystrý, důmyslný, důvtipný*
domyšlěnie, -ie n. *rozmyšlení; rozvaha, obezřetnost*
domýšleti sě, -ěju, -éš sě ned. *domýšlet se, domnívat se, dohadovat se*
doňadž, doňaž, doňavadž, donědž, doněž, doněvadž, donidž, doňudž spoj. *dokud, pokud;* doňadž ne dokud ne, až
doněkad, doněkud, donikud adv. *poněkud*
donošovati, -uju, -uješ ned. *donášět, nosit na místo*
dopadnúti, -nu, -neš, **dopásti,** -padu, -padeš dok. (čeho) *dopadnout (až kam)*
dopatřiti sě, -třu, -tříš sě dok. (čeho) *postřchnout, zpozorovat; chránit se*
dopěstovati, -uju, -uješ dok. (čeho) *dochovat, dovést pod svou ochranou (kam)*
doplakati sě, -pláču, -češ sě dok. (čeho) *pláčem dosáhnout*
doplna adv. *úplně, zcela*
doplniti, -ňu, -níš dok. *doplnit, dokonat, splnit, dovršit*
dopóhoniti, -ňu, -níš dok. *dokončit půhon, soudní při;* dopohoniti sě svého práva soudní při dosáhnout
dopoloviti, -v'u, -víš dok. *dosáhnout polovice:* mužové nedopolovie dnov svých
dopraviti, -v'u, -víš dok. (koho čeho) *přivést někoho, dopomoci někomu k něčemu*
dopřiěti, -přéju, -přěješ dok. *dopřát*
dopuditi, -z'u,-díš dok. (koho, čeho) *dohnat* koho *kam, přimět (k něčemu):* (Leva) dopudi Pražan velikého hoře
dopustek, -stka, -stku m. *dopuštění, dovolení*
dopustilý adj. *kterého se člověk dopustil, spáchaný:* dopustily hřiech

dopustiti,-šču, -stíš dok. *dopustit, dovolit, připustit;* (koho k čemu) *dopustit na koho co;* - dopustiti sě (čím) *dopustit se* čeho*, provinit se čím*
dopuščěnie, -ie n. *dopuštění, přestupek, prohřešek*
dopuščený adj. *spáchaný*
dopúščěti, -ěju, -ieš, **dopuščovati, dopuščevati,** -uju, -uješ ned. *dopouštět, připouštět;* - dopúščeti sě *dopouštět se*
doraziti, -žu, -zíš dok. *dorazit, narazit;* zcela přemoci, zdolat; - doraziti sě *zničit se, zahubit se; (čeho) dojít, dosíci;* doraziti sě suku narazit na tuhý odpor
doražovati, doražěvati, -uju, -uješ ned. *dorážět, dobíjet*
dorčěnie, -ie n. *konec řeči, do*slož. *závěr*
dorostlost, -i f. dospělost
dorostlý adj. *dospělý;* když k dorostlým letom přijdu dospěji, dosáhnu dospělosti
dorozuměti, -ěju, -ieš dok. *plně porozumět, pochopit*
doréci, -řku, -řčeš (-rčeš) dok. *doříci*
dořiekati, -aju, -áš ned. *doříkávat*
dosáhati, dosahati, -aju, -áš ned. *dosahovat, dostihovat; postihovat rozumem*
dosáhnúti, -sáhnu, -sichneš dok. (čeho) *dosáhnout, uchopit, dostihnout; domoci se, dojít (čeho)* (v. též dosieci)
doseděti sě, -z'u, -díš sě dok. (čeho) *dočkat se (vsedě), dožít se*
doseěžěnie, -ie n. *dosažení*
dosieci, -sahu, -sěžeš dok. *dosíci, dosáhnout; dostihnout, dohonit; domoci se, dojít (čeho); postihnout rozumem, pochopit:* čtvrté věci smyslem nemohu dosieci
dosiesti, -sadu, -sědeš dok. *dosednout, usadit se; vysedět:* slepicě, jenž mé dosiesti měla k živosti
doskončiti, -ču, -číš, **doskončěti,** -ěju, -ieš dok. *dokončit, dokonat*
doslúžiti sě, -žu, -žíš sě dok. (čeho) *vysloužit, zasloužit si něco*
doslyšěti, -šu, -šíš dok. *doslechnout, zaslechnout, uslyšet; vyposlechnout, vyslechnout do konce; vyrozumět*
dosovad adv. *dosavad, dosud*
dospěch m. *spěch, pospěch:* s dospěchem běže
dospěcha f. *dospění, dostižení* čeho*:* dospěcha všie radosti
dospěle adv. *dokonale, úplně, zcela; rozumně:* ty nemyslíš dospěle
dospělec, -lcě m. *člověk v něčem dospělý, vyspělý, dokonale znalý, odborník*
dospělost, -i f., **dospělstvie,** -ie n. *důkladná znalost, zkušenost*
dospělý adj. *důkladně znalý, dokonalý; hotový, úplný, zralý; schopný, vycvičený;* z dospěla *dokonale, úplně, zcela*
dospěšně adv. *s prospěchem, úspěšně*
dospěšný adj. *hotový, připravený, schopný, způsobilý* (v. též nedospěšný)
dospěti, -spěju, -spěješ dok. *dospět, dosáhnout* čeho*, dokončit, dokonat, završit:* dospěl jím (domem) dostavěl jej; *provést, vykonat:* tu dobu bě již dospělo o korábiech všecko dielo všecka práce byta dokončena; *stačit, stihnout; dospět, dorůst*
dospievaný adj. opatřený
dospievati, -aju, -áš ned. *dospívat; dokončovat; hotovit, připravovat;* obilí dospievá dozrává
dostat, -a, -u m. *dostatek, hojnost, nadbytek*
dostatečenstvie, -ie n. *dostatečnost, hojnost, únost*
dostatečnost, -i f. *dostatek; postačitelnost; síla, schopnost*
dostatek, -tka, -tku m. *příslušná věc, náležitost:* pústevnik drahými dostatky pokrsti její život; *dopuštění, úradek:* (Kristus) jednorozený syn z dostatka
dostati sě, -stanu, -staneš sě dok. *dostat se (na koho, komu), podařit se; přihodit se* (v. též nedostati sě)
dostáti, -stoju, -stojíš dok. *vydržet do konce, do určité chvíle; být hoden, stačit, zasloužit si;* dostáti k právu dostavit se k soudu
dostihnúti, -nu, -neš dok. *dostihnout, přistihnout; postihnout rozumem, pochopit*
dóstojenstvie, -ie, **dóstojenstvo** n. *důstojenství; hodnost; zásluha*

dóstojně adv. *důstojně; zaslouženě*
dóstojnost, -i f. *důstojnost, hodnost, zásluha*
dóstojný adj. *důstojný; zasloužilý; zasloužený; hoden; možný*
dostrčiti, -ču, -číš dok. *dostrčit, postrčit do konce; pohnout, přimět, ponouknout*
dostrkovati, -uju, -uješ ned. *dostrkávat, ponoukat*
dostřělěnie, -ie n. *dostřel*
dostřieci sě, -střchu, -střežeš sě (koho) dok. *dočkat se, počkat si na někoho*
dostúpěnie, -ie n. *přistoupení;* dostúpenie mužské styk, soulož s mužem
dostúpiti, -p'u, -píš dok. (čeho) *dostoupit, dosáhnout, dojít* čeho*;* dostúpím všie škody utrpíme největší škodu
dosúdoby adv. *dosud, doposud*
dosúti, dospu, -speš dok. *dosypat*
dosvářiti sě, -řu, -říš sě dok. (čeho) *svárem dosáhnout*
došeptati sě, -šeptu, -šepceš sě dok. (čeho) *šeptáním dosáhnout*
došlost, -i f. *zkušenost*
došmatati sě, -aju, -áš sě dok. (čeho) *dohmatat, dopídit, dopátrat se*
dotáhnúti, -táhnu, -tichneš dok. *dotáhnout; dojít cíle, konce v něčem; dovodit, dolíčit, dokázat;* dotáhnúti zradu dokonat zradu, provést ji do konce
dotahovati, -uju, -uješ ned. *dotahovat; dosahovat, docházet cíle*
dotázati sě, -tiežu, -tiežeš sě (imperat. dotěž sě) dok. (čeho) *doptat se, dozvědět se, dotazováním zjistit*
dotčěnie, -ie n. *dotknutí, dotek; hmat*
dotčiěti, dotčěti, -tču, -tčíš ned. (čeho) *dotýkat se, těsně sousedit, hraničit*
dotéci, -teku, -tečeš dok. *doběhnout, dohonit; dosíci, dosáhnout čeho*
dotěž sě, dotiežu sě v. dotázati sě
dotisknúti, -nu, -neš dok. *prosadit mocí, provést násilím*
dotisknutie, -ie n. *vykonání mocí, silou*
dotklivý adj. *urážlivý;* **dotklivě** adv. urážlivě
dotknúti sě, -tknu, -tkneš sě dok. *dotknout se; zmínit se;* snad mne v tom nic nedotknú snad mi to nebudou vytýkat
dotknutie, -ie n. *dotknutí, dotek; hmat*
dotovad adv. *dotud, dotavad*
dotrvati, (trojslab.) -aju, -áš dok. *vytrvat do konce*
dotřieti sě, -tra, -třeš sě dok. (čeho) *dotřít se, dodrat se, úsilím dosáhnout čeho*
dotýkajúcí adj. *hmatatelný,hmatem poznatelný*
dotýkanie, -ie n. *dotýkání, ohmatávání, hmat*
dotýkati, -týču, -týčeš i -týkaju, -týkáš, **dotykovati,** -uju, -uješ ned. (čeho) *dotýkat se; hmatat;* -dotýkati sě (koho, čeho) *dotýkat se, týkat se, napadat řečí, urážet*
dotýkavý, dotykujúcí adj. *hmatatelný, poznatelný hmatem, dotykem*
doufajný (pův. výsl. do-u-, čtyřstab.) adj. *troufalý, odvážný*
doufalivý, doufalý (pův. výsl. do-u-) adj. *důvěřující, důvěřivý*
doufánie, -ie (pův. výsl. do-u-) n. *naděje, důvěra*
doufati, -aju, -áš (pův. výsl. do-u-) ned. (komu, čemu; čeho) *důvěřovat komu, věřit v co:* vašiej pomoci dúfajíc; *svěřovat*
doutratiti, -cu, -tíš dok. *utratit do konce, utratit i zbytek*
dovázěti, -ěju, -ieš ned. *provádět, doprovázet*
dovecěti dok. *domluvit, dopovědět*
doveděnie, -ie n. *dovedení;* práva na vrch dovedenie dokončení soudního řízení
dověrnost, -i f. *důvěra, hodnověrnost, věrohodnost*
dověřěnie, -ie n. *důvěra, víra*
dověřilivost, -i f. *důvěřivost*
dověřiti, -řu, -říš, **dověřovati,** -uju, -uješ ned. *důvěřovat, spoléhat se, věřit; svěřovat se*
dovésti, -vedu, -vedeš dok. (koho, čeho) *dovést, přivést, zavést; dokázat, umět; prokázat:* vládyka má své pravdy dovésti právem; -dovésti sě *stát se:* zámysl skutkem sě dovedl

doviniti sě, -ňu, -níš sě dok. (čeho) *dopustit se, provinit se; proviněním si zasloužit:* když koli co zlého činíš, božie pomsty sě doviníš
dovod m. *důvod, důkaz, odůvodnění*
dovoditi, -z'u, -díš ned. *přivádět, dovádět; dovozovat, dokazovat*
dovodně adv. *odůvodněně, způsobem zakládajícím se na důvodech, důkazech*
dovodný adj. *důvodný, založený na důvodech, doložený důvody, odůvodněný; přesvědčivý, působivý; obratný, dovedný, temný:* kus velmi misterný a dovodný
dovozovati (též dovoďovati), -uju, -uješ ned. *přivádět, dovádět; konat, provozovat:* rozličné kratochvíle dovozují
dovrci, -vrhu, -vržeš dok. *dohodit*
dovrtiti sě, -vrcu, -vrtíš sě dok. (čeho) *(vrtěním) dosáhnout, domoci se*
dovtip m. *důvtip, důmysl, nápad*
dovtipovati sě, -uju, -uješ sě ned. *domýšlet se, domnívat se, tušit, předpokládat*
dovzdvihnúti, dozdvihnúti, -nu, -neš dok. *zdvihnout až nahoru, úplně zdvihnout*
dozřiěti, -zřu, -zříš dok. *dohlédnout*
doždati, -ždu, -ždeš dok. *dočkat (se);* sě dá nám toho doždati
dožéci, -žhu, -žžeš dok. *dohořet (úplně nebo po jisté místo);* když mu smrt dožže roha *když bude* mít smrt na jazyku
dráb m. *(najatý) voják, dráb*
drabant m. *trabant, pěší voják*
dráč, -ě, též **dračka** m. *vyděrač, zloděj, lupič*
dráha f. (často pl. dráhy) *cesta* (pův. cesta mezi poli, kudy se vyháněl dobytek na pastvu); na drázě po cestě, cestou, na cestě; *zástup; houf, družina, vojenská družina, vojsko; moc, velikost*
drahně adv. *značně, velmi:* drahně mně prospěla; *hodně, mnoho:* drahně dní
drahný adj. *značný, značně veliký; pěkný, dobrý*
drahost, -i, **drahota** f. *nákladnost, vysoká cena; drahá věc, cennost, vzácnost*
drahúcí adj. *předrahý*
dráhy v. dráha
drahý (jm. kompar. draží) adj. *drahý:* drahá léta *léta drahoty;* chovati (obilé) na draho až bude dražší; *milý, milovaný; vzácný*
draj ink, drejlink, drelink, drilink, -iňk m. *dutá míra na měřeni vína* (přibližně 11–12 hl)
drakový adj. *dračí*
dránie, -ie n. *draní, vydírání*
drásati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *škrábat, drápat (se), lézt (po čem)*
drasta, drásta f. *třáska, štěpina; skvrna, kaz; drobnosti, maličkosti;* rozličná drasta od zlata; *nářadí, náčiní:* posvětili jsme všecku drastu chrámovú
drastiti sě, -šču, -stíš sě ned. *chovat se drsně, hrubě; drsnět, stávat se hrubým*
drástka f. *malá tříska, smítko, mrva*
dráti, deru, déřeš ned. *drát, trhat, drásat; vydírat, odírat;* - dráti sě *drát se, trhat se; prodírat se*
dratvicě, -ě f. *dratev*
drážditi, -ždu, -ždíš, **drážiti,** -žu, -žíš, **drážniti,** -žňu, -žníš ned. *dráždit, vydražďovat; smyslově vzrušovat*
drážě, -ě f. *drahost, drahocennost, nádhera;* v slavnéj dráži slavně, slavnostně, nádherně
dražiti, -žu, -žíš ned. *cenit;* dražiti sobě něco *toužit po čem,* vážit si čeho
drážiti, drážniti v. drážditi
drážlivý adj. *dráždivý*
drbati, -b'u, -beš i -baju, -báš ned. *drbat, škrábat*
drbiti, -b'u, -bíš ned. *musit*
drebtač, -ě m. *brepta, breptal*
drebtati, -cu, -ceš i -tám. -táš ned. *breptat, brebentit*
drejlink, drelink v. drajlink
drevcě, drevec pl. n. *dříví, klestí, roští*
drevný adj. *dřevěný, prkenný, stromový;* drevné rubánie porážení stromů; drevný sěkáč dřevorubec

drhnúti, -nu, -neš ned. *drhnout;* branami drhnúti vláčet
drchta f. *drbna, klevetnice*
driák v. dryák
drijě, -ě f. *trojka, tři „oka“ ve hře v kostky*
drilink v. drajlink
drkolna (dvojslab.), **dřkolna** f. *palice, klacek, kyj*
drnúti, -nu, -neš dok. (koho) *nelibě se dotknout, rýpnout*
drob m. *drobek, drobět, drobnost;* pl. drobí, droby *vnitřnosti*
droba f. *tělesná slabost*
drobec, -bcě m. *vnitřnosti*
droběz, -ě f. *drobty*
drobnost, -i f. *drobnost, malost; malomyslnost*
drobňúčký adj. *drobounký*
drobtek, -betka, -betku, **drobtík** m. *drobínek, drobeček*
drochět, -chte m. *drobet*
drochtek, -chatka, -chatku m. *drobínek, drobeček*
drsnatý, drstnatý, drstný adj. *drsný, hrubý*
drst, -i f. *smetí*
drt, -i f. *drě, drtiny; záhuba, zdrcení*
druh m. *druh, přítel;* dobrý druh *hrdina, statečný druh*
druha f. *družka, přítelkyně*
druhde adv. *místy, tu a tam, někde*
druhdy adv. *časem, někdy, občas*
druhé adv. *podruhé; zadruhé*
druhý čísl. adj. *druhý; jiný, některý;* druhýnádcět, druhýnáctý dvanáctý; druhýmezcietma, druhýmezcietmý dvaadvacátý; druhý substantiviz. m. *druh, přítel* (v. též druh)
družba m. *druh, společník; družba na svatbě*
družbiti sě, -b'u, -bíš sě ned. *družit se*
družě, -ěte n. *druh, partner v lásce, v manželství*
družec, -žcě m. *druh, společník; bližní*
družicě, -ě f. *družka, společnice; bližní*
družní adj. *druhův:* na družní stav sě tiežé na stav svého druha
drvěný adj. *dřevěný; skládající se ze stromů:* les drvěný
dryák, driák, dřiák, triák m. *lék*
drzati, -aju, -áš ned. *osmělovat se, odvažovat se*
drzí, drzý adj. *drzý, opovážlivý, neodbytný*
drzlivost, drznost, -i f. *drzost, smělost, rozpustilost, opovážlivost, bezuzdnost*
drznúti, -nu, -veš dod. *osmělit se, odvážit se, opovážit se*
drzomluvný adj. *drzý, opovážlivý v mluvení*
drzost, -i, **drzota** f. *drzost, smělost, opovážlivost; rozpustilost, bezuzdnost*
držádlko (trojslab.) n. *držátko*
držějúcí adj. *držící, mající v držení*
držělivost, -i f. *soudržnost; urputnost, zarputilost*
držemný adj. *pevný; zavazující k držění, závazný*
držěnie[1] (dvojslab.), -ie n. *třesění, strach*
držěnie[2] (trojslab.), -ie n. *držění, ovládání, vládnutí; zachovávání*
držéti (trojslab.), -žu, -žíš (příč. čin. držal, držěli) ned. *držět, mít v držění, vlastnit, chovat, zachovávat;* úřad držěti zastávat úřad; držěti radu zasedat, schůzovat; držéti post zachovávat půst; držěti vieru vyznávat víru
držěti (sě) (dvojslab.), též **dřežěti,** -žu, -žíš (sě) (příč. čin. držal, dřežal, -ěli) ned. *třást (se), chvět (se)*
držím, držimý adj. *držený; držící; držitelný*
drživý adj. *držící, zachovávající, pevný:* pamět drživá

dřěvce, -cě n. *keř, křoví; dřevo, kus dřeva; hůl:* dřěvce měřičie *tyč k měření; násada, žerď u různých nástrojů a zařízení; dřevěná zbraň, které se užívalo při turnajích*
dřéve, dřév, dřieve, dřiev adv. *kdysi, v uplynulých dobách; dřív*
dřěvěný adj. *dřevěný, ze dřeva; skládající se ze stromů:* les dřěvěný; *na dřevo:* dřěvěnú pilú
dřěvíce, -cě, *dřěvíčko* n. (hromad.) mladé stromky
dřevní, dřěvní adj. *předešlý:* v dřevniej neděli minulou neděli; *někdejší, bývalý, dávný, starý*
dřěvo, pl. drva (jednoslab.), gen. drev n. *stro*m. *keř; dřevo; kopí; rodokmen:* toho dřěva kmen jest otec neb máti
dřěvotoč, -ě m. *červotoč*
dřěvový adj. *stromový, ze stromů:* ovoce dřěvové; *dřevěný, ze dřeva*
dřežěti; dřiák v. držěti; dryák
dřiemanie, -ie n. *dřímota, spánek*
dřiemavý adj. *ospalý*
dřiemota f. *dřímota, ospalost; lenost*
dřiěti, dru, dřeš ned. *dřít, odírat; vykořistovat; tisknout, tahat, odtahovat; odtrhovat, odvracet:* drú svá srdce od světa; - dřieti sě *rozdírat se, trhat se*
dřietiti, dřětiti, -cu, -tíš ned. *vábit (?); utišovat, mírnit (?)*
dřiev, dřieve v. dřéve, dřév
dřievie, dřěvie, -ie n. *stromy, stromoví:* dřievie ovocné; *dříví; dřevěné zbraně (kýje, kopí, dřevce ap.)*
dřiezha, dřiezka f. *tříska, odštěpek*
dřiežděc, -ždcě m. *drvoštěp, dřevorubec*
dřkolna v. drkolna
dřvi, též **dveři,** gen. dřví, dat. dřvem f. pomn. *dveře*
dsát v. deset
dska, dcka, cka, -y (gen. pl. desk) f. *deska, prkno, tabule;* pl. *dsky desky soudní, desky zemské*
dščicě deščicě -ě f. *deštice, destička*
dščiěti, 3. sg. -ie, **dščíti,** 3. sg. -i ned. *dštít, pršet; sesílat (déšt, síru)*
dščivý adj. *dešěový; deštivý*
dščovánie, -ie n. *pršění, déšt*
dščovati, -uju, -uješ ned. *pršet*
dščový, dščevý adj. *dešťový*
dše v. *dchnúti*
dubec, -bcě m. *doubek*
dučejě, -ě f. *hlasivka; hrtan; trubice*
duha f. *duha; modřina*
duch m.*dech; duch*
duchný adj. *dýchací (?)*
ducholovec, -vcě m. *škrtič; utiskovatel*
ducholovenstvie, ducholovstvie, -ie, **ducholovstvo** n. *nepravost, klam, podvod, nespravedlnost*
ducholový adj. *nepravý, klamný, podvodný*
duchovenstvie, -ie n. *duchovnost; niternost; nábožnost, náboženství; alegorie, pojetí věci v přeneseném významu, obrazné pojetí*
duchovně adv. *duchovně, duševně; mravně*
duchovní adj. *dýchací; duchovní, duševní;* duchovní obyčeji náboženské obřady
duchovnička f. *žena duchovního stavu; farizejka*
duchovník m. *muž duchovního stavu, kněz; farizej*
duchovnost, -i f. *duchovenství, nábožnost*
duchovný adj. *duchovní, duševní*
dunúti, -nu, -neš ned. *vát, vanout*
dúpě, -ě f., též -ěte n. *doupě, dutina, díra*
dúpějka, dupka f. *doupátko*
dúpnatý adj. *dutý*

dus, -a, -u m. *dusot, dupot*
dusánie, -ie n. *dupání, dupot, dusot*
dusiti, -šu, -síš ned. *dusit, rdousit, škrtit*
dušě, -ě (gen. pl. dúš, duší) f. *dech; duše;* sebrati dušu sebrat poslední síly; dušu vzdáti skonat, umřít; bráti čso na svú dušu přísahat na svou duši; pod svú dušú čso praviti zadušovat se
dušěnie, -ie n. *dušování*
dušicě, -ě, **dúška** f. *dušička, duše mrtvého*
dušna f. *duše*
dušní adj. *živočišný:* tělo dušnie
dušník m. *poddaný na záduší, na církevním majetku*
dušnost, -i f. *dýchavičnost, zúducha.; chorobnost vůbec, nezdravost;* dušnost žaludka nadýmavost
dušný adj. *dýchavičný, nezdravý vůbec*
dúti, dmu, dmeš (přech. přít. dma, dmúci, min. dem, demši…, impf. dmiech) ned. *dout, vanout, foukat;* - dúti sě *nadýmat se, nafukovat se*
dutie, -ie n. *dutí, vanutí*
dvadcěti, dvadsěti, gen. dvúdcát čísl. *dvacet*
dvamezidcietma, dvamezcietma čísl. *dvaadvacet*
dvanádcět, dvanádsěte, gen. dvúnácte, dvúnádste čísl. *dvanáct*
dvénásob čísl. *dvojnásobně*
dvercě, dveřcě, dveřec f. pomn. *dvířka, menší dveře*
dveří v. dřvi
dveřný adj. *dveřní:* k hřebom dveřným
dvoj, f. **dvojé,** n. *dvoje* čísl. *dvojí; dvojnásobný*
dvojduchý adj. *dvojitý, dvojnásobný*
dvojěnie, -ie n. *dvojnásobení; zdvojení*
dvojičný adj. *dvojnásobný*
dvojiti, -ju, -jíš ned. *zdvojnásobovat; rozdvojovat, dělit na dvě;* - dvojiti sě *lišit se, rozcházet se, odštěpovat se*
dvojitý adj. *dvojitý*
dvojně adv. *dvojnásobně*
dvojník m. *dvojník; obojetník*
dvojnost, -i f. *vrtkavost, nestálost*
dvojný adj. *dvojitý*
dvor, dvora m. *dvůr při domě, nádvoří; ambit, chodba na nádvoří:* Rajský dvor *ambit na Pražském hradě; hospodářství, statek; panské, královské sídlo:* dvorem kde seděti *sídlit (o králi); společnost, shromáždění*
dvorně adv. *po dvorském způsobu; pěkně, dobře, krásně, chvályhodně, obdivuhodné; podivně, zle*
dvorník m. *dvorný, galantní muž; rozpustilý, nevázaný člověk*
dvornomluvný adj. *kdo mluví dvorně,* tj. *pěkně, zábavné, nevázané* atp.
dvornost, -i f. *dvorné chování, galantnost; dovádění, nevázanost, výstřelnost*
dvornošče, -i pl. f. *modní zvláštnosti, novoty*
dvorný adj. *dvorský; hezký, zuláštní, obdivuhodný; dvorný, dobře vychovaný, galantní; protivný, nechutný;* dvorné věci páchati souložit
dvorský, dvořský adj. *dvorní; dvorný, zdvořilý, zábavný, vtipný; zvědavý, všetečný*
dvorstvo n. *dvořanstvo, dvůr; dvorský způsob, nevázanost*
dvořák m. *kdo žije u dvora, dvořan, sluha u dvora; majetník dvora*
dvořěnín (pl. dvořěné, gen. dvořan) m. *dvořan*
dvořišče, -ě n. *dvořiště (místo, kde stojí nebo stával dvůr)*
dvořiti, -řu, -říš ned. *žít, sloužit u dvora*
dvořka f. *dvořanka, dvorní dáma*
dvořský v. dvorský
dychtěti, -cu, -tíš ned. *těžce dýchat, supět, funět*
dymač, -ě m.: neživ. *přístroj k vyvíjení kouře, k dýmání;* živ. *podněcovatel, popichovač*

dýmanie, -ie n. *dýmání; vzdychání*
dýmati, -maju, -áš i –m'u, -meš ned. *dout, foukat; měchy dýmati*
dýměti, -ěju, -ieš ned. *dýmat, vydávat dým*
dýmnatý adj. *dýmaný, dýmající, zahalený dýmem*
dymní adj. *dýmový, kouřový, z dýmu; komínový:* dymní haléř poplatek z domu, z komína
dymník m. *dymník, komín*
dymnitý adj. *dýmající, zadýmaný*
dymný, dýmný adj. *kouřový, dýmající*
dýmový adj. *z dýmu, kouřový:* pro hořkost dýmovú ztratichu oči; prútek dýmový na podkuřování vonným dýmem
dynchovati, -uju, -uješ ned. *bílit, natírat vápnem nebo sádrou*
dýnicě v. dějnicě
dynný adj. *dýňový, tykvový*
džbanař v. čbanař

#E

é interj. *o, ach* (často vyjadřuje toužění, ev, při imper. nebo kondic. intenzifikaci žádosti): é, hospodine, neostávaj mne!; é, bych toho jista byla **ej, eja** interj. *aj, hle, ejhle*
Ejipcěnín, -a (pl. Ejipcěné) m. *Egypěan*
Ejipt m. *Egypt*
ejiptský, ejipský adj. *egyptský*
eksamit, ekzamit v. *aksamit*
element m. f. n. *živel; prvek*
Elžběta f. *Elzběta*
Elžka, Elška f. *Eliška* (hypokor. z Elžběta)
Englant m. *Anglie*
engličský adj. *anglický*
Engliš, -ě m. *Angličan*
epistola, epištola f. *epištola, list apoštola k věřícím*
epistolník, epištolník m. *člen vyšchradské kapituly*
erb, herb m. *živ. potomek, dědic;* neživ. *rodový znak, znamení urozenosti*
erbovní, herbovní adj. *rodový, příbuzný erbem, dědický;* erbovní lidé urození, kt. mají právo užívat erbu; erbovní strýcové kt. mají stejný erb, ač nejsou pokrevně příbuzní
erkéř, -ě m. *arkýř*
Erod, Erodes, Erodeš, Erodiáš, erodský v. *Herod; herodský*
es, eš m. *(?) jednička na hrací kostce*
evanjelista, evandělista m. *evangelista, autor evangelia*
ež interj. *hle, ejhle*
ež, ežě spoj. *že, protože, poněvadž*

#F

facún, fačún, fačín, vacún m. *nějaká ozdoba v ženském účesu; ovinka účesu; příčesek*
fafrnoch m. *pokrývka nad přilbou na erbu; rytířský kabátec navlékaný přes brnění*
fald m. *záhyb (na látce)*
faleš, -lšě f. *faleš, kla*m. *neupřímnost; nevěrnost, podvod*
falešstvie, -ie n. *falešnost, nevěrnost, podvodnost*
fallař, -ě m. *falešník, neupřímný člověk; podvodník*
fallovati, -uju, -uješ ned. *chovat se falešně, klamat, podvádět*
falšieř, -ě m. *falešník, neupřímný člověk, podvodník*
famfr interj. *bum bu*m. *napodobení zvuku bubnu*
fasovati, -uju, -uješ ned. *vázat, poutat:* bez člověka býti nemož, kteréhož miluje a kteréhož sobě na mysl fasuje
fedrovat, -uju, -uješ ned. *podporovat*
fentovati, -uju, -uješ ned. *zabavovat*
fermižovati, -uju, -uješ ned. *napouštět fermeží*
feřie (dvojslab.), -ie f. *volno, prázdniny*

fi interj. *fuj*
fiflovánie, -ie n. *parádění, fintění*
fiflovný adj. *parádivý, fintivý*
figura f. *obraz, zpodobení*
fík m. *fík;* bláznivý, bláznový fík moruše; *nádor v konečníku;* fík z prstov činiti strkat palec mezi ukazovák a prostředník pro posměch někomu (v. též cíbek, pipek)
fiklovati sě, -uju, -uješ sě ned. *strojit se, parádit se, fintit se*
fiklovný adj. *parádivý, fintivý*
fíkovnicě, -ě f. *fíkovníce, fíková zahrada*
filistejský, filistcový, filistinský, filistský adj. *filištínský* (vztahující se k starověkemu kmeni Filištínů)
Filistim m. *Filištín* (příslušník jednoho z kmenu sídlících ve staré Palestině)
fiola f. *fialka*
floletný, flolný, flolový adj. *fialový*
firmament m. *nebeská klenba, obloha*
Flandřěnín, -a (pl. Flandřěné) m. *Flanderčan, člověk z Flander*
flastr (jednoslab.), *flast, plastr* m. *náplast*
flašě, -ě f. *láhev, dutá nádoba (i kovová)*
flatorna f. *dechový hudební nástroj*
flek m. *malá část, kousek něčcho:* roztrhne ji (lev saň) na malé fleky*; kus pozeníku, pole*
flus[1] m. *výtok chorobných výměšků (hl. hnisu) při některých nemocech*
flus[2] m. *druh karetní hry*
foch m. *žert, klam; povídání, pomluva*
folk m. *shovění, povolení*
folkovati, -uju, -uješ ned. (komu, čemu) *následovat; poslouchat* koho*; mít porozumění, povolovat komu*
forberk m. *alodium, svobodný šlechtický statek před městskými branami*
formát m. *dekret ustanovující kněze na faru*
fortel, -ě i -a m. *podvodný úmysl, lest, úskok*
fortelný adj. *mazaný, lstivý, obratný, důmyslný*
fortna f. *brána, vrata, dveře*
fragnář, fraknář, -ě m. *hokynář*
fragnářka f. *hokynářka*
frajieř v. frejieř
frajmarčěnie, -ie n. *směnný obchod, kupčení*
frajmarčiti, -ču, -číš ned. *jednat o koupi, zvl. směnou, kupčit*
frajmarečník m. *kdo „frajmarčí“*
frajmark m. *směna zboží, koupě směnou*
frej, -ě m. *namlouvání, milkování, zálety;* frej vésti *bavit se, mít milostné pletky;* o freji o námluvách
frejieř, frajieř, -ě m. *milenec, záletník*
frejieřka f. *milenka, záletnice*
frejovánie, -ie n. *milkování, záletnictví*
frejovati, -uju, -uješ ned. *dvořit se, milkovat se, namlouvat si, chodit na zálety*
frejovný adj. milostný, záletný; helmbrechtné nebo frejovné panny prostopášné, zhýralé, lehké
fresovánie, -ie n. *starost, zármutek, lopocení*
fresovati sě, -uju, -uješ sě ned. *starat se; rmoutit se, lopotit se*
frickovati, -uju, -uješ ned. *žertovat*
frinort, frivort (fry-) m. *ranní hodování o nedělích a svátcích* (odsuzované mravokárci)
fryž, -ě, **fryžek,** -žka m. **fryžě,** -ě, **fryžka** f. *ozdobné lemování na ženském oděvu*
fudr m. co *se vejde na vůz, náklad vozu* (jako přibližná míra množství)
fúk m. *fouknutí*
fúkati, -aju, -áš ned. *foukat; nafukovat se, hrdopyšně si vést*
font m. *jednotka váhy a měny, libra*

#G

galejě, galijě, -ě, **galle,** -ě, **gallé, gallea, gallí,** -é f. *galéra, druh veslové,* popř. též *plachetní lodi*
gda v. kda
glajt, glejt, klejt m. *ochranný list, zaručující někomu bezpečnost*
glosa, gloza, klosa, kloza f. *výkladová poznáníka*
glosovati, glozovati, -uju, -uješ ned. *vykládat, vysvětlovat*
golč v. kolč
groš, kroš, -ě m. *groš* (stč. jednotka měny)
grošík, hrošík m. demin. z „groš"
grumfešt, gruntfešt, krumfešt, krunfešt m. *základ, základy (budovy* ap.*):* gruntfešt viery křesťanské
grunt m. *půda, pozemek; statek; základ:* z gruntu důkladně
gruntovník, kruntovník m. *majitel gruntu, statku*
gruntovný, kruntovný adj. *důkladný, dokonalý*

#H

hácě, hacě, hác, has, hatí pl. f. *spodní oděv (od pasu po stehna), pás, spodky*
hacky, -cek pl. f. demin. z „hácě"
hacník m. výrobce „hací" hacný adj. z „hácě": hacný pás
had násilnorodý v. násilnorodník
hadač, -ě m. *hadač, jasnovidec;* hadač nebeský hvězdopravec, astrolog
hadačka m. i f. *kdo předvídá budoucnost; hadač, hadačka, jasnovidec, jasnovidka*
hadičkový, hadačný adj. *hadačský, jasnovidný*
hádanie, -ie n. *hádání, předpovídání; odhadování; hádka, disputace, učené pře*
hádaj interj. *hle, nuže*
hádati, -aju, -áš ned. *hádat, předvídat, řešit, luštit; myslit, soudit; odhadovat;* - hádati sě *hádat se, přít se, disputovat*
haděnec, -ncě m. *hádě, hádek*
hadici, -z'u, -díš ned. hanét, tupit, zavrhovat hadový adj. hadí
hadrovati sě, -uju, -uješ sě ned. *hádat se*
haj inter. *ejhle*
hákě, -ě m. *ochránce, obránce*
hájěti, -ěju, -ieš ned. *obhajovat*
hájiti, -ju, -jíš ned. *bránit; zabraňovat:* žádnému se nehájí
hajný adj. *zakázaný:* ciesař jide v jedno tajno, ješto jiným bieše hajno; *hájový, lesní;* zpodst. m. *kdo hlídá les, hajný*
hajtmanicě, hauptmanicě, hautmanicě, -ě f. *hejtmanka, velitelka* **hajtmaniti,** -ňu, -níš ned. *být hejtmanem, vykonávat funkci hejtmana*
haken, -kna m. *potupné označení člověka* (zprav. s přívlastkem slepý): mnozí mistři sú hakni slepí
haklík m. *háček, připínátko; potíž, závada, překážka*
haknový adj. z „haken" (v. t.): *lid slepý, haknový*
halafanc v. alafanc
halda f. *svah, stráň*
haltéř, haltieř, haltýř, -ě m. *sádka na ryby*
halžě, -ě f. *náhrdelník, řetěz na ozdobu hrdla*
hamfešt, hampešt, hanfešt, hantfešt m. *písemné potvrzění, listina; výsadní list, privilegium*
hamišný, hemišný adj. *lstivý, klamný; předstíraný, zákeřný*
hampajs, hanpajz, -a, -u m. *nevěstinec; smilstvo*
hanba, haňba f. *hanba, stud; pohanění; hanebný skutek, zprznění; pohlavní úd, ohanbí*
hanběný adj. *hanebný*
hanbiti, -b'u, -bíš ned. *zahanbovat*
hanbivý adj. *zahanbující*
háncě, -ě m. *hanitel, hanobitel*
hanebný adj. *hanebný, ohavný, hrozný; hanbivý, zahanbující*

haněti, -ěju, -ieš, **haniti,** -ňu, -níš ned. *hanět, hanit*
háněti, -ěju, -ieš ned. *honit, prohánět se, harcovat* (o bojovnících): Hektor háněje, mezi nimi přemnoho jich s světa provodí
haněvý adj. hanl.*ivý, utrhačný, urážlivý*
hanfešt, hantfešt v. hamfešt
hanně adv. *pro hanbu, hanbivě*
hanpajz v. hampajs
hantuch m. *ručník, ubrousek*
hara, hera interj. *och, oj, jejda*
harban m. *stužka do vlasů, čelenka*
harc, -ě m. *(bojová) srážka, půtka, potyčka, šarvátka*
harcieř, -ě m. *harcíř, harcovník*
harcovati, -uju, -uješ ned. *najíždět k útoku, dorážět, útočit, potýkat se*
harovaný adj. *pruhovaný*
harovitý adj. *houževnatý, otužilý*
hatati, -aju, -áš ned. *skládat na hromadu, shrnovat*
hauf m. *houf, shluk, zástup, stádo*
hauptmanicě, hautmanicě v. hajtmanicě
havati, -aju, -áš ned. *hafat, štěkat; planě mluvit*
hazart m. *druh hry v kostky*
házěti, -ěju, -ieš ned. *házet;* - házeti sě (někoho, něčeho) *trefovat se, házet: s mířením na někoho, něco*
hazuka f. pokrývka, svrchní oděv *(*srov. kazuka)
hbe sě v. hnúti sě
hedbávník, hedvábník m. *hedvábný šat; hedvábník, kdo pracuje s hedvábím*
helm m. *helma, přilba*
hel(m)brecht m. *světák, zkažený člověk, prostopášník*
hel(m)brechticě, -ě f. *světačka, záletnice, prostopášnice, nevěstka*
helmbrechtný adj. *světácký, do světa; prostopášný, záletný*
helmbrechtstvie, helmbrechenstvie, -ie n. *světáctví*
helmelín m. *helmice, přilba*
helméř, -ě m. *kdo dělá helmy*
helmovník m. *ozbrojenec s helmou*
hemišný v. hamišný
hemzati, -žu, -žeš ned. *hemžit se; plazit se, lézt* (srov. hmyzati)
hemzavý adj. *plazivý, lezoucí*
hera v. hara
herb; herbovní; hercě v. erb; erbovní; jhráč
Herod, Erod, Herodes, Erodes, Herodeš, Erodeš, Herodiáš, Erodiáš, -ě m. *Herodes*
herodský, erodský adj. *herodesovský*
herolt m. *herold, hlasatel*
heryňk m. *herynek, slaneček*
heslo n. *ujednané znamění, slovo; rod, rodové jméno; erb:* heslo ztratiti padnout v boji; *přísloví, pořekadlo*
hecovati, -uju, -uješ ned. *štvát, honit; mnoho utrácět, vést si světácky*
hesovný adj. *hejskovský*
heš interj. *huš* (při zahánění, zvl. zvířat)
hi v. i
hihned, ihned v. inhed
hin v. hyn
hindrovati, hyndrovati, -uju, -uješ ned. *překážět, činit překážky; obtěžovat, týrat*
Hispan, Hišpan m. *Španěl*
Hispanie, Ispanie, Hišpanie, Išpanie (trojslab.), -ie f. Španělsko
hispanský, ispanský, hišpanský, išpanský adj. *španělský*

historie, istorie, historie, istořie (trojslab.), -ie f. *historie, dějiny; událost*
hľádati, hlédati, hledati, -aju, -áš ned. *hledat; vidět, patřit; hledět, snažit se, dbát oč; hlídat, opatrovat*
hladihlavý adj. *lichotivý, pochlebný*
hladiti, -z'u, -díš ned. *hladit; vyhlazovat, hubit, ničit:* hladil s světa syny izraelské
hladkost, -i f. *hladkost, jemnost, mírnost*
hladký (jm. tvar hladek, kompar. jm. hlazí, slož. hlazší, hladčejší) adj. *hladký; mírný, jemný*
hladný, hladovitý adj. *hladový*
hlahol m. *řeč, hlas, jazyk; způsob řeči*
hlaholek, -lka m. *krátká řeč, promluva*
hlaholný adj. *hlasitý*
hlas m. *hlas; nad hlas hlasitě, s důrazem;* trúbil z svého hlasu co má hlasu
hlasec, -scě m. *hlásek*
hlasie, -ie n. *samohláska*
hláska f. *stráž (na hlásnici), noční stráž*
hlasně adv. *nahlas, hlasitě*
hlasuplod m. *samohláska*
hlava f. *hlava; vládce, náčelník; hlavní město;* člověčie hlava člověk; hlava úhelní úhelný kámen; býti hrubé hlavy, tvrdé hlavy tvrdohlavý; býti své hlavy svéhlavý; po své hlavě živ býti podle svého rozumu; bez hlav budú budou statí; *vražda, zabití; pokuta, která se ukládala za vraždu:* z hlavy troj pohon za vraždu; při hlavě při vraždě; *hlavice:* hlava stoličná ozdobná hlavice židle
hlavatý adj. *hlavatý; velký, mocný, vznešený*
hlavičě, -ě f. *hlavička*
hlavizna, hlavna f. *hlava, kapitola*
hlavně, -ě f. *poleno, klacek,* zvl. *doutnající, hořící; smolnice, pochodeň*
hlavně adv. *vražedně, až k smrti:* mučiti hlavně
hlavní, hlavný adj. *hlavní, hlavy se týkající:* hlavná, hlavnie bolest; úrok hlavný daň z hlavy; lidé hlavní předáci
hlazí, hlatší v. hladký
hlédanie, -ie n. *dívání se, pohlížení*
hledati, hlédati v. hľádati
hleděti, hlez'u, hledíš ned. *hledět (nač, k čemu), přihlížet; dbát* čeho, *starat se oč; příslušět, patřit, řídit se; hledat*
hledný (jm. tvar. hleden) adj. *hledící, dívající se*
hlechnúti, -nu, -neš ned. *hluchnout*
hlemýžď -ě m. *hlemýžď, želva*
hlezno n., **hlezen,** -zna, -znu m. *kotník:* do hleznov po kotníky
hlinák, hliňák m. *hlínař, kdo pracuje s hlínou*
hlinný adj. *hliněný*
hlinovatý adj. *hlinitý, hlínovitý*
hlíva f. *houba; švestka, slíva*
hlíza f. *nežit, vřed, podebranina*
hlodati, hloz'u, -zoš ned. *hlodat, hryzat*
hlohožie, hložie, -ie n. *hloží*
hlohyni, -ě f. *hlohová bobule, plod hlohu*
hltáč (jednoslab.), **lhtáč,** -ě m. *hltavec, nenasyta, žrout*
hlúb, hlúbe (kompar. z hluboko) adv. *hlouběji*
hlúbě, hlúb, -ě f. *hloubka;* (v)zhlúb'u, (v)zhlúbi *na hloubku, do hloubky*
hluboký (kompar. jm. hlubí) adj. *hluboký*
hlúbost, -i f. *hlubokost*
hlučiti sě, -ču, -číš sě ned. *s hlukem táhnout, valit se*
hlučně (kompar. hlučnějie) adv. *hlučně; v zástupu, hromadně*
hlučný adj. *hlučný; četný, valný;* hlučná cěsta *frekventovaná*
hluchý adj. *hluchý:* hluchá púšče neplodná, planá; hluchá nemoc padoucnice; zářil z hlucha zařval v tichu, do ticha

hluk m. *hluk, hřmot, křik; shluk, skupění, dav, zástup, houf, družina, oddíl vojska;* jíti po hluku s davem; v hlucě, v hluku v davu, pohromadě; při hluku, při hlucě pohromadě
hlupstvie, -ie n. *hlupství, hloupost, omezenost*
hlúpý adj. *hloupý, nerozumný, prostý;* hlúpá tvář zvíře
hlušicě, -ě f. *velká červená. slíva*
hmatati, -aju, -áš ned. (čeho) *hrabat, shrabovat; lakotit*
hmez, hemza m. *hmyz* (v. též hmyzadlo)
hmota, homota f. *vlhkost v těle, hnis; látka, hmota*
hmyzadlo n. *plaz* (něco pohybujícího se břichem těsně u země; též o rybách)
hmyzati, -aju, -áš, **hmyzavěti,** -ěju, -ieš ned. *lézt, plazit se (*srov. hemzati)
hmyzěti, -žu, -tíš, **hmyzděti,** -ždu, -zdíš, **hmyziti sě,** -žu, -tíš sě ned. *lézt, hemžit se, vířit*
hnánie, -ie n. *hnaní, útok (bojový);* hnánie učiniti zaútočit
hnát m. *kloub, kost, úd; hnát*
hnáti, ženu, -ěš ned. *hnát; spěšně táhnout, pospíchat; hnát útokem;* hnáti po kom pronásledovat koho
hňetlivý adj. *hnětoucí; kormoutící, hlodavý*
hněv m. *hněv, vztek;* jest mě hněv hněvám se
hněvitedlník (čtyřslab.), **hněvivník** m. *kdo popouzí k hněvu, popuzovač; vzpurník*
hněvivost, -i f. *prchlivost*
hněvivý (jm. tvar hněviv), **hněvný** (jm. tvar hněven) adj. *hněvivý, prchlivý;* čas hněvný čas hněvu
hněvník m. *kdo se hněvá, zlostník; protivník*
hněvotný adj. *pudící k hněvu, vzpurný*
hniezdce, -ě, **hniezdko** n. *hnízdečko*
hnilět, -i m. **hnilost,** -i f. *hniloba*
hniletný, hnilý adj. *hnijící, shnilý*
hnilina f. *hnis; hnijící, shnilá věc*
hnis v. hnus
hnoj m. *hnůj; hnis*
hnojikyd, hnojokyd m. *kdo kydá hnůj* (též nadávka)
hnojiti, -ju, -jíš ned. *hnojit; činit, aby něco hnilo;* hnisalo; - hnojiti sě *hnisat;*
hnojový adj. *hnojný, zahnojený*
hnus, hňus, hnis m. *hnis, hniloba, nečistota*
hnusný, hnisný adj. *hnisavý, hnisající*
hnúti sě, hnu, hneš sě (aor. f. 3. sg. hbe sě) dok. *hnout se, pohnout se*
hnutie, -ie n. *hnutí, pohnutí; pohnutka, nutkání;* ve hnutí oka v okamžiku: kruh hnutie kruh pohybu nebeského (podle starých představ)
hobezně adv. *hojně, bohatě*
hobl, -ě m.; **hoble,** -ě f. *hoblík; škrabka*
hod m. *doba, čas; svátek, hod (boží), výroční den;* v-hod *v pravý čas; v pravé míře, právě;* pozdě hodě v pozdní čas, pozdě (srov. též *hody)*
hodě 1. lok. sg. subst. hod, v. t.; 2. přech. přít. slovesa hoditi, v. t.
hodina f. *čas, chvíle, okamžik, určitá doba; hodina; pracovní směna;* ješče zdáš dosti hodiny *dost času;* pl. hodiny (kněžské) modlitby na určitou hodinu, hodinky; co *se hodí, je slušné, vhodné*
hodinný adj. *hodinový; na tzv. hodinkách;* dluh hodinný povinnost modlit se hodinky; hodinná slova při hodinkách
hoditi, -ž'u, -díš ned. i dok. (komu, čemu) *jednat vhod komu, čemu; mířit k něčemu;* nám to hodíš činíš, způsobuješ nám to vhod: hodě býti být vhod; jsú hodě jsou k užitku; (koho čím) *zasáhnout, trefit;* -hoditi sě (komu) *hodit se, být vhod, k užitku, k prospěchu; svědčit komu, hovět*
hodlovati, -uju, -uješ ned. *činit, aby něco bylo vhodné, přiměřené: přizpůsobovat, přitesávat* apod.*:* hodlovati svój vtip k čemu
hodně adv. *vhodně, jak je slušné, podle zásluhy; po zásluze; bez závady, bez hříchu, spravedlivě, právem*
hodní, hodný adj. *hodový, sváteční:* den hodní svátek; *hodný, zasluhující; hodící se, vhodný; způsobilý, schopný;* vieřě hodný hodnověrný
hodnost, -i f. *vhodnost, příležitost*

hodokvašě, -ě, **hodokvašenín,** -a, **hodovač,** -ě m. *hodovník*
hodokvašěnie, -ie n. *hodování*
hodoválek, -lka m. *hodovník, kdo rád chodí po hostinách*
hodovalný adj. *chodící po hostinách*
hodovánie, -ie n. *hodování; slavení:* hodovánie svatého vzětie
hodovní, hodový adj. *hodový;* hodovní, hodový den svátek
hoduje adv. *přiměřeně*
hodují adj. *vhodný, náležitý, pravý, přiměřený;* hodujie miera vhodná, pravá
hody pl. m. *výroční slavnost, hostina, hodokvas;* mezi hody o svátcích: hody váleti hodovat (srov. též hod)
hofarta f. *nevěstka; kuplířka, správkyně nevěstince*
hofmistr, hochrnistr, ofmistr (dvojslab.) m. *správce domu, dvorský úředník*
hofmistryni, -yně f. *komorná*
hohtati, -cu, -ceš ned. *huhlat, výt, skučět, plakat*
hoj, -ě *hojnost, nadbytek*
hojemstvie, -ie n. *lhůta, odklad*
hojiti, -ju, -jíš ned. *množit, rozhojňovat; léčit;* - hojiti sě množit se; (na čem, čím) hojit se, vynahrazovat si škodu
hojně adv. *hojně, skvěle*
hojněti, -ěju, -ieš ned. (čím) *oplývat, mít hojnost*
hojný adj. *hojný, bohatý; výnosný, oplývající; štědrý*
hokynný adj. *hokyňský*
Holant, -a m. *Holanďan*
holcucha, holčucha f. *dřevák (?)*
hold m. *hold; slib poddanosti; poddanský poplatek; výkupné*
holdovati, *-uju, -uješ* ned. *vzdávat hold; poddávat se, být poslušný; vybírat poddanský poplatek; chodit po žebrotě*
hole adv. *pouze, prostě, naprosto, zhola, docela; vůbec*
holec, -lcě m. *holohlavý člověk*
holemý adj. *velký*
holeno n. *holeň*
holět, -lti f. *jiní*
holicě, -ě f. *holé místo na hlavě, lysina; holka*
holka f. *hůlka*
holohumno n., **holohumna, holumna** f., **holohumnicě, holumnicě,** -ě f. *humno, mlat*
holomček, -mečka m. demin. z holomek
holomek, -níka m. *mladík, svobodný muž; sluha;* holomek zemský služebník zemského úřadu (soudu)
Holomúčen v. *Olomúcěnín*
holoplúšče, holoplíšče, holoplíště, -ěte n. *malé, dosud neopeřené ptáče*
holota m. *opatrovník psů, psovod*
holubenec, -ncě m. *holoubek, holoubě*
holubičný adj. *holubičí*
holúbkový adj. z holúbek: *holubí*
homota v. hmota
hon, pl. **hony,** -ov m. *jednotka míry* (asi 125 kroky); *pole jisté velikosti, jitro*
honcový, honcěvý, hončí adj. z honec: *jízdní, jezdecký:* hončí korúhev
honec, -ncě m. *kdo honí nebo jede před jinými; zbrojnoš;* pl. honci *přední stráže, předvoj*
honěnie, -ie n. *honění, pronásledováni, útočení:* hoňenie peněz *shánění peněz*
honiti, -ňu, -níš ned. *honit, lovit; hnát útokem; uhánět, spěchat; stíhat;* (s kým) *potýkat se; vydělávat;* honiti peniezě shánět peníze
honitva, honitba f. *kraj, území, okrsek*
hora, hora f. *hora; hora lesem porostlá, les;* slunce z hory spěje vychází; slunce k hořě spěší chýlí se k západu, zachází; (čso) jako hory voziti těžce nést; důl; vz-horu- z-horu adv. vzhůru
horka f. *hůrka, nevysoká hora*

horkost, -i f., **horkošče,** -i pl. f., **horko** n. *horkost;* v horkosti v žáru, v zápalu (v. též hořkost)
horký, hořký adj. *horký, vroucí, palčivý;* vždy horek byl v jeho (boha) milovati horoucí, vroucný; *hořký; bolestntý, trudný*
horliti (sě), -ľu, -líš (sě) ned. *horlit;* (na koho, komu) *domlouvat;* (z čeho) *pohoršovat se, zlobit se*
horlivec, -vcě m. *horlitel*
horlivost, -i f. *hněv. zlost; prudkost*
horlivý adj. *vroucí, horoucí, horlivý; palčivý;* oběť horlivá zápalná
hormě, hormo adv. *žhavě, horoucně, horlivě*
hormý adj. *žhavý, hořící; horoucí, horlivý* (v. též horný, horní[2],)
horničí adj. *hornický*
Horník m. *Kutnohořan*
horný, horní[1] adj. *horský*
horný, horní[2] adj. *hořící, hořlavý; horoucí, horlivý (*srov. též hormý)
horšěnie, -ie n. *pohoršení*
horšiti, -šu -šíš ned. (koho) *činit horším; pohoršovat, působit pohoršení;* - **horšiti sě** (na kom, nad kým, z čeho) *pohoršovat se*
horúcí (kompar. f. horúcější) adj. *hořící, planoucí, žhavý; horoucí; prudký, krutý*
horúcník m. *pekelník*
horutný adj. *hodně velký; velmi špatný*
hoře, -ě n. *hoře, strast, utrpění, soužení;* býti v hoři; přišel na své hoře
hoře interj. *běda;* hoře mne *běda mi;* hoře mi čeho je mi líto
hořě (kompar. f. hořejie) adv. *nahoře*
hoře adv. *hůře;* hořež hořež hůř a hůř
hořejní, hořejší adj. *horní, hoření, hořejší*
hořejúcí adj. *hořící*
hořekati, -aju -áš ned. *hořekovat*
hořěti, -řu, -říš (příč. čin. hořal) ned. hořet; hořěti hormo hořet plamenem, planout
hoří, horši, horše, **horší,** horšie kompar. f. (jm. a slož. tvar) adj. „zlý“: horší
hořkost, -i f. *hořkost; horkost* (v. t.)
hořký v. horký
hořúcí, hořujúcí adj. *hořící*
hosanna, osanna neskl. n. *hosana, sláva* (bibl. výraz vyjadřující velebení)
hospod, -i m. *pán* (v. též Hospodin)
hospoda[1], -y m. i f. *pán, paní; hospodář, hospodyně; správce; panovník; Hospodin*
hospoda[2] f. *příbytek, účinek, domov; hostinec; pohoštění, pohostinství*
hospodář, -ě m. *hlava rodiny, manžel; hospodář, pán; představený; představený kláštera, opat; hostitel; hospodský, hostinský*
hospodárný, hospodářný, hospodárský, hospodářský adj. Pohostinský
hospodařovati, -uju, -uješ ned. *hospodařit*
hospodářstvie, hospodárstvie, -ie, hospodářstvo n. *hospodaření; hospodářstvi, statek; pohostinnost; hospodářské nářadí*
Hospodin m. *Pán, Hospodin, bůh*
hospodní adj. *pánův, hospodářův:* hospodnie milost *láska pánova;* s hospodní škodú na pánovu škodu
hospodyni, -ě f. *hospodyně, manželka, paní domu; hostitelka*
host, -i m. *host; cizinec, příchozí*
hostaj- v. lhostaj-
hosták m. *cizinec, kupec*
hosti, -i f. *žena jako host; cizinka*
hostík m. *mluvka, pomlouvač*
hostinicě, hostinnicě, -ě f. *hostinec, hospoda*
hostinný, hostiný adj. *cizí, příchozí; hostinský:* hostinný dom, hostinná hospoda *hostinec;* adv. po hostinu *pohostinsky, jako cizinec, jako host*
hostinský adj. *cizí;* hostinský hospodář *majitel hostince, hostinský*

hostinstvie, -ie n. *pobyt v cizině, cestování*
hostiti sě, -šču, -stíš sě ned. *jako host, jako cizinec cestovat, toulat se*
hotovati, -uju, -uješ, **hotoviti,** -v'u, -víš ned. *chystat, připravovat, zhotovovat, dělat;* - hotovati sě *připravovat se; zbrojit*
hotově adv. *pohotově, ochotně*
hotovost, -i f. *pohotovost, ochota*
hotový (kompar. f. hotověji, hotovější) adj. *pohotový, připravený;* v hotově pohotově, jsa přichystán; *ochotný; skutečný, pravý;* hotovým časem v pravý čas, včas; hotovějí náruživější
hovadí v. hovědí
hovaditi, -z'u, -díš ned. *činit zhovadilým, surovým*
hovadně adv. *hovadsky, zvířecky*
hovadník m. *zhovadilec*
hovadnost, -i f. *zhovadilost, zvířeckost*
hovadný, hovadní, hovadový, hovadský adj. *zvířecí, zvířecký; zhovadilý, zvrhlý*
hovědí, hovadí adj. zvířecí; hovědie maso *hovězí*
hovědina f. *hovězí maso*
hověnie, -ie n. *hovění, pohodlí; shovívavost*
hověti, -ěju, -ieš ned. (komu) *povolovat, trpět, připouštět, nechávat; dělat pohodlí, šetřit, dbát*
hoviedce, -ě n. *hovádko*
hovořič, -ě m. *kdo hovoří, diskutér*
hoz'u v. hoditi
hpán v. pán
hpaní, -ie f. *paní* (v. též paní)
hpanna f. *panna* (v. též panna)
hra v. jhra
hrabanicě, -ě f. *shrabaná, vymlácená sláma; strniště*
hrabati, -b'u, -beš ned. *hrabat; (mrtvé) zahrabávat, pohřbívat;* hrabati sbožie shromažďovat, shánět
hrabie, -ie m. *hrabě*
hrabina, -y, **hrabiná,** -ě f. *hraběnka*
hrabstvie, -ie, **hrabstvo** n. *hrabství, hraběcí statky*
hráč v. jhráč
hrad[1] m. *hrad; město:* do Alexandřie sě brachu i sedú na tom jistém hradu
hrad[2] m. *kroupy, krupobití*
hradál m. *graduál, graduále* (mešní kniha, část mše)
Hradčenín (pl. Hradčené) m. *obyvatel Hradce (zejm. Hradce Králové)*
hrádek m. *hrádek, tvrz; městečko*
hradobit m. *(?) krupobití*
hradodržna f. *majitelka hradu*
hradovišče, -ě n. *hradiště, hrad*
hradový adj. *hradní, hradský;* tvrdost hradová *opevněný hrad;* tvrzní a hradoví násilníci kdo přepadají tvrze a hrady
hrále, -ě f. *kopí*
hramota, f. *hračka, hra*
hramotina f. *napsané dílo, Písmo*
hramotka f. *hračka*
hrana f., **hrano** n. *hrana, roh*
hrašec, -šce m. *hrášek*
hrazditi, -ždu, -zdíš ned. *stavět hradby, ohrazovat*
hrazský adj. *hradní, hradský*
hrbovatý adj. *hrbatý*
hrdatel, -ě m. *pohrdavec, pohrdač*
hrdati, -aju, -áš, **hrděti,** -ěju, -ieš ned. *pohrdat, opovrhovat, nedbat*
hrdélce, -cě n. *hrdélko*
hrdinati, -aju, -áš ned. *hrdinsky mluvit, hrdinsky se stavět*

hrdláč, -ě m. *žrout, darmožrout, ničema*
hrdlatě adv. co *hrdlo ráčí, plným hrdlem*
hrdlatý adj. *mající velké hrdlo, žrout, křikloun*
hrdlicě, -ě f. *hrdlička*
hrdlíčě, -ěte n. *hrdliččí mládě*
hrdliti, -ľu, -líš, **hrdlovati,** -uju, -uješ ned. *rdousit, škrtit*
hrdlný (dvojslab.), *hrdelný*
hrdlený adj. *hrdelní;* okrasa hrdelná náhrdelník
hrdlo n. *hrdlo:* hrdlo dáti, složiti obětovat život; až do hrdla do ztráty hrdla, k smrti; pod hrdlem pod trestem smrti
hrdlovati v. hrdliti
hrdý (komp. jm. hrzí, hrději, slož. hrzší, hrdější) adj. *hrdý, pyšný*
hrečný f. *křečný*
hrnček, -nečka, -nečku m. *hrneček, hrníček*
hrnúti, -nu, -neš ned. *hrnout; shromaždovat; hrnout se*
hrobě, -ě f. *hromada, kupa, mohyla*
hrobec, -bce m. *hrůbek, hrobka*
hrochadlný (trojslab.) (jm. tvar hrochadlen) adj. *vetchý, sešlý stářím*
hrochnúti, hronúti, ronúti, -nu, -neš dok. *bouchnout, padnout, zřítit se*
hromada f. *hromada, houf:* v hromadu, v hromadě dohromady, pohromadě; hnáti s kým v hromadu utkat se bojem; V hromadu vaditi navzájem znesvařovat; *hrouda*
hromadně adv. *společně*
hromazditi, -ždu, -zdíš ned. *hromadit, shromažďovat, schraňovat*
hromažděnie, -ie n. *hromadění*
hronúti v. hrochnúti
hronutie, -ie n. *pád, zřícení*
hrošík v. grošík
hrošitný adj. *vetchý, sešlý stářím*
hrotník m. *výrobce hrotů (na kopí ap.)*
hroza f. *hrůza; hrozba:* pod hrozú nesnadnú pod těžkou hrozbou
hrozlivý adj. *hrozící, hrozný*
hrozn, hrozen, -zna m. *hrozen*
hrozně adv. *hrozně, hrozivě, přísně*
hroznost, -i f. *hrůza; hrozná věc, ukrutnost, předmět hrůzy*
hrstník m. *krupař*
hrtúsiti, -šu, -síš ned. *rdousit*
hrubě adv. *hrubě, nevlídně, drsně; velmi, mnoho*
hrubiti, -b'u, -bíš ned. *trýznit, trestat*
hrubý (kompar. f. jm. hruběji, slož. hrubější) adj. *hrubý, drsný; veliký, silný; necvičený; strastný*
hrudcě, -i pl. f. *hrudí, maso z hrudi*
hruden, -dna m. *jméno třináctého měsíce, kt. se každý třetí rok vkládal obyčejně mezi prosinec a leden*
hrúdie, -ie n. *hroudy, hrondoví*
hruškovie, -ie n. *hruškový porost*
hruviti sě, -v'u, -víš sě ned. *být hrubý, zlý, osopovat se, sápat se*
hruvý adj. hrubý *(*srov. hrubý, hrubě)
hryzlavý, hryzlivý adj. *kousavý, uštepačný*
hrýzti, hřízti, hryzu, -zeš ned. *hryzat, kousat;* - hrýzti sě *hrýzt se, kousat se (navzájem), svářit se*
hrzáti, -aju, -áš ned. *ržát (*srov. též rzáti)
hrzěti, -ěju, -ieš ned. *pohrdat, opovrhovat*
hrzí, hrzší v. hrdý
hrzitel, -e m. *pohrdavec, opovrhovatel*
hřada (lok. hřědě) f. *hřad, hřada*
hřanúti, -nu, -neš dok. *padnout, zřítit se*

hřbelce, -ě n. *hřebelec*
hřbět, v. chřbět
hřbieti, hřeběti, -b'u, -bíš ned. *být pohřbe*n. *ležet v hrobě*
hřbíti, -b'u, -bíš ned. *pochovávat, pohřbívat*
hřěbí, -ie m. *hřebík; los:* vrci hřěbie *metat losy*
hřěbíkový adj. *vztahující se k hřebíku, hřebíkům, způsobený hřebíke*m. *rány hřebíkové*
hřeblo n. *hřeblo, hrabadlo, hrábě*
hřec v. jhráč
Hřečěnín, Hřěch, Hřěk, Hřek, Řěk, Řek m. *Řek*
hřěčský, hřěcký, řěčský adj. *řecký*
Hřěhoř, -ě m. *Řehoř*
Hřěcha, Hřiecha (lok. Hřiešě) f. *Řecko* (Graecia)
hřenúti, -nu -neš dok. *zahřmít*
hřěpík m. *lopuch*
hřésti, hřebu, -ěš ned. *pohřbívat, pochovávat*
hřešejúcí, hřešúcí adj. *hřešící*
hřěšitel, -ě m. *hříšník*
hřěšiti, -šu, -šíš ned. *hřešit;* obé jemu uši uřež a schovati jú nehřěš nezapomeň je schovat
hřiedlo v. zřiedlo
Hřiecha v. Hřěcha
hřieti sě, -ěju -ěješ se ned. *hřát se*
hřieziti, -žu -zíš ned. *pohřižovat ponořovat; nalévat*
hřímati, -aju, -áš ned. *hřímat; tlouci, klovat:* jejie líčko nosem hřímá zobákem klove
hřímota f. *hřímání, hřmění, hrom*
hřivna f. *stará jednotka váhy a měny* (přibližně 250 g stříbra)
hřivý adj. *bujný*
hřízti v. hrýzti
hřmět, hřmot m. *hřmot, hluk:* hřmot rtov *mluvení, křik*
hřúžěti sě, hřížěti sě, -ěju, -ieš se ned. *pohřižovat se*
huba, húba f. *huba, ústa; pysk, ret*
húbcě, -ě m. *hubitel, ničitel; zhoubce, trýznitel*
hubeně adv. *nuzně, s útrapami*
hubenec, -nce m. *ubožák, neštastník, zbědovaný člověk*
hubenicě, -ě f. *ubožačka, nešťastnice, zbědovaná žena*
hubeničí adj. *hubeňoučký, nepatrný*
hubenie, -ie n. *moření, trápení:* mnoho hlavy hubenie
hubenost, -i f. *ubohost, bědnost; hubenost*
hubenstvie, -ie, **hubenstvo** n. *ubohost, bída, strast; zbědovanost*
hubený adj. *ubohý, chudý; chatrný, nicotný:* sbožný má přátely, hubenému jich třeba; *nešťastný; špatný, zlý; bedný, hubený*
hudba f. *hudba (smyčcová); smyčcový hudební nástroj*
hudbicě, -ě f. demin. z „hudba"
hudcový adj. *hudecký, hudcův*
hudček, -dečka m. demin. z hudec
hudec, -dce m. *hráč na strunový nástroj, hudebník vůbec;* hudci v hrdle o sípavém dechu starého člověka
hudenie, -ie n. *hudba (na strunovém nástroji)*
huhlánie, -ie n. *huhlání, kvílení; vytí, skučení*
huhlati, -ľu, -leš ned. *skučet, naříkat, bědovat*
huhlavý adj. *skučivý, naříkavý*
huleti, -ěju, -ěš ned. *škemrat, žebronit; veselit se, hýřit (?)*
humnišče, -ě n. *místo, kde je humno*
humno n. *humno, místo s upechovanou půdou k mlácení obili, mlat;* k humnám k domovu
Hun, Hujn, Hyn m. *Hun, Uher, Maďar*
hunškop m. *(koňská) ohlávka*

huntéř, huntieř, -ě m. *přespolní řezník dovážející maso do města*
hus, -i f. *husa:* hus pitomá krotká, ochočená, domácí
husák m. *houser; husita* (posmešně)
húsenicě, húsěncě, -ě, **húsěnka** f. *housenka*
húsli, -i pl. f. *housle, strunný nástroj, loutna;* smie chlapa s húsle urubiti rozsekat na struny, na kusy
húslky (dvojslab.), -tek pl. f. *housličky*
hústi, hudu, -ěš ned. *hrát na housle nebo na jiný strunový nástroj*
hustina f. *hustý porost, houšť*
hustě adv. *hustě; často, zhusta*
húšč, -ě m. **húšče,** -ě f. *houšť, houština; množství, shluk*
húže, húž, -ě, **húžev,** -žve f. *houže*v. *provaz*
húževnost, -i f. *lakota, skoupost*
húževný adj. *lakomý, skoupý*
húžvička f. *provázek*
hvězda f. *hvězda;* zornie hvězda jitřenka
hvězdnicě, -ě f., **hvězdník** m. *obloha*
hvězdovník m. *astrolog*
hvězdový, hvězdský adj. *hvězdný:* hvězdové nebe
hvízdačka, hvížďalka f. *pišťalka*
hvízdati, -ždu, -ždeš (3. os. sg. hvížďe) ned. *hvízdat, pískat*
hvížďec, -dce m. *prázdný, červivý oříšek*
hý interj. *hej*
hýbavý adj. *hýbající se, pohyblivý*
hybeť, hyběti interj. *běda:* hybět bude tomu člověku
hyběti, -ěju, -ieš ned. i dok. *hynout, zahynout*
hýkati, -aju, -áš ned. *potupně na nekoho volat hý*
hymna, jimna, ymna f. *hymnus, chvalozpěv*
Hyn v. Hun
hyn, **hin** adv. tam
hyndrovati v. hindrovati
hynovati, -uju, -uješ ned. *hynout*
hynšt m. *hřebec, kůň*
hynštík m. *hřebeček, koník*
hynutně adv. *nebezpečně*
hynutný adj. *zhoubný, nebezpečný*
hýřěnie, -ie n. *přestupek, chyba, hřích*
hýřiti, -řu, -íš ned. *přestupovat (přikázání ap.), bloudit, hřešit*
hyřujúcí adj. *dopouštějící se přestupků, bloudící, hřešící*
hyzditi, -žďu, -zdíš ned. *hanět, tupit, kárat, zavrhovat, odsuzovat;* - hyzditi sě ošklivit se, tupit se; klamat se
hýždě, hýžě, -ě f. *hýždě, kyčel*
hyžďenie, hyždžěnie, -ie n. *haneni, tupení*

#CH

chalabala, chalybaly adv. *halabala, ledabyle, nepořádně*
chamrad, chomrad, -i m. **chamradie, chamrdie,** -ie n. *roští, chrastí, klestí, bodláčí*
chaněti sě, chaniti sě v. kaněti se
charpený adj. *chrpový*
chasa f. *luza, spodina; chasa, mládež;* chasa dvořská čeleď
Charváti, -at pl. m. *Charvátsko*
chaterný, chatrný adj. *chatrný, zchátralý, nuzný; hrubý, nízký, nevzdělaný, neurozený, opovržený:* jest z lidu chatrného
chatrčě, katrčě, -ě (často pl.) f. chatrč
chcěnie v. chtěnie
chceve, chceva, chcve, chcva, chcmy, chcte v. chtieti

chechet, chechot, -chta, -chtu m. **chechtánie, chochtánie,** -ie n. *chechtot, chechtání*
chladoležný adj. *rád ležící v chládku a zahálející, lenošivý*
chlácholiti, -ľu, -líš ned. (o kom) *chlácholit, konejšit; pochlebovat, lichotit*
chlap m. *neurozený člověk, nešlechtic; poddaný, rolník, sedlák; chlap* (hanl.)
chlapati, -aju, -áš ned. hanl.*ivě nazývat chlapem, nadávat chlapů*
chlápě, -ěte m. *rolnické, selské dítě, selský synek; sedláček* (posmeš.)
chlapí adj. neurozený, selský, prostý; chlapí řád selský, poddanský stav
chlapkyni, -ě, **chlapovna** f. *selka, poddaná*
chlapský adj. *selský, rolnický, sedlákův; poddanský;* chlapský řád selský, poddanský stav; chlapské urozenie selský, poddanský původ
chlapstvie, -ie, **chlapstvo** n. *rolnictvo, selský stav, selství; poddanství, poddaní;* často šlechtu chudoba chlapstvem viní často pro chudobu šlechta vypadá jako sedláci; jest veliké chlapstvo neděkovati hrubost, nevychovanost
chlapýš, -ě m. *chlap* (hanl.)
chlebec, -bcě m. *chlebíček*
chlebiti, -b'u, -bíš ned. *žít na něčím chlebě, u někoho, na jeho náklady:* syn u otcě chlebí
chlebnář, -ě m. *pekař*
chlební adj. *chlebový*
chlebnicě, -ě f. *místo k uchovávání chleba; chlebný krám, pekařství*
chlebnost, -i f. *vnější přirozená podoba (způsoba) chleba (*srov. vinnost)
chlechot v. klekot
chleptati, -pcu, -pceš ned. *chlemtat; šplíchat, šplouchat:* voda chlepcící větrem plískající, šplouchající
chlévník m. *držitel chléva, hospodář*
chlévný adj. *chlévní*
chlípa f. *chlípnost, smilnost, smilný skutek; vášnivost, bujnost, zpupnost*
chlípati, -aju, -áš ned. *bujně, zpupně se chovat*
chlípiti, -p'u, -píš ned. *téci, vytékat:* z nosu chlípí; *zet, být zřejmý, viditelný:* všudy rozkoš chlípí
chlipniti, -ňu, -níš ned. *smilnit*
chlípný, chlipý adj. *chlípný, žádostivý; bujný*
chlúba f. *chlouba, vychloubání, vychvalování, pýcha;* na-(v)z-chlúbu pyšně
chlúbcě, -ě, **chlubník** m. *chlubil, chlubič*
chlúbička, chlúbka f. demin. z chlúba
chlubní, chlubný adj. *chlubivý, vychloubavý*
chlub'úcí sě adj. *chlubící se*
chlúditi, -z'u, -díš ned. *trápit, mořit*
chlupáček, -čka m. *chlupatý psík, pejsek*
chlust, -i, **chlušč,** -ě m. *sluha;* strážní všelicí, jsú-liť dobří nebo chlustie ať urození, nebo z obyčejných sluhů
chmatati, -aju, -áš ned. *hrabat, lakotu*
chod m. *chod, chůze, jití, cesta; krok, způsob chůze, pochod; vchod, průchod*
chóda v. chódy
chodák m. *pocestný, tulák; žebrák; ubožák*
chodákyně, -ě f. *tulačka; žebračka, ubožačka*
chodba f. *chůze, pochůzka; místo, kudy se chodí; chodba*
chodce, -ě m. *chodec*
chodccvský adj. *chodecký, poutnický; žebrácký*
chodec, -dcě m. *chodec, poutník; tulák, žebrák*
chodící, chodičný adj. *určený k chození, nošeni:* rúcho chodicíe i ložnie
choditel, -ě m. *chodec, procházející se*
choditi, -z'u, -díš ned. *chodit:* hledaj pokojě a choď po něm za ním; (Jidáš) již o jeho smrti chodieše obmýšlel, chystal jeho smrt, jednal o jeho smrti
chodúcí, chodujúcí adj. *chodící, procházející se*
chódy pl. f. *domácí střevíce*

chochati sě v. kochati
chocholúš, -ě m. *kdo má na hlavě chochůlek; přezdívka mnichům bosákům, kteří si zvláštním způsobem proholovali hlavu*
chochtánie; chomrad v. chechet; chamrad
chomút m. *chomout; široký ženský klobouk* (posmeš.)
chomútnicě, -ě f. *žena v „chomoutu", širokém klobouku*
chopiti, -p'u, -píš dok. *chopit, chytit; pochopit;* - chopiti sě *chopit se, uchopit:* chopichu sě k mečom sáhli po mečích; chopiti sě chudoby přijmout chudobu (ze zbožnosti)
chorý; chostišče, choštišče, choščišče v. chvorý; chvostišče
chot, -i m. i f. *choť, manžel, manželka; ženich, nevěsta*
chotě adv. *žádoucně, ochotně, chutě*
chotóv, choťóv adj. *chťův, chotě*
chotěch v. chtieti
chovač, -ě m. *chovatel, pěstoun*
chovačka f. *chůva, kojná; pěstounka*
chovalý adj. *chovaný, vychovaný*
chovateldna (čtyřslab.), **chovatedlnicě** (pětislab.), **chovadlnicě** (čtyřslab.), -ě f. *úschovna, skladiště;* chovatedlnicě oděnie zbrojnice
chovatedlný (čtyřslab.) adj. *šetrný, spořivý*
chovati, -aju, -áš ned. *chovat, schovávat, schraňovat, šetřit; držet, mít u sebe, zachovávat; opatrovat, pečovat (o koho), pěstovat, vychovávat;* - chovati sě (čeho) *chránit se, vystříhat se, varovat se*
choz'u v. choditi
chozúcí, chozujúcí adj. *chodící*
chrámný adj. *chrámový, kostelní*
chrápati, -p'u, -peš (přech. přít. chrápě) ned. *chrápat*
chrapavý, chřapavý adj. *křehký; křapavý, křaplavý*
chrast[1], -a, -u m. i f. *chrastí, křoví*
chrast[2], **krast,** -a, -u m. i f. *strupy, svrab, prašivina*
chrastavý, krastavý adj. *prašivý, svrabovitý, strupatý*
chrastina f. *chrastí, křoví*
chrb; chrečný v. chřib; křečný
chrleti -ěju, -éš ned. *házet, vrhat, metat*
chronúti, -nu, -neš ned. *úpět, stonat; být vzrušený*
chrop, -a, -u m. *chroptění, chrčení*
chropavý adj. *chraptivý, chraplavý, chřaplavý*
chropěti, -p'u, -píš ned. *chroptět, chrčet*
chrstálek, chrtálek (dvojslab.) **chřstálek, chřtálek, chřestálek,** -lka, -lku, také **krst-, křt-, křst-** m. *chrupavka*
chrúst m. *brouk*
chrústek, -tka m. *brouček*
chřbet, hřbet, -řebta, -řbeta m. *hřbet, záda;* chřbet obrátiti *dát se na útěk*
chřbětnicě, chřebětnicě, -ě f. *páteř*
chřěn m. *křen*
chřest m. *šramot, šelest*
chřestálek v. chrstálek
chřib, chrb m. *pahorek, kopec, vršek*
chřiestel, chřástel, -ě m. *chřástal*
chřípěti, -p'u, -píš ned. *chraptět, sípat*
chřiplavý adj. *chraptivý*
chřst-, chřt- v. chrst-
chtějúcí adj. *chtějící, chtítí*
chtěnie, chcenie, -ie n. *chtění, vůle*

chtieti, chcu, chceš (řidč. chocu, choceš; du. 1. chcvě, cheva, chcevě, chceva, 2., 3. chcta; pl. f. chcmy, chcemy, -e, -a, 2. chcte, chcete, 3. chtie, chtějú; přech. přít. chtě, chtěje; impf. chtiech, chtieše, chtějiech, chtějieše; aor. chtěch, chotěch) (čemu) ned. *chtít, mít vůli; vyžadovat, přát si; zamýšlet hodlat, snažit se;* zlý člověk to chce býti *jistě je, asi je;* co chceme učiniti co uděláme, co máme udělat; dietky chtie hladem zemřieti zemřou hladem
chtivost, -i f. *žádostivost, lačnost, tělesný chtíč*
chuděti, -ěju, -ieš ned. *chudnout, stávat se chudým*
chudina f. *chudina, lid*
chudinicě, -ě, *chudinka* f. demin. z chudina
chuditi, -z'u, -díš ned. *ochuzovat*; - chuditi sě stávat se chudým, chudnout; jěchu sě v sboží chuditi začati chudnout na statcích, na majetku
chudník m. *chuďas*
chudný adj. *chudý, bídný, ubohý*
chudoba f. *chudoba, nedostatek*
chudobička f. demin. z „chudoba"
chudomačka, f. *hubené, nevydatné jídlo*
chudý (kompar. f. jm. chutí, slož. chuzší) adj. *chudý, ubohý, bědný; nedostatečný:* u vieře chudý; chud v dobré činy
chúkanie, -ie n. *dýchání, oddechování, odfukování*
chuknúti, -nu, -neš dok. *dechnout, dýchnout*
chuknutie, -ie n. *dechnutí*
chúlost, -i f. *ostych*
chúlostivý, skúlostivý adj. *ostýchavý, malomyslný; slabý, choulostivý*
churavěnie, -ie n. *umrtvování, trýznění*
churavěti, -ěju, -ieš ned. *hubnout, chřadnout*
churaviti, -v'u, -víš ned. *mořit, umrtvovat*
churavost, -i f. *hubenost*
churavý adj. *hubený, neduživý*
chut, -i f. *chuť; příchuť, chutnost; slast, rozkoš, potešení:* chut mieti *mít rozkoš kochat se; chtíč*
chutnati, -aju, -áš ned. *chutnat, ochutnávat; nalézat v něčem chuť, zálibu; zkošet, okoušet*
chutně adv. *s chutí, ochotně, rád; spěšně, chvatně, rychle, honem*
chutno adv. *po chuti, libo, milo*
chutnost, chutost, -i f. *příjemnost, rozkoš; lahoda*
chutný adj. *chutný, příjemný; dobré mysli, přívětivý, milý*
chuzí, chuzší v. chudý
chvadnúti, -nu, -neš ned. *vadnout, chřadnout*
chvála f. *sláva, chvála, chvalná pověst; chvalozpěv. hymna, žalm*
chvalebník m. *pěvec chvály, skladatel chvalozpěvu*
chvalebný, chválený, chvalitedlný (čtyřslab.) adj. *chvalitebný, slavný*
chválejúcí, chvaľujúcí adj. *chválící*
chválěnie, -ie n. *chválení, slavení; vyznávání, vzývání*
chvalič, -ě, **chvalitebník** m. *chvalitel, vychvalcvatel*
chvalitedlnost (čtyřslab.), -i f. *chválení, chvála, sláva*
chváliti, -ľu, -líš ned. *chválit, slavit, velebit*
chvalník m. *vychvalovač*
chvalný adj. *chvalný, chvalitebný, chvályhodný, pochvalný;* pieseň chvalná chvalozpěv
chvapiti sě, -p'u, -píš se dok. (koho, čeho) *chytit se, chopit se*
chvat, -i f. *chvat, spěch;* jsem (v) chvati *chvátám; jsem ochoten*
chvátač, -ě n. *kdo chvátá, spěchá; kdo uchvacuje, dobývá, loupí*
chvátanie, -ie n., **chvat** m. *spěch, chvátání; uchvacování, dobývání, loupení*
chvátati, -aju, -áš ned. *chvátat, spěchat; ubíhat:* chvátajú časové; *uchvacovat chytat, popadat:* upustiv za rohy, počě za ocas chvátati; *loupit:* lakomí zboží chvátají; (kým) *nutit koho do spěchu;* - chvátati se (čeho) *chápat se*
chvátavý adj. *spěšný; dravý, rvavý*

chvati, chvatě adv. *v chvatu, chvatně, náhle* (v. též chvat)
chvátiti, -cu, -tíš dok. *chytit, lapnout, chňapnout; uchvátit, uloupit;* - chvátiti sě (koho, čeho) *chopit se, uchopit*
chvatlivý adj. *dravý*
chvatnúti sě, -nu, -neš se ned. *chvatně se pohybovat*
chvěplati sě, -ľu, -leš se ned. *silně se hýbat, klátit se*
chvíle, -ě f. *chvíle, doba:* téže chvíle v témž čase; po vše chvíle vždy, stále; jest toho chvíle je k tomu čas; chvíľu činiti otálet; chvíle mračná večerní, noční doba
chvílenie, -ie n. *otálení, meškání*
chvorost, -i f. hubenost
chvorý, chorý adj. *hubený; churavý, chorý*
chvostek, -stka, -stku m. *ocásek*
chvostišče, chvoštišče, chvoščišče, chvoščiště (také **cho-, ko-**), -ě n. *koště, pometlo*
chyba f. *pochybování, pochybnost, pochyba:* nejmám chyby *nepochybuji;* nelzě j' chyby nelze pochybovat; bez chyby bezpochyby
chybati, -aju, -áš ned. *pochybovat, být na pochybách, kolísat;* - chybati sě *rozpakovat se*
chybavý adj. *pochybný, nejistý*
chybiti (sě), -b'u, -bíš (sě) dok. (čeho, v čem, na čem) *chybit, netrefit; odchýlit se; nesplnit, zmýlit se*
chybovánie, -ie n. *pochybování*
chybovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *pochybovat, rozpakovat se; netrefovat:* (lazebník) sě žíly *rád chybuje*
chyle adv. *křivě, nesprávně*
chýliti, -ľu, -líš ned. *klonit, naklánět, mířit, směřovat:* jinamo chýliti *směřovat jinam;* (od čeho) *odtahovat, oddalovat;* - chýliti se *sklánět se, mířit, smeřovat, blížit se, vztahovat se*
chylně adv. *ochotně, náchylně*
chýra f. *nevěstka*
chyšě, -ě f. *jizba, cela, světnice, pokoj; záchod;* pl. chyšě (gen. chyš) *chýše, chatrč, domek, dům*
chyška f. *pokojík; chýška, chatrč; záchod*
chytrně (dvojslab.) adv. *chytře, důmyslně*
chytrný (dvojslab.), **chytěrný** adj. *chytrý, důmyslný; učený*
chytromluvec, -vcě m. *sofista*
chytrost, -i f. *chytrost, chytráctví, obratnost:* na chytrost *chytře; lstivost, úskočnost;*
chytroščě, -i pl. f. *chytrost, chytráctví*
chytrovánie, -ie n. *chytračení*
chytrý adj. *chytrý, důmyslný; lstivý*
chytř, -i f. *chytrost, důmysl:* z své chytři
chytřec, -trcě (dvojslab.) m. *chytrák, vychytralec*

#I

i, hi spoj. a část. *i, a;* (spojuje přechodníkovou vazbu se slovesem určitým): ta noc byvši hi otjide; vsada na koň i jel s ním; *ani* (při záporu): i člověka na něm (na hradě) nebieše ani člověka; i-jeden, i-žádný, i-kto (při záporu) nikdo, žádný; (na začátku věty): i učiněn jest Hospodin útočiště chudých; *i, také, rovněž, dokonce* (s funkcí vytýkací)
ihned; ijeden, ikto v. inhed; i, jeden. kto
Indie (dvojslab.), -ie f. *Indie*
Indien -a m. *Ind*
indijský, indský adj. *indický*
infula f. *mitra*
inhed, inhede, inhedže, ihned, hihned adv. *ihned, hned*
Irlant m. *Irsko*
ispan-, išpan- v. hispan
Israhel, Izrahel, Izdrahel, -a, -ě m. *Izrael; Izraelci*
israheličský, israhelský, isdrahelský, iz- adj. *izraelský*
istorie v. historie

Italie (trojslab.), -ie f. *Itálie*
item adv. (lat.) *rovněž, dále*
ižádný, ižádúcí zájm. (při záporu) *žádný, nikdo* (srov. i, nižádný, žádný)

#J

ja adv. a interj. *ano; jo*
jablčěný (trojslab.), **jabčěný** adj. *jablečný*
jabléčko n. *jablíčko*
jablko (dvojslab.), **jabko, jablo** n. jablko
jablon, jablan, -i f. *jabloň*
jablonie, jablanie, -ie n. *jabloně, jabloňoví*
jablonný, jablonový adj. *jabloňový:* dřěvo jablonné, jablonové jabloň
jabřádek, -dka, -dku m. **jabřádka** f. *výhonek, šlahoun vinné révy*
jacinkt, jacinktus, -kta, -klu m. *hyacint (drahokam -odrůda zirkonu)*
jadač, -ě m. *badatel, zkoumatel*
jadati, -aju, -áš ned. (čeho) *bádat, zkoumat:* jadati budu přikázání tvých
jádcě, -ě m. *slídil, vyzvedač*
jadrce (dvojslab.), **jadérce,** -ě n. *jadérko*
jadrněti, -ěju, -ieš ned. *stávat se jadrný*m. nádějí jadrnie dřěvo múdrosti
jadrnost, -i f. *jadernatost, jadrnost:* siemě mocněti bude, jadrnost vezme; *dřeň, morek, tuk:* jadirnostmi a tučnostmi nakirmi sě
jady, jadyž(e), jadyžto adv. *kde, kam, kudy;* jady - tady kam -tam, kudy tudy
jáhen, -hna, **jahan** m. *jáhen, diákon (nositel nižší kněžské hodnosti)*
jáhnový adj. *jáhenský, jáhnův*
jahoda f. *jahoda;* jahoda morská *moruše;* jahoda vinná hroznová bobule
jahodie, jahodinie, -ie n. *jahodí, jahodoví*
jahodina f. *jahodový keřík*
jahódka f. *jahůdka; bobule; horní část tváře, líce*
jach; jak, jake, jakež v. jieti; jako
jaka f. *krátký kabátec (část rytířského odění)*
jako, jak, jake, jakož(e), jakež, jakž, jakože, jakožto spoj. jak, jako; než (při kompar.); (spojuje věty s významem srovnávacím): jako (jakež) - tak (takež) stejně, podobně jako - tak také; jak, jakým způsobem, jakož moha jak mohl, pokud možná; jakmile: zvl. ve spojeních jak brzo, jakž náhle, jakž rúčě, jakož rychle; jakž jediné jakmile jen; *že, takže; když; protože; jestliže, ač;* jakož-koli, jakžto-koli jako, jakkoli; *ačkoli;* vztaž. absol. *který:* jest dietě jedno zde, jako má pět chlebóv; adv. *jakoby, jen jako, zdánlivě, témeř, takřka:* zlý k zlému jako přilne
jakový zájm. *jaký*
jalově, -ěte n. *jalové dobytče*
jalovičí adj. z „jalovicě“
jalovost, -i f., **jalovstvie,** -ie n. *jalovost, neplodnost, neoplozenost; neúroda*
jalový adj. *jalový, neplodný, neúrodný; nemastný, postní:* chudoba jalový hrách vaří; *marný, bezvýsledný:* ale toť pilné, když by kto kvetl takovým květem, aby nekvetl na jalovo
jam, jamž, janžto, janž-koli adv. a spoj. *kam;* chtěl bych s tobú jíti, jamž by ty mi kázal koli kamkoli; jam -tam, tam - jam. nepójde tam, jamž má jíti
japati, jápati, -aju, -áš ned. *pozorovat, hledat, zkoumat, pátrat;* japati skrzě dvéře naslouchat
japostol, japoštol v. apostol
jarobujný adj. *bujarý, bujný, prudký, vášnivý*
jarý adj. *jarní, letošní;* jaré i ozimé (obilé) *seté zjara i na podzim*
jas m. *jásot, jásání*
jasen v. jěsen
jasnost, -i f. *jasno, lesk; tiché jasné počasí*
jasný (jm. tvar jasen) adj. *jasný; bystrý; čilý, veselý; krásný, pěkný;* dnes snad chodíš zdráv a jasen a v jutře budeš uhašen
jasovati, -uju, -uješ ned. *jásat*
jestřáb, jěstřáb m. jestřáb

jatka f. *chaloupka, chýše, chata, chatrč; pohanská svatyně; peleš, doupě; jeskyně*
jatrný (dvojslab.) adj. *jaterní*
játry, jatr (jednoslab.) pl. f. *játra*
jatřičky, -ček pl. f. *jatérka*
jav, jěvši v. jieti
javo, -a n. *zjevnost, zřejmost, veřejná známost;* na javo *najevo, ven; veřejně, okatě;* uzřě na jevě *uzřela při bdění, ve skutečnosti (nikoli ve snu);* v. též najevo, najěvě, vjěvo
jáz, já zájm. já
jazyčný adj. *jazyčný, jazykový:* muž jazyčný *výmluvný:* lísanie jazyčné lichocení, pochlebování
jazyk m. *jazyk, řeč; národ, národnost:* v srbském jazyku jest země; jazyk všaký všechny národy
jazykový adj. *jazykový:* rána jazyková daná jazykem, způsobena řečí
jdenie, -ie n. *jití*
jdiech, jdieše. v. jíti
jebtiška, jebtička v. jeptiška
jěd, jedši v. jiesti; jěti
jeda, jedaž spoj. *když*
jědati sě, -aju, -áš se ned. *zlobit se, vztekat se*
jeden čísl. a zájm. *jeden, jediný, sám; stejný, kterýsi, nějaký, jistý;* ijeden (při záporu) žádný; v jedno vjedno, dohromady (v. též jedno)
jeden-mezi-dcietma, jedenmezcietma, jedenmecietma čísl. *jedenadvacet*
jeden-na-dcěte, jedenadcět, jedenadste čísl. *jedenáct*
jědiech, jědieše v. jiesti
jedinák, -a m. *jedinec, osamělec, opuštěnec*
jediné adv. a spoj. *jedině, pouze; je*n. *než, leč;* jedinéť, jedinéž, jedinéžť pojednou
jedinička f. *jediná (lichotný název pro ženu)*
jedinké adv. *je*n. *jenom, pouze*
jedinú, jedinkú adv. *jen jednou, jedinkrát*
jediný, jedinký adj. *jen jede*n. *jediný, jedinký*
jěditi, -z'u, -díš ned. *drásat, dráždit, zostřovat*
jedl (jednoslab.), -i, **jedla,** -y, **jedle,** -ě f. *jedle*
jedlé, -ě n. *jedlí, jedloví*
jědlný, jiedlný (dvojslab.) adj. *jedlý, k jídlu*
jednak, jednák adv. *pojednou, hned, brzo, skoro, právě, zrovna; asi, téměř;* jednak - jednak *hned - hned*
jednaký adj. *jednaký, stejný;* táhnúti za jednako za jeden provaz
jednatel, -ě m. *činitel, uspořadatel; tvůrce*
jednati, -aju, -áš ned. *činit, konat, vykonávat, uskutečňovat, připravovat, obatarávat;* jednáše skutky člověčské choval se jako člověk: nejednaj přieteli svému zlého nezpůsobuj zlo; jednati slavnost pořádat; jednati řád jednat, chovat se podle řádu; jednati čáry provozovat čarodějnické kousky
jedincú adv. *najednou, jednomyslně*
jedno, jedne, jedné, jednož(ti), jednožť adv. část. a spoj. *je*n. *jenom, jedině; než jen; jen že;* jedno kdy jen když; jedno leč leda jen; jedno ač jestliže ne-, *pojednou, náhle:* a jednožť počěchu slyšeti hřímanie; za-jedno stejně, bez rozdílu
jednoba f. *jednota*
jednobydlný (čtyřslab.) adj. *bydlící sám, o samotě*
jednobytně adv. *v téže podstatě, zároveň*
jednobytný adj. *jsoucí stejné podstaty, stejný*
jednočasný adj. *současný, stejnověký*
jednojský adj. *v jednotném čísle*
jednokrát adv. *jedenkrát, jednou*
jednoletní adj. *jednoletý, jednoroční*
jednom, jednom adv. *jenom*
jednomyslé, -ě n. *jednomyslnost*
jednorodilý adj. *jednorozený, prvorozený*

jednospojnost, -i f. *spojení, jednota*
jednost, -i f. *jednota, stejnost, jedinost, osamělost*
jednostajenstvie, -ie, **jednostajenstvo** n. *stejnost, jednota*
jednostejně adv. *stejně, svorně*
jednostejný adj. *zcela stejný, týž;* vzěli jsú jednostejné pěniezě *stejný obnos;* moc dvojitá silnější jest jednostejné než jedna
jednosvorný adj. *jednotný, jediný, jednomyslný*
jednoščítný adj. *nově povýšený do šlechtického stavu, mající jen jede*n. tj. *nový štít* (bez štítu předků)
jednota f. *jednota, svornost; samota, osamocenost*
jednotný adj. *osamocený, samotářský*
jednožť v. jedno
jednú adv. *jednou, najednou, jedenkrát; kdysi;* po-jednú *najednou, zároveň, naráz*
jednuška m. *potupné označení člověka přijímajícího pod jednou způsobou*
jědovatec, -tcě m. *travič*
jědovati sě, -uju, -uješ se ned. *zlobit se*
jědovatiti, -cu, -tíš ned. *otravovat jedem (hříchu)*
jědovatka f. *připravovatelka jedů, travička*
jědovatstvie, -ie n. *travičství*
jědovec, -vcě, **jědovník** m. *travič*
jedva, jedvy adv. *sotva, stěží;* ač jedva snad ani
jedy, jedyž (to) spoj. *když:* jedyžto přijidú do Tyrie
jehelný adj. *jehelní:* ucho jehelné
jehenčí adj. jehněčí
jehněc, -hencě m. *mladá ovce, odrostlejší jehně*
jěch, jě v. jiesti; jieti
jejie zájm. (pův. neskl.) *její:* v jejie domu; s jejie knieněmi
jěk m. *jek, ječení, nářek*
jěktati, -cu, -ceš ned. *jektat, cvakat zuby; naříkat, křičet*
jelenový adj. *jelení*
jeli, jeliže, jeliž adv. a spoj. *až, tepr*v. *teprv až, až když;* (po záporné větě) *dokud ne, až když:* Judáš cěstujě nepřěsta, jeližo sě dobra města; jeliž - toliž až, až když - pak, pak teprve
jeliko, jelik, jelikž, jelikož(to) adv. a spoj. *kolik, jak velice, jakou měrou; pokud, vzhledem k čemu:* kto by mohl počísti, jelikož vzěchu kořisti kolik; jelikož k čemu pokud se týče čeho*; jelikož - jelikož* jak - tak; jelik(o)ž - tolik(o) kolik - tolik
jelitník m. *kdo dělá jelita*
jeliž(e); jem, jemši v. jeli; jieti
jemnost, -i f. *jádro, obsah, vnitřek*
jemný adj. *jímavý, příjemný, milý:* králováše v jemnej chvále s chvalnou pověstí
jen, jeho m. **jě,** jie f., **je,** jeho n. zájm. *on, ten; jenž, který*
jenž(to) m. **jež(to)** f., **jež(to)** n. zájm. *který, jenž, jenžto; a ten; co;* jenž mu jemuž, jenž jej jejž, jenž v něm v němž ap.; spoj. (užívá se též absolutně, bez mluvnické shody) *proto, a proto, pročež, že:* svědčí svatý Lukáš, jenž jeden bohatec bieše *že byl;* či nevieš, jenž mám moc tě pustiti (v. též ješto)
jeptiška, jebtiška, jeptička f. *jeptiška*
jerarchia, jerarchie (trojslab.), -ie f. *hierarchie, (andělský) řád*
jěrní adj. *jarní*
jěř, -i f. *jaro; jařina, jař*
jěsen, jasen -a, -u m. *jasan*
jěsli, -i pl. f. *jesle*
jěslicě, -ie, **jeslky** (dvojslab.), -lek pl. f. *jesličky*
jěsně (kompar. f. jěsnějie) adv. *jasně; v záři:* sšed naň (Duch svatý) jěsně
jěstojska f. *jídlo, pokrm*
jestojsky adv. *skutečně, bytostně, svou podstatou*
jestojstvie, jestvie, -ie n., **jestost,** -i, **ještba** f. *bytnost, podstata, jsoucnost*

jěstřáb v. jestřáb
Jesukrist, Jezukrist, Jezikřist, -a m. *Ježíš Kristus*
ješčba v. jestojstvie
ješče adv. *ještě, ještě teď; dosud*
jěščer, -a m. *ještěr, drak; ještěrka*
jěščeřicě, -ě f. *ještěrka*
ješčeróv, jěščerový adj. ještěří
ješto, ježto, dešto zájm. a spoj. (užívá se též absolutně, bez mluvnické shody) *co; to, co; že, protože, když* (v. též jenž): ten, ješto vešken svět stvořil; podletnieho: času, ještoť ožívá kořenie
jěšut, -i f., **jěšutěnstvie,** -ie n. *nicota, nicotnost, marnost, marnivost*
jěšutně, jěšitně adv. *marně, nadarmo, marnivě*
jěšutnost, jěšitnost, -i f. *marnost, nicotnost, marnivost, ješitnost*
jěšutný, jěšitný adj. *marný, prázdný, nicotný, marnivý*
jěti, jědu, jědeš (impf. jědiech, aor. f. 1. jěch, jědech, 2., 3. jěde, přech. min. jěd, jěv), ned. *jet:* jěti na koho konat výpravu proti komu
jéti, jmu v. jieti
jětie, -ie n. *zajetí*
jěvši v. jieti
jězd, -a, -u m. *jízda; válečné tažení, výprava*
jézda v. jiezda
jězdcový, jězdečský adj. *jízdní, jezdecký*
jězdilec, -lcě m. *kdo projel, procestoval mnoho zemí*
jězdilý adj. *scestovalý*
jězěnka, jězinka f. *jezinka*
jezero n. *rybník, louže, bahno, jáma*
jězvec, -zevcě m. *jezevec*
jězvina f. *jáma, rokle, doupě*
jež, ježe zájm. vztaž. (užívá se též absolutně, bez mluvnické shody) *co, jenž, jež, který:* mieč okrúhlý, jež obrovnán na všě úhly; za vozem jediechu, jež rodina králi biechu
jež, ježe spoj. v. že
ježátko, ježčátko n. *ježčí mládě*
ježek, -žka m. *ježek; plod s bodlinatým obalem* (jako je např. na kaštanech)
ježto v. ješto
Ježúš, -ě m. *Ježíš*
jhra, hra f. *hra, žertování*
jhráč, hráč, -ě, **jhřec, hřec, (j)hercě,** -ě m. *hráč, herec, kejklíř*
jhráti, -aju, -áš ned. *hrát:* jhráti na mieč hrát s míčem; *poskakovat, tančit;, zápasit v turnaji*
jhřec v. jhráč
jhřička f. *hraní, hračka*
jhřišče, -ě n. *hřiště*
jid, jidech v. jíti[1]
jiedce, -ě m. *jedlík*
jiesti, jiem, jieš (3. pl. jědie, impf. jědiech, aor. jěch, jě, přech. min. jěd, jědši) ned. jíst; jiesti sě hořem trápit sě, soužit se
jieti, jíti[2], jmu, jmeš (aor. jěch, jach, příč. čin. jal, jěli, přech. min. jem, jemši, jav, jěvši, subst. verb. jětie) dok. *jmout, chopit, chytit; zajmout; začít:* jěchu sě točiti jali se, začali se točit; jieti sě (o něco) ujmout se čeho*;* vieru jieti *v čem uveřit*
jiezda f. *jízda; válečná výprava, rozjezd; dráha;* jiezdu dělati jet; jiezdu dokonati dojet, skončit jízdu, výpravu; na jiezdě na válečné výpravě
jiezevný adj. *zející, otevřený (o ráně):* pět jiezevných ran
jiezva, -y, **jiezev,** -zve f. *jizva (po zahojené ráně); rána*
jiezvenie, -ie n. *znamení vyřezané do těla, cejch*
jiezvený adj. *raněný*
jícha v. júcha

jímanie, -ie n. *zajímání, chytání do zajetí*
jímati, -aju, -áš ned. *jímat, chytat; brát, pojímat:* v radu Němcě pocě jímati; - jímati sě (čeho) *chápat se*
jimna v. hymna
jinako (kompar. jinačějie) adv. *jinak*
jinakový adj. *jiný, jinaký*
jinamo adv. *jinam*
jinda adv. *jindy*
jíněvie, jínie, -ie n. *jiní*
jinokrajín, -a m. *cizozemec*
jinokrajný adj. *cizokrajný, cizozemský*
jinorozený adj. *jinde rozený, cizí*
jinozemec, -mcě m. *cizinec*
jinozemný adj. *cizozemský*
jískati, -šču, -ščeš ned. *hledat*
jiskrka (dvojslab.), **jiskerka** f. *jiskérka*
jistba f. *jizba, světnice; mostní oblouk*
jistbométičě, -ě f. *zametačka jizby*
jistec, -tcě m. *pravý původce; pravý vlastník; veřitel; dlužník (a zároveň, ručitel, rukojmí); žalobce*
jisticě, jistvicě, -ě f. *nádoba k pití, číše*
jistina f. *věc, která dokazuje jistotu* čeho*; kapitál vložený do obchodu*
jistiti, -šču, -stíš ned. *ujišťovat, tvrdit; zjišťovat; zajišťovat*
jistost, -i f. *jistota, bezpěčnost; ubezpečení, zaručení*
jistota f. *jistota; pravda, pravdivost, zaručenost; zaručení, úpis;* jistotú s jistotou, jistě, určitě
jistúcí adj. *jistý*
jistvicě v. jistice
jistý adj. *jistý, určitý, pravý, skutečný:* pravi za jisto pravím, prohlašuji za jisté; spolehlivý; ten jistý onen
jíti[1], jdu, jdeš (imper. jdi, pojdi, podiž, impf. jdiech, aor. jid, jidech, přech. min. šed, šedši) ned. *jít; jíti* přěd sě postupovat; jíti za sě jít zpět, vracet se; z toho jde plyne, vyplývá; na život mu jdieše šlo mu o život; jmu šlo všecko po štěstí po sboží šťastně, všechno se mu dařilo; jde k času tomu je na čase; krvaví jdú potoci potoky tečou krvavé; jdieše zvuk pod zořě zvuk se šířil
jíti[2], jmu v. jieti
jitie, -ie n. *jití, chůze*
jitřně v. jutřně
jmě, jmene n. *jméno:* ze jmene byl věhlasný zvlášť, obzvlášť, svým jménem; o vánocích zejména; jest komu jmě jmenuje se; jmieti sobě jmě jmenovat se; vzdieti komu jmě dát mu jméno, pojmenovat ho; zvěděti komu jmě dovedět jeho jméno; dobré jmě dobrá pověst; své jmě výše vzploditi proslavit; *vypravování:* jmě o sv. Pavle
jmějdiek, jmějhodiek v. diek
jmějitel, jmětel, -ě m. *majitel*
jmenitý adj. *proslulý*
jmenovaný adj. *jmenovaný; pověstný, slavný, věhlasný*
jmenovatý adj. *mající (slavné) jméno, slavný*
jmenovitě adv. *jménem, jmenovitě, zejména, výslovně*
jmenovitý adj. *určitý, určený:* jmenovitým číslem *v určeném množství; slavný znamenitý, proslavený:* po všech krajinách jmenovitý byl
jmiečko n. demin. ze jmě (v. t.)
jmiěti, jmám, jmáš (impf. jmiech, jmějiech, aor. jměch, příč. trp. jměn, jmien) ned. *mít, vlastnit, být majitelem; mít povinnost, muset;* z této řeči jmáš tj. poučení, svědectví ap.; jmieti sobě čso něco mít, držet pro sebe; co ty jmáš do toho? co je ti po tom?; jmám čso do čeho je mi co po tom, záleží mi na tom; jmieti zač pokládat; počstivě koho jmieti vzdávat mu úctu; jmieti koho v nenávist nenávidět; nevěru v sobě jmieti být nevěrný; jmieti mysl mít ve zvyku; jměn, jmien ve čsti být vážen, být v úctě;

jmám umřieti mám zemřít, zemřu; - jmieti sě *mít se, chovat se, vést si, počínat si, jednat;* jměj sě tiše chovej se, veď si; jmieti se hotov, v hotově být pohotově, připraven
jmievati, -aju, -áš ned. *mívat*
johant m. *hyacint (drahokam)*
jsa neskl. n. *bytí, jsoucnost:* (bůh stvořil svět) aby každé jsa tiem bylo účastno dobroty jeho
jsta, jsvě v. býti
Juda, -y, **Judáš,** -ě m. **Jidáš**
judášenec, -ncě, **judita,** -y m. *následovník Jidášův, zrádce*
júcha, jícha f. *jícha, omáčka, polévka, štáva*
junošě, jinošě, -ě m. *jinoch, mladík, panic;* f. *dívka, panna*
junošicě, jinošicě, -ě m. (demin. z junošě) *mladíček*
junošin, jinošin adj. *jinochův*
Juří, Jiří, -ie m. *Jiří*
jušěle, -ě f., **jušělek,** -lka, -lku m. *polévka, řídký pokrm*
júška, jíška f. (demin. z júcha, jícha) *omáčka*
jutro n. *jitro:* z jutra *od rána;* jutřě, jitřě, zjutra, zjitra *ráno;* jutřě, v jutře, za jitra *zítra;* jutřě ráno *zítra ráno*
jutřně, jitřně, -ě f. *jitřní doba; jitřní pobožnost, mše*
juž, juže adv. *už, již, až nyní, hned; úplně, zcela*

#K

k, ke, ku předl. *k, ke;* v nové češtině místo ní často prostý dativ - srov. stč. rozuměti k čemu, učiti k čemu, podobný k komu, k čemu; střieleti k komu na někoho; tajiti čso k komu před někým; umný, umělý, umětědlný k čemu znalý čeho, obratný, vynikající v čem; k slunci na slunci, na výsluní; nemoc ta nenie k smrti není smrtelná; k oku naoko, předstíraně; k rozkázání podle rozkazu; k rozumu podle rozumu; *jako:* dáti čso k dědině komu dát jako dědičný majetek; žes nám k vykupiteli poslán jako vykupitel; dal ji k ženě, k manželce jemu za ženu, za manželku
kabát m. *kabát, krátký oděv do pasu; součást bojové výstroje:* nesiechu kabát tvrdý nebo pláty
kabele, -ě f. *kabela, brašna, mošna*
kabelka f. *kabelka, taštička; ústa, huba:* stul kabelku zavři hubu
kacěřovati, -uju, -uješ ned. *prohlašovat (někoho) za kacíře, (něco) za kacířské*
kácěti (sě), -ěju, -ieš (sě) ned. *kácet, převracet (se), porážet, potácet (se), zmítat:* lenost kácie těmi lidmi; slova boží jazykem kácieše vyvracel
kacieřavý, kacieřský adj. *kacířův, kacířský*
kacieřstvie, -ie, **kacieřstvo** n. *kacířství*
kačeřec, -rcě m. *kadeř*
kačicě, -ě f. *kachna*
káď, -i f. káď, *velká široká dřevená nádoba*
kádcě, -ě (gen. plkádec) f. *malá káď, štoudev*
kaděnie v. kazenie
kadidlnicě (čtyřslab.), **kadilnicě, kadlnicě** (trojslab.), -ě f. *kadidelnice*
kadidlný (trojslab.), **kadlný** (dvojslab.) adj. *kadidlový*
kaditi, -z'u, -díš ned. *pálit kadidlo, vykuřovat kadidlem*
kady, kadyž, kadyto adv. *kudy, kterou cestou, kterým směrem; jak, jakým způsobe*m. kadys té smělosti nabyl?; *nějak:* (prorada), jiež nelzě již zbýti kady
kafřík m. (demin. z kafr) *nějaké líčidlo*
kajkléř, kaukléř, -ě m. *kejklíř, kouzelník*
kak, kake, kako (-ž(e), -ti, -ť, -to, -li, -koli(věk)) adv. a spoj. *jak, kterak; nějak:* mohla-li bych kak věděti; *jakkoli; ač, ačkoli:* kakž koli byl všěm povolil; všakž nevinně svú krev prolil
kako-si, kakos adv. *jaksi, nějak*
kakost, -i f. *jakost, vlastnost*
kakový adj. *jaký* (v. též jakový)
kaký, kaký-s(i) zájm. *jaký, jakýsi, nějaký*
kalandr m. *nějaký pták*
kalcedon, kalcedonius, kalcidon, -a, **kalocdoň,** -ě m. *chalcedon*

Kaldei, Kaldeové pl. m. *Chaldeové*
kalenda (častěji pl. kalendy) f. *první den v měsíci (podle starého římského kalendáře)*
kališče, -ě n. *kaliště, bahnité místo, bažina, louže*
kaliti, -ľu, -líš ned. *kalit, zakalovat, činit tvrdším, zpevňovat:* hrále ve krvi jakžto (v) vodě kalé; *znečišťovat*
kalkus m. *vápenný louh*
kalostud m. *melancholie*
kalštejn m. *vápenec, vápenný kámen*
kalús, -a m. *kalous* (druh sovy)
kám, kán m. *chán, tatarský panovník*
kamel, -a m. *velbloud*
kamelnicě, -ě f. *velbloudice*
kámen, -ene m. *kámen;* kámen kútní úhelný kámen
kaménček, -enečka, -enečku m. *kamíneček*
kameníce, -ě, **kameníčko** n. (demin. z kamenie) *kameníčko, kamínky*
kameničatý adj. z kameníce: búřě kameničatá krupobití
kamenitý adj. *kamenitý, plný kamení; kamenný:* lidé kamenitého srdce
kamenotesec, -scě m. *kameník*
kamenový adj. *kamenný*
kamna (též kampna), kamen pl. n. i f. *pec*
kamnička, -ček pl. n. i f. *malá pec, pícka*
kamo, kam, -ž(e), -to adv. *kam; někam;* kamo-si, kams *kamsi, někam;* kamžkoli, kamžkolivěk *kamkoli*
kampna v. kamna
kamský adj. *chánský, chánův*
kamýk m. *kamínek*
kán v. kám
kancelářie, -ie f. *kancelář*
kancléř, -ě m. *zapisovatel, vykladatel; nejvyšší pisař (jeden z nejvyšších zemských úředníků); evangelista:* Kristus skrze kancléře Matúše vypověděl
káně, -ě f. *loďka*
kaněti sě, chaněti sě, -ěju, -ieš sě, **kaniti sě, chaniti sě,** -ňu, -níš se ned. *lichotit, lichotivě jednat (?)*
kánie, -ie n. *pokání, lítost*
kanoničstvie, kanovničstvie, -ie, **kanovničstvo** n. *kanovnictvi, kanovnictvo*
kanonika f. *epištola*
kantika f. *sálový zpěv, píseň*
kantila f. *básnická skladba k melodické recitaci*
kantor m. *kostelní zpěvák*
Kapadocěnín (pl. Kapadocěné), **Kapadok** m. *Kapadočan, obyvatel Kapadocie*
kapalicě, -ě f. *dešťové kapky, sprška; tekutina odkapávajíci při dělánii tvarohu, syrovátka*
kapalý adj. *ztroskotaný*
kapánie, -ie n. *kapání; menší déšť, přeháňka, sprška*
kapavka f. *dešťová kapka*
kapela f. *kaple*
kapicě, -ě, **kapička** f. (demin. z „kápě“): *malá kapuce*
kapitán m. *místokrál v údobí, kdy krále nebylo*
kapitola, kapitula f. *hlava, kapitola knihy; kapitula, sbor církevních hodnostářů při určitém chrámu*
kapla, -y f. *kaple*
kapléř, -ě m. *krátký mnišský oděv*
kaplicě, -ě f. *kaplička*
kapsa f. *schránka (*zejm. na ostatky *svatých); vagina*
kapunovati, -uju, -uješ ned. *učinit kohouta kapounem, vykleštit*

karakter m. *souhrn typických znaků věci nebo jevu, ráz:* znamení, jemuž učení karakter řiekají
kárati, -aju, -áš i kářu, -eš ned. *kárat, trestat;* kárati své tělo *žít asketicky*
karbunkul(us), karvunk(u)l, -la, -lu m. *drahokam červené barvy*
karéna f. *čtyřicetidenní odpustky*
karhan, karchan m. *nádoba na tekutiny, hrnec; nádoba k pití*
karkule, -ě f. *čepec*
karnáč, -ě, demin. **karnáček,** -čka m. *dlouhý svrchní oděv, patrně bez rukávů*
karta f. *karta, list, listina*
karťas, -a m. *cikán (?):* karťasi jdiechu, tatarští zpytáci biechu
kartúský adj. *kartuziánský*
karvunkul v. karbunkulus
káry, kar pl. f. *kára, dvoukolý vůz, vozík*
kasaličský adj. *švihácký, vyšňořený, naparáděný*
kasanka f. *kasaný, ozdobně zřasený kus ženského oděvu, sukně, pláštík, plášť, stuha*
kasati, -šu, -šeš ned. *kasat, vyhrnovat, ozdobně skládat, nabírat; okázale se strojit;* kasati koho pod sě podmaňovat si
kasný adj. *řásný, skládaný, nabíraný*
kaštel, kašlal, kastel, koštel, -a m. *městečko, tvrz, hrádek*
katák m. *mučitel, katan*
kalně adv. *katovsky, jako kat*
katovati, -uju, -uješ ned. *trýznit, mučit*
katrčě v. chatrčě
Katún m. *Kato* (římský státník a spisovatel)
kaukléř v. kajkléř
káza f. *kázeňské opatření, trest*
kázací adj. *kazatelský*
kázanie, -ie n. *kázání, řeč, oslava; přikázání, rozkaz*
kázaný adj. *ukázněný, způsobný, slušný;* adv. kázaně *(*srov. nekázaný)
kazatedlnicě (pětislab.), **kazatelnicě,** -ě f. *kazatelna*
kazatelný (čtyřslab.), **kazatelný, kazatelový** adj. *kazatelský*
kázati, -žu, -žeš ned. *kázat, přikazovat, rozkazovat; ukazovat, určovat; hlásat; kárat, napomínat, trestat:* železnú metlú kázati; chovat, vychovávat; - kázati sě (kým, čím) *mít varovné poučení*
kázen v. kázn
kazenie, kaděnie, -ie n. *vykuřování kadidlem (*n. *jinou vonnou látkou)*
kazimášek, -ška m. *potupné označení mužské osoby:* kazimáškové kubinářští
kázn (jednoslab.), **kázň, kázen, kázeň,** -zni f. *počestnost; slušnost, dobrý mrav; poslušenství, služba, diciplína; napomenutí, pokárání, trest, bití*
kázniti, -žňu, -zníš ned. *počínat si ukázněně, řádně, mravně si vést*
káznivý adj. *dobře vychovaný, mravný*
kazovati, -uju, -uješ ned. *přikazovat, poroučet; způsobovat*
kazuka f. *oděv na způsob košile (*srov. hazuka)
kazula v. kažula
každý zájm. *každý;* zvieřata každá *všechna; při záporu:* každá řeč zlá z úst vašich nepocházej žádná
kažula, kažila, kazula f. *mešní roucho*
kbelec, -lcě m. *kbelík*
kbožný adj. *mající se k bohu, pobožný*
kčicě, kčticě, kšicě, kšticě, čticě, čšticě, ščicě, šticě, -ě f. *kštice* (v. též tščicě)
kde, gda, -ž(to) adv. a spoj. *ve významu tázacím kdy; ve významu neurčitém někdy; ve významu vztažném, časovém a podmiňovacím když;* kdažto *když, jestliže*
kdas(i) adv. *kdysi*

kde, kdež(e), kdežto adv. a spoj. *ve významu časovém, vztažném a tázacím kde, kam; kdy, když; ve významu neurčitém někde;* kdež jedno *kdekoli*
kdy, když(e), kdyžť, kdyžto adv. a spoj. ve významu tázacím a vztažném *kdy;* ve významu časovém a podmiňovacím *když, jetliže; ve významu neurčitém někdy;* když tehdy(ž) *někdy*
kdýkati, -aju, -áš ned. (na koho) *osopovat se*
ke v. k
ké, kéž(ť) zájm., spoj. a část. *který,* co (absolutivně): ké jest, ješto… co (to) je, že… *; cožpak, zda, zdali; kéž, nechť:* ké by zpřiemily sě cěsty; čbáne, ké sě modlíš modli se; ké - ké jednak - jednak
kehdy, kehdyž(e), kehdyžto adv. a spoj. *kdy, když*
kep, kpa, kpu m. *vulva, vagina*
kerchov-, kirchov-, kirkov- v. krchov-
klabonosý adj. *se zahnutým nosem*
kláda f. *kláda; mučidlo ze dvou trámů s otvory pro nohy*
kládati, -aju, -áš ned. *pokládat, vkládat, nakládat*
kladba v. klatva
kladenie, -ie n. *pokládání; vykládání (drahým kamením)*
kladicě, -ě f. (demin. z „kláda“) *pouto*
kladivný, kladinový adj. *kladivový, daný kladivem:* zvuk kladivný; bitie kladivové
klakati v. klekati
klákol, klákolec, -lcě m. *chatrný oděv, hadr*
klam m. *nepravda, žert, posměch*
klamák, -a, **klamař,** -ě m. *kdo „klame“, posměváček, podvodník*
klamati, -aju, -áš ned. (kým) *žertovat, posmívat se; klamat, mýlit, lhát, šidit;* (na koho) *lhát o někom*
klamavý, klamný, klamovný adj. *dopouštějící se „klamání“, posměšný, žertovný lživý*
klánie, -ie n. *bodání, píchání (v těle); klání, zápas v turnaji, souboj*
klás (obyč. pl. klásy) m. *žertovná řeč, posměšek, šprým*
klasek, -aka, -sku m. *žertík, šprým, šaškovství; pošklebek*
klasný zpodst. m. *poklasný (dohlížející při klasech, při žencích)*
klásti, -du, -deš ned. *pokládat:* klásti penieze *skládat, platit; pohřbívat; vykládat: poučovat; jmenovat, vypočítávač, uvádět;* klásti knihy spisovat; klásti lest o někom činit úklady; - klásti sě (v čem) obviňovat se
klášter m. *klášter; chrám;* klášter pekelný peklo
klášterský adj. *klášterní*
klášteřec, -rcě m. *menší klášter, klášterec*
kláti, koľu, koleš ned. *píchat, bodat; zápasit v turnaji*
klátiti, -cu, -tíš ned. *klátit, zmítat; mást, klamat, uvádět v pochybnost*
klatva, klátva, kletva, klétva, -dba, -tba f. *klatba; proklínání, kletba*
kletý adj. *prokletý, stižený kletbou; zlořečený, hodný zlořečení*
klauza f. *úžina, průsmyk*
klázniti, -žňu, -zníš ned. (koho, co) *mást na mysli, omamovat, činit bláznivým pokládat (něco) za pošetilé*
klčnati sě, -aju, -áš se ned. *hodit se; být schopný, vhodný*
klčný v. kľučný
klécavý adj. *kulhavý, chromý*
klecě v. kletcě
klécěnie, klécanie, -ie n. *kulhání*
klécěti, -ěju, -ieš ned. *kolísat, klátit sě, kulhat*
klejnot v. klénot
klejovatý, klijovatý adj. *lepkavý, klihovitý*
klejt v. glejt
klekati, klekati, -aju, -áš ned. *klekat*
klekot, -kta, -ktu, **chlechot,** -chta, -chtu m. *povídání, breptání, žvanění*

klektati, -kcu, -kceš ned. *vydávat klepavý zvuk, klapat zobáke*m. řeřábové klektají; *breptat, žvanit:* to vždy klektáše, že leronyma za živa držěti nemohl; *míchat, kvedlat; klepat, bít:* Marie nás (čerty) v nosy klekce
klektavý adj. *žvanivý, upovídaný*
kléměti, -ěju, -ieš ned. *schouleně sedět*
klénot, klejnot m. *klenot, špěrk; heraldický znak (ryttř jej nosil na kabátě nebo na helmě)*
klenótek, -tka, -tku m. demin. z „klénot"
klený adj. *proklatý*
klep m. *poklep, poklepání*
klepař, -ě m. *kdo při své práci klepá* (kladivem)
kléska f. *chyba, pochybení*
klestiti, -šču, -stíš ned. *klestit; vyklešťovat*
klešcě, kléščě, -i pl. f. *kleště; past na chytání zveře*
kleščencový adj. *kleštěnecký, kleštěnců:* vladař kleštěncový dozorce nad eunuchy, kleštěnci
kléščky, -ščěk pl. f. *klíštky*
kletcě, klecě, klec, -ě f. *klec*
kléti, klnu (jednoslab.), -neš ned. klít; kléti koho *proklínat, zlořečit, dávat do klatby;* - kláti sě *zaklínat se*
kletva, klétva v. klatva
klevetánie, -ie n. *pomlouvání, pomluva; osočování*
klevetati, -cu, -ceš ned. *klevetit; tlachat; reptat, hádat se*
klevetstvie, -ie n. *klevety, klevetnictví*
klí, gen. klé m. *lepkavá pryskyřice, smůla, lep; lepkavá hlína; klíček na semenu*
klibati v. klvati
klícěti, -ču, -češ ned. *křičet, volat*
kličný; kliditi; klijovatý v. kľučný; kľuditi; klejovatý
klindr m. *posměch*
klindřík m. *posměšek*
klínec, -ncě m. *nevelký pozemek v podobě klínu*
klinkánie, -ie n. *klinkání, zvuk:* klinkánie trúby
klísě; klisicě; klizenie v. kľúsě; kľusicě; kľuzenie
klobúček, koblúček, -čka, -čku m. *klobouček; výmluva, lest, úskok, podvod:* oni někaký koblúček na ně vsadie, jímž by ten hřích přikryli
klobúčitý adj. *mající klobouk, opatřený kloboukem jako ochranou; obranný:* klobúčitý počátek všem knihám
klobúk, koblúk m. *klobouk; přilba*
klok, demin. kloček, -čka, -čku m. *druh pláště, pláštík:* kloček krátký a vlasy dlúhé
klokoč, -ě m. *klokot, var; vlna*
kloktati, klokotati, -cu, -ceš ned. *klokotat*
kloniti sě, -ňu, -níš se ned. *klonit se, naklánět se; (čemu) opírat se:* počě spáti dřevu sě kloně *opíraje se o strom*
klonúti, -nu, -neš dok. *vyběhnout; vběhnout; padnout*
klopot m. *rychlý proud, proudení, vlnění*
klopotati, -cu, -ceš ned. *spěchat, chvátat, řítit se*
klopotnost, -i f. *náhlost, prudkost*
klopotný adj. *prudký, divoký, kvapný, náhlý; náchylný*
klopotol, -ě m. *záletník, smilník*
klopotoliti, -ľu, -líš ned. *jednat jako „klopotol"*
klosa, kloza v. glosa
klovatý adj. *kližnatý, klihovitý; smolnatý*
klubečko n. *klubíčko*
kľúč, -ě m. *klíč; hák*
kľúčka f. *klička, háček*
kľúčník m. **kľúčnicě,** -ě f. *klíčník, klíčnice; správce, správkyně*

kľučný, kličný, klčný adj. *vhodný, schopný, způsobilý*
kľud, klid m. *klid, pokoj, mír;* nehledati, nežádati kľuda přát si válku, boj
kľuditi, kliditi, -z'u, -díš ned. *tišit, pořádat, uklidňovat;* kľuditi svádu urovnávat spor; *odklizovat, sklízet; vzdělávat zemi, upravovat, připravovat;* - kľudí sě nám *děje, daří se*
kluk[1] m. *šíp*
kluk[2], klk (obyč, pl. kluky, klky) m. *pazdeří, cucky*
kľuka, klika f. *klika, hák*
kľúsě, klísě, -ěte n. *hříbě; dobytče vůbec* (do tahu a k nošení břemen)
kľusicě, klisicě, -ě f. *klisna, kobyla*
kľusiční, klisiční, klisičný adj. *klisní, kobylí*
klúzati, -žu, -žeš ned. *klouzat, plazit se*
klúzavý adj. *lezoucí, plazící se:* o všech klúzavých stvořeních
kľuzěnie, kliziěnie, -íe n. strojení, upravování: klzenie vlasov
klvati (dvojslab.), **klibati,** kľuju, kuji, -ješ (přech. přít. kľujě, klijě, příč. čin. klval): ned. *klovat*
kmecí v. kmetcí
kmen, -ě m. *stéblo; kmen; rod, národ, pokolení; příčina, důvod:* takým kmenem z toho důvodu
kmet, -i, -ě m. *přední člen obyvatelstva, starší lidu, soudce, vladyka; starší obce, konšel; člen zemského soudu; kmet, stařec; sedlák, poddaný*
kmetcí, kmecí, kmetí adj. *kmetský; poddanský, selský:* kměcí dvór
kmeticě, -ě f. stařena
kmetična f. *dcera nebo manželka „kmeta", poddaného sedláka*
kmetík m. *stařeček*
kmetový adj. kmetský (v. kmet)
kmetovstvo n. *šlechtici z nejstarších rodů*
kmetstvie, -ie n. *kmetský úřad; kmetský věk*
kmošek, -ška m. **kmoška, kmošička** f. *kmotříček; kmotřička*
kmotr m. *kmotr; kmotřenec; starší venkovan, soused* (v přátelském oslovení); kmotře také sukno jmám (láká soukeník sedláka)
kmotrstvie (trojslab.), -ie, **kmotrstvo** (dvojslab.) n. *kmotrovství, příbuznost z kmotrovství*
knap m. *řemeslnický dělník, tovaryš*
knapový adj. *„knapovský", „knapův"* (v. knap)
kněhně v. kmeni
kněz, -ě m. *kníže; kněz*
kněžátko n. *knížátko, oblíbený kníže,*
kněží adj. *knížecí; kněžský*
kněžic, -ě m. *knížecí syn*
kněžie, -ie sg. f. (později pl. m.) *kněží, kněžstvo:* vyšehrazská kněžie
kněžna f. *knížecí dcera; manželka knížete; knéžna; kněžka*
kněžňovati, -uju, -uješ ned. *panovat*
kněžný v. knižný
kněžský adj. *knížecí; kněžský*
kněžstvie, -ie, **kněžstvo** n. *knížecí úřad a stav, knížecí rod, knížectví; kněžský úřad a stav, kněžství, kněžstvo*
knidr m. *závistník; závist*
knieha v. kniha
knieni, -ě, **kněhně,** -ě f. *kněžna; jeptiška; knězova žena, hospodyně*
kniežatstvie v. kniežetstvie
kniežě, -ěte n. (později m.) *knížecí syn, potomek; kníže, panovník:* náše knieže
kniežek, -žka m. demin. z „kněz" (v obojím významu); *prostý kněz*
kniežětín, kniežětský, kniežatský adj. *knížecí, patřící knížeti:* v kniežetině vojště
kniežětstvie, kniežatstvie, -ie n. *knížectví; panování* (světské i duchovní); *andělský kůr:* ti anděli, ješto kniežetstvie slovú
kniha, knieha (často v pl. knihy, kniehy) f. *kniha, spis, list, jednotlivá písemnost*
knihárna, kniehárna f. *knihovna*

knížky, kniežky, -žek pl. f. *knížka, spisek*
knižný, kněžný adj. *knižní;* podlé kněžného svědčenie podle svědectví knih
koba[1] m. i f. *krkavec, havran*
koba[2] f. *přání, zdar;* po kobě *podle přání, ke zdaru*
kobař, -ě m. *kdo jedná jako „koba", jako krkavec*
kobeřec, -rcě m. *koberec*
koblúček; koblúk v. klobúček; klobúk
kobolt, -a m. *skřítek*
kobos, -a, -u m. *nějaký hudební nástroj* (cimbál, citera, kobza, flétna aj.)
kobr, -a, -u m. *zdar; zisk (?);* učiniti kobr *vyhrát, získat*
kobylí adj. *kobylí;* kobylé pole *ohrada pro chov kobyl*
kocovník v. kotcovník
kočka f. *kočka; válečný stroj k boření hradeb*
koféřstvie, -íe, **kofeřstvo** n. *rozpustilá společnost; kuplířství; hraní v kostky, hazard*
kochajúcí adj. *útěšný, rozkošný, obveselující*
kochánek, -nka m. *miláček; rozmařilec*
kochánie, -ie n. *radost; slast, libost, potěšení, rozkoš*
kochaný adj. *milý*
kochati, -aju, -áš ned. *obveselovat, těšit, laskat; milovat;* - kochati sě, chocheti sě *těšit se, veselit sě, radovat se;* (v kom, v čem) *mít zalíbení*
kojiti, -ju, -jíš ned. *kojit; utišovat, konejšit;* - kojiti sě (čemu) *radovat se, těšit se z něčeho*
kokodryl, -a, -e m. *krokodýl*
kokot m. *kohout; mužský pohlavní úd*
kól, kola, -u m. *kůl;* jako by kól nepohořěl *jako by věc neměla mít konce (?)*
koláčěti, -ěju, -ieš ned. *kymácet; přemítat;* - koláčěti sě *kolísat (v mysli)*
kolací, -ie f. *snídaně, svačina, hostina*
koláč, -ě m. *koláč; odměna, plat:* na koláči za plat, za odměnu; *dar; úplatek* súdce koláčem jsa oslepen má do roka nejměti úřadu svého
kolada, koleda f. *vánoční dárek:* na Štědrý den daj koladu
kolátati, -aju, -áš ned. *zmítat;* - kolátati sě *zdát se (ve spánku)* (srov. koláčěti a kolotati)
kolba f. *(rytířské) klání, souboj*
kolč, golč, -ě m. *hedvábná tkanina* (obyč. a modrými pruhy)
kóle *(?)*, -ě f. *kolba* (v. t.)
kolé, -e n. (hromad.) *kolí, kůly; palisáda, hradba z kůlů*
kolébanie, -ie n. *kolébání, kolísání*
kolebečník m. *kolébkář, výrobce kolébek*
kolec, -lce m. *zápasník, bojovník*
koleda v. kolada
koleját m. *člen univerzitního kolegia; koleje*
kolejátský adj. *kolejní, univerzitní*
koleje[1], -ě f. *kolej, stopa vyhloubeni kolem vozu*
koleje[2], **kolej,** -ě f. *kolej, středověký způsob společného ubytování vysokoškolských učitelů a žáků; univerzitní budova; univerzita*
kolek, kólek, kolka, -lku m. *kolík*
kolence, -ě n. *kolínko*
kolésko n. *kolečko;* pl. koléska *vozík*
koleso n. *kolo;* du. kolesě *dvoukolý vůz;* pl. kolesa *vůz*
koli adv. *kdysi, někdy, jednou;* zápor. nikoli *nikdy* má později význam zesíleného záporu vůbec: z chlapieho řáda nikoli ijednoho v čest nevoli. Jako značně ještě samostatná druhá část se spojuje *koli,* zesíl. koliv, kolivěk, kolvěk se zájmeny a zájmennými adv. a dodává první části význam neurčité alternativnosti; srov. čsožkoli-(věk), kamožkoli aj.
kolikéž adv. *kolik*
koliko, -a, zájmenná čísl., **kolik(o)** adv. *kolik:* v kolicě dnech; koliko-si, koliko-s několik
kolikokrát čísl. *kolikrát*

kolikokrátkolivěk čísl. *kolikrátkoli*
koliký adj. *jak veliký:* kolikú muku Kristus za tě trpěl
kolimah m. **kolimaha** f. *vůz*
koliv, kolivěk v. koli
kolní adj. *okolní*
kolo n. *kolo; mučidlo, popravní kolo; zvěrokruh;* pl. kola *vůz*
kolomast, -i f. *kolomaz*
kolomastný adj. *kolomazný*
kolosvět, kolsvět m. *obloha; okruh světa*
kolotati, koltati, -aju, -áš ned. *kolotat, kroužit, zmítat;* - kolotati sě *motat se, plést se (ve snu nebo jako ve snu)*
koltra f. *přikrývka, pokrývka; houně, čaloun*
kolvěk v. koli
komárový adj. komáří
komendor m. *představený kláštera*
komín m. *pec; dymník (otvor na odvádění kouře)*
komňata f. *komnata, prostorný a pěkně zařízený pokoj*
komňatný adj. z „komňata“ komňatné dveří dveře komnaty
komoň, -ě m. *kůň*
komoniti sě, -ňu, -níš sě ned. *chlubit se*
komonný adj. *jezdecký, rytířský*
komonstvo n. *koně; zástup jezdců, jízdní družina*
komora f. *komora, světnice; příjmy, důchod, majetek; pokladna; komorní soud*
komórka v. komořicě
komornicě, -ě, **komornička** f. *komorná, osobní služebná paní v panských domech*
komorničí adj. *komornický, komorníkův; starosta komorničí představený „komorníků“* (u soudu)
komorničstvie, -ie, **komornictvo** n. *komornictvo; komornictvi, úřad zemského komorníka*
komorník m. *sluha, osobní panský služebník; pokladník; soudni posel;* nejvyšší komorník, *nejvyšší úředník u desk zemských*
komořicě, -ě, **komořička, komórka** f. *komůrka*
komplet, kumplet m. **kompleta, kumpleta** f. *poslední večerní modlitba v breviáři*
kompletní, kumpletní adj. *večerní;* kompletní hodina kdy se konaly poslední večerní modlitby
kompletoř, -ě f. *kompletní (večerní) modlitba*
komplexí, -ie f. *letora, temperament*
komun m. *evangelijní čtení společné pro několik svátků*
komžě, -ě f. *lněný oblek, šaty; vrchní část kněžského roucha při bohoslužbě*
kóň, -ě m. *kůň;* kóň okročiti, na kóň vsiesti sednout na koně; s koně ssiesti seskočit, sesednout
konati, -aju, -áš ned. *konat, vykonávat, činit; končit, dokonávat*
končát m. *dýka*
končatý, končitý adj. *špičatý, ostrý*
konček, -nečka, -nečku m. *koneček, špička*
končenie, -ie n. *konec, zakončení*
končieř, -ě m. *dýka; krátký meč*
končina f. *konec; končina, krajina*
končitý v. končatý
konec, -nce m. *krajní bod (jeden nebo druhý) nějakého úseku v čase nebo prostoru:* (Kristovo) kralovánie konce nemá ani béře nemá začátek a nekončí (tj. je věčné); ustálilo se ve významu *konec, koncová část, ukončení;* velikostí jeho nenie koncě je nekonečná; *výsledek; účel;* do koncě docela
konec předl. (s gen.) *na konci:* peklo konec světa jest stvořeno
konečně adv. *až do konce, dccela; dokonce již*
konečný, koneční adj. *konečný, jsoucí na konci; nejzazší; úplný, dokonalý*
konfekt m. *lektvar; lahůdka, pamlsek*
koní adj. *koňský*
konieř, -ě m. *koňař, obchodník s koňmi; podkoní, čeledín u koní*

konieřstvo n. *koňařství, obchod s koňmi, chov koní*
konnicě, konicě, -ě f. *konírna, stáj pro koně*
konník m. *jezdec*
koňový, koněvý adj. *koňský;* jezdec koněvý *na koni*
Konstancie (trojslab.), -ie f. *Kostnice*
konšel m. *(římský) konzul; soudce; radní*
konšelstvie, -ie, **konšelstvo** n. *konzulát; úřad konšela*
konúšěti, -ěju, -ieš ned. *houpat, kolébat*
konvář, -ě m. *výrobce konví*
konvrš, konverš, -ě m. *fráter, laický mnich konající v klášteře bežné práce*
konvrška f. *laická klášternice*
kopa, kópa f. *kupa, hromada; šedesát kusů (stará početní jednotka):* kopa grošóv; někomu deset kop dáti lépe jest, než by je několikeru po málu rozdal
kopanicě, -ě f. *jáma, prohlubeň*
kopanina f. *novina, pole vzniklé vymýcením lesa*
kopeník v. kopinník
koperský, kopéřský adj. *kostkářský;* miesto koperské *bankéřství při hře v kostky;* (v. též kostečný)
koperstvie, kopéřstvie, -ie n. *kostkářství, hra v kostky*
kopet, kopt, -pta, -ptu m. *saze, kopt*
kopetný adj. *koptící, čadící*
kopíce, -ě, **kopíčko** n. *malé kopí*
kopidlník, kopidník v. kopinník
kopie, -ie n. *kopí*
kopinník, kopidník, kopidlník (trojslab.), **kopeník** m. *kopiník, voják ozbrojený kopím*
kopinný adj. z „kopie“: zemřěl od úraza kopinného od zranění kopím; dřěvo kopinné násadec kopí
kopno n. *měkká, vlhká země*
kopřivčic, -ě m. *člověk nemanželského původu*
kopt v. kopet
kór m. *chór:* v kóřě *i kůr*
kóra f. kůra; kóra chlebová kůrka
koráb, -a, -u, též -ě m.; -i, -ě f. *koráb, loď*
korábník m. *lodník, námořník*
korábný, korábový adj. *lodní*
korba f. *korba, košina* (užívalo se jí též jako rakve)
korčát, korčák m. *nádoba, pohár*
korček, -řečka, -řečku m. *menší nádoba* (v. kořec)
korčenie, -ie n. *hádka, svár*
korčiti sě, -ču, -číš se ned. *přít se, hádat se, svářit se*
korda f. *šňůra k přepásání mužského oděvu*
korektor m. *oprávce, korektor:* podlé korektora, ješto slove oprávce bible
korfešt m. *kurfiřt*
kormút m. *kdo se kormoutí*
kórní, kuórní adj. z „kór“: *kůrový, ze sboru:* od žákuóv kuórních
kórnicě, -ě f. *zpěvačka na kůru*
korona, koruna f. *koruna, odznak panovnické hodnosti; biskupská mitra; uznání zásluh, důstojnosti:* stálosti koruna bude dána
koronovánie, korunovánie, -ie n. *korunovace*
koronovati, korunovati, -uju, -uješ ned. *korunovat*
korporál m. *rouška, která se klade při mši pod kalich*
kortina, kortyna f. *opona*
korúhev, -hve, -hvi, **korúhva** f. *korouhev*
korúhevný adj. *korouhevní:* korouhevný pán příslušník vyšší šlechty (který měl korouhev)
korun- v. koron-

koruptva, koruptvicě v. koroptva; koroptvicě
kořec, -rcě m. *korec, stará plošná: a dutá míra; nádoba*
kařemasta, kořemastna f. *prodejna léků a líčidel*
kořen, -ě, -a, -u m. *kořen; základ bytí; rod;* ujieti sě v kořen zakořenit se; čtvera pekelná vrata otvořena až do kořen dokořán; z kořen vyvrátiti od základu, zcela
kořenicě, -ě n. *kořínky*
kořenie, -ie n. *kořání, kořeny; koření; byliny, keře:* vinné kořenie vinná réva
kořenně adv. *do kořene, úplně*
kosa f. *kosa;* kosa vlková past na vlky; příčný směr: piešek (v šachové hře) nebéře šachóv jiných, jedno ač na kosu bude k jeho poli šach který; kosú, na kosu, po kose jěti napříč
kosatý adj. *opatřený kosou, kosami*
kosieř, -ě m. *kosíř, zakřivený nůž*
kosina f. *peruť, kosinka*
kosmatý adj. *chlupatý, zarostlý*
kostečník m. *hráč v kostky*
kostečný adj. *kostkářský:* hry kostečné v kostky (v. též koperský)
kostel m. *kostel, chrám; diecéze:* aby kostel moravský k pražskému kostelu byl přijednán; *církev:* rozdvojenie římského kostela
kostelní, kostelný adj. *kostelní, chrámový; církevní*
kosten -stna, -stnu m. *bodná zbraň, kopí, oštěp*
kostišče, kostiště v. chvostišče
kóstka, kostka f. *malá kost, kůstka; kostka, hra v kostky*
kostkárstvie, kostkářstvie, kostkovánie, -ie n. *hra v kostky*
kostkář, -ě m. *výrobce kostek; hráč v kostky*
kostkářový adj. *kostkářský*
kostkovati, -uju, -uješ ned. *hrát v kostky*
kostlivý adj. *kostěný; kostnatý*
kostnec, -stencě m. demin. z „kosten“ (v. t.)
kostný adj. *kostní;* mozek kostný morek
koštel v. kaštel
koščišče, koštiště v. chvostišče
koštovati, -uju, uješ ned. (čeho) *ochutnávat, okoušet, zkoušet;* - koštovati sě (oč) pokoušet se
kot, -a, -u m. *kácení, valení, svržení;* kotem *rázem, rychle;* na kot naráz, zkrátka
kotcovník; kocovník m. *obchodník, kramář prodávající v „kotci“*
kotec, -tcě m. *budka; holubník, budka pro psa* ap.*; kupecký stánek, krám; peleš*
kotenec, kotěnec, -ncě m. *kotě, mládě kočkovité šelmy:* lvice jmějieše patero kotenec
kotiti, -cu, -tíš ned. *valit, kulit, kutálet se;* kotiti kulí házet koulí
kotní adj. *porodní:* bolesti kotnie
kotr, -a, -u m. *čtyřka ve hře v kostky*
kotúč, -ě m. *kotouč, kruh; koule;* kotúč vlasóv kadeř; kopie bez kotúčě bez prstence, kterým byl zakončen kovový hrot před násadou; kotúč zemský Země, okrsek zemský (podle starých představ kotouč plující v moři)
kotva, -y, **kotev,** -tve f. *kotva; třínohé špičaté železo, které se házelo po zemi jako ochranný prostředek proti nepřátelské jízdě; podstavec*
kovač, kovář, -ě m. *kovář:* železový, *železný kovář;* stříebrný kovář stříbrník
kovářový adj. *kovářský*
kovatel, -e m. *kdo kuje, něco vytváří:* kovatelé lži
kovati, kuju, -eš (přech přít. kujě, min. kovav, impf. kujiech, aor. kovach) ned. *kovat, kout; okovávat;* kovati pěniez razit peníze; kovati zradu připravovat
koviekati, kviekati, -aju, -áš ned. *kvikat, naříkat, plakat* (o dítěti)
kozelcový, kozelčí adj. (z „kozlec“): *kozlí, z mladého kozla*
kozí adj. *kozí;* kozí nohy, kozí klíče paklíče, zlodějské náčiní
kozicě, -ě f. *hudební nástroj podobný dudám*
kózka f. *malá koza; dudy*
kozlec, -zelcě m. *kozlík;* pl. kozelci *kůzlata;* kozelcě přěmietati dělat kotrmelce

kozlenec, -ncě m. *kůzle*
kozlový adj. *kozlí;* kozlová brada kozí brada, bradka
kóžě, -ě f. *kůže;* zlá kóžě *zlá žena, prostitutka*
kožěnec, -ncě, **kožník** m. *kožený měch na tekutiny:* kožěnec olejný
kožina f. *kožešina:* kožina beraní
kóžka f. *kožka, kůžka; nevěstka*
kožník v. kožěnec
kožuchový, kožichový, kožušný, kožišný adj. *kožešinový:* sukně kožichové
kra f. *kus horniny:* tři kry zlata; cělá kra celistvý velký kámen, balvan: (Prokop) naleze na skále cělú kru
krabka f. *krabice*
kraboška f. *škraboška, maska*
kráce v. krátcě
krácenie, -ie n. krácení; panna jide na chvíli krácenie na kratochvíli, na zábavu
krací, kracši, kracší, kracšie v. krátký
kradba f. *krádež; kradené zboží, ukradená věc*
kradem adv. kradí, potají
krádež, -ě m. později f. *krádež; kradené zboží;* krádežem načieráchu vody kradmo, kradí
krádežník m. *zloděj*
kradlivě adv. *kradmo, potají*
krajčenec, -ncě, **krajěč**, -ě m. *střihač, krejčí*
krajčí, -ieho m. *krejčí*
krajěnín (pl. krajěné) m. *krajan*
krájěti, -ěju, -ieš ned. *krájet; stříhat;* chléb krájěti souložit
krajík m. *menší oblast, okrsek*
krajina f. *okraj; kraj, krajina, končina;* krajiny země, zemské okraje pevniny, zemské hranice, končiny země
krajs, -a, -u m. *okol, zápasiště k soudnímu souboji*
krále- v. králo-
králík m. *malý, bezvýznamný král; druh hada (s korunkou), zmije*
králíkový adj. z „králík“ (v. t.): jěd králíkový zmijí
králóv, králév adj. *králův;* přívuzných králóv nenie neexistují královi příbuzní (gen. k nom. pl. královi)
králová, králevá, -é f. *královna, choť krále*
kralovati, kralevati, -uju, -uješ ned. *kralovat, vládnout*
královec, -vcě, **královic, králevic,** -ě m. *syn krále, královský princ*
královna, králevna f. *králova dcera, princezna; choť krále, královna*
královnička, králevnička f. *malá dceruška králova, princeznička*
královný adj. *jsoucí jako král, vznešený*
královský, králevský, králový, králevý adj. *královský*
královstvie, králevstvie, -ie, **královstvo, králevstvo** n. *království; kralování, panování; královská hodnost*
krámec, -mcě m. *krámek*
krámný adj. *krámový, krámský;* pes krámný z masných krámů, řeznický
kramol, -a m. **kramola** f. hádka, svár, spor; strast
kramoliti sě, -ľu, -líš sě ned. *vadit, se, hádat se, svářit se*
kranec, -ncě m. věnec
krápě, -ě f. *krůpěj, kapka*
krápějka f. *krůpějka, kapička*
krapět, kropet, -pte m. *krapět, kapka*
krása f. *lesk, zář, světlost:* měsiec všicku svú krásu od slunce béře; *krása, sličnost; červená barva, červeň*
krásiti, -šu, -síš ned. *dodávat krásy, zdobit;* (o kom) jednat s někým vlídně, mile
krasitý adj. *krásný*
krásliti, -šľu, -slíš ned. *krášlit, zdobit*

krásně (kompar. kráše) adv. *jasně, zářivě; krásně, pěkně*
krásnicě, -ě f. *krásná dívka, krasavice*
krásnička f. demin. z „krásnicě“ (v. t.)
krásnomluvnost, -i f. *výmluvnost*
krásnořěký, krasořěčný adj. *výmluvný*
krásnost, -i f. *jasnost, světlost; sličnost, krása*
krásný (kompar. jm. kraší, krašši, krašše, slož. krašší, -ie) adj. *jasný, světlý, lesklý, zářivý:* krásný den *jasný; krásný, sličný; červený, načervenalý*
krasomluvec, -vcě, **krasořěčec,** -čcě m. *řečník*
krasořěčný v. krásnořěký
krast; krastavý v. chrast[2]; chrastavý
kráše v. krásně
kraší, krašši, krašše, krašší, kraššie v. krásný
kratcě, -ě f. *motyka na krátkém topůrku*
krátcě (kompar. kráce) adv. *krátce, stručně;* pověděti na krátcě zkrátka, stručně; v krátcě v krátké době, brzy
krátiti, -cu, -tíš ned. *krátit;* radu krátiti *krátce končit;* krátiti řěč; krátiti život; krátiti chvíľu zpříjemňovat si čas, bavit se; krátiti nepokoj končit válku
krátký (kompar. jm. krací, kracší, slož. kracší, -ie) adj. *krátký, malý; stručný;* krátko dieti křivdit
kratochvilé, -é, **kratochvílenstvie,** -ie n. *krácení času, zábava*
kratochvíliti, -ľu, -líš ned. *krátit si čas, bavit se, radovat se*
kratcehvilnicě, -ě f. *žena vyhledávájíci zábavy*
kratochvilnost, -i f. *zábava, veselá mysl*
kratochvilný adj. *zábavný, milý, příjemný*
kráva f. *kráva;* kráva nesmrtedlná ze které se platil trvalý poplatek pro kostelní záduší, i když uhynula; trvalé zatížení (nč. železná kráva)
kraví adj. *kravský*
krč, -ě m. *pařez*
krčemník m. *kdo vysedává v krčmě, v hospodě*
krčemný adj. *hospodský; pobývající často v krčmě;* krčemná příhoda která se stala v krčmě
krčovie, krčěvie, -ie n. *pařezí*
kreda f. *vyznání víry* (lat. credo)
kredencovati, -uju, -uješ ned. *ochutnávat nápoj nebo jídlo na svědectví, že není otrávené*
krevnicě, -ě f. *krevní céva, žila nebo tepna*
krevník m. *krevnatý člověk; prolévač krve, vrah; pokrevně příbuzný*
krevný, krevní adj. *krevnatý;* zpodst. m. *pokrevně příbuzný;* krevná vina vražda; muž krevný schopný vraždy, vrah; krevný súd hrdelní
krežný v. křěčný
krhati, -aju, -áš ned. *chorobně slzet, mokvat* (o očích)
krhavý adj. *chorobně slzivý, mokvající*
krehmiti sě, -m'u, -míš sě ned. *hrbit se nad namáhavou prací, lopotit se*
krchov, kirchov, kirkov, kerchov m. *kostelní nádvoří; hřbitov*
krchovní, kerchovní adj. *hřbitovní*
krik, kryk m. *různice, rozepře, váda, hádka*
krikovati, křikovati, krigovati, -uju, -uješ ned. *přít se, vadit se; válčit*
Kristonošě, -ě m. i f. (přeloženo z lat.) *Christophorus, -phora*
Kristus, Křistus, -ta m. *Kristus, Pomazaný*
krkač, -ě, **krkáček,** -čka m. *kdo „krká“,* tj. *nerozumně mluví*
krkan m. *krkavec*
krkati, -aju, -áš ned. *krákat; nerozumně, potupně mluvit, nadávat*
krkavec, -vcě m. *krkavec; kdo „krká“, tj. nerozumně mluví*
krle, -e f. *hrdlo, chřtán, krk*
krleš, krlešu zvolání *Kyrie eleison* (z řec.: Pane, smiluj se!)
krmicě, -ě f. *pokrm, jídlo*
krmič, -ě, **krmitel,** -e m. *živitel, pěstoun*

krmička f. demin. z „krmicě“
krmišče, -ě n. *jídelna*
krmiti, -m’u, -míš ned. *krmit, živit; pěstovat, vychovávat*
krmlicě, -ě f. *pěstounka, opatrovnice; kojná*
krmličí adj. z „krmlice“
krmný adj. *jídelní:* nádobie krmné
krmujúcí adj. *krmící, živící, kojící*
kročějě, -ě f. *krok*
kročiti, -ču, -číš dok. *udělat krok, šlápnout; vstoupit; vystoupit proti komu, dokročit na někoho:* mnozí na vás kročie
kroj, -ě m. *střih:* sukně nového dvorného krojě
krojiti, -ju, -jíš ned. *řezat, krájet;* krojiti zemi radlicí orat
krokev, -kve, **krokva** f. *krovni trám, hřeben*
krokot, -a, -u m. *zralost, dospělost, vrchol:* ovoce na ščěpiech v krokot dospělo dozrálo; v krokot života na vrcholku života, v době dospělosti; v krokot ščěstie na vrcholku štěstí; krokot bojě vrchol, největšt prudkost
kromě, krom adv. *leda, jenom;* předl. (s gen.) *stranou od, bez, mimo:* běžěti kromě cěsty nedržet se cesty; kromě lidí daleko od lidí; býti kromě koho z dosahu něčí moci; spoj. *leda:* kromě ač by ledaže by
kroničný adj. *kronikový:* knihy kroničné kroniky
krópě, -ě, **krópějě,** -ě f. *krůpěj, kapka*
kropedlný, kropidlný (trojslab.) adj. *kropicí, jsoucí ke kropení:* voda kropedlná
krópějka f. demin. z „krópějě“: *kapička*
kropenina f. *kropenatá, pestrá látka, sukno*
kropeninný adj. *kropenatý, pestrý*
kropený m. *postříkaný, mokrý*
kropet v. krapet
krópička f. *kapička*
kropieř, kropéř, -ě m. *ozdobná pokrývka na koně*
krópka f. **kroptek,** -petka m. *kapka, kapička*
krósna, -y, **krósně,** -ě f. *krosna, nůše*
kroš v. groš
krotkost, -i f. *mírnost*
krotký adj. *tichý, mírný, pokorný, trpělivý*
krov m. *pokrývka; krov, střecha*
krpati, -p’u, -peš i -aju, -áš ned. *šít* (o ševci), *ševcovat*
krpiti, -p’u, -píš ned. *poškozovat, ztrpčovat, trápit*
krs m. *podstavec; koza* (jako podstavec při stavbě lešení apod.)
krst-, křt-, křst- v. též chrst-
krstiny (dvojslab.), -in pl. f. *křtiny*
krstitedlný, křtitedlný (trojslab.) adj. *křticí, křestní*
krstitel (dvojslab.), **křestitel, křtitel,** -e m. *křtitel*
krstíti (dvojslab.), **křstíti, křtíti,** -šču, -stíš ned. *křtít*
krščenie (dvojslab.), **křščenie, křšténie, křtěnie,** -ie n. *křtění, křest*
kršně, -ě f. *levá ruka*
krt m. **krticě,** -ě f. *krtek*
kruch[1], -a, -u m. *kus*
kruch[2] m. *povědomí, povědomost (?):* nebo mu bieše toho kruch byl si vědom
krumfešt, krunfešt v. grumfešt
krumfeštní, -ný adj. *základový, od základu:* zdi města krumfeštnie padnú
krumpéř, krumpléř, -ě m. *vyšívač*
krumplovati, krumpovati, -uju, -uješ ned. *vyšívat (zlatem, perlami), protkávat; krášlit, líčit (?)*
krunéř, -ě m. *krunýř, pancíř*
krunt- v. grunt-

krupně, krupno adv. *hrubě, zle:* mněť sě krupně mele špatně se daří
krupný, krupý adj. *hrubý*
krúpný adj. *kroupový;* búřě krúpná krupobití
krušcovie, -ie n. *solné hroudy*
krušcový, krušicový, krušicěvý adj. *solný*
krušec, -ščě, **krušek** m. *hrouda nerostu, zvl. soli*
krušný adj. *jsoucí v „kruščích", hroudách, surový, křehký:* krušné železo; *těžký, zlý*
krutiti, -cu, -tíš ned. *činit drsným, hrubým; trýznit*
krutný, krutý adj. *pevný, tvrdý; krutý, ukrutný*
kružieř, -ě m. *brnění, pancíř*
krvavec (dvojslab.), -vcě m. *kdo vykonává krvavé povolání* (kat, jeho pomocník ap.)
krvavenie (trojslab.), -ie n. *krvácení*
krvaviti (trojslab.), -v'u, -víš ned. *třísnit krví; krvácet*
krvavník, muž krvavný (krva- jednoslab.) m. *vrah*
krvavý (dvojslab.) adj. *krvavý; potřísněný, zbrocený krví*
krvoliz (dvojslab.), -a m. *kdo líže krev*
krvotoký (trojslab.) adj. *krvácející, mající krvotok*
krvácí (dvojslab.), adj. *krvavý; krvelačný*
krvútný (dvojslab.) adj. *krvavý; zakrvácený*
krychle, -e f. *kostka;* krychle metati, krychle vrci hrát v kostky
kryk; krysolit v. krik; kryzolit
Krysostom, Kryzostom m. *(Jan) Zlatoústý*
krýti, -ju, -ješ ned. *krýt, pokrývat; skrývat;* (před kým) *tajit;* - krýti sě (koho, čeho) *skrývat se, vystříhat se*
krytie, -ie n. *pokrývka*
kryzolit, kryzelit, krysolit m. *chryzolit, drahokam* (zelená odrůda olivínu)
Kryzostom v. Krysostom
krzno n. *oděv podšitý kožešinou*
křěčný, křečný, chrečný, hrečný, krežný adj. *režný*
křehkost, -i f. *křehkost*
křehtati, -cu, -ceš ned. *skřípat*
křek, keřka, -u m. *keřík*
křemen, skřemen, škřemen, -e m. *křemen, kámen, skála*
křemenatý adj. *kamenitý*
křemenicě, skřemenicě, škřemenicě, -ě f. *křemen, kámen; křesavý kámen;* křemenicě pruhovatá pyrit (nerost)
křěpelicě, -ě f. *křepelka*
křěpeličný adj. *křepelčí*
křěpkost, -i f. *křepkost, hbitost, obratnost; síla;* na křěpkost *křepce, rychle*
křěpký adj. *křepký, hbitý, rychlý, svižný, obratný; silný, pevný*
křěsnúti, křiesnúti, -u, -eš dok. *vzkřísit*
křest, krsta (jednoslab.), křsta, křta, -u m. *křest*
křestěnstvie, -ie, **křestěnstvo** n. *křesťanství, křesťanstvo*
křěv- v. křov-
křičenie, -ie n. křik; zpievajte jemu v křičení hlasitě
křídlce (dvojslab.), -ě n. *křidélko*
křídlo n. *křídlo; krajní část vojska postaveného k boji, bok; část oděvu, rukáv*
křiesnúti v. křěsnúti
křik m. *křik; hádka;* křik obecný *veřejný nářek;* křik stvořiti, zprostřieti spustit křik, rozkřičet se
křík m. *keřík*
křikati, -aju, -áš ned. *křičet, rozkřikovat se*
křikavě adv. *křiklavě, hlučně*
křikovati v. krikovati
křípeti; Křistus v. skřípěti; Kristus

křištal, křišťal, -ál m. *krystal, křišťál*
křištalový, křišťalový, křišťálový adj. *křišťálový*
křivda f. *nepravda, lež; křivda, bezpráví; nespravedlnost*
křivdicě; -ě; **křivdička** f. *malá křivda*
křivditi, -z'u, -díš ned. *mluvit nepravdu, lhát; páchat, křivdu; křivdit*
křivdomluvný, křivomluvný adj. *lživý, lhářský, prolhaný*
křivě adv. *křivě, nepravdivě, nesprávně; nespravedlivě*
křivedlný (trojslab.), **křivelný** adj. *vinný; nepravý; křivý*
křivochvalec, -lcě m. *kdo lživě chválí, pochlebník*
křivolaký, křivoleký adj. *křivolaký, zakřivený*
křivoleč; -i f. *křivolakost*
křivolečina f. *křivolakost, křivolaká věc*
křivoměrcě, -ě m. *viník*
křivomluvný v. křivdomluvný
křivoradý adj. *křivě, špatně radící*
křivořěčník m. *lhář; rouhač*
křivořěčný adj. *lživý; rouhavý*
křivosúdcě, -ě m. *kdo křivě soudí; pletichář*
křivota f. *nepravost, nespravedlnost, křivda; nepravda*
křivověřec, -řcě, **křivověrec,** -rcě m. *kdo je jiné, nepravé viry* (pohan; bludař, kacíř); *křivopřisežník*
křivý adj. *křivý; falešný, zrádný; lživý, nespravedlivý; jsoucí v neprávu, vinný;* jsú v tej vieřě křiví *na omylu*
kříž, -ě m. *kříž;* na kříži přísahati s dotekem kříže; křížem pásti, padnúti, ležěti s rozpjatými pažemi, v podobě kříže; choditi po křížích, s kříži tzv. křížovou cestou; *křižácká výprava:* kříž vydati vyhlásit křižáckou výpravu; pod křížem jediechu na křižácké výpravě; kříž krevný krvavá křižácká výprava
křížěl, -i, **křížěla, křížala** f. *křížala* (uříznutý kousek, čtvrtka jablka ap.)
křižěvník v. křižovník
křižmařík m. *nádobka na křižmo* (posvěcenou směs oleje s balzámem)
křižovanec, -ncě m. *křižovatel*
křižovničí adj. *křižovnický*
křižovník, křižěvník m. *kdo křižuje, křižovatel mnich křižovnické řehole; křižák* (účastník křižácké výpravy)
křovatý, křěvatý adj. *keřevitý, křovitý*
křovie, křěvie, -ie n. *křoví*
křstitel; křstíti, křtíti v. krstitel; krstíti
křščenie, křštěnie, křtěnie v. krščenie
křt- v. chrst-
kselšaft, kzelšaft m. *horda, banda*
ksenec, -ncě (obyč. pl. ksenci) m. *mládě, mláďata, plémě;* ksenoi-hadoví háďata
katvieti sě; kšicě, kšticě v. stkvieti sě; kčicě
kšíti, kšu, kšíš ned. *kýchat*
kterako, kterake, kterak, kterakž adv. *jak, jakým způsobem;* kterakokolivěk jakkoli; kterakkolivěk - však jakkoli - přece; kterakosi, kterakos nějak, jaksi
kterakost, -i f. *jakost*
kterakový zájm. *jaký*
kteraký zájm. *jak veliký, jaký*
který zájm. *ve významu tázacím který, jaký;* ve významu vztažném *který, jenž;* ve významu neurčitém *nějaký, některý;* ten který někdo; koho se to týče, příslušný
kto, ktož, ktožť zájm. ve významu tázacím a vztažném *kdo, který;* ve významu neurčitém *někdo;* v záporné větě *i-kto* nikdo
ktvieti v. kvísti
ktvúcí adj. *kvetoucí*
ku v. k
kuběna f. *konkubína, souložnice*

kuběnář, -ě m. *souložník, děvkař; kněz nedodržující celibát*
kuběnářský adj. *smilný, nemravný*
kuběnářstvie, -ie n. *konkubinát; smilný život, děvkařství*
kučina f. *nějaké jídlo*
kúdelka f. *koudelová příze, provázek*
kúdelný adj. *koudelový*
kudy, kudyž, kudyžto adv. a spoj. *kudy; jak, jakým způsobem:* myslil, kudy by je k hřiechu připravil
kuchařový adj. *kuchařský, kuchařův*
kuchmistr (dvojslab.) m. *vrchní kuchař*
kuchmistrstvie (trojslab.), -ie n. *„kuchmistrovské" zaměstnání*
kuchometnicě, -ě f. *uklízečka kuchyně*
kuchtič, -ě m. *kuchtík, kuchařský učeň*
kuchynný adj. *kuchyňský*
kuju, kujě, kujiech v. kovati
kuklicě, -ě, **kuklička** f. *kuklička, malá kukla, kápě, kapuce*
kuklík m. *kukla, kapuce; člověk s kuklou, mnich*
kuklvejt m. *mnišská kápě*
kuknánie, -ie n. *naříkání, reptání*
kuknati, -ňu, -ňeš ned. *naříkat, reptat*
kule, kúle, -e f. *koule*
kulhýněti, -ěju, -ieš ned. *kulhat*
kumplet, kumpleta; kumpletní v. komplet; kompletní
kumšt v. kunšt
Kunstopel, Kunstopl, -a m. *Konstantinopol, Cařihrad*
kunšt, kumšt m. *umění, dovednost; lest, chytrost; žert, posměch*
kunštík, kumštík m. *žertík, posměšek*
kunštovati, kumštovati, -uju, -uješ ned. *žertovat, tropit si žerty, posmívat se*
kuórní v. kórní
kupadlo n. *zařízení ke koupání, koupaliště*
kúpalý adj. *koupající se*
kupcový, kupcěvý, kupčí adj. *kupecký;* člověk kopcový kupec
kupček, -pečka m. *malý obchodník, kupčík*
kupčiti, -ču, -číš ned. *obchodovat, kupovat a zároveň prodávat*
kúpě, -ě f. *koupě, kupování, obchod; zboží*
kupečný, kupečský adj. *kupecký, obchodnický*
kupečstvie, -ie, **kupečstvo** n. *obchod, obchodování, kupčení; zboží*
kúpel, -i f. -e m. *koupel, lázeň;* (peníze) kmotrovi v kúpel vložiti dát křtěnci darem
kúpež, -i, -ě m. f. *(?) koupě*
kupička f. *obchodnice, kupcová*
kupidlo n. *směnný prostředek, peníze*
kupitel, -e m. *kdo kupuje, kupující*
kupnicě, -ie pl. f. *trh, trhový den*
kur, kúr m. *kohout;* v kury v době kuropění
kura, kúra f. *slepice*
kurevný, kurevský adj. *nevěstčí;* žena kurevná nevěstka; dóm kurevný, kurevský nevěstinec
kuroptník m. síť na koroptve
kuroptva, koroptva, koruptva, -y, **koroptev,** -ptve f. *koroptev, křepelka*
kuroptvicě, koruptvicě, -ě f. *koroptvička, křepelička*
kurš, -ě m. *modlitby předepsané v jistém pořadí*
kuršit m. *kožešinový svrchní oděv, který nosili rytíři přes brnění*
kuřě, kúřě, kuřěte n. pl.. kuřenci m. *kuře*
kúřenie, -ie n. *kouř; kouření, podkouření*

kus, -a, -u m. *kus, kousek; část, díl; článek víry ap.:* v kusiech v článcích, v bodech; *věc, téma, stránka:* v tom kusu v té věci; na ten kus mluví svatý Jan Zlatoústý o té věci, na to téma; některým kusem po některé stránce; *kousek, sousto, zákusek:* (Kateřina) i kusa neotkusila; kusa ne- zesiluje zápor: kusa na to nedbáte vůbec, ani trochu
kúsanie, -ie n. *kousání; kusadlo*
kúsavý adj. *kousavý, hryzající*
kúsek, -ska, -sku m. *kousek;* kúska ne- zesiluje zápor: na toť kúska nemyslí vůbec, ani trochu
kusosladiti, -z'u, -díš ned. (koho) *lichotit (komu)*
kustoš, -ě m. *dozorce*
kustr m. *kněz spravující kostel a kostelní záležitosti*
kušě[1]; -ě f. *pes s useknutým ocasem* (tj. kusý): umrlá kušě; německá kušě (nadávka); milá kušě (žert. místo duše)
kušě[2], -ě f. *samostříl*
kút m. *kout;* po kútiech pokoutně
kuthan m. *pánev na žhavé uhlí ap.*
kútní, kútový adj. *koutní, koutový, rohový;* kútní, kútový kámen úhelný, základní
kúzedlnicě (čtyřslab.), -ě f. *kouzelnice, čarodějka*
kúzedlničstvie (čtyřslab.), -ie n. *kouzelnictví, čarodějství*
kúzedlník (trojslab.) m. *kouzelník, čaroděj*
kúzedlníkový (pětislab.) adj. *kouzelnický, čarodějnický, kouzelníkův*
kúzedlný (trojslab.) adj. *kouzelný, kouzelnický, čarodějný*
kúzl v. kúzlo
kúzliti, -žľu, -zlíš ned. *kouzlit, dělat kouzla, čarovat*
kúzlo, kúzdlo n., **kúzl** (jednoslab.), -a, -u m. *kouzlo, čarováni, hádání; čarodějský (zlý) skutek*
kúzlovánie, -ie n. *kouzlení, čarování*
kúzlový adj. *čarodějský*
kuželatý adj. *kuželovitý*
kvákati, -ču, -češ ned. *krákat:* vran kváče
kvaknúti, -nu, -neš dok. *buchnout, žuchnout:* diábel kvakne do horúcího pekla
kvalt m. *násilí, násilný skutek; výtržnost*
kvap m. *kvap, spěch.;* dáti komu kvapa vypudit, vyhnat koho
kvapiti, -p'u, -píš ned. *kvapit, chvátat; pospíchat:* nekvap k mluvení
kvapky, vkvapky adv. *kvapně; náhle; ukvapeně*
kvapný adj. *kvapný, náhlý; ukvapený:* nebuď slovy velmi kvapen
kvas, -a, -u m. *kvas, kvásek; hodování, zábava:* jměj s námi veselý kvas
kvasitel, -e m. *hodovník*
kvasiti, -šu, -síš ned. *kvasit; hodovat*
kvasný adj. *kvasný, zkvašený; hodovní:* dóm kvasný; adv. kvasně: kvasně jísti hodovat
kvasohodný, kvasovný, kvasový adj. *hodovní*
kvašěnín, -a (pl. kvašěné, gen. kvašan) m. *hodovník*
kvěl, -a, -u m. **kvělba** f. *kvílení, pláč*
Květi; Květy pl. m. **Květnicě,** -ě f. *Květná neděle*
kviekati v. koviekati
kvieliti, kvíliti, -ľu, -líš ned. *kvílet, naříkat; trápit, soužit;* kvieliti koho naříkat pro někoho; kvieliti na koho s pláčem prosit koho
kvíľúcí adj. *kvílející, neříkající*
kvinterna, kvinternicě, -ě f. *pětistrunný hudební nástroj*
kvísti, ktvieti, ktvu, kvetu, -eš (přech přít. ktva, impf. ktviech, aor. 3. sg: kvite; kvete, subst. verb. ktvenie, ktvěnie) ned. *kvést*
kvitnúti, -nu, -neš ned. *kvést*
ký zájm. *který, jaký*
kycún m. *nástroj k bití (kyj?)*
kydnúti, -nu, -neš dok. *vrhnout, hodit*
kych m. *kýchnutí*
kyjěvý v. kyjový

kyjík m. *malý kyj, klacek*
kyjovati, -uju, -ueš ned. *bít kyjem*
kyjový, kyjěvý adj. z „kyj“: sto kyjěvých ran ran kyjem
kýlavý adj. *nemocný kýlou*
kyprost, -i f. *snaživost, přičinlivost*
kyprý adj. *čilý, snaživý, přičinlivý; zdatný*
Kyrie eleison, kyrieleison v. krleš
kys m. *kvas, kvásek*
kysati, -šu, -šeš ned. *kysat; hnisat*
kysělicě, -ě f. *kaše z ječné mouky*
kysělka f. *plané víno*
kysělný adj. *kyselý, nakyslý*
kysělo n. *polévka z kvasu*
kysělost, -i f. *kyselost; hořkost, zatrpklost, hněv*
kyta f. *hrozen, svazek, kytice*
kytle, -e, **kytlicě,** -ě f. *kytle, kytlice, prostý hrubý oděv* (sukně s halenou)
kyvlati, -ľu, -leš ned. *kývat*
kzelšaft v. kselšaft

#L

-l v. -li
Labe, -ě n. **Labě,** -ě f. *Labe*
labužiti, -žu, -žíš ned. (v čem) *žít v nadbytku, tonout v rozkoši, kochat se čím*
lácě, -ě f. *lehkost, lehkovážnost*
laciný, lacný adj. *laciný, levný; snadno, lehcí získatelný, dosažitelný, bezcenný*
lačněnie, -ie n. *lačnění, hladovění, hlad*
lačněti, -ěju, -ieš ned. *lačnět, hladovět;* (čeho) *toužit po čem:* lačněti spravedlnosti
lačnost, -i f. *lačnost, hlad;* bez lačnosti bez nedostatku, v hojnosti
lačný adj. *lačný, hladový:* lačný čas doba, chvíle hladovosti
lada f. *dívka, panna*
lado n. *neobdělaná půda, pláň*
lahoda f. *lahodnost, libost; rozkoš, požitek*
lahodenstvie, -ie n. *lahodění, lichocení, pochlebování*
lahoditi, -z’u, -díš ned. (co) *lahodit, činit lahodným:* lahodí svú řěč; (koho) *laskat;* (komu) *lichotit, pochlebovat;* (k komu, o kom) *nakloňovat si, lákat, vábit;* lahoditi sobě (v čem) *libovat si*
lahódka f. *lahůdka, lahodná věc; rozkoš*
lahodlivý adj. *lahodící, lichotivý*
lahodně adv. *lahodně, příjemně, líbezně; lichotivě*
lahozenie, -ie n. *laskání, lichocení;* (pes) lahozením svého ocasa radováše sě projevoval radost vrcením ocasu
lahu, lahú v. láci
lahvicě, láhvicě, lavicě, -ě f. *láhev*
laik; laikovský v. lajk; lajkovský
lájcě, -ě m. *kdo laje, haní; utrhač*
lájě, -ě f. *smečka psů; tlupa, dav; chátra, sebranka*
lájivý adj. *klamný* (o chvále)
lajk, laik, lejk m. *světský člověk, nekněz; laik, neodborník*
lajkovský, laikovský, lejkovský adj. *necírkevní, světský; laický*
lajno (gen. pl. lajen, lajnóv) n. *lejno, výkal, trus:* vlastovčí lajno
lák m. *kaluž, louže; lák, konzervující tekutina*
láka f. *soudek, nádoba na tekutiny* (asi 70 l)
lakač, -ě m. *pokušitel; zákeřník, lstivý člověk*
lákanie, -ie n. *lákání, pokoušení; pokušení*

lákati, -aju, -áš i -ču, -češ ned. *lákat, vábit, svádět; dychtit, žádat:* daj, bych tě pozorně lákal; *číhat, činit úklady; stíhat;* (čeho) *toužit, bažit po čem, usilovat oč:* toho hlavy tvój meč láká
lákava f. *lest, úskok, nástraha, léčka; záloha (v boji);* (zlý) sedí v lákavách s bohatými kuje pikle, strojí úklady
lakomě adv. *chtivě, hltavě*
lakomicě, -ě f. *lakomá žena, lakotnice*
lakomstvie, -ie, **lakomstvo** n. *lakomství, lakota; chtivost zisku, zisk; žádostivost, touha:* (zemřít za bližního) lakomstvie (sv. Pavla) bieše
lakomý adj. *lakomý, chamtivý;* žádost lakomá chamtivost, náruživost, vášeň; *chtivý, žádostivý:* tvé srdce lakomo jest mřieti za spasenie bližních
lakota f. *nenasycenost, žravost, obžerství, opilství:* lakota, to jest kochánie v jedení a pití; *náruživost, vášeň:* (smilstvo) pochodí z kořene lakoty
lakotník m. *nenasyta, obžerný člověk; ošklivec*
lakotný adj. *přejídající se, mlsný; chtivý, žádostivý*
lámanie, -ie n. *lámání;* lámanie hlasóv *vícehlasý zpěv*
lámati, -aju, -áš i -m'u, -meš ned. *lámat;* lámati chudé utiskovat; smrt mnú silně lámá jsem na smrt nemocen; lámati přikázanie sěm i tam překrucovat; hlavu lámají na hřiechy lidské uvažují o nich, trápí se nad nimi; lámati kadeře zvlňovat
Lambardi, Lamparti, Lambardy, Lamparty, -ard, -art pl. m. *Lombardie*
lambardský, lampartský, lumbardský adj. *lombardský*
lamia, -ie f. (lat.) *obluda, drak*
lampad m. *lampa*
lampreda f. *muréna* (mořská ryba příbuzná úhoři)
laňátko n. *jelení mládě, mladá laň*
lančě, -ě f. *kopí, kyj*
laní, -ie f. *laň*
lanícě, lanicě, -ě, **laníčka, lanička** f. *laňka*
laníček, -čka m. *jelínek*
lánie, -ie n. *láni, nadávání; zlořečení, rouhání:* lánie aneb rúhanie bohu; lánie boha svého
lanitva f. *čelist; tvář*
lankrabie, -ie m. *lankrabí*
lankrabin adj. poses. z „lankrabie"
lankrabiná, -é f. *manželka lankrabího*
lantfaréř, -ě m. *cestovatel*
lantfrid, lantfríd m. *svaz spojený smlouvou o řádu a pokoji v zemi, kraji* ap. *oblastní spolek šlechty a měst k udržování pořádku a vykonávání soudní pravomoci*
lanžovati, lanžěvati, -uju, -uješ ned. *chodit po žebrotě, žebrat*
lap m. *hlupák*
lap adv. *ihned, honem, náhle:* nesdějú lap vůbec neučiní; *maně, náhodně:* (pták) nesmějě lap hniezda klásti neodvažuje se; nelap ne hned; nesnadno, sotva, nikoli, ne; lap kto někdo, leckdo (při záporu nikdo); lap čso něco, leccos; lap který některý, leckterý, lecjaký
lapač, -ě, **lapačka,** -y, **lapák** m. *zloděj, lupič, loupežník*
lapati, -aju, -áš ned. *lapat, chytat:* kto rohuov sě nechváti, za ocas neroď lapati; ryby lapati lovit; lapati sě mečě chápat se
lapavý adj. *loupeživý*
lapiti, -p'u, -piš dok. *lapnout, polapit, chytnout, chopit se:* (žoldnéři) vstali a jej (ležíše) lapili
lapka, -y m. *loupežník,* zvl. *loupežný rytíř*
lapkovánie, -ie n. *loupežení*
lapkový adj. *lupičský*
larva f. *maškarní oblek, škraboška, maska; obluda, strašidlo*
láska f. *láska;* láska vašě vy (zdvořilé oslovení)
laskavý adj. *laskavý, vlídný, přátelský;* laskav býti na koho milovat; mít rád
laskomina, loskomina, luskomina (obyč. v pl.) f. *chuť, žádostivost něčeho* (zvl. jídla nebo nápoje); otcové jedli vinné zrno kyselé a zubi synóm laskominy jměli sbíhaly se jim sliny v ústech
lastovicě v. vlastovicě

laterna f. *lucerna*
láti, laju, -ješ ned. (komu z čeho) *lát, spílat, nadávat;* list lajúcí potupný list, hanopis
latinník m. *Latin, Říman; člověk mluvící latinsky; přívrženec latinské bohoslužby, římský katolík;* ti Němci latinníci biechu konali bohoslužby latinsky
látka f. *hrnec*
latr v. lotr
látr m. **látro** n. *sáh, stará délková míra* (asi 2 m)
laurový adj. *vavřínový*
lavicě v. lahvicě
laz, láz m. *lado, nezoraná půda, novina; pozemek, pole*
Lazař, -ě m. *Lazar*
lazebník m. *lazebník, majitel soukromé lázně neco lázeňský zřízenec vykonávající* též *práce holičské, ranhojičské a lékařské*
lázeň; lazik v lázn; lazuka
laziti, -žu, -zíš ned. *lézt, plazit se*
lázn (jednoslab.), -i, **lázna,** -y, **lázeň, lázně,** -zně f. *lázeň, koupel*
lazuka f., **lazik** m. *plaz*
lazur, lazúr m. *polodrahokam modré barvy* (azurit?, lazurit?)
le spoj., adv. a interj. *a, ale, leč; pak; hle;* le tak ale tak, a to tak, takhle
leb, lba m. **leb,** lbi f. *lebka*
lebka f. *přílba, přílbice*
lebný adj. *lebeční;* miesto lebné Kalvárie, Golgota
lec- v. též leci-
léčeti, -cěju, -cieš i léču, léčeš ned. *klást, strojit léčky, nástrahy, úklady;* léčeti osidla, teneto, tenata, sietky, púta, pasti; léčéti ptáčkóm prúhla líčit na ně; léčeti lsti; léčeti řěči lstivě mluvit
léci[1], lahu i lehu, ležeš i léžeš (3. pl. lahú i lehú) dok. *lehnout, ulehnout; položit se táborem;* úlehľú lécí stát se úhorem (o půdě)
léci[2], lazu, léceš *líčit, chystat, strážit*
lecičí, lecčí, letičí zájm. *lecčí*
lecičso, lecčso, letičso, -čsos, -co(s) zájm. *leccos, lecco*
lecikako, leckako adv. *lecjak*
lecikaký, leckaký zájm. *lecjaký*
lecikam, lecikamo, leckamo adv. *leckam*
lecikde, lecikdes adv. *leckde*
lecikdy, leckdy adv. *leckdy*
lecikudy, leckudy adv. *leckudy*
lecikterý, leckterý, leckteraký zájm. *leckterý*
lecikto, leckto zájm. *leckdo*
leč spoj. *leč, leda, ledaže, -li, jestliže, jen jestliže, třebaže jen; jestliže ne:* leč on bude zahuben, nám jest nelze zvítěziti nebude-li; leč - leč, *leč* buď -leč buď, leč buď - nebo buď - buď, ať - ať, ať - nebo
leč, léč, -i f. *léčka, zařízení na chytání zvěře*
lečba[1] f. *léčba, léčení*
lečba[2] f., **lečidlo** n. *léčka, nástraha*
leče sě, lečechu sě v. leknúti sě
lečenie, -ie n. *leknuti, úlek*
leda spoj. *jen aby, jen kdyby;* aby ne leda bylo páteř odřiekal nejen aby bylo, ne ledabyle
ledačso; ledakto; ledakaký; ledakterak zájm. *ledacos, leccos; ledakdo, leckdo; ledajaký, lecjaký; ledajak; lecjak*
ledva, ledvy adv. *ledva, sotva, stěží*
ledvie, -ie f. *ledví; vnitřnosti, ledviny; často přeneseně jako sídlo citu:* ledvie mé naplněny jsú oblúzením
legát m. *legát, vyslanec*
leh m. *lehnutí*
léhací adj. *na ležení;* rúcho léhacie oděv pro spaní

lehačka f. *komorná*
léhanie, -ie n. *léhání; lůžko, lehátko*
lehcě, lehko, lehky (kompar. lehčějie) adv. lehcí, lehko, snadno; s lehka snad: věc velmi divná a slehka neslýchaná; lehky, z lehky zlehka, šeptem; nenáhle
lehčiti, -ču, -číš ned. *ulehčovat, zlehčovat, brát na lehkou váhu*
lehkost, -i f. *lehkost; zlehčování, tupení, potupa; lehkomyslnost, lehkovážnost, nevážnost:* božie věci uvedú v lehkost *zneváží;* v lehkosti jmieti, v lehkost vzieti nevážit si, přestat si vážit
lehký (jm. tvar lehek) adj. *lehký; lehcí přislupný; vlídný, laskavý; lehkovážný, nevážný, ne dost přísný; bezcenný;* lid lehký lehce ozbrojený
lehkost, -i f. *lehkost*
lehúčky adv. *lehounce; šeptem,* lehúčky jě sě rozprávěti
lech m. *kmenový náčelník, předák*
lechtati v. lektati
lejchéř, -ě m. *potulný zpěvák, kejklíř; podvodník*
lejk; lejkovský v. lajk; lajkovský
lejn; lejno v. lénník; léno
lék m. *čarodějný léčivý prostředek:* zavoditi v kúzla, v čáry, v léky (proti tomu lékařstvie, v. t.)
lékař, -ě m. *lékař;* lékař peněžný který léčí za peníze
lékařní, lékařový adj. *lékařský, lékařův*
lékařnicě, -ě f. *lékařka*
lékařský adj. *lékařský; léčivý, hojivý:* ten kořen jest lékařský k mnohým věcem
lékařstvie, -ie n. *lék:* lékařstvie proti čemu, k čemu; *lékařství, lékařské umění*
lekcí, lekcie, -ie, **lekcijě,** -ě f. *lekce, čtení*
lekciový adj. z „lekcí“: čtení lekciové lekce
lekno n. *leknín*
leknúti sě, -nu, -neš sě (3. sg. aor. leče sě, s. pl. lekú, lečechu sě) dok. *leknout se:* lekú sě velikým strachem; lekl sem sě z malých věcí
lekovánie, -ie n. *čarodějnické léčení* (zaříkávání ap.)
lekovati, -uju, -uješ ned. *léčit zaříkáváním, čarováním; léčit, hojit*
lekovník m. *kdo léčí čarováním, kouzly; zaříkávač*
lektáníčko n. *lechtáničko, polechtání, podráždění (příjemné)*
lektánie, lesktánie, lestkánie, lestktánie, -ie n. *lechtání; vzrušování, dráždění (*obyč. *příjemné)*
lektati, lechtati, lesktati, loktati, -cu, -ceš ned. *lechtat; vzrušovat, dráždit (obyč. příjemné);* lektati v uši příjemně šimrat v uších, pochlebovat; lekcící ušima příjemný na poslech
lektavý, lektivý adj. *lechtivý; dráždivý, vzrušivý:* uši lektavé *milující lechtání, chlípné*
lektvař, letkvař, lekvař, -i f. *kašovitá směs svařená s medem, se sirupem* ap. (jako pamlsek nebo léčivo)
lekú sě v. leknúti sě
lelek, -lka m. *lelek* (noční pták)
lelenie, -ie n. *vlnění*
leleti (sě), -eju, -éš (sě) ned. *vlnit (se), kolébat (se)*
lemězovánie, -ie n. *vazba* (ve stavitelství)
lemiez, limiez, -ě m. *trám, břevno, deska*
lemiezek, -zka, -zku m. *trámec, trámek*
lění, lěný (jm. tvar lén, léň, kompar. lénějí, lénější) adj. *líný, lenivý; zdlouhavý;* léň mi (mě) mluviti nechce se mi mluvit; nelén býti nebýt zatěžko
lénie, -ie n. *lití*
leník v. lénnník
leniti, -ňu, -níš ned. *být líný; váhat, meškat;* přech. přít. neleně bez meškání, hbitě, ihned: král tam poslal tři pány neleně
lénník, leník, lejník m. *leník, vazal*
léno, lejno n. *léno*
lenost, lénost, -i f. *lenost, lenivost;* bez lenosti bez váhaní, neprodleně
lenostivý, leňovatý adj. *lenivý, lenošivý*

lenovati, leňovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *váhat; meškat, lenit:* k němu sě jíti nelenovaly
lenstvie, -ie, **lenstvo** n. *lenost, zahálka*
lený v. lení
lep, lepy (lpa, lpu) m. *lep, ptačí lep*
lépati, -aju, -áš ned. *nalepovat, přilepovat, slepovat*
lépe, lép kompar. adv. *lépe, líp; raději, spíš;* lépež lépež líp a líp
lepenicě, -ě f. *lepenice, stavení z hlíny uhnětené se slámou*
lepí v. lepý
lepič, -ě m. *hrnčíř (kdo lepí hrnce)*
lépiti sě, -p'u, -píš sě ned. *lepšit se*
lepkost, -i f. *lepkavost*
lepký adj. *lepkavý, lepivý; slizký, chlípný;* Lepké moře Rudé moře
lepot v. lopot
lepota f. *lepost, půvab, krása*
lepší v. lepý
leptač, -ě m. *kdo leptá, ničivě působí, rozrušuje*
leptánie, -ie n. *leptání, štípání, hryzení; kousáni, žraní; labužnické jedení, pochutnávání si, hodování*
leptati, -cu, -ceš ned. *štípat, píchat, hrýzt; kousat, žrát; labužnicky ochutnávat, mlsat;*- leptati sě hrýzt sě, *trápit se*
lepý (kompar. jm. lepí, slož. lepší) adj. *krásný, slušný; dobrý*
les, -a, -u m. *les; dřevo, dříví; plavené dříví, vor*
lésa f. *lísa, líska (deska z proutí nebo latí s okrajem); podobné zařízení s obrubou vůbec:* oltář i lésu jeho měděnú; *proutěná rohož; vor* (z kůlů a proutí), *loďka*
lesák, lešák m. *člověk sídlící v lese*
lesk, lésk m. *lesk; kov:* olovo jest nejlacinějšie mezi lesky neb kovy
léska f. *lískový keř, líska*
lesken, lestken, -kna, -knu m. *kov*
lasket, -kta, -klu m. *lesk*
leskn- v. lskn-
léskový adj. *lískový:* lésковí ořechové
lesktánie; lesktati v. lektánie; lektati
leský, lesní, lasný, lesový adj. lesní: zvieřata laská, lasná, lesová; *lesnatý:* údolé lesnie
lest, lsti f. lest, *úklad, úskok, léčka: lest* (o kom, proti komu) bráti, klásti, sklásti strojit, nastrojit úklad; beze lsti bez přetvářky, upřímně; závist: pro našich nepřátel lest k závisti
lestkánie, lestktánie; lestken v. lektánie; lesken
lestník m. *lstivý člověk, podvodník*
lestný adj. *lstný, lstivý, podvodný, podvodnický*
léš; lešák v. líti; lesák
léščie, -ie n. *lískoví, lískový porost*
letačka f. *létavý živočich, pták:* letačky peřěvaté ptáci
letadlo n. *pták:* letadla, totiž ptáci
létajúcí adj. *létající, létavý; rozlézající se, rozšiřující se:* trudovatina létajície
le-tak v. le
létalé, -ého zpodst. n. *pták*
leťalý v. letělý
letanie (trojslab.; -n- pův, tvrdé), -le f. *litanie* (modlitba složená zpravidla z dlouhé řady oslovení uvedených knězem a z opakujících se proseb)
létanie, -ie n. *létání; ptactvo:* všeliké létanie bude sě hniezditi
létati,-cu, -ceš (přech. přít. lécě, lécúc, -íc) ned. *létat*
létě v. léto
lateční adj. *letní*
letělý, leťalý adj. *takový, který letěl a spadl; padlý* (takový, který zhřešil): náděje letělých, totiž hřiešných
letěnie, -ie n. *letění, let; slétnutí, padnutí, pád*

letenstvie, -ie n. *dobrotivost, přívětivost; nádhera, krása*
letenstvo n. *důvěrnost, přátelství*
letěti, -lecu, -tíš (příč. čin. letěl, leťal, přech. min. letěv, leťav) ned. i dok. - *letět; sletět, spadnout*
létka f. *pták; létavý živočich vůbec:* krátka mezi létkami jest včela
letkvař v. lektvař
letně adv. *mile, pěkně; přátelsky, důvěrně; mírně* (ironicky)
letní adj. *letní; roční:* podlé letnieho počta podle počtu let, podle stáří; jižní: letní vietr
letnicě, -ie pl. f. *letnice, svatodušní svátky*
letniční, letničný adj. *letnicový:* dnové letniční svatodušní svátky
letničník m. *dar kněžím na letnice*
letnost, -i f. ušlechtilost, dobrotivost *(?) (*srov. letný[2])
letný[1] adj. *dospělý; letitý*
letný[2] adj. *důvěrný, přátelský; milý; milostný, milostivý; krásný*
léto n. *léto, rok:* dvakrát léta ktvú osenie dvakrát do roka; vščmi lety po všechna léta, po celou dobu; let dojíti dospět; léta dědiná, léta zemská lhůta, po které byl promlčen právní nárok (3 roky a 18 týdnů); nové léto nový rok, dávka k Novému roku; adv. (z lok. sg.) létě v létě: jeho rúcho i zimě i létě jediná žíně byla
letorast, letorasl, letorost, letorostl, ratolest, ratorasl, ratolest, ratolest, -i f. *ratolest, letorost*
leťujúcí adj. *letící, padající*
levec, -vcě, m. *levák*
lévka f. *hubice* (žlábek na okraji nádoby k snadnějšímu odléváni tekutiny)
levlář, -ě m. *člen rytířského sdružení v Bavorsku, jehož znamením byl lev*
levoň, -ě m. *lev* (souhvězdí ve zvěrokruhu)
levský adj. *lovaňský;* zpodst. n. levské druh plátna
lež, lžě m. *lhář*
ležák m. *dlužník (n. jeho zástupce), který se usídlil u určeného hospodáře, dokud nesplatil dluh; cizí obchodní služebník usídlený ve městě a poškozující jeho obchod kupováním a prodáváním ve prospěch svého vzdáleného pána; povaleč*
ležákový adj. z „ležák“ (v. t.)
leženie, -ie n. *ležení; usazení se dlužníka (*n. *jeho zástupce) u cizího hospoďáře až do splacení dluhu*
ležěti, -žu, -žíš (příč. čin. ležal, leželi) ned. *ležet;* (o vojsku) *tábořit;* (o dlužníkovi) *být v „ležení“ donucujícím splatit dluh;* (na, kom, na čem) *záviset, záležet*
ležka, -y, **lháč,** -ě m. *lhář*
lháti, lžu, lžeš ned. *lhát;* (kým, čím) *klamat:* dievko ztratiec panenstvie slož vienek s hlavy, neb jinak budeš vienkem lháti
lhostajenstvie, hostajenstvie, lhostajstvie, hostajstvie, -io, **lhostajstvo** n., **lhostejnost,** -i f. *rozmařilé veselí, potěšení*
lhostejně, hostajně adv. *lehkomyslně, bezstarostně*
lhostejný, hostajný adj. *lehkomyslný, bezstarostný, rozmařilý; lhostejný, netečný*
lhota, lhóta f. *ulehčení, výsada, volnost, svoboda:* lhota plemenité vóle volnost k ukájení pohlavního pudu; *klid, pokoj, mír; osvobození od poplatků; osada, statek mající dočasné výsady; lhůta*
lhotiti, -cu, -tíš ned. *ulehčovat*
lhtáč v. hltáč
-li, -l, -liž příklonná část. a spoj. *-li, zdali* (s významem tázacím): to-li je mé k ho dóm nové rúcho ?; živ-li jest, či-lí umořen, my neviemy (v. též či, čili); *-li, jestliže* (s významem podmiňovacím); li-s či, nebo
lib-, libo- v. též ľub-, ľubo
libivost, -i f. *hubenost*
libivý, liběvý, libový adj. *hubený, netučný, libový*
libra f. *libra* (stará váhová jednotka různé velikosti; česká libra - asi ½ kg)
librařie (trojslab.), -ie f. *knihovna, skříň na knihy*
libský adj. *libyjský* (od Libye)

líc adv. *směrem, čelem:* ku Praze líc směrem ku Praze; kněz ku poslu líc přistúpi
líce, -ě n. *čelist, obličej, tvář;* stoju v smutném líci mám smutné vzezření, jsem smuten; jmieti líce mieru (pokrytecky) se tvářit mírumilovně, blahovolně (srov. licoměrný); dáti, tepati po líci dát políček, políčkovat; *líc, vrchní strana tkanin apod.; pravá stránka, podstata:* již dosti znáš čsti líce; *pravý, správný způsob;* líce nepravého stádla zdání nepravého stavu
liceměřec v. licoměřec
licoměrničský adj. *licoměrný, neupřímný*
licoměrstvie, licoměřstvie, -ie, **licoměrničstvo, licoměrstvo, licoměřstvo** n. *licoměrnost, pokrytectví*
liceměřec, liceměřec, -rcě m. *licoměrník, pokrytec*
líčce, -ě n. *líčko*
líčiti, -ču, -číš ned. *líčit, upravovat obličej líčidlem; líčit slovy, vyprávět, popisovat; tvrdit, dokazovat, svědčit* (v soudní při): takto proti (němu) líčiechu
lička f. *kachna*
ličnost, líčnost, -i f. *sličnost, půvab*
ličný, líčný adj. *sličný, půvabný, pěkný*
lidný v. ľudný
líha (obyč. pl. líhy) f. *líha, kláda nebo soustava klád ve sklepě, na kt, se kladou sudy, popř. po níž se spouštějí*
líhanec, -ncě m. koláč
lichati sě, -aju, -áš sě ned. (koho čeho) *zbavovat se*
lichevní, lichevný adj. *lichvářský*
lichevník m. *lichvář*
lichota f. *klam, faleš, lest, úskok*
lichva f. *lichva* (půjčování peněz na nepřiměřeně vysoký úrok); *úrok*
lichvenie, -ie n. *lichvaření, lichvářství*
lichviti, -v'u, -víš ned. *lichvařit*
lichý adj. *podvodný; zlý, nespravedlivý; prostý, prázdný, zbavený; marný*
lijavý, liję̨vý adj. *lijavcovitý:* lijavý, liję̨vý déšč liják
liknovati sě, -nuju, -nuješ sě ned. *být liknavý, zdráhat se, váhat;* (koho, čeho) *štítit se, odtahovat se, stranit se, vyhýbat se:* jako odsúzených liknují sě jich; *obtěžovat se:* abychom pro něho umřieti sě neliknovali
lilík m. *kadeř, vrkoč; kulička*
lilium, -ia, -uma, m. i n. *lilie*
liliumový adj. *liliový*
limbus m. *předpeklí* (v nábož. představách)
limiez v. lemiez
limon, limún m. *citrón*
líněti, -ěju, -ieš ned. *línat*
linie (dvojslab.; -n- tvrdé), -ie f. *čára; řada*
lisa f. *liška*
lísanie, -ie n. *lísání, lichocení; laskání:* lísanie tělesné
lísati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *lísat se; lichotit, laskat*
lisátko, lišátko, liščátko, lišťátko n. *liščí mládě*
lísě, líšě, -ěte n. (pl. m. lisenci, lišenci, gen. -enec) *liščí mládě*
lisí adj. *liščí*
lisicě, -ě f. *lis, lisovna vína, (vinný) sklep; mučicí nástroj, mučidlo:* člověčenstvie, jež jest bylo na lisici svatého kříže vydáveno
listonošě, -ě m. *listonoš, posel s písemným sdělením*
listovatý adj. *lisnatý*
lišátko, liščátko; lišenci v. *lisátko; lísě*
lišě adv. z „lichý“: *nesprávně, neprávem;* lišě býti čeho být prost, zbaven
líšě v. lísě
lisečě, -ě f. *přílišnost, nemírnost, přehánění*

lišiti, -šu, -šíš ned. (koho, čeho) *činit lichým, prázdným, zbavovat*
lišťátko v. lisátko
lit-, lit- v. též ľut-,ľút
literát m. *kdo absolvovat školu, vzdělaný, učený člověk*
líti, ľú, léš (imper. lí) ned. *lít*
litkupník m. *dohazovač*
lížě, -ě f. *zářez, znamení na stromě vytvořené odseknutím kůry* (na označeni hranic ap.)
loděčský adj. *loďkový, pro loďky:* v loděčských stavadlech
lodí, -ie f. **lodie,** -ie n. *loď*
lodícě, lodicě, -ě, **lodíčka, lodička** f. *loďka, lodička*
lodinný adj. *lodní*
loch m. *jáma, sklep; díra, jeskyně, důl*
lój, lojě m. *lůj*
lojík m. *kousek loje*
lojika, lojka f. *logika*
lokač, -ě m. *kdo loká, htlavě pije, hltoun*
loket, -kte m. *loket; stará délková míra* (asi 59 cm)
loktati v. lektatí
loktek, -ketka m. *loktík, lokýtek*
loktušě, -ě f. *velký šátek, plachetka, plena, roucho; uzel, ranec*
lom m. *praskot, hluk; zápas, boj; porážka; průlom* (ve skále ap.)
lombard- v. lambard
lomiti, -m'u, -míš ned. *lámat;* (čím) *třást, lomcovat;* lomiti rucě lomit rukama; lomiti co pod sě podmaňovat, podrobovat si; - lomiti sě *dávit;* (s kým)
lomozitel, -e m. *zápasník*
lomoziti, -žu, -zíš ned. (kým, koho) *lomcovat, lámat, trhat, trápit, trýznit;* - lomoziti sě *zápasit*
lomozitý adj. *zhoubný*
lomoženie, lomozenie, -ie n. *trápení, trýznění*
lonější adj. *loňský*
lóno n. *lůno, klín; mořský záliv*
lopot, lepot, -f. **lopota** f. *starost, soužení, trampota*
loskomina v. laskomina
loskot m. *hukot, hřmot; šelest*
losní, losný, losový adj. *losovací, losový:* dni losné
lot m. *jednotka váhy* (přibližně 17 g.)
lotr, latr m. *lotr, lump;* pl. lotři *služebnictvo, chasa*
lotrovati, -uju, -uješ ned. *provozovat lotrovství; (jako lotr) se toulat, žít ve vyhnanství*
lotrovina f. *pouliční dav, sebranka, lůza*
lotrovní, lotrový, lotrský adj. *lotrovský*
lotrstvo n. *lotrovství*
lotryni, lotryně, -ě f. *zlotřilá žena*
lotřec, lotrcě (dvojslab.) m. *lotřík*
lovba f. *lov, lovení; úlovek*
lovcový adj. *lovecký, lovčí, lovcův*
lovčí, -ie i -ieho m. *lovčí* (správce myslivosti u panovnického nebo šlechtického dvora)
lovčieřstvie, -ie n. *úřad lovčího*
lovečský, lovný, lovový adj. *lovecký*
lovký (jm. tvar lovek) adj. *obratný, hbitý (?);* sobě řit lovka zadnice sama sobě připadá obratná
loza f. *kmen (stromu);* bludná loza modla (hanl.)
ložce, -ě, **ložečko, ložičko** n. *lůžko, postýlka*
lože, lóže, -ě n. *lože, postel;* pravé lože *manželské:* děti pravého lože; zlé lože nemanželské; *děloha*
lpavý adj. *snadno ulpívající, lepivý*

lpěti, lpieti, lp'u, lpíš ned. *lpět, ulpívat, lnout; být přilepen;* starosta, jenž u nosidl lpieše byl přilepen (zázrakem mu přilnuly ruce, když se dotkl nosítek); v tomto dvém přikázání všecko právo lpí tkví, spočívá
lpíti, lp'u, lpíš ned. *lepit:* tiem lpem duše jest v svém peří lpena
lsknatý, lesknatý adj. *lesklý, třpytivý*
lsknúti, lesknúti, sklnúti (dvojslab.) (sě), -nu, -neš (sě) ned. *lesknout se*
lsknutý, lesknutý adj. lesklý; třpytivý
lstíti, lšču, lstíš ned. (koho) *klamat, obelstívat*
lstivec, -vcě m. *lstivý člověk*
lstivohledný adj. *lstivý*
lščavý, lšťavý adj. *lesklý; třpytivý*
lščenie, -ie n. *lesk, třpyt*
lščieti sě, lšču, lščiš sě ned. *lesknout se, zářit, třpytit se*
lšťavý v. lščavý
ľú; lúb v. líti; lúbě
ľub, ľúb m. *miláček*
lubadlo, libadlo n. *pacifikát* (kříž s ostatky, který se v kostele podává k políbení)
ľúbati, -aju, -áš ned. *líbat*
lúbě, -ě, **lúb,** -i f. *loubí, podloubí; přístřešek*
ľubeznost, -i f. *líbeznost, půvab; libost*
ľúbezný, líbezný adj. *líbezný, půvabný; libý:* bohu líbezná trpělivost; v času líbezném libovolném
ľubička, libička f. *milenka*
ľúbiti, líbiti, ľúb'u, -bíš ned. *milovat, mít rád, mít v oblibě; líbat;* - ľúbiti sě, líbiti sě *líbit se*
ľubo, ľúbo část. *kéž:* ľubo by sě vzvedly cěsty mé; ľubo -ľubo, libo - libo, lib - lib spoj. *buď - buď, ať - ať, ať - nebo:* lib kup, lib nekúpi
ľubolíčka, ľublíčka, libolíčka, liblíčka f. *dívka pěkné tváře, krasavice*
ľubomyslička, libomyslička f. *žena libé mysli*
ľubost, ľúbost, libost, líbost, -i f. *libost, potěšení, láska, rozkoš, záliba;* dobrá ľubost zalíbení; svá ľubost sebeláska; k ľubosti podle libosti
ľubóstka, libóstka f. *libůstka, potěšení; choutka*
ľubostný, libostný adj. *libostný, libý, příjemný*
ľubošcě, liboště, -i pl. f. *libost, rozkoš, potěšení: v světských libostech*
ľubovati, -uju, -uješ ned. *milovat, mít rád*
ľubý, libý adj. *libý, milý, příjemný*
lucek, -cka m. *lucifer, ďábel*
Lucí, Lucia, -ie, **Lucijě,** -ě f. *Lucie*
lúč, -i f. *louč, pochodeň; dřevo, z něhož se dělají louče; sosna, borovice*
lučák m. *oštěp; prak*
lučcový adj. z lučec: stroj lučcový
lučec, -ccě, **lučček,** -čečka, -čečku m. *strunový hudební nástroj* (podobný luku)
lučenie, lúčěnie, -ie n. *hod, vrh, hození, házení, vrhání*
Lučěnín, -a (pl. Lučěné, gen. Lučan) m. *Lučan, příslušník někdejšího kmene Lučanů* (zhruba na dnešním Žatecku)
lúčěti, -ěju, -ieš ned. *házet, vrhat*
lučiský v. lučský
lučišče, lučiště, -ě n. *luk, lučiště;* natáhnúti lučišče napnout luk
lučiščný, lučiščový adj. z „lučišče“: na dostřelení lučišťovém na dostřel luku
lučiti, -ču, -číš dok. *hodit, vrhnout:* kamenem lučiti; *odvrhnout, odmítnout:* ostanú v svém ponížení lučíce od sebe všechny pochvaly; - lučiti sě *hodit se k něčemu, dychtit po něčem:* šlechta sě vždy ke cti lučí
lúčiti, -ču, -číš ned. *loučit, odlučovat, rozlučovat;* - lúčiti sě (od čeho) *odlučovat se, odchylovat se*
lúčový, lúčěvý adj. *loučový:* dřěvo lúčové
Lučsko n. *Lucko, území někdejšího kmene Lučanů* (zhruba dnešní Žatecko)

lučský, lučiský adj. *lucký* (v. Lučsko)
ľud, -a, -u m. *lid;* ľud obecný světští lidé, laikové
ludač, ludař, -ě m. *kdo obluzuje, klame, podvodník, svůdce*
ludařstvie, -ie, **ludařstvo** n. *podvodnictví, šejdířství*
ludba f. *šálení, klam*
ľudičkové, -óv pl. m. *lidičky*
ľudé, ľudie, -í, **ludové,** -óv pl. m. *lidé*
lúditi, -z'u, -díš ned. (kým) *mámit, klamat, podvádět;* (koho) *vábit;* (čso) *dožadovat se čeho; loudit*
ľudmě adv. *před lidmi, naoko, klamně*
ľudmý adj. *klamný*
ľudnost, -i f. *lidnatost*
ľudný, lidný adj. *lidnatý*
ludosvětec, -tcě m. *kdo obluzuje, klame, podvodník*
ludosvětstvie, -ie n. *obluzování, klamání*
ľudský adj. *lidský*
luh m. *luh, les, háj, lesní palouk*
lúh, luha, lúha, -u m. *louh*
luhový adj. *lužní, lesní*
luk m. **luk; oblouk u sedla**
lúkot, -i f. *loukoč*
ľulek, -lka m. *lilek*
lumbard- v. lambard
luna f. *paprsek, zář;* luna měsiečná měsíční paprsek
luník m. *luňák*
lunúti, -nu, -neš dok. (po kom) *vrhnout se za kým, začít pronásledovaní*
lúpež, -ě m. *loupež; lup, kořist*
lúpežový adj. *kořistní, uloupený, ukořistěný*
lúpežstvie, -ie n. *loupežení, kořistnictví*
lupina f. *slupka; rybí šupina*
lúpiti, -p'u, -píš ned. (koho z čeho) *loupit, olupovat (koho oč), vykořisťovat*
luskomina v. laskomina
luščina, luština f. *slupka (lusku)*
luščiti, luštiti, -šču, -ščíš ned. *vylušťovat* (vybírat z lusků); *násilím dobývat, vydírat*
ľut, ľút, -i f. *náhlost, prudkost, krutost, divokost;* bez luti lehce, snadně
ľutba f. *hrožení;* ľutbu tvořiti vyhrožovat
ľútě, lítě adv. *hrozně, velmi*
ľutec, litec, -tcě m. *lítý člověk, zuřivec*
ľuticě, -ě f. *lítice, zuřivá žena*
lútnicě, -ě f. *loutnička*
ľutnost, -i f. *prudkost, divokost*
ľutný, litný adj. *prudký, divoký, hrozný, krutý*
ľútost, lítost, -i f. *lítost, slitování*
ľútostivý, lítostivý adj. *lítostivý, milosrdný*
ľútostný adj. *lítostný, útrpný, dobrotivý*
ľútoščě, -i pl. f. *lítost*
lútový, lutový adj. *křehký, chatrný; marný*
ľútý, litý adj. *lítý, prudký, ostrý; zlý, hrozný, divoký, ukrutný, zuřivý*
lúzanie, luzánie, -ie n. *tupení, zesměšňování*
lúzati, luzati, -aju, -áš ned. *tupit; zesměšňovat*
lúzenie, -ie n. *klamání, klam*
luznost, -i f. *vábnost, vnadnost*
lúžě, -ě f. *louže*
lvátko, lvíčátko, lvíčě, -ěte n., **lvíčenec,** -ncě m. *lvíče*

lvík m. *malý, mladý lev*
lvový adj. *lví*
lyčěný adj. *lýkový, lýčený*
Lyda f. *Lýdie* (země)
lysec, -scě m. *lysý, plešatý člověk*
lysicě, -ě f. *lysina*
lýtka f. *lýtko*
lyziti sě, -žu, -zíš sě ned. *usmívat se*
lýžěti sě, -ěju, -ieš sě ned. *lichotit se; dychtit (po kom)*
lzáti, lížu, -eš ned. *lízat*
lzě adv. zápor. **nelzě** *lze, nelze:* u boha všecko lzě jest; totoť nelzě bude tobě to nebudeš moci
lžek, ležka m. *lhář*
lžový adj. *lživý, klamný, šalebný*

#M

ma zájm. (du.) *my* (dva) (v. též vě)
mácanie, máčěnie, -ie f. *ohmatávání*
Macedo, -a m. *Makedonský,* tj. *Alexandr Veliký*
Macedonie (čtyřslab.), -ie f. *Makedonie*
macechový adj. *macešin, maceší*
máčěti, -ěju, -ieš ned. *ohmátávat, omakávat, hmatat*
magnes, magnet m. *magnet*
Machomet m. *Mohamed*
machtovati, -uju, -uješ ned. *mácat, mávat, pohybovat:* rukama machtují
máj, -ě m. *květen; máje, májka*
majně adv. *skrytě, tajně (?)*
Majtburčěnín, -a (pl. Majtburčěné, gen. -čan) m. *Magdeburčan*
Majtburk, Majdburk m. *Magdeburk*
makajúcí, makavý adj. *hmatatelný*
makati, -aju, -áš ned. *hmatat, omatávat* (v. též smakati)
makovicě, -ě f. *makovice; báň na věži*
makovičný adj. *věžní* (z makovicě, v. t.)
malát m. *malomocný; malomocenství*
malátný adj. *malomocný*
malátstvie, -ie, **malátstvo** n. *malomocenství, lepra*
mále, -e f. *malost*
malečko, malechno adv. maličko; za malečko, za malečkem (postáti) maličko, kratičkou chvíli
maledušnost, -i f. *slaboduchost*
maléř, -ě m. *malíř*
malevati v. malovati
malcha f. *kožená nádoba*
maličátko n. *děťátko*
malicherný, malichný adj. *(velmi) malý* (v. též maľúčký)
máliti, -ľu, -léš ned. *činit malým, zmenšovat, zlečovat*
malítký v. maľúčký
málo n., čísl. a adv. *málo, nemnoho; krátce, jen trochu:* na mále krátce, nedlouho: málem (před kompar.): málem viece o málo; u (v) mále málo, krátko, krátký čas; za málo, za málem (za)málo, (za)krátko, (v)krátce, krátký čas, chvilku
malomocněti, -ěju, -ieš ned. *stávat se malomocným*
malomocnicě, -ě f. *malomocenství, lepra*
malovanec, -ncě m. *malovaný člověk, pouhý obraz člověka* (nikoli skutečný člověk)
malovánie, malevánie, -ie n. *malba, obraz*
malovati, malevati, -uju, -uješ ned. *malovat*
maľúčko, maľúčkno, maľútko adv. *maličko*
maľúčký, maľúchný, maľútký, maľútkný, malítký adj. *maličký, malinký* (v. též malicherný)

malvazie, -ie n. *malvaz, sladké bílé víno*
malý (kompar. jm. mení, f. menši, n. menše; slož. menší; superl. námenší) adj. *malý;* v malých letech v několika málo letech; malí nepřietelé málo nepřátel; malý chléb málo chleba; menší menšieho sebemenší
malžena, malženka f. *manželka*
malženstvie, -ie, **malženstvo** n. *manželslví*
mamonový adj. *mamonářský;* mamonová zlost hřích lakoty
maňas, -a m. *panák, figura, socha; modla*
mandl, -a m. **mandla** f. *mandle* (plod): *mandlovník*
maniti, -ňu, -níš ned. *činit manem (poddaným), podmaňovat*
manstvie, -ie, **manstvo** n. *manství, poddanský poměr, léno*
manstýř, -ě m. *klášter*
mantléř, -ě m. *obojetník*
manúti, -nu, -neš dok. *mávnout, pokynout*
manželný adj. *manželský*
margarita f. **margarit** m. *perla*
Maria, -ie (dvojslab.), **Marijě,** -ě f. *Marie*
marinář, mařinář, marnář, marnéř, -ě m. *námořník, plavec*
markrabie (trojslab.), -ie m. *markrabí*
markrabin, markrabóv adj. *markraběcí, markrabský,* gen. poses. *markraběte*
marnář, marnéř v. marinář
marnochlubný adj. *vychloubačný*
marnomluvenie, -ie n. *plané povídání, žvanění*
marnomluvný adj. *upovídaný, užvaněný*
marnost, -i f. *marnivost; nicotnost*
marnóstka f. *marnůstka, nicotnost*
marnotracenie, -ie n. *marnotratnictví*
marnotrátcě, -ě m. *marnotratník*
marný adj. *daremný, nicotný, pomíjivý; chatrný, bídný*
marštale, marštal, -e f. *stáj pro koně, konírna*
marštaléř, maštaléř, -ě m. *správce konírny*
mářěti, -ěju, -ieš ned. *mdlít, ochabovat*
Maří, -ie f. *Maří (Marie)*
masař, -ě m. *řezník; kat*
masný adj. *masný, s masem souvisící;* tělo masné z masa
masojiedek, -dka m. *pes (žeroucí rád maso), pejsek*
másti v. miesti
mastidlnicě (čtyřslab.), -ě f. *hotovitelka mastí, mastičkářka*
mastnost, -i f. *tuk*
maštaléř; mátě v. *marštaléř; máti*
maternicě, -ě f. *materník, mateřník* m. *děloha, placenta*
materný, mateřný, mateří adj. *mateřský, matčin*
mateřie (trojslab.), -ie f. *matérie, látka, hmota; předmět*
mateřin adj. *matčin*
máti, mátě, gen. **mateře** (pl. matery) f. *matka*
matloka f. *hatlanina, žvanění*
matně v. mětně
matný adj. *chatrný, ubohý; špatný, hloupý*
matorný adj. *zralý, dospělý, vážný*
matras, -a, u m. *peřina, poduška*
matrikát m. *hatlanina, žvanění*
matu v. miesti
mazáček, -čka, -čku, **mazanček,** -nečka, -nečku m. *(mazaná) placka*
mazanec, -ncě m. *druh pečiva; Pomazaný* (o Kristovi): Kristus, česky mazaný neb mazanec
mazánek, -nka, *mazaný* m. *Pomazaný* (o Kristovi): proti mazánku božiemu

mazánie, -ie n. *mazání, pomazání:* mazánie králevské
mazanina f. *hliněná výplň dřevěné stavby*
mazati, -žu, -žeš ned. *mazat; psát:* črnidlem mazati na papier; *upravovat obličej líčidlem, líčit*
mázdra f. *blána:* mázdra vaječná; *blána do okna místo skla; pergamen*
mázhúz, mázhauz, -a, -u m. *síň, předsíň; síň, která sloužila k shromážděním obecní rady*
mčieti, mču, mčíš ned. *vléci, táhnout; hnát;* - mčieti sě *hnát se:* vsědl na kóň i mčal sě do Prahy
mdel v. mdlý
mdléti, -eju, -éš ned. *umdlévat, slábnout*
mdlíti, mdľu, *mdlíš* ned. *činit mdlým, oslabovat*
mdloba, mdlost, -i f. *slabost; mdloba*
mdlý, medlý (jm. tvar medl (jednoslab.), mdel; kompar. jm. mdlejí) adj. *slabý, nepevný, ochablý, unavený*
-mecietma v. desět
meč, -ě m. *meč;* přietelé po meči příbuzní po otci
měčen adj. *zbit, ztlučen:* ktož je palicemi měčen
měčěti, -ču, -číš ned. *mečet*
mečieř, -ě m. *výrobce mečů, mečíř*
mečonošě, mečěnošě, -ě m. *mečonoš*
Med m. *Méd* (obyvatel starověké Médie)
-medcietma v. desět
měděnicě, medenicě, -ě f. *měděná nádoba, mísa*
Mediolán, Medulán m. *Milán* (město v Itálii)
medký adj. *sladký, příjemný*
medle; medlý v. mnedle; mdlý
medník m. *perník, marcipán*
medský adj. *médský, z Méd*
medvězí, nedvězí adj. *medvědí*
mehlný (dvojslab.), **mhelný** adj. *mlhavý*
mehnúti, -nu, -neš dok. *ponout mihnout;* mehnúti okem mrknout
méhodiek, měhodiek v. diek
mech, mcha, mchu m. *mech:* kamýk mchem sě obalí
měch m. *měch, pytel; váček na peníze*
mějdiek, mějhodiek v. diek
měkkost, -i f. *měkkost; rozmařilost*
měkký (jm. tvar měkek) adj. *měkký; mírný, lahodný, jemný; změkčilý, rozmařilý*
měkútký adj. *měkoučký*
měl, -a, -u m. *mělčina*
Melán m. *Milán*
mele, -e f. *mela, nepokoj, zmatek, rvačka*
mělitký v. měľútký
mělný adj. *sypký:* múka mělná
mělost, -i f. *rozdrobenost*
měľútký, mělitký adj. *drobounký, droboučký*
měn, -a, -u m. *míra: bez měna* bez míry, bezpočtu
měna f. *měnění; změna, klam; výměna měny, vyměňování peněz; cenná, skvostná věc, látka:* z bohatéj měny z cenného materiálu
není v. malý
měnič, -ě, **měnitel,** -e, **měnník** m. *penězoměnec, směnárník*
měnitě adv. *střídavě*
měnitý adj. *proměnný*
měnník v. měnič
měnníkový adj. *směnárenský, směnárnický*
menší v. malý

mentiti, -cu, -tíš ned. *lhát*
merhovaný adj. *strakatě pruhovaný*
měrně adv. *s míření; jistě, najisto*
měrný adj. *měrný, měřicí*
měrozemný adj. *zeměměřičský*
měřičový, měřičěvý adj. *měřicí*
měřiti, -řu, -říš ned. *měřit; přiměřovat, přirovnávat; vážit, cenit; odvážit se*
měsiecový adj. *měsíční,* gen. poses: *měsíce:* prvý den měsiecový
meslo n. *pruh*
mest, msta, mstu m. *mošt*
městce, -ě n. *městečko*
městišče, městiště, -ě n. *místo, půda, město*
měšček, -šečka, -u m. *malý měšec, míšek, váček, pytlík*
měščěnín, měštěnín (pl. měščéné, gen. měščan) m. *měšťan, městský člověk*
měščka, měštka f. *měšťanka*
měšečník m. *kdo dělá měšce; kdo krade (uřezává) měšce, kapsář*
meškáníčko n. *zastavení, menši zdržení*
meškánie, -ie n. *meškání, zdržení, zastavení;* bez meškánie bez meškáni, ihned
meškati, -aju, -áš ned. (čím, v čem, s inf.) *meškat, otálet, váhat;* (koho, co) *zameškávat, zmeškávat;* (koho, co, v čem) *zanedbávat*
meškavý adj. *váhavý*
mešný adj. *mešní:* rúcho mešné
mešpor v. nešpor
met, mta, mtu m. *korec* (dutá míra sypkých věcí, 0,9 hl): sto mtóv pšenicě
mět, -i f. *matení, zmatek*
metati, mecu, -ceš ned. *házet, vrhat; krychle,* kostky metati hrát v kostky; metati kým na kóžu činit co na potupu komu; - metati sě *tančit*
metec, -tcě m. *tanečník, kejklíř*
metelný adj. z „metla“: rána metelná metlou
mětenie, -ie n. *matení*
měteš v. miesti
mětež, -ě m. *zmatek, pobouření*
mětežník m. *působitel zmatků*
mětně, matně adv. z „matný“: *špatně, neobratně*
-mezcétma, -mezcietma, -mezcitma, -mezdcietma v. desět
mezdnář, -ě m. *námezdní pracovník, kdo pracuje za mzdu*
mezě, -ě f. *mez, hranice; okraj (stránky v rukopise, v knize)*
mězený (prst) zpodst. m. *prst vedle malíčku* (na kterém se nosí prsten)*, prsteník*
mezh, mzha, mezk, mezek, -zka m. *mezek*
mezi předl. (s akuz., s instr.) *mezi;* mezi tojú, tojí *mezitím, místy;* mezi dcietma v. desět; mezi stoma mezi dvěma stovkami: sedm a osmdesát mezi stoma let dvě stě osmdesát sedm
mezislúpný adj. *mezi sloupci:* číslo mezislúpné v mezeře mezi sloupci v knize, v rukopise
mezizemný adj. *mezizemský:* mezizemné cěsty
mezk v. mezh
mezkyně, -ě f. *mul, mula*
mezní adj. *hraniční*
mhelný v. mehlný
mhla f. *mlha*
mlhavý, mhlový adj. *mlhový, mlhavý, mlžný*
mhúrati, -aju, -áš ned. *mžourat, mrkat*
mieč, -ě m. *míč*
miehodiek, míhodiek v. diek
mieniti, -ňu, -níš ned. *mínit, domnívat se:* mienil chtě jmieti *že bude mít; mít úmysl;* (na co) *pomýšlet;* (k komu) *obracet mysl*

mier, mier- v. mír[1], mír
miera f. *míra;* mieru jmieti *zachovávat;* bez miery mnoho; pod měrú mírně, skrovně; hodujie miera vyhovující: miera slušná co je slušné, slušnost; miera dobrá co je dobré, dobrota; neustavičná miera nestálost; býti v nešlechetné mieřě nešlechetný; lstivú měrú lstivě; u mieru, u mieřě s mírou, nemnoho, trochu; u pokornéj mieřě pokorně; v-ne-u-mieře nemírně, mnoho; v tu mieru, v téj mieře v tu chvíli; nyní, hned, v tom způsobu, v ten způsob, v tom stavu, v tom případě; býti v téj mieře pohotově, po ruce, přítomen; *měřice*
mierně adv. *trefně, výstižně; přesně; přiměřeně*
mierný, mírný adj. *kdo zachovává mír, pokojný, mírumilovný;* mierný někomu *věrný; mírný; přiměřený*
mieřiti, mířiti, -řu, -íš ned. *mířit; smiřovat*
miesiti, -šu, -síš ned. *mísit, míchat*
miesti, másti, matu, měteš ned. *hníst.; mást;* - miesti sě *mísit se, motat se, plést se; mást se:* měte mi sě mate se mi (na mysli)
miestko n. *místečko*
miestný adj. *zabírající místo, hmotný*
miesto n. *místo;* miesto držěti zaujímat místo; k miestu přivésti provést, uskutečnit; toho miesta hned, na místě; na miesto úplně, zcela; na tom miestě, v tom miestě tehdy, hned tehdy, ihned
miešek, -ška, -šku m. *míšek, váček*
miešěti, -ěju, -ieš ned. *míchat, mísit;* - miešěti sě *mísit se; plést se, zmateně se pohybovat*
mieška f. *pobouření, zmatek*
mietati, -aju, -áš ned. *cuchat*
miezha, miezka f. *míza*
mieždíti, -ždu, -ždíš ned. *mámit, klamat, očarovávat*
mih m. *mihnutí, mžiknutí*
míhati, -aju, -áš ned. *míhat mžikat:* míhati okem
míle, mile adv. *mile, laskavě, ochotně, rád*
milej, -ě, **milelík** m. *milovník*
milíček, -čka m. (demin. z „milík"): *miláček*
milička f. *oblíbenkyně, milenka*
milík m. *oblíbenec, milenec*
míliti sě, -ľu, -líš sě ned. (komu) *být milý, líbit se*
militký v. miľutký
milomudřec, -drcě m. *filozof*
milosrdie, -ie n. *milosrdenství, milosrdné skutky, smilování*
milosrditel, -e m. *slitovník*
milosrdnúcí adj. *milosrdný, slitovný*
milost, -i f. *láska:* milost ženská láska k ženám; milost čeho láska k čemu; milostí jiej žžieže prahl k ní láskou; *milost, milosrdnost:* na milost něčí sě dáti, na milost jíti dát se na milost; na boží milosti na pravdě boží (o mrtvém); k milosti přijieti vzít na milost; *přízeň:* milost svoji vypoviedati vzkazovat svou přízeň; z milosti milostivě; pod milostí pod ztrátou milosti; milost hospodnie milost, přízeň pánova (v. též miloščě)
milostivě, milostívě adv. *milostivě, laskavě, s láskou; milosrdně*
milostivec, -vcě m. *slitovník*
milostivenstvie, -ie n., **milostivost,** -i f. *milostivost, laskavost, mírnost, dobrotivost, milosrdnost*
milostivicě, -ě f. *slitovnice*
milostivý adj. *milostivý, laskavý, dobrotivý; milosrdný*
milóstka f. *slabá láska, malé zalíbení:* malá a mdlá miluostka k bohu
milostně adv. *láskyplně*
milostnicě, -ě, milostnička f. *milovnice; milenka*
milostník m. *milovník; oblíbenec, milec*
milostný adj. *milostivý, laskavý; milovaný*

miloščě, miloště, -i pl. f. *milost, láska;* pro miloščě, miloščěmi láskou, z lásky, pro lásku: pro miloště obraz jeho sobě malovala; miloštěmi musili by umřieti (v. též milost)
milovně adv. *láskyplně, s láskou, z lásky*
milovatelný, milovatedlný (pětislab.) adj. *milující, milostivý*
milovnicě, -ě f. *milovnice;* tvá silná milovnicě která tě silně miluje
milovník m. *milovník; oblíbenec, milec*
milovný adj. *milující, láskyplný*
milúcí adj. *přemilý, rozmilý*
miluška f. *milá, milenka*
miľutký, miľútký, militký adj. *miloučký*
mimo adv. a předl. (s akuz.) *mimo, kromě; před, nad;* mimo všecko nade všecko, především; mimo právo proti právu, nezákonně; lidé chtie býti ve cti mimo jiné před jinými; jedny větší žádostí mimo druhé milovati než druhé
mimochodník m. *mimochodník, lehký cestovní kůň*
mina f. *láska; upomínka*
minister, -stra m. *nižší představený klášterní*
minovati, -uju, -uješ ned. *míjet, pomíjet; jít mimo, jít kolem*
minúcí adj. *pomíjející, časný*
minující, minující adj. *míjející, pomíjející; jdoucí kolem, mimo*
minulý adj. *minulý; pomíjející*
minutelný, minutedlný (čtyřslab.) adj. *pomijející*
minúti, -nu, -neš dok. *minout, pominout, přestat; opominout, vynechat, nedbat:* minúti právo; *prominout:* minúti vinu; miň kalich tento ote mne ať mě mine; *zanechat:* miň tu řěč zanech té řeči; - minúti sě (s kým, čím) *minout se, vyhnout se, uvazovat se, ujít:* jedinému tobě s smrťú jest sě minúti; snad sě tu a túhú minem zbavíme se starostí
minutý adj. *minulý, uplynulý; pomíjející*
mír[1], **mier** m. *mír*
mír[2] m. *svět*
mírný v. mierný
mířenie, -ie n. *smiřování, smír*
miřitel, -e, **miřitelník, miřitedlník** (čtyřslab.) m. *smiřovatel, usmiřitel*
miřitelnicě, miřitedlnicě (pětislab.), -ě f. *smiřovatelka, usmiřitelka*
mířiti v. mieřiti
mísa f. *mísa:* o mísu sědati sedat kolem mísy, společně jíst; na svú mísu na svůj prospěch
misati, -šu, -šeš ned. *hynout*
misera; miserný v. mizera; mizerný
miska f. *miska;* na svú misku na svůj prospěch
misterní; misterný v. mistra; mistrný
mistr, mistr (jednoslab.), *mistř,* -ě m. *mistr, znalec, vědec, učitel*
mistra, mistrní (dvojslab.), **mistřní, misterní, mistrně** (dvojslab.), -ě f. *mistryně, učitelka*
mistrný (dvojslab.), **misterný** adj. *mistrný, výborný*
mistrovánie, -ie n. *mistrování; zdokonalování, úprava*
mistrovati, -uju, -uješ ned. *činit mistrem; počínat si, mít vliv jako mistr; učit, tvrdit po způsobu mistrů; poučovat, posuzovat, (domněle) napravovat; strojit, připravovat, provádět:* jedna, mimo druhú mistruje svá kúzla
mistrovný adj. *mistrný, mistrovský*
mistrovský, mistrový, mistrský (dvojslab.), **misterský, misteřský** adj. *mistrovský, mistrův,* gen. poses. *mistra, mistrů*
mistrovstvie, -ie, **mistrostvo, mistrstvie** (dvojslab.), **misterstvie,** -ie n. *mistrovství; mistrovská hodnost; učení, učenost (mistrů):* mnohé mistrovstvie divoké *podivné nauky; umění, umělost*
mistryni, mistryně, mistřině, -ě f. *mistryně*
mistř; mistřní v. mistr; mistra
mizera, misera f. *bída; mizera, darebák:* mizero nevlídná
mizerník m. *mizera, darebák*

mizerný, miserný adj. *bídný, ubohý; mizerný, darebný*
mketnúti sě, -nu, -neš sě dok. *kmitnout se, mihnout se*
mketnutie, -ie n. *kmitnutí, mihnutí*
mkytati sě, -aju, -áš sě ned. *kmitat se, míhat se; pobíhat*
mlád, mláď, -i f. *mladost;* z mládi, za mládi za mladosti, v mládí, zamlada
mladček, -dečka m. *chlapec, mladíček*
mladě adv. *nedospěle; nerozvážně, ukvapeně*
mladec, -dcě m. *mladík, mládenec, chlapec*
mládencový, mládenčí adj. *mladický, dětský; mladíkův, chlapcův*
mládenček, -denečka, m. *chlapeček, mládeneček*
mládenec, -ncě, **mládenek,** -nka, **mladic,** -ě m. *chlapec, jinoch*
mladicě,-ě, **mladička** f. *mladice, děvče, dívka*
mladičstvý adj. *mladý, útlý*
mladichný, mladitký adj. *mladičký*
mladiti, -z'u, -díš ned. *činit mladým; osvěžovat*
mladně adv. *v mladém věku*
mladý (kompar. jm. mlazí, mlazši, mlazše, slož. mlazší) adj. *mladý, nedospělý;* mladý skutek *nerozvážný čin;* z (za) mladu v mladosti, za mladosti, od mladosti*;* mlazší, mladší, mlajší zpodst. m. *učedník; nižší úředník*
mláka f. *bahno, bažina, močál*
mlaščěti, mlaštěti, -šču, -íš ned. *mlaskat*
mlat m. *mlat* (stará válečná zbraň podobná kladivu)
mlatba f. *mlácení, sklizeň*
mlatebna, mlatna, mlatnicě, -ě f. *mlat, místo, kde se mlátí; stodola*
mlatební, mlatebný adj. *sloužící k mlacení:* vóz mlatebný
mlázě, -ě f. *mlází*
mlazí, mlazší v. mladý
mlčavý adj. *mlčenlivý*
mlčěčky, vmlčěčky, umlčěčky adv. *mlčky, zticha*
mlčědlnost (trojslab.), **mlčělivost, mlčědlivost,** -i f. *mlčenlivost*
mlčenec, -ncě m. *kdo mlčí, nemluva*
mlčěti, -ču, -číš ned. *mlčet;* (čeho) *zamlčovat:* lidé svých vin mlčie; což smy slyšěli, toho nemlčímy
mléčné zpodst. n. *mléčné jídlo*
mléti, melu, meli, -leš ned. *mlít;* zle sě mele zle se vede, daří
mlsěnie, -ie n. *mlsání*
mluvcě, -ě m. *mluvčí, zvěstovatel*
mluvějúcí adj. *mluvící*
mluviti, -v'u, -víš ned. *mluvit;* mluviti jednu řěč mluvit jednou, stejnou řečí; jeho čest budú po sté let mluviti hlásat; mluviti komu mluvit ke komu, povídat komu; mluviti na koho žalovat, pomlouvat; mluviti zač přimlouvat se
mluvný adj. *výřečný, výmluvný;* múdrost jazyky činí mluvné
mluvúcí, mluv'ujúcí, mluvijící adj. *mluvící*
mlynný, mlýnový adj. *mlýnský*
mnedle, medle (z „mne dle" pro mne) adv. *tedy, pak:* mnedle odkud ta otázka odkud tedy, odkudpak
mněnie, -ie n. *domnění, domněnka*
mněný adj. *domnělý*
mnieti, mňu, -íš ned. *mínit, domnívat se;* jej ne člověka, ale ďábla mniechu domnívali se, že to není člověk, ale ďábel; co mnie tato svědečstvie co znamenají mní mi sě, by…, že… domnívám se, zdá se mi; mňu z toho hřiechu domnívám se, že je to hřích mňu koho jakého, koho kým považuji za; Alexander sě mněl jsa čilejí domníval se, že je čilejší, hbitější; mňu sě blúditi myslím, že; mniech ztepa vše kniežata že ztepu, porazím
mnichota, -y m. *mnich*
mnichovský, mnichový, mniší, mníškový adj. *mnišský*

mnoho n., čísl. a adv. *mnoho, velmi;* tak mnozě velice, tolik; mnoho-li kolik; u mnozě, ve mnozě četně, hojně; po mnohu často
mnohomluvenie, -ie n. *mnohomluvnost*
mnohomúdrý adj. *velmi učený, přemoudrý*
mnahonádst(e), mnohonáct, -i čísl. *mnoho* (víc než deset)
mnohonásobkrát čísl. *mnohokrát*
mnohoobročník m. *mnohoobročník, kněz formálně zastávající několik církevních úřadů, z nichž mu plynul důchod (obročí)*
mnohost, -i f. *množství*
mnohý (kompar. jm. množějí, slož. množší) adj. *mnohý; mocný, veliký*
mnozě adv. *velice, mnoho* (v. též mnoho)
množnost, -i f. *hojnost, velikost*
množný adj. *mnohý, hojný*
množovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zmnožovat se, zvětšovat množství*
množsky adv. *množně v množném čísle* (ve významu gramatickém)
množstvie, -ie n. *množství; lid*
moc, -i f. *moc, síla:* bych miloval tě ze všěch mocí svých; *násilí; vliv, vláda, mohutnost; množství;* adv. *přěsmoc* přemíru
moci, mohu, móž(eš) (aor. moh, može) ned. *moci; mít moc (nad čím):* nad čím která z nás móže, toho tobě vždy pomóže; kak jak moha pokud možno; móže, móž možno, lze: božstvie nemóž uzřieti
mocně adv. *silně, s mocí, silou; v moc, do moci:* v své se mocné uvázati ujmout se držení, vzít v držbu
mocněti, -ěju, -ieš ned. *stávat se mocným*
mocniti, -ňu, -níš ned. *činit mocným*
mocnost, -i f. *moc, síla*
mocný adj. *mocný, silný; mohoucí, schopný:* vzkřiesiti jest ho mocen bóh; mocen býti mít ve vlastnictví; mocen býti koho mít moc nad kým
mocovati sě, -uju, -uješ sě ned. *namáhat se*
močidlo n. *louže, močál, bažina*
modla f. *modla; místo k modlení, modlitebna*
modlák m. *modlář*
modlářový adj. *modlářský, modlářův*
modlba (dvojslab.) f. *modlitba, modlení; modla*
modlebna f. *modlitebna, chrám*
modlebný adj. *modlicí; modlářský*
modlekánie, -ie n. *modlení* (hanl.)
modlič, -ě m. *prosebník, ctitel*
modlichati sě, -aju, -áš sě ned. *vytrvale prosit*
modlitevna, modlitebna, modlitevnicě, modlitebnicě, -ě f. *modlitebna, synagóga*
modlitevník, modlitebník m. *kdo se modlí, prosebník*
modlitevný, modlitebný adj. *modlitební:* dóm modlitebný modlitebna
modlitva, modlitba f. *modlitba*
modlník (dvojslab.), **modlosluha,** -y m. *modlář, modloslužebník*
modlný (dvojslab.) adj. *hodný modlitby*
modlosluhovánie, modloslužebenstvie, modloslúženie, modlosluženstvie, -ie n. *modloslužba, modloslužebnictví*
modloslužník m. *modloslužebník*
modloslužný, modlotvorný adj. *modloslužebný*
modlovánie, -ie, **modlovstvo** n. *modloslužba*
modlový, modlský (dvojslab.) adj. *modlářský*
modľujucí, modlijící sě adj. *modlící se*
modranina f. *modřina*
moh v. moci
mohúcí, mohujúcí, mohující adj. *mohoucí, mocný*

mohutnost, -i f. **mohutstvie,** -ie n. *moc, síla*
mohutný, mohútný adj. *mocný, silný, veliký*
mohutý adj. *zámožný*
mochodrž, -i *(?)* f. *hra podobná hře na slepou bábu*
moklý adj. *namoklý, vlhký, mokrý; mnokřinatý*
moknúti, -nu, -neš ned. *moknout, máčet se, močit se*
mor m. *mor; moření, mučení*
Moravěnín, -a (pl. Moravěné, gen. -van) m. *Moravan*
mord m. *vražda; rvačka:* v mordu učinil vraždu spáchal
mordéř, -ě m. *vrah*
mordéřstvie, -ie n. *vražednictví, zbojnictví*
mordovánie, -ie n. *hubení, soužení*
mordovati, -uju, -uješ ned. *vraždit, hubit, soužit*
moronošě, -ě m. *přenášeč moru*
morovid m. *bazilišek*
mořiti, -řu, -říš ned. *mořit, hubit, ničit; rušit (smlouvu)*
motovúz, -a, -u m. *motouz, provaz*
movitý adj. *mocný, zámožný; movitý*
mozk, mozg m. *mozek; morek; mícha*
mozkovatý, mozkovitý adj. *mající v kostech morek*
móže, móž, može v. moci
moženie, -ie n. *možnost:* podlé moženie našeho podle naší možnosti
možný adj. *možný; zámožný, majetný*
mračiti, -ču, -číš ned. *činit mračným, temným; zatemňovat; zaslepovat:* lakomstvo mnohé mračí
mračnost, -i f. *oblačnost; zastření, zeslábnutí zraku:* napade jej mračnost očí
mračný adj. *zamračený, oblačný; tmavý,* večerní
mrak m. *mrak; soumrak;* do mraka do soumraku; v mracě *za soumraku*
mraka f. *mrákava, soumrak*
mrákava f. *mrak, temnota; mrákota*
mraščiti sě, -šču, -ščíš sě ned. *vraštit se, svrašťovat se, krabatit se*
mrau, mrňau interj. (pro výraz hněvu) *vrr*
mrav- v. nvav-
mravencový adj. *mravenčí*
mravisko, mravišče, -ě n. *mraveniště*
mrdati, -aju, -áš ned. *hýbat, kývat, vrtět*: mrdati hlavú
mrdec, mrdcě, -ě m. *vrtkavec*
mrdenie, mrdnutie, -ie n. *pokynutí; mžiknutí*
mrdnúti, -nu, -neš dok. *pokynout;* mrdnúti prstem po ústech klepnout
mrhák m. *mrhač, rozmařilec*
mrhavý adj. *rozmařilý*
mrcha f. *mrtvola, mršina; sešlý kůň*
mrkánie, -ie n. *soumrak*
mrkati, -aju, -áš ned. *smrákat se*
mrknúti (sě), 3. sg. -ne (sě) dok. *smrknout se, setmít se:* jakž brzo nocí mrče (3. sg. aor.) jakmile se setmělo, smrklo
mrktěti, 3. sg., mrktí ned. *smrákat se*
mrlina f. *mrtvola; mršina*
mrlý adj. *umrlý, pošlý*
mrňau v. mrau
mrskač, -ě m. *mrskač, flagelant*
mrščiti, -šču, -ščíš dok. *mrštit, hodit, uhodit*
mrt, -i f. *úlomek, nepatrný kousek, tříska, mrva*
mrtvenie, -ie n. *umrtvování*
mrtvina f. *mrtvola; mršina*

mrtviti, -v'u, -víš ned. *umrtvovat, usmrcovat; potlačovat:* mrtviti žádosti těla svého
mrvička f. *malá mrva, mrvinka*
mrzatý adj. *ošklivý*
mrzcě adv. *s odporem*
mrzěti, -žu, -zíš ned. (komu) *hnusit se, ošklivit se, být protivný:* (kostečníci) mrzie všěm i bohu; (co, kdo koho) *mrzet, být nemilý:* mrzala jej jeho slepota
mrzkomluvenie, -ie n. *necudné řeči*
mrzkost, -i f. **mrzkoščě,** -i pl. f. **mrzkovánie,** -ie n. *šerednost, ošklivost:* mrzkost činí ošklivi (si); *nechuť, odpor:* mrzkost jmieti k komu, čemu
mrzkostivý adj. *ošklivý, odporný*
mrzkovati, -uju, -uješ ned. *mít v ošklivosti*
mrzký (kompar. jm, mrzčějí, slož. mrzčější) adj. *nemilý, protivný, ošklivý, šeredný*
mrzutost, -i f. *šerednost, ohavnost; pohlavní úd*
mrzutý adj. *ošklivý, šeredný, škaredý, mrzký; protivný, nemilý*
mstitedlný (trojslab.), **mstitelný** adj. *mstivý*
mstíti, mšču, mstíš ned. *mstít; bránit;* bóh otcóv hřiech nad dětmi mstieše na dětech
msťujúcí, mstijící adj. *mstící, trestající*
mšál m. *misál*
mščénie, -ie n. *pomsta*
mšicě, -ě f. *mšice; komár*
mšiti, mšu, mšíš ned. *sloužit mši*
mučec, -čcě m. *mučitel, kat*
mučedl- v. též mučen-
mučedlenstvie, -ie n. *mučednictví*
mučedlivý adj. *mučící, mučivý*
mučenničí, mučenníkový, -čeničí, -čeníkový, -čedlničí (čtyřslab.), **-čedlníkový** (pětislab.) adj. *mučednický*
mučenničstvo, -čeničstvo, -čedlničstvo (čtyřslab.) n. *mučednictví*
mučenník, -čeník, -čedlník (trojslab.) m.; **mučennice; -čenicě -čedlnicě** (čtyřslab.), -ě f. *mučedník; mučednice*
mudrák m. *mudrc, učenec*
mudrcový adj. *mudrcký, mudrcův*
mudromil, -a m. *filozof*
múdroststvie, mudrstvie, -ie n. *moudrost, učenost*
múdroščě, múdroště, -i pl. f. *moudré výklady, dovednosti*
mudrovati, -uju, -uješ ned. *filozofovat*
múdrý (jm. tvar múdr; kompar. jm. múdřějí, slož. múdřější) adj. *moudrý, učený*
mukař, -ě m. *mučitel, kat*
mumtati, -cu, -ceš ned. *reptat*
múřěnín, muřín m. *mouřenín, černoch*
múřěnínový, múřěn(ín)ský, muřínový, múř(ín)ský, múrský adj. *mouřenínský, černošský*
múřínstvo n. *mouřenínové, černoši; černošská země (Etiopie)*
musiti, -šu, -síš ned. *musit;* to musí býti to jistě je, asi je
musný adj. *nutný;* jest musno je potřebí
mušenie, -ia n. *potřeba, nezbytnost*
mutek, -tka, -tku m. *soužení*
mutitel, -e m. *sužovatel, trýznitel*
mútiti, -cu, -tíš ned. *soužit, trápit; kalit;* - mútiti sě *rmoutit se, trápit se; vlnit se, vzdouvat se*
muž, -ě m. *muž; manžel;* za muž jíti, za muž pojieti provdat se; za muž dáti provdat; za muž pojieti koho provdat se za někoho; za muž jmieti koho být provdaná za někoho; (žena) za muže provdaná
mužatka, mužena, mužicě, -ě f. *žena* (podle náboženských představ byla žena stvořena z muže); *vdaná žena*
mužěboj- v. mužoboj-
mužěti, -ěju, -ieš ned. *dospívat, mužnět*

mužiček, -čka, **mužík** m. *mužíček, mužík; trpaslík*
mužička f. *trpaslice*
mužnost, -i m. *mužství, věk dospělého člověka*
mužobojcě, mužěbojcě, -ě m. *vrah*
mužobojstvie, -ie, **mužobojstvo** n. *vražda (svobodného muže)*
mužský adj. *mužský; mužný, statečný*
mužstvie, -ie, **mužstvo** n. *mužnost; mužný čin*
my (dat. nám, nem, akuz. ny) zájm. 1. os. pl. *my*
mykánie, -ie n. *pohybování, posunky*
mykati, -ču, -češ i -kaju, -káš ned. *pohybovat, posunkem dávat znamení;* - mykati sě *pohybovat se*
mylnost, -i f. *mylnost pochybovat, šálení*
mylný adj. *mylný, klamný; nejistý, pochybný*
myrra, myrha f. *myrha* (vonná pryskyřice myrhovníku)
myrrinový adj. *myrhový*
mysl (jednoslab.), -i f. *smysl; mysl, myšlenka, pomyšlení; záměr, chuť;* na mysl bráti brát na vědomí; mysl nač dáti obrátit pozornost; na mysl vzpadnúti napadnout; u mysli (v mysli) rozkládati, na mysli převrci, mysľú přemietati, mysľú točiti přemítat*;* mysl vzieti rozhodnout se; mysl jmieti mít ve zvyku; dobrá mysl dobromyslnost, laskavost; *silná mysl* srdnatost
myslcě (dvojslab.), -ě f. (demin. z „mysl“) *mysl, myšlenka, myšlení*
mysliti, -šľu, -slíš ned. *myslit, přemýšlet; zamýšlet, hodlat, chtít:* kam myslíš, nevěrná sluho?; *řěči prázdné* mysli ukrátiti; (oč) *myslit nač, přemýšlet o čem, starat se oč*
myslivost, -i f. *přemýšlivost, přemýšlení; lovecké umění, lovení*
myslivý adj. *myslivý, přemýšlivý, rozvážný;* mysliv býti milovat lov
myslný, myslní (dvojslab.) adj. *myslíci, rozjímající; pomyslný; statečný, pevný;* panenstvie myslné čistota mysli; sladký jazyk osladí trnie myslné narážky, které jsou v obsahu řeči
myšleníčko (demin. z „myšlenie“) n. *myšlenka*
myšlenie, -ie n. *myšlení, myšlenky*
myšlenný adj. *myšlenkový, pomyslný*
mýtěl, -i f. *koupel, lázeň*
mýtník m. *výběrčí mýta, mýtný*
mýto n. *mýto, mýtní poplatek; mzda, odměna:* malého dle mýta za malou odměnu
mzdář, -ě, **mzditel,** -e, **mzdník** m. *námezdní pracovník*
mzhyni, mzhyně, -ě f. *mezkyně*
mzieti, mžu, mzíš ned. *chřadnout*
mženie, -ie n. *mžiknutí:* mženie oka mžiknutí okem; okamžení, okamžik
mžhúrati, -aju, -áš ned. *mhourat, mžikat*

#N, Ň

na předl. *na:* (s akuz.) Čechové na Prahu vyběhú vyběhli, zaútočili na pražský Hrad; na které chcemy lesy jíti? do kterých lesů; jěti na koho jet, podnikat výpravu proti komu; mluviti na hanbu komu aby měl hanbu; plakati na své hřiechy nad svými hříchy; na však den každého dne; na div v. nadiv; (s instr.) na Prazě na pražském Hradě; na lesě v lese; čísti na knihách v knihách; biskup již na smrti bieše umíral; na smrtí loží je smrtelně nemocen; na čem proč; na tom mi zle činíš v tom; chybiti na čem v čem; děti sú na sedmi letech je jim sedm let; svědečstvo, ješto lidé svědčie na penězích za peníze, za úplatek; na dluzě v. nadlúzě; na krátcě v. nakrátcě; na mále v. namále
na, na-ť interj. *na (tu máš a vezmi):* nať peniezě; na kniehy!; *hle, pohleď(te)*
ná- předp. (růz. významu); u adj. označujících barvy vyjadřuje malou míru vlastnosti: viz níže náčrný, náčrvený aj.; superl. předp. nej- (vedle naj-): např. náviece nejvíc, návyšší nejvyšší
nabadač, -ě m. *podněcovatel, popuzovatel, popichovač, ponoukač, štváč; poháněč, kdo pohání dobytek; svůdce*
nabádanie, -ie n. *nabádání, podněcování, ponoukání*
nabávanie, -ie n. *zaříkání*
nábděti, -bz'u, -bdíš ned. (co) *vnímat, věnovat pozornost čemu*
nábedrně, -i pl. f., **nábedrnie,** -ie n. *oděv kryjící dolní část trupu*

náběh m. *nájezd, nápor, útok; sběh, nával*
nabiediti, -z'u, -díš dok. *stísnit, sklíčit, zbědovat, zmoci, přemoci; vybídnout, vyzvat, nabídnout*
nabierací adj. *nabíraný, zřasený* (plášť ap.)
nabiezěti, -ěju, -ieš ned. *pobízet, vybízet*
nabiti, -b'ú, -bieš dok. (čeho) *pobít, pozabijet, naporážet* (větší množství dobytka); - nabiti sě (koho) *nabít se někoho (mnohým bitím potrestat), silně zbít*
nabodeničko n. (krátké) *tečka;* (dlúhé) *čárka*
náboženstvičko n. *náboženská myšlenka, náboženské vnuknutí*
náboženstvie, -ie n. *zbožnost, nábožnost; náboženský obřad, rozjímání; náboženství, náboženská víra; nábožná, posvátná úcta*
nábožníček, -čka, m. *nábožný, zbožný člověk; pobožnůstkář*
nábožnička f. *nábožná, zbožná žena*
nábožník m. *nábožný, zbožný člověk; pobožnůstkář; člověk duchovního stavu,* zvl. *řeholník, mnich; zákoník, farizeus*
nábožný (jm. tvar nábožen) adj. *zbožný, pobožný; náboženský, posvátný; duchovní, příslušející k duchovnímu stavu; oddaný, věrný (?)*
nábožstvo n. *nábožné počínání, nábožný čin*
nábrunátný adj. *nahnědlý*
nábytek, -tka, -tku (často pl. nábytky) m. *(movitý) majetek, jmění; nábytek, nářadí; dobytek; příjem z hospodářství, výtěžek*,
nabúzěti, -ěju, -ieš ned. *znepokojovat, ohrožovat*
nabyti, -budu, -budeš dok. (čeho) *nabýt, získat; opět, znovu nabýt, získat zpět; zotavit se, vzpamatovat se z čeho:* některá nenabude toho smutku; nenabyti toho *neodčinit, nenapravit to:* nikdy toho nenabyl
naclopati sě v. naslopati sě
náčerný; náčervený v. náčrný; náčrvený
načětie, -ie n. načetí; načětie panenstvie *porušení panenství; začátek, počátek*
načierati, načtierati, naščierati, -aju, -áš ned. *čerpat, nabírat; načerpárvat, získávat:* dobrý načierá milosti u Hospodina
načieřiti, -řu, -říš dok. *načerpat, nabrat*
náčinie, -ie n. *náčiní; nádobí*
načiniti, -ňu, -níš dok. *nadělat, natvořit; naplodit*
načísti, -čtu, -čteš dok. *napočíst, napočítat;* (koho jakým, jakého, mezi jakými) *započítat, zařadit, považovat:* aby ho lidie mezi zlými načtli
načítati, -aju, -áš dok. (koho, co čím) *pokládat, vydávat* koho, co *zač; obviňovat někoho z něčeho;* (komu co) *přičítat;* - načítati sě (kým) *pokládat se, považovat se, vydávat se, prohlašovat se (za někoho)*
náčitelný adj. *smysly vnímatelný, skutečný*
náčitý adj. *nápadný, vynikající, výborný;* náčitě adv. *nápadně, velice, náramně, výborně*
náčrný, náčerný (neskl. náčrn), **načrnatý, načernatý** adj. *začernalý, černavý:* tvář byla by náčrn
náčrvený, náčervený (neskl. náčrven) adj. *načervenalý, červenavý*
načřieti, načtřieti, načstiieti, nastříeti, naštřieti, -řu, -řeš dok. *načerpat, nabrat; získat:* milosti svatého Ducha móžem načtřieti
načtierati v. načierati
nad předl. *nad:* (s akuz.) nadjide nad padúchy narazit na; rodič má nad dietě přirozené panstvie nad dítětem; rozuměti nad koho lépe, více než kdo; (při kompar. a superl.) silnějí nad koho než kdo; nad hlas v. nadhlas; (s instr.) co sě nad nimi dálo s nimi; trpělivost měj nade mnú; krásný nad kým krásnější než kdo
nadálý, nadálý adj. *s nadějí očekávaný, kýžený; očekávaný, předvídaný*
nadánie, -ie n. *nadace, obdarování majetkem; nadační listina*
nadaný adj. *opatřený nadací; daný jako nadace*
nadati, -dám -dáš dok. (komu co) *darovat, obdarovat; dát jako nadaci, obdařit nadací, opatřit důchodem; přidat, dát navíc; nadat, vynadat někomu*
nádav m. *útisk, útlak*

nadávanie, -ie n. *opatřování nadacemi, obdarovávání majetkem k nějakému účelu*
nadávati, -aju, -áš ned. (komu co) *opatřovat nadací, dávat jako nadaci:* světští kněžím hojné zboží nadávají; *nadávat, spílat*
nádavcě -ě m. *utiskovatel, utlačovatel*
nádavek, -vka, -vku m. *úrok; příplatek*
nadáviti, -v'u, -víš dok. *nalisovat, lisováním vyrobit*
nadběhnúti, -nu, -neš dok. (koho) *napadnout, zaútočit na někoho; (co) dojít něčeho (zlého), být postižen něčím*
nadbyt m. *majetek, jmění; nadbytek*
nadbyti, -jsem, -jsi ned. *zbývat, zůstávat*
nadbývati, -aju, -áš ned. (co) *nabývat na hojnosti, rozhojňovat se*
nádcte; nádčitý, nadčitě v. nádste; náčitý
naddivný, nádivný adj. *předivný, podivuhodný, neobyčejný*
naddobrý adj. *nade všecko dobrý, předobrý*
naddosti, nádosti adv. *víc než dost, předost*
nadedřvie v. nádřvie
nádějě, nadějě, -ě f. *naděje:* jmieti náděju v kom, čem, do koho doufat v koho, co, spoléhat se nač; v náději v předpokladu, za předpokladu
nadějitedtný (pětislab.), **nadějný** adj. *očekávaný s nadějí; vzbuzující naději;* nadějně adv. *s nadějí, s důvěrou*
nadějúci, nadějící adj. (v koho) *doufající, spoléhající na někoho*
nadělánie, -ie n. *výsledek práce, výrobek; výtěžek, majetek*
nadem, nademši v. nadúti
nádenní adj. (odplata, peniez) denní (mzda)
náderšpán v. nádršpán
nadhlas adv. *nahlas, hlasitě, zřetelně; veřejně, otevřeně*
nadhlasně adv. *veřejně, otevřeně*
nádcha f. *onemocnění domněle vzniklé „z nadechnutí“* (zejm. rýma, nastuzení, ale i kožní vyrážka, srdeční choroba aj.)
nadchnúti, -nu, -neš dok. (koho čím) *ovanout (něčím nečistým), naplnit něčím vydechnutým; nadchnout, nadpřirozenou cestou („nadšením“) naplnit, vdechnout někomu něco:* svatým duchem jsúce nadšeni
nadchnutie, -ie n. *vdechnutí; vnuknutí, nadpřirozené sdělení néčeho člověku*
nadchvalný, náchvalný adj. *hodný obzvláštní chvály, přechvalitebný*
nadieti sě, -děju, -děješ sě (impf. nadějiech sě, aor. naděch sě, příč. čin. naďál, nadál sě) ned. (čeho, do koho) *nadát, nadít se, doufat:* do tebe mi sě viery nadieti v tvou věrnost mohu (snad) doufat; *očekávat, spoléhat; domnívat se*
nadievati sě, -aju, -áš sě ned. *mít naději, očekávat, předpokládat*
nadiv, nadivy adv. *kupodivu, podivuhodně*
nádivný; nadjednější v. naddivný; najjednější
nadjěti, -jědu, -jědeš dok. (koho, čso) *jetím narazit na* koho, *nač, najít*
nadjíti, nadejdu, -jdeš dok. (koho, čso, nad koho) *(chůzí) narazit na* koho, *nač, padnout na* koho, *najít, stihnout, zastihnout;* (o něčem nežádoucím) *postihnout někoho, dolehnout na někoho; nabýt něčeho, dojít něčeho:* nenadešla pozdravenie; nadejdúť odplatu; *vzejít, zvednout se (nad někoho, nad něco):* nespravedlnosti mé nadešly jsú hlavu mú; *sejít, sestoupit:* Duch svatý nadejde v tě
nadlapati, -aju, -áš dok. *zachvátit, popadnout; posednout:* duch boží zlý nadlapáše Saula; *narazit na něco, dosáhnout něčeho, nalézt něco;* cestu nadlapáchu širokú
nadléch adv. *nadlouho; nakonec*
nadlúzě adv. *dlouho*
nadnadieti sě, -děju, -děješ sě ned. *velmi silně doufat, důvěřovat v něco, zcela spoléhat*
nadnésti sě, -nesu, -neseš sě dok. *vznést se*
nadobecný adj. *nadobyčejný, nadpřirozený*
nádobíce, -ě n. *drobné nářadí, náčiní*
nádobíčko n. *nádobka, malá nádoba*

nádobie, -ie n. *náčiní, nástroj; nářadí; nádobí, nádoba; ústrojí, orgán; pohlavní úd*
nádobný adj. *sličný, pěkný, krásný*
nadobývati, -aju, -áš dok. (čeho) *nashromáždit, chtivým úsilím získat*
nádosti v. naddosti
nadpásti, -padu, -padeš, **nadpadnúti,** -nu, -neš dok. *(padnutím) narazit na koho, nač, dopadnout, najít:* střež se téhož nadpásti *upadnout v totéž; napadnout, přepadnout, postihnout, zachvátit; spadnout, snést se*
nadpodstatný adj. *nadpřirozený*
nadpólnocní, nadpólnocný adj. *severní*
nadpřičiňený adj. *připojený navíc, přidaný*
nadrati, -deru, -déřeš dok. (čeho) *naloupat, naštípat; nadřít, vydřít, násilím hrabivě získat*
nadrchati sě, -aju, -áš sě dok. *načepýřit se, naježit se*
nadršpán, naderšpán m. *palatin, vysoký dvorský nebo zemský úředník v Uhrách*
nádrženie, -ie n. *přidržování, stoupenectví*
nádržěti, -žu, -žíš ned. (čeho) *týkat se něčeho, vztahovat se na něco, souviset a něčím;* - nádržěti sě (koho, čeho) *být přimknut k někomu, k něčemu; následovat někoho, být jeho stoupencem;* (komu, čemu) *být oddán, lnout k někomu, k něčemu;* (ot čeho) *zdržovat se:* nižádný z nás od plakánie nemohl sě jest nádržěti
nadržujúcí sě adj. *přidržující se někoho, stojící při někom; přidružený*
nadřieti, -dru, -dřeš, **nadřiezhati,** -aju, -áš dok. *naštípat*
nádřvie, nadedřvie, -ie, n. *nadedveří, naddveřní trám, římsa apod.*
nadsada f. *ustanovení, pověření dozorem*
nadsieti, -sěju, -sěješ dok. (čeho) *nasít navíc, přisít*
nadstatný adj. *nadpřirozený*
nádste, nádcte, -i čísl. *víc než deset, přes deset:* před nádcti lety
nadstúpati, -aju, -áš ned. (koho) *utiskovat*
nadstúpiti, -p'u, -píš dok. (koho, co) (o duchu) *sestoupit na někoho, vstoupit do někoho; obrátit se na někoho s něčím.* nadstúpiti někoho (s) prosbú; *dolehnout na někoho, postihnout někoho, zachvátit* (o nemoci ap.); *přistoupit, dostat se dále k něčemu; překonat někoho, nabýt vrchu nad někým; napadnout, vtrhnout někam*
nadstupovati, -uju, -uješ ned. (koho, co) *doléhat na někoho, zachvacovat někoho:* strach nadstupováše je
nadšenie, -ie n. *ovanutí dechem, odechnutí; vnuknutí*
nadšitý adj. *zdobený šitím, vyšívaný*
nadtrápiti, -p'u, -píš dok. (koho) *zmoci, zachvátit:* zimnicí velikú by nadtrápen; *napadnout někoho, zaútočit*
nadtrapovati, -uju, -uješ ned. *zmáhat, zdolávat, sužovat; napadat, útočit*
nadtrútiti, -cu, -tíš dok. *napadnout někoho, zachvátit; uchvátit, uvést v nadšení (náboženské)*
nadúcí, nadujúcí, naduřalý adj. *nadmutý, zduřelý, napuchlý, nafouklý*
nadufati, -aju, -áš ned. (več) *pevně doufat, vkládat největší naději*
nadusiti, -šu, -síš dok. (čeho) *naškrtit, chamtivě nahromadit*
nadúti, -dmu, -dmeš (přech. min. nadem, - demši) dok. *nadout, nadmout; nafoukat, ústy vehnat vzduch; učinit nadutým, domýšlivým; podnítit, rozohnit;* - nadúti sě *otéci, naběhnout;* nadúti sě pýchú *zpyšnět* (srov. nadýmati)
nadutie, -ie n. *nadmutí, nafouknutí; otok, zduření; nadutost, domýšlivost, pýcha, zpupnost*
nadvésti, nadvzvésti, -vedu, -vedeš dok. *nadzvednout, pozvednout*
nadvihnúti, nadvzdvihnúti, nadzdvihnúti, navzdvihnúti, -nu, -neš dok. *vyzdvihnout, vyvýšit někoho;* - nadvihnúti sě *nadzvednout, pozvednout se; vyvýšit se* (o pyšných)
nádvorný adj. *dvorský, obvyklý u dvora, dvořanský*
nádvoratvie, -ie n. *spravcovství, právo nade dvorem*
nadvzdvihnúti, nadzdvihnúti; nadvzvésti v. nadvihnúti; nadvésti
nadvzdvižený adj. *nad jiné vyvýšený, předůstojný*
nadvznésti, -nesu, -neseš dok. (koho) *vyzdvihnout, vyvýšit*
nadvzrostlý adj. *přidaný, připojený*

nadvzvésti, -vedu, -vedeš dok. (co) *na povrchu ozdobit vyšíváním*
nadvzvýšený adj. *vyvýšený nad jiné, předůstojný*
nadvzvýšiti, -šu, -šíš dok. *vyzvednout do výše, vyzdvihnout; vyvýšit někoho*
nadvzvyšovati, -uju, -uješ ned. (koho) *vyzdvihovat, vyvyšovat, vyznávat vyšší důstojnost někoho*
nadýmanie, -ie n. *(o vodě) vzdouvání; nadouváni; nadutost, domýšlivost; podněcování, popouzení*
nadýmati, -aju, -áš ned. *nadouvat do vypouklého tvaru, zvětšovat obje*m. takť pekař sbožie nabývá, žeť své koláčě nadýmá; *nadýmat; podněcovat, popuzovat;* - nadýmati sě *nadouvat se, nafukovat se; (o vodě) vzdouvat se; napuchávat, otékat; zaujímat nadutý, povýšený postoj*
nadýmaný adj. *nadýmaný, nadýmající; vedoucí k pýše, nadutosti*
nadzbytečný adj. *nadbytečný, větší než dostatečný*
nadzískati, -šču, -ščeš dok. *získat navíc*
nafúkati sě, -aju, -áš sě dok. (na koho) *zahrnout někoho opovržením, uplatnit svou nafoukanost vůči němu*
naháč, -ě m. *naháč; flagelant; adamita*
naháněti, -ěju, -ieš ned. *nahánět, donucovat; zajišťovat (zisk); nahánět peníze, obstarávat příliv peněz:* (kněží) mají své náhončí, aby jim do měcha naháněli
naházěti sě, -ěju, -ieš sě ned. *naskytovat se, přiházet se, stávat se; nabízet se, být k dispozici*
náhlavek, -vka, -vku m. *ohlávka, část koňského postroje*
náhle, vnáhle adv. *náhle, znenadání; rychle, hbitě; honem, hned, neprodleně; prudce, mocně;* interj. *hybaj!, marš!:* náhle do Němec, německá duše
nahlédati sě, -aju, -áš sě ned. *zhlížet se, dívat se na sebe;* (koho, čeho) *s libostí se dívat, kochat se pohledem na někoho, něco*
nahlédnúti sě, -nu, -neš sě dok. *podívat se na sebe*
náhlenie, -ie n. *prchlivost, rozhorlení*
náhlost, -i f. *náhlost, nenadálost; rychlost, chvat, spěch; prudkost, dravost; prchlivost*
náhlý (jm. tvar náhel) adj. *náhlý, rychlý, spěšný; prudký, prchlivý; krutý, ukrutný;* náhlá smrt nenadálá, neočekávaná; den náhlý soudný den; do pekla náhlá stopa srázná, rychlá cesta; v náhle v. vnáhle
nahmatati; nachmatati; -aju, -áš dok. *chamtivě nabrat, nahrabat si, hrabivě se obohatit*
nahnánie, -ie n. *nacpání, hrabivé naplnění:* tobolky nahnánie
nahnati, -ženu, -ženeš dok. *nahnat, vehnat;* nahnati sobě (čeho) *chamtivě si opatřit, nahrabat si, hrabivě se obohatit;* (co) *nacpat, hrabivě naplnit:* hledí, aby tobolku nahnali
nahnujúcí adj. *ohýbající*
náhoda f. *náhoda; naskytnutí se; příležitost;* náhodú, z náhody náhodou, náhodně, neočekávaně
nahoditi, -z'u, -díš dok. (koho, co komu) *(znenadání, neočekávaně) poslat, dát, poskytnout, dohodit;* - nahoditi sě *nahodit se, naskytnout se, namanout se*
nahonievati, -aju, -áš ned. *nahánět, zajišťovat*
nahoniti, -ňu, -níš ned. (komu) *nahánět peníze, obstarávat příliv peněz*
nahotovati, -uju, -uješ dok. *nachystat, připravit, nashromáždit*
nahozovati sě, -uju, -uješ sě ned. *naskýtat se, nabízet se*
nahrazedlnicě (pětislab.), **nahrazdlnicě** (čtyřslab.), -ě f. *žena, která něco odčinila nebo napravila*
nahrázěti, -ěju, -ieš ned. *nahrazovat, vynahrazovat; odměňovat, odplácet*
náhrdlek, -dlka, -dlku (trojslab.) m. **náhrdlnicě,** -ě (čtyřslab.) f. *náhrdelník, obojek*
nahromazditi, -ždu, -zdíš dok. *nashromáždit, nahromadit, nakupit*
nahý (jm. tvar náh) adj. *nahý:* nahý meč *obnažený, tasený; bez válečného odění; nezastřený, zřejmý, zjevný:* nahý hřiech
nahybovati sě, -uju, -uješ sě ned. *nahýbat se, ohýbat se, naklánět se, kolísat*
nacházěti,-ěju, -ieš ned. (komu) *chodit za někým, docházet k někomu;* (čso) *nacházet, nalézat*
náchlební adj. *(o služebnictvu) žijící u hospodáře na celé zaopatření*
nachmatati v. nahmatati
nachovánie, -ie n. *nachovaný, nastřádaný, zděděný majetek*

nachovati, -aju, -áš dok. *nashromáždit, nastřádat*
náchvalný v. nadchvalný
nachvátiti, -cu, -tíš dok. *nabrat si, vzít si*
nachýliti, -ľu, -líš dok. *nachýlit, naklonit, přiklonit;* - nachýliti sě *naklonit se, přiklonit se:* nachýliti sě ke zlým činóm; (o čase) *pokročit ke konci:* již sě jest den nachýlil
náchylnost, -i f. *náchylnost, náklonnost; přízeň, sympatie;* sklon náchylný adj. *náchylný; nakloněný, příznivý*
nachylovati sě, nachylevati sě, -uju, -uješ sě ned. (k čemu, k komu) *přiklánět se, rozhodovat se pro něco; lnout k někomu, projevovat někomu náklonnost*
najavě v. naješvě
najavo, naješvo adv. *na místo dobře viditelné (zjevné), lidem na oči, na veřejnost;* (muž svatý) vynide k nie (k Kateřině) najavo; *zjevně, veřejně, nepokrytě:* naješvo přěd knězem arcibiskupem vystupte; najavo vyjíti, vzjíti, přijíti vyjít najevo, vyjevit se, prozradit se
najbližní adj. *duchovně nejbližší:* synóv vyvolených otec najbližní jest Kristu
najdřevní adj. *nejprvnější, úplně první*
najednati, -aju, -áš dok. (koho) *(ve větším množství) zjednat, ustanovit:* k chrámu prelátuov sem najednala
najem, -jemši v. najieti
nájem, -jma, -jmu m. *nájem, najmuti (někoho, něčeho); mzda, plat;* z nájma, z nájmu za odměnu, byv najat; na nájmě, na nájmu slúžiti
nájemník m. *člověk najatý k nějaké činnosti za mzdu, za plat; nájemce*
nájemný, nájemní adj. *námezdný, najatý; nájemný, prodejný:* nájemné milovánie
naješvě, najavě adv. *zjevně, všem na očích; ve skutečnosti, při plném vědomí, v bdělém stavu:* když kto naješvě uzří něco takového
naješvo v. najavo
nají v. vě
najiedati sě, -aju, -áš sě ned. (čeho) *najídat se, dosyta jídat, nasycovat se*
najiesti, -jiem, -jieš dok. *ožrat, ohryzat, hryzáním narušit:* maso od zvěřóv bylo najedeno
najieti, -jmu, -jmeš (aor. naješch, naješ, přech. min. najem, najemši, příč. čin. najal, naješli) dok. *najmout, pronajmout;* - najieti sě *dát se najmout:* ti jsú sě u nižádného nenajali
najímati sě, -aju, -áš sě ned. *dávat se najmout*
najíti, -jdu, -jdeš dok. (nač) *přijít, vejít, dostat se chůzí někam;* neos. (čeho) *vniknout, proniknout, nenápadně se dostat:* jako vody v lodie dierkú najde nenápadně; (co, koho) *najít, nalézt, objevit;* (co) *dojít, dosáhnout něčeho:* kadýs té smělosti nabyl a našel
najjednější, nadjednější adj. *naprosto jeden, jedinký, nejjedinější*
najměti sě, -jměju, -jměješ sě dok. *pomět se, užít si blahobytu, dobrého bydla; zbohatnout (?)*
nájmišče, -ě n. *místo, kde se najímali dělníci*
najposlé, najposled, najposledy, najposléz, najposléze, náposléz adv. *naposledy, nakonec*
najposlední adj. *nejposlednější*
najpotom adv. *nejposledněji, úplné nakonec, nejpozději*
najprvní, najprvý, náprvní adj. *nejprvnější; nejpřednější, nejdůležitější; prvotní, původní*
najpřední, nápřední adj. *nejpřednější; hlavní*
najpřědy adv. *nejvíc vpředu*
najsvrchní, -ieho zpodst. m. *Nejvyšší* (o bohu)
najthartovati, -uju, -uješ ned. *chovat se nevázaně* (Najthart – něm. básník ze 13. stol, který a oblibou líčil rozpustilosti)
najú v. vě
najvrchní adj. *nejvrchnější, nejvyšší*
najzáze, najzáz adv. *nejzadněji, úplně vzadu*
nakadeřavý adj. *mírně kadeřavý, zvlněný*
nákaza f. *úhona, porušení mravní normy*
nskázanie, -ie n. *pokárání, potrestání*
nakaženie, -ie n. *nakažení, nákaza, infekce:* nakaženie jědovaté jedovatá látka, otrávený nápoj; *poškození, pokažení, porušení; mravní narušenost, zkaženost*

nakaženina f. *nákazou postižené místo na těle, vyrážka*
nskážěti, -ěju, -ieš, **nakažovati,** -uju, -uješ ned. *poškozovat, znehodnocovat; narušovat zdraví, otravovat, infekovat; mravně narušovat*
náklad m. *náklad, naložené věci;* (na co, na koho) *náklad, výdaj, výloha, útrata za něco;* (k čemu) *potřebné prostředky,* zvl. *finanční; vynaložená práce, úsilí, námaha:* práčě sě bojě aneb nákladu litujě; *nákladnost, nádhera, přepych; přispěni, podpora*
nakládati, -aju, -áš ned. *klást, pokládat; nakládat; vynakládat;* (komu) *stranit, nadržovat, napomáhat;* - nakládati sě (s kým) *nakládat, zacházet, jednat*
nákladcě, -ě m. *přívrženec, stoupenec*
nákladitý adj. *nákladný, přepychový*
nákladně adv. *nákladně s vynaložením velkého úsilí, usilovně*
nákladník m. *přívrženec, stoupenec; podnikatel, investor*
nákladný, nákladní (jm. tvar nákladen) adj. *nákladný, drahý;* nákladen býti komu stranit, nadržovat, napomáhat
naklamati sě, -aju, -áš sě ned. (kým) *naposmívat se někomu, dosyta si natropit žertů z někoho*
naklásti, -kladu, -kladeš dok. (čeho) *naklást, naložit, naskládat; naplnit, zaplnit něčím:* (voda) studena, jakžto ledu nakladena jako naplněná ledem, plná ledu
naklonilý adj. *ohnutý, zahnutý, zkřivený*
naklonitedlnost (pětislab), -i f. (čeho) *schopnost sklonit něco:* trpělivost jest naklonitedlnost mysli
nakloniti, -ňu, -níš dok. *naklonit; přivést k něčemu, získat pro něco:* nakloň je k poslušenství; *snižit, pokořit, zdeptat:* huben učiněn jsem i nakloněn jsem až do koncě
nakloňmo adv. *v nakloněné poloze, ve sklonu*
nakloňovati, -uju, -uješ ned. *naklánět, nachylovat, sklánět, ohýbat: přivádět k něčemu, činit přístupný*m. (modlitba) jej nakloňuje k slitování
nakľuditi, -z'u, -díš dok. *poklidit, obstarat, opatřit*
nakochati sě, -aju, -áš sě dok. (čeho, s kým) *dosyta se potěšit a někým, s něčím*
nákolenek, -nka, -nku m. *nákolenice, část brnění chránící koleno*
nákončie, -ie n. *kovové zakončení nějaké součásti výstroje nebo výzbroje:* nákončie pasa
nákovadlé, -é n., **nákovadlen,** -dlna, -dlnu (čtyřslab.), -dlena m.
nákovadlena; nákovadlně (čtyřslab.), **nákovadlnicě** (pětislab.), -ě f., **nákovadlo** n. *kovadlina*
nakrátcě adv. *krátce*
nákrmcě -ě m. *živitel, ochránce*
nakrmenie, -ie n. *nakrmení, nasycení; posílení, ukojení:* nemóž v ničemž naleznúti nakrmenie, jediné v Hospodinu
nakrmovati, -uju, -uješ ned. (koho, čím) *krmit, nasycovat*
nakrstiti, (trojslab.), **nakřtíti,** -šču, -stíš dok. *nakřtít, nadělat křesťany z někoho* (o větším množství)
nakřivujúcí adj. *pokřivující, kazící (lid), šířící bludy* (o falešném proroku)
nakúsiti, -šu, -síš dok. (co) *nakousnout něco, kousnout do něčeho*
nakvapati, -p'u, -peš dok. (čeho) *nakapat, po kapkách, nalít*
nákvasa f. *kvas, zákvas; (mravní) nákaza, nakažlivá špatnost*
nakvasiti, -šu, -síš dok. (co) *zakvasit, nechat zkynout;* (koho) *nakazit, narušit po stránce mravní nebo náboženské;* v horko nakvašen zhorka nakvašen, rozzlobený
nakvašenie, -ie n. *kvašení, vykvašení; rozbujelost; mravní nákaza*
nakvašovati, -uju, -uješ ned. (koho, čím) *nakažovat, otravovat; mravně narušovat*
nakydati, -aju; -áš dok. *naložit, naházet, nakydat*
naláti, -aju, -uješ dok. (komu) *vynadat*
naléčěti, -cěju, -cieš, **naléci**[1], -leku, -lečeš dok. *nalíčit, nastražit, nastrojit (léčku)*
naléci[2], -lahu, -lehu, -ležeš (aor. asigm. naleh, -leže) dok. (na koho, ke komu) *nalehnout, plnou vahou spočinout; napadnout, zaútočit na někoho*
nálep, -lpa, -lpu m. *jedovatý nátěr na hrotech, zbraní a šípů; zbraň nebo střela opatřená, takovým nátěrem; otravné učení, blud*
nálepec, -pcě, **nálepek,** -pka, -pku m. *povrchní nátěr; předstíraná svatost*
nálepný, nálepový adj. *opatřený jedovatým nátěrem, otrávený*

naleť v. nali
naléti sě, -leju, -leješ sě dok. (čeho) *nalít se, zpít se, nemírně se napít:* pití vonných aby sě naléli
nalevačka f. *nálevka*
nález m. *vynález, objev; výmysl, smyšlenka, ustanovení neopodstatněné Písmem; rozhodnutí, čin* (zvl. špatný); *soudní nález, zjištění, rozhodnutí, usneseni:* podlé nálezu pravdy královské a městské
nalezač, -ě, **nalezatel,** -e, **nálezcě,** -ě, **nalezitel, nalezlitel, naleznitel,** -e m. *nálezce, vynálezce, objevitel, původce*
nálezek, -zka, -zku m. *nabytá, získaná věc, majetek; vynález, vynalezení, objev; výmysl, smyšlenka, blud; ustanovení, rozhodnutí, skutek, čin; právní nález; rozhodnutí právní povahy*
nalezenie, -ie n. *nalezení, nález, objevení; poznání, zjištění; vynalezení, vynález, objev; výmysl, smyšlenka, blud; rozhodnutí, skutek, čin (*zvl. *špatný); nabytí, získání, dosažení; právní nález, ustanovení, usnesení*
nalezovati, -uju, -uješ ned. *nalézat, nacházet; zjišťovat, poznávat; vynalézat, objevovat; ustanovovat, vynášet rozsudek*
nalézti, naleznúti, -leznu, -lezneš (aor. asigm. nalez) dok. *najít, nalézt; shledat, vynalézt, vymyslit; ustanovit, učinit právní nález; dolehnout, postihnout:* v smutciech, již jsú nalezly nás velmi
nali, naliť, naliti; naliž, naleť interj. *hle, a hle, ejhle, vida;* (též ve funkci spoj.) *ale, avšak, a zatím; že jak; neboť, vždyť*
naličenie, -ie n. *nátěr* (ozdobný), *nalíčení*
nálich m. *něco prudkého, neočekávaného, útok;* nálichem, točíš hněvivě odpověde prudce, prchlivě, nerozvážně
nálicha, -y m. *přepjatec, přemrštěnec, prchlivec*
nalichviti, -v'u, -víš dok. *nalichvařit*
naliti, -ľú, -léš (imper. nalí) dok. *nalít; zalít, zavlažit:* naliti zem'u
nálodní adj. *odbývající se na lodích, námořní:* nálodní boj
naložiti, -žu, -žíš dok. (co) *naložit; položit, dát svrchu, přiložit; vynaložit; podpořit, napomoci;* (s kým, s čím) *zachovat se k někomu nebo k něčemu nějak, naložit;* (oč, o čem) *dohodnout se, domluvit se:* aby o tom mezi sebú dobrotivé naložili; naložiti svú mysl, své prošenie nač soustředit se, své prosby
nálysý (neskl. nálys) adj. *poněkud olysalý*
namále, namálo adv. *málo, v malé míře, trochu;* malý čas, *krátkou dobu, krátce*
námenší v. malý
naměřiti sě, -řu, -říš sě dok. *nahodit se, naskytnout se, namanout se*
náměsiečný adj. *náměsíčný; týkající se novoluní*
náměstek, -stka m. *zástupce; nástupce, následník; potomek, dědic; předchůdce*
náměstka f. *náměstkyně, zástupkyně*
náměstkovánie; -ie n. *zastupování*
náměstník m. *nástupce, následník; dědic, potomek*
náměstný adj. *zástupný, náhradní*
náměststvie, -ie n. *zástupnictví, funkce náměstka*
naměšovati; -uju, -uješ ned. *přiměšovat, připojovat, přidávat*
nametati, -cu, -ceš dok. (čeho) *naházet, nasypat;* - nametati sě *nacpat se*
namieřenie, -ie n. *zaměření, záměr*
namiesiti, -šu, -síš dok. (čeho) *namíchat, přimísit; připojit, přidat*
namiesti sě, -matu, -měteš sě dok. (komu) *nahodit se, namanout se, naskytnout se*
namiesto adv. *namístě, ihned; docela, úplně; najednou, dohromady, zároveň*
namiešenie, -ie n. *přimíšení, příměsek*
namietanie, -ie n. *nadhazovaní, vyvolávání představ, podněcování*
namietati, -aju, -áš ned. (co, čeho) *nadhazovat, stavět před oči, vštěpovat;* anděl zlý namítá zlého člověku; *předhazovat, vytýkat;* - namietati sě *ukazovat se, objevovat se*
námilostnicě, -ě f. *nejmilejší, nejoblíbenější služebnice*
námluva f. *domluva, domlouvání; úmluva, dohoda*

namlúvanie, -ie n. *přemlouvání, přesvědčování; námluvy*
namlúvati, -aju, -áš, **namluvovati,** -uju, -uješ ned. (koho) *přemlouvat, navádět; namlouvat si, získávat za nevěstu;* (komu) *namlouvat, nalhávat někomu něco*
namluvenie, -ie n. *přemluvení, získání mluvením*
namluviti, -v'u, -víš dok. (koho) *přemluvit; namluvit si, získat za nevěstu*
namluvovati v. namlúvati
namoknúti, -nu, -neš dok. *namoknout, nasáknout, navlhnout, namočit se*
namrlina f. *mrtvola*
namřieti (sě), -mru, -mřeš (sě) dok. *mnoho vytrpět, málem zemřít na něco, něčím*. namřěv sě hladem
nanečistiti, -šču, -stíš dok. *znečistit, pošpinit*
nánosek, -ska, -sku m. *výběžek na přílbě k ochraně nosu*
naobierati sě, -aju, -áš sě dok. *navybírat si, strávit jistý čas vybíráním*
naokrúhlý adj. *zaoblený*
napáčiti, -ču, -číš dok. (co, čeho) *namluvit v opačném smyslu, překroutit;* - napáčiti sě *obrátit se, vrátit se* (v řeči) *k něčemu*
napačovati, -uju, -uješ ned. (co) *obráceně tvrdit, říkat opak něčeho, vyvracet něco*
nápad m. *napadení, přepadení, útok; událost,* zvl. *nepříjemná; dědický nárok; dědictví, odúmrť;* nápadem adv. náhodou, náhodně
nápadně adv. *v daném případě, v dané situaci, v daném okamžiku*
nápadní, nápadný adj. *naléhavý, tísnivý; příležitostný, povrchní, chvilkový; zákonitý, mající právní nárok; dědičný, podléhající dědickému nároku*
nápadník m. **nápadnicě** -ě f. *osoba mající právní nárok; dědic, dědička; nástupce, nástupkyně*
napadnúti, -nu, -neš dok. (co) *padnout, náhodou přijít na něco;* (koho, co) *napadnout, přepadnout;* (koho) *zachválit, postihnout;* (koho, na koho, oč, z čeho) *vznést právní nárok*
nápadový adj. *příležitostný, jen okrajový*
nápast, nepast, -i f. *událost,* zvl. *nepříjemná; nesnáz; neštěstí, pohroma; nápad, výmysl, myšlenka; právní, dědický nárok; podružný, vedlejší znak*
napásti, -pasu, -paseš dok. *napást; nasytit, ukojit*
nápastný, nepastný adj. *podružný, druhotný, případkový*
napatřiti sě, -řu, -říš sě dok. (čeho) *vynadívat se*
napen, -penši v. napieti
napeleskati, -aju, -áš dok. (čeho) *naplácat, nadělat, natvořit*
napěnožec, -žcě m. *vypínavý člověk, vychloubač, domýšlivec*
napiečiti, -ču, -číš dok. *narazit*
napieti, -pnu -pneš (přech. min. napen, -penši, napav, -pavši, příč. trp. napsat) dok. *napnout, natáhnout; přinutit k vypětí sil; nafouknout, zveličit, učinit důležitějším;* vysoko, vysoce napieti *zemřít (příliš) vysoko, stanovit si vysoký cíl*
napíjěti sě, -ěju, -ieš sě ned. *napíjet se, napájet se*
napínati, -aju, -áš ned. (co) *napínat; přepínat, přehánět;* (koho) *trápit; napínati* (oč, več) *usilovat, snažit se o něco;* vysoko napínati v. napieti
nápis m. *nápis; nadpis, název spisu; pomník, pamětní sloup s nápisem;* pl. *nápisy svitky se starozákonními citáty* (které si židé při modlitbách připevňuji na čelo); *zápis, spis; titul, přídomek*
napisánie; napisati v. napsánie; napsati
napisovati, -uju, -uješ ned. *psát, črtat; nadpisovat; psát jako zápis, zapisovat*
napitie, -ie n. *napití; nápoj*
naplácěti,-ěju, -ieš, **naplacovati,** -uju, -uješ ned. *doplňovat (co chybí), dodávat, zpřesňovat*
naplákati, -aju, -áš ned. *poplakávat, plačtivě naříkat;* (koho) *oplakávat*
naplatiti, -cu, -tíš dok. *nahradit, vyvážit (nedostatek), dát náhradu:* vaše hojnost jiných nedostatek naplať; *doplnit, dodat, připojit jako zpřesnění*
náplecník m. *vrchní část židovského velekněžského roucha*
naplinúti v. napľunúti
naplněnie, -ie n. *naplnění, nasycení; obdaření:* naplněnie Duchem svatým; *nahrazení, vynahrazení; splnění, uskutečnění; dovršení, dokončení*

napľněti sě, naplněti sě, -ěju, -ieš sě dok. *naplňovat se, dovršovat se* (v. též naplňovati sě)
naplniti, -ňu, -níš dok. *naplnit; nasytit; doplnit; vynahradit; dovršit, dokončí; splnit, vyplnit, uskutečnit; vykonat, provést*
naplňovati sě, -uju, -uješ sě ned. *plnit se, sytit se, požívat něco; vyplňovat se, plnit se, uskutečňovat se* (v. též naplněti sě)
napľnnúti, naplinúti, -nu, -neš dok. (nač) *naplivnout, plivnout*
napočínanie, -ie n. *počátek, začátek*
nápodobný adj. *podobný, podobající se*
nápoj, -ě m. **napojenie,** -ie n. *napojení, napití; nápoj*
napojiti, -ju, -jíš dok. (koho, co) *napojit, dát pít; napustit, nechat nasáknout;* (co čím) *zbrotit (zbraň krví);* (koho čím) *naplnit* něj. *citem, prodchnout*
napojovati, -uju, -uješ ned. *napájet; zalévat, zavlažovat; naplňovat, obdařovat:* (bůh) tě napojuje všemi dobrými věcmi svými
napokon adv. *konečně, s konečnou platností*
napólnocní, nápolnocný adj. *severní, jsoucí směrem k severu*
nápolský adj. *ležící v polích, v rovině:* mnoho měst nápolských
napoly adv. *a* předl. *napolovic, nadvé; napolo, zpola; vpůli, uprostřed:* napoly cěsty
napomenúti, -m nu, -měneš, **napomenúti,** -menu, -meneš dok. (koho) *napomenout; připomenout. upomenout; vybídnout, požádat, vyzvat*
napomanutie, napomenutie, -ie n. *napomenutí, pokárání, výtka; upomenutí; připomenutí, připomínka; vybídnutí, výzva, povzbuzení, varování*
napominač, -ě m. *napomínatel, karatel; popoháněč*
napomínati, -aju, -áš ned. *napomínat; připomínat; vybízet, vyzývat; žádat, prosit,* (v modlitbě) *vzývat; upomínat*
napomínatba f. *navádění, ponoukání*
naponuknúti, -nu, -neš dok. *ponouknout, navést, pobídnout*
napořád adv. *po řadě, po pořádku; napořád, vesměs, bez rozdílu; pořád, stále*
náposléz v. najposlé
napověděti, -viem, -vieš dok. *napovědět, naznačit něco; zmínit se, připomenout; vypovědět, vyjevit*
náprava f. *náprava, napravení, opravení; odškodné, náhrada; nemovitost nebo různé výhody poskytované lenním pánem za prokazované služby; prostředek, pomůcka, zařízená, nástroj:* žaltář jest nástroj aneb náprava hudby
napravitel, -e m. *nápravce, napravovatel*
napraviti, -v'u, -víš dok. *narovnat; napravit, opravit, spravit; obnovit; vyléčit; nahradit; zajistit; přivést na správnou cestu, usměrnit; zaměřit na něco, přimět; přichystat; zřídit*
nápravník m. *držitel léna, „nápravy"*
naprázdno, naprázdně adv. *nadarmo, marně; naprázdno, zbůhdarma; bezdůvodně, bez příčiny, neoprávněně;* (jména boží) naprázdno přijieti, přijímtí vzít, brát nadarmo, znevážit, znevažovat
naprositedlný (pětislab.) adj. *ochotný vyslyšet prosby*
naprositi, -šu, -síš dok. (koho) *uprosit, prosbami pohnout*
naprosto adv. *naprosto, docela; dokonce, zrovna; prostě, jednoduše*
náprsek, -ska, -sku, **náprsník** m. *součást veleknéžského úboru kryjící prsa*
napršěti, 3. sg. -i dok. (čeho) *pokrýt se něčím naprášeným, napadaný*m. (orudie, ješto nejmá přikryvadla) naprší prachu a jiné rozličné nečistoty
náprvní v. ná- a najprvní
naprzniti, -žňu, -zníš dok. *znečistit, pošpinit, znehodnotit; zkazit, nakazit; zbavit mravní nebo náboženské bezúhonnosti*
napržňovati, -uju, -uješ *ned, znečišťovat, špinit; kazit, narušovat, zbavovat bezúhonmosti*
napřěd adv. *dopředu, vpřed; napřed, vpředu; předem, dříve; venku, přede dveřmi; výše, shora* (v odkazech na předcházející sdělení); *především, zvlášť; přednostně;* napřěd býti, dáti mít, dát přednost; napřěd jmieti mít výhodu; předl. (s gen.) *před něčím:* napřěd rovu, napřěd těch dvú rokóv
nápřědní v. najpřední
napřěžený adj. *napřažený, nastavený, namířený*

napřieci, -přahu, -přěžeš dok. *napřáhnout, namířit, nastavit*
napřieky adv. *a* předl. (s dat.) *napříč; příčně; navzdory, proti zájmu někoho* (v. též přieka)
napřisti, -pru, -přeš dok. *napřáhnout, nastavit, namířit*
napsánie, napisánie, -ie n. *napsání, sepsání; zápis, písemný dokument; nápis; vyobrazení; obraz*
napsati, napisati, -píšu, -píšeš dok. *napsat, vypsat, sepsat, zapsat; označit nápisem, nadpisem; (majetek) připsat, zápisem přiřknout; nakreslit, namalovat*
napsovati sě, -uju, -uješ sě dok. (s kým) *nskárat se někoho, nahádat se s někým*
Nápule, -e f. **Nápulé,** -é n. *Neapol*
nápulský adj. *neapolský*
napustiti, -šču, -stíš dok. *napustit, nechat natéci; vstřiknout:* (had) uštnul člověka a napustil jedu; *vpustit, nechat vniknout někoho, něco:* želejúce toho zlosynstva, ješto jsú v ni (církev) napustili
napytlovati, -uju, -uješ dok. *naprosívat* (přes pytlovinu): múky napytlijí
nárada f. *rada, popud, navedení*
naraditi, -z'u, -díš dok. (koho) *poradit, radou přimět, přemluvit; navést* (k něčemu špatnému); (co) *v radě dohodnout, usnést se na něčem*
náramek, -mka, -mku, **náramník** m. *náramek; náramenník* (svrchní část židovského velekněžského roucha)
náramně adv. *silně, mocně; hojně, ve velké míře; náramně, neobyčejně, velmi velice, nápadně; nadměrně, přespříliš, náruživě; násilím, bezohledně*
náramnost, -i f. *síla, prudkost;* (o strádání) *náramnost, neobyčejná, velikost, krutost; neodbytnost, drzost*
náramný, náramní adj. *náramný, neobyčejně velký, ohromný; silný, mocný;* (o živlu) *mohutný, prudký;* (o prosbě) *neodbytný, naléhavý;* (o bolesti, pohromě) *krutý, ukrutný;* (o citových vztazích) *přílišný, upřílišený, nemírný, náruživý:* (o člověku) *drzý, bezohledný*
narázěti sě, -ěju, -ieš sě, **narozovati sě,** -uju, -uješ sě ned. *rodit se, přicházet na svět;* (o rostlinných plodech) *rodit se, vyrůstat*
naraziti, -žu, -zíš dok. *narazit, prudce nasadit; nastrojit, nastrčit* (záměrně připravit nějakou situaci, uvést někoho do ní); *nenápadně postavit někoho někam; uvést, vrátit* (do náležitého stavu); - naraziti sě *narazit se, prudce do něčeho vrazit; nahodit se, naskytnout se*
narážěti, -ěju, -ieš ned. *nastrkovat, nastražovat k odvedení pozornosti*
narčený v. *narčený*
narda f., **nardus,** -da, -du m. *nard* (rostlina s aromatickými oddenky nebo kořen užívaná v lékařství); adj. poses. nardóv *nardový*
národ m. *všechno, co se narodilo, urodilo, tvorstvo, plody, úroda; živočišný druh; lidský rod, pohlaví: národ mužský, ženský; lidské společenství tvořící celek jednotou jazyka, náboženství aj, kmen, národnost; rod, pokrevní příibuzenstvo pokolení, generace, potomstvo*
národek m. *plod, co se narodilo nebo urodilo*
narodilý adj. *narozený*
naroditi, -z'u, -díš dok. *porodit, zrodit; urodit, naplodit; způsobit, přinést:* kterýž (blud) vám narodí ovoce pekelnie
národový adj. *lidový, lidský; pohanský (nežidovský)*
nárok[1] m. *právní nárok; nařčení, obvinění:* nárok kacířstvie nařčení z kacířství: nárok o čest urážka na cti; *trestný čin; soudné řízení za trestný čin, pokuta uložená tímto řízením*
nárok[2] m. *varle*
narozeníčko n. *dítě, děťátko*
narozenie, -ie n. *narození:* narozením věcí, mení *starší, mladší; co se narodilo, pokolení, generace; co se urodilo, plod, úroda*
narózno adv. *narůzno, na různá místa, na různé strany; porůznu, na různých místech; proti sobě, do protichůdných stran; odděleně, zvlášť*
narozovati sě v. narázěti sě
naručest adv. *ihned, rychle, náhle, bez prodlení*
náručník m. *strunný nástroj opřený při hraní o ruku*
náruk m. *rámě, paže (boží, jako symbol moci)*

náruživě adv. *náruživě, horlivě; prudce, mocně, silně*
náryšlavý adj. *naryšavělý, nazrzlý*
nařčený, narčený adj. *mající špatnou pověst, bezectný*
nařéci, -řku, -řčeš, **nařknúti,** -nu, -neš dok. (koho oč, z čeho, čím) *nařknout, obvinit;* (co) *vznést právní nárok*
nářek, -řka, -řku m. *nařčení, obvinění; vznesení, uplatnění právního nároku*
nářěz m. *řez, řezná rána, poranění řezem*
nářězek, -zka, -zku m.*naříznutí, zářez*
nařiekanie, -ie n. *naříkání, nářek; pohřební pláč (kultický); žalozpěv; obviňování, osočování; uplatňování právního nároku*
nařiekati, -aju, -áš ned. *naříkat, bědovat;* (koho) *oplakávat; obviňovat;* nařiekati o čest *urážet na cti; vznášet právní nárok*
nařiekati sě, -aju, -áš sě ned. (kým) *nazývat se, zvát se*
nařiekavý adj. hanl.*ivý, potupný, pomlouvačný*
nařknúti v. nařéci
nařútiti, -cu, -tíš dok. *zaházet, zasypat*
násadišče, -ě n. *násadec, topůrko; hrot zbraně, šípu*
nasaditi, -z'u, -díš dok. *nasadit; osadit, posázet, vysázet* (pole ap.); *nastavit, nastrčit; vystavit nebezpečí, dát v sázku, všanc; nadsadit cenu něčeho, nadhodnotit, předražit*
nasál v. nesieti
nasátý adj. (čeho) *posetý něčím, plný něčeho nasázeného;* lid bluduóv nasátý v němž jsou nasety, rozšířeny bludy
násěč[1], -i f. *druh sekery, širočina*
násěč[2], -i f. *vzácná tkanina, nach, purpur, kment*
násěčový adj. *nachový, purpurový, kmentový*
náseděti, -z'u, -díš ned. *(o ptácích,) sedět na něčem,* zvl. *na vejcích; sedět vedle někoho, sedět v čele, předsedat*
násep, -spa, -spu m. **násep, náspě,** -spi f. *násep, nasypaný val; hráz*
naschvále v. navzchvále
nasielanie, -ie n. *posílání, zasílání; vzkaz (?)*
nesieti, -sěju, -sěješ (příč. čin. nasál, nasěl) dok. *nasít, zasít*
násilé, -é n. *násilí, násilnost, násilný čin; znásilnění:* násilé zdieti nad pannú; *útlak, křivda, bezpráví; přinucení, donucení, nátlak*
násiliti, -ľu, -líš ned. *působit silou, činit nátlak; činit násilí, znásilňovat*
násilivý adj. *prudký, dravý*
násilnorodník, násilorodník, had násilnorodý m. *druh jedovatého hada, o kterém se věřilo, že se při zrození prohryže z matčiných útrob*
násilný (jm. tvar násilen) adj. *násilný, surový, násilnický:* násilen býti komu *chovat se násilnicky; silný, veliký, mocný, náramný, prudký, dravý*
násiľujúci, -ieho zpodst. m. *násilník*
náskok m. *obtěžování*
naskýtati, -aju, -áš ned. *předkládat, podávat; nastavovat, nastrkovat; vystavovat nebezpečí*
násled m. *stopa, šlépěj*
následník m.; **následnicě,** -ě f. *následovník, stoupenec, vyznavač následovnice; stoupenkyně, vyznavačka*
následniti, -ňu, -níš ned. (čeho) *následovat, napodobovat něco, řídit se něčím*
následovánie, -ie n. *následování; napodobování, řízení se příkladem; udíváni, vzývání; následek, důsledek:* mají ty dobroty následovánie tělestné
následovati, -uju, -uješ ned. *následovat, jít za někým, něčím, provázet; řídit se podle někoho, držet se příkladu; uctívat, vzývat:* přišli smy následovat jeho; *usilovat, snažit se oč; pronásledovat, stíhat; následovat po něčem,* (o pomstě) *stíhat; být následkem něčeho, vyplývat z něčeho*
následovník m. *průvodce; následovatel, přívrženec, stoupenec, ctitel*
následovný adj. (koho, čeho) *následující příkladu; hodný následování; usilující o něco, toužící po něče*m. lid následovný dobrých skutkóv

následujúcí, -ieho zpodst. m. *stoupenec, přivrženec, vyznavač*
náslepý (neskl. náslep), **náslepný** adj. *nasleplý, přisleplý, poloslepý*
naslopati sě, naclopati sě, -aju, -áš sě dok. (čeho) *dosyta se napít, nalokat, nachlemtat se*
naslychatel, -e m. *naslouchač*
naslýchati, -aju, -áš ned. *naslouchat*
násmědý adj. *nasnědlý, přisnědlý*
nasmieti sě, -směju, -směješ sě (příč. čin. nasyál, nasmieli sě) dok. *nasmát se, vysmát se*
násob adv. *krát, násobeno* (z pův. na „sobě"); krát násob *krát stejný počet:* šest krát násob králóv 36
násobně adv. *opakovaně, několikrát*
násobní, násobný adj. *několikanásobný, mnohonásobný*
nasočiti, -ču, -číš dok. (komu) *poštvat někoho, namluvit někomu něco osočujícího*
násoka f. *osocení, nařčení, pomluva*
naspářěti,-ěju, -ieš, **naspařovati,** -uju, -uješ ned. *rozhojňovat, rozmnožovat*
naspati sě, -sp'u, -spíš sě dok. *dosyta se vyspat, prospat se*
náspě v. násep
naspielati, -aju, -áš dok. (co čeho) *nalít, litím naplnit:* naspielati vína mnoho sudóv; (koho) *něčím špatným (učením, řečmi) naplnit, nakazit*
naspořenie, -ie n. *nahromadění, nadbytek, hojnost*
naspořiti, -řu, -říš dok. *rozhojnit, rozmnožit, přidat navíc; nahromadit, nashromáždit, nadělat;* - naspořiti sě *přibýt, rozhojnit se, rozmnožit se*
naspu, -eš v. nasúti
nastánie, -ie n. *vznik, počátek;* nastánie měsiecě nov, novoluní; *naléhání, usilování*
nastáti, -stoju, -stojíš ned. (komu, čemu, na čem) *stát u koho, při kom; oddávat se čemu;* (komu, čemu, nač) *naléhat, naléhavě vybízet;* (na koho) *dotírat, útočit, ohrožovat někoho*
nastáti, -stoju, -stojíš dok. (komu) *přistoupit, přijit k někomu*
nastávalost, -i f. co *právě nastává, bezprostředně nastupující přítomnost*
nastavěti, -ěju, -ieš dok. (čeho) *nastavět, stavěním nadělat; stanovit, ustanovit, nadělat množství něčeho:* již sú lidé mnoho svátkóv nastavěli
nastaviti, -v'u, -víš dok. (co) *nasadit, nastavit;* (čeho) *nastavět, rozmístit;* (koho) *dát náhradou:* miesto sebe jiného starostu nastaviv
nastojte, nestojte interj. *pomoc!, běda!, ach!*
nástorně v. nástrojně
nastražiti, -žu, -žíš dok. (čím) *učinit, vytvořit nástrahy, nastražit, nalíčit; nalákat, navnadit, přivábit někoho něčím*
nastŕkati, nastrkati, -aju, -áš ned. (koho) *nastrkovat, stavět do popředí k zastření špatného úmyslu:* Krista jim nastŕká k voku
nástroj, -ě m. *nástroj, pomůcka, prostředek; návod; pohlavní úd*
nástrojcě, -ě m. *stavební dělník*
nastrojenie, -ie n. *navedení, návod, podnět*
nastrojený adj. *připravený, přichystaný, zřízený;* (o slavnosti) *uspořádaný, vystrojený*
nástrojie, -ie n. *nástroje:* hudenie rozličných nástrojí; *výzbroj:* oružie a odění a jiné nástroji, což k boji třeba
nastrojiti, -ju, -jíš dok. (co) *nastrojit, přichystat, uspořádat; způsobit, zosnovat, pustit se do něčeho;* (koho) *navést, podnítit;* (koho, co) *nastrčit, umístit do popředí;* (co na koho, komu) *nastražit, nalíčit, uchystat*
nástrojně, nástorně adv. *okázale, honosně, zpupně*
nastřieti v. načřieti
nastúpiti, -p'u, -píš dok. (nač, na co) *stoupnout, šlápnout;* (na koho) *napadnout, zaútočit, udeřit;* (koho) *dolehnout, přijít na někoho* (o něčem nežádoucím); (co) *pustit se do něčeho*
nasúti, -spu, -speš (imper. naspi, přech. přít. naspi, příč. čin, nasul, nasut) dok. *nasypat*
nesutý adj. *nasypaný, naplněný něčím sypkým.* náspem, to jest plotem nesutým prstí opletú tě
náš, náše, náše zájm. *náš, naše, naše*
našantročiti, -ču, -číš dok. *nepoctivě (šantročením) nabýt zisku, obohatit se*

naščierati v. načierati
naščkati, -aju, -áš dok. *nadrhnout, drhnutím natrhtat:* naščáš klasuóv
nášedivý (neskl. nášediv) adj. *našedivělý, prošedivělý*
nášěti sě,-ěju, -ieš sě ned. *vznášet se; snášet se, klesat*
našpihovati, -uju, -uješ dok. (co) *naplnit, vybavit, plně naložit zásobami, zásobit*
našpléchati, -aju, -áš dok. (čeho) *našplechtat, nažvanit, naplácat*
naštřieti v. načřieti
našívati sě, -aju, -áš sě ned. *vrhat se, hrnout se (na smrt)*
natáhnúti, -táhnu, -tiehneš dok. *natáhnout, napnout; natahovaním prodloužit, protáhnout; vyšidit, překrucováním získat*
natahovati, -uju, -uješ ned. *natahovat, napínat; překrucovat:* (slova Kristova) velmě nesmierně příslušie tak je natahovati k svému zamienění
natantovati, -uju, -uješ dok. (čeho) *podvodně vylákat, vymámit*
nátbie, -ie n. *pás, zúžení trupu nad boky;* popade se s ním v nátbí chytil se s ním do křížku
nátek, -teka m. *útok, odpor (?)*
natelepati, -aju, -áš dok. (čeho) *naklást, ve větším množství položit, naplácat*
natepati sě, -pu, -peš sě dok. (koho, gen.) *nabít se, natlouci se někoho, zbit někoho*
nátisk m. *nápor, útok; nátlak, útisk; strádání, újma; násilí, násilnost*
nátiskník m. *násilník, utiskovatel*
natlamati sě, -aju, -áš sě dok. *natlachat, nažvanit se*
natočiti, -ču, -číš dok. *nechat natéci, natočit, načepovat;* natočiti krve z koho způsobit někomu krvavé ztráty
náton, -a, -u, **nátoň,** -ě m. *špalek na štípání dříví* ap.*; místo, kde se skladuje a štípá dříví*
natrútiti, -cu, -tíš dok. *natlouci, potlouci, nárazy poškodit*
natřiesti, -třasu, -třěseš dok. (čeho) *natřást*
natřieti, -tru, -třeš dok. *natřít;* natřieti uši komu *vynadat, dát na pamětnou;* - natřieti sě (čeho, čím) *natrpět se, v hojné míře zakusit:* (žebrák) by se jím (nedostatkem) dobře natřel
nátura f. *příroda, přirozenost; podstata, povaha*
natýkati, -aju, -áš dok. (čeho) *nastrkat, ponavlékat*
naučedlnicě (pětislab.), **naučitedlnicě** (šestislab.), -ě f. *učitelka* **naučedlník** (čtyřslab.), **naučitel,** -e m. *učitel*
naučenie, -ie n. *naučení, ponaučení; poučení, návod; vzor, příklad; poznání, poznatky; učení, nauka*
naučený adj. *vyučený, vycvičený, navyklý; učený, učením vyspělý*
naučiti, -ču, -číš dok. (koho, čemu, co, v čem) *naučit; vyučit; poučit, dát poučení, naučení*
naučovati, -uju, -uješ ned. *učit, dávat poučení*
naúsvitie, -ie n. *úsvit, svítání*
náušek, -ška, -šku, **náušník** m. *náušnice*
náv, -i f. i m. *svět zemřelých, záhrobí, podsvětí:* jide do návi, v návi zemřel; *hrob:* mrtví vstáváchu z svých naví
návara, f. *nějaké jídlo jen trochu povařené, např. ze sušeného ovoce*
návaz, návuz m. *amulet, drobný předmět nošený na těle k dosažení kouzelného účinku*
navazač, -ě m. *kdo navazuje na tělo amulety, výrobce nebo nositel amuletů, kouzelník*
navázanie, navazovánie, -ie n. *navázání, navazováni amuletu k dosažení kouzelného účinku*
návažie, -ie n. *závaží*
navážiti, -žu, -žíš dok. (čeho) *navážit, vážením načerpat, nabrat; načerpat, získat něco, dojít něčeho:* (dobrý) naváží od Pána milosti
navažovánie, -ie n. *nabírání, načerpávání vody*
navdešenie, -ie n. *vnuknutí*
návěčči v. veliký
navedenie, -ie n. *navedení, uvedení; přivedení, obrácení; návod, poučení; naučení, vštípení vědomostí*
navedený adj. *naučený, navyklý*
naveseliti sě, -ľu-líš sě dok. (komu) *zaradovat se nad někým* (škodolibě), *vysmát se:* aby kdy nenaveselili sě mně nepřietelé moji

navésti, -vedu, -vedeš dok. (koho) *přivést, uvést, přivodit; přemluvit, přimět; podnítit, poštvat; poučit; obrátit;* (co komu) *získat;* (co, koho) *spravit, napravit*
náviděti, -viz'u, -vidíš ned. (koho, čeho) *mít v lásce, mít rád; řevnit, žárlit, sočit, nevražit na někoho, závidět někomu;* neroď náviděti jeho *přestaň ho nenávidět*
náviec, náviece adv. *nejvíc* (v. ná-)
návist, -i f. *náklonnost, přízeň, láska; nevraživost, zášť, závist*
naviti sě, -v'u, -víš sě ned. *trápit se, trýznit se. soužit se*
navlačiti, -ču, -číš dok. *navláčet, navláčením postavit:* pták navláče hniezdo i nanese vajec
navnaditi, -z'u, -díš dok. *navnadit, nalákat; navyknout*
návod m. (čeho) *navedení, přemluvení (k něčemu); návod, podnět, rada; naučení, vštípení (něčeho) učením*
navoditi, -z'u, -díš ned. *navádět, přivádět; vybízet; vzdělávat, učit; napravovat, uvádět na správnou cestu; zavádět, svádět*
navoditi, -z'u, -díš dok. (co na koho) *nahromadit, sehnat proti někomu*
navoliti sě, -ľu -líš sě dok. (čeho) *nabažit se, dosyta užit*
navozovati, -uju, -uješ ned. *navádět, přivádět, nabádat; svádět*
navrácenie, -ie u, *návrat, navrácení, vrácení; znovunabytí, získání zpět; obrácení se (k bohu), opětovné oddáni se; odvráceni se, zanechání něčeho; nahrazení (škody), odškodnění*
navracovánie, -ie n. *navracení, vracení se, opětné oddávání se (hříchu)*
navracovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *vracet, navracet (se); dávat, získávat zpět; obracet (se), znovu se věnovat; opakovat (se); obnovovat, nahrazovat*
navratitedlný (pětislab.) adj. *mající navrátit*
navratitel, -e m. *navratitel; odplatitel*
navrátiti, -cu, -tíš dok. *navrátit, vrátit; získat zpět:* navrátili sme sobě zase dědičstvie otcóv našich; *obnovit; obrátit, změnit v něco; napravit; nahradit, odčinit, odplatit*
navrátiti sě[1], -cu, -tíš sě dok. *navrátit se, vrátit se; vrátit se k držení něčeho, znovu získat; obnovit se; obrátit se, otočit se; zaútočit; napravit se, polepšit se; vrátit se v protihodnotě, být nahrazen; vrátit se k něčemu, oddat se něčemu; uplatnit právní nárok*
navrátiti sě[2], -cu, -tíš sě dok. *poněkud se vyvrátit, vychýlit se do vratké polohy*
navrci, -vrhu, -vržeš (aor. asigm. navrh, navrže) dok. *napřáhnout, namířit (zbraň):* navrci kopie, navrci samostřiel připravit k ráně; *nastavit:* navrci ščít; *vnuknout, vštípit; napovědět, nadhodit, předhodit, připomenout;* bóh navrže jemu člověka dobrého *pošle mu do cesty;* - navrci sě (komu) *nahodit se, namanout se*
navrch adv. *nahoru, vzhůru; na nejvyšší míru, vrchovatě, vrcholně*
návrchatý adj. *rozsochatý*
navrchovaný adj. *vrchovatý, vrchovatě naplněný*
navrtěti, -vrcu, -vrtíš dok. *navrtat*
navrúbiti, -b'u, -bíš dok. *zaznamenat pomocí vrubů, poznamenat pro upamatování*
navrženie, -ie n. *nápověď, narážka*
navřieti, -vru, -vřeš dok. (čeho) *navřít, při vaření načichnout něčím:* střěp čehož z novu navřě, i k starosti smrdí
navstati, -vstanu, -neš dok. (na koho) *povstat proti někomu*
navstávati, -aju, -áš ned. *povstávat, vstávat, pozvedat se*
navšakdní adj. *každodenní, všední*
navščěvovati, -uju, -uješ ned. *navštěvovat;* (v nábož představách o božím duchu) *vstupovat do někoho; přinášet prospěch;* král nebeský navščěvuje svú svatú milostí; *obracet proti někomu, trestat, mstít na něko*m. (bůh) navštěvuje nepravosti otcóv na syny; *postihovat, přicházet na někoho*
navščievanie, -ie n. *navštěvování*
navščievenie, -ie n. *navštívení, návštěva; příchod* (s duchovním posláním): adventus česky slóve příchod neb navštievenie; *příznivé zaschnutí, zapůsobení; postižení, pohroma*
navščievitel, -e m. *návštěvník, ochránce*
navščieviti, -v'u, -víš dok. (koho, co; koho, čeho) *navštívit; přinést prospěch, obdařit; zle postihnout, potrestat; přijít na někoho, zachvátit; sestoupit na někoho;* (co na koho) *seslat* (v nábož. představách)

návuz v. návaz
navyčenie, -ie n. *navyknutí, návyk, zvyk*
navzdvihnúti; navzchlúbu v. nadvihnúti; chlúba
navzchodslunečný adj. *východní*
navzchvále, nazchvále, naschvále adv. *naschvál, schválně*
navznak adv. *naznak, na záda*
navzvýšiti, -šu, -šíš dok. *zvednout do výše; vyvýšit někoho, vyznamenat vyšší důstojností*
nazajtřie, nazajutřie; nazajitřie adv. a předl. *nazítří, zítra;* nazajtřie čeho *druhého dne po něčem*
nazamýšleti, -eju, -éš dok. (čeho) *navymýšlet si*
Nazaren m. **Nazarenský** zpodst. m. *Nazaretský* (přídomek Ježíšův): co je tobě do nás, Ježíši Nazarene?
nazareus, -ea m. *nazirej, nazirejec* (příslušník starozákonní asketické sekty)
nazě adv. *naze, bez oblečení; otevřeně, nepokrytě, jasně*
nazchlúbu; nazchvále v. chlúba; navzchvále
nezmař adv. *nazmar, vni*več*; nadarmo*
neznamenati, -aju, -áš dok. *poznamenat, označit, opatřit znamením; vtisknout, otisknout; zaznamenat, zapsat*
naznámenie, -ie n. *naznačení, objasnění, vysvětlení*
naznámený adj. *známý, proslulý (?)*
neznati, -aju, -áš dok. *poznat, uvidět na vlastní oči*
nazpět adv. *naopak, opačně, obráceně*
nazřieti, -zřu, -zříš dok. (koho, co) *podívat se, pohlédnout;* (kam) *nahlédnout, zavítat k někomu;* (v co) *poučit se nahlédnutím do něčeho; přihlédnout k čemu;* (co v co, aby...) *dohlédnout na něco;* - nazřieti sě (v co) *podívat se na sebe do něčeho, zhlédnout se v něčem*
nazvanec, -ncě m. *kdo se nějak nazývá, má jméno*
nazvánie, -ie n. *název, pojmenování, jméno*
nazvaný adj. *nazvaný, zvaný; takzvaný, jsoucí něčím jen podle jména; vzývaný*
nazvati, -zovu, -zóveš dok. *nazvat, pojmenovat; jmenovat, uvést jméno; vzýváním uctít, oslavit; nařknout, osočit*
nazyvadlo n. *pojmenování, znění (?):* nazyvadlo jména svého
nazývanie, -ie n. *nazývání, pojmenovávání; pojmenování, jméno; vzývání*
nazývati, -aju, -áš ned. *nazývat, pojmenovávat; označovat; obviňovat, osočovat; vzývat; žádat, prosit o něco; vyhlašovat, rozhlašovat*
nežehrati, -řu, -řeš dok. (komu) *vyhubovat, vynadat*
nažitčiti sě, -tču, -tčíš sě dok. *popřát si, užít si*
nažiti, -žu, -žíš ned. *obnažovat*
nažžený adj. *(o znamení) vypálený; opatřený vypáleným cejchem*
ne, né část. **ne, nikoli;** *ve funkci spojky ba, dokonce, nýbrž:* že by toho netrpěl, ne ihned by mstil; ani: nekažte, nekrstěte, ne mší služte; ve funkci interj. *ach, běda:* nee, příde-li kdy ten čas
ně; neb v. něčso; nebo
nebázn (dvojslab.), **nebázen,** -zni f. *nebojácnost, neohroženost; nebázeň:* nebázn boží *nebohabojnost; troufalost, opovážlivost*
nebáznivý adj. *nebojácný, nebojící se; troufalý, opovážlivý*
neběný adj. *nebeský:* ptáci nebění *létající na obloze*
nebezděčný adj. *nikoli bezděčný, uvědomělý, dobrovolný*
nebezpečenstvie, -ie n. *neklid, nejistota; nebezpečí, ohrožení*
nebezpečně adv. *nikoli bezpečně, s obavami, nejistě; nebezpečně, s nebezpečím*
nebezpečný (jm. tvar nebezpečen) adj. *ne bezstarostný, nejistý; nezabezpečený:* nebezpečen býti *být v nebezpečný; nebezpečný, spojený s nebezpečím*
nebezpečstvie, -ie, **nebezpečstvo** n. *nebezpečí, ohrožení*
nebezpřěmný adj. *nemírný, nadměrný, přílišný*
nebijcě, -ě m. *kdo nebije a nezabiji, nepůsobí násilí, mírný člověk*
neblekotný adj. *neupovídaný, nežvanivý*

nebližní adj. *nepříbuzný*
nebludný adj. *nikoli bludný, nezavádějící v blud, v omyl, pravý, skutečný*
nebný adj. *nebeský*
nebo, neb, neb(o)li, nebolito, neboť, nebť spoj. *nebo, anebo; neboť; že, protože; nebo - nebo buď - anebo, buď - buď*
neboh m. *ubožák, nešťastník; nebožtík, zesnulý*
neboha f. *ubožačka; nebožka, zesnulá*
nebohatstvo n. *nedostatek, nouze*
nebohobojenstvie, -ie, **nebohobojenstvo** n. *nebohabojnost, bezbožnost*
nebohobojný adj. *nebohabojný, bezbožný*
nebohý adj. *nebohý, nešťastný; zesnulý*
nebojácí, nebojatý adj. *nebojácný, neohrožený; opovážlivý*
nebolest, nebolestivost, -i f. *necitlivost vůči bolesti, nepodléhání bolesti*
nebolestivý adj. *bezbolestný, nepůsobící bolest; necitlivý vůči bolestem, nepodléhající bolestem*
neboli, nebolito v. nebo
nebožátko n. i m. *nebožátko, chudinka; chudáček, hlupáček; ubožák, bezvýznamný člověk*
nebožčíček, -čka m. *ubožáček, chudák; nebožtíček, nebožtík, zesnulý*
nebožčička, nebožička, nebožka f. *nebožačka, chudinka, nešťastnice; nebožka, zesnulá*
nebožtík, nebožec, -žcě m. *ubožák, nebožák; nebožtík, zesnulý*
nebožník, nebožníček,-čka m. *bezbožník, neznaboh*
nebožný adj. *bezbožný, bohaprázdný, neznabožský; ubohý, nešťastný*
nebožský adj. *bezbožný, bohaprázdný, neznabožský*
nebožt- v. nebožč-
nebratr m. *jen domnělý bratr, nevlastní bratr (?)*
nebrzký adj. *nepohotový, ne hned ochotný*
nebrzo, nebrzy adv. *nikoli brzo, pozdě; nikoli snadno a rychle, nesnadno, stěží:* nebrzo (nebrzy) kto zájm. *zřídkakdo, málokdo, málokdo*
nébrže, nébrž, niebrž, nýbrž spoj. *ba, ano i; nýbrž, ale, ale naopak;* netoliko - nébrž *i nejen - nýbrž i*
nebudúcí adj. *který nebude, nenastane*
nebydlejúcí, nebydľujúcí, nebydlitedlný (pětislab.) adj. *neobyvatelný, nevhodný k obývání*
nebytost, -i f. *nepřítomnost*
nebylý adj. *neexistující, vymyšlený; neskutečný; nebývalý, nový*
nebyt m. *nebytí, nejsoucnost, neexistence*
nebytedlný (čtyřslab.) adj. *neobyvatelný, nevhodný k obývání; neužitečný, nicotný, bez trvalejší hodnoty*
nebytie, -ie n., **nebyt(n)ost,** -i f. *nebytí, neexistence; nepřítomnost, nedostatek*
nebývaný adj. *nezběhlý, nezkušený*
něc v. něčso
necčicě, neččicé, nečticě, -ie, **necčičky, neččičky, nečtičky,** -ček pl. f. *necičky; nádoba, nádobka na obětiny*
necělost, -i f. *porušenost, nedokonalost*
necělý adj. *necelý, neúplný, částečný; nedokonalý, chabý; neodolný, nemužný*
necěstie, -ie n. *bezcestí, neschůdný terén*
necílný adj. *neohraničený, neomezený, nekonečný*
něco; nectnost; nectnostný, nectný; nectěnie v. něčso; nečstnost; nečstnostný; nečščenie
necuzí adj. *ne cizí, vlastní*
nečadský adj. *nešlechetný, ohavný, šeredný, odporný, nekalý (*srov. čacký, čadský)
nečas m. *nečas, nepohoda; nevhodná doba, nepříhodný čas; strast, soužení, utrpení*
nečasie, -ie n. *nečas, nepohoda; něco nevčasného, co přichází v nevhodnou chvíli*
nečasně adv. *v nevhodný čas, nevhod, předčasně*
nečasný adj. *nevčasný, předčasný; špatný, nepříznivý; zlý, krutý:* čilú nečasnú *ve zlé chvíli; nezralý, neuzrálý; nezávislý na čase, nepodléhající času, nadčasový*

nečastý adj. *nečastý, řídký, málokdy se vyskytující*
neččicě, neččičky v. necčicě
nečest, -čsti f. *nečest, hanba, potupa; nepočestnost, hanebnost, bezectný skutek*
nečěstě adv. *nečasto, zřídka*
nečilý adj. *slabý, neúčinný, mdlý*
nečinitel, -e m. *kdo se nemá k činům*
nečíslný (trojslab.) adj. *nesčíslný, nesčetný; nesmírný, ohromný*
nečisté, -ého zpodst. n. *nečistota, špína, kal; mravní nečistota, hřích; pokrm rituálně závadný*
nečistě adv. *nečistě nemravně, nestydatě, nepočestně*
nečistiti, -šču, -stíš ned. *znečišťovat; prznit, poskvrňovat*
nečistost, -i f. *nečistota (mravní), nemravnost, smilstvo*
nečistota f. *nečistota, špína, kal; mravní nečistota, nemravnost, smilstvo; bludařství, modelářství; rituální nečistota, něco rituálně nečistého*
nečistý adj. *nečistý, ušpiněný, špinavý; odporný, ohavný; mravně nečistý, nemravný, nestydatý;* hřiech nečistý smilstvo; nečistý dóm nevěstinec; nečistá žena nevěstka; žena v menstruaci; *špinící, pomlouvačný; rituálně nečistý*
nečitedlně (čtyřslab.) adv. *nepozorovatelně, nenápadně*
nečitedlný (čtyřslab.) adj. *nevnímatelný, nepostižitelný smysly; necítící, nevnímající; neschopný pochopit, nechápavý*
nečlověčský adj. *nikoli lidský, nepatřící k lidskému rodu*
něčso, něčsož, nětco, něco, něč, něc, něčeho(ž), gen. arch. -čso (a předl. též v ně več, v ně v čem ap.) zájm. a adv. *něco, cosi; trochu, poněkud, částečně, do jisté míry:* na počátcě něco podoben jest kúkol k pšenici
nečstnost, nectnost, -i f. *nectnost, špatná vlastnost*
nečstnostně, necnostně adv. *nectně, hanebně, ničemně*
nečstnostný, nectnostný, nečstný, nectný adj. *nečestný, nectný, nepocestný, hanebný, ničemný*
nečščenie, nectěnie, -ie n. *nectění, neuctívání; zneuctění, hanba, potupa*
nečticě, nečtičky v. necčicě
nečtitedlný (čtyřslab.) adj. *nespočetný, nesčetný, nesčíslný* (v. též nečitedlný)
nečut- v. nečit
neda, nedas spoj. *jen aby, jen když;* utiekáchu nedas kde bylo kam bylo možno, kamkoli; neda bych byl kdožkolivěk ať bych byl kdokoli
nedakaks adv. *lecjak, jakkoli*
nedakterý adj. *leckterý, kterýkoli*
nedálý adj. *takový, který se neudál, nestal:* což sě tu stalo, měl sem za nedálé
nedaný adj. *nedaný, neodevzdaný*
nedaremný, nedaremní adj. *nikoli zdánlivý, opravdový, skutečný*
nedarmo adv. *nikoli zdarma; nikoli nadarmo, ne bez příčiny, odůvodněně*
nedávno adv. *nedávno;* nýnie nedávno *před nedávnem, onehdy*
nedb- v. netb-
nedědičský adj. *neoprávněný dědit*
nedělník m. *židovský kněz konající týdenní službu v chrámu*
nedělský adj. *nedělní*
nedieka f. *nevole, nelibost, výtka*
nedielný adj. *nedílný, nedělitelný; nerozdílný, v podstatě shodný, jednotný*
nediv m.: *nediv jest není divu, neudivuje*
nedlúzě adv. *nedlouze, v krátkosti, stručně; nanedlouho, na kratší dobu, na chvilku*
nedlužný adj. *nepovinný, nikoli závazný; nepodléhající povinně něčemu, nevázaný něčím*
nedobrotivě adv. *nelaskavě, nevlídně*
nedobřě adv. *nedobře, nenáležitě, nesprávné; špatně, zle; nevelmi, nedost, nepříliš:* já tomu nedobřě věřím
nedobytý adj. *nedobytý; nedobytný, nezdolný*

nedodánie, -ie n. *nedodání; nedoplacení; nedoplnění, neposkytnutí v náležité úplnosti, nedovršení*
nedochódčě, -ěte n., **nedochodec,** -dcě m. *nedonošenec, nedonošený plod, předčasně narozené nebo potracené dítě*
nedochodicí, nedochodný adj. *nedostupný, nepřístupný*
nedochoditý adj. *nepochopitelný, nepostižitelný*
nedojiepie, -ie n. *nenadání:* z nedojiepie, v nedojiepie, vz nedojiepie znenadání, neočekávaně, nenadále, náhle: ztiekaje (Juda) hrádky a města z nedojiepie, zapalováše je
nedojitý adj. *nedostupný, nepřístupný*
nedokonajúcí adj. *neskonalý, nekonečný, bezmezný*
nedokonale adv. *nedokonale, neúplně, jen částečně*
nedokonalost, -i f. *nedokonalost, mravní a duchovní nedostatečnost, slabost*
nedokonalý adj. *nedokonalý, majicí nedostatky; nedokončený, neukončený; neskonalý, nekonečný*
nedokonaně adv. *nedokonale, nedostatečně*
nedokonánie, -ie n. *neuskutečnění;* (čí) *nedokonalost, duchovní a mravní nedostatečnost*
nedokonaný adj. *nedokonalý; neukončený, nekonečný*
nedoktor m. *nedoktor, kdo nemá doktorát teologie, není učený teolog*
nedomnějúcí adj. *nenadálý, neočekávaný, nepředvídaný*
nedomnělý adj. *netušený, nepředstavitelný; nepodezřelý, nepochybný, zřejmý*
nedomněnie, -ie n. *nenadání:* z nedomněnie; v nedomněnie znenadání, neočekávaně, náhle; *neprozíravost, nepředvídavost; nepochybná věc, jistota*
nedomněný adj. *nenadálý, neočekávaný, nepředvídaný, nepředstavitelný; nesmírný; nic netušící, překvapený; nepodezřelý, nepochybný, jistý*
nedomniecí, nedomnitý, nedomňúcí adj. *netušený, nečekaný, překvapující*
nedomnitě adv. *nečekaně, překvapujícím způsobem*
nedómysl (trojslab.) m. *nerozum, nemoudrost, pošetilost*
nedomyslný, nedomyšľujúcí adj. *nepochopitelný, nepostižitelný rozumem, nepředstavitelný*
nedómyslný (čtyřslab.) adj. *nerozumný, pošetilý, hloupý*
nedomyšlenie, -ie n. *nerozum, pošetilost, neprozíravost*
nedopatrně (čtyřslab.) adv. *nepozorovaně, nenápadně, nepozorovatelně*
nedopatrný (čtyřslab.), **nedopatřený** adj. *nepozorovaný, nenápadný, nepozorovatelný*
nedopustilý adj. (o hříchu) *nespáchaný*
nedosáhlý adj. *nedosažitelný, nedostižný*
nedospěch m. *otálení, zdržování, váhání*
nedospělost, -i f. *nevyspělost, nedokonalost; neznalost, nevědomost, nezkušenost*
nedospělý adj. *nedospělý, nedorostlý; nedozrálý, nevyvinutý; nedokončený; neznalý, nezkušený, málo zběhlý v něčem*
nedospěšný adj. *nezpůsobilý; nepřipravený pro něco*
nedostačný adj. *nuzný, strádající nedostatkem, potřebný; nedostatečný, nepostačující*
nedostánie, -ie, n. *nedostatek, nedostávání se, chybění*
nedostatečenstvie, -ie n. *nedostatek, nouze, bída; nemohoucnost, slabost, nedokonalost*
nedostatečněti, -ěju, -ieš ned. *mít nedostatek, trpět nouzi, strádat*
nedostatečník m. *ubožák, chudák, nešťastník*
nedostatečnost, -i f. *nedostatek, nouze, bída; nedokonalost, slabost, nemohoucnost*
nedostatečný adj. *strádající nedostatkem, nuzný, potřebný;* (komu, k čemu) *nedostatečný, nepostačující (pro někoho, pro něco); nedokonlý, slabý, nemohoucí, neschopný, nezpůsobilý*
nedostatek, -tka, -tku m. *nedostatek;* bez nedostatka (nedostatkóv) *hojně, v hojné míře; nouze;* často v pl. *strast, strádání, potíž, těžkost; slabost, nedokonalost; onemocnění*
nedostati sě, 3. sg. -ne sě dok. (čeho, komu) *nedostat se, začít chybět;* (komu) *upadnout do nedostatku, octnout se v nouzi*
nedostatný adj. (čeho) *mající, nedostatek něčeho, postrádající něco; strádající nedostatkem, nuzný, potřebný*
nedostatstvie, -ie n. *nemohoucnost, slabost*

nedostávati (sě), s.-sg. -á (sě) ned. (čeho) *nedostávat se, chybět, scházet;* ač se nynie nedostává vymluviti o něm *není teď možno povědět*
nedóstojenstvie, -ie n., **nedóstojnost,** -i f. *nedostatečnost* (co do zásluh), *nevýznamnost, nicotnost; nedůstojnost, hanba, ponížení*
nedóstojný adj. *nedůstojný, nehodný něčeho; nectný, hanebný; nehodný pozornosti, nicotný*
nedošle adv. *nedokonale, neúplně*
nedošlec, -šelcě m. *člověk nevyspělý, nezralý, nezkušený*
nedošlý adj. *nevyspělý, nezralý, nezkušený;* nedošlý let, k letóm nedospělý, neplnoletý; *nepostižitelný*
nedótčivost, -i f. *nedůtklivost, popudlivost, podrážděnost*
nedótčivý adj. *nedůtklivý, popudlivý; citlivý, choulostivý*
nedoučený adj. *nevyučený, nevzdělaný*
nedoufadlně (pětislab.: -o-u-) adv. *nedůvěřivě, bez důvěry, bez naděje*
nedoufalý (pětislab.: -o-u-) adj. *nedůvěřující, nemající naději*
nedoufánie (pětislab.: -o-u-), -ie n. *nedůvěra, nedostatek naděje, beznaděj, malověrnost*
nedoufaný (pětislab.: -o-u-) adj. *nenadálý, neočekávaný*
nedouk, nedouka m. *nedouk, člověk neučený, nevzdělanec, neodborník*
nedovedený adj. *nedovedený do konce, nedokončený; nedokázaný, neprokázaný, neprůkazný*
nedověra, nedóvěra f. *nedostatečná víra (v boha); nevěra, kacířství; nedostatek důvěry, nedůvěra*
nedověrečský adj. *nebohabojný, bezbožný*
nedověrnost, -i f. *odklon od pravé víry, kacířství;* (komu) *nedůvěra, nedostatek důvěry*
nedověrný adj. *mající nedostatečnou víru v boha, malověrný; nedůvěřivý*
nedověřenie, nedóvěřenie, -ie n. *nedůvěra; nedostatečná víra v boha, pochybnosti ve víře, malověrnost*
nedověřilý adj. *mající nedostatečnou víru v boha, malověrný; nezasluhující náboženské víry, nebožský:* (Krista nazývali) nedověřilým, protože jest umřel, a praviec, že duch svatý nikdy neumře
nedóvěřiti, -řu, -říš ned. *neúplně věřit, nedůvěřovat; nesvěřovat se*
nedověřivý, nedóvěřivý adj. *nedůvěřivý, pochybovačný; nevěřící*
nedověřúcí, nedóvěřúcí adj. *mající nedostatečnou víru v boha, malověrný; neuvěřitelný, neobyčejný*
nedóvodně adv. *neodůvodněně, neprokázaně, nepodloženě; nespravedlivě; neoprávněně,bezdůvodně*
nedóvodný adj. (o tvrzení) *nedokázaný, neprokázaný, nepodložený;* (o lži) *nepravdivý, smyšlený*
nedovtip m. *nenadání:* z nedovtipa, v nedovtipě znenadání, neočekávaně, nepředvídaně
nedovtipný[1] adj. *nenadálý, neočekávaný, netušený*
nedovtipný[2], **nedóvtipný** adj. *nedůvtipný, nechápavý*
nedóžitečný, nedoživý, nedóživý adj. *neduživý, chorobný*
nedržimý adj. *neschopný udržet, neumějící podržet něco, nespolehlivý*
neduh m. *neduh, nemoc; úhona, nepravost; zlo, pohroma, rána:* vešken neduh, jenž sem položil v Ejiptě, nezvedu na tě
neduha f. *neduh, nemoc, choroba* (zvl. vleklá)
neduchovenstvie, -ie n. *bezbožnost, bohaprázdnost*
neduchovně adv. *nikoli v duchovním smyslu, konkrétně, doslovně*
neduchovný, neduchovní adj. *neduchovní, světský; bezbožný, bohaprázdný*
neduženie, -ie n. *stonání, nemoc, choroba*
nedužitedlný (čtyřslab.) adj. *přinášející škodu, zkázonosný*
nedužiti, -žu, -žíš ned. *stonat, churavět;* (něčím) *chřadnout, morálně trpět, být postižen; umdlévat, pozbývat sil*
neduživenstvie, -ie n. *zlo, zhoubnost, zhouba*
neduživěti,-ěju, -ieš ned. (čím) *churavět, být neduživý, chřadnout; umdlévat, pozbývat sil*
neduživý adj. *neduživý, churavý; slabý, mdlý, nemohoucí; škodlivý, zhoubný*
nedužný adj. *neduživý, churavý, nemocný*

nedužstvie, -ie n. *neduh, nemoc, choroba*
nedvojitý adj. *nedělitelný*
nedvězí v. medvězí
nefalešný adj. *ne falešný, opravdový, pravý*
neforemnost, -i f. *nesprávnost, zvrácenost*
neforemný adj. *nevhodný, nenáležitý, nesprávný, zvrácený*
nehbitý adj. *těžkopádný; nepohyblivý, neschopný pohybu;* (o majetku) *nemovitý*
nehet, nohet, -hte, -hta, -htu m. *nehet; dráp*
nehlasný adj. *nehlasitý, ztlumený, tichý*
nehluchý adj. *dobře poslouchající, vnímavý:* svatého Čtení nehluchý posluchač
nehlúpě adv. *nikoli hloupě, rozumně; chytře, šikovně*
nehlušě adv. *nikoli tiše, slyšitelně, dost nahlas*
nehnilý adj. *nepodléhající hnití, nehnijící*
nehnutedlný (čtyřslab.), **nehnutý** adj. *neschopný pohybu, nehybný; stálý, trvalý*
nehoda f. *něco nevhodného, nenáležitost; nepravost, špatnost, ohavnost, hanebnost; nepříjemnost, trápeni, křivda; nehoda, zlá příhoda, neštěstí, pohroma; nečistota, hnis; neshoda, spor, svár*
nehodně adv. *zle, škaredě, ohavně; nevhodně, nesprávně; bez zásluhy, nezaslouženě, neprávem;* (o přijímání tzv. svátosti) *ve stavu hříchu, neplatně*
nehodnost, -i f. (čeho) *nehodnost* (něčeho), *nezpůsobilost* (k čemu); (koho) *špatnost, nešlechetnost; nepravost, hanebnost, ohavnost*
nehodný adj. *nehodnotný, nedobrý; nehodící se, nevhodný; nenáležitý; nedůstojný; špatný, zlý; nezasloužený, neoprávněný;* nehodné zpodst. n. *špatnost, nešlechetnost*
nehospodářný adj. *nepohostinný*
nehostně adv. *jako s cizím člověkem, cize, nedomácky*
nehotový adj. (k čemu) *nepřipravený, nedostatečně připravený, nehotový*
nehrdě adv. *nehrdě, skromně*
nehrubý adj. *nevelký, drobný, útlý;* nábož. *nehmotný, netělesný, duchovní*
nehřěšenie, -ie n. *nehřešení, jednání nezatížené hříchy*
nehřiech m. *nehřích,* co *není hřích; nevina*
nehtek, -hetka, -hetku m. *nehtík, nehýtek*
nehůževný adj. *neskoupý, nelakomý*
nehýbajúcí, nehýbaný adj. *nehýbající se, jsoucí bez hnutí, nehybný*
nehýbanie, -ie n. *nehybnost, nepohyblivost, bezvládnost*
nehýbavý adj. *nehybný; stálý, trvalý, věčný*
nehynujúcí adj. *nehynoucí, nepomíjející*
nechajť, -nechajž, nechajžť, nechať, nechažť, nechť, nechžť, nech část. a spoj. *ať, nechť* (tvoří součást opisného imper: nechť veselí pobudú); *ať si, třebas, i když; nechť, ať, aby:* nechat naň, vsadím po kroši, tohoť jáz na tobě proši
nechánie, -ie n. (čeho) *upuštění od něčeho, zanechání něčeho*
nechati, -aju, -áš dok. i ned. (koho, čeho) *nedbat, nestarat se; nevšímat si; varovat se; nechat bez povšimnutí, vynechat, pominout; nechat na pokoji, ušetřit, nedotýkat se; nechat bez péče, zanechat, opustit; nebránit někomu v něčem;* (čeho, s inf., by...) *upustit od něčeho:* jehož bóh snad nechá což bůh snad nedopustí; *přestat s něčím, neučinit tak:* jíti-li jest bojovat, čili nechati? - nechati sě, sebe *upokojit se, vzpamatovat se*
nechávati, -aju, -áš ned. (čeho) *nechávat bez povšimnutí, přecházet, opomíjet něco;* (koho) *nechávat bez péče, opouštět; zanechávat, ponechávat*
nechlubný adj. *nechlubivý, nevychloubavý*
nechódčě, -ěte n. *nedonošený plod* (zvl. dítě zemřelé v těle matky), *nedonošenec*
nechodicí, nechoďujúcí adj. *neprůchodný, neumožňující průchod*
nechtěčky adv. *nechtíc, bezděky, mimoděk*
nechtěnie, -ie n. *nechtění, opak chtění;* nechtěním, z nechtěnie nechtíc, bezděk; mimovolně
nechtivé, nechtivě adv. *nehorlivě, vlažně, lhostejně*
nechtivost, -i f. (k čemu) *lhostejnost, vlažnost, nedostatek zaujetí*

nechtivý adj. *nehorlivý, vlažný, lhostejný;* (o chuti) *chabý, nevýrazný*
nechut, -i f. *nechuť, nechutný pokrm nebo nápoj; nepříjemnost, protivenství; nevole, hněv; záští, různice, svár; hanebný čin, nepravost, příkoří, křivda*
nechutenstvie, -ie n. *nechutenství; nechuť, nelibost, odpor*
nechutně adv. *s nechutí, s odporem, neochotně*
nechutnost, -i f. *nechutenství; mrzutost, nevole; nechutnost, hanebnost, protivenství, příkoří, křivda*
nechutný adj. *nechutný; odporný, nepříjemný, protivný; znechucený, rozmrzelý, nevlídný, rozhořčený, zaujatý;* nechuten býti pociťovat nevolno od žaludku
nechvála f. *nechvalná pověst, nečest*
nechvalebný, nechvalný adj. *nechvatný, nezasluhující chválu*
nechvatě adv. *bez chvatu, zvolna;* býti nechvatě *nebýt náchylný, nebýt ochoten;* (v. též chvat; chvati)
nechvíle f. *nečas, nepohoda, špatné počasí,* zvl. *bouře; nepokoj, neklid, bouře* (společenská)
nechvilný adj. *nepokojný, neklidný:* na nechvilné vodě malá lodíčka brzo utone
nechybně adv. *bez pochybnosti, určitě, s jistotou*
nějakový adj. *nějaký; jakýkoli*
nejápný adj. *netušený, nepochopitelný, nevídaný; neschopný, nezpůsobilý*
nejeden čísl. a zájm. *nejeden, několikerý, mnohý; nestejný, různý:* obať (jehně a vlk) nejednú cestú přitečesta k tomu miestu; zpodst. m. *nejeden člověk, leckdo, ledakdo*
nejednako adv. *rozmanitě, nestejným způsobem, všelijak*
nejednaký adj. *rozmanitý, různý, nestejný, všelijaký*
nejednúkrát adv. *nejedenkrát, nejednou*
nejemný adj. (čeho) *nepřijímající, odmítající něco*
neješutenstvie, -ie n. *marnost, nicotnost*
neješutně adv. *marně, nadarmo, bezvýsledně; necudně, nestoudně, smilně*
neješutný adj. *marný, nicotný, planý; necudný, nestoudný*
nejětie, -ie n. *nevzetí do zajetí, neuvěznění, ponechání na svobodě*
nejiecný adj. *nedající se jíst, nejedlý*
nejiedcě, -ě m. *kdo málo jí, špatný jedlík*
nejistost, -i f. *neznámost, neurčitost;* v nejistost do neurčita, nazdařbůh: pusti střělu v nejistost; *nejístota, nejistá věc; nespolehlivost, nestálost; nebezpečí, ohrožení*
nejmajúcí adj. *nemajetný*
nejměnie, -ie n. *nedostatek, chybění:* jměnie nepřietele jest častokrát užitečnějšie nežli nejměnie mít nepřítele je častokrát užitečnější než nemít; *pozbytí, ztráta*
někako, někak(e) adv. *nějak; trochu, poněkud*
někaký zájm. *nějaký, jakýsi*
nekálený adj. *neposkvrněný, rituálně neznehodnocený*
nekánie, -ie n. *nečinění pokání, nekajícnost*
nekáný adj. *nepolepšitelný, zlý*
nekázaně adv. *nemoudře, pošetile; neslušně, rozpustile, sprostě; hrubě, nelidsky, tvrdě*
nekázaný adj. *neukázněný, nevychovaný; nezpůsobný, nezvedený, rozpustilý, nevázaný, bezuzdný; hrubý, surový, neurvalý; nemoudrý, pošetilý*
nekázn (dvojslab.), -i, **nekázen, -**zně f. *nerozumnost, pošetilost; rozpustilost, nevázanost;* nekázn ploditi dopouštět se nevázanosti, zvl. pohlavní; *protiprávní čin, přestupek*
nekázniti (sě), -žňu, -zníš (sě) ned. *počínat si neukázněně, chovat se bezzudně*
nekáznivý, nekázný adj. *neukázněný, nevychovaný, navázaný*
někda adv. *někdy, kdysi; jednou*
někdajší adv. *někdejší, dřívější*
nekľud m. *neklid, nepokoj; porušení míru, rozbroj, válka*
nekľud, -i, **nekľuda** f. *zuřivost, zběsilost, vztek; bouře, smršť, živelná pohroma*
nekľudnost, -i f. *nepokoj, vzruch, rozruch*
nekľudný adj. (o člověku) *neklidný, nepokojný, plný neklidu;* (o živlu) *neklidný, rozbouřený*

nekněžsky, nekniežětsky adv. *neknížecím způsobem, nikoli jako kníže:* nekněžsky sě u stolu jmieše
nekojný adj. *neposkytující ukojení; neukojitelný*
několik(o) čísl. *několik*
několikonádste, několikanádste, -nádcte, -náste, -nádcět, několikonádct, -nást čísl. *víc než deset, něco přes deset*
několiký adj. *několikerý, několikátý:* sám několiký on ještě s několika
nekolnost, -i f. *neomalenost, bezostyšnost, troufalost, drzost*
nekolný adj. *nepoddajný, vzpurný; neomalený, drzý; zatvrzelý, špatný, zlý*
nekonalý adj. *nestálý, nevytrvalý, vrtkavý*
nekonec, -ncě m. *odklad, neukončené jednání*
nekonečný adj. *nekonečný, věčný, nesmírný; přesně nevymezený, neurčitý, mlhavý*
nekošník m. *zlý duch, satan, ďábel*
nekrasa f. *neztepilost, nestatnost; neobratnost*
nekrásný adj. *nikoli krásný, nehezký, ošklivý*
nekrášlený adj. *nemalovaný, neobarvený*
nekrotký adj. *nekrotký, neumírněný, divoký*
nekrščený (trojslab.), **nekřščený, nekřstěný, nekřtěný, nekřestný** adj. *nekřtěný, nepokřtěný*
nekrumfeštný adj. *jsoucí bez základu, nemající hmotnou podstatu*
nekřivý adj. *nepokřivený, nikoli scestný, pravý*
nekřtaltovný, nekřtaltovní adj. *nesložitý, prostý, neozdobný*
některako, některak(e) adv. *nějak, jaksi; poněkud, trochu*
některaký, některakový zájm. *nějaký, jakýsi*
některde, některdě, něterdě adv. *někde, kdesi:* něterde - něterde *někde - někdo, někde - jinde*
některdy, něterdy, nětrdy adv. *někdy, kdysi; leckdy, občas, nejednou*
některý, něterý adj. *některý; nějaký, jakýsi:* nalezli jsú mrtvé tělo muže některého; po některých dnech, po některém času po několika dnech, za jistou dobu
někto, -koho zájm. *někdo, kdosi*
někudy adv. *nějak, nějakým způsobem*
nekúpedlný (čtyřslab.), **nekúpený, nekúpitedlný** (pětislab.) adj. *nekoupitelný, neprodejný*
nekúzlený adj. *neočarovaný, nezasažený kouzly*
nekvapný adj. *neukvapený, neunáhlený, uvážlivý*
něký adj. *nějaký, jistý, jeden*
nekyprost; -i f. *nedostatek čilosti, ochablost; liknavost, váhavost*
nekyprý adj. *nečilý, ochablý, liknavý*
nelahodný adj. *nepříjemný, nemilý*
nelakomý adj. *nepříliš žádostivý, nepříliš chtivý (zvl. majetku), nechamtivý*
nelakotný adj. *nechtivý, nežádostivý jídla*
nelap v. lap
neláska f. *neláska, nedostatek lásky (mezi milenci nebo manžely), odpor; nepřízeň, nemilost, nepřátelství, nenávist*
nelaskavý adj. (o manželích) *jsoucí bez lásky, chladný; nelaskavý, nevlídný, nepřátelský*
nelatinník m. *člověk neumějící latinsky, nemající vyšší (latinské) vzdělání*
neleně v. leniti
nelení (jm. tvar nelén, neléň), **nelenivý** adj. *nelenivý, neliknavý, čilý, horlivý* (v. též lení)
nelepě adv. *neslušně, necudně; nevhodně, nemístně*
nelepost, -i, **nelepota** f. *nevzhlednost, nehezkost; nepěkný skutek, nešlechetnost; nestoudnost, necudnost*
nelepý adj. *nehezký, nevzhledný; nepěkný,* (o skutku) *nešlechetný; neslušný, nestoudný, necudný;* (k čemu) *nenáležitý, nevhodný*
nelest, -lsti f. *bezelstnost, přímost; pravdivost, upřímnost*
nelestný adj. *bezelstný, upřímný*
nelíčný, nelícný adj. *nehezký, nevzhledný; nepěkný, neslušný, nenáležitý*
nelichý adj. (koho) *nezbavený, nezproštěný; nezlý, dobrý, spravedlivý, řádný*

neliterát m. *člověk nemající vyšší (latinské) vzdělání*
nelstivý adj. *nelstivý; bezelstný, nepokrytecký; upřímný, opravdový, pravý*
neľubě, neľúbě adv. (komu) *nelibě, nemile, protivně; s nelibostí, nespokojeně*
neľúbenie, -ie n. *nelibost, nemilost, nepřízeň*
neľúbezný adj. *nelibý, nemilý, nepříjemný*
neľubost, -i f. (čeho, k čemu, čemu, na co) *nelibost, nechuť, odpor;* (mezi kým) *neshoda, rozepře, svár;* v pl. *rozbroje, kyselosti; nepříjemnost, nelibý čin; nesnáz, trápení, protivenství*
neľubóstka f. *nepříjemnůstka, malá nepříjemnost*
neľubý adj. *nelibý, nemilý, nepříjemný; špatný, nežádoucí*
neľud m. *lid neplnící své povinnosti jako náboženská pospolitost nebo netvořící ji*
nelúpežně, nelúpežsky adv. *neloupežné, nikoli loupeží*
neľútost, -i f. *nelítostnost, bezcitnost, ukrutnost;* bibl. *nepravost, bezbožnost*
neľútostivý adj. *nelítostivý, nemilosrdný, bezcitný, ukrutný;* (o jevech) *ničivý, krutý*
nelzě v. lzě
nelzěvost, -i f. (k čemu) *nemožnost, vyloučení něčeho:* sbožie činí druhdy nelzévost k doséžení dokonalosti znemožnuje dosáhnout
nem v. my
nemáhajúcí adj. *nemocný, churavý, neduživý*
nemáhanie, -ie n. *slabost, mdloba, malátnost*
nemáhati, -aju,-áš ned. *nemoci, být sláb, nemohoucí, postrádat sil; být nemocen, churavět, stonat:* roznemohl sem sě i nemáhal mnoho dní
nemalátstvie, nemalomocenstvie, -ie n. *nepostiženost malomocenstvím*
nemalečký adj. *nemalý, dost velký*
nemálo, nemál(e) adv. *nemálo, dost mnoho, značně, hodně; nemalou chvíli, dost dlouho; bezmála, málem, téměř*
nemarný adj. *nenicotný, platný, spolehlivý;* (o výroku) *neplaný, opodstatněný*
nemarný adj. *nejsoucí z masa, nehmotný*
nematně adv. *nezmateně, zřetelně, jasně*
nematný adj. *nezmatený, nikoli scestný, spolehlivý; opravdový, znamenitý, vynikající: muž nematný*
nemazaný adj. (o těle zemřelého) *nebalzamovaný*
Němci, -mec pl. m. *německá země, Německo*
Němčata, -at pl. n. *Němčíci, příslušníci německého národa* (hanl.)
němě adv. *němě;* němě hřešiti *dopouštět se sodomství* (srov. němý hřiech)
němec, -mcě m. *němý člověk; Němec*
německý adj. *německý*
neměněnie, -ie n. *neměnnost, stálost*
neměřený adj. *nezměrný, nesmírný, bezmezný*
neměřičný adj. *nezměřitelný, nekonečný*
němic, -ě m. *němý člověk, němý; kdo se zavázal k věčnému mlčení* (hanl. označení kartuziána)
nemieňený, nemieniecí, nemieňúcí adj. *netušený, nepředstavitelný, nesmírný*
nemiera f. *nesmírné množství*
nemierný adj. *nepřiměřený, nevhodný;* (o bohu) *nezměřitelný, nekonečný; nesmírný, nezměrný, obrovský*
nemiestný adj. *neomezený místem, nevázaný k určitému místu*
nemíjějúcí adj. *nepomíjející, nepomíjivý, věčný*
nemile, nemíle adv. *nemilostivě, nelaskavě, nevlídně*
nemilec, -lcě m. *neoblíbený, nenáviděný člověk*
nemilosrdenstvie, nemilosrdie, -ie n. *nemilosrdnost, bezcitnost, krutost; nemilosrdný skutek*
nemilost, -i f. *nemilost, nelibost, nepřízeň; nemilosrdnost, bezcitnost, krutost; nemilosrdný skutek, krutý čin;* (nábož.) *bezbožnost, nepravost, hříšnost,* zvl. *hříšný skutek*
nemilostenstvie, -ie n. *bezbožnost, nepravost*
nemilostivě adv. *nemilosrdně, ukrutně; bezbožně, hříšně, špatně*
nemilostivec, -vcě m. *člověk nemilosrdný, bez slitování*

nemilostivost, -i f. *nedostatek lásky, nepřízeň, bezcitnost; nemilosrdný, špatný skutek; bezbožnost, nepravost, hříšnost*
nemilostivý adj. *nemilosrdný, nelaskavý, krutný; nemilý, nemilovaný, neoblíbený; bezbožný, hříšný, špatný*
nemilostně adv. *bezbožně, hříšně*
nemilostník m. *člověk jsoucí v nemilosti, neoblíbenec*
nemilostníkový adj. *patřící bezbožným, hříšníkům*
nemilostný adj. *bezbožný, hříšný, špatný*
nemilovánie, -ie n. *nemilovaní, nedostatek lásky, neláska*
nemilý adj. *nemilý; nemilostivý, nemilosrdný, nelaskavý, ukrutný*
neminúcí, neminujúcí, neminulý, neminutý adj. *nepomíjející, věčný, stálý*
nemír m. *neklid, nepokoj, neurovnané poměry;* v míru i (v) nemíru *v dobrém i zlém, za všech okolností*
nemírný adj. *neklidný, nepokojný, mající neurovnané poměry*
nemistr (dvojslab.) m. *člověk bez univerzitního akademického titulu*
Němkyni, -ě f. *Němka*
nemluvátko, nemluvňátko, nemlúvě, -ěte n. *nemluvňátko, nemluvně*
nemluvnost, -i f. *věk nemluvněte, útlé dětství*
nemluvný adj. *nemluvicí, neschopný řeči, nemohoucí mluvit:* dietě nemluvné *nemluvné; nemluvný, mlčenlivý*
nemnějúcí, nemněný, nemniecí adj. *nedostupný lidskému chápání, nepředstavitelný, neobyčejný*
nemnohost, -i f., **nemnožstvie,** -ie n. *nevelký počet, malé množství*
nemoc, -i f. *nemohoucnost, nedostatek síly, slabost; nemoc, neduh:* črvená nemoc úplavice; krvotok; hluchá, padúcí nemoc padoucnice; nemoc studená zimnice; ženská nemoc menstruace; *bezmocnost, nedostatek; zlo, pohroma, rána:* to ovoce jej věčné nemoci zbaví věčného zatracení
nemoci, -mohu, -móžeš ned. *být nemocen, churavět:* velmi nemóže je těžce nemocen
nemocně adv. *nemohoucně, slabě, nejistě*
nemocněti, -ěju, -ieš ned. *být nemocný, churavět, stonat*
nemocnost, -i f. *nemohoucnost, slabost; nemoc, neduživost*
nemocný adj. *nemohoucí; nemající sílu, slabý; nemocný, neduživý; nemožný, nedosažitelný:* nie vám nebude nemocné
nemohlý adj. *nemohoucí, slabý*
nemohovitý adj. (o majetku) *nemovitý;* (o závazku) *pevný, závazný*
nemotorný adj. (o zvuku) *nepříjemný na poslech, nelibý, pronikavý;* (o výkladu) *nemotorný, neobratný, toporný*
nemovitě adv. *nepohnutelně, pevně*
nemovitý adj. (o majetku) *nemovitý; nepohnutelný, pevný, trvalý; nemohoucí, neúčinný*
nemóž v. moci
nemoženie, -ie n. *nemohoucnost; nemoc, choroba*
nemožnost, -i f. *nemožnost, neuskutečnitelnost; nemohoucnost, slabost*
nemožný adj. *nemožný, neuskutečnitelný; nemohoucí, bezmocný, slabý*
nemravný v. nenravný
nemščenie, -ie n. *netrestání, beztrestnost;* nemštěnie těchto přikázání *netrestání za porušení těchto přikázání*
nemúdrý adj. *nemoudrý, hloupý; pomatený, duševně chorý; nemající schopnost rozumové úvahy, nerozumný*
němý adj. *němý; neschopný promluvit o něčem.* sme němí vymluviti svatost boží; němá tvář zvíře; němý hřiech sodomství; němý hřiešník sodomita; *způsobující němotu:* diábel slul jest němý proto, že byl jest oněmil člověka
nemylně adv. *neomylně, bez omylu, pravdivě*
nemylnost, -i f. *neomylnost*
nemylný adj. *neomylný; neklamný, opravdový, pravý; neochvějný, neotřesitelný*
nemyšlený adj. *netušený, neočekávaný (?)*

nenáboženstvie, -ie n. *nenábožnost, malá zbožnost; bezbožnost, hříšnost*
nenábožný adj. *nenábožný, málo zbožný; bezbožný, hříšný*
nenabytedlný (pětislab.), *nenabytný, nenabytý* adj. *neodčinitelný, nenapravitelný*
nenadále adv. *nenadále, nečekaně;* v-nenadále znenadání
nenadaný adj. *neukojitelný nadacemi, dary*
nenadějúcí adj. *nemohoucí být předmětem naděje, nepravděpodobný*
nenáhlost, -i f. *nechvatnost, neukvapenost, rozvážnost*
nenáhlý adj. *nechvatný, nespěšný*
nenakvašenie, -ie n. (čeho) *nenakažení, mravní nenarušenost něčím*
nenaplňený adj. *neukojený, nenasycený; neukojitelný, nenasytný*
nenapravený adj. (k čemu) *nezaměřený, nesměřující, neupřený; nesprávný, mylný, bludný*
nenasycený adj. *nenasycený, lačný něčeho, hladový po něčem; nenasytný: nedávající pocit sytosti, neukojující chtivost*
nenasytedlný (pětislab.), **nenasytitedlný** (šestislab.) adj. *nenasytný; nedávající pocit sytosti, neukojující chtivost:* pokladi velicí a nenasytedlní
nenaučenie, -ie n. *nevědění, neznalost*
nenaučený adj. *nepoučený, nezasvěcený do něčeho; neučený, nevzdělaný*
nenauka f. *nevědění, neznalost*
nenávidějúcí, nenávidiecí, nenávidúcí, nenávidúcí, -ieho zpodst. m. (koho) *kdo někoho nenávidí, nenávistník*
nenáviděti, -z'u, -díš ned. (koho) *nenávidět, nevražit na někoho;* (komu, na kom čeho) *závidět*
nenávidník v. nenávistník
nenávist, -i f. *nenávist, odpor;* jmieti v nenávist, v nenávisti koho, co, jmieti nenávist proti komu, k komu, k čemu *nenávidět;* býti v nenávist, v nenávisti komu, čí být nenáviděn; *nenávistné činy, příkoří, pronásledování:* křěstěné velikú nenávist a trýzn ot pohanóv trpiechu
nenávistivý adj. *nenávistný; nenáviděný, protivný*
nenávistnicě, -ě f. *protivnice, nepřítelkyně*
nenávistničí adj. *patřící nenávistníkovi, nenávistníkův*
nenávistník, nenávidník m. *nenávistník, protivník, nepřítel*
nenávistný adj. *nenávistný; zasluhující nenávist, opovrženíhodný, protivný*
nenavracovánie, -ie n. *nenavracení, neodevzdávání zpět*
nenavratedlný (pětislab.), **nenavratitedlný** (šestislab.), **nenavratitelný** adj. *nenavvratitelný, nemohoucí být získán zpět, navždy ztracený; neodvratitelný, neodvratný*
nenavyklý adj. *nenavyklý, nepřivyklý; nezvyklý, neobvyklý*
nenažebraný adj. *žebráním nenasytitelný, nenasytný v žebrání*
nenehoda f. *nikoli nepravost, co není špatnost* (srov. nehoda)
nenější v. nynieší
neněmě adv. *výslovně, zřetelně, zjevně*
nenepravost, -i f. *nikoli nepravost, co není špatnost*
nenie- v. nynie
nenikla, nenikdy adv. *někdy, tu a tam, leckdy*
nenositedlný (pětislab.) adj. *jsoucí k neunesení, neunesitelný; neúnosný*
nenravný, nemravný adj. *nezpůsobný, neukázněný, nevázaný*
neobcovaný adj. *nikoli obecně použitelný, nepřenosný, patřící jedinečnému:* neobcované jméno (boží)
neobecný, neobecní adj. *neobecný, běžně se nevyskytující, neobyčejný, zvláštní; nikoli obecně přístupný, ne všem sdělitelný*
neobkľúčený, neobkľučný adj. *neomezený, bezmezný, nemající hranic;* (o bohu) *nepostižitelný, vymykající se rozumovému chápání*
neobkľučně adv. *nepostižitelně, nevyzpytatelně*
neobludný adj. *neklamný, opravdový, pravý, skutečný*
neobmazaný adj. *nenamazaný, nepromazaný:* neobmazaného kola vrzánie
neobmeškalý adj. *neliknavý, hbitý*
neobmysl, -a, -u m. *nedbalost, neopatrnost, nedopatření*

neobmyslně adv. *neobezřetně, neuváženě, nepromyšleně*
neobřězanec, neobřězovanec, -ncě m. *neobřezaný člověk, kdo se nepodrobil obřízce, a nepatřil proto k náboženskému společenství židů; pohan*
neobřězaný, neobřězovaný adj. *neobřezaný, neodstraněný obřízkou; nezačleněný obřezáním do společenství židů, nežidovský, pohanský; neobrácený k bohu, nevnímavý, nepřístupný, zatvrzelý*
neobřězovánie, -ie n., **neobřiezka** f. *neobřezání, neprovedení obřízky;* bibl. *společenství neobřezaných lidí, pohané*
neobsáhlý, neobsáhnutý, neobsěž(e)ný, neobsěžitedlný (šestislab.) adj. *neomezený, bezmezný, bezmezně veliký;* (o bohu) *nepostižitelný, neobsáhnutelný rozumem*
neobsěžitedlnost (šestislab.), -i f. *nepostižitelnost, nevyzpytatelnost*
neobsěžitý, neobsěživý, neosěžitý adj. *neomezený, nemající hranic, bezmezně veliký*
neobvázaný adj. *nesvázaný, nespoutaný*
neobyčěj, -ě m. *neobyčejnost, neobvyklost; nezběhlost, nedostatek zkušenosti; nestýkání se:* přátelóm spolu neobyčej zlú přiezn učiní
neobyčějnost, -i f. *neobyčejnost, neobvyklost; špatný obyčej, zlozvyk, špatnost, hanebnost*
neobyčený, neobytný adj. *neobyčejný, zvláštní; obvykle nedosažitelný, nedostupný*
neobyčujúcí, neobvyklý adj. *neobvyklý, obvykle se nevyskytující, mimořádný; nepřivyklý, nezkušený, necvičený*
neobžerný adj. (o člověku) *neobžerný, střídmý v jídle a pití;* (o hostině) *střízlivý, skromný*
neod- v. též neot
neoděný adj. *neoděný, neoblečený; nedostatečně, nuzně oblečený; nevybavený výstrojí k boji, jsoucí beze zbroje*
neohbitost, -i f. *neohebnost, nepružnost; nepříchytnost, zatvrzelost*
neohbitý, neohebný adj. *neohebný, nepružný; nepříchylný, zatvrzelý*
neobrodný, neohrazený, neohražděný adj. *neohrazený, neopevněný*
neohyzdný adj. (o jizvě) *nehyzdící, nikoli ošklivý;* (o člověku) *bezúhonný, zachovalý*
neochotenstvie, -ie n. *nevlídnost, nepřívětivost, nevole, odpor*
neochotně adv. *nevlídně, s nechutí, příkře; neochotně, s neochotou, nepřejícně*
neochotný adj. *nevlídný, nelaskavý, nepřívětivý; neochotný*
neoklamaný adj. *neoklamatelný, nemohoucí být oklamán; neklamný, spolehlivý*
neokrášený, neokrášlený adj. *neokrášlený, neozdobený;* (o řeči) *nevytříbený, nevybroušený, nehledaný*
neokrocený adj. *nezkrocený, neochočený, divoký*
neokrščený (čtyřslab.) adj. *nepokřtěný, nekřtěný*
neokušenie, -ie n. *neokušení, nezakušení, nepoznání*
neokušený adj. *neokušený, nepoznaný*
neomlčěti, -mlču, -číš ned. *nesmlčet, nezamlčet*
neomylně adv. *neomylně, bez pochybování, pravdivě, podle pravdy*
neopatrně (čtyřslab.) adv. *neopatrně neobezřetně, neuváženě, nerozumně; nenadále, nepředvídaně, neočekávaně*
neopatrný (čtyřslab.) adj. *nemohoucí být spatřen, neviditelný; neopatrný, neostražitý; neobezřetný, nerozvážný; nepředvídaný, nanedálý, neočekávaný*
neopatřitý adj. *neopatřený, nenadálý, neočekávaný* (útočník)
neopilý adj. *neopíjející se, neoddávající se pití*
neopitomělý adj. *nezkrocený, divoký* (o zvířeti)
neopravitedlný (šestislab.) adj. *nenapravitelný, nepolepšitelný*
neoptalý adj. *nevyzpytatelný, nevyzkoumatelný*
neosáhlý, neosáhnutý adj. *nepostižitelný, nepochopitelný*
neosěžený, neosažený, neosěžitedlný, neosažitedlný (šestislab.) adj. *neobsáhnutelný, neohraničitelný, neomezený; nepostižitelný, nevyzpytatelný*
neosěžitý v. neobsěžitý
neoslavený, neoslavný adj. *neoslavený, neobdařený slávou domnělého života věčného*
neospalý adj. *neospalý, bdělý*

neostalý adj. *nestálý, netrvalý, pomíjející, pomíjivý*
neostřiehanie, -ie n. (koho) *nedbání někoho, nezachovávání něčí vůle, neřízení se někým*
neošemetný adj. *neklamný, nikoli zdánlivý, opravdový, skutečný; nelicoměrný, upřímný*
neošlechtilý adj. *nezušlechtěný, nezdokonalený uvedením do života věčného* (nábož.)*; neušlechtilý, neuctívaný*
neotdaný adj. (o ženě) *neprovdaný*
neotehnalý adj. *neodbytný, nedající se zahnat, dotěrný*
neotezvalý adj. (o něčem hrozivém) *neodvolatelný, neodvratný*
neotlučný adj. *neodlišný, neodlišitelný*
neotporně adv. (čemu) *nerozporně, nikoli. v rozporu, bez rozporu s něčím*
neotporný adj. (komu, čemu) *neodporující, neprotivící se; nejsoucí v rozporu*
neotpuščedlný (pětislab.) adj. *neodpustitelný, neodčinitelný*
neotstupně adv. *neústupně, neodvratitelně*
neotvlač, -i f. *neodkládání:* v neotvlači bez odkladu, ihned, bez meškání
neotvlačný adj. *neodkládaný, neoddalovaný*
neotvolaný adj. *neodvolatelný, neodvratný*
neotvrácený adj. (o očích) *neodvrácený, neobrácený stranou;* (o lidech) *neodvrácený od hříchu, neobrácený k bohu*
neozračný adj. *neviditelný, zrakem nepostižitelný*
nepadúcí adj. *nepomíjivý, stálý, trvalý, věčný*
nepamatlivý v. nepamětlivý
nepamět, -i f. *nepamatování si, zapomenutí; špatná paměť, zapomnětlivost;* nepaměťú, z nepaměti v důsledku zapomenutí, opomenutím; *neuvědomělost, nevědomost*
nepamětlivý, nepamatlivý adj. *nepamětlivý, nevzpomínající si, zapomínající; mající špatnou paměť, zapomětlivý; neuvědomělý, nevědomý*
nepast, nepastný v. *nápast, nápastný*
nepečlivý adj. (o čem) *nepečující, nestarající se, nedbající o něco*
nepepřitý adj. *nepepřený, nekořeněný*
nepet, -pti f. z nepti *znenadání, nenadále, neočekávaně, náhle*
nepíle, -e f. *nedbalost, nepečlivost;* jmu tiem nic nepíle nestará se, nedbá o to
nepilně adv. *nepečlivě, nedbale*
nepilný adj. *nepečlivý, nestarostlivý, nedbalý; nedůležitý, planý, nicotný*
nepísmo n. *nikoli Písmo, spis nemající platnost bible*
nepitomý adj. (o zvířeti) *nezkrocený, divoký*
neplašný adj. *nedivoký, nikoli bezuzdný, klidný*
neplatně adv. *marně, zbytečně, bezúčelně*
neplatný adj. *neužitečný, bezcenný; neúčinný, zbytečný, marný; nepoplatný*
neplavný adj. *nesplavný, neumožňující bezpečnou plavbu*
neplně adv. *neúplně, ne zcela; nedokonale, nedostatečně*
neplnost, -i f. *neúplnost, nedostatek*
neplný adj. *neplný, ne zcela naplněný; neúplný, necelý;* (o vlastnostech, chování ap.) *nedostatečný, nedokonalý*
neplodistvý, neplodiství adj. *neplodný, neúrodný*
neplodstvie, -ie n. *neplodnost*
nepočatý adj. *nepočatý, nezačínající, nemající počátek, věčný*
nepočěsie, nepočasie, -ie n. *nečas, nepohoda; půlnoční čas, doba okolo půlnoci*
nepočiščený adj. *neleštěný, nevyleštěný*
nepočitedlný (pětislab.) adj. *nespočetný, nespočitatelný, nesčetný,*
nesčíslný nepočstiti, -ěščů, -čstíš dok. *zneuctít, potupit, pohanět*
nepočstivě adv. *nepoctivě, nečestně, hanebně; nectně, potupně; nepočestně, nemravně, necudně*
nepočstivost, -i. f. *nepoctivost, hanebnost, špatnost;* (čeho) *neúcta* (k něčemu), *pohana, potupa; nepočestnost, nemravnost, nestydatost; nepočestný skutek*
nepočstivý adj. *nepoctivý; nectný, nešlechetný; neuctivý; nepočestný, nemravný*

nepočtený, nepočtujúcí adj. *nespočetný, nesčetný, nesčíslný, velmi mnohý*
nepodál adv. *nedaleko, opodál*
nepoddalý adj. *nepoddajný, vzpurný*
nepoddánie, -ie n. (čeho) *nepoddání, nepodřízení se něčemu, nezávislost na něčem; nepoddajnost, neústupnost, vzpurnost*
nepoddaný adj. *nepoddaný, nepodřízený; nepoddajný, neposlušný, vzpurný*
nepodobenstvie, -ie n. *nepodobnost, rozdílnost, odlišnost; nezpůsobilost, neschopnost; ošklivost, špatnost*
nepodobizna f. *špatnost, ohavnost:* tehdy bavorščí zloději do Čech jězdiechu, mnoho nepodobizny činiechu
nepodobně adv. (k čemu) *nepodobně, odlišně; přílišně; nadmíru:* ode všech nepodobně bieše chválena; (u komparativu) *mnohem, daleko; nerozumně pochybeně:* nepodobnějie jest koně obrátiti v kámen nesnadnější; *nevhodným způsobem, nevhodně, nedůstojně nepěkně, ošklivě, zle*
nepodobnost, -i f. *nepodobnost, rozdíl; neschopnost; nenáležitost, nesprávnost; ošklivost, špatnost*
nepodobný adj. *nepodobný, odlišný; nepravděpodobný, pochybný; nemožný, nesnadný, obtížný; nevhodný k něčemu, nedůstojný něčeho; nenáležitý nesprávný;* (o chování) *nepěkný, ošklivý;* (o neřesti, hříchu) *hanebný, ohavný*
nepodrobený adj. *nepodrobitelný, nepřemožitelný*
nepohanědlný (pětislab.) adj. *nemohoucí být dotčen ve své bezúhonnosti, neposkvrnitelný*
nepohaněný, nepohanitedlný (šestislab.), **nepohanný** adj. *hanbou neposkvrněný, nezasluhující hany, bezúhonný*
nepohašený adj. (o plameni) *neuhasitelný, nezhasitelný*
nepohnulost, -i f. *nehybnost, neschopnost pohybu, strnutost; nepochybnost, pevnost, nezvratnost*
nepohnutě adv. *neochvějně, pevně, vytrvale; v nezměněném stavu, beze změny, přesně*
nepohnutedlný (pětislab.) adj. *nepohnutelný, nepohyblivý; neochvějný, pevný; stálý, trvalý; neotřesitelný, spolehlivý; nezměnitelný, neporušitelný*
nepohnutie, -ie n., **nepohnutost,** -i f. *nepochybnost, pevnost, nezvratnost, neochvějnost; neměnnost, stálost*
nepohnutý adj. *nepohnutelný, nehybný, neschopný pohybu, nepohyblivý; neochvějný, pevný; stálý, spolehlivý; nezměnitelný, neporušitelný*
nepohoda f., **nepahodlé,** -é n. *trápení, nesnáze, těžkosti*
nepohrabaný adj. *nepohřbený, nepochovaný*
nepohynujúcí, nepohynulý, nepohynutedlný (šestislab.) adj. *nehynoucí, nepomíjející, věčný*
nepochopnost, -i f. *nechápavost*
nepochopný adj. *nechápavý; nepochopitelný*
nepochotnost, -i f. *nelibost, nepříjemnost, nelahodnost*
nepochotný adj. *nelibý, nepříjemný, nelahodný*
nepochybně adv. *nepochybně, jistě, určitě; neochvějně, spolehlivě*
nepochycujúcí, nepochylující adj. *neobsáhnutelný (zrakem), nekonečný*
nepójčený adj. *nepropůjčený, neudělený, nesvěřený*
nepojímanie, -ie n. (koho) *neuzavírání sňatku (s někým)*
nepokajúcí adj. *nekajícný*
nepokánie, -ie n. *nekání se, nečinění pokání, setrvání v nekajícnosti*
nepoklesavý, nepoklesujúcí adj. (o koni) *nepoklesávající, nektopýtavý*
nepokľudný adj. *neklidný, bouřlivý, rozbouřený; nepokojný, nedodržující mír nebo ujednání*
nepokoj, -ě m. *nepokoj, neklid;* (od ďábla) *pokušení, dráždění; porušení míru, nepřátelství, rozbroje, různice; bouře, rozpoutání živlů:* nepokoj na moři, nepokoj morský *rozbouřené moře*
nepokojiti, -ju, -jíš ned. *znepokojovat, zneklidňovat, ohrožovat*
nepokojnost, -i f. *nepokoj, neklid; znepokojování (nepřátelské), nesnášenlivost*

nepokojný, nepokojní adj. *nepokojný, neklidný; netrpělivý, nemající stání; rušicí klid, nenechávající nikoho na pokoji; nesnášenlivý, svárlivý; nebezpečný, divoký;* (o živlu, čase) *bouřlivý*
nepokora f. *nepokornost, nedostatek pokory*
nepokornost, -i f. *nepokorné myšlení nebo jednáni, nedostatek pokory; netrpělivost*
nepokorný adj. *nepokorný; netrpělivý, nedočkavý, unáhlený*
nepokrytý adj. *nepokrytý, nezastřený, zjevný;* (o lásce, víře ap.) *nepokrytecký, nelicoměrný, upřímný*
nepokúšěnie, -ie n. *život bez pokušení*
nepoložený adj. *neustanovený*
nepomčaný, nepomčený adj. *nepohnutelný, pevný, nezvratný, neotřesitelný*
nepomeškaně adv. *bez otálení, bez meškání, neodkladně*
nepomieňený adj. *netušený, neočekávaný, nenadálý*
nepominule adv. *nepomíjejícně, nepomíjivě, trvale*
nepomněnie, -ie n. (na koho) *nepamatování, zapomínání; zapomenutí, ztráta paměti, nevnímání*
nepomoc, -i f. *nepomáhání, neposkytování pomoci v ohrožení*
nepomocně adv. *bez cizí pomoci, sám*
nepomocný adj. *nepomáhající, neposkytující pomoc*
nepomoženie, -ie n. *neposkytnutí pomoci, odepření pomoci; bezmocnost*
nepopadený, nepopadlný (čtyřslab.), **nepopatedlný** (pětislab.) adj. *nepostižitelný, nepochopitelný*
neporušedlný (pětislab.) adj. *neporušitelný, nepomíjející*
neporušeně adv. *bez porušení, bez závady; neměnně, přesně*
neporušenie, -ie n. *neporušenost, bezúhonnost, neposkvrněnost; neporušitelnost, nepodléhání zkáze, nesmrtelnost*
neporušený adj. *neporušený, bez úhony zachovaný, nedotčený;* (o víře, vládě ap.) *neotřesený; bezúhonný, mravně nebo rituálně neporušený, čistý; neporušitelný, nepodléhající zkáze, nepomíjející;* (o duši, bohu) *nesmrtelný*
neporušilost, neporušitedlnost (šestislab.), -i, f. *neporušenost, neposkvrněnost;* (těla) *neporušitelnost, nemožnost podlehnout zkáze, nesmrtelnost*
neporušitedlný (šestislab.) adj. *neporušitelný, nepodléhající rušivým zásahům nedotknutelný; nepodléhající zkáze, nepomíjející;* (o duši, bohu) *nesmrtelný, věčný; neměnný, trvalý*
Neporušný, -ého zpodst. m. *Nesmrtelný, Bůh* (nábož.)
nepořád m. *neuspořádanost, anarchie; nepořádnost; neřádný čin, nemrav*
nepořádnost, -i f. *nepořádnost; nemrav, nešvar: nepořádnost cizoložství*
nepořádný adj. *neřádný, nepatřičný, nepřístojný; nemírný, přílišný*
nepořiedně, nepořádně adv. *nepořádně, neuspořádaně; neřádně, nepatřičně, nepřístojně, nesprávně; nepřiměřeně, přílišně*
neposkvrna, nepoškvrna f., **nepoškvrňenie,** -ie n. *neposkvrněnost, bezúhonnost*
neposkvrňený, nepoškvrňený, nepoškvrnitý adj. *neposkvrněný, nepošpiněný;* (o hodnotě) *nedotčený, neporušený, neztenčený;* bibl. *rituálně čistý, vyhovující rituálním obětním předpisům, bezvadný; pohlavně čistý; bezúhonný, dokonalý*
neposkvrnný, nepoškvrnný adj. *neposkvrněný, čistý, nedotčený; rituálně čistý, bezvadný; bezúhonný, dokonalý:* neposkvrnný beránek Kristus
nepospěšný adj. *nepohotový, nepřipravený*
nepostatčiti, -ču, -číš dok. *nepostačit, nevystačit*
nepostatčovati, -uju, -uješ ned. *nepostačovat, nestačit*
nepostáti sě, -stoju, -stojíš sě dok. (kde, kam) *neukázat se, ani nevkročit*
nepostihatedlný (šestislab.), **nepostihlý, nepostihnutedlný, nepostižitedlný** (šestislab.) adj. *nepostižitelný, nevyzpytatelný*
nepostižený adj. *nepostižitelný, nevyzpytatelný; nepředstavitelný, bezmezně veliký, nesmírný*
nepostižný adj. *nepostižitelný, lidskými smysly neuchopitelný*
nepostupný adj. *ustavičný, nepřetržitý*

neposvadlý adj. *nepovadlý, neuvadlý*
neposvátný adj. *neposvátný, neposvěcený*
neposvěcujúcí adj. *nesloužící mši*
nepošívaný adj. *nesešívaný*
nepoškvrn- v. neposkvrn-
nepotomně adv. *neprodleně, vzápětí, bez opoždění, v patách*
nepotomní adj. *nejsoucí za někým, přední*
nepotřěba f. *nepotřebná věc, neužitečná věc*
nepotřěbný adj. *nepotřebný, zbytečný; neprospěšný; nepotřebující, nikoli potřebný*
nepotuchlý adj. *neutuchající, neochabující*
nepotupitedlný (šestislab.) adj. *nemohoucí být dostatečně potupen, odsouzen:* (kazatel) ohavnost přivodí nepotupitedlnou
nepotvorný adj. (o oděvu) *nikoli výstřední, nenápadný*
nepotvrzený adj. *nepotvrzený, neschválený, neuznaný:* nepotvrzené čtenie nekanonické, apokryfní knihy, neuznané církví za součást kánonu posvátných knih; *neutvrzený, nepevný*
nepovinovatý adj. *nepovinný*
nepovzdvihovánie, -ie n. *nevypínání, nevynášení se nad jiné*
nepovzdvižený adj. *nevypínavý, nevynášející se*
nepoznalost, -i f. *neznalost, nevědomost*
nepoznalý adj. *neznalý; nepoznaný, neznámý; nepoznatelný*
nepoznánie, -ie n. *neznalost, nevědomost, nevědění*
nepoznaný adj. *nepoznaný, neznámý; nepoznatelný, nevyzpytatelný*
nepozornost, -i f. *věc nezasluhující pozornosti; nicotnost*
nepožilý, nepožitý adj. (o potravě) *nezažitý, nestrávený*
nepožitečný adj. *neužitečný;* (o stromu) *planý, neplodný*
nepoživanie, -ie n. *neužívání, nepoužívání; netrávení, špatné trávení*
nepravda f. *nepravda, nepravdivost; nepravost, hřích*
neprávě adv. *nepřímo, nerovně, křivě; nepoctivě, proradně, lstivě; nedokonale; nepravdivě, klamně nesprávně, chybně, nespravedlivě, neoprávněně, neprávem, bezprávně;* neprávě činiti *hřešit;* neprávě činiti proti komu *křivdit někomu;* neprávě urozený nemanželský
nepravedlenstvie, -ie n. *nespravedlnost; nepravost, hřích*
nepravedlně (čtyřslab.) adv. *nespravedlivě; hříšně*
nepravedlník (čtyřslab.) m. *nespravedlivý člověk; hříšník*
nepravedlnost (čtyřslab.), **nepravednost,** -i f. *nespravedlnost, bezpráví; nepatřičnost, hříšnost; nepravost, špatný skutek, hřích*
nepravedlný (čtyřslab.) adj. *nedobrý, nešlechetný, zlý;* nábož. *nespravedlivý, hříšný:* déšč jde na pravedlné i nepravedlné
neprávie, -ie n., **neprávnost,** -i f. *bezpráví, nespravedlnost, křivda; nepravost; hřích:* neprávie činiti hřešit
nepravný adj. *nevýslovný*
neprávo n. *bezpráví, nespravedlnost:* neprávem, s neprávem *neprávem, protizákonně; nepravost, hřích*
nepravost, -i f. *neupřímnost, kla*m. tvé srdce jest plno lsti a nepravosti; *nepravda, lež; nepravost, špatný čin; zlořád, neřest; nešlechetnost, špatnost; hříšnost; bezpráví, křivda; nespravedlivost:* nepravost biskupův židovských
nepravota f. *nespravedlivost; hříšnost*
nepravotný adj. *nesprávný, nenáležitý, špatný; hříšný*
nepravý adj. *nepřímý, nerovný, křivý; nepravý, falešný; neopravdový, nicotný; nepravdivý; podvodný; nesprávný, špatný; nešlechetný, zlý; hříšný; nespravedlivý, protiprávní, nezákonný:* nepravé lože nemanželské; *neplatný, nezávazný*
neprázdn (dvojslab.), -zdni f. *zaneprázdnění, zaměstnání něčím, činnost; přílišná zaměstnanost; starost;* zemská neprázdn zaměstnání světskými věcmi
neprázdniti, -žďnu, -zdníš ned. (s čím) *zaměstnávat se, zabývat se* čím*; nezahálet;* (k čemu) *starat se, usilovat, snažit se o něco, dychtit po čem*

neprázdnost, -i f. (čeho) *zaneprázdnění, zaměstnání něčím, činnost, péče o něco; přílišná zaměstnanost; starost;* neprázdnost jmieti (s čím) zabývat se
neprázdný (jm. tvar neprázden) adj. (čeho) *naplněný něčím, plný něčeho;* (čím, s čím, podlé čeho, při čem, v čem, u čeho) *zaneprázdněný, zaměstnávající se, obírající se něčím; zaměstnaný, přetížený prací*
neprchavě adv. *neprchlivě, nezlostně, bez rozčilování, klidně*
neprchavý adj. *neprchlivý, nezlostný, klidný*
neproběhlý adj. *nezběhlý, nezkušený*
neprobyšúcný adj. *neprospívající (tělesně ani duševně), postrádající živosti, nečilý*
neprobytečný adj. *neprospěšný, neužitečný*
neprohlédnutie, -ie n. (k čemu) *nepřihlédnutí k něčemu, nevěnování pozornosti*
neprochodiecí, nepróchodný adj. *neprůchodný*
neproměňenie, -ie n., **neproměňenost,** -i f. *neproměnnost, neměnnost, stálost*
neproměňený adj. *nezměněný, neporušený; neměnný, stálý; nezměnitelný, nezvratný, spolehlivý*
neproměnitedlně (šestislab.) adv. *neměnně, beze změn, přesně; nezměnitelně, nezvratně, neodvolatelně*
neproměnitedlný (šestislab.), **neproměnitý** adj. *neproměnný, neměnný, stálý; nezměnitelný, nezvratný; spolehlivý*
neproměnně adv. *neměnně, beze změny*
neproměnnost, -i f. *neproměnnost, neměnnost, stálost*
neproměnný adj. *neproměnný, stálý; nezměnitelný, nezvratný, spolehlivý;* (čeho) *neměnící něco, nezpůsobující změnu:* zlý smysl cizí, neproměnný života hřešícieho
neproměňujúcí adj. (o bohu) *neměnný, trvající beze změny, stálý;* (o pravdě) *nezměnitelný, nezvratný, spolehlivý*
neprospěšný adj. *neúspěšný;* (k čemu) *neprospěšný, neužitečný*
neprostraný, neprostraní adj. *neprostranný, těsný; tísnivý, stísňující; neobratný v řeči, nevýmluvný:* neprostranějšieho jazyka jsem
neprotivný adj. *nikoli protivný, příjemný*
neprotřěný adj. (o cestě) *neprošlapaný, neupravený k chůzi*
neprovinný adj. *neprovínilý, nevinný*
neprávodný adj. *neprokázaný; nepodložený*
nepřátel; nepřázen v. nepřietel; nepřiezn
nepřěbyvatedlný (šestislab.), **nepřěbyvatelný** adj. *neobyvatelný, nevhodný k obývání*
nepřěčiščený adj. (o kovu) *nepročištěný, nezbavený příměsků, neryzí*
nepřěčrpaný adj. *nevyčerpatelný*
nepřěčtený adj. *nespočetný, nesčíslný, velmi mnohý*
nepřědvěděný adj. *nepředvídaný, nenadálý*
nepřěhnutý adj. *neoblomný, neústupný, zatvrzelý*
nepřěchválený adj. *nemohoucí být přechválen, nevýslovný*
nepřěkazitedlný (šestislab.), **nepřěkazný, nepřěkažný** adj. *nezadržitelný, nedající se překazit*
nepřělomně adv. (o troubení) *nepřerývaně, nepřerušované, táhle*
nepřělstivý, nepřělščený adj. *neklamný, nepochybný*
nepřěměrný, nepřěměřený adj. *nezměřitelný, nesmírný, nekonečný*
nepřěmohlý, nepřěmohujúcí, nepřěmožitedlný (šestislab.) adj. *nepřemožitelný, nepřekonatelný, nezdolný*
nepřěmožený adj. *nepřemožený, nepřekonaný, neporažený; nepřemožitelný, nepřekonatelný; neotřesitelný*
nepřěrušený adj. *neporušený, nedotčený; neporušitelný, nedotknutelný*
nepřěsáhlý adj. *nepostižitelný, neobsáhnutelný rozumem, nevyzpytatelný*
nepřěstale adv. *bez přestání, neustále*
nepřěstalý, nepřěstanlivý, nepřěstanúcí, nepřěstávájúcí, nepřěstávalý, nepřěstavný adj. *nepřestávající, neustálý, ustavičný*
nepřěstřěný adj. *nepřetržitý, jsoucí bez přerušení*

nepřěstupujúcí adj. *nepřestupitelný, nepřekročitelný*
nepřětrpědlný (pětislab.), **nepřětrpělivý** adj. *nesnesitelný, hrozivý*
nepřětrženě adv. *nepřetržitě, bez přerušování*
nepřěvěděný, nepřěvědný adj. *nepředvídaný, nečekaný, nenadálý*
nepřěvýmluvný adj. *nevýslovný, nesmírný*
nepříbuzný v. nepřívuzný
nepřiemý adj. *nepřímý, nerovný, křivolaký; neupřímný, pokrytecký*
nepřietel, nepřátel, -e m. *nepřítel, odpůrce, protivník, sok; škůdce; bezbožník*
nepřietelivý adj. *nerad se s někým přátelící, nedružný; nepřátelský*
nepřietelkyni, -ě, **nepřietelnicě,** -ě f. *nepřítelkyně, odpůrkyně; protivnice, sokyně*
nepřietelně, nepřátelně, nepřietelsky adv. *nepřátelsky*
nepřietelný, nepřátelský, nepřietelský adj. *nepřátelský; protivící se, odporný, cizí*
nepřietelstvie, -ie n. *nepřátelství*
nepřietelstvo n. *nepřátelství; nepřátelské vojsko, nepřítel*
nepřieti, -ěju, -ěješ ned. *nepřát, chovat se nepřátelsky, nevražit*
nepřietržně adv. *nepřetržitě, bez přerušení, ustavičně*
nepřiezlivý adj. *nepříznivý, nevraživý, nepřátelský*
nepřiezn (dvojslab.), **nepřázen, nepřiezeň,** -zni f. *nepřízeň, nevraživost, nepřátelství;* býti v nepřiezni, v nepřiezniech (o dvou stranách) nevražit na sebe, být si navzájem nepřítelem; *nepřátelský čin, úklad(y); příkoří, bezpráví; spor, pře, svár; rozbroje, rozpory; nepřízeň, nemilost, neláska*
nepřiezně adv. nepřátelsky
nepřieznivý adj. *nepřátelský, nevraživý, zlý, nenávistný; nepříznivý, neblahý, škodlivý*
nepříhodný adj. (komu) *nehodící se, nevyhovující;* (k čemu) *nepříhodný, nevhodný, nedůstojný*
nepříchopnost, -i f. (čeho) *schopnost nebýt ničím poražen nebo postižen*
nepříjemný adj. (komu) *těžce přijatelný, nepřijatelný; nepříjemný, nemilý; nechtějící přijmout poučení, nepřístupný*
nepříklad m. *špatný příklad, pohoršující příklad*
nepříkladný adj. *nepříkladný, dávající špatný příklad, pohoršující*
nepřikrájaný, nepřikrojený adj. (o oděvu) *nepřistříhaný, nepřistřižený* (tak aby po ušití přiléhal k tělu), *nevypasovaný*
nepříležitý adj. *nenáležitý, nevhodný, nesprávný*
nepřimieňený adj. *nezmíněný; nepřipomenutý*
nepřinuceně adv. *bez přinucení, svobodně*
nepřipravenie, -ie n. (k čemu) *nepřipravenost, špatná připravenost*
nepřípravný adj. *nepřipravený, nepřichystaný;* (o půdě) *neobdělaný; neokázalý, prostý; neozbrojený*
nepříroký adj. *jsoucí bez hany, bezvadný, dokonalý*
nepřirovnaně adv. *nesrovnatelně, neporovnatelně*
nepřirovnaný adj. (k komu) *nesrovnatelný, neporovnatelný s někým*
nepřirozený adj. *nepřirozený; nikoli rodný, nepokrevný, rodově nespřízněný*
nepříslušný adj. (komu, k komu) *nepříslušející, nepatřící někomu, neoprávněně držený někým;* (k čemu) *nehodící se, nevhodný, nevyhovující*
nepřistúpanie, -ie n. *nepřistupování;* nepřistúpanie k tělu božiemu nepřijímání svátosti oltářní (nábož.)
nepřistúpený, nepřistupitedlný (pětislab.) adj. *nepřístupný, znemožňující přiblížení*
nepřístupně adv. *nepřístupně, odmítavě, nevlídně (?)*; *nevhodně, nenáležitě*
nepřístupný adj. *nepřístupný, nedostupný;* (komu) *nehodící se, nevhodný, nenáležitý pro někoho*
nepřívuzný, nepříbuzný adj. *nepříbuzný, nespřízněný;* (k čemu) *nenakloněný, vzdálený něčemu*
neptalý, neptálý adj. *nevyzpytatelný, nedající se probádat, nevyzkoumatelný*
nepúhý adj. *nikoli prostý, obsahující v sobě ještě něco jiného, neupřímný:* král s pokrytým a nepúhým přivíta jej ochotenstvím

nepurně adv. *nevzpurně, nevzdorně, nezpupně*
neráčenstvie, -ie n. *nelibost, nevole, pohoršení*
neradně adv. *nemoudře, nerozumně, pošetile*
neradný adj. *nemoudrý, nerozumný*
nerci, nercili, neřci adv. *neřkuli, natožpak; kdepak by, jakpak by;* spoj. nerci - ale *nejen - ale i, netoliko - ale*
neroda f. *nechtění, nechuť;* do nerody do přesycení, do znechucení, do omrzení: máme dosti píti pitie ctného do nerody
neroditi, -z'u, -díš ned. (komu, čemu; koho, čeho; oč) *nedbat na někoho nebo na něco, nestarat se, nemít zájem; nechtít:* ste nerodili tbáti nechtěli jste dbát; nerodichu věřiti nechtěli věřit; (o čem) *nedbat oč:* nevěrný o svém jazyku nerodí; imper. nerod(i), nerod(i)te *ustaň, zadrž:* naroďte, proši, dcery mé *přestaňte (plakat);* naroďte věřiti *nevěřte;* neroďte sobiti sobě nepřivlastňujte si
nerodný, neródný adj. *svévolný, zarputilý, vzpurný*
nerodstvie, -ie, **nerodstvo** n. *svévole, zarputilost, nesnášenlivost*
nerovenstvie, -ie n. *nerovnost, nestejnost, rozdílnost; neshoda, rozepře, svár; nepřátelství, zášť*
nerovnaný adj. (o kameni) *nezarovnaný, neopracovaný*
nerovně adv. *nerovně; nestejně, různě; odlišně, odchylně nenáležitě, nepatřičně; nerovnoměrně; nesrovnatelně:* jest nerovně nadeň než on nad lidi jiné; *nemálo, mnohem*
nerovnost, -i f. *nerovnost, pokřivenost, hrbolatost; rozdílnost, různost; nerovnoměrnost; nešlechetnost, špatnost (mravní)*
nerovný adj. *nerovný, pokřivený, hrbolatý; nestejný, odlišný; nerovnocenný; nepříslušný, nenáležitý, neodpovídající; nešlechetný, špatný, zlý*
nerozdělený adj. *nerozdělený, celý; nedílný, nedělitelný*
nerozdělitě adv. *bez rozdílu, stejně*
nerozděľúcí, nerozdělujúcí adj. *nerozdělitelný, nedělitelný, nedílný*
nerozdielně adv. *nerozdělitelné, nerozlučně; nerozděleně, pohromadě; bez rozdílu, nerozdílně, stejně*
nerozdielný adj. *nerozdělitelný, nedílný, nerozlučný; neoddělitelný, jednotný; úplný; nerozdílný, v podstatě shodný; sjednocený, svorný*
nerozeznaně adv. *nerozeznatelné, nerozlišitelně, neodlišitelně*
nerozeznánie, -ie n. *nerozeznávání, neschopnost rozeznat* (pravdu od lži ap.)
nerozheščený adj. *nedopřávající si pohodlí, neodstrojený* (po příchodu zvenku)
nerozlúčějúcí adj. *nerozlučitelný, nerozdělitelný, nedílný*
nerozmnožný adj. *nerozmnožitelný*
nerozmysl m. **nerozmyšlenie,** -ie n. *nerozvážení, nepromýšlení, neuvážení*
nerozom- v. nerozum-
nerozpač, -i f. *neochvějnost, vytrvalost*
nerozpačitě, nerozpačně adv. *neochvějné, vytrvale*
nerozpačlivý adj. *neochvějný, vytrvalý, neumdlévající; neodvratný, neodvolatelný*
nerozpačnost, -i f., **nerozpakovánie,** -ie n. *neochvějnost; vytrvalost*
nerozpačný adj. *který se nedá uvést v rozpaky, neochvějný, vytrvalý*
nerozpásaný adj. *nerozepnutý, neuvolněný* (o pásu)
nerozsuzovánie, -ie n. (čeho) *neposuzování něčeho, neuvažování o něčem*
nerozum, nerozom m. *nerozum, nemoudrost; pošetilost; neporozumění, nepochopení*
nerozumětedlný (šestislab.) adj. *nerozumný, nenadaný lidským rozumem*
nerozumně, nerozomně adv. *nerozumně, pošetile, bláhově; nechápavě; nesrozumitelně, nejasně*
nerozumnost, nerozomnost, -i f. *nerozumnost; nemoudrost, pošetilost, bláhovost;* (čeho, k čemu) *nerozumění, nepochopení*
nerozumný, nerozomný adj. *nerozumný, nemoudrý, bez rozumu; nerozumějící, nechápavý; nevzdělaný; nesrozumitelný*
nerušený adj. *neporušený, nenarušený*
nerúšný adj. *nenastrojený, nehezky oděný*

nerušujúcí adj. *neporušitelný, nepomíjející*
neruzený adj. *nenačerveněný*
neřád m. *nepořádek, zmatek; zlořád, nešvar; nepřístojnost, nepravost; bezpráví, křivda; neřádem* neprávem, neoprávněně; (koho, čeho, čí) *neřádnost, zkaženost, špatnost, hanebnost*
neřádně v. neřiedně
neřádný adj. *neuspořádaný, neurovnaný, neupravený; neřádný, proti právu a mravu, nepřístojný; nespravedlivý, neoprávněný, neopodstatněný; nešlechetný, špatný, zlý; nezřízený, nemírný, přílišný; nezkrotný; unáhlený*
neřci v. nerci
neřězaný adj. (o stromu) *nenaříznutý, nemající naříznutou kůru*
neřiedně, neřádně adv. *neřádně, nepřístojně; nemravně, hanebně; neprávem, neoprávněně; nespravedlivě; nemírné, přílišně;* (o narození) *nikoli z řádného manželství, nemanželsky*
neřka - ale i (ani) spoj. *nejen - ale i, ale ani*
neřku část. *neřkuli, natožpak, tím spíše;* neřku - ale (i) spoj. *nejen - ale i, netoliko - ale i*
nes- v. též nez-
nesbedně, nesbedlně (trojslab.) adv. *neodbytně, dotěrně*
nesbednost, nezbednost, -i f. *bujnost, nevázanost; svévolnost, zpupnost, vzpurnost; neodbytnost, dotěrnost*
nesbedný, nezbedný, nesbedlný (trojslab.) adj. (o zvířeti) *nezvládnutelný, nedající se zkrotit;* (o člověku) *svévolný, zpupný, vzpurný, bezohledný; neodbytně obtěžující, dotěrný*
nesborně adv. *ne pohromadě, jednotlivě, každý zvlášť*
nesboženstvie, nesbožie, -ie n. *neštěstí, velká nehoda, pohroma*
nesbožný adj. *nešťastný, ubohý; nebohatý, chudý; drzý, opovážlivý*
nesčastnost, -i f. *neštěstí, bída, soužení; velká nehoda, pohroma*
nesčastný adj. *nešťasný, ubohý, bídný; zdrcený; přinášející neštěstí, neblahý, zhoubný; zlý, ničemný*
nesčěstie, -ie n. *neštěstí;* nesčěstím, po nesčěstí naneštěstí, neštastně
nesčíslý, nesčitedlný, nesčitelný v. nezčíslý
nesdobizna f. *špatnost, zlé činy, ohavnost*
nesdobný adj. (o chování) *nepěkný, ošklivý, špatný*
nesdraviti, -v'u, -víš ned. *činit nezdravým, škodlivým zdraví*
nesdržěnie, nezdržěnie, -ie n. (od čeho) *nezdržení se* (něčeho nežádoucího); *nezdrženlivost, neovládání se*
nesebraně adv. (o modlení) *nesoustředěně, s nesoustředěnou pozorností*
nesetrvánlivost, -i f. (na čem) *nevytrvalost, neschopnost vytrvat*
nesetrvavý adj. *nevytrvalý*
neseznaný ad*l. nepoznaný, neznámý*
neshověnie, -ie n. (komu) *neochota vyhovět někomu, příkrost, neshovívavost*
neschovalý adj. (čeho) *provinilý nezachováním něčeho*
nesila, nesilnost, -i f. *nedostatek síly, slabost, nepevnost*
nesilný adj. *nemající sílu, slabý, nemohoucí*
nesjednánie, -ie n. (s kým) *nejednotnost, neshoda, rozdílnost*
nesjednaný adj. *nejednotný, neshodný, rozdílný* (v. též nezjednaný)
neskľudnost, -i f. *neklid, nepokojnost; bujnost, nevázanost*
neskľudný adj. (o člověku) *nepokojný, nesnášenlivý; bezuzdný;* (o ději, skutku) *rušící mír, nepřátelský;* (o zvířeti) *divoký, bujný*
neskonajúcí, neskonalý adj. *neskonalý, nekonečný, věčný; neskončený, nedokončený*
neskonaně adv. *nekonečně, věčně; neurčitě, přibližně*
neskonánie, -ie n. *neskonalost, nekonečnost; nedokonalost*
neskonaný adj. *nekonečný, neskonalý, nesmírný*
neskrovně adv. *velice, hodně, značně, hojně; nemírně, nestřídmě*
neskrovnost, -i f. *nesmírnost, ohromnost; nemírnost, nestřídmost*
neskrovný adj. *nesmírný, ohromný, nespočetný, hojný;* neskrovný v sboží nesmírně bohatý; *přílišný, nemírný, nestřídmý, bezuzdný; neumírněný, nezdrženlivý*

neskrytě adv. *nepokrytě, zjevně, veřejně, otevřeně*
neskrytý adj. *nepokrytý, zjevný, zřejmý, očividný*
neskúpý adj. *neskoupý, nelakomý, štědrý; drahý, nákladný, přepychový*
neslabě adv. *silně, pevně, bez slabosti*
neslaně adv. *netečně, tupě*
neslaný adj. (o pokrmu) *neslaný;* (o člověku) *tupý, omezený, hloupý*
nesličenstvie, -ie, **nesličenstvo** n. *nešlechetnost, hanebnost*
nesličně adv. *nehezky, škaredě; nešlechetně, hanebně nenáležitě, nepatřičně*
nesličnost, -i f. *nehezkost, nevzlalednost; nešlechetnost, hanebnost; bezbožnost, hříšnost*
nesličný adj. *nehezký, škaredý, ošklivý; nepěkný, nedobrý; nešlechetný, špatný; nepatřičný, nesprávný; nezpůsobilý, neschopný*
nesľúbiti sě, -b'u, -bíš sě dok. (komu) *znelíbit se někomu, stát se nepříjemným, nemilým*
neslušenstvie, -ie n. *nepřístojnost, nenáležité chování*
neslušně adv. *nepatřičně, nenáležitě; nepěkně, ošklivě, hanebně; neslušně, nemravně, nestoudně, hříšně*
neslušný adj. *nepatřičný, nenáležitý, nesprávný;* (komu, k čemu) *nehodící se na někoho, k něčemu.; nepřípustný* (z hlediska rituálního, právního ap.), *nedovolený, zakázaný:* svedl jest (ďábel) máteř vaši, aby jedla s dřěva neslušného; *nepěkný, ošklivý, ohavný; neslušný, nemravný, nestoudný, hříšný*
neslužebný adj. *neochotný k službě, neúslužný*
nesmělost, -i f. *nesmělost, bázlivost*
nesměstnaný adj. *prostorově neomezený*
nesmiera f. *nesmírnost, bezmeznost; neumírněnost,* (v jídle, pití) *nezdrženlivost, nestřídmost*
nesmierně adv. *nezměřitelné, bez míry, nesmírně, bezmezně; neosrovnatelně, nepoměrně neumírněně,* (o pití) *nestřídmě; nevhodně*
nesmiernost, -i f. *bezměrnost, nezměřitelnost, neomezenost,* (boží) *nekonečnost;* (čeho) *nesmírnost, nesmírná velikost;* (v čem) *neumírněnost, upřílišenost;* (o jídle, pití) *nezdrženlivost, nemírnost, nestřídmost*
nesmierný adj. *nezměřitelný;* (o bohu) *nekonečný; nesmírný, bezmezný, obrovský;* (o člověku) *neumírněný, nezdrženlivý, nevázaný, zpupný, svévolný:* byl to lid nesmierný; (v jídle a pití) *nestřídmý*
nesmiešeně adv. (o výkladu Písma) *neporušeně, bez příměsků, čistě*
nesmilně adv. *nesmilně, zdrženlivě, cudně*
nesmilnost, -i f. *čistota, nevinnost, cudnost*
nesmilný adj. *pohlavně zdrženlivý, cudný; neporušený, nevinný*
nesmilstvie, -ie n. *pohlavní čistota, nevinnost*
nesmluvný adj. *cizácký, s kterým není možno se domluvit, barbarský*
nesmrtedlný (čtyřslab.), **nesmrtelný** adj. (o duši, bohu ap.) *nesmrtelný, věčný;* (o něčem abstraktním) *nepomíjející, nehynoucí, trvalý;* (o hříchu) *nikoli smrtelný, nepřivozující věčné zatracení, všední* (nábož.); kráva nesmrtedlná v. kráva
nesmysl (dvojslab.), -a, -u m. *nerozum, rozumová omezenost; nerozumnost, pošetilost, hloupost; nesmysl, nesmyslný nápad; pomatenost, nepříčetnost, šílenství*
nesmyslenie, nesmyšlenie, -ie n. *nerozum, nemoudrost, pošetilost*
nesmysleti, nesmysliti, -šľu, -slíš ned. *být bez rozumu, nerozumné smýšlet, nebýt soudný; nebýt při smyslech, být pomatený*
nesmyslně (trojslab.) adv. *nerozumně, nemoudře, pošetile, hloupě*
nesmyslnost (trojslab.), -i f. *nerozumnost, nemoudrost, pošetilost, hloupost; zastření smyslů, pomatenost, nepříčetnost, šílenost*
nesmyslný (trojslab.) adj. *nemyslící, neobdařený rozume*m. hovada nesmyslná; *nerozumný, neosvícený; nemoudrý, pošetilý; nesmyslný; nepříčetný, pomatený, šílený*
nesnad adv. *nesnadno, stěží; sotva, s malou pravděpodobností*
nesnadenstvie, -ie n. *nesnáz, obtíž, svízel; nesnadno pochopitelná věc, záhada; rozepře, spor*
nesnádka f. *nesnáz, obtíž, potíž, těžkost; rozepře, spor*

nesnadně adv. *nesnadno, s nesnázemi, s potížemi, stěží; namáhavě, pracně; jen nerad; sotva; nedobře, špatně, zle; naléhavě, důtklivě*
nesnadno adv. *nesnadno, s nesnázemi, s potížemi:* musíš nesnadno je vykopati
nesnadnost, -i f. *nesnadnost, těžkost, obtížnost; námaha, úsilí; nesnáz, potíž; rozepře, spor*
nesnadný adj. *nesnadný, obtížný, těžký;* jest nesnaden k čemu nesnadno se da + inf.*:* ni jeden hrad tak nesnaden ani město jest dobyti; *nesnadno dostupný rozumu, těžko pochopitelný;* (o boji) *sporný, nesnadno rozhodnutelný;* (o člověku) *neodbytný; nesnášenlivý, nevlídný, příkrý;* (zvl. o ženě) *nepřístupný, odmítavý*
nesnáze, -ě f. *nesnadnost, těžkost; námaha, vynaložení sil, úsilí:* s nesnázú nesnadno, pracně; *nesnáz, svízel, strast;* (v čem) *překážka; ztráta, újma, škoda; starost, obtížná záležitost;* (o co, o čem, v čem) *pochybnost, nejistota; rozepře, spor; odpor, projev nesouhlasu, nevole*
nesnázka f. *nesnáz, těžkost, obtíž; starost, obtížná záležitost; pochybnost, nejistota;* (o co, o čem) *pře, spor*
nesnažně adv. *nesnaživě, nedbale*
nesnažnost, -i f. *nesnaživost, nedostatek snahy nebo horlivosti, nedbalost*
nesnažný adj. *nesnaživý, nedbalý, liknavý*
nesnesedlný (čtyřslab.) **nesnesitedlný, nesnositedlný** (pětislab.) adj. *neúnosný, jsoucí k neunesení; nesnesitelný, nedající se snést;* (o člověku) *nesnesitelné zlý*
nesočilivý adj. *neosočitelný, bezúhonný*
nespánie, -ie n. *nespaní, bdění; nespavost*
nespatřený, nespatřitedlný (pětislab.) adj. *nespatřitelný, zrakem nepostižitelný*
nespěšně adv. *pomalu, beze spěchu, pozvolna; liknavě, zdlouhavě, váhavě*
nespieš(e) adv. *ne tak snadno, nesnadno*
nesplňenie, -ie n. *nesplnění, nedodržení* (závazku); *nezaplacení*
nespopadený, nespopaditedlný (šestislab.), **nespopatedlný** (pětislab.) adj. *nepochopitelný, nevyzpytatelný*
nesporota f. *nehospodárnost*
nesporý adj. *nevydatný, neposkytující mnoho užitku*
nespravedlivost, nespravedlnost (čtyřslab.), -i f. *nespravedlivost; bezpráví, křivda; nepravost, hříšnost, hřích*
nespravedlivý adj. *nespravedlivý, bezprávný; jsoucí v rozporu s náboženským učením, hříšný*
nespravedlný (čtyřslab.) adj. *nesprávný, nenáležitý, špatný; nespravedlivý; jsoucí v rozporu s náboženským učením, hříšný*
nesprávně adv. *nesprávně; nespravedlivě, neprávem, neoprávněně*
nesprávný adj. *nesprávný, špatný; nedobrý, nešlechetný, zlý*
nesprostenstvie, -ie n., **nesprostnost,** -i f. *neupřímnost, obojakost, faleš*
nesprostný adj. *neupřímný, obojaký, falešný*
nesrdečný adj. (o modlitbě) *nesrdečný, neprocítěný, neopravdový*
nesrdnatý adj. *nerozumný, nemoudrý*
nesrovnalý adj. *nesnášenlivý, nesnášející se*
nesrozuměnie, -ie n. *neporozumění, nepochopení*
nesstálý, nestálý adj. *nestálý, nevytrvalý, vrtkavý*
nesstánie, nestánie[1], -ie n. *nevytrvalost*
nesstihatedlný, nestihatedlný (pětislab.), **nesstihlý, nestihlý** adj. *nevystižitelný, nepostižitelný, nepochopitelný*
nesstihnutý, nestihnutý, nesstižený, nestižený adj. *nepostižitelný, nepochopitelný; nepředstavitelný*
nesstižitedlný, nestižitedlný (pětislab.) adj. *nepostižitelný, nevyzpytatelný; nepředstavitelný, nesmírný*
nesšitedlný (čtyřslab.), **nesšitý** adj. *nesešitý, vyrobený z jednoho kusu tkaniny*
nestálý; nestánie[1] v. nesstálý; nesstánie
nestánie[2], -ie n. *nedostavení (se) zvl. k soudu*
nestateč, -i f. *nicotnost, bezvýznamná věc; špatnost, hříšnost*
nestatečenstvie, -ie n. *nemohoucnost, slabost; neužitečnost, marnost, nicotnost*

nestatečně adv. *nedostatečně; neužitečně, špatně, naplano*
nestatečniti, -ňu, -níš ned. *činit slabým, oslabovat*
nestatečnost, -i f. *nemohoucnost, slabost; nicotnost, marnost, planost, prázdnota, bezcennost; něco marného, nicotného,* zvl. *neužitečný čin; špatnost, hříšnost*
nestatečnóstka f. *marnůstka, nicůtka* (hanl.)
nestatečný adj. *slabý, mdlý; neschopný, nezpůsobilý; ubohý, bědný, nuzný; nepatrný, nicotný; marný, planý, neužitečný; špatný, hříšný*
nestatenstvie, -ie n. *slabost, mdloba*
nesterně, nestorně adv. *opovážlivě, drze*
nesterný adj. (o člověku) *nemírný, nezkrotný, opovážlivý, drzý (?);* (o úsilí) *nezdolný, vytrvalý*
nésti, nesu, -eš ned. *nést:* noha nese všecky údy; vě svě sirobu nesle snášely jsme osiřelost; utrpenie nésti; súd nésti být souzen; pomstu nésti mstít se; nésti pro svět marné chvály být učasten; *unášet, odnášet, odvádět, odvážet:* potom jeho (krále Václava) nesl do Vídně; *oblékat si, mít na sobě:* kožichy nesú lisie; (Ježíš) trnovú korunu ráčil jest nésti; *mít v sobě, obsahovat:* Ježíšova řeč ten rozum nese; *vykonávat:* úřad, práci nésti; *roznášet, rozhlašovat:* ať žádný škodných novin nenese; *dávat, poskytovat, plodit:* nemóž dřevo dobré ovoce zlého nésti; *nést odplatu, brát na sebe něčí provinění:* Beránče boží, jenž neseš hřiechy světa; *být původcem něčeho,* (o svědectví) *vydávat:* mnozí křivé svědečstvie nesiechu proti Ježíšovi; *provdávat:* slušelo by dceř mocného krále za ciesařě nésti; - nésti sě *nést se; vznášet se; snášet se; ubírat se, směřovat:* do České země sú sě nesli; (nad čím) *zabývat se, obírat se* čím. rozum řemeslníka nese sě nad dielem; *chovat se, jednat:* nešlechetně sě nesú; (nad koho) *vynášet se, vypínat se;* (za koho) *vydávat se:* těch časóv dva, třie i čtyřie za papežě sě nesli
nestih-; nestiž-; nastojte v. nesstih-; nesstiž-; nastojte
nestorín m. *nestorián, stoupenec učení biskupa Nestoria*
nestorně v. nesterně
nestrašivý, nestrašlivý adj. *nebojácný, smělý*
nestrpělivý, nestrpělný, nestrpělý adj. *nesnesitelný, hrozný*
nestřiezlivost, -i f. *nestřídmost, neumírněnost, neskromnost*
nestřiezlivý, nestřiezvý adj. *nestřídmý, nenasytný; nasycený, sytý*
nestud m. *nestydatost, nestoudnost; necudné jednání, smilstvo*
nestudatost, -i f. *nestydatost, necudnost; necudný skutek, smilstvo*
nestudatý adj. *nestydatý, drzý; necudný, smilný*
nestúdně adv. *nestoudně, bezostyšně, drze; hanebně, potupně*
nestvořený adj. (o bohu) *nevzniklý stvořením, existující bez stvoření*
nestydatstvie, -ie n. *nestydatost, nedostatek studu; smilstvo*
nestydcě adv. *nestydatě, nestoudně, beze studu*
nestydivý v. *nestydlivý*
nestydkost, -i f. *nestydatost, necudnost; smilstvo*
nestydký adj. *nestydatý, urážející stud, necudný*
nestydlivost, -i f. *nestydatost, drzost; necudnost, smilnost; smilstvo*
nestydlivý, nestydivý adj. *nestydatý, nestoudný, drzý; necudný, nemravný, smilný;* (o chování) *opovrženíhodný, hanebný*
nesuždžený, nesužděný adj. *nespoutaný, nevázaný, bezuzdný*
nesvacený adj. *nesvěcený, nevysvěcený, neposvěcený*
nesvádný adj. *svárlivý*
nesvárlivý adj. *nemilující sváry, snášenlivý*
nesvatebný adj. *(pohlavně) neporušený, čistý*
nesvědomý adj. *neznalý, neobeznámený; neznámý, nepovědomý*
nesvěřitedlný (pětislab.) adj. *neuvěřitelný, neslýchaný*
nesvětlo n. *opak světla, stín*
nesvévolně adv. *ne z vlastní vůle*
nesvítěženie, -ie n. (nad kým) *nezvítězení, nepokoření někoho*
nesvobodenstvie, -ie n., **nesvobodnost,** -i f. *nesvoboda, nedostatek svobody*
nesvobodně adv. *nikoli svobodně, ne z vlastní vůle, nedobrovolně*

nesvódný adj. *nemohoucí být sveden, nedající se svést:* bych s tvé cěsty (Hospodine) *byl nesveden*
nesvój zájm. *cizí, nikoli vlastní:* siemě tvé bude putovati v zemi nesvéj; *nevlastní, nejsoucí v pokrevním příbuzenství; nepatřičný, nenáležitý*
nesvolenie, -ie n. *nesvolení, nesouhlas; rozepře, svár, nesrovnalost*
nesvornost, -i f. *nesvornost, nejednotnost; svár, rozepře,* (v pl.) *rozbroje, různice; nesoulad, nesrovnalost, rozpor*
nesvorný adj. *nesvorný, nejednotný, svárlivý;* (komu, čemu, s čím) *nesrovnávající se, nejsoucí v souladu, nesouhlasný*
nesvrchovánie, -ie n., **nesvrchovanost,** -i f. *nedokonalost, nedostatečnost*
nesvrchovaný adj. *nedokonalý, nevyspělý*
nesvyklý v. nezvyklý
nesytě adv. *nenasytně, hltavě*
nesytost, -i f. *nenasytnost, hltavost, chtivost*
nesytý adj. *nenasycený, hladový, lačný; nenasytný, neukojitelný;* (o pokrmu) *nesytící, neukojující hlad, nevydatný*
neščedrota f. *neštědrost, skoupost, lakomost*
nešeřědstvie, -ie n. *neposkvrněnost, mravní čistota, bezúhonnost*
nešietný adj. *nespadající do stařeckého věku*
neškodlenstvie, -ie n. *neposkvrněnost, mravní čistota, bezúhonnost, nevinnost*
neškodný adj. *neškodný, neškodlivý;* (o osobě) *neprovinilý, nevinný; jsoucí beze škody, bezúhonný*
nešlechetenstvie, -ie n. *nešlechetnost; nepravost, špatný skutek*
nešlechetně adv. *nešlechetně, nečestně, hanebně; nestoudně; hříšně*
nešlechetník m. *nešlechtic, člověk nízký rodem i svým chováním; nešlechetník, hanebník, ničema, padouch; bezbožník, hříšník*
nešlechetnost, -i f. *nešlechetnost, neušlechtilost, ubohost; hříšnost, bezbožnost, zlotřilost; špatný skutek, nepravost, hřích*
nešlechetný adj. *nešlechtický, neurozený; nešlechetný, nečestný, podlý, mrzký;* nešlechetné ženy nepočestné, nevěstky; *špatný, hanebný, nestoudný; ukrutný, krutý, hrozný; jsoucí v rozporu s* nábo*ženským učením, hříšný;* zpodst. m. ďábel, zlý duch
nešlechta, -y m. *nešlechtic; nešlechetník, hanebník*
nešpor, mešpor m. *doba uprostřed mezi polednem a večerem*
nešproch m. *replika na průpovídku*
neštrychovaný adj. *převyšující okraje míry, vrchovatý*
nešvarnost, -i f. *šerednost, ošklivost, nevzhlednost*
nešvarný adj. *šeredný, nevzhledný; nešlechetný, špatný; nenáležitý, nesprávný;* (k čemu) *nezpůsobilý, neschopný (čeho)*
netáhnúti, -nu, -tiehneš dok. *nestačit, sotva moci;* netáhnútí (s inf.) - až sotva (s tvarem slovesa urč.) - a již, a hned, když v tom už: netaže dořeci *sotva dořekl;* netáhnu přijíti ke vsi, až inhed bojuji se psy
netajemně, netajně adv. *veřejně, nepokrytě, zjevně*
netajný adj. *nikoli tajný, zjevný; veřejně známý, obecně povědomý*
netbací adj. *nedbající; nedbalý, ledabylý, nepečlivý, lhostejný*
netbalivě, netbánlivě adv. *nedbale, nepečlivě; lhostejně, netečně*
netbalivost, netbánlivost, -i f., **netbalstvie,** -ie n. nedbalost, nepečlivost; lhostejnost; neopatrnost, neostražitost
netbalivý, netbánlivý, netbatedlný (čtyřslab.) adj. *nedbající; nedbalý, nepečlivý*
netbánie, -ie n. *nedbání; nepečlivost, nedbalost, netečnost; neopatrnost, neostražitost*
netbavě adv. *nedbale, nepečlivé; liknavě nevázaně, nespoutaně, hříšně*
netbavost, -i f. *nedbalost, nepečlivost*
netbavý adj. (čeho, koho, na koho) *nedbající, nevšímající si, nestarající se;* netbav býti (s inf.), aby neusilovat, nesnažit se; *nedbalý, zanedbávající své povinnosti, nepečlivý, nesnaživý; neopatrný, neostražitý*

nětco; netčicě v. něčso; necčicě
netělesný adj. *netělesný, nehmotný, duchovní; pomyslný, abstraktní*
něterde; něterdy v. některde; některdy
něterý v. některý
netesklivý adj. *netesklivý, nesklíčený; neskličující, nevzbuzující tíseň*
netěšenie, -ie n. (kým, nad kým) *nedostatek potěšení, nedostatek radosti z něčeho:* dětmi, nad dětmi netěšenie
netěžený adj. (o půdě) *neobdělávaný*
netěžký adj. *jsoucí bez tíže*
nětička f. *topička, žena obstarávající topení*
netichý adj. *netichý, hlučný; sveřepý;* (o zvířatech) *divoký*
Nětišě, -ě f. *Anežka*
netoliko, netolik adv. *nejen:* netoliko - jelikož ani ne tak - jako; netoliko - jako ne tak - jako; netoliko - ale (i), ale brže nejenom - ale i, nejen - ba dokonce: to oni uslyševše netolik sě polepšivše, ale v srdcích svých sě viece rozdráždivše
netopýř, -ě m. *netopýr*
netovařišný adj. *nedružný, nerad se přátelící, nespolečenský*
netrajúcí; nětrdy v. netrvajúcí; některdy
netrefnost, -i f. *nenáležitost, nepravost, špatnost*
netrefný adj. *nenáležitý, nesprávný, špatný; nehodný, zlý*
netresktadlný (čtyřslab.), **netresktajúcí, netresktalivý, netresktánlivý, netresktatedlný** (pětislab.) adj. *nezasluhující výtky, bezúhonný*
netresktavý adj. *nezasluhující výtky, bezúhonný; nevychovaný, neukázněný, rozpustilý*
netrpědlnost, netrpedlnost (čtyřslab.), **netrpělivost,** -i f. *opak trpělivosti, neochota snášet příkoří nebo utrpení, nepokornost; schopnost netrpět, překonávat bolest; nedůtklivost, nesmířlivost, nesnášenlivost; nepříjemnost*
netrpědlný (čtyřslab.), **netrpějúcí** adj. *netrpící; nesnesitelný, strašný, hrozný*
netrpělivě adv. *nikoli trpělivě, s nechutí, neochotně; netrpělivě, nedočkavě, chtivě*
netrpělivý adj. *nesnášející, nemohoucí strpět, snést něco; neschopný snášet utrpení nebo příkoří; netrpící, nepociťující bolest; nedůtklivý, popudlivý, zpupný;* (čeho) *nedočkavý, chtivý*
netrpěnie, netrpenie, -ie n. *netrpění, nesnášení; nedočkavost, chtivost*
netrpný adj. *netrpící, nepociťující utrpení; pomíjející, nestálý, netrvalý*
netrp'úcí adj. *nesnesitelný, strašný, hrozný*
netrtý adj. (o cestě) *neurovnaný, neupravený k chůzi*
netrudovatina f. *nepostiženost malomocenstvím*
netruchlivý adj. *neobtížný, nejsoucí na obtíž*
netrvajúcí, (čtyřslab.), **netrajúcí, netrvavý** (trojslab.) adj. *netrvalý, netrvanlivý, pomíjivý*
netřěný adj. (o koření, plodech ap.) *netřený, neutřený, nerozdrcený;* (o cestě) *neurovnaný, neupravený k chůzi*
netuhý adj. (k čemu) *nepevný, málo houževnatý, nevytrvalý (v něčem):* já, ke cti člověk netuhý
netúžebný adj. *nepříliš toužící, nedychtivý*
netúžný adj. *jsoucí bez hany, nezasluhující výtky*
netvárnost, netvářnost, -i f. *nevzhlednost, ošklivost*
netvárný, netvářný adj. *nehezký, ošklivý; beztvarý, beztvárný*
netvrdný adj. *neopevněný, nepevný*
netvrdost, -i f. *něco nepevného, slabé místo, nedostatečné opevnění; slabost, nedostatečnost*
netvrdý adj. *nepevný, neopevněný; mdlý, slabý;* ještě netvrd v nohy ještě neumí chodit
neucělivý adj. *nezocelitelný, nezhojitelný*
neučedlný (čtyřslab.) adj. *neučenlivý, nechápavý*
neučený, núčený adj. *neučený, neškolený, navzdělcsazý; zaostalý, primitivní;* (v čem) *nevyučený, nestudovaný; nábožensky nepoučený, nezasvěcený; nekněžský, laický;* zpodst. m. *nekněz, laik; neodborník, diletant*
neučiněný adj. *neučiněný, nevykonaný, neuskutečněný;* (o bohu) *nestvořený, nevzniklý stvořením*

neučstiti, neuctíti, -ěšču, -čstíš dok. *zneuctít, potupit, pohanět; znesvětit; opovrhnout, pohrdnout, znevážit*
neučščenie, -ie n. *zneuctění, potupení*
neudatenstvie, neudatstvie, -ie, **neudatstvo** n. *nedostatek udatnosti, nestatečnost*
neufajúcí adj. (v koho) *nedoufající v někoho, nespoléhající se na někoho*
neufánie, -ie n. *nedostatek naděje, malověrnost*
neuhasujúcí adj. *neuhasínající, nehasnoucí*
neuhašený ad*l. neuhasitelný, nezhasitelný*
neuchovajúcí adj. *nevyhnutelný, neodvratný*
neujiščený adj. (čím) *nezpevněný, nezaložený pevně na něčem, nezakotvený v něčem*
neuka, -y m. *nevzdělanec; neodborník*
neukazitedlný (šestislab.) adj. *nezkazitelný, nepodléhající zkáze; nepomíjející*
neúkľud m. *neklid, nepokoj, rozrušení mysli, znepokojení; shon, zmatek*
neúkľudnost, -i f. *neklid, znepokojení; neodbytnost*
neúkľudný adj. *neklidný, nepokojný; bouřlivý*
neukľuzený adj. *nevyrovnaný, nemající vnitřní klid; nerozvážný*
neúkojný adj. *neutišitelný, nesmiřitelný, urputný*
neukrocený, neukrotidlný (pětislab.) **neukrotilý, neukrotlý** adj. *nezkrocený, divoký; nezkrotný, bezuzdný*
neuléčený adj. *nevyléčitelný, neuzdravitelný;* (o jedu) *smrtící*
neuléčidlný (pětislab.), **neuléčitedlný** (šestislab.), **neuléčitý** adj. *nevyléčitelný, neuzdravitelný*
neumělost, -i f. *neuměloat; neznalost; nevědomost, nemoudrost, hloupost;* nábož. *hřešení z nevědomosti*
neumělý, númělý adj. *neumějící něco; neznalý, nevzdělaný, neučený, nevyučený; nevědomý, nevědoucí; nemoudrý, hloupý*
neuměnie, -ie n. *neumění, nedovednost; neznalost, nevědomost; nemoudrost, nerozumnost, hloupost*
neumenšeně adv. *nezmenšeně, v stejné míře, stejně*
neuměný adj. *netušený, nepředstavitelný*
neúměrnost, -i f. *nesmírnost, bezmeznost*
neúměrný adj. *jsoucí nad jakoukoli míru, nezměřitelný, nekonečný* (o bohu); *nezměrný, bezmezný, obrovský, nesmírný*
neumětedlnost (pětislab.), **neumětelnost,** -i f. *nevědění, nevědomost, neznalost*
neumětedlný (pětislab.) adj. *neznalý, nevzdělaný; zaostalý, nekulturní;* zpodst. m. *nevzdělanec*
neumierajúcí adj. *nesmrtelný*
neumnohý adj. *nemnohý, nehojný*
neumnožený adj. *nezmnožitelný, nedající se rozhojnit;* milostí neumnožený co do lásky nepřevyšitelný
neumořený adj. *neumořený, neutýraný k smrti, neumučený*
neumrtvený adj. *neumrtvený, neusmrcený, nezahubený*
neunositedlný (šestislab.) adj. *neúnosný; nesnesitelný*
neupřiemě, neupřiemně, neupřiemo adv. *nepřímo; neupřímně, pokrytecky, falešně*
neupřiemnost, neupřiemost, -i f. *neupřímnost, pokrytectví, faleš; nepravost, nešlechetnost, špatnost; špatný skutek, hřích*
neupřiemný, neupřiemý adj. *nerovný, nepřímý, křivý; neupřímný, pokrytecký, falešný; nešlechetný. špatný, zlý*
neuptale adv. *nepostižitelně, nenápadně:* neuptale vyprázdniti boha z lidí
neuptalý adj. *nejsoucí předmětem ptaní, dotazování, nesporný; nevyzpytatelný;* (o chování) *dobře nerozvážený, nerozumný*
neuptánie, -ie n. *nezjištění, nepoznání:* neuptánie pravé pravdy
neurozenie, neurozenstvie, -ie n. *neurozenost, nízký původ; opovržení, nevážnost*
neurozený adj. *nezrozený, nenarozený; neurozený, nešlechtický; opovrhovaný, jsoucí v nevážnosti, ubohý*
neusdravedlný (pětislab.), **neusdravený, neusdravitedlný** (šestislab.), **neúsdravný** adj. *neuzdravitelný, nevyléčitelný, nezhojitelný;* (o jedu) *smrtící*

neustalý adj. *neunavený; neúnavný, neustálý, ustavičný*
neustavený adj. *nepevný, vrtkavý*
neustavičenstvie, -ie, **neustavičenstvo** n. *nestálost, pomíjivost; vrtkavost*
neustavičně adv. *nikoli stále, na čas, nesoustavně; vrtkavě, proměnlivě*
neustavičnost, -i f. *nestálost, proměnlivost; pomíjivost, časnost; nevytrvalost, vrtkavost, těkavost; nevytrvalost v dobrém, nepevnost (mravní)*
neustavičný adj. *nestálý, proměnlivý; pomíjivý; toulavý, těkavý; nevytrvalý, vrtkavý; odpadlý od společenství, vylučující se ze společenství* (zvl. náboženského)
neustavičstvo n., **neústavnost,** -i f. *nestálost, pomíjejícnost, nevytrvalost, vrtkavost*
neústavný adj. *nestálý, proměnlivý, nejistý;* (o činnosti člověka) *neužitečný, marný, planý; nevytrvalý, nepevný, vrtkavý*
neušlechtilý adj. *neušlechtilý, nevýznamný, obyčejný; nešlechtický, neurozený, nízký rodem*
neutázalý adj. *který se neporadil*
neutěšenie, -ie n. *neutěšitelnost, bezútěšnost, zoufalství*
neutrhavý adj. *neutrhačný, nepomlouvačný*
neutřěný adj. *neurovnaný, neupravený:* neutřěná cěsta
neuvěřený adj. *neuvěřitelný; nepředstavitelný*
neužilý adj. *neužívaný; neužilý, nepřející, skoupý*
neužitečný adj. *neužitečný; neúrodný, neplodný; neprospěšný, nepotřebný, zbytečný; neblahý, škodlivý*
neužitek, -tka, -tku m. *škoda, újma*
neválečný adj. *nebojovný, pokojný, mírný:* náš spasitel Ježíš neválečný
neváženie, -ie n. *znevažování, nevážnost*
nevděčenstvie, nevděčstvie, -ie, **nevděčenstvo, nevděčstvo** n. *nevděčnost, nevděk*
nevděčný adj. *nevděčný; nepříjemný, nemilý, protivný*
nevděk adv. *proti mysli* (srov. vděk)
nevěc, -i f. *znamení, symbol* (nikoli skutečná věc)
nevěčný adj. *nikoli věčný, časný, pomíjivý;* (o člověku) *smrtelný*
nevěděnie, -ie n. *nevědomost, neznalost; nerozumnost, hloupost;* nábož. *hřešení z neznalosti náboženských přikázání*
nevěděný adj. (kým) *neznámý* (někomu), *nepoznaný* (někým)
nevědka f. *nevědomost, nerozumnost, hloupost;* v nevědky koho bez vědomí, mimo nadání
nevědomě adv. *nevědomě, neúmyslně, mimovolně, bezděčně; bez vědomí někoho, tajně, skrytě*
nevědomie, -ie n. (čeho) *nevědění, nevědomost* (o něčem), *neznalost (něčeho);* s nevědomím koho bez vědomí, mimo nadání, aniž někdo ví; z nevědomie, skrzě nevědomie neuvědoměle, z nevědomosti, z neznalosti; nábož. *hřešení z neznalosti náboženských přikázání*
nevědomstvie, -ie n. *nevědomost, hloupost*
nevědomý adj. (komu) *neznámý, nepoznaný* (někým); (o hříchu) *nevědomý, neuvědomělý; nepoznatelný;* (o člověku) *nevědoucí, neznalý, nevědomý*
nevědúcí adj. *nevědoucí, nevědomý, neznalý*
nevěhlas, -a m. *nerozumný člověk, pošetilec*
nevěhlasenstvie, nevěhlasstvie, -ie n. *nerozum, nerozumnost, pošetilost*
nevěhlasně adv. *nerozvážně, nerozumně, pošetile*
nevelí adj. *nevelký, dost malý; nedůležitý, méně významný*
nevelmi, nevelmě adv. *nevelmi, nemnoho, nepříliš*
nevěra, neviera f. *nevěra, věrolomné jednání, zrada;* nevěry dle pro nevěru; nevěru učiniti komu zachovat se věrolomně, zklamat důvěru; *nevěrnost, věrolomnost, proradnost;* nevěrú, pod nevěrú věrolomně, zrádně; *nepoctivost, nešlechetnost;* nevěru okázati, ukázati (komu) zachovat se nepoctivě, nečestně (vůči někomu); *nevěrectví; nedostatečná vira v boha; odklon od pravé víry, bludná víra, kacířství; bezbožnost, hříšnost, hřích*
nevěrně adv. *nevěrně, věrolomně, proradně, zrádně; lstivě, podvodně, falešně;* nevěrněť na kostku mece falešně hraje v kostky; *nepoctivě, nešlechetné, špatně; nepravdivé, lživě; v rozporu s pravou vírou*
nevěrník m. *věrolomník, zrádce; bezbožník, neznaboh*

nevěrnost, -i f. *nevěra, nevěrnost; malověrnost; nevěrectví, bezbožnost, hřích*
nevěrný adj. *nevěrný, věrolomný, zrádný:* ta dva prorádcě, nevěrného skutka skládcě; nevěrné jméno jméno věrolomníka, zrádce; *lstivý, podvodný, falešný;* v nevěrný plášček sě odieti v pláštík falše; *nešlechetný, špatný; neuvěřitelný, pravdě nepodobný: nevěřící (v boha); malověrný; bludný, kacířský; bezbožný, protivící se bohu*
nevěřenie, -ie n. *nevěrectví, nevíra v boha; nedostatečná víra v boha, malověrnost;* (čemu) *nevěření, nedůvěra* (k něčemu)
nevěřitedlný (pětislab.) adj. *neuvěřitelný, pravdě nepodobný, podivný; bezbožný, hříšný*
nevěřúcí, nevěřujúcí adj. *nevěřící, bezbožný, protivící se bohu, hříšný; malověrný, málo důvěřující v boží moc; nedůvěřivý, podezřívavý*
nevěsta f. *nevěsta; snacha; švagrová, bratrova manželka; manželka pokrevního příbuzného vůbec*
nevěstčenie, -ie n. *prostituce*
nevěstčí adj. *nevěstčí, nevěstce vlastní;* dóm (domek, stan) nevěstčí nevěstinec
nevěstka f. *nevěstka, prodejná žena, prostitutka;* nevěstka (babylónská) za reformace často hanl. označení římské církve
nevetchý adj. *nevetchý;* býti nevatech čeho být pevný, neochabovat, neumdlévat v něčem
nevětrný (trojslab.) adj. *nevzdušný, dusný, nevětraný*
nevídalý adj. *neviděný, nevnímaný zrakem*
nevídaný adj. *nevídaný, neobvyklý, nezvyklý; nevídaně velký, náramný; neviděný, nespatřený; neviditelný*
nevidědlný (čtyřslab.), **nevidělný, nevidlný** (trojslab.), **nevidějúcí, nevidětedtný, neviditedlný** (pětislab.) adj. *neviditelný*
neviděný adj. *neviděný, nespatřený; neviditelný:* z neviděné duše viděné sě tělo spravuje
nevidky adv. v nevidky (koho) *při nedívání se (někoho), mimo pozornost, mimo nadání*
nevidomě adv. *neviděně, nepozorovaně, skrytě; neviditelně, nevíditelným způsobem, netělesně*
nevidomie, -ie n. *nevidění; zaslepenost, omezenost chápání*
nevidomý adj. *nevidomý, slepý; neviděný; neviditelný:* zpodst. m. nábož. *Neviditelný, bůh;* nevidomé n. *neviditelná boží podstata;* z nevidoma znenadání, náhle
nevidúcí adj. *nevidoucí, nevidomý, slepý; neviděný, skrytý; neviditelný*
nevina f. *nevina;* očistiti nevinu (neviny) čí prokázat nevinu, ospravedlnit (se); *nevinnost, bezúhonnost; pohlavní čistota*
nevinně adv. *nevinně; neprávem, neoprávněně, nespravedlivě:* nevinně sě jí jest stalo; *řádně, bezúhonně*
nevinný adj. *nevinný; nezaviněný, nezasloužený; vinou nebo hříchem (ještě) nezatížený; mravně neporušený, bezúhonný, pohlavně čistý;* (komu) *nejsoucí ničím povinen, nemajicí závazek (vůči někomu), nedlužný (někomu)*
nevládyčstvie, -ie n. *opovržení, ubohost*
nevlastnost, -i f. (řěči) *nevlastní, přenesený význam*
nevodář, nevodnář, -ě, **nevodník,** -a m. *výrobce nevodů* (tažných rybářských sítí)
nevodina, nevodnost, -i f. *místo bez vody, vyprahlá krajina, poušť*
nevodný adj. (o krajině) *jsoucí bez vody, vyprahlý;* (o ptácích) *nikoli vodní, nežijící u vody*
nevole, nevóle, -e f. *nevůle, nechtění:* voľú - nevoľú volky nevolky, chtě nechtě; *nevole, nechuť, nelibost; neshoda, rozepře, svár; nepříjemnost, nesnáz, strádání*
nevolnost, -i f. *nedostatek volnosti, nesvoboda, závislost; nevůle, nechtění; nevole, nechuť, nelibost*
nevolný adj. *nevolný, nesvobodný; jsoucí mimo zákon, stíhaný; nepoddajný, vzpurný;* (o skutku) *nechtěný; působící nevoli, nepříjemný*
nevraždný, nevražný adj. *nepřátelský, nepříznivý, protivný*
nevrleti, -ľu, -líš ned. (na koho) *hněvat se, nevražit*
nevrtký adj. *nevratký, stojící pevně; nevrtkavý, neochvějný, vytrvalý, pevný*
nevšak spoj. (v řečnické otázce) *což ne, cožpak ne*
nevtípený, nevtipný[1] adj. *netušený, nečekaný*
nevtipný[2] adj. *nevychytralý, neznající faleš, nezáludný*
nevýbojný adj. *nedobytný, nezdolný*

nevyčistitedlný (šestislab.), **nevyčiščedlný** (pětislab.) adj. (o vině) *nesmazatelný, neodčinitelný, nenapravitelný*
nevyložený adj. *nepřekonatelný (?)*
nevýměrný, nevyměřený adj. *nezměrný, nesmírný, bezmezný*
nevymlúvajúcí, nevymluvujúcí adj. *nevypověditelný, nevýslovný*
nevymluveně adv. *nevypověditelně, nepopsatelně*
nevymluvený adj. *nevypověditelný, nevyjádřitelný;* (o pocitech) *nevýslovně velký, náramný, nesmírný; výslovně neuvedený, nejmenovaný (?)*
nevýmluvně adv. *nevypověditelně; nevýslovně, nesmírně; bez možnosti výmluvy, neodvratně; nevýmluvně, nevýřečně, nepřesvědčivě*
nevýmluvný adj. *nevypověditelný, nevyjádřitelný; nevýslovně velký, náramný; neomluvitelný, neospravedlnitelný; výslovně neuvedený, nejmenovaný (?);* (o člověku) *nevýmluvný, nevýřečný*
nevymluvujúcí v. nevymlúvajúcí
nevýmyslný (čtyřslab.), **nevymyšlený, nevymyšľujúcí** adj. *nevymyslitelný, nepředstavitelný*
nevypojitedlný (šestislab.) adj. *nevyčerpatelný*
nevypraveně, nevýpravně adv. *nevypověditelně*
nevypravený adj. *nevypověditelný, nevyjádřitelný; nevýslovně velký, náramný*
nevypravitedlný (šestislab.), **nevýpravný** adj. *nevypověditelný, nepopsatelný; nesnadno srozumitelný, spletitý, složitý*
nevypravujúcí adj. *(k vyjádření, k výkladu) příliš složitý, nesnadný*
nevysoký adj. *nevysoký; nepovýšený, skromný:* (kněz) pokorný, trpělivý, nevysoké mysli
nevyvedený adj. *nenarozený, nepřivedený na svět*
nevzácnost, -i f. (komu) *neobliba u někoho*
nevzácný adj. *nevzácný, nevážený, opomíjený; nepříjemný, nemilý; nežádoucí*
nevzdáľu, nevzdál adv. *nedaleko:* nevzdál ot sebe
nevzdělaný adj. *neobdělaný*
nevzdržělivost, -i f. *nezdrženlivost, neschopnost zdržet se tělesného ukájení, neovládání se*
nevzisk adv. *nadarmo (*srov. zisk)
nevzmocněný, nezmocněný adj. *slabý, nikoli mocný, který nenabyl moci*
nevzpytajúcí, nevzpytavý adj. *nevyzpytatelný, nepostižitelný*
nevzteklý adj. *nezpupný, nevášnivý, klidný*
nez- v. též nes-
nezabránie, -ie n. *neobsazení*
nezacělený, nezacělný adj. *nezacelitelný, nezhojitelný*
nezahynujúcí, nezahynulý, nezahynutedlný (šestislab.), **nezahynutý** adj. *nesmrtelný, věčný*
nezákladný adj. *nemající spolehlivý základ, neodůvodněný*
nezákon m.: nezákon (jest) komu (*s inf.*) *nesluší se, nepatří se*
nezákonník m. *neřeholník, nečlen mnišského řádu*
nezaléčený adj. *nevyléčitelný, nezhojitelný*
nezaložený adj. (v čem) *nezakládající se na něčem, neodůvodněný něčím*
nezamúcený adj. *nezarmoucený, nestižený zármutkem*
nezamutitedlný (šestislab.) adj. *nezarmoutitelný, nepodléhající smutku*
nezamyšlenec, -ncě m. *člověk neuskutečňující promyšleně svůj úmysl*
nezamyšlený adj. *nesmyšlený, nepředstíraný, opravdový*
nezaplácějúcí, nezaplacený adj. *nezaplatitelný, velmi drahocenný*
nezároveň adv. *nestejně, nerovně*
nezatvrzený adj. *nezatvrzelý, povolný, přístupný*
nezavadnúcí adj. *nevadnoucí, nehynoucí, nepomíjející, věčný*
nezavitý adj. (o ženě) *nemající zavinutí na hlavě, prostovlasý*
nezavřěný adj. *nezavřený, neuzavřený;* (o osobě) *jsoucí bez zábran, nevázaný, bezuzdný*
nezažilý, nezažitý adj. *nestrávený; těžko stravitelný, nestravitelný*
nezbavený adj. *nezbavený síly, jsoucí pří sile, statný*
nezbednost; nezbedný v. nesbednost; nesbedný
nezbytedlný (čtyřslab.) adj. *nezbytný, nevyhnutelný*

nezcúzený adj. (ot čeho) *nevyčištěný, nezbavený něčeho:* z prosté múky nezcízene ot otrubóv
nezčíslý, nesčíslý, nezčitedlný, nesčitedlný (čtyřslab.), **nesčitedlný,** adj. *nesčíslný, nesčetný*
nezda, nezdali adv. část. a adv. *zda ne, zdali ne, což ne; zda, cožpak, přece snad ne; -li, snad:* dietky, nezda pokrmu nemáte?
nezdárný adj. (o půdě) *neúrodný;* (o člověku) *nezdárný, špatně vychovaný, nezvedený*
nezdob-; nezdrav-; nezdrž- v. nesdob-; nesdrav-; nesdrž
nezečtený adj. *nespočitatelný*
nezespánie, -ie n. *nevyspání*
nezetlelý, nezetlévajúcí adj. *netlící; nepomíjející*
nezetřěný adj. *nevyleštěný třením, nevybroušený*
nezěvný v. nezjevný
nezhasilý, nezhasitedlný (pětislab.), **nezhašujúcí, nezhasujúcí** adj. *nezhasitelný, neuhasitelný, nikdy nehasnoucí*
nezhynujúcí, nezhynulý, nezhynutedlný (pětislab.), **nezhynutý** adj. *nehynoucí, nepomíjející, trvalý, věčný*
neziščný adj. *neužitečný, neprospěšný*
nezivný v. nezjevný
nezjadaný, nezjadovný adj. *nevyzpytatelný, nepostižitelný*
nezjednalý adj. *neřádný, nenáležitý (?)*
nezjednaný adj. *nespořádaný, neřádný* (v. též nesjednaný)
nezjevný, nezěvný, nezivný adj. *nikoli zjevný, skrytý;* (o řeči) *nejasný, nesrozumitelný*
nezkálený adj. *neposkvrněný, nepošpiněný; rituálně čistý; mravně čistý, bezúhonný, dokonalý*
nezkázaný adj. *neukázněný, nevychovaný; nevázaný, bezuzdný*
nezklamací, nezklamajúcí, nezklamávajúcí adj. *neklamný, nepochybný, jistý*
nezklamaně adv. *neklamně, nepochybně, spolehlivě*
nezklamaný adj. *neklamný, nepochybný, jistý, spolehlivý;* (o člověku) *neoklamaný neuvedený v klam, utvrzený (?)*
nezkušený adj. neokušený, nezakušený; (o člověku) *nezkušený, nemající zkušenost, nedokonalý*
nezle adv. *nezle, dost dobře:* Kateřině sě nezle děje *dost slušně obstojně*
nezlišený adj. (čeho) *nezbavený, neochuzený o něco, požívající něco:* všie radosti nezlišena nezbavena žádné radosti
nezmařeně adv. *nezmařitelně, trvale, mocně (?)*
nezmatečný adj. *opravdový, jsoucí jak se patří, znamenitý*
nezmazaný adj. *nezmazaný, nepošpiněný; rituálně čistý*
nezminutý adj. *nepomíjející, nepomíjivý, věčný*
nezmocněný v. nevzmocněný
nezmučený adj. *nezmučený, neunavený, nezemdlený*
neznámě adv. *neznámým způsobem, nezvykle, zvláštně; nepoznaně, utajeně*
neznamenánie, -ie n. (čeho) *nedbání, ignorování, nebraní v úvahu*
neznamenitě adv. *neznatelně, nenápadně*
neznamenitý adj. *neznatelný, nenápadný; nikoli znamenitý, nikoli pozoruhodný*
neznamenutý adj. *neznatelný, neviditelný*
neznámost, -i f. *neznámost; neznámé, cizí prostředí, neznámí lidé; neznalost, neobeznámenost*
neznámý adj. (komu) *neznámý;* (čeho) *neznalý, neobeznámený*
nezpósob m. *neurovnanost, neuspořádanost, nesoulad; nezpůsobilost, neschopnost*
nezpósoba f. *nedokonalá utvářenost, nedokonalost tvaru, neladnost*
nezpósobenie, -ie n. *nezpůsobilost, neschopnost*
nezpósobený adj. (o hmotě) *neztvárněný, beztvarý; nespořádaný; nezřízený, nespoutaný, přílišný*
nezpósobile adv.(nábož.) *nepřipraveně:* jenž sú nozpósobile skrzě smrt s tohoto světa sešli
nezpósobilost, nezpósobnost, -i f. *nezpůsobilost, neschopnost; nemohoucnost, nedokonalost, slabost*
nezpósobně adv. *neuspořádaně, neurovnaně, nesoustavně, zmateně; nepřipraveně, nenáležitě*
nezpósobný adj. neuspořádaný, *nezformovaný; nedokonalý, nevzhledný;* (o člověku) *nezřízený, neukázněný, nespoutaný;* (k čemu) *nezpůsobilý, neschopný; nepřipravený*

nezpržňený adj. (čím) *neposkvrněný, nepošpiněný, nedotčený*
nezpytadlný (čtyřslab.), **nezpytatedlný** (pětislab.), **nezpytujúcí, nezpytaný** adj. *nevyzpytatelný, nezbádatelný*
nezroda f. *neurozenost, nectný rod, původ; hanba*
nezrušený adj. *neporušený, pevný, neochvějný*
nezrušitedlný (pětislab.), **nezrušlivý, nezrušujúcí** adj. *nezrušitelný, nezměnitelný, nezničitelný*
nezřědlný (trojslab.), **nezřějmý, nezřěný** adj. *neviditelný; nenápadný, skrytý*
nezřětedlně (čtyřslab.) adv. *neviditelně neznatelně, nepozorovaně, nenápadně*
nezřětedlný (čtyřslab.), **nezřětelný** adj. *nikoli zřejmý, nezjevný, neznatelný; nepozoruhodný, bezvýznamný, ubohý*
nezřiedilý adj. *nezřízený, nemírný, nepřístojný, hanebný*
nezřiedně adv. *nezřízeně, nemírně, příliš*
nezřiezeně adv. *nezřízeně, nemírně, přílišně; nepřístojně; neprávem, neoprávněně*
nezřiezenie, -ie n. (čeho) *nezřízenost, neumírněnost:* trestal je (Bůh hříšníky) z nezřiezenie *žádostí; nepřístojnost, nešvar; nevyrovnání, nevyrovnanost*
nezst- v. nesst-
neztravný adj. *lakomý, skoupý*
nezučený adj. *(nábožensky) nepoučený, nevyučený*
nezvadlý adj. *nevadnoucí, nepomíjející*
nezvažně adv. *nevážně, lehkovážně*
nezvedený adj. *nemoudrý, pošetilý:* aby nebyl polapen v slovu nezvedeném
nezvieny adj. *nevyvětraný, zatuchlý, smrdutý*
nezvláščnost, -i f. *nemajetnost*
nezvóle, -e f. *nepříjemnost, obtíž, nesnáz*
nezvolný adj. *nedobrovolný; spojený s nepříjemnostmi, s těžkostmi, trudný*
nezvyklý, nesvyklý adj. *nezvyklý, neobvyklý;* (v čem) *nezběhlý, necvičený v něčem, nezkušený*
než, nežli, než li, neže, nežť spoj. *než, nežli;* dřéve než, prvé než dříve - než, prvé než dříve - než, než - už, ještě ne - a už; *dokud ne, teprve až; pouze, jedině, leda; ale, avšak, nýbrž*
nežádaný adj. *který nemůže být vyžádán, nevyprositelný*
nežádný adj. *nežádoucí, nejsoucí předmětem chtění, bezcenný; nepřístojný, neřádný, nespoutaný*
neže v. než
neživel, -vle m. co *není živel:* z neživle z ničeho
ni spoj. *a ne, ani, ani ne, a také ne:* ni o něm již dbají svoji; dětí ni domu spomene; ni - ni *ani - ani;* z pravdy ni na levo ni na pravo vyhybujíc; *ale ne, aniž*
nic, nice v. ničso
nicé v. ničsé
nicí (jm. tvar nie, nicě, nice) adj. *s hlavou skloněnou k zemi, tváří k zemi; skleslý, sklíčený; pokořený, zničený:* pro něž leží Trojě nicě; z-nicě adv. ze sehnuté polohy, zezdola; po očku: z nicě vzhlédati
ničěti, -ču, -číš ned. (k čemu, při čem) *sklánět se, být skloněn;* ničě přech. přít. v doplňku skláněje se, shýbaje se; (na čem) *ležet nebo klečet s tváří k zemi*
ničsé, nicé (gen. ničehóž, ničehéhož, dat. ničemúž, ničemémuž) zájm. *nic* (zesíl.), *pranic, vůbec nic;* ničehéhož nie naprosto nic, ani to nejmenší; k ničemémuž přivésti znevážit, pokořit; v platnosti adv. *nikterak, ani trochu:* vietr světlu ničsé neb nie neuškodí (srov. ničso)
ničso, ničs(e), nic(e) zájm, adv. a část. *nic ne:* nie mi jest v nich známo; nie, *žádná věc:* nic moci nejměl oheň na jich tělech; pro nic za žádnou cenu; ni v čem v ničem; ničehož ničs vůbec nic, naprosto nic; v ničse, v ni več, k ničemuž obrátiti, přivésti (koho) znevážit, uvést v pohrdání; pohrdat; (co) zničit, obrátit v niveč; k nicu přivésti znevážit; k nicu vzvésti přivést ke zkáze, zničit; ničs méně neméně, nicméně; přece však; ničehož ničs ani trochu, vůbec nijak; *ne, nikoli:* ale zda jim (hříšníkům) tak to pomine? Jistě nic; *nikterak:* řěč ničse neprotivná nikterak nepříjemná; *nikoli však:* bóh ny jest miloval a miluje, nie pro svój užitek
nidokadž, nidokudž adv. *nikdy*
nie část. a spoj. *ne, nikoli; opravdu ne, ba ne; ba, ba dokonce; ale, nýbrž, ale naopak*

niebrž v. nébrže
niestějě, -ě f. *otvor do pece nebo do ohniště; pec*
niestějka m. *kdo obsluhuje pec nebo krb, topič*
niestějka f. *malá pec*
niestějný adj. *pecní, patřící k peci*
nietiti, -cu, -tíš ned. *zapalovat, rozněcovat, rozdmychovat:* aby s pilností ohně nietili *aby opatrně rozdělávali oheň; hořet, planout*
nigromancie, nigromancí, -ie f. *černokněžnictví, čarodějnictví*
nijakový adj. *nijaký, žádný*
nijeden zájm. *ani jeden ne, žádný:* nijeden živ osta
nikady adv. *nijak, žádným způsobem*
nikako, nikak(e), nikakž, nikakež(e) adv. *nijak, nikterak; v žádném případě, za žádnou cenu; nikoli, ne*
nikakový, nikakovýž adj. *nemající žádnou platnost, neplatný*
nikaký, nikakýž adj. *nijaký, žádný; nicotný, nejsoucí k ničemu*
nikale adv. *v žádném případě*
nikamo, nikam(e) adv. *nikam, na žádné (jiné) místo, žádným směrem;* nikam nemoci, neuměti nic nesvést, být bezmocný
nikda, nikdá, nikdaž, nikdáž adv. *nikdy, nikdy jindy; ani v jednom případě, ani jednou; za žádnou cenu, rozhodně ne, zanic*
nikde, nikdě, nikdéž, nikdie(ž) adv. *nikde, nikde jinde*
nikdy, nikdý, nikdyž, nikdýž, nikdie(ž) adv. *nikdy, nikdy jindy; ani na chvíli, ani na okamžik; v žádném případě, vůbec (ne)*
nikoli adv. *nikoli, ne; vůbec ne, naprosto ne, v žádném případě:* nikoli menšie jsi mezi kniežaty židovskými; z chlapieho řáda nikoli i jednoho v čest nevoli; *nikterak, nijak, žádným způsobem:* tak velikého divu nikoli nemohli sú zatajiti; o ději budoucím: nikoli viece již nikdy (v. též koli)
nikteraký, nikterý adj. *vůbec žádný, ani jeden*
nikto(ž), nikte(ž), -koho**(ž)** zájm. *nikdo, žádný*
niktóž, nikté(ž) (gen. -kohóž, nikohého, nikomého, dat. nikomému) zájm. *nikdo* (zesíl.), *vůbec nikdo, ani jeden;* jemu slúžie a nikomému nikomu jinému
nikudy(ž) adv. *nikudy; nijak, žádným způsobe*m. (nevěřící) hřiechóv nikudyž nebudú prázdni
ninivitský adj. *ninivský, z Ninive*
nit, -i f. *nit;* číst niti *bez jediné niti na sobě, nahý; provaz, tkanička*
niva f. *nezalesněný pozemek v nižších polohách, niva, pole*
nivný adj. *vyrostlý na nivě, polní:* ovoce nivné
nízko n. *nevysoké místo, místo v malé výšce; nížina; pozemská nedokonalost, stav bez duchovního povznesení*
nizost, -i f. *místo nízko v něčem, hlubina, podzemí; nízké postavení, ponížení*
nižádný adj. *žádný, nikdo, ani jeden, vůbec žádný; pražádný, nijaký* (srov. ižádný, žádný)
níže, níž adv. *níže, doleji; méně, v menším množství;* ote dvúdcát let a níže ve věku dvaceti let a mladší
nížě, -ě f. *hloubka*
niženie, -ie n. *sklánění, ohýbání směrem dolů; snižování se, sklánění se k někomu;* na níženie jíti upadat, spět k zániku
nížiti, -žu, -žíš ned. *sklánět, snižovat; ponižovat, pokořovat;* - nížiti sě *ponižovat se, pokořovat se;* (pod koho) *podrobovat se, podřizovat se někomu*
nižní adj. *spodní, dolní*
nó- v. neo
nobrž spoj. (po záporu nobrž ani) *ba ani, ba dokonce ani*
noc, -i f. *noc; noční tma, temnota;* noc sú, nocsú, nocí adv. tuto noc, této noci; nadcházející noci; s nóci, vznóci, vsnóci adv. z počátku noci, na dnešní den, této noci, včera na noc; nocí, nocú adv. v noci, za noci
nocenie, notěnie, -ie n. *notování, prozpěvování*
nocěvati v. nocovati

nocleh m. *nocleh; přenocování, přespání; nocování, spaní v noci;* na nocleziech při přenocování; *vzdálenost zdolatelná mezi dvěma noclehy,* tj. *za jeden den:* několiko noclehóv vzdáli jest jedno město
nocně, nočně adv. *v noci, za noci*
nocní, nocný, noční, nočný adj. *noční;* (o večeru) *pozdní:* nočnieho večiera Jesus vstal
nocovati, nocěvati, -uju, -uješ ned. *nocovat, přenocovat; ponocovat, bdít v noci*
noh m. *noh, vybájený pták ohromné velikosti nebo různé druhy exotických ptáků; okřídlené fantastické zvíře a tělem lva a hlavou orla*
noha f. *noha;* ještě netvrd v nohy ještě neumí chodit; nohama tlačiti koho šlapat, dupat po někom; *střevíc, stopa* (míra rovnající se délce chodidla): *stopa, jednotka básnického rytmu;* kozie nohy zlodějské klíče, paklíč
nohavicě, -ě f. *středověký prostředek obutí nohy, zvl. kryjící holeň;* pomn. *kalhoty*
nohavička f. demin. z nohavicě; pomn. *kalhoty*
nohavičný adj. z nohavicě: vztuha nohavičná
nohet v. nehet
nokturn m. *část nočních modliteb breviáře*
nona f. *nóna, doba po poledni* (od 2. do 3. hod. odpol.); *devátá část denních modliteb breviáře* (připadající na dobu nóny)
Normberčěnín, pl. Normberčěné m. *Norimberčan*
Norvejie, -ie f. *Norsko*
norvejský adj. *norský*
nořě, -ě f. *hlubina, propast, peklo (?)*
nořiti, -řu, -říš ned. *ronit:* nořiti slzy; - nořiti sě (o slzách) *řinout se*
nos m. *nos; zobák; protáhlá špička obuvi*
nosáč, nosař, -ě m. *nosatec, člověk a nápadným nosem*
nosek, nósek, -ska, -sku m. (u ptáků) *zobáček, malý zobák*
nosič, -ě m. *nosič;* zákona (práva) nosič zákonodárce, vydavatel zákona
nosidlný (trojslab.), **nosiecí, nosijúcí** adj. *uzpůsobený k nošení, přenosný*
nositel, -e m. *nosič, nositel;* zákona nositel *zákonodárce;* falckraf z Rýnu je nositel meče mečník (hodnostář nosící meč panovníkovi)
nositi sě, -šu, -síš sě ned. *vznášet se*
nóšě, -ě f. co *je nošeno, břemeno, náklad; nosítka, přenosné lůžko*
nota, demin. **nótka** f. *nápěv, melodie; píseň, básnická skladba určená ke zpěvu*
notěnie v. nocenie
notiti, -cu, -tíš, **notovati,** -uju, -uješ ned. *zpívat, prozpěvovat*
notný adj. *hudební, sloužící k vyluzování melodie*
notovaný adj. *zpívaný, vyjádřený zpěvem*
nov v. nový
novák m. *nováček, začátečník; novousedlík, přistěhovalec; člověk žijící a působící v novější době:* doktorové světí staří i nováci
nové, -ého zpodst. n. *něco nového; novina, pozemek nově upravený v ornou půdu; nová úroda, nová sklizeň*
novina f. *novost; novinka, zpráva; novina, pozemek nově upravený v ornou půdu; novota, něco nově zaváděného*
novitký v. nov'utký
novo adv. *nově, dosud nebývalým způsobem; před krátkou dobou, nedávno*
novobitý, novozbitý adj. (o ráně) *bitím nově způsobený, čerstvý*
novobydlný (čtyřslab.) adj. *nově obydlený, nově osídlený*
novokřestný, novokrščený (čtyřslab.) adj. *novokřtěný, nedávno pokřtěný*
novoměsiec, -ě m. *nový měsíc, novoluní, nov*
novomrlý (trojslab.), **novomřěný,** -ého m. *nedávno zemřelý*
novonalezený adj. (o smrti) *záhy nalezený, příliš brzy přišlý*
novoobrácenie, -ie n. *nové (tj. nedávné),obrácení na víru*
novoobrácený adj. *nově (tj. nedávno) obrácený na víru;* zpodst: m. *novověrec, člověk nově obrácený na víru,* (u židů) *pohan obrácený na židovskou víru, prozelyta*

novosedlé, -é n. *nové sídlo, nové bydliště*
novoščěp m. *nový, mladý štěp*
novota (lok. sg. též v novoti) f. *novota, novost;* (mysli, života ap.) *obnovení, proměna v duchu Kristova učení;* v novotě (čeho) na začátku, brzy po vzniku
novotný adj. *nový, nebývalý; mladý; novodobý, nynější; nově přišlý z ciziny; cizí;* bibl. *nově obrácený na židovskou víru, prozelyta*
novoučiněný adj. *nový, nově se vyskytlý*
novourozený adj. *novorozený*
novovsátý adj. *nově zasetý*
novozamyšlený adj. *nově vymyšlený, vynalezený*
novozbitý v. novobitý
novožatý adj. *z nového obilí:* chleby novožaté
nov'utký, novitký adj. *nový, nebývalý; mladičký*
nový (jm. tvar nov) adj. *nový; mladý, čerstvý; novodobý;* Nové léto Nový rok; Nové svědečstvie Nový zákon; nová mše primice; za nova, za novo adv. začerstva, na začátku; v nové, z novu adv. na začátku (výskytu něčeho), zprvu
nóž, nožě m. *nůž; kratší zbraň* (především bodná, nošená v pochvě u pasu), *nůž nebo dýka*
nožě, nože, -í, **nóžky,** -žek pl. f. *nůžky*
nožicě, -ě f. *noha, nožka*
nožíčky, -čkóv, -ček pl. m. i f. *nůžtičky, malé nůžky*
nožíky, -kóv, -k pl. m. i f. *nůžky*
nožní, nožný adj. *nožní, jsoucí na noze, určený pro nohu; nohou způsobený; mající délku stopy („nohy“);* ot paty nožné až do vrchu (hlavy, temene) po celém těle, všude, (v zápor. větě) nikde
nožnicě, -ic, **nožny,** -žen pl. f. *pochva* (na poboční zbraň); navrátil meč v nožnice upustil od krveprolití
nožový adj. z nóž: rána nožová způsobená nožem
nrav, mrav m. *mrav, obyčej, zvyk; dobrý mrav, ctnost, ušlechtilost;* pl. nravi *způsob smýšlení a z něho vyplývající chování* (u jednotlivce)
nravitě, nravně adv. *mravně, ctnostně*
nravitý, mravitý adj. *mravný, ctnostný, ušlechtilý; způsobný, uhlazený*
nravní, nravný, mravní, mravný adj. *mravný, mravně dokonalý, ctnostný, ušlechtilý; mravní, týkající se mravů, morální;* (o učení, kázání ap.) *mravoučný, etický, dávající mravní poučení; knihy mravné, uměnie mravné* mravouka, etika
nu, nuž(e) interj., část. a adv. *nu, nuže, tedy;* (ve funkci přísudku) *honem, hybaj:* nuž sě vzhůru, hrr; *inu, ovšem, zajisté; hned, hned nato, třeba:* vzal by potom snad i pláš, nuž i peřinu
nučec, -ččě m. *donucovatel;* k jejie smrti neby nučec nenaléhal na její smrt
núčený v. neučený
núdatný adj. *neudatný, zbabělý*
númělý v. *neumělý*
nunvicě, -ě f. *jeptiška; bekyně* (v. t.)
nutitel, -e m. *trýznitel, sužovatel, utiskovatel*
nutiti, -cu, -tíš ned. *trápit, sužovat; týrat, trýznit; nutit, přinucovat;* (koho z čeho) *vymáhat na někom něco:* (kněží) nutie chudé z desátkóv; *vybízet;* (k dobrému) *nabádat;* (k zlému) *ponoukat, svádět; zvát* (k návštěvě)
nutkati, -aju, -áš ned. *nutkat, pudit; nutit, donucovat; sužovat, obtěžovat*
núzě, -ě f. *tíseň, tísnivé postavení;* v núzi největší, poslední *v krajním případě; strádání, utrpení;* ke svéj núzi ke své škodě; *nouze, bída; nutnost, nezbytnost;* z núzě nutně, nezbytně, nevyhnutelně; jest núzě (čeho) je třeba, je zapotřebí; *násilí, přinucení;* po núzi, z núzě z donucení, proti vůli: po vóli-li si sem přišel, čili po núzi?
nuzenie, nuženie, -ie n. *trápení, sužování; nucení, donucování, nátlak; bezohledné vymáhání peněz, odírání*
nuzenstvie, -ie n. *malomocenství, lepra*
núzěti, -ěju, -ieš ned. *trpět nouzi;* (hladem, zimou) *mřít, umírat, hynout*
nuzič, -ě, **nuzitel,** -e m. *trýznitel, utiskovatel; vymáhatel daní; vyděrač*

nuziti, -žu, -zíš ned. *nutit, donucovat; trýznit, trápit, sužovat, utiskovat; odírat;* - nuziti sě *trápit se, strádat*
nuzna f. *nouze, bída, nedostatek*
nuzně adv. *strastiplně, bolestně, namáhavě; nutně, nezbytně, naléhavě*
nuzník m. *utiskovatel, sužovatel; nuzák, chuďas*
nuznitel, -e m. *vymáhatel daní*
nuzniti, -žňu, -zníš ned. *tísnit, sužovat*
nuznost, -i f. *tíseň, tísnivé postavení; nouze*
nuzný adj. *jsoucí v tísnivém postavení, ubohý, nešťastný; nuzný;* nuzen býti strádat nedostatkem, trpět nouzi; čas nuzný čas nouze, období hladu; nuzné pótky strastiplné; *postižený těžkou nemocí,* zvl. *malomocenstvím, malomocný; nutný, naléhavý;* (o slibu ap.) *vynucený, nedobrovolný:* bázlivý slib nemá viery ani slib nuzný jisté miery
nuzovati, -uju, -uješ ned. (koho) *sužovat, trápit, utiskovat;* - nuzovati sě *soužit se, trápit se, strádat*
nuzujúcí adj. *sužující, trápící, utiskující*
nuž(e); ny v. nu; my
ný- *zápor.* předp. *ne-* (v případech jako nýnie místo nenie aj.)
nýbrž v. nébrže
nynělost, i f. *přítomnost*
nynie, nenie adv. *nyní, teď;* (den, svátek) nynie (najprve) příští nejbližší, nejblíže následující; nynie minulý právě minulý, přímo předcházející, poslední; do nynie do nynějška, do této chvíle, dosud; ot toho(to) nynie, z toho(to) nynie od nynějška, od této chvíle
nyniečko, nyniečke, nyniečky, nynietko, nenietko adv. *nyníčko, nyní, teď, v této době*
nynieší, nenější adj. *nynější*
nýti, nyju, nyješ ned. (čím) *mučit se; umdlévat, strádat*
nzieti (sě), nžu, nzíš (sě) ned. *hynout, zmírat; trpět, trápit se, soužit se*

#O

o předl. (s akuz.*) okolo, kolem něčeho:* posaditi, sázěti o mísu koho s kým posadit, posazovat k jedné míse (k jednomu stolu); *z obou stran, u něčeho;* o prostřěd uprostřed; *při něčem, za něčím; o něco, o někoho:* koráb sě o skálu rozraziv; (časové určení) o Veliký čtvrtek; *pro něco, pro někoho, kvůli;* (s lok.) *okolo, kolem:* o vozě okolo vozu; (s udáním počtu) *o něčem; s něčím:* žaltář o deseti strun okolo, asi; *za někým:* zavřela dveře o sobě; (časové určení) *o něčem, během něčeho, okolo něčeho; pro někoho, pro něco, kvůli:* že sě o tomto hněváte; chodit o čem usilovat o něco
ob, obe předl. (s akuz.) *okolo, kolem něčeho; po něčem, při něčem; za něčím;* ob onu stranu, ob druhú stranu na protější, na druhé straně; ob mezi za hranicí; (o čase) *na něco, přes něco, po dobu něčeho, během něčeho; ob něco, vždy po něče*m. ob den; *vzhledem k čemu;* ob velikú stranu z velké části
obádati, -aju, -áš ned. *větřit*
obak, obák, obáč, obake, obaky, obakž adv. a část. *oboustranně, na obě strany;* řekl obake, tobě, jiným ženám také; *na každý způsob; rozhodně, jistě, nepochybně; ovšem, arci, totiž; tak jako tak, stejně; přece však; však, ale; jinak, v opačném případě,* (po záporu) *v žádném případě*
obalenie, -ie n. *obalení, zabalení, zakuklení*
obáleti sě, -eju, -éš sě ned. (v čem, v co) *válet se v něčem; pohřižovat se, zabředávat do něčeho, oddávat se něčemu*
obaliti, -ľu, -líš dok. (v co, v čem, čím) *obalit; zavinout;* obalil sě jest pytlem oblékl se do pytle; *zahalit, zastřít, zakrýt; obklopit, pohltit:* obaleni jsme tmami; *pohřížit*
obálka f. *věc sloužící k obalení nebo zavinutí, obal;* zakrývají je (bludy) obálkami lživými *pláštíky*
obapolně adv. *z obou stran, na obou stranách:* dávachu hrozné rány obapolně; *obapolně, navzájem, vzájemně; dvojnásobně, v dvojnásobném množství*
obapolný, obapolní adj. *jsoucí na obou stranách; sousedící; dvojnásobný, dvakrát větší:* aby (duše s tělem) na věky obapolné muky jměla
obapoly, obapol adv. a předl. *z obou stran, vedle někoho, něčeho, po obou stranách:* oběsili dva lotry obapol jeho; *dvojnásobně, dvakrát tolik*

obařiti, -řu, -říš dok. *povařit, nechat chvíli vařit, ovařit*
obaštovati, -uju, -uješ dok. *obklopit (obléhané město) útočnými baštami* (usnadňujícími dobývání)
obcě, obec, -ě f. *pospolitost, komunita;* vše obcě všichni; trp ty také podlé obcě jako všichni ostatní; obec s kým obcování, styk a někým; (s určením křesťanská, svatá*) společnost lidí stejného náboženského vyznání, církev nebo užší skupina v ní, sbor; obecný lid; laikové* (v protikladu ke kněžím); sg. i pl. *stavové, stavy:* král uzřev, že obci jest sě úsilno postaviti; (s atributem vše, všěcka, cělá ap.) *obecní shromáždění, shromáždění plnoprávných obyvatelů města; obec, husitské vojenskomocenské seskupení:* obec táborská, orebská; *územní okruh městské nebo vesnické samosprávy; stát, říše; společné vlastnictví;* v obec k společnému užitku, společně; *občina, půda patřící obcí* (v. též vóbec)
občizna, občizna *(?)* f. *občina* (půda patřící obci, tvořící společný majetek obyvatelů); *veřejné shromáždění obce*
obcovánie, -ie n. (koho s kým) *obcování, stýkání se, styk; důvěrné styky;* (kde) *přebývání, žití, působení; život, způsob života, chování; účast na něčem; podíl na něčem;* (těla, krve) *účast na svátosti přijímání* (nábož.)
obcovaný adj. *obcujíci, žijící*
obcovati, -uju, -uješ ned. (s kým) *obcovat, stýkat se; udržovat intimní styky;* (v čem, jak) *žít, setrvávat, chovat se, počínat si:* v našich krajinách kněží nešlechetně obcují; *mít účast, podílet se:* neobcoval s nimi v hodování; (od čeho, z čeho) *vyobcovávat, vylučovat odněkud:* od své obce (je) obcováchu na čas
občiniti, -ňu, -níš dok. *obklopit kolem dokola, učinit, vytvořit*
obdarovánie, obdařenie, -ie n. *obdarování; dar; obdaření;* obdarovánie božie milost boží (nábož.)
obdarovati, -uju, -uješ, **obdařiti,** -řu, -říš dok. *obdarovat, odměnit; obdařit;* býti obdarován, obdařen múdrostí být obdařen, nadán, mít dar moudrosti
obdařitel, -e m. *dárce, udělovatel:* spravedlnosti obdařitel
obdělaný adj. (od čeho) *olemovaný, zdobený kolem dokola*
obdělati, -aju, -áš dok. (co okolo čeho) *okolo něčeho něco udělat, kruhovitě obestavět; obehnat (zdí), ohradit; obložit; obalit*
obdělávati, -aju, -áš ned. (co čím) *obklopovat, ohrazovat;* (půdu) *obdělávat*
obděliti, -ľu, -líš dok. *podělit, rozdat*
obdiv -a, -u m. *údiv, úžas, ohromení* (srov. odiv)
obdlúžný adj. *podlouhlý, protáhlý* (v. též odlúžný)
obdržaný adj. *získaný, obdržený; udělený; vyhraný:* po mnohých válkách obdržaných
obdrženie, -ie n. (čeho) *získání do vlastnictví, nabytí; dosažení; dobytí; vyhrání, zvítězení, vítězství*
obdržěti, -žu, -žíš dok. *obdržet, dostat, získat;* obdržěti boj, pole zvítězit; *zmocnit se něčeho, dobýt něco;* obdržěti sobě co získat si, dosáhnout něčeho; obdržěti sobě koho podrobit si někoho, ovládnout koho; (o strachu, bolesti) *zmocnit se někoho, zachvátit; udržet, zachovat:* na paměti obdržěti; *zadržet, zdržet;* - obdržěti se *udržet se*
obdŕžeti, -ěju, -ieš, **obdržievati,** -aju, -áš ned. *dostávat, získávat; dosahovat něčeho;* vítězstvie obdržievati dosahovat vítězství, vítězit
obdržovati, -uju, -uješ ned. (co) *držet, mít v moci, být pánem (držitelem) něčeho; dostávat, získávat, dosahovat;* vítězstvie obdržovati vyhrávat, vítězit
obé; obec v. obój; obcě
oběcaný adj. *slíbený, přislíbený; zaslíbený* (bohu)
obecenstvie, -ie n. (koho, čí, s kým, mezi kým) *obcování, sdílení společnosti, styk;* (koho) *společenství, spojení s někým; duchovní společenství, duchovní život; život, způsob života, chování;* (čeho) *podílení se na něčem, společné vlastnictví:* obecenství všech věcí
oběčěti, -ěju, -ieš dok. *slíbit, přislíbit*
oběcievati, -aju, -áš, **oběcovati,** -uju, -uješ ned. (komu co) *slibovat, zavazovat se k něčemu:* když dobudeš, tehdy dávaj, a když nejmáš, oběcievaj; (koho, co) *dávat, poskytovat, obětovat*
obecně adv. *obecně, jako celá společnost, celospolečensky; všeobecně, vesměs; povšechně, souhrnně; stejně, stejným, způsobem;* (s kým) *společně, pohromadě; veřejně, na veřejnosti:*

čten (list) všem obecně; *obyčejně, obvykle, zpravidla:* lidu božieho (mniši) neučí, nebo obecně sami neumějí; *běžně, prostě, lidově*
obecní v. obecný
obecnicě, -ě f. *pokladna* (společná); *občina* (v. obcizna); *ubytovna pro pocestné, hostinec; místnost pro společné ubytování:* obecnicě žákovská; *bohoslužebné shromaždiště židů, synagóga*
obecník m. *výběrčí daní, publikán*
obecnivý adj. *obecný, zahrnující všechny případy*
obecnost, -i f. *obecnost, všeobecnost; obvyklost, běžnost; jednota; společnost, styk; podílení se na něčem*
obecný, obecní (jm. tvar obecen) adj. *obecný, týkající se všech, celé společnosti; všeobecný;* obecná škola, obecné učenie *škola vyučující všemu soudobému vědění, univerzita; všekřesťanský, týkající se všech křesťanů;* (o majetku) *společný;* obecen býti (komu, čemu) být vlastní, patřit, příslušet; (komu s kým) být důvěrně blízký, být oddán; *veřejný, určený pro všechny;* obecné kázanie veřejné; obecný písař pořizující úřední písemnosti pro veřejnost; obecná žena nevěstka; obecný hřiešník zjevný, publikán; (o člověku) *prostý, neurozený; laický, nekněžský; neučený, nevzdělaný; obvyklý, běžný, všední;* obecná řeč běžně mluvený jazyk; jazyk domácí, mateřština; vedlé obecného běhu, obecným během přirozeným způsobem, normálně; *obyčejný; neposvěcený, profánní; stavovský, zemský;* sněm obecný; obecná věc (za lat. res publica) stát, říše; *patřící obci; sloužící obci*
oběcovati v. oběcievati
oběcšený adj. *jsoucí ve zvětšené míře, nadměrný*
oběd m. *jídlo, jedení; hostina, hodování; pokrm; oběd; doba oběda*
obedlivě adv. *bedlivě, soustředěně, pozorně*
obědní, obědný adj. *obědní;* obědnie hodina hodina jídla, čas k jídlu
obědník m. *spolustolovník*
obědovati, obědvati, -duju, -duješ ned. *obědvat; stolovat* (s někým)
obehnati, obženu, -neš dok. *obklíčit, oblehnout; obklopit, obehnat, opevnit*
obehnávati, -aju, -áš ned. *obléhat, dobývat obležením*
oběhnutie, -ie n. (čeho) *minutí, proběhnutí, uplynutí:* po oběhnutí léta
obejdenie, -ie n. (o slunci) *oběhnutí, vykonání pohybu po kruhové dráze*
obejíti; obejmu, -eš v. objíti; objieti
oběleti, -eju, -éš, **obělovati,** -uju, -uješ dok. *zbělet, stát se bílým*
obelhaviti, -v'u, -víš dok. (koho) *zchromit, učinit belhaným*
obelščenie, -ie n. *obelstění, oklamání, ošálení*
obelščovati, -uju, -uješ ned. *obelstívat, klamat*
obemřieti, -mru, -mřeš dok. *odumřít, zmrtvět* (v duchovním smyslu)
ober v. obr
oberčenie, -ie n. *promluvení;* dobré oberčenie dobrořečení
obersky v. obrsky
obervati, obruju, -ješ dok. *oškubat, orvat; vyrvat, vytrhat*
oběsiti, -šu, -síš dok. (koho za co) *pověsit, zavěsit:* kázal je za vlasy oběsiti *oběsit; ukřižovat:* (Ježíše) zabili oběsivše na dřěvě; - oběsiti sě *zůstat viset, uváznout:* Absolon sě byl oběsil za vlasy
obeslati, -šľu, -šleš dok. (koho, co) *obeslat, poslaným vzkazem vyzvat, předvolat svolat; uvědomit*
obespu, -eš v. obsúti
obstřěný adj. *zastřený, potažený, pokrytý*
obestřieti, -seru, -střeš dok. *obestřít, obložit: zahalit, přiodít; obklopit, zahrnout, pokrýt;* - obestřieti sě *upravit si oděv k pracovní činnosti*
obešlý adj. *zkušený, znalý*
oběšovati, -ju, -uješ ned. *věšet, trestat oběšením;* - oběšovati sě *věšet se, páchar sebevraždu oběšením*
obeštie, -ie n. *obejití, obcházení, obchůzka*

oběť, -i f., zř. -a m. *oběť, obětování;* oběť zápalná, seżżená, zažżsná, žżená, spálená, horlivá zápalná oběť; oběť prvá (prvnie) obětované prvotiny, prvotiny jako obětní dar (v. prvotiny); pl. oběti *obřady, provádění náboženských úkonů; dar věřících na náboženské nebo církevní účely, oběra; svátost oltářní hostie, obětní chléb* (círk.)
obětenstvie, -ie n. *oběť, obětování*
obětipalný, obětspalný adj. (oltář) *sloužící k spalování celých obětí*
obětitel, -e m. *člověk obětující bohu prostřednictvím kněze (obětníka)*
obětnicě, -ě f. *žena obětující, přinášející oběť; obětní mísa, nádoba*
obětník, obětovník m. *člověk přinášející oběť bohu; obětník, kněz konající oběť bohu*
obětnost, -i f. *obětní dar*
obětopal m. *obětní dar cele spálený při obětování*
obětovánie, -ie n. *obětování, konání oběti; oběť, obětní dar, obětina;* Obětování Pána Ježíše, Páně Kristovo Obětování Páně (círk. svátek 2. února); Obětování Matky božie Obětování Panny Marie (círk. svátek 21. listopadu); *část mše*
obětovanina f. *oběť, obětní dar, obětina*
obětovatel, -e m. *obětník, kněz konající obětí bohu*
obětovati, -uju, -uješ ned. i dok. *obětovat, konat obět; přinášet oběť, obětním obřadem odevzdávat;* (koho komu) *zasvětit, zaslíbit:* dietě bohu obětovala; *doporučovat někoho do něčí přízně:* chci bohu obětovati duši jeho; *přinést, podat:* (apoštolové) obětovali jemu (Ježíšovi) částku ryby pečenéj; obětovati sě *odevzdávat se, podřizovat se, podrobovat se*
obětovník v. obětník
obětovný, obětovat adj. *obětní*
obezřěnie, -ie n. *pohled;* v obezření; před obezřením (koho) před zraky někoho, před někým; *vzezření, vzhled;* (čeho) *přihlédnutí k něčemu, zřetel na něco*
obezřieti, obzřieti, obezřu, -zříš dok. *obhlédnout, přehlédnout; shlédnout, podívat se z výše dolů; přihlédnout, obrátit zřetel k něčemu, věnovat péči; uzřít, uvidět, spatřit;* - obezřieti sě *rozhlédnout se, podívat se kolem sebe* (srov. ozřieti)
obezřovati, -uju, -uješ ned. *pohlížet, shlížet na něco:* Hospodin, jenž obezřije zemi
obežděný adj. *obezděný, ohrazený*
obežrati sě, obžeru, -žěřeš sě dok. (čeho, čím) *přejíst se, přecpat se* (v. též ožrati sě)
obháněti, -ěju, -ieš ned. *obléhat, dobývat*
obhlásiti, -šu, -síš dok. (koho v čem) *rozhlásit o někom něco* (srov. ohlásiti)
obhlédnúti, -nu, -neš dok. *rozhlédnout se;* (co) *pohlédnout, podívat se na něco, věnovat něčemu pohled;* - obhlédnúti sě *rozhlédnout se* (srov. ohlédnúti)
obhlozený adj. *ohlodaný, ohryzaný* (v. též ohlezený)
obhrada f. *ohrada, ohrazení* (v. též ohrada)
obhraditi, -z'u, -díš dok. (co) *ohradit, obestavět;* (město) *obehnat hradbou, opevnit;* (koho) *zaštítit; vyzbrojit;* učte sě vzácnými a dobrými nravy obhraditi; (co čím) *zajistit, zabezpečit* (v. též ohraditi)
obhraditý, obhrazený adj. (čím) *ohrazený, opevněný; vyzbrojený, vybavený:* měl smysl rozumem obhrazený, ež všecko rozuměl (v. též ohrazený)
obhrazovati, -uju, -uješ ned. *chránit, bránit, hájit* (v. též ohráženi)
obhrozný adj. *dost velký, povětší*
obcházěnie, -ie n. (čeho) *obcházení, chození dokola; procházení kolem; způsob života, mravy, zvyky; zacházení s něčím, uplatňování něčeho:* obcházenie vašich lstí
obcházěti, ocházěti, -ěju; -ieš ned. (co) *obcházet, chodit dokola; jít kolem, procházet kolem procházet (sem a tam); chodit sem a tam, bloudit; chodit od jednoho k druhému; obtékat, téci kolem; ze všech stran prozkoumávat, promýšlet;* - obcházěti sě *stýkat se, obcovat; žít, trávit život; chovat se, počínat si;* (s kým v čem) *zacházet, jednat s někým;* (s čím, čím) *zabývat se, zaměstnávat se:* všaký, jenž sě s mečem obcházie, ten smrtí od meče scházie; (čím) *živit se*
obchlazenie, -ie n. *ochlazení, zchlazení*
obchod, -a, -u m. (čeho, okolo čeho) *ochoz; ambit;* (čeho) *obvod, pruh ohraničující nějakou plochu, pás; obcházení, oklika:* předlúhý obchod cesty; *obřad a obcházením kostela:* za duši obchod učinil; *činnost, konání:* rozom tebú (bohem) daný pohřížil sem v zemských

obchodiech; (koho, čí) *zaměstnání, výdělečná činnost, živnost; zlý obchod lichva; obchod, obchodování, provozování obchodu*
obchodec, -dcě m. *zaměstnáníčko, výdělečná činnost, obchůdek* (expr.)
obchoditi, -z'u, -díš ned. *obcházet, chodit dokola;* (o vodním toku) *obtékat, téci kolem něčeho; obklopovat, zachvacovat:* protož ji smutek obchodil; *jít kolem, míjet něco; procházet něco* (od místa k místu): dva měsíce hory obchodila; *chodit po něčem;* - obchoditi sě *stýkat se, obcovat; žít, počínat si;* kacieřskyť sě obchodie kacířsky si vedou; (s kým jak) *zacházet, jednat a někým, zabývat se; přidržovat se něčeho, vyznávat něco; živit se:* žebráním sě obchodieše živil se žebráním; obchodí sě po řemesle zaměstnávají se řemeslem
obchodný, obchodní adj. (o domu) *opatřený ochozem;* (o člověku) *živící se, vydělávající si:* hyběť krčmářóm neřádně obchodným
obchopiti, -p'u, -píš dok. (koho, co) *obsáhnout, prostorově pojmout, obemknout;* (rozumem, smysly) *postihnout:* jenž (bůh) jest světlo, jehož nelze obchopiti; (duši, srdce) *uchvátit, naplnit, zahrnout něčím.* silná milost srdce jeho obchopila (v. též ochopiti)
obchozenie, -ie n.(čeho) *obcházení, chození dokola;* (koho a kým) *stýkání se, obcování*
obchrániti, -ňu, -níš dok. (koho, co čím) *ochránit, poskytnout ochranný kryt*
obchraňovati, -uju, -uješ ned. (koho čím) *ochraňovat, chránit:* svú milostí (je) obchraňuje
obchycovati, -uju, -uješ ned. *objímat* (srov. ochycovati)
obchytiti, -cu, -tíš dok. *obejmout; pojmout, obsáhnout* (srov. ochytiti)
obid m. **obida** f. *potupa, urážka, zhanobení*
obiděti, -z'u, -díš ned. *tupit, hanobit, urážet*
obiedati sě v. objiedati sě
obieliti, -ľu, -líš dok. *učinit bílým, očistit do běla:* nad snieh obielen budu
obieranie, -ie n. (s kým, s čím) *zacházení, nakládání; jednání;* (s kým) *stýkání se, styk, obcování;* (s čím, v čem, čeho) *zaměstnávaní se, zabývání se, obírání se něčím; život, způsob života, chování*
obierati, -aju, -áš ned. (co, koho k čemu) *vybírat;* (koho čím) *bít, tlouci;* obierati sě (s čím, čím) *zabývat se něčím, pracovat, manipulovat s něčím;* (s kým, s čím) *zacházet, nakládat, jednat; stýkat se, obcovat;* (s kým, mezi kým, kde) *přebývat, zdržovat se;* (s čím, čím, v čem, po čem) *zaměstnávat se, obírat se něčím; věnovat se něčemu;* po svú rukú sě obierati živit se vlastníma rukama; *žít, trávit život:* v svých modlitbách i nraviech snažně sě obierášě; *chovat se, počínat si*
obih m. *hojnost, přemíra;* obihem adv. hojně, bohatě
obihánie, -ie n. *překypování, přeplněnost*
obihati, -aju, -áš, **obihovati,** -uju, -uješ ned. (v čem) *mít hojnost něčeho; být v hojném počtu:* obihati viece *být hojnější, hojněji se vyskytovat, být v nadbytku; oplývat jměním, být bohatý*
obihnúti, -nu, -neš dok. *stát se hojným, rozhojnit se, rozmnožit se*
obíjěti, -ěju, -ieš dok. (co z čeho) *otloukat, srážet z něčeho, tlučením oddělovat od něčeho;* (co čím) *roztloukat, údery ničit;* - obíjěti sě (čeho) *stranit se něčeho, vyhýbat se něčemu*
obilé, -é n. *hojnost, bohatství plodů, úrodnost:* já sem vydala na niej své obilé bohatství; *úroda, plody úrody, sklizeň:* nové obilé; prvnie obilé, přednie obilé prvotiny, první plodiny a úrody; zemské obilé, obilé země plody země (zvlášť přízemní na rozdíl od stromů); *obílí;* jaré, jařné obilé *jařina, jař;* ozimé obilé ozim; *obilné pole; zrno, zrní, obilná zrna; obilná. dávka; potrava, zvlášť moučná, chléb:* za čtyřidcěti let obilé z nebe sú přijímali (židé na poušti)
obilný, obilní adj. (o zemi) *úrodný, poskytující úrodu; vztahující se k úrodě; k obilí;* jalovost obilná neúroda obilí; (o zrnu, snopu) *obilný, z obilí:* oferovati budete chleby obilné dva; *obilní; jsoucí na obilí:* miery obilné
obinádlko (čtyřslab.) n. *obal; věc zahalující něco, rouška (?)*
obinovati, -uju, -uješ ned. (koho, co čím, v co) *ovinovat, obalovat, zabalovat do něčeho; zavinovat, zavazovat;* - obinovati sě (čeho) *vyhýbat se něčemu, stranit se něčeho*
obinušč, -ě m. *výrok obcházející pravdu, řeč vyhýbající se pravdě* bez obinuščě bez oklik, bez okolků, přímo, nevyhýbavě
obinúti, -nu, -neš dok. *ovinout; zavinout, obalit;* - obinúti sě *ovinout se;* (čeho) *vyhnout se, vyvarovat se, ujít:* obinúti sě nebezpečenstvie; (koho, ot koho) *vzdálit se od někoho, opustit někoho*

obinutý adj. *ovinutý, zabalený, zastřený*
obir v. obr
obizenstvie, obiženstvie, -ie n., **obiznost, obižnost,** -i f. *hojnost, bohatství; zásoby; plnost, překypělost*
obizně, obžně adv. *hojně, bohatě*
obizněti, obižněti, -ěju, -ieš dok. *rozhojnit se; rozmnožit se*
obiznovati, obižňovati, -uju, -uješ ned. *mít hojnost, žít v blahobytu; být v hojném počtu*
obizný, obižný adj. *bohatý; úrodný, plodný, oplývající něčím; hojný*
objatý adj. (čím) *zahrnutý, obdařený:* duši svatú, božskú milostí objatú
objědenie, -ie n. *přejídání se; obžerství*
objědi, -í pl. f. *ojedené zbytky potravy, ohlodky*
objednati, -aju, -áš dok. *zařídit, obstarat*
objěsniti, -ňu, -níš dok. *osvětlit; rozjasnit, rozveselit*
objěti, -jědu, -eš dok. *objet něco (dokola); projet, projezdit:* objel jest všechny kraje ejiptské; *jetím vykonat cestu:* objeli sú (králové) cestu osm dní
objětřovati sě, -uju, -uješ sě ned. *jitřit se, rozjitřovat se*
objězd m. *objížďka, projíždění*
objěždovati, -uju, -uješ ned. *objíždět, konat objížďky*
objiedati sě, obiedati sě, -aju, -áš sě ned. *přejídat se*
objiesti, -jiem, -jieš dok. (koho) *vyjíst, vyžrat* koho*;* - objiesti sě (čeho) *přejíst se čím*
objieti, obejmu, -eš dok. *obejmout; sevřít; získat, zmocnit se:* objieti u věně *získat jako věno:* kněz Přěmysl Margaretu poje a po ní u věně Rakúsy objě
objietřiti sě, -řu, -říš sě dok. (o nemocném místě na těle) *zjitřit se*
objímající adj. *objímající někoho v zápase, zápasící*
objímanie, -ie n. *objímání; milostný styk, souložení*
objímati, -aju, -áš ned. (koho) *objímat; souložit s někým;* (co) *lnout k něčemu;* (řeč) *ovládat*
objistiti, -šču, -stíš dok. (co) *zajistit, opatřit, obstarat*
objíti, obejíti, obejdu, -eš dok. *obejít; obklíčit; obklopit, zachvátit; návštěvou si naklonit; obelstít, oklamat;* - objíti sě *pomoci si;* (oč, več u koho) *opatřit si, obstarat si; uživit se;* (jak) *zachovat se;* (o koni) *rozejít se, rozchodit se*
obkládanie, -ie n. *zahalování, zastírání*
obkládati, -aju, -áš ned. *obklopovat; obkládat;* (v řeči) *zastírat;* - obkládati sě (čemu) *oddávat se, poddávat se* (srov. okládati)
obklásti, kladu, -eš dok. *obklást, obložit;* (tkaninu) *olemovat, ovroubit, ozdobit:* (košile) bieše tkanicemi obkladena
obklaziti, -žu, -zíš dok. *ohradit, opevnit*
obkleščenie, -ie n. (koho z čeho) *okleštění, odstranění něčeho z někoho*
obkľúčenie, -ie n. *opásaní, pás; ohrazení, obklopení; duchovní objetí, přijetí; shrnutí, souhrn*
obkľúčený adj. *který obklíčil, obkličuje; okolní, nacházející se okolo; obklopený;* (čím, kým) *postižený;* (ďáblem) *posedlý;* (hříchem) *zatížený, poskvrněný*
obkľúčejúcí adj. *obkličující, nepřítelsky tísnící*
obkľúčiti; -ču, -číš dok. *obtočit, ovinout, obejmout; obklíčit, obstoupit, obklopit:* vuóně drahá obklíčila všecky; *obehnat, ohradit; zaštítit, ochránit; obezřít, zaclonit; obsáhnout, pojmout; pochopit; zmocnit se, zachvátit:* vojsko jeho bieše velikým hladem obklíčeno; (o hříchu) *zatížit, poskvrnit; vybavit, vybavit* (v. též okľúčiti)
obkľučovati, -uju, -uješ ned. *obkličovat, ovíjet, obtáčet; obklopovat, obestírat, ohraničovat; obsahovat, zahrnovat;* (o starosti ap.) *skličovat, tížit*
obkľučúcí, obkľučujúcí, okľučúcí adj. *obklíčují, svírající, nepřátelsky tísnicí*
obkľuk, obklik m. *okrsek, oblast něčeho:* o duze a obkliku nebeském (srov. okľuk)
obkrásiti, -šu, -síš, **obkrasliti, obkrašliti,** -šľu, -šlíš, -šlíš dok. *okráslit, ozdobit; učinit duchovně krásný*m. bieše obkrašlen (mnich) všěmi dobrými skutky; *obelstít krásným zacházením, obalamutit* (v. též okrásiti)
obkročený adj. (o prosbě) *obezřetný, přijatelný*

obkročiti, -ču, -číš dok. *obkročit, obkročmo nohama sevřít:* obkročiv lva roztrhl čelist jeho; *obsáhnout, pojmout:* celý svět obkročili věrú Písma svatého; *vyložit, podat* (v. též okročiti)
obkrslek v. okrslek
obkryti, -kryju, -eš dok. *pokrýt, obložit;* (o tmě ap.) *obestřít, zahalit* (srov. okryti)
obkupčovati, -uju, -uješ ned. (koho) *při koupi nebo prodeji podvádět, šidit*
oblaciněti, oblacněti, 3. sg. -ie dok. *stát se laciným, zlevnět*
obláčědlnicě (pětislab.), **oblačitedlnicě** (šestislab.) **obláčěnicě, obláčnicě, oblačnicě** -ě f.
obláčěnec, -ncě m. *prostora chrámu určená* zvl. *k ukládání bohoslužebného roucha a k oblékání kněží*
obláčěti (sě), -ěju, -ieš (sě), **oblačovati** (sě), -uju, uješ (sě) ned. (co, v co) *oblékat se; brát na sebe, navykat si (?), setrvávat (?)*; obláčeli se v starý život světský (v. též oblekovati sě)
oblačidlo n. *chrámová prostora určená* zvl. *k oblékání kněží*
oblačiti, obláčiti, -ču, -číš ned. *oblékat;* - oblačiti sě, obláčití sě *oblékat se, chodit oblečen v něčem;* v oděnie sě oblačiti oblékat si vojenskou výstroj; připravovat se k boji; lid sedlský v lakotu se obláčí propadá, lakotě; v Krista se oblačíme na křtu přijímáme Krista, připodobňujeme se mu
oblahoditi, -z'u, -díš dok. (co) *zpříjemnit;* (koho čím) *zalahodit, zalichotit někomu, naklonit si někoho*
oblahoslavenie, -ie n. *obdaření blažeností, spasení* (nábož.): (Kristus je) všech veň věřúcích vděčně oblahoslavení věčné
oblahoslaviti, -v'u, -víš dok. *obdařit blažeností, obšťastnit, omilostnit* (nábož.)
oblahozenie, -ie n. *lahodnost, příjemnost*
oblak m. *oblak, mrak;* pl. *oblaka; nebesa, domnělá nebeská říše boží; množství, zástup:* oblak svědkóv
oblakový adj. *oblačný; blankytný*
oblámati, -aju, -áš dok. *olámat*
oblapiti, -p'u; -píš dok. *uchopit*
oblást, oblástě, oblástně, oblášč, oblášče, obláščně, obláště adv. *zvlášť, odděleně; samostatně; tajně, v skrytu, o samotě; obzvlášť zejména*
oblástní, oblástný, obláščí, oblášění, obláščný, obláštní, obláštný adj. *osamocený;* oblástní boj boj muže proti muži, souboj; *odloučený od společnosti, samotářský; soukromý, privátní;* (o židech) *vyvolený, zasvěcený; zvláštní, osobitý; obzvláštní, mimořádný, neobyčejný*
oblástnost, obláščnost, obláštnost, -i f. *osamocenost; zvláštnost, osobitost; mimořádnost, výjimečnost*
obláščie, -ieho zpodst. n. *ustanovení podmiňující zvláštní výhody*
oblátčie, oblátkovie, -ie n. *kamení, oblázky*
oblátek, -tka, -tku m. *kámen; tvrdý kámen,* zvl. *křemen*
oblázněti, -ěju, -ieš dok. *pomást se, pobláznit se*
oblázniti sě, -žňu, -zníš sě dok. (o koho) *zmást se něčí podobou, splést se v osobě někoho:* bojiec sě, aby sě o svatého Jakuba (podobného Kristovi) neobláznili
oblaženie[1], -ie n. (čeho) *zavlažení něčeho*
oblaženie[2], -ie n. *oblažení, blaženost*
obléci[1], -lahu, -lehu, -ležeš, **oblehnúti;** -nu, -neš dok. *oblehnout, obklíčit, obklopit, obchvátit; zmocnit se (vojensky), obsadit; (o vojsku) utábořit se*
obléci[2], -leku, -lečeš dok. *povléci, pokrýt:* lodička,z jednoho.dřeva vydlabaná a surovú koží oblečená potažená; *obléci;* oblec mě, Hospodine, u pancieř spravedlnosti vyzbroj mě spravedlností; - obléci sě *obléci se;* obléci sě v oděnie obléci si zbroj; obléci sě v klášter, v zákon vstoupit do kláštera; *stát se nositelem něčeho;* obléci sě v pýchu stát se pyšným; *začít důsledně žít podle něčeho* (nábož.): v Jezukrista ste sě oblekli
obleč, -i f. *schrána; kryt; náušnice*
oblečenie, -ie n. *oblečení; oblek, šat;* (v co) *přijetí, vzetí na sebe něčeho:* oblečenie v Jezukristovo podobenstvie
oblečený adj. *potažený, pokrytý; oblečený, oděný*
oblečie, -ie n. *náušnice*

obléčiti, -ču, -číš dok. *obepnout, spoutat; sevřít, stisknout;* (koho) *obstoupit, shluknout se kolem někoho; obsáhnout, pojmout do sebe*
oblečka f. *schránka, nádoba:* ženskéj přírody oblečka ženské stvoření
oblečovati sě; oblehčávati v. oblekovati sě; oblehčovati
oblehčenie, -ie n. *zlehčení, učinění, lehčím; ulevení, zbavení něčeho; ulehčení, zmírnění, úleva; podcenění, znevážení:* oblehčenie hřiechóv
oblehčiti, -ču, -číš dok. *ulehčit, učinit lehčím; usnadnit, zmírnit; ulevit;* - oblehčiti sě *stát se lehčím;* (ot čeho) *zbavit se něčeho; zmírnit se; ulevit se*
oblehčovánie, -ie n. (čeho) *zlehčování, znevažování*
oblehčovati, -uju, -uješ, **oblehčávati,** -aju, -áš ned. *ulehčovat, činit lehčím, činit méně obtížným; zlehčovat, znevažovat*
oblehlý adj. *obléhající; obležený*
oblehnúti v. obléci[1]
oblek m. *oblek, roucho;* bez obleka neskrytě, zevně, očividně
oblékati sě, -aju, -áš sě ned. (v co) *oblékat se; přijímat, brát na sebe něco:* oblékají sě (špatní kněží) v jiné zákony, ješto jich Kristus neustavil
oblekovati-sě, oblečovati sě, -uju, -uješ sě ned. *oblékat se* (v. též obláčěti sě)
obleněnie, obléněnie, -ie n. *zlenivění, ochabnutí; zanedbání; lenivost, lenost, pohodlnost*
obléněti, -ěju, -ieš dok. *zlenivět, zmalátnět, ochabnout*
obleniti, -ňu, -níš dok. *zlenivět, ochabnout;* - obleniti sě *zlenivět, ochabnout;* s inf. *pocítit zatěžko;* (s inf. jíti) *omeškat se, opozdit se;* neobleniti (sě) s inf. *nelenit, nemeškat, neváhat* (v. též oleniti)
obleňovati sě, -uju, -uješ sě ned. *ochabovat, polevovat; být líný, lenivě otálet;* neobienij sě psáti tak neváhej, nerozpakuj se; (k čemu) *být netečný, postrádat úsilí o něco:* neobleňuj sě tak k velikému dobrému
oblepšenie, -ie n. *zlepšení, zdokonalení; polepšení, napravení se; vynahrazení*
oblepšievati, -aju, -áš ned. *zmírňovat, činit snesitelnějším*
oblepšiti, -šu, -šíš dok. *zlepšit; zmírnit; vynahradit;* - oblepšiti sě (o hříšníku) *polepšit se, napravit se;* (o slabém) *posílit se, zotavit se*
oblepšovati, -uju, -uješ ned. *vylepšovat, přikrašlovat*
obleva f. *úleva, ulehčení;* bez všěch oblev bez úlevy, bez ulehčení, obětavě
oblevenie, -ie n. *ulehčení, zmírnění; polevení, ochabnutí; nedbalost*
obleviti, oleviti, -v'u, -víš dok. *polevit, ubrat na síle; uhnout z přímého směru:* věda (moudrý), kdy projíti a kterak obleviti; *polehčit, ulehčit; ochabnout, ustat v horlivosti; povolit, dát souhlas*
oblevovati, -uju, -uješ ned. *ulehčovat, zmírňovat; polevovat, ochabovat*
oblevstvie; -ie n. *úleva;* bez oblevstvie bez meškání, neprodleně, ihned
obleženec, -ncě m. *obyvatel obleženého města*
obležěti, -žu -žíš dok. (kde) *zůstat ležet, zůstat na noc*
obležitel, -e m. *obléhatel, obléhající*
obléžka f. *obléhání*
obličěj, oblíčěj, -ě m. **obličie,** -ie n. *obličej, tvář;* obličějem k obličěju, obličějem v obličěj tváři v tvář, přímo, bez zprostředkování; *podoba, tvářnost:* obnovíš obličěj zemský; *četní strana, přední část*
oblísati, -aju, -áš dok. (koho čím) *nalákat, navnadit; naklonit si*
oblisovatí, -uju, -uješ ned. (koho čím) *lichotit někomu, nakloňovat si někoho něčím*
obliti, -ľú, -léš, **obléti,** -leju, ješ dok. *oblít, polít; potřísnit, poskvrnit; zaplavit, obestřít, prodchnout; zahrnout někoho něčím, obdařit*
oblitie, -ie n. *oblití, polití; poluce*
oblitina f. *poluce*
obliz, oblizu, obliž v. bliz
oblízati sě, -žu, -žeš sě dok. (na čem) *smlsnout si, pochutnat si*
obližný, obližní adj. *blízký, sousední;* zpodst. m. *soused*
oblo n. *kruh, dráha po kružnici:* bude sě točiti v oblu pračcovém

oblo adv.*vcelku, v jednom kuse, najednou* (o polykání potravy): a velikou chtivostí oblo požíraje *hltavě*
obloh m. *klenba; obloha*
obloha f. *klenba; obloha; sféra, nebeská vrstva; prostor s neuspořádanou prahmotou (?); náklad, břemeno:* učiňme jednu oblohu vezměme na sebe jediný úkol
oblohně v. obložně
oblomiti, -m'u, -míš dok. *polámat;* - oblomiti sě *polámat se, lámáním pozbýt pevnosti, stát se ohebným*
oblomovánie, -ie n. *oblomování se, navykání něčemu obtížnému, tužení se*
oblomovati, -uju, -uješ ned. *poškozovat, porušovat;* - oblomovati sě (v čem) *oblomovat se, stávat se způsobilejším k něčemu, cvičit se*
oblovánie, -ie n. *prudké pohybování, zmítání*
oblovaný adj. *opracovaný do hladka, ohoblovaný*
oblovati, -uju, -uješ ned. *zaoblovat, hoblovat; drásat; lomcovat, zmítat;* (o ďáblu) *trápit, sužovat;* (kým) *zacházet, nakládat a někým* (zvl. nešetrně); (co) *zabývat se něčím;* - oblovati sě *zmítat se, kolotat*
obloviti sě, -v'u, víš sě dok. *hodně ulovit, získat velký úlovek*
obloženie, -ie n. *obloha, nebeská klenba; zahalení, zastření; pohodlné usazení, pohodlí*
obložený adj. *obložený, obtočený:* železo obložené pěti strunami zlatými; *povlečený; potažený; ovroubený, lemovaný*
obložiti, -žu, -žíš dok. *obložit; povléci, pokrýt; ovroubit, ozdobit; obklopit, ohraničit; oblehnout, obklíčit vojskem; obsadit; rozložit;* - obložiti sě *rozložit se, usadit se;* (čemu, k čemu, na čem) *oddat se, začít holdovat něčemu, navyknout si*
obložně, oblohně adv. *hojně (?)*
obložovati sě, -uju, -uješ sě ned. (v čem) *oddávat se, holdovat něčemu*
obľúbenie, -ě n. *obliba; zalíbení*
obľúbiti, -b'u, -bíš dok. (koho, co) *oblíbit si; dát přednost, vyvolit si, vybrat si; přijmout se zalíbením*
obľubný adj. *oblíbený, žádoucí, libý*
obľubovati, -uju, -uješ ned. (koho, co) *nacházet zalíbení v někom, v něčem; volit si, dávat přednost někomu, něčemu; se zalíbením přijímat, ochotně popřávat sluchu;* - obľubovati sobě (co) *osvojovat si*
oblud m. **obluda** f. klam, omyl: bez (všeho) obluda *neklamně, spolehlivě, pravdivě; lest, šalba, lež; marnost; mámení, přelud, vidina, přízrak; obluda, nestvůra, netvor*
oblúditi, -z'u, -díš dok. *obloudit, zmást, oklamat; obelstít, zaskočit; omámit, poblouznit*
obludně adv. *klamně, mylně; falešně, neupřímně, pokrytecky*
obludník m. *falešník, podvodník; rouhač, bezbožník*
obludný adj. *falešný, proradný, podvodný; šalebný, obluzující;* obludný obraz modla, bůžek; *jen zdánlivý, neskutečný*
oblúpenie, -ie n. *oloupání; oloupení; vykoupení; zbavení něčeho, připravení o něco:* oblúpení a zbavení života zdejšího
oblúpiti, -p'u, -píš dok. *oloupat;* (koho od čeho) *oloupit; zbavit:* kněžství buď oblúpen nechť je zbaven kněžské hodnosti; *uloupit, loupežně ukrást; vyloupit, vykrást;* - oblúpiti sě (z čeho) *oloupit se, okrást se, ochudit se; zbavit se něčeho, připravit se o něco*
oblupovati, -uju, -uješ ned. *olupovat;* (koho z čeho, od čeho) *připravovat někoho o něco;* - oblupovati sě *zbavovat se něčeho, připravovat se o něco*
oblúzenie, -ie n. *blud, klam, omyl; oklamání, obelstění; oblouzení, zmámení, svedení; přelud, zjevení*
obluzovati, -uju, -uješ ned. *klamat, uvádět v omyl; podvádět; obluzovat, šálit, svádět*
oblysěti, -ěju, -ieš, **oblysnúti,** -nu, -neš dok. *olysat, oplešatět* (v. též olysěti)
oblysiti, -šu, -síš dok. *zbavit vlasů, učinit lysým*
obmalomocněti, -ěju, -ieš dok. *být stižen malomocenstvím*
obmazati, -žu, -žeš dok. *obmazat, omazat, pomazat; nabalzamovat;* (stěnu) *ohodit omítkou, omítnout*

obmazovati, -uju, -uješ ned. (stěnu) *opatřovat omítkou, omítat*
obměkčenie, -ie n. *obměkčení, oblomeni; ochabnutí, zmalátnění:* obměkčenie strážě smyslóv ztráta bdělosti smyslů
obměkčilý adj. *uchlácholený, usmířený*
obměkčiti, -ču, -číš dok. *změkčit, učinit měkkým; obměkčit, oblomit, učinit povolnějším; pohnout, přimět;* (srdce) *zemdlít, zbavit síly:* buóh jest obměkčil srdce mé; *uklidnit; upokojit, usmířit; zmírnit, zmenšit, ztlumit;* - obměkčiti sě *změkčit se, změknout; obměkčit se, oblomit se, stát se povolnějším; zemdlít, ochabnout; uklidnit se, upokojit se*
obměkčovati, -uju, -uješ ned. (koho čím) *usmiřovat, nakloňovat se;* (co) *zmírňovat, tlumit:* ktož Písmo lidu obměkčuje, ten jim jedu u víno nalévá; *lahodit něčemu, působit příjemně na něco:* sladkým zpievaním obměkčujíce mysli lidské; - obměkčovati sě (o člověku) *obměkčovat se;* (o hněvu) *zmírňovat se, tlumit se*
obměknúti, -nu, -neš dok. *změknout, změkčit se;* (o člověku) *ochabnout, stát se měkkým*
obměřiti, -řu, -říš dok. *změřit, přeměřit*
obmeškale, obmeškaně adv. *nedbale, nepečlivě;* (o žití) *nehodně, nepořádně, hříšně*
obmeškalost, -i f. *nedbalost, nepečlivost*
obmeškalý adj. (o čase) *zameškaný, ztracený;* (o člověku) *nedbalý;* zpodst. m. *opozdilec*
obmeškánie, -ie n. *zdržení, prodlení:* s obmeškáním s otalením, liknavě; bez obmeškánie bez průtahů, neprodleně; *zanedbání, nedbalost, opominutí; újma, škoda; poklesek, nesprávný skutek* (zvl. z nedbalosti); *prohřešení, hřích* (nábož.)
obmeškati, -aju, -áš dok. *omeškat, zpozdit se; zameškat, zanedbat, opominout, vynechat:* jsú obmeškáni jsou zanedbaní; (koho v čem, na čem) *zkrátit někoho, způsobit újmu někomu;* (koho od čeho) *zdržet;* - obmeškati sě *omeškat se, opozdit se; zameškat, opominout;* (v čem) *prohřešit se, provinit se* (zvl. zanedbaním povinnosti)
obmeškávati, -aju, -áš ned. (co) *zameškávat vykonání něčeho, otálet s něčím; zanedbávat, opomíjet něco;* - obmeškávati sě *omeškávat se, otálet;* (v čem) *zameškávat, nechávat si ujít něco;* (čím) *prohřešovat se, dopouštět se chyby*
obmetaný adj. *omítnutý, ohozený omítkou*
obmetávati, obmietati, -aju, -áš ned. *omítat, ohazovat (omítkou)*
obmeziti, -žu, -zíš dok. (pozemek) *opatřit mezí, ohraničit*
obmiestniti, -ňu, -níš dok. (koho, co) *zaujmout místo před někým; předstoupit před někoho:* obmiestniemy líce jeho (boha)
obmlčěti, -ču, -číš dok. *zůstat mlčet, nic neříci, neodpovědět* (srov. omlčěti)
obmluvenie, -ie n. *vyjádření jinými slovy, opise*m. obmluvením za jméno Kristus řečen jest Syn člověčí (srov. omluvenie)
obmračiti, -ču, -číš dok. *zahalit mrakem, zatemnit; zaslepit, zbavit soudnosti, otupit vnímavost* (srov. omračiti)
obmrzěti, -žu, -zíš (příč. čin. obmrzal) dok. (komu) *omrzet* koho*, zprotivit se:* do skonánie světa tato by mi nebyla obmrzala
obmysl (dvojslab.) m. *důmysl, důvtip;* (boží) *prozřetelnost, řízení* (nábož.); (čeho) *zamýšlení, chystání; péče o něco*
obmysliti, -šľu, -slíš dok. (co) *myslí obsáhnout, pochopit; pomyslit na něco, uvážit; rozvážit, zvážit, odhadnout; postarat se o něco, zajistit:* obmysliti jim *postarat se o ně;* (koho čím, o čem) *pamatovat na někoho, obmyslit, obdařit, opatřit* (v. též omysliti)
obmyslnost (trojslab.) -i f. *moudrost, uvážlivost, prozíravost;* (čeho) *zajištění*
obmyslný (trojslab.), **obmyšlený** adj. *promyšlený, ujasněný, prozkoumaný; moudrý, uvážlivý, prozíravý, důvtipný*
obmyšlenie, -ie n. *promyšlení, rozvážení;* (boží) *prozřetelnost, řízení; péče, starostlivost*
obmýšleti, -eju, -éš, **obmyšlovati,** -uju, -uješ ned. (co) *myslit nač; promýšlet; pečovat, starat se:* mužie tělesnú potřebu sobě i ženám i dětem obmýšlejí
obmyšlévati, -aju, -áš ned. *myslit na něco, mít něco na paměti*
obmyti, -myju, -eš dok. *omýt, očistit mytím* (od čeho) *zbavit mravní poskvrny, učinit neposkvrněným:* obmý mě ot mé zlosti; *smýt, smazat, odstranit:* Adamovi hřěši tu jsú měli býti obmyti
obmyvadlo n. *prostředek k omývání, očistný prostředek*

obmývati, -aju, -áš ned. *omývat, umývat; skrápět, smáčet; zbavovat mravní poskvrny, očišťovat, smývat* (*hřích*)
obnaditi, -z'u, -díš dok. (co čím) *okovat; obložít, zpevnit;* jědem obnaditi otrávit
obnášěti, -ěju, -ieš ned. *obnášet, nosit kolem; snášet, zakoušet;* - obnášěti sě *vznášet se;* (hříšníci) obnášejí se větrem marné chvály jsou unášeni
obnažiti, -žu, -žíš dok. *obnažit, svléci, učinit holým;* (meč) *vytrhnout, vytasit; odkrýt, odhalit, vyjevit, ukázat;* (koho čeho, z čeho, od čeho) *zbavit něčeho, připravit o něco, oloupit:* od pravdy sú byli obnaženi
obnemocněti, -ěju, -ieš dok. *onemocnět*
obneprázdniti, -žďňu, -zdníš dok. *zaneprázdnit; zaplnit:* rozkoší obneprázdnil jest srdce jeho
obnesenie, -ie n. *oběhnutí* (o domnělém pohybu slunce): den děje sě obnesením slunce
obnošovati, -uju, -uješ ned. *vodit různými směry, usměrňovat (?):* (koním) všecko tělo jich obnošujeme
obnova f. změna; *proměna v duchu Kristova učení* (nábož.); úprava, výzdoba *(?)*; *obnova, obnovení:* (Aristoteles k Alexandrovi:) budeť ve cti vždy obnova dobudeš vždy nové slávy
obnovatedlnicě (šestislab.). -ě f. *břitva*
obnovenie, -ie n. *obnovení; oživení, vzkříšení;* obnovenie měsiecě nový měsíc; *duchovní obrození, proměna v duchu Kristova učení* (nábož.); (výroku) *zopakování; shrnutí*
obnovený adj. *obnovený; přetvořený k lepšímu, obrozený:* na tomto světě obnoveném žádného nebude hříchu; *opakovaný, znovu učiněný:* hřiech obnovený
obnovitel, -e m. *obnovitel síly, posilovatel; duchovní obroditel*
obnoviti, -v'u, -víš dok. *obnovit, znovu vykonat; vrátit se k něčemu (žádoucímu); uvést zpět do něčeho:* obnov mě z mé staré viny v čest; *zdokonalit, obrodit:* (Kristus) navščieviti a obnoviti tento svět ráčil jest; *ozdravět; opravit, zrestaurovat:* (kníže) obnovi hrad u Prazě; - obnoviti sě *obnovit se; vrátit se k něčemu; obrodit se*
obnovovati, -uju, -uješ ned. *obnovovat:* ktož sou svými hřiechy jeho rány obnovovali; *opakovat;* - obnovovati sě *obnovovat se; vracet se; sílit, vzmáhat se; obrozovat se; jitřit se:* rány (mučeného) předšími ranami sě obnovovachu
obnož, -ě. f. *odnož, ocasovitý výrůstek na noze* (u draka)
obnuziti, -žu, -zíš dok. *zahrnout sužováním, újařmit útiskem*
obodlivý adj. *pichlavý, porostlý trny;* zpodst. n. obodlivé *trní*
obohacený adj. *obohacený; obdarovaný; bohatý, hojný*
obohatěti, -ěju, -ieš dok. *zbohatnout; obohatit, učinit bohatým (bohatším)*
obochviti, -v'u, -víš dok. *občerstvit, povzbudit;* - obochviti sě *sebrat síly, vzmužit se*
obój, obojí, obý m. obojě, obojie f., oboje, obojie n., oboji, obojí m. pl. čísl. obojí; pod obojú (osobú, zpósobú) pod obojí způsobou (o tzv. přijímání); *jeden i druhý, oba:* po smrti obojieho rodiče; (Kristus) jest obojí syn vají vás obou; s obojie strany, *na (při) obojí straně,* s obojieho boku po obou stranách, z každé strany
obojek, -jka, -jku m. *límec, límeček, kréjzlík; část brnění chránící krk; obojek, pásek kolem krku zvířete;* za obojek (veš) svět voditi ovládat svět, být pánem světa
obojetník m. *obojetník, falešník, licoměrník; člověk ovládající dva (oba) jazyky:* vecě po obojetníku, jenž oboji řěč umějieše řekl prostřednictvím tlumočníka; *utrakvista, podobojí* (hanl.)
obojetný adj. *obojetný, falešný, licoměrný:* muž obojetný neustavičný učiněn bude; *dvojsmyslný, nejednoznačný:* viz, aby nemluvil nětco skrytého neb obojetného
obojní čísl. *obojí*
obora f. *ohrada;* obora hradová *hradby; obora; celek, souhrn;* obora světa okrsek zemský
oborati, -ořu, -ořeš dok. *oborat, zorat;* (sobú) *obořit se, zaútočit;* jakž potka Nikafora, na krátce sobú obora zaútočil
oborem adv. *jako celek, obecně, bez výjimky:* oborem všichni lidé; *hromadně, vesměs*
oborně adv. *zcela, úplně (?)*
obořenie, -ie n. *zboření, rozboření, zničení; pád, zkáza* (zvl. duchovní); *trosky, sutiny, rozvaliny*
obořenina (pl. obořeniny) f. *trosky, sutiny, rozvaliny, zříceniny*
obořený adj. *rozbořený, pobořený;* (na koho) *sápající se, útočící*
obořilý adj. (o dobytku) *rozdrážděný*

obořiti, -řu, -říš dok. *rozbořit, pobořit, zbourat; skácet, povalit, strhnout; vrhnout se:* v nepřátely kóň oboři obořil se, vrhl se s koněm na nepřátele; *zničit, zahubit;* (koho čím) *uvalit, uvést do něčeho:* malá nelibost oboří je hněvem ukrutným; - obořiti sě *zbořit se, sesout se; skácet se;* (v co, čím) *upadnout do něčeho, propadnout čemu; vrhnout se, zaútočit, zamířit;* (proti komu) *srotit se, shluknout se;* (na koho) *dolehnout, zachvátit někoho; obořit se, osopit se*
obořovati sě, -uju, -uješ sě ned. (na koho) *vrhat se, útočit, napadat, sápat se; doléhat na někoho, postihovat:* obořuje se dřiemota na lidi
obosělý adj. *zutý do bosa, bosý*
oboséti, -ěju, -ieš dok. *stát se bosým*
obostřený adj. *naostřený, nabroušený; zašpičatěný, opatřený špicí*
obostřěti, -ěju, -ieš dok. *zaostřit se, zešpičatět* (o nosu umírajícího)
obostřiti, -řu, -říš dok. *naostřit, nabrousit, zašpičatit;* (smysly ap.) *učinit vnímavějším, podnítit, zostřit;* - obostřiti sě *zašpičatit se, zešpičatět* (o nosu umírajícího); (o svědomí) *zbystřit se, stát se citlivějším*
obostřovati, -uju, -uješ ned. *být vzpurný, vzpouzet se:* již obostřijí, nebudú vzvýšeni sami v sobě
obostřujúcí adj. *vzpurný, bouřící se:* národ křivý a obostřující
obpopásti, -padu, -eš dok. (co) *zachvátit, prostoupit:* dar svatého Ducha všěch jich mysl obpopade
obr, ober, obir, obra m. *obr; bájný praobyvatel Palestiny* (bibl.)
obrozenec, -ncě m. *novověrec* (zvl. pohan obrácený na židovskou víru), *prozelyta*
obracěnie, -ie n. *obracení, otáčení;* (mysli) *zaměřování, upínání; měnění, proměňování*
obrácenie, -ie n. *obrácení, otočení; obrat, změna v opak; navrácení, návrat;* (k komu, k čemu, po kom) *přiklonění se k někomu, něčemu, věnování své úcty nebo přízně obrácení se* (k bohu), *konverze; napravení se* (o hříšníku); *proměnění, přeměna:* obrácenie vody u víno
obracěti, -ěju, -ieš ned. *obracet, otáčet; zaměřovat, upínat:* všichni k němu zřenie obraceli; *přivádět k něčemu, získávat pro něco; měnit, proměňovat; vynakládat:* neobracěti jměnie ku pýšě; *využívat;* (k komu, k čemu) *vztahovat na někoho, na něco;* - obracěti sě *obracet se;* (kde) *pohybovat se, žít; nachylovat se; vracet se;* (na co) (v záporné větě) *dbát na něco, všímat si něčeho; měnit se, proměňovat se*
obracivý adj. *schopný obracení, způsobilý ke změně*
obracovati, -uju, -uješ ned. *obracet, otáčet; zaměřovat; odvracet; měnit, proměňovat;* obracovati chřbet komu dávat se na útěk před někým; obracovati řěč (slova) k komu zavádět řeč, přecházet v řeči na někoho; v zlé obracovat co (komu) vykládat ve zlém; (koho k komu, k čemu*) získávat pro někoho, pro něco; obracet na pravou víru, napravovat; vykládat jako něco:* tvé milosrdie v nemilost obracují; *vynakládat; užívat, využívat;* - obracovati sě *obracet se; přebývat, žít; vracet se; zaměřovat se; přiklánět se; napravovat se; měnit se, proměňovat se; nabývat nějaké vlastnosti*
obrada f. radost, útěcha, potěšení
obradovánie, -ie n. *radování; radost; útěcha, potěšení*
obradovatedlnicě (sedmislab.), -ě f. *těšitelka, zdroj útěchy*
obradovati, -uju, -uješ dok. (koho, co) *naplnit radostí, potěšit; učinit radostnějším, zjasnit:* vejdu k bohu, jenž obraduje mladost mú; - obradovati sě *zaradovat se*
obrama f. *ochromení, zchromení, úraz; ochrnutí, bezvládnost*
obramiti, -m'u, -míš dok. *ochromit, zchromit; omámit; umlčet, udolat, zdolat*
obrana f. *obrana; bránění (se), hájení (se):* bez všie obrany bez jakéhokoli bránění, zabraňování, překážení, zcela volně; *obranné zařízení; ochrana, záštita, zajištění bezpečnosti; ochranné zařízení, kryt; úkryt, útočiště; obhajoba*
obráncě, -ě m. *obránce; ochránce, obhájce, zastánce; opatrovník, pomocník; stoupenec, přívrženec;* f. *ochránkyně, pomocnice* (jako atribut P. Marie nebo některé světice)
obráněnie, -ie n. *obrana; ochrana, záštita; bránění se, hájení se; obhajoba; zabránění, zamezení, odvrácení*
obraněný adj. *ochromený, omráčený*
obranitel, -e m. *obránce, obhájce, zastánce; opatrovník, správce; přívrženec, stoupenec*

obraniti, -ňu, -níš dok. *poranit, zranit;* (koho čím) *ochromit, omráčit*
obrániti, -ňu, -níš dok. (koho, co) *ubránit, uhájit; ochránit, obránit, zaštítit; obhájit;* (co čím; skrze co) *oddělit, uzavřít překážkou;* (komu, čemu) *zabránit v něčem, zamezit;* - obrániti sě *ubránit se, odolat; obhájit se; nenechat se ovládnout něčím, vyvarovat se něčeho; ochránit se;* (čemu, čeho) *zabránit něčemu, zamezit něco; odmítnout něco*
obranní, obranný adj. *obranný, vyzbrojený* (k obraně), *vybavený pro obranu; chránící něco, poskytující ochranu*
obraňovati[1], -uju, -uješ ned. *poraňovat, zraňovat*
obraňovati[2], -uju, -uješ ned. *bránit, hájit v boji; ochroňovat, chránit, ujímat se; obhajovat;* - obraňovati sě *bránit se; obhajovat se, hájit se, ospravedlňovat se*
obraňujúcí adj. *ochraňující, poskytující ochranu; obhajující, ospravedlňující*
obrátcě, -ě m. *člověk nově obrácený na víru, novověrec*
obrati, -beru, -béřeš dok. *obrat, oloupit; vybrat, vyvolit, zvolit:* obeř mi sedmdesát mužóv; *zbít, ztlouci*
obrati sě, -beru, -béřeš sě dok. (ke komu, koho) *hromadně odejít, odebrat se k někomu nebo od někoho; najít se, vyskytnout se:* rytieř udatný jeden se obra a s tiem poselstvím do Čech se pobra
obratitedlně (pětislab.) adv. *obráceně*
obrátiti, -cu, -tíš dok. *obrátit, otočit, převrátit;* obrátiti chřbet, pleci, plecě *dát se na útěk;* (komu, ke komu) *obrátit se zády, otočit se;* obrátiti oko, oči k komu obrátit oči, věnovat pozornost; *odvrátit, obrátit stranou; stočit;* obrátiti na běh, u běh, k utiekaní koho obrátit na útěk, zahnat; *vrátit, navrátit, dát zpět:* obrat; meč tvój na miesto své; (cit, mysl, vůli) *zaměřit, upnout;* obrátiti řěč k čemu přejít v řeči k něčemu; (koho kam) *uvést, dostat; uvrhnout:* obráceni buďte, hřiešníci, do pekla; *přivést k někomu, něčemu, získat; přivést na správnou cestu; napravit; naklonit; odvrátit od něčeho, přimět k zanechání něčeho;* (koho, co v koho, v co, na co, k čemu) *změnit, přeměnit;* obrátiti na smiech, v posměch vysmát se, učinit předmětem posměchu; *zrušit, zvrátit; přičíst, vyložit si; vynaložit, věnovat:* obrátiž jě (peníze) na své děti; obrátiti na užitek, v póžitek, k lepšiemu využít k prospěchu, výhodně použít; *využít, využitkovat; naložit s něčím, dát, odevzdat;* obrátiti k sobě co vzít si, přisvojit si; *dát za něco odpovědnost;* (vinu) *svalit, svést na někoho; nechat dolehnout, poslat, seslat, uvalit na někoho;* (výrok) *vztáhnout, spojit s někým nebo něčím;* - obrátiti sě *obrátit se, převrátit se; odvrátit se, obrátít se stranou; vrátit se; uchýlit se, utéci se k někomu nebo něčemu; obrátít svou pozornost, zaměřit se na něco;* (k čemu, na co, v co) *dát se na něco, začít se něčemu věnovat; propadnout něčemu; odvrátit se od něčeho, zanechat něčeho; přiklonit se k někomu, stát se vyznavačem někoho nebo něčeho, přijmout někoho nebo něco; napravit se, polepšit se; uvěřit, obrátit se (na víru); změnit se, přeměnit se, stát se jiným; stát se nějakým, nabýt nějaké vlastnosti; obrátít se v něco, vyústit v něco:* zloba zlým sě vždy obrátí
obrátitý, obrátivý, obratný adj. *otáčivý, schopný otáčení; otočný*
obrátka f. na obrátku rychle, jen co by se obrátil, obratem ruky, v mžiku
obratlivě, obrtlivě adv. *obráceně, v obráceném pořádku, naopak, opačně; přeneseně, obrazně, metaforicky*
obraz m. *zobrazení, obraz, socha, rytina:* učinil rytý obraz i dutý; *modla, bůžek; obraz na minci, ražený peníz; představa;* (koho) *odraz, odlesk; podoba, vzhled:* čí obraz držěti, jmieti, nositi být podoben, podobat se někomu, něčemu
obraz- v. též obraž-
obraza f. *úraz, poškození, úhona*
obrázek, -zka, -zku m. *výtvarné zpodobení něčeho, soška, figurka; krucifix*
obraziti, -žu, -zíš ned. (peníz) *vyrazit, ražením vyrobit; narazit (si), nárazem poranit:* aby snad neobrazil o kámen nohy tvé; (co o co) *zavadit něčím o něco:* aby oči obrazil viděním o ty svátosti tělesné; (co komu) *otloucí o hlavu, vyspílat za něco* (expr.); (koho, co čím) *ohromit, omráčit;* - obraziti sě (o co) *nárazem si ublížit; zranit se; odrazit se od něčeho,* (v mysli) *najít odraz, znovu se vyjevit;* (v co) *proměnit se, zvrhnout se:* dobrost v zlobu sě obrazí; dobrá vášně sě pokazi
obrazítý adj. *věrný* (jako obraz), *přesně odpovídající*

obraznicě, -ě f. *mincovna*
obrazník m. *sochař, malíř* (výrobce „obrazů“); *razič mincí, mincíř; penězoměnec; směnárník* (bibl.)
obrazsky adv. *věrně, jako „obraz“; na obraze, vyobrazeně:* před svým milým synem, jehožto tuto obrazsky na svéj rucě držíš
obrážějúcí adj. (o hlase) *odrážející se, znějící ozvěnou*
obraženie, obrazenie, -ie n. *naražení, náraz; poranění nárazem;* (čeho) *odraz, odlesk*
ohražený adj. *poraněný, zraněný;* (o zvuku) *odražený, znějící ozvěnou*
obrážěti, -ěju, -ieš ned. (co čím) *otloukat, otesávat; nárazem si zraňovat;* (koho čím) *napadat někoho, obořovat se na někoho;* (co komu) *otloukat o hlavu, předhazovat* (expr.): kacíře mi obrážejí proti spravedlnosti a právu *označují mě za kacíře;* obrážěti sě (o co) *narážet, nárazem se poškozovat;* (o zvuku) *odrážet se; rozléhat se, znít, zvučet;* (o světle) *zrcadlit se*
obražovati,-uju, -uješ ned. *(ražbou) vyrážet;* (koho v co) *zraňovat, poraňovat někoho;* (o co) *dorážet, útočit nárazy na něco:* vicher, jenžto sě o stěnu obražuje; - obražovati sě *narážet, vrážet do sebe* (navzájem); *odrážet se*
obrev; obrman v. obvrv; ubrman
obroční, obročný adj. *odevzdávaný jako vrchnostenská dávka;* (o míře) *určený k měření naturálních dávek,* zvl. *obilí; vykrmený obroke*m. ó, co jest těch hynštóv obročných, kněží, jenž z veliké sytosti a z prázdnosti řehcí k ženám cizím
obročník m. *obroční, správce obilních skladů; nositel hodnosti spojené s důchodem,* zvl. *uživatel několika důchodů*
obroda f. *úroda; hojnost; úrodnost, plodnost*
obrodilý adj. (o stromu) *obalený plody, mající úrodu*
obroditi, -z’u, -díš dok. *urodit* (ve větším množství); *obrodit, přivést k novému životu;* - obroditi sě *přinést mnoho plodů; urodit se*
obrok m. *dávka požitků určená ustanovením nebo úmluvou; mzda, plat; žold; důchod, příjem z vykonávaného úřadu; prebenda, obročí:* pro obroky tučné kanovnické; *církevní úřad spojený s důchodem, beneficiu*m. větčí svatokupci prodávají biskupstvie, arcibiskupstvie i mnohé jiné obroky; *naturální dávka odevzdávaná vrchnosti; obrok, píce; potrava, pokrm* (většinou obrazně)
obrósti, -rostu, -eš dok. *obrůst; porůst, zarůst*
obrostlý, obrostlý, obroščěný adj. (čím) *obrostlý, zarostlý*
obrostiti sě, -šču, -stíš sě dok. *narůst, zarůst, stát se zarostlým*
obrovati *(?)*, -uju, -uješ dok. *povýšit (?)*
obrovnati, -aju, -áš dok. *vyrovnat, zarovnat, vyhladit, zbavit nerovností na povrchu*
obrový adj. *obří, jako obr; obrovitý, obrovský*
obrsky, obersky adv. *jako obr, hrdinsky, neohroženě (?)*
obrtánie; -ie n. *obracení se, otáčení se*
obrtati, -aju, -áš ned. (kým) *obracet někoho, točit někým*
obrtčivý adj. *otáčivý; vrtkavý, nestálý*
obrtel, -tle m. *obrtlík; obléhací stroj s rumpálem, katapult (?)*
obrtlivě v. obratlivě
obrtlivý adj. *vrtkavý, proměnlivý*
obrtnúti sě, -nu, -neš sě dok. *obrátit se*
obruba f. *obruba, lem, lemování; roubení, obrubeň; zásek, záseka, hradba z pokácených stromů; okraj, okrájová část*
obrubati, obrúbati, -aju, -áš dok. *osekat, usekat, zutínat; oklestit, obrubat:* čím částějie ji (vrbu) obrubáš, tiemť se húště obalí
obrúbiti, obrubiti, -b’u, -bíš dok. *osekat; oklestit*
obruč, -ě m. **obruč,** -i f. *obruč; náhrdelník; kruh, kroužek*
obrúčenie, -ie n. *svěření, odevzdání*
obručiti, -ču, -číš dok. (koho) *zachvátit, zasáhnout, postihnout;* (co komu) *zaručit něco, poskytnout záruku na něco*
obruju; obrv v. obervati; obvrv
obřěmeniti sě, -ňu, -níš sě dok. *vzít na sebe, naložit si břemeno*

obřěz m. *obřezání, obřízka*
obřězánie, -ie n. *ořezání, obřezání, prořezání; pořezání, utrpění řezné rány; obřízka; obřezaní, společenství obřezaných lidí*
obřězaný adj. *ořezaný, uřezaný; obřezaný, obřízkou začleněný do náboženského společenství židů;* (o uších, ústech ap.) *oproštěný, očištěný, čistý, čistotou uzpůsobený k řádnému vnímání, mluvení atd,:* nenie úst obřezaných aneb uší
obřězati, -žu, -žeš dok. *ořezat, uřezat;* (vlasy, vousy) *ostříhat; obřezat; prořezat;* (koho) *pořezat někoho;* (srdce, duši) *očistit, zbavit, oprostit:* obřeže Hospodin srdce tvé; obřězati ústa svá a jazyk svój ot nezřiezených řěčí; *zamítnout, zavrhnout;* - obřězati sě *pořezat se; přijmout obřízku, podrobit se obřízce*
obřězávati v. obřězovati
obřězek, -zka, -zku m. (čeho) *odřezek; předkožka, prepucium*
obřěziti, -z'u, -zíš dok. (ženu) *oplodnit*
obřězovánie, -ie n. (čeho) *ořezávání, obřezávání, prořezávání;* (koho, čí) *obřízka:* Obřězovánie božie, syna božieho Obřezání Páně (círk. svátek 1. ledna); *společenství lidí přijímájících obřízku, židé*
obřězovaný adj. *ořezaný, uřezaný; obřezaný*
obřězovati, -uju, -uješ, **obřězávati,** -aju, -áš ned. (co) *ořezávat, uřezávat; prořezávat; obřezávat, provádět obřízku;* (něco nežádoucího) *zamítat, zavrhovat;* - obřězovati sě *přijímat obřízku, podrobovat se obřízce*
obřiediti, -z'u, -díš dok. (co) *zařídit něco, postarat se o něco*
obřiezka f. *obřezání, obřízka; předkožka, prepucium* (v. též neobřězovánie)
obřúcený adj. *zavalený, stísněný (žalem)*
obřúcěti, -ěju, -ieš ned. zasypávat; kamením obřúcěti kamenovat
obřuchatěti, -ěju, -ieš dok. *otěhotnět, přijít do jiného stavu*
obřuchatiti, -cu, -tíš dok. (ženu) *oplodnit*
obřútiti, -cu, -tíš dok. (koho čím) *zasypat, zaházet něčím, zahrabat do něčeho;* kamením obřútiti *ukamenovat;* (žalem ap.) *zavalit, zahrnout, stísnit;* - obřútiti sě *nacpat se, přesmíru se najíst* (expr.)
obsaditi, -z'u, -díš dok. (koho) *posadit kolem dokola, rozmístit, rozložit; (vojensky) obsadit, dobýt, zabrat; obklopit, obklíčit něco, oblehnout;* ti sú (schody paláce) střieberni a zlatem čtverohranatě obsazeni osázeny, obloženy; (o zlém duchu) posednout (v. též osaditi)
obstihati, obsiehati, -aju, -áš ned. *(zrakem) postihovat, podrobně vnímat; obsahovat, zahrnovat* (srov. osáhati)
obsáhnúti v. obsieci
obsahovati, -uju, -uješ ned. (co) *obemykat, obepínat; obsahovat, zahrnovat* (srov. osahovati)
obsahujúcí adj. *obsahující; obemykající, uzavírájící kolem dokola:* stěna vuókol obsahujúcí čtyři sience
obsazený adj. (čím) *obklopený, zahrnutý; posázený, obložený, pokrytý:* břicho jeho slonové obsázené zafírem (srov. osazený)
obsědenie, osědenie; -ie n. *posednutí (ďáblem)*
obsědený, obsědlý adj. *posedlý, ovládnutý ďáblem* (srov. osědlý)
obsěž, obsież *(?)*; -i f. *obsažnost; obsah, objem, rozloha*
obsěženie, -ie n. *obsáhnutí, uchopení smysly; pochopení, postižení*
obsěžitedlně (pětislab.) adv. (o smyslovém vnímání) *obsažně, do všech podrobností; s plným rozumovým pochopením*
obsěžitedlný (pětislab.) adj. *obsáhnutelný, dající se obejmout smysly; omezený (prostorově)*
obsěžitý adj. *omezený, prostorově ohraničený*
obsieci, -sahu, -sěžeš, **obsáhnúti, obsiehnúti,** -nu, -neš dok. *obsáhnout, pojmout do sebe, pojmout do sféry svého vlivu; postihnout, pochopit; nabýt něčeho, přisvojit si něco, zmocnit se něčeho* (v. též osieci)
obsiehati v. obsáhati
obsielati, -aju, -áš dok. *obesílat, zvát, předvolávat, vyzývat; posílat někomu zprávu, vzkazem uvědomovat*

obsiesti, -sadu, -sědeš dok. *usadit se; obsadit, zmocnit se, ovládnout; získat; obstoupit, obklíčit, obchvátit;* (o zlém duchu) *posednout;* (srdce ap.) *ovládnout, opanovat* (srov. osiesti)
obsieti, -ěju, -ěješ dok. *osít, zasít (pozemek)* (v. též osieti)
obsiež v. obsěž
obsilniti sě, -ňu, -níš sě dok. *posílit se, nabýt větší síly*
obskočiti, -ču, -číš dok. (koho) *obskočit někoho, ze všech stran se na někoho vrhnout*
obstáti, -stoju, -íš ned. (koho) *stát kolem někoho* (srov. ostáti)
obstavenie, -ie n. *zajištění; zadržení (viníka); obstavení (majetku); ustanovení, rozhodnutí*
obstieňenie, -ie n. *zastínění, záštita, ochrana*
obstieňený adj. (čím) *zastřený něčím, zahalený do něčeho:* jsú některé řěči k nám, božie obstieňené podobenstvím
obstieniti, -ňu, -níš dok. *zastinit, obestřít, zaclonit*
obstierati, -aju, -áš ned. *obestírat, obklopovat, zahrnovat* (srov. ostierati)
obstupa f. (čeho) *zachvácení něčím, propadnutí něčemu:* obstupa hřiechu, točíž když kto umře v smrtedlném hřieše
obstupek, -pka, -pku m. *příčina, pohnutka:* dobrota konečnie jest příčina anebo obstupek nejprvnější
obstúpenie, -ie n. *obklopení; ohrazení*
obstúpiti, -p'u, -píš dok. (koho, co) *obstoupit, obklopit, shluknout se okolo někoho; obklíčit:* obstúpivše město, zapálichu; býti obstúpen čím být hrozivě obklopen, být ohrožen; (o strachu, žalu) *zmocnit se, zachvátit někoho* (v. též ostúpiti)
obsúti, obespu, -eš (aor. obsuch) dok. (koho čím) *obsypat, zasypat něčím.* obsuchu mužě dievčie střěly (srov. osúti)
obšírný adj. širší, zvětšený co do šířky; (o cestě) *prostranný, široký; obšírný, obsáhlý*
obtáhnúti, -nu, -tiehneš dok. (koho) *svázat, spoutat*
obtéci, -teku, -tečeš dok. i ned. *obléci, obtékat:* tu stranu ot slunce vzchoda obteče Polednie moře; *oblehnout, obklíčit;* (koho) *zaskočit, obelstít, podvést:* abychom nebyli obtečeni ot diábla (srov. otéci)
obtemněti, -ěju, -ieš dok. *stát se temným, zatemnit se* (v. též otemněti)
obtemniti, -ňu, -níš dok. (oko) *zahalit tmou; zavřít;* - obtemniti sě *zatmět se, zatemnit se, stát se temným* (v. též otemněti)
obtesaný adj. otesaný
obtesklíti, -kľu, -kliš dok. *učinit tesklivým, zarmoutit, ztrápit*
obtěšovati, -uju, -uješ ned. (koho) *utěšovat, dodávat útěchy*
obtěžiti; obtěžný v. obtiežiti; obtiežný
obtěžký adj. (o věci) *příliš těžký, jsoucí na obtíž:* to, což mu bylo obtěžkého, tu položi
obtěžovati[1], -uju, -uješ, **obtiežěti,** -ěju, -ieš ned. (koho, co čím) *obtěžkávat, nakládat na někoho, na něco; zatěžovat, uvalovat na někoho tíživou povinnost:* ješto nás (poddané) nespravedlivými poplatky obtěžují; *postihovat, stíhat* (kletbou, pokutou ap.); *utiskovat, utlačovat; činit obtíže, obtěžovat;* obtěžovati sobě co těžce nést něco, stěžovat si nač; *přetěžovat; tížit, činit těžkým;* (o nadměrném jídle) *vyvolávat pocit těžkosti; sužovat, těžce doléhat, skličovat:* váš smutek mě obtěžuje; *být obtížný někomu (něčemu);* (mysl, rozum) *otupovat, činit těžkopádný.* přielišné spánie obtěžuje mysl i rozum člověčí; obtěžovati sě (čím) *obtěžkávat se, zatěžovat se;* (pitím) *přeplňovat se; působit si těžkosti (nesnáze):* neroď sě obtěžovati sliby; *mít starosti a něčím*
obtěžovati[2], -uju, -uješ ned. (co) *činit těžším, zhoršovat, zvětšovat:* dávnost a obyčej hřiecha nikdy nepolchčuje, ale obtěžuje; *hodnotit jako těžší, přikládat větší váhu něčemu:* (Kristus) obtěžuje hřiech bohatcě; - obtěžovati sě *stávat se těžším, přibývat na váze; stávat se závažnějším, více doléhat na někoho; zhoršovat se:* po vše dni bolest, totiž nemoc, se obtěžovala
obtěžující adj. *zatěžující, těžký; ztěžující; přitěžující, zhoršující*
obtichneš v. obtáhnúti
obtieženě adv. *těžce, s obtížemi, s námahou; sklíčeně, se zármutkem*

obtieženie, -ie n. (čeho) *obtížení, zatížení;* (břicha, těla ap.) *přeplnění, přesycení;* (smyslů, tělesných orgánů) *postižení;* (rozumu) *zatemnění;* (ženy) *uvedení do jiného stavu;* (poddaných) *zatížení poddanskou povinností; ujařmení, útisk:* viděl sem těžké obtieženie lidu mého, jenž jest v Ejiptě; (koho, čeho) *poškození, způsobení škody; křivda, příkoří, bezpráví;* (čeho) *ztížení, zhoršení; břemeno, těžký náklad; tíživá povinnost; obtíž, potíž, nesnáz;* pl. *svízele; strasti, soužení:* k obtiežení býti (komu) být na obtíž, působit obtíže; *pocit těžkosti, bolesti; tíha, velká váha; závažnost, důležitost*
obtiežený adj. (čím) *obtížený, obtěžkaný, naložený něčím;* (o ženě) *těhotná;* (o člověku) *ujařmený, porobený; postižený, sklíčený, zkrušený; zemdlený, znavený, zmalátněný:* nebo starý muž bieše (Elí) a obtiežený sešlý věkem; *těžký, mající velkou váhu;* (o hříchu) *těžký, závažný, velký;* (komu) *obtížný, protivný, těžko snesitelný*
obtiežěti v. obtěžovati[1]
obtiežiti[1], -žu, -žíš dok. (koho, co čím) *obtížit, obtěžkat, učinit těžkým;* (tělo ap.) *přeplnit, přesytit;* ucho, uši obtiežiti čí zacpat něčí uši; (ženu) *oplodnit; zatížit poddanskou povinnost; zahrnout, postihnout, stihnout; ujařmit;* (koho) *ukřivdit někomu; stát se břemenem pro někoho;* obtiežena jest ruka čí na koho, nad kým těžce dolehla něčí ruka na někoho, těžký trest postihl někoho; (srdce, duši ap.) *zkrušit, těžce dolehnout;* obtieženu býti (čím) být nespravedlivě postižen; být v tíživém postavení, mít soužení, strádat, být tížen (na mysli něčím), mít starosti; být zaměstnán, zaujat něčím, zaměřovat se na něco; - obtiežiti sě (čím) *obtížit se, obtěžkat se; zatvrdit se, stát se tvrdým; přejíst se, přesytit se;* (zármutkem) *být zkrušen, sklíčen, upadnout v něco* (v. též otiežiti)
obtiežiti[2], -žu, -žíš dok. (co) *ztížit, učinit těžším; učinit závažnějším, přidat na závažnosti;* (hřích) *zvětšit; znesnadnit;* - obtiežiti sě (komu) *ztěžknout, stát se těžším; ztížit se*
obtiežně adv. *s naléháním, důrazně, rozhodně;* (o přijetí něčeho) *těžce, s nechutí, s nelibostí*
obtiežný adj. *těžký, vyznačující se velkou tíhou; obtížný, těžce doléhající; nesnadný, těžko proveditelný; nepříjemný, protivný;* obtiežen býti (komu) být obtížný, být těžce snesitelný, působit nepříjemnosti
obtlústný adj. *obtloustlý, silnější; obtlústné pysky plné rty* (v. též otlustný)
obtočený adj. (o provaze) *otočený, stočený, ovázaný;* (čím) *obklopený* (v. též otočený)
obtočiti, -ču, -číš. dok. *obtočit, ovázat. obvázat, omotat opásat otočit:* obtočují sě (lodě) od malého vesla; -. obtočiti sě *obrátit se, změnit se, napravit se* (srov. otočiti)
obtočovati, -uju, -uješ ned. (co čím) *obklopovat, ohrazovat, opevňovat* (loď) otáčet; - obtočovati sě *otáčet se; ovazovat se, opásávat se* (srov. otočovati)
obtrhati, -aju, -áš dok. *otrhat, orvat*
obtrpčěti, obtrpčěti, -ěju, -ieš ned. (koho) *popouzet, popuzovat někoho*
obtrpčiti, -ču, -číš dok. (koho) *popudit, rozhněvat* (srov. otrpčiti)
obučněti, -ěju, -ieš dok. *ztučnět, ztloustnout*
obtvrditi, -z'u, -díš dok. (město) *opevnit;* obtvrditi svój obličěj, svú hlavu (proti komu, čemu) zatvrdit se, zaujmout odmítavé stanovisko (srov. utvrditi)
obublánie, -ie n. *obtočení, obrblání:* bez obublánie bez reptání, ochotně
obuditi, -z'u, -díš dok. (koho čím) *očernit, nařknout:* (Kristus) jesn zlým nevinně obuzen a křivě na smrt odsúzen
obujnělý adj. zbujnělý
obutie, -ie n. **obuv,** -i f. *obuv:* poslal vás bez obuvi bosé
obuzě, -ě, **obuza** f. *očerňování, utrhání na cti, potupa*
obuzník m. **obuzný,** -ého, **obuzujúcí,** -ieho zpodst. m. *očerňovatel, nactiutrhač, tupitel*
obúzěti; -ěju, -ieš (příč. čin. obúzal, -zěli), **obuzovati,** -uju, -uješ ned. (koho kým) *očerňovat, osočovat tupit, urážet někoho*
obuzstvie, -ie, **obuzstvo** n. *očerněni, osočení; nařčení*
obvadnúti, -nu, -neš dok. *ovadnout, povadnout*
obvalený adj. (čím) *obalený, pokrytý*
obvaliti, -ľu; -líš dok. (koho, co v co, čím) *obalit, ovinout něčím*; (co v co) *obklopit, zahalit něčím*
obvázanie, -ie n. *uvázání, nasazení (pout); obvaz; ovinutĺ, zahalení; spoutání, nesvoboda, poddanství; upoutání, zaneprázdnění;* jmieti obvázanie (čím) být poután něčím, upínat se k něčemu

obvázati, -viežu, -eš dok. *obvázat, ovázat ovinout, omotat obalit, obložit něčím; zavázat svázat, spoutat; být obvázán* (čím) být upoután, být zaneprázdněn, zaměstnávat se; být obtížen něčím; (koho, co čím) *zavázat k plnění něčeho:* velikým dluhem obvázána jsi, má milá duše, svému bohu jsi zavázána; obvázati sě *zaplést se (do osidla), ztratit volnost pohybu; dát se spoutat, propadnout něčemu; zaměstnavat se něčím, věnovat se, oddat se něčemu;* (čemu) *ujmout se něčeho*
obvazovati, -uju, -uješ ned. *obvazovat, ovazovat, ovinovat, omotávat; spoutávat něčím, zaplétat do něčeho;* (koho v co) *zavazovat k plnění něčeho;* - obvazovati sě *spoutávat se, nechávat se ovládat;* (čím, v čem) *zabývat se, zaměstnávat se, věnovat se, oddávat se;* (čím) *zavazovat se k něčemu*
obvažovati, -uju, -uješ ned. (co) *rozvažovat, probírat ve svých úvahách, posuzovat*
obvdověti, -ěju, -ieš dok. *ovdovět;* (od koho) *být zbaven, pozbýt někoho:* město vaše od lidu obvdovělo vylidnilo se, spustlo
obvěčný adj. *postarší, letitý, mající pokročilý věk*
obvedený adj. *vedený kolem něčeho:* stěna obvedena okolo čtyř siencí; *obklopený*
obveličený adj. *proslavený svou velikostí, vznešený (?)*
obveličiti sě, -ču,-číš sě dok. *prokázat svou velikost, proslavit se*
obvěniti, -ňu, -níš, **obvěnovati,** -uju, -uješ dok. *dát někomu něco věnem; věnovat jako svatební dar:* svým mě prstencem obvěnil; *věnovat, darovat, dát; zavázat, zaslíbit*
obveselenie, -ie n. *obveselení, rozveselení; veselí, radost; potěšení, potěcha, útěcha*
obvěsiti; -šu, -síš dok. *rozvěsit, ověsit, ověšet*
obvésti, -vedu, -eš dok. (koho kudy) *obvést; provést kolem;* (co) *zavést, vybudovat něco po obvodu něčeho;* (co čím) *obklopit něco něčím, umístit něco kolem něčeho*
obvěšeti, -ěju, -ieš dok. (co čím) *ověšet*
obvěšovati, -uju, -uješ ned. (co u čeho) *zavěšovat, přivěšováním kolem dokola upevňovat:* (licoměrníci) napíšíc na listech desatero božie přikázanie i obvěšováchu u levé ruky
obvetšalý adj. *starší:* obvetšalé rány zaschlé
obvetšěti, -ěju, -ieš dok. *zvetšet, zestárnout; zastarat, zevšednět*
obvetšovati, -uju, -uješ ned. *stárnout, stářím scházet*
obviežu, -eš v. obvázati
obvijadlo n. *ovinka, pruh tkaniny, který sloužil k ovinování mrtvých*
obvíjěti, -ěju, -ieš ned. *ovíjet, ovinovat*
obvinúti, -nu, -neš dok. (koho, co čím) *ovinout, obalit, zabalit; obtočit, omotat;* - obvinúti sě (v co) *obalit se něčím, zahalit se do něčeho;* (koho, čeho) *vzdálit se od někoho, od něčeho*
obviti, -v'ú, -vieš dok. (co čím) *ovinout něčím*
obvládati, -aju, -áš dok. (čím) *ovládat něco, vládnout něčím*
obvlástní, obvlástný, obvlášční adj. *obzvláštní, zvláštní, neobyčejný, mimořádný, nikoli běžný*
obvlášč, obzvlášč, obvlášče, obzvlášče, obvláščně, obzvbíščně adv. *zvlášť, odděleně, stranou:* povolav obvlášč pánů, kteréž sobě věrné býti věřil; *obzvlášť, především; jednotlivě, samostatně*
obvláščnost, -i f. *mimořádnost, výjimečnost*
obvlaženie, -ie n. (čeho) *zavlažení; svlažení, zchlazení, ochlazení; osvěžení, občerstvení*
obvlažiti, -žu, -žíš dok. *zavlažit; ochladit* (zvl. rosou), *svlažit, osvěžit; občerstvit, posilnít;* - obvlažiti sě *zavlažit se; stát se vlažným, oteplit se, rozchřát se; osvěžit se, okřát*
obvlažovánie, -ie n. (čeho) *zavlažování, zalévání*
obvlažovati, -uju, -uješ ned. *zavlažovat, zalévat; ochlazovat, osvěžovat; ovlažovat, svlažovat*; (duši, mysl ap.) *občerstvovat, posilovat;* - obvlažovati sě *osvěžovat se*
obvléci, -vleku, -vlečeš dok. (co) *zatáhnout, vlečením kolem dokola natáhnout;* (co čím) *obtočit, ovázat něco něčím; povléci, obestřít, zastřít*
obvoditi, -z'u, -díš dok. i ned. (koho kde) *zavést, vodit kolem dokola, nechat bloudit*
obvodněti, -ěju, -ieš dok. *rozvodnit se:* bystřiny obvodněly (v. též ovodněti)
obvolaný adj. *překřičený, udolaný křikem (?)*
obvolati, -aju, -áš dok. (koho jak) *rozhlásit o někom něco, veřejně označit někoho nějak:* obvolati jako kacieře

obvoniti, -ňu, -níš dok. (co) *ovonět, naplnit vůní*
obvozovati, -uju, -uješ ned. (koho) *vést nesprávným směrem, zavádět*
obvrci, -vrhu, -vržeš dok. (co) *omítnout, ohodit omítkou; uvést proti někomu, namítnout;* - obvrci sě (čeho) *odmítnout něco, postavit se proti něčemu*
obvrv, obrv, obrev, -brvi f. *provaz, lanko;* obvrv měrná, měřície měrný provaz, provazec (délková míra kolem 25 m); *území, pozemek* (vyměřený měrným provazem)
obvržě, -ě f., **obvrženie,** -ie n. (čeho proti čemu) *nastavení, umístění do cesty*
obvyk- v. obyk
obvýšený adj. *vyvýšený, vyčnívájící nad okolí*
obvyšně adv. *povýš, na vyvýšeném místě*
obvyšný adj. *vyvýšený, vyčnívající nad okolí;* (o hlase) *zvýšený, silný;* (o člověku) *vynikající, vznešený (?)*
obý v. obój
obyčěj, -ě m. *zvyk, návyk:* jmieti v obyčěji co mít ve zvyku;- jmieti obyčěj být zvyklý; z obyčějě obvykle, obyčejně, stále; za obyčěj ze zvyku, neustále, ustavičně; obyčějem svým podle svého zvyku; *zkušenost, znalost, zručnost osvojená návykem, praxe;* (s kým, s čím) *obcování, stýkání se:* v obyčěji býti, obyčěj jmieti s kým stýkat se; většinou v pl. *mravy; způsob života;* obyčějem, z obyčějě, v obyčěji, podlé obyčějě po způsobu někoho, něčeho, jako někdo, něco: obyčějem lva řevúcieho; obyčěj k bojóm způsob boje; tiem(to) obyčějem tím(to) způsobem, tak; *vlastnost; obyčej, zvyklost;* nad (vešken) obyčěj ľudský nad míru obvyklou u lidí; nad obyčěj neobyčejně, mimořádně; obyč. v pl. *náboženské obřady, posvátné úkony; dodržování náboženských zvyklostí, předpisů:* opustiv pohanský obyčěj, (Achior) uvěřil jest bohu
obyčějně adv. (o něčí činnosti) *obvykle, podle svého zvyku; obyčejně, zpravidla, většinou; často; běžným způsobem, normálně; podle obyčeje, podle daných zvyklostí*
obyčějnost, -i f. (na čem) *návyk něčeho, zvyk;* (koho) *známost, blízký styk s někým*
obyčějný adj. *navyklý, osvojený zvykem;* jest obyčějno s inf. je zvykem, je obvyklé; *obvyklý; často opakovaný; běžný, všední; známý:* obyčějného archanděla k niej poslal; *odpovídající zvyklostem.* vzieti úrok a dan obyčejnú
obyčeně, obyčně adv. *obyčejně, obvykle, zpravidla*
obyčený, obyčný adj. *přivyklý, navyklý, zvyklý, osvojený zvykem; obvyklý; obyčejný, běžný, obecný, všední; známý, blízký*
obydlé, -é n. *obydlí, příbytek, sídlo;* na svá obydlé, do svých obydlí domů; *bydlení, přebývání; pobyt, pobývání*
obydlenie, -ie n. *usídlení, usazení; obydlo, příbytek*
obydliti sě, obydleti sě, -ľu, -líš sě dok. *usídlit se, zřídit si obydlí*
obykánie, obvykánie, -ie n. (čeho) *přivykání, navykání něčemu; obvyklé jednání (?); snášení útrap, strádání:* trpenie a obvykání tvrdá u postech nebo v bděních mnohých
obykati, obvykati, -aju, -áš ned. *zvykat si, navykat, přivykat; zakoušet, trápit se, trpět;* (v čem) *často se zabývat něčím, zaměřovat se na něco;* - obykati sě, obvykati sě (v čem) *cvičit se v něčem, zabývat se často něčím*
obyklost, obykost, obvyklost, -i f. *návyk, zvyk; obvyklost; cvičení, snášení útrap pro sebezdokonalení*
obyklý, obvyklý adj. *uvyklý, navyklý, přivyklý, mající ve zvyku;* (čemu, na co) *zvyklý na něco; opakováním vštípený;* (o hříchu) *zakořeněný; častý, ustavičný; obvyklý, běžný; obyčejný, prostý:* (Tristram) lehna na jednom obvyklém loži
obyknúti, obvyknúti, -nu, -neš dok. *přivyknout, zvyknout si;* s inf. *navyknout si; naučit se:* (dievky) na koních jězditi obyku vycvičily se; obykl jest s inf. je zvyklý, má ve zvyku; na slavný den obykl bieše vládař propustiti lidu vězně jednoho; (komu, čemu; co) *zvyknout si snášet někoho, něco*
obykovánie, obvykovánie, -ie n. (čeho) *přivykání něčemu, cvičení se v něčem; sužování, trápení*
obykovati, obvykovati, -uju, -uješ ned. (čemu) *přivykat něčemu, zvykat si; cvičit se v něčem;* s inf. *být zvyklý;* - obykovati sě *přivykat něčemu, osvojovat si něco*
obyt, -a, -u m. *obydlí, bydliště*

obyti sě, -budu, -eš sě dok. *zůstat, setrvat:* neobyti sě dlúho nepobýt dlouho
obyvadlo n. *ubytovací zařízení, ubytovna*
obývajúcí adj. *bydlící, přebývající, usazený;* zpodst. m. *obyvatel*
obývanie, -ie n. (kde) *pobývání, pobyt; přebýváni, bydlení;* (v čem) *setrvávání, žití;* (s kým, mezi kým) *stýkání se, styk*
obyvatedlnicě (šestislab.), **obyvatelnicě,** -ě f. *obyvatelka*
obývati, -aju, -áš ned. (kde) *setrvávat, pobývat, zdržovat se; bydlit, přebývat;* (v čem) *obývat něco; mít příbytek;* (v dobrotě, pravdě ap.) *žít, trávit život;* (kde, v kom) *být, existovat, být přítomen;* (s kým) *stýkat se, pěstovat styky, obcovat; mít pohlavní styk, souložit*
obzdievati, obzievati, -aju, -áš ned. *pouštět větry, bzučet kolem někoho, něčeho (?)*
obzelenati, -aju, -áš dok. *zazelenat se, vypučet*
obznamenaný adj. (čím) *poznamenaný, zatížený:* jest hřiechy obznamenaný
obznamenati, -aju, -áš dok. (co) *uvědomit si, uvážit*
obzobati, -aju, -áš dok. *ozobat, trháním obrat, ojíst*
obzřieti; obzvlášč, obzvlášč- v. obezřieti; obvlášč
obžalovati, -uju, -uješ dok. *obžalovat; obvinit, nařknout, osočit; udat, ohlásit, oznámit* (trestný čin, přestupek)
obžehrati, -hřu, -hřeš dok. *pokárat, zahrnout výtkami*
obženu, -eš v. obehnati
obžércě, obžéřcě, -ě, **obžerník** m. *žrát, žrout, břichopas* (expr.)
obžerlivost, obžernost, -i f. *obžerství, nenasytnost*
obžerlivý adj. *přežírající se, nenasytný* (expr.)
obžerně adv. *v obžerství, nestřídmě* (expr.)
obžernost, -i f., **obžerstvie, obžeřstvie,** -ie, **obžerstvo, obžeřstvo** n. *obžerství; přejídání se, přecpávání; chtivost jídla (i pití), žravost;* (v čem) *nestřídmost, nezdrženlivost;* pl. *rozmařilé hodování, žranice*
obžerný adj. *hltavý, žravý, nenasytný; přežírající se, nestřídmý:* toť jest člověk obžerný a píval vinný; *přežraný, přecpaný* (expr.); (o chování) *poživačný:* v rozkošech smilných a obžerných
obžeřivý adj. *přežírající se, obžerný, nestřídmý*
obžídati, -aju, -áš ned. (koho) *toužebně očekávat, žádostivě čekat, přát si něčí příchod* (v. též ožídati)
obžierati sě, -aju, -áš sě ned. *přežírat se, přejídat se* (expr.)
obžiti, -živu, -eš dok. *ožít, ožvinout; zachránit se, zůstat naživu; okřát, osvěžit se; obnovit se;* (o hříšnících) *obrodit se, začít nový život v duchu Kristově* (nábož.) (v. též ožiti)
obžívajúcí adj. *oživující, živý* (srov. obživujúcí)
obžívati, -aju, -áš ned. *ožívat, nabývat života;* (o rostlinách) *znovu vzcházet, pučet; okřívat, nabývat svěžesti*
obživenie, -ie n. *oživení, vzkříšení; zajištění věčného života* (nábož.); *obrození, přivedení k novému životu v duchu Kristově* (nábož.); *zachování života;* (koho) *obživa, prostředky k životu, dostatek;* (čeho) *občerstvení, osvěžení, posílení*
obživený adj. (o mrtvém) *oživený, vzkříšený;* (o víře, duši ap.) *posílený; životodárný, dávající domnělý život věčný* (nábož.)
obživitel, -e m. *zachovatel života, dárce potřeb k životu*
obživiti[1], -v'u, -víš dok. (koho) *oživit, opět přivést k životu, vzkřísit; zachránit, zachovat při životě;* (koho čím) *obživit, uživit někoho, poskytnout obživu;* (koho, co) *osvěžit, posílit; obnovit:* skrze naději v člověku všecko obživeno bude; *duchovně obrodit, přivést k novému životu v duchu Kristově* (nábož.) (v. též otživiti)
obživiti[2], -v'u, -víš dok. *ožít, nabýt života, okřát;* - obživiti sě *ožít, nabýt života; oživnout, stát se živým; okřát, osvěžit se*
obživnost, -i f. *obživa, prostředky k životu, dostatek; život, živost*
obživovati[1], -uju, -uješ ned. *oživovat, činit živým, dávat život někomu; křísit, přivádět opět k životu; zachovávat při životě, udržovat naživu;* (koho, co čím) *vyživovat, živit, poskytovat obživu; osvěžovat, občerstvovat, posilovat; duchovně obrozovat, přivádět k novému životu v duchu Kristově* (nábož.)

obživovati[2], -uju, -uješ ned. *ožívat, obnovovat se*; - obživovati *sě ožívat, stávat se opět živým; okřívat, nabývat sil*
obživu, -eš v. obžiti
obživujúcí adj. *oživující, dávající život;* (o Kristovi) *životodárný, dávající domnělý život věčný; posilující, uzdravující: obživující Zákon* (srov. obžívajúcí)
ocas m. *ocas, ohon; zadní část těla:* nebť mají (včely) žahadla v svých ocasiech; (u korouhve, praporce) cíp, (u oděvu) vlečka; (tkanina) *s ocasem s cípovitým zakončením; zadní místo, poslední místo; přídavek, přílepek* (expr.): (apoštolově) složili dvanádste článkuóv viery, toho ocasu nechavše
ocavad; oceanus v. otsavad; okceán
očělivý adj. *ocelový, z ocele; tvrdý jako ocel*
očělný, očělový adj. *obsahující ocel*
ocetní, ocetný, octěný, octový adj. *sloužící k uchovávání octa:* octěný čbán střiebrný
očaditi, očěditi, -z'u, -díš dok. (co) *očadit, začadit;* - očaditi sě, očěditi sě *začernit se, ušpinit se, znečistit se*
očadnúti, očědnúti, -nu, -neš dok. *začadit se; zčernat, ztratit svěží barvu*
očce, očice, -ě n. *očko, očičko*
oččík v. otčík
očekati, -aju, -áš dok. (koho) *spolehnout se na někoho, setrvat v naději na přispění někoho;* (čeho, na co) *počkat na něco*
očernati v. očrnati
očiščený adj. *očištěný;* (o vodě) *očistný, očišťující*
očiščěti, -ěju, -ieš, **očiščievati,** -aju, -áš, **očiščovati,** -uju, -uješ ned. *očišťovat; podrobovat rituální očistě*
očitě, očítě adv. *vlastníma očima, na vlastní oči; viditelně, očividně, zřejmě, zjevně; přesvědčivě, nesporně;* (způsob výkladu bible) *v přímém smyslu, nepřeneseně*
očitý adj. *mající oči, vybavený očima; očima daný, opřený o vidění na vlastní oči, očitý:* nejmají (modly) viděnie očitého; očité poznánie; *viditelný; zjistitelný; očividný, zřejmý, zjevný*
očivistě adv. *na vlastní oči*
očrnati, očernati, -aju, -áš dok. *zčernat*
od, ode v. ot
odb-; odč-; odd- v. otb-; otč-; otdode- v. též ote
odejíti v. otjíti
oděncový adj. (o stráži) *složený z ozbrojenců, ozbrojený*
oděně adv. *zastřeně, maskovaně, skrytě* (o lhaní)
oděnec, -ncě m. *ozbrojenec; zbrojnoš, panoš*
oděníce, -ě n. *oděníčko, oblečeníčko*
oděnie, -ie n. *oblečení, odění; oděv, šat; (rytířské) brnění; zbroj, výzbroj, zbraně;* v odění ozbrojený; *boj, válčení:* jsú v odění udatní a střelci velmi dobří
oděný adj. (čím) *pokrytý;* (čím, v co) *oblečený, oděný; ozbrojený, vyzbrojený:* oděný ľud, odění ludie ozbrojenci, branný lid; rukú oděnú (a brannú) se zbraní v ruce; *opatřený, vybavený; zastřený, maskovaný, skrytý:* skrze oděnú chytrost
oděrek, -rka, -rku m. *útržek, utržený kus látky*
oděv, -a, -u m. **oděv,** -i f. *pokrývka, přikrývka; oblečení, odění; oděv, šat; zbroj, výzbroj; přestrojeni, převlek, maska:* čím se on (ďábel) odievá a jaký jest jeho oděv; *vnější projev, vystupování, chování (?)*
oděvačka f., **oděvadlo** n., **odievka** f. *pokrývka, přikrývka*
oděvec, -vcě m. *oděv* (zvl. skromný), *obleček*
oděvnicě, -ě f. (bibl.) předsíň chrámu (stč. překladatelem chápaná jako místo pro oblékání a ukládání bohoslužebných rouch)
odh-; odch- v. oth-; otch-
odieti, -děju, -eš dok. (koho, co čím, v co) *obléci, odít; ozbrojit, vyzbrojit:* protož musí dobře odien býti ten, ktož chce a ním v boj vjíti; (co, koho čím) *pokrýt, obestřít; zahalit:* aby mrtvého chudého tú oponú odieli; *opatřit něčím, vybavit, obdařit;* (čím) *zamaskovat se*

někým, něčím; - odieti sě *obléci se, odít se; vzít na sebe podobu někoho, něčeho; zamaskovat se; oddat se něčemu*
odievati, -aju, -áš ned. *odívat, oblékat, strojit; pokrývat, zahalovat, krýt:* uši přeširoké mají, jimižto tělo odievají; (co čím) *zastírat něco něčím;* odievati sě *odívat se, oblékat se, nosit něco; strojit se, šatit se; pokrývat se, obalovat se, halit se;* (o ďáblu) *brát na sebe klamnou podobu, maskovat se*
odiv m. **odiva** f. *div, podivuhodný úkaz;* na odiv(u), k ódivu (komu) na odiv, na podívanou, k dívání se; *hrůzná podívaná, jev budící hrůzu, úžas, ohromení* (srov. obdiv)
odiviti, -v'u, -víš dok. (koho, co) *učinit obdivuhodným, oslavit:* žeť jest odivil Hospodin svatého svého
odivně adv. *neobyčejně, mimořádně, velice*
odivný adj. *vzbuzující podiv, podivuhodný, neobyčejný:* býti odiven (komu, od čeho) vzbuzovat něčí podiv, být obdivován
odj-; odk- v. otj-; otk-
odl- v. též otl-
odlúžný adj. *podlouhlý, protáhlý:* člověk odlúžné brady (v. též obdlúžný)
odm-; odn-, odň- v. otm-; otn-, otň-
odolánie, -ie n. *vojenský odpor, obrana; odolání, nepodlehnutí;* (čeho) *zdolání, překonání*
odolati, -aju, -áš dok. (komu, čemu) *odolat, obránit se;* (v čem) *obstát, osvědčit se, vytrvat;* (čemu, proti čemu, komu, proti komu) *vzepřít se, postavit se na odpor;* (čemu) *zabránit něčemu, zamezit něco; zdolat, přemoci, zvítězit nad někým, něčí*m. odolati sobě (v čem) překonat se, ovládnout se, poručit si; *ovládnout, opanovat; překonat, předčit*
odole, odol, -e f. *nucení, protivenství, násilí*
odolně adv. *mocně, vahou své moci, vynaložením odporu (?)*
odp- v. otp-
odr- v. též otr-
odralost, odranost, -i f. *odranost, otrhanost, roztrhanost (šatů)*
odrhati, -aju, -áš ned. (co) *stále znovu opakovat;* slyšal sem, ano německú piesničku odrhají omílají
odř- v. též otř-
odřvie, -ie n. *zárubeň, dveřní rám*
ods-; odš- v. ots-; otš-
odt-; odton- v. ott-; oton-
odu-, odú- v. též otu-, otú-
odúti, odmu, -eš dok. *nadout, nadmout; otéci, opuchnout;* - odúti sě *otéci, opuchnout*
odutie, -ie n. *opuchnutí*
odutý adj. *oteklý, opuchlý; nadutý, domýšlivý, nafoukaný* (expr.)
odv- v. též otv-
odvojený adj. *zdvojený, zdvojnásobený, dvojnásobný; dvojí, jsoucí ve dvou různých druzích*
odvojiti (sě), -ju, -jíš (sě) dok. *zdvojnásobit (se), zdvojit (se)*
odvojitý adj. *dvojitý, složený ze dvou částí*
odvojovati, -uju, -uješ ned. *zdvojnásobovat, zdvojovat*
odýmati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *otékat, opuchat*
odýmavý adj. *oteklý, opuchlý, zduřený*
odz-; odž- v. otz-; otž-
oferа f. *obětování; oběť, obětní dar odevzdávaný bohu:* Jezukriste, jenž si sě obětoval i oferoval bohu Otci obětí i oferú pravú; *oferа, dar věřících na církevní účely*
oferný adj. *obětní*
oferovánie, -ie n. *obětování, odevdávání bohu obětním obřadem;* (čeho) oferа, odevzdávání darů na církevní účel
oferovati, -uju, -uješ ned. *obětovat, konat oběť;* (co komu) *obětním obřadem odevzdávat:* ktož rádi tancují, ti své tělo oferují diáblu; (dítě) *zasvětit, zaslíbit;* (co komu) *doporučovat někomu něco, zprostředkovat přijetí něčeho u někoho; oferovat, odevzdávat ná církevní účel:* jdu k hrobu obětovat a nábožně oferovat

oficíál, -a m. *biskupský úředník pověřený dozorčí a soudní funkcí* (zvlášť ve věcech víry a manželství)
ofimistr v. hofmistr
ofúknúti sě; -nu, -neš sě dok. *osopit se*
ohájiti, -ju, -jíš dok. (koho) *ochránit, uchránit, obránit;* (komu čeho) *zabránit v čem, zamezit něco*
oháněčka, oháňka f. *nástroj na odhánění much*
ohaněnie, -ie n. *pohanění; osočení*
oháněti, -ěju, -ieš ned. (koho, co) *bránit, hájit;* - oháněti sě *bránit se, hájit se*
ohava f. *ohavnost, odporná věc; zohavení, zohyzdění; tělesná vada;* bez ohavy bez vady, bez kazu: žena krásná bez ohavy; *pohana, potupa, zneuctění; nestoudnost, nestoudný skutek, nemravnost*
ohavenstvie, -ie n. *ohavnost, odporná věc;* ohavenstvie jest komu hnusí se, je odporné, oškliví se; *pohana, potupa, zneuctění; ohavný skutek; nestoudnost, nestoudný skutek;* pl. *ničemnosti, darebnosti*
ohaviti, -v'u, -víš dok. (co čím) *zošklivit, učinit odporným, znechutit;* (koho; co čím) *zohavit, zohyzdit, zmrzačit; zneuctít, zhanobit; znesvětit něco;* - ohaviti sě (čím) *zošklivit se, učinit se odporným*
ohavnost, -i f. (čí) *ohavnost, odpornost, ohyzdnost, šerednost;* v ohavnosti jmieti koho (co), ohavnost jmieti k komu ošklivit si někoho (něco), mít odpor k někomu, něčemu; v ohavnost(i) býti komu *ošklivit se, protivit se; odporná věc;* ohavnost jest komu hnusí se, oškliví se; (čí, čeho) *pohana, potupa, zneuctění; ohavný skutek; nestoudnost, nemravné chování, smilstvo; ohanbí, nahota:* bylas naha a přikryl sem ohavnost tvú; pl. hanebnosti, ničemnosti
ohavný adj. (komu, před kým) *ohavný, odporný, hnusný; ohyzdný, šerednу;* ohavné jest komu hnusí se, protiví se, oškliví se; (o ráně) *zohavující, znetvořující, zmrzačující;* (o mukách, smrti) *hanebný, potupný; ničemný, hříšný, bezbožný, nestoudný, nestydatý, necudný*
ohbitý adj. *ohnutý, zahnutý, zakřivený; ohebný; hbitý, pružný;* (k čemu, v čem) *pohotový, ochotný*
ohebný adj. *ohebný; hbitý, pohyblivý, čilý;* (k čemu) *pohotový, ochotný*
oheň, ohně m. *oheň, plamen;* oheň nebeský, hromový, boží blesk; *požár:* město ohněm hyne; smrt ohně smrt na hranici, upálení; *žár, zanícení, zápal; horečnaté onemocnění, horečka*
ohenný adj. *ohňový, pocházející od ohně; ohnivý, plamenný*
ohled-, ohlád- v. též ohled-, ohléd-
ohladiti, -z'u, -díš dok. (co) *uhladit, vyhladit, odstranit hlazením;* (koho) *uchlácholit, ukonejšit*
ohlady pl. m. námluvy; jíti v ohledy koho jít ověřit předpoklady nějaká ženy k sňatku s někým (popř. získat příslib její ruky pro někoho)
ohlásiti, -šu, -síš dok. (komu co) *ohlásit, oznámit; rozhlásit, uvést ve známost, prohlásit, povědět; vyjevit, zjevit, učinit zjevným; odhalit, prozradit:* ohlásiti zpověď vyzradit zpovědní tajemství; - ohlásiti sě *ozvat se, pozvednout hlas;* (komu, čemu) *projevit se, ukázat se, stát se známým, prozradit se;* (k čemu) *přihlásit se, oznámit nárok na něco* (srov. obhlásiti)
ohlasitý adj. *známý, proslulý*
ohlasně, ohlášně *(?)* adv. *veřejně*
ohlášenie, -ie n. (čeho) *ohlášení, oznámení;* (koho, čeho) *rozhlášení, zvěstování, veřejné oznámení; zvěst, pověst*
ohlášený adj. (komu) *zjevený, odhalený; rozhlášený, rozšířený; známý, proslulý, vyhlášený*
ohlašovánie, -ie n. *oznámení, zvěstování*
ohlašovati, -uju, -uješ ned. (co) *prohlašovat, oznamovat, zvěstovat;* (koho, co) *zjevovat, prozrazovat, odhalovat;* (co) *rozhlašovat, veřejně hlásat;* - ohlašovati sě (k čemu) *hlásit se, přihlašovat se k čemu, vyhrazovat si co*
ohlav, -i, **ohlava** f. *ohlávka; uzda, otěž*
ohlavie, -ie n. *otěž, oprať*
ohleda f. *ohled, zřetel:* bez ohledy
ohledánie, -ie n. (čeho) *prohlédnuti, prozkoumání, vyšetření;* podati sě k ohledání podrobit se rozhodčímu výroku
ohlédanie, -ie n. (čeho) *hledění, dívání, patření nač;* (na co) *ohlížení, rozhlížení*

ohlédati, -aju, -áš ned. (co) *vidět co, dívat se nač:* jak sluší ohlédati velikost jeho (boží); *zkoumat, zpytovat, pozorovat; rozptylovat, rozdělovat;* - ohlédati sě (na koho) *ohlížet se; rozhlížet se;* ohlédati sě na zadní kola pamatovat na budoucnost; *pozorovat, zkoumat, zpytovat*
ohledávanie, -ie n. *dívání, pozorování, prohlížení; zkoumání, ohledávání*
ohledávati, -aju, -áš, **ohledovati,** -uju, -uješ ned. (koho, co) *prohlížet, dívat se:* ani sem přijěla lidí ohledovat, neb sú také v našem městě lidé; *obhlížet, pozorovat, zkoumat, zjišťovat*
ohlédnúti sě, -nu, -neš sě dok. *ohlédnout se;* (na koho, co) *všimnout si koho, čeho, věnovat pozornost* (srov. obhlédnúti)
ohledovánie, -ie n. *dívání, nazírání, ohledávání*
ohledovatel, -e m. *pozorovatel; zkoumatel*
ohledovati v. ohledávati
ohlechnúti, -nu, -neš dok. *ohluchnout*
ohlechovati, -uju, -uješ ned. *hluchnout, ztrácet sluch*
ohlezený, ohlodaný adj. *ohlodaný:* kostem ohlezeným dal hrob (v. též obhlozený)
ohlubně, -ě f. *otvor, jáma, dolík; okraj, obruba, roubení*
ohlubnicě, -ě f. *obruba, roubení u studně:* (liška) vzleze vzhóru na ohlubnici i pusti čbána v studnici
ohlučiti, -ču, -šíš dok. *zástupem obklopit, obklíčit; ohradit;* - ohlučiti sě (okolo čeho) *shluknout se, shromáždit se kolem čeho*
ohluchnúti, -nu, -neš dok. (o zemi) *stát se hluchým, jalovým, zjalovět*
ohlupiti, -p'u, -píš dok. (koho) *učinit hloupým, ohloupit*
ohlušěti, -ěju, -ieš dok. *ohluchnout*
ohmatati, -aju, -áš dok. *ohmatat; nahmatat*
ohňáček, ohniváček, -čka m. *vybájený pták ohnivák, fénix*
ohnec, ohencě m. *ohník*
ohněný adj. *ohnivý, hořící, planoucí; vyzkoušený, osvědčený*
ohnivost, -i f. *žár, žhavost*
ohňový adj. *ohňový, jsoucí jako oheň, souvisící s ohněm:* krásu ohňovú bude jmieti; *vydávající oheň:* uvrhú jě (hříšníky) v komín ohňový; *žhavý, rozžhavený, rozpálený; způsobený ohněm; účinný jako oheň, ohnivý:* ohňová slova
ohnusa f. *nestoudník, hanebník*
ohnutý adj. *ohebný, pružný; schopný modulace*
oholenie, -ie n. *kněžské vyholení, tonzura*
ohorčiti, ohořičiti, -ču, -číš dok. (co) *učinit hořkým, zhořčit;* - ohorčiti sě, ohořičiti sě *zhořknout*
ohořalý adj. *opálený, osmahlý*
ohořěti, -ěju, -ieš (příč. čin. ohořal, ohořěli) dok. *opálit se, osmahnout:* neb sluneční horkostí byla ohořala
ohrada f. *ohrada, plot, hradba:* z toho města čstná ohrada deset let plně hořala; v ohradě *uvnitř; obvod; hrazené místo, obora, zahrada; opevněné místo, pevnost* (hrad, tvrz, město ap.); ohrady činiti ohrazovat se, opevňovat se; *ochrana, záštita:* obec jest každého ohrada; *výhrada, výminka:* k artikuluóm neodpoviedal jest (Hus) upřiemě, než s výmienkami a s ohradami (v. též obhrada)
ohraditi, -z'u, -díš dok. (co čím) *ohradit, obehnat hradbou, ohradou;* (koho, co kým, čím) *zabezpečit, zajistit; upevnit, utvrdit, opevnit; obhájit, obránit;* (koho, co před kým) *omluvit, ospravedlnit;* (koho čím) *zahrnout, hojně obdařit;* - ohraditi sě *zabezpečit se, zajistit se;* (čím) *zaopatřit se, vyzbrojit se;* (v čem, čem) *omluvit se, ospravedlnit se* (v. též obhradti)
obrazenie, -ie n. *hradba; pevnost, tvrz;* (čeho) *zabezpečení, zajištění*
ohrazený adj. (čím) *obklopený, ohraničený; opevněný, opatřený hradbami; zajištěný, zabezpečený* (v. též obhraditý)
ohrázěti, -ěju, -ieš, **ohrazovati,** -uju, -uješ ned. *chránit, ochraňovat, hájit;* - ohrázěti sě, ohrazovati sě (čím) *obklopovat se, chránit se čím, mít záštitu v čem* (v. též obhrazovati)
ohrdlek, -dlka, -dlku (trojslab.) m. náhrdelník, řetěz okolo krku
ohrnúti sě, -nu, -neš sě dok. *ohrnout si šat;* (na koho) *obořit se, osopit se*

ohrom m. *hukot, hřmot, hluk; ohromení, zděšení*
ohroma f. *náraz, útok; utrpení, muka, trýzeň*
ohromenie, -ie n. *útok, napadení; úděs; zděšení; úžas, podivení, ustrnutí; křik, volání*
ohromiti, -m'u, -míš dok. (koho čím) *zaútočit na koho, přepadnout:* kamením by nás ohromili; *zachvátit, zastihnout; poděsit, vyděsit;* - ohromiti sě (na koho) *vrhnout se, napadnout koho*
ohroziti sě, -žu, -zíš sě dok. (o co) *dodat odvahy, osmělit se;* (o koho) *pokušením svést, obloudit*
ohubeněti, -ěju, -ieš dok. *zhubnout, spadnout se*
ohybadlo n. *tepátko* (k hraní na některé strunné nástroje)
ohýbanie, -ie n. (vody) *vlnění, pohyb*
ohyliti, -ľu, -líš dok. (co) *obestřít, zahalit*
ohýrale adv. nestoudně, lehkomyslně
ohýralec, -lcě m. *zpustlík; zatvrzelý hříšník*
ohýralost, -i f. *zhýralost, zpustlost; neústupnost, neodbytnost*
ohýralý adj. *zhýralý; nestoudný, hanebný; zatvrzelý, otrlý; neustupný, neodbytný*
ohýrati, -aju, -áš dok. (v čem) *ztratit stud, zpustnout;* ned. (čeho) *nedbat, nehledět*
ohyzda f. *ohavná, šeredná věc; šerednost, ošklivost; hanebnost, ohavnost, hanebné jednání; potupa, pohanění;* v óhyzdu, v óhyzdě v nevážnost, v ošklivost, v nevážnosti, v ošklivosti; *obnaženost, nahota; pomluva, utrhání; vada; nedostatek:* aby se okázal všem bez ohyzdy
ohyzditi, -ždu, -zdíš dok. (koho, co komu) *zošklivit, znechutit, zprotivit; zhanobit, potupit; pomluvit, nařknout;* - ohyzditi sě (komu) *zprotivit se, zošklivit se*
ohyzdně adv. *hanebně, ohavně, potupně*
ohyzdnost, -i f. *hanebnost, zvrhlost;* v ohyzdnosti jmieti zavrhovat, ošklivit si
ohyzdný adj. *ohyzdný, ošklivý; ohavný, hanebný, zavrženíhodný; potupný, působící potupu; protivný*
ohyžděnie, -ie n. *pohanění, potupení*
ohyžděný adj. *zohyzděný, znetvořený*
ohyžděti, -ěju, -ieš dok. *stát se ohyzdným, zhnusit se*
ohyžďovati, -uju, -uješ ned. *vyčítat, předhazovat něco nepěkného;* - ohyžďovati sě (čeho) *štítit se, mít v ošklivosti*
ochabenie, -ie n. *ochabnutí, oslabení*
ochabiti, -b'u, -bíš dok. (co) *oslabit, zmírnit;* - ochabiti sě (čeho) *ochabnout, zemdlít*
ocházěti; ochechule v. obcházěti; ochechule
ocheknúti sě, -nu, -neš sě dok. (na koho) *utrhnout se, osopit se:* kněz se na posla ochek
ochevný adj. *všetečný, světácký*
ochlácholiti, -ľu, -líš dok. *uchlácholit, upokojit, naklonit si*
ochlaščený adj. (o šatu) *odřený, obnošený, ošumělý*
ochlípiti sě, -p'u, -píš sě dok. (več, na čem) *podlehnout žádosti, žádostivě zatoužit:* pakli sě ochlípie jako hovada v to podlé svých žádostí, budú mrzci bohu
ochocovati, -uju, -uješ ned. (koho) *činit ochotným, poddajným; lákat, získávat*
ochod, -a -u m. *prostor, který něco obklopuje;* v ochodě *kolem dokola, kolkolem;* ochod vod *zřídlo vod (?)*
ochochule, ochechule, -e f. *drak, netrvor, vybájená chocholatá a okřídlená obluda žijící, ve vodě; siréna, mořská panna:* pochlebníci jsú ochechule, lidi sladkými řečmi svodiec; svůdnice, nevěstka
ochopiti, -p'u, -píš dok. *obklopit, obejmout; uchopit, obsáhnout, pojmout* (v. též obchopiti)
ochotenstvie, -ie n. *ochota, úslužnost; přízeň, náklonnost; důvěrnost, důvěrný styk; radost, veselí*
ochotiti, -cu, -tíš dok. (koho) *oblažit, potěšit;* (na koho, co) *oblíbit si, najít zalíbení*
ochotně adv. *ochotně, s ochotou, radostně, laskavě, vlídně; důvěrně, přátelsky*
ochotnost, -i f. *ochotnost, ochota; laskavost, vlídnost; přízeň, milost; úlisnost, lichocení, předstíraní přízně*

ochotný adj. *vlídný, laskavý, milostivý, příznivý; veselý, radostný;* (komu, s kým) *býti ochoten radovat se, veselit se; důvěrný, přátelský, blízký; rychlý, spěšný*
ochoz m. **ochozě,** -ě f. *ochoz; půdní majetek, jehož hranice byly vymezeny obejitím* (zvl. les nebo jeho část)
ochtáb, ochtáv v. oktáv
ochudlý adj. *zchudlý*
ochudnúti, -nu, -neš dok. *zchudnout; zeslábnout, pozbýt sil*
ochutňovati, -uju, -uješ ned. (co) *činit chutným, dodávat čemu chuti*
ochvátiti sě, -cu, -tíš sě dok. *zchvátit se, uhnat se;* (koho) *ovinout kolem koho, obemknout*
ochvěnie, -ie n. *povzbuzování, pobízení*
ochviti, -v'u, -víš ned. *rozněcovat; povzbuzovat;* - ochviti sě *rozněcovat se, vzněcovat se*
ochvostaný adj. *otlučený (?), opotřebovaný:* nestojie za ochvostaný věník
ochycovati, -uju, -uješ ned. *obklopovat, obepínat; dotýkat se, hraničit* (srov. obchycovati)
ochytiti, -cu, -tíš dok. (co) *obejmout, obemknout, ovinout; obsáhnout, pojmout v sebe;* - ochytiti sě (čeho) *obemknout, ovinout co* (srov. obchytiti)
ojednělý, ojednilý adj. *osamělý, opuštěný*
okamženie adv. *hned, v mžiku, okamžitě; náhle*
okasalý, okasaný adv. *vystrojený, nastrojený:* dvorně okasalý vyfintěný po dvorském způsobu
okasati sě, -šu, -šeš sě dok. *ohrnout, vyhrnout si šat; přepásat se, podpásat se; připravit se, být ve střehu:* šťastný jest to člověk, kto jest okasal a cel ostal před tiem hřiechem; *vyfintit se, vyparádit se*
okasovati, -uju, -uješ ned. (co) *podkasávat*
okatička f. *okáč, okatá žena*
okaza f. *chlubné ukazování, okázalost, okázalá slavnost* (v. též úkaz)
okázanie, -ie n. (čeho) *ukazování, ukázání:* rúch drahých okázanie; *projevení, prokázání:* vnitřnie pýchy okázanie; *naznačení; nápadnost, okázalost:* (pokora) nápadného okázanie sě střeže
okázati, -žu, -žeš dok. (co, koho; čeho komu) *ukázat, postavit před oči;* (co komu) *prokázat, projevit, dát najevo; dokázat, dosvědčit;* - okázati sě *ukázat se* (v. též ukázati)
okazovánie, -ie n. *ukazování, zjevování; stavění na odiv, předstírání* (v. též ukazovánie)
okazovati, -uju, -uješ ned. (co komu) *ukazovat, stavět před oči;* (co komu, ke komu) *projevovat, prokazovat, dávat najevo; dokazovat, dosvědčovat, ohlašovat, oznamovat;* - okazovati sě *ukazovat se; projevovat se nějak* (v. též ukazovati)
okceán, okceanus, oceanus, -ana, -anu m. **okceanum, okcianum,** -ana n. *oceán, moře*
okénce, -ě n. *okénko; hledí v rytířské přílbě*
okládáti, -aju; -áš ned. (co) *obkládat; vykládat, vymlouvat* (srov. obkládati)
oklamač, -ě, **oklamanec,** -ncě, **oklamcě,** -ě m. *klamatel, podvodník*
oklamaný adj. *oklamaný, obelstěný; klamavý, klamný*
oklamavý adj. *klamavý, klamaný*
oklamně adv. *klamavě, podloudně*
okli-, oklí- v. okľu-, okľú-
oklopiti, -p'u, -píš dok. *obklopit, obklíčit*
okľučiti, -ču, -číš dok. (co, koho) *obklíčit, obklopit; oblehnout, sevřít, obstoupit; obestřít; sklíčit; pohltit, obsáhnout* (v. též obkľúčiti)
okľučúcí v. obkľučúcí
okľuk m. *oklika, nepřímá cesta; úskok, vytáčka* (srov. obkľuk)
oko n. *oko;* na oko viděli mnoho skutkuó božských na vlastní oči; hledě po oku úkosem; ve mžení oka v okamžení; tajně kromě očí hyzdí jeho za zády; *zrak, zření; pohled, pohlédnutí, podívání;* na oko, na, oči, k oku, k očima, v-óči naoko, navenek; na pohled, na odiv, okázale; hospodě slúží k oku jak na očích vidí, aby se zalíbil; v-óči pověděti, říkati, mluviti, praviti do očí, přímo; okem k oku, z očú v oči, oči k očima, okem v oko tváří v tvář, přímo
okoj, -ě m. *ukojení, útěcha, utěšení*
okojiti, -ju, -jíš dok. *upokojit, uchlácholit, utišit;* - ukojiti sě (čemu) *uklidnit se, upokojit se, utěšit se čím;* (čím, v čem) *spokojit se; polaskat se; poradovat se, potěšit se; nabažit se čeho;* (čemu) *oddat se, věnovat se čemu* (srov. ukojiti)

okojovati sě, -uju, -uješ sě ned. (čím) *upokojovat se, spokojovat se něčím* (srov. ukojovati)
okol m. *něco okrouhlého; okrouhlé místo, kde se provozují zápasy, hry; okruh, obvod;* v okole, v okolu, v okoli v okolí, kolem
ókol adv. jít s něčím ókol zacházet, zabývat se něčím
okolek, -lka, -lku m. *něco okrouhlého; prostor uvnitř kruhu; okrsek, prostor nějak ohraničený:* okolek králevstvie jeho; *prostor okolo něčeho, okruh, obvod; ambit v klášteře, ochoz okolo chrámu:* bláto sě jich (mnichů) v ambitě, to jest v okolku, nechopi; okolkem obkľúčiti, objíti, obléci kolem dokola, ze všech stran; v okolku, v okolcě, v okolek kolem; *okolnost, jev něco doprovázející; vytáčka, výhrada*
okolkový adj. *obkličující, stojící okolo něčeho, obklopující*
okolo adv. *okolo, kolem:* okolo hložie husté bieše; okolo jíti s kým, s čím zacházet, obírat se, zabývat se; předl. hrad zdi okolo sebe tvrdé jmějieše; Spytihněv okolo sv. Juřie hraditi jmieše
okolomluvenie, -ie m. *obšírnost, rozvláčnost*
okov m. **okova** f. *okov, nádoba k vážení vody; vědro, stará dutá míra* (56,6 l)
okovánie, -ie n. *kování, okování; dání do okovů, uvěznění*
okovaný adj. (čím) *okovaný, pobitý kovem;* zpodst. m. *spoutaný v okovech, vězeň*
okovati, -kuju, -ješ dok. *okovat, pobít kovem; spoutat, nasadit okovy*
okovy, gen. okov pl. f., gen. okovóv pl. m. *okovy, pouta*
okrajek, -jka, -jku m. *okraj, obruba, lem; odřezek, odpadek*
okrasa f. *ozdoba;* pl. *okrasy ozdoby, šperky; krása, ozdobnost; okrášlení, ozdobení*
okrásiti, -šu, -síš, **okrásliti, okrášliti,** -šľu, -slíš, -šlíš dok. *okrášlit, ozdobit; uspořádat, připravit;* (koho) *ukonejšit, upokojit, okouzlit:* smutnú nebožku poslední řečí okrásil; *obelstít, podvést;* - okrásiti sě *okrášlit se, ozdobit se* (v. též obkrásiti)
okráslenie, okrášlenie, okrášenie, -ie n. *okrášlení, ozdobení, ozdoba, výzdoba*
okrasnicě, -ě f. *ozdoba, náhrdelník*
okrasný adj. *okrasný, ozdobný; krásný*
okrašlovati, okrašovati, -uju, -uješ ned. *okrašlovat, ozdobovat;* - okrašlovati sě, okrašovati sě *krášlit se, zdobit se*
okrmený adj. *vykrmený, tlustý, silný*
okrocovat; v. ukrocovati
okročiti, -ču, -číš dok. *obkročit;* kóň okročiti sednout na koně; *obklíčit, obklopit, sevřít; zastoupit cestu* (v. též obkročiti)
okročmo adv. *obkročmo*
okropiti, -p'u, -píš dok. (koho) *pokropit, skropit; postříkat, pošpinit, pokálet*
okrotiti v. ukrotiti
okrsl, okršl (dvojslab.), -e, **okržel,** -žle m. *okrsek, prostor, oblast; okrsek zemský; obvod:* (jezero) má v okrsli sto mil
okrslek, obkrslek, -slka, -slku (trojslab.) **okršlek,** -šlka, -šlku (trojslab.) m. *okrsek, prostor, oblast; kruh, kolo; obvod něčeho okrouhlého;* v okrslku, v okrslek *v okolí, kolem; okraj, lem; zástup, dav lidí;* stěžeje u dveří; *ohraničený časový úsek;* letní okrslek doba jednoho roku
okrslenie, okršlenie, -ie n. *omezení; ohraničení, vymezení*
okrslovati, okršlovati, -uju, -uješ ned. *vymezovat*
okrstiti (trojslab.), **okřstiti,** -šču, -stíš dok. *pokřtít*
okrúhle, -e f. *koule, kulička*
okrúhlo adv.: na okrúhlo kolem
okrúhlost, -i f. *okrouhlost; okrouhlá, kulatá věc; okrsek, prostor, oblast*
okrušiti, -šu, -šíš dok. *strhnout, zlikvidovat*
okrvaviti (čtyřslab.), -v'u, -víš dok. *potřísnit krvi, do krve zranit*
okryti, -ju, -ješ dok. (co) *pokrýt; odít, obléci; zakrýt, zahalit* (srov. obkryti)
okrytě adv. okrytě jednati *jednat skrytě, opatrně*
okrývati, -aju, -áš ned. *pokrývat, přikrývat*
okřičenie, -ie n. *osopení, nadávka; pobídka, výhrůžka*
okřieti, -ěju, -ěješ dok. *okřát, osvěžit se, občerstvit se, zotavit se*
okřik m. *křik, pokřik; pomluva; žaloba*

okříkati, -aju, -áš ned. *okřikovat;* - okříkati sě *rozkřikovat se, osopovat se*
okřiknúti sě, -nu, -neš sě dok. (na koho) *rozkřiknout se*
okřín m. *mísa;* psáti v starých kútiech i v okříniech psát černou křídou do komína
okřstiti; okřšlenie v. okrstiti; okrslenie
oktáv, oktáb, ochtáv, ochtáb m. *oktáva, osmidenní slavení některých významných církevních. svátků; osmý den po svátku*
okuklený adj. *zakuklený*
okúňavý adj. *otálející; slabý, mdlý*
okúněti, -ěju, -ieš ned. *okounět, zevlovat, lenošit; zdráhat se; být slabý, mdlý*
okup m. *koupě, koupení*
okušenie, -ie n. (čeho) *okoušení, ochutnávání; pociťování, prožívání; chuť* (smysl); *zkušenost*
okutie, -ie n. *okuje* (šupiny odletující ze žhavého kovu při kování)
okvasiti, -šu, -síš dok. *oslavit kvasem, hodováním*
okvetnúti, -nu, -neš, **okvísti,** -ktvu, -ktveš dok. *odkvést, přestat kvést*
okydati, -aju, -áš dok. (koho čím) *poházet blátem, pošpinit, pokálet*
okydnúti -nu, -neš dok. (koho čím) *ohodit blátem, pošpinit*
olejovánie, -ie n. *tzv. poslední pomazání* (mazání umírajícího posvěceným olejem; círk.)
olejovati, -uju, -uješ ned. *mazat olejem; dávat tzv. poslední pomazání*
oleniti sě, -ňu, -níš sě dok. *zlenivět, zmalátnět* (v. též obleniti)
oleviti v. obleviti
olišiti, -šu, -šíš dok. *zbavit*
olivetský, oliví, olivný, olivový, olivský adj. *olivový:* Olivetská hora
olivie, olivovie, -ie n. *olivový porost, olívoví*
olivišče, -ě n., **olivnicě,** -ě f. *olivový sad*
Olomúcěnín, Olomúčěnín, Olomúčen, Holomúčen (pl. -ěné, gen. -an) m. *Olomoučan, obyvatel Olomouce*
olóvce, -ě n. *kousek olova, olůvko*
olstiti, -šču, -stíš dok. *oklamat*
oltářnicě, -ě f. *místo, kde je oltář (?), kaple, svatyně (?)*
oltářník m. *kněz ustanovený k oltáři*
olúčiti, -ču, -číš dok. *objasnit, vysvětlit*
olysěti, -ěju, -ieš dok. *olysat, stát se lysým* (v. též oblysěti)
omácěti, -ěju, -ieš ned. *omakávat, nahmatávat, hmatem hledat, hmatem nalézat*
omáčěti, -ěju, -ieš ned. (co v čem, v co, z čeho) *namáčet*
omakánie, -ie n. *ohmatání*
omakati, -aju, -áš dok. *ohmatat, nahmatat*
omámenec, -ncě m. *omámený, zaslepený člověk*
omčený adj. *chatrný, zchátralý; obnošený*
omdlenie, -ie n. *zemdlení, mdloba; ochablost*
omdléti, -eju, -éš dok. *omdlít; zemdlít, umdlet; ochabnout, pozbýt sil; klesnout na duchu, pozbýt odvahy:* omdlelo jest srdce naše; *pozbýt intenzity*
omdlévati, -aju, -áš ned. *omdlívat; umdlívat, malátnět, pozbývat sil*
omelí, omelia, omelie, -ie f. *homilie, výklad Písma*
omieždějúcí adj. *zaklínající, zaříkávající*
omiežděný adj. *zmámený, očarovaný*
omiežditi, -ždu, -ždíš dok. *začarovat, očarovat, obloudit, okouzlit*
omirál, oměrál, -a, -u m. *kněžské svrchní bohoslužebné roucho*
omklý adj. *chatrný, zvetšelý; obnošený, uvláčený, utahaný*
omladci, omladky, -óv pl. m. *šestinedělí*
omladicě; omladnicě, otmladnicě, -ě f. *šestinedělka, žena po porodu, rodička*
omladný adj.: omladná žena omladnice, šestinedělka
omlčěti, -ču, -číš dok. (co) *zamlčet; smlčet, přejít mlčením* (srov. obmlčěti)
omlknúti, -nu, -neš dok. *zmlknout*
omluv m. *omluva, omlouvání, vymlouvání*

omluva f. *omluva, výmluva; vytáčka, záminka; odmluva, námitka; odpověď, vysvětlení; příležitost, vhodná záminka; pomluva, osočení, nepravé nařčení; žaloba, soudní obvinění:* Pilát vecě jim. Kakú omluvu nesete proti člověku tomuto?
omlúvajúcí adj. *pomlouvající, utrhající*
omlúvanie, -ie n. *omlouvání; výmluva, vytáčka; osočování, pomlouvání; právní odpor*
omlúvati, -aju, -áš, **omluvovati,** -uju, -uješ ned. (o čem, co) *mluvit, vykládat; omlouvat, ospravedlňovat, hájit, bránit, vymlouvat; vyčítat, předhazovat;* (koho komu) *hanět, tupit, osočovat, pomlouvat; obviňovat, žalovat:* omlúvachu jej (Ježíše) nejvyšší kněží na mnohém; - omlúvati sě, omluvovati sě *omlouvat se, žádat za prominutí;* (čeho) *ospravedlňovat se; vymlouvat se, vytáčet se;* (na koho) *osopovat se, obořovat se:* omlúvají sě i hněvají na ty, ješto je treskcí ze zlého
omluvenie, -ie n. *omlouvání, omluvení, výmluva* (srov. obmluvenie)
omluviti, -v'u, -víš dok. (koho, co, v čem) *omluvit, ospravedlnit, obhájit;* (co) *připomenout, vyčíst, předhodit;* (koho) *pomluvit, osočit, obvinit:* ten bieše omluven tím, jako by utratil sbožie jeho; - omluviti sě *omluvit se, obhájit se, ospravedlnit se; vymluvit se na co, najít v něčem výmluvu; s omluvou odmítnout*
omluvný adj. *pomlouvající, utrhačný; ochotný k hovoru, vlídný*
omluvujúcí, -ieho zpodst. m. *kdo pomlouvá, utrhač*
omračenie, -ie n. *zatemnění, setmění, soumrak*
omračiti, -ču, -číš dok. *způsobit tmu, rozprostřít mraky:* poslal (Hospodin) temnosti i omračil; (koho, co) *zahalit temnotou, obklopt tmou; zdržet se někde do setmění, být zastižen soumrakem; učinit zasmušilým, zachmuřit; omámit, zaslepit; omráčit:* čtverú věcí omráčí hněv člověka i jeho rozom; - omračiti sě *stát se tmavým, potemnět, setmít se, sešeřit se; ztratit světlost, pozbýt intenzity; pozdržet se někde do tmy, opozdit se do noci:* mnohémuť sě tak zračí, nejvicece, ktož sě tam (v krčmě) *omračí* (srov. obmračiti)
omraz m. *nachlazení, namrznutí; mráz, chlad (?)*
omrknúti, -nu, -neš dok. *zatmět se, pohasnout; být zastižen soumrakem; zdržet se do setmění*
omrznúti, -nu, -neš dok. (komu) *omrzet se, znechutit se; zprotivit se*
omyl, -a, -u m. *omyl, mýlení, klam; poklesek, chyba, nedopatření; blud, oblouzení, mámeni, přízrak:* viděl sem sen a z omyla nevědě, co sem viděl; *pochybnost, nejistota, váhání, rozpakování:* bez omyla bez váhaní, nepochybně, určitě, jistě
omýlenie, -ie n. *zmýlení, mýlka, omyl, nedopatření; nepravda, klamání, úskok; klamná představa, přelud, oblouzení; pochybování, nejistota*
omýliti, -ľu, -líš dok. *zklamat, zmýlit, uvést v omyl, ošálit, oklamat;* - omýliti sě *splést se, zmýlit se;* (čím) *chybit se, minout se;* (o co) *zaměnit co s čím, splést se s čím*
omylně adv. *mylně, chybně, nesprávně, klamně*
omylník m. *podvodník, člověk vědomě klamající*
omylnost, -i f. *omyl, nesprávnost, nepravda;* býti na omylnosti *být na omylu; nepravdivost, podvodnost, lest; nejistota*
omylný adj. *zavádějící v omyl, mylný, klamný, nepravdivý; neopodstatněný, lichý; neskutečný, přízračný, netělesný:* nenie (Kristus) omylné, ale pravé tělo
omyľujúcí adv. *zavádějící v omyl, klamavý*
omysl, -a, -u m. *úmysl, záměr*
omysl, -i f. *důmysl, důvtip*
omysliti, -šľu, -slíš dok. (co) *mínit co, zamyslit se nad něčím;* (koho, co čím) *nachystat komu co, postarat se komu oč, opatřit komu co:* nahého rúchem omysliti
omýtiti, -cu, -tíš dok. *obrat, oloupit*
on, též **onen** zájm. *onen:* sen i on, sen i onen ten i onen, jeden i druhý, oba: neb sen hi on byl posošen k zlému; onen i onen, onen neb onen, ten neb onen ten i onen, ten nebo onen, různý, některý, nějaký, leckterý; ani sen ani onen, ani onen ani onen ani jeden ani druhý; za onoho času, v onom času (časi) za onoho času, tehdy, kdysi, když; v oněch dnech tehdy, kdysi, když; onu neděli minulou neděli; ono leto minulý rok; onen den soudný den; *právě on:* neboť on jest ten, o němž jest psáno; ve spojení a on který, jenž (srov. an)
onady, onudy adv. *onudy; onde, tam;* tudy i onady tudy i onudy, sem a tam; sde i onady zde i onde, všude

onak adv. *onakým, jiným způsobem, jinak:* sic i onak tak i onak, tak i jinak, různě
onakový adj. *onaký:* takový(to) neb onakový takový nebo onaký, takový nebo jiný
onamo adv. *onam, na ono místo; někam jinam;* onamo - onamo někam -někam jinam
onde adv. *tam, na onom místě* onde i onde tu a tam, občas; sde i onde, tu i onde, tuto i onde, onde i onde zde i onde, tu i onde, na různýoh místech, porůznu; spoj. *jak, poněvadž:* až sě strach dívati tomu, ondeť třieská jako z hromu
ondeno adv. *onde, tamhle, tam někde; opodál*
ondy adv. *onehdy, nedávno; jednou;* ondy i ondy tu a tam, občas
onečiščěti, -ěju, -ieš dok. *znečistit se, stát se nečistým*
onehdajší adj. *který se stal onehdy; nedávný*
oněměti, -ěju, -ieš dok. *oněmět; zmlknout, odmlčet se; oněmit*
onenno zájm. *onen, tamten; nějaký jiný, leckdo;* toto i onono to i ono, leccos, cokoli
onono část. *to, ono:* kteraký jest onono člověk, jenž po poli chodí
onseh, -a zájm. *ten, koho míním, ty, on:* řka: onseže, já tě křtím ve jmě Otce i Syna i svatého Ducha
onudy v. onady
onž, onaž, onož zájm. *jenž, který;* onžť on pak, právě on
opačinný adj.*:* dříví opačinné silné kmeny, stromy
opáčiti, -ču, -číš dok. i ned. (koho, co) *obrátit, převrátit;* (co komu, čemu) *vrátit, oplatit:* (Athéňané) krále s milostí přijemše, aby neopáčil jich hrdosti; *opakovat, znovu povědět; učinit;* - opáčiti sě *vzepřít se, čelit, postavit se proti čemu; opakovat se*
opačitý adj. *obrácený*
opačkem, opáčkú adv. *pozpátku, obráceně*
opačovati, -uju, -uješ ned. *opakovat;* (co komu) *předhazovat*
opdenie, -ie n. *pád, ponížení*
opadnúti v. opásti
opak adv. *obráceně, naopak; zpět, dozadu; na zádech*
opakovánie, -ie n. *opakování; vyčítání, pohanění, ponížení*
opakovati, -uju, -uješ ned. *opakovat; vytýkat, vyčítat; stěžovat si na co;* - opakovati sě (komu) *protivit se, zpěčovat se, stavět se na odpor*
opálati, -aju, -áš ned. *čistit obilí od plev, přetřásat*
opálanie, -ie n. *čištění vymláceného obilí*
opáliti, -ľu, -liš dok. (co) *opálit, ožehnout; spálit, kolem dokola vypálit;* - opáliti sě *opálit se, ohořet, opéci se; uhořet*
opar m. *vyrážka, opar; nadávka dávaná sedlákům*
opařiti, -řu, -říš dok. opařit *(?)*; *ošidit:* náš jeho (nuzného) král tak obdaří, jako lakomého psa opaří
opásti, -padu, -eš, **opadnúti,** -nu, -neš dok. *spadnout, skácet se; opadnout, klesnout; ochabnout, zhubenět:* opadly sú údy ote dny; (koho, čeho) *odpadnout od koho, opustit koho*
opastavati sě, -uju, -uješ sě ned. *doptávat se, dotazovat se, vyzvídat, dopátrávat se; starat se, opatrovat:* tu sě ďietky naplakáchu, přietelé sě opastováchu
opatrník (trojslab.) m. opatrovník; ochránce
opatrnost (trojslab.), **opatřnost,** -i f. (koho) *popatření, pohledění, pohled na koho;* (čeho, k čemu) *starostlivost, pečlivost, péče, zřetel k čemu;* bez opatrnosti bez ohledu; *opatrnost, obezřetnost, prozíravost, rozvážnost;* užívalo se též v osloveních a titulech měšťanů
opatrný (trojslab.) (jm. tvar opatren) adj. *viditelný, patrný, zřejmý; rozjímavý, hloubavý; opatrný, obezřetný, pozorný, prozíravý, rozvážný, bedlivý;* (čeho, čím) *dbalý, starající se o co;* užívalo se též v osloveních a titulech měšťanů
opatrovánie, opatřovánie, -ie n. *poznávání, uvažování, duchovní nazírání;* (čeho) *obstarávání, starání se o něco; prohlédnutí, ohledání, vyšetření*
opatrovati, opatřovati, -uju, -uješ ned. (koho; co) *spatřovat, vidět; dívat se, hledět, prohlížet si, pozorovat koho, co; opatrovat, chránit, pečovat, starat se o koho, co; opatřovat co komu, starat se komu o co; přihlížet ke komu, čemu, dbát na koho, co, mít na zřeteli:* to ďábel múdřě opatruje, aby ten lid neviděl své nahoty ohavné; - opatrovati sě, opatřovati sě *pozorovat,*

zkoumat se; (před kým, v čem) *chránit se, stříci se, mít se na pozoru; rozhlížet se, dívat se kolem, vyhlížet; přihlížet k čemu, mít co na zřeteli*
opatřenie, -ie n. *pohled, zrak, tvář;* v opatření, přěd opatřením koho před zrakem, před tváří, v očích koho, před kým; *spatření, zhlédnutí;* k uopatření k spatření; (koho, čeho) *poznání, prozkoumání; opatření; zabezpečení, zajištění, ochrana*
opatřitel, -e m. *kdo se dívá, pozorovatel, zkoumatel*
opatřiti, -řu, -říš dok. *spatřit, uvidět; nahlédnout, poznat, zjistit, uvědomit si:* nebo opatřil si poníženie mé, uzdravil si z nedostatkóv dušu mú; *podívat se, prohlédnout si:* opatřte lilium polské, kterak roste; *vyšetřit, prozkoumat, posoudit, rozvážit, uvážit;* (koho, co, v čem) *postarat se o koho, co, zabezpečit, poskytnout péčí, ochranu:* tož vám pravi i jinéj bratří, že vás buóh ve všem opatří; (čím) *opatřit koho čím, dát, zjednat komu co;* opatřiti (svátostmi) koho zaopatřit koho, udělit tzv. poslední pomazání; (co, o čem, komu) *zaopatřit co, postarat se o něco; zařídit co, učinit opatření stran čeho, být prozíravý, opatrný v čem;* (co) *potlačit co, zabránit, zamezit, předejít čemu;* - opatřiti sě *rozhlédnout se, podívat se kolem;* (v čem) *rozmyslet se, uvážit, posoudit;* (před kým, čím, aby ne) *být opatrný, mít se na pozoru; zajistit se, zabezpečit se, připravit se na co:* na budúcie časy v tom se opatřiti
opatřujúcí adj. *spatřující, vidoucí*
opaženie, -ie n. **obložení, vykládání, výzdoba na domě:** opaženie neb zábradla těch domóv jsú osoby věrných křesťanóv
opažiti, -žu, -žíš dok. *obložit ozdobnými deskami*
opěcovati, opěčovati, -uju, -uješ ned. *opětovat, opakovat;* (komu co) *předhazovat, vytýkat*
opěkniti, -ňu, -níš dok. *učinit pěknějším, ozdobit, zpříjemnit*
opěňovati, -uju, -uješ ned. *zbavovat pěny, odstraňovat pěnu*
opeřenie, -ie n.: oblakové opeřenie *blesk, úder blesku*
opeřiti, -řu, -říš dok. (čím) *pobít, pokrýt něčím; ochránit, zabezpečit*
opes, opesa, -u m. *předkožka, prepucium*
opět, opěte, opěté, opětky, opiet, opít adv. *opět, zase, znovu, podruhé, ještě jednou; také, rovněž, podobně, právě tak; nato, pak, dále; nazpět, zpět, zpátky:* musí sě vrátiti opět; opět vecě odpověděl
opětovati, opitovati *(?)*, -uju, -uješ ned. *opakovat, připomínat;* (komu) *předhazovat, vytýkat*
opětva f. *zastření, zahalení, clona*
opecěti, -ěju, -ieš ned. *vyčítat, vytýkat, předhazovat*
opiet v. opět
opieti, -pnu, -eš dok. *obepnout, obestřít, pokrýt kolem dokola;* - opeti sě *obestřít se, zastřít se*
opichati, -aju, -áš dok. *otlouci* (slupky obili ve stoupě)
opichlati, -aju, -áš dok. *způsobit radost, potěšit*
opilcový adj. z *opilec: opilecký;* neroď býváti na kvasiech opilcových opilců, zhýralců
opilec, -lcě m. *opilec, pijan; opilec vína piják vína* (v. též opivcě)
opilý adj. *opilý, zpitý; opíjející se; opojný, působící opilost:* (Jan Křtitel) vína i pitie oplého nebude píti; zpodst. m. opilec
opínati sě, -aju, -áš sě ned. (čím) *obepínat se, obklopovat se*
opít v. opět
opitoměti, -ěju, -ieš dok. *zkrotnout, ochočit se;* (koho) *zkrotit, ochočit*
opitomiti, -m'u, -míš dok. *zkrotit, ochočit*
opitovati v. opětovati
opivcě, -ě m. *opilec, pijan:* opivcě vína piják vína (v. též opilec)
oplacenie, -ie n. *odplata, odplacení, odměna nebo trest*
oplacovati, -uju, -uješ ned. *oplácet, odplácet, nahrazovat, vracet;* - oplacovati sě *odplácet se, odměňovat se; oplácet, nahrazovat*
oplákati, -aju, -áš dok. *opláchnout, oplachování očistit;* - oplákati sě (v čem) *namočit se, smočit se*
oplakovánie, -ie n. *oplakávávaní, želení čeho, lítost nad čím*
oplakovati[1], -uju, -uješ ned. *oplakávat*
oplakovati[2], -uju, -uješ ned. *oplachovat, omývat*

oplaniti, -ňu; -níš dok. (koho čeho) *zbavit, připravit o co;* (čeho) *osekat, obnažit;* - oplaniti sě *obnažit se, stát se holým:* až sě jemu oplaní všechno břicho; *zplanět, stát se planým, neúrodný*m. šlechetný ščep bývá z pláni, když sě starý peň oplaní
oplata f. *odplata, odměna nebo trest*
oplatek, -tka, -tku m. *oplatka* f. *hostie* (círk.)
oplatitel, -e m. *kdo dává odplatu, kdo odměňuje nebo trestá*
oplatiti, -cu, -tíš dok. *oplatit, nahradit, odměnit se;* - oplatiti sě (komu, čemu čím) *odplatit se, odvděčit se, odměnit se; pomstít se:* král sě mu (vévodovi) brzo oplatí a rychle mu živótka zkrátí
oplazilý adj. *nakloněný, nachýlený*
oplaziti, -žu, -zíš dok. *prolézt, s námahou projít*
oplecek, opleček, -cka, -čka, -oku, -čku m. **oplecka, oplečka** *(?)* f., **oplecie, oplečie,** -ie n. *oplecko, rukávce, horní část spodního ženského obleku kryjící plece a prsa; šperk, ozdoba*
opléti sě, -plevu, -eš sě dok. *ubránit se; uhájit se*
oplchlý adj. *olysalý, oplešatělý, plešatý*
oplchati, -aju, -áš dok. *olysat, oplešatět*
oplulý adj. *oteklý, naběhlý, zduřelý; zbrocený, potřísněný*
oplúti, -plovu, -eš dok. i ned. *obtéci, obklopit, obtékat, obklopovat:* kdež je (město) moře oplove
oplynúti, -nu; -neš dok. (v čem, čím) *být zaplaven, zatopen:* jakož všecka země vodú byla oplynula; (v čem) *utonout, utopit se; zaniknout, zajít, zmizet, ztratit se:* zrado, vědě, ž' nic nemineš, všakž sama potom oplyneš; *v hojnosti, v nadbytku se vyskytnout, rozmoci se*
oplývanie, -ie n. *záplava, zátopa, potopa; oplývání, hojnost*
oplývati, -aju, -áš ned. (v čem) *tonout, topit se, být zaplaven;* (čím) *mít, obsahovat v hojnosti, v nadbytku; být, vyskýtat se v hojnosti, v nadbytku*
oplzánie, -ie n. *oplzlé, necudné chování*
oplzati sě, -aju, -áš sě ned. *dopouštět se oplzlostí, chovat se necudně*
oplzlost, -i f. *oplzlost, necudnost; prostopášnost, rozpustilost, lehkovážnost*
oplzstvie, -ie, **oplzstvo** n. *oplzlost, nestydatost, necudnost, nestoudnost*
opočený, opučiný, opučivý adj. *kamenitý, skalnatý*
opojiti, -ju, -jíš dok. *opít; omámit, okouzlit, uchvátit; napojit;* - opojiti sě (čím) *opít se; opojit se, omámit se*
opoka, opuka f. *skála, kámen, balvan; opuka*
opokový, opukový adj. *kamenitý, skalnatý; skalní, ve skále*
opolé, -é n. *pláň, rovina*
opoleti, -ľu, -líš dok. *ohořet, opálit se*
opolský adj. *ležící v rovině*
opomietati, -aju, -áš ned. (koho, co) *zamítat, zavrhovat*
opona f. *opona, závěs; ochrana, záštita; plátno, plachta:* ta lodí má jednu oponu a kotvu; *zeď, stěna*
opoplúti, -plovu, -eš dok. *odběhnout*
oporný adj. *neústupný, nepoddajný; nízký, chudý, nuzný*
opovážiti sě, -žu, -žíš sě dok. (čeho) *odvážit se, s odvahou něco podstoupit; dát v sázku, riskovat*
opověd, -i f. *ohlášení, oznámení:* bez opovědi bez oznámení
opověděti, -viem, -vieš dok. *prohlásit, oznámit; předem ohlásit, dát na vědomí;* opověděti sě (komu, čemu) *ohlásit se, přihlásit se, vyrozumět koho*
opoviedati, -ám, -áš ned. *ohlašovat, oznamovat, vypovídat;* - opoviedati sě (k čemu) *hlásit se, přihlašovat se; hájit se, hlásit se o své právo*
opovrci, -vrhu, -vržeš dok. (co, za sebe) *přejít, pominout, nechat bez povšimnutí;* (co) *zavrhnout, opovrhnout, pohrdnout něčím;* - opovrci sě (čeho, čemu) *zavrhnout něco, opovrhnout, pohrdnout něčím*

oprava f. *oprava, obnovení; náprava, napravení, polepšení* (mravní); *péče, opatrování, ochrana, záštita; vláda, správa, řízení:* (Filipovi) třěba po sobě bieše ostaviti hlavu svéj dědině na opravu
oprávcě, -ě, **opravec,** -vcě m. *správce, velitel:* zlý oprávce toho města; *ochránce, obránce; napravovatel; rozhodčí*
opravenie, -ie n. *opravení; polepšení, náprava; řízení, vedení; uspořádání, řád*
oprávěti[1], -ěju, -ieš ned. *opravovat; spravovat, řídit, vést:* ten, jenž koráb oprávie kormidelník
oprávěti[2], -ěju, -ieš ned. (koho) *pomlouvat*
opravič, -ě m. *správce, velitel*
opravitel, -e m. *obnovitel, zvelebitel; vládce*
opraviti, -v'u, -víš dok. *opravit, spravit; napravit, polepšit, očistit, uvést na správnou cestu; ospravedlnit; dokázat, potvrdit pravdivost čeho; ustanovit, zřídit; ujmout se vlády, řízení; ujmout se ochrany;* - opraviti sě *nabýt znovu síly, sebrat se, zotavit se; ospravedlnit se*
opravný adj. *upevňující, chránící; správný*
opravovánie, -ie n. *řízení, spravování, vláda; ochrana, záštita;* (čeho) *udržování v dobrém stavu; opravování, obnovování; napravování, polepšování* (mravní)
opravovati, -uju, -uješ ned. *řídit, spravovat, vládnout; hájit, ospravedlňovat; opravovat, obnovovat; napravovat, zjednávat nápravu, očišťovat* (mravně); *udržovat v dobrém stavu, starat se oč, pečovat oč;* - opravovati sě (po čem) *řídit se něčím, brát se ve směru něčeho;* (před čím) *chránit se; napravovat se, polepšovat se*
opremovati, -uju, -uješ dok. *olemovat; okrášlit, ozdobit*
oprchnúti, -nu, -neš dok. *opadnout, spadnout*
oprnúti sě, -nu, -neš sě dok. (komu, čemu) *opřít se, postavit se proti něčemu*
opršalý adj. *omoklý; zničený deštěm; zchatralý, ošumělý*
oprščti, -ěju, -ieš dok. *opadat, spadal; vyprchat, rozplynout se*
oprzniti, -žňu, -zníš dok. *umazat, zašpnit, poskvrnit; zhanobit;* - oprzniti sě *poskvrnit se, utrpět mravní úhonu*
opřieci, -přahu, -přěžeš dok. *napřáhnout, vztáhnout:* meč svój opřáhl
opřiehati, -aju, -áš ned. *napřahovat*
opřieti, -pru, -přeš dok. (co) *postavit, zahradit proti komu;* - opřieti sě *opřít se, postavit se na odpor, postavit se proti komu*
opsěti, -ěju, -ieš dok. *změnit se v psa; přijít vepsí, zchudnout*
opsovati, -uju, -uješ ned. *zepsouvat, hanět; mít v opovržení*
opitati, -aju, -áš dok. *doptat se, nalézt, vyhledat; získat, opatřit, zjednat;* optati penieze *sehnat peníze; zeptat se, otázat se;* - opitati sě (k čemu) *přihlásit se k něčemu, ohlásit svůj nárok na něco; otázat se, zeptat se;* (čeho) *ohledat, vyšetřit co*
opučiný, opučivý v. opočený
opučiti sě, -ču, -číš sě dok. *puknout, rozskočit se*
opuka; opukový v. opuka; opukový
opuštělý adj. *zpustly, pustý*
opustěti, -ěju, -ieš dok. *zpustnout, stát se pustým*
opustilý adj. *zpustlý, pustý; opuštěný; zběhlý*
opustitel, -e m. *zběh, dezertér*
opustiti, -šču, -stíš dok. (co) *zpustošit, zničit:* vše země opustil, že nikomu neotpustil; (koho, co) *opustit, odejít; zanechat samotného, bez péče, ponechat, osudu; skoncovat, přestat a čím, odvrátit se, upustit od koho, čeho, vzdát se, odříci se koho, čeho;* (co od koho) *zbavit koho čeho:* milosti své od nižádného on neopustí; *vynechat, vypustit, neuvést, nezmínit se; zanedbat, nepostarat se dostatečně oč; povolit, uvolnit; spustit:* opustiti k šturmu, šturm zaútočit
opykati, -pyču, -češ dok. *oplakat, oželet*
orážejúcí adj. *odrážející, zrcadlící*
orhany, vorhany, varhany pl. m. i f. *varhany*
orlíčenec, -ncě m. *mladý orel, orlí mládě*
ornomancia, -ie f. *věštění z vnitřností ptáků*
orod- v. orud

ort m. *drobný peníz, 15 grošů (?)*
ortel, -u m. *rozsudek, soudní nález; soudní jednání, řízení*
orudie, orodie, -ie n. *nástroj, nářadí; nádoba, nádobí různého druhu; výbava, vybavení, souprava předmětů určených k jistému účelu; šperky; výzbroj; pyj*
orudovati, orodovati, -uju, -uješ ned. *orodovat, prosit; žalovat, mluvit proti někomu*
orodovník, orodovník m. *orodovník, přímluvce; mluvčí, prostředník, zástupce*
orumpant m. *náramek; šperk vůbec*
oružie, -ie n. *zbraň, válečná výzbroj; nářadí, náčiní, nádoba; činnost, úřad, funkce:* neb jest to oružie přes tvú práci a sílu
ař, voř, -ě m. *kůň, oř*
ořěší, ořěšný adj. *ořechový*
ořík m. *koník*
os[1], **vos,** -a, -u m. *osina:* jako osi na klasiech
os[1], -i f. *osa u vozu, náprava;* os obrátivá loukoť; *souhvězdí Arktur, Vozataj*
os[2], **vos,** -a, **os**[2], **vos,** -i *(?)* f. vosa
osa f. *kůl, sloup:* k osě hanebně vázali (Krista)
osada f. *osada (pův. osídlení kolem kostela); farníci, obyvatelé osady; společenství lidí*
osaditi, -z'u, -díš dok. (co, koho) *osadit, zaujmout místo okolo čeho; vojensky obsadit, ovládnout mocí; zaujmout pozemek, zboží:* (hospodář) jinými kopáči svú vinnici osadí; *zaujmout jako sídlo, bydliště, osídlit;* (Zikmund) chtě zemi cizozemci osaditi; osaditi úřad kým obsadit úřad; osaditi stráž postavit stráž; osaditi dědičstvie převzít dědictví; - osaditi sě *usadit se, usídlit se* (v. též obsaditi)
osadný, -ého, **osadní,** -ieho zpodst. m. **osadník** m. *osadník, farník*
osáhati, -aju, -áš ned. *obsahovat, zaujímat, zahrnovat* (srov. obsáhati)
osáhnúti v. osieci
osahovati, -uju, -uješ ned. *obsahovat; zahrnovat, pojímat, postihovat* (smyslem, slovy); *ovládat, podrobovat; obklopovat, kolem objímat* (srov. obsahovati)
osáknúti, -nu, -neš dok. *osáknout, oschnout*
osanna v. hosanna
osazenie, -ie n. (čeho) *vojenské obsazení, zabrání;* osazenie královstvie *obsazeni královského stolce, nastoleni krále; usazení se*
osazený adj. *obsazený, zabraný; posázený, pokrytý; osazený, osídlený* (srov. obsazený)
osázěti, -ěju, -ieš ned. (koho) *posazovat, usazovat; zajímat, uvězňovat;* (koho kým) *obklopovat;* - osázěti sě *usazovat se, osidlovat se*
osazovati, -uju, -uješ ned. *osazovat, vojensky obsazovat; osídlovat; obkládat, obklopovat;* - *osazovati sě usazovat se*
osboženie, -ie n. *obohacení; hojnost, bohatství*
osbožněný, ozbožněný adj. *oplývající, velmi mnohý; bohatý, hojný*
osbožněti, -ěju, -ieš dok. *nabýt hojnosti, získat zboží, statky*
osdobiti, ozdobiti, -b'u, -bíš dok. *ozdobit, okrášlit*
osdobný, ozdobný adj. *ozdobný, okrasný, krásný; ozdobený, okrášlený*
osědenie v. obsědenie
osědlé, -é n. *stálé sídlo; pevný majetek*
osědlý zpodst. m. *usedlý člověk, usedlík; zajatec, člověk násilně někde usazený* (srov. obsědený)
osědnúti v. osiesti
osep, -spa, -spu, **osyp** m. *sypké plodiny, obilí; dávka obilí dávaná jako desátek nebo deputát*
osepní, osepný adj.: plat osepný *placení poplatku v zrní;* osepní člověk mající povinnost dávat osep; miera osepní vrchovatá
osidlánie, osidlenie -ie n. *zapletení do osidel, do léček*
osidlati, -aju, -áš, **osídliti,** -ľu, -líš dok. *zaplést do osidel, zlákat; ovládnout, opanovat*
osidlo, osídlo n. *osidlo, smyčka; oprátka; nástraha, léčka;* pl. *tenata, past*
osieci[1], -sěku, -sěčeš dok. *osekat; zmrzačit*

osieci[2], -sahu, -sěžeš, **osáhnúti,** -nu, -neš dok. (co, koho) *obsáhnout, zahrnout, pojmout do sebe; postihnout* (smyslem, rozumem); *ovládnout, podmanit si, podrobit si; dosáhnout čeho, získat co, obsadit co; obejmout, obklopit* (v. též obsieci)
osiesti, -sadu, -sědeš, **osědnúti,** -nu, -neš dok. (koho) *posadit se okolo něčeho; vojensky obsadit; přivlastnit si něco* (majetek, statek); *zmocnit se čeho; usadit se, usídlit se* (srov. obsieci)
osieti, -sěju, -eš dok. *osít, zasít* (v. též obsieti)
osiřiti, -řu, -říš dok. *učinit osiřelým, sirým, opuštěným*
oskřěknúti sě v. oškřěknúti sě
oskubati, osklubati, oškubati, ošklubati, oskúbsti, oskústi, -b'u, -beš dok. *oškubat:* ptáci nás (sovy) ošklubí
oslabiti, -b'u, -bíš dok. *zeslábnout, povolit*
oslava, oslavnost, -i f. *sláva*
oslávcě, -ě m. *oslavovatel*
oslaviti, -v'u, -víš dok. *učinit slavným; ozdobit; převýšit;* kostel oslaviti zasvětit
oslavně adv. *slavně*
oslediti, -z'u, -díš dok. *shromáždit; vyslídit, vystopovat, najít po stopách*
oslibovati v. osľubovati
oslička f. *malá oslice*
oslnúti, -nu, -neš dok. *oslepnout;* (o rozumu) *zatemnit se, otupit se*
oslňovati, -uju, -uješ ned. (rozum) *oslepovat, otupovat*
oslový adj. *oslí;* oslová kůže *pergamen;* žernov oslový kámen užívaný k mleti obilí a poháněný chodem osla
osľubovati, oslibovati, -uju, -uješ dok. (koho) *slibem obalamutit, naslibovat komu*
oslyšěti, -šu, -šíš ned. (koho) *nevyslyšet koho, oslyšet;* (co) *odmítnout, odepřít*
osmmezdcietma, osmmezcietma, osmmědcítma, osummecítma čísl. *osmadvacet*
osmmezcíetmý, osmmedcíetmý, osmecítmý, osmezcietmý, osmimezidcíetmý čísl. *osmadvacátý*
osmrkati, -aju, -áš dok. (co) *očichat, ohledat*
osnovánie, -ie n. *osnování, vytváření osnovy v tkalcovství; léčky, pikle*
osnovaný adj. *protkávaný (?); upravený, připravený, okrášlený:* jeden vuóz veziechu přebohatě osnovaný, střiebrem, zlatem okovaný
osnovati, -uju, -uješ ned. *osnovat, dávat osnovu na vratidlo; zařizovat, upravovat, strojit, připravovat;* dok. (co čím) *položit základ něčeho:* potom sě kněz koronova, tiem všicku svú čest osnova
osoba[1] f. *osoba, člověk;* v svéj osobě vlastnie, svú osobú osobně; *podoba, vnější vzhled; jednotlivec jakožto nositel úřadu, povinnosti, práva, zamaěstnání; osobnost, bytost, vnitřní podstata:* všichni, i spasení i zatracení, vstanú, v těle s duší v své osobě sjednaném
osoba[2] f., **osob,** -a, -u m. *(?) věc přináležející někomu; nebeská říše* (nábož.): vy také k sobě volá buóh do svéj věčnéj osoby (v. též osobie)
osobě adv. *osobně, svou osobou; zvlášť*
osobenie, -ie n. *charakteristická vlastnost; přivlastnění, přisvojení; podrobení*
osobie, -ie n. *věci patřící někomu; příbytek, jmění* (v. též osoba[2])
osobiti, -b'u, -bíš dok. (sobě) *přivlastnit si, přisvojit si; mocensky připojit, podmanit:* osoben jest
osobně, osovně adv. *jednotlivě, každý zvlášť, zejména, jmenovitě, osobně, svou osobou*
osobní, osovní[1] adj. *osobní;* osobnie bitva *souboj; zvláštní, samostatný*
osobný adj. *osamělý*
osovní[2] adj. *osní, jsoucí na ose:* osovní skřipec
ospati, -sp'u, -spíš dok. *ochabnout, umdlít*
ospitál m. *hostinec, dům pro pocestné; nemocnice; chudobinec* (v. též špitál)
ospu, -eš v. osúti
ostalý adj. *který zůstal, zůstalý; zanechaný, opuštěný; zůstávající, stalý, trvalý*
ostánie, -ie n. *zanechání, opuštění; zbytek, nedoplatek*
ostaralý adj. *zestárlý, zastaralý, starý*
ostarati sě, -aju, -áš sě dok. *zestárnout, zvetšet*

ostarožný, ostaružní, ostaružný adj. *obstarožný; odrostlejší, dospělý; rozvážný*
ostatček, -tečka m. *zbyteček, hrstka*
ostateční, ostatečný adj. *ostatní, zbylý*
ostatek, -tka, -tku m. *ostatek, zbytek; konec;* pořád do ostatka *po pořádku do konce;* pl. *drobky, odpadky:* naplnichu (učedlníci) dvanást košóv ostatkuóv; otrusky neb ostatky; *ostatky, pozůstatky svatých, relikvie; věci trvalé, nepomíjející, podstata, základ;* ostatkem základem (v. též ostavek)
ostati, -stanu, -neš dok. (koho, čeho) *odstoupit od koho, opustit, zanechat:* ktož pro mě ostane otce, mateře, domu, stokrát viece vezme; Syn buoží uzdravenie nemocných neostal nepřestal uzdravovat; *zůstat, zbýt; setrvat, vytrvat na místě; zůstat beze změny, potrvat, vydržet:* siemě jeho (Davida) na věky ostane; (na čem) *přestat na čem, zůstat při čem, spokojit se s čím; stát se kým:* Vratislav po něm v Čechách kniežetem ostal
ostáti, -stoju, -íš dok. *zůstat nezdolán, udržet se, obstát:* žádný nebude moci vám ostáti žádný vám neodolá, neubránit se; ostati na poli opanovat pole (bojiště), zvítězit, vyhrát bitvu; *přemoci, překonat, porazit; zůstat, setrvat, vytrvat* (srov. obstáti)
ostatní adj. *zbylý, zbývající; poslední*
ostávajúcí adj. *zůstávající, trvalý*
ostávati[1], -aju, -áš ned. (koho, čeho) *odstupovat, vzdalovat se od koho, od čeho, opouštět koho, co:* jižť mne všě radost ostává; *zůstávat, pozůstávat, zbývat;* známo jest, v čem ostávají slova Kristova za vierú lidu v čem se rozcházejí s vírou; *zůstávat beze změny, trvat*
ostávati[2], -aju, -áš ned. (komu) *vítězit nad kým, přemáhat koho*
ostavek, -vka -vku m. *ostatek, zbytek; pl, drobky, odpadky* (v. též ostatek)
ostavený adj. *nechaný, zanechaný; odstavený, který už není kojen*
ostavěti, -ěju, -ieš dok. (co) *obestavět, postavit něco okolo něčeho;* - ostavěti sě *obestavět se, obklopit se*
ostaviti, -v'u, -víš dok. *opustit, nechat, ponechat;* když pohany rozrazichu, mnoho jich tu ostavichu nechali na bojišti, pobili, zahubili; *odstavit, oddělit, nechat stranou; přestat kojit; zanechat, zůstavit:* zlú pamět (Jidáš) ostavil; ostati sě *upustit od čeho, zanechat čeho, zřící se:* u pekle potoneš, ač sě toho (kradení) neostavíš; *zůstat při čem, dohodnout se na čem, smluvit se:* na tom se s ním ostaví, že mu šest ořóv připraví
ostavovati, -uju, -uješ ned. *opouštět, zanechávat, zůstavovat, odkazovat:* pokoj ostavuji vám; - ostavovati sě (čeho) *vyhýbat se čemu, varovat se čeho*
osten, -tna, -tnu m. *osten, špička; prut k pohánění dobytka;* (ďábel) také ostnem svým, točíš ženú, chtěl jej (Piláta) k tomu viece přinutiti
ostierati, -aju, -áš ned. *obestírat, zakrývat;* - ostierati sě *zastírat se, zatajovat se* (srov. obstierati)
ostnec, -tencě m. *osten:* ješto sem psal o ostenci svědomie; *prachové pírko, peří*
ostojcě -ě m. *kdo zůstal, zbyl; kdo stojí při někom, záštita, ochrana; kdo obstál proti nepříteli, přemožitel, vítěz*
ostrabenie, -ie n. *zesílení, posílení; zotavení, občerstvení*
ostrabiti, -b'u, -bíš dok. *posílit, zotavit*
ostrádati, -aju, -áš ned. (čeho) *postrádat; vyhnout se čemu*
ostraha f. *ostříhání, ochrana, stráž, střežení; ostražitost; bdělost*
ostrahovánie, -ie n. *střežení, stráž*
ostrahovatel, -e m. *strážný, ochraňovatel*
ostruhovati, -uju, -uješ ned. (co, koho) *střežit, hlídat*
ostrašiti, -šu, -šíš dok. *postrašit*
ostraženie, -ie n. *hlídání; střežení; stráž*
ostražiti, -žu, -žíš dok. *ohlídat; opatřit stráží, ostřežit;* - ostražíti sě *zajistit se stráží, ochránit se*
ostré, -ého zpodst. n. *ostří; ostrá zbraň, sečná zbraň (?)*
ostrev, ostrve (dvojslab.), ostrva (dvojslab.) f. *ostrev* (kmen stromu a pahýly větvi, který sloužil jako primitivní žebřík k přelézání hradeb; odtud přišel i do erbů); osekaný kmen užívaný k popravování
ostrhati, -aju, -éš dok. *kolem dokola strhat, oloupat*

ostroha f. *ostruha*
ostrost, -i f. *ostrost, řezavost; prudkost, příkrost; prchlivost; hrubost, drsnost; přísnost; bystrost, pronikavost*
ostrota f. *ostrost, hrubost, drsnost;* ostrotú jěditi *ztrpčovat; strohost, přísnost*
ostrovid m. *bazilišek, druh ještěra; rys*
ostrovec, -vcě m. *ostrůvek*
ostrovový, ostrovský adj. *ostrovní, ostrova:* všelicí bydlitelé ostrovoví
ostrožník m. výrobce ostruh
ostružie, -ie n. *trní, bodláčí*
ostrva v. *ostrev*
ostrý adj. *ostrý, nabroušený; bystrý, pronikavý; drsný, hrubý; krutý, nelítostný; nerovný, hrbolatý, neschůdný; nesnadný, svízelný*
ostřěhač, -ě m. *pozorovatel; dohlížitel, opatrovník, strážce*
ostřěhovati v. ostřiehati
ostřěný adj. *pokrytý, prostřený, ustlaný*
ostřěženie, -ie n. *ochraňování, opatrování, péče; vystříhání, chránění, se čeho, varování*
ostříci, -střihu, -střižeš dok. (koho, co) ostříhat; (co) *stříháním oddělit, zkrátit*
ostřieci, -střěhu, -střěžeš dok. (koho čeho, koho, co od čeho, čeho) *ochránit koho, uchránit, ušetřit koho, čeho;* jehož buóh ostřež (rač ostřieci) nedej to bůh, nedopusť to bůh; (koho) *varovat; hlídat, dávat pozor na někoho, číhat;* ostřieci sě (čeho, čemu, v čem, od čeho, z čeho, před čím) *ochránit se před něčím, uchránit se, vyhnout se něčemu*
ostřiehajúcí adj. (čeho) *zachovávající co, dbajíc čeho*
ostřiehanie, -ie n. (čeho) *hlídání, střežení, opatrování, ochrana; zachovávání, dbání čeho, řízení se čím*
ostřiehati, -aju, -áš, **ostřěhovati,** -uju; -uješ ned. *střežit, hlídat, opatrovat, chránit; pozorovat, sledovat, číhat na koho; zachovávat co, dbát čeho;* ostřiehati tvrdé cěsty nevyhýbat se utrpení, snášet utrpení - ostřiehati sě *dát si pozor, varovat se, vyhýbat se čemu, chránit se*
ostřieti, -stru, -střeš dok. *přikrýt kolem dokola, obestřít, obklopit; kolem dokola něco rozprostřít, rozložit, rozestavit;* - ostřieti sě (čím, s čím) *zastřít se, pokrýt se*
ostřihovati, -uju, -uješ ned. *odstřihovat, odřezávat; ostřihovat kolem dokola, ořezávat*
ostříš, ostřieš, ostřież, -ě m. *ostřice, druh rákosí*
ostřiti, -řu, -říš ned. *ostřit, činit ostrým, pichlavým, brousit; zostřovat, zesilovat, činit krutějším, přísnějším; zdokonalovat, cvičit;* - ostřiti sě (k čemu) *bouřit se proti něčemu, rozhořčovat se nad čím*
ostřížek, -žka m. *malý ostříž*
ostřiženie, -ie n. *zkrácení stříháním, zastižení, přistižení; tonzura*
ostřižený adj. *mající tonzuru*
ostuditi, -z'u, -díš dok. (koho) *učinit chladným, netečným;* (komu co, čeho) *učinit protivným, zošklivit, vzbudit nechuť:* tvoji hněvi nám neostudie pravdy; - ostuditi sě (komu) *zprotivit se, zošklivit se, znechutit se:* tak sě jim (Němcům) bydlo ostudilo; *vzbudit bázeň před sebou;* (čeho) *zastydět se něčeho*
ostúpati, -aju, -áš ned. *obcházet kolem, obkličovat*
ostúpiti, -p'u, -píš dok. (koho) *obstoupit, obklopit koho; vojensky obklíčit, oblehnout, sevřít* (v. též obstúpiti)
ostuzenie, -ie n. *ošklivost, nelibost, hanba*
ostuzovati sě, -uju, -uješ sě ned. *stávat se protivným, znechucovat se; činit se protivným, neoblíbeným*
ostýdati, -aju, -éš ned. (komu) *stávat se protivným, znechucovat se;* - ostýdati sě (čeho) *bát se čeho; ostýchat se, stydět se čeho*
ostyděti sě, -z'u, -díš sě dok. (koho) *přestat se bát, přemoci báze;* (čeho) *přestat se stydět, přemoci stud, pozbýt etud; zastydět se*
ostydnúti, -nu, -neš dok. (komu) *zprotivit se, znechutit se:* poddals sě na vojenské bydlo, chovaj sě, by-ť neostydlo

osud, -a m. *osud, prozřetelnost* (nábož.); po osudu řízením osudu: když sem (Kateřina,) byla po uosudu vzrostla v pohanském bludu; pl. osudové *budoucí osudy, budoucnost; nádoba,* zvl. *obětní; pokuta, peněžitý trest*
osudek, -dka m. *odsouzení, rozsudek, ortel*
osudíce, -ě, *osudíčko* n. *nádobka, nádoba malých rozměrů*
osudie, -ie n. *nádoba* (sud, džbán, konvice ap.); *nářadí, náčiní;* osudie zvolené bytost vyvolená bohem (nábož.)
osúditi, -z'u, -díš dok. *odsoudit, vynést rozsudek;* (co) *přisoudit*
osudný adj.: osudný den soudný den, den posledního soudu (nábož.)
osuhle adv. *příkře, drsně, nepřívětivě*
osummecítma v. osmmezdcietma
osunúti sě, -nu, -neš sě dok. (na koho) *obořit se, hněvivě se osopit*
osupilý adj. *nasupený, zachmuřený, rozezlený*
osupiti, -p'u, -píš dok. *osopit se;* (co) *nasupit, zachmuřit:* osupiv oči, poče vlk blésti; - osupiti sě *nasupit se, naježit se;* (nač, na koho) *rozezlít se, rozhněvat se, dopálit se*
osúti, -spu, -eš dok. (co čím) *obsypat, obklopit; hustě posypat, zasypat; pokrýt, obalit;* (koho čím) *zahrnout, hojně obdařit;* - osúti sě (vókol čeho, na koho) *sesypat se, shluknout se:* pro to řečenie sě naň osuchu; *sesypat se, opadat;* (o vrchovatě nasypané míře) *přesypat se;* (čím) *osypat se, pokrýt se* (vyrážkou, strupy ap.): osul sem sě po všem těle (srov. obsúti)
osutý adj. *obsypaný, obalený; osypaný* (vyrážkou); *vrchovatě nasypaný, vrchovatý; obklopený, obstoupený*
osúzenie, -ie n. *co je usouzeno, přisouzení; ustanovení, určení, předurčení*
osvadnúti, -nu, -neš dok. *ovadnout*
osvěcenie, -ie n. *posvěcení*
osvěcovati, -uju, -uješ ned. *posvěcovat*
osvědčiti, -ču, -číš dok. *potvrdit, utvrdit, dokázat, dosvědčit; ohlásit, prohlásit*
osvědčovati, -uju, -uješ ned. *dosvědčovat; prohlašovat*
osvěta f. *světlo, lesk, světlost, jasnost; sláva, chlouba*
osvětiti, -cu, -tíš dok. *učinit posvátným, svatým; posvětit; stát se svatým*
osvětnúti, 3. sg.-ne dok. *rozednít se*
osviecený adj. *rozsvícený*
osvietiti, -cu, -tíš dok. *osvítit; rozsvítit, zapálit*
osyp v. osep
osypánie, -ie n. *nasypání mohyly, pohřbení; úmrtí, zesnutí*
osypati, -p'u, -peš dok. (koho čím) *obsypat, zasypat;* (koho) *obstoupit, obklopit, shluknout se kolem:* a když jeho osypachu, všickni okolo něho vstáchu; osypati sě *osypat se, pokrýt se vyrážkou; obklopit se*
osýpati, -aju, -áš ned. (co čím) *obsypávat, zasypávat;* - osýpati sě *přesýpat se* (o vrchovaté míře)
ošáliti v. ošieliti
oščeniti sě, -ňu, -níš sě dok. *vrhnout štěňata, mláďata*
oščep, oščiep m. oštěp, kopí
oščěpový adj. z oščěp, oščiep: *vztahující se k oštěpu, způsobený oštěpem, kopím:* uzřě u ní oštěpovú ránu
ošedivěti, -ěju, -ieš dok. *zešedivět*
ošemet, ošemetnost, -i f. *ošemetnost, faleš, licoměrnost, klam, lest*
ošieliti, ošáliti, -ľu, -líš dok. *omámit, okouzlit*
ošiti, -šiju, -eš dok. (koho več) *obšít čím, zašít do čeho;* ošiti lícě *zpolíčkovat, zpohlavkovat*
ošitka f. *ošatka, košíček*
ošitý adj. *obšitý, sešitý po krajích*
ošívaný adj. (čím) *obšívaný, pošívaný; ozdobený nášivky, premovaný*
oškapělý adj. *ošumělý* (o šatech); *ovšednělý; nepěkný, omšelý; zmalátnělý, utahaný*
oškeřiti sě, -řu, -říš sě dok. *ošklíbnout se, zašklebit se, vycenit zuby*
ošklebiti sě, -b'u, -bíš sě dok. (na koho) *ošklíbnout se, zašklebit se; vycenit zuby*
oškubati, ošklubati v. oskubati
oškludlý, oškudlý adj. *opuštěný, ponechaný zkáze*

oškludnúti, -nu, -neš dok. *opustit, ponechat zkáze bez pomoci; být postižen nějakým nedostatkem; zhubenět, vyhladovět*
oškludnutie, -ie n. *opuštění*
oškrábati, -b'u, -beš dok. (koho) *ošidit, napálit* (při prodeji ap.)
oškrd, -a m. *oškrd (železný nástroj k hrubému opracování tvrdého materiálu, zvl. kamene)*
oškřěknúti sě, oskřěknúti sě, -nu, -neš sě dok. *osopit se, rozkřiknout se*
ošlechcovati, ošlechtovati, -uju, -uješ ned. *zušlechťovat; činit šlechticem, pánem*
ošlechtiti, -cu, -tíš dok. *zušlechtit, okrášlit, ozdobit; učinit šlechticem*
ošmakati, ošmatati, -aju, -áš dok. *ohmatat, hmatáním vyzkoušet*
ošraňkovati, -uju, -uješ dok. *ohradit*
ot, ote předl. (s gen.) *od:* tu stranu ot slunce vzchoda; zbiti jsú od Řekuov; klénoty od zlata a od střiebra; ot polu napolo: mnohé od polu živá s secou nepřátelé odnesli; ot pomyšlenie nad pomyšlení; *o:* ot tebe *o tobě;* ot Babylonské věže o babylonské věži
otáhlý adj. *obtažený, přilehlý, těsný:* suknice otáhlá málo zadku kryje
otarasiti sě, -šu, -síš sě dok. (před kým) *ohradit se, vystavět přehradu mezi sebou a někým*
otaviti sě, -v'u, -víš sě dok. *zotavit se, vzmoci se, okřát*
otavovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zotavovat se, vzmáhat se, okřívat; znovu se objevovat, opět narůstat*
otaz m. *dotaz, zeptání; dotazem získané schválení, svolení, souhlas*
otázalivý, otázlivý, otazatedlný (pětislab.) adj. *hodný otázání, rozvážení*
otázati, -tiežu, -eš dok. *otázat se, zeplat se*
otazovati, -uju, -uješ ned. *tázat se, dotazovat se*
otběhnúti, -nu, -neš, **otběžěti,** -žu, -žíš dok. (koho) odběhnout, utéci; opustit, zanechat; jakž (dívky) vy uzřěchu, mne tak svázané odběžěchu; *zběhnout*
otberu v. otebrati
otběžné, -ého zpodst. n. *majetek nezákoně opuštěný majitelem, a tudíž propadlý*
otbierati, -aju, -áš ned. (co) *vybírat, sbírat*
otbíjěti, -ěju, -ieš ned. (koho ot sebe) *odbíjet, odrážet; vracet rány, splácet ranami, postavit se čemu*
otbiti, -b'ú, -bieš dok. (koho, co odkud) *odbít, odrazit; vzepřít se, postavit se na odpor;* kóže odbiti stáhnout kůži; - otbiti sě *bojem se uvolnit, bitvou se zbavit*
otbojovati, -uju, -uješ ned. *klást odpor, protivit se, vzdorovat; činit odboj, vzpouru, rebelovat*
otbyti, -budu, -eš dok. (ot koho) *stát se dalekým, vzdálit se, odstoupit; zůstat, setrvat, vytrvat;* (čeho, čím) *zbavit se, zprostit se čeho, odstranit od sebe něco;* (koho) *odbýt, zbavit se někoho obtížného;* (čeho, co) *odbavit, vyřídit, provést;* (koho) *propustit, umožnit odejíti komu:* mne (svého vychovatele), králevici, odbuď, ať dá král miesto mne jiného; *splatit, dát komu, co mu náleží; odškodnit koho zač, nahradit komu co*
otbytie, -ie n. (koho, čeho) *odstranění, zbavení se, vyhnání; odbytí; vyplacení* (náležitého podílu, věna ap.); *odstoupení*
otbývati, -aju, -áš ned. (odkud) *odstupovat, mizet;* (koho, co) *odbývat, zbavovat se něčeho obtížného, zhošťovat se nějaké povinnosti;* (čeho, co) *odbavovat, vyřizovat, konat svou práci;* (co) *splácet, vyplácet nějakou povinnou dávku*
otcad v. otsad
otcězabitel, -e m. *otcovrah*
otcovský, otcový adj. *otcovský, otcův*
otcovstvo n. *pokolení z jednoho otce, rod, rodina; původ, zdroj*
otčík, oččík m. *otec, tatínek*
otčiněnie, -ie n. *náhrada, odčinění*
otčiniti, -ňu, -níš dok. (co komu) *odplatit, nahradit, odškodnit;* (komu zač) *splatit, odměnit se*
otčísti, otečtu, -eš dok. *odpočítat, spočítat;* (čeho) *přečíst co*
otčítati, -aju, -áš dok. *dočíst;* ned. *odpočítávat*
otdanie, -ie n. (za koho, s kým) *provdání, oddavky, sňatek s kým*
otdati, -ám, -áš dok. (co komu, nač) *odevzdat, dát, věnovat:* otdati svú vóli nač, aby vynaložit úsilí zaměřit se nač; (koho kam) *poslat;* (komu nač, več) *odevzdat, vydat* (k potrestání); (komu co,

čím) *odplatit, nahradit, odplatit se čím; zasvětit, obětovat;* (koho, co čemu, k čemu) *určit, ustanovit; oddat, zasnoubit*; - otdati sě (nač, več, k čemu) *oddat se, věnovat se čemu, dát se do čeho:* (sv. Prokop) sě na modlitvu otda; otdati sě na běh dát se na útěk; *podstoupit co, vzít na sebe; oddat se něčemu zavrženíhodnému, propadnout čemu;* (na koho, k komu, nač) *obořit se, vrhnout se na koho, dát se do koho;* (kam) *vydat se, vypravit se; oddat se, zasnoubit se*
otdatvy, -tev pl. f. *oddavky, svatba*
otdávanie, -ie n. *odevzdání, vydávání;* (s kým) *svatba, zásnuby, oddávání*
otdávati, -aju, -áš ned. (co komu) *odevzdávat, dávat;* (koho komu) *vydávat, dávat na pospas;* (koho s kým) *oddávat, provdávat, ženit;* - otdávati sě (k čemu) *oddávat se čemu, dávat se nač;* (s kým) *oddávat se, zasnubovat se, uzavírat sňatek*
otdělenec, -ncě m. *oddělený člověk, rozkolník, odpadlík*
otděliti, -ľu, -líš dok. *oddělit; obdařit podílem, údělem;* (koho od koho, čeho) *odloučit, rozloučit; odvrátit, vzdálit, distancovat;* (co k čemu) *vymezit, vyhradit, určit, dát k dispozici; dát komu náležitý podíl;* - otděliti sě *oddělit se, být vyjmut;* (od koho) *odloučit se, odpojit se, odvrátit se od koho*
otdešenie, -ie n. *oddechnutí, oddech, odpočinutí*
otdiel m. *díl, podíl; úděl*
otdojiti, -ju, -jíš dok. *odkojit*
otdrebentovati, -uju, -uješ dok. *odbrebentit*
otduch, otdych, -a m. *oddech, odpočinutí, klid*
ote v. ot
otebrati, otberu, -béřeš dok. *odebrat, odnít;* - otebrati sě *odebrat se, vypravit se*
otec, otcě m. *otec;* otec čelední, čeledinný, domovitý hospodář; otec sirotčí, poručný poručník; pl. předkové; světí Otci církevní otcové; *bůh:* Otec nebeský; (čeho) *původce, strůjce, ten, od koho něco pochází; zakladatel rodu; praotec;* první otec Adam
otéci, -teku, -tečeš dok. *obklíčit, obehnat:* zástupy svými (Řekové) Trojánské se všech stran ovekú; *otéci, opuchnout, nápuchnout* (srov. obtéci)
otehnúti, -nu, -neš dok. (čeho) *ohnout, zahnout, zkřivit co*
otejdenie, -ie n. *odchod, odejíti*
otejíti; otejmu v. otjíti; otieti
oteklý adj.: město vodami oteklé *obtékané, chráněné vodami, vodní město; oteklý, naběhlý, opuchlý*
otektvu, -eš v. otkvísti
otelknúti, otleknúti, -nu, -neš dok. *vzlyknout, vzlyknutím si ulevit*
otem, -ši v. otieti
otemknúti, otmeknúti, otmeknu, -neš dok. *odemknout, zpřístupnit, učinit přístupným*
otemněti, -ěju, -ieš, **otemniti sě,** -ňu, -níš sě dok. *zatmít se, pozbýt světla; vyhasnout* (o zraku); *stát se necitlivým* (v. též obtemněti, obtemniti)
otepřenie, -ie n. *popření, zapření:* k otepření k zapření, k odvolání; *odřeknutí se čeho*
otepřieti, -pru, -přeš dok. (proti komu, komu v čem; čemu) *postavit se na odpor, vzepřít se; odolat, ubránit se;* (komu čeho, čemu) *odepřít co, odmítnout co; popřít, odmítnout nějaké tvrzení;* - otepřieti sě (komu, čemu) *opřít se komu, čemu, vzepřít se, postavit se na odpor;* (koho, čeho) *odříci se, zříci se*
oteřku sě, -řčeš sě v. otřéci sě
otestáti sě, otstáti sě, -stanu, -neš sě dok. *být odčiněn, dojít zadostiučinění*
otetnu v. ottieti
otevřitě adv. *otevřeně, jasně*
otezvati, otzovu, -zóveš dok. (koho) *povolat zpět, odvolat;* (co) *zrušit;* (koho) *pozvat na oplátku:* když činíš oběd, nezov svých přátel, neboť; by snad tě otezvali
othádanie, -ie n. *odhad, ocenění*
othádati, -aju, -áš dok. *odhadnout*
othaněti, -ěju, -ieš dok. *odpovědět haněním, pohanit na oplátku*
othněvati, -aju, -áš dok. *hněvem odpudit;* - othněvati sě *přestat se hněvat*
othoniti, -ňu, -níš ned. *odhánět*

othonný adj.: kniežky othonné zapuzovací, vypovídací list
othraditi, -z'u, -díš dok. *otevřít, uvolnit*
othroziti, -žu, -zíš dok. *odstrašit;* - othroziti sě *vysvobodit se hrožením*
othrýzati, -aju, -áš ned. (koho, co) *odpuzovat, zapuzovat;* - othrýzati sě (komu) *vzpírat se, klást odpor*
otchoditi, -z'u, -díš ned. *odcházet:* řeč se mluví a čas odchodí
otchodné, -ého zpodst. n. *plat na odchodnou*
otchodúcí, otchozúcí adj. *odcházející*
otchopiti, -p'u, -píš dok. *uchopit, pojmout*
otchovati, -aju, -áš dok. *odchovat, vychovat, vyživit*
otchrkovati, -aju, -áš ned. *odchrchlávat*
otchýliti, -ľu, -líš dok. *odchýlit stranou, obrátit; odvrátit;* (co od koho) *zachránit koho před čím:* otchyl ote mne (bože) rány tvé; *co komu;* (co) *odmítnout*
otchylovati, -uju, -uješ ned. (co; koho od čeho) *odvracet; odchylovat stranou; odvádět; odnímat*
otieti, otmu, -eš (přech. min. otem; otemši), **otjieti, otnieti;** otejmu; -eš (přech. min. otjem, otjemši) dok. (komu co) *odnít, připravit koho oč:* mú mi zemi otjali bez práva; *odstranit, vzdálit;* (koho; co od čeho, koho) *zbavit, zprostit; vysvobodit;* (co) *popřít, vyloučit;* - otieti sě, otjietí sě (čemu) *vzepřít se, postavit se na odpor; zbavit se čeho; vyprostit se z čeho*
otiežiti, -žu, -žíš dok. *učinit těžkým, těžším, přitížit;* (na koho) *těžce dolehnout* (v. též obtiešiti)
otiežu -žeš v.otázati
otišiti, -šu, -šíš dok. *umírnit, utišit*
otjatý adj. *zbavený; nepříčetný, zbavený smyslů;* (čemu) *zaujatý čím*
otjěti, -jědu, -eš dok. *odjet*
otjětie[1], -ie n. *odjezd, odjetí*
otjětie[2], -ie n. *odnětí, zbavení*
otjětina f. *ohavnost*
otjiedati sě, -aju -áš ned. *odtahovat se, protivit se*
otjiedavý adj. *neochotný*
otjiesti; -jiem, -jieš dok. *pojíst, dojíst*
otjieti v. otieti
otjímati, -aju, -áš ned. *odnímat;* otjímati bojě činiti přítrž bojům, zamezovat boje; (komu co) *odpírat, zdržovat koho od čeho;* (koho, co) *popírat; vylučovat* otjímati sě *zdráhat se, odparovat;* (komu, čemu) *vzdalovat se, unikat*
otjíti, otejíti, otejdu; -eš dok. *odejít, vzdálit se;* (koho; čeho) *opustit, zanechat co; odejít ze služby;* (od koho) *odvrátit se, odpadnout;* otjíti v radu, radě čí, s kým spolčit se s kým; *zemřít; pominout, uplynout:* dnové moji jako stien otešli; (od koho, čeho) *oddělit se, vyjít*
otjitie, -ie n. *odchod, vzdálení se;* (čeho) *pozbytí; ztráta; uplynutí, pominutí*
otkad, otkavadž, otšovadž (to), otkud, otkudž adv. *odkud*
otkázanie, -ie n. *odkaz*
otkodlúčiti, -ču; -číš dok. (co od čeho) *odloučit*
otkrmenie, -ie n. *odstavení; ukončení kojení*
otkrmiti, -m'u -míš dok. *odstavit, přestat kojit*
otkročiti, -ču, -číš dok. (od čeho) *odstoupit, odklonit se*
otkřiknuti, -nu, -neš dok. *křiknout, jako odpověď, ozvat se vzájemným křiknutím;* (koho) *křikem zahnat*
otkud(ž) v. otkad
otkúpiti, -p'u, -píš dok. *odkoupit, koupit nazpět;* - otkúpiti sě *vykoupit se, zprostit se, osvobodit se*
otkusiti, -šu, -síš dok. (čeho, co) *okusit, ochutnat*
otkvísti, otektvu, -eš dok. *odkvést; vykvést, rozkvést*
otláti, -laju, -eš dok. *odpovědět na lání láním; láním odplatit*
otlávati, -aju, -áš ned. *odpovídat na lání láním;* - otlávati sě *odplácet láním*

otléci, -lahu, -lehu, -ležeš, **otlehnúti,** -nu, -neš dok. (od koho) *odlehnout, lehnout si od koho;* (od čeho) *odtáhnout* (o vojsku), *vzdálit se*
otleknúti v. otelknúti
otlíčiti, -ču, -číš dok. (čeho) *odčinit, nahradit co*
otloženie, -ie n. *odklad, odložení; zadostiučinění, náhrada*
otložiti, -žu, -žíš dok. (co) *odložit, dát stranou; odsunout, odvalit:* taký velký kámen odložiti aneb odvaliti; *odsunout na pozdější dobu; složit, vložit;* (co na koho) *ustanovit, určit komu;* (co komu) *nahradit, odčinit; vyplatit, dát peníze nač*
otlúci, -tlaku, -tlučeš dok. *roztlouci; ztlouci*
otlúčenec, -ncě m. *oddělenec; farizeus; propuštěnec, člověk zproštěný vojenské služby*
otlúčenie, -ie n. *odloučení, oddělení, vzdálení*
otlúčený adj. *odloučený, oddělený;* (čeho, od čeho) *vzdálený, zbavený; vyloučený, vyobcovaný*
otlúčéti, -ěju, -ieš ned. *odlučovat, oddělovat; odmítat, zavrhovat;* - otlúčěti sě *odlučovat se, oddělovat se*
otlúčiti, -ču, -číš dok. (koho co, komu, od koho, čeho) *odloučit, odstranit; zbavit, odejmout; vyloučit; udělit, přidělit;* - otlúčiti sě (koho, čeho, od koho, od čeho) *odloučit se, oddělit se; vzdát se, zříci se*
otlučovati, -uju, -uješ ned. (koho, co čeho, od koho, od čeho) *odlučovat, oddělovat; zbavovat, odnímat komu co;* (koho, co) *zamítat, zavrhovat;* - otlučovati sě *odlučovat se, oddělovat se*
otlústný adj. *obtloustlý, zavalitý* (v. též obtlústný)
otlykati, -aju, -áš ned. *vzlykat, štkát*
otměkčiti, -ču, -číš dok. *obměkčit*
otmeknúti v. otemknúti
otměna f. *odměna, odplata; náhrada, nahrazení; výměna, směna*
otměniti, -ňu, -níš dok. (komu čím) *odplatit, odměnit se; vyměnit, zaměnit, směnit; vyplatit, splatit;* - otměniti sě (čím) *odměnit se, odplatit se; vyplatit se, vykoupit se*
otměnně adv. *vzájemně, navzájem*
otměnný adj. *vzájemný, oboustranný*
otměra f. *míra, výměra, odmírka; odplata*
otmetati, -cu, -ceš dok. (co) *odvrhnout co, odříci se čeho*
otmilovati, -uju, -uješ dok. (koho) *oplatit lásku, splatit láskou komu*
otmiti sě, otmieti sě, 3. sg. -í sě dok. *zatmět se, zahalit se tmou; být zastižen tmou*
otmlad, otmladek, -dka, -dku m. *větvička, ratolest*
otmladiti sě, -z'u, -díš sě dok. *omladit se, omládnout, stát se mladým*
otmladnicě v. omladicě
otmlúvati, -aju, -áš, **otmluvovati,** -uju, -uješ ned. *odpovídat, dávat odpověď;* (komu čeho, proti čemu) *odporovat, odpírat;* (čeho) *popírat;* (komu co) *vymlouvat, vyvracet;* - otmlúvati sě, otmluvovati sě (komu od čeho) *odrazovat, odvracet koho od čeho*
otmluvenie, -ie n. *odporování, odpírání*
otmluviti, -v'u, -víš dok. (koho od koho) *mluvením vzdálit, odvrátit, odcizit;* (co) *domluvit, doříci, ukončit řeč; odepřít, postavit se na odpor;* (co, čeho) *vymluvit, vyvrátit;* - otmluviti sě (komu, čemu čeho) *vymluvit se, výmluvou se ubránit; omluvit se, požádat za prominutí*
otmluvujúcí, -ieho zpodst. m. *pomlouvač, utrhač*
otmrt, otúmrl, otúmrt, -i f. *odúmrť* (majetek zanechaný zemřelou osobou, který připadal králi, státu, feudálnímu pánovi)
otmu, -eš v. otieti
otmyti, -myju, -eš dok. *smýt, mytím odstranit*
otňadž(to), otňavadž, otněvadž adv. *odkud;* (o čase) *nato, potom;* (o příčině) *proč, z které příčiny;* tiem - odňadžto tím - čím
otnieti v. otieti
otnositi[1], -šu, -síš dok. *odnést, posbírat*
otnositi[2], -šu, -síš, **otnošovati,** -uju, -uješ ned. (co) *odnímat, brát; rušit, mařit, činit konec, činit přítrž čemu;* (koho, co) *udržovat v napětí:* dokovad duši naši otnošiješ?
otočený adj. *obklopený* (v. též obtočený)

otočiti, -ču, -číš dok. (co čím) *obehnat, obklopit, opevnit;* (koho) *ovinout, obklíčit;* - otočiti sě (okolo čeho) *otočit se, ovinout se;* (čím) *obklopit se, ohradit se* (srov. obtočiti)
otočitý adj. *otočený, ovinutý*
otočovati, -uju, -uješ ned. *otáčet, ovinovat* (srov. obtočovati)
otonad, otonavad, otonovad, otonud, otonudno adv. *tamodtud*
otpadati, -aju, -áš, **otpadovati,** -uju, -uješ ned. (od čeho) *odpadat, oddělovat se; odstupovat, odvracet se;* (čeho) *upouštět od čeho, zanechávat co*
otpásti, -padu, -eš, **otpadnúti,** -nu, -neš dok. (od čeho) *odpadnout, oddělit se;* (od koho, čeho) *odstoupit, odvrátit se;* (koho, od čeho) *upustit, zanechat; padnout, pominout, zahynout*
otpěra f. *odpor, odporování* (zvl. v disputaci); *nezdolnost, zatvrzelost*
otpierati, -aju, -áš ned. (komu, čemu, proti čemu, čeho) *odporovat, protivit se; vznášet námitky; odmítat, popírat;* (komu, čemu) *bránit se;* - otpierati sě (komu, čemu) *odporovat, stavět se na odpor*
otpis, -a, -u m. **otpisovánie,** -ie n. *písemná odpověď*
otpisovati, -uju, -uješ ned. *odpisovat, písemně odpovídat:* tuto král Alexander odpisuje list Dariovi
otplacovati, -uju, -uješ ned. *odplácet, oplácet, splácet*
otplátcě, -ě m. *odplatitel*
otplativý adj. *který odplácí, odplácející*
otplátka f. *odplata, odměna*
otplaviti, -v'u, -víš dok. *odrazit, vzdálit se od břehu; vyplout; odplout*
otplúti, -plovu, -plóveš dok. *ujet, urazit vzdálenost*
otpočinovati, -uju, -uješ ned. (od čeho) *oddávat se odpočinku, odpočívat*
otpočinúti, -nu, -neš dok. *odpočinout si, ulehnout, uložit se;* (komu) *dát, popřát odpočinek komu; setrvat, zůstat, spočinout;* (od čeho) *ustat, přestat*
otpočinutie, -ie n. *odpočinutí, odpočinek, klid; přerušení, přestávka:* tam (v pekle) jest muka bez přestánie, v niež odpočinutie nenie; *vykoupení*
otpočívadlko (pětislab.) n. *pokoj, komnata*
otpočívadlo n. *příbytek, útulek; lože, lůžko, lehátko*
otpočívajúcí, -ieho zpodst. m. *zemřelý, zesnulý*
otpočívanie, -ie n. *odpočinek, klid; přebývání, pobyt; spočívání; spása, věčná blaženost*
otpočívati, -aju, -áš ned. (od čeho) *odpočívat, oddávat se klidu; dlít, ležet, sedět* (zvl. při jídle); *spočívat, přebývat; být pohřben, pochován*
otpól, otpolu, otpoly adv. *napolo, zpola, z polovice, napolovic* (v. též pól)
otpor m. *odpor, odporování, námitka;* otpor činiti, otpor(y) položiti, vložiti na co vznést námitku, odepřít; otpor(em) vésti proti komu, čemu vznášet námitky, odporovat, protivit se; beze všech otporóv bezesporu, nesporně; *neshoda, nesrovnalost, rozpor, opak, protiklad:* (Hus) pravil, že pro lidi, kteréž jest učil, nechce na otpor tomu přísahati; na otpor naopak, opačně (v. též otpora)
otpora f. *odpor, odporování, námitky:* držeti, činiti otporu, otpory oč, čemu odporovat čemu, vznášet námitky proti čemu; dáti otporu komu vznést námitky, postavit se na odpor; otpory klásti vznášet námitky, odporovat; *rozpor, nesrovnalost* (v. též otpor)
otporně adv. *opačně, naopak, zcela odlišně;* (čemu) *opačně než;* otporně učiiniti vzepřít se, postavit se na odpor; *záporně, odmítavě*
otporník, otpórcě, -ě m. *odpůrce, protivník*
otpornost, -i f. *odpor, protivení se;* beze všie otpornosti nesporně, bezesporu; *rozpor, nesrovnalost; opak, protiklad; nesnáz, překážka, protivenství*
otporný adj. *opačný; protivný; opačného směru:* ráčil přikázati větróm, aby přestali od vienie odporného; *odporující; protivící se, nepřátelský;* strana otporná *odpůrci, protivnicí:* beze všeho otporného otmluvenie bezesporu, nesporně; (komu, čemu, k čemu) býti otporen, otporný odporovat, protivit se, stavět se proti; *protichůdný, protikladný:* kacieřství jest učení bludné, svatému Písmu odporné; otporné věci nesnáze, překážky, potíže; *odporný, ošklivý;* zpodst. m. *odbojný, vzpurný, protivící se člověk, odbojník*
otpósobiti, -b'u, -bíš dok. (koho od čeho) *odvolat, odstranit, propustit; vyřídit, odbýt, projednat něčí záležitost*

otpověd, -i f. *odpověď; věštba bohů, boží vnuknutí:* odpověď vzemše (mudrci) ve snách; *řeč na vynesení nesouhlasu s někým, vynesení nějakého názoru; vypovědění, vyhlášení nepřátelství; odřeknutí se, zřeknuti se:* odpověď sbožie vláštieho, toť, jest slib pravé chudoby
otpověděnie, -ie n. *odpověď, sdělení* (na dotaz, žádost ap.); *odřeknutí se; zřeknutí se; boží vnuknutí; vyhlášení nepřátelství*
otpověděti, -viem, -vieš dok. (co, čeho komu, ke komu, k čemu, čemu) *dát odpověď* (na dotaz, žádost, oslovení); *vyjádřit nesouhlas* (s nějakým činem nebo projevem): *odporovat, namítnout; vypovědět boj; vyhlásit nepřátelství:* otpověděti na život vypovědět boj na život a na smrt; *odříci, odmítnout, odepřít;* (komu) *odvolat, zrušit;* - otpověděti sě (koho, čeho) *odřeknout se, zřeknout se, vzdát se*
otpovědní, otpovědný adj. *odpovídající;* miesto otpovědné místo v židovské svatyni, odkud domněle bůh promlouval k lidu (nábož.); vody otpovědné vody odporování, reptání (bibl.); list otpovědný; otpovědní list, kterým se vypovídá nepřátelství; vyhlašuje válka někomu; nepřietel otpovědný kdo vypověděl válku, ohlásil řádně nepřátelství; válka otpovědná jež byla řádně vyhlášena, oznámena
otpoviedací adj. *obsahující odpověď;* otpoviedací list opovědný (v. též otpovědní)
otpoviedánie, -ie n. *odpovídání, odpověď; namítání, vyvracení; odříkání se; odporování, reptání:* voda otpoviedanie voda odporování, reptání (bibl.)
otpoviedati, -aju, -áš ned. (k čemu, čemu) *odpovídat* (na dotaz, žádost ap.); (komu, ke komu) *vyjadřovat nesouhlas, protivit se, odporovat, namítat; odpovídat na obžalobu, obvinění, hájit se; vypovídat boj, vyhlašovat nepřátelství; odpírat, odmítat;* (čemu) *odpovídat, rovnat se:* velikosti jich těl (obrů) odpoviedáše velikost mysli; - otpoviedati sě (koho, čeho) *odříkat se, zříkat se:* všeho hřiecha sě otpoviedám
otpoviedka f. odpověď
otpraviti, -v'u, -víš dok. (co) *vyhnat, odbýt;* (koho) *potrestat, odsoudit; popravit;* - otpraviti sě *odejít, vzdálit se*
otprovoditi, -z'u, -díš dok. *vyprovodit*
otpřisieci, otpřisieci, -sahu, -sěžeš, **otpřisáhnúti,** -nu, -neš dok. (čeho) *přísahou popřít, vyvrátit;* - otpřisieci sě, otpřisieci sě, otpřisáhnúti sě *přísahou popřít, potvrdit nevinu;* (koho, čeho) *zříci se přísahou:* ne každého z nich (artikulů) chci (Hus) se odpřisíci
otpuditi, -z'u, -díš dok. *odehnat, zahnat, zapudit; zavrhnout, zamítnout*
otpudný adj. *propouštěcí, rozlučný* (list ap.)
otpustek, -tka, -tku m. *odpuštění, prominutí; odpustek, domnělá milost propůjčovaná církví kajícím křesťanům*
otpustiti, -šču, -stíš dok. *odpustit, prominout;* (komu) *slitovat se, učinit pro někoho něco;* (čemu) *být shovívavý, prominout;* (komu) *ušetřit koho, ponechat bez pohromy, nezasáhnout něčím zlým:* nikomu neotpustil (bůh) kromě Noa jediného a k tomu třem synóm jeho; *dovolit, dát svolení:* poče (Josef) prositi, by jmu ráčil odpustiti pohřésti Ježíšovo tělo; (čemu) *šetřit něčím, něco, ušetřit čeho;* (koho) *nechat jít, pustit, propustit;* (císař) jě sě Soběslava prositi, by chtěl svá syny k němu otpustiti; *dopustit, dovolit;* (v čem, co) *zmírnit, pozměnit, upravit;* (co, do čeho) *zanechat čeho, upustit od čeho, přestat s čím*
otpustně adv. *volně, snadno, lehce*
otpuščenie, -ie n. (čeho, čemu) *odpuštění, prominutí* s otpuščením *s prominutím; poníženě, pokorně; povolení, dovolení, svolení:* bez odpuščenie do Čech sě vrátista; *propuštění* (z poddanství, služby ap.); *výpověď;* knížky otpuščenie propouštěcí, rozlučný list; otpuščenie vzieti, bráti rozloučit se, loučit se; *volnost, svoboda, uvolnění;* otpuščenie dáti čemu zanechat čeho
otpúščěnie, -ie n. (čeho, čemu) *odpouštění, promíjení*
otpúščěti, -ěju, -ieš ned. (co komu) *odpouštět, promíjet; dovolovat, povolovat;* (sobě čeho) *povolovat si v něčem;* (čemu) *litovat čeho, šetřit něčím, něco*
otpuščievati, -aju, -áš, **otpuščovati,** -uju, -uješ ned. *odpouštět, promíjet;* (komu) *šetřit koho; dovolovat, povolovat;* (koho) *nechávat jít, propouštět*
otpúzěti, -ěju, -ieš, **otpuzovati,** -uju, -uješ ned. *odhánět, odpuzovat, zapuzovat*
otrada f. *odrazení:* jdú tam beze všie otrady aniž je kdo odrazuje
otrap m. -i e, **otrapa** f. *útrapa, muka; strnutí, omráčení; vidění, extáze, vytržení:* z otrapy z omámení
otrapenie, -ie n. *trápení; vytržení, úžas, extáze;* otrapenie snové omamující, hluboký spánek

otrapený adj. *utrápený, žalostný*
otrapiti, -p'u, -píš dok. *omámit, zbavit smyslů*
otrok m. *otrok; sluha*
otrostovati, -uju, -uješ ned. *odrůstat, růstem dosahovat určité velikosti:* již vlasi jeho počěchu otrostovati
otrpčiti, -ču, -číš dok. *učinit trpkým* (srov. obtrpčiti)
otrpěti, -p'u, -píš dok. *snést, vydržet, strpět, přetrpět*
otrtý adj. *otrlý; načas zbavený bolestí*
otrúcený adj. *omráčený, omámený*
otrusek, -ska, -sku m. *úlomek, odpadek, drobet*
otrúsiti, -šu, -síš dok. *posypat; otrávit:* vše jest mnohými hořkostmi otrúšeno
otruskový adj. *z úlomků, odpadků, drobtů*
otrútiti, -cu, -tíš dok. (koho, co čím) *zasáhnout, omráčit koho, co* (úderem čeho); *zarmoutit, zasáhnout duševně;* - otrútiti sě (komu) *narazit, udeřit na koho;* (čemu) *odrazit se, odskočit od čeho*
otryzn (dvojslab.) -i *(?)* f., **otryzněnie,** -ie n. *trápení, muka, mučení*
otryzniti, -žňu, -zníš dok. *zhanobit, vydat hanbě*
otržn (dvojslab.) -i, **otržně,** -ě f. *zařízení na chytání ptáků, vějička, poklop, sklopec*
otřasu v. otřiesti
otřebky, v. otřepky
otřéci sě, oteřku, -řčeš sě, **otřeknúti sě,** -nu, -neš sě dok. (koho, čeho) *zříci se, odříci se, vzdát se koho, čeho, zapřít koho, co*
otřečený adj. *zavržený, vyvržený, zlořečený*
otřěčiti sě, -ču, -číš sě dok. (koho, čeho) *zříci se, vzdát se, odmítnout koho, co*
otřěkovati sě, -uju, -uješ sě ned. (koho, čeho) *odříkat se, zříkat se, vzdávat se, odmítat*
otřělý adj. *otřelý, ošumělý, zvětšelý; otrlý, odolný, zvyklý překonávat obtíže*
otřepky, otřebky, -óv pl. m. *odpadky, smetí;* otřebky obilné *zadina, odpad při výmlatu obilí*
otřěsený adj.: otřěsená miera *dutá míra vrchovatě zarovnaná*
otřězanec, -nce m. *odpadlík, odštěpenec, apostata*
otřězaný adj. *uřezaný; odříznutý; oddělený, odloučený:* (kacíř) jest od boha i od jeho cierkve odřezaný
otřiesti, -třasu, -třěseš dok. *otřást, setřást, setřepat:* otřiesti ščěpy setřást, očesat ovoce ze stromů; - otřiesati sě *otřást se, zatřást se*
otřinúti (sě), -nu, -neš (sě) dok. *odrazit (od břehu), odplout; vyhnout se čemu, odmítnout co*
otsad; otcad, otsud adv. *odsud, odtud, z tohoto místa*
otsaditi, -z'u, -díš dok. (koho od čeho) *usadit, usídlit koho dál od čeho; oddálit, vzdálit, odloučit; zbavit koho čeho, odnít, vzít komu co:* když budu odsazen od vladařstvie; (koho) *odsunout, postavit stranou*
otsadu, -sědeš v. otsiesti
otsavad, ocavad adv. *odsud, odtud, z tohoto místa; od nynějška, od této chvíle*
otsieci, -sěku, -sěčeš dok. (co) *odseknout, useknout;* (koho, komu) *odrazit koho, ubránit se komu*
otsiesti, -sadu, -sědeš dok. *odsednout; odejít, vzdálit se;* (koho, čeho) *opustit koho, co, zanechat koho, čeho*
otskočiti, -ču, -číš dok. *odskočit, uskočit;* (čeho, od čeho) *vzdálit se od čeho; zříci se čeho:* blažení, ješto od světa odskočivše, hromazdie sobě věčné dobré
otsluhovati, -uju, -uješ ned. *odsluhovat, splácet službou*
otsmieti sě, -ěju, -ěješ sě dok. *vysmát se*
otspíleti; otstáti sě v. otšpíleti; otestáti sě
otstavenie, -ie n. *odstavení, odsunutí*
otstrčiti, -ču, -číš dok. *odstrčit, odsunout stranou;* otstrčiti (lodí) odrazit: *odpudit, oddálit, vzdálit; odvrátit; odvést; odmítnout, zamítnout, zapudit, potlačit:* chudý i bohatý muóž boha milovati, odstrče hřích od vuóle své; (koho od čeho) *zbavit koho čeho, připravit koho o co;* - otstrčiti sě *odstrčit se, odrazit se (od břehu)*

otstrkač, -ě m. *kdo odstrkuje, odpuzuje, bezprávně zkracuje o něco*
otstříci, -střihu, -střižeš dok. *odstřihnout, ustřihnout*
otstúpati, -aju, -áš ned. *odstupovat stranou, opouštět, odcházet;* (od koho, čeho) *vzdalovat se od koho, čeho, zříkat se koho, čeho*
otstúpiti, -p'u, -píš dok. (koho, čeho, od koho) *ustoupit, odejít, vzdálit se; oddálit se, odklonit se od koho, čeho;* otstup to ote mne (ot tebe, ot nás) *nedej bože, bůh uchovej; oddělit, odpadnout; odstoupit, zapřít koho;* (od koho) *odejít od pána, zaměstnavatele;* (koho, od koho) *opustit, zanechat koho, zůstavit o samotě, bez pomoci koho:* Hospodin neodstúpí svatých svých; *vzdát se čeho, zanechat čeho;* (od čeho, k,čemu, v co) *přestoupit, přejít, přiklonit se od čeho k čemu*
otstupovati, -uju, -uješ ned. (od koho, od čeho, čeho, na čem) *odstupovat, odvracet se od čeho, vzdávat se, zříkat se čeho;* (koho) *opouštět koho; vzdalovat se, odcházet*
otsudek, -dka, -dku m. *rozsudek, soudní výrok; odsouzení, odsuzující výrok*
otsúditi, -z'u, -díš dok. *odsoudit, vynést odsuzující rozsudek, zavrhnout, uznat vinným:* ani já tě (cizoložnou ženu) otsúdím; *zamítnout, zavrhnout;* (koho, co, jako co) *prohlásit koho za co;* (koho čeho) *zbavit koho čeho, upřít komu právo k čemu; rozsoudit, soudním výrokem vynést rozsudek;* otsúditi sě *odsoudit se;* (čeho) *vzdát se, zříci se, sám se zbavit čeho*
otsúzenie, -ie n. *odsouzení:* otsúzenie smrti, na smrt, k smrti, smrtedlné rozsudek, trest smrti; *zavržení, zatracení* (nábož.); *potupa*
otšpíleti, otspíleti, -eju, -éš dok. *oplatit žert, odpovědět na nevážné jednání stejným způsobem*
ottad(to), ottud(to); ottud adv. *odtud, odtamtud, z toho místa; od té doby, od té chvíle; tedy, proto*
ottadž, ottudž adv. *z téhož místa, také odtamtud*
ottáhati, -aju, -áš ned. (co od koho) *oddalovat, vzdalovat, odtahovat co od koho; upírat komu co;* (s inf.) *váhat, odkládat, zdráhat se:* král prosi (orla), aby neváhal a raditi neodtáhal; - ottáhati sě *odtahovat se, zpěčovat se, vzpírat se*
ottáhnúti, -nu, -tiehneš (impf. -tiehniech, aor. -tah, -těže) dok. (koho, co, od koho, čeho) *odtáhnout, oddálit, vzdálit;* (co) *odložit, odsunout na pozdější dobu; zaváhat, prodlít:* (Alexander) řka tak, nic neotěže, da, ktož co dóstojen bieše; - ottáhnúti sě (od čeho) *odtáhnout se, vzdálit se; být odložen na pozdější dobu*
ottahovánie, -ie n. *prodlení, odklad, průtahy*
ottahovati, -uju, -uješ ned. (koho, co od koho, čeho) *odtahovat, oddalovat, vzdalovat, odvracet;* (čeho, čím) *odkládat na pozdější dobu; otálet, váhat, prodlévat;* - ottahovati sě (od čeho) *odtahovat se od čeho, vzdalovat se od čeho; prodlévat, otálet; odkládat se, odsunovat na pozdější dobu*
ottavad, ottovad adv. *odtamtud, tam odtud, z toho místa; potom, pak; dále, nato, od té doby*
ottavadto, ottovadto adv. *odsud, odtud, z tohoto místa; tady odtud, tam odtud, odtamtud*
ottepati, -p'u, -peš dok. (koho) *odrazit, zahnat;* ottepati kóži komu *stáhnout kůži komu;* - ottepati sě *ubránit se, uhájit se, vysekat se*
ottěšenie, -ie n. *útěcha, potěcha*
ottěže, ottiehneš, ottiehniech v. ottáhnúti
ottieti, otetnu, -tneš dok. *odseknout, useknout, odtít:* ruku, jíž krále zabil, mu (Durynkovi) odtiechu
otřískati, -aju, -áš, **ottiskovati,** -uju, -uješ, **ottíščěti,** -ěju, -ieš ned. (koho, co od koho, od čeho) *tisknout, tlačit pryč, odsunovat stranou; odvracet; odstrkávat, zapuzovat;* (co) *potlačovat, potírat, tisknout dolů, činit slabším*
ottisknúti, -nu, -neš dok. *odstrčit, odtlačit; zbavit koho čeho; odtrhnout, zatlačit pryč;* (od čeho) *odrazit, zahnat;* (koho od čeho, čeho) *odradit, odvrátit, odvést;* (co) *zatlačit, potlačit, učinit slabším*
ottlamati, -aju, -áš dok. (co) *rychle odříkat, odemlít*
ottomný adj. *nepřítomný, vzdálený*
ottovad; ottovadto v. ottavad; ottavadto
ottrhujúcí, -ieho zpodst. m. *utrhač (na cti), zlehčovatel*

ottrhati, -aju, -áš, **ottrhovati,** -uju, -uješ ned. (co od koho) *odtrhovat, odtahovat, oddalovat;* (komu) *utrhat komu (na cti), zlehčovat koho;* - ottrhati sě, ottrhovati sě (čeho) *odtrhovat se, oddalovat se, odvracet se; zříkat se, vzdávat se čeho, dostávat se z čeho*
ottrhnúti, -nu, -neš dok. (co od čeho) *odtrhnout, odtáhnout, prudce odsunout; oddělit, odloučit; odvést, odradit, odvrátit; odnít, vzít:* neslušie, aby odtrhna (kněz) od chudých jich almužny, své přátely bohatil; (koho od čeho, čeho) *zbavit, zprostit koho čeho;* (od čeho) *vytrhnout, dát se na pochod, na cestu:* (Alexander) nechtieše odtrhnúti od Tyru; ottrhnúti lodí ot země odrazit; - ottrhnúti sě (čeho, od koho, od čeho) *odtrhnout se, odloučit se; přetrhnout se, roztrhnout se*
ottrnúti, -nu, -neš dok. *vzpamatovat se, pookřát:* odtrnuv z těch ran, i jě sě boha chváliti
otupěti, -p'u, -píš dok. *odtrpět; přetrpět, utrpením odpykat*
ottrženie, -ie n. *odražení, odtažení, oddálení; odchod* (vojska)
ottřiesti, -třasu, -třěseš dok. *vytřást, vytřepat, setřást prach*
ottud, ottud; ottudto v. ottad; ottadto
ottucha f. **ottušenie,** -ie n. *odlehčení; potěšení, potěcha, útěcha, poskytnutí naděje*
ottušiti, -šu, -šíš dok. *poskytnout útěchu, utěšit, potěšit; dát naději; odpovědět*
otučiti, -ču, -číš dok. *odnaučit:* lstivě zamysli syna jeho (Soběslava) českým obyčejóm odučiti
otúmrl; otúmrt v. otmrt
otumrlý adj. *odumřelý;* (o majetku) *úmrtím majitele zanechaný bez dědiců* (který se stal odúmrti)
otumřieti, -mru, -mřeš dok. *zemřít, umřít; zůstavit, zanechat jako odúmrť; zůstavit, zanechat dědictví*
otvaditi, -z'u, -díš dok. *vyvázat, vyprostit z nějakého závazku; vyplatit nebo vykoupit ze zástavy;* (co od čeho) *vysvobodit od čeho, odvrátit od čeho; odvrhnout, odmítnout co, odhodit, zbavit se;* - otvaditi sě *vyprostit se z nějakého závazku, ze zástavy, vyplatit se, vykoupit se*
otvahati, -aju, -áš dok. *zaváhat s něčím, oddálit, odložit*
otvářěti, -ěju, -ieš ned. *otvírat; odhalovat, odkrývat;* - otvářěti sě *otvírat se*
otvazovánie, -ie n. *rozvazování, vyvazování, zprošťování*
otvážiti, -žu, -žíš dok. (co) *vážením oddělit, odvážit; stejnou vahou něčeho jiného nahradit nebo zaplatit, vyvážit, úplně nahradit hodnotu něčeho;* (čeho) *nedbat, dát v sázku, riskovat*
otvěcěti, -ěju, -ieš dok. *odpovědět*
otvecovati, -uju, -uješ ned. *vracet, odplácet*
otvečeřěti, -ěju, -ieš dok. *povečeřet, navečeřet se, skončit večeři*
otvěčný adj. *odvěký*
otvěsiti, -šu, -síš dok. *svěsit*
otvésti, -vedu, -eš dok. *odvést; odstranit;* otvésti hlad *zahnat hlad*
otvinúti sě, -nu, -neš sě dok. (koho) *odloučit se od někoho*
otvisnúti, -nu, -neš dok. *svěsit se*
otvlačenie, -ie n. *odkládání, oddalování*
otvláčěti, -ěju, -ieš **otvlačovati,** -uju, -uješ ned. *otálet, činit průtahy, zdráhat se*
otvlačiti, -ču, -číš ned. *odkládat, oddalovat;* - otvlačiti sě *otálet, zdráhat se; být odkládán, oddalován*
otvlačný adj. *odkládaný, oddalovaný:* má býti ne odvlačná zpověd den ode dne
otvlaha f. *vláha; ovlažení, občerstvení, ochlazení*
otvlaka f. *odklad, průtah, prodlení:* jich těla bez odvlaky vezmúc, metali u mléky ruózno psóm
otvlaženie, -ie n. *vláha; svlažení, zavlažení, občerstvení, osvěžení, ochlazení; ulehčení, zmírnění*
otvlažiti, -žu, -žíš dok. *zmírnit, ztišit, upokojit;* - otvlažiti sě *upokojit se, ztišit se; odpočinout si, osvěžit se*
otvléci, -vleku, -vlečeš dok. *odvlécí, odtáhnout;* (co, čím) *odložit, oddálit;* déle tiem nechci odvléci zdržet se; (čemu) *ujít čemu, vyvarovat se čeho*
otvod m. *odpor, vyvrácení žaloby, protidůkaz; vyvrácení námitek; replika*
otvoditi, -z'u, -díš ned. *odvádět, odvracet;* (co komu, čemu) *odnímat*
otvolávati, -aju, -áš ned. *odmlouvat, odpírat, protestovat*

otvoliti, -ľu, -líš dok. (čemu) *vůlí zavrhnout, zříci se čeho*
otvořitě adv. *otevřeně, zjevně, upřímně*
otvořiti; -řu, -říš dok. *otevřít*
otvořitý adj. *otevřený*
otvozenie, -ie n. *odvádění, odvracení*
otvozovati, -uju, -uješ ned. *odvádět; odvolávat:* neodvozuj mne (bože) v polovici dní mých
otvrácenie, -ie n. *zvrácenost*
otvrácený adj. *odvrácený: zvrácený, převrácený*
otvracovati, -uju, -uješ ned. *odvracet*
otvrci, -vrhu, -vržeš dok. *odvrhnout, zavrhnout, odmítnout;* - otvrci sě *zříci se*
otvrditi, -z'u, -díš dok. *zatvrdit:* naroďte otvrditi srdcě vaše; *ustanovit, určit* (srov. obtvrditi)
otvrdný adj. *tvrdý; těžký; trudný; drsný; pevný*
otvrzovati, -uju, -uješ ned. *zatvrzovat*
otvrtrávati, -aju, -áš ned. *žehrat, reptat proti něčemu*
otvržek, -žka m. *co bylo odvrženo, vyvrženo, povrhel*
otvrženie, -ie n. *odvržení, odstrčení, odmítnutí; co bylo odvrženo, vyvrženo*
otýcěti, -ěju, -ieš, **otýkati,** -týču, -kaju, -týčeš, -káš ned. (čím) *lehce obkládat, pokrývat něčím zastrkaný*m. otýkajte mě kvietím
otýniti, -ňu, -níš dok. *oplotit, ohradit*
otznobiti, -b'u, -bíš dok. *oznobit, způsobit omrznutí něčeho*
otzovati, otzovovati, -uju, -uješ ned. *odvolávat* (srov. otezvati)
otzovu, -zóveš v. otezvati
otzývati, -aju, -áš ned. *odvolávat:* neotzývej (Hospodine) mě u prosědcě dnóv mých
otžehnati sě, -aju, -áš sě dok. *zažehnáním se zbavit, zahnat znamením kříže*
otživiti, -v'u, -víš dok. (koho) *oživit, vzkřísit; uzdravit:* člověk ho (hada) vzem hi otživi; *uživit;* - otživiti sě *vzkřísit se; uzdravit se, osvěžit se* (v. též obživiti)
ova interj. *ejhle, hle;* se ova, sie ova, král tvój přišel (srov. sen (ž))
ováhati, -aju, -áš ned. *odložit, odsunout, vzdálit*
ovcový, ovčí adj. *ovčí:* ovcové mečenie
ovčicě, -ě f. *ovečka*
ovčina f. *obuv z ovčí kůže*
ove, ové interj. v. vej
ovečník m. *ovčinec, ovčín*
ovečný adj. *ovčí:* z stád ovečných
ovnieř, -ě m. *hrnčíř, kamnář (?)*
ovodněti, n. sg. -ie dok. *rozvodnit se* (v. též obvodněti)
ovšem adv. *zcela, naprosto, vůbec, celkem, se vším, jako celek; velmi, obzvlášť, neobyčejně:* Olympias ovšem divné krásy bieše; *všude, vždy a všude; jistě, určitě, opravdu, zajisté, samozřejmě; což teprve, natož pak:* dostiť hanebné jest býti lotrovským knížetem, ovšem pak kacieřským králem; (ve větách zápor.) *tím méně;* (při kompar.) *tím spíše:* když sě (lidé) smrtedlných (hříchů) káti mohú, ovšem snáze všedních; *právě naopak:* nenie to poslušenstvie, ale ovšem neposlušenstvie
ozbožněný; ozděný v. osbožněný; ožděný
ozditi, -ždu, -zdíš dok. *obehnat zdí, hradbami*
ozdobiti, ozdobný v. osdobiti; osdobný
Ozěf, Ozěp m. *Josef*
ozimý adj. *podzimní; ozimní, ozimý, setý na podzim*
oznamek, -mka, -mku m. *oznámení, zpráva*
oznámenie, -ie n. *oznámení, vyhlášení; odhalení, výklad*
oznámiti, -m'u, -míš dok. *vyložit, učinit patrným, známým;* oznámiti hřiechy vyzpovídat se
ozpievati, -aju, -áš ned. *doprovázet zpěvem*
ozrač, -i, -e *(?)* f. *lesk, nádhera*
ozračenie, -ie n. *prohlédnutí; viditelná podoba*
označ(e)ný adj. *zřejmý, zřetelný*

ozračiti, -ču, -číš dok. *učinit viditelným*
ozračstvo n. *nádhera; chlouba*
ozřieti sě, -zřu, -zříš sě dok. *ohlédnout se* (srov. obezřieti)
ožáhati, -aju, -áš ned. *ožehovat*
ožděný, ozděný adj. *obehnaný, zdí, hradbami*
ožéci, ožhu, ožžeš dok. *ožehnout, spálit;* - ožéci sě *ožehnout se, spálit se*
ožeh m. *opálená hůl, sochor; závora*
ožěleti, -eju, -éš dok. (čeho) *oželet co*
ožertovati, -uju, -uješ dok. *oklamat, podvést*
ožídati, -aju, -áš ned. (čeho) *očekávat* (v. též obžídati)
ožiedlé, -é n. *otvor pro hlavu v šatech, výstřih šatů:* v jednom ožiedlí a na jednom koni dva jediešta
ožiti, -živu, -eš dok. *zotavit se, okřát* (v. též obžiti)
ožralec, ožralec, ožralec, -lcě m. *člověk oddaný obžerství; ožralec, opilec*
ožrati sě, -žeru, -žéřeš sě dok. *přejíst se, přežrat se* (v. též obežrati sě)
ožřědlo n. *otvor, ústí:* kto nám otvalí kámen ot ozřědla hrobu

#P

paběrek, -rka, -rku, zvl. pl. paběrky m. *paběrek, ovoce zbylé na stromě nebo na keři po očesání; přebraná, podřadná věc*
Pabian; Pabek, -bka, **Pabeš,** -ě m. *Fabián*
padajúcí adj. *klesající, pozbývající sil, hynoucí:* až i budeš potřen, poddá tě Pán padajícího před nepřátely tvými
padalý adj. *upadlý*
padati, -aju, -áš ned. *padat; padáním (na kolena ap.) projevovat úctu, bázeň:* před ním budú padati múřěnínové; (v co) *padat, vnikat:* vlny padáchu v lodi; *dopadat někam, přepadat, zmocňovat se, zachvacovat:* myšlenie těžká padají v srdce lidem; *upadat do něčeho:* v rozličná padají pokušenie; (od čeho; čeho) *odpadat, odklánět se:* padají od boha i ode všeho dobrého
paddesátý v. patdesátý
padenie, -ie n. *pád, padání*
padenina f. *zřícenina, ruina*
pádlo n. *mučidlo*
padlost, -i f. *propadlost hříchu, hříšnost*
padlý adj. *padlý; propadlý hříchu, hříšný;* (od čeho) *odpadlý:* pokolenie lidské padlé od boha
padúcí adj. *padající; vratký, nestálý, pomíjející:* padúcí a minulé
padúch m. *padouch, lotr, lupič*
padúšek, -ška m. *lotřík, padoušek*
padúší adj. *papoušský, lotrovský, loupežnický*
pahorčitý adj. *pahorkovitý, kopcovitý*
pahrb, pachrb m. *pahorek, vršek; hromada, hranice, uměle navršený kopec* (jako obětiště); *násep, val*
pahrbek, pahrobek, -bka, -bku m. *pahrbek, pahorek, vršek; hromada*
pachadlnicě (čtyřslab.), -ě f. *pachatelka, původkyně*
pachadlník (trojslab.) m. *pachatel, původce*
páchanie, -ie n. *konání, činěni, dělání:* žádným páchaním jeho nezaléčí rány
pachole, -ete n. *pachole, dítě, chlapec, mládenec; páže*
pacholek, -lka m. *sluha, tovaryš, čeledín*
pacholček, pacholeček, -lečka, **pacholíček,** -čka m. *dítě, děťátko; služebníček, chlapec vykonávající drobné služby*
pacholčí adj. *služebníkův*
pacholík m. *pacholík; hoch, chlapec; služebník*
pachrb v. pahrb
pachtěnie, -ie n. *hýbání, pohybování, mávání:* pachtění rukama
pachtiti, -cu, -tíš ned. *hýbat, házet* (rukama apod.)

pachtovati, -uju, -uješ ned. *hýbat, házet, zmítat:* pachtovati sebú zmítat se
pachy pl. m. *ozdobné přívěsky na rukávech*
páknúti, -nu, -neš dok. *ukázat se, objevit se*
pak, paky adv. čísl. a spoj. *pak, potom, později:* po mnohých pak časiech; *však, avšak:* sami nemohú sebe zbaviti blech a much, a pak chtie jiné zbaviti pekelných muk; ktož pak koli *kdokoli;* ač pak ačkoli, i když
pakost,-i f. *neduh; škoda, zlo, neštěstí, svízel;* s pakostí nešťastně; neblaze
pakosta m. *záškodník*
pakostiti, -ščU, -stíš ned. *škodit, působit nesnáze*
pakosinitý adj. *stižený pakostnicí*
pakostný adj. *neblahý, škodlivý; těžký, nesnadný*
paky adv. *pak, naopak, proti tomu;* paky potom potom
palác, -ě i -u m. *hradní budova s jednou hlavní síní* (pro hostiny); předsíň; z níž se vcházelo do pokojů
pálati, -aju, -áš ned. *planout, plát*
palcieř, -ě m. *kštice, brada*
palček, -ečka, -ečku m. *paleček*
palec, -lcě m. *palec;* podmazati palec komu podplatit; *zub, palec na obvodu ozubeného kola*
pálečka f. *sušené kravské lejno sloužící jako topivo*
paleční adj.*:* paleční kolo *ozubené*
palejs m. *druh rubínu*
pálenina f. *spálenina, popálenina; zápalná oběť*
pálený adj. *získaný, vyrobený, připravený pálením nebo vařením*
Palestin m. *Palestinec*
palicový adj.*:* rána palicová rána palicí, kyjem
páliti, -ľu, -líš ned. *pálit; upalovat; vypalovat, ničit ohněm; udržovat oheň; topit v čem, svítit:* pec pálichu; světla páliti; *trápit, soužit; pomocí ohně nebo žáru něco vyrábět, získávat, připravovat*
pálivý adj. *žhavý, horký:* vítr pálivý
palm m. **palma** f. *palma, palmová ratolest*
palobětný adj. *sloužící k zápalné oběti:* oltář palobětný
palujúcí adj. *spalující*
pamatedlný (čtyřslab.) adj. *pamětihodný, hodný zapamatování*
památka f. *památka; paměť, vzpomínka:* hořká jest tvá památka na nás; *připomenutí; památný den:* onu neděli byla památka o příštím Kristovu
památlivě, pamětlivě adv. *v paměti, v mysli:* Písmo svaté pamětlivě přěs cělú noc rozpomínajíc; *vědomě, uvědoměle:* milujte boha múdřě, volně a pamnětlivě
památlivý, pamětlivý adj. *pamětlivý; pamatující, myslící na koho, nač; hodný pamatování, důležitý:* (bůh) smlúvu pamětlivú učinil jest; pamětlivé knihy, pamětlivé písmo knihy pamětí, paměti, kronika
pamětné, pamětné, -ého zpodst. n. *památka, trvalá vzpomínka*
pamatovánie, -ie n. *pamatování si čeho, vzpomínání si nač, připomínání si čeho;* činiti pamatovánie o čem připomínat si něco, myslit nač; svatého Písma pamatovánie meditace, rozjímání
pamatovati, -uju, -uješ ned. *pamatovat, připomínat si, mít na paměti;* (koho, co) *slavit památku koho, čeho, oslavovat*
pamět, -i f. *paměť; památka, vzpomínka*
pamětidlo n. *památka, trvalá upomínka*
pamětivý adj. *pamětlivý, pamatující, myslící nač:* pamětiv buď slova tvého
pamětlivě; pamětné v. památlivě; památné
pamětně adv. *v dobré paměti*
pamětník m. *pamětník; člověk, který něco připomíná, uvádí na mysl, do paměti*
pán, hpán m. *pán, člověk svobodný; šlechtic, příslušník nejvyššího šlechtického stavu: pán zemský* přesnější označení příslušníka panského stavu; pán korúhevný příslušník panského stavu s vlastní korouhví; *panovník, vládce, velitel, vůdce, správce, hlava někoho nebo něčeho; hospodář, mistr; majitel, vlastník; hlava rodiny, manžel;* nábož. *Bůh, Hospodin; titul pro osobu mužského pohlaví*

páň; páně; páně poses. adj. (jm. tvar) *páně, pánův:* jest-liť páně dědina, člověk jest boží; *boží, Páně* (v. též paní adj.)
páncě, -ě, **pánek,** -nka m. *malý pán* (hanl.)
pancieř, -ě m. *pancíř*
panenka f. *mladá neprovdaná dívka, panna*
panenský adj. *dívčí, typický pro dívku, mladou ženu; panenský, panický, vlastní panně nebo panici*
paní, -ie f. *paní; žena, dospělá osoba ženského pohlaví; šlechtična, urozená žena; panovnice, vládkyně nebo choť panovníkova; velitelka, zaměstnavatelka, hospodyně* (též hpaní)
paní (jm. tvar páň, páně) adj. *panský, páně* (v. též páň)
panic, -ě m. *mládenec, svobodný mladý muž, panic; mladý šlechtic ve službách knížete nebo krále, člen knížecí nebo královské družiny*
panička f. *menší, méně urozená, méně mocná paní*
paničský adj. *panický, typický pro „panice“*
paničstvo, panictvo n. *panictví*
pánkati, -aju, -áš ned. *říkat pane; poklonkovat*
pankhart m. *nemanželské dítě, levoboček, bastard*
panna f. *panna, dívka, neprovdaná žena;* panna pik mezi všecky lehká žena, nevěstka; f. i m. *osoba zachovávající pohlavní čistotu* (žena i muž); *jeptiška, řeholnice, řádová sestra; služebná dívka, komorná* (též hpanna)
panost, -i f. *pití, opilství, obžerství;* u panosti sě neumnožij neoddávej se opilství
panostvo v. panošstvie
panošě, -ě m. *panoš, šlechtic* (zpravidla mladší, který sloužil v družině mocného pána, aby se naučil dvorským způsobům); *sluha*
panošicě, -ě f. i m. *služebnice, služebník, sluha, pomocnice, pomocník; panoš, dvorský, šlechtický služebník*
panoška m. *panošík, dvorský služebník*
panošstvie, -ie, **panošstvo, panostvo** n. *panošstvo, panoši, stav panošů, šlechtici*
panovánie, -ie n. *panování, vláda, ovládání*
panovatel, -e m. *panovník, vládce, pán: panovatel všeho světa*
panovati, -uju, -uješ ned. *panovat, vládnout, ovládat; žít jako pán, po způsobu světských, pánů*
panstvie, -ie n. *panský statek;* (nad co) *panování nad čím, moc; zboží, majetek:* opustě vše své panstvie
panstvo n. *panstvo, páni; panování*
pant m. *pouta*
pantík m. *dveřní závěs, pantík*
papežátko n. *papežovo dítě* (hanl.)
papeženský adj. *stranící papeži, přisluhující papeži* (hanl.)
papežiti, -žu, -žíš, **papežovati,** -uju, -uješ ned. *být papežem, vykonávat papežský úřad*
papier, papír, -a, -u, **papieř,** -ě m. *papír*
paprslek, papršlek, poprslek, -slka, -šlka, -slku, -šlku (trojslab.) m. *paprsek*
papúoh, papúšek, -ška m. *papoušek*
párati, -aju, -áš ned. *rýpat, rýt, šťourat:* nerad by jim v jich nosy páral; párati sě (v čem) *párat se, piplat se s něčím*
pardový adj. *pardálí*
pardus, -da m. *pardál*
parchan v. barchan
parléř, -ě m. *kameník; stavbyvedoucí, stavitel*
parnost, -i f. *pára, výpar; horkost, žár*
parný adj. *tvořený parami;* mlhy parné
paróžek, -žka, -žku m. *odnož rohu:* rozsochaté rohy a na nich paróžek mnohý
partéka f. **parték** m. *krajíc*
páry pl. f. *máry, (pohřební) nosítka*
pařiti[1], -řu, -říš ned. *pařit, vařit se, vydávat páru; koupat v horké lázni*

pařiti[2], -řu, -říš dok. *udeřit:* kuóň jej pařil v čelo nohú
pás m. *pás:* jíti za pasy *zápasit; opasek s penězi*
pásař v. pasieř
pásati, -aju, -áš ned. *pást, popásat:* múdrý člověk ne tak pásá čichóv hoví smyslům
pásati sě, -šu, -šeš sě ned. *opásávat se, nasazovat si pás (s něčím);* páši sě mečem
páscě, -ě m. *pastýř*
pásec, -scě m. *pásek, pás*
pasenie, -ie n. *pasení, pastva;* nenie miesta tak utěšeného očima ku pasení libého pro oči; pasenie břicha požitkářství, labužnictví
pasieř, pásař, -ě m. *pasíř, výrobce pásů*
pasimán m. *barevná nebo zlatá stužka*
pasmicě, -ě, **pásmička, pásnička** f. *šátek, rouška; halenka*
pasobřišec, -ščě m. *břichopas, požitkář, labužník*
pasovanec, -ncě m. *člověk pasovaný, přijatý do vojenské služby, ozbrojenec*
pasovánie, -ie n. *pasování, obřad povýšení do rytířského stavu*
pasovaný adj. *pasovaný, povýšený do rytířského stavu*
pasovati, -uju; -uješ ned. i dok. *pasovat, povyšovat, povýšit do rytířského stavu;* jen dok. *povolat k boji, přijmout do vojenské služby*
pastář, pastéř, pastevník v. *pastýř*
pastevný, pastevní adj. *vhodný pro pastvu, pro pasení:* na miestě pastevném; *užívající pastvy:* ovcě pastevné
pasti, -í pl. f. *past, nástraha, léčka*
pásti[1], padu, -eš dok. *padnout;* mužie lstí přěd Libuši padu lstí přepadli Libuši
pásti[2], pasu, -eš ned. *hlídat, stříci; živit:* pásti čichy, tělo sytit smysly, tělo, hovět smyslům, tělu; - pásti sě *krmit se, vypásat se*
pastlivý adj. *vhodný pro pastvu, k pasení:* země pastlivá
pastorčě, pastořě, -ěte n. *nevlastní dítě*
pastorek, -rka m. *pastorek, nevlastní syn*
pastorkyně, -ě f. *pastorkyně, nevlastní dcera*
pastucha m. *pastýř*
pastuší adj. *pastuchův, pastýřův, pastýřský:* stanové pastuší
pastuška m. *pasáček*
pastva f. *pasení, pastva, pastvina; potrava, pokrm; rozkoš, požitek, hody; hmotné zabezpečení*
pastvičný adj. *pěstovaný na pastvišti; vypasený, tučný*
pastvišče, -ě n. *pastviště, pastvina; pastva, potrava, pokrm*
pastviti sě, -v'u, -víš sě ned. *vypásat se, krmit se na pastvišti*
pastýrský, pastýřský adj. *pastýřský, pastýřův; vztahující se k duchovnímu pastýři:* pro tělesný požitek přijímají úřad pastýrský
pastýř, pastář, pastéř, -ě, **pastevník** m. *pastýř; duchovní pastýř, kněz*
pastyřík, pastýřík m. *malý pastýř, pasáček*
pastýřový adj. *pastýřský, pastýřův, náležející pastýři*
pastýřstvie, -ie, **pastýřstvo** n. *pastýřství; duchovní, kněžský úřad*
paška f. *pascha, velikonoce; památka biblického vyvedení židů z Egypta*
pata f. *pata;* ot pat(y) až do vrchu, ot paty nožné až do vrchu hlavy, ot hlavy až do pat od hlavy do paty, celý, až do pat; až k zemi; u patách kráčěti, choditi chodit, být v patách
patdesát; pětidcát čísl. *padesát*
patdesátý, paddesátý čísl. *padesátý*
páteř, -ě m. *otčenáš; modlitba vůbec; růženec*
páteříček, -čka, -čku, **páteřík** m. *otčenášek, otčenáš; korále*
patro n. *hřada, bidlo, na němž sedá drůbež;* z patra sě vzpodjieti, utrhnúti utrhnout se, obořit se na někoho
patrovati, -uju, -uješ ned. *opatrovat, ochraňovat*
patřěnie, -ie n. *dívání; hledění, pohled; pozorování něčeho, upření pozornosti na něco;* nechati patřěnie k čemu bez zřetele na co
patřiti, -řu, -íš ned. *hledět, pozorovat; vnímat:* aby rozum řěči patřil vnímat smysl řeči

patset, pěti set čísl. *pět set*
patsetkrát čísl. **pětsetkrát pátýmezcietmý** čísl. *pětadvacátý*
paučí v. paúkový
paučina (čtyřslab.) f. **paučina paúk** (dvojslab.) m. *pavouk*
paúkový, paučí (trojslab.) adj. *pavoučí, pavoukův;* plátno paúkové *pavučina*
pavéza f. *pavéza, velký štít*
pávička f. *samice páva; milenka*
pavlač, -ě f. *(?)*, **pavlaka** f., **pavlak** m. *rouška, přikrývka; nachové roucho;* chci Petřín pavlakú přistřieti chci potáhnout Petřín nachovou (tj. krvavou) pokrývkou, prolít zde krev
pavlačitý, povlačitý adj. *nachový, purpurový:* pavlačité rúcho
Pavlín m. *Pavel*
pávový adj. *paví*
pavuza f. *pavuza, dřevěné bidlo na upevnění nákladu na fůře*
pazdero n. *dřevnatá část stonku lnu, která se při tření odstraňuje; strniště*
pazdeřie, -ie n. *stéblo, stébloví*
paznohet, pazneh(e)t, -hta, -htu m. *pazneht, dráp*
pazúch m. *výhonek, mladá odnož* (dosud planá)
pazúr m. *pazour, dráp, pařát*
paženie, -ie n. *pažení, dřevěné obložení zdi*
pažit m. *pažit, trávník; mladý porost* (např. lesní)
pažléř, -ě m. *dýka*
pecě, -ě f. *trápení, muka*
péci sě, peku, -češ sě ned. (čím) *pečovat, starat se, usilovat o něco, chystat něco:* námi sě pečeš staráš se o nás; vždy sě horším horšímž peka stále chystaje horší a horší věci
pecnec, -cencě, **pecník** m. *bochník, bochánek*
pecopalička, pecopalka f. *topička*
péče, -ě f. *starost; péče, starostlivost;* péči jmieti na koho hledět na koho; nejmám péče nedbám; péčě nejmieti na pány nehledět na pány, nebát se jich
pečělivost, -i f. **pečělovánie;** -ie n. *péče, starost*
pečělovný adj. *pečlivý, starostlivý*
pečetník m. *hotovitel pečetí*
pečitý adj. *pečený*
pečlivě adv. *pečlivě, starostlivě, úzkostlivě:* pečlivě k Ježíšovi hleděla
pečlivost, -i f. *péče, starost, snaha;* pečlivost jmieti starat se, pečovat: naroďte pečlivosti jmieti, co by jedli, pili
pečlivý adj. *pečlivý, pečující, starostlivý;* býti pečliv(ý) komu, čemu, o koho, o co, o kom, o čem, aby *pečovat, starat se;* otec čelední, pečlivý o všecky
pěčně adv. *pěkně; vroucně*
pečný adj. *působící starost, nebezpečný, nejistý (?)*
pečovánie, -ie n. *pečování, péče, starost:* abychom se zachovali od světských pečování
pečovati, -uju, -uješ ned. (kým, o koho, o co, o kom, o čem) *pečovat, starat se, mít starost; snažit se, usilovat:* abyšte pečovali také i jiným rozoměti
pečujúcí adj. *nutný*
pěch, pě v. pieti, pnu
pekelní v. pkelný
pekelník m. *pekelník; pohan, nevěřící člověk, nevěrec:* mrtvým aby neobětovali, jako pekelníci činie
peklo n. *peklo;* třetie peklo *očistec; podsvětí; záhrobí, hrob*
pěknánie, -ie n. *krášlení*
pěkně adv. *pěkně, hezky, příjemně; náležitě, patřičně, řádně:* ctíš knihy, když jich pěkně chováš
pěknička f., **pěknitká** zpodst. f. *kráska, krasotinka*
pěknina f. *okrasa, ozdoba (?)*
pěkný adj. *pěkný, hezký, příjemný; náležitý, patřičný, řádný, vhodný*

peleš(ě), -ě f. *jeskyňka (vytesaná ve skále;) brloh; doupě, pelech; komůrka*
pelešicě, -ě, **peléška** f. *brlůžek, komůrka*
pelúch m. **pelušě,** -ě f. *pelech, brloh*
pelyňka f. pelyněk
pen, penši v. pieti, pnu
penězměnec, penězoměnec, -ncě m. *kdo promarňuje peníze, směnárník*
penězný adj. *prodávaný (koupený) za peníze:* falešní prorokové s ódpustky peněznými
penězový adj. *peněžní:* obrázky penězové
peněžiti, -žu, -žíš ned. *zpeněžovat, prodávat:* mše a jiné svátosti peněžie cenú trhovú
peněžitý adj. *peněžitý, peněžní:* zisk peněžitý; *bohatý, zámožný; výnosný*
peněžník m. *penězoměnec, směnárník*
peněžný, peněžní adj. *peněžní;* lékař peněžný *který léčí za peníze;* peněžná, peněžnie chovatedlnicě pokladnice, pokladna
pěnie, -ie n. *zpívání, zpěv:* nešpornie hodiny nebo pěnie
peniez, -ě m. *peníz; peníze; dávka, poplatek;* pod penězi pod peněžitou pokutou
peniežek, -žka, -žku m. *penízek;* expr. pl. *peníze:* penížky shrnul
pěnivý adj. *lesklý, třpytivý; bronzový (?)*
pentlík m. *stuha, ozdoba dívčí hlavy*
pepř, peř, -ě, **pepřík** m. *pepř*
pepřný, pepřový adj. *peprný; pepřený*
pérce, -e n. *pírko*
perlovaný, perlový adj. *perlový, zdobený perlami:* rukavičky perlované; věnec perlový perlová ozdoba hlavy
perlovec, -vcě m. *perlová šňůra, perlový klenot*
perně adv. *peprně*
pernicě, -ě f. *pohár, nádoba:* hliněnú pernicí vody nabrati
péro n. *péro; křídlo*
peř v. pepř
peřastý, peřěstý adj. *strakatý, pestrý, různobarevný;* pardus peřěstý lsti diábelské ukazováše
peřěstina f. *strakatina*
peřěvatý adj. *pernatý, porostlý peřím*
peřie, -ie n. *peří; perutě, křídla*
peřiti, -řu, -říš ned. *opeřovat, opatřovat peří*m. své střely dlúhým peřiti peřím obyčej mějiechu; - peřiti sě *obrůstat peřím*
pesd v. pezd
peskovati, -uju, -uješ ned. *peskovat, plísnit; hubovat, láteřit;* - peskovati sě *hádat se:* muž se s ní (ženou) zase laje, tepe, peskuje
pes(e)ky adv. *jako psa, psovsky; nešlechetně, hanebně, zle, oplzle*
pes(s)ký adj. *psovský; nešlechetný, hanebný, bídný:* peská závist
pest, -i f. *hanba, potupa:* bez všiej pesti
pěstovánie, -ie n. *držení v rukou, nesení, nošení*
pěstovati, -uju, -uješ ned. *nosit v rukou, držet; hýčkat;* - pěstovati sě (s kým) *obírat se, přátelit se*
pěstúna, pěstúnicě, -ě, **pěstúnka** f. *pěstounka, chůva, vychovatelka*
pěš, pěšě, pěškami adv. *pěšky*
pěší (jm. tvar pěš) adj. *pěší, jdoucí (chodící) pěšky:* ty jsi na koni a já pěš; ľud pěši, ľudé pěší, pěšie sbrojě pěchota, pěšáci
peštál m. *palice:* peštál vel trdlo
pět, -i čísl. (f.) *pět, pětka, pětice;* po pěti dcát dnech *po padesáti;* mój rod pěťú pramenóv bude kvísti
pěti, pieti, pěju, -ješ ned. *pět, zpívat; zpěvavě odříkávat (modlitby), konat modlitby;* pěti mšu zpívat, sloužit mši; na tom miestě črní mniši pějí černí mniši tam konají modlibty (tj. je tam klášter)
pětmezcietma čísl. *pětadvacet*
pětměrný adj. *pětistopý (?)* (o metru básnické skladby)

pevně, pevno adv. *pevně; jistě, bezpečně, spolehlivě:* chceš-liž pak pevně a tvrdě s diáblem bojovati; *naléhavě, důtklivě, důrazně:* protož vám pevně radíme a přikazujem
pevnina f. *pevnost, jistota, nepochybnost*
pevniti sě, -ňu, -níš sě ned. *upevňovat se, utvrzovat se, posilovat se, růst:* tu oni opět pevnili sě u vieřě
pevnost, -i f. *pevnost; odhodlanost, neochvějnost, vytrvalost:* kdež jest pochybovánie, tu nenie pevnosti ani jistoty
pevný adj. *pevný; odhodlaný, neochvějný; jistý, bezpečný, spolehlivý:* mám duóvodu pevného; *opevněný:* přikáza dělati město pevné
pěvný adj.*:* stroj pěvný hudební nástroj
pezd, pesd, bezd, pzda, bzda m. *zadnice*
pickovati, -uju, -uješ ned. *živit, stravovat, krmit;* - pickovati sě *živit se, krmit se, cpát se:* mnišie bohatí dobřě sě sami pickují
picný adj. *dobře živený, tlustý, tučný*
picovánie, -ie n. *svážení píce nebo obilí, opatřování zásob*
picovati, -uju, -uješ ned. *brát píci, loupit*
pičkati, -aju, -áš ned. *močit*
pied, -di f. *píď*
piedimužík m. *pidimužík*
piesek, -ska, -sku m. *písek;* pl. piesci *písčina, suché místo, poušť*
piesencě, v. piesncě
pieskovatý, pieskovitý adj. *písečnatý, písčitý*
piesn (jednoslab.), **pieseň,** -sně f. *píseň*
piesncě (dvojslab.), **piesencě, piesnicě,** -ě, **piesnička** f. *písnička, píseň;* nadělati sobě piesniček z čeho *ztropit si z něčeho posměch;* Piesničky, knihy Piesniček Píseň písní
piesnost, -i f. Piesnost piesností Píseň písní
piesnotvor m. *pěvec, hudebník*
piesnotvorný adj. *pěvecký:* piesnotvorné uměnie
piest m. *tlouk, pěch, nástroj k praní, tlučení prádla;* náboj *(u kola)*
piestový adj. z piest: piestové rány *rány tloukem*
piešek, -ška m. *pěšec, sedlák*
pieti, pěju v. pěti
pieti, pnu, pneš (impf. pniech, aor. pěch, pě, přech. min., pen, penši) ned. *pnout*
pihva f. *fíkovník, fíkový strom*
pichavost, -i f. *pórovitost:* řédkost neb pichavost
pichlánie, -ie n. *potěšení, rozkoš, radost*
pichlati, -ľu, -leš ned. *dotýkat se, mačkat, tisknout, mnout:* ktož smolu v rukú pichle, zprzní sě; *obveselovat;* - pichlati sě *veselit se*
pichtiti v. pychtiti
pijcě, -ě m. *pijan; piják*
píjen, -jna m. *druh vína*
pijěnie, -ie n. *pití, opíjení se*
píjěti, -jěju, -jieš ned. *pít, pívat:* rozkošně jídal a píjel
pik; pikhart v. *panna; beghart*
pik(h)artský adj. *kacířský* (o českých bratřích)
pikús, -e, **pikúsek,** -ska m. *pikart* (potupný název českých bratří)
pila f. *pila, pilka; pilník*
píle, -e f. *horlivost, snaha;* píle jest *je třeba, je nutné, naléhavé:* jehňátko milé, coť jest zde běhati píle a kozly smrdutými; *péče, starostlivost;* píli jmieti (koho) *starat se; pečovat o koho;* píle jest mi (co, čeho; ke komu, čemu; v co; kým, čím, inf., vedl. věta) starám se, dbám o koho, co, leží mi na srdci
píle adv.*:* píle jest *je třeba; je nutno*
píleti, -eju, -éš; **píliti,** -ľu; -líš ned. *být pilný, přičiňovat se, horlivě se zabývat: snažit se*
pilkovaný, pilkovatý adj. *opatřený zuby jako pilka, zubatý:* pilkovaná kosa

pilně, adv. *horlivě; snaživě ustavičně stále:* aby k súdu pilně hleděla; *pečlivě; důkladně svědomitě;* pilně ku pokání jsa připraven; *naléhavě; důtklivě rychle, spěšně, bezodkladně*
pilnějšie adv. *pečlivěji, důkladněji*
pilniti, -ňu, -níš ned. (koho, co) dotírat (na koho): ona pak počě mužě svého pilniti; (od koho, čeho) *odvádět, odvracet; odvozovat:* pilníte lidi ot jich děl odvádíte; pilnil rod svój ot Sema odvozoval
pilnost, -i f. (k čemu) *péče; snažnost horlivá dbalost;* s pilností bedlivě, horlivě
pilný (jm. tvar pilen) adj. (čeho) *pilný, dbalý:* pilen býti čeho *pilně dbát oč; důležitý: naléhavý; potřebný, nutný*
pilota m. lodivod
pilovati sě, -uju, -uješ sě ned. *dřít se; drásat se, trápit se*
pina f. *pinie* (f.)
pinta f. *máz* (asi 1,9 l)
pinvicě v. pivnicě
pipek; -pka; -pku m. *posměšný posunek;* pipek proti komu učiniti posmívat se komu (v. též cíbek, fík)
piplač, -ě *piplal, pipla*
piplati, -pľu; -pleš ned. (koho) *miliskovat se s kým, ohmatávat, hladit; laskat*
piplavicě, f. *neřestná, smilná žena (která se „piple", tj. miliskuje s mužem)*
pis m. *spis, sepsání způsob psaní;* jména knih a svatých latinského pisu psaných latinsky; *písařství písařský úřad;* pis zemský; vedení zemských desk
pisák m. pisálek (hanl.)
pisaný pisati v. psaný; psáti
písář, -ě m. *písař; znalec, vykladač, učitel Písma*
pisba v. piščba
písemce, -ě n. *spisek*
písemský, adj. *vzatý z Písma, z knih*
pisk m. **pískanie,** -ie n. *sykot; syčení*
písmo n. *písmo, litery; písemná zpráva, dopis; kniha, spis, litera; bible; zákon, přikázání*
pisovid m. *dějepis, historie*
piščala, píščela, -y **píščěl, píščěle,** -e f. *píšťala* (hudební nástroj i palná zbraň); *jeskyně (?)*
piščba, pištba, pisba f. *hra na píšťalu nebo na jiný dechový nástroj, pískání; dechové nástroje*
piščebník m. *pištec; výrobce píšťal*
piščebný v. *píščělný*
piščec, -ščě, **pišček,** -čka m. *pištec, hudebník*
píščělka f. *píšťalka*
píščělný, piščebný adj.: zvuk, hlas píščělný, piščebný zvuk píšťaly
piščěti, -u, -íš ned. *pískat*
pitancie, -ie f. *denní spotřeba jídla a pití pro řeholníka v klášteře, strava; zaopatření; hojné pití, pitka, hodokvas*
pitel -e m. *piják, pijan; pijící člověk, kdo právě pije*
píti, p'ú, piem, pieš (3. pl. p'ú, imperat. pí, impf. piech, aor. pich) ned. *pít*
pitie, -ie n. *pití, nápoj*
pitomě adv. *krotce, klidně, mírně*
pitomý adj. *krotký, ochočený, domácí; krmený*
píval, -a m. *piják, pijan*
pivec, -ě n. *pivko, pivečko; slabé, ředěné pivo* (hanl.)
pivnicě, -ě f. *sklep, spižírna*
pivník m. *kotel, hrnec, nádoba na tekutiny*
pivo n. *pivo;* sahaje vína (žádaje medu) rozléš pivo pro něco nejistého ztratíš to; co máš nebo co je snadno dosažitelné
pivovarcě, -ě m. *kdo vaří pivo, sládek*
pkelný, pekelní adj. *pekelný;* zpodst. m. *pekelník, obyvatel pekla, podsvětí*
plácěnie, -ie n. *látání, záplatování*

plaččivě, plaččívě adv. *plačky, s nářkem*
plaččivý, plačlivý adj. *naříkájící, truchlící; uplakaný, plačtivý; naříkavý;* rúcho plačtivé smuteční
plačúcí, plačujúcí adj. *plačící*
plachetník m. *muž v plachtě* (v. plachta)
plachočiti sě, -ču, -číš sě ned. *plahočit se*
plachost, -i f. *bujnost, prudkost, divokost*
plachta f. *plachta; ornát* (hanl.)
plachticě, -ě f. *plachta menších, rozměrů; rubáš*
plachý adj. *divoký, zdivočely, neklidný, rozčilený; splašený* (o koni)
plajúcí adj. *planoucí; zanícený, zapálený*
plajvajs, plejvajs, plejvejs m. *olovnatá běloba, bílé barvivo*
plakánie, -ie n. *pláč*
plakaný adj. *oplakávaný*
plakati, pláču, -eš ned. *plakat;* plakati koho oplakávat; plakati na koho s pláčem žalovat
plamenný adj. *plamenný, planoucí:* keř vešken plamenit bieše
plamýk m. *plamen, plamének*
plán, -i f. *pláně, planý, divoký strom*
pláňava, pláně, -ě f. *pláň, planina*
planet, planéta m. *planeta*
planetský adj. *planetový, vztahující se k planetám:* planetský řád
planiti, -ňu, -níš ned. *mýtit, vysekávat porost;vzdělávat půdu*
plano n. *pláň;* učiniti sobě plano uvolnit si cestu
planost, -i f. *planost, neúrodnost:* zvěř spásla ji (vinici) a v planost obrácena jest
pláňovie, -ie n. *plané stromoví*
planý adj. *planý;* za jednu planú hnilicu ani za mák; *neobdělaný, neúrodný; neužitečný, marný;* planý biskup který nevykonává prospěšnou práci
plápolati, -aju, -áš ned. *plápolat; být zanícen, zapálen:* žádostí plápolali ti sbožní Otci svatí
plápolivě adv. *horoucně, vášnivě; zaníceně:* aby jej plápolivě milovali
plápolivý; plápoľúcí adj. *zanícený; horoucí, nadšený:* plápolivá milost, plápolivé náboženstvie
plas m. *otáčivý, krouživý pohyb:* u prudkém plasě v prudkém trhání, prudce
plástec, -tcě m. **plásta, plástka** f. *plást*
plastr v. *flastr*
plášč, -ě m. *plášť; příkrov, zástěra;* nevěrný plášť rouška nevěry
pláščeк, -ščka, -ščku, **pláštík** m. *pláštík*
plašě adv. *plaše, nesměle; splašeně; divoce; překotně*
plašiti, -šu, šíš ned. *plašit, zaplašovat, zahánět; odhánět*
plašný adj. *vyplašený, neklidný, rozčilený*
plat m. *plat, důchod; odměna;* v plat dávati *pronajímat; odplata:*- svú zlobu má k věčnému platu
plát m. *plech, plát* (část brnění)
plátec, -tcě m. *destička*
platiti, -cu, -tíš ned. *platit; mít cenu*
plátněný adj. *plátěný*
platnéř; -ě *výrobce ochranných plátů,* popř. *celého brnění*
plátno n. *plátno; lodní plachta*
platný adj. *platící, poplatný*
plav, plov m. *tečení, tok:* plav krevný
plavidlo (též pl. plavadla), **plavišče,** -ě n. *rybník, jezero, místo ke koupání*
plavati, -aju, -áš ned. *plavat; téci;* ta voda plave skrze tu zemi; *plavit se* (na lodi)
plevetný adj. *blankytný, modravý*
plavčí, -ieho zpodst. m. *lodník*
plavec, -vcě m. *plavec, vesla, lodník, námořník*
plavenie, -ie n. *plavba*

plavišče v. plavadlo
plavý adj. *žlutavý, nahnědlý:* plavý kuóň
plaz m. *příkrá kluzká cesta, splaz; průsmyk, rozsedlina*
plaziti, -žu, -zíš ned. *vtéci; plazit se*
plazúcí, plazujúcí adj. *plazící se;* zpodst. m. *plaz*
plecě, -ě f. *plec, plece;* obrátiti, obracovati plecí (plecě) obratit se zády, dát se na útěk; za pleci navrci hodit za hlavu, zavrhnout
plecka f. *malá plec* (dítěte ap.)
plech m. *ptát, odění z plechu nebo z plíšků pod brněním*
plecháč, -ě m. *plešatec*
plejvajs, plejvejs v. plajvajs
plekno n. *bodná zbraň* (meč, kopí, dýka ap.)
plémě, -ene n. *potomci, potomstvo; potomek, dítě; rod:* čstného plemene zeměnín; *kmen, národnost; druh:* rozličná plemena hadová
plemenitý adj.: plemenitá vóle žádost plemenit se, pohlavní pud: dávajě bravóm hi skotu plemenité vóle lhotu
plen m. *plenění, loupežné tažení; kořist*
plena f. *plena; šátek, kus látky na ovinování*
plenie, -ie n. *plení; plevel*
pleniti, -ňu, -níš ned. *plenit; vytínat*
plenník, plenovník m. *plenitel, kořistník, lupič, uchvatitel*
plennost, -i f. *úrodnost, plodnost; bohatá úroda, hojnost*
plenný adj. *úrodný, plodný; bohatý, hojný*
ples m. **plésanie,** -ie n. *tančení*
plésati, -šu, -šeš ned. *tančit:* kráčely jako pléšíc nohami
pléska f. *bouchoř, chorobně znetvořený, nevyspělý plod (?):* nechajě dobrého ovocě i sbieral plésky nepotřěbné
plésti, pletu, -eš ned. *plést; mluvit zmateně, žvanit, plácat:* plésti jako rohoži
pleš, -ě m. *pleš; tonzura*
pleščiti, -šču, -ščíš dok. *plesknout; uhodit*
pléška f. *drobná mince; drobný peníz;* za pléšku nestojíš nestojíš za zlámanou grešli; *pampeliška*
plěšu, -eš v. plésati
plet v. plt
pletenicě, -ě f. *pletená věc, lano*
pletenie, -ie n. *pletení, splétání; popletené, zmatené výklady; pletivo*
pletenina f. *popletený, zmatený výklad*
pléti, plevu, -eš ned. *plít, vytrhávat plevel; vymycovat:* počne pléti a bořiti nehodné a saditi hodné
pletichy pl. f. *pletichy, pikle:* pletichy dávati *strojit úklady; zmatené, popletené výklady*
pletka f. *osidlo, oko k chytání zvěře a ptáků*
plevička f. *drobný plevel, bylinka*
plíhavý adj. *nemoudrý*
plinúti v. pľunúti
plískač, -ě m. *tlachal, mluvka*
plískanie, -ie n., **plískanina** f. *tlachání, žvanění, prázdné řeči*
plískati, pľúskati, -aju, -áš ned. *tlachat, žvanit*
plískavý adj. *tlachavý, žvanivý*
plíščíti, -šču, -ščíš dok. *plácnout, nerozvážně říci*
plíti, pliji v. plváti
pln m. *úplněk:* ta doby byl měsíec v plně
plně adv. *plně; zevrubně, důkladně*
plnečký adj. plničký
plnič, -ě; **plnitel,** -e m. *plnitel, kdo plní, uskutečňuje, vykonává něco*
plnost, -i f. *plnost, hojnost; vyplnění*

plnúti; plnutie v. pľunúti; pľunutie
plný adj. *plný, úplný, celý;* přěd plným súdem při zasedání soudu; do plna v. doplna; u-plně zcela, v plnosti, dokonale
plod m. *plod; dítě, mladě; děti, mláďata; rod, potomstvo*
plodičství, plodičstvý, plodistivý, plodiství adj. *plodný, úrodný; oplývající, překypující*
plodičstvie, -ie, plodičstvo n. *plody, plodiny; úroda, hojnost*
ploditi, -z'u, -díš ned. *plodit, množit, rozmnožovat:* chválu ploditi rozmnožovat, šířit slávu; vieru ploditi posilovat víru; ploditi křesťanstvo podporovat křesťanství; donižť sem žív, chci tě ploditi pokud jsem živ, chci tě podporovat; *páchat, tropit:* budu šlechetnými pannami smiech ploditi budu si tropit smích ze šlechetných dívek
plodný adj. *plodný, úrodný; schopný plodit potomstvo;* tys (Maria) plodna všeho stvořenie zploditelka; *oplývající, překypující* - aby ji plodnu učinil v dobrých skutciech
plodúcí adj. *pučící, klíčící, vyrážející, rostoucí (?)*
ploščenie, -ie n. *žvanění, plácání*
ploščiti, -šču, -ščíš ned. *povrchně mnoho mluvít, tlachat*
plov v. plav
plovmo adv. *plavně, plynule (?)*
plovoststredúcí adj. *plynoucí, příjemný jako med:* sladkými a plovoststredúcími hlasy spievají
plovúcí adj. *tekutý, tekoucí; vytékající, plynoucí; oplývající:* potoky stkvúcím zlatem plovúcie
plozovati sě, -uju, -uješ sě ned. (z čeho) *mít původ v čem;* všecko zlé plozuje sě z pýchy
plt, plet, -i f. *pleť, kůže:* tu jě (vlasy) i s pltí vytrhniechu; plakáním vše plet jeho zprahla; *povrch:* nebe i země, točíš plet a svrchnost země
pluh m. *pluh; popluží, statek*
pluhař, -ě m. *oráč*
pluk m. *zástup, skupina, houf, sbor; šik, vojenský útvar, oddíl; rod, kmen, pokolení*
plunie, -ie n. *plutí, plavba*
pľunúti, plinúti, plnúti, -nu, -neš dok. *plivnout*
pľunutie, plnutie, -ie n. *plivnutí*
pľúskati; pľúskavý v. plískati; plískavý
plúti, plovu, plóveš, pluju, pluješ ned. *plout, plavat, plavit se; téci, vytékat; oplývat*
pľúti v. pľváti
plutie, -ie n. *plutí, plavba; tečení, tok*
plútva, plýtva f. *ploutev; žábra*
plútvati, -aju, -áš ned. *plýtvat*
plúžiti sě, -žu, -žíš sě ned. *plazit se, vinout se*
plužní, plužný adj. *pluhový; náležející k pluhu:* plužní kolečko
pľvánie (dvojslab.); -ie n. *plivání; vyplivované sliny*
pľváti (dvojslab.), pľúti, pľuju, -eš ned. *plivat*
plvěti, -v'u, -víš ned. *tát, rozpouštět se, rozplývat se:* jak plví vosk ot lícě ohně; *dštít:* i plvěl jim (bůh židům) manu k jědení
plvúcí adj. *rozpuštěný; tekutý*
plynúti; -nu; -neš ned. *plynout, téci; rozpouštět se, rozplývat se plavit se* (na lodi)
plynutie -ie n. *plynutí,tečení, tok; plutí; plavba:* koráb ku plynutí nastrojiti
plýtva; plýtvati v. plútva; plývati
plývanie, -ie n. *vlnobití; bouře, přival;tok:* zdvihly sú řěky plývanie svá
plývati; plýtvati, -aju, -áš ned. *plout, plavat; plavit se; oplývat; překypovat*
plzati, -aju, -áš, **plzěti,** -žu, -zíš ned. *plazit se, lézt*
plzkost, -i f. *oplzlost*
plzký adj. *kluzký; oplzlý*
Plzněnín (pl. Plzněné, gen. Plzňan) m. *Plzeňan, Plzeňák*
pněvie, -ie n. *pně, pařezy*
pniech, pnieše v. **pieti**[2]
pnieti, pňu, pníš ned. *viset, být rozpjat;* opony se všěch stran té zahrady pniechu; na kříži pněl byl ukřižován

po předl. *po; podle:* (s lok.) po kněžskej vnadě podle knížecího obyčeje; po kobě podle přání, ke zdaru; po tom vědě podle toho vím; znamenati po čem poznat podle čeho; po koni pojedechu jeli za koněm (jak je vedl); po-jednú najednou; (s dat.) by zármutkóv mnoho po Arnoštovi dobrému, po tom muži šlechetnému; po latinu po latinsku, latinsky; *pro:* (s akuz.) poslal po toho ševčíka
pobádati, -aju, -áš ned. *pobodávat, pobízet* (koně k běhu ostruhami)
pobáti, -aju, -aješ dok. *popovídat*
pobávati sě, -aju, -áš sě ned. *obávat se:* dokud sě kto pobává pekla
pobdieti, -bz'u, -bdíš dok. *pobdít, probdít:* nemohli jste se mnú jediné hodiny pobdieti
pobdieti, -bz'u, -bdíš ned. *pociťovat, být si vědo*m. ktož pobdí v svědomí hřiech smrtelný; - pobdieti sě *cítit se:* pobdiec sě toho nedóstojnu
poběda f. *boj, vítězství;* kdažto bude v zlém poběda když nastane (v boji) špatná situace
poběh m. *běh, útěk*
poběhlec, -hlcě (trojslab.) m. *odpadlík*
paběhlkyně (čtyřslab.), -ě f. *odpadlice; žena; která opustila zákon nebo řád* (nábož.)
poběhlost, -i f. *utečení, vzdálení se; odpadlictví, odpadnutí*
poběhlý adj. *odběhlý, poběhlický; odpadlý; zpronevěřilý*
poběhnúti, -nu, -neš dok. *přiběhnout; dát se na útěk, utéci;* (po kom) *rozběhnout se za kým;* (od koho) odpadnout
poběhnutie, -ie n. *odpadnutí, opuštění:* poběhnutie ot boha
poběhovati; -uju; -uješ ned. *prchat; dávat se na útěk:* zima před rychlú teplostí slunečnú poběhováše
poběrek, pobiedě, po biedě v. paběrek; bieda
pobiediti, -z'u, -díš dok. *pobídnout, vyzvat*
pobiehanie, -ie n. *ubíhání, utíkání*
pobiehati, -aju, -áš ned. (od čeho) *utíkat od čeho; vyhýbat se*
pobiezěti, -ěju, -ieš ned. *pobízet*
pobíjaný, pobíjěný adj. *tepaný*
pobíjěti; -jěju; -jiéš ned. *pobíjet;* pobíjěti smiech kým tropit si smích z koho
pobiti,-b'ú;.-bieš (imper. -bí) dok. *porazit, přemoci;* (pod sě) *podrobit si; zahubit:* zima vrúcí hada pobi
pobitie, -ie n. *boj, bitva; vítězství:* pobitie získali dosáhli vítězství
poblahati, -aju, -áš dok. *poblahořečit, vzdát chválu*
pobleděti, -ěju, -dieš dok. *zblednout, poblednout*
poblúditi, -z'u, -díš dok. (od čeho) *zbloudit, pochybit, minout se cíle*
poblúzenie, -ie n. *poblouzení, blud, oklamání*
poblúzený adj. *pobloudilý, hříšný:* nás poblúzené od smrti věčné vykúpil
pobluzovati, -uju, -uješ ned. *bloudit*
poblysknúti, -nu, -neš dok. *zablýsknout se*
pobočiti sě, -ču, -číš sě dok. (ke komu) *postavit se po bok, přiblížit se*
poboční adj. *boční, postranní; nelegitimní, nemanželský:* poboční synové aneb dcery
pobodný adj. *bodný:* nelek sě nic té pobodné rány
pobohatiti, -cu, -tíš dok. *obohatit*
pobojovánie, -ie n. *přemožení, vítězství*
pobojovati, povojovati, -uju, -uješ dok. (co) *přemoci, překonat, zvítězit nad čím*
poboleti; -leju, -léš ned. *pobolet, trochu bolet*
pobonek v. bobonek
pobósti, -bodu, -eš dok. *pobodnout*
pobránie, -ie n. *pobrání, sebrání, odnětí:* statku pobránie; k jich pobrání naše lodí nestačie netačí je pobrat, pojmout
pobrániti, -ňu, -níš dok. *trochu, chvíli bránit*
pobrati, -beru, -béřeš dok. *pobrat, sebrat, odejmout:* měli by se radovati, kdyby jim sbožie pobrali; *sebrat, posbírat, shromáždit;* - pobrati sě *sebrat se, vyrazit, dát se do pohybu, odebrat se;* anať sě pyšně pobéře v perlovém věnci půjde, ponese se
pobrúsiti, -šu, -síš dok. *pobrousit, nabrousit*
pobuditi, -buz'u, -díš dok. (koho) *probudit*

pobujěti, -jěju, -jieš dok. *na čas se (za)chovat bujně, zařádit si:* radše chvilku potruchleti, nežli chvilku pobujěti
pobyti, -budu, -budeš dok. *pobýt, strávit nějaký čas:* pohromadě v útěšě pobudiechu; *nějaký čas být, existovat, žít:* (člověk) málo pobuda zhyne jako stín
pobytie, -ie n. *pobytí, pozdržení, strávení nějakého času*
počělovati, -uju, -uješ dok. *pocelovat, políbit*
počěstie, -ie n. *cestování, putování*
počěstně adv. *přes pole (do ciziny)*
počěstník m. *pocestný, poutník*
počěstný adj. *cestovní, vztahující se k cestě;* v počěstných kněhách v cestopisech; *putující, potulný:* nás sedm tovařiškuóv pocestných; zpodst. m. *pocestný, poutník*
poctivě; poctivost; poctivý v. počstivě; počstivost; počstivý
pocútiti, -cúcu, -cútíš dok. *pocítit, zakusit*
poč adv. *proč*
počakánie, počekánie; -ie n. *počkání*
počakati, počekati, -aju, -áš dok. *počkat, vyčkat*
počasie v. počěsie
počátek, -tka, -tku m. *počátek, začátek:* ot prva počátka, z prva počátka od samého začátku, od začátku; ot počátka, ot počátku odjakživa, odedávna, odevždy; ot počátka, z počátka, na počátcě (-tku); u počátcě (-tku) zpočátku, na začátku; *zárodek, první článek rodu; zdroj, původ; základ, podstata, princip:* neumíš počátkuóv víry základní články víry; *počin, první krok, začátek něčeho:* kdež počátek každý ráně kde vždy dopadá první rána (?)
počen, -ši v. počieti
počésati, -aju, -áš ned. *počesávat; otírat*
počěsie, počasie, -ie n. *počasí; vhodná doba, příležitost*
počest, -čsti f. *počestnost; úcta, vážnost, pocta*
počestně adv. *slušně, důstojně, s poctami*
počestné, -ého zpodst. n. *dar na počest*
počestnost, -i f. *čest, uctivost, pocta*
počestný adj. *počestný; úctyhodný, ctihodný; počestná příčina* závažná příčina, důvod; *uctivý, prokazující úctu, vzdávající poctu*
počet, -čta, -čtu m. *počet, množství; číslo, číslice;* bez počta nesčíslný; *účet, vyúčtování:* počet klásti, položiti účtovat; počet učiniti složit účty; počet učiniti mezi sebú vyrovnat se, provést vyúčtování
počětie, -ie n. *započetí, začátek; početí*
početměrný adj. *týkající se aritmetiky, počtářský*
početný adj. *početní, počtářský:* uměnie početné
počieti, -čnu, -čneš (aor. počěch, impf. počniech, příč. čin. počal, počěli, přech. min. počen, -čenši) dok. *počít, začít; otěhotnět:* žes božím synem počěla; počenši dievkú ostala; - počieti sě *začít být (nějaký); být počat, zrozen*
počínanie, -ie n. *začínání, začátek, počátek*
počínati, -aju, -áš ned. *počínat, začínat; podnikat, konat, dělat;* (o ženě) *stávat se těhotnou, počínat:* bez bolesti počínala; - počínati sě *počínat (se), začínat (se); mít počátek v kom, pocházet z koho:* to sě všecko u diábla počíná
počinek, -nka, -nku m. *začátek*
počiniti, -ňu, -níš dok. *učinit, vykonat, udělat*
počísti, -čtu, -eš dok. *spočítat, napočítat, vypočítat;* (koho mezi kým) *pokládat koho zač;* nepočtu vem to za vinu nebudu vám to počítat, pokládat za provinění; *počíst (si), přečíst (si)*
počistiti, -šču, -stíš dok. *očistit* (duchovně nebo rituálně)
počiščenie, -ie n. *očištění* (duchovní nebo rituální); *menstruace, měsíčky*
počiščovánie, -ie n. *čištění, očišťování* (duchovní nebo rituální), *očista*
počítati, -aju, -áš ned. *vyčítat; svádět, svalovat;* - počítati sě *dělat účet*
počitedlný (čtyřslab.) adj. *početní, počtářský:* počitedlné uměnie
počíti v. počúti
počívati, -aju, -áš ned. *spočívat, prodlévat, přebývat*

počrnati, -aju, -áš, **počrněti,** -ěju, -ieš dok. *zčernat, ztemnět:* počrnie den setmí se
počsta f. *pocta, důstojenství*
počstiti, -ščču, -čstíš dok. *poctít, prokázat poctu, uctit, oslavit; pozdravit, vzdát čest*
počstivé; -ého zpodst. n. *čest, sláva, dobré jméno:* toť bude vaše nynějšie i budúcie poctivé
počstivě, poctivě adv. *počestně; uctivě, s poctami*
počstivost, poctivost, -i f. *počestnost; čest:* s poctivostí *se ctí; pocta, úcta, uctívání:* poctivost učiniti vzdát úctu
počstivý, poctivý adj. *počestný, dbalý cti; ctěný, vážený, důstojný; poctivý*
počščenie, počtěnie, -ie n. *pocta, poctění, uctění*
počtenie, -ie n. *uspořádání;* počtenie těla Kristova (obrazně) uspořádání církve, její členění na jednotlivé části
počtený adj. *vymezený, určený, stanovený:* ostali v té vieře počtené Písmem
počúti, počíti, -uju, -iji, -uješ, -iješ dok. *pocítit, ucítit*
počutie, -ie n. *pocítění, pocit*
pod předl. *pod;* (s akuz.) tvój obchod pod ruku nejde nedaří se, není úspěšný; (s instr.) onoho Heroda, pod nímžto sě náš spasitel narodil za jehož vlády; přikazuji pod kopú (grošů) pod trestem kopy grošů; pod takú úmluvú, že s takovou podmínkou
podací v. *poddací*
podacie, -ie n. *patronát*
podál adv. *opodál; daleko, do značné dálky*
podální adj. *vzdálený*
podařiti, -řu, -říš dok. (něčím) *obdařit, obdarovat;* - podařití sě *nahodit se, naskytnout se*
podati, -ám, -áš dok. *podat;* (čeho komu) *říci, pronést něco k někomu;* (čeho na koho) *složit co na koho*
podávanie, -ie n. *podávaní svátosti oltářní* (círk.); (ke komu) podávanie modliteb modlení se
podávati, -aju, -áš ned. *skládat, nechávat*
podávenie, -ie n. *násilí; znásilnění (dívky)*
podávený adj. *umačkaný, rozdrcený, zabitý; pobitý:*-osmnáct mužóv ot věžě podávených
podáviti, -v'u, -víš dok. *znásilnit; pobít*
podávovati, -uju, -uješ ned. *znásilňovat; pobíjet*
podběha f. *souložnice*
podbělný adj. *bělavý, bílý*
podberu v. podebrati
podbiti, -b'ú, -bieš dok. (koho pod sebe) *podmanit, podrobit si*
podbojovati, -uju, -uješ dok. (pod sebe) *podmanit si*
podbořovati, -uju, -uješ ned. *podbourávat, bořit; vyvracet*
podbradek, -dka, -dku m. *podbradek; část šatu (nebo bojového odění) kryjící bradu a hrdlo:* ženy široké hlavy s chomúty a s podbradky
podčepie, -ie n. *odpad pří stáčení píva; podčepky, slivky*
podčěšie, -ie n. *číšník, vysoký hodnostář u panovníkova dvora*
podčiniti, -ňu, -níš dok. *podrobit, podmanit; podložit, podstrčit, dát (něco pod co)*
podčrvený adj. *načervenalý, narudlý*
poddací, podací, -ieho zpodst. m. *poddaný;* poddací pán patron
poddaně adv. *poníženě, pokorně*
poddanec, -ncě m. *poddaný, níže postavený člověk*
poddanie, -ie n. *poddanství, poddanost; podřízení:* poslušenstvie jest vuóle poddanie; *podřízenost, poslušnost, oddanost:* poslušné poddanie bohu
poddaný adj. *poddaný, podrobený; poslušný, odevzdaný, oddávající se; oddaný, věrný*
poddati, -ám, -áš dok. *podrobit, podmanit, porobit, pokořit; dát, vydat;* - poddati sě *poddat se, podrobit se;* poddati sě v súd podrobit se soudu; *podlehnout; dát se na něco, věnovat se něčemu:* poddals sě na vojenské bydlo
poddávati sě, -aju, -áš sě ned. *poddávat se, podvolovat se*
poddymujúcí, -ieho zpodst. m. *rozdmychovač ohně, kovařův pomocník*
podebrati, podberu, -béřeš dok. *podkopat, pobořit*

podělatí, -aju, -áš dok. *podělat, vykonat trochu práce;* (ďábel) radějíť podělá sobě vhod těch srdcí přízpůsobit si je, upraví
podepřieti, -pru, -přeš dok. *podepřít:* podepřieti v núzi *pomoci:* - podepřieti sě (čemu, čím, na co, na čem) *podepřít se, opřít se o něco*
poděsiti, -šu, -síš dok. *polapit, chytit, zajmout;* na bězě poděsi na útěku zastihl; když tě neštěstie poděsí stihne
podetříeti sě v. podtřieti sě
podezřěný (jm. tvar podezřěn) adj. *podezřelý, budící podezření:* býti podezřění v čem z něčeho
podhořie, -ie n. *úpatí hory, podhůří*
podhrdlek, -dlka, -dlku (trojslab.) m. *podhrdlí, místo pod krkem v dolní části hrdla; rána, úder na hrdlo*
podcházěti, -ěju, -ieš ned. *jít, přicházet, přibližovat se;* bude jej strach veliký podcházeti jímat
podchýliti, -ľu, -líš dok. *sklonit, schýlit pod něco:* svych hlav nestrachovaly sě (děvečky) pod meč podohýliti
podieti, -děju, -děješ dok. *dát, ukrýt, schovat:* kam ste múdrost svú poděli?; podieti sě *podít se; ztratit se, zmizet*
podivenie, -ie n. (čeho) *obdivování*
podiž v. jíti
podjáhen, -hna m. **podjahnie,** -ie n. i m. *podjáhen* (církevní hodnost)
podjesen, -i f. *pozdní léto, podjeseň; jaro*
podjesen(n)ý, podjesný adj. *podzimní; jarní*
podjěti, -jědu, -jědeš dok. *podjet, vjet pod něco;* podjěti pod hrad přijet pod hrad
podjětie, -ie n. *úskok, lest; napadení*
podjieti, podejmu, -meš (aor. podjěch, přech. min. podjem, -jemši) dok. *zdvihnout, (zespod) vzít; zmocnit se, zachvátit:* hróza Boleslava podjě; podjieti úsilé vynaložit; podjieti škodu utrpět; - podjieti sě *zdvihnout se, zvednout se:* Čechy sě na ně podjiechu zvedli se proti ním, napadli je
podjímanie, -ie n. *záchvaty bolesti (?):* u srdcě podjímanie
podjímati, -aju, -áš ned. (koho, co) *jímat, zachvacovat, zmocňovat se koho:* když tě bude který strach podjímati; *chápat se čeho, brát co*
podjíti, podejnu, -jdeš dok. *znenadání přijít, podskočit;* podjíti bojem napadnout, utkat se v boji; ač sě jemu kdy podjide bude-li se mu dařit; *jít pod něco:* Kochan pod chyšku podjide vlezl pod záchod
podkasalý, podkasaný adj. *opásaný, mající šat upevněn pásem* (tj. úplně oblečený); *vystrojený, připravený:* naleze mládence podkasalého a jako na cěstu hotového; *odvážný, smělý*
podkasánie, -ie n. *opásání, sepnutí šatu pásem jako dokončení výstroje*
podkasati, -šu, -šeš dok. *podpásat, podepnout, upevnit* (pásem nebo něčím podobným pásu)
podkasovati sě, -uju, -uješ sě ned. *opásávat se; připravovat se, hotovit se*
podkazenie, -ie n. *zápalná oběť*
podklad, podkladek, -dka, -dku m. *podstavec; pata sloupu*
podkládati sě, -aju, -áš sě ned. *ponižovat se, podrobovat se*
podkleknúti, -nu, -neš dok. *pokleknout:* před nímž jsú podklekla všecka kolena
podklesnúti sě, -nu, -neš sě dok. *provinit se, prohřešit se;* svědci podklesli sě a vyznali pravdu podřekli se
podkloniti, -ňu, -níš dok. *sklonit*
podkolenie, -ie n. *podkolení, část nohy pod kolenem; pokolení, rod*
podkomořie, -ie n. i m. *podkomoří, nejvyšší úředník královské komory*
podkoníe, -ie n. i m. *podkoní*
podkopati, -aju, -áš dok. *podkopat, podrýt, pobořit, zbořit; rozkopat, zničit:* (vinice) zažžena ohněm a podkopána
podkopávati, -aju, -áš ned. *podkopávat, pohrabávat, podkopáváním nebo podhrabáváním vnikat:* pakli vylamuje zloděj dóm neb podkopávaje
podkrajie, -ie n. *kraj, okres*
podkrál, -e m. **podkrálé,** -é n., **podkrálík** m. *místokrál, místodržící, králův zástupce*
podkrásti, -kradu, -eš dok. *zmocnit se, zachvátit (?):* nová milost ji podkrade nová láska ji zachvátila
podkysiti, -šu, -síš dok. *polapit, pohltit*

podlaha f. *podlaha; pavlač*
podlaženie, -ie n. *dlažba*
podlažený, podlážený adj. *dlážděný, vydlážděný*
podlažiti, podlážiti, -žu, -žíš dok. *opatřit podlahou nebo dlažbou, vydláždit*
podlé adv. a předl. *vedle, blízko:* lepí jest súsěd podlé než bratr daleko; (s gen.) *podél, u (čeho), při (čem):* sedieše podlé moře; *při (kom), na straně (koho); ve shodě (s čím), přiměřeně (čemu):* staň se mně podlé slova tvého; *pro, za:* hotov sem podlé něho umřieti; podlé toho vedle toho, kromě toho, mimoto
podléci, -lahu i -lehu, -ležeš dok. *podlehnout, podrobit se*
podleden v. poluden
podletie, -ie n. *jaro*
podletní adj. *jarní*
podležěti, -žu, -žíš dok. *podléhat, být poddán, podroben:* po všech vlastech, kteréž panství královu podležiechu; *podléhat (nemoci), být churav:* podleží té nemoci
podlinka f. *široký ozdobný lem šatů*
podložiti, -žu, -žíš dok. *podložit:* podloži hlavě svej kámen i usnu; *podřídit, podrobit;* podložiti koho, co pod nohy koho dát koho, co v moc komu: dokudž nepodloží nepřátel všech jeho pod jeho nohy; podložiti šiju (hrdlo) čemu podrobit se, podřídit se; podložiti oheň rozdělat oheň; - podložiti sě *poddat se, vzdát se*
podlúhovatý adj. *podlouhlý, dlouhý*
podlužný (jm. tvar podlužen) adj. *povinný; závazný*
podmaniti, -ňu, -níš dok. *podmanit;* - podmaniti sě *podrobit se, podřídit se, poddat se*
podmaňovati, -uju, -uješ ned. *podmaňovat*- podmaňovati sě *podrobovat se; podřizovat se, poddávat se*
podmazati, -žu, -žeš dok. *podmazat;* podmazati palec komu podplatit někoho
podměšiečný adj. *podměsičný, jsoucí pod měsícem:* (ráj zemský) jest tak velmi povýšen, až sě dotýká podměsiečného kraje
podměstie, -ie n. *okraj města a jeho nejbližší okolí; pozemek u města*
podmietati, -aju, -áš ned. *podstrkovat, podkládat;* podmietati komu řěč mluvit ke komu
podmluveníe, -ie n. *podřeknutí, přeřeknutí se*
podmol, -a, -u m. *výmol, rokle*
podnapiti sě, podopiti sě, -p'ú, -pieš sě dok. *podnapít se, opít se*
podnebie, -ie n. *podnebesí, prostor pod nebem, pod oblohou*
podněcovati, -uju, -uješ ned. *podpalovat, zapalovat; podněcovat, popichovat, popouzet, pobuřovat; svádět, vést k tělesné žádosti*
podnésti, -nesu, -eš dok. *podstrčit, neprávem, nenáležitě podsunout; pohnout koho k čemu, svést; posednout, zachvátit:* a protož sbožný, kohož hrdost neposedne; *vyvýšit, povznést;* - podnésti sě *vyvýšit se, zpychnout*
podnět m. *podpal, podpalek:* mnoho drev surových nakladú na malý podnět; *podklad, podnět, popud, impuls; náchylnost, náklonnost, sklon* (k zlému; k hříchu)
podniecenie; -ie n. *podnícení, podnět, popud*
podnietiti, -cu, -tíš dok. *podnítit*
podnikati, -aju, -áš dok. *podléhat, být podroben*
podniknuti, -nu, -neš dok. (pod něco) *vzít něco na sebe, podstoupit*
podnošovánie, -ie n. *podněcování, dráždění*
podnož, -ě f., **podnožie,** -ie n. *podnož, podnožka;* položeni budú nepřietelé jeho podnožie noh jeho budou uvedeni v jeho područí, v jeho moc; *místo pod nohama nebo u nohou*
podnožiti, -žu, -žíš dok. *podrobit*
podnúcěti, -ěju, -ieš ned. (koho k čemu) *nutit, podněcovat, pobízet*
podoba f. *podoba; předstíraná podoba, rouška:* pod podobú křesťanskú
podobati sě, -aju, -áš sě ned. (čemu) *hodit se, slušet*
podobeň, -bně f. řěč božie jest na podobeň jako udice u vodě podobá se
podobenstvie, -ie n. *podobnost, podoba, obraz:* diel jsú podobenstvie ptačieho a diel zvieřecieho; *falešná podoba; pravděpodobná příčina, domněnka, odhad*
podobizna f. *podobenství, zdání, obraz*

podobnati, -aju, -áš ned. *připodobňovat, přirovnávat*
podobně adv. *podobně, slušně, vhodně, vhodným způsobem; pěkně, případně*
podobnicě, -ě f. *podoba, obraz*
podobniti, -ňu, -níš ned. *přizpůsobovat; připodobňovat:* člověk má svú vóli podobniti k vóli boží
podobnost, -i f. *podobnost, podobný stav; podobenství*
podobný adj. *podobný; náležitý, slušný; pravděpodobný; shodný, vhodný; hezký;* jest podobno *sluší se;* podobný k smiechu hodný smíchu, směšný
podol, -a, -u m.; **podolé,** -é n. *údolí, úval*
podolek, -lka, -lku m. *dolní část šatu,* zvl. *ozdobný lem; vlečka (šatů); třepení, třásně*
podolní adj. *údolní, rostoucí v údolích*
podopíti sě v. podnapiti sě
podpaľovati, -uju, -uješ ned. *podpalovat, zapalovat; podněcovat, povzbuzovat*
podpásaný adj. *opásaný, vystrojený, vyzbrojený*
podpásati, -šu, -šeš dok. *podpásat, opásat;* podpásati bedry své (bedra svá) čím*, ozbrojit se; připravit se, přichystat se;* - podpásati sě *podpásat se, opásat se, vzít na sebe* (šaty, výzbroj ap.)
podpažie, podpaždie, -ie n. *podpaží; ptačí křídlo*
podpětiti, -cu, -tíš dok. *sehnout*
podpierati; -aju, -áš ned. *podpírat;* - podpierati sě *podpírat se, opírat se, spočívat:* noha sě zemí podpierá
podpieti, podepnu, -neš (impf. podepniech, aor. podpěch, přech. min. podpen, -penši) dok. *podepnout*
podpíjěti sě, -ěju, -jieš sě ned. *opíjet se*
podpilý adj. *podnapilý, opilý*
podpiti sě, -p'ú, -pieš sě dok. *podnapít se, opít se*
podplynúti, -nu, -neš dok. *připlout* (pod co, do blízkati čeho)
podpolední adj. *předpolední, blížící se k poledni:* v podpolední čas
podpopeličný, podpopelní; podpopelničí, podpopelný adj. *pečený pod popelem, v popelu:* podpopelní chléb
podpora f. *opora*
podporný adj. *podpůrný, poskytující podporu (oporu); sloužící k podpoře, k podepření*
podpustiti, -pušču, -pustíš dok. *lstivé nebo tajně opustit;* podpustiti oheň založit oheň
podrah m. *lem, okraj šatu*
podrazíti, -žu, -zíš dok. *povalit, srazit pod něco:* podrazí ji pod sě; podmanit; podrobit: podrazí jiné mocí pod sě
podrážděti, -ěju, -ieš ned. *vydražďovat, svádět*
podrobený adj. *podrobený, poddaný; zkrocený, krotký*
podrobiti, -b'u, -bíš dok. *podrobit, podmanit:* podrobiti v službu koho porobit, učinit sluhou, nevolníkem; podrobiti pod jho koho porobit, ujařmit; podrobiti pod sě koho zvítězit nad kým, přemoci koho; (koho, co, komu, čemu) *dát v moc, na pospas:* duši svú divným a nerozumným myšlením byl podrobil oddal; podrobiti sě *podrobit se, poddat se*
podrobovati, -uju, -uješ ned. *podrobovat, podmaňovat:* podrobovati koho v službu porobovat koho, činit sluhou, nevolníkem; - podrobovati sě *podrobovat se, podřizovat se*
podrostlý adj. *povyrostlý, vyrostlý*
podrósti, -rostu, -eš dok. *poodrůst, vyrůst*
podrúbiti, -b'u, -bíš dok. *podtít, podseknout, skácet (strom); potlačit, zahladit, zničit koho*
podruhstvie, podružstvie, -ie, **podružstvo** n. *podruží, nájem v cizím domě, užívání obydlí bez vlastnického práva; pobyt v cizině*
podružný adj. *bydlící, jsoucí v podruží,* tj. *mimo domov, bez vlastního domu, v cizím domě nebo v cizině*
podrývati, -aju, -áš ned. *podrývat, podemílat* (o vodě)
podrzenie, -ie n. *osmělení, smělost, odvaha*
podržěti, -žu, -žíš dok. *podržet, přidržet; vydržet co, snést co, odolat čemu; zvítězit v čem, překonat co:* nenie tak tvrda příhoda, by té nemohl podržeti; podržěti sě (čeho) *přidržet se*

podržievati sě, -aju, -áš sě ned. *přidržovat se, věnovat se:* světských sě věcí podržievaje
podřěmovati, -uju, -uješ ned. *podřimovat*
podsaditi, -z'u, -díš dok. *podstavit, podepřít*
podsěbitie, -ie n. *podsebití* (ochranné pavlače na hradebních zdech)
podskočiti, -du, -číš dok. *skočit pod něco, podskokem chytit*
podstat, -i, **podstata** f. *podstata; podoba, forma, způsob existence:* ukázal sě jemu (bůh Abrahamovi) ne v tej podstatě, v niež jest buóh; *hmota, hmotná podstata něčeho; podpora, opora, pomoc*
podstáti[1], -stanu, -neš dok. *obstát, odolat, vydržet*
podstáti[2], -stoju, -stojíš dok. *pomoci, poskytnout pomoc, oporu; obstát, odolat, vydržet;* ned. *skládat se z něčeho*
podstatně adv. *co do podstaty, pokud se týká podstaty, svou podstatou:* žádný nemá té moci podstatně, sám z sebe
podstatný adj. *podstatný, základní, tvořící podstatu něčeho významný, závažný; vhodný, náležitý*
podstava f. *podstata; podoba, forma, způsob existence; podpora, opora, pomoc*
podstavek, -vka, -vku m. *podstavec, podložka; sloup, pata sloupu*
podstavený adj. *postavený na místo druhého; takový, kterým byl někdo nahrazen*
podstaviti, -v'u, -víš dok. *postavit dospodu, podstavit, podložit*
podstierati, -aju, -áš ned. *podkládat, rozestírat pod nohy*
podstihač, -ě m. *záludník, podvodník*
podstolé; -é n. i m. *stolník, dvorský hodnostář mající na starosti obsluhu stohu*
podstrčiti, -ču, -číš dok. *podstrčit, podložit; ověřit;* nenie jich řěč čím podstrčiti
podstupek, -pka m. *nástupce, následník (ve vládě)*
podstúpenie, -ie n. *utkání, srážka*
podstúpiti, -p'u, -píš dok. *postoupit, udělit;* (koho) *bojem napadnout*
podstupovati, -uju, -uješ ned. *podstupovat:* podstupovati pokánie činit pokání, kát se: *lákat, svádět*
podsúditi sě, -súz'u, -súdíš sě dok. (več) *zavázat se k čemu*
podsvémocný adj. *ne plně svémocný, ne plně oprávněný:* odpúštie mocí podsvémocnú, jelikožto člověk. Neb té moci (tj. plně odpouštět) nemóž nižádný mieti kromě Krista
podščieti, -dščeju, -ieš dok. *zavlažit, skropit deštěm*
podščievanie, -ie n. *poštívání, popuzování, popichování* (v. též poščívanie)
podščievati, -aju, -áš ned. *poštívat, popuzovat, podněcovat, ponoukat, svádět, dráždit:* ješitná a marná chvála podštívá srdce (v. též poščívati)
podšlepač, -ě m. *utiskovatel*
podtáhnúti, -nu, -neš dok. *(zespodu) upevnit, přitáhnout; podpásat, opásat*
podtemný adj. *poněkud temný, nejasný (?):* některak jest podtemno písmo
podtieti, podetnu, -neš (aor.podtěch, přech. min. podten, -tenši) dok. *podtít, podříznout, vymýtit; zahubit, zničit* (v. též potiati)
podtínati, -aju, -áš ned. *podtínat, podřezávat; vymycovat, hubit, ničit* (v. též potínati)
podtisknúti, -nu, -neš dok. *podrobit; podmanit* (v. též potisknúti)
podtlačitel, -e m. *potlačitel, podmanitel, utiskovatel, porobitel* (v. též potlačitel)
podtlačiti, -ču, -číš dok. *potlačit, porobit* (v. též potlačiti)
podtlačovati, -uju, -uješ ned. *tisknout, tlačit dolů:* koráb, ješto podtlačije ty vody pod sě; *utiskovat, utlačovat, porobovat:* neb sprostné lidi podtlačováchu
podtočiti, -ču, -íš dok. *natočit, načepovat* (srov. potočiti)
podtočovati, -uju, -uješ ned. *točit, čepovat*
podtrhač, -ě m. *podvodník, proradný, nespolehlivý člověk*
podtrhavý adj. *podvodný, proradný, lstivý, záludný*
podtrhnúti, -nu, -neš dok. *podtrhnout, přivést k pádu; oklamat, podvést; polapit* (srov. potrhnúti)
podtrhnutie, podtrženie, -ie n. *podvod, lest, úklad:* ďábelské podtrhnutie
podtrhovati, -uju, -uješ ned. *klást nástrahy*

podtřieti sě, podetřieti sě, -tru, -třeš sě dok. *obrousit se* (srov. potřieti)
podujětie, -ie n. *předsevzetí (?)*
podunúti, -nu, -neš, **podúti,** -dmu, -eš (impf. -dmiech, aor. -duch, přech. min. -dem, -mši) dok. *zavát, zavanout, zadout*
podutie, -ie n. *zavanutí, závan, ovanutí; dechnutí, dech*
podval m. **podvala** f. *základní trám stavby; základ, podklad*
podvázati, -žu, -žeš dok. *(zespodu) uvázat, připevnit*
podvésti, -vedu, -eš dok. *přemluvit, zlákat; podvodně přivést* (místo někoho jiného); *podřídit, podrobit koho:* podvedl je pod práva pohanská; nedaj sě pýšě, podvésti nedovol, aby se tě zmocnila
podvihnúti, -nu, -neš dok. *pozdvihnout, zdvihnout;* - podvihnúti sě *zdvihnout se; vydat se na cestu* (v. též povzdvihnúti sě)
podvoj, -ě m. i f. *veřej, veřeje, práh:* státi, býti u podvojě *stát, být u dveří, na prahu; podvoj, překlad* (vrchní trám přes otvor dveří); *závěs, pant*
podvojný adj. (o dveřích) *dvojkřídlý (?)*
podvoliti sě, -ľu, -líš sě dok. *podvolit se, vystavit se čemu, vzít na sebe co*
podvrácenie, -ie n. *vyvrácení, zboření; zmatek; nejistota*
podvrácený adj. *zvrácený, zkažený, rozvrácený, zmatený*
podvracěti, -ěju, -ieš ned. *mařit, kazit, mást:* proč nepřestáváš podvraceti cest božích pravých?
podvracovati, -uju, -uješ ned. *vyvracet, bořit, mařit, ničit; mást, uvádět v nejistotu, ve zmatek*
podvrátiti, -cu, -tíš dok. *vyvrátit, zbořit, zmařit, zničit; poplést, uvést v nejistotu, ve zmatek*
podvrci, -vrhu, -vržeš, **podvrhnúti,** -nu, -neš dok. *nastavit, připravit k boji:* podvrci kopie; *podrobit, podmanit; podstrčit, podvrhnout, nastrčit*
podvrtel, -tle m. *nástraha, léčka*
podvrtovati, -uju, -uješ ned. *vyvracet, uvádět v nejistotu:* (dary) podvrtují slova spravedlivých
podvrženie, -ie n. *záhuba, zavržení, ponížení*
podymovati, -uju, -uješ ned. *rozdmychovat; nadýmat, popouzet*
podzapomenúti, -nu, -neš dok. *pozapomenout* (srov. pozapomínati)
podzimie, -ie n. *podzim; jaro*
podzimní adj. *podzimní; jarní*
podžíliti, -ľu, -líš dok. *ochromit* (podřezáním šlach na nohou)
pohádanie, -ie n. *hádka, spor*
pohádati sě, -aju, -áš -ě dok. *utíkat se s někým slovně, v disputaci*
pohádka f. *hádanka; parabola; hádka, spor, disputace:* s tiem sem měl pohádku; *smyšlenka, nepravda*
pohan m. pohan; pohané, pohani, pohanové *pohanské země, kraje:* v křesťanech i u pohanech v zemích křesťanských i pohanských
pohanebně adv. *s hanbou, potupně*
pohaněníčko n. *malé, bezvýznamné pohanění*
pohaněnie, -ie n. *pohanění, hanba*
pohánětí, -ěju, -ieš, **pohaňovati,** -uju, -uješ ned. *hanět, hanobit; poskvrňovat, zneuctívat; směšovat, mísit*
pohaniti, -ňu, -níš dok. *pohanit; zahanbit*
pohanka f. *pohanka, bezbožnice, hříšnice*
pohanový adj. *pohanský*
pohanstvo, pohanstvie, -ie n. *pohanství, pohanské náboženství, nevěrectví; pohanstvo, pohané*
pohasiti, -šu; -síš dok. *uhasit, zhasit:* čtverem činem oheň móž pohasiti; *potlačit, utlumit:* ducha neroďte pohasiti; - pohasiti sě *uhasnout, zhasnout, dohořet*
pohasnúti, -nu, -neš dok. *uhasnout, zhasnout, dohořet; ochabnout, pominout, zaniknout*
pohašovati -uju, -uješ ned. *hasit, uhašovat; potlačovat, tlumit, dusit*
pohládati, -aju, -áš ned. *pohlížet, dívat se, hledět*
pohladiti, -hlaz'u, -díš dok. *pohladit; uhladit, vyhladit; polichotit*
pohlavie, -ie n. *jednotlivec, osoba, hlava; pohlaví, rod*
pohlazovati sě, -uju, -uješ sě ned. (s kým) *mazlit se*

pohlédati, -aju, -áš ned. *vyhledávat*
pohleděnie, -ie n. *pohlédnutí, pohled, podívaná*
pohleděti, -hlez'u, -díš dok. *pohledět; přihlédnout, obrátit pozornost k čemu*
pohlodek, -dka, -dku m. *koláč, placka*
pohltiti, -hlcu, -hltíš, **pohltnúti,** -nu, -neš dok. *pohltit, spolknout, pozřít; uchvátit, zmocnit se:* (duchovní) by rádi všecken svět pohltili
pohmatati, -aju, -áš dok. *ohmatat, ohledat*
pohnánie, -ie n. *útok*
pohnati, -ženu, -eš dok. *pohnat k soudu, obžalovat*
pohněvati sě, -aju, -áš sě dok. *pohněvat se, rozhněvat se*
pohnulý adj. *uchýlený, zbloudilý*
pohnúti, -nu, -neš dok. (kým, čím), *pohnout, uvést do pohybu, rozhýbat;* pohnúti z spanie vyrušit ze spaní, probudit; (koho) *dojmout:* počě srdečně plakati, jsa pohnut dobrotivostí; *svést, strhnout, pohnout ke špatnosti; zarmoutit, sklíčit, otřást někým, polekat;* - pohnúti sě *pohnout se, hnout se; znepokojit se, vzrušit se;* (ke komu, k čemu) *naklonit se, přiklonit se:* úmysl jeho k těm křivdám nepohnul sě jest; (od koho, čeho, z koho, čeho) *odvrátit se, ustoupit, opustit*
pohnutie, -ie n. *pohnutí, pohyb:* země pohnutie *zemětřesení; bez pohnutie* beze změny, stejně, trvale; pevně, neochvějně
pohoda f. *pohodlí*
pohodenie, pohodnutie, -ie n. *uhodnutí, rozluštění, vyřešení*
pohodlé, -é n. *dobrá, vhodná věc, dobro, dobrodiní; pomoc, podpora; prospěch, užitek; dobré podmínky živobytí, pohodlí*
pohodléčko n. zdrob. z pohodlé
pohodlnost (trojslab.), -i f. *prospěch, dobrá služba*
pohodlný (trojslab.) adj. *vhodný, příhodný*
pohodnúti, -nu, -neš dok. *odhadnout*
pohodovati, -uju, -uješ dok. *pohodovat, nějakou dobu hodovat*
póhon m. *půhon, obeslání k soudu, soudní obsílka*
pohoněnie, -ie n. *pohnání, pohánění k soudu*
pohoniti, -ňu, -níš ned. (koho z čeho) *pohánět k soudu, obesílat*
pohorek, -rka, -rku m. *pahorek*
pohorliti, -ľu, -líš dok. *projevit horlivost; popudit se*
pohoršenie, -ie n. *pohoršení, zhoršení; poškození, újma*
pohoršený adj. *pohoršlivý*
pohóršěti, -ěju, -ieš ned. *pohoršovat*
pohoršievati, -aju, -áš ned. *činit horším, kazit, svádět k špatnosti*
pohoršitedlný (pětislab.) adj. *pohoršlivý, pohoršující, špatný*
pohoršitel, -e m. kdo se pohoršuje
pohoršiti, -šu, -šíš dok. *učinit horším, zhoršit, pokazit, poškodit; zkazit, svést k špatnosti, k hříchu;* - pohoršiti sě (kým čím, nad kým čím, na kom čem) *pohoršit se nad něčím, být popuzen něčím; pokazit se, zkazit se, (mravně) poklesnout, být sveden k hříchu;* aby sě na víře nepohoršili nepoklesli
pohoršovati, -uju, -uješ ned. *zhoršovat, poškozovat, porušovat; kazit, svádět ke špatností, k hříchu:* sami jich zlým příkladem pohoršujíc; - pohoršovati sě *pohoršovat se, zlobit se; zhoršovat se, kazit se, (mravně) klesat, upadat*
pohořěti, -řu, -říš dok. *shořet;* jako by mu kól nepohořal jako by se ho to netýkalo, jakoby nic
pohostinu adj. *jako host:* dva, jenž přišla pohostinu; pohostinu sě bráti vydávat se na cesty (v. též hostinný)
pohověnie, -ie n. *poshovění, posečkání, strpení*
pohověti, -ěju, -ieš dok. *poshovět, posečkat*
pohovievati, -aju, -áš ned. (sobě) *hovět si, dopřávat si odpočinku, pohodlí*
pohrabaný adj. *pohřbený, pochovaný, mrtvý*
pohrabati, -b'u, -beš, **pohrabiti,** -b'u, -bíš dok. *zahrabat, zakopat; pohřbít, pochovat*
pohrabovati, -uju, -uješ ned. *pohřbívat, pochovávat*
pohrbilý adj. *shrbený, přihrblý*

pohrdánie, -ie n. *pohrdání, opovržení; zavrhování, odmítání*
pohrdatel, -e m. *kdo něčím pohrdá, pohrdavec, opovrhovatel:* pohrdatelové světa
pohrdati, povzhrdati, -aju, -áš, **pohrdovati,** -uju, -uješ ned. *pohrdat, opovrhovat; zavrhovat, odmítat*
pohrděti, -ěju, -ieš dok. *pohrdnout, opovrhnout; zavrhnout, odmítnout*
pohrdlek, -dlka, -dlku (trojslab.) m. *pohrdavé, opovržlivé označení:* také sú tomu všemu (bohoslužebným úkonům) pohrdlky dávali jako bludu pohrdavě, opovržlivě se o tom vyjadřovali
pohrobek, -bka, -bku m. *pahrbek*
pohrom m. **pohroma** f. *pohroma, neštěstí dopuštění; hřmot; hřmění, hrom; útok, napadení*
pohromný adj. *hrozný, vzbuzující hrůzu*
pohroza, pohróžka f. *hrozba, pohrůžka, vyhrůžka:* pohróžku činiti vyhrožovat
pohrúziti, -žu, -zíš dok. *pohroužit, ponořit, potopit; zahubit, zničit;* - pohrúziti sě *pohroužit se, ponořit se, potopit se* (v. též pohřieziti sě, pohřúziti)
pohrúžený adj. *ponořený, potopený, utopený* (v. též pohřúžený)
pohrýzati, -aju, -áš dok. *nakousat se; přetrpět*
pohrýzti, -hryzu, -eš dok. *hryznout; kousnout;* pohrýzti zubóv zaskřípat zuby: pohrýzti kúdele zmlknout, přestat žvanit
pohrýžiti sě v. pohřieziti sě
pohrzěnie, -ie n. *pohrdnutí*
pohrzěti, -ěju, -ieš, **pohrzovati,** -uju, -uješ ned. *pohrdat*
pohřbenie, pohřebenie, -ie n. *pohřbení, pohřeb; uvržení; zavržení (do pekla)*
pohřbieti, -hřb'u, -hřeb'u, -bieš, **pohřbiti, pohřebiti,** -b'ú, -bíš dok. *pohřbít; pochovat*
pohřeb, -hřebi f., -hřeba, -u m. *pohřeb; hřbitov, hrob*
pohřebati, -aju; -áš ned. *pohřbívat, pochovávat;* dok. *pohřbít, pochovat*
pohřebený adj. *pohřbený, pochovaný;* pohřebený u pekle uvržený do pekla
pohřebiti v. pohřbieti
pohřebný adj. *pohřební*
pohřebovati, -uju, -uješ ned. *pohřbívat, pochovávat*
pohřésti, -hřebu, -eš (aor. -hřebech, přech. min. -hřeb, -ši; příč. trp. -hřeben) dok. *pohřbít, pochovat*
pohřěšenie, -ie n. *zhřešení, prohřešení*
pohřiechu adv. a interj. *pohříchu, bohužel, naneštěstí, běda*
pohřieziti sě, pohrýžiti sě, -žu, -zíš sě dok. *pohroužit se, potopit se, ponořit se* (v. též pohrúziti, pohřúziti)
pohřímati, 3. sg. -á dok. *zahřímat; zahřmít*
pohřížěti, pokřižovati v. pohřužěti; pohřužovati
pohřměti, -ěju, -ieš dok. *zahřmít, rozehřmít se; s hlukem, se hřmotem něco udělat:* potom množstvie v hrad pohřmiechu s hlukem vešli, vtrhli
pohřúziti, -žu, -zíš dok. *pohroužit, potopit; skrýt* (v. též pohrúziti, pohřieziti sě)
pohřúžený adj. *pohroužený (do čeho); odevzdaný* (*čemu)*: jenž sú v libosti světa pohříženi kteří se oddali světským radostem (v. též pohrúžený)
pohřúžěti, pohřížěti, -ěju, -ieš ned. *potápět; pohružovat*
pohřužovati; pohřižovati, -uju, -uješ ned. *hroužit ponořovat; potápět; pohružovat; pohlcovat, ničit:* zámutek světa, ten pohřižuje i porážie rozum; *oddávat čemu, uvrhovat v co:* v zatracenie pohřižují stádo božie; - pohřužovati sě *ponořovat se, potápět se; oddávát se čemu*
pohuba f., **pohubenie,** -ie n. *záhuba, zahubení, neštěstí, zkáza*
pohúbcě, -ě m. *zhoubce, hubitel*
pohubek, -bka, -bku m. *úder po ústech, políček*
pohubenie v. pohuba
pohubený adj. *zničený, zpustošený*
pohubitel, -e m. *zahubitel, zhoubce; ničitel, plenitel*
pohubiti, -b'u, -bíš dok. *zahubít, zničit; zabít; vyplenit*
pohubovati, -uju, -uješ ned. *hubit, ničít, zabíjet; plenit*
pohuhlati, -aju, -áš dok. *zanaříkat, zabědovat, zaúpět*
pohvízdanie, -ie n. *udivené zahvízdání*

pohvízdati, -ždu, -žděš dok. *(údivem) zahvízdat*
pohvizdovati, -uju, -uješ ned. *(údivem) hvízdat*
pohýbati; -b'u; -beš dok. *zahýbat; pohnout něčím*
pohybovánie, -ie n. *kolísání (mysli), váhání*
pohybovati, -uju, -uješ ned. *pohybovat, hýbat, zmítat:* počě silnú myslí jeho *pohybovati* otřásat jeho silnou vůlí, zviklávat; *vést, pobízet, podněcovat;* - pohybovati sě *pohybovat se, hýbat se; směřovat, táhnout, spět k čemu*
pohýliti, -ľu, -líš dok. *pozřít; pohltit:* všudy byly vody zemi pohýlily; *uchvátit, opanovat, zmocnit se:* ta žádost (tělesná) pohasí a pohýlí všeken rozum člověčí
pohynovati, -uju, -uješ ned. *hynout*
pohynulý adj. *zahynulý, zemřelý*
pohynúti, -nu, -neš dok. *zahynout, zemřít, zaniknout; upadnout do záhuby; sejít z cesty, zbloudit*
pohynutie, -ie n. *záhuba, zkáza*
pohýřenie, -ie n. *pochybení, chyba, poklesek, prohřešek, hřích*
pohýřiti, -řu, -říš dok. *pobloudit, pochybit, provinit se, hřešit*
pohyzditi, -žďu, -zdíš dok. (komu čeho) *pohanět; zazlít komu co, vytknout*
pochápati sě, -aju, -áš sě ned. (na koho) *dorážet, sápat se na někoho*
pocházějúcí adj. *pochazející; vycházející*
pocházěti, -ěju, -ieš ned. *obcházet; vznikat, vycházet*
pochlebenie, pochlebenstvie, -ie n. *pochlebování, lichocení*
pochlebiti, -b'u, -bíš dok. *polichotit, zalichotit*
pochlebník m. *pochlebník, lichotník; pokrytec*
pochlebný adj. *pochlebující; chlubivý*
pochlebovánie, -ie n. *pochlebování, lichocení; pokrytectví*
pochlebovati, -uju, -uješ ned. *pochlebovat, lichotit; chovat se pokrytecky, šálit, klamat*
pochlubovati sě, -uju, -uješ sě ned. *vychloubat se*
póchod m. *původ;* póchod jmieti (ot čeho) *pocházet*
pochoditi[1], -z'u, -díš ned. (z čeho) *pocházet, vznikat, vyplývat; mít, původ v čem:* křivda z boha nepochodí
pochoditi[2], -z'u, -díš dok. *(trochu) pochodit, prochodit, křížem krážem projít:* pochodiv (Alexandr) po té sieni; *projít se*
pochodně, pochodnicě, -ě f. *pochodeň*
póchodnost, -i f. *původ, začátek*
pochop, póchop m. *počátek, původ, východiště; základ; podnět; popud; chápání; rozum, schopnost chápat, rozumět:* (milost božie) podlé miery pochopu našeho nám sě ukáže; jmieti pochop čeho zahrnovat; obsahovat co
pochopiti, -p'u, -píš dok. *pochopit; uchopit; lapit*
pochopně adv. *pochopitelně*
pochopnost, -i f. *pochopitelnost; schopnost, snažnost*
pochopný adj. *chápavý, schopný chápat, rozumět; schopný, způsobilý; obsažený, zahrnutý v čem*
pochotenstvie, -ie n. *příjemnost, rozkoš*
pochotnost; pochotný v. pochutnost; pochutný
pochovánie, pochovávanie, -ie n. *pochování, pochovávání, pohřeb, pohřbívání*
pochovati, -aju, -áš dok. *zachovat, uchovat:* pochovati života; *pohřbít*
pochozenie, -ie n. *chození; pocházení, vzniknutí, původ*
pochtieti, -chcu, -chceš dok. (nač) *zachtít; trochu zatoužit, dostat chuť*
pochtievati, -aju, -áš ned. *chtít, zachtívat*
pochukovati, -uju, -uješ ned. *huhlat; sípět*
pochutnati, -aju, -áš dok. *ochutnat, okusit*
pochutnost, pochotnost, -i f. *chutnost, rozkoš; příjemnost*
pochutný, pochotný adj. *chutný, příjemný; libý, milý, rozkošný*
pochva v. pošva

pochvala f. *pochvala, chvála, čest;* nedati komu pochvaly (nad kým) nedat mu zadostiučinění; nenechat ho chlubit se
pochválenie, -ie n. *pochválení, pochvala*
pochváliti, -ľu, -líš dok. *pochválit, poctít, oslavit; schválit, projevit souhlas;* (komu) *polichotit*
pochvalovánie, -ie n. *vychloubání, vychvalovávání*
pochvalovati, -uju, -uješ ned. *pochvalovat; schvalovat, souhlasit s čím;* - pochvalovati sě *chlubit se, vynášet se*
pochvátati, -aju, -áš dok. *uchvátit, ukořistit*
pochvátiti, -cu, -tíš, **pochvátnúti,** -nu, -neš dok. *uchvátit, prudce uchopit, zachvátit*
pochvilé, -é n. *volná chvíle, prázdno, klid, pokoj*
pochyba f. *chyba, pochybení*
pochybenie, -ie n. *chyba, omyl; pochybování, pochybnost:* bez pochybenie, bezpochyby, najisto, nepochybně; *rozpačitost, nepevnost v něčem*
pochybilý adj. *pomatený, bláznivý*
pochybiti, -b'u, -bíš dok. *upadnout v pochybnost*
pochybovati, -uju, -uješ ned. *pochybovat, váhat; chybovat*
pochybující adj. *pochybující, nejistý, nepevný; bludný, odchylující se od správného*
pochycenie, -ie n. *zachycení, chopení se; vytržení z kontextu*
pochycovati, -uju, -uješ ned. *pochycovat, chytat, uchvacovat*
pochýlenie, -ie n. *naklonění, sklonění; příklon, přiklonění se*
pochýlený adj. *nakloněný k čemu, náchylný, mající sklon:* jest srdce lidské pochýleno k hrdosti
pochýliti (sě) -ľu, -líš (sě) dok. *sklonit (se), naklonit (se), odchýlit (se), vychýlit (se); učinit náchylným*
pochylný adj. *náchylný; nakloněný; lehký*
pochylovati, -uju, -uješ ned. *sklánět, naklánět, odchylovat, vychylovat;* - pochylovati sě *uchylovat se, odchylovat se (od správného)*
pochytiti, -cu, -tíš, **pochytnúti,** -nu, -neš dok. *popadnout, uchopit, uchvátit; pochopit*
pójč-; pojdi v. požič-; jíti
pojednú adv. *najednou, zároveň*
pojěch, pojě, **pojem,** -ši v. pojieti
pojěti, -jědu, -eš ned. *vyjet, sjet*
pojětie, -ie n.: pojětie ženy *sňatek (se ženou), oženění, pojetí za manželku*
pojěviti sě, -v'u, -víš sě dok. *objevit se, ukázat se, vyvstat*
pojhránie, -ie n. *pohrání, pobavení se*
pojhráti, -jhraju, -áš dok. *pohrát si, zahrát si, pobavit se*
pojhrávanie, -ie n. *pohrávání; posměch*
pojhrávati, -aju, -áš ned. *pohrávat si*
pojič-, pojíč- v. požič-, póžič-
pojiedati, -aju, -áš ned. *pojídat, jíst*
pojiesti, -jiem, -jieš dok. *pojíst, najíst se*
pojieti, -jmu, -jmeš (aor. -jech, -jach, přech. min. -jem, -ši, příč. čin. -jal, -jělí) dok. *pojmout, vzít;* pojieti sobě ženu, ženě; ženú vzít si za ženu; *odebrat, odvést*
pojímanie, -ie n. *ženění, vdávání; pojímání, soulož*
pojímati sě, -aju, -áš ned. *brát se (k manželství); ženit, vdávat se*
pojistiti, -šču, -stíš dok. *pojistit, zajistit, upevnit;* - pojistiti sě *přesvědčit se, ujistit se*
pojiščenie, -ie n. *pojištění, upevnění, utvrzení; potvrzení, schválení*
pojiti, poju, -íš ned. *dávat pít, napájet*
pojíti[1], pojdu, -eš dok. *pojít, vzniknout, vzejít, povstat; nastat, uskutečnit se; zajít, zaniknout, zahynout;* (o očích) *zastřít se, potáhnout se něčím neprůhledným*
pojíti[2], pojdu, pójdu, -eš dok. *vyjít, dát se do pohybu:* na léto Tateři pojidu vytáhli, zahájili tažení; a když pojidu korábi *když vypluli;* pojíti za muž vdát se
pojmenovati, -uju, -uješ dok. *jmenovat, říci něčí jméno, oslovit jménem*
pojměti, -jmám, -jmáš dok. *na chvíli mít, pomět*
pokaditi, -z'u, -díš dok. *posypat kadidlem*
pokajklovati, -uju, -uješ dok. *zachovat se neupřímně, oklamat*

pokánie, -ie n. *pokání:* pokánie činiti, učiniti kát se, pokát se; dáti pokánie uložit pokání; *rozhřešení; pokuta, trest*
pokánný adj. *kající; uložený za pokání*
pokasati, -šu, -šeš dok. *připravit, uvést do pohotovosti*
pokasovati, -uju, -uješ ned. *kasat, podkasávat*
pokáti sě, -aju, -aješ sě dok. (čeho) *učinit pokání z něčeho*
pokaza f. *zatmění slunce*
pokázanie, -ie n. *projev, známka; ukázání, pokyn, zjevení*
pokázaný adj. *pokáraný, potrestaný, postižený trestem*
pokázati, -žu, -žeš dok. *ukázat, dokázat; potrestat;* - pokázati sě *ukázat se, zjevit se*
pokaziti, -žu, -zíš dok. *porušit; poškodit; zkazit, svést, přivést na scestí*
pokazovati, -uju, -uješ ned. *ukazovat;* - pokazovati sě *ukazovat se, zjevovat se*
poklad m. *poklad; pokladnice, zásobárna*
pokladač, -ě m. *podvodník, klamač, svůdce*
pokládati, -aju, -áš ned. *klást, vykládat;* (koho čím) *pokládat koho zač*
pokladený adj. *pokladený, pokrytý, obložený:* stěny zlatými plechy biechu pokladeny
pokladiti, -z'u, -díš ned. *hromadit, shromažďovat poklady*
pokladní adj. *základní, tvořící základ něčeho*
pokladný adj. *uložený, uschovaný; týkající se pokladu, pokladny; základní, potřebný:* chléb náš pokladný daj nám dnes
pokladový adj. *vyhrazený, určený pro poklady:* osm skrýšóv pokladových
poklam m. **poklamánie,** -ie n. *záměna slov, slovní hříčka (?)*
poklamati, -mu, -meš dok. (kým, čím) *vysmát se komu, čemu, ztropit si smích*
poklamaváti, -aju, -áš ned. (kým, čím) *vysmívat se, tropit si žerty*
poklaňovati, poklaněvati sě, -uju, -uješ sě ned. *klanět se*
poklásti, -kladu, -eš dok. *poklást, pokrýt, obložit*
poklati, -koľu, -kóleš dok. *proklát, probodnout*
poklenie, -ie n. *prokletí, kletba*
poklesnúti, -nu, -neš dok. *klesnout, podvrtnout se; zmýlit se*
pokletý adj. *prokletý, zlořečený*
poklikev, -kve f. *nádoba, pánev, rendlík*
poklínač, -ě m. *rouhač, kdo se rouhá, proklíná, zlořečí*
poklínanie, -ie, n. *proklínání, zlořečení*
poklínati, -aju, -áš, **poklnovati,** -uju, -uješ ned. *proklínat, zlořečit, klnout*
pokloniti, -ňu, -níš dok. *sklonit, schýlit, sehnout;* - pokloniti sě *poklonit se, sklonit se*
pokloňovánie, -ie n. *klanění, vzdávání úcty poklonami*
pokloňovati, -uju, -uješ ned. *sklánět, schylovat, shýbat;* - pokloňovati sě *klanět se, uklánět se*
pokľud m. *klid, mír, upokojení, uklidnění;* ta bezpráví poklid brala skrze moc a práva pohanská řešila se, vyřizovala se; pokľud učiniti odložit soudní spor
pokľudec, -dcě m. *trochu klidu, pokoje, chvíle klidu, pokoje*
pokľuditi, pokliditi, -z'u, -díš dok. *poklidit, sklidit, uvést do pořádku, spořádat;* pokľuditi sě *upokojit se, usmířit se; skončit se, dopadnout*
pokľudnost, -i f. *poklid, klid, pokoj*
pokľuzenie, -ie n. *smíření, usmíření, smír*
pokluzlý, -ého m. *člověk sešlý z pravé cesty, hříšník*
pokluznúti sě, -nu, -neš sě dok. *sklouznout, uklouznout; sejít z pravé cesty, dopustit se chyby, poklesku*
pokňúřenie, poknířenie, -ie n. *přetvářka, předstírání, pokrytectví*
pokňuřenstvie, pokniřenstvie, -ie n. *pošmournost; pokrytectví, poťouchlost*
pokňúřile, poknířile adv. *pokrytecky, licoměrně*
pokňúřiti sě, -řu, -říš sě dok. *zachovat se pokrytecky*
pokobiti sě, -b'u, -bíš sě dok. *podařit se, zdařit se*
pokochati sě, -aju, -áš sě dok. (v čem, kým, čím) *pokochat se, potěšit se;* (s kým, s čím) *polaskat se, pomilovat se:* by sě se svým chotěm pokochala

pokoj, -ě m. *pokoj, mír:* pokoj činiti *udržovat pokoj; bezstarostnost; pokoj, světnice, byt*
pokojík m. *klid, mír; pokojík, světnička*
pokojiti, -ju, -jíš ned. *upokojovat, uklidňovat, zjednávat pokoj*
pokojně adv. *pokojně, klidně, snášenlivě, mírně, trpělivě*
pokojný adj. *pokojný; klidný, snášenlivý, mírný, trpělivý;* býti pokojný (s kým, s čím, komu, čemu) žít v míru, pokoji; cěsta pokojná cesta spásy
pokolebnie, -ie n. *pokolebné, plat od kolébky,* tj. *od dítěte* (jím se vykupoval kněz, měl-li dítě)
pokolenie, -ie n. *rod, rodina*
pokon v. napokon
pokonati, -aju. -áš dok. *vykonat, dokončit:* pokonati sobú skonat, zemřít
pokopati, -aju, -áš dok. *zakopat, zahrabat; pochovat*
pokora f. *pokora, pokoření:* jíti u pokoru pokořit se
pokorný adj. *pokorný, ponížený; trpělivý*
pokostní adj. *trpící dnou*
pokostnicě, -ě f. dna
pokostník m. *člověk trpící dnou*
pokotiti sě, -cu, -tíš se dok. *skutálet se, svalit se*
pokrádati, -aju, -áš ned. *vykrádat*
pokrasa f. *podoba, tvářnost, vzhled, stav*
pokrásti, -kradu, -deš dok. *ukrást, odcizit*
pokratochvílití, -ľu, -líš dok. *užít kratochvíle, zábavy, pobavit se*
pokrčemné, -ého n. *dávka, plat z krčmy*
pokrmec, -mcě m. *pokrm, jídlo, potrava*
pokrmenie, -ie n. *nakrmení, nasycení*
pokrmiti, -m'u, -míš dok. *nakrmit;* pokrmiti sebe najíst se, pojíst
pokrmovati, -uju, -uješ ned. *krmit*
pokropenie, -ie n. *pokropení, postříkání; výkrop* tzv. *svěcenou vodou* (círk.)
pokropovati (sě) -uju, -uješ (sě) ned. *kropit (se), zkrápět (se)*
pokrotiti, -cu, -tíš dok. *zkrotit;* - pokrotiti sě *zkrotnout*
pokrstiti (trojslab.), -šču, -stíš dok. *pokřtít*
pokrščenie (trojslab.), -ie n. *pokřtění*
pokruta, pokrútka f. *druh pečiva kulatého tvaru* (koláč, placka ap.)
pokrutný adj. *kulatý, okrouhlého tvaru* (o pečivu k bohoslužebným účelům); chléb pokrutný přesný, nekvašený
pokrykovati sě; -uju, -uješ sě dok. *pohádat se*
pokrytě adv. *skrytě, pokrytecky*
pokryti, -kryju, -ješ dok. *pokrýt, přikrýt, zakrýt; skrýt, ukrýt;* - pokryti sě (koho) *skrýt se (před kým), ukrýt se*
pokrytost, -i f., **pokrytstvo, pokrytstvie,** -ie n. *pokrytectví, přetvářka, licoměrnost*
pokrytský, pokrytý adj. *pokrytecký*
pokrývati sě, -aju, -áš sě ned. (koho, čeho) *ukrývat se, skrývat se před kým; vyhýbat se čemu*
pokřest, -křsta, -křstu m. *pokřtění*
pokřiknúti, -nu, -neš dok. *vykřiknutí, vzkřiknout, zvolat*
pokřiknutie, -ie n. *vzkřiknut; zaplesání*
pokřivenie, -ie n. *pokřivení, pomatení:* pokřivenie rozumu
pokunštovati, -uju, -uješ dok. *požertovat*
pokúpiti, -p'u, -píš dok. *skoupit, vykoupit*
pokusitel, pokušitel, -e, **pokúšěč,** -ě m. *pokušitel*
pokusiti, -šu, -síš dok. *zkusit; uvést v pokušení, napadnout pokušením*
pokušenie, -ie n. *pokušení; zkouška, vyzkoušení, pokus; soužení, trápení:* nemoci, bolesti, hlad, žiezeň a jiná pokušenie
pokúšěnie, -ie n. *pokoušení, zkoušení; svádění*
pokúšěný adj.: den pokúšěný den zkoušky
pokúšěti, -ěju, -ieš ned. (čeho) *zkoušet*
pokušovánie, -ie n. *pokoušení, pokušení; zkoušení, zkouška; pokus*

pokušovati, -uju, -uješ ned. *pokoušet*
pokuta f. *trest, potrestání:* každému dá odplatu nebo pokutu podlé každého zaslúženie; *pokuta, peněžitý trest; úrok, zisk*
pokutiti[1], -cu, -tíš dok. (koho, co) *potrestat, stihnout trestem*
pokutiti[2], -cu, -tíš dok. *zahrabat*
pokútně adv. *pokoutně, potají*
pokútní adj. *pokoutní, skrytý, tajný*
pokynutie, -ie n. *pokynutí, kývnutí, znamení*
pokývati, -aju, -áš dok. *pokynout, dát znamení pokyny, posunky*
pól, polu m. *polovice, půl:* v poly, u poly uprostřed, v pase; napoly v. t.; ot-polu napolo, z polovice, napůl, vejpůl; oba poly *z obou stran* (tj. zevně i uvnitř)
polahoditi, -z'u, -díš dok. (komu) *zalichotit, říci něco příjemného;* (čemu) *zajásat nad něčím, přivítat něco, projevit radost*
Polané v. Polené
polap m. **polapenie,** -ie n. *uchvácení, ulovení; loupež*
polapiti, -p'u, -píš dok. *polapit, popadnout, uchvátit, ulovit, zajmout; přistihnout, zaskočit* jmějiechu radu, aby Ježíše polapili v řěči; *pochopit, postihnout, (rozumem)*
polapovati, -uju, -uješ ned. *chytat; popadat, uchvacovat:* býlí, ježto vítr pola pije
poláti, -laju, -ješ dok. *polát, vylát, vynadat*
pole n. *pole; rovina, planina; bojiště, zápasiště:* obdržěti pole zvítězit
polecúcí v. poleťúcí
poléčenie, -ie n., **poléčka** f. *léčka, nástraha*
poléčený adj. *políčený, nastražený*
poléčko n. *políčko*
poledne, polodne, -e, **polednie,** -ie n. *poledne; polednní strana, jih*
polední; polodní adj. *jižní*
polehač, -ě m. *zaháleč, lenoch*
poléhati, -aju, -áš ned. *pokládat, ukládat*
polehčenie, -ie n. *polehčení, ulehčení, úleva*
polehčiti, -ču, -číš dok. *učinit lehčím, ulehčit, ulevit; zmírnit; zlehčit, znevážit, vzít na lehkou váhu;* - polehčiti sobě *ulevit si, oddechnout si*
polehčovati, -uju, -uješ ned. *činit lehčím, ulehčovat, ulevovat, zmírňovat:* dávnost a obyčěj hřiecha nikdy nepolehčuje; - polehčovati sě *stávat se lehčím, přístupnějšími.* mysl polehčuje sě a vyčišťuje
polékati, -aju, -áš ned. *nastražovat, líčit*
Polené, Polaně, Polan pl. m. *Poláci; Polsko*
polepšávati, polepšievati, -aju, -áš, **polepšovati,** -uju, -uješ ned. *polepšovat, zlepšovat, napravovat;* - polepšovati sobě *přilepšovat sí, nadlepšovat si;* polepšovati sě *polepšovat se, napravovat se; vzmáhat se; zotavovat se*
polepšitel, -e m. *kdo polepšuje, napravuje:* neb jest buóh všěch múdrých polepšitel
polepšiti, -šu, -šíš dok. *zlepšit, opravit, napravit:* polepšiti škody napravit škodu
polesný adj. *lesní:* požíváše Jan strdi polesné
poletek, -tka, -tku m. *paběrek, zbytek po sklizni vína*
poleti, poľu, -íš ned. *žhnout, pálit, hořet, planout*
poletmo adv. *za letu, létání*m. (ptáci) poletmo u povětří sobě krm'u dobývají
poledúcí adj. *poletující, létající*
polévati, -aju, -áš ned. *polévat, zalévat:* polévati zahrádku; *jímat, zachvacovat;* hanba mě porážela a polévala veliká
poležěti, -žu, -žíš dok. *poležet nějakou dobu, zůstat ležet, odpočinout si*
polítovaný adj. *hlazený, leštěný*
polišče, -ě n. *rovina, pláň, kraj, území*
polizač, -ě m. *úlisný člověk; pochlebník*
polízati, -žu, -žeš dok. *olízat; zalichotit; polichotít*
polizovati, -uju, -uješ ned. *olizovat*

pólnoc, -i f. *půlnoc; půlnoční strana, sever*
pólnocie, polúnocie, -ie n. *půlnoční strana, sever*
pólnocní, pólnocný, polúnocní adj. *půlnoční; severní*
polný adj. *polní*
polodne; polodní v. *poledne; polední*
poloh m. *lože* (v šestinedělí)
polomiti, -m'u, -míš dok. *zlomit; oblomit, zviklat, přemoci; strhnout, zbořit*
polomovati, -uju, -uješ ned. *podlamovat, duševně rozvracet:* netrpědlnost jej polomuje
polomuž, polúmuž, -ě (pl. -mužie) m. *kentaur*
polona f. *plena*
polovem adv. *do polovice, zpola:* na každém konci bieše uzel zavázán polovem zpola zavázán, neutažen
polovicě, -ě f. *polovice, polovina;* u polovicu *uprostřed;* neodvozuj mne (bože) v polovici dní mých
polovičný adj. *půlený, dělený* (štít jako heraldický znak)
položenie, -ie n. *poloha, stav, poměry, situace; skutečnost; ustanovení; způsob; založení, povaha; výklad; definice, sepsání, vylíčení*
položení adj. *položený, umístěný, ležící;* položený v úzkostech, v bolesti, v marnosti utápějící se (v čem), trpící (čím); naroďte mnieti, by buóh tělesný byl aneb údy člověčskými položený že by měl lidské údy; *obložený, vykládaný:* dvě stě štítóv položených přěčistým zlatem; *uvedený, zmíněný (v textu); určený, stanovený*
položiti, -žu, -žíš dok. *položit; uložit, ustanovit:* položiti sobě v obyčej navyknout si; *uvést, poznamenat; pokládat zač:* položiec(e) připustíme-li; *vyložit, povědět;* (napřed co) *dát přednost; vyložit (drahým kamaním);* - položiti sobě (co) *předložit si, uvědomit si, uvážit;* - položiti sě (proti komu) *postavit se*
položovati, -uju, -uješ ned. *klást, pokládat, umísťovat*
polsko n. *rovina*
polský[1] adj. *polní, rovinatý;* země polská rovina
polský[2] adj. *polský*
poľúbiti, -b'u, -bíš dok. *políbit*
polúbratřie, -ie n. i m. *nevlastní bratr*
polúčiti sě, -ču, -číš sě, dok. *spojit se:* abychom sě polúčili; *obratem se změnit:* polúči sě svatý ze zlého zlý byl vystřídán svatým
poluden, -dne, **podleden,** -dna m. *jižní vítr*
poludenní adj. *jižní*
polúletie, -ie n. *půl roku, půlroční období*
polúmuž; polúnocie; polúnocní v. polomuž; pólnocie; pólnocní
polúsestřie, -ie n. *nevlastní sestra*
polústranie, -ie n. *prostředek, střed*
polústryšie; -ie n. *půl strychu, korce*
poľutovatí, -uju, -uješ dok. *politovat*
polúzení adj. *klamný, falešný, falšovaný, nepravý*
polynek, -nka, -nku m. *pelyněk*
polzáti, -lžu, -lžeš dok. *olízat*
pomahač, -ě m. *pomocník, napomahatel*
pomáhanie, -ie n. *pomoc, podpora*
pomakati, -aju, -áš dok. *ohmatat*
pomámenie, -ie n. *pomámení, omámenost, obluzenost, pominutí smyslů*
pomámený adj. *omámený, oblouzený*
pomámiti, -m'u, -míš dok. *omámit, obloudit, zbavit smyslů*
pomatu v. pomiesti
pomazanec, -ncě m. *(člověk) pomazaný; Kristus*
pomazánie, -ie n. *pomazání, namazání*
pomazaný adj. *pomazaný, potřený; vyvolený:* Kristus slove Pomazaný

pomazati, -žu, -žeš dok. *pomazat, potřít, nanést;* pomazati koho na kněžstvie povýšit na vládce, učinit vládcem
pomazovati, -uju, -uješ ned. *mazat, potírat, nanášet*
pomčieti (sě), -ěju, -ieš (sě) dok. *zatáhnout; dát se do pohybu, vytáhnout*
pomdlenie, -ie n. *zemdlení, ochabnutí, oslábnutí*
pomdléti, -mdleju, -éš dok. *zemdlít, ochabnout*
pomdliti, -dľu, -dlíš dok. *zeslabit, oslabit, umenšit*
poměněnie, -ie n. *vyměnění, zaměnění*
poměňovati, -uju, -uješ ned. *přisuzovat, přičítat (komu co); domnívat se, myslit si*
pomenšenie, -ie n. *zmenšení, oslabení*
pomenšiti, -šu, -šíš dok. *učinit menším, zmenšit;* - pomenšiti sě *stát se menším, zmenšit se*
poměra f. *míra, rozměr*
poměřiti, -řu, -říš dok. *změřit, vyměřit, namařit*
pomeškáníčko n. *krátké prodlení, pozdržení se*
pomeškánie, -ie n. *zdržení, odklad:* beze všeho pomeškánie bez odkladu, ihned
pomeškati, -aju, -áš dok. (čím) *prodlít s čím; pobýt, zdržet se, zůstat; počkat, posečkat; zaváhat*
pomeškávati, -aju, -áš ned. (koho) *zdržovat*
pometáček, poměváček, -čka m. *člověk, který všechno zmate, popleta; hloupý, směšný člověk*
pometati, -mecu, -meceš dok. *poházet, zaházet*
poměteš v. pomiesti
pomezie, -ie n. *pomezí, hranice*
pomezní, pomezský adj. *pohraniční, ležící při hranici*
pomieniti, -ňu, -níš dok. (kam) *zamířit;* (na koho, co) *pomyslit na koho, co; pomyslet si, usoudit;* (komu co) *započítat, připočítat co komu*
pomieřiti, pomířiti, -řu, -říš dok. *smířit*
pomiesti, -matu, -měteš dok. *pomást, zmást;* v tom sě vám nic nepoměte v tom vám nic nebude překážet
pomietati, pomítati, -aju, -áš ned. *házet, shazovat, odhazovat, zahazovat; zamítat, zavrhovat*
pomíjejúcí adj. *míjející, jdoucí kolem*
pomíjěti, -jěju, -jieš ned. (co) *pomíjet; míjet, jít kolem, mimo; opomíjet* (co), *vyhýbat se (čemu);* - pomníjěti sě (s čím) *míjet se, rozcházet se s čím*
pomilovati, -uju, -uješ ned. (koho) *smilovat se;* pomiluj ny smiluj se nad námi
pominovati, -uju, -uješ ned. *pomíjet*
pominúcí, pominujúcí, pominulý, pominutý adj. *pomíjející, dočasný, nemající trvalou hodnotu; přešlý, uplynulý*
pominutedlný (pětislab.) adj. *časný, pomíjející*
pominúti, -nu, -neš dok. *pominout, zmizet; minout, přejít mimo; projít; zajít* (aby nebylo vidět)
pominutie, -ie n. *pominutí, uplynutí;* pominutie smyslem pomatenost, ztráta rozumu
pomířiti v. pomieřiti
pomisati, -šu, -šeš dok. *zeslábnout; zemdlít, ochabnout*
pomítati v. pomietati
pomknúti, -nu, -neš dok. *postrčit*
pomlaščěti, -šču, -ščíš dok.: usty pomlaščěti *plácnout, nevhodně promluvit*
pomlaščiti, -šču, -ščíš dok. *popotáhnout, vzlyknout, polknout slzy*
pomlázěti, -ěju, -ieš ned. *mrskat pomlázkou* (o velikonocích)
pomlčěnie, -ie n. *pomlčení, pomlka*
pomlčěti, -ču, -číš dok. *zmlknout, přestat mluvit; odmlčet se; neodpovědět, nevyjádřit se*
pomléti, -melu, -eš dok. *pomlít, semlít, umlít*
pomlknúti, -nu, -neš dok. *zmlknout, odmlčet se*
pomlkovati, -uju, -uješ ned. *mlčet*
pomlsánie, -ie n. *mlsání*
pomlsati, -aju, -áš dok. *zamlsat si*
pomlsek, -ska, -sku m. *pamlsek*
pomluva f. *rozmluva, rozhovor; promluva, řeč; úmluva*

pomlúvanie, -ie n. *rozhovor, rozmluva; odmlouvání, odporování; pomluva, hanobení*
pomlúvati, -aju, -áš, **pomluvovati,** -uju, -uješ ned. *rozmlouvat, promlouvat;* (na koho z čeho) *mluvit zle (o někom kvůli něčemu); pomlouvat*
pomluvenie, -ie n. *rozmluva, rozhovor, řeč*
pomluviti, -v'u, -víš dok. (co, o čem, s kým) *pohovořit, promluvit*
pomnieti, -mňu, -mníš ned. *pomnít;* (koho; na koho, na co; o čem) *mít na mysli, připomínat si; vzpomínat, rozpomínat se, pamatovat*
pomoc, -i f. *pomoc; podpora; skutek, který pomáhá, zázraku* bóh chtě svatého Václava oslaviti, počě skrzěň veliké pomoci činiti; *mimořádný poplatek, daň*
pomocně adv. *nápomocně*
pomocný adj. *nápomocný;* (komu čeho) *pomáhající komu k čemu; prospěšný:* jest pomocno prospívá
pomodliti sě, -dľu, -dlíš sě dok. *pomodlit se;* (čeho) *poprosit zač*
pomoranský, pomořanský adj. *pomořanský*
pomorský, pomořský adj. *přímořský, pomořanský*
pomořený adj. *zmořený, vyčerpaný, unavený*
pomořiti, -řu, -říš dok. *zmařit, vyčerpat, unavit*
pomoženie, -ie n. *pomoc;* (o člověku) *pomocník, pomocnice*
pompknúti v. pomknúti
pomrdávati, -aju, -áš ned. *dělat posunky hlavou, krčit nos nad někým (posměšně)*
pomrskati, -aju, -áš dok. *namrskat, zmrskat*
pomrskávati, -aju, -áš ned. *pomrskávat; mrskáním popohánět*
pomrščiti, -šču, -ščíš dok. *pobídnout (koně); vymrskat*
pomsta f. *pomsta; pokuta, trest: pomsta* vypověděnie trest vyhoštění
pomstitedlný (čtyřslab.) adj.: čas pomstitedlný *čas pomsty*
pomstitel, -e m. *mstitel, odplatitel*
pomstiti, -šču, -stíš dok. (nad kým) *pomstít se na kom, ztrestat koho;* - pomstiti sě (z čeho) *pomstít se zač, potrestat*
pomstivý adj.: vuóle pomstivá *pomstychtivost, hněv, zloba*
pomstva f., **pomstvie, pomščenie,** -ie n. *pomsta, trest, potrestání*
pomščievati, -aju, -áš, **pomščovati,** -uju, -uješ ned. *mstít, trestat*
pomščovánie, -ie n. *msta, pomsta, odplata*
pomútiti, -cu, -tíš dok. *zarmoutit*
pomýčěti, -cěju, -cieš ned. *posmýkat*
pomykánie, -ie n. *pohybování se sem a tam, měnění. místa, přebíhání:* pomykánie kněžské z fary na faru
pomýkati, -aju, -áš ned. *smýkat, vrtět*
pomykovati, -uju, -uješ ned. (sobú) *pohybovat se z místa na místo, přebíhat, přecházet*
pomysliti, -šľu, -slíš dok. *pomyslet, vzpomenout; pochopit*
pomyšleníčko n. *drobná, nepatrná myšlenka*
pomyšlenie, -ie n. *pomyšlení, myšlenka; úmysl, záměr*
pomyšlovati, -uju, -uješ ned. *přemýšlet, myslet, uvažovat*
ponačin adv. *třeba, potřebí:* nenie ponačin zdravému lékařě
poňadž, poňavadž, poňaž, poňažd v. poněvadž
ponajprv(é) adv. *ponejprv, nejprve, nejdřív, poprvé*
pondati, -dám, -dáš dok. *položit, dát (něco někam)*
poně adv. a část. *asi, snad; zdali:* Hospodine, poně jest jich málo, ješto budú spaseni
ponebie, -ie n. *poschodí, patro; strop*
ponechati, -aju, -áš dok. (čeho, co) *zanechat, upustit od něčeho, přestat s něčím; přestat se starat o něco, opustit; ponechat, nechat; dovolit*
poněkad, poněkud adv. *do jisté míry, částečně, trochu:* aby poněkud sbožie s pokojem dobyl
ponésti, -su, -seš dok. *vynést; zrodit*
poněvad(ž), poňavadž, ponivadž, poňovadž, poňadž, poňaž, ponidž, poniž, poňažd spoj. *poněvadž; neboť; pokud; když*
poničěti, -ču, číš dok. *(nad kým) sklonit se, nachýlit se (nad někým)*

ponidž v. poněvadž
ponikati, -aju, -áš ned. *zanikat, přestávat:* v radosti, ještoť nikdá neponiká
poniknúti, -nu, -neš dok. *sklonit se, podrobit se, podřídit se; zaniknout, zeslábnout, sejít*
ponivadž, poniž v. poněvadž
poníziti, -žu, -zíš dok. *ponížit, pokořit, podrobit; sklonit;* býti ponížen *pokořit se, být pokorný; učinit nižším, snížit, zmenšit;* - poníziti sě *ponížit se, pokořit se; sklonit se, snížit se* (v. též ponížiti)
ponížě, -ě f. *ponížení*
poníženie, -ie n. *ponížení, potlačení, utlačení; snížení, poklesnutí; pokoření se*
ponížený adj. *ponížený; potlačený, utištěný, ubohý, pokořený; pokorný; potupný; níže zařazený, níže postavený; pokleslý, nízký*
ponížilý adj. *nízký*
ponížiti, -žu, -žíš dok. *ponížit, postavit níže* (v. též poníziti)
ponižovánie, -ie n. *ponižování (se), pokořovaní (se)*
ponižovati, -uju, -uješ ned. *ponižovat, podrobovat, pokořovat; snižovat, znevažovat, tupit*
ponócka f. *ponocování; noční hlídka*
ponocný, -ého zpodst. m. *vojenská noční stráž*
ponocovánie, -ie n. *noční střežení, hlídka, stráž*
ponovovati, -uju, -uješ ned. *obnovovat*
poňovadž v. poněvadž
ponožka f. *vábnička, volavka* (pták uvázaný za nohu, aby vábil jiné ptáky)
ponucenie, ponučenie, -ie n. *ponouknutí, pobídnutí, podnět, popud*
ponúcěti, -ěju, -ieš, **ponucovati,** -uju, -uješ, **ponúkati,** -aju, -áš, **ponukovati,** -uju, -uješ ned. *ponoukat, pobízet, povzbuzovat, vyzývat*
ponucovánie, ponukovánie, -ie n., **ponuk** m. *ponoukání, podněcování, vyzývání, popouzení*
ponuka f. vnuknutí
ponúkanie, -ie n. *dávání znamení*
ponuknúti, -nu, -neš, **ponutiti,** -cu, -tíš dok. *ponouknout, pobídnout, pokynout*
ponuknutie, -ie n. *ponouknutí, pokyn*
ponuziti, -žu, -zíš dok. *potrápit, sklíčit*
poobierati sě, -aju, -áš sě dok. (s kým, s čím) *chvíli se věnovat, zabývat*
pooblevíti, -v'u, -víš dok. *poněkud polevit*
poopustiti, -ščU, -stíš dok. *na chvíli opustit*
poorudovati, -uju, -uješ dok. *poorodovat, poprosit za někoho*
poostati, -stanu, -eš dok. *pozdržet se, pobýt; potrvat, zůstat*
poostaviti, -v'u, -víš dok. *nechat, ponechat; opominout; umístit, postavit, dát (kam);* - poostaviti sobě *ponechat si*
poostavovati, -uju, -uješ ned. *nechávat (komu co), ponechávat, zanechávat*
pootkrývati, -aju, -áš ned. *trochu odkrývat*
pootpočinúti, -nu, -neš dok. *trochu si odpočinout*
pop m. *kněz; běžec, střelec v šachu*
popadati, -aju, -áš, **popadovati,** -uju, -uješ ned. *popadat, uchvacovat, zmocňovat se; táhnout; chápat, rozumět:* ne všichni popadají to slova
popadek m.: v popadky *chvatně, letmo, ve chvilce, na okamžik*
popadenie, -ie n. *popadaní, uchvácení, chycení; ulovení, lov; chycení za slovo, přistižení při chybě; při lži*
popadaný adj. *ulovený, polapený, dopadený, přistižený*
popadnúti; popadovati v. popásti[1]; popadati
popadúcí adj. *popadající, uchvacující:* otevřeli sú na mě usta jako lev popadúcí a řevúcí
popalovati, -uju, -uješ ned. *opalovat, ožehovat*
popásati, -aju, -áš ned. *popásat, pást (dobytek); sytit žádosti, smysly, hovět žádostem, smyslům;* - popásati sě *pást se; kochat se*
popasovati, -uju, -uješ ned. *spásat, stravovat, pohlcovat*

popásti[1], -padu, -eš, **popadnúti,** -nu, -neš dok. *popadnout, chytit, uchvátit, zachvátit, zmocnit se; zajmout, lapit, ulovit; dopadnout, přistihnout; postihnout, pochopit, zaznamenat, zachytit:* ušima popadni modlenie mé; *posednout:* byl ďáblem popaden; *obsáhnout, pojmout:* nemožieše jich země popásti; popásti sě *chytit se, chopit se; dopustit se chyby,usvědčit se*
popásti[2], -pasu, -eš dok. *spást; pohltit, pohubit;* - popásti sě *popást se*
popatřenie, -ie n. *popatření, pohleděni, podívání; vzhled, vzezření, podoba*
popatřiti, -řu; -říš dok. *pohlédnout, podívat se; učinit opatření:* proti hřiechóm tělesným popatřili sme
popek, -pka m. *kněz, pop* (hanl.)
popel, -a, -e m. *popel;* čso v popel uvésti, obrátiti, popelem postaviti zničit ohněm, spálit; *prach* (o pozůstatcích zemřelých lidí a zvířat): otejmeš duch jich, i zemdlejú, a u popel sě vrátie
popelka f. *pomocnice v kuchyni*
popelný adl. *popelový, obsahující popel*
popeřiti; -řu, -říš dok. (na co) *upnout se, zaměřit se*
popestiti, -ščU, -stíš dok. *provinit se, zhřešit, udělat chybu, dopustit se poklesku*
popeščený adj. *provinilý*
popieti, -pnu, -pneš dok. *popnout, potáhnout:* lodie popnuli kóžěmi
popíjěti sě, -jěju, -jieš sě ned. *opájet se*
popis m. *zápis, spis, úpis, listina*
popisánie; popisati v. popsánie; popsati
popisovati, -uju, -uješ ned. *zapisovat*
poplácěti, -cěju, -cieš, **poplacovati,** -uju, -uješ ned. *splácet; splňovat*
popláknúti, -nu, -neš dok. *opláchnout, vypláchnout, umýt*
popleniti v. popleniti
poplatek, -tka, -tku m. *poplatek, daň, berně*
poplatiti, -placu, -platíš dok. (komu čeho) *zaplatit, oplatit*
poplaziti sě, -žu, -zíš sě dok. *prodrat se*
popleniti, popleniti, -ňu, -níš dok. *poplenit, zpustošit, zničit, pohubit*
popleňovati, -uju, -uješ ned. *plenit, pustošit, ničit, hubit, loupit, drancovat*
poplesovati, -uju, -uješ ned. *poplácávat, popleskávat*
poplúti, -plovu, -plóveš, -ploveš dok. *smočit se, zbrotit se (krví):* (meč) jest krví poplul toho
poplužie, -ie n. *pozemek, který stačilo obdělat jedno spřežení jedním pluhem; statek s polnostmi*
poplužní adj. *náležící k popluží:* poplužní dvór
poplynúti, -nu, -neš dok. (préz. tvary též v platnosti fut. k plynúti) *začít téci, vyvalit se, převalit se; téci, plynout, proudit*
poplz m. *co je kluzké, slizké; poklesek*
poplzek, -zka, -zku m. **poplzenie, poplznutie,** -ie n. *uklouznutí, smeknutí*
poplznúti sě, -nu, -neš sě dok. *uklouznout, smeknout se, upadnout; klopýtnout, provinit se, chybit*
popokojiti sě, -ju, -jíš sě dok. *trochu se upokojit, uklidnit*
poposlechnúti; -nu, -neš, **poposlúchati,** -aju, -áš dok. (čeho) *poslechnout si, vyslechnout si*
popósobiti, -b'u, -bíš dok. (čeho) *způsobit, provést, učinit; poradit se, pojednt:* tajně mezi sobú popósobili
popostiti sě, -ščU, -stíš sě dok. *trochu se postit*
popotracovati; -uju, -uješ ned. *postupně ztrácet*
popóv (slož. tvar popový) adj. *kněžův, kněžský*
popová, -é zpodst. f. *knězova manželka, žena žijící s knězem*
popovský adj. *kněžský*
popovstvie, -ie, **popovstvo** n. *kněžství, kněžský úřad, kněžská hodnost*
popravovati, -uju, -uješ dok. *popravovat, vykonat trochu práce;* (v čem) *trochu se zabývat, věnovat*
poprava f. *soudní jednání, soudní vyšetřevání; soud; soudní obvod; soudní pravomoc; správa, moc, řízení; rozsudek, odsouzení, trest; poprava; popraviště*

popravcě, -ě m. *vykonavatel spravedlnosti, soudce*
popravenie, -ie n. *náprava*
popraviščný, popravný adj. *popravní:* miesto popravné popraviště
popraviti; -v'u, -víš dok. *napravit, zlepšit, učinit po právu; ztrestat;* (nad kým) *vykonat soud;* - popravití sě *napravit se; spravit se, ztloustnout*
popravovánie, -ie n. *opravování, obnovování*
popravovati, -uju, -uješ ned. *naprávovat; vykonávat právo, soudit*
poprchnúti, -nu, -neš dok. *poprášit, posypat*
poprnúti (trojslab.), -nu, -neš dok. *dát se do běhu, přiběhnout, přihnat se, přiletět*
poprostřěd adv. *uprostřed, ve středu; středem*
poprovoditi, -z'u, -díš dok. *doprovodit*
poprslek v. paprslek
paprzniti, -žňu; -zníš dok. *poskvrnit, zneuctít*
poprzněníčko n. *nepatrné znečištění, malé poskvrnění*
poprzněnie, -ie n. *znečištění, poskvrnění*
popřěstati; -stanu; -neš dok. *na chvíli přestat*
popřětiti, -cu, -tíš dok. *pohrozit*
popřieti[1], -přu, -příš dok. *popřít, zapřít*
popřieti[2], -ěju, -ěješ (impf. -přějiech, aor. -přiech, příč. čin. -přál, -přieli) dok. (čeho) *popřát, dopřát, dovolit:* popřěj mi viděnie svého
popsánie, popisánie, -ie n. *zapsání; soupis, sčítání*
popsaný adj. *popsaný, vylíčený; napsaný; sepsaný, zapsaný, zaznamenaný, uvedený:* z těch deseti příčin napřed popsaných
popsati, popisati, -píšu, -eš dok. *napsat, vypsat, sepsat, zapsat*
popstvo n. *kněžství*
poptati, -aju, -áš dok. *vyhledat*
popuditi, -z'u, -díš dok. *povzbudit, dohnat, dovést*
popudlivý adj. *popouzející; pobuřující:* z těch popudlivých slov zapálé veliký svár
popudný adj. *popudlivý; vznětlivý; popouzející, pobuřující*
popúzějúcí adj. *popouzející, ponoukající; pohánějící;* zpodst. m. *poháněč, vozka*
popužěnie; popúzěnie, -ie n. *pobídka; ponoukání, popud, příčina*
popuzený adj. *popuzený, podnícený, roznícený, rozohněný*
popúzěti, -ěju, -ieš, **popuzovati;** -uju; -uješ ned. *popouzet, pobuřovat, ponoukat; pobízet*
popuzivý adj. *popouzející, pobuřující, podněcující, dráždící*
popýchati, -aju, -áš dok. *zpychnout, zpyšnět*
poradovánie, -ie n. (komu, čemu) *radost, potěšení, uspokojení (z koho, čeho)*
porazitel; -e m. *zahubitel, vyhladitel*
poraziti, -žu, -zíš dok. *srazit; postihnout, zasáhnout; porazit, zničit, zahubit*
poraženie, -ie n. *porážka, potření, pád, záhuba, zničení; nakažení, nákaza:* poražením pýchy pokolení lidské jest zahynulo
poražený adj. *poražený; sražený, přemožený, zničený; postižený, stižený, nakažený*
porážěti, -ěju, -ieš, **poražovati,** -uju, -uješ ned. *porážet, srážet*
porážka f. (koho, čeho) *porážka;* (nad kým, čím) *vítězství*
porfyrián m. *porfyrián, příslušník náboženské sekty založené Porfyriem*
porfyrský adj. *porfyrový, z porfyru;* kámen porfyrský porfyr
poroba f. *poddanství; pokora, poníženost*
porobenec, -ncě m. *poddaný, služebník, sluha*
porobenstvo n. *poroba, porobenost*
porobiti, -b'u, -bíš dok. *porobit, podrobit, pokořit, podmanit;* porobiti v práci, v dielo přimět k práci, určit, přidělit práci; porobiti v daň uložit, uvalit daň, zpoplatnit; - porobiti sě *podrobit se, podřídit se, pokořit se*
porobný adj. *porobený, podrobený, poddaný, nevolnický*
porobovati, -uju, -uješ ned. *porobovat, podrobovat, pokořovat, podmaňovat;* porobovati v službu, *k službě* uvádět do područí, podřizovat

porod, pórod m. *porod, narození, zrození, zrod; původ, rod*
porodievati, -aju, -áš ned. *rodit*
porodilý adj. *zrozený, narozený:* z svatých králóv porodilá pocházející z rodu svatých králů
poroditedlnicě (pětislab.): **poroditelnicě;** -ě f. *rodička, roditelka, matka*
poroditedlný (pětislab.), **poroditelný** adj. *rodící;* poroditedlná žena rodička
poroditel, -e m. *rodič, otec; předek, prarodič, praotec*
poroditi, -z'u, -díš dok. *porodit, zrodit, zplodit; vrhnout;* poroditi v nový život, druhé poroditi *znovuzrodit;* - poroditi sě *narodit se, zrodit se*
porodnost, -i f. *původ, vznik*
porok m. *pokárání, domluva, výtka;* bez poroka bez úhony, bez vady
porokovánie, -ie n. *pokárání, napomenutí, výtka, pohanění*
porokovati, -uju, -uješ ned. (komu z čeho) *domlouvat, kárat, činit výčitky, vytýkat; vinit*
porósti, -rostu, -eš dok. (čím) *porůst, pokrýt se, zarůst;* (v čem, na čem) *porůst co, pokrýt, zarůst co;* préz. tvary též v platnosti fut. k rósti
porostlý adj. *porostlý, zarostlý, zakrytý; vzrostlý*
porozenie, -ie n. *porod, porození; narození, zrození, zrod; rod, původ, pokolení, plémě*
porozený adj. *narozený, zrozený*
porózno adv. *rozptýleně*
porozuměti, porozuměti, -ěju, -ieš dok. *porozumět, pochopit, poznat, seznat*
porozovati, -uju, -uješ ned. *rodit*
porozujúcí adj. *rodící;* žena porozujúcí rodička
porozumievati, -aju, -áš ned. *porozumívat, rozumět, chápat; vyrozumívat, seznávat*
porta, portna f. *brána, vrata; průchod*
portný adj.: dveře portné *vrata, vchod*
porubati, porúbati, -b'u, -beš; **porúbiti,** -b'u, -bíš dok. *porubat, posekat; pokácet, vykácet, vymýtit*
porúbený adj. *poražený, skácený, pokácený*
porubovati, -uju, -uješ ned. *kácet, porážet*
poručenie, -ie n. (duší) *péče o duše; poddanost, poručenství*
poručenstvie, -ie n. *poručenství; poručnictví; svolení; odkaz, závěť; dědictví*
poručený adj. *svěřený*
porúčěti, -ěju, -ieš, **poručovati,** -uju, -uješ ned. *poroučet; doporučovat; svěřovat, odevzdávat;* - porúčěti sě, poručovati sě *poroučet se, svěřovat se, odevzdávat se*
poručiti, -ču, -číš dok. *přenechat, zanechat, odkázat, odevzdat, svěřit, dát do ochrany;* - poručiti sě *slíbit poslušnost*
poruční, poručný adj. *poručnický, poručenský;* otec poruční, poručný poručník
poručník m. *(právní) zástupce, zmocněnec*
poručstvie, -ie n. *poručnictví*
porúhač, -ě m. *rouhač, hanobitel, tupitel*
porúhanie, -ie n. *rouhání, pohanění, potupení*
porúhati sě, -aju, -áš sě ned. *posmívat se, dopouštět se rouhání*
poruka f. *poručenství, moc*
porukovati, -uju, -uješ ned. *vytýkat, kárat:* sv. Jeroným jedné panně porukuje, že sobě krmičky ozdobovala
porušedlný (čtyřslab.) adj. *porušitelný*
porušeně adv. *hříšně, nectně, nečistě, nemravně*
porušenie, -ie n. *porušení, poškození, úhona, pokažení, zkáza, úpadek;* (koho) *znásilnění, zneuctění; porušitelnost, pomíjejícnost, smrtelnost; pozemskost, přízemnost*
porušený, porušilý adj. *porušitelný, podléhající porušení, zkažený*
porúšěti, -ěju, -ieš ned. *porušovat, poškozovat, ničit, kazit, nakažovat* (v. též porušovati)
porušitedlně (pětislab.) adj. *tělesně, přízemně; hříšně, nectně*
porušitedlnost (pětislab.). *porušilost; -i* f. *porušitelnost, pomíjejícnost, smrtelnost, pozemskost, přízemnost*
porušitedlný (pětislab.) adj. *porušitelný, pomíjivý, smrtelný, pozemský, přízemní*

porušitel, -e m. *porušitel, porušovatel, kazitel, ničitel; zneuctívatel, násilník, svůdce*
porušiti, -šu, -šíš dok. *porušit, narušit, poškodit, zničit, zkazit; překročit* (závazek, zákon ap.); (co) *znesvětit, zneuctít;* (koho) *svést, znásilnit;* - porušiti sě *porušit se, poškodit se, pokazit se, zkazit se, zvrhnout se*
porušný adj. *porušitelný, pomíjející, smrtelný, nedokonalý*
porušovati, -uju, -uješ ned. *porušovat, narušovat, poškozovat; ničit, kazit;* (co) *znesvěcovat, zneucťovat;* (koho) *svádět, znásilňovat;* - porušovati sě *porušovat se, poškozovat se, kazit se, zvrhávat se* (v. též porúšěti)
pořád m. *pořádek, řád:* tiem pořadem *v tom pořádku;* z chlapieho pořáda z neurozeného stavu
pořád adv. *řadem, po sobě, po pořádku, jeden po druhém*
pořádek, -dka, -dku m. *pořádek, řád, uspořádání, pravidlo, zásada; pořadí, postup;* pořádkem po řadě, po pořádku; tiemto pořádkem tímto postupem, způsobem, touto formou, takto
pořadenstvie, -ie n. *pořádek, uspořádání*
pořádka f. *řada, pořadí; rod*
pořádně; pořiedně adv. *po pořádku, náležitě, řádně, pořádně*
pořádnost, -i f. *řád, pořádek, pořadí, posloupnost*
pořádný adj. *řádný, náležitý; souměrný, ladný*
poréci, -řku, -rčeš, -řčeš dok. *povědět, říci*
pořehávati, pořehtávati, -aju, -áš, **pořehtovati,** -uju, -uješ ned. *pořehtávat, poržávat;* zuby pořehtává, že nemóž hřešiti skřípe
pořězati, -žu, -žeš dok. *porubat, pobít, rozdrtit*
pořiedilý adj. *pořádný, spořádaný, řádný, náležitý*
pořiediti, -řiez'u, -díš ned. *pořádat, řídit*
pořiedně v. pořádně
pořiekati, -aju, -áš dok. *odříkat, mechanicky odbýt:* páteřuóv neb modliteb pořiekati
pořknúti sě, -nu, -neš sě dok. *vymluvit se*
pořútiti, -řúcu, -řútíš dok. (koho, co) *výřítit se; vrhnout se, zaútočit, napadnout;* - pořútiti sě *zřítit se, zhroutit se, padnout*
posaditi, -z'u, -díš dok. *dosadit; stanovit; osadit;* - posaditi sě *posadit se, sednout si;* posaditi sě za právo postavit se za právo, zasadit se o právo; posaditi sě na smrt vydat se na smrt
posádka f. *posádka; místo osazené posádkou* (tvrz ap.)
posádkový adj.*:* posádková tvrzě *opevněná posádka, tvrz, pevnůstka*
posáhnúti, -nu, -neš dok. (k čemu) *sáhnout po čem*
posahovati, -uju, -uješ ned. (na koho) *sápat se, vztahovat ruce (na koho)*
posazovati, -uju, -uješ ned. *posazovat, usazovat; dosazovat, ustanovovat;* posazovati sě *usedat, sedat si*
posdravenie, pozdravenie, -ie n. *pozdrav, pozdravení; úvodní část dopisu; spása, záchrana, posila*
posdravitedlný, pozdravitedlný (pětislab.) adj. *spásný, spasitelný, přinášející pomoc*
posdravný, pozdravný adj.*:* oběť pozdravná oběť za zdraví
posědati, -aju, -áš ned. *posedávat, vysedávat; poposedat, poposedávat; zachvacovat, posedat*
posědenie, -ie n. *posedlost, posednutí*
posědený adj. *posedlý:* diáblem posědený
posěkati, -aju, -áš dok. *posekat, pokácet, vykácet*
posel m. *posel; poslání, práce, dílo, zaměstnání:* posel činiti
poselkyni, poselnicě, -ě f. *služka, služebnice*
poselstvie, -ie n. *poselství:* poselstvie sdieti vyřídit poselství; *služba, posluhování*
poselstvo n. *poselství, zpráva:* poselstvo snésti předat poselství, vyřídit zprávu, vzkaz
posieci[1], -sahu, -sěžeš dok. *sáhnout po něčem, vztáhnout ruku na něco, napřáhnout*
posieci[2], -sěku, -sěčeš dok. (koho), *seknout, zranit seknutím;* (co) *posekat, požnout*
posielací adj.*:* list posielací *list posílaný po poslu, dopis*
posielati, -aju, -áš ned. *posílat, sesílat; dávat vědět, vzkazovat; usměrňovat, obracet:* abychom vždy tam oči srdečně posielali
posiesti, -sadu, -sědeš dok. *posednout, zachvátit;* (kam) *usednout, posadit se*

posievati, -aju, -áš ned. *osívat*
posila f. *posila, posílení:* posilu vzieti (v čem) načerpat posilu
posílenie, -ie n. *posílení, posilnění, občerstvení; zvětšení, zmnožení, rozhojnění*
posileti sě, -eju, -éš sě dok. *posílit se, nabýt větší síly*
posilevati, posilovati, -uju, -uješ ned. *posilovat, činit silnějším; zvětšovat, rozhojňovat;* - posilovati sě *nabývat síly, stávat se silnějším;* posilovati sě u bozě posilovat se důvěrou v boha, doufat v boha
poskok m. *skok:* býti na poskocě být pohotově, připraven
poskřěk, poškřěk m. *pokřik, křik, halas;* jest poskřěk na koho je na něho stížnost
poskúbsti, poskústi, -skubu, -eš dok. *štípnout, zatahat*
poskvrn, poškvrn m. **poskvrněnie, poškvrněnie,** -ie n., **poskvrna, poškvrna** f. *poskvrna, vada, kaz, úhona*
poskvrňený, poškvrněný adj. *poskvrněný; znečištěný; hříšný*
poskvrněti, poškvrňeti, -ěju, -ieš, **poskvrňovati, poškvrňovati,** -uju, -uješ ned. *poskvrňovat, znečišťovat; znesvěcovat, hanobit;* - poskvrňovati sě *poskvrňovat se, pozbýt rituální bezúhonnosti*
poskvrnilý, poškvrnilý adj. *poskvrněný, prohřešilý*
poskvrniti, poškvrniti, -ňu, -níš dok. *poskvrnit, znečistit; znesvětit, zneuctít, zhanobit;* - poskvrniti sě *poskvrnit se, pozbýt rituální čistoty*
poskvrnka, poškvrnka f. *skvrnka, poskvrna (morální)*
poskýsti, -skytu, -eš dok. *poskytnout; podat, nastavit, natáhnout;* - poskýsti sě *vydat se, vrhnout se*
poskytnúti sě, -nu, -neš sě dok. *nastavit se, postavit se*
poslabiti, -b'u, -bíš dok. *oslabit, zeslabit*
poslada f. *lichotky*
posladný adj. *lichotivý, pochlebný*
poslánie, -ie n. *poslání* (posla nebo vzkazu), *vyslání; seslání; poselství;* božím posláním řízením božím, z božího příkazu
poslaný adj. *poslaný, vyslaný; seslaný; určený; povolaný (k čemu)*
poslati, -šľu, -šleš dok. *poslat, vyslat; seslat;* (po koho) *poslat, vykázat pro někoho*
poslaviti, -v'u, -víš dok. *oslavit*
poslé, posled, posléz(e) adv. *později, potom; nejpozději, nakonec, posléze, konečně*
posledek, -dka, -dku m. *kdo jde za někým vzadu, zadák; nástupce;* často v pl. posledci potomstvo, potomci; *posledek, konec něčeho, kraj;* ku posledku ke konci, nakonec, závěrem; *poslední věci (člověka), konečný úděl*
posledně adv. *posledně, naposledy;* poslednějie *později;* najposlednějie nejpozději, naposled; nakonec, konečně
poslední adj. *poslední, nejzazší, krajní*
posléz(e) v. poslé
poslib-, poslíb- v. posľub-, posľúb-
poslový adj. *poslův, poselský, poslovský*
posľúbenie, poslíbenie, -ie n. *slib, přislib, slíbení*
posľúbiti, poslíbiti, -b'u, -bíš dok. *slíbit*
posľubovati, poslibovati, -uju, -uješ ned. *slibovat, ujišťovat*
posluhovánie, -ie n. *posluhování, obsluhování, sloužení; služba* (vyplyvající z úřadu nebo z funkce); *udílení, podávání* (tzv. svátostí)
posluhovatel, -e m. *pomocník, pomáhač, přisluhovač*
posluhovati, -uju, -uješ ned. *posluhovat, sloužit, obsluhovat, pomáhat; udílet podávat* (tzv. svátosti)
posluhujúcí adj. *posluhující, služebný*
posluch m. *poslechnutí*
posluchač, -ě m. *kdo naslouchá, poslouchá, vnímá;* posluchač pří, súdóv auditor, soudce u církevních procesů
poslúpnost, -i f. *posloupnost, dědické právo*
poslušenstvie, -ie n. *poslušnost, poddanství*

poslušník m. *poslušný člověk*
poslušný adj. *poslušný;* toho rady poslušno v zemi bieše jeho rady všichni poslouchali; *milý, vítaný*
poslúženie, -ie n. *služba, posloužení, úsluha*
poslužník m. *sluha, služebník*
poslyšěti, -šu, -šíš dok. (čeho) *poslechnout, uposlechnout; vyslechnout*
posmahnúti, -nu, -neš dok. *poskvrnit se*
posměch m. *posměch;* koho u posměch(u) jmieti vysmívat se komu; komu u posměch(u) býti být na posměch; komu u posměch sě dáti vystavit se posměchu; z koho posměch(y) činiti tropit si žerty
posměšně adv. *směšně, pro smích*
posměšný adj. *směšný, jsoucí na posměch*
posměvač, -ě m. *posměváček*
posměvatedlně (pětislab.), **posmievaně** adv. *posměšně, posměvačně, ironicky*
posmieti sě, -ěju, -ěješ sě dok. *vysmát se, posmát se*
posmievanie, -ie n. *posměch, posmívání*
posmíevati, -aju, -áš ned. (koho) *posmívat se komu, zesměšňovat koho;* - posmievati sě (kým, čím, komu, čemu, z čeho) *vysmívat se komu, čemu, zesměšňovat koho, co*
posmúšiti sě, -šu, -šíš sě dok. *popudit se, nasupit se*
posmysleti, -šľu, -slíš dok. *uvážit, zamyslet se*
posníedati, -aju, -áš dok. *pojíst, najíst se; posnídat*
pósoba f. *působení; způsob*
pósobcě, -ě m. *správce, vládce*
púsobenie, -ie n. *řízení, správa, působení*
pósobenstvie, -ie n. *uzpůsobení ustrojení*
pósobiti, -b'u, -bíš ned. *vytvářet, budovat, působit, způsobovat;* (koho k čemu) *připravovat (na co), zaměřovat; organizovat:* pósobiti šiky, jězdcě seřazovat; *řídit, spravovat;* úřad pósobiti vykonávat; své věci pósobiti zabývat se svými věcmi, starat se o své věci; *dělat, činit, konat;* svátosti pósobiti *udílet;* pósobiti sě *vytvářet se, uskutečňovat se, vznikat;* (s čím) *obírat se, zabývat se*
posoka f. *míza, šťáva, živná látka;* oku dávati posoku lubosti skýtat očím libý pohled
posolévati, -aju, -áš ned. *posolovat, solit*
posošnost, -i f. *náklonnost, způsobilost, schopnost*
posošný adj. (k čemu) *náchylný, nakloněný;* (čeho) *způsobilý, schopný*
pospěch m. *spěch, spěchání*
pospěšný adj. *spěšný rychlý, kvapný*
pospěti, -spěju, -ješ dok. *pospíšit si*
pospiechati, -aju, -áš ned. *pospíchat; dychtit, usilovat:* slušieť zajisté vám k duchovním věcem pospíchati
pospiešiti, -šu, -šíš dok. *uspíšit, urychlit;* pospiešiti sobú *spěchat, pospíšit si*
pospálenie, pošpílenie, -ie n. *pohrání, pobavení, kratochvíle; posmívání, posměch*
pospíleti, pošpíleti, -eju, -éš ned. i dok. *(z)tropit si žerty z koho, posmívat se (vysmát se) komu*
pospilevati, pospiľovati, pošpiľovati, -uju, -uješ ned. *tropit si žerty, posmívat se*
pospilněnie, -ie n. *hra, pohrání, kratochvíle*
pospiľovánie, -ie n. *posmívání, zesměšňovótní, tropení žertů*
pospolně, pospolu adv. *pospolu, společně; současně*
postat[1], -i f. *družina, čeleď;* svá (vlastnie) postať sví, vlastní lidé
postat[2], -i f. *základ, základna, báze; mocné postavení, moc, bohatství*
postata f. *podstata*
postati, -stanu, -eš dok. (kam) *dostat se, dostavit se, přijít*
postáti, -stoju, -íš dok. *postát; potrvat:* pět let tato válka postá; - postáti sě *dostavit se;* z své země dobrý sě nepostojí neodejde ze své země, neopustí svou zemi
postatník m. *následovník, stoupenec, spojenec, obhájce*
postatný adj. (komu) *nápomocný, pomocný, prospěšný, užitečný*
postatstvie, -ie n. *vlastnictví moc*
postav m. *stůčka (sukna);* míra pro sukno (asi 39 pražských loktů)

postava f. *postavení, postoj, poloha, pozice; postava, vzrůst, zevnějšek, vzezření; podoba, tvar, forma;* postava světa stavba světa, svět jako boží výtvor; *chování, povaha:* postava lestná (lstivá, pokrytá) přetvářka, předstírání; *jmění, majetek*
postavcový adj. *z drahé látky, hedvábný*
postavec, -vcě m. *drahá látka, hedvábí*
postavenie, -ie n. *poloha; umluvená schůzka, dostavení*
postavený adj. (v čem) *nacházející se, jsoucí v čem, mající co; založený, zakládající se (na čem)*
postavěti sě, -ěju, -ieš sě dok. *dostavit se*
postaviti, -v'u, -víš dok. *postavit; předvést:* káza ju z žalářě vyvésti a přěd sobú postaviti; *ustanovit, určit, jmenovat;* (koho čím, zač, jakým) *učinit čím nebo jaký*m. všu zemi popelem postavi; (co) *postavit, vystavět; uvést, zaznamenat, zapsat;* - postaviti sě *dostavit se; předstoupit;* (o koho, co) *zastat se, zasadit se:* postaviti sě oč na smrt, *zasadit se s nebezpečím smrti;* (proti komu, čemu) *postavit se na odpor, vzepřít se*
postavník m. *voskový sloupek, velká kostelní svíce, lampa*
postavovati, -uju, -uješ ned. (co zač) pokládat
postel, postele, -e f., **postlánie,** -ie n. *postlání, stlané součásti lože (podložka a přikrývka); postel, lůžko*
postelní adj. *ložní, patřící k loži, posteli*
postěnie v. *poščenie*
postíhati, -aju, -áš ned. *stíhat, pronásledovat; potírat, potlačovat; postihovat:* postíhá jej chudoba; *chápat, postihovat rozumem;* (co, čeho na kom) *vymáhat co na kom; nahrazovat, uhrazovat, splácet*
postihnúti, -nu, -neš dok. *pochopit; vystihnout; prokázat*
postihovati sě, -uju, -uješ sě ned. *následovat za sebou, jít jeden po druhém*
posuzovati, -uju, -uješ ned. *soudit, usuzovat; posuzovat; odsuzovat, kritizovat; pomlouvat, hanit*
postlánie v. *postel*
postlati, -stelu, -leš dok. *postlat, vystlat, pokrýt, prostřít:* aksamit v komorách postlán
postní, postný adj. *postní; lačný, hladový, nenasycený*
postník m. *kdo se postí*
postolé, -é n. i m. *stolník, dvorský hodnostář mající na starosti obsluhu u stolu; jídlonoš*
postolec, -lcě m. *bota, obuv*
postonati, -stóňu, -něš dok. *postonat, zastonat, na čas ochuravět*
postrádati, -aju, -áš ned. *zakoušet strádání, nedostatek, hlad nebo jiné útrapy*
postrkánie, -ie n. *odstrkování, ústrk*
postrkati, -aju, -áš ned. *postrkovat, sestrkovat*
postrúhati, -žu, -žeš dok. *postrouhat, ostrouhat*
postřěbati, -aju, -áš dok. *vysrkat, vypít, nalokat se*
postřěd v. prostřed
postřětnúti (sě), -nu, -neš (sě) dok. *potkat (se)*
postřiehati, -aju, -áš ned. i dok. *pobíjet, pobít*
postřieti, -stru, -střeš dok. *prostřít, rozprostřít; potáhnout, pokrýt*
postřihati; -aju, -áš ned. *střihat (sukno); sekat; tlouci, bít*
postúpanie, -ie n. *postupování; přenechávání, odevzdávání, odkazování*
postúpati, -aju, -áš, **postupovati;** -uju, -uješ ned. *ustupovat, couvat; dávat přednost;* (čeho, ot čeho) *ustupovat od čeho, vzdávat se, zříkat se čeho; postupovat, přenechávat, odevzdávat;* (za kým, po kom) *následovat koho, řídit se kým*
postúpenie, -ie n. (čeho komu) *postoupení, odevzdání do vlastnictví; popojití, krok vpřed*
postúpiti, -p'u, -píš dok. (po kom) *postoupit, učinit krok za kým;* (komu, čemu) *ustoupit;* (čeho) *postoupit, odstoupit*
postyděti sě, -z'u, -díš sě dok. *zastydět se*
postýskati sobě, -stýšču, -ščeš sobě dok. *postesknout si, zastesknout si*
postyskovati, -uju, -uješ ned. (po kom) *tesknit, pociťovat stesk po kom*

posúditi, -súz'u, -súdíš dok. *posoudit, rozhodnout; odsoudit, nepříznivě posoudit, zkritizovat;* kým smiech posúditi ztropit si smích, žert z koho (?)
posunúti sě; -nu, -neš sě dok. (na koho) *obořit se, vyrazit, udeřit na koho*
posušiti sě, -sušu, -sušíš sě dok. *potrápit se hladem, postem*
posúti, pospu, -eš (přech. min. posuv, -ši) dok. *posypat*
posutie, -ie n. *posypání, nasypání*
posúzenie, -ie n. *rozhodnutí; rozhodující posouzení; nepříznivé posouzení, zkritizování, odsouzení*
posuzovánie, -ie n. *odsuzování, kritizování, pomlouvání, hanění*
posuzovati, -uju, -uješ n. *soudit; usuzovat; posuzovat;odsuzovat; kritizovat;, pomlouvat;, hanit*
posvacený v. posvěcený
posvadlý adj. *zvadlý; vyschlý, suchý, vyprahlý*
posvadnúti, -nu, -neš dok. *zvadnout*
posvátně adv. *svátostně*
posvátnost, -i f. *důstojnost, svatost; svátost*
posvátný adj. *posvátný, svátostný; posvěcený;* posvátné věci pósobiti (dávati, vzdávati, rozdávati) udílet svátosti (círk.)
posvěcenec, -ncě m. *stoupenec tzv. nazarénství* (náboženské sekty): *člověk zasvěcený bohu; Ježíš*
posvěcenie, -ie n. *posvěcení, získání, nabytí svátosti; zasvěcení, vysvěcení* (obřadné vyhrazení čeho náboženskému kultu); *obětní dary, obětiny; svátost, posvátná věc; posvícení, výroční slavnost s hody na památku posvěcení kostela* (v. též posviecenie)
posvěcenina f. *oběť, obětina, obětní dary*
posvěcený, posvacený adj. *zasvěcený, věnovaný, určený bohu; svěcený, posvěcen církevním obřadem*
posvěcovánie, -ie n. *svěcení, posvěcování; formální posvěcení, povrchní, obřadová posvátnost*
posvěcovati[1], -uju, -uješ ned. *posvěcovat, světit; zasvěcovat; světit jako oběť, obětovat; oslavovat*
posvěcovati[2], -uju; -uješ ned. *osvěcovat, osvětlovat, vyjasňovat*
posvědčenie, -ie n. *dosvědčení, potvrzení*
posvědčiti, -ču, -číš dok. (čeho) *dosvědčit, potvrdit; přisvědčit*
posvědčovati, -uju, -uješ ned. *dosvědčovat, potvrzovat*
posvět m. *světlo, světelný zdroj, lampa*
posvěta f. *osvícení, osvětlení*
posvětiti, -cu, -tíš dok. *posvětit; vysvětit; zasvětit;* posvětiti sě v službu komu zasvětit se; oddat se, věnovat se službě: *posvětit jako oběť, obětovat; oslavit*
posviecenie,-ie n. *osvětlení; zasvěcení, posvícení* (v. posvěcenie)
posvietiti, -cu, -tíš dok. *posvítit; osvětlit, rozjasnit; zasvítit, svitnout*
posvrchu adv. *na povrchu, vnějškově:* tento svět zevnitř i posvrchu má tvárnost velmi nádobnú
posýřiti, -řu, -říš dok. *změnit v sýr, dát zesýrovatět*
posytiti, -cu, -tíš dok. *nasytit;* - posytiti sebe *nasytit se, najíst se*
poščekati, -aju, -áš dok. (na koho, co) *poštěkat, zaštěkat*
poščenie, postěnie, -ie n. *postění, zachovávání postu*
poščiediti, -z'u, -díš dok. *ušetřit, zachovat; propůjčit*
poščívanie, -ie n. *poštívání, popuzování, popichování; ponoukání* (v. též podščievanie)
poščívati, -aju, -áš ned. *poštívat, popuzovat, podněcovat, ponoukat, svádět, dráždit* (v. též podščievati)
poščvati, -ščuju, -štiji, -eš dok. *poštvat, popudit, podráždit*
pošepmo adv.*pošeptmo, šeptem, tiše, potichu*
pošeptač, -ě m. *našeptávač, špatný rádce*
pošeptati, -pcu, -pceš dok. *pošeptat; našeptat, vnuknout, poradit*
pošeřěditi sě, -z'u, -díš sě dok. *znečistit se, poskvrnit se; zhanobit se*
pošetřiti, -řu, -říš dok. (koho, čeho) *podívat se (na koho, co)*, *všimnout si, věnovat pozornost*
pošíjek, -jka, jku m. *udeření do šíje, záhlavec, pohlavek*

pošíjkovati, -uju, -uješ ned. *bít po šíjí, pohlavkovat*
pošířiti (sě), -řu, -říš (sě) dok. *rozšířit, zvětšit (se)*
pošivač, -ě m. *vyšívač, krumpléř*
pošívaný adj. *vyšívačský, krumpléřský:* dielo pošívané
poškoditi, -škoz'u, -škodíš dok. (komu, čemu) *uškodit, ublížit, způsobit škodu; porušit, poskvrnit*
poškřěk; poškvrn- v. poskřěk; poskvrn-
pošlý adj. *vzešlý, přišlý*
pošmakati, -aju, -áš dok. *ohmatat, ohledat*
pošmúrně adv. *zasmušile*
pošmúrník m. *zachmuřený, zamračený, zasmušilý člověk*
pošmournost, -i f. *pošmournost; zachmuřenost; pokrytectví, licoměrnost*
pošmúrný adj. *pošmourný, pochmurný, zasmušilý*
pošmúřený adj. *zamračený*
pošmúřiti, -řu, -říš dok. *zachmuřit, učinit pošmourným, zasmušilým;* pošmúřiti tvář svú zachmuřit se, zamračit se; - pošmúřiti sě *zachmuřit se, zamračit se; zarmoutit se, rozlítostnit se; dopustit se přetvářky, zachovat se naoko nějak:* jako by zákon drželi, pošmúří sě lstivě
pošmuřovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *rmoutit se, pociťovat zármutek*
pošpil-, pošpíl- v. pospil-, pospíl
póštie, -ie n. *vyjití, vzejíti*
pošva, pochva f. *pochva, pouzdro na ochranu čepele zbraní*
pošvář, -ě m. *výrobce pochev*
pot m. *pot, pocení; útrapa, strádání, trýzeň;* potiti sě krvavým potem potit krev, trpět; *těžká práce, námaha, úsilí;* lokati, žráti čí pot a krev *týt z potu a krve někoho, vykořisťovat*
potad adv. *potud, dosud, doposud*
potáhati, -aju, -áš ned. *popotahovat, tahat, táhnout*
potáhnúti, -táhnu, -tiehneš (impf. -tiehniech; aor. -tah, -těže) dok. (přěd sě) *zatáhnout, zavléci; přitáhnout; vytáhnout;* potáhnúti na sě uvalit na sebe, přivodit si; zavinit si; *vytáhnout (s vojskem), vyrazit;* potáhnúti k smrti začít umírat, upadnout do agónie; - potáhnúti sě *vydat se, pustit se*
potahovati, -uju, -uješ ned. (koho, co k čemu, na co) *přitahovat, přivádět, svádět (k čemu)*
potajiti sě, -ju, -jíš sě dok. *ukrýt se, skrýt se, schovat se*
potakač, -ě m. *přívrženec; přitakávač, lichotník*
potakánie, -ie n. *potakávání, přitakávaní, přisvědčování, souhlas; lichocení*
potákati, -aju, -áš ned. *potakávat, přitakávat, souhlasit*
potaknúti, -nu, -neš dok. *přisvědčit*
potaz m. *dotázání, otázka; porada; nález na soudě; rozmýšlení, váhání:* bez potaza bez váhání
potázanie, -ie n. *dotaz;* potázanie učiniti poradit se
potázati, -tiežu, -tiežeš dok. (koho) *otázat, zeptat se na někoho;* - potázatí sě *optat se, poradit se*
potazovati, -uju, -uješ ned. (koho, čeho) *dotazovat se, tázat se, ptát se;* - potazovati sě (s kým) *obracet se o radu, radit se*
potbati, -tbaju, -áš dok. *dát si pozor, všimnout si*
potčenie, -ie n. *klopýtnutí; pochybení, chyba*
potčivý adj. *klopýtavý; chybující; klamající*
potéci, -teku, -tečeš (aor. -tek, -teče) dok. *dát se do běhu; vytrysknout, vyřinout se*
poteklý adj. *neřádný, špatný, nehodný*
potepati, poteti, -tepu, -eš dok. (koho) *natlouci, ztepat, pobít*
potesati, -šu, -šeš ned. *potírat, potlačovat, utlačovat, utiskovat, trápit*
potestát (obyč. pl. potestátové) m. mocnosti, vládci (jeden z tzv. kůrů andělských)
potěščiti sě, -šču, -ščíš sě ned. *táhnout se, vléci se (s něčím)*
potěšenie, -ie n. *potěšení, potěcha, útěcha, povzbuzení, posilnění:* potěšenie jmieti, bráti (skrze koho, co; v kom, v čem; z čeho) mít, čerpat potěšení, útěchu, posilu; potěšenie vzieti načerpat potěšení, útěchu, posilu
potěšený, potěšitedlný (pětislab.) adj. *utěšený, skýtající potěšení, potěšitelný*
potěšitel, -e m. *potěšitel, utěšitel, těšitel*

poteti; potěže v. *potepati; potáhnúti*
potiepati, -aju, -áš dok. *naložit si, pobrat, vzít na sebe (jako náklad):* jiní toho břemene na svú pleci potiepali
potieti, -tnu, -tneš dok. *podtít, porazit, skácet* (v. též podtieti)
potiežu v. potázati
potichnúti, -nu, -neš dok. *potichnout, utichnout, utišit se, polevit, zmírnit se; ustat, pominout:* nepotichne bolest má
potínati, -aju, -áš ned. *podtínat, porážet, kácet, sekat* (v. též podtínati)
potískanie, -ie n. *tíseň, sužování, soužení, trápení, útisk*
potískati, -aju, -áš, **potiskovati,** -uju, -uješ ned. *tlačit, tisknout; utiskovat*
potisknúti, -nu, -neš dok. *zatlačit; zaútočit; použít nátlaku* (v. též podtisknúti)
potišiti sě, -šu, -šíš sě dok. *utišit se*
potiti, pocu, potíš ned. (koho, co) *opocovat, propocovat, skrápět, třísnit potem;* potiti sě *potit se; lopotit se, namáhat se:* potiti sě v dielech, *v úsilí v potu tváře, těžce, usilovně pracovat* (v. též pot)
pótka, půtka f. *potkání:* otec vyšel jim v puótku vstříc, naproti*; co člověka potká, příhoda, zvlášť nepříjemná, strádání:* bál by sě chudoby nebo půtek nebo zahynutí; *tupení*
potkajúcí adj. *takový, se kterým se (teprv) setkáme, budoucí:* přestálý hřéch, ne potkajúcí
potkánie, -ie n. *setkání, boj, utkání*
potkaný adj. *způsobený, přivoděný*
potkati, -aju, -áš dok. (koho) *stihnout (výtkou), napadnout; potkat;* - potkati sě *utkat se*
potknúti, -nu, -neš dok. *strčit; zarazit;* (na koho) *narazit, napadnout koho;* potknúti sě *klopýtnout, chybit:* potknu sě v sloviech zmýlím se
potkysiti, -šu, -síš dok. *zachvátit, napadnout, postihnout:* smrt potkysí jej
potkyšenie, -ie n. *zásah, podnět, impuls*
potkyšovati, -uju, -uješ ned. *postihovat, zachvacovat, napadat*
potlačenie, -ie n. *potlačení, utlačení, utisknutí; pošlapání, pošpinění, zhanobení, pokoření; rozmačkání, rozšlapání, rozdupání*
potlačený adj. *pošlapaný, zneuctěný, potupený*
potlačitel, -e m. *potlačitel, utlačitel, porobitel, přemožitel; hanobitel; odpůrce* (v. též podtlačitel)
potlačiti, -ču, -číš dok. *potlačit, zničit; pošlapat* (v. též podtlačiti)
potlačovati, -uju, -uješ ned. *potlačovat, utlačovat, utiskovat; rozšlapávat, pošlapávat, udupávat; hanobit, tupit, pokořovat* (v. též podtlačovati)
potlačúcí adj. *potlačující, ponižující, pokořující*
potlúci, -tluku, -tlučeš dok. *zatlouci, zaklepat*
potnicě, -ě f. *(potní) šátek, rouška*
potný adj. *potní, potný, na pot;* potná rúcha potní šátek, rouška; *těžký, namáhavý;* potný chléb těžce, těžkou prací dobytý
potóček, -čka, -čku m. *potůček, stružka, pramínek*
potočiti, -ču, -číš dok. *zatočit; obrátit:* potoči na ni svú žerdi; (koho) *vyslat, poslat:* potočichu posel brzý; - potočiti sě *vytratit se* (srov. podtočiti)
potočitý adj. *poddajný, povolný, přístupný, ochotný, svolný*
potóčkový adj. z potóček: obnaží sě dno potóčkové
potočný, potokový adj. *potoční*
potok m. *potok, tok, proud; pramen, zdroj; hojnost*
potomek; -mka, -mku m. *zadní část, pozdější část; zadek, záda; hřbet;* ku potomku napotom, na později; život. *nástupce, následník, pokračovatel*
potomní, potomný adj. *potomní, jsoucí za někým vzadu; budoucí, pozdější, další, následující:* u potomniech časiech v budoucích časech, v budoucnu, později; zpodst. m. *následovník, pokračovatel;* pl. *potomstvo* (všechna další pokolení)
potomník m. *potomek; nástupce*
potomnost, -i f. *budoucnost, pozdější doba; potomstvo, další pokolení*
potonovati -uju, -uješ ned. *tonout, topit se:* (Pavel) třikrát na moři potonoval

potonúti; -nu, -neš dok. *potopit se, ponořit se;* (v čem) *pohroužit se do něčeho, být zachvácen čím; utopit se*
potopiti, -p'u, -píš dok. *potopit; utopit:* v marnosti svět tento jest potopen utápí se; *seslat potopu, zatopit, zaplavit*
potopovati, -uju, -uješ ned. *zaplavovat; zatápět;* - potopovati sě *potápět se, topit se; utápět se v čem, upadat do čeho*
potracenie, -ie n. *ztracení, pozbytí, ztráta*
potracený adj. *potracený, nedonošený; ztracený, zmizelý*
potráčěti, -ěju, -ieš, **potracovati;** -uju, -uješ ned. *ztrácet, pozbývat, přicházet o co*
potratiti, -cu, -tíš dok. *ztratit; potratit; zmařit;* - potratiti sě *ztratit se, zmizet*
potresktánie, -ie n. *pokárání, napomenutí; výtka*
potresktati, -aju, -áš dok. *pokárat; potrestat*
potrhati, -aju, -áš ned. *vytrhávat, prudce vyjímat:* potrhati z nožnic mečě vytrhávat meče z pochvy; - potrhati sě *trhat, škubat sebou; utrhat se*
potrhnúti, -nu, -neš dok. *vytrhnout, vytasit, chopit se;* potrhnúti koně *trhnutím zastavit;* - potrhnúti sě *trhnout sebou* (srov. podtrhnúti)
potrkoliti, -ľu, -líš dok. *(kyji) potlouci, ztlouci*
potrpěti, -p'u, -íš dok. *strpět, vytrpět, trochu utrpět*
potrúbiti, -b'u, -íš dok. *zatroubit*
potruditi sě, -truz'u, -díš sě ned. *namáhat se*
potrúsiti, -šu, -síš dok. *posypat, nasypat; poházet; rozházet*
potruskati, -aju, -áš ned. *dávat znamení, vybízet; mrkat (na znamení)*
potržěti, -ěju, -ieš dok. *podnítit, pobídnout, povzbudit*
potržiti sě, -žu, -žíš sě dok. (o co*) smlouváním vytěžit, vysmlouvat zisk*
potržka f. *bitka, srážka, potyčka; roztržka; různice, spor*
potřěba f. *potřeba, stav nedostatku, nouze:* u potřěbu když bude potřeba, v nouzi; *potřebná věc, výživa, živobytí*
potřěbenstvie, -ie n. *potřeba; nutnost; doba potřeby*
potřěbicě, -ě, **potřěbička, potřěbka, potřiebka** f. demin. z potřěba
potřěbie, -ie n. *potřeba;* adv. *třeba, potřebí*
potřěbně adv. *potřebně, nutně;* jest (naj)potřěbnějie koho, *čeho je nejvíc třeba; vhodně, užitečně:* potřebně (Pán) všem věřícím na svět přišel jest
potřěbnost, -i f. *potřeba*
potřěbný adj. *potřebný, užitečný; nutný, nepostradatelný; potřebující; potřěbná věc* (tělesná) *potřeba*
potřěbovánie, -ie n. *žádost; požadavek; prosba*
potřěbovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *potřebovat; žádat (si)*
potřěbujúcí, -ieho zpodst. m. *potřebný, chudý člověk, chudák*
potřěnie, -ie f. *záhuba, pohroma*
potřěný adj. *prošlapaný, vyšlapaný:* potřěnú cestú pójdeme
potřepovati, -uju, -uješ ned. *poplácávat, ohmatávat*
potřěsený adj. *roztřesený, rozkymácený, třesoucí se, zmítající se*
potřěvie, -ie n. *droby, jitrnice a jelita*
potřiebka v. potřěbicě
potřiesti, -třasu, -třěseš dok. *potřást, zatřást, zatřepat; zakývat*
potřieti, -tru, -třeš dok. (čeho) *setřít; potřít; zničit; porazit;* - potřieti sě *vyhrnout se:* z města sě silně potřěchu; *protlačit se:* potřě sě tam bez ohledy, kdež ciesař v stolici sedí (srov. podtřieti sě)
potud adv. *potud, posud, doposud; toho potud! dost toho!; dost o tom, stačí!; odtud, od té chvíle, nadále*
potuchlost, -i f. *zesláblost, slabost, oslabenost, ochablost:* potuchlost v rozumu
potuchlý adj. *oslabený, zesláblý; slabý; pohaslý, vyhaslý; potemnělý:* s očima potuchlýma
potuchnúti, -nu, -neš dok. *potuchnout, pohasnout, zhasnout; potemnět, zčernat:* jak potuchlo zlato!; *zeslábnout, zaniknout;* (v čem) *ochabnout, zemdlít*

potuchovati, -uju, -uješ ned. *slábnout, ochabovat*
potúlati sě, -aju, -áš sě dok. *potoulat se, projít se, vyjít si*
potuliti, -ľu, -íš dok. *schlípit, schlípnout*
potulně adv. *pokorně, zkroušeně, poníženě*
potulovati sě, -uju, -uješ sě ned. *potulovat se, procházet se; bloumat*
potupa f. *pohrdání*
potupědlný (čtyslab.) adj. *potupitelný*
potupenie, -ie n. *pohana, pomluva, osočení*
potupený adj. *opovržený, zavržený, odmítnutý, pokořený, ponížený; nízký; ubohý, podřadný*
potupitedlný (pětislab.) adj. *odsouzeníhodný, žavrženíhodný, hanebný; opovrhovaný*
potupitedlně (pětislab.) adv. *opovážlivě, pohrdavě*
potupiti, -p'u, -píš dok. *potupit;* (koho, co) *pohrdnout (kým, čím),- zavrhnout (koho, co), odmítnout;* (koho za koho) *osočit, označit koho za koho*
potupně adv. *potupně, opovržlivě, pohrdavě, hanebně; ohavně*
potupník m. *hanobitel, kdo odsuzuje, pohrdá; odpůrce, ničitel, rušitel*
potupnost, -i f. **potupovánie,** -ie n. *pohrdání, opovrhování, nevážnost, odpor, přezírání*
potup'úcí, potupujúcí adj. *hanobící, osočující, utrhačný, potupný, hanlivý*
potupný adj. *opovržený, opovrženíhodný*
potupovati, -uju, -uješ ned. *tupit, znevažovat; zahanbovat; odsuzovat*
potúžiti, -žu, -íš dok. (na koho, co) *postěžovat si;* (po kom, po čem) *zatoužit*
potvora f. *obluda, netvor; polozvíře, satyr, faun; živočich, zvíře, tvor, stvoření; modla, idol*
potvorně adv. *pitvorně, zpotvořeně, výstředně*
potvornost, -i f. *pitvornost, potvornost*
potvorný adj. *pitvorný, potvorný*
potvořený adj. *potvorný, zpotvořený, ohyzdný*
potvořiti sě, -řu, -íš sě ned. *pitvořit se; zohyzďovat se*
potvrdcě, -é m. *upevňovatel, posilovatel*
potvrditi, -tvrz'u, -díš dok. (koho, čeho, zřid. co) *učinit tvrdším, zpevnit, posílit;* (koho v čem, na čem) *utvrdit, povzbudit koho v čem;* (koho, čeho) *potvrdit, schválit; doložit, dokázat;* (koho kým, čím, v co, k čemu) *potvrdit (v nějaké funkci), ustanovit, dosadit:* hospodářem jeho potvrdichu
potvrdně adv. *souhlasně, příslušně*
potvrzenie, -ie n. *utvrzení, upevnění*
potvrzený adj. *potvrzený, schválený, uznaný; utvrzený, posilněný, potvzbuzený; pevný, silný*
potvrzěti, -ěju, -ieš, **potvrzovati,** -uju, -uješ ned. *činit tvrdým, utvrzovat, stvrzovat; upevňovat, posilovat*
potvrzovánie, -ie n. *potvrzování, schvalování, stvrzování*
potýkanie, -ie n. *půtka, potyčka*
potýkati, -aju, -áš ned. (koho, čeho, co) *potkávat; napadat, útočit; zasahovat, postihovat; týkat se, vztahovat se*
potýkávati, -aju, -áš ned. (koho, čeho) *napadat, útočit*
potykovati, -uju, -uješ ned. *potkávat; nepadat;* - potykovati sě *potýkat se, bojovat*
poučenie, -ie n. *poučení, ponaučení, zasvěcení do čeho*
poušek (trojslab.), -ška, -šku m. *udeření po uchu, pohlavek*
poutuchnúti, -nu, -neš dok. *poněkud utuchnout, zeslábnout, oslábnout*
povab m. *prostředek, nástroj k vábení, lákání, podněcování; dráždění*
povábiti, -b'u, -íš dok. (koho) *zvábit; přivolat; zavolat někoho k sobě*
povabovati, -uju, -uješ ned. *lákat*
povada f. *hádka, rozbroj, různice; vada, chyba*
povaditi sě, -vaz'u, -vadíš sě dok. *povadit se, pohádat se*
povaha f. *povaha, založení; podstata, ráz, charakteristický rys; podmínka, předpoklad, náležitost*
pováhati, -aju, -áš dok. *zaváhat; zaotálet; zameškat, zmeškat*
poval[1] m. *pád, porážka, pobití*

poval[2] m. *sochor, kyj; silná dřeva*
pováleti, -eju, -éš ned. smiech pováleti (kým, čím) tropit si smích, posměch
povaliti (sě), -ľu, -íš (sě) dok. *přivalit (se)*
povalovati, -uju, -uješ ned. *ničit, svrhávat, hubit, rušit*
povarovati, -uju, -uješ dok. *odstoupit, vzdálit se*
povážiti, -žu; -žíš dok. (čeho) *obětovat; dát v sázku, všanc;* - povážiti sě *odvážit se*
považovati, -uju, -uješ ned. *riskovat, dávat v sázku; všanc*
pověčšenie, -ie n. *zvětšení; zvýšení*
pověděnie, -ie n. *to, co někdo řekl; povědění, výrok*
pověděný adj. *pověděný, řečený, jmenovaný; zmíněný, uvedený:* věci napřed pověděné
pověděti, -viem (-vědě), -vieš dok. *povědět, říci, vyhlásit; vyzpovídat se*
poveličiti, -ču, -číš dok. *učinit velkým, mocným, významným*
pověnúti v. povieti
pověnutie, -ie n. *povanutí; zavanutí, závan*
pověrek, -rka, -rku m. *pověra; nepravá, scestná víra*
pověřiti, -řu, -íš dok. *uvěřit*
pověsmo n. *otep několika obláčů (svazečků) lnu*
pověst, -i f. *vyprávění, pověst, zvěst; zpráva, rozprávka; podobenství, přirovnání, průpověď obsahující životní moudrost; souhrn názorů o něčem;* pl. Pověsti *biblická Kniha přísloví;* u pověst, u pověsti, *na pověst* za předmět zábavy, posměchu: učiněn jsem jím na pověst
povésti, -vedu, -eš dok. (co) *začít vést; učinit, udělat, vykonat* (o dobrých skutcích)
pověstník m. *klepař*
pověstný adj. *pověstný:* pověstné slovo *klep*
pověstovati, -uju, -uješ ned. *hrát a zpívat někomu na posměch*
povětrní, povětrný (trojslab.), **povětřní, povětřný** adj. *povětrný, vztahující se k povětří, ovzduší:* voda na oblaciech povětřních; *větrný, vztahující se k větru:* šuměnie povětrné; *bezvýznamný, nepodstatný, planý:* slova povětrná; *neskutečný, pomyslný, zdánlivý*
povětřie, -ie n. *vzduch; vánek; vítr, vichřice; ovzduší;* u povětří v oblacích; *počasí*
povézti sě, -vezu, -eš sě dok. *rozjet se, vyjet*
pověžný, -ého zpodst. m. *strážný, hlásný*
poviděti, -viz'u, -vidíš dok. (čeho) *pohledět na něco; uvidět;* (sobě o čem) *ohlédnout se po čem;* sediece nad nimi povizeli potěšili, pokochali se pohledem na ně
poviedati, -aju, -áš ned. *povídat, říkat, mluvit; ohlašovat, oznamovat*
poviestka f. *vypravovaní, povídka, historka*
povieti, -věju, -eš, **pověnúti,** -nu, -neš dok. *zavanout, ovanout*
povievati, -aju, -áš ned. *povídat, vát, vanout*
povíjěti, -jěju, -jieš dok. *povíjet, ovinovat, zavinovat;* - povíjěti sě *pohybovat se, hýbat se*
poviklati, -ľu, -eš dok. (kým, čím) *potřást; zatřást*
poviniti, -ňu, -níš dok. *uznat vinným*
povinný adj. (komu, čemu) *povinný;* býti povinen *povinen, zavázán;* býti povinen k čemu, čeho být postižen čím: každý bude povinen k súdu; býti povinen komu, čemu škodit komu, poškozovat koho, být vinen
povinovatý adj. *povinný, dlužný*
poviseti, -šu, -síš, **povisnúti,** -nu, -neš dok. *zůstat viset*
poviti sě, -v'ú, -vieš sě (imper. -ví sě) dok. *zavinout se*
povláček, -čka, -čku m. *záchvat (smutku, bolesti)*
povláčeti sě, -ěju, -ieš sě ned. *vláčet se*
povlačitý v. pavlačitý
povlaka f. *povlak; oční zákal*
povléci[1], -vleku, -vlečeš dok. *začít vléci; odvléci, odnést;* - povléci sě bud. čas k vléci sě: *jít, jet, táhnout, ubírat se: vléci se, táhnout se*
povléci[2], -vleku, -vlečeš dok. *povléci, pokrýt, potáhnout;* - povléci sě (o očích) *zastřít se, potáhnout se něčím neprůhledným*
povlečený adj. *povlečený, potažený, pokrytý; oblečený*
povlovně adv. *mírně, laskavě; vlídně* (srov. povolně)

povlovný adj. *mírný, příjemný, vlídný;* (v čem, čemu, komu) povloven býti být po vůli, být srozuměn s čím, souhlasit (srov. povolný)
póvod m. *vedení, řízení; soudní řízení; oprať; podnět, popud, naučení; původce, strůjce; vůdce*
povodeň, -dně, **povolně,** -ě f. *povodeň, záplava, zátopa, příval; velké množství, spousta něčeho zhoubného, ničivého, nepřátelského* (hříchu, protivenství ap.)
povodniti, -ňu, -níš dok. *zaplavit, zatopit*
povodný[1] adj. *bohatý na vodu, rozvodněný*
povodný[2] adj. *jsoucí z tvárné látky, z materiálu schopného zpracování*
povojovati v. pobojovati
povolánie, -ie n. *zavolání, svolání; vyzvání, výzva, pozvání; poslání, svěřený úkol povolání, stav*
povolaný adj. *povolaný, zavolaný, pozvaný; ustanovený, určený*
povolati, -aju, -áš dok. (co, koho, na koho) *zvolat, zavolat;* (koho, na koho, ke komu, čemu) *modlit se, vzývat, s prosbou se obracet;* (koho) *zavolat, přivolat, obeslat; pozvat:* povolajte jich na svatbu; *povolat, shromáždit;* (koho, před koho, k čemu, v co) *předvolat, povolat k zodpovědnosti*
povolávati, -aju, -áš ned. *pokřikovat; povolávat*
povolenie, -ie n. *svolení, souhlas; povoleni, ústupek*
povoliti, -ľu, -líš dok. *povolit, dovolit, připustit, dopustit; ponechat, popřát volnost; popřát, dopřát co komu; ustoupit komu v čem; souhlasit, dát za pravdu; podvolit se, podřídit se; oddat se komu, svolit k pohlavnímu styku* (o ženě); *podlehnout, poddat se čemu*
povolně adv. *povolně, ochotně, svolně; laskavě, vlídně, po dobrém, bez násilí* (srov. povlovně)
povolnost, -i f. *ochota, svolení, souhlas*
povolný adj. *povolný, ochotný, svolný, poddajný; laskavý, vlídný; příznivý, vhodný* (srov. povlovný)
povolovánie, -ie n. *povolování, dopřávání volnosti; uvolněnost, nevázanost, bujnost*
povolovati, -uju, -uješ ned. *připouštět, uvolovat se, dovolovat*
povolujúcí, -ieho zpodst. m. (komu) *přívrženec, stoupenec, vyznavač, následovník (koho)*
povoněnie, -ie n. *čich* (smysl)
povoněti, -ěju, -ieš dok. (čeho) *přivonět, přičichnout (k čemu), ucítit vůni*
povrátiti, -vrácu, -tíš dok. *vyvrátit, zbořit; převrátit, obrátit*
povraz m. *provaz*
povrazec, provazec, -zcě, **povrázek,** -zka, -zku m. *provázek*
povrci, -vrhu, -vržeš dok. *odhodit, zahodit, pohodit; zavrhnout, zamítnout, odmítnout; povalit, porazit, srazit; pobořit, zbořit;* povrci na zemi koho, co zahubit, zničit, srovnat se zemí; *hodit, vrhnout;* - povrci sě *vrhnout se, padnout*
povrhel, -hle m. *něco opovrhovaného, nepotřebného, vyvrženého nebo odhozeného* (odpadek, vyvrhel)
povrhlý adj. *opovržený, zavržený, vyvržený*
povrchu adv. *nahoře, navrchu, na povrchu;* předl. (s gen.) navrch, nad: tmy biechu povrchu propasti
povrtěti sě, -vrcu, -vrtíš sě dok. (na čem) *povrtat se v čem, chvíli se něčemu věnovat, zastavit se u něčeho*
povrtlati, -tľu, -tleš, **povrtrati,** -třu, -třeš dok. (v čem) *poreptat, zareptat na*
povržený adj. *odhozený, zahozený; opovržený, přehlížený; určený, stanovený*
povslun předl. (s gen.) (hvězdy) povslun sluncě běhají kolem slunce (?)
povstalý adj. *povstavší, který povstal, postavil se (proti čemu)*
povstati, -stanu, -neš dok. *povstat, vstát; vzchopit se, nabrat síly, odhodlat se probudit se; postavit se na odpor, vzbouřit se; vzniknout, vzejít, objevit se; zvednout se k odchodu, odejít;* (před kým) *povstat na pozdrav, povstáním pozdravit;* povstati vojensky vojensky napadnout
povstávati, -aju, -áš ned. *povstávat, vstávat, vzchopovat se, odhodlávat se; zvedat se; vyvyšovat se, stávat se zpupným, pyšným; stavět se na odpor, bouřit se; vznikat, vzcházet, objevovat se*
povyk m. *povyk, hluk, křik, vřava; zmatek, chaos; žaloba*

povysk m. *povyk, hluk, křik*
povýšenie, -ie n. *povýšení; povýšenost*
povýšiti, -šu, -šíš dok. *povýšit, povznést; pozvednout, zvednout:* povýšiti hlasu zvednout hlas; povýšiti moci, dóstojenstvie dát větší moc, vyšší hodnost; *zvýšit; býti povýšen* zpychnout, stát se pyšným, zpupným
povyšnost, -i f. *výtečnost, znamenitost*
povýšný adj. *povznesený, obrácený k vyššímu světu:* povýšná mysl povznesená
povyšovánie, -ie n. *povyšování se, vyvyšování se; vyvyšování, vynášení, oslavování*
povyšovati, -uju, -uješ ned. *povyšovat, povznášet; pozvedat, zvedat;* povyšovati hlasu pozvedat hlas; *vyvyšovat, vynášet;* - povyšovati sě *vyvyšovat se; vypínat se*
povývati, -aju, -áš ned. *povývat, přerušovaně výt:* vlcie počěchu povývati
povzdál adv. *opodál, stranou; daleko*
povzdáliti, -ľu, -íš dok. (čeho) *zdržet, protáhnout co*
povzdalovati, -uju, -uješ ned. *oddalovat, zdržovat*
povzdiviti sě, -v'u, -víš sě dok. *podivit se*
povzdržěti (sě), -žu, -žíš (sě) (příč. čin. -držal, -držěli) dok. *počkat*
povzdvíhanie, pozdvíhanie, -ie n. *pozvedání; zvedání:* povzdvíhanie božieho těla tzv. *pozdvihování při mši; vyzdvihování, vynášení*
povzdvíhati, pozdvíhati, -aju, -áš, **pozdvihovati,** -uju, -uješ ned. *pozdvihovat; pozvedat, zvedat; povznášet, činit lepším;* - povzdvíhati, pozdvihovati sě *pozvedat se, zvedat se, povznášet se; vynášet se, chlubit se; vyvyšovat se*
po(v)zdvihnúti sě, -nu, -neš sě dok. *pozvednout se; povznést se* (v. též podvihnúti sě)
po(v)zdviženie, -ie n. *pozdvižení, vyzdvižení; pýcha, zpupnost; probuzení, vyvolání, vzbuzení*
povzhrdati v. pohrdati
povzléci, -lahu, -lehu, -ležeš dok. (na čem) *nalehnout, položit se na co, opřít se o co; rozložit se, rozsadit se:* kázal zástupu povzléci
povznésti sě, -nesu, -š sě dok. *povznést se, nabýt větší vážnosti;* povznese sě, srdce v chlúbu zpyšní
povznieti, -ňu, -níš dok. *zaznít, zazvučet, ozvat se;* povzníta uši koho, komu zazní v uších komu; povzníti v trúby zatroubit
povzpětiti sě, -pěcu, -tíš sě dok. *vzdálit se*
povztáhnúti, -nu, -neš dok. (k sobě) *stáhnout, strhnout*
povztéci sě, -vzteku, -češ dok. *vzteknout se, onemocnět vzteklinou*
povzvésti, -vedu, -eš dok. *pozvednout, zvednout; vzbudit, vyvolat koho;* - povzvésti sě *povstat, zvednout se na odpor*
povzvučěti, -ču, -číš dok. *zahřmít; zaburácet*
povždy adv. *vždy, stále, pořád*
po-z- v. též po-vz
pozapomínati, -aju, -áš ned. (co) *poněkud zapomínat, pozapomínat na něco, zanedbávat něco* (srov. pod zapomenúti)
pozastaviti, -v'u, -víš dok. *zarazit, zastavit (v řeči);* - pozastaviti sě na *chvíli se zastavit*
pozatemniti, -mňu, -mníš dok. *pozatmít, učinit poněkud temným*
pozatměti sě, -ěju, -ieš sě dok. *pozatmít se, potemnět, pohasnout*
pozbledělý, adj. *pobledlý*
pozblúditi, -blúz'u, -díš dok. *pobloudit*
pozbýti, -budu, -eš dok. (čeho) *zbavit se, zprostit se něčeho; pozbýt, být zbaven čeho, přijít oč*
pozbytie, -ie n. (čeho) *zbavení se, osvobození se od něčeho*
pozbývati; -aju, -áš ned. (čeho) *zbavovat se, osvobozovat se od něčeho, zprošťovat*
pozdě adv. *pozdě;* pozdě hodě v pozdní čas, pozdě
pozditi (sě), -ždu, -zdíš (sě) ned. *prodlévat, otálet, váhat, opožďovat se*
pozdní adj. *pozdní; váhavý, loudavý, pomalý, liknavý*
pozdrav-; pozdv- v. posdrav-; povzdv-
pozední adj. *hradební, jsoucí na hradbách:* hlásní pozední
pozerovati; pozhřieti v. pozorovati; požřieti
pozinúti; -nu, -neš dok. *pohltit, pozřít*

pozlata f. *pozlacení, zlatá vrstva*
pozlatitý adj. *pozlacený*
pozlehčiti, -ču, -číš dok. *trochu zlehčit*
poznalý adj. *zkušený, znalý; osvědčený; poznaný*
poznamenati, -aju, -áš dok. (koho, čeho) *zaznamenat, všimnout si*
poznáníčko n. *malá znalost, malá vědomost*
poznánie, -ie n. *poznání, přiznání;* poznánie milostivé tělesné obcování (z lásky)
poznaný adj. *poznaný, zjevný, pravý;* (v čem) *proslulý čím*
poznati, -aju, -áš dok. *poznat;* poznati koho, poznati sě s kým (tělesně) oddat se pohlavnímu styku s někým; (koho kým, za koho) *uznat;* (co o čem) *vypovědět co o čem; volat, povolávat, přivolávat; vyzývat, vybízet*
poznavač; -ě m. *vyznavač*
poznavatel, -e m. *znalec*
poznávati, -aju, -áš ned. *vyznávat;* - poznávati sě *vyznávat se; souložit*
pozobati, -b'u, -eš dok. (něčeho) *pojíst* (v malém množství)
pozornost, -i f. *pozoruhodnost, vzácnost, výjimečnost*
pozorný adj. *pozoruhodný, vzácný, výjimečný; spolehlivý, věrohodný*
pozorovánie, -ie n. *podívání*
pozorovati, pozerovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *dávat pozor, pozorovat; pohlížet, dívat se nač; poslouchat*
pozóstati, -stanu, -staneš dok. *zůstat, setrvat;* (koho, co) *zanechat, opustit*
pozóstávati, -aju, -áš ned. *zůstávat, setrvávat, trvat*
pozóstaviti, -v'u, -víš dok. (komu co) *ponechat, nechat*
pozovovati, -uju, -uješ ned. *zvát, vyzývat, vybízet*
pozpěvovati, -uju, -uješ ned. *prozpěvovat, občas zpívat*
pozpoviedati sě, -aju, -áš sě dok. *vyzpovídat se*
pozřieti[1], -zřu, -zříš dok. (koho) *podívat se na koho, všimnout si koho;* (v co) *podívat se, pohledět někam*
pozřieti[2] v. požřieti
pozúfati, -aju, -áš dok. (nad kým, nad čím, čeho, v čem) *pozbýt naděje, propadnout zoufalství*
pozúfávati, -aju, -áš ned. (v čem) *pozbývat naděje, zoufat si, propadat zoufalství*
pozvati, -zovu, -zóveš dok. (koho čeho) *oslovit, zavolat;* (koho kam, k čemu, nač) *pozvat, povolat, předvolat, obeslat;* (koho kam, kde) *svolat, sezvat;* (koho, kam, nač, k čemu) *vyzvat, vybídnout*
pozvávati, -aju, -áš ned. (koho ke komu) *(po)volávat, zvát, zvávat*
pozvoniti, -ňu, -níš dok. *zazvonit*
pozývati, -aju, -áš ned. *volat, povolávat, přivolávat; vyzývat, vybízet*
požádanie, -ie n. *touha, chtivost*
požádati, -aju, -áš dok. (koho, čeho) *požádat, poprosit; zatoužit po někom, něčem*
požalovati, -uju, -uješ dok. (komu čeho, co) *požalovat si, postesknout si, postěžovat si*
póžčíti; póžčovati v. požičiti; požíčěti
poždati, -ždu, -ždeš dok. *počkat, vyčkat*
požehnánie, -ie n. *požehnání;* aby byla na věky pamět jeho u požehnání aby byla slavná jeho památka, aby se slavila
požehnaný adj. *požehnaný; obdařený zvláštní milostí; blahoslavený*
požehnati, -aju, -áš dok. (koho) *požehnat koho, rozloučit se s kým*
požehrati, -aju, -áš dok. *trochu pohubovat*
požehrovánie, -ie n. *vyjadřování nespokojenosti, kárání, výčitka*
požělenie, -ie n. (čeho) *lítost, želení něčeho;* (ke komu) *soucit, útrpnost, soustrast*
požěleti, -leju, -léš dok. *postýskat si, politovat*
požertovati, -uju, -uješ dok. *zažertovat si*
požhřieti v. požřieti
požičenie, pójčenie, -ie n. *propůjčení*
požičený, pójčený adj. *půjčený, zapůjčený; propůjčený, udělený, svěřený, poskytnutý; dovolený*

požíčěti, pojíčěti, pójčěti, -ěju, -ieš, **požičievati, pójčievati,** -aju, -áš, **požičovati, póžčovati, pójčovati,** -uju, -uješ ned. *půjčovat, poskytovat půjčky; propůjčovat, udělovat, svěřovat; poskytovat, dávat, přiznávat, uznávat; povolovat, dovolovat, připouštět*
požičitel, -e m. *kdo půjčuje na úroky, lichvář*
požičiti, póžčiti, pójčiti, -ču, -číš dok. *půjčit, zapůjčit, poskytnout půjčku; propůjčit, udělit, svěřit, poskytnout, dát; povolit, dovolit;* pójčí-li pán buóh dá-li bůh; *připustit, uznat, přiznat*
póžička, pojička f. *půjčka, půjčení;* vzieti čso u pojičku od koho *vypůjčit si;* dáti (komu) v požičku půjčit, poskytnout půjčku
požierati, -aju, -áš ned. *požírat, hltat; pohlcovat, stravovat*
požieti, -žnu, -žneš dok. *požnout, pokosit; skosit, smést, zničit*
požitečnost, -i f. *užitečnost, účinnost*
požitečný adj. *užitečný, přinášející užitek*
požitek, -tka, -tku m. *zisk, užitek; obživa*
požiti, -živu, -eš dok. *užít, mít užitek z čeho; zažít, strávit; zkusit, zakusit*
požitý adj. *stravitelný; starý, letitý*
požívajúcí adj. *živící se, krmiti se*
požívanie, -ie n. *užití, užívání:* požívanie ženy souložení se ženou
požívaný adj. *požívaný, jedený*
požívati, -aju, -áš ned. (čeho) *živit se čím, krmit se čím;* požívati prsí živit se mateřským mlékem; požívati čeho zlým mít z něčeho zlo; (čeho) *užívat, čeho, těšit se z čeho, čemu; zastávat, vykonávat* (zvl. kněžský úřad); *používat, užívat, využívat:* požívati opatrnosti být opatrný; zle pošívati čeho zneužívat; (koho) *pohlavně obcovat s kým;* (koho, čeho jak) *zacházet, nakládat s kým, čím*
poživný adj. *živný, povzbuzující*
požlutalý, požlutalý, požlutílý, požlutlý adj. *nažloutlý, žlutavý, světlý, plavý*
požřěnie, -ie n. *pohlcení, sežrání*
požřieti, požhřieti, -žru, -žřeš, **pozřieti,** -zřu, -zříš dok. *pozřít, pohltit, spolknout, sežrat*
požvati, -žuju, -ješ dok. *okousat, otrhat*
pożženie, -ie n. *zapálení, zažehnutí*
prácě, -ě f. *námaha; nesnáz, těžkost, svízel; zaměstnání, služba*
prácička f. *nevelká námaha, nepatrné úsilí*
pracně adv. *namáhavě, usilovně, těžce; bídně, uboze, špatně, s utrpením*
pracný adj. *pracný, namáhavý;* pracná střieda střídání v práci, pracovní směna; *pracovitý; strastný; nemocný, ubohý, nuzný*
pracovati, -uju, -uješ ned. *namáhat se, usilovat, snažit se; trpět;* cěstami pracovati *putovat, konat cesty;* (polem) pracovati *válčit, bojovat*
pracovitě adv. *pracně*
pracovitý adj. *pracný, těžký; usilující*
pračcový adj. z pračec *prakový:* v oblúku pračcovém
práčě, -ěte n., *pračník, prakovník* m. *(nedospělý) bojovník střílející z praku*
pračec, -čcě m. *prak, válečný nástroj k vrhání kamenů* ap.
práček, -čka, -čku m. *malý prak*
práh m. *spodek dveřní zárubně, práh; horní část dveřní zárubně, spojovací trám nade dveřmi, překlad, nadpraží; okraj, hranice, mez*
prahnúti, -nu, -neš dok. *schnout, usychat, vysychat;* prahnúti o žiezni trpět, prahnout žízní; *prahnout, toužit, dychtit* (po čem)
prach m. *prach; prášek (lékárnický)*
práchno n. *něco zpráchnivělého, zetlelého, práchnivina, troud; zetlelost, ztrouchnivělost*
praj, prej adv. *prý*
prakovník v. *práčě*
praktika f. *pleticha, machinace*
pramen, -e m. *pramen, stružka, potůček; proud, tok; zdroj; větev, odnož, výhonek; větev, rodu; provazec ze zkroucených vláken; vedení, vodítko; opora*
pramenitý adj. *obsahující pramen:* studnice pramenitá

pramenný adj. *pramenitý:* jiné vody bývají pramenné
pranéř, -ě m. *pranýř*
pranie, -ie n. *praní; omývání, mytí, umývání; bití, tlučení*
prapořec, -rcě m. *praporec; prapor*
prapradietě; -ěte n. *praprapotomek*
prapravnúčě, -ěte n. *vnouče vnuka nebo vnučky*
prasě; -ěte n. *sele, podsvinče, mládě vepře, vepřík; vepř, prase*
prasec, -scě m. *sele, podsvinče, prasátko*
prasěcí adj. *prasečí*
prask m. *praskot*
praščědie, -ie n. *potomstvo*
praščěti, -šču, -ščíš ned. *praštět, praskat*
prašivina, prašivost, -i f. *prašivina, strupatost vznikající při kožní chorobě*
prašivý, prašlivý adj. *prašivý; velmi špatný, mizerný, ošklivý, hrozný*
prašný adj. *prašný; zaprášený; naplněný prachovým peřím, prachový*
práti, peru, péřeš ned. *prát; mýt, umývat; bušit, tlouci, bít*
práv[1] adv. *právě, zrovna;* práv jako právě tak jako, úplně jako; až práv, práv až až konečně, až teprve; *až do té doby, kdy:* vystúpi voda z studnicě, až jie práv zbýváše
práv[2] v. *pravý*
pravák, pravitel, -e m. *člověk užívající levé ruky stejně dobře jako pravé*
pravda f. *pravda; právo, spravedlnost; opravdovost;* v pravdě opravdu
pravdědlnost (trojslab.), -í f. *spravedlnost; spravedlivý, správný život*
pravdicě, -ě f. *pravda*
právě adv. *spravedlivě, správně, náležitě; pravdivě, podle pravdy; podle práva, právem; úplně, naprosto, zcela; právě, zrovna*
pravedlenstvie, -ie n., *pravedlnost* (trojslab.)
pravednost, -i f. *pravda, spravedlnost; ustanovení, příkázání*
pravedlivenstvíe, -ie n. *ustanovení, přikázání*
pravedlný (trojslab.), **pravedný, pravedlivý** adj. *spravedlivý, správný; pravdomluvný; upřímmý, poctivý*
pravenie n. *vypravování; báseň, skladba; výpověď*
pravený adj. *řečený, uvedený, zmíněný; přepravený*
pravicě, -ě f. *pravá ruka, pravice; pravá strana jako symbol spásy, štěstí;* na pravici, na praviciech na pravé straně, na čestném místě; *na pravici býti komu* chránit, hájit někoho; *přísaha*
pravidlnost (trojslab.), -i f. *spravedlnost, správnost*
pravidlo f. *měřidlo, měřicí šňůra, olovnice; tyč, hůlka, prut; obvod tělesa; kormidlo; směrnice, vzor, pravidlo, řád; omezení, meze; rejstřík, seznam, přehled*
pravitel v. *pravák*
praviti, -v'u, -víš ned. *pravit, říkat, vypravovat; vést na pravou cestu*
právnošě, -ě m. *zákonodárce*
právo n. *právo; výsada, zvyk; zákon, soud;* pl. práva *soupis práv, právní předpisy;* býti v právě *být v poddanství;* z práva podle práva, právem
pravomluvný, pravořěčný adj. *pravdomluvný*
pravota f. *spravedlivost, smysl pro správnost, spravedlnost*
pravoučec (čtyřslab.), -čcě, **pravouk** (trojslab.), **právuk** m. *právník, znalec práva*
pravovati, -uju, -uješ ned. *vypravovat; ospravedlňovat; připravovat, chystat*
pravý (jm. tvar práv) adj. *přímý, rovný; upřímný; správný, náležitý, řádný, patřičný; spravedlivý; oprávněný; jsoucí v právu, mající pravdu; nevinný, bez viny; pravdomluvný, pravdivý; skutečný, opravdový;* své viery *pravý* opravdový ve své věrnosti; *dokonalý; úplný, naprostý, hotový; přesný;* u pravé zořě právě za svítání; *pravý*
prázdn, (jednoslab.), -i, **prázdně,** -ě, **prázdna** f. *volný čas, prázdno, volno, nepracování, zahálení; marnost, zbytečnost; darebnost, ničemnost*
prázdník m. *zahaleč*

prázdniti, -ždňu, -zdníš ned. *nepracovat, odpočívat, mít prázdno; zahálet, lenošit;* (ot čeho) *upouštět od čeho:* nikdy neznáme prázdniti ot dobrých myšlení; (k čemu) *oddávat se* (čemu), *rád se něčím zabývat;* (čím) *nezabývat se čím, nechávat co zahálet;* (co) *vyprazdňovat, uprazdňovat*
prázdnivý adj. *zahálčivý; lenošivý*
prázdnomluvcě, -ě m. *mluvka; tlachal, žvanil*
pravdnomluvenie, -ie n. *tlachání, žvanění, plané řeči*
prázdnost, -i f. *prázdný čas; zahálka; marnost, pošetilost*
prázdnopěvec, -vcě m. *kdo zpívá prázdné, necudné písničky*
prázdný (jm. tvar prázden) adj. *prázdný; prázdný čeho jsoucí bez čeho, nemající co; opuštěný, oddělený, zbavený čeho;* býti prázden koho, čeho opustit někoho, něco, nechat čeho; *volný, svobodný, zproštěný čeho; nečinný, zahálející, lenivý, zahálčivý; nepoužívaný, ležící ladem; mluvící naplano, nedržící slovo; neúčelný, neužitečný;* prázdná žena, nevěsta nevěstka
práždňenie, prážňenie, -ie n. *napracování, odpočinek zahálka, nicnedělání:* práždňenie ot diela
Pražěnín (pl. Pražěné, gen. Pražan) m. *Pražan*
Pražka f. *Pražanka, pražská měšťanka*
pražma f. *pražené klasy nebo zrna nedozrálého obilí; obilná zrna vymnutá z klasů; první obilí, ovoce, úroda*
Pražsko n. *pražský soudní okrsek*
prdíval m. *povaleč*
prdnúti, -nu, -neš dok. *prdnout;* prdnúti v roh zalézt do kouta
preč, přěč, pryč, přič adv. *pryč*
predikátor m. *dominikán*
predikátorový adj. *dominikánský:* predikátorový zákon dominikánský řád
prej v. praj
prelát m. *představený, nadřízený, správce; prelát, vyšší církevní hodnostář*
prelátský adj. *příznačný pro nadřízené, správce; vlastní, příznačný vyšším duchovním; preláty učiněný, pocházející od nich:* z přikázání prelátského
prelátstvie, -ie n. *prelatura*
prém m. *lem, obruba, prýmek*
premovati; -uju, -uješ ned. *lemovat, ozdobovat, premováním; přikrašlovat, zastírat chyby*
pres m. *lis*
prevét m. *záchod*
prha f. *mouka z nedozrálých klasů; šrotovaná mouka; pokrm z takové mouky*
prchánie, -ie n. *zuření, zuřivost, řádění*
prchati, -aju, -áš ned. *prchat, utíkat pryč; prudce odletovat, sršet:* helmy kováše, z nichž světlý oheň prcháše; *vztekat se, zuřit, řádit*
prchavě adv. *prchlivě*
prchavý, prchlavý adj. *prchlý, prudký, náhlý, zuřivý*
prchlivost, prchlost, -i f. *zuření, zuřivost, prudký hněv*
prchnúti, -nu, -neš dok. *oprchat, rozprášit se; stát se prchlivým, rozzlobit se*
prima f. *tzv. hodina půhonná; první hodinka modliteb u kněží*
prknář, -ě m. *řemeslník vyrábějící a prodávající prkna*
prknový adj. *prkenný, dřevěný*
prlenčiti, -ču, -íš ned. *veršovat, řečnit, řečňovat*
prlenec, -ncě m. *veršovník, básník*
pro předl. (s akuz.) *pro, kvůli; následkem;* pro jiné *z jiného důvodu;* pro něž, pro něžto pročež; pro buóh proboha; pro boha, pro slávu boží; pro nic za nic, za žádnou cenu; pro obyčěj ze zvyku, pravidelně; oběť pro hřiech oběť za hřích; vrata železná pro zvěř, aby neškodila proti zvěři
probaviti, -v'u, -víš dok. *protáhnout, prodloužit*
proběhlý adj. *zběhlý, zkušený*
proběhnúti, -nu, -neš dok. *proběhnout, rychle projít;* proběhnúti své dny prožít většinu života, zestárnout
probierati sě, -aju, -áš sě ned. *probouzet se; vznikat*

probíjaný, probíjěný adj. *zdobený probíjením, vyšívaný*
probíjěti, -jěju, -jieš dok. *probíjet, prorážet*
probisučný v. probyšúcný
probíti, -b'ú, -bieš dok. *probít, prorazit:* jednu nohu na druhú vloživše, tlustým hřebíkem probili; *podmanit*
probitý adj. *probodený, proražený*
probliknúti, -nu, -neš dok. *prohlédnout, poznat pravý. stav;* probliknúti oči protřít si oči, podívat se otevřeně na skutečnost
próboj, -ě m. *rvačka, výtržnost*
probořiti, -řu, -říš dok. *probourat, prolomit, probořit; pobořit*
probósti, -bodu, -eš dok. *probodnout*
probyšúcný adj. *prospěšný, užitečný, nápomocný; rozmyslný, prozíravý, moudrý*
probytečný adj. *prospěšný*
probyti, -budu, -eš dok. *dojít prospěchu; prospět, být k prospěchu; obstát; vzmoci se, rozmnožit se*
probytie, -ie n. *prospěch, pomoc, záchrana*
pročěniti, -ňu, -níš dok. *ocenit, odhadnout*
proces(s)í, proces(s)ie, -ie f. (n.) *procesí, průvod, pout, cesta*
procútiti, -cu, -tíš dok. *procitnout*
procútievati, -aju, -áš ned. *procitat, probouzet se, probouzívat se*
próčelé, -é n. *průčelí, přední nebo čelní strana;* u próčelé v čele, vpředu; proti próčelí naproti
prodaj, -ě m. *směna zboží za peníze* (koupě i prodej)
prodajný adj. *prodejný, na prodej:* prodajný dóm tržnice
prodánie, -ie n. *prodání, prodej, prodávání*
prodaný adj. *zaprodaný, podřízený, vydaný:* pokolení lidskému pod moc diáblovu prodanému
prodati, -ám, -áš dok. *prodat; zradit za hmotný prospěch, zříci se; býti prodán* (komu, čemu) být vydán na pospas; nechat se zaprodat; - prodati sě *zaprodat se, propůjčit se za hmotné výhody*
prodávajúcí, -ieho zpodst. m. prodavatel; -e m. prodavač, člověk zabývající se prodejem
prodávati, -aju, -áš ned. *prodávat; zrazovat za hmotný prospěch;* (na čem) *obchodovat;* - prodávati sě *zaprodávat se, propůjčovat se za hmotné výhody*
prodávní adj. *pradávný*
proděsiti, -šu, -síš dok. *protknout, probodnout, prorazit*
proděvčiti, -ču, -číš dok. *zbavit panenství, znásilnit, zneužít*
prodieti, -děju, -eš dok. *propíchnout*
prodlenie, -ie n. *prodlení, opoždění, průtah:* bez (všeho, dalšieho) prodlenie neprodleně, bez průtahů; *prodlévání, setrvávání, pobývání, pobyt; trvání, doba, uplynutí nějakého času;* v prodlení času časem, za čas, během doby; prodlenie dnóv, života dlouhý život, dlouhověkost; v prodlení dále, později; prodlenie zdravie upevnění zdraví; *prodlužování, protahováni, rozvláčnost*
prodlený adj. *dlouhotrvající, dlouhý, prodloužený:* v prodleném čase během doby, časem: *tažený, tepaný, vykovaný*
prodléti, -dleju, -dléš dok. *prodlít, zmeškat;* prodléti nedělati dlouho nedělat
prodlévanie, -ie n. *prodloužení, delší trvání; meškání, zdržování, odkládání, průtahy*
prodlévati, -aju, -áš ned. *prodlužovat; otálet, odkládat;* (na čem) *dlít, setrvávat;* prodlévati sě *prodlužovat se*
prodlévavý adj. *odkládaný, vleklý, váhavý*
prodliti, -ľu, -líš dok. (čeho) *prodloužit, protáhnout co, pokračovat v čem;* prodliti sě *prodloužit se*
prodluhovati, -uju, -uješ ned. *prodlužovat*
prodlúžiti, -žu, -žíš dok. (časově) *prodloužit, protáhnout*
prodružiti, -žu, -žíš dok. *protknout, probodnout, prorazit*
prodřieti, -ru, -řeš dok. *prodřít, protrhnout, prorazit; otevřít, odkrýt:* prodřieti oči otevřít, rozevřít; - prodřieti sě *prodrat se, s námahou proniknout; protrhnout se, otevřít se, vyvalit se*
próduch m. *průduch, větrání*
próducha f. *rozsedlina, propast, jeskyně*
prodúti; -dmu, -dmeš dok. *provanout, provát, profouknout*

prohlásiti, -šu, -síš dok. *prohlásit, vyhlásit; prozradit, vyzradit;* - prohlásiti sě *rozhlásit se, roznést se, stát se obecně známým*
prohlášený adj. *ohlášený, oznámený*
prohlášěti sě, -ěju, -ieš sě, **prohlasovati sě,** -uju, -uješ sě ned. *rozhlašovat se, šířit se, stávat se obecně známým*
prohlédati, -aju, -áš ned. *prohlédat, nabývat zraku, počínat vidět; prohlížet, zrakem pátrat, ohledávat;* (k čemu) *přihlížet k čemu, brát zřetel*
prohlédavý adj. *průhledný, průsvitný*
prohlédlý adj. *vidoucí, prozíravý*
prohlédnúti, -nu, -neš dok. *prohlédnout, nabýt zraku, začít vidět; zrakem ohledat;* (k čemu) *přihlédnout*
prohlesnúti, -nu, -neš dok. (čím, pro co) *proslavit se*
prohltiti, (trojslab.) -hlcu, -hltíš dok. *prožrat*
prohlubeň, -bně, **prohlubně,** -ě f. *prohlubeň, jáma; studna*
prohnati, -ženu, -eš dok. *probodnout, propíchnout*
proholenec, -ncě m. *člověk s částečně oholenou hlavou, s tonzurou* (o katolických kněžích a některých mnišských řádech)
proholený adj. *zčásti oholený, na jednom místě oholený*
proholiti, -ľu, -líš dok. *zčásti (na jednom místě) oholit*
proholovati sě, -uji, -uješ sě ned. *holit se (zčásti, na jednom místě)*
prohoňenie, -ie n. *prohánění*
prohoniti, -ňu, -níš ned. *prohánět*
prohřěšenie, -ie n. *prohřešení, hřích, vina, přečin*
prohřěšilý adj. *prokletý, zaviněný hříchem*
prohřěšiti, -šu, -šíš dok. *prohřešiti se, zhřešit, provinit se*
prohřěšovati, -uju, -uješ ned. *prohřešovat se, hřešit*
prohýrati, -aju, -áš dok. *prohýřit, promrhat*
procházějúcí adj. *pronikavý, průrazný, snadno pronikající*
procházěti, -ěju, -ieš ned. *prohledávat, vyslýchat*
prochladiti sě, -chlaz'u, -chladíš sě dok. *ochladit se, osvěžit se, občerstvit se*
próchod m. *průchod; průběh, probíhání, uskutečňování, skutek*
próchodišče, -ě n. *průchod; vzdálenost*
prochoditi, -choz'u, -chodíš ned. (co) *procházet, chodit skrz co;* (koho, co čím) *pronikat, prostupovat;* (do čeho) *pronikat, dostávat se;* - prochoditi sě *procházet se*
prochodivý adj. *pronikavý, průrazný*
próchodnost, -i f. *pronikavost, bystrost (duševní)*
prochozovati, -uju, -uješ ned. (v čem) *přebývat, prodlévat*
projasniti, proješniti, -ňu, -níš dok. *projasnit, osvítit;* - proješniti sě *rozjasnit se, rozzářit se; jasně vyvstat, ukázat se v plném světle*
projatě adv. *pronikavě, do hloubky, do detailu*
projatý adj. *pronikavý, vytříbený*
projiesti, -jiem, -jieš dok. *projíst, prožrat, obžerstvím něčeho pozbýt;* - projiesti sě *prohlodat se, prodrat se, proniknout*
projieti, -jmu, -jmeš dok. (koho) *projímavě zapůsobit, způsobit průjem*
projíti, -jdu, -jdeš dok. *projít; prodělat; proniknout, prostoupit; prozkoumat, prohlédnout; uskutečnit se; obstát, podařit se, osvědčit se;* - projíti sě *projít se, vyjít si*
proklánie, -ie n. *proklání, probodení, proražení*
prokláti, -koľu, -kóleš dok. *proklát, probodnout, prorazit;* - prokláti sě *probodnout se*
prokléti, -klnu, -eš dok. *proklít*
prokletie, -ie n. *prokletí, kletba*
prokletina f. *prokletá věc, věc stižená kletbou*
prokní adj. *každý, všeliký*
prokol m. *poleno*
prokopati, -aju, -áš dok. *prokopat, vykopat*
prokostkovati, -uju, -uješ dok. *prohrát hrou v kostky*

prokřiknúti, -nu, -neš dok. *vzkřiknout*
prokřiknutie, -ie n. *výkřik, zvolání*
prokřikovati, -uju, -uješ ned. *vykřikovat, provolávat, volat*
prokvasiti, -šu, -síš dok. *prohodovat*
prokvísti, -kvtu, -ktvu, -eš (2. os. sg. aor. -kvite) dok. *vyrašit, vypučet, rozkvést, vykvést*
prokvítati, -aju, -áš ned. *vykvétat, rozkvétat; rašit, pučet; probleskovat, tu a tam se objevovat:* jižť prokvítají taková slova
prokysalost, -i f. *prohnilost*
prokysalý adj. *prohnilý, shnilý*
prokysati, -šu, -eš dok. *shnít*
prokyslý adj. *kyselý, planý, zkyslý:* krmě prokyslá
prolamovánie, -ie n. *melodie, nápěv (?)*
prolamovaný adj. *zpívaný v krátkých tónech spojených intervaly; mnohohlasný:* piesn s notami sladkými a prolamovanými
proléhati, -aju, -áš ned. *prznit, zneuctívat (dívku), pohlavně obcovat*
prolevatel, prolitel, -e m. *kdo prolévá: prolevatel, prolitel krve*
prolézti, -lezu, -eš dok. *prolézt; prostoupit, proniknout*
prolhati sě, -lžu, -eš sě dok. (v čem) *zalhat, říci lež*
proliti, -ľu, -léš dok. (co) *prolít; vylít, rozlít; vypustit (ze sebe), vyronit; přijít (oč);* (co na koho) *seslat co na koho, zahrnout koho čím; prosáknout, naplnit*
prolitý adj. *vypuštěný, vypuzený*
proluka, próluka f., **próluk** m. *průchod, průrva, štěrbina (zvl. kterou prochází světlo);* pl. *souhvězdí Orion:* Orionas, ješto slovú proluky
prolúpiti, -p'u, -íš dok. *prolomit, prorazit*
proměn m. *změna; klam*
proměna f. *proměna, výměna, změna; jiná podoba, jiná úprava*
proměňávati, proměnievati, -aju, -áš ned. *proměňovat*
proměnědlný (čtyřslab.) adj. *pozměnitelný, změnitelný*
proměněnie, -ie n. *výměna*
proměnitedlný (pětislab.), **proměnný** adj. *proměnlivý, měnivý*
proměniti, -ňu, -níš dok. (co zač) *vyměnit, směnit;* (koho za koho) *zaměnit; nahradit;* (co več) *proměnit, změnit; obměnit, pozměnit:* jakož múřěnín nemuož své kuože proměniti; (co) *upustit od čeho;* (slib ap.) *zrušit, nedodržet:* své přísahy nemuóž proměniti; (co) *zkreslit, překroutit;* - proměniti sě (v co) *proměnit se, změnit se;* (v co, v čem) *převléci se, přestrojit se;* (v čem, na čem) *pozbýt něčeho; pominout, zaniknout:* dřéve by sě mohlo nebe i země proměniti než slova má
proměnitý v. neproměnitedlný
proměňovati, -uju, -uješ ned. *měnit; klamat; zpěvem odpovídat*
promietati, -miecu, -ceš ned. *prohazovat co čím, házet skrze něco*
pominúti, -nu, -neš dok. (co) *nechat minout; nechat si ujít;* (komu bez čeho) *projít (komu) beztrestně*
promluvenie, -ie n. *promluvení, pronesení; výrok, řeč, pronesená slova; mluva, způsob vyjadřování; rozmluva, beseda*
promluviti, -v'u, -víš dok. *promluvit, vyslovit, vyřknout, pronést*
promluvník m. *mluvka*
promrščiti, -ču, -číš dok. *probodnout, proklát; prorazit*
promrzěti, -mržu, -mrzíš dok. (komu) *omrzet koho, omrzet se komu*
pronášěnie, -ie n. *prozrazování, odhalování, vyjevování*
pronášěti, -ěju, -ieš ned. *vynášet, rozhlašovat, vyzrazovat;* - pronášěti sě *rozhlašovat se, rozšiřovat se* (o zprávě, pověsti ap.)
pronesenie, -ie n. *uvedení ve známost; vyzrazení*
pronésti, -nesu, -eš dok. *uvést ve známost, oznámit; vyzradit, prozradit;* - pronésti sě *prozradit se, rozšířit se* (o zprávě, pověsti ap.)
pronevěřiti sě, -ňu, -íš sě dok. *zpronevěřit se*

proněž, proněžto spoj. *pročež, a proto*
proniklost, -i f. *proniknutelnost*
proníknúti, -nu, -neš dok. *proniknout, zaniknout*
pronikovati, -uju, -uješ ned. *pronikat, prostupovat*
pronos m. *prozrazení, vyzrazení, vyjevení*
pronositi, -šu, -síš, **pronošovati,** -uju, -uješ ned. *pronášet; vyjevovat; prozrazovat, vyzrazovat*
propadenie, -ie n. *propadnutí*
propast, -i f. propast; bibl. *zbytek chaosu, praoceánu, z něhož podle starověkých představ povstalo nebe i země*
propásti (sě), -padu, -padeš (sě) dok. *propadnout se, probořit se; ztratit se, zmizet*
propastný adj. *propastný, vlastní propasti, hlubinný; podsvětní, pekelný; prokletý, zatracený*
propiti, -p'ú, -pieš dok. *propít, popit:* propiti v počet (koho) *popít na (něčí) učet*
proplašiti, -šu, -šíš dok. *vyplašit*
propľúščiti, proplíščiti, -šču, -ščíš dok. *proplesknout, vybreptat*
proplúti, -plovu, -plóveš dok. *vyprýštit, vyřinout se*
propojiti, -poju, -íš dok. *vyčepovat, nalít k vypití, dát vypít*
propověděnie, -ie n. *výrok, promluva*
propověděti, -viem, -vieš dok. (koho, co) *vyslovit, vyřknout, pronést; promluvit, začít mluvit o kom, o čem:* prorok propovědě vidopissky židy v posledniem času
propuditi, -puz'u, -pudíš dok. *vypudit, zapudit, zahnat*
propustiti (sě), -pušču, -pustíš (sě) dok. *provalit (se)*
propýchati, -aju, -áš dok. *pýchou ztratit, promrhat*
propychovati, -uju, -uješ ned. *pýchou promarňovat, promrhávat*
prorada f. *zrada*
prorádcě, -ě, **proradník** m. *zrádce*
proraditi, -raz'u, -radíš dok. *zradit, prozradit*
prorazivost, -i f. *pronikavost, schopnost prorážet*
proražovati, -uju, -uješ ned. *prorážet*
proročec, -čcě m. *prorok*
proročí, proročný, proročský, prorokový adj. *prorocký, vlastní (příslušející) prorokům, věštící*
proročnicě, -ě f. *prorokyně*
proročstvie, -ie n. *proroctví*
prorok m. *prorok;* pl. Prorokové, Proroci Knihy prorocké, spisy starozákonních proroků (v bibli)
prorokovánie, -ie n. *prorokování, proroctví*
proróstati, -aju, -áš ned. *prorůstat (tukem), tučnět*
prorósti, -rostu, -eš dok. *vzrůst, vyrůst, vyspět; prorůst (tukem), ztučnět*
prorozuměti, -ěju, -ieš dok. (čemu) *porozumět, pochopit*
prorozumievati, -aju, -áš ned. (čemu) *rozumět, chápat*
proréci, -řku, -rčeš dok. *prohlásit, vyslovit, vyhlásit*
prořězati, -žu, -žeš dok. *prořezat; proděravět*
prořězovati, -uju, -uješ ned. *prořezávat; proděravovat*
prosaditi, -z'u, -díš dok. *prosázet, prohrát*
prosba f. *prosba, žádost:* prosbu dáti komu *splnit prosbu;* prosbu učiniti ke komu vznést prosbu na koho, obrátit se s prosbou; *přání; přímluva;* prosby nábožné modlitby
prosebný adj. *prosebný; kterého lze uprosit, obměkčit prosbami*
prosěd; prosědek v. prosřěd; prosřědek
proselit m. *drahý kámen*
proschnúti, -nu, -neš dok. *proschnout, uschnout*
prosič, -ě, **prositel,** -e m. *prosebník*
prosiecí adj. *prosící, žádající*
prosieti, -sěju, -eš dok. *prosit, přesít; vyčistit, vytříbit*
prositedlný (čtyřslab.) adj. *prosebný:* Neděle prositedlná *Prosebná neděle* (pátá neděle po velikonocích)

prositi, -šu, -síš ned. *prosit, žádat:* prositi za sě koho žádat koho za manželku, prosit o ruku; *přimlouvat se; modlit se; vybízet, pobízet, povzbuzovat*
proskakovati, -uju, -uješ ned. (čím) *být místy propleten, prostoupen:* (u ptáčka) peřie žlutú barvú proskakováše bylo žlutě skvrnité
proskakujúcí adj. *propletený, protkaný, prostoupený* (čím)
proskočiti, -ču, -číš dok. *proniknout, prorazit, probodnout, protknout; prostoupit:* (oheň věčný) maso, kóži i kosti proskočí
próskok m. *platnost, váha, cena:* tu nemáš proskoku žádného *to ti není nic platné*
proslúti, -slovu, -eš dok. *vejít ve známost, roznést se, rozšířit se; proslavit se*
proslyšěti, -u, -íš dok. *zaslechnout, doslechnout se*
prosmrdávati, -aju, -áš ned. (v čem) *páchnout, být načichlý čím*
prosočiti, -u, -íš dok. (co na koho) *prozradit, vyzradit; nařknout koho z čeho, obvinit*
prospěch m. *prospěch, zisk, užitek; prospívání, zdárný vývoj; úspěch, zdar, štěstí; přispění, pomoc; prostředek; prospěšnost;* prospěch činiti (na kom) prospívat (komu); prospěch učiniti (komu čím) *prospět*
prospěcha f. *zdar, úspěch, štěstí*
prospělý adj. *dospělý, rozvinutý*
prospěnie, -ie f. *zkušenost, znalost*
prospěšenie, prospěšenstvie, -ie n. *prospěch, úspěch*
prospěšiti, -u, -íš dok. (v čem) *prospět, uspět, zdokonalit se*
prospěšně adv. *úspěšně, zdárně, šťastně*
prospěšný adj. *prospívající*
prospěti, -ěju, -ěješ dok. *prospět, dojít prospěchu; pokročit; mít úspěch*
prospievajúcí adj. *prospívající, zdokonalující se*
prospievati, -aju, -áš ned. (komu, čemu) *prospívat, pomáhat; dařit se, mít úspěch;* (v čem, při čem) *zdokonalovat se, dělat pokroky;* (k čemu, v co, do čeho) *pospíchat, spět, směřovat, blížit se (k čemu)*
prospu, prospeš, prospi v. prosúti
prosřě- v. též prostřě-
prosřěd, prosěd, prostřěd, postřěd adv. a předl. (s gen.) *uprostřed, doprostřed; středem čeho, mezi,* v. *uvnitř čeho; skrze co;* prostřěd mořě *na širém moři*
prosřědek, prosědek, -dka, -dku m. *prostředek* (v. též prostřědek)
prostě v. prosto
prostierati, -aju, -áš ned. *prostírat, rozprostírat, rozkládat;* prostierati lože připravovat lože k spánku; - prostierati sě (k čemu) *padat k zemi, na tvář (před čím)*
prostiti, prošču, -stíš dok. (co z čeho) *vyprostit, vymanit, vysvobodit;* - prostiti sě (čeho) *zprostit, zbavit se; odvrhnout (co)*
prostnost, prostost, -í f. *prostota, jednoduchost; nestrojenost, přirozenost, upřímnost; neučenost*
prostný adj. *prostý, neučený*
prosto, prostě adv. *prostě, jednoduše; na hrubo, hrubě:* prosto mlený *mletý nahrubo*
prostořěčě adv. *prostořece, směle, nevybíravými slovy*
prostořěčíti, -u, -íš ned. *mluvit prostořece, směle, nevázaně*
prostost, prostřěd v. prostnost; prosřěd
prostraně adv. *volně, obšírně, pohodlně*
prostrano n. *volné prostranství, volné místo;* já jsem učinil zjěvně, na prostraně *veřejně; rozloha, plocha*
prostrano adv. *volno, prázdno*
prostranstvie, -ie n. *volné prostranství, volné místo; rozloha, plocha; svoboda, volnost*
prostraný, prostranný adj. *prostranný; rozlehlý, prostírající se; prostorný, rozsáhlý; vynikající, mající vysokou úroveň; zřetelný, jasný: prostraný v řěči* výřečný, výmluvný; *svobodný, volný*
prostrčiti, -ču, -číš dok. (co skrze co) *prostrčit co čím, strčit skrze co;* (co, koho čím) *probodnout, propíchnout, prorazit*

prostřědec, -dcě m. *prostředek, střed;* v prostřědci uprostřed
prostřědek, -dka, -dku m. *střed; prostředník* (v. též posřědek)
prostřědní adj. *prostřední, střední;* Prostřědnie moře *Středozemní moře; středně významný, středně důležitý; obyčejný, všední;* zpodst. m. *příslušník střední společenské vrstvy; prostředník, zprostředkovatel*
prostřědník m. *prostředník, zprostředkovatel; rozhodčí*
prostřědzemský adj. *středozemní:* Prostřědzemské moře
prostřieti, -stru, -střeš dok. *prostřít, rozprostřít, rozložit; porazit, srazit; ustlat, připravit k spánku;* - prostřieti sě *padnout k zemi*
prostúpiti, -p'u, -píš dok. (co) *prostoupit, proniknout co, vniknout do čeho; utratit, ztratit, promrhat, přijít oč*
prostuzený adj. *ochlazený, zchlazený*
prostý adj. *prostý, jednoduchý; přímý, rovný, vzpřímený; upřímný, bezelstný; svobodný, volný; čistý, bez příměsí, pouhý;* prostý čeho zbavený čeho
prosúditi, -súz'u, -súdíš dok. (co) *prosoudit, ztratit, prohrát v soudní při*
prosúti, -spu, -speš (imper. -spi, -spěte; příč. čin. -sul) dok. (co, čeho) *nasypat, vysypat, rozsypat:* i prosul jsem jim pšenicu; (co na koho) *vylít, postihnout čím;* - prosúti sě *nasypat se; vylít se, rozlít se;* (na koho) *vrhnout se, obořit se; shrnout se, sesypat se na koho; osopit se, obořit se;* (čím) *dát se do čeho*
prosutý adj. *vysypaný*
prosvěcovat, -uju, -uješ ned. *prosvěcovat, prosvětlovat; rozsvěcovat, zažehovat; osvěcovat (duchovně), zušlechťovat*
prosvěta f. **prosviecenie,** -ie n. *osvícení, objasnění*
prosviecený adj. *osvícený*
prosvietiti, -cu, -tíš dok. *osvítit, rozsvítit*
proščenie, -ie n. *uvolnění, osvobození, vysvobození, zproštění, vyproštění*
proščovati, -uju, -uješ ned. *osvobozovat, vysvobozovat*
prošenie, -ie n. *prošení, prosba:* prošenie učiniti (ke komu) vyslovit prosbu, poprosit; *modlitba*
prošívaný adj. dielo prošívané způsob tkaní, jímž se do látky vetkávaly různé vzory (např. u damašku a brokátu)
prošívati, -aju, -áš ned. *prošívat, ozdobně vyšívat*
prošpehovati, -uju, -uješ dok. *vyšpehovat, vyslídit*
próštie, -ie n. *projití, průchod*
protáhati sě, -aju, -áš sě ned. *protahovat se*
protáhnúti, -nu, -neš dok. *protáhnout; odložit, odročit;* - protáhnúti sě *protáhnout se, roztáhnout se, rozprostřít se; naklonit se, sklonit se*
protasiti, -tašu, -tasíš dok. *probodnout, proseknout, protít*
protaženie, -ie n. *odklad, odložení*
protéci, -teku, -tečeš dok. (co) *protknout, proniknout (?)*
protek, protče v. protknúti
protepati, -u, -eš dok. (co) *probít, prorazit*
proti, protiv, protiva předl. (s dat.) *proti, naproti;* nevažme přiezni tohoto světa proti přiezni boží nad (víc než) přízeň boží; proti vší obci zdržal spravedlnost na rozdíl od celé obce; proti tomu naopak
protičelé, -é n. *strana obrácená proti průčelí, čelu; přední strana, strana ležící při průčelí*
protiřěčiti, -ču, -íš ned. *odporovat; mluvit proti někomu*
protiva f. *protivenství, utrpení, příkoří;* mluviti na protivu komu *mluvit proti komu, znevažovat koho (?); protivení se, odpor, nepřátelství*
protiva m. *odpůrce, nepřítel;* Mistr Protiva *Jan Viklef* (u Chelčického)
protivenstviečko n. *malé protivenství, křivda, utrpení*
protiviecí sě, protivujúcí sě, -ieho sě zpodst. m. *nepřítel, protivník, odpůrce; hanobitel, tupitel*
protiviti sě, -v'u, -víš sě ned. *protivit se; stavět se na odpor, vzdorovat, útočit; být v nesouladu*
protivně adv. *naopak*
protivník m. *protivník, odpůrce; nepřítel:* modlte sě za vaše protivníky; (v soudní při) *odpůrce, protistrana*

protivnost, -i f. *protivenství, překážka*
protivný adj. *protikladný, opačný:* vietr protivný protivítr; *nepříznivý, zlý, špatný:* vzem sobě protivnú radu špatně si poradiv; *špatný, zkažený, hříšný; nepříjemný, nemilý, protivný; nepřátelský; odbojný, vzpurný*
protivovati sě, -uju, -uješ sě ned. *protivit se, stavět se na odpor*
protivu; protivujúcí sě v. proti; protiviecí sě
protknúti, -nu, -neš (aor. protek, protče) dok. *probodnout*
protratiti, -tracu, -tíš dok. *promrhat, utratit, ztratit*
protrhnúti, -nu, -neš dok. *rychle protáhnout, provést skrze co; protrhnout, proděravět, prorazit;* - protrhnúti sě (z čeho) *vytrhnout se, probudit se*
protržený adj. *protržený, děravý;* protržená cěsta proražená, upravená, schůdná
protřieti, -tru, -třeš dok. *prostřít, přejet na povrchu čeho;* protřieti cěstu upravit, učinit schůdnější; - prostřieti sě *protřít se, prodrat se, protlačit se*
protúlati sě, -aju, -áš sě dok. *projít se, trochu se prochodit*
protulovati sě, -uju, -uješ sě ned. *toulat se, procházet se*
provaliti sě, -ľu, -líš sě dok. *svalit se*
provazec v. *povrazec*
provedenie, -ie n. *předvedení, výslech:* provedenie svědkóv
provésti, -vedu, -eš dok. (co) *provést, udělat, uskutečnit;* (skrze co) *provést čím, převést přes co;* (koho, co proti komu, k čemu) *přivést, předvést;* - provésti sě *projevit se*
provieti, -věju, -věješ dok. *provanout*
provievati, -aju, -áš ned. *provívat, vát, vanout*
proviliti, -ľu, -íš dok. *promrhat vilným životem*
proviněný adj. *provinilý*
proviniti, -ňu, -níš dok. *provinit se; zavinit; pro své provinění něco zasloužit, za trest ztratit* (statek ap.)
provlačovati, -uju, -uješ ned. *prodlužovat, odkládat; protahovat, provlékat*
provléci, -vleku, -vlečeš, **provlačiti,** -ču, -číš dok. *provléci, protáhnout; odložit, oddálit, prodloužit*
próvod, provod m. *projití, přejíti, vyjití; průchod, cesta; průvodce, doprovodná družina; ochranný list; průvod, zvl. pohřební:* počě próvod pěti; *tzv. Provodní, Bílá neděle* (první po velikonocích)
provoditi, -z'u, -díš ned. i dok. (koho, co kam) *provádět, provést, přivádět, přivést: na svět koho* provoditi; (koho) *provázet, doprovázet, doprovodit;* (koho s světa) *sprovodit, sprovozovat někoho ze světa;* (co) *provozovat, dělat, konat*
provolati, -aju, -áš dok. *ohlásit, prohlásit, rozhlásit, veřejně oznámit*
provolávati, -aju, -áš ned. *rozhlašovat*
provozovati, -uju, -uješ ned. *provázet, doprovázet; předvádět, předkládat*
provrci, -vrhu, -vržeš dok. *prohrát v kostkách*
provrtánie, -ie n. *provrtání, proděravění, otvor*
provrtaný adj. *provrtaný, proražený*
provrtati, -aju, -áš, **provrtěti,** -vrcu; -tíš dok. *provrtat, probodnout, propíchnout:* maso bez kostí provrtělo dievku
provřieti, -vru, -vieš dok. *prorazit, probodnout, proklát; srazit, sklátit*
prozhřieti v. prozřieti
prozlacený adj. *prošívaný, vyšitý zlatem*
prozřěnie, -ie n. *prohlédnutí, nabytí zraku*
prozřetedlný, prozřitedlný (čtyřslab.) adj. *průhledný, průsvitný; jasný, zřejmý*
prozřieti, prozhřieti, -řu, -řieš dok. *prohlédnout, začít vidět, nabýt zraku*
prozvati; -zovu, -zóveš dok. (koho kým) *prohlásit koho kým; nazvat, pojmenovat koho*
prozvěděti, -zviem, -zvieš dok. *prozkoumat, poznat*
prozvěstovati, -uju, -uješ dok. *vypovědět, vyhlásit, ohlásit*
prožalovati, -uju, -uješ dok. *přednést žalobu* (před soudem)
prožvajdati, -aju, -áš dok. *vyžvanit, vykecat* (hanl.)
prs m. (du. a pl. prsi f. i m.) *prs, ňadro;* (du. pl.) *prsa, hruď:* všichni se v prsi udeřichu

prsatý adj. *mající velký hrudník, silný*
prsně, -í pl. f. *pláty, část brnění kryjící hruď*
prsní, prsný adj. *prsní, náprsní:* plech prsní *plát, část brnění kryjící hruď*
prsosiny pl. f. *náprsní řemeny na koni*
prst m. *prst;* prst boží *boží zásah* (nábož.); *délková míra* (24. díl lokte, asi 2,6 cm): zlato tlúšči bylo na dobrý prst
prst, -i f. *prsť, hlína; povrch země, země; půda, pozemky*
prstek, -stka, -stku m. *prstík*
prsten, -e m. *prsten; kroužek*
prstenec, -ncě, **prstének,** -nka, -nku m. *prstýnek; kroužek*
pršěti, -u, -íš ned. *prchat, utíkat;* (o zubech) *vypadávat, padat*
prták m. *švec*
prudcě (kompar. prúze) adv. *prudce; rychle, spěšně*
prudkost, -i f. *prudkost; intenzita, síla; rychlost*
prudký adj. *prudký, divoký; mocný, intenzívní; rychlý, spěšný*
pruhatina f. *pruhovaná látka*
pruhlo n. *léčka, osidlo, návnada*
prus(t)plech m. *brnění:* v bojích užívají prusplechuóv kožených
prútičí adj. *proutěný*
prútičie, prútie, -ie n. *proutí*
prútíčko n. *drobné proutí, větvičky*
prúze v. prudcě
pružina f. *rameno svícnu*
prv adj. (v adverbializovaných předl. spojeních): v prvu, v prvo, u prve, u prvo, s prvu, z prva, z prvu zprvu, nejprve, zpočátku; s prva počátka, s prvu počátka (-u), ot prva počátka, ot prvu počátka od prvopočátku, od počátku, nejprve, zprvu
prvé adv. *za prvé, předně, především; dříve;* jak prvé jakmile
prvenec, prvěnec, -ncě m. *prvorozenec, dítě narozené jako první; kdo je první v nějakém společenství; prvotina*
prvenstvie, -ie, **prvenstvo** n., **prvnost,** -i f. *prvotiny* (první hospodářské produkty, obětované bohu)
prvně, -ěte n. *dítě nebo zvířecí mládě narozené jako první*
prvně adv. *poprvé; dříve*
první, prvý čísl. (adj.) první; prvotní; předešlý, předcházející prvnost v. prvenstvie
prvohonec, -ncě m. *člen předvoje; průkopník, předák, vedoucí*
prvorodičstvie, prvorodstvie, prvorozenstvie; -ie n. *prvorozenství, právo prvorozenství; děti i zvířecí mláďata narozená jako první, prvorozenci*
prvorodilý adj. *prvorozený*
prvorodně, -ěte n. *prvorozeně*
prvorodní, prvorodný adj. *prvorozený; prvotní*
prvorodstvie v. prvorodičstvie
prvorozencový adj. *prvorozencův, prvorozenecký*
prvorozenec, -ncě m. *prvorozenec, dítě nebo zvířecí mládě narozené jako první*
prvorozenie, -ie n. *prvorozenství, právo prvorozenství*
prvorozenstvie v. prvorodičstvie
prvorozený adj. *prvorozený; prvotní, původní, dědičný:* budú ploditi děti bez hřiechu prvorozeného
prvospi pl. m. čas *prvého spaní, první usnutí*
prvost, -i, **prvota** f. prvotiny (v. t.); *počátek, začátek;* prvost počátka prvopočátek
prvostánek v. prvovstánek
prvotiny pl. f. *prvotiny* (první hospodářské produkty, obětované bohu); *lidé, kteří jsou první v nějakém společenství, začátek*
prvotně adv. *v první řadě, především; prvotně, původně*
prvotvořený adj. (o Adamovi) *stvořený jako první*
prvovstánek, prvostánek, -nka m. (o Kristu) *kdo první vstal z mrtvých*
prvovstánie, -ie n. (o Kristu) *první vstání z mrtvých*

prvý čísl. (adj.) *první, počáteční, původní, základní:* prvý otec praotec (Adam); prvé vstánie doba úsvitu, svítání; *přední, vynikající, hlavní*
prvýmezcietmý čísl. *jedenadvacátý*
prý: pryč; prým v. praj: preč; prém
prýskati, -aju, -áš ned. *stříkat, frkat*
pryskéř, pryskýř, -ě m. *puchýř; vřed; hlíza*
przdniti, -ždňu, -zdníš ned. *przniť, špinit, hanobit, poskvrňovat;* - przdniti sě *oddávat se (pohlavním) neřestem*
prznost, -i f. *ohavnost, ošklivost*
pržina f. *stéblo* (f.)
přáslo n. *pruh; krajina, pás krajiny*
pře; -ě f. *spor, svár, rozepře, různice, rozpor, nesrovnalost; sporný případ, sporná záležitost právní povahy:* přu nésti zastupovat spor; *(soudní) proces:* přu vésti (proti komu) vést spor, soudně stíhat; *věc, záležitost, předmět názoru, přesvědčení, zájmu; důvod k odpírání, k námitce, argument proti*
pře- předp. pře-; hojněji než v dnešní češtině se vyskytuje mimo jiné v adjektivních a adverblálních, ojediněle také v substantivních a slovesných složeninách s významem elativním, vyjadřujícím velkou, popř. nejvyšší míru vlastnosti, stavu ap. nebo velkou intenzitu děje, např. přědrahý, přěnajdražší, přěrád, přěnerad…, přědosti, přějistě…, přěděiv, přěsľub…, přěděiviti sě... (tyto složeniny jsou na příslušných místech v abecedním pořadí uváděny zčásti jen ve výběru, pokud by jejich význam nebo některé významy mohly být nejasné); *pro-,* např. přěhlédati, přěhledovati prohlížet, přěpadnúti sě propadnout se; někdy stojí pře- samostatně, např. pře v žalostnéj v přežalostné
přěběhnúti, -nu, -neš dok. *přeběhnout; sběhnout se, stát se, udát se;* (koho) *předběhnout;* (co) *letmo si připomenout, probrat (v mysli);* (o čase) *uplynout, minout:* léta má přěběhla jsú jakžto stien
přěběhujúcí adj. *míjející, pomíjivý, dočasný*
přěbělúcí adj. *bělostný*
přěbiehati, -aju, -áš ned. *přecházet, míjet;* (co) *procházet, probírat v mysli co, zkoumat*
přěbierati, -aju, -áš ned. (co) *přebírat, probírat, třídit, čistit; probírat co v mysli, uvažovat (o čem); přebírat, brát něčeho příliš;* - přěbierati sě (v čem) *obírat se, zabývat se čím*
přěbíjěti, -ěju, -ieš (příč. čin. přěbíjal, přěbíjěli) ned. *loupit, vraždit*
přěbiti, -b'ú, -bieš dok. (koho, co) *přebít, přemoci; zbít, pobít*
přěblekotiti, -cu, -tíš dok. *probreptat, proklábosit:* celý den přěblekoce
přěbludný adj. *velmi bludný, zavádějící k velkému bludu, chybě*
přěbojník, přěbojovník m. *zbojník*
přěbojovánie, -ie f. *přemožení, podmanění; podrobení bojem*
přěbojovati, -uju, -uješ dok. (koho, co) *přemoci, zvítězit nad kým*
přěbrati, -beru, -béřeš dok. *vybrat:* rytieře sobě přěbrav;- přěbrati sě (přes co) *přepravit se, přejít;* (kam) *odebrat se, přesídlit, přestěhovat se*
přěbrzcě, přěbrzo adv. *velmi rychle, velmi náhle*
přěbřidký adj. *velmi nečistý, hnusný, odporný*
přěbřísti, přěbrdu (dvojslab.), -bředu, -eš (s. sg. aor. přěbřide) dok. *přebrodit*
přěbublati, -aju, -áš dok. *přebublat, přemumlat, předrmolit*
přěbydlovati, -uju, -uješ ned. (kde) *přebývat, zdržovat se, zůstávat; existovat, být*
přěbystřě adv. *přerychle, velmi rychle*
přěbyti, -budu, -eš dok. (kde) *pobýt, zůstat, pozdržet se;* (koho, co) *přetrvat, přečkat, přežít;* (jak, jakým) *zůstat, udržet se jak, jakým;* - přěbyti sě (s čím) *přečkat, přetrvat, přežít co:* s horami sě nepřěbudeš nepřežiješ je
přěbývací adj. *obývací, obytný*
přěbyvač, -ě, **přěbyvatel,** -e m. *obyvatel, osadník*
přěbývajúcí adj. (jak, kde) *žijící, trávící život, přebývající, zdržující se; trvající, trvalý, trvale existující*
přěbývanie, -ie f. *příbytek; život, způsob života; přebývání*
přěbyvatedlný (pětislab.), **přěbyvatelný** adj. *obyvatelný; přechodně se zdržující, pobývající; trvalý, trvale existující*

přěbývati, -aju, -áš ned. *bydlet, pobývat, zůstávat, žít, být*
přěcěditi, -z'u, -díš dok. *přecedit; postupem podobným cezení oddělit dobré od špatného:* aby najprvé přecědil své svědomí
přěč v. preč
přěčakati, přěčekati, -aju, -áš dok. *počkat, posečkat, mít strpení; přečkat, počkat do konce, pozdržet se*
přěčes m. *to, co vzniká nadměrným škrábáním, drbáním, místo zduřelé nadměrným škrábáním, drbáním:* dotud bude česati libo, až přěčes zbolí
přěčiniti, -ňu, -níš dok. *dopustit se přečinu, provinit se*
přěčísti, -čtu, -eš dok. *přečíst; spočítat, přepočítat*
přěčistiti, -šču, -stíš dok. (koho, co) *zbavit poskvrny, hříchu, očistit;* (co) *přecídit, přeleštit*
přěčistúcí, přěčistý adj. *přečistý, velmi čistý, beze vší poskvrny;* (čeho) *prostý čeho, zbavený čeho*
přěčiščený adj. *zbavený poskvrny; očištěný*
přěčiščovaný adj. (o kovech) *zbavený přimíšenin, ryzí*
přěčitánie, -ie n. *čtení, pročítání*
přěčítati, -aju, -áš ned. *spočítávat, přepočítávat; počítat*
přěčstnostný, přěčstný adj. *přectnostný, přepočestný, velmi čestný, přectihodný*
přěd předl. *před;* s akuz. předeň před něho; pokládati komu co přěd nohy k nohám; klásti co přěd oči komu ukazovat; přěd sě kupředu, vpřed, dále; stále; jíti přěd sě jít kupředu: na zajtřie chtě přěd sě jíti pokračovat v cestě; pravda musí přěd sě jíti prorážet, vycházet najevo, uskutečňovat se; přěd sě vzieti (co) ujmout se čeho, podejmout se čeho; s instr. vycházěti přěd kým chodit v čele; druh přěd druhem jeden přes druhého; nejmá přěd ním živótka není si před ním jist životem; přědčiti přěd kým osobovat si přednost před kým; ohraditi co přěd čím zabezpečit; zóstati přěd čím obstát; odolat; vymluviti co přěd kým očistit; ospravedlnit; státi oč přěd kým naléhat na někoho v čem, usilovat o něco u někoho pilně sta o to přěd králi, aby jemu Kasandra byla dána; přěd sluncem před východem slunce; přěd časem předčasně; předsě v. t.
přědati, -ám, -áš dok. *vydat navíc; vydat nad určitou míru (peníze ap.);* - přědati sě (čím) *vydat ze sebe víc, než je třeba, přehnat* (co v čem)
přědávati, -aju, -áš ned. *vydávat navíc; vydávat nad určitou míru (peníze ap.);* přědávati sě *vydávat ze sebe víc, než je třeba přehánět* (co v čem)
přědběh m. **přědběha** m. i f.*;* **přědběhač,** -ě m.*běžec, jehož úkolem je běžet před něčím; předvoj; předchůdce*
přědběhnúti, -nu, -neš dok. (co, před koho) *vyběhnout dopředu nebo před někoho, před něco; vyběhnout vstříc; předběhnout, předstihnout; předcházet* (co)
přědběhovati; -uju, -uješ; **přědbiehati,** -aju, -áš ned. *vybíhat dopředu nebo před koho; co; vybíhat vstříc; předbíhat; předstihovat; předcházet* (co)
přědběhún m. *běžec; jehož úkolem bylo běžet před něčím*
přědcě v. přědsě
přědčiti, -ču, -číš ned. *jít napřed;* (přěd kým) *předčit* (koho), *vynikat, stavět se nad koho*
přěddomie, -ie n. *vestibul, otevřená předsíň, domu vedoucí směrem do ulice*
přědečstvo n. *přednost, výsada (?):* jsemť Michal; anjelský hrabě v dóstojenství i předečstvě
přědejíti v. přědjíti
přědek, -dka; neživ. též -dku m- začátek, dřívějšek; přědkem předně; předchůdce přědcpsati;
přědpíšu, -eš dok. *napřed, dříve napsat, výše, dříve uvést*
přěděsiti, -šu, -síš dok. *poděsit, postrašit, přestrašit*
přědeslánie, -ie n. *předurčení*
přědeslaný adj. *předem určený, předurčený*
přědeslati, -šľu, -eš dok. (koho, co) *poslat napřed, předeslat*
přědešlý adj. *předchozí, dřívější, minutý; předem učiněný, vykonaný*
přědezdie, -ie f. *parkán* (část středověkého městského opevnění, zídka postavená na vnitřní straně hradební zdi)
přědezralý adj. *brzy uzrálý, raný*
přědcházěti, -ěju, -ieš ned. *jít, ubírat se, pohybovat se, být vpředu nebo před někým; ukazovat cestu, vést; přecházet, předstihovat;* přědcházěti sě čstěním, čsťú předstihovat se v projevech úcty;

(čím co) *přicházet s něčím před něčím jiným, předesílat co čemu;* (koho čím) *(předem) poskytovat komu co, vybavovat koho čím*
přědchod m. *časově dřívější příchod*
přědchódcě, předchozě, -ě m. *předchůdce; představený, nadřízený, vůdce*
přědchoditi, -z'u, -díš ned. *jít, ubírat se, pohybovat se, být vpředu nebo před někým; předcházet, předstihovat;* (koho) *být předem předkládán komu, předem se dostávat komu*
přědchopiti, -p'u, -píš dok. *včas uchopit, zachytit, podchytit, ujmout se* (koho)
přědchvátiti, -chvácu, -chvátíš dok. *včas zachytit, podchytit, ujmout se; ovládnout co, získat převahu nad čím;* (koho v čem) *zabránit komu v čem* (v. též přěchvátiti)
přědchytiti, -cu, -tíš dok. *nenáležitě něco uchvátit, přivlastnit si*
přědiv m. *velký div, zázrak, div divoucí*
přědiviti sě, -v'u, -víš sě ned. i dok. *velmi se divit, vynadivit se*
přádjednati, -aju, -áš dok. *předem určit, předem připravit* (koho, co k čemu)
přědjěti, -jědu, -eš dok. *popojet napřed, předjet, odjet napřed*
přědjieždka f. *předchůdkyně*
přědjíti, přědejíti, přědejdu, -eš ned. i dok. *předcházet někoho, jít před někým vpředu, v čele; být na prvním místě, mít přednost;* (koho) *vstoupit do cesty, zastoupit cestu komu, zaskočit koho; předejít čemu, zabránit čemu; ujmout se koho, vyjít vstříc; předem vybavit koho, dopředu poskytnout komu co; vydat se na cestu před někým, dříve než někdo; předejít, předstihovat; posunout něco dopředu; přijít před někoho, stát se předmětem něčeho jednání*
přědkem adv. *dříve, kdysi; nejprve, nejdřív; především, zvlášť*
přědkládati, -aju, -áš ned. (co komu) *předkládat, klást co před někoho, připravovat co komu; uvádět na obranu, na omluvu; přědkládati co přěd něčíma očima, přěd něčí oči* stavět na oči, ukazovat, připomínat komu co; (komu, čemu) *dávat přednost, klást něco před něco jiného;* (co přěd něčím) *uvádět co úvodem, předesílat co čemu;* (co) *být předpokladem, příčinou*
přědkúpiti, -p'u, -íš dok. *předejít v koupi*
přědloženie, -ie n. *vyprávění, průpovídka; připravení čeho, vytvoření předpokladu pro co; stanovení, určení cíle, program, předsevzetí, úmysl*
přědložený adj. *vpředu, výše uvedený, řečený, zmíněný; předem určený, předem uložený*
přědložiti, -žu, -žíš dok. (co čemu) *uvést úvodem, před něčím;* (co komu) *předložit, připravit co komu;* přědložiti koho přěd (své) oči, přěd oblíčejem, přěd oblíčej postavit koho (komu) na oči, ukázat, připomenout (komu) koho; přědložiti koho v (svém) obezřění vzít zřetel na koho, mít na zřeteli koho; - předložiti sobě (co) *představit si*
přědlud m. *přelud*
přědnášěti, -ěju, -ieš ned. (koho, co komu, čemu, k komu, k čemu, nad koho, nad co) *dávat přednost, vynášet, vychvalovat*
přědnesenie, -ie n. *přednost*
přědnésti, -nesu, -eš dok. (koho; co komu, čemu, nad.koho, nad co) *dát přednost, vychválit, vynést;* - přědnésti sě (čím) *vyvýšit se, povýšit se*
přědní adj. *přední; bezprosředně předcházející, předešlý;* přědnie věci *prvotiny* (v. t.)
přědosti adv. *nesmírně mnoho, svrchovaně, víc než dost*
přědoznámiti, -m'u; -íš dok. *předem oznámit, předpovědět*
přědpekelní, přědpekelný adj. *předpekelní; očistcový* (nábož.)
přědpeklé, -é ň. předpeklí, očistec (nábož.)
přědpisovati, -uju, -uješ ned. *svrchu, dříve psát; předem vypisovat, písemně stanovit*
přědposlati, -šľu, -eš dok. *napřed, předem poslat*
přědpověděný adj. *dříve řečený, zmíněný*
přědpověděti, -viem, -ieš dok. (co) *předeslat, napřed uvést, dříve říci; včas říci, oznámit; předem ohlásit, předpovědět*
přědpoviedati, -aju, -áš ned. *oznamovat, ohlašovat; předpovídat, prorokovat*
přědržěti, -u, -íš dok. *dodržet, zachovat*
přědřéci, přědeřku; -rčeš dok. *předem oznámit; předpovědět*
přědřieti, -dru, -dřeš dok. *protrhnout, roztrhnout*
přědsě, přědcě adv. *kupředu, dále, stále; přece*

předsielati; -aju, -áš ned. *posílat napřed, předesílat*
přědsienie, -ie n. *předsíň, síň umístěná před jinými místnostmi*
přědstíhati, -aju, -áš ned. *předstihovat; uchvacovat*
přědstihovánie, -ie n. *pronásledování*
přědstřešie, -ie n. přístřešek *(?)*
přědstúpiti, -p'u, -píš dok. (před koho) *předstoupit;* (co) *předejít*
přědstupovati, -uju, -uješ ned. *přelstívat, podvádět*
přědší v. přězší
přědtéci, -teku, -češ dok. *předejít, projít napřed*
přědvěděnec, -ncě m. *předurčenec, předurčený člověk*
přědvěděnie; -ie n. *předvádění, schopnost vědět napřed* (předpokadaná vlastnost boží) (v. též prěvěděnie)
přědvěděný adj. *předurčený, napřed určený; předurčený k zatracení*
přědvěděti, přědvzvěděti sě, -viem, -vieš sě dok. *zvědět předem, dovědět se napřed, předem poznat* (v. též přěvěděti)
přědvědovati, -uju, -uješ ned. *předem vědět, napřed znát, předvídat*
přědvésti, -vedu, -eš dok. *dovést, přivést*
přědvorný adj. *předivný, zvláštní, podivuhodný, velmi ušlechtilý (?):* zvieřě přědvorné
přědvyvolený adj. *předem vyvolený*
přědvzvěděti v. přědvěděti
přědzaměstnávati, -aju, -áš ned. (koho) *zaújímat místo před někým*
přědznamenati, -aju, -áš dok. *předznamenat, napřed, předem označit*
přědzpósobiti, -b'u, -bíš dok. *napřed ustanovit, předurčit*
přědzřiediti, -z'u, -díš dok. (co) *předem stanovit, předem zařídit*
přědzřiezený adj. *předem stanovený, ustanovený*
přědzvěstovati, -uju, -uješ dok. *napřed zvěstovat, ohlásit, oznámit, předpovědět*
přěhádati, -aju, -áš dok. (koho) *přemoci v učené při; vyvrátit tvrzení, přesvědčit koho*
přěháněti, -ěju, -ieš ned. (koho k čemu) *příliš honit, popohánět, pobádat;* (co) *provádět sublimaci, sublimovat*
přěhládanie, -ie n. *přehlížení; podívaná*
přěhlédati, -aju, -áš, **přěhledovati,** -uju, -uješ ned. *sledovat, prohlížet; konat prohlídku, přezkoumávat; přehlížet, přezírat, nevšímat si, opomíjet*
přěhnati, -ženu, -eš dok. *přehnat, hnaním přepravit přes co; přeběhnout, překlusat; uhnat, uštvat koho*
přěhorúcí adj. *planoucí, žhavý, vášnivý*
přěhořký adj. *přehořký, velmi hořký; velmi bolestný, velmi trudný*
přěhotový adj. *dokonale připravený, schopný, vhodný*
přěhověti, -ěju, -ieš dok. *strpět, shovívavě přehlédnout, prominout; poshovět, projevit strpení*
přěhovievavý adj. *shovívavý, promíjející provinění*
přěhraditi, -z'u, -díš dok. *přehradit, rozdělit, oddělit*
přěhrubý adj. *převelký, velmi veliký*
přěcházěti, -ěju, -ieš ned. *přecházet, chodit, procházet se*
přěchoditi, -choz'u, -chodíš ned. (co) *přecházet, procházet, jít přes co*
přěchoďúcí, přěchodujúcí, přěchozujúcí adj. *chodící, přecházející, procházející*
přěchozenie, -ie n. *přecházení, přechod*
přěchutný adj. *velmi příjemný, milý; líbezný, rozkošný*
přěchvala f. *chlouba, vychloubání; honosivost*
přěchválený adj. *hodný velké chvály, oslavení*
přěchváliti, -ľu, -líš dok. *vychválit, vynést*
přěchvátiti, -chvácu; -chvátíš dok. *překvapit* (v. též přědchvátiti)
přěchýliti, -ľu, -líš dok. *přechýlit, přehnout, ohnout; pohnout*
přějasný adj. *přejasný, velmi jasný; proslavený, proslulý*
přějednostajný adj. *nejjednodušší, nejprostší*
přějětie, -ie n. *vzetí, zmocnění se:* přějětie řěči ujetí se slova

přějieti, -jmu, -eš dok. *přejmout; převzít*
přějímaný adj. *protkávaný*
přějímati, -aju, -áš ned. *přemáhat; vynikat v boji*
přějistě adv. *zcela jistě, pevně:* jáz přějistě věři za to
přějíti, -jdu, -eš dok. *přejít, přepravit se; přesáhnout, překročit jistou mez;* (o čase) *přejít, pominout, uplynout*
přějitie, -ie n. *přejití, pominutí, uplynutí; židovské vánoce* (slavnost na památku vyvedení židů z Egypta)
přěk v. napřieky
přěkajúcí adj. *velmi, nadmíru kajícný*
přěkazilý adj. (o jazyku) *neohebný, nevypěstovaný, nepružný*
přěkaziti, -žu, -zíš dok. *položit překážku, zabránit; uškodit*
přěkaženie, -ie n. **přěkážka** f. *překážka, potíž, nesnáz*
přěkážěti, -ěju, -ieš ned. *překážět; pokoušet*
přěkážlivý adj. *jsoucí na překážku, překážející*
přěkážný v. přiekazný
přěkládanie, -ie n. *překládání, překlad; přeložený text*
přěkládati sě, -aju, -áš sě ned. (komu) *podkládat se; ponižovat se před kým*
přěklamati, -aju, -áš dok. *oklamat*
přěklamovati, -uju, -uješ ned. *uvádět v omyl, klamat, šidit*
přěklati, -koľu, -kóleš dok. *přerazit, zlomit*
přěklopotánie, -ie n. *unáhlení, ukvapení*
přěklopotati, -aju, -áš dok. *ukvapit se, unáhlit se*
přěkotem adv. *o překot*
přěkruto adv. *velmi ukrutně, neobyčejně krutě*
prěkryti, -kryju, -eš dok. *schovat, ukrýt, skrýt*
přěktvúcí adj. *překrásný*
přěkukovati, -uju, -uješ ned. *kukáním přehlušovat:* žežhulka všěcky ptáky přěkukuje
přěkúpiti, -p'u, -píš dok. (co) *překoupit, koupit něco k dalšímu prodeji*
přěkúsiti, -kúšu, -kúsíš dok. *překousnout*
přěkvapiti, -p'u, -píš dok. *ukvapit se, unáhlit se*
přělepiti, -p'u, -píš dok. *předem, předčasně se něčemu oddat:* přělapila jsta bděnie oči moji
přělaz m. *přelezáni, přechod*
přělehký adj. (o jídle) *velmi lehký, nedostatečný, nevalný;* (o řeči) *nezávažný, nepodstatný, prázdný*
přělest, -i f. *oklamání, podvod, lest, klam*
přělišený adj. *přílišný, nárammý*
přělitný v. přěľútný
přělkajúcí adj. *velmi, nadmíru lkající, naříkající*
přělomenie, -ie n. *přelomení, zlomení; trhlina, puklina, průlom*
přělomiti, -m'u, -míš dok. *přelomit, zlomit; překonat, přemoci, zdolat*
přělomný adj. (o tónu) *modulovaný (?), přerušovaný; přerývaný (?):* delší a přělomný vzvuk povzněl
přěloženie, -ie n. *překlad* (z jednoho jazyka do druhého); *výklad, vyjádření, výrok*
přěložiti, -žu, -žíš dok. (co) *přeložit; přemístit, přesunout; upravit, změnit;* (co, z čeho, več) *přeložit, přetlumočit*
přělstiti, -lšču, -lstíš dok. *přelstít, obelstít, oklamat; lstí se něčeho zmocnit, něco získat; lstí přivést k hříchu, svést; oslyšet, zklamat:* nebývá přělstěn v svých žádostech
přělščenie, -ie n. *přelstění, oklamání*
přělščovati, přělšťovati, -uju, -uješ ned. *přelstívat, obelstívat, oklamávat; lstí něco získávat; lstí přivádět k hříchu, svádět*
přěľubný adj. *velmi libý, milý, příjemný*
přělud m. **přěluda** f. *klam, šalba, mámení, lest:* skrze diábelskú přěludu; *přelud:* (pústenník) přěd sebú vidieše přěluda v ženské tváři; *nesnáz, potíž*
přěludač, -ě, **přěludník** m. *lstivec, svůdce, podvodník:* diábly, přěludače totiž lidské

přělúditi, -z'u, -díš, dok. *přelstít, oklamat, ošálit*
přěludný, přěludový adj. *klamavý, mámivý, šalebný*
přěludstvie, -ie n. *klam, podvod*
přěľútný, přělitný adj. *přeukrutný, hrozný*
přěľútostivý adj. *velmi soucitný, útrpný*
přěľútý adj. *nadmíru lítý, zuřivý, ukrutný*
přělúzenie, -ie n. *klam, lest, mámení; hra, pohrání, hříčka*
přěluzovánie, -ie n. *svádění; zkažení*
přěluzovati, -uju, -uješ ned. (koho; co) *klamat, šálit; svádět; napadat, útočit na koho*
přěmáhati, -aju, -áš ned. *přemáhat; předčit; vítězit*
přěmčieti, -mču, -číš dok. *převézt, přepravit;* - přěmčieti sě *přenést se, přemístit se*
přěmdliti, -dľu, -íš dok. *přemoci*
přěměňovati, -uju, -uješ ned. *vyměňovat*
přěměřiti, -řu, -říš dok. *změřit, vyměřit*
přěměřovati, -uju, -uješ ned. *hodnotit, prověřovat, posuzovat*
přěmietanie, -ie n. (čeho, o čem) *přemýšlení, uvažování, rozvažování*
přěmietati, -aju, -áš ned. (koho, co; o čem, v čem) *přemýšlet, uvažovat, rozvažovat;* (koho, co) *přehazovat, přebírat, prohledávat, přehrabovat;* - přěmietati sě *přebírat se, probírat se; zmítat se*
přěmilostivě adv. *velmi milostivě, zamilovaně:* ciesař s svú Adličkú velmi přěmilostivě biešta ve velké lásce
přěmilostný adj. *přemilý, velmi milý, drahý*
přěmilovati, -uju, -uješ ned. *příliš milovat*
přěminovati, -uju, -uješ ned. *pomíjet, míjet; promíjet; přehlížet*
přěminúti, -nu, -neš dok. *pominout, přejít, přehlížet*
přěminutie, -ie n. *pominutí, zaniknutí*
přěmistrovati, -uju, -uješ dok. (co) *přehnat něco, udělat chybu*
přěmlčěti, -ču, -číš dok. *přejít mlčením, pomlčet*
přěmléti, -melu, -eš dok. (co o čem) *namluvit, napovídat;* (koho, co nač) *převést (?), změnit (?), přizpůsobit (?)*
přěmlknúti, -nu, -neš dok. *zmlknout*
přěmlkovati, -uju, -uješ ned. (od koho) *stát se mlčenlivým vůči komu; přestat s někým mluvit, odmlčet se*
přěmluva v. přiemluva
přěmlúvanie, -ie n. *rozmlouvání*
přěmlúvati, -aju, -éš ned. (ke komu, s kým, co, oč, o čem) *mluvit, rozmlouvat, promlouvat*
přěmnoženie, -ie n. *velké rozmožení; značné rozhojnění*
přěmnožený, přěmnožný adj. *značně veliký, nesmírný, bohatý, hojný*
přěmnožiti sě; -žu, -žíš sě dok. *náramně se rozmnožit, rozhojnit*
přěmnožstvie, -ie, **přěmnožstvo** n. *velké množství, hojnost, nadbytek*
přěmoci, -mohu, -móžeš dok. *přemoci, překonat, předčit, zvítězit:* přěmohl jsem proti němu zvítězil jsem nad ním; *usvědčit*
přěmoženie, -ie n. *přemožení, zdolání*
přěmrskovati, -uju, -uješ ned. *přetínat, přesekávat*
přěmrzký adj. *velmi ničemný; bídácký, zlotřilý; velmi mrzký, hanebný, hnusný, odporný*
přěmrzutý adj. *velmi šeredný, ohavný, ohyzdný*
přěmúdřiti sě, -řu, -říš sě dok. *přemoudřit se, přílišným chytračením se přepočítat*
přěmykač, -ě m. *překupník; donášeč, pomlouvač, klevetník*
přěmysliti (sě), -šľu, -slíš (sě) dok. *rozmyslit se*
přěmyšlovati, přěmyšlevati, -uju, -uješ ned. *přemýšlet; uvažovat*
přěmyšľovánie, -ie n. *přemýšlení, uvažování, úvaha*
přěmýtiti, -cu, -tíš dok. *podplatit, získat úplatkem*
přěnáhlý adj. *velmi rychlý, rychle probíhající velmi silný, hlasitý, hlučný*
přěnajdražší adj. *velmi drahý, nadavše drahý*
přěnajkrašší adj. *naprosto nejkrásnější, daleko nejkrásnější*

přěnajvyšší adj. *převzácný, nadmíru vynikající, výtečný*
přěnalezovánie, -ie n. *myšlenka; rozhodnutí, ustanovení*
přěnásilně adv. *velmi silně, vší silou; velmi, nadmíru; neobyčejně*
přěnásilný adj. *velmi silný, mocný, udatný*
přěnášěti, -ěju, -ieš ned. (co kam) *přenášet, přemísťovat;* (co kde) *trvale nosit co, uchovávat co (kde);* - přěnášěti sě (od koho) f. *uchylovat se; odvracet se*
přěnečistý adj. *velmi nečistý (mravně nebo rituálně); velmi hříšný*
přěnehodný adj. *velmi nevhodný, velmi nenáležitý, velmi špatný*
přěnechati, -aju, -áš dok. (koho, co) *nechat být, ponechat v klidu;* (čeho) *zanechat čeho, upustit od čeho;* (čeho kde) *ponechat, podržet (co kde)*
přěnemilostivý adj. *velice nemilorsrdný, přeukrutný, přehrozný*
přěnepodobný adj. *velmi nepravděpodobný, neuvěřitelný*
přěnerad, přěnerád adj. *velmi nerad, s velkou nechutí*
přěnesbožný adj. *velmi neblahý, velmi škodlivý*
přěnesenie; -ie n. *přenesení; přemístění;* Přěnésenie sv. Ludmily církevní svátek 10. listopadu
přěnésti, -nesu, -eš dok. *přenést, přepravit, přemístit, přestěhovat;* (koho, co z čeho, od čeho, v co, k čemu, do čeho) *dostat se (z čeho do čeho), dospět (od čeho k čemu);* (co) *proměnit: co; něco jinak vyložit, dát něčemu jiný smysl*
přěnevěrný adj. *velmi nepoctivý, velmi zrádný, proradný*
přěnevýmluvný adj. *zcela nevýslovný*
přěnositedlně (pětislab.) adv. *v přeneseném smyslu; obrazně; metaforicky*
přěnositi, -šu, -síš ned. (co) *přenášet, přepravovat; přemisťovat, přestěhovávat měnit co; jinak vykládat, dávat čemu jiný smysl*
přěnošovati, -uju, -uješ ned. *přenášet, převádět*
přěnový adj. *úplně, zcela nový; zcela nedávný*
přěodivný adj. *přepodivný*
přěopálati, -aju, -áš ned. *převívat*
přěorovati, -uju, -uješ ned. *přeorávat, při orání překračovat, porušovat:* nepřěoruj starých mezí
přěpadenie, -ie n. *spadnutí, zhubnutí; ztráta váhy*
přepadlý adj. *přepadlý, pohublý, zesláblý*
přěpadnúti sě, -nu, -neš sě dok. *poklesnout; propadnout se*
přěpáchati, -šu, -šeš dok. (co) *napáchat, nadělat, natropit*
přěpanovati, -uju, -aješ dok. *přemoci, překonat, ovládnout*
přěpásaný adj. *přepásaný, opásaný; převázaný, ovázaný, ovinutý*
přěpásati, -šu, -šeš dok. *přepásat, opásat; převázat, ovázat, ovinout; spoutat, svázat; obdařit, vybavit:* přěpáše své ledvie čistotú
přěpasovati; -uju, -uješ ned. *přepásávat, opásávat; převazovat, ovazovat, ovinovat*
přěpatřiti; -řu; -říš dok. *přehlédnout, prohlédnout, posoudit*
přěpatřovati, -uju, -uješ ned. *zkoumat, zpytovat:* často přěpatřuje své svědomie
přěpěvovati; -uju, -uješ ned. *předzpívávat, zpívat*
přěpilný adj. *velmi pilný, horlivý; velmi naléhavý, nutný, závažný*
přěplach, přieplach m. **přěplacha** f. *zážitek vzbuzující strach, hrůzu; leknutí, zděšení; nesnáz, potíž, nepříjemnost*
přěplata f., nenie přěplata čemu *nelze docenit, zaplatit*
přěplně adv. *velmi bohatě, velmi hojně*
přěplný adj. *velmi plný, oplývající čím, mající nadbytek čeho; velice hojný; velmi veliký*
přěplovný adj. *přebohatý, přehojný*
přěplúti, -plovu, -plóveš, **přěplovati,** -pluju, -pluješ dok. *přeplavat, přeplout, přeplavit se*
přěplynúti, -nu -neš dok. *přetéci, přelít se*
přěplývajúcí adj. *přetékající, překypující*
přěpočstivý adj. *velmi počestný; velmi úctyhodný, ctihodný*
přěpodobný adj. *velmi vhodný, případný, příhodný*
přěpochotný adj. *velmi příjemný, velmi milý; přelahodný*

přepokojný adj. *velmi pokojný, mírumilovný; naprosto klidný, nerušený, bezpečný*
přěpokorný adj. *velmi pokorný; velmi trpělivý, mírný; oddaný*
přěpovýšený adj. *neobyčejně vznešený; velmi vynikající, přeznamenitý*
přěpozorný adj. *nadmíru pozoruhodný; opravdu stojící za podívání; přesvětlý, přejasný*
přěprositi, -šu, -síš dok. *prosbami přimět, uprosit*
přěprostraně adv. *na všechny strany:* veliká moc ot něho vychodieše přěprostraně
přěprotivný adj. *působící velké útrapy, velice zlý, velmi hrozný*
přěprovoditi, -z'u, -díš dok. (koho přes co) *převést*
přěprudký adj. *velmi prudký, kvapný, spěšný; velmi divoký*
přěpřieti, -pru, -přeš dok. *podepřít, zapřít, upevnit*
přěpsotný adj. *přebídný, přeubohý*
přěptánie, -ie n. *dotaz, zjištění; vypátrání; dohadování, spor*
přěptati, -aju, -áš dok. (co) *přeptat se, vyptat se na něco;* - přěptati sě (čeho; na koho, na co) *přeptat se, vyptat se*
přěpúhý adj. *velmi čistý, čirý, nejryzejší*
přěpusta f. *boží dopuštění, osud, sudba*
přěpustiti, -šču, -stíš dok. (co na koho) *dopustit, seslat;* (na koho) *postihnout, potrestat koho;* (co, aby…, ať...) *dovolit, dát souhlas; stanovit;* - přěpustiti sě (s inf.) *dát se, nechat se*
přěpuščenie, -ie n. *dovolení; připuštění, souhlas;* přěpuštěnie božie *dopuštění; spuštění se, opuštění pravé cesty, dopuštění se přestupku, přestupek*
přěpuščený adj. *dopuštěný, dovolený; seslaný* (nábož.)
přěpúščěti, -ěju, -ieš, **přěpuščovati,** -uju, -uješ ned. *dopouštět, dovolovat; trpět*
přěpýchati, -aju, -áš dok. (koho čím) *z pýchy se nad někým vytáhnout, vyvýšit se:* druh druha chce rúchem přěpýchati; čeledí velikú chce bohatějšie přěpýchati
přěpytati, -aju, -áš dok. *prohledat, prozkoumat*
přěradost, -i f. *velká radost*
přěradovati sě, -uju, -uješ sě ned. *velmi se radovat*
přěručí, přěrúčí adj. *velmi rychlý*
přěrúšěti, -ěju, -ie, **přěrušovati,** -uju, -uješ ned. *porušovat, nedodržovat, nezachovávat*
přěrušiti, -šu, -šíš dok. *porušit, nedodržet, nezachovat; přestoupit; poskvrnit, zneuctít, znesvětit; přerušit, překazit*
přěrytie, -ie n. *výkup, násep*
přěřězati, -žu, -eš dok. *přeřezat, přeříznout, rozřezat, rozříznout; přerušit, přetrhnout*
přěřiedký adj. *vyskytující se velmi zřídka, vzácný*
přěsaditi, -z'u, -díš dok. *přesadit; strhat, zchvátit:* přěsadíš mi skoro srdce; přěsaditi sě *strhat se, zchvátit se:* na běhu sě kuóň přěsadi
přěsahati, -aju, -áš ned. *přemáhat; předstihovat, převyšovat*
přeshnúti; -nu, -neš dok. (koho) *předstihnout, převýšit, vyniknout nad kým*
přěsahovati, -uju, -uješ ned. *přesahovat; předstihovat, převyšovat, předčit, překonávat, vynikat; šidit* (koho); *nadhodnocovat, přeceňovat, nadsazovat*
přěsázěti, -ěju, -ieš; **přěsazovati,** -uju, -uješ ned. *přesazovat; přemísťovat*
přěsbožný adj. *velmi bohatý; mající se velmi dobře, velmi šťastný*
přěsčěstně adv. *velmi šťastně, velmi zdařile*
přěsědati, -aju, -áš ned. *být vhod, lahodit (?)*
přěsědnúti, -nu, -neš dok. *zošklivit se, znechutit se, zprotivit se*
přěsěkati, -aju, -áš ned. *při kosení (obilí ap.) překračovat meze, kosit i na cizím:* přěsěkají meze v lukách
přěschnúti, -nu, -neš dok. *proschnout, vyschnout*
přěsiliti, -ľu, -líš dok. *předčit, překonat v síle*
přěskľudný adj. *velmi klidný, pokojný*
přěskúpý adj. *velmi skrovný*
přěsličník m. *řemeslník, který vyráběl přeslice*
přěsľub, přěslib m. *nevyšší slib (zaslíbení se bohu); řeholní slib (?)*
přěslušný adj. *velmi krásný, velmi půvabný, pěkný*

přěslychovati, -uju, -uješ ned. *pozorně poslouchat, naslouchat*
přěslyšenie, -ie n. *slyšení; výslech*
přěslyšěti, -šu, -íš dok. (koho v čem) *vyslechnout až do konce, vyslyšet*
přěsmoc v. *moc*
přěsnažně adv. *velmi usilovně, horlivě*
přěsnažný adj. *velmi snaživý; velmi horlivý*
přěsnicě, -ě f. *nekvašený chléb (který židé požívali o velikonočních svátcích ap.); židovské velikonoce*
přěsnicový, přěsničí, přěsniční, přěsničný, přěsný adj. *nekvašený; velikonoční*
přěspořenie, -ie n. *zvětšení, rozmnožení, rozhojnění*
přěspotočný adj. *bydlící z druhé strany potoka*
přěspravedlně (čtyřslab.) adv. *velmi spravedlivě, pravdivě, upřímně*
přěstalý adj. *který přestal*
přestání, -ie n. *přestání, přerušení, přestávka*
přěstať, -i f. bez přěstati bez ustání, bez přerušení, bez přestávky
přěstati, -stanu, -staneš dok. *ustat v pohybu:* i přěsta vietr; *skončit, pominout, zaniknout:* tvá žalost všě přěstane; (čeho, od čeho; v záporu též s přech. přít. inf., aby ne) *přestat s čím, zanechat čeho, skončit co:* Judáš cěstujě nepřěsta
přěstáti, -stoju, -stojíš dok. *pobýt, zůstat, zdržet se*
přestávanie, -ie n.: bez přěstávanie bez přerušení, bez ustání, neustále
přěstávati, -aju, -áš ned. *přestávat, ustávat; mizet, pomíjet, zanikat;* (od čeho) *zanechávat čeho:* ot modlenie nepřěstával; (na čem) *být spokojen s čím, mít dost na čem, nechtít víc, trvat na čem:* na svých vlastních myšlenkách státi a na nich přěstávati
přěstěhovánie, -ie n. *přestěhování, přesídlení, přemístění; odvedení někoho do zajetí; zajetí*
přěstěhovati, -uju, -uješ dok. *přestěhovat, přemístit; odvést jinam, vypudit;* přěstěhovati sě *přesídlit, odebrat se jinam*
přěstěženie, -ie n. *přestěhování, přemístění, přesídlení; sídlo; ti, kdo byli přestěhováni, vyhnanci, zajatci*
přěstěžiti(sě), -žu, -žíš (sě) dok. *přestěhovat (se)*
přěstíhanie, přěstihovánie, -ie n. *pronásledování, stíhání*
přěstihati, -aju, -áš, **přěstihovati,** -uju, -uješ ned. *pronásledovat, stíhat*
přěstkvúcí; přěstrach, přěstracha v. přěstvúcí; přiestrach
přěstřieti sě, -stru, -střeš sě dok. (nad čím) *přikrýt, pokrýt něco*
přěstřihnúti, -nu, -neš dok. *přerušit, zarazit*
přěstup m. *přestoupení, přestupek*
přěstúpati, -aju, -áš ned. (co) *přestupovat, porušovat*
přěstúpcě v. přěstupitel
přěstúpenie, -ie n. *překročení, přejití, přechod; přestoupení, přestupek, prohřešení, hřích;* (od čeho) *odstoupení*
přěstupitedlnice (šestislab.), -ě f. *hříšnice*
přěstupitel, -e, **přěstúpcě,** -ě m. *přestupník, provinilec; hříšník, přeběhlík, odpadlík*
přěstupitelový adj. *složený z přestupníků, provinilců:* sbor přěstupitelový
přěstúpiti, -p'u, -píš dok. *překročit; přestoupit, dostat se za nějakou mez; nedodržet, porušit; dopustit se přestupku, zhřešit; přemístit se; převýšit, předstihnout, vyniknout*
přěstupně adv. *přestoupením*
přěstupný adj. *přestouplý, přeběhlý, odpadlý*
přěstupovati, -uju, -uješ dok. *překračovat; přestupovat, nedodržovat, porušovat; dopouštět se přestupků, hřešit*
přěstupujúcí, -cieho zpodst. m. *přestupník, hříšník*
přěstvúcí, přěstkvúcí adj. *nadmíru skvělý, zářivý, nádherný, vynikající*
přěstydký adj. *nadmíru hanebný, špatný, odporný*
přěsúkaný, přěsukovaný adj. *usoukaný, utkaný:* opony z bielého lnu přěsúkaného
přěsúditi, -súz'u, -súdíš dok. *překonat, přemoci*
přěsušenie, -ie n. *vysušení*

přěsušiti, -šu, -šíš dok. *na nějakou dobu vysušit:* přesušil Hospodin bystřiny jordánské
přěsúti, -spu, -speš dok. *přesypat, sypáním naplnit až přes vrch*
přěsvědčenie, -ie n. *svědectví*
přěsvědčiti, -ču, -íš dok. (koho z čeho) *usvědčit*
přěsvětlúcí, přěsvětlý adj. *nadmíru světlý, nadmíru jasný*
přěsvětský adj. *nadmíru světský*
přěsvietiti, -cu, -tíš dok. (čemu) *osvětlit něco, zasvítit nad něčím*
přěsychati, -aju, -áš ned. *vysychat*
přěščedřě adv. *nadmíru, štědře, bohatě, hojně*
přěščie v. přieštie
přěšňiepiti, -p'u, -píš dok. *přeštěpovat, přeměnit, přesadit, převést;* - přěščiepiti sě *přeměnit se, proměnit se:* rcete tomuto stromu: Přěščěp sě v moře
přěširoký adj. *velmi široký; velmi rozlehlý, rozsáhlý; velmi obšírný*
přěškařědý adj. *nadmíru ošklivý, ohavný; nadmíru špatný, zlý*
přěškoditi, -škoz'u, -škodíš dok. *uškodit, způsobit škodu*
přěšlechetný adj. *nadmíru ušlechtilý, vznešený, vynikající; překrásný, nádherný, skvělý*
přěšlý adj. *přestěhovaný*
přěštie v. přieštie
přětáhati, -aju, -áš, **přětahovati,** -uju, -uješ ned. *překračovat, přestupovat; přepínat, přetěžovat*
přětáhnúti, -nu, -neš dok. *přetáhnout; předvést, přivést; získat na svou stranu; dostat někoho za náležitou mez, hranici; přehnat něco, udělat něco přemrštěně; překročit, přestoupit, přepnout, přetížit*
přětasiti, -šu, -síš dok. *přebít, přeseknout*
přětěžcě, přětěžko adv. *velmi nesnadno, sotva, stěží; velmi silně, nadmíru závažně; nadmíru krutě*
přětěžký adj. *velmi nesnadný; obtížný, nadmíru namáhavý; nadmíru závažný, ne povrchní, hluboký, silný; nadmíru krutý, tíživý, bolestivý*
přětierati, -aju, -áš ned. *sužovat, ničit*
přetiežiti sě, -žu, -žíš sě dok. *přetížit se, příliš se něčím obtížit*
přětichnúti, -nu, -neš dok. *utichnout, umlknout, ztišit se; ustat, přestat*
přětiti, -cu, -tíš ned. *hrozit, ohrožovat*
přětkaný adj. *protkaný; vytkávaný*
přětočiti, -ču, -číš dok. *přetavit (?):* (kněz) sviecě krásné káže obětovati, aby mohl je přětočiti (tj. udělat z nich zase vosk na prodej)
přětráti v. přětrvati
přětráviti, -v'u, -víš dok. (koho) *překonat někoho výší nákladů na stravu*
přětrhnúti, -nu, -neš dok. (co) *učinit konec, zastavit*
přětrhnutie, -ie n. *ztrhnutí, zchvácení*
přětrhovati, -uju, -uješ ned. *přetrhávat; přerušovat, zastavovat, zarážet něco*
přětrpěti, -p'u, -píš dok. *přetrpět, přestát, přečkat; strpět (komu co)*
přětrvati (trojslab.), **přětráti,** -aju, -áš dok. *potrvat, přetrvat, přečkat; strávit (nějakou dobu)*
přětrženie, -ie n., **přětržka** f. *přerušení, přetržení*
přětržený adj. *přetržený, utržený; zaražený, zastavený*
přětřiebiti, -b'u, -íš dok. (koho od koho) *vydělit, oddělit*
přětřieti, -tru, -třeš dok. *přeřezat*
přětučný adj. *velmi tučný; vydatný, výnosný, oplývající hojností*
přětvařovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *proměňovat (se), přeměňovat (se)*
přětvora f. *zvláštní bytost, zjevení*
přětvořenie, -ie n. *proměna*
přětvořovánie, -ie n. *přetváření, měnění, přeměňování, proměňování*
přětvořovati sě, -uju, -uješ sě dok. *proměňovat se, přeměňovat se, přetvářet se*
přětvrdý adj. *nadmíru tvrdý, pevný; dobře opevněný; nadmíru krutý, nemilosrdný*
přětýkaný, přětykovaný adj. *protkávaný*
přěučiti, -ču, -íš dok. (koho) *naučit víc, než je dobře*

přěuhrazený adj. *velmi pevně ohrazený*
přěupřiemý adj. *velmi přímý, velmi upřímný:* neb buóh jest kakás přěupřiemá upřiemost
přěutěšený adj. *přelíbezný*
přěvábiti, -b'u, -bíš dok. *odlákat*
přěvada f. *překážka*
přěvaditi, -z'u, -díš ned. *vadit, překážet komu v čem*
přěváleti, -leju, -léš dok. *přemoci válkou, porazit*
přěvalný adj. *velmi hojný, velmi četný*
přěváženie, -ie n. *odvážení se*
přěvážiti, -žu, -íš dok. *uvážit, rozvážit;* - přěvážiti sě (čeho) *odvážit se, rozhodnout se k čemu*
přěvážkati, -aju, -áš dok. *zvážit, potěžkat*
přěvážně adv. *velmi odvážně, směle*
přěvážný adj. *velmi smělý, odvážný, statečný; odhodlaný, rozhodnutý*
přěvedenie, -ie n. *převedení, přesídlení, vysídlení, vyhnanství*
přěvěděnie, přězvěděnie, -ie n. *předvědění* (domnělá vlastnost boží, schopnost vědět dopředu); *prozřetelnost; předurčení, úradek boží* (v. též přědvěděný)
přěvěděti, přězvěděti -viem, -vieš dok. *napřed zvědět, napřed poznat; předpovědět:* všetky cěsty mé přěvěděl si; *prozkoumat, vypátrat* (v. též přědvěděti)
přěveličiti sě, -ču, -íš sě dok. *zveličit se*
přěvésti, -vedu, -eš dok. *převést, přivést, provést; přemístit*
přěvětšenie, -ie n. *zvětšení, rozhojnění*
přěviděti, -z'u, -díš ned. *předvídat, vidět do budoucnosti, znát napřed*
přěvoditi, -z'u, -díš ned. *převádět, přemísťovat*
přěvolati; -aju, -áš dok. *překřičet, ukřičet*
přěvráceně adv. *převráceně, obráceně, naopak; nesprávně, nenáležitě*
přěvrácenie, -ie n. *převrácení, obrácení; převrácenost, zvrácenost*
přěvrácený adj. *převrácený, obrácený naruby; zvrácený, zvrhlý*
přěvracěti, -ěju, -ieš, **přěvracovati,** -uju, -uješ ned. *převracet, obracet; překrucovat; odvracet od pravé cesty, mást, svádět; uvažovat, rozjímat*
přěvracovánie, -ie n. *převracení, překrucování*
přěvratek m. **přěvratka** f. *převrat, změna; záhuba, zkáza, pád*
přěvratitel, -e m. *kdo přináší obrat k zlému, zhoubce, záhubce*
přěvrátiti, -cu, -tíš dok. *převrátit, obrátit; vyvrátit, zničit, zkazit; změnit, proměnit; potlačit, zmást, svést;* - přěvrátiti sě *převrátit se, překotit se, převalit se; obrátit se k horšímu; odpadnout*
přěvrci, -vrhu, -vržeš dok. *převrátit, obrátit;* (koho) *odsoudit, přiřknout komu zlé; uvážit, rozvážit, promyslit;* přěvrci myslí o čem, na své mysli, v mysli co uvážit, promyslet; přěvrci svědomie; srdcě přezkoušet, prozkoumat; (o knihách) *pročíst, prostudovat, seznámit se;* - přěvrci sě *převrhnout se, zvrhnout se, převrátit se*
přěvřieti, -vru, -vřeš dok. (čemu) *zavřít:* přěvřieti dveřóm
přěvybraný adj. *znamenitý, výtečný, vynikající*
přěvýsiti, přěvýšiti, -šu, -síš, -šíš dok. *převýšit; překonat, předstihnout, vyniknout; postavit na vyvýšené místo, vyvýšit, ocenit jako vyšší*
přěvysocě, přěvysoko adv. *velmi vysokým tónem, velmi vysokým hlasem; velmi silně*
přěvysoký adj. *velmi vysoký, čnějící do výše nad jiné; vyvýšený, nejvyšší; převeliký:* přěvysoká chytrost diáblova
přěvýšeně adv. *povýšeně, neskromně*
přěvýšenie, -ie n. *vyvýšení, zvýšení, postavení na vyvýšeném místě; větší míra, větší intenzita; nadřazení, nadřazenost, výjimečnost, jedinečnost*
přěvýšený adj. *vyvýšený; povýšený, přepjatý; nesmírný, nevystižitelný*
přěvyšovati, -uju, -uješ ned. *převyšovat; předstihovat, překonávat, vynikat:* (zákony lidské) přěvyšují svým osídlem hřiechy zjevné; *vyvyšovat, považovat, mít za vyšší*
přěvzdieti, přězdieti, -ěju, -ieš dok. (komu, čemu, koho, co) *pojmenovat novým jménem, přejmenovat; pojmenovat přezdívkou; pojmenovat, dát jméno*

přěvzdievati, přězdievati, -aju, -áš ned. *pojmenovávat novým jménem, přejmenovávat; pojmenovávat přezdivkou pojmenovávat; dávat jméno*
přěvzětie, -ie n. *převzetí; přijetí něčeho, co člověku nepatří*
přěvzieti, -vezmu, -eš dok. vzít *si nad míru, nad to, co člověku náleží*
přězdieti; přězdievati v. přěvzdieti; přěvzdievati
přězě v. přiezě
přězí, -ieho zpodst. m. *předchůdce*
přězlatiti; -cu; -tíš ned. *vychvalovat nad zlato:* počě (moudrost) Světoplozi chváliti, její smysl přězlatiti
přězliti sě; -ľu; -líš sě dok. (s kým) *zlobou zvítězit nad někým:* proč tak proti mně (tj. Němci proti Prokopovi) činíte, však sě se mnú nepřězlíte
přězlobivý; přězlostný adj. *nad jiné zlostný, zlý; ničemný*
přězlý adj. *velmi zlý, velmi špatný* apod. (v. zlý)
přězmilelý, přězmilitký, přezmilý adj. *přemilý; nad jiné milý, drahý*
přězřěnie, -ie n. *přehlédnutí*
přězřieti, -zřu, -zříš dok. *prohlédnout; přehlédnout; mlčky prominout, strpět, dovolit; připustit*
přězší, přědší adj. *přední, přednější, první, nad jiné významný; dřívější; dříve zemřelý, dříve pohřbený;* zpodst. m. *předek, praotec:* jenž sě chlubie šlechtú svých předších
přězšlechtilý adj. *velmi ušlechtilý, vznešený nad jiné*
přězvěděnie v. přěvěděnie
přězvěděný adj. *předurčený* (k zatracení)
přězvěděti v. přěvěděti
přěžádajúcí, přěžádaný, přěžádný, přěžádúcí adj. *velmi žádoucí, přežádoucí, přemilý*
přěžéhati, -aju, -áš ned. *přetavovat, přečišťovat tavením*
přěžěsiti, -šu, -síš dok. *vyděsit, poděsit, přestrašit*
přěžest, přiežest, -i f. *postrach*
přěžúvati, přěžívati, -aju, -áš ned. (co) *přežvykovat, překusovat, přemílat; přemítat, uvažovat (o čem)*
přibaviti, -v'u, -víš dok. *přidat*
příběh m. *stav, postavení*
přiběhlý adj. *nahodilý*
přiběhnúti, -nu, -neš dok. *přiběhnout, přispěchat;* přiběhnúti k mysli, na mysl přijít na mysl, vytanout
přiběhovati, -uju, -uješ ned. *přibíhat*
přibezděčiti, -ču, -číš dok. *přinutit, donutit, přimět*
přibezděčovati, -uju, -uješ ned. *přinucovat, nutit*
přibiti, -b'ú, -bieš dok. *nabít, pobít:* přibiti sobě nabít si, porvat se vespolek
přibitie, -ie n. *přibití (na kříž), ukřižování*
přiblížený, přibližný adj. *přiblížený, blízký, jsoucí nablízku, v blízkosti; nakloněný, přející, prospívající (čemu)*
přiblížiti sě, -žu, -žíš sě dok. *přiblížit se; přijít, dojít, dostavit se; dotknout se, zasáhnout;* (ke komu, komu) *sklonit se, snížit se (ke komu), projevit přízeň, laskavost;* (ke komu) *obrátit se, přiklonit se*
přibližovánie, -ie n. *přibližování se; přiklánění se, obracení se*
přibližovati sě, -uju, -uješ sě ned. *přibližovat se, přicházet, dostavovat se; obracet se ke komu, přiklánět se*
přibodovati, -uju, -uješ ned. *přibodávat, připichovat; probodávat, propichovat*
přibósti sě, -bodu, -eš sě dok. *přihnat se na koni; přijet*
přibrati sě, -beru, -béřeš sě dok. *přijít, přibýt;* (za kým) *vydat se, vypravit se;* (k někomu) *přiblížit se, dostat se*
přibratřiti sě, -řu, -říš sě dok. (ke komu) *stát se bratrem (komu)*
příbuznost v. přívuzenstvie
příbytek, -tka, -tku m. *co přibylo, přírůstek*
přibyti, -budu, -eš dok. *přibýt, rozmnožit se, zvětšit se, vzrůst; nabýt, získat; přijít, přijet*

přibytý adj. *kdo přibyl, přišel:* mezi pigharty tolikéž nebo viece od vás (katolíků) než od nás (podobojí) přibytých
přibývati, -aju, -áš ned. *přibývat, zvětšovat se, růst, narůstat, rozmnožovat se;* (co k čemu) *získávat něco navíc k čemu*
přičěleti, -eju, -éš dok. *přirůst*
přič v. preč
přičakati, -aju, -áš dok. *vyčkat*
příčasie, -ie n. *chvíle, okamžik*
přičesovati, -uju, -uješ ned. *přičesávat, přikrašlovat*
příčin m. *přídavek, dodatek, vysvětlení*
příčina f. *co bylo připojeno, přídavek, dodatek; argument; atribut, vlastnost; okolnost; věc, záležitost; prostředek, nástroj; nářadí, nádobí; příčina, důvod podnět:* příčinú, s příčinú odůvodněně, právem; z příčiny právem; z nutností, nutně; *předpoklad, podmínka; příležitost, záminka*
příčinek, -nka, -nku m. *přídavek:* položiti příčinky *přidat; čin, skutek; skutečnost; příčina, důvod:* býti příčinkem čeho způsobit co
přičiněti, -ěju, -ieš, **přičiňovati,** -uju, -uješ ned. *přidávat, připojovat; rozmnožovat, přikládat (co k čemu)*
přičiniti, -ňu, -níš dok. *přidat; přiložit, přidělat; způsobit;* - přičiniti sě *přidat se*
příčinně adv. *mocně, s velkou mocí*
příčinný adj. *mocný, vyzbrojený, s mocným průvodem*
příd, příde v. přijíti[1]
přidánie, -ie n. *přidání, rozmnožení, rozšíření, zvětšení; přídavek, dodatek*
přidati, -dám, -dáš dok. *přidat, dodat:* slóvce přidada; *podat, poskytnout:* přidati rady poradit; přidati (svú) vóli, povolenie (k čemu) přivolit k čemu, dát svolení; čemu vieru přidati uvěřit; (co komu) *přiřknout, přisoudit*
přidávati, -aju, -áš ned. *přidávat, dodávat, zvětšovat, rozmnožovat, rozšiřovat; dávat, poskytovat, podávat, odevzdávat; svolovat, souhlasit; prokazovat, projevovat; přisuzovat, připisovat*
přiděliti, -z'u, -díš dok. *uvést jako dědice; zdědit*
přidieti, -děju, -ješ dok. *připojit, dodat*
přidieti sě, 3. sg. -děje sě dok. *přihodit se, udát se*
přidlaženie, -ie n. *klenutí, strop*
přidobyti, -budu, -eš dok. (čeho) *získat víc, rozmnožit něco*
přidojovati, -uju, -uješ ned. *kojit, přikojovat*
přidolé, -é n. *údolí*
přidomie, -ie n. *přístavek, komora*
přidrbnúti, -nu, -neš dok. (co čím) *stáhnout, přitáhnout, připevnit*
přídruha f. *podpora, opora*
přidrženie, -ie n. (koho; čeho) *oddání se; přilnutí ke komu, k čemu, řízení se kým, čím*
přídržěti sě, -žu, -žíš sě ned. *přidržovat se, připojovat se, držet se (při kom)*
přídržnost, -i f. *trpělivost*
přidvojovati, -uju, -uješ ned. *zdvojnásobovat*
přieboj, -ě m. *loupež, kořistění; kořist, lup*
přiebojničstvo n. *loupež, loupežení*
přiebojník m. *loupežník*
přiebytček, -tečka, -tečku m. *příbyteček, útulek*
přiebytečný adj. *obyvatelný, určený k obývání, k bydlení; trvalý, trvale vyhrazený*
přiebytek, -tka, -tku m. *příbytek, bydliště:* do přiebytka Abrahámova do nebe; *život*
přiebytník m. *obyvatel*
přiecenie, -ie n. *hrožení, vyhrožování*
přieč adv. *napříč*
přiečiti sě, -ču, -číš sě ned. (komu) *příčit se, odporovat*
přiehba f., **přieheb,** -hba, -hbu m. *ohbí; kloub*
přiehlbicě v. přielbicě

přiehrada f. *komora, komůrka, ohrazený prostor*
přieka f. *překážka;* dlé i na přieky po délce i napříč, křížem krážem; *vzdor;* na přieky navzdor (v. též napřieky)
přiekaz m. **přiekaza** f. *překážka, závada, obtíž:* bez přiekazy bez závady, bez úhony
přiekazný, přiekážný, přěkážný adj. *kazící, škodící, překážející:* býti přiekazen, přěkážen komu k čemu kazit komu co, škodit, být na překážku komu v čem
přiekop m. *příkop; násep*
přiekora, přiekořizn (trojslab.) -i, **přiekořizna, příkora** f. *příkoří, potupa, pohanění, urážka, křivda; utrpení, tíseň, nouze*
přieky v. přieka, napřieky
přielaz m. *(vedlejší, zadní) východ, průchod*
přielbicě, přiehlbicě (trojslab.), -ě f. *přílbice, přílba*
přielbičník m. *bojovník s přílbou na hlavě; výrobce přílbic*
přieliš, přielišně adv. *příliš, přílišně, náramně, nadmíru, až nazbyt*
přielišenstvie, -ie n., **přielišnost,** -i f. *hojnost, nadbytek*
přielišiti, -šu, -šíš ned. *překračovat míru*
přielišný adj. *přílišný, nadměrný, náramný, nesmírný*
přiemě adv. *přímo*
přiemluva, přěmluva f. *promluva, předmluva; oddíl, kapitola; rozmluva, rozhovor*
přiemost, -i f., *přímost, správnost*
přiemý adj. *přímý, přímo vedoucí; správný, pravdivý, spravedlivý, upřímný*
přiepis m. *opis*
přieplach v. prěplach
přiepusta f. *dopuštění, pohroma, neštěstí*
přiesep, -spa, -spu m. *násep*
přiesně adv. *přísně, důtklivě, důrazně, tvrdě; přesně, správně; podle pravdy, opravdově*
přiesnost, -i f. *přísnost, nesmlouvavost, tvrdost; čistota, opravdovost, upřímnost; skromnost*
přiesný adj. *příkrý; krutý; vážný*
přiestrach, přěstrach m. **přiestracha, přěstracha** f. *strach, hrůza; nebezpečí; přelud, přízrak*
přieštie, přieščie, přěštie, přěščie, -ie n. *přejití, překročení, přechod;* (hod) Přieštie slavnost Přechodu (velikonoční); *přecházení, míjení; průtok*
přieta f. *hrozba, spor, svár; zápas, boj:* přietu vzdávati hrozit, vypovídat boj; *disputace*
přietel, -e (pl. přietelé, gen. přátel) m. *přítel; pokrevní příbuzný;* pl. *rodiče*
přietelec, -lcě m. *přítel*
přietelivý, přietelný, přietelský adj. *přátelský*
přietelkyně, přietelnicě, -ě, **přietelnička** f. *přítelkyně; příbuzná*
přietelnost, -i f. **přietelstvie,** -ie, **přietelstvo** n. *přátelství*
přieti[1], přěju, -ješ ned. (komu) *přát, být přítelem; stranit;* (čeho) *přát si, vyžadovat, chtít co;* (čeho komu) *přát, dopřávat*
přieti[2], pru, přěš i přu, příš ned. (čeho) *popírat, zapírat co:* což mnich mluvieše, jě sě příeti; *odpírat;* - přieti sě *přít se, svářit se*
přietiti, -cu, -tíš ned. (komu co, čím) *hrozit komu čím; bránit, zakazovat*
přietmie, -ie n. *přítmí*
přietrž, -i f. *přetržení, přerušení:* bez přietrži
přievada f. *závada, překážka*
přieval m. *příval, mocný déšť; pohroma, zkáza*
přievoz m. *převezení, přeplutí; přívoz, přechod přes řeku; loď, loďstvo*
přievozník m. *převozník; lodník, plavec*
přiezě, přězě, -ě f. *příze*
přiezlivý v. přieznivý
přiezn (jednoslab.), **přiezen,** -zni f. *přízeň, náklonnost, přátelství; příbuzenství*
přiezniti sě, -žňu, -zníš sě ned. (s kým) *přátelit se, spolčovat se; vstupovat do příbuzenského svazku*
přieznivě adv. *s přízní, milostivě; laskavě, mírně, vlídně, přívětivě; ochotně, rád*

přieznivost, -i f. *přízeň, náklonnost, přátelství*
přieznivý, přiezlivý adj. *přátelský, milý, přející, příznivý, laskavý*
přiežest v. přěžest
přififlovati, -uju, -uješ dok. (koho) *naparádit, vyfintit*
přihaněti, -ěju, -ieš dok. (koho z čeho) *pokárat koho kvůli čemu, vytknout komu co*
přiháněti, -ěju, -ieš ned. (koho k čemu) *dohánět, pobízet, nutkat, nutit*
přihárati, -aju, -áš dok. *překvapit, přispěchat*
přihašovati, -uju, -uješ ned. *hasit, uhašovat*
přiházěti sě, 3. sg. -ie sě, **přihazovati sě,** -uje sě ned. *přiházet se, stávat se, dít se*
přihledač, -ě m. *přihlížitel, pozorovatel*
přihlédanie, -ie n. *podívaná*
přihlědati, -aju, -áš ned. *zkoumavě přihlížet, dívat se*
přihlédnúti, -nu, -neš dok. (ke komu, k čemu) *přihlédnout, všimnout si*
přihnati, -ženu, -eš dok. *přihnat se, spěšně přijet, přispěchat*
příhoda f. *příhoda, událost: dobrá příhoda štěstí, úspěch;* zlá příhoda neštěstí, nehoda; příhodú, z příhody náhodou, náhodně; *osud, úděl: záležitost, věc; nepříznivá okolnost, nesnáz, protivenství; nebezpečí, dobrodružství; úspěch, zdar*
přihoditi sě, -z'u, -díš sě ned. (k čemu) *hodit se k čemu, být vhodný;* dok. *stát se; přihodit se;* (k čemu, do čeho, v co, na co) *naskytnout se, natrefit se, nahodit se*
příhodka f. *drobná, nepatrná příhoda*
příhodně adv. *příhodně, vhodně, případně, náležitě náhodně, nahodile, nepodstatně*
příhodný adj. *příhodný, vhodný, případný; náležitý; náhodný, nahodilý, nepodstatný, vedlejší*
přiholiti, -ľu, -líš dok. *trochu, poněkud oholit*
přihoniti, -ňu, -níš ned. *přihánět; rychle přijíždět*
příhorní adj. horský
příhořie, -ie n. *kopec, pahorek, vyvýšenina, horský výběžek; svah*
přihotovánie, -ie n. *připravení*
přihotovaný adj. *připravený, hotov*
přihotovati, -uju, -uješ dok. *připravit, přichystat*
přihozovati sě v. přiházěti sě
přehrabati, -b'u, -eš dok. (co) *zahrabat, pochovat, pohřbít;* - přihrabati sě (k čemu, do čeho) *dostat se k čemu, do čeho, přijít do čeho*
přihrnúti, -nu, -neš dok. (koho, co k čemu) *přitáhnout, přivést;* -přihrnúti sě (ke komu) *přijít, připojit se, přichýlit se*
přihromaditi, -z'u, -díš, **přihromazditi,** -ždu, -zdíš dok. (co k čemu) *nově nahromadit, připojit, přidat co k čemu*
přihromažďovati, -uju, -uješ ned. *nově nahromaďovat, přidávat k nahromaděnému*
příhroza f. *hrozba, pohrůžka, výstraha; postrach*
přihroziti, -hrožu, -zíš dok. (komu) *pohrozit*
přichlácholiti, -ľu; líš dok. (koho, co ke komu) *přilákat, přivábit*
příchodčí, příchozší, -ieho, **příchodný,** -ého zpodst. m. *příchozí, cizinec*
přichoditi, -z'u, -díš ned. *přicházet, pocházet*
přichodúcí, přichozúcí adj. *mající přijít, nastávající, budoucí;* zpodst. m. *příchozí, přistěhovalec, cizinec*
přichopiti, -p'u, -píš dok. *přidržet se;* - přichopiti sě (čeho) *uchopit, popadnout, zmocnit se*
příchozí (jm. tvar příchoz) adj. *přicházející:* jsem příchoz mám, hodlám přijít; zpodst. m. *příchozí, přistěhovalec, cizinec*
přichozší; přichozúcí v. příchodčí; přichodúcí
příchramie, -ie n. *vedlejší část chrámové stavby*
přichvátiti, -chvácu, -tíš dok. *chytit:* přichváti myš lev svú nohú; - přichvátiti sě (komu) *přichytit se koho, přidržet se*
přichýlený v. příchylný
přichýliti, -ľu, -líš dok. *naklonit;* - přichýliti sě (čemu) *sklonit se k čemu*
příchylnost, -i f. *záliba, sklon, náklonnost; příchylnost, láska*

příchylný, přichýlený adj. (komu, čemu, ke komu, k čemu) *náchylný, mající sklon k čemu, zálibu v čem; nakloněný komu, lnoucí, laskavý ke komu; oddaný, věrný*
přichýlovati, -uju, -uješ ned. (co k čemu) *přiklánět, přibližovat;* (co komu, čemu, ke komu, k čemu) *připisovat;* (komu, čemu) *poskytovat, dávat*
přichytiti sě, -cu; -tíš sě dok. (koho, čeho) *přichytit se, chytit se, zachytit se; připojit se, přidat se ke komu, stát se přívržencem, stoupencem koho*
přijednánie, -ie n. (ke komu, k čemu, s kým; s čím) *spojení, sjednoceni, společenství s kým; přirovnání*
přijednati, -aju, -áš dok. (koho, co ke komu, čemu, komu, čemu) *připojit, přidružit koho, co k čemu, spojit koho, co s čím; přivést, přimět koho k čemu; přirovnat, srovnat;* - přijednati sě (k čemu) *připojit se k čemu, spojit se s čím; připodobnit se, přizpůsobit se*
přijednávati, -aju, -áš ned. (co k čemu) *uzpůsobovat co k čemu, uvádět co ve shodu s čím;* - přijednávati sě (komu) *podobat se komu, shodovat se s kým*
příjemník m. *příjemce; přijímatel*
příjemný adj. *příjemný, milý; přijatelný; věrohodný, správný; přijímaný, respektovaný*
přijěti, -jědu, -eš dok. *přijet, dostavit se, dostat se kam;* přijědechu jemu na pamět rodičové jeho přišli mu na mysl, vzpomněl si
přijid, přijide v. přijíti[1]
přijiesti, -jiem, -jieš dok. *ožrat, užrat;* - přijiesti sě *přiživit se; nasytit se, dosyta se najíst*
přijieti, přijíti, -jmu, -jmeš dok. *přijmout; vzít;* - přijieti sě (čeho) *uchytit se, chopit se, ujmout se; přijmout něco, osvojit si:* z něhož dřieve lotrovi za zlé jměli, toho sě náši páni sami přijěli; (čemu) *přizpůsobit se*
přijímanie, -ie n. (osob) *stranění, ohledy na osobu*
přijímati sě, -aju, -áš sě ned. *chápat se, chytat se:* obyčěje sě zlého přijímáchu osvojovali si špatný zvyk
přijíti[1], **přiti**, -jdu, -jdeš (aor. přijid, přijide, příd, příde) dok. *přijít:* k velikému hvozdu příde; přišlo jmu k vóli zachtělo se mu, pojal úmysl; móžeš k tomu přijíti může se ti toho dostat
přijíti[2], -jmu v. přijieti
přijitie, -ie n. *příchod;* (k čemu) *přístup k čemu, dosažení čeho*
přijmenovánie, -ie n. *dovolávání se, vzývání*
přijmenovati, -uju, -uješ ned. *dovolávat se, vzývat*
příjmie, -ie n. *příjmení; přezdívka*
přikazač, -ě m. *přikazovatel*
přikázanie, -ie n. *přikázání, příkaz, poučení*
přikazatel, -e m. *učitel; rádce, mistr; vládce, panovník*
přikázati sě, -žu, -žeš sě dok. (co komu) *přikázat;* (ke komu) *zaslíbit se; připojit se;* (komu) *odevzdat se, poručit se (v ochranu)*
příklad m. *příklad:* u příkladě, u příkladu *například; příkladem koho na způsob koho, po vzoru koho; podobenství, parabola; výstraha, výstražné znamení*
přikládati, -aju, -áš ned. *přikládat;* k sboží srdcě nepřikládati *neupínat, nezaměřovat; přirovnávat, srovnávat;* (co, komu, čemu) *přisuzovat, připisovat; předkládat, podávat (k jídlu)*
přikladec, -dcě m. **příkladna** f. *příklad, vzor*
příkladní, příkladný adj. *příkladný, vzorný;* příkladnie, příkladná pověst, příkladnie; příkladné podobenstvie podobenství, parabola
přiklásti; -kladu, -kladeš dok. *zacházet*
přiklčnati, -aju, -áš dok. *připojit, spojit, připoutat*
přikleknúti, -nu, -neš dok. *přikleknout, pokleknout*
přikloniti, -ňu, -níš dok. *naklonit, přiklonit, sklonit;* - přikloniti sě (k čemu) *přiklonit se, oddat se*
přiklonitý adj. (čemu) *nakloněný, náchylný;* jest k vieřě přiklonito je pravděpodobné
příklonno adv. *v přikloněné, nakloněné pozici*
přikloňovati, -uju, -uješ ned. *naklánět, přiklánět, sklánět*
příkľúčiti, -ču; -číš dok. *přivinout, obejmout*
přikľuditi, -kľuz'u, -kľudíš dok. *připravit*

příkodlúčiti, -ču, -číš dok. *připojit*
příkora v. přiekora
příkothati sě, -aju, -áš sě dok. *přibelhat se (?)*
přikotiti (sě), -cu, -tíš (sě) dok. *přikutálet (se)*
přikovati, -kuju, -kuješ dok. *přibit*
přikrádati, -aju, -áš ned. *ukrádat*
příkrost, -i f. *příkrý svah*
příkrov m. *přikrývka, pokrývka, roucho, rouška*
příkrý adj. *ostrý, krutý, tuhý*
přikrytě adv. *skrytě, tajně*
přikryti, -kryju, -eš (imper. -krý) dok. *přikrýt, pokrýt, zakrýt, zahalit; ukrýt, skrýt, utajit*
přikrytie, -ie n. *přikrývka, pokrývka; kryt, střecha; zástěrka; výmluva*
přikrytý adj. *zakrytý, zastřený; tajný; znázorněný, symbolizovaný*
přikrývačka f. *pokrývka, rouška, šátek*
přikryvadlo n. *přikrývka, pokrývka; oděv, roucho; poklička; desky (knih)*
přikrývati, -aju, -áš ned. *přikrývat, pokrývat, zakrývat, zahalovat; ukrývat, skrývat, tajit*
příkřě adv. *krutě, tvrdě protivně, nepříjemně*
příkukliti, -ľu, -líš dok. *přikrýt kuklou*
přikvačiti, -ču, číš dok. *zasypat; přepadnout; zachvátit, omráčit*
přikvačovati, -uju, -uješ ned. *přepadat, lovit;* lovci ostřížkem přikvačují ptáky
přikydnúti, -nu, -neš dok. *přihodit, přidat*
přiléci, -lahu i -lehu, -ležeš dok. *přilehnout, lehnout do čí blízkosti; těsně se přiblížit; přitáhnout (s vojskem), oblehnout*
přilehlý adj. *přichýlený, přikloněný*
přilepiti, -p'u, -píš dok. *přilepit;* (koho, co k čemu) *spojit s čím, připoutat k čemu;* - přilepiti sě *připojit se, přidružit se, přilnout*
přilepovati, -uju, -uješ ned. *přilepovat, připojovat, spojovat*
přiléti v. přiliti
přilezlý adj. *přistěhovaný, přivandrovalý*; zpodst. m. *přivandrovalec, přilezlík* (hanl.)
přilézti, -lezu, -eš dok. *přilézt, připlazit se;* přivléci se; *vetřít se*
příležěti, -žu, -žíš ned. (čemu) *ležet u něčeho; náležet, vztahovat se;* (o čem) *souviset s, čím; sousedit; přiléhat, shodovat se*
příležiecí, příležitý adj. *ležící blízko, přilehlý, sousední; příslušný, náležitý, přiměřený, hodící se, patřičný;* (komu) *patřící komu*
přilípati, -aju, -áš ned. *přilepovat se, lepit se; cítit náklonnost, lnout*
přilípavý adj. *lepkavý, lnoucí*
přílipnost, -i f. *stmelující hmota*
přilípnúti, -nu, -neš dok. *přilepit se, přilnout*
přiliti, -ľú, -léš dok. *přilít; zalít* (o slzách)
přilnúti, -nu, -neš dok. *přilnout, přilepit se; přidružit se (ke komu, čemu); přichytit se, přidržet se (koho, čeho); těsně se přiblížit, oblehnout*
přilnutý adj. přilepený
přiloženie, -ie n. *přichýlení, upnutí (srdce, mysli)*
přiložiti, -žu, -žíš dok. *přiložit, položit k čemu, přitisknout:* býti přiložen k otcóm, k lidu být pochován, zemřít; přiložiti lék podat, užít lék; *přikrýt, zakrýt, přiklopit, zahalit; předložit; přidat, připojit; věnovat, vynaložit:* přiložte snažnost; přiložiti mysl, smysl k čemu, k komu obrátit, upnout mysl, soustředit se nač; přiložiti srdce (milovánie) k komu, k čemu zamilovat si, přilnout; *přisoudit, připsat;* (s inf. nebo s aby) *neustat v čem, nepřestat usilovat oč:* syn nepravedlnosti nepřiloží škoditi jemu; - přiložiti sě *položit se, lehnout si ke komu; přitáhnout (s vojskem), oblehnout*
přiložitý adj. *blízko položený, sousední, okolní*
přilúčiti (sě), -ču, -číš (sě) dok. *připojit (se), přidružit (se)*
přilúditi, -z'u, -díš dok. *přiloudit, přivábit, přilákat*
přiměčieti, -ču, -číš dok. *přivléci, přitáhnout, přinést;* - přimčieti sě *přivléci se, přijít, připlout*

přiměňovati, -uju, -uješ ned. *k tomu mínit, připojovat, podotýkat, připomínat, uvádět* (v. též přimieniti)
přiměřený adj. (k čemu) *patřící k čemu, spojený s čím*
přiměřiti, přimieřiti, -u, -íš dok. *přirovnat; přizpůsobit;* - přiměřiti sě, přimieřiti sě (komu) *ukázat se přiměřeným, příznačným pro někoho*
přiměřovati v. přimieřěti
přiměšovati, -uju, -uješ ned. *přiměšovat, přimíchávat, vmíchávat; připojovat, přidávat, vkládat;* - přiměšovati sě *mísit se, směšovat se; stýkat se, obcovat s kým; pojit se, přimykat se, lnout,* (čemu) *vměšovat se, míchat se do čeho*
přimieniti, -ňu, -níš dok. *při tom zmínit, připojit, podotknout, připomenout* (v. též přiměňovati)
přimieřěti, -ěju, -ieš, **přiměřovati,** -uju, -uješ ned. (co k komu, čemu) *přizpůsobovat se k čemu, upravovat;* - přimieřěti sě *přizpůsobovat se*
přimieřiti v. přiměřiti
přimiesiti, -šu, -síš dok. (co, čeho k čemu, čemu) *přimísit, smísit s čím; přidat, připojit;* býti přimiešen k čemu patřit k čemu, účastnit se čeho; - přimiesiti sě (ke komu) *přidat se, připojit se, přidružit se, vloudit se; stát se účastníkem, zúčastnit se čeho; zaplést se do čeho; souložit s kým; pojmout za manžela, manželku*
přimiešenie, -ie n. *příměsek*
přimiešený adj. *pokažený příměsky, méněhodnotný*
přimiešěti, -ěju, -ieš ned. *přiměšovat*
přimietati, -aju, -áš ned. (co) *přehazovat; přemítat o čem, zkoumat co*
přimílenie, -ie n. *získání přízně, lichocení*
přimíliti sě, -ľu, -líš sě dok. (komu, k komu) *získat něčí přízeň, zalichotit se; začít lichotit, chovat se přátelsky*
přimiřie, -ie n. *přiměří:* za přímiřím, pod přímiřím v době příměří; *smlouva o ukončení války; záruka bezpečnosti; útočiště, azyl*
přimknúti, -nu, -neš dok. *přinést, přivléci*
přímluva f. *řeč, promlouvání, rozprávění; domluva, výčitka; přímluvce*
přimlúvanie, -ie n. *domlouvání*
přimlúvati, -aju, -áš ned. *domlouvat, vytýkat;* - přimlúvati sě *přimlouvat se, orodovat;* (k komu) *vemlouvat se, vlichocovat se komu;* (k čemu) *vyjadřovat se k čemu* (v. též přimluvovati sě, přimluvěti sě)
přímluvcě, -ě m. *přímluvce, orodovník; znalec, poradce; kdo zprostředkuje koupě, dohazovač*
přímluvčie, -ie m. *kdo zprostředkuje koupě, dohazovač*
přimluvenie, -ie n. *domluva, napomenutí, výtka; oslovení*
přimluvěti sě, -ěju, -ieš sě ned. *přilichocovat se, vemlouvat se, laskavě mluvit* (v. též přimlúvati, přimluvovati sě)
přimluviti, -v'u, -víš dok. (co komu) *povědět, říci;* (komu) *domluvit, pokárat koho; obořit se na koho;* (k čemu) *promluvit, říci k něčemu své mínění; souhlasit;* - přimlúviti sě (k čemu) *promluvit, vyjádřit se; projevit souhlas; připojit se;* (proti čemu) *ozvat se, ohradit se;* (za koho) *přimluvit se*
přímluvka f. *povídání, řeč, rozmluva, rozprávka*
přímluvný adj. *přívětivý*
přimluvovati sě, -uju, -uješ sě ned. *vemlouvat se, řečí získávat přízeň* (v. též přímlúvati, přimluvěti sě)
přimnožiti, -žu, -žíš dok. (čeho) *přidat, rozmnožit co*
přimnožovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *zesilovat, stupňovat*
přimodlovati, -uju; -uješ ned. (koho) *oslavovat modlitbou, uctívat*
přimrskati, -aju, -áš, **přimrščiti;** -šču, -ščíš dok. *namrskat, našvihat*
přimysliti, -šľu, -slíš dok. (co čemu) *přidat co k čemu, obdařit co čím*
přimyšlenstvie, -ie n. *podobenství, přirovnání; skrytý smysl*
přimyšlený adj. *přimyšlený, navíc nebo neoprávněně přidaný*
přimyšlovati, -uju, -uješ ned. (co, čeho komu, na koho) *vymýšlet si něco na někoho, přidávat něco někomu podle vlastních výmyslů*

přínadržěti (sě), -žu, -žíš (sě) dok. *spolehnout (se)*
přinajmén(ě), přinajmenším adv. *alespoň; přinejmenším*
přinésti, -nesu; -eš dok. *přinést;* (koho kam) *přivést;* (komu, co) *způsobit, zavinit; donést, oznámit*
přinížiti sě; -žu, -žíš sě dok. *snést se; spustit se, klesnout*
přinositel, -e m. *kdo přináší:* Pán zákona přinositel náš jest zákonodárce
přinositi, -šu, -síš ned. *přinášet*
přinúcěti, -ěju, -ieš ned. *nutit, pobízet*
přinutkati, -aju, -áš dok. *přinutit*
přinuzenie, -ie n. *přinucení; nátlak*
přinuziti, -žu, -zíš dok. *přinutit, vynutit*
přiodieti (sě), -děju, -děješ (sě) dok. *přiodít (se), odít (se), obléci (se); zahalit se:* přioděvše sě skutky poctivými
přiodievati, -aju, -áš ned. *přiodívat, odívat, oblékat*
případ m. *případ, eventualita, možnost:* zlé příhody případ
připadati, připadávati, -aju, -áš ned. *padat:* když lev řéve, jiná sě zvieřata strachují a připadají až k zemi; strach na mě připadá padá; aby těžký sen na nás nepřipadával
případek, -dka, -dku m. *vnější, nepodstatná vlastnost*
připadnúti, -nu, -neš dok. (na koho) *napadnout koho, udeřit na koho*
případný adj. *nepodstatný, vedlejší, náhodný, nahodilý*
připálenie, -ie n. *popálení; vypálení* (žhavým železem)
připalovati, připalevati, -uju, -uješ dok. *vypalovat, zastavovat krev přiložením žhavého železa*
přípasek, -ska, -sku m. **přípasie**[1], -ie n. *zástěra k setí*
přípasie[2], -ie n. (m.) *pomocník při pasení stáda, pomocný pastýř*
připásti, -padu, -deš dok. (koho, na koho) *napadnout (komu)*
připleti, -pnu, -pneš dok. *připnout, připevnit;* - připieti sě (k čemu) *přisát se, zakousnout se*
připínač, -ě m. *vlásnička*
připisánie v. připsánie
příplata f. *záplata*
připlavenie, -ie n. *připlutí*
připlésti, -pletu, -eš dok. *připojit, zapojit;* - připlésti sě *připlést se, zaplést se*
přípletičie, příplotočie, -ie n. *proutí proplétané mezi kůly v plotě, pletivo*
příplodek, -dka m. *přírůstek* (v chovu dobytka ap.): příplodka stáda svého
příplov m. *přibývání, hojnost, nadbytek:* příplov zlata a střiebra
připlovovati, -uju, -uješ ned. *přitékat; v nadbytku se hrnout:* bohatstvie ač ti připlovuje
připlozenie, -ie n. *přírůstek; zplození*
připlynúti, -nu, -neš dok. *připlout; dostavit se, přijít*
připlývati, -aju, -áš ned. *přitékat, přibývat*
připodobnánie, připodobněnie, -ie n. *připodobnění, přirovnání; stejnost, shoda*
připodobnati, -aju, -áš, **připodobniti,** -ňu, -níš dok. *připodobnit, přirovnat; učinit podobným; býti připodobněn* (komu, čemu) být podoben, podobat se; - připodobniti sě *připodobnit se, stát se podobným, přizpůsobit se*
připodobnávati, připodobnievati, -aju, -áš, **připodobňovati,** -uju, -uješ ned. *připodobňovat, přirovnávat;* - připodobnávati sě, připodobnievati sě, připodobňovati sě (komu) *připodobňovat se, stávat se podobným*
připochlebiti sě, -b'u, -bíš sě dok. (ke komu) *přilichotit se, přilísat se*
připomáhati, -aju, -áš ned. (komu) *pomáhat, napomáhat, být nápomocen*
připomanúti, připomenúti, -nu, -neš dok. *připomenout*
připomoci, -mohu, -móžeš dok. *pomoci, napomoci, vypomoci*
přípora f. *překážka*
připósobiti, -b'u, -íš dok. *způsobit, připravit*
připósobovati, -uju, -uješ ned. *způsobovat, zjednávat, poskytovat*
připověděti, -viem, -vieš dok. *ještě povědět*
připoviedati, -aju, -áš ned. *slibovat*

připozditi (sě), -ždu, -zdíš (sě) dok. *opozdit (se)*
připrášiti sě, -šu, -šíš sě dok. *zaprášit se, zašpinit se*
příprava f. *příprava; úprava; (slavnostní) oděv; nádhera; zbroj, postroj; nástroj, nářadí, náčiní; látka, hmota; družina (?):* s velikú přípravú; *výmluva, záminka, příčina, důvod*
připravenie, -ie n. *příprava*
připravený adj. *připravený; upravený; zhotovený*
připrávěti (sě), -ěju, -ieš (sě), *připravovati (sě),* -uju, -uješ (sě) ned. *připravovat (se), chystat (se), strojit (se)*
připraviti, -v'u, -víš dok. *připravit, přichystat; upravit, nastrojit; přimět, přinutit, přivést:* aby ji (sestru) připravili k témuž stavu; *dojmout*
přípravně adv. *úpravně, nádherně:* přípravně sě jmieti připravit se, být pohotově
přípravný adj. *úpravný, nádherný; opatřený vší potřebou, připravený*
připrnúti sě, -nu, -neš sě dok. *přihrnout se, přiběhnout*
připrotiviti sě, -v'u, -víš sě dok. (komu, čemu) *postavit se na odpor*
připrovoditi, -vóz'u, -vodíš dok. *přivést*
přípřěta f. *strach, hrůza, postrach*
připřieci, -přahu, -přěžeš dok. *připřáhnout, spojit, připojit;* - připřieci sě *připřáhnout se, připojit se, spojit se*
připřieti; -pru, -přeš dok. *přitisknout;* - připřieti sě *opřít se; zastavit se, zarazit se; ustrnout, utkvět*
připsanec, -ncě m. *kdo je připsán, zapsán, je členem nějakého společenství:* jest připsanec k té cierkvi
připsánie, připisánie, -ie n. *přípisek, poznámka, zápisek, záznam; připsání, zapsání, připočtení*
připsati, -píšu, -eš dok. *připsat; zapsat, zařadit; písemně ustanovit*
připuditi, -z'u, -díš dok. *přinutit, donutit, přimět, přivést, uvést;* - připuditi sě *přiběhnout, přispěchat*
přípusta f. *nástraha, léčka (?)*
připustiti, -ščú, -stíš dok. *připustit, dopustit, dovolit;* - připustiti sě (k čemu) *pustit se (kam)*
připúščěti, -ěju, -ieš, **připuščovati;** -uju, -uješ ned. *připouštět, dopouštět; vpouštět, přijímat*
připuzenie, -ie n. *přinucení, donucení, násilí; příkaz*
připúžěnie, -ie n. *donucování*
připuzený adj. *příkazem svolaný, donucením shromážděný:* s připuzenú radú urozených súdili syny jeho
připúzěti, -ěju, -ieš, **připuzovati;** -uju, -uješ ned. *nutit, přinucovat, dohánět (k čemu)*
připuzujúcí adj. donucující
přiraziti sě, -žu, -zíš sě dok. *přistisknout se, přiskočit; vpadnout (do řeči), ozvat se, přihlásit se*
příročie, -ie n. *příročí (moratorium), lhůta, odklad*
přírod m. **příroda** f. *přirozenost, pohlaví*
přirodilý, -ého zpodst. m. *krajan*
přiroditi sě, -roz'u, -rodíš sě dok. *narodit se (k čemu)*
přírok m. *pohana*
přirovnati, -aju, -áš dok. *připodobnit, učinit podobným;* - přirovnati sě (k komu) *vyrovnat se komu*
přirovnávati, -aju, -áš ned. *přirovnávat, porovnávat, srovnávat;* - přirovnávati sě *přirovnávat se, srovnávat se; rovnat se*
přirozenie, -ie n. *podstata, základ, přirozenost:* lútové přirozenie pomíjející, smrtelné tělo; od přirozenie od přírody; *příroda; přirozená povaha; přirozená věc:* po přirození přirozeně; *rod, čeleď:* přirozenie hadové čeleď hadů, *podoba; původ; příbuzenstvo, příbuzenství; narození*
přirozenstvie, -ie n. *základ, vzor (?):* učiněn jest člověk k obrazu božiemu jakožto k přirozenství
přirozený adj. *přirozený; přírodní, vrozený:* přirozený hřiech *původní, první* (nábož.); *rodný, pokrevný:* přirozený přietel pokrevný příbuzný; *rodilý, rozený:* přirozený svú šlechtú urozený;

přirozený službú původem určený ke službě; přirozená vlast rodná vlast; přirozený jazyk mateřský; přirozená nemoc menstruace; *opravdový*
přiřéci, -řku, -řčeš, -rčeš dok. *přislíbit*
přiřinúti sě; -nu, -neš sě dok. *přiřítit se, přihnat se:* tu sě přiřinuchu
přirútiti, přiřítiti, -řúcu, -řútíš dok. *přisypat, zasypat, zaházet:* přiřítichu jej kamením; - přiřútiti sě; přiřítiti sě *přiřítit se, přihnat se*
přisaditi; -saz'u, -díš dok. *připojit, přidružit;* - přisaditi sě *přisednout si*
přisahač, -ě m. *křivopřísežník*
přisahánie, přisěženie, -ie n. *přísahání; přísaha*
přisáhnúti, -nu, -neš dok. *složit přísahu, odpřisáhnout*
přisahovánie, -ie n. *přísežné právo*
přisahu, přisau v. přisieci
přisazený adj. *posazený:* jakožto osel k húslem přisazený
přisědati, -aju, -áš ned. *přisedat, dopadat:* miesto jědenie oběda kyjěvá rána přisědá
přiseděti, -z'u, -díš ned. (čemu) *být, zdržovat se blízko čeho; sousedit; přisedat, být přísedícím (u soudu)*
přisěžěnie v. přisahánie
přísěžník m. *přísežník, kdo skládá přísahu*
přísěžný adj. *přísežný; potvrzený přísahou*
přisieci, -sahu, -sěžeš ned. i dok. (na čem, komu) *přísahat, odpřisáhnout, složit přísahu;* přisahu (přisau) bohu přísahám (při) bohu
přisiesti, -sadu, -sědeš dok. *přisednout*
přisknúti, -nu, -neš (aor. přisk, přišče) dok. *propuknout*
přískok m. *náhlý útok, přepadení (?)*
přiskvrniti, přiškvrniti, -ňu, -níš dok. *zmnožit, zveličit skvrny (hříchů)*
přiskyřicě, -ě f. *pryskyřice*
přisladiti sě, -z'u, -díš sě dok. *zalíbit se*
přislovie, -ie n. *přísloví; podobenství, parabola; pomluva, hana, potupa; příslovce*
přísluha m. *spoluslužebník*
přisluhovati, -uju, -uješ ned. *přisluhovat (u oltáře); posluhovat, sloužit, pomáhat*
příslušějúcí adj. (k čemu) *příslušející, náležející, vztahující se k čemu*
příslušěti, -ěju, -ieš ned. *příslušet, náležet;* příslušie ke mně o čem záleží mi na čem
příslušník m. *příslušník, kdo přísluší k nějakému společenství; přívrženec, stoupenec*
příslušný adj. *příslušející, náležející; náležitý, vhodný; souhlasný, shodný*
příslužebný adj. *služebný, sloužící, přisluhující*
přislyšěti, -šu, -íš dok. *vyslechnout, vyslyšet*
přislýchati, -aju, -áš, **přislychovati,** -uju, -uješ ned. *naslouchat*
přismievati sě, -aju, -áš sě ned. (komu) *posmívat se*
přismyšlenstvie, -ie n. *parabola*
přisobiti, -b'u, -íš dok. (komu co) *přivlastnit, připsat*
přisočiti, -ču, -číš dok. *osočit, obvinit*
přispářěnie, -ie n. *rozhojňovaní, rozmnožování*
přispářěti (sě), -ěju, -ieš (sě), **přispařovati (sě),** -uju, -uješ (sě) ned. (čeho) *rozmnožovat, rozhojňovat, zvětšovat (se)*
přispařitel, -e m. *původce, autor*
přispěti, -ěju, -ěju, **přispiešiti,** -šu, -šíš dok. *přispěchat, přiběhnout, přiblížit se*
přispojiti, -ju, -íš dok. (komu) *spojit s ký*m. (já jemu) přispojena budu
přípora f., **přispořenie,** -ie n. *rozmnožení, rozhojnění, zveličení, vzrůst*
přispořený adj. *rozmnožený*
přispořišče, -ě n. *přímnožek, přírůstek:* (Ráchel) porodí syna řkúc: Přidaj mi bóh druhého syna. I přěvzdě mu Jozef, točiš přispořišče
přispořiti, -řu, -íš dok. (čeho) *rozmnožit, rozhojnit*
přispořovati, -uju, -uješ ned. *rozmnožovat, rozhojňovat, zvětšovat; předávat, kupit*
přispořujúcí adj. *přibývající, rostoucí*

přistálý adj.: *býti přistálý k čemu propadlý*
přistati, -stanu, -neš dok. (kde) *přijít kam, dostat se*
přistáti, -stoju, -jíš ned. (k čemu) *stát při čem, nablízku čeho*
přistavadlo, přistavidlo n. *přístav*
přistaviti, -v'u, -íš dok. *přistavit:* přistaviti k ohni postavit na oheň; *přidat, připojit*
přístěnek, -nka, -nku m. *stěna*
přistěžiti sě, -žu, -žíš sě dok. *přibrat se, přitáhnout (s vojskem)*
přistierati, -aju, -áš ned. *zastírat, zakrývat*
přistíhati, -aju, -áš ned. *stíhat; následovat:* den dne přistíháše
přistihnúti, -nu, -neš dok. *dostihnout, dosáhnout čeho; postihnout:* chudoba nás přistihla
přistrašiti sě, -šu, -šíš sě dok. (ke komu) *ze strachu se přiklonit, přichýlit ke komu*
přístrčka f. *překážka*
přístroj, -ě m. *nástroj; oděv, kus oděvu*
přistrojiti, -ju, -íš dok. *připravit, přichystat;* - přistrojiti sě *připravit se; obléci se, upravit se, vystrojit se*
přístrojný adj. *vystrojený, vyzdobený*
přistrojovati, -uju, -uješ ned. *připravovat, chystat;* - přistrojovati sě *chystat se*
přistřěliti, -ľu, -líš dok. *střelit na něco (?)*
přístřěšek, -ška, -šku m. **přistřěšenie,** -ie n., **přístřěšina** f. *předsíň, ochoz (?)*
přístřěškový, přístřěšný adj. *předsíňový, ochozový (?):* slúpy přístřěškové
přistřieti, -stru, -střeš dok. *přikrýt, pokrýt;* - přistřieti sě *vplížit se (v mysl)*
přistuditi sě, -z'u, -díš sě dok. *zprotivit se, zošklivit se*
přístup, přístupek, -pka, -pku m. **přístupa** f. *přístup; (vhodná) příležitost, možnost*
přistúpati, -aju, -áš ned. *přistupovat, přibližovat se; přidávat se*
přistúpiti, -p'u, -íš dok. *přistoupit, přiblížit se; přijet; přidat se, připojit se*
přístupně adv. *příchylné, vlídně, laskavě*
přístupný adj. (čeho) *přístupný; hodící se, vhodný:* dní těchto přístupna jest řěč svatého Pavla; čas přístupný
přistupovati, -uju, -uješ ned. *přispívat*
přisúditi, -z'u, -díš dok. (komu co) *přisoudit, přiřknout;* (koho, co k čemu) *ustanovit:* přisúditi k sobě *přivlastnit si;* přisúditi k smrti odsoudit
přisúti, -spu, -speš dok. *zasypat, přikrýt*
přisuzovati sě, -uju, -uješ sě ned. *přisuzovat se, odsuzovat se:* sám sě peklu přisuzuje
přisvadnúti, -nu, -neš dok. *přischnout*
přisvěcený adj. *zasvěcený, věnovaný; posvěcený*
přisvěcovati, -uju, -uješ ned. *přisluhovat (svátostí)*
přisvědčenie, -ie n. *uznáni, potvrzení; svědictví*
přisvědčiti, -ču, číš dok. *uznat*
přisvědčovati, -aju, -uješ dok. *dosvědčovat, potvrzovat (?)*
přisvětiti, -cu, -tíš dok. (komu co) *zasvětit, posvětit*
přisvietiti sě, 3. sg. -tí sě dok. *rozednít se*
přisypati, -p'u, -eš dok. *posypat, zasypat (?):* pieskem jej přisypavše
přiščekati, -aju, -áš ned. (ke komu) *štěkat na koho*
přiěčí; příščie v. příští; příštie
příškvrna f. *poskvrna*
přiškvrniti v. přiskvrniti
přišperkovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *přizdobit (se)*
příští, příščí adj. příští, budoucí, přicházející
přištie, přiščie, -ie n. *příchod, přijití;* učiniti Příščie připravit slavnost Příchodu (tj. Ježíšova narození, advent)
přítáhati, -aju, -áš ned. *táhnout (směrem k čemu), postupovat,blížit se*
přitáhnúti, přitiehnúti, -nu, -neš dok. *přitáhnout; natáhnout; přivábit, svést;* přitáhnúti sobě přisvojit si
přitahovati, -uju, -uješ ned. *přitahovat, vábit, lákat*
přitasiti sě, -šu, -síš sě dok. (k čemu) *pustit se do čeho*

přitéci, -teku, -tečeš dok. *přiběhnout, přihnat se*
příteč, -i f. *příležitost, příhodný čas*
přitepati, -u, -eš dok. *přibít*
příti[1]; **příti**[2] v. přieti; přijíti
přitiehnúti v. přitáhnúti
přitiepiti, -p'u, -íš ned. *přinášet*
přitískati, -aju, -áš ned. *přetiskovat, tisknout*
přitisknúti, -nu, -neš dok. *přinutit*
přitknúti, -nu, -neš dok. (co k čemu) *přibodnout, připevnit;* - přitknúti sě *přitisknout se k čemu; nahodit se, naskytnout se*
přitmiti, -tm'u, -íš dok. *zakrýt*
přitočiti, -ču, -číš dok. (koho k čemu) *přivést*
přítomné, -ého zpodst. n. *přítomnost*
přítomně adv. *osobně*
přitovařišelý, přitovařišený adj. *přidružený*
přitovařišiti, -šu, -íš dok. *přidružit, připojit*
přitovařišovati sě, -uju, -uješ sě ned. (komu) *přidružovat se, připojovat se*
přitrefiti sě, -f'u, -fíš sě dok. *přihodit se, nahodit se*
přítrefný adj. *případný, náležitý, trefný*
přitrhnúti, -nu, -neš dok. (koho) *uchvátit, polapit, přivábit*
přitrhovati, -uju, -uješ ned. (k sobě koho) *přitahovat, připoutávat, vábit, lákat*
přitrkoliti (sě), -ľu, -líš (sě) dok. *přihnat (se)*
přitřieti, -tru, -třeš dok. *přitisknout*
přitúleti, -eju, -éš ned. *objímat*
přitupiti (sě), -p'u, -íš (sě) dok. *otupit (se), ztupit (se)*
přitvrditi, -z'u, -díš dok. *připevnit, utvrdit (slibem)*
přiučený adj. *vyučený*
přiučiti, -ču, -číš dok. *poučit*
přívab m. *vábnička*
přívar m. **připálenina** *(?)*: přívar v hrnci
přivázanie, -ie n. (k čemu) *přivázání, připoutání;* přivázanie samého k sobě samolibost, ješitnost (?)
přivázati, -viežu, -vážu, -eš dok. *přivázat, připoutat:* sme k sobě přivázáni milostí
přivazovati, -uju, -uješ ned. *přivazovat, zavazovat; ukládat*
přivěcěti, přivecěti (aor. -věcěch, -vecěch, -věcě, -vecě) dok. *přidat, připojit* (v řeči): i přivecě Job
přivěcšenie, -ie n. *zvětšení, vzrůst*
přivěcšiti, přivětšiti, -šu, -íš dok. *zvětšit*
přivedený adj. *přivedený:* přivedené vody *vodovod; uvedený, zmíněný*
přivésti sě, -vedu, -eš sě dok. (čeho) *naučit se čemu*
přivěšenie, -ie n. *uvážení, zvážení* (překlad biblického tekel)
přívětivě, přívětně adv. *přívětivě, vlídně:* přívětivě býti s kým chovat se vlídně, přívětivě ke komu
přívětivost, přívětnost, -i f. *vlídnost, laskavost*
přivěšiti v. přivěcšiti
přivierati, -aju, -áš ned. *přivírat:* přivierati očima *přivírat očí;* přivierati ústóm přivírat ústa, varovat se prázdného mluvení
přivinúti, -nu, -neš dok. (koho) *přitáhnout, připojit k sobě:* král nesmě Čechóv u potřebu přivinúti neodvážil se v nouzi připojit je na svou stranu; - přivinúti sě *připojit se, přimknout se*
přivinutie, -ie n. *přivinutí, (pohlavní) spojení*
přivládanie, -ie n. *vláda*
přivládnúti, -nu, -neš dok. *ovládnout:* cožkoli ona (pýcha) přivládne
přiivlastniti, -ňu, -níš dok. (co komu) *dát do vlastnictví*
přivléci, -vleku, -vlečeš dok. *přivléci; přiodít:* zlost pravú přivlekúc podobenstvím dobrého; - přivléci sě *přivléci se, přilézt*
přivlečený adj. (čím) *přioděný:* život ten pošmúrný, pokrytý, přivlečený svatostí

přivnaditi, -vnaz'u, -vnadíš dok. (koho k čemu) *přivábit*
přivnazovati, -uju, -uješ ned. *vábit, lákat*
přívod m. *navedení, návod (?)*
přivodíti, -z'u, -díš, **přivozovati,** -uju, -uješ ned. *přivádět, přivozovat, způsobovat; uvádět, citovat*
přivolánie, -ie n. *pozváni (?)*
přivolávati, -aju, -áš ned. (kým koho, co) *volat za svědky, dovolávat se:* svědky přivolávaji dnes nebe i zemi
přivolovánie, -ie n. (k čemu) *přijímání čeho:* přivolovánie ku pravdě
přívoz m. *přístav*
přivozíti, -vožu, -zíš ned. *přivážet*
přivozovati v. přivoditi
přivrci, -vrhu, -vržeš dok. *hodit;* klobúk jim přivrhúce, hlavu jim setniechu přiráželi, naráželi jim klouboky a stínali hlavy; *přidat*
přivržený adj. *přidaný*
přivřieti, -vru, -vřeš dok. *přivřít, zavřít:* přivřieti očima, ušima
přivstati, přivstanúti, -stanu, -neš dok. (proti komu, čemu, na koho, co) *povstat, postavit se proti komu, čemu;* přivstati na někoho postihnout někoho: hrozný súd na vás přivstane; *časně vstát, přivstat si:* poďme spat, zítra přivstanem
přivstávati, -aju, -áš ned. *dotírat*
přívuzenstvie, -ie n., **přívuznost, příbuznost,** -i f. *příbuzenství; příbuznost*
přívuzník m. *příbuzný*
přívuzný adj. *příbuzný*
přivzieti, -vezmu, -eš dok. (koho, co) *přibrat:* přivezmi s sebú jednoho
přivzývati -aju, -áš ned. (čeho) *vzýváním se dožadovat*
přizáležěti; -žu, -žíš dok. *přináležet*
přízda f. *světnička, klauzura*
přízdie, -ie n. *prostor před hradební zdí:* jidechu do domu k přízdí u brány městské
přízednicě, -ě f. *poustevnice*
přízedník m. *poustevník; osoba žijící v klauzuře*
přizískati, -zišču, -eš dok. (co) *získat něco navíc*
přiznávanie, -ie n. *hlášení, sčítání, soupis*
přizřěnie, -ie n. *povšimnutí si, dahlédnutí*
přizřieti, -zřu, -zřieš dok. *přihlédnout, pohlédnout; obrátit pozornost na co:* přizři a sobě *starej se o sebe; postarat se o něco, dohlédnout na co*
přizývati, -aju, -áš ned. *vzýváním se dožadovat*
přižehnati, -aju; -áš dok. *požehnat, dát požehnání*
přižehovati, -uju, -uješ ned. *hřát, ohřívat:* ó, svatý ohni, kak pochotně přižehuješ
přižieti, -žnu, -žneš dok. *přižnout* (zkrátit přerostlé obilí před metáním, aby zesílila stébla): nepřižnete (obilé) až k samé zemi
psalm m. *žalm*
psaný, pisaný adj. *psaný, napsaný; uvedený:* napřed psaný výše uvedený; *malovaný*
psáti, pisati, píšu, -eš ned. *psát; malovat*
psí adj. *psí:* ve psí býti *být v bídě, být na mizině*
psieti, pseju, psieš ned. *přicházet vepsí, hynout*
psotiti, -cu, -tíš ned. (s kým) *hrubě, surově nakládat*
psotník m. *kdo má psotu, ubožák*
psotnost, -i f. *psota, bída*
psotný adj. *(velmi) zlý, bídný*
psový adj. psí
pstrolavý, pstrý, pstrylavý adj. *pestrý; skvrnitý*
psúti, psovati, -uju, -uješ ned. (koho) *psout, tupit, trápit:* kto psují tvój lid
pštrosový, štrosový adj. *pštrosí:* pštrosové vajce
ptačenec, -ncě m. *mladé ptáče*

ptáčníkový adj. *ptáčníkův, ptáčnický:* z osidla ptáčníkového
ptáčňovač, -ě, **ptakoprav** m. *augur, ptakopravec*
ptáčňovánie, ptakohádanie, ptakopravenie, -ie n. *augurství*
ptáčňovati; -uju, -uješ; **ptakopraviti,** -v'u; -víš ned. *vykládat mínění bohů podle letu a zpěvu ptáků*
ptačstvie, -ie, **ptačstvo** n. *ptactvo*
ptanie, -ie n. *hledání*
ptáti, ptaju, -áš ned. (koho) *ptát se, vyptávat se;* (čeho) *hledat, vyhledávat:* káza dobrých lékařóv ptáti; ptáti sobě *hledat;* - ptáti sě (na co) *vyhledávat*
ptýleti (sě), -eju, -éš (sě) ned. *házet (se), mrskat (sebou)*
publikán m. *publikán* (výběrčí státních důchodů v římských provinciích); (bibl.) *hříšník, vyvrhel*
pučálka f. *pučálka* (jídlo z napolo uvařeného nebo upraženého hrachu): celý den jedí pučálku, návaru, jablka
pučěti, pučiti (sě), -ču, -číš (sě) ned. *pučet, rašit;* všechny ratolesti pučie sě; *udeřit*
puditi, -z'u, -díš ned. *hnát, honit, odhánět, vypuzovat;* puditi hlavy dolóv stínat hlavy: *nutit, donucovat;* - puditi (sě) *hnát se, pospíchat:* náhlým skokem tam pudichu
púhost, -i f. *čistota, ryzost:* (přísahej mi) nepohnuté viery púhost věčnú
púhý, púhlý adj. *pouhý; prostý, obyčejný; čistý, ryzí:* z zlata púhého; *úplný, zjevný, zřejmý*
pukánie, -ie n. *pukání, lámání:* třesk toho pukánie
pukati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *pukat, praskat:* plátna sě pukají a derú; *pučet:* pukati sem sě kázal dřěvu suchému
pukla f. *vypouklá ozdoba*
puklař, -ě m. *výrobce okrouhlých štítů a vůbec vypouklých předmětů*
pukléř, -ě m. *okrouhlý štít* (obyč. vypouklý)
pulérovaný adj. *zpracovaný, čištěný, leštěný*
pulérovati, -uju, -uješ ned. *uhlazovat, leštit*
pupek, -pka, -pku m. *pupek; střed:* lid z pupku zemského
pupnec, pupenec, -pencě, **pupének,** -nka, -nku m. *pupenec; kadeř*
púra, zpúra, vzpúra, purnost, zpurnost, vzpurnost, -i f. *vzpurnost, odbojnost;* vzpurnost mysl svú vyda propadl vzpurnosti, stal se vzpurným; *vzdorovitost zpupnost, povýšenost, pýcha*
purný, spurný, zpurný, vzpurný adj. *vzpurný, vzdorný, odbojný; zpupný, pyšný*
purpurný, purpurový adj. *purpurový, šarlatový*
púřička f. *vzpurnost, vzdorovitost, pýcha* (demin.)
púřiti sě, -řu, -íš sě ned. *pyšnět*
puspan v. pušpan
pústennický, pústenničí, pústenníkový adj. *poustevnický;* po pústevnicku po poustevnicku, jako poustevník
pústenníček m. *poustevník* (demin.)
pústenník, pústevník m. *poustevník*
pustina, púščina f. *poušť, pustina*
pustiti, pušču, pustíš dok. *pustit:* pustiti duši, *vypustit; dopustit; spustit:* šturm pustiti zaútočit; (od čeho) *upustit od čeho, opustit co:* pustiti úmysl opustit úmysl, zanechat úmyslu; *vpustit:* pustiti pod vieru uvést do víry; (koho) *odpustit komu;* pustiti ratolesti vyhnat ratolesti: - pustiti sě *spustit se:* jako by sě krev z nosa pustila; pustiti sě dolóv spustit se, seskočit, sestoupit; (na něco) *spolehnout se;* (koho, čeho, od koho, čeho) *opustit koho, co, odloučit se od koho, čeho;* (na koho) *obořit se*
pústka f. *poustevna;* pl. pústky *pusté stavení*
pustný v. pustý
pustost, -i f. *zpustošení; zpustlost*
pustota f. *zpustlost; lehkomyslnost, bláznění*
pustotina f. *pustina; zpustošení, vyplenění*
pustotný adj. *pustý, pustinný*
pustovati, -uju, -uješ ned. *šílet*
pustý, pustný adj. *pustý, opuštěný, prázdný:* učinichu ji (zemi) pustu zpustošili
puščadlo n. *přístroj k pouštění krve*

púšč(ě) -ě f. *poušť; pustina, pusté, zanedbané místo; samota*
púščědlník, púštědlník (trojslab.) m. *lékař, který pouštěl žilou*
puščenie, -ie n. *odpuštění:* puštěnie viny; *vypuštění:* puštěnie dušě
púščěti, -ěju, -ieš ned. *pouštět, vpouštět; vypouštět:* púščěti slzy ronit; púščěti ot sebe vodu smrkat; *propouštět; vrhat, házet;* - púščěti sě *pouštět se, vzdalovat se*
púščina v. pustina
puščinný, púščný, púščový, púščský adj. *pouštní, pustinný*
puška f. *nádoba, schránka; dělo*
puškový adj. z puška: prach puškový *střelný prach*
pušpan, puspan m. *zimostráz*
púštědlník v. púščedlník
pút, -i m. i f. *pouť, cesta, putování*
pútce, -ě n. *malé pouto*
pútka v. pótka
pútničí, pútničský adj. *poutnický*
pútník m. *poutník; přistěhovalec, cizinec*
púzderník m. *výrobce pouzder*
púzě adv. *pouze, jenom*
puzenie, -ie n. *nucení, přinucování; útisk; pronásledování*
púzěti, -ěju, -ieš ned. *zahánět:* dva púzěsta desět
puz'u, pudíš; **pyču,** pyčeš v. puditi; pykati
pych m. **pýcha** f. *pýcha, zpupnost, zpupný čin; nádhera, okázalost*
pýchanie, -ie n. *pyšnost, pyšné jednání*
pýchati, -aju, -áš ned. *být pyšný, pyšnit se, pyšně, zpupně si vést*
pychost v. pyšnost
pykánie, -ie n. *litost*
pykati, pyču, -eš (přech. přít. pyče; pyčúci) ned. *litovat, želet; mrzet se, horšit se*
pyknúti, -nu, -neš dok. *zalitovat, politovat:* pyknete toho v malé chvíli
pyrop m. *granát* (ohnivý kámen)
pýř, -ě m. i f. *prach*
pýřenie, pýřie, -ie n. *chmýří; prach:* činím pokánie v pýří a popele
pysk m. *ret, pysk; zobák, rypák:* svině párá v lajně pyskem; *chobot*
pyšček, -ščka, -ščku m. demin. z pysk: *zobáček*
pyšěti, -ěju, -ieš ned. *dýchat, supět*
pyšník m. *pyšný člověk*
pyšníkový adj. z pyšník: obci pyšníkové pyšných lidí
pyšnost, pychost, -i f. *pýcha*
pyšný adj. *pyšný; nádherný*
pytač, -ě m. *tazatel* (?)
pýtati, -aju, -áš ned. *vyhledávat*
pytlovati, -uju, -uješ ned. *prosívat mlýnským moučným pytlem; rozsévat; šířit*
pytlový, pytlevý adj. *pytlový*
pzdieti, bzdieti, -děju, -dieš ned. *bzdít, pouštět větry*
pzdína f. *pšouk, bzdina; něco nicotného:* pzdin k niej málo přičinila

#R

Raběnín v. Araběnín
racionál, rational, -a, -u m. *vrchní část židovského velekněžského roucha* (v. též náplecník, náprsek)
ráčenie, -ie n. *chtění, rozhodnutí*
rad m. *chyba*
rád adj. *rád;* býti rád čemu milovat co: rád bývá zisku svému; by právu rád byl že by byl nakloněn spravedlnosti; jenž by rád zhubenie tvého rád by dosáhl tvé zkázy
rada, -y, **rádcě, rádsě,** -ě m. *rádce*

rada, radda f. *rada, poučení:* radu vzieti uradit se, poradit se, učinit rozhodnutí; v radu bráti co řídit se něčím; dáti sobě rady umět si poradit; takú radú s takovým úmyslem; nebude-li mezi vámi má rada nebudete-li se řídit mou radou; *porada:* s radů po poradě; *chytrost, moudrost; sbor rádců, radních*
radče, radči v. radše
radhaus, radhús, radhúz v. rathaus
raditedlnicě, radnitedlnicě (pětislab.), -ě f. *rádkyně*
raditel, -e m. *rádce*
raditi, raz'u, razi, -díš ned. *radit;* (od čeho) *zrazovat od něčeho*
rádlo n. *rádlo, pluh; orba, orání; zemědělské práce*
radní adj. *radní, radniční:* radní dóm *radnice;* (ve starověku) úřední budova římských místodržících
radnitedlnicě v. raditedlnicě
radný adj. *vědoucí si rady, moudrý, zkušený;* býti raden komu býti nápomocen radou, přispívat radou; radný dóm radnice; radná světlnicě poradní síň, síň, kde se konala zasedání rady
radost, -i (často pl. radoščě) f. radost
radostivý adj. **radostivě** adv. *radostný, radostně*
radostný adj. *radostný;* býti radosten čemu být rád
radoščě v. radost
radovati sě, -uju, -uješ sě ned. (čemu, čím) *radovat se z čeho:* tiem sě mnozí radováchu
radóvky, -vek pl. f. *radovánky*
radovník m. *účastník radovánek*
rádsě v. rada, rádcě
radše, radši, radče, radči, radějše, radějši kompar. adv. *raději*
rafijě, -ě f. *ukazovátko při čtení; pisátko*
rafijka f. *pisátko*
rach, rachy vachy interj. *krá, napodobení hlasu havranů nebo krkavců:* (krkavci) kváčí, krkají „rachy vachy" na mrše
racha, rácha f. *nadávka hebrejského původu:* ktož by řekl bratru svému „racha", hoden bude odsúzenie
rajský adj. *rajský:* jenž střěžieše rajských vrat bránu do ráje; rajský dvór ambit na Pražském hradě; rajské jablko granátové
rajstro v. registr
rak m. *rak; rakovina*
rakový adj. *rakovinný*
Rakúsic, -ě m. *Rakušan*
rakvicě, -ě f. *hlemýžď; mušle, škeble:* lapají velmi veliká slimáky nebo rakvicě, v nichžto jsú perly
rána f. *rána, úder:* sedm kyjových ran; *zranění; pohroma:* zemi ejiptskú desíti ranami ranil
raněji kompar. adv. *časněji*
raněnie, -ie n. *rána, zranění*
raní, raný adj. *ranní:* činie ranú mlhu; *raný, časný:* rané ovcě počínaly břězie býti; za ranie ráno, časně (srov. ranný)
raníčko adv. *časně ráno*
ranievati, -aju, -áš ned. *zraňovat*
raniti, -ňu, -níš dok. *ranit; postihnout, zasáhnout:* zemi ejiptskú desíti ranami ranil
ranný adj. *týkající se rány:* bolest ranná (srov. raní)
ráno n. a adv. *ráno; brzy, časně;* velmi ráno časně ráno
ranost, -i f. *zralost, dospělost*
raný v. raní
raroh, raroch m. sokol
rarohóv, rarohový adj. sokolí
rast, rašt, -a, -u m. *odpočinek:* to bieše ot Jerusaléma čtyřidcěti raštóv, točíš stavadl vzdáli čtyřicet zastavení, čtyřicet denních pochodů
rataj, -ě m. *sedlák, rolník; oráč; čeledín*
ratajčík, ratajík m. *sedláček*

ratajský adj. *rolnický, oráčský*
ratajstvie, -ie n. *rolnictví; orání*
rathaus, rathauz, rathúz, rathús, radhaus, radhúz m. *radnice*
rathauzní, rathauzný, rathúzní, rathúzný, rathúzský adj. *radniční, týkající se radnice*
rationál v. racionál
ratišče, -ě, **ratisko** n. *kopí; násada, rukojeť kopí*
ratištník m. *výrobce násad ke kopím*
ratolest, ratorasl, ratolest, ratoresl v. letorast
ráz m. *znamení na minci; ražba, ražení (mincí); úder, rána*
razenie, -ie n. *radění, rada; našeptávání*
raz'u, razi v. raditi
raziti sě, -žu, -zíš sě ned. (k čemu) *hnát se, řítit se k čemu; dorážet na něco, na někoho*
rázník m. *kdo razí peníze, mincíř:* když jim penieze zvetšejí; tehda je donesú k rázníku
rčenie v. řčenie
rebule, -e f. *zadek, zadnice:* ať nedám rýčem po rebuli
rečicě, -ě f. *rekovná žena, hrdinka*
refektor m. *refektář, společná klášterní jídelna*
registr, rejistr m. **registrum, rejstrum, rejistro, rejstro, rajstro** n. *rejstřík, sezam, soupis; záznam;* pl. registra, rejistra, rejstra *listiny*
regule, -e f. *pravidlo*
rechniti, rechtniti, -ňu, -níš ned. *reptat, hubovat:* budú jedni rechniti protiv druhým
rejistr, rejistro, rejstro, rejstrum v. registr
rejthar m. *jezdec, jízdní voják*
rekovstvie, -ie n. *hrdinství, statečnost, udatnost*
rendlík, renlík m. *rendlík, kotlík*
repcúcí adj. *reptající*
reptač, -ě, **repták** m. *kdo reptá, reptal*
responsoř, -ě f. *responsorium, střídavý zpěv mezi duchovním a sborem zpěváků nebo věřícími*
ret m. *ret; okraj nádoby; okraj rány*
reta f. *pomoc, záchrana;* interj. *pomoc!, běda!:* křičiec: Reta, reta!
retovánie, -ie n. *záchrana*
retovati, -uju, -uješ ned. *zachraňovat, pomáhat; vysvobozovat; chránit*
retunk m. *pomoc, záchrana;* retunk dáti komu poskytnout pomoc; volati na retunk o pomoc
rév m. *réva:* rév vinný
révie, -ie n. *révoví; vinné keře:* révie saditi
révový adj. *révový; vinný, s příměsí vína:* voda révová
rezina f. *pryskyřice*
rež, rži f. *žito*
režný adj. *žitný:* režný chléb, režná múka (v. též ržený; křěčný)
rivola, ryvola f. *druh italského vína*
rmútiti, -cu, -tíš ned. *rmoutit; ničit:* rmútí a kazí obecné dobré; - rmútiti sě (při čem, z čeho) *rmoutit se nad něčím*
rob m. *potomek, dědic, následník; chlapec (?)*
roba f. *žena, děvče; služka, děvečka; (nevolná) služba*
robě, -ěte (pl. robata) n. *dítě; chlapec*
robenček, -nečka m. *dítě, děťátko, robátko*
robenec,-ncě m. *chlapec*
robětěz v. robotěz
robiti, -b'u, -bíš ned. *pracovat; sloužit, otročit:* robiti světu; *porobovat:* vládyčstvo robiti porobovat vladyky; *využívat k robotě, k práci:* kto dobytče přielišně robí
robný adj. *nevolný, nevolnický, otrocký; robotný*
robota f. *poddanství, nevolnictví, porobení; těžká práce; těžkost, potíž*
robotěnec, -ncě m. *robotník, nádeník*
robotěz, robětěz, -ě m. *otrok*

robotieř, -ě m. *robotník; otrok:* v robotieřě prodán jest; *služebník*
robotně adv. též*ce, pracně, namáhavě, trudně; otrocky:* komu slúží tak robotně a ohyzdně?
robotnicě, -ě f. *nevolnice, otrokyně; služka*
robotník m. *nevolník*
robotný adj. *robotný, konající robotu; nevolný, nesvobodný:* robotní lidé otroci; děvka robotná robotnice, nevolnice; *namáhavý, těžký;* zpodst. m. *nevolník; sluha:* sám buď robotný její
robotovati, -uju, -uješ ned. *pracovat; namáhat se*
robyně, -ě f. *otrokyně; poddaná; služebná*
rocenie, -ie n. *srocování, bouření*
ročenie, -ie n. *odročení*
roční adj. *roční; výroční:* roční den jest kláštera
rod m. *rod, rodina; národnost; původ:* já jsem vysokého rodu
ród m. *neotesanec, nevzdělaný, nevychovaný člověk, hlupák:* beř sobě chlapské ródy selské neotesance
rodic, rodič, -ě m. *potomek; příbuzný; rodák, krajan; rodič*
rodicě, -ě, **rodična, rodilicě, rodlicě,** -ě f. *rodička*
rodicka, rodička f. *rodička; příbuzná; krajanka*
rodilý adj. *narozený, rozený*
rodina f. *rodina; příbuzenstvo*
roditi, -z'u, -díš ned. *chtít:* rodí doma ostati (v. též neuroditi)
roditi sě, -z'u, -díš sě ned. *rodit se:* krále sě rodiechu; pak sě jim (oráčům) tak dobřě rodilo jako kde po všie zemi Ejiptské
rodlicě v. rodicě
rodní, rodný adj. *pohlavní:* rodní úd
rodník m. *pohlavní orgán*
roh m. *roh;* dosáhl jemu živého rohu ťal jej do živého; na roh do čela
rohan m. *neústupný člověk, paličák, beran; označení skupiny táborských chiliastů*
rohaticě, -ě f. *šíp, střela*
rohatina f. *vidle*
rohatý adj. *rohatý; špičatý:* střěla rohatá; *pyšný:* aby nebyl rohat v svých činích
rohový adj. *rohový, z rohu:* trúby rohové
roch m. *věž* (šachová figura)
rochle v. *rokle*
rok m. *rok; termín, lhůta:* ten rok položený daná, stanovená lhůta; na rok na lhůtu; *čas, doba:* dávným rokem před dávným časem; *rokování, jednání, přelíčení; sněm, shromáždění, soud:* na rocě na soudním stání; státi na rocě přijít k stání; pl. roci *záměry*
rokle, rochle, -e f. *rokle, roklina*
rokosie, -ie n. *rákosí*
rokotržně; rokotržnost; rokotržný v. rukotržně; rukotržnost; rukotržný
rokyta f. *druh vrby; palma*
rolí, -é f. *role, (orné) pole;* v rolí *v době orání:* ale že ste uchvátili a mně (Přemyslovi) v rolí překazili
rolícě, -ě f. *roličká, políčko*
roličný v. *rozličný*
rolný adj. *vztahující se k roli, půdě:* dílo rolné polní práce
Romania, -e f. *Itálie*
ronúti v. hrochnúti
roponiti, -ňu, -níš ned. *hryzat, kousat*
rorýnky pl. f. *slabiny* (část těla)
rosa f. *rosa; vláha, voda:* oblak pln jsa rosy
rositi, -šu, -síš ned. *dštít, sesílat déšť, rosu, vláhu*
rosmarín m. *rozmarýna, rozmarýn*
rosný adj. *rosný:* krópičky rosné; oblak rosný dešťový
róst m. **rostenie,** -ie n. *růst, vzrůst*

rosutý; roščie, roštie v. rozsutý; roždíce
roškop m. *druh závoje nebo kukly*
rota f. *rota, družina, skupina; zástup, množství; sekta, strana:* proroci roztrhali jsú lid v roty; roty přívuzní příbuzní rodem; *přísaha, přísežná formule;* tú rotú tímto způsobem
rotiti, -cu, -tíš ned. *klít, spílat;* - rotiti sě (s kým) *hádat se*
rotník m. *člen roty* (srov. rota); *člen sekty, sektář; spolčenec, společník*
rotný[1] adj. z rota (v. t.)
rotný[2] adj. a roty (v. t.)
roty pl. f. *strunný hudební nástroj* (lyra, loutna ap.)
rotymajstr m. *velitel roty*
rov m. *rov, hrob; mohyla*
roveň, -vné m. **rovně,** -ě f. *osoba někomu rovná stavem, důstojností ap.; rovná, stejná moc:* rovně nemajíce, nelzě nám s ním boje mieti
rovenstvie, -ie n. *rovnost;* rovenstvím správně, pravdivě, přímo; *podobenství:* povědě rovenstvie
rovina, rovnina, rovna f., **rovnišče,** -ě, **rovno** n. *rovina*
rovnánie, -ie n. *srovnání, přirovnání*
rovnati, -aju, -áš ned. *přirovnávat;* - rovnati sě (čemu, komu) *rovnat se;* (k čemu, ke komu) *přizpůsobovat se*
rovně f. v. roveň
rovně adv. *stejně, shodně; stejnoměrně, rovnoměrně, přiměřeně; spravedlivě:* rovně súditi; *přímo:* (pomsta) *rovně na nás upadne*
rovnina, rovnišče, rovno v. *rovina*
rovnohlasný adj. *stejně znějící; odpovídající, rovnající se*
rovnota f. *rovnost; rovina*
rovný adj. *rovný, stejný, podobný; přiměřený:* za rovné peniezě
rovový adj. *hrobní, patřící k hrobu*
rozběhlý adj. *rozptýlený, rozprchlý, rozprášený:* lid byl zablúzený a rozběhlý
rozběhovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rozbíhat se*
rozběžěti sě, -žu, -žíš sě dok. *rozběhnout se*
rozběžitý adj. *rozptýlený, zběžný, povrchní:* rozběžité rady
rozbierati, -aju, -áš ned. *rozebírat, probírat:* v duši, v mysli to rozbierá; *rozřezávat:* když to tělo rozbierají; - rozbierati sě *rozpouštět si vlasy*
rozbiti, -b'ú, -bieš dok. *rozbít, roztlouci; zřídit, postavit:* stanoviště svá rozbichu; rozbichu své stany
rozbitovati, -uju, -uješ dok. *rozdělit (kořist)*
rozblúditi sě, -z'u, -díš sě dok. *rozptýlit se:* (aby) smyslové sě nerozblúdili
rozbohatěti, -ěju, -ieš dok. *zbohatnout*
rozbořiti, -řu, -říš dok. *zbořit, rozbít*
rozbořovati, -uju, -uješ ned. *bořit*
rozbrojěnie, -ie n. *rozbroj, různice, svár:* pósobiti rozbrojěnie
rozbrojěný adj. *rozbouřený, znesvářený:* z Plzně, nynie rozbrojěné
rozbrojiti, -ju, -jíš dok. *neshodami, nepokoji rozdělit, rozeštvat*
rozbrojný adj. *neklidný, neurovnaný*
rozbřěhnúti sě, -nu, -neš sě dok. *rozběhnout se*
rozbuditi, -z'u, -díš dok. *vzbudit:* aby všechny hněvy rozbudil
rozbujěti, -ěju, -ieš, **rozbujněti,** -ňu, -níš dok. *zbujnět:* rozbujalo srdce tvé v pýše; rozbujněl sě zbujněl
rozbúzěti sě, -ěju, -ieš sě ned. *probouzet se; rozněcovat se:* rozbúzějí sě k smilstvu
rozcěditi, -z'u, -díš dok. *rozlišit, rozeznat, oddělit* (?): umie hěv rozcěditi, hněv dobrý od hněvu zlého
rozcěniti, -ňu, -níš dok. *ocenit; rozpoznat:* rozumem to rozcění
rozcukovati, -uju, -uješ ned. *rozcuchávat, rozdrchávat;* své paměti rozcukovati rozpomínat se
rozčesnúti, -nu, -neš dok. *rozpoltit;* - rozčesnúti sě *rozevřít se, otevřít se*
rozčesovati, -uju, -uješ ned. *rozčesávat:* (panna) sobě vlasy rozčesuje

rozčichati, -aju, -áš dok. *rozpoznat:* rozčichati myslí, co sě to k nám blíží
rozčísti, rozečtu, -čteš dok. *rozpočítat, spočítat*
rozčítati, -aju, -áš ned. *počítat, sčítat; rozvažovat, uvažovat, považovat*
rozčúti, -uju, -uješ dok. *poznat, zpozorovat*
rozdáliti sě, -ľu, -líš sě dok. *vzdálit se:* od jezera nikdy sě nebyli rozdálili
rozdavač, -ě, **rozdavatel,** -e m. *kdo rozdává*
rozdávati, -aju, -áš ned. *rozdávat;* rozdávati svátost udělovat svátost oltářní (nábož.)
rozdělenie, -ie n. *rozdělení; rozdíl:* mezi smrtí a jejie stienem jest toto rozdělenie; *odloučení, rozloučení:* časné rozdělenie s tělem; *odchýlení, odpadnutí:* rozdělenie od boha; *rozkol (církevní); oddíl, kapitola*
rozdělič, -ě; **rozdělitel,** -e m. *rozdělovač, rozdělovatel*
rozděliti, -ľu, -líš dok. *rozdělit, oddělit;* rozděliti duši s tělem oddělit duší od těla (tj. zabít)
rozdělovati, -uju, -uješ ned. *rozdělovat;* (od čeho) *oddělovat, odlišovat*
rozdiel, -a, -u m. *rozdíl; neshoda, nesvár; oddíl, kapitola:* počíná sě rozdiel prvý knih těchto; *část, díl;* lovečským rozdielem podle loveckého rozdělení, loveckým způsobem
rozdielcě, -ě m. *rozhodčí*
rozdielec, -lcě m. *kapitolka*
rozdielně adv. *rozděleně, odděleně:* co jest bóh rozdielně zachovati přikázal, toho neslušie spolčovati
rozdielný adj. *rozdělený:* na mnoho částí rozdielna jest jich chytrost
rozdieti (sě), -děju, -děješ (sě) dok. *rozepnout, rozevřít;* rozděla sě voda rozestoupila se
rozdrážděnie, rozdráženie, -ie n. *rozhněvání, podráždění*
rozdražiti, -žu, -žíš dok. *rozdráždit, rozhněvat, popudit*
rozdřěnie, -ie n. *díra, roztržení*
rozdřiemanie, -ie n. *polospánek, podřimovaní, dřímota:* z rozdřiemanie přicházie usnutie
rozdřiemati sě, -maju, -áš sě dok. *upadnout do dřímoty:* rozdřiemáchu sě všecky i zesnuchu
rozdřieti, rozedru, -dřeš dok. *rotrhnout; rozedřít*
rozdřízhati, -aju, -áš dok. *roztřískat*
rozdúti, rozedmu, -eš dok. *rozdmýchat, rozfoukat;* - rozdúti sě *dmutím se roztáhnout, zvětšit, nafouknout se:* žádný nerozedme sě pýchú
rozdutý adj. *nadutý, nafouklý, oteklý:* rozdutý břich tvój
rozdvojenie, -ie n. *roztržka, neshoda:* diábel toto rozdvojenie v křesťany vsěl; viery rozdvojenie rozkol ve víře
rozdvojený, rozdvojitý adj. *dvojitý*
rozdýmati, -mu, -meš ned. *rozdmychávat; nadýmat;* dok. *rozdmýchat, roznítit;* rozdýmati sě *roztáhnout se*
rozebrati, rozberu, -béřeš dok. *rozebrat;* rozebrati noži rozřezat, sekat
rozečtenie, -ie n. *spočítání, sečtení*
rozchralý adj. *rozvlněný:* moře rozehralé
rozejhráti sě, -aju; -áš dok. *rozskákat se, dát se do poskakování*
rozený adj. *narozený, zrozený; rodný, přirozený*
roz(e)skvřieti sě, -ru, -řeš sě, **roz(e)škřvieti sě,** -v'u, -veš sě dok. *roztát, rozplynout se:* rozeškřvie sě má duše ohněm slitovánie; *pozdvihnout, povznést se nad něco*
rozestkvieti sě, -v'ú, -víš sě dok. *rozzářit se, zazářit:* božie sláva sě jest po všem světě rozestkvěla
rozetřieti, -tru, -třeš dok. *rozetřít;* rozetřieti pilú *rozřezat*
rozevdati, -aju, -áš dok. *(porůznu nebo postupně) provdat:* rozevdaj své dcery
rozeznale adv. *diferencovaně, s rozlišením, s rozlišováním*
rozeznalost, -i f., **rozeznánie,** -ie n. *rozeznání, rozlišení, rozeznávaní, rozlišování*
rozeznati, -aju, -áš dok. *rozeznat, rozpoznat, rozlišit*
rozežvati, rozžvati, rozžúti, rozžíti, rozžuju, -žiji, -eš dok. *rozžvýkat*
rozežženie, -ie n. *rozpálení, zanícení:* aby měli v milosti rozežženie aby byli zaníceni láskou
rozežžený adj. *rozžatý, rozsvícený:* sviecě rozežžené
rózha f. *větev, větvička, ratolest*

rozhádati, -aju, -áš dok. *rozhodnout, rozsoudit*
rozhlédanie, -ie n. *pohled*
rozhlédati, -aju, -áš ned. *rozvažovat*
rozhněvánie, -ie n. *hněv*
rozhoditi, -z'u, -díš dok. *rozhodnout*
rozhohotati sě, rozchochtati sě, -cu, -ceš sě dok. *rozchechtat se*
rozhojněti (sě), rozhojniti (sě), -ňu, -níš (sě) dok. *rozhojnit se, rozrůst se:* číslem rozhojněli početně vzrostli
rozhoniti, -ňu, -níš ned. *rozhánět*
rozhorčiti sě, -ču, -číš sě dok. *rozpálit se:* rozhorčili sě jako pec; *rozohnit se:* rozhorčilo sě jest srdce mé; *rozjařit se:* rozhorčiti sě vínem
rozhořěti sě, -řu, -říš sě dok. *rozhořet se, rozpálit se:* rozhoři sě krev jeho
rozhostiti sě, -cu, -tíš sě dok. *pohodlně se rozložit, usadit se:* než sě jest ta cierkev na stolici ciesařské rozhostila
rozhranie, -ie n. *rozcestí, kde bývalo popraviště*
rozhřěšiti, -šu, -šíš dok. *rozhřešit, dát rozhřešení;* (čeho) *dáním rozhřešení zbavit nějakého hříchu* (nábož.)
rozhřěšovati, -uju, -uješ ned. *dávat, udělovat rozhřešení*
rozhřiený adj. *rozehřátý, rozpálený*
rozhřieti (sě), -ěju, -ěješ (sě) dok. *rozehřát (se), rozpálit (se)*
rozchoditi, -z'u, -díš ned. *pronikat, prostupovat:* také mě hněv rozchodí; neboť mě rozchodí smysl jde mi na mysl
rozchochtati sě v. rozhohotati sě
rozchovati, -aju, -áš dok. *vykrmit, vychovat do tloušťky*
rozchozenie, -ie n. *rozchod; rozptýlení, rozprášení*
rozchutnánie, -ie n. *nadšení, zanícení, zápal*
rozchutnati sě, -aju, -áš sě dok. (v čem) *přijít něčemu na chuť; oblíbit si něco, zanítit, zapálit se pro něco:* že sě rozchutná v dobré žádosti, v milosti
rozchutnávati sě, -aju, -áš sě ned. *nacházet zalíbení*
rozchvacovati, -uju, -uješ ned. *rozebírat, rozkrádat*
rozchvátanie, -ie n. *rozchvácení:* stádo božie dali sú na rozchvátání všeliké zvěři zemské v plen
rozchvátati, -aju, -áš dok. *rozchvátit, rozebrat:* rozchvátajtež střiebro, rozchvátajte zlato
rozjednánie, -ie n. *rozdíl:* rozjednánie mezi pravdú duchovníkóv a křesťanskú
rozjednati, -aju, -áš dok. *rozdělit, oddělit*
rozjednávati, -aju, -áš ned. *rozlišovat*
rozjěviti, -v'u, -víš dok. *rozevřít, otevřít:* rozjěviv Job usta svá
rozjěvovati, -uju, -uješ ned. *rozvírat, otvírat:* nerozjěvuj svých čelistí
rozjiesti sě, -jiem, -jieš sě dok. *rozšířit se, rozlézt se:* an sě to zlé všady rozjědlo
rozjitie, -ie n. *rozejití, rozchod:* pro ukrocení lidu a pro rozjitie domóv aby se lid rozešel domů
rozjíti, rozejdu, -jdeš dok. *proniknout, prostoupit, zachvátit:* rozšel jeho hněv velmi; - rozjíti sě *rozejít se*
rozkázanie, -ie n. *rozkaz:* podle rozkázaní kalifova
rozkázati, -žu, -žeš dok. *rozkázat;* rozkázati list nadiktovat
rozklad, -i f. *rozložitost, prostor*
rozkládanie, -ie n. *výklad, vylíčení;* mysli rozkládanie uvažování
rozkládati, -aju, -áš ned. *vykládat, líčit;* rozkládati v mysli, na mysli uvažovat; rozkládati modlitvy modlit se
rozkladitý adj. *rozložitý; roztroušený (?)*
rozklásti, -kladu, -kladeš dok. *rozložit:* krámec rozkladl rozložil stánek
rozklizenie, -ie n. *rozchod*
rozkľuditi, -z'u, -díš dok. *zařídit, udělat pořádek*
rozkodlúčiti, -ču, -číš dok. *oddělit:* pastýř rozkodlúči ovce od kozlóv
rozkochaný adj. *půvabný, rozkošný; rozkošnický*
rozkochati, -šu, -šeš dok. *potěšit, pobavit:* milost ustavné ženy rozkochá svého muže

rozkoš, -i f. *rozkoš; libost, příjemnost, lahodnost; přepych, rozmařilost*
rozkošňenie, -ie n. *věnování se rozkoším*
rozkošný adj. *rozkošný; příjemný, milý, lahodný; rozmařilý*
rozkrásti sě, -du, -deš sě dok. *kradmo se rozejít*
rozkryti sě, -ju, -ješ sě dok. *poschovávat se, ukrýt se na různá místa*
rozkřiedliti, -ľu, -líš dok. *roztáhnout (jako křídla):* rozkřiedlivši ruce, *zemdlela*
rozkřiesiti, -šu, -síš dok. *vzkřísit*
rozkvieliti, -ľu, -líš dok. (koho) *rozplakat*
rozkydati, -aju, -áš dok. *rozkydat, roztrousit, rozmrhat:* těch krmí diel rozkydají a rozlejí
rozkysalý adj. *zhnisaný:* rána rozkysalá hnisem
rozkysánie, -ie n. *kvašení, hnisání*
rozkysati sě, -šu, -šeš sě dok. *zhnisat*
rozlécěti, -cěju, -cieš i -léču, -léčeš dok. *porůznu nalíčit, nastražit:* viděl osidla diábelská rozlečena po všem světu
rozleněti, -ěju, -ieš, **rozleniti,** -ňu, -níš dok. *stát se líným, zlenivět*
rozleňovati, -uju, -uješ ned. *stávat se líným, lenivět*
rozlépati, -aju, -áš dok. *porůznu vylepit:* rozeslal sem mnoho listóv i rozlépal
rozlézti sě, -zu, -zeš sě dok. (červy) *zčervivět:* mrcha sě rozleze červy bude prolezlá červy
rozličenstvie, -ie n. *rozličnost, rozmanitost, různost*
rozlíčiti, -ču, -číš dok. *vyložit, vylíčit*
rozličný, roličný adj. *rozličný, rozmanitý*
rozlitie, -ie n. *rozvodnění:* rozlitie řek
rozložený adj. (o stromu) *rozložitý*
rozlúčeti (sě), -ěju, -ieš (sě) ned. *rozlučovat (se), loučit se*
rozlúčitě adv. *rozděleně, odděleně:* spolu káza jim vyjíti, ale rozlúčitě vjíti
rozlúčiti, -ču, -číš dok. *rozloučit, rozdělit;* (koho) *rozptýlit;* - rozlúčiti sě *rozloučit se, odloučit se*
rozlučovati, -uju, -uješ ned. *rozlučovat, rozdělovat:* (oni) stráže své tiemto řádem rozlučují
rozlúpiti, -p'u, -píš dok. *rozloupnout, rozmáčknout, rozbít*
rozmáhati, -aju, -áš ned. *rozmnožovat, šířit:* rozmáhá tu vieru
rozmařělý adj. *ochablý, malátný:* v lenosti rozmařělé
rozmářěnie, -ie n. *oslabování, oslabení, malátnost; odpočinek*
rozmářěti, -ěju, -ieš dok. i ned. *ochabnout, ochabovat, (ze)slábnout*
rozmazaný adj. *rozmazlený*
rozmazati, -žu, -žeš dok. (koho) *potřít, rozdrtit*
rozměra f. *rozměr, míra*
rozmetati, -cu, -ceš dok. *rozmetat, rozházet;* -rozmetati sě *rozvalit se, roztáhnout se*
rozmetovati, -uju, -uješ ned. *rozmetat, rozmetávat:* lev jda ocasem šlépěje své rozmetuje
rozmětovati, -uju, -uješ ned. (co) *přemítat o čem.* takové věci rozmětuje
rozmietati, -aju, -áš ned. *roztrušovat, rozhazovat, rozptylovat; přemítat*
rozmilovati sě, -uju, -uješ sě dok. *zamilovat se*
rozmladlý adj. *omládlý*
rozmluviti, -v'u, -víš dok. *promluvit, pohovořit o něčem;* (s kým) *porozmlouvat, pohovořit si*
rozmlúvanie, rozmluvenie, -ie n. *rozmluva:* mieti rozmlúvanie s bratrem
rozmnoženě adv. *zmnoženě:* mluví Kristus rozmnoženě, jako by jich viece mluvilo
rozmnožený adj. *zmnožený, který se rozmohl, rozšířil:* podle zastaralé a rozmnožené zlosti
rozmnožitel, -e m. *rozmnožovatel, rozšiřovatel:* (Antikrist) jest počátek, kořen a rozmnožitel všech hřiechóv
rozmnožiti, -žu, -žíš dok. *rozhojnit, rozšířit*
rozmnožnost, -i f. *znásobení, zvětšení*
rozmocněti, -ěju, -ieš dok. *nabýt síly, zesílit*
rozmocniti sě, -ňu, -níš sě dok. *rozmoci se, rozšířit se:* po všem okršlku rozmocnila sě šelma
rozmoknúti, -nu, -neš dok. *rozmočit se*
rozmyslný (trojslab.) adj. *uvážený, promyšlený;* měvše mezi sebú rozmyslnú radu vážnou poradu

rozmyšlený adj. *promyšlený, záměrný*
rozmyšlovánie, -ie n. *rozmýšlení, přemýšlení, uvažování, přemítání*
rozmyšlovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *rozmýšlet (se), přemýšlet, uvažovat*
rozmýtiti, -cu, -tíš dok. *rozházet, roznést, rozmístit*
roznábožněnie, -ie n. *vzbuzení zbožnosti:* prvý vstupeň v duchovenství jest plápolivé roznábožněnie
roznésti, -su, -seš dok. *roznést;* - roznésti sě *rozhlásit se:* ten div veliký roznese sě
roznět m. **rozněta** f. *vzplanutí, zanícení, nadšení*
róznicě, -ě f. *různíce, roztržka; rozdíl, odlišnost:* mezi nimž jest ta róznicě jako mezi tmú a světlostí
róznička f. *menší různice, roztržka, neshoda*
rozniecenie, -ie n. *popichování, dráždění*
roznietiti (sě), -cu, -tíš (sě) dok. *roznítit (se), rozohnit (se)*
roznímanie, -ie n. *rozjímání, rozbírání, probírání*
rózno adv. *různě, porůznu, na různé strany, na různá místa:* rózno rozděliti; na rózno sě rozloživše; srdce jde rózno čšticí puká hořem, úzkostí
roznositi, -šu, -síš dok. f. ned. *roznést, rozšířit, roznášet, rozšiřovat* (zprávu ap.)
roznošovati, -uju, -uješ ned. *roznášet, odnášet:* (ovcě) vlk lapá a roznošuje
rozochviti (sě), -v'u, -víš (sě) dok. *povzbudit (se)*
rozochvovati, -uju, -uješ ned. *povzbuzovat, podněcovat;* (koho čím) *rozechvívat*
rozoký adj. *šilhavý*
rozom- v. též rozum-
rozomenstvie, -ie n., **rozumnost,** -i f. *rozumnost, rozum*
rozoměti, -ěju, -ieš ned. *rozumět*
rozomně adv. *rozumně, moudře*
rozomný adj. *rozumný; srozumitelný:* vysokým a rozomným hlasem
rozor m. *záhon*
rozpač, -i f., **rozpak** m. *rozpaky, rozpakování, váhání;* bez rozpači, rozpaku, rozpaka bez rozpaků, bez odkladu, neprodleně; nejmějž rozpači nerozpakuj se, neváhej
rozpáčenie, -ie n. *rozpakování, rozpaky, váhaní:* bez rozpáčenie
rozpáčěti sě, -ěju, -ieš ned. *rozpakovat se, váhat*
rozpáčiti, -ču, -číš dok. *uvést do rozpaků, naplnit rozpaky, pochybnostmi, zviklat;* - rozpáčiti sě *přijít do rozpaků, zviklat se, odradit se, rozmyslet se; zaváhat*
rozpačivě adv. *povážlivě:* rozpačivě nemocni biechu
rozpačně adv. *odradivě:* počě rozpačně mluviti
rozpačný adj. *nerozhodný:* nebyl rozpačen nebyl na rozpacích, neváhal; *zoufalý, beznadějný*
rozpačovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rozpakovat se, váhat, pochybovat;* (od koho) *odvracet se*
rozpak v. rozpač
rozpasený adj. *vypasený, ztloustlý*
rozpasovati, -uju, -uješ ned. *vykrmovat*
rozpásti sě, -su, -seš sě dok. *vykrmit se, vypást se:* ztučněli a sě rozpásli
rozpatý adj. *rozepjatý, roztažený:* tělu Kristovu na kříži rozpatému
rozpierati, -aju, -áš ned. *rozpínat, roztahovat:* rozpierati maso rožny
rozpieti, rozepnu, -pneš dok. *rozepnout, roztáhnout, napnout, natáhnout:* (čerti) rozpěli toho člověka mezi sebú
rozpisovati, -uju, -uješ ned. *rozepisovat (se):* rozpisovati proti vieře; *psát na různá místa: rozpisuje po světě*
rozpleniti, -ňu, -níš dok. *poplenit, vyplenit, zpustošit; roznést*
rozpletovati, -uju, -uješ ned. *rozplétat*
rozplískati, -šču, -ščeš dok. *rozházet, vyplýtvat*
rozploda f. *rozplození, rozmnožení*
rozploditi, -z'u, -díš dok. *rozmnožit, rozšířit:* rozplodil na púšti to ovoce; rozplozen v sboží *oplývající bohatstvím;* - rozploditi sě *rozmnožit se, rozmoci se; proniknout*

rozplozovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rozmnožovat se, rozšiřovat se, pronikat:* my sě rozplozujem po všem světu
rozplúti sě, -plovu, -plóveš, -ploveš sě dok. *rozplynout se*
rozplutie, -ie n. *rozplynutí*
rozplývati, -aju, -áš ned. *rozplývat se, rozpouštět se, roztékat se:* ztvrdlé věci studeností horkem rozplývají
rozpomanúti sě, rozpomenúti sě, -manu, -měneš sě dok. *rozpomenout se, vzpomenout si, pomyslet*
rozpomienati, -aju, -áš ned. připomínat si: Písmo svaté přěs celú noc na svém srdci rozpomínaje
rozpósobiti, -b'u, -bíš dok. *rozházet, rozmístit, rozdělit:* rozpósobichu ony tam, ony sěm
rozprach m. *roztržka, zmatek*
rozpránie, -ie n. *volnost, vůle:* dáti rozpránie na čem povolit, dát v něčem vůli
rozpraščiti, -šču, -ščíš dok. *roztrhnout*
rozprávěnie, -ie n. *rozprávění, vypravování*
rozpraviti, -v'u, -víš dok. *vypovědět, vyložit, vylíčit*
rozpravovati, -uju, -uješ ned. *rozprávět, vypravovat*
rozprchati sě, -aju, -áš sě, **rozprchliti sě,** -ľu, -líš sě dok. *rozzlobit se, rozhněvat se, dát se strhnout prchlivostí*
rozprchlý adj. *rozprchlý, rozptýlený, rozehnaný*
rozprchovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rozptylovat se:* vody, kteréž ku podobenství mlhy rozprchováchu sě
rozprostřavý adj. *rozcuchaný (?)*
rozprostřieti, -tru, -třeš dok. *rozšířit, zvětšit;* rozprostřieti stól prostřít
rozprostřievati, -aju, -áš ned. *rozestírat:* rozprostřievali sieti
rozpršěti sě, -šu, -šíš sě dok. *rozprchnout se*
rozptylatel, -e m. *kdo narušuje jednotu, rozvratník:* proti mrzkým rozptylatelóm cierkve svaté
rozptýleti, -ľu, -líš, **rozptylovati,** -uju, -uješ ned. *rozptylovat, rozhazovat, rozmrhávat:* kto mój statek rozptýlel
rozptýliti,-ľu, -líš dok. *rozptýlit, rozehnat*
rozpučiti sě, -ču, -číš sě dok. *rozpuknout se, puknout*
rozpuditi, -z'u, -díš dok. *rozehnat, rozptýlit, rozprášit;* - rozpuditi sě *rozprchnout se, rozptýlit se*
rozpustitel, -e m. *kdo rozpouští, rozpouštěč:* olovo rozpustitel rozpustil
rozpuščeně adv. *rozpustile; rozptýleně, odděleně*
rozpuščenie, -ie n. *rozpustilost, nevázanost*
rozpuščený adj. *rozpustilý, nevázaný;* jejich úmyslové rozpuštění jsou nevázané, rozmařilé mysli
rozpúščěti, -ěju, -ieš ned. *rozpouštět, pouštět, spouštět; uvolňovat, rozptylovat*
rozpúščivý adj. *rozpouštivý, rozhánějící:* flastry rozpúštivé a vysušivé náplasti rozhánějící a vysušující
rozpuščovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rozpouštět se*
rozpuzený adj. *rozptýlený, rozehnaný*
rozpúzěti, -ěju, -ieš ned. *rozhánět, rozptylovat:* rozpúzěti ovcě
rozraditi, -z'u, -díš dok. (komu, koho) *rozmluvit někomu něco, odradit někoho od něčeho:* když mu rozraditi nemožiechu, vecechom. buď vóle božie
rozraziti, -žu, -zíš dok. *rozbít; rozehnat;* psi jsúc rozražení; - rozraziti sě *rozbít se*
rozrazovati, -uju, -uješ ned. (komu co) *rozmlouvat, odrazovat*
rozrušiti, -šu, -šíš dok. *porušit, rozbít:* jednotu slíbenú a pokoj rozrušili
rozrydati sě, -aju, -áš sě dok. *rozlítit se*
rozřěšiti sě, -šu, -šíš sě dok. *rozpustit se, roztát*
rozřiediti, -z'u, -díš dok. *rozlišit, odlišit:* rozřiediti hněv dobrý od hněvu zlého
rozsátý adj. *rozsetý*
rozsědlati, -aju, -áš dok. *odsedlat:* velblúdy rozsědlal
rozsěvač, -ě m. *rozsévač; šiřitel:* rozsěvač nesvornosti
rozschovati sě, -aju, -áš sě dok. *poschovávat se*

rozsieci, -sěku, -sěčeš dok. *rozsekat*
rozsiesti sě, rozsědnúti sě, -sadu, -sědeš sě dok. *rozpuknout se, puknout*
rozsieti, -sěju, -sěješ (příč. čin. rozsál, rozsěl, trp. rozsát, rozsět) dok. *rozsít:* kacieřstvie, která jest Antikrist rozsál
rozsíliti, -ľu, -líš dok. *zesílit;* - rozsiliti sě *rozmoci se, vzmoci se*
rozskvřieti sě v. rozeskvřieti sě
rozspořiti, -řu, -říš dok. *rozhojnit, rozmnožit, rozšířit:* rozspořiti milost k bohu
rozspořovati, -uju, -uješ ned. *rozhojňovat, rozmnožovat, rozšiřovat*
rozstierati, -aju, -áš ned. *rozestírat, roztahovat:* apoštolové rozstierali sieti své
rozstúpati sě, -aju, -áš sě ned. *rozestupovat se*
rozsud m. *rozsouzení; úsudek*
rozsúti (sě), roz(e)spu, -eš (sě) dok. *rozsypat (se):* rozspe sě vědro nad studnicí; *rozptýlit, rozprášit:* všecko by (vietr) rozsul
rozsutý, rosutý adj. *rozptýlený, roztroušený, rozmístěný:* (papež) zná všudy rozsuté čeledi své
rozsúzenie, -ie n. *rozsouzení; poznání; rozvaha;* svátost s rozsúzením má přijata býti s rozmyslem, uvážlivě
rozsychati sě, -aju, -áš sě dok. (o větším množství) *postupně nebo hromadně se rozeschnout, porozesychat se:* nádobie sě rozsychalo
rozsutie, -ie n. *rozptýlení, rozprášení*
rozšafenstvie, -ie n. *rozšafnost, rozvážnost*
rozščěpenie, -ie n. *rozštěpení, rozštípnutí; roztržení, trhlina*
rozščěpiti (sě), rozščiepiti (sě), -p'u, -íš (sě) dok. *rozštípnout (se)*
rozšibaliti, -ľu, -líš dok. *učinit prohnaným; rozeštvat*
rozšířený adj. *rozšířený;* rameno rozšířené vztažené
rozšiřitel, -e m. *šiřitel, rozšiřovatel*
rozšiřovati, -uju, -uješ ned. *rozšiřovat, šířit; rozprostírat:* Antikrist své sieti rozšiřuje; srdce své rozšiřovali v libostech tělesných utápěli
rozšívati, -aju, -áš ned. *párat:* rúcho sšité rozšívati
rozškřvieti sě v. rozeskvřieti sě
roztáhati, -aju, -áš, **roztahovati (sě),** -uju, -uješ (sě) ned. *roztahovat (se); prostírat (se);* dlúhost té radosti roztahuje sě od počátka světa až do skonánie sahá
roztajovati, -uju, -uješ ned. *roztávat; roztavovat, tavit*
roztáti (sě) 3. sg. -aje (sě) dok. *roztavit (se), rozpustit (se); vypařit se:* rosa roztála
roztepati (sě), -p'u, -peš (sě) dok. *rozbít (se);* roztepati stan rozbít stan
roztěženie, -ie n. *roztažení, rozpětí (na kříži)*
roztikánie, roztykánie, -ie n. *rozjímání, uvažování*
roztíkati, -ču, -češ dok. *rozvážit, uvážit*
roztisknúti, -nu, -neš dok. *rozmáčknout*
roztlačiti, -ču, -číš dok. *rozdrtit, rozšlapat:* ten oltář nohami roztlačichu
roztlesk m. *lívanec, koláč*
roztlustěti, -ěju, -ieš dok. *ztloustnout*
roztočovati, -uju, -uješ ned. *roztáčet, rozplétat*
roztracenie, -ie n. *rozprášení, rozptýlení*
roztratiti, -cu, -tíš dok. *rozprášit, rozehnat;* roztratil nepřátely
roztrhalý, roztrhaný adj. *neklidný, tesklivý, rozervaný:* srdce roztrhalé; člověk roztrhaný (v. též roztrhávati)
roztrhávati (sě), -aju, -áš (sě), **roztrhovati (sě),** -uju, -uješ (sě) ned. *kolísat na mysli, stávat se rozervaným*
roztroskotati, -aju, -áš dok. *rozbít, roztřískat*
roztržek, -žka, -žku m. *roztržení, trhlina; roztržka*
roztrženie, -ie n. *roztržka, rozpor; odtržení*
roztržený adj. *rozdvojený, nejednotný:* roztrženi byli, že onen jiné pomyslil a onen jiné
roztržně adv. *nesvorně, nejednotně*
roztučněti, -ěju, -ieš, **roztučniti,** -ňu, -níš dok. *ztučnět, ztloustnout*
roztučňovati, -uju, -uješ ned. *tučnět, tloustnout*

roztykánie v. roztikánie
roztylý adj. *vypasený, otylý*
roztýti, -tyju, -tyješ dok. *ztučnět*
rozum- v. též rozom-
rozum, rozom m. *rozum, moudrost, rozumnost;* k rozumu *podle smyslu;* k rozumu přivoditi uvádět na mysl; bludný rozum Písem bludný výklad Písma; rozum minulé již věci zkušenost
rozuměnie, -ie n. *porozumění, pochopení*
rozvaditi, -z'u, -díš dok. *rozsoudit, rozhodnout:* přě rozvaditi; *odtrhnout od sebe; usmířit*
rozváditi sě, -eju, -éš sě dok. (o větším množství) *postupně nebo hromadně se rozvalit, rozsypat:* nádobie sě rozsychalo i rozválelo
rozvazek, -zka, -zku m. *rozvázání, zproštění*
rozvazovati, -uju, -uješ ned. *dávat rozhřešení* (nábož.); *uklidňovat hádku, spor, vádu*
rozváženie, -ie n. *rozvážení, uvážení, úsudek*
rozvážiti, -žu, -žíš dok. *rozvážit, zhodnotit; rozevřít*
rozváživý adj. *rozvážný*
rozvážkati, -aju, -áš dok. *rozvážit, uvážit*
rozvážkovati, -uju, -uješ ned. *rozvažovat, uvažovat*
rozvedená zpodst. f. *žena zapuzená svým manželem:* vdova i rozvedená čsožkoli slíbí, naplní
rozvésti, -du, -deš dok. *rozvést:* rozvésti ložem rozvést od lože; *roztáhnout:* rozvedl křídle; *napřáhnout, pozvednout, rozmáchnout se:* rozvedl sekeru
rozvieti, -ěju, -ěješ dok. *rozvát, rozvanout, rozptýlit:* rozvěji ostatky tvé; rozvieti sě *rozptýlit se:* myšlenie rozvělo sě
rozvievati sě, -aju, -áš sě ned. *rozvijet se, rozvírat se, rozkládat se:* rozvievati sě v klasy
rozvláčiti, -ču, -číš ned. *rozvláčně mluvit, obšírně vykládat:* rozvláčiti řěč
rozvlak m. *průtah, prodlení, omeškání*
rozvlaženie, -ie n. *vláha; odpočinutí, ulehčení*
rozvlažiti, -žu, -žíš dok. *svlažit, zavlažit; ulehčit*
rozvlažovati, -uju, -uješ ned. *zavlažovat*
rozvod m. *rozchod; volný prostor k něčemu:* svými dlúhými sochory nebudú rozvodu mieti nebudou se moci rozhánět
rozvoditi, -z'u, -díš ned. *rozvádět:* ženy od jich mužuóv rozvodíš; *dosahovat rozvodu manželství; roztahovat:* rozvoditi křídle; *rozpínat, rozestírat,* jako dub, ješto rozvodí ratolesti své; - rozvoditi sě *přemýšlet o čem. dosahovat (myšlením)* jistého rozmachu: lidský rozum sě v neznamenitých, věcech rozvodí
rozvodnati (sě); 3. sg. -ná (sě), **rozvodněti (sě),** 3. sg. -nie (sě), **rozvodniti (sě),** 3. sg. -ní (sě) dok. *rozvodnit se*
rozvodňalý, rozvodnělý adj. *rozvodněný*
rozvodný adj. *týkající se manželského rozvodu, zapuzení manželky:* lístek rozvodný *zapuzovací list*
rozvolávati, -aju, -áš ned. *rozhlašovat*
rozvrátiti, -cu, -tíš dok. *rozrazit, rozbít; rozvrátit, převrátit;* nerad by jí škopa piva rozvrátil nerad by ji popudil
rozvrci, -vrhu, -žeš dok. *rozhodit, roztáhnout, rozestřít; rozvážit:* rozvrz to v svém rozumu
rozzlostiti (sě), -šču, -stíš (sě) dok. *rozzlobit (se)*
rozzutý adj. *zutý, bosý*
rozžalostiti (sě), -šču, -stíš (sě) dok. *rozlítostnit (se), zarmoutit (se)*
rozžéci (sě), rozežhu, -žžeš (sě) dok. *rozžehnout (se), roznítit (se):* (bóh) sě rožže v hněvě
rozžéhati, -aju, -áš ned. *rozžíhat, rozněcovat*
rozžěleti, rozžěliti, -ľu, -líš dok. *rozlítostnit:* nerod (ho) rozžěleti nerozlítostňuj ho; - rozžěleti sě, rozžěliti sě *rozlítostnit se, roztesknit se, zesmutnět*
rozženie, -ie n. *rozsvícení, zapálení*
rozžíti, rozžúti, rozžváti v. rozežvati
rozžúvati, rozžívati, -aju, -áš ned. *rozžvýkávat*
roždíce, roždíčko, roždie, roščie, roštie, -ie n. *proutí, roští*
róžďka f. *haluz, větévka*

rožen, -žnu m. *rožeň; špičatá tyč*
róžěný, róžový adj. *růžový:* olej róžový; věnce róžěné z růží
rtek, retka, retku (pl. retky) m. *rtík*
rtový adj. *retní:* hřiechy rtové hříchy spáchané rty (tj. slovy)
rtut, -a, -u m. *rtuť*
rub m. *šat; šátek;* pl. ruby *šaty*
rúbek, -bka, -bku m. *kus látky, cár, hadr*
rubén, rubín, -a, -u m. *rubín*
rubeta f. *druh žáby*
rubrika f. *ustanovení*
rúčě, vrúčě adv. *rychle*
ručest, -i f. *rychlost*
ručí, rúčí adj. *rychlý:* ručí posel
ručicě, -ě f. *ručka, ručička*
ručiti sě, -ču, -číš sě dok. (koho) *zaručit se, dát záruku (za koho)*
ruční, ručný adj. *z ruka: ruční;* ručný ubrusec *na utírání rukou:* pěsti ručné úd paže
ručnicě, -ě f. *pouto na ruce; strunný nástroj*
ruditi, -z'u, -díš ned. *červeně zbarvovat; vhánět krev do tváře, popouzet*
rudný adj. *červený, rudý:* moře Rudné
rudokupec, -pcě m. *obchodník s rudou*
rufián m. *kuplíř, svůdník; cizoložník*
rufiánka f. *kuplířka, svůdnice; cizoložnice*
rufiánský adj. *kuplířský, smilný*
rufiánstvo, rufiánstvie, -ie n. *kuplířství, smilstvo*
rúhač, -čě, **rúhavec,** -vcě m. *rouhač*
rúhati sě, -aju, -áš sě ned. *rouhat se; posmívat se*
ruhota, rúhota f. *rouhání, pohana:* Spasitel jest trpěl rúhoty
rúcha f. *roucho, rouška*
rúchový, rúšný adj. z rúcha: rúchová chovatedlnicě šatna (popř. předsíň, kde se odkládají oděvy)
rujný adj. *bujný*
ruju, ruješ v. rváti
ruka f. *ruka:* společnú rukú nerozdielně rukou společnou a nerozdílnou; aby naše ustanovenie rukú drželi dodržovali; jíti pod ruku komu dařit se; věrná ruka důvěrník; *moc:* z ruky krále Asýria zprostím tě; (Žižka) jel jest brannú rukú ve zbraní, v branné pohotovosti
rukavičník, -a m. *rukavičkář*
rukotržně, rokotržně adv. *trhnutím ruky; náhle, prudce*
rukotržnost, rokotržnost, -i f. *ukvapenost; odvážnost, odvaha, smělost; povážlivost; marnotratnost:* rukotržnost chce ščedrostí slúti
rukotržný, rokotržný adj. *náhlý, prudký; ukvapený, zbrklý; marnotratný*
rukovati sě, -uju, -uješ sě ned. (koho) *zaručovat se (za někoho)*
rumný adj. *červenavý, ryšavý; ruměný:* líce ducaté a rumné
rumrejch m. *shon, vřava, povyk*
rumrejšek, -ška, -šku m. *rumrejška* f. demin. z rumrejch: *shon, vřava, povyk*
rúnce, -ě n. demin. z rúno
rúno n., **rúna** f. *rouno*
runúti, -nu, -neš dok. *padnout, zřítit se;* na věčné zatracení s ďábly runú upadnou do věčného zatracení
rúš, -ě m. *zkáza, pohroma, rána*
rúšce, -ě n. demin. z rúcha
rušenie, -ie n. *zboření, rozboření;* proč sě mu (městu Tróji) rušenie stalo proč bylo rozbořeno
rúšěti, -ěju, -ieš ned. *porušovat*
rúšicě, -ě, **rúšička** f. *rouška*
rušič, -ě m. *rušitel, kdo ruší, porušuje:* rušič panenstvie svůdce
rušikvas, -a m. *kdo ruší hodování, hostinu, výtržník*
rušitel, -e m. *rušitel, kdo ruší, porušuje:* rušitelé řádóv božských

rušiti, -šu, -šíš ned. *rušit, porušovat; ničit, bořit; činit neplatným*
rúška f. *rouška; kus látky, cár, hadr*
rúšný v. rúchový
rúta f. *routa* (bylina)
rutlink m. *meč s oboustranným ostřím*
ruzený adj. *červeně zbarvený, červeně natřený, okrášlený*
ružna f. *hadřík, cár*
rvati (sě), ruju, ruješ (sě) (imper. ruj, impf. rvách) ned. *rvát (se)*
rybářový adj. *rybářův, rybářský*
rybicě, -ě f. *rybka, rybička*
rybitev, -tva m. *rybář*
Rybnář, -ě m. *Ryby* (souhvězdí)
rybný adj. *rybí:* rybná kost; rybné lovenie lovení ryb, rybolov
ryboproda f. *úroda, bohatství ryb*
rybový adj. *rybí:* rybové maso
rycieř v. rytieř
ryčěti, -ču, -číš ned. *výskat*
rydánie, -ie n. *hněv; řev, křik*
rydati sě, -aju, -áš sě ned. *sápat se; reptat*
rychtář, -é m. *rychtář; soudce*
rychtovati, -uju, -uješ ned. (po čem) *řídit, zařizovat (podle čeho):* po ptačiem škřeku věci své rychtuji
ryl, rýl, -a, -u m. *rýč; dílo vzniklé rytím nebo tesáním* (rytina, reliéf socha)
rynéř, -ě m. *sluha, kterého se užívalo jako náhončího; sluha nosící pánovi meč, zbrojnoš*
rýranie, -ie n. *tančení, skákání, dovádění*
rýrati, -aju, -áš, **rýrovati,** -uju, -uješ ned. *tančit, skákat, dovádět*
ryšlavý adj. *naryšavělý*
ryten, -tna, -tnu m. *dílo vzniklé rytím nebo tesáním* (rytina, reliéf socha)
rytěřiti, rytieřiti, -řu, -říš ned. (komu) *bojovat (za někoho):* rytěřiti bohu
rytěřovati, rytieřovati, -uju, -uješ ned. *bojovat; být vojákem, sloužit*
rytie, -ie n. *opracování (kamene ap.):* rytie kamenné; *řezba, řezbářská práce*
rytieř, rycieř, řitieř, -ě m. *rytíř;* žlutý rytieř *dukát; kůň (v šachu)*
rytieřiti; rytieřovati v. rytěřiti; rytěřovati
rytieřóv adj. *rytířův*
rytieřovna f. *žena rytíře, šlechtična*
rytieřstvie, -ie n. *bojování, boj:* život člověčie na zemi jest rytieřstvie
rytieřstvo n. *rytířstvo, rytíři; vojsko*
rytina f. *dílo vzniklé rytím nebo tesáním* (rytina, reliéf socha)
rytvové pl. m. *díla vzniklá rytím nebo tesáním* (rytiny, reliéfy, sochy)
rytý adj. *rytý, tesaný:* rytý obraz, ryté dielo *dílo vzniklé rytím nebo tesáním* (rytina reliéf, socha)
rýviečko n. *révoví, vinné ratolístky*
ryvola v. rivola
rýž, -ě m. **rýžě,** -ě f. *rýže*
rzáti, hrzati, -žu, -žeš ned. *ržát*
rzavý adj. *rezavý; zarezivělý*
rzě, -ě f. *rez*
rzěný adj. *žitný:* rzěný chléb (v. též režný)

#Ř

řad m. *řada;* na řady na úvěr
řád m. *řád, pořádek; stav:* z chlapieho řáda ze stavu poddaných; *hodnost, úřad, ustanovení;* řádem za král vzěli jeho podle řádu, řádně; v řád v postavení, v úřad; vedlé svého řádu podle svého stavu; na řád po pořádku, jeden po druhém; proti řadu proti pořádku; pl. řády *pořádek*
řádný adj. *řádný, náležitý:* řádné poslušenstvie náležitá poslušnost
řápek m. *rourka:* čiepky aneb řápky čípky nebo rourky

řasa, řása f. *řasa;* léskového ořecha řása jehnědy
řásný adj. *řasnatý*
řčenie, rčenie, řečenie, -ie n. *promluvení, výrok; (čestné) slovo, slib:* že ty svému řčení dosti učiníš; *slova, řeč:* řečenie Antenorovo všickni pochválichu; *určení, příkaz, rozkaz:* božím řečením Áron kněžstvie jistě obdržal; *rčení, úsloví*
řebří, žebří, -ie m. *žebřík*
řéci, řku, rčeš i řčeš (imper. rci, řci; aor. řěch, řéčech, řěče, rče; přech. přít. řka, min. řek) ned. i dok. *říkat, povídat, říci, povědět, vyjádřit se;* řéci čso téj (věci) říci co k tomu; *jmenovat se:* ten (potok) sobě Pšovka jmě řače jmenoval se; nelze jim k tomu nic řéci radit; neviem tomu co řéci nevím si rady; - řéci sě (kým) *prohlásit se, prohlašovat se za někoho:* jeden řek sě synem božím
řecký adj. *řecký; řecké víno sušené víno, hrozinky* (v. též hřěčský)
řěč, -i f. *řeč, schopnost mluvit, dar řeči; rozmluva; vyprávění, pověst:* počíná sě řeč pěkná o Bruncvíkovi; *zpráva, výklad:* abych mohl slíčnějie k své řěči přijíti abych mohl lépe přistoupit k svému výkladu; z prvních řěčí z dřívějšího výkladu; mluviti jednu řěč jednou, stejnou řeči; proč svú řěči tolik chystáš proč mluvíš tak strojeně; (pták) křičí řečí řkúc: Pane milý řka lidskou řečí
řečenie v. řčenie
řečenstvie, -ie n. *pověst* (?): protoť; má v Písmě svět zlé řečenstvie proto má špatnou pověst, proto se o něm špatně mluví
řěčiti, -ču, -číš ned. *říci, pravit*
řěčnicě, -ě f. *obhájkyně, přímluvkyně*
řěčničí adj. *řečnický:* výmluvnost řěčničí
řečník m. *obhájce, přímluvce; advokát*
řěčnost, -i f. *způsob řeči, mluvení:* pro jich řěčnost vymluvnú výmluvnost
řěčňovánie, -ie n. *obhajování, obhajoba:* řěčňovánie úřadu potom nesměj otpierati neodvažuj se potom odmítat úřad obhajoby
řěčňovati, -uju, -uješ ned. *obhajovat, mluvit na obhajobu; působit jako řečník, jako právní zástupce, advokát*
řěčný adj. *výmluvný;* chytrosti řěčné řečnické, slovní; haněním řěčným neb psaným řečí nebo písmem
řěčný; řěčský; řědčicě v. řiečný; hřěčský; řiedčicě
řědič; řěditi v. řiedič; řieditі
řěditi, -z'u, -díš ned. *oslabovat* (v. též řiediti)
ředkevný adj. z ředkve: olej ředkevný
řědkost v. řiedkost
řehola, řehula, řehole, -e f. *řehole; ustanovení, pravidlo*
řehot m. **řehtánie,** -ie n. *řehtání:* řehot, řehtánie koní
Řek, Řěk v. Hřečěnín
řěkový adj. z řěka: hřmotu morského a řěkového moří a řek
řemdih m. *palcát, kyj*
řemenář, -ě, **řemenník** m. *koželuh*
řemenec, -ncě, **řemének,** -nka, -nku m. *řemínek*
řemenný adj. *z řemen;* řemenným provázkem opásaný řemínkem, koženým pasem
řemeslničí, řemeslničský (čtyřslab.) adj. *řemeslnický*
řemeslničsky (čtyřslab.) adv. *uměle, umně*
řemeslo n. *řemeslo, umění; práce, dílo; nástroj*
řemík m. *řemínek*
řěpicě, -ě f. *číše, pohár, nádoba k pití*
řěpík m. *lopuch*
řeřáb m. *jeřáb* (pták)
řeřábek, -bka m. *křepelka*
řeřátek, žeřátek, žařátek, -tka, -tku m. *karbunkl*
řeřavý, řeřěvitý, řeřivý, řežavý, žeřavý adj. *řeřavý, žhavý*
řeřěvie, žeřěvie, -ie n. *řeřavé, žhavé uhlí:* choditi na řeřěví, to jest na živém uhlí
řetedlný (trojslab.) adj. *zřetelný*
řevu, řéveš v. řúti

řevúcí adj. *řvoucí*
řězák m. *lovecký nůž, tesák*
řězanicě, -ě f. *rytina*
řězánie, -ie n. *řezba*
řězaný adj. *nařezaný:* střiebro potom řeži a řězané vahú směři; *vyřezaný, vykastrovaný*
řězba f. *prořezávání (stromů):* čas řězby přišel jest
řežavý v. řeřavý
řiečný, řéčný adj. *říční:* řiečný prúd
řiedcě adv. *řídce, vzácně, ojediněle:* i tož (býlí) řiedcě roste
řiedčicě, řědčicě, -ě f. *síto, řešeto*
řiedič, řědič, -ě m. *kdo ovládá, řídí:* ještě má věděti pravý řědič hněvu, aby nebyl zamúcen v duši
řiediti, řěditi, -z'u, -díš ned. *řídit, pořádat:* (páni) naučte sě kněžy řěditi, aby v svém řádu stáli; *chystat se:* řiediti k brani chystat se k odporu; - řiediti sě (skrze něco, pod čím, čím) *řídit se něčím*
řiedko, řiedky adv. zřídka
řiedkost, řědkost, -i f. *řídkost, malý počet:* řiedkost lidí k Ježíšovi vděčných; *řídký výskyt:* buď veliká řiedkost v mluvení mezi mužem a ženú; řědkost neb pichavost řídkost nebo pórovitost
řiedký adj. *řídký, zřídka se vyskytující, vzácný, ojedinělý:* řiedký jest, ješto by prošel
řiedně adv. *řádně*
řiekanie, -ie n. *říkání, odříkávání:* řiekanie hodin *odříkávání hodinek* (modliteb stanovených na jednotlivé hodiny dne)
řiekati, -aju, -áš ned. *říkat; přeříkávat, odříkávat:* řiekati hodiny *odříkávat hodinky* (modlitby stanovené na jednotlivé hodiny dne)
řiezenie, -ie n. *řízení, vedení; spravování, správa*
řiezený adj. *řízený, spořádaný:* v procesí, to jest v řiezeném chodu žákovstva
řihanie, -ie n. *říhání:* rozkošně sě krmíme a do říhanie jieme jíme, až z toho říháme
říjě v. řújě
Říman, Říměnín (pl. Říměné, gen. Říman) m. *Říman*
Říměnka, Říměnínka f. *Římanka*
říms m. **řimsa** f. *římnsa*
římsík m. *římsička, obruba, lišta*
římský adj. *římský;* římský biskup papež
říšě, -ě f. *říše, panství; obec, sbor (křesťanů); průvod, družina; hluk, řev*
říti; řitieř v. řúti; rytieř
řmot m. *hřmot*
rúčěj, -ě m. *bystřina, potok*
řújě -ě f. *říje, říjení; řev, řvaní; lov, štvanice na jeleny*
řújen, -jna m. *říjen*
řújenie, -ie n. *říjení; pokušení, chtíč*
řúti, říti, řváti, řevu, řéveš (přech. přít. řeva, řva, řujě; min. řvav; impf. řeviech, řujiech; aor. řuch, řvach; příč. čin. řul, řil) ned. *řvát*
řvajúcí, řvavý adj. *řvoucí:* lvové ti řvaví

#S

s, se předl. *s:* s instr. učiniti milost s kým vzít na milost; popásti koho s čím dopadnout při něčem; buď s tobú vet ať je to s tebou tak vyřízeno; den s nocí nespiece ve dne ani v noci; s bohem ve jménu božím; s brzkostí rychle; s kázní slušně, skromně; s náboženstvím a poctivostí slušně a uctivě; s potřebú podle potřeby; s právem správně, náležitě; jmieti s právem slušet se, být správný; s tiem proto; s gen. cesta se tří dní asi třídenní; s veliky noci na velkonoce; s akus. i jě sě s Němec mluviti počal mluvit jako Němec, po způsobu Němců; s ně býti stačit na ně; s sukni i plášč na sukni i na plášť; kupováchu s vuóz koní asi; někdy se předložka opakuje: s bohem s mým s mým bohem
sabatum n. *sobota*
sad m. *sad, zahrada;* sad rozkošný ráj
sadati, -aju, -áš ned. (koho) *svrbět, štípat*
sádelný v. sádlný

sadičie, -ie n. *sazenice* (pl.), *sadba, stromoví:* všeliké sadičie bude vykopáno
sadiščě, -ě f. *sazenice:* když sadiště sadíme, dotud zaléváme vodú, dokud sě v zemi nezmohú
saditi, -z'u, -díš ned. *sázet, zasazovat; posazovat;* Korintské on jest slovem božím u vieřě sadil *uváděl do víry; dosazovat (do úřadu):* aby miesto sebe sadil v úřad lakomého; - saditi sě *usazovat se, sedat si*
sádlný (dvojslab.), **sádelný** adj. *tučný, tlustý*
sadnúti, sadnu v. sědnúti
sadovie, -ie n. *sady, stromoví*
sadu, sědeš v. siesti
saducej, -ě m. *saducejský* zpodst. m. *člen privilegované náboženské skupiny v době Ježíšově*
sagitář, -ě m. *lučištník; nadávka žákům (studentům)*
sahan m. *sokol stěhovavý; lupič*
sahánie, šlahánie, -ie n. *sahání, ohmatávání*
sahati, sáhati, -aju, -áš ned. (čeho, na co) *sahat po čem, chápat se, dotýkat se čeho, usilovat oč; činit násilí komu, zle se koho dotýkat;* (v co) *zasahovat do, čeho, působit nač;* (ke komu) *vztahovat se na koho, týkat se koho*
sáhnúti, -nu, siehneš dok. (več) *zasáhnout;* (na koho) *učinit komu násilí, násilně se dotknout* (v. též sieci[1])
sáhnutie, -ie n. *zásah, zasažení, zasáhnutí*
sahu, sěžeš v. sieci[1]
sajr v. *sýr*
sak m. *síťová nůše, síť na ryby; pytel*
sáknúti, 3. os. sg. siekne (aor. 3. os. sg. sěče) ned. *sáknout, vsakovat, prosakovat:* nad řekú uzřechu kámen anoť voda podeň seče
sakrament m. *svátost; sakrament, kletba*
sakróza f. *alkoholický nápoj z třtinového cukru* (?)
sál v. sieti
salač; -ě m. *trabant, člen osobní stráže panovníka nebo šlechtice; pěší voják; - člen ozbrojené městské moci*
sálanie, -ie n. *plápolání; touha*
sám zájm. *sám,* na samoho boha; sám sedmý on a ještě šest jiných; sám šestý na dcát on a patnáct jiných
samcoložník m. *homosexuál, pederast*
samcový adj. *samčí, mužský:* všechny samcové rodu i ženy zbíte všechny muže i ženy
same adv. *dokonce, i:* slzy mu tekú takež, jakž same člověku
samec, samcě m. *samec; muž;* dietě samec dítě mužského pohlaví
samicě, -ě f. *samice; žena*
samobydlný (čtyřslab.) adj. *bydlící o samotě, osamělý*
samoděk adv. *mimoděk, mimovolně*
samohlas m. *samohláska*
samolet m. *fénix*
samomrlý, samomřělý adj. *uhynulý, pošlý, zdechlý:* tuk mrchy samomřelé
samořěčný adj. *samomluvný*
samosobní adj. *osamělý, samotářský*
samost, -i f. *opuštěnost, samota*
samostřělník m. *obsluhovač samostřílu; lučištník*
samostřělníkový adj. ze samostřělník: samostřělníkové zástupy zástupy lučištníků
samostřiel m. *samostříl, kuše; luk*
samot, samotnost, -i f. *samota, osamělost*
samotiežný adj. *konaný vlastní (lidskou) silou:* mlýn samotiežný poháněný ručně
samotně adv. *o samotě, samotářsky*
samotný adj. *samotářský, osamělý*
sán v. sieti
sandalový, sandálový adj. *santalový*
sandalus m. *santal, santalové dřevo, santalový strom*

saněvý adj. ze saň: *saní, dračí*
sangvineus, -nea m. *sangvinik*
sanitrový adj. *obsahující sanitr, ledek sodný*
sápati, -aju, -áš ned. *sápat, cloumat, trhat:* udeři jím diábel a jě sě jím sápati; sápati sě *sápat se; vztekat se*
sardiník, sardonis, sardonit, sardonix, sardonyx m. *druh drahokamu*
Sasěnín, Sasín, Sasic, -ě m. *Sas*
sasiti, -šu, -síš ned. *pyšnit se, vést si pyšně*
sát v. sieti
sathan, sathanas m. *satan, satanáš, ďábel*
satrapa m. *vládce provincie v někdejší perské říši; dvorský služebník*
sazenie, -ie n. *sazení; dosazení, volba:* až do budúciech konšeluóv sazení
sazenina f. *sazenice, štěp*
sázěti, -ěju, -ieš ned. (na úřady) *dosazovat (do úřadů);* do žaláře sázěti vsazovat do vězení; o mísu sázěti (koho) hostit, hodovat (s kým)
sbadati v. zbadati
sbedný, zbedný adj. *poslušný, hodný:* jest v službě zbeden
sběh m. *shluk* (v. též zběh)
sběhnúti, -nu, -neš dok. *přiběhnout;* - sběhnúti sě *sběhnout se, shromáždit se* (v. též zběhnúti)
sběhovati sě, -uju, -uješ sě ned. *sbíhat se, shromaždovat se; přidávat se (k čemu)*
sběhujúcí v. zběhujúcí
sběrač, zběrač, -ě m. *sběrač:* vinní sběrači sběrači vína; *výběrčí:* přistúpichu k němu sběrači úroka
sběradlo, sbieradlo n. *příklad* (?)*:* abychom my s něho vzěli sběradlo
sběř, zběř, -i f. *sbor, shromáždění:* sběř rytieřská shromáždění rytířů; *družina, zástup, dav, chasa:* sběř dvorská dvorské služebnictvo; *čeládka, sebranka, chátra, hejno:* což jiné ptačie zběři kolik jiného ptactva
sběřný adj. *společný*
sběženie, -ie n. *sběh, shromáždění;* sběženie lidské sběh lidu
sbieradlo v. sběradlo
sbieraný adj. *nabíraný:* vobojky sbierané
sbierati, zbierati, -aju, -áš ned. *sbírat, shromaždovat;* (mysl) *soustřeďovat;* sbierati duši umírat; - sbierati sě, zbierati sě *shromažďovat se;* zbierati sě v duši obírat se duchovními věcmi, obracet se do sebe
sblatiti, -cu, -tíš dok. *zdupat* (v. též zblatiti)
sblúditi v. zblúditi
sbodenie, -ie n. *shození, sražení:* sbodení s koně (v. též zbodenie)
sbohatiti v. zbohatiti
sbor, zbor m. **sboř, zboř,** -i f. *shromáždění, zástup, družina; hejno:* ptačí sbór ptactvo
sborně v. nesborně
sborník m. *kazatel*
sborský adj. *sborový; církevní*
sbořec, -rcě m. *malé shromáždění*
sbořenie; sbořenina v. zbořenie; zbořenina
sbožíce, zbožíce, -ě, **sbožíčko, zbožíčko** n. *malý majetek, majeteček*
sbožie, zbožie, -ie n. *jmění, majetek, statek, bohatství, peníze*
sbožiti, -žu, -žíš dok. *obohatit*
sbožně, zbožně adv. *řádně, právem, náležitě*
sbožný, zbožný adj. *bohatý, majetný:* pokolenie sbožného z bohatého rodu; *bohatě obdařený, obtížený; šťaslný; zbožný, nábožný;* (k někomu) *oddaný komu*
sbrojě, zbrojě, -ě f. *houf, zástup, hromada lidu:* sbrojě pěšie pěchota; *zbroj, výzbroj*
sbydliti, -ľu, -líš dok. *setrvat;* - sbydliti sě (s kým) *zvolit společné obydlí*
sbytečný; sbýti v. zbytečný; zbýti
scěliti, zcěliti, vzcěliti (sě), -ľu, -líš (sě) dok. *zacelit (se), zhojit (se), scelit (se); sjednotit (se)*
scělivý adj. *celistvý, pevný; hojivý*

scělovati, zcělovati, vzcělovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *zacelovat (se), hojit (se) scelovat (se); pocelovat (se)*
sceptr m. **sceptrum,** -ra n. *železo, berla*
scěstně adv. *scestně, nerozumně, mylně*
scěstný adj. *scestný, bludný*
scklo; scuzolilý v. stklo; zcuzolilý
scuzoloženie; scuzoložiti v. zcuzoloženie; zcuzoložiti
sčakati, sčekati; sčakávati v. zčakati; zčakávati
sčastný, ščastný adj. *šťastný*
sčědie, ščedie, -ie n. *potomstvo*
sčěstie, ščěstie, štěstie, -ie n. *štěstí, úspěch:* jde mi sčěstie daří se mi; *osud*
sčěstně, ščastně, zčastně adv. *šťastně*
ščieniti, -ňu, -níš dok. (koho) *získat:* nebos jeho krví své duše sobě sčienil
sčiniti, -ňu, -níš dok. *spojit, sepnout* (v. též zčiniti)
sčísti, zčísti, sečtu, zečtu, -eš, dok. *sečíst, spočítat*
sčítati, -aju, -áš ned. *sečítat; vypočítávat (vlastnosti):* ukazují, sčítajíce tělo Kristovo, co má a co nemá
sdávanie, -ie n. *oddávání, oddavky*
sdavati, -aju, -áš ned. *dávat, přidávat, připojovat, spojovat;* - sdávati sě *skládat se:* z pokladnicě, kdež sě židé sdávali k opravě chrámu (v. též vzdávati)
sdáviti, -v'u, -víš dok. *stlačit, stočit, zkroutit* (?): sdáviti jako obruč hlavu svú (v. též zdáviti)
sde, zde adv. *zde, tu*
sdejší, zdejší adj. *zdejší; pozemský, světský*
sdělati v. vzdělati
sděliti sě; sdieleti sě; sdielný v. zděliti; zdieliti sě; zdielný
sdieti, zdieti, -děju, -děješ dok. *vykonat, udělat, učinit, provést:* sdieti poselstvie vykonat, vyřídit poselství; zdieti boj podstoupit (?); nevědě, co sobě zdieti co si počít; - sdieti sě, zdieti sě *stát se, nastat* (v. též vzdieti, zdieti sě)
sdravie, zdravie, -ie n., **sdravost, zdravost,** -i f. *zdraví, život; uzdravení*
sdraviti, zdraviti, -v'u, -víš ned. *uzdravovat*
sdravý, zdravý adj. *zdravý; úplný, neporušený, nepokažený:* jestiť Písmo svaté zdravé
sdružný, združný adj. *družný:* združni byli sdružovali se
sdržěnie; sdržěti v. zdržěnie; zdržěti
sdřieti, sedru, -dřeš dok. sedřít: s něho kuóži sedře
sduchovniti; sdutý v. zduchovniti; vzdutý
sdýchánie, -ie n. *souhlas, shoda, jednota*
sdýchati sě, zdýchati sě, -aju, -áš sě ned. *smlouvat se, spolčovat se*
se předl. v. s, se
sě, sebe (instr. sobú) zájm. se
sebraně adv. *soustředěně*
sebránek, -nka m. *nalezenec, nemanželské dítě*
sebránie, zebránie, -ie n. *ubrání, shromáždění; soustředění (mysli)* (srov. vzebránie)
sebraný adj. *soustředěný*
sebrati, zebrati, zbráti, sberu, zberu, -béřeš, dok. *sebrat, shromáždit; soustředit (mysl);* sebrat v rozum uvědomit si, pochopit; - sebrati sě *shromáždit se, sejít se, setkat se* (srov. vzebrati)
sebrávati, -aju, -áš ned. *sbírat, vybírat*
séci (sě) v. sieci[2]
secpati, -cpu, -cpeš dok. (vinu na koho) *svalit*
sěč, -i f. *seč, boj; bitva*
sěčba f. *seč, řež, bitka; sečná zbraň*
sěče v. sáknúti
sěčen m. *srpen*
sěčený adj. *posekaný; sečný:* mnohými ranami sečenými zamordovaný
sečkati, -aju, -áš ned. (koho) *vyčkat koho, počkat na koho*

sěčmo adv. *sečmo, sečnou ranou:* tak jeho sečmo udeři
sěčný adj. *sečný:* sečnú ranú; *sekající, bojující sečnou zbraní:* rozliční lidé sěční a branní
sečtenie, zečtenie, -ie n. *součet, spočítání, výčet; výčet vlastností:* sečtení těla Kristova
sed, sedě interj. *hle, zde*
sědací, sědadlný (trojslab.), **sědalný** adj.: sědací, sědadlný meč hodící se k soudnímu souboji
sědadlník (trojslab.) m. *sok v souboji před právem*
sědadlo n. *sedadlo, lavice; sídlo*
sědánie; sědati v. ssědánie; ssědati
sědávati, -aju, -áš ned. *sedávat;* sědávati na cle vybírat clo
sedě v. sed
seděnie, -ie n. *sídlo, místo, usedlost*
sěděti, sěz'u, sědíš ned. *sedět;* sěděti na súdě předsedat soudu, vést soudní řízení; *zdržovat se, přebývat, sídlit, bydlet:* sěděti mezi ploty bydlet na vesnici (?); v naději sěděti žít, setrvávat; sěděti v túhách tesknit, stýskat si; na obrtli sěděti být nestálý, vrtkavý; nebudu sěděti vdovú nezůstanu; (komu v čem) *snášet co od koho, trpět:* sěděti v súžění soužit se, mít soužení
sedlákový adj. *sedlákův, selský*
sedlaný adj. *osedlaný*
sedlčí (dvojslab.) adj. *selský*
sedlišče, sedliště, -ě n. *sídlo; vladařství; selský statek, grunt*
sedlka (dvojslab.) f. *selka*
sedlo n. *osada, sídlo; sedlo*
sedlský (dvojslab.) adj. *selský, venkovský:* dielo sedlské polní práce
sedmidcát čísl. *sedmdesát*
sedmmezcietma, sedmmezídcietma, sedmmezdsietma čísl. *sedmadvacet*
sedmmezcietmý, sedmmezicietmý, sedmmezdsietmý čísl. *sedmadvacátý*
sedmost, -i f. *počet sedm, sedma; sedminásobek:* bóh všecky věci v sedmosti zpósobil
sedmýná(d)stý čísl. *sedmnáctý*
sědnúti, sadnúti, -nu, -neš dok. *usednout, posadit se, sednout si;* klátí sebú sem i tam, které straně lépe sědne na kterou stranu to bude výhodnější; - sědnúti sě *sednout, usadit se (?):* když pak kámen nechce tesánie strpěti, jinak sě sedne, než chce zedník (v. též siesti)
sedrati, sderu, sdéřeš, **sedřieti,** -dru, -dřeš dok. *sedřít, strhat, servat* (v. též zedrati)
sehltati (trojslab.), -hlcu, -ceš (dvojslab.) dok. *zhltat, sežrat*
sehltiti (trojslab.), -cu, -tiš (dvojslab.) dok. *zhltnout*
sehnánie, -ie n. *odehnání; sdružení*
sehnati, sženu, -eš dok. *sehnat, opatřit;* sehnati póhon naposled vykonat půhon; *nahromadit; rychle sběhnout, sjet dolů*
sehnúti, -nu, -neš dok. *sehnout, ohnout:* sehnúti koleně komu pokleknout před kým; *ponížit, sklonit, podrobit;* - sehnúti sě *sehnout se, ohnout se, sklonit se*
sehnutý adj. *zakřivený, obloukovitý*
sejdenie, -ie n. *setkání, srážka* (v. též snitie)
sejdu v. sníti
sějec, -jcě m. *rozsévač*
sejhráti, sehráti, -aju, -áš dok. (s kým) *zahrát, zatočit:* nadmi jedno nedvědu v ucho, uzříš, jak s tebú sehrá (v. též zejhráti, vzejhráti sě)
sejíti (sě) v. sníti
sejmúti, -mu, -meš dok. *sejmout;* - sejmúti sě (s kým) *spojit se*
sejr; sejžený v. sýr; sežžený
sěkač, sěkáč, -ě m. *sekáč, kdo seká;* sěkáč lesný, dřěvný drvoštěp, dřevorubec
sěkati, ssěkati, -aju, -áš ned. *sekat; rozsekávat, utínat;* (na koho) *sekat do koho;* sěkati sě (s kým, čím) *sekat se, bít se; potýkat se s čím; padat, tříštit se:* jakož sě voda v duól sěká (v. též sieci[2])
seklati v. skláti
sekret, sekrit, sekrýt m. *pečetní prsten, pečeť*
sekretář, -ě m. *kdo u sebe choval pečeť; písař, tajemník*

sěku, sěčeš v. sieci[2]
sekule, -e f. *nějaká rána*
selhánie, zelhánie, -ie n. *zalhání, lež:* selhánie dáti komu přisoudit komu lživost, odsoudit jako lháře
selhati, -lžu, -lžeš dok. (komu) *zalhat, obelhat* (koho), *přelhat* (v. též vzelhati)
selnúti sě, -nu, -neš sě dok. *slepit se, semknout se:* rty jeho selniechu sě
selnutý adj. *slepený, semknutý*
selstiti, -lšču, -lstíš dok. (koho) *přelstít, oklamat*
sěm, sem v. sěmo
sěmečný, sěmencový adj. *semenný, ze semena, rostlinný, moučný* (?): v pátek a v suché dni krmě semečné a rybie
semejský adj. *amazonský:* královna semejská
sěmenný adj. *nesoucí semena:* býlé sěmenné a dřievie plodné; čas sěmnenný a žní čas zrání; počátek sěmenný oplodnění
semhúřiti, -řu, -říš dok. *zamhouřit*
semléti sě, 3. sg. smele sě dok. *stát se, přihodit se* (v. též zemléti)
semnu v. snieti
sěm(o), sem(o) adv. sem
semřieti, semřiti, -mřu, -mříš, **semřiežiti,** -žu, -žíš dok. *zamhouřit, zavřít (oči)* (srov. zamžieti)
sen, sna m. *sen; spánek:* dosieci sna usnout
sen(ž), si(ž), se(ž), sien(ž), sie(ž) zájm. *tento:* sen svět tento svět; noc sú, noc sí, nocí tuto noc, této noci; siehož roku tohoto roku, letos; do sie doby, do sie chvíle dosud; přěd sím před tím, dříve; on -sen, ten(to) - sen ten - ten, ten - onen, jeden - druhý (jiný); sen (h)i on tento i onen, takový i onaký, rozličný
sěnce, -ě n. demin. ze sěno
sendu v. sníti
sěnie, -ie n. *setba, osení, obilí:* budeš žieti sěnie země tvé
senmu v. snieti
senně adv. *snem, spaním, ve spánku, ve snu*
senní, senný[1] adj. *snový:* senná chvíle bieše čas spánku
senník m. *vykladač snů*
sěnný, senný[2] adj. (ze sěno) *senný*
sěno n. *seno; tráva;* sěno střešné došky
sěnosěčec, -čcě m. *sekáč sena*
sense zájm. *tenhle, tento;* sise tito
senž zájm.; **sepieti** v. sen(ž); spieti[1]
seprati, speru, spéřeš dok. *praním smýt, odstranit; vyprat:* spéřeť rúcho své (v. též zeprati)
sepsánie, zepsánie, -ie n. *sepsání, spis*
septeni pl. m. *oddíl sedmi žalmů* (v bibli nebo v žaltáři)
serčený v. sřěčený
seremský adj. *srjemský (?);* seremské zpodst. n. druh vína
seřknúti sě; sespu, sespeš v. sřéci sě; ssúti
sestrhati, zestrhati, -aju, -áš dok. *strhat, seškrábat; sestrouhat, oloupat:* sestrhal kóru
sestřěnec, -ncě m. **sestřieně,** -ěte n. *sestřin syn, synovec*
sestřicě, -ě **sestřička** f. *sestřička; bekyně* (v. t.)
sesúti (sě) v. ssúti (sě)
sešlost, -i f. *stáří*
sešlý adj. *zašlý, minulý*
sešpilenie, -ie n. *zažertování; oklamání*
sešpíleti, -leju, -léš dok. *zažertovat; oklamat*
sethim, setim m. *druh akátu:* oltář obětný z dřievie setim
setka f. *setkání:* sobě všu noc setky nedal celou noc se s nikým nesetkal
setkánie, -ie n. *tkanina*
setkati, zetkati, -tku, -tčeš dok. (co) *utkat:* rúcho drahé setkáno z těch nití
setknúti, -nu, -neš (příč. čin. stekl, setkla, stekla) dok. *zavřít:* celú sem noc oči nestekla
setně; setráti v. sotně; setrvati

setrvajúcí (čtyřslab.), **setrvalý** (trojslab.) adj. *vytrvalý:* aby byli v dobrém setrvajúcí
setrvale (trojslab.), **setrválivě setrvánlivě** (čtyřslab.) adv. *vytrvale*
setvánie (trojslab.), -ie n., **setrvánlivost** (čtyřslab.), -i f. *vytrvalost*
setrvati (trojslab.), **setráti,** -aju, -áš dok. *setrvat, zůstat:* mají věčně tak setráti; *vytrvat vydržet*
setřěnie; setřieti v. zetřěnie; střieti
sevřieti, -vru, -vřeš dok. *sevřít, stisknout;* já ta všecka jména ve dvojím sevru zahrnu, spojím; sevřěv vuóz zapřáhnuv vůz; řebří Lazaróv z pokory a trpělivosti jest udělán, láskú sevřěn spojen, dán dohromady; - sevřieti sě *sevřít se* (srov. zevřieti, vzevřieti)
sexta f. *sexta* (jedna z duchovních hodinek)
seznamenati v. sznamenati
seznánie, -ie n. *přiznání*
seznati sě, -aju, -áš sě dok. *přiznat se*
seznávati, -aju, -áš ned. *seznávat, poznávat; přiznávat, uznávat*
sezpievati, zezpievati, -aju, -áš dok. *odzpívat, přezpívat, zazpívat* (v. též vzezpievati)
sezrálý adj. *uzrálý, zralý*
sezráti, -aju, -áš dok. *dozrát*
sezřěnie, szřěnie, -ie n. *spatření, pohled, výhled*
sezřieti v. szřieti
sezvati, szváti, szovu, -zóveš dok. *sezvat, svolat, shromáždit;* - sezvati sě *sejít se, shromáždit se*
seždati, -ždu, -ždeš dok. *sečkat*
sežéci, sežhu, sežžeš; **sežieti** v. sžéci; sžieti
sežráč, -ě m. *žrout*
sežrati, sžráti, vzežrati, sžeru; sžéřeš, vzžeru, vzžéřeš dok. *sežrat*
sežřieti, -žru, -žřeš dok. *zhltat, sežrat*
sežvati, sžváti, sžúti, sžíti[2], -žuju, -žiji, -eš dok. *sežvýkat; sežmolit, smotat:* každý pramének sežván ze tří kúdelek (v. též zežvaný)
sežženie, -ie n. *spálení*
sežžený, sejžený, zežžený, zejžený adj. *spálený;* sežžená oběť zápalná
shledati, shledati, -aju, -áš dok. *shledat, nalézt; vyhledat:* v Písmě svatých shledá; *sebrat, shromáždit* (v. též zhledati, shlédati; srov. vzhladati)
shladitel, -e m. *ničitel*
shladiti, zhladiti, -z'u, -díš dok. *zahladit, uhladit, vyrovnat; překonat; vyhladit, zničit*
shlazenie, -ie n. *vyhlazení; odstranění*
shlazovati, -uju, -uješ ned. *uhlazovat; vyhlazovat, vymazávat*
shledač, -ě m. *zvěd, vyzvědač; pozorovatel*
shledalý adj. *který pilně shledal, shromáždil, nastudoval:* múdrost dóvtipnú neboli shledalú
shlédanie, -ie n. *ohledání* (v. též zhlédanie, vzhlédanie)
shledaný adj. *shledaný, nalezený;* ale sám jest neshledán, by co nelibého strpěl od jiných u něho však nezjistíme, že by něco nedobrého strpěl
shledati v. shladati, též zhledati, zhlédati
shlédati, shlédávati, -aju, -áš, **shledovati,** -uju, -uješ ned. *hledět, prohlížet, obhlížet, pozorovat; pohlížet, dohlížet; vyšetřovat něco, zkoumat;* - shlédati sě, shlédávati sě *vzájemně na sebe pohlížet*
shlédnúti, -nu, -neš dok. (koho) *zhlédnout, uvidět, spatřit; zpozorovat všimnout si; posoudit;* (na koho) *pohlédnout*
shlodati, zhlodati, -hloz'u, -hlózeš dok. *ohlodat*
shltati (dvojslab.), -hlcu, -ceš dok. *zhltat, pohltat*
shltiti (dvojslab.), -hlcu, -tíš dok. *zhltnout, pohltit*
shlučenie, -ie n. *shromáždění*
shlučilý adj. *shluklý, shromážděný*
shlučiti sě, -ču, -číš sě, **shluknúti sě,** -nu, -neš sě dok. *shluknout se, shromáždit se; spolčit se*
zhlučovati sě, -uju, -uješ sě ned. *shlukovat se, shromažďovat se*
shmatati, -aju, -áš dok. *nahrabat, nashromáždit* (v. též zhmatati)
shnésti, shňésti, -hnetu, -hňetu, -eš dok. *uhníst:* žemle olejem shnětená (v. též zhniesti)

shniezditi sě, zhniezditi sě, -ždu, -zdíš sě dok. *uhnízdit se, zahnízdit se*
shnilina f. *hniloba*
shnilost, -i f. *lenost*
shníti, zhníti, vzhníti, -hňu, -hniem, -hnieš dok. *shnít*
shnojiti v. zhnojiti
shodenie, -ie n. *shoda, shodnutí; ocenění*
shoditi, -z'u, -díš dok. *shodit:* shoditi z úřadu vyhodit, propustit, zbavit úřadu; *vyhovět* (v. též zhoditi)
shodnúti, -nu, -neš dok. (co) *odhadnout*
shola; sholiti v. zhola; zholiti
shon m. *práce, úsilí, shon; dav, množství*
shoniti, -ňu, -níš ned. *shánět* (srov. vzhoniti)
shóry adv. *shora*
shořěnie, -ie n. *shoření, vyhoření; spálení* (v. též vzhořěti)
shovějúcí, shovievajúcí adj. *shovívavý, shovívající*
shověnie, shovievanie, -ie n. *shovívavost, shovívání*
shověti, -ěju, -ieš dok. *vyhovět*
shovievati, -aju, -áš ned. (komu) *být shovívavý ke komu*
shrabati, -u, -eš dok. *shrabat, nahrabat;* mnoho jeden shrabal obrokóv nahraba
shrnúti, -nu, -neš dok. *shrnout:* penížky shrnul *shrábl;* plášť svój shrnuv svinuv, sbaliv; *shromáždit;* - shrnúti sě *shluknout se, shromáždit se*
shromazditi, -žďu, -zdíš dok. *shromáždit; sečíst* - shromazditi sě *shromáždit se*
shromážďenie, -ie n. *shromáždění; nahromadění, navršení; snůška;* ty sě lekal jediné muky shromážďenie na sě že bys na sebe vzal všechno utrpení (?)
shromažďený, shromážďený adj. *shromážděný;* shromažďený hrob hromadný
shromážďěti, -ěju, -ieš, **shromažďovati,** -uju, -uješ ned. *shromažďovat, hromadit*
shromážditi, -du, -díš dok. *shromáždit, nahromadit; sebrat, dát dohromady*
shromážďný adj. *shrnující, souhrnný:* shromážďným obyčejem hromadně, úhrnem
shroziti; shrýzti v. zhroziti; zhrýzti
shřěšenie, -ie n. *zhřešení, prohřešek, přestupek*
shřieti, zhřieti (se), -hřeju, -eš (sě) dok. *ohřát (se), zahřát (se)*
shřievati, zhřievati (sě), -aju, -áš (sě) dok. *ohřívat (se), zahřívat (se)*
shústi v. *vzhústi*
shvězděnie, -ie n. *souhvězdí*
shýřiti, -řu, -říš dok. *chybit, zhřešit*
shyzditi; schápati v. zhyzditi; zchápati
scházěti, -ěju, -ieš ned. *hynout; chybět:* schází na čem jeví se nedostatek; schází co kým je vinou někoho; aby námi nescházelo aby se naší vinou neničilo
schlastiti, -šču, -stíš dok. *zabít*
schlustiti, -šču, -stíš dok. *zkroutit*
schod m. schod: kladeš oblak v schod tvój jako schod; *shromáždění, shluk, schůzka:* přestaň zlých schodóv; *konec, skončení; páření:* hovada v čas svého schodu jsú velmi ukrutna (v. též vzchod)
schoditi, -z'u, -díš ned. *scházet, sestupovat; sklánět se; hynout, odcházet (ze světa);* - schoditi sě ned. *scházet se;* dok. *vyhnout se čemu* (v. též zchoditi, vzchoditi)
schodný adj. *scházející*
schopiti, -p'u, -píš dok. *uchopit;* - schopiti sě v. *vzchopiti sě*
schopný adj. (k čemu) *ochotný, nakloněný* (v. též vzchopný)
schovalý; schovanicě v. *vzchovalý; vzchovanicě*
schovati, skovati, -aju, -áš dok. *zachovat:* schovati jazyk *zachovat svou řeč, dbát o ní; přechovat, ošetřit; schovat, ukrýt; zavřít, uvěznit; pohřbít, pochovat* (v. též vzchovati)
schovávati, -aju, -áš ned. *schovávat, uchovávat, chovat:* schováváše všecka slova ta v svém srdci; *pochovávat:* že by po tisíci v Čechách lidí schovávali
schozovati, -uju, -uješ ned. (od čeho) *scházet, hynout* (čím)
schozujúcí adj. *sestupující* (v. též vzchozujúcí)

schrána, schráně, -ě f. *schránka; klec, komnata; ochrana, záchrana*
schrániti, -ňu, -níš dok. *pojmout, obsáhnout; uchovat*
schrástiti sě, -šču, -stíš sě dok. *skrýt se*
schromený adj. *ochromený, ochrnutý:* život tělesný, velmi umdlený a na všech stranách schromený
schuditi, -z'u, -díš dok. *rozdrásat:* bielé líčko nehty schudi (v. též zchuditi)
schuknúti sě, -nu, -neš sě dok. *shluknout se; spiknout se*
schuknutie, -ie n. *spiknutí*
schváliti, schváliti, -ľu, -líš dok. *pochválit* (v. též vzchváliti)
schvostati v. *zchvostati*
schýliti, -ľu, -líš dok. (k čemu) *schýlit, nachýlit, sklonit:* kde by hlavu svú schýlil; *sklopit (oči);* - schýliti sě *shýbnout se, sklonit se:* schýliti sě nad kým milostí slitovat se nad kým (v. též vzchýliti)
schylovati; -uju, -uješ ned. *schylovat, sklánět;* - schylovati sě *sklánět se, shýbat se* (v. též vzchylovati sě)
schytiti; si v. vzchytiti; ač si
sic(e) adv. *sice, jinak; takto, tak, přece*
sicí zájm. *takový:* taký i sicí takový i jinaký
sídliti, -ľu, -líš ned. *zaplétat, chytat do osidel*
sieci[1], sahu, sěžeš ned. i dok. *sahat:* na nosidla rukú sěže sahá, vztahuje ruku; (rovina) v pole sáhla i v lesy sahala, prostírala se; sieci do Ejipta táhnout s vojskem; (na koho) *napadnout koho;* nižádný nad něho udatenstvím nesáhl jest nepřekonal, nepředčil (v. též sáhnúti)
sieci[2], **séci, sséci, ssieci,** sěku, sěčeš ned. *sekat:* lúka sěčená posečená; poče naň svými sieci na něho (mečem) útočit; (od sebe) *sekat kolem sebe;* jest boden nebo sěčen seknut, zraněn sečnou ranou; - sieci sě (slovy) *přít se, hádat se:* chcete sě o ni slovy séci (v. též sěkati; srov. zséci)
sieh m. **sáh** (přibližné 1,8 m)
sieknúti v. sáknúti
siemě, sěmene n. *semeno*
sien, -i f. *síň;* svrchní sien *mázhaus* (v. t.); *palác*
sien(ž), sie (ž), sie (ž) v. sen (ž)
siencě, -ě, **sienka** f. *menší síň, pokojík, světnička, místnost:* siencě učiniti *připravit pokojík; kobka; předsíň; chrámová předsíň; sloupoví*
siencový, sienečný, sienní, sienný adj. *síňový:* dvéře sienné
siesti, sadu, sědeš (přech. přít. sada, -úci; impf. sědiech, aor. sědech) dok. *sednout si, posadit se;* (ve hře) *padnout* (v. též sědnúti)
siet, -i f. *síť*
sietečník m. *síťař*
sieti, sěju, -ješ (příč. čin. sál, sěl, příč. trp. sán, sát, sět) ned. *sít*
sietie sítie, -ie n. *sítí, síťoví, sítina*
sietka f. *síťka;* pl. sietky *osidla:* padnu v sietky
sietkovaný; sietkový adj. *síťkovaný, mřížkovaný*
sietný adj. *sítěný*
sieto n. *síto*
signet m. *pečeť*
sikl; siklus m. *peníz* (siclus)
sikolec, -lcě m. *zahnutá pastýřská hůl*
síla f. *síla, moc; množství*
silen v. silný
síleti sě, -leju, -léš sě, **silněti (sě),** -ěju, -ieš (sě) ned. *sílit, mohutnět:* všecky nešlechetnosti sě sílé
Sicilie (trojslab.), **Silicí,** -ie f. *Sicílie*
silický adj. *sicilský*
silička f. demin. ze síla

síliti, -ľu, -líš, **silniti,** -ňu, -níš dok. *posilovat, dodávat sílu:* ten pokrm sílí moc duše; - síliti sě, *silniti sě sílit, mohutnět; posilovat se*
silně adv. *pevně; ve velkém množství*
silněti (sě); silniti, silniti sě v. síleti sě; síliti
silnomocný adj. *vynikající velkou silou*
silnost, -i f. *síla; pevnost, velká moc*
silný (jm. tvar silen) adj. *silný, mocný, pevný:* budeš svým nepřátelóm silen proti svým nepřátelům; to kamenie silné věci roztepe a zruší; v silné vieřě; silná ruka velká moc; v silné moci prudce; *zdatný, schopný, statečný;* (o jídle) *vydatný; mohutný, široký:* silná řěka
silovati, -uju, -uješ ned. *namáhat se, usilovat, snažit se*
simonia, -ie f. *simonie, svatokupectví*
simoniak m. *svatokupec*
sípati, -aju, -áš, **sipěti,** -p'u, -píš ned. *syčet*
sipěnie, -ie n. *syčení, sykot:* sípěním hadovým
sirce, sirdce v. srdce
siroba f. *osiřelost; osamocenost, opuštěnost*
sirotka f. de*ni*m. ze sirota: *sirotek; osiřelé děvče*
sirý adj. *osiřelý, opuštěný*
sítie v. sietie
sítěvatý adj. *síťový, síťovitý; sítinový (?)*
sítovati, -uju, -uješ ned. *rozsévat, prosévat:* Daniel sítova popel po všiej podlazě přěd králem
sjednaně adv. *sladěně, harmonicky:* hlas húslí svatých, jenž nepřěstanú vždy sjednaně hudúce
sjednánie, -ie n. *spojení, shoda, soulad; svornost, mír; shodný text* (v. též vzjednánie)
sjednaný adj. *jednotný, sjednocený, shodný; upravený, sladěný:* sjednaný hlas *souzvuk* (v. též zjednaný, vzjednaný)
sjednati, -aju, -áš dok. *složit; spojit, sjednotit, uvést v soulad;* (v. též zjednati); sjednati sě, zjednati sě (s kým) *spojit se, spřátelit se; vyrovnat se, stát se rovným (komu);* (v čem, na čem) *dorozumět se, shodnout se, srovnat se, spojit se*
sjednávanie, -ie n. *jednota*
sjednávati, -aju, -áš ned. *uvádět ve shodu, spojovat* (v. též zjednávati); - sjednávati sě, zjednávati sě *srovnávat se, shodovat se*
sjednotiti, -cu, -tíš dok. *spojit, sloučit*
sjěti, sjědu, -eš dok. *sjet:* sjev s hory; *odjet, odejít:* nemohl z města sjěti *opustit město;* (kam) *zajet kam;* - sjěti sě *sjet se, setkat se, sejít se* (v. též vzjěti)
sjězd m. *místo, kudy se vychází, východ:* sjezdóv, i kudyž by mohli k městu neb od města jíti, káže střieci; *sjezd, shromáždění:* při každém sjezdu s pilností mluveno, aby kompaktáta byla držána
sjiedati; sjiesti; sjieti v. zjiedati; sniesti; snieti
sjiežděti, -ěju, -ieš ned. objížděti: sjiežděję krále a vévody ku pomoci; - sjiežděti sě sjížděti se
sjíti; sjitie v. sníti; snitie
skáčiecí adj. *skákající; tryskající:* skáčiecí voda
skákanie, -ie n. *skákání, skoky; tanec*
skákati, -ču, -češ ned. *skákat; tančit; tryskat:* krev z úst i z nosa skákáše
skalé, -é n. *skály, skaliska*
skáleti v. zkáleti (sě)
skalní, skalný, skalový, skalský adj. *skalní:* v dierách skalních; *skalnatý:* jezero jest obstúpeno horami skalnými
skanúti, -nu, -neš, **skapati,** -p'u, -peš dok. *zhynout, sejít, odejít:* když z tohoto světa skaneš (v. též vzkanúti, vzkapati)
skázati, -žu, -žeš dok. *ukázat; vypovědět, vylíčit; prohlásit, oznámit, zvěstovat; přikázat, nařídit, uložit;* - skázati sě *ukázat se, objevit se* (v. též zkázati)
skazovati, -uju, -uješ ned. *ukazovat;* - ukazovati sě *ukazovat se, jevit se; zaříkat se* (v. též vzkazovati, zkazovati sě)
skel- v. stkel

skeřiti sě, -řu, -říš sě ned. *šklebit se*
sketa v. cketa
sklad m. *sestavení, složení; nastrojení, úmysl, záměr*
skladač v. *skladatel*
skládanie, -ie n. *(veršovaná) skladba, báseň:* skládanie byla dieka lidem byla milá (veršovaná) skladba; *pokrytectví, přetvářka* (srov. vzkládanie)
skládaný adj. (na někoho) *sepsaný, složený proti někomu*
skladatel, -e, **skladač, skládcě,** -ě m. *kdo něco složil, vytvořil, skladatel, zosnovatel, původce, tvůrce:* neb téj hry (šachů) první skladatel jest mudřec; *básník, spisovatel:* byl přěvýborný skladatel všech věcí, buďto bez rýmu nebo s rýmy
skládati, -aju, -áš ned. *skládat, sestavovat; vymýšlet, zamýšlet;* - skládati sě *ženit se* (v. též vzkládati)
skladný adj. *skládací*
sklamati(sě) v. zklamati (sě)
sklásti, skladu, -eš dok. *složit, snést; postavit, vystavět, zřídit;* sklásti lest nastrojit úklad, léčku; - sklásti sě *složit se, položit se; nakupit se, nahromadit se; upravit se, připravit se, spořádat se* (v. též zklásti, vzklásti)
skláti, seklati, skoľu, skóleš dok. *skolit*
sklčnati sě, -aju, -áš sě dok. *sloučit se, spojit se*
sklektaný adj. *klektáním (klepáním zobáku) daný dohromady:* jest to viera zlá, jakožto od čápuó sklektaná
sklektati, zklektati, -aju, -áš dok. *(klektáním) dát dohromady; sesmolit*
skleničný; sklen(n)ý v. stkleničný; stklenný
sklenúti, -nu, -neš dok. *sepnout:* sklenuvši ruce
sklenutie, -ie n. *klenutí*
sklenutý adj. *klenutý:* že jest hrob jako sklenut a obrácen ot svrchosti země
sklep, sklépek, -pka, -pku m. *klenutí, klenba; klenutá místnost; krám, sklad*
sklepaný, zklepaný adj. *vytepaný:* sviecen sklepaný z zlata přěčistého
sklesnúti, -nu, -neš dok. *spustit, svěsit:* sklesna svoji rucě obě; stisknout, zatnout; - sklesnúti sě *stisknout se, sevřít se*
sklesovati sě, -uju, -uješ sě ned. *klesat, podklesávat:* kolena sě sklesují
sklnúti sě; sklo v. lsknúti (sě); stklo
sklon, sklonek, -nka, -nku m. *past na ptáky*
skloněnie, -ie n. *sklonění, sklon, nachýlení*
skloniti, -ňu, -níš dok. *sklonit, sehnout, svěsit;* kde by hlavu svú sklonil složil; *zlomit, zkrušit:* chudoba jeho velmi skloni; - skloniti sě *sklonit se, sehnout se, ohnout se*
skloňovati, -uju, -uješ ned. *sklánět, naklánět*
sklopiti, -p'u, -píš dok. *sklopit, sklonit:* sklopie hlavu; - sklopiti sě *sklonit se, zaniknout*
sklubati v. skústi
sklúčiti, -u, -íš dok. *sevřít, sepnout; vylíčit*
skľuditi (sě), -z'u, -díš (sě) dok. *smířit (se)*
skľudně adv. *mírně; smířlivě, klidně, pokojně*
skľudnost, -i f. *klidnost, rozvážnost, mírnost*
skľudný adj. *klidný, pokojný, mírný*
sklústi v. skústi
skľ"uzenie, -ie n. *upravení, připravení*
skoble, -e f. *škrabák, hoblík*
skočnost, -i f. *hbitost, rychlost*
skok m. *skok, přemet;* v skok, náhlým skokem náhle, rychle, honem; *tanec; úskok*
skola f. *kolna, stavení; skulina, vchod*
skolenie, -ie n. *skolení, vytí, kňučení*
skoliti, skovliti, -ľu, -líš, **skomlati,** -ľu, -leš ned. *skolit, kňučet, výt*
skon m. *úplněk*
skonalost, -i f. *dokončení, vrchol*

skonalý adj. *dokončený; dokonaný, vykonaný*
skonánie, -ie n. *konec, dokončení, zakončení:* učiniti skonánie něčemu skončit, dokončit (něco)
skonaný adj. *dokončený; dokonalý, úplný*
skonatel, skonavatel, -e m. *kdo něco dokonává, dovršitel:* buóh (jest) každé milosti počátek, střídmost i skonatel
skonati, -aju, -áš dok. *dokončit, ukončit; vykonat, udělat; skonat, zemřít;* - skonati sě *skončit se, uplynout:* když sě ty dny skonachu; *uskutečnit se, vyplnit se*
skonávati sě, -aju, -áš sě ned. *dokonávat se, končit se; vyplňovat se*
skončenie, skončinie, -ie n. *skončení, konec; smrt*
skončěti, -ěju, -ieš ned. *končit; umírat*
skončiti, -ču, -číš dok. *zemřít*
skop v. *škop*[1]
skoro, skóro, skořě, skóřě adv. *brzo:* skořě sě shledámy; *rychle; blízko:* bylo skoro před námi mořě; *skoro, téměř* (v. též vskóro)
skořepinný, skořipinný adj. *ze skořepiny, ze skořepin, skořepinový:* jáť sem těch skořepinných domóv viděl mnoho
skořépka, skořipina f. *skořepina, skořápka* (v. též škeřěpina, škořěpina)
skoták, skotař, -ě m. *pasák skotu, ovčák (?)*
skotě, -ěte n. *dobytče*
skotsky adv. *jako skot, jako dobytek*
skotský adj. *dobytčí:* k pastvě skotské
skovaný adj. *ukovaný, zkovaný, kovaný*
skovati[1], **skúti,** skuju, -ješ dok. *skout, skovat, ukovat; vytvořit, udělat*
skovati[2]; **skovliti** v. schovati; skoliti
skrájěný; skrájěti v. zkrájěný; zkrájěti
skrásti sě, skradu, -eš sě dok. *vykrást se, tajně utéci* (v. též zkrásti)
skravad- v. škravad-
skrhet, škrhet, škrht, -hta m. *zašramocení*
skrojený adj. *přistižený, stižený*
skrojiti, -u, -íš dok. *přistřihnout, sestřihnout, střihnout* (v. též vzkrojiti)
skrotka v. zkrotka
skrovad m. **skrovadicě,** -ě f. *hudební nástroj na způsob cimbálu*
skrovenstvie, -ie m. *skromnost, skrovnost*
skrovně adv. *skromně, pokorně; prostě; skrovně*
skrovný adj. *skromný, pokorný, tichý; skrovný*
skrovniti (sě), -ňu, -níš (sě) ned. *uskrovňovat (se)*
skrovnost, -i f. *skromnost; uskrovnění*
skrovný adj. *neveliký, nehojný; skromný, střídmý*
skrpati, -aju, -áš dok. *ušít, sešít, zaplátovat:* obuv přěstarú, ješto uškty koženými skrpána jest
skrúcenie, -ie n. *zkáza, potření*
skrucovati, -uju, -uješ ned. *potírat*
skrúchati, zkrúchati, -aju, -áš dok. *zkrušit, zničit*
skrúšenie, vzkrúšenie, -ie n., **skrúšenost,** -i f. *zkroušenost, lítost*
skrútilý, zkrútilý adj. *nakroucený, nakadeřený*
skrútiti sě, -cu, -tíš sě dok. *zkroutit se, ohnout se, shrbit se, zkroušit se*
skrutý adj. *zkroucený*
skružie, vzkružie, -ie n. *skruž, dřevěná konstrukce při stavbě oblouků; klenutí; horní práh, překlad nade dveřmi nebo nad okny*
skryt m. *úkryt;* v skrytě *tajně, neveřejně*
skrytě adv. *skrytě, tajně; záhadně*
skrytec, -tcě m. *pokrytec*
skrýti, zkrýti, -ju, -ješ dok. (co ot koho) *skrýt, ukrýt, schovat co před kým*
skrytie, -ie n. *skrytí, ukrytí, úkryt*
skrytost, -i f. *skrytost, nejasnost, tajemnost, záhadnost*

skrytý adj. *ukrytý, tajný:* skryté slovo temné, nejasné
skrz, skrzě předl. (s akuz.) *skrz;* skrzěžto skrze to; *zásluhou:* skrzě tvú vieru matkať jest tvá uzdravena; skrzě moc násilím; *pomocí, prostřednictvím.* skrzě proroka ohlásil Hospodin
skrzěti, skržěti, -ěju, -ieš ned. *skřípat*
skřečěti, -ču, -číš ned. (o volavých ptácích) *vydávat skřeky, křičet, volat*
skřěčník m. *pištec*
skřěht, skřěhot, skřět, škřět, škřehot m. *skřípění:* skřěht zubový
skřěhtánie, škřěhtánie, - -ie n. *skřípání*
skřěhtati, škřěhtati, vzkřěhtati, zkřěhtati, zkřěchtati, -cu, -ceš dok. i ned. *(za)skřípat:* zuby sřkřehtaše; *(za)skřehotat; (za)řinčet; (za)rachotit*
skřěk, škřěk m. *skřek, skřehotání, křik*
skřěkati, škřěkati, -aju, -áš ned. *křičet*
skřěklavě, škřěklavě adv. *hlasitě, hlučně, nahlas*
skřěklavý, skřěklavý adj. *hlučný hlasitý*
skřemen; skřemenicě; skřemenie; skřěnúti v. *křemen; křemenicě; křemenie; zkřěnúti*
skřepina f. *střepina*
skřesati, -šu, -šeš dok. *rozkřesat:* skřesati oheň
skřět v. skřáht
skřidlicě, škřidlicě, -ě f. *břidlice*
skřiesiti v. vzkřiesiti
skřietek, škřietek, -tka m. *ďáblík, čert, rarášek*
skřikati v. zkříkati
skříně, škříně -ě f. *skříň, truhla*
skřipcovánie, -ie n. *napínání na skřipec*
skřipcovati, -uju, -uješ ned. *napínat na skřipec*
skřipec, -pcě m. *kladka:* osovní skřipci; *skřipec*
skřípěti, škřípěti, křípěti, -p'u, -píš ned. *skřípat*
skříta f. *částka, kousek, zlomek*
skřivanec, -ncě m. *skřivan*
skřivělý adj. *zakřivený*
skřiviti; sktvieti sě; skubati, skúbsti v. zkřiviti; stvieti sě; skústi
skučiti, -u, -íš ned. *skučet*
skudla v. škudla
skúla f. *skulina; záminka, důvod z nouze*
skulka f. *skulinka*
skúlostivý v. chúlostivý
skulovatý adj. *mající skuliny, otvory, dutiny (?)*
skúpati v. zkúpati
skupec, -pcě m. *skoupý člověk*
skúpiti, -p'u, -píš dok. *skoupit, nakoupit, zakoupit*
skúpost, -i f. *skoupost, lakota, lakomství*
skúpý (jm. tvar skúp) adj. *skoupý, lakomý*
skusiti; skusovati v. zkusiti; zkusovati
skústi, skúbsti, skubati, sklústi, sklubati, šklubati, -b'u, -beš ned. *škubat, trhat, rvát*
skúšenie; skúšěti v. zkúšenie; zkúšěti
skutečně adv. *skutkem*
skutečník m. *člověk, jehož víra se projevuje v jeho skutcích*
skutek, -tka, -tku m. *čin; výkon:* milé skutky *projevy lásky;* skutky božie bohulibé skutky; skutek manželský pohlavní styk; v skutce, skutkem ve skutečnosti, skutečně; *funkce, povinnost*
skúti v. skovati[1]
skutiti, -cu, -tíš dok. *učinit, udělat, spáchat, provést;* - skutiti sě *stát se*
skvieti sě v. stkvieti sě
skvrniti, škvrniti, -ňu, -níš ned. *poskvrňovat, znesvěcovat*
skvřieti (sě), škvřieti (sě), -ru, -řeš (sě) ned. *rozpouštět se, škvařit se; péci se*

skybka, skýbka, skyvka, skývka f. *skývka, kousek chleba*
skydati, zkydati, -aju, -áš dok. *pomíchat, smíchat; pokydat, pokálet, zaneřádit*
skydnúti sě, -nu, -neš sě dok. *setkat se, utkat se (?):* tuť sě túha s hořem skyde (v. též zkydnúti)
skýsti, skytu, -eš, **skýtati,** -aju, -áš ned. *podávat, nabízet; strkat, nastrkovat;* skýsti sě *nabízet se* (v. též zkýsti sě)
skytnúti, -nu, -neš dok. *podat, nastrčit:* šíje pod meč neskytneme nedáme, nevložíme
slabý (jm. tvar sláb) adj. *slabý; slabý běh* pomalý, volný běh
sladec, -dcě m. *osladič*
sladkošně, sladokušně adv. *slaďounce*
sládnúti, -nu, -neš ned. *sládnout; chutnat:* zbožie, jenž samé sládne
sladokušný adj. *slaďounký*
slámati v. zlámati
slamicě, -ě, **slámička** f. *slámka, sláma*
slamovati v. zlomovati
slaný adj. *slaný;* nejsúc slaní boží nejsouce posvěceni solí
sláti, šľu, šli, šeli, šleš, šéleš, šeleš (impf. slách) ned. *posílat*
sláva f. *sláva; chvála, chvalozpěv*
slávati, -aju, -áš ned. *posílat*
slavitel, -e m. *oslavitel, oslavovatel*
slaviti, -v'u, -íš ned. (o kom) *oslavovat koho; slavit;* - slaviti sě (v čem) *slynout čím*
slavně adv. *oslavně, pochvalně:* o němž každý slavně praví jejž každý chválí, slaví
slavnost, -i f. *sláva*
slavný adj. *slavný; oslavovaný;* den slavný *svátek; vynikající, proslulý:* v sboží nad jiné slavný; vzieti slavnú korunu vítězství dovršit slavné vítězství
slavota f. *slavnost*
sláze kompar. adv. sladce: *sladčeji*
slaziti, -žu, -zíš ned. *slézat:* ktož jest na střešě, neslaz (v. též zlaziti)
sled m. *stopa; pořádek, postup věcí, souvislost:* tiemž sledem týmž způsobem
slédati, -aju, -áš ned. (co) *slídit za něčím, stopovat*
sléditi, -z'u, -díš ned. *slídit; potulovat se*
sledník, slédník, slídník m. *slídil; lovecký pes, slídič*
slédný adj. *slídici, honicí:* slědný pes *slídič*
slehka v. zlehka
slehnúti, zlehnúti, -nu, -neš dok. *ulehnout; slehnout, porodit;* - slehnúti sě *octnout se v nějakém stavu a setrvat v něm (?)*: ani na tom by sě slehlo ani na tom by nezůstalo
slechtilý v. šlechtilý
slépati, -aju, -áš dok. *slepit, sklížit*
slepiti, -p'u, -píš ned. *oslepovat, zaslepovat; zastírat (koni) oči*
slepost, -i, **slepota** f. *slepota, zaslepenost*
slepotovati sě v. slopotati sě
sleptánie, -ie n. *sežrání, snědení*
sleptati, zleptati, -pcu, -pceš dok. *sežrat, shltat, schlamstnout:* potom vy oheň peklný slepce
slepý adj. *slepý;* slepý hřiech tzv. němý hřích (sodomský)
sléti (sě), -leju, -léješ (sě) dok. *slít (se), spojit (se)* (srov. zléti, zléti sě)
slévanie, -ie n. *slévání, lití; splývání*
sleviti, - v'u, -víš dok. *slevit; polevit*
slib- v. sľub-
sličenstvie, -ie n. *sličnost; pořádek; vhodný čas, příležitost*
slíčiti sě v. zlíčiti sě
sličně, slíčně (kompar. slíčnějie) adv. *pěkně, hezky; dobře; vhodně, náležitě, správně*
sličnost, -i f. *sličnost, krása; slušnost*
sličný, slíčný adj. *sličný, pěkný, krásný; vhodný, slušný; zdatný, zběhlý*
slídník v. sledník
slimák m. *hlemýžď*

sliněnie, -ie n. *slzení, pláč*
sliniti (sě), -ňu, -níš (sě) ned. *vylučovat sliny, slintat*
slísati sě, -šu, -šeš sě dok. (s kým, s čím) *spřátelit se, dát se dohromady*
slíti, sľú, sléš dok. *slít, ulít* (z kovu); slíti co v jednotu sloučit, sjednotit, spojit; slíti sě *vylít se:* slilo sě na ně moře a ztopilo všecky (v. též vzlíti)
slitie, -ie n. *stékání, stok*
slitina f. *litá socha:* učinili sú sobě slitinu z stříebra svého
slitov- v. sľutov-
slitý adj. *ulitý* (z kovu)
slnce v. slunce
slnúti, -nu, -neš ned. *slepnout*
slobutný v. slovutný
slomenie; slomiti; slomovati v. zlomenie; zlomiti; zlomovati
slon, -ni f. *slonová kost, slonovina*
slonový adj. *slonový, ze slonoviny:* kost slonová; stolicě slonová
slopati, -p'u, -peš ned. *pít (jako dobytek), chlastat*
slopotati sě, -aju, -áš sě, **slopotovati sě, slepotovati sě, zlopotovati sě,** -uju, -uješ sě dok. *udřít se, upracovat se*
sloptati, -aju, -áš ned. *hltat, pohlcovat*
slotský adj. *zvířecí*
slovce, slóvce, -ě n. *slůvko, slovíčko; slovo, výraz; písmeno*
slovenský adj. *slovanský*
slovně adv. *výslovně, veřejně:* slíbila-lis slovně, to jest před knězem v kostele neb jinde před lidmi
slovo n. *slovo; rčení, výraz; výrok; řeč:* slovo učiniti *promluvit;* slovo dokonati domluvit; krátká slova stručná řeč; v tato slova odpovědě takto, těmito slovy; vtělené slovo božie Syn boží, Bůh-Syn; bráti slova vybírat; v náhlém slově rychle; v jednom slově ihned; mně dobrého slova přejte slávu, dobrou pověst; dobré slovo jmieti mít dobrou pověst; zlé slovo hanba; z slova podle názoru; dáti koho v slovo ohyzdné vydat všanc pomluvám; *heslo; věta; písmeno, hláska*
slovu, slóveš v. slúti
slovutenstvie, -ie n., **slovutnost,** -i f. *proslulost, sláva*
slovutně adv. *slavně*
slovutný, slobutný adj. *slavný, proslulý, znamenitý; vznešený, vzácný*
složenie, -ie n. *složení, položeni; soubor; odložení, svlečení; příbytek*
složený adj. (komu) *připravený, určený;* složená lež smyšlená
složiti, -žu, -žíš dok. *složit, položit:* život, živótek složiti; složiti hrdlo na čem ztratit hrdlo pro něco; (komu co) *uložit, určit.; složit, napsat, vytvořit;* složiti mysl na čso vynaložit rozum; (s sebe co) *svléci, odložit; zrušit, odstranit;* složiti sě *uložit se, ulehnout;* složiti sě přiebytkem kdo usadit se; (s kým, čím) *spojit se, tělesně se spojit* (v. též zložiti, vzložiti)
sľub, slib m. *slib*
sľúbenie, slíbenie, -ie n. *zasnoubení*
sľúbený, slíbený adj. *slíbený; zaslíbený:* do země šli slíbené
sľúbiti, slíbiti, -b'u, -bíš dok. *zalibit si; slíbit; zaslíbit;* - sľúbiti sě v. z ľúbiti sě
sľubný, slibný adj. *slibovací:* slibná řěč slib; slib, že se sporná věc místo před soudem urovná dohodou
sľubovati, slibovati, -uju, -uješ ned. *slibovat; zaslibovat;* slibovati si zasnubovat se navzájem; - sľubovati sě, slibovati sě (komu) *činit se libým, nakloňovat si někoho;* (zač) *zaručovat se*
sľubovník, slibovník m. *kdo slibuje*
slúditi, -z'u, -díš dok. (kým) *oklamat koho, svést;* (sobú v čem) *zklamat se v čem*
sluha, slúha m. *sluha, služebník*
sluha f. *služba*
sluch m. *sluch; ucho; pověst;* v drahém slušě v krásné, líbezné řeči; *slovo (pojem);* podlé slucha v pravém smyslu; *hluk, rámus*
slúchati, -aju, -áš ned. *slýchat*
slunce, slnce, -ě n. *slunce;* před sluncem před východem slunce

sluncový adj. *sluneční:* světlo měsiecové jako sluncové
slunečnost, -i f. *sluneční záře*
slunečný adj. *sluneční;* slunečná krása *krásná pohoda;* slunečné kvietie kvítí zářivé jako slunce
slúp; slúpec v. stlúp; stlúpec
slúpiti, -p'u, -píš dok. *sloupnout; zbavit se čeho* (srov. zlúpiti)
slúpiti sě, -p'u, -píš sě ned. (kým) *podpírat se o koho, spoléhat na koho*
slúpnatý v. stlúpnatý
sluščiti, -šču, -ščíš dok. *slousknout, pozřít; okusit*
slušěti, -ěju, -ieš (příč. čin. slušal, slušěli, slušaly; přech. min. slušav, slušěvši) ned. *slyšet, poslouchat;* lidé v ctnost sě obrátie, aby slušali; *slušet:* neslušie bláznovi rozkoš; *slušet se, příslušet, náležet:* cožť jest na mě slušalo, toť sem učinil; jakož slušie na svaté; - slušěti sě *slušet se, hodit se*
slušně adv. *vhod, náležitě*
slušnost, -i f. *půvab, důstojnost*
slušný adj. *vhodný, správný; příslušný, náležitý, řádný:* že jest jim nebylo slušné postiti sě že se na ně neslušelo, že jim nepříslušelo; zda mi nenie slušné učiniti, což chci zda nemohu, nemám právo; *účelný; sličný, krásný*
slúti, slovu, slóveš, sloveš (impf. sloviech, příč. čin. slul, slúl) ned. *jmenovat se, nazývat se; být proslulý*
sľutovánie, -ie n. *slitování, milosrdenství, útrpnost*
sľutovatel, -e m. *slitovník*
sluzný v. slzný
služba f. *služba;* po službě *po zásluze*
službicě, -ě f. *službička, bohoslužbička* (hanl.)
služebenstvie, -ie n. *služebnost, služba*
služebně adv. *jako služebník, pokorně*
služební, -ieho zpodst. m. *služebník*
služebničí adj. *služebnický, služebníkův*
služebnost, -i f. *služebnictví, služebnost, poddanství, podřízenost; otroctví; služba, povinnost*
služebnóstka f. *drobná, formální služebnost*
služebný adj. *služebný, sloužící, jsoucí ve službě:* obecná čeleď služebná obyčejné služebnictvo; *otrocký*
slúženie, -ie n. *služba;* slúženie model modloslužebnictví
slúžiti,-žu, -žíš ned. *sloužit, posluhovat:* slúžiti pitím podávat pití; slúžiti ze mzdy za mzdu; slúžiti na nájem za nájem, za plat; slúžiti z chleba pracovat pro živobytí; *sloužit mši;* (k čemu) *sloužit, být určen k čemu; být oddán komu, čemu*
slych m. *sluch*
slýchanie, -ie n. *poslouchání*
slyšěnie, -ie n. *sluch:* slyšěnie dáti vyslechnout
slyšěti, -šu, -šíš (příč. čin. slyšal, slyšěli, slyšaly, příč. trp. slyšán, slyšěni, slyšieni, přech. min. slyšav, slyšěvši) ned. *slyšet;* (koho, v koho) *poslouchat, být poddán*
slyšievati, -aju, -áš ned. *slýchat*
slzavě, slzivě (dvojslab.) adv. *plačtivě, se slzami v očích*
slzavý, slzivý, slzlivý (dvojslab.) adj. *slzavý, plačtivý:* hlasem slzivým zavolal; v tomto slzivém údole; *uslzený*
slzný (jednoslab.), **sluzný, slzúcí** (dvojslab.) adj. *slzavý:* v tomto slzném údolí
smáčený adj. *zavlažovaný*
smáčěti, -ěju, -ieš ned. *zavlažovat, zalévat*
smaha, šmáha f. *vláha; míza, šťáva; skvrna; pach, zápach*
smahlost, -i f. *skvrna, pach (?):* mezi námi ižádná smahlost závisti nenie
smakati, šmakati, -aju, -áš ned. *hmatat, ohmatávat;* - smakati sě *šmátrat, orientovat se hmatem* (v. též makati; srov. zmakati)
smalcovaný adj. *emailovaný*
smaragd, smaragdin, smagragdus, -da, -du m. *smaragd*

smatloka f. *nechutné jídlo, patlanina:* (měšťané i sedláci) nažerú sě smatlok obecných
smatu v. smiesti
smazovati, -uju, -uješ ned. *smazávat, stírat;* - smazovati sě v. zmazovati sě
smědý adj. *snědý, osmahlý, tmavý*
směle adv. *směle, odvážně, s jistotou; drze, opovážlivě*
smělnicě, -ě f. *smělá žena*
smělost, -i f., **smělstvie,** -ie n. *odvaha, smělost*
smělý adj. *smělý, odvážný; drzý*
směna f. **směněnie,** -ie n. *směna, výměna; obchodování, obcho* (v. též změněnie)
směnie, -ie n. *osmělení se, odvaha*
směniti, -ňu, -níš dok. *směnit, vyměnit, proměnit, zaměnit;* - směniti sě (o něco) *vyměnit si něco* (v. též změniti)
směnně adv. *výměnou:* aby sobě směnně obdržal královstvie nebeské
smentiti, -cu, -tíš dok. *selhat*
směřiti[1], -u, -íš dok. *změřit;* vahú směřiti *zvážit*
směřiti[2] v. smieřiti
směs, -i f. *směs;* ve směs spolu, navzájem
směsicě, -ě f. *změť, chaos, zmatek*
směsičný adj. *míchaný, všelijaký*
směsitě adv. *společně, najednou, nerozlišeně:* my směsitě vykládáme o Antiochovi a o Antikristovi
směsknati (sě); směsnati (sě), směstknati (sě), -aju, -áš (sě) dok. *směstnat (se)*
směstiti sě, -šču, -stíš sě dok. *umístit se*
směšný adj. *smějící se*
směšovánie, -ie n. *směšování, míšení; příměs*
směšovati, -uju, -uješ ned. *směšovat, mísit;* - směšovati sě (s kým) *mísit se; spojovat se s kým, přátelit se, připojovat se ke komu; souložit s kým*
smet, smeť, -i (pl. smeti) f. *smetí; odpadky:* my jsme jako smeti, jako ohryzkové
smetánie, -ie n. *shození, svržení:* smetání konšeluóv novoměstských
smetati, -cu, -ceš dok. *shodit, sházet* (v. též vzmetati)
směteš; směti v. smiesti; smieti
smetný, -ého zpodst. m. *člověk vyvržený ze společnosti, vyvrhel*
smiech (vok. smieše) m. *smích; posměch:* z smiechu na posměch, ze žertu; býti v smiechu být pro posměch; držěti koho na smiechu vysmívat se komu; poddati v smiech koho komu uvrhnout v posměch, vydat na posměch; v smiech obrátiti čso zesměšnit, vzít za žert; jmieti smiech kým mít z koho legraci; učiniti smiech z čeho zesměšnit co; na smiech býti učiněn být vydán na posměch; podobný k smiechu směšný, k smíchu; *směšná věc, žert:* při jídle a při stole pósobie ti lidé žerty, smíchy, rozpustilosti; *radost, potěšení:* podiž ke mně, mój veš smieše celá má radosti
smienie, -ie n. *úsměv*
smiera f. (*pravá, náležitá*) *míra; umírněnost, střídmost;* v smieru s mírou
smiercě, -ě m. *smírce, smiřovatel, prostředník*
smierně adv. *s mírou, vhodně, přiměřeně*
smiernost, -i f. *umírněnost, střídmost*
smierný adj. *přiměřený; mírný; smířlivý, pokorný; odměřený*
smieřenie, -ie n. *smíření*
smieřitel, -e m. *smiřovatel, smírce*
smieřiti, směřiti[2], -řu, -íš dok. (k čemu, v co) *obrátit, zaměřit* (v. též zmieřiti)
smiesiti, zmiesiti, -šu, -síš dok. *smísit, smíchat; přimíchat, namíchat;* - smiesiti sě *smísit se; souložit*
smiesti, smatu, směteš dok. *smotat, splést dohromady* (v. též zmiesti)
smiestiti sě, -šču, -stíš sě dok. *smístit se, srovnat se, umístit se*
smiešeně adv. *smíšeně, pomíchaně; nerozdílně*
smiešenie, -ie n. *smíšení; směs; připuštění dobytka*; *soulož*
smiešený adj. *smíchaný, smíšený, různorodý*

smiešěti (sě), -ěju, -ieš (sě) ned. *směšovat (se), míchat (se) dohromady* (v. též zmiešěti)
smiešitě adv. *smíšeně, dohromady, pospolu:* Pán Bóh da hřímoty, búři, blýskoty a oheň smiešitě
smiešiti sě, -šu, -šíš sě ned. *radovat se*
smieška f. *směs, smíšenina*
smietati, -cu, -ceš ned. *shazovat*
smieti, směti, směju, smieš (impf. smějiech, smiech, aor. směch, příč. čin. směl) ned. *smět; odvažovat se, troufat si:* ačť sem nesměl pověděti, ostýdaje sě tvé milosti
smieti sě, směju, -eš sě (impf. smějiech sě, aor. smiech sě, příč. čin. smál sě, smieli sě, přech. min. smáv sě, smievši sě) ned. *smát se, radovat se*
smíliti sě, -ľu, -líš sě dok. (komu) *zlíbit se, zalíbit se; slitovat se, smilovat se;* smíliti si co proč oblíbit si
smilně adv. *smilně, nemravně; prostopášně*
smilněnie, -ie n. *smilnění, smilstvo*
smilnicě, -ě f. *smilná žena*
smilnicí, smilničí (?) adj. *smilnický, smilný*
smilnomluvcě, -ě m. *kdo mluví oplzlosti, necuda, nestyda*
smilný adj. *smilný, oplzlý, nemravný:* hřiech smilný smilstvo
smilovánie, -ie n. *smilování, slitování, blahovůle*
smilovatel, -e m. *slitovník*
smilovati, -uju, -uješ dok. (koho) *smilovat se nad někým;* - smilovati sě *smilovat se* (v. též zmilovati)
smírcě, -ě, **smiřitel,** -e m. *smírce, smiřovatel*
smlčěti, -ču, -číš dok. (co) *zamlčet, pomlčet (o čem)*
smlúva f. *dohoda, smír*
smlúvati, -aju, -áš ned. *smlouvat;* (koho) *zprostředkovávat, sjednávat dohodu:* ten slove snubač, ktož jich dvé smlúvá v hromadu jako manžely; smlúvati sě *smlouvat se, spolčovat se; umlouvat se; shodovat se*
smlúvcě, -ě m. *smlouvač; rozhodčí*
smluvčí, -ieho zpodst. m. *potvrzovatel smlouvy*
smluvenie, -ie n. *úmluva, dohoda*
smluvený adj. *smluvený, stanovený;* zpodst. m. *spolčenec, spojenec*
smluviti, -v'u, -víš dok. *smluvit, domluvit, ujednat;* (koho s kým) *usmířit;* smluviti sě *smluvit se, domluvit se, dohodnout se* (v. též zmluviti, vzmluviti)
smluvovati, -uju, -uješ ned. *smlouvat; smiřovat*
smočovati, -uju, -uješ ned. *zavlažovat, smáčet*
smola, smóla f. *smůla, pryskyřice*
smolník m. *smolný kabát, řemínkový krunýř zpevněný smolou*
smořiti, -řu, -říš dok. *sníst* (v. též zmořiti)
smradatý, smradný, smrdělý, smrdlavý adj. *páchnoucí, smrdutý, smradlavý*
smraditi, -z'u, -díš ned. *páchnout, smrdět*
smrak m. *soumrak*
smrděti sě v. zsmrděti sě
smrdnost, -i, **smrduta** f. *zápach (?)*
smrdúcí adj. *smrdutý*
smrkovina f. *smrčí, smrkový les*
smrskati, -aju, -áš dok. *postínat:* slúha mečový smrská hlavy těm
smrščiti, -šču, -ščíš dok. *stít, setnout:* smrštil jemu hlavu
smrt, -i f. *smrt:* bojovná smrt smrt v boji; přivést do smrti usmrtit; raniti na smrti na smrt, smrtelně
smrtcě, -ě f. *smrt, smrtka* (demin.)
smrtedlně (trojslab.), **smrtelně** adv. *smrtelně; smrtelnicky, lidsky, pozemsky*
smrtedlnost (trojslab.), **smrtelnost,** -i f. *smrtelnost;* věk smrtedlnosti lidský život
smrtedlný (trojslab.) adj. *smrtelný; pozemský, pomíjivý:* v smrtedlném životě; Smrtedlná neděle Smrtná, třetí před velikonocemi (círk.); zpodst. m. *smrtelník, člověk*
smrtinosný adj. *smrtonosný*

smrtiti, -cu, -tíš ned. *usmrcovat*
smrtný adj. *smrtelný;* smrtný dóm *posmrtný příbytek, hrob*
Smrtonos, Smrtonoš, -ě m. *zosobněný zánik života, smrt; Mars* (planeta)
smrznúti sě v. zmrznúti sě
smřieti, semru, semřeš dok. *zemřít*
smúcěnie, -ie n. *zármutek, žalost*
smúcený adj. *zarmoucený*
smúcěti (sě), -ěju, -ieš (sě) (příč. čin. smúcal, smúcěli) ned. *rmoutit (se), znepokojovat (se), zarmucovat (se)*
smucovati, smučovati, -uju, -uješ ned. *zarmucovat; utiskovat* (v. též zmučovati)
smucujúcí, -ieho zpodst. m. *sužovatel*
smučenie, -ie n. *týrání*
smučovati v. *smucovati*
smusiti, -šu, -síš dok. *přinutit*
smušiti (sě), -šu, -šíš (sě) ned. *tvářit se zasmušile, mračit (se), kabonit (se)*
smutek, -tka, -tku m. *smutek, zármutek;* smutek v čem nad čím; smutek ploditi *být smutný; úzkost; obtíž, nesnáz*
smútiti, -cu, -tíš dok. *zarmoutit*; - smútiti sě *zarmoutit se; vzrušit se, rozlítit se*
smutný adj. *smutný, zarmoucený:* smutný až do smrti až k smrti; činiti sě smuten tvářit se smutně, zarmouceně; smutná postava smutné tváření; v smutném líci smutně; *truchlivý; zesnulý*
smyčec, -ččě m. *smýknutí, hod, vrh:* jedním smyčcem čan jedním vrhem štěstí (při hře v kostky)
smýčiti sě, -ču, -číš sě ned. *smýkat se*
smýkanie, -ie n. *smýkání, vláčení*
smýkati, šmejkati, -ču, -češ ned. *smýkat, vláčet; smekat:* smýkali čepice; smýkati sě *toulat se, potulovat se*
smykovati sě, -uju, -uješ sě ned. *klouzat se, smekat se*
smysl (jednoslab.), -a, -u m. *mysl, myšlení, rozum:* bez smysla nepříčetný; *důvtip; úmysl; smysl, význam, obsah; myšlenka, mínění, pochopení*
smysleti, -šľu, -slíš ned. i dok. *chápat, pochopit, (po)rozumět; mít smysl, rozum*
smysliti, -šľu, -slíš ned. *zamýšlet, přemýšlet, smýšlet, mít rozum;* dok. *vymyslet, pomyslet; uvážit, rozvážit;* nadeň smysliti vyniknout nad něj rozumem (v. též zmysliti sě, vzmysliti)
smyslně (dvojslab.) adv. *rozumně, moudře, důvtipně*
smyslný (dvojslab.) adj. *rozumný, moudrý, důvtipný:* lidé smyslní rozumní; *důmyslný;* z smyslnéj váhy *rozvážně, uvážlivě;* v smyslnéj době vhodným způsobem, ve vhodné době
smyšlenie, -ie n. *smyšlenka, výmysl*
smyšlený adj. *vymyšlený; vymyslitelný; všemožný, rozmanitý*
smýšleti, -šľu, -šlíš ned. *myslet;* neroďte vtipně smýšleti nevymýšlejte si
smýšlivý adj. *vymýšlející si, lživý, prolhaný (?); domýšlivý (?)*
smyšlovánie, -ie n. *vymýšlení, výmysl, smyšlenka*
smyšlovati, -uju, -uješ ned. *vymýšlet*
snábděnie, -ie n. *pozorování, poznání*
snábděti, snábditi, -bz'u, -bdíš ned. *pozorovat; poznávat, hlídat*
snad, snaď adv. *snad:* jest to bez spadu jisté; *snadno, lehko*
snaditi, -z'u, -díš dok. *žárem spojit (kovy), svařit:* železo spojiti, točíš snaditi
snadnost, -i f. *snadnost; možnost, příležitost*
snadný adj. *snadný, lehký; vlídný, ochotný*
sňach v. snieti
snář, -ě m. *kdo mívá sny*
snášěti, -ěju, -ieš ned. *snášet (dohromady), shromažďovat; snášet, trpět;* - snášeti sě (s kým) *snášet se;* (v čem) *shodovat se*
snašovati, -uju, -uješ ned. *snášet*
sňatek, -tka, -tku m. *shromáždění, sbor, schůze;* vyhnán sem z nebeského sňatku společenství; *spojení, spolek; počátek, početí:* (Ježíš narodil sě) z Marie panny, vzem bez mužského sěmene sňatku byv počat; pl. sňatky *slavnosti*

snaženstvie, -ie n. *snaha, snažení; vynalézavost; úsilí, usilování, horlivost*
snažený adj. *úsilím zjištěný, vypátraný*
snažiti sě, -žu, -žíš sě ned. (na co, k čemu) *snažit se, usilovat oč;* (proti komu) *zakročovat, pracovat proti komu*
snažně adv. *snažně; horlivě, usilovně, vytrvale; opravdově, pečlivě, ochotně; drze, nestydatě*
snažnost, -i f. *snažení, snaživost; práce, úsilí*
snažný adj. (čeho) *mající snahu, snažící se oč; pečlivý, pracovitý, přičinlivý; hbitý, rychlý*
snažovati sě, -uju, -uješ sě ned. *přičiňovat se*
snědek, -dka, -dku m. *snědení*
sněch, snem[1], **sněm,** -ši v. snieti
snem[2], semna m. *sněm:* snem obecný všeobecný, generální sněm, *svazek*
snesitedlnost (čtyřslab.), -i f. *vytrvalost*
snesitedlný (čtyřslab.) adj. *snášenlivý*
snésti, snesu, -eš dok. *donést:* poselstvo snésti *vykonat poselství; shromáždit; vyřídit; vrhnout, mrštit:* kopie snésti; *snést, vydržet* (srov. vznésti)
snět, -u m. *peň, špalek*
snětie, -ie n. *uzavření manželství, sňatek*
sniedanie, -ie n. *snídání; snídaně*
sniesti, sjiesti, zjiesti, -iem, -ieš dok. *sníst, sežrat* (v. též vzjiesti)
snieti, sjieti, senmu, semnu, sejmu, -eš (imper. senmi, semni; aor. sňech, sňach; přech. min. snem, sňem, snemši) dok. *sejmout; odstranit:* srst snieti stáhnout kůži; taká poškvrna, ež sama voda jiej nemóž snieti; anebo mě s této země sejmi
sniknúti, -nu, -neš dok. *sejít, zaniknout; vysmeknout se* (v. též zniknúti, vzniknúti)
snímanie, -ie n. *scházení, shromažďování; pohlavní styk*
snímati sě, -aju, -áš sě ned. *brát se, ženit se* (v. též znímati sě, vzjímati)
snitel, -e m. *snílek, snivec, člověk, který sní*
sníti, sjíti, sejíti, ssjíti, sendu, sejdu, -eš (aor. snid, snide) dok. *sejít, sestoupit:* sníti s světa sejít ze světa; *přejít, zajít;* sjíti z domu odejít; nesejde na kom není zaviněno kým; to již jim nesejde na tom už jim nesejde, nezáleží; (o slunci) *zajít, zapadnout;* - sníti sě, sjíti sě *sejít se, setkat se, shromáždit se;* (s kým, čím) *pohlavně se spojit:* kterýž s hovadem a bravem sejde sě; *spojit se v manželství; srazit se v boji;* vojem sě sníti bojovně se utkat; sjíti sě na potaz sejít se na poradu (v. též zníti, vzjíti)
snitie, sjitie, -ie n. *zánik, smrt; pohlavní styk, soulož* (v. též sejdenie; vzjitie)
sníženie, -ie n. *pokoření, ponížení*
snížiti, -žu, -žíš dok. *ponížit, pokořit*
snoci adv. večer *(?):* toť sě kněz snoci na kvasu opil
snopček, -pečka, -pečku m. *malý snop, snopek*
snopový adj. ze snop: jide spat podlé slohu snopového jako snop, hluboce
snořiti, -řu, -říš dok. *spustit* (v. též vznořiti sě)
snositi, -šu, -síš ned. *snášet; odolávat* (v. též znositi; vznositi)
snóška f. *schůzka, shromáždění (?)*
snošovati, -uju, -uješ ned. snášet *(dohromady)* (v. též vznošovati sě)
snovati, snúti, snuju, -eš (impf. snovách, aor. snovach) ned. *příst, spřádat; osnovat, strojit, připravovat, chystat*
snový adj. ze sen: skladač snový kdo si vymýšlí sny
snubač, -ě, **snubák, snúbcě, snúbič,** -ě m. *námluvčí, družba, zasnubovatel:* neb on byl taký snubač, že pojil lidí s Ježíšem
snúbený adj. *zasnoubený*
snúbiti, -b'u, -bíš ned. i dok. (koho) *ucházet se o koho;* (koho komu) *zasnubovat, zasnoubit*
snubovati, -uju, -uješ ned. (sobě koho) *zasnubovat se s kým*
snuknúti sě, -nu, -neš sě dok. *spojit se, sdružit se*
snúti v. snovati
snuzenie, -ie n. *utrpení, trápení*
snúziti, -žu, -zíš dok. *utrápit, trápením donutit, přinutit* (v. též znuziti)

snuzník m. *trapič, sužovatel*
snuzovati, -uju, -uješ ned. *sužovat, trápit*
soba f. *osoba*
sobek, -bka m. *sobec*
soběmúdrý adj. *připadající sám sobě moudrým, domýšlivý*
sobenie, -ie n. *přisvojováni, přivlastňování si; získávání*
soběvolnost, -i f. *svévolnost, nevázanost*
soběvolný adj. *svévolný, rozpustilý; samostatný, svobodný*
sobiti, -b'u, -bíš ned. *přisvojovat;* - sobiti sě *zásobovat se, zaopatřovat se;* (kde) *počínat si jako na svém, roztahovat se*
sobný adj. *vlastní*
sobotáles m. *týdenní plat učitelů* (vybíraný v sobotu od rodičů za každého žáka)
sobú v. sě
sočba f. *sočení, osočování, nactiutrhání*
sočebný adj. *nactiutrhačný:* sočebné skutky pomluvy
sočěvicě, sočovicě, -ě f. *čočka*
sočiti, -ču, -číš ned. (na koho) *osočovat, hanět*
sočovičný adj. *čočkový*
sodomář, -ě m. *sodomita*
sodomitský adj. *sodomský, neřestný*
socha f. *hůl, tyč, kůl; sloup, stožár*
sochor m. *tyč, bidlo, sochor; kůl; kormidlo (?)*
sojě, -ě f. *sojka*
sok m. *sok, protivník, nepřítel:* k sokóm sě nepřičiňuj; *pomlouvač, tupitel; donášeč; žalobník*
sokolčí, -ieho zpodst. m. *sokolník* (opatrovatel loveckých sokolů)
sokolový adj. *sokolí*
sól, soli f. sůl
soléř, -ě m. *špatný, zkažený člověk:* takoví soléři majíť kázáni, trestání býti
solnicě, -ě f. *solný důl, solivar*
somovina v. sumovina
soptánie, -ie n. *supění*
soptati, -pcu, -pceš ned. *supět; soptit*
sosnovie, -ie n. *sosnový, borový porost*
soška f. *podstavec*
sotka f. *malá rána*
sotně, setně adv. *sotva, stěží*
sotný adj. *nesnadný;* sotnú túhú stěží
sóvka f. *sovička*
spáčiti, -ču, -číš dok. *opětovat, obnovit (?); odmítnout, odvrátit, odrazit (?)* (v. též zpáčiti, vzpáčiti, vzpiečiti sě, vzpietiti)
spád m. **spadenie,** -ie n. *pád; zkáza*
spadlo n. *lůžko*
spadlý adj. *spadlý; padlý:* anděl spadlý ďábel
spadnúti, -nu, -neš dok. *spadnout, upadnout, skácet se; připadnout*
spadovati, -uju, - uješ ned. *spadat; připadat*
spadu v. **spásti**[1]
spajúcí adj. *spící*
spakostiti, -šču, -stíš dok. (komu) *uškodit, ublížit*
spal m. *spáč*
spála v. *vzpála*
spálenie, -ie n. *spálení; zapálení; požár, vypálení*
spálenina f. *zápalná oběť*
spálený adj. *spálený;* spálená oběť zápalná; *vypálený*
spáliti, zpáliti, -ľu, -líš dok. *spálit, zapálit, vypálit; upálit;* - spáliti sě *spálit se; shořet*

spalivý v. spánlivý
spalní, spalný adj. *zápalný:* spalní oběť, oběť spalná
spalnieř, -ě m. *oblek pod brnění; ramenní pláty brnění*
spalobětní, spalobětný adj.: oltář spalobětní na zápalné oběti
spamatovánie, -ie n. *vzpomínka*
spamatovati, -uju, -uješ dok. *zapamatovat si, připamatovat si*
spanie, spánie, -ie n. *spánek*
spanilý adj. *nádherný, pěkný, spanilý; zdařilý, úspěšný (?):* spanilá jiezda *zdařilé, úspěšné* (vojenské) *jízdní tažení, vpád* (v. též vzpanilý)
spánlivec, -vcě m. *spáč, ospalec*
spánlivost, -i f. *ospalost*
spánlivý, spanlý, spalivý adj. *spící; ospalý*
spas m. *spasitel:* ty, spase všeho míra; *spása, spasení:* mysl sě navrať k svému spasu
spáscě, -ě m. *kdo spase, pohltí něco sám*
spasě, -ě f. *spása*
spasedlivý, spasedlný (trojslab.), **spasitedlný** (čtyřslab.) adj. *spasitelný*
spasedlně (trojslab.), **spasitedlně** (čtyřslab.) adv. *spasitelně, pro svou spásu*
spasenec, -ncě m. *kdo bude spasen*
spasitedlník (čtyřslab.) m. *spasitel*
spasitedlnost (čtyřslab.) - i f. *spása, spasení*
spasitelový adj. *spasitelův*
spasný adj. *spásný, přinášející spásu:* beze čsti nic spasno nenie
spasovati, -uju -uješ ned. *spásat, vypásat, pasením ničit; přivádět ke spáse* (v. též spašovati)
spásti[1], spadu, -eš dok. *padnout, upadnout* (srov. vzpásti)
spásti[2], spasu, -eš dok. *spasit*
spašovati, -uju, -uješ ned. *přivádět k spasení, přinášet spásu*
spata f. *nůž na vyklešťování*
spáti, sp'u, spíš (3. pl. spie, přech. přít. spě, spieci, spúci, impf. spách, aor. spach, sup. spat) ned. *spát:* spáti sen *mít sen, snít;* (nad něčím) *nedávat pozor na co*
spatrný (dvojslab.), *spatřný (?)* adj. *rozjímavý, hloubavý, kontemplativní (?):* spatrný život, ješto spatřije nebeské věci
spatrovánie, -ie n. *rozjímání, hloubání, kontemplace*
spatrovati v. spatřovati
spatřenie, -ie n. *spatření, shlédnutí; poznání, pochopení*
spatřiti, -řu, -říš dok. *spatřit, shlédnout, prohlédnout; shledat; opatřit;* - spatřiti sě *zhlédnout se, podívat se na sebe*
spatřný v. spatrný
spatřovánie, -ie n. *spatřování, pozorování; poznávání, chápání*
spatřovati, spatrovati, -uju, -uješ ned. *spatřovat, vidět, všímat si; zkoumat, poznávat, nalézat, shledávat*
spatý adj. *sepjatý; spoutaný, svázaný* (srov. vzpatý)
spav v. spieti[1]
spavý adj. *ospalý*
spéci v. zpéci
spéci sě, -peku, -pečeš sě dok. (čím) *spéci se, slepit se*
spěch m. *prospěch*
spěliti, spieliti, -ľu, -líš ned. *spěchat, spět*
spelunka f. *jeskyně*
spen, spenši, spemši v. spieti[1]
spěra f. *opora*
sperčiti sě, -ču, -číš sě, **spořiti sě,** -řu, -říš sě dok. *seprat se, poprat se; srazit se*
speru; speš, spe v. seprati; súti
spěš, spěšě, spěšně adv. *spěšně, rychle* (v. též spieš)
spěšiti, -šu, -šíš ned. *spěchat*

spěšný adj. *spěšný, rychlý, náhlý;* (k čemu) *pohotový, náchylný k čemu*
spěti v. vzpěti
spička f. *stopka*
spiech v. súti
spielati,špielati, -aju, -áš ned. (pivo) *stáčet vykvašené pivo do sudů; vlévat, nalévat*
spieliti v. spěliti
spierati sě, -aju, -áš sě ned. (čemu) *vzpírat se*
spieš, spieše adv. *rychle, spěšně; dříve; spíše, snáze* (v. též spěš)
spiešiti (sě), -šu, - šíš (sě) ned. *spěchat, pospíchat;* spiešiti dielo
spieti[1], **sepieti,** sepnu, -eš (přech. min. spen, spenši, spemši; spav) dok. *sepnout, složit* (srov. vzpieti sě)
spieti[2]; **spíjěti, spikati** v. vzpieti; zpíjěti; spískati
spiknúti sě, -nu, -neš sě dok. *umluvit se, dohodnout se, sjednotit se*
spiknutie, -ie n. *tajná úmluva, spiknutí*
spikovánie, -ie n. *tajné umlouvání, dělání spiknutí:* nemilují rot a spikovánie a šibalstvie
spíle; spílenie; spíleti v. špíla; špílenie; špíleti
spinadlo n. spona; náhrdelník
spis m. *co je zachyceno písmem, sepsání* (spis, zápis ap.)
spískati, spikati, -aju; -áš dok. *spískat; ztropit, vymyslet*
spisovati, -uju, -uješ ned. *spisovat, zapisovat; zachycovat písmem* (v. též zpisovati)
spíti; spitoměti; spižérna, spižierna v. zpíti; zpitoměti; špižérna
splácený adj. *zaplátovaný, zalátaný; vyspravený:* sieti zedrané a splácené provázky
splakati v. vzplakati
splákati, -aju, -áš ned. *splachovat, smývat:* abychom mohli své hřiechy s sebe splákati
spláknúti, zpláknúti, -nu, -neš dok. *spláchnout, smýt*
splanúti v. vzplanúti
splašiti, -šu, -šíš dok. *poplašit;* - splašiti sě *splašit se*
splatiti, zplatiti, -cu, - tíš dok. *splatit, zaplatit*
splav m. *prám, vor*
splaviti sě, -v'u, -víš sě dok. *stéci, odtéci, odplynout:* splaví sě jako struha ejiptská (v. též zplaviti)
splaziti, -žu, -zíš dok. *sedřít* (v. též zplaziti, vzplaziti)
spléněti, -ěju, -ieš dok. *zplenit, poplenit*
spleskati, -šču, -ščeš dok. *splasknout* (v. též zpleskati)
splésti, zplésti, -pletu, -eš dok. *splést, uplést;* - splésti sě (v něco) *zaplést se do něčeho, upadnout do něčeho;* splésti sě v rozumu splést se, poplést se, zmást se, upadnout ve zmatek
spletek, -tka, -tku m. *zmatek, pomýlení*
spletenec, zpletenec, -ncě m. *popletenec*
spletený, zpletený adj. *spletený:* vlasy spletené; *popletený, zmatený, zamotaný:* pikharti podlé svých duómyslóv zpletených jinak slavějí
splněvati, -aju, -áš (?), **splňovati,** -uju, -uješ ned. *splňovat, plnit; dodržovat co, dostávat čemu:* sliby budú splněvati; skutkem splňovati uskutečňovat
splniti, -ňu, -níš dok. (co) *splnit; dostát čemu, dodržet co:* ktož vešken zákon splní; *zaplatit:* splniti dluh
sploditi (sě) v. vzploditi (sě)
spľúskati, -aju, -áš dok. *splácat, uplácat, dát dohromady*
splúti, splovu, splóveš, sploveš dok. *odplynout, odplout:* vody splovú i zhynú (v. též vzplúti)
splynovati, -uju, -uješ ned. *odplývat, odplouvat*
splynúti, zplynúti, -nu, -neš dok. *splavit se, odplynout:* on splyne do pekla jako bláto; *uplynout, rozplynout se, zmizet:* splynul svět (v. též vzplynúti)
spodní, zpodní adj. *spodní:* spodní svršky kalhoty
spodobenie, -ie n. *forma, obraz (?):* spodobenie slov bohem daných
spodobnánie, -ie n. *zpodobení*

spojenie, -ie n. *spojení; spojitost, souvislost:* ta naučenie mají spojenie s slovy Kristovými; *spojenectví, svazek*
spojenina f. *spojení, spojovací část:* dřěvo, jenžto mezi spojeninami domovými jest
spojěvati, spojovati, -uju, -uješ ned. *spojovat;* - spojovati sě *spojovat se;* (k komu, k čemu) *připojovat se;* (z čeho) *skládat se*
spojímati, -aju, -áš dok. *posbírat* (srov. zpojímati)
spojiti, -ju, -jíš dok. (s kým, s čím, komu, čemu) *spojit:* ó by tento cizozemec mně byl manželstvím spojen kéž by se mnou byl spojen manželstvím; - spojiti sě *spojit se; pohlavně se spojit;* (k komu, k čemu) *připojit se* (srov. též zpojiti)
spojovati (sě) v. spojěvati
spokojiti (sě) v. zpokojiti (sě)
spolčenie, -ie n. *spojení, sloučení, sjednocení*
spolčiti, -ču, -číš dok. i ned. *spojit, sloučit, sjednotit; spolčovat se, mít spolek s někým:* kto spolčí s pyšným; (v čem) *mít stejný podíl na čem:* když jsú spolčily (matky a děti) v utrpení, mají spolčiti i v odplatě
spolčovati, -uju, -uješ ned. *spojovat, slučovat, sjednocovat*
společně adv. *společně;* v tom jsme společně všichni v tom se shodujeme, v tom jsme zajedno
společní, společný adj. *společný, vzájemný;* společní, společnú rukú společně
společnost, -i f., *společstvie,* -ie n. *spolek, společenství*
spolek, -lka, -lku m. *společenství, spojení;* spolkem, po spolku spolu, zároveň, dohromady; v spolek vespolek; ze spolka společně
spolem adv. *spolu, společně, dohromady*
spoliti, -ľu, -líš ned. (čím) *plýtvat, nešetřit*
spolní, spolný adj. *společný*
spoluběžěti, -žu, -žíš ned. *souviset*
spoludědična f. *společná dědička*
spoludržělivost, -i f. *soudržnost*
spoluhlas m. *souhláska*
spoluhlučenie, -ie n. *spoluznění, souzvuk*
spoluhřiech m. *společný hřích* (?): Pán dal sě na kříži zavěsiti pro jich spoluhřiechy
spoluchválenie, -ie n. *chválení, slavení někoho* (zároveň s jiným)
spolujitie, -ie n. **spolujití,** *společné putování:* duch jich ožil z jeho spolujitie na cestě
spolukvašenie, -ie n. *společné hodování*
spoluměščenín (pl. -ščěné, gen. -ščan) m. *spoluměšťan:* všěliký přěbyvač města měl tu věrnost spoluměšťanóm držeti
spolumistr m. *kolega v hodnosti mistra, mistr jemu rovný:* aby pohaněn nebyl od spolumistruóv
spolumluvenie, -ie n. *besedování, rozmlouvání*
spolumodlenie, -ie n. *společné modlení*
spolumodlný (čtyřslab.) adj. *mající být uctíván společnou modlitbou* (?): Duch svatý jest spolumodlný a spoluslavný s Otcem i Synem
spoluobcovánie, -ie n. *vzájemný styk, soužití*
spoluobrana f. *společná obrana*
spolupamatovánie, -ie n. *památka:* to čiňte na mé spolupamatovánie
spolupodstatný adj. *mající stejnou podstatu, jsoucí stejné podstaty*
spolupřěbývanie, -ie n. *soužití*
spoluradovati sě, -uju, -uješ sě ned. *společně se radovat:* spoluradujte sě se mnú
spolurovnost, -i f. *vzájemná rovnost*
spolurovný adj. *vzájemně si rovný, zcela rovný (?):* Ježíš jest v Otci svém skrze spolurovnost a jest s ním spolurovný
spolusěďúcí zpodst. m. *spolustolovník, spoluhodovník*
spoluslavný adj. *slavný společně s někým jiným, mající být společně oslavován* (srov. spolumodlný)
spoluslúha, spoluslužebník m. *druh ve službě*

spolustolenie, -ie n. (koho) *společné stolování* (*s kým):* utrhačóv spolustolenie jest horšie než psie
spolustolúcí, -ieho zpodst. m. *spoluhodovník*
spolutovaryš, spolutovařiš, -ě m. *společník, druh*
spolutovaryšstvie, spolutovařišstvie, -ie n. *společnost, přátelství, přátelský styk:* od jeho spolutovaryšství člověk zbohatí ve všem dobrém
spolutrpěti, -p'u, -píš ned. *společně trpět:* trpí-li co jedem úd, spolutrpie s ním všickni údové
spoluvěčnost, -i f. *stejná věčnost:* (Kristova) *spoluvěčnost s bohem Otcem*
spoluvěčný adj. *stejně věčný; současný:* ot Abrahama spoluvěčného Moab desět národóv počítáme
spoluvěřiti, -řu, -říš ned. *důvěřovat*
spoluvzněnie, spoluvznie, - -ie n. *souhláska*
spoluzvučenie, -ie n. *souzvuk, souznění*
spomáhajúcí adj. *nápomocný*
spomáhanie, -ie n. *pomoc*
spomáhati, zpomáhati, -aju, -áš ned. (komu čeho) *pomáhat (komu k čemu)*
spomanúti, spomenúti, spomněti; spomínati v. vzpomanúti; vzpomínati
spomoc, -i f., **spomoženie,** -ie n. *pomoc*
spomoci, zpomoci, -mohu, -móžeš dok. *pomoci*
spomocnicě, -ě f. *pomocnice*
spomocník m. *pomocník*
spomocný adj. *nápomocný*
spopadnúti, -nu, -neš dok. *chytit, zastihnout, dostihnout, dopadnout:* nikdež anjelóv nespopadl
sporota f. *hojnost*
sporý adj. *vydatný, hojný; dlouho trvající; ochotný, pohotový, připravený*
spořě adv. *vydatně, hojně, velice*
spořiediti v. zpořiediti
spořiti, -řu, -říš ned. *rozhojňovat, množit, rozmnožovat*
sposmievati sě, -aju, -áš sě dok. *postupně nebo hromadně se vysmát většímu počtu jedinců (?)*
spósob; spósob- v. zpósob; zpósob-
spoviedati; spozditi sě v. zpoviedati; zpozditi sě
spracovati sě, -uju, -uješ sě dok. *upracovat se, udřít se*
správa f. *řízení* (v. též zpráva)
správcě, zprávcě, -ě m. *správce; správce sboru, kněz; vládce, nadřízený*
spravedlenstvie, -ie n. *spravedlnost, pravdivost*
spravedlivě, spravedlně (trojslab.), **spravedně** adv. *spravedlivě, po právu, právem*
spravedlivý, spravedlný (trojslab.) adj. *spravedlivý; správný, pravý; pravdomluvný, pravdivý, řádný, poctivý, náležitý; bohabojný*
spravedlniti (čtyřslab.), -ňu, -níš ned. *ospravedlňovat*
spravedlno (trojslab.) n. *spravedlnost*
spravedlnost (trojslab.), -i f. *právo k něčemu*
spravenie, -ie n. *správa, vedení, řízení; náprava* (v. též zpravenie)
spravený, zpravený adj. *vedený, řízený:* živú vieru spravenú slovy božími; *upravený, zařízený*
spravidlo, zpravidlo n. *kormidlo; ukazatel, index, rejstřík*
spravitel, zpravitel, -e m. *ředitel, správce*
spraviti, -v'u, -víš dok. *spravit, opravit, napravit; udělat, zařídit, splnit; ospravedlnit; dát směr:* dolů spraviti dostat dolů; - spraviti sě *zařídit se, připravit se;* (čeho) *očistit se, ospravedlnit se z čeho* (v. též zpraviti, vzpraviti)
správně, zprávně, zpraveně adv. *správně, právem, po právu*
správnost, -i f. *zákonnost, poctivost, spravedlnost*
správný adj. *správný; spravedlivý*
spravovánie, -ie n. *správa, vedení, řízení, vláda* (v. též zpravovánie)
spravovati, -uju, -uješ ned. *opravovat, činit správným, řídit;* - spravovati sě *řídit se, napravovat se* (v. též zpravovati)

spravujúcí, zpravujúcí adj. *spravující, řídící, vedoucí, vládnoucí*
sprchnúti, -nu, -neš dok. *spadnout, opadat* (v. též vzprchnúti)
sprchovati, -uju, -uješ ned. *padat, opadávat*
sprosta v. zprosta
sprostenstvie, -ie, **sprostenstvo** n. *prostota, prostý původ:* svój rod sprostenstvím vinie obviňují z prostoty, znevažují
sprostně adv. *prostě, jednoduše, neučeně; skromně; špatně*
sprostní, sprostný, sprostý adj. *prostý, nevzdělaný; hloupý, pošetilý; jednoduchý; neumělý, špatný; chatrný*
sprostnost, -i f. *prostota, upřímnost; neumělost, neznalost*
sproščenie v. zproščenie
sprošovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *vyprošovat co, prosit oč*
spřahati (sě), -aju, -áš (sě) ned. (s kým) *spojovat se s kým*
spřáhnúti (sě), spřiehnúti (sě), -nu, -neš (sě) dok. *spojit se* (v. též spřieci)
spřahovati, spřěhovati, -uju, -uješ ned. *zapřahovat;* - spřěhovati sě, spřěžovati sě *spřahovat se, spojovat se*
spřahu, spřěžeš v. spřieci
spřědu adv. *zpředu*
spřěženie, -ie n. *spřežení;* (s kým) *spojení*
spřěžený adj. *zapřažený*
spřěžovati sě v. spřahovati
spřieci, spřahu, spřěžeš (3. sg. aor. spřěže, přech. min. spřáh, spřiehši, příč. čin. spřáhl, spřiehli, příč. trp. spřěžen) dok. *spřáhnout, spojit;* - spřieci sě (s kým oč) *spřáhnout se; spojit se, dohodnout se* (v. též spřáhnúti)
spřiečiti sě; spřiehnúti sě; spřieseženie v. vzpřiečiti sě; spřáhnúti (sě); spřísaha
spřieteliti sě, -ľu, -líš sě dok. *spřátelit se; smířit se*
spřietelovati sě, -uju, -uješ sě ned. *přátelit se; smiřovat se*
spřiezniti (sě), -žňu, -zníš (sě) dok. *spříznit (se), spřátelit (se)*
spřiezňovati (sě), zpřiezňovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *spřízňovat (se), spojovat (se):* v zlosti sě zpřízňují
spřísaha f., **spřísěženie, spřieseženie,** -ie n. *spiknutí:* sta sě spřísaha v Jerusalémě
spřisáhnúti sě, -nu, -neš sě, **spřisieci sě,** -sahu, -sěžeš sě dok. *zavázat se přísahou; spolčit se* (srov. též zpřísahati)
spu, speš; **sp'ú,** spieš v. súti; zpíti
spuditi, zpuditi, -z'u, -díš dok. *sehnat, zahnat, zapudit;* spuditi hlavu srazit hlavu
spuntovánie, -ie n. *spolčení, spiknutí*
spuntovati sě, -uju, -uješ sě dok. *spolčit se, spiknout se*
spurný v. purný
spustiti, -šču, -stíš dok. *vypustit;* (komu co) *odpustit, slevit; poslat* (v. též zpustiti, vzpustiti sě)
spuščenie, -ie n. *spuštění, vypuštění* (v. též zpuščenie)
spúščěti, -eju, -ieš, **spuščovati,** -uju, -uješ ned. *spouštět, vypouštět;* - spuščovati sě *spouštět se* (v. též vzpuščovati)
spyták; spytati v. zptytač; zpytati
sráč, -ě m. *záchod*
sráčiti, -ču, -číš dok. *uvést ve shodu, přizpůsobit (?)*
sraziti, zraziti, -žu, -zíš dok. *srazit; shromáždit, soustředit; ubrat, odpočítat; porazit, potlačit:* zraž v sobě všicknu pýchu; - sraziti sě *srazit se, shromáždit se, shluknout se, sejít se; spojit se* (v. též vzraziti sě)
srážěti, -ěju, -ieš, **sražovati,** -uju, -uješ ned. *srážet; zmenšovat, ubírat;* - sráženi sě *srážet se, zmenšovat se*
srdatě adv. *směle*
srdce, -ě n. *srdce; odvaha*
srdečce, -ě, **srdéčko** n. *srdíčko*
srdečně adv. *srdečně, celým srdcem, z celého srdce, opravdově, usilovně, upřímně:* srdečně žádat Ježíše viděti

srdeční adj. *srdeční; vnitřní, duševní:* aby tu řěč, ješto slyšíte tělesným sluchem, slyšěli také i srdečním
srdečníček, -čka m. *drahoušek*
srdečnička, srdnatička f. *žena srdečná, srdci milá*
srdečnúcí adj. *velmi srdečný*
srdečný adj. *srdečný; bolestně dojímavý, srdcervoucí, drásavý*
srděti sě, -ěju, -ieš sě, **srditi sě,** -z'u, -díš sě ned. *zuřit, vztekat se:* mrzký oslík sě srdieše
srdnatě adv. *srdečně, od srdce*
srdnatička v. srdečnička
srdnatost, -i f. *paličatost* (?)
srdnatý, srdný adj. *srdnatý, smělý, statečný; srdečný, upřímný: okázalý* velikú srdnatú lásku k němu
srch m. *sršeň* (?); *potupné označení sedláků*
srn m. *srnec; srna*
srnek, -nka m. *srneček*
srní adj. *srnčí*
srnina f. *srnčí maso*
srokovati (sě), -uju, -uješ (sě) dok. *domluvit (se), smluvit (se)*
srósti, srostu, -eš dok. *srůst; zakrnět* (srov. vzrósti)
srostlost,-i f. *srůst, spojení*
srovnalý adj. *srovnaný, vyrovnaný*
srovnaně adv. *spořádaně, řádně, svorně:* pokorně a srovnaně spolu sě milovali
srovnánie, -ie n. *srovnání; shoda; urovnání, svornost*
srovnati sě, -aju, -áš sě dok. *shodnout se* (v. též zrovnati)
srovnávati sě, -aju, -áš sě ned. *sjednocovat se, být zajedno* (v. též zrovnávati sě)
srozoměti, srozuměti, -ěju, -ieš dok. (čemu) *porozumět, pochopit* (v. též zrozuměti)
srozuměný adv. *pochopený:* ty věci, kteréž jsú stvořeny, srozuměné sě vidie
srozumievati, -aju, -áš ned. *chápat, rozumět;* (nad, kým) *mít pochopení, soucit:* blahoslavený, ktož srozumievá nad chudým a nuzným; (na sobě) *uvědomovat si*
sršatě adv. *zuřivě, ostře*
sršatý adj. *zuřivý; chlupatý*
sršěti, -šu, -šíš ned. *hrozit se děsit se; prchat, bázlivě utíkat*
sršňový adj. *sršní jako sršeň*: množstvie much malosti sršňové
srub, svrub m. *roubení; srub, dřevěná bašta*
srúbati, -u, -eš dok. *srubat, postínat; pokácet, vykácet* (v. též zrúbati)
srúbiti, -b'u, -bíš dok. *stít, skácet* (v. též zrúbiti)
sřéci sě, seřku, sřeku, serčeš, sřečeš sě, **sřeknúti sě, seřknúti sě,** -nu, -neš sě dok. *smluvit se, domluvit se*
sřečenie, -ie n. *výrok, slovo, učení:* šest dní podlé sřečonie Samuele
sřečený, serčený adj. *stanovený, vybraný:* podlé dnóv serčěných
sřek m. *slabika*
sřěz m. *kýta*
sřězati, -žu, -žeš dok. *uřezat, uříznout, useknout* (v. též zřězati)
sřězovati, -uju, -uješ ned. *seřezávat, ořezávat*
sřiednúti sě, -nu, -neš sě dok. *obměkčit se (?):* avšak duše biedná nic se nesřiedne
sřiekati; sřútiti sě v. zřiekati; zřútiti sě
ssaditi, -z'u, -díš dok. *sesadit;* - ssaditi sě *posadit se; vrhnout se (?):* kohožť nezná (pes), byť pak byl svatý člověk, tehdyť sě naň ssadí (v též zsaditi)
ssalový adj. *kojencův, kojenecký*
ssanec, -ncě m. *kojenec*
ssánie, -ie n. *sání; kojení:* ostavený ssánie dále už nekojený, odstavený
ssáti, ssu, sseš (přech. přít. ssa, ssúci, příč. čin. ssal) ned. *sát*
ssaule v. ssúle
ssazenie, zsazenie, -ie n. *sesazení*

ssazovati, -uju, -uješ ned. *sesazovat*
sséci v. sieci[2]
ssědák m. *účastník turnaje*
ssědánie, sědánie, -ie n. *jezdecký souboj, zápas; rytířský turnaj* (v. též vsědánie)
ssědati, sědati, -aju, -áš ned. *sesedat (z koně); potýkat se v souboji;* - ssědsti sě, zsědati sě *sesedat se*
ssědlý adj. *sedlý, usazený:* ku podobenství křištala ssědlého
ssědnúti, -nu, -neš dok. *sesednout;* - ssědnúti sě (o mléce) *sednout, srazit se*
ssěkati v. sěkati
sselátko, selátko n. *kojenec:* z úst nemluvňátek a sselátek
ssele, -ete n. *sele*
ssieci v. **sieci**[2]
ssielati, -aju, -áš ned. *sesílat*
ssiesti, ssadu, ssědeš dok. *sesednout, seskočit;* - ssiesti sě *sesednout se* (v. též zsiesti)
ssjíti v. sníti
sskočiti, -ču, -číš dok. *seskočit* (srov. vzskočiti)
sslepiti v. zslepiti
ssložiti, zsložiti, -žu, -žíš dok. *složit, odložit, svléci:* ssložichu s sebe rúcho
ssmilniti, -ňu, -níš dok. *zesmilnit*
samraditi sě v. zsmraditi sě
ssov m. *množství, dav, shromáždění, zástup*
sstále; sstálost; sstálý v. stále; stálost; stálý
sstánie, -ie n. *setrvání*
sstaralý; sstaránie; sstarati v. zstar-
sstáti, sstoju, -jíš dok. *vytrvat, vydržet, odolat, obstát; setrvat; postavit se na odpor;* sstáti na rok dostavit se k soudu v určený den (srov. státi, zstáti)
sstavenie, -ie n. *sestavení, spojení* (v. též stavenie)
sstaviti, zstaviti, -v'u, -víš dok. (co) *sestavit, postavit, vybudovat; zastavit* (v. též staviti)
sstavovati, zstavovati, -uju, -uješ ned. (co) *sestavovat, stavět; zastavovat, bránit čemu* (v. též stavovati)
sstéci, -teku, -tečeš dok. *sběhnout, seběhnout* (v. též stéci)
sstierati, -aju, -áš ned. *drobit:* jeho slovo, jako kladivo sstírá skálu tvrdých srdcí (v. též stierati)
sstíhati, -aju, -áš ned. *stíhat, pronásledovat* (v. též stíhati; zstíhati)
sstihnutý adj. *dostižitelný*
sstrčenie, -ie n. *svržení, sražení* (v. též strčenie)
sstrčiti, -ču, -číš dok. *sestrčit; strčit dolů, shodit, srazit, svrhnout:* chtěl roven býti bohu a sstrčen jest; *odstrčit* (v. též strčiti)
sstrkovati, -uju, -uješ ned. *svrhávat, srážet* (v. též strkovati sě)
sstrpěti v. strpěti
sstupa f. *sestoupení, sestup; cesta*
sstúpati, -aju, -áš ned. *sestupovat* (srov. stúpati)
sstupek, stupek, -pka, -pku, **sstupeň, stupeň,** -pně m. *svah; sestup*
sstúpenie, -ie n. *sestoupení; odstoupení; postoupení*
sstúpiti, zstúpiti, -p'u, -píš dok. *sestoupit; odstoupit, odvrátit se; postoupit, vzdát se, přenechat; ustoupit;* - sstúpiti sě *sevřít se, zavřít se, srazit se* (v. též stúpiti)
sstupovánie, -ie n. *sestupování*
sstupovati, stupovati, -uju, -uješ ned. *sestupovat; postupovat; odstupovat (úřad); srážet* (srov. též vstupovati)
sstupujúcí adj. *sestupující*
sstydati sě; sstydnúti v. stydati sě; zstydnúti
ssujúcí adj. *sající;* zpodst. m. *kojenec (?)*
ssúle, ssaule, -ete n. *kojenec*
ssúti, sespu, sespeš (aor. ssuch, příč. trp. ssut) dok. *sesypat;* - ssúti sě *sesout se, zbořit se*
ssutiny pl. f. *sutiny, trosky*

ssúženie; ssúžiti; ssužovati; sšerěditi sě v. súženie; súžiti; sužovati; zšeřěditi
sšití, zšíti, -šiju, -eš dok. *sešít, ušít, zašít*
sšitie, -ie n. *sešití*
sšívati, zšívati, -aju, -áš ned. *sešívat, zašívat*
stádce, -ě n. *stádečko, malý houf*
stádlo n. *stav*
stádní, stádný, stádový adj. *stádní, pro stádo:* brána stádná; chlévy stádové; po sledu stádném za stády
stáhnúti, -nu, -neš dok. *stáhnout, svázat, spojit* (v. též vztáhnúti)
stále, sstále adv. *stále, ustavičně; pevně, rozhodně, neochvějně:* velmi stále odpověděl
stálost, sstálost, -i f. *stálost; trvalost, trvanlivost, stabilita: vytrvalost; pevnost, neochvějnost*
stalý adj. *který se stal, minulý*
stálý, sstálý adj. *stálý, trvalý; vytrvalý, pevný, neochvějný*
stan m. *stan;* pl. *ležení; svatostánek, tabernákul;* stan srdce vnitřek srdce, nitro; stan přistaviti k něčemu dbát něčeho: (milost) bieše stany všě rozbila usídlila se
stánek, -nka, -nku m. *stánek, svatostánek, tabernákul;* pl. stánky *náboženská slavnost židů*
stánie, -ie n. *stanoviště; podstavec; příměří*
stanišče, -ě n. *ležení, tábor (?)*
stánkový adj. ze stánek: šíř stánková šíře stánku; stánkový hod židovská náboženská slavnost stánků
stanný adj.: stanné právo rozhodnutí ve sporu, jestliže se protistrana nedostavila k soudu
stanovati sě, -uju, -uješ sě dok. *vyměřit tábor, utábořit se (?)*
stanovišče, -ě n. *stanoviště;* pl. *tábor, ležení;* stanoviště své rozklásti položit se táborem
stanovišční, stanoviščný adj. *stanový; stavařský:* řemeslem stanovištným
stanoviti se, -v'u, -víš sě ned. *tábořit, ležet táborem (?):* tu smy sě stanovili tři dni
stanovní, stanový adj. ze stan: stanovnie miesta místa pro stany; stanové dřěvo stožár, stěžeň (?); hody stanové v. stánkový
stanúti, -nu -neš dok. *stanout, zastavit se; zůstat, setrvat potrvat; přestat*
staralý v. zstaralý
staránie, -ie n. *stárnutí; žádání, prošení* (v. též zstaránie)
starati, -aju, -áš ned. (koho) *žádat, prosit;* - starati sě *starat se; stárnout* (v. též zstarati)
starcový adj. *starcův, starců; stařecký*
starček, -řečka m. *stařeček*
starost, -i f. *stáří:* dobrá starost velké stáří, vysoký věk; na starost v stáří; péče
starosta m. *představený, náčelník, velitel, správce; stařec, otec;* pl. starosty *rodiče, předkové; starší lidu*
starosta f. *stará žena*
starostný adj. *stařecký, starobný:* čas starostný stáří
staroststvie, starostvie, -ie n. *správcovství*
staroščě pl. f. *stáří*
starší zpodst. m. pl. *rodiče, dospělí*
starý adj. *starý, dávný, starobylý; bývalý, dřivější, původní:* vrátiti všecko v starý stav
stář, stářě, -ě f. *věk, stáří;* děťátko jest bylo dvú měsiecí v stář staré; v stáři ve stáří, ve věku
stařejší, -ieho zpodst. m. *starší rodu, kmet*
stářie, -ie n. *stáří*
Stašek, -ška m. *Stanislav* (domácké)
stat, -i f. *podstata*
statček, -tečka, -tečku m. *stateček*
statčiti, -ču, -číš ned. *stačit*
statečně adv. *statečně, udatně; dostatečně; účinně; usilovně; mocně, silně:* jedem druhého tak statečně uhodi
statečnost, -i f. *statečnost, udatnost; moc, síla; trvalost, vytrvalost*
statečný adj. *statečný, udatný* (často v oslovení šlechticů); *přední, hlavní; silný, početný; hodný, ušlechtilý, počestný; dostatečný; užitečný, účinný, platný; trvalý, vytrvalý*
statek, -tka, -tku m. *zboží, majetek; moc, síla; pomoc, podpora; užitek, zisk, prospěch; podstata;* statka nenie nemůžeš stačit, rovnat se (komu)

statken m. *myrha (?)* (zkomolené latinské stactem): nesúce přiskyřici a statkem do Ejipta
státi[1], stanu, -os (přech. přít. stana, přech. min. stav, impf. staniech, aor. stach, příč. čin. stal, subst. verb. stánie) dok. *stanout; postavit se, zastavit se; přistát; potrvat, existovat:* stanu státi *budu; stát, mít cenu; ucházet se oč, zasadit se oč; zhynout;* - státi sě, 3. sg. stane sě *udát se, zběhnout se;* státi sě skutkem *uskutečnit se;* (komu) *přihodit se; splnit se; postihnout někoho;* (čím, od čeho) *být způsoben něčím;* (kým) *být ustanoven, být vytvořen; stát se vlivným činitelem, zapůsobit, vykonat vliv*
státi[2], stoju, -íš (imper. stój, přech. přít. stojě, impf. stojiech, stách, aor. stách, příč. čin. stál, příč. trp. stán) ned. *stát; trvat, být;* (po čem) *usilovat oč, pracovat k čemu, být při někom; stavět se na odpor, odolávat;* státi k súdu stát před soudem; (v čem) *záležet v čem, záviset na čem;* státi komu řěči vyslýchat, poskytovat sluchu; (kým) *existovat něčí pomocí;* (zač) *mít cenu;* stój dokud stój ať to trvá jak chce dlouho; státi na stravě stravovat se; (nač) *žít z čeho* (srov. též sstáti, zstáti)
stav m. *stav, postavení; zařazení; místo, stanoviště; příbytek; zlodějský, lupičský úkryt; hranice; zastavení; schopnost stát:* na stavě býti moci se postavit; *síla; situace; věk; postava*
stavadlo m. m. *ohrada, stáj, chlév; stanoviště; místo zastavení* (po denním putování); *místo, kde něco stává; přístav:* kdež sú stavadla lodí; *délková míra, hon:* osm stavadl činie jednu míli; pl. stavadla *stánky* (v. t.)
stav'án v. stavěti
stávati, -aju, -áš ned. *stávat, stát, zůstávat; pobývat; stávat se, dít se:* divóm, ješto u hrobu jeho stávachu; *trvat, existovat, být;* - stávati sě *stávat se, dít se*
stávcě, -ě m. *stavitel*
stavec, -vcě m. *stav, zaměstnání*
stávek, -vka, -vku m. *pouto, spojení;* stávek tvých bedr pas, opasek (?)
staveň, -vni f. *(?) zastávka, zastavení (?)*
stavenie, -ie n. *stavení, stavba; stavění; postoj:* stavenie poctivé uctivý postoj; *zastavení, zákaz; postavení; zdržování, přerušení; zadržení, zajetí* (v. též sstavenie)
stavený adj. *zastavený, zadržený*
stavěti, -ěju, -ieš (příč. trp. stav'án, stavěni) ned. *stavět, budovat; umisťovat, dávat na (čelné) místo;* - stavěti sě (kde) *dostávat se (kam)* (srov. zstavěti)
stavič, -ě m. *zedník*
staviti, -v'u,-víš dok. *zastavit , překazit, zabránit, zadržet:* zlého staviti zabránit zlému; *zastavit se, dostavit se;* - staviti sě *zastavit se, dospět někam, octnout se někde* (v. též sstaviti)
stavovati, -uju, -uješ ned. *zastavovat; zbraňovat, zakazovat; potlačovat, odstraňovat* (v. též sstavovati)
stazovati v. vztazovati
stblo (gen. pl. stébl) n. *stéblo*
stéblce (trojslab.), -ě n. *stébélko*
stéblé, -ě n. *stébla, stébloví*
stéci, -teku, -češ dok. *dopadnout, povést se; utéci, uniknout, zběhnout; učinit výpad; oprchat, opadat;* - stéci sě *uplynout; zavřít se* (v. též sstéci; ztéci)
stek m. *soutok; souhrn* (srov. též ztek)
stekl v. setknúti (též stéci a steknúti sě)
steknúti sě, -nu, -neš sě dok. *sběhnout se* (v. též vzteknúti sě)
stěliti, -ľu, -íš dok. *počít, zplodit, zrodit*
stěnicě, štěnicě, -ě f. *štěnice*
stenník m. *setník*
stěnný adj. ze stěna: šířě stěnná šíře stěny; skúly stěnné štěrbiny ve stěnách
stepati v. ztepati
stěrovati, -uju, -uješ ned. *drtit, rozdrcovat*
stěřez; stesati v. stěžér; ztesati
stekliti sě, -ľu, -líš sě dok. *zželet se, politovat*
stesknúti (sě), 3. sg. steskne (sě) (aor. stěšče (sě)) dok. *zastesknout se;* stesknúti sobě *postesknout si, zabědovat, zanaříkat;* stesknúti sobě s dobrým úmyslem znechutit si dobrý úmysl, upustit od něho
steščenie, -ie n. *stýskání, stesk, zastesknutí*

steščený adj. *stísněný, jsoucí v nouzi*
stěžený adj. stažený (srov. též vztěžený)
stěžér, stěžír, stěřez m. *stožár*
stěžěti, -ěju, -ieš ned. *táhnout, vléci; brát se* (srov. též ztěžěti)
stěžiti, -žu, -žíš dok. přinést, přivést; ned. (koho, co) *stěhovat, dopravovat, táhnout, vést;* - stěžiti sě *dospět, dostat se* (srov. též vztěžiti)
stěžka, stěžkem v. ztěžka
stiekanie, -ie n. *výpad* (z hradu, z města) (srov. též vztiekanie)
stiekati sě, -aju, -áš sě ned. *stékat se; sbíhat se, scházet se* (srov. též vztiekati sě)
stien m. *stín; skryté místo; záštita, ochrana*
stienati, -aju, -áš ned. i dok. *stínat; postínat, poutínat*
stieniti sě, -ňu, -níš sě ned. (o co) *snažit se, pokoušet se o něco*
stienka f. *mšice; jmelí*
stierati, zstierati, -aju, -áš ned. *stírat;* - stierati sě (čím) *utírat se, čistit se, očišťovat se* (v. též sstierati)
stiežiti, -žu, -žíš dok. *zatížit;* - stiežiti sě *přitížit se*
stihač, -ě, **stihatel,** -e m. *pronásledovatel, stihatel*
stíhanie, -ie n. *vystihovaní*
stíhati, -aju, -áš ned. (co) *honit se za čím; chápat* (v. též sstíhati, zstíhati)
stihnúti, -nu, -neš dok. *stihnout, dohonit; postihnout (rozumem), pochopit, vystihnout; stačit*
stínač, -ě m. *kat*
stínati, -aju, -áš ned. *porážet, kácet; stínat, popravovat*
stírati sě, -aju, -áš sě ned. *potírat se, vadit se*
stiskánie, -ie n. *tisknutí:* ruky stiskánie
stiskati, -aju, -áš ned. *tisknout, mačkat*
stisknúti, -nu, -neš dok. *stisknout, stlačit* (v. též ztisknúti, srov. vztisknúti)
stiskovati, -uju, -uješ ned. *tisknout, utiskovat, utlačovat*
stkelný adj. *skleněný*
stketa v. cketa
stklena f. *drahý kámen*
stkleničný, skleničný adj. ze stklenicě
stklenicě, -ě, **stklenička** f. *sklenice, sklenička*
stklenný, sklen(n)ý adj. *skleněný*
stklo, seklo, sklo n. *sklo; skleněná nádoba*
stkmieti, -ěju, -ieš ned. *ukrývat, schovávat, ukládat*
stkvělost, -i f. *skvělost, krása, nádhera; jas*
stkvělý adj. *skvělý, krásný, nádherný*
stkvěnie, stvěnie, -ie n. *skvění, lesk, záření, záře, jas*
stkvieti sě, stvieti sě, skvieti sě, kat**vieti sě,** -vu, -veš sě ned. *skvít se, zářit, třpytit se*
stkvost, stvost, -i f. *skvělost, nádhera, krása; záře; ozdoba*
stkvostnost, -i f. *skvostnost, skvělost, nádhera*
stkvostný adj. *skvostný, skvělý, nádherný*
stkvúcí, stvúcí adj. *zářící; skvoucí, skvělý;* stkvúcie nakaženina pobělavá prašivina, vyrážka na kůži
stlačiti, ztlačiti, -ču, -číš dok. *pošlapat, podupat, udupat, rozmačkat:* oni by rádi tu svatost velebnú nohami ztlačili; *přemoci*
stláti, stolu, stéleš ned. (co) *připravovat, chystat, strojit;* stele sě k čemu schyluje se k něčemu, něco se připravuje
stlúci, -tluku, -tlučeš dok. stlouci *(dohromady)* (v. též ztlúci, srov. vztlúci)
stlúp, slúp m. *sloup*
stlúpec, slúpec, -pcě m. *sloupec, sloupek; hloupý člověk, hlupák*
stlúpnatý, slúpnatý adj. *mající sloupy, sloupový*
stočiti, -ču, -číš dok. *stočit, ukroutit, svinout:* snadně z něho (proutí) húžev stočíš; *přemoci;* - stočiti sě *stočit se* (v. též ztočiti, vztočiti)
stodolář, -ě m. *návštěvník Betlémské kaple* (hanl.)

stojatý adj. *stojící; stojatý;* stojatý obraz socha
stojící, stojiecí adj. *stojící; stojatý; stálý, neochvějný*
stojnost, -i f. *stálost, neměnnost*
stok m. *slití, smíšení, splynutí*
stoka f. *soutok, místo, kde se stéká voda:* mořě stopa mořská pánev
stoklasa f. *lilek, jílek mámivý*
stól, stola, -u m. *stůl; stolec; stolování:* jakž brzo by po stole jakmile bylo po jídle, po hostině
stola (místo fiola) v. fiola
stolař, -ě m. *výrobce nábytku, truhlář*
stolček, -lečka, -u m. *stoleček*
stolec, -lcě m. *trůn*
stolenie, stolovánie, štolovánie, -ie n. *stolování*
stolicě, -ě f. *židle; trůn; kazatelna; vladařská hodnost*
stoliční adj. ze stolicě: na hlavách stoličních bývají kotúči točiti na hlavicích židlí (trůnu)
stolik, stoliko adv. *tolik, toliko*
stoliti, -ľu, -líš ned. *hodovat, jíst*
stoľúcí zpodst. m. *stolovník, hodovník*
stonánie, -ie n. *sténání; lkání, naříkání; holubí vrkání*
stonati, stóňu, -ňeš ned. *sténat, vzdychat, naříkat, tesknit* (srov. vzstonati)
stonek, -nka, -nku m. *pařez; hloupý člověk*
stonúti v. ztonúti
stopa f. *stopa; cesta*
stópěj, stópějě, -ě f. *stopa, šlépěj*
stopiti v. ztopiti
storacě, -ě f. *sturač* (cizokrajný strom s vonnou pryskyřicí); *pryskyřice z něho:* málo pryskyřicě a strdi a storacě
storytieřník, stotýr m. *setník*
stovaryšiti sě, stovařišiti sě, -šu, -šíš sě dok. *spřátelit se, spojit se, spolčit se*
stovařišenie, -ie n. *spolčení*
stpicě, stpička; stracenie; stracený v. špicě; ztracenie; ztracený
strádanie, -ie n. *strádání; postrádání, pohřešování, nedostatek*
strádati, -aju, -áš ned. (čím) *strádat;* (koho) *postrádat koho; varovat se koho*
stradúcí adj. *strádající*
strahovati, -uju, -uješ ned. *střežit, ostříhat*
strahovitě adv. *ostražitě*
strach m. (čeho) *strach (o něco, z něčeho):* strach mě jest *bojím se*
Strachota m. *Metoděj*
strachovánie, -ie n. *bázeň*
strachovati sě, -uju, -uješ sě ned. *strachovat se, bát se; žasnout:* strachováchu sě všickni nad múdrostí a na odpoviedkách jeho
strachovitý adj. *postrašený*
stran adv. *ze strany; podél, po boku*
strana f. *strana, bok; krajina; část, díl, skupina;* z větší strany větším dílem; *stránka, zaměření, způsob, povaha;* s strany čeho co do, co se týče: člověk s strany těla jest nečistá věc
stráně, -ě f. *stráň, svah, úbočí*
straniti, -ňu, -níš ned. (co) *zastávat se čeho*
stránka f., *strana; skupina, díl, částka;* stránkú - stránkú dílem -dílem; *druh*
stranní, stranný, stranovní, stranovný adj. *postranní; částečný; zevní; třenovní* (zub): otevřě bóh zub stranný čelisti osličie
strast, -i f. *strádání, trápení; lopota; škoda; nebezpečí*
strastně adv. *strastně, s útrapami; usilovně, namáhavě*
strastný adj. *plný útrap, strastiplný; nuzný; ustrašený*
strašenie, -ie n. *strach, hrůza*
strašicí adj. *bázlivý*

strašidlo n. *strašidlo, postrach; bázeň boží (?)*
strašitedlný (čtyřslab.) adj. *ustrašený, vystrašený, vyděšený; strašný, nahánějící strach*
strašiti sě, -šu, -šíš sě ned. (kým, koho) *bát se koho*
strašivě, strašlivě adv. *bojácně, bázlivě, s bázni*
strašivý, strašlivý adj. *bázlivý, ustrašený; učiněný ve strachu; strašný, hrozný*
strašný adj. *lekavý, bázlivý*
stratiti v. ztratiti
strava, ztrava f. *náklad, peníze vynaložené na živobytí; strava, jídlo; vše potřebné k životu; útrata*
strávený adj. *otrávený, zkažený (?):* pokolenie lidské padlé a strávené a ďáblóm poddané
stráviti, -v'u, -víš dok. *strávit, spotřebovat, pohltit;* (co pro koho) *užít čeho ve prospěch koho;* (co nač) *vynaložit, využít;* - stráviti sě *vyčerpat se* (v. též ztráviti)
stravicě, ztravicě, stravně, ztravně, -ě, **ztravička** f. *strava, živobytí:* stravicě utěžěti vydělat na živobytí, na stravu; stravně sobě utěžěváše živil se
stravní, stravný, ztravní adj. *potravinový:* zásoby ztravní; *který hodně stráví, spotřebuje; nákladně, nádherně žijící*
strávník, ztrávník m. *jedlík, gurmán, bonvivant*
stravovati, ztravovati, -uju, -uješ ned. *stravovat, trávit;* ztravovati modlu pokládat na modlu jídlo (jako oběť)
strázný adj. *strádající, jsoucí v strázni, ve strádání*
stráž, strážě, -ě f. *stráž, ochrana; střežení, péče;* strážné místo; m. i f. *strážce, strážkyně*
strážcě, -ě m. *strážce, ochránce*
strážiti, -žu, -žíš ned. *hlídat*
strážná zpodst. f. *strážkyně*
střážný zpodst. m. *strážce, hlídač;* strážný domu vrátný
strčenie, -ie n. *postrčení, pohnutí* (v. též sstrčenie)
strčiti, -ču, -číš dok. *strčit, vstrčit;* pod lavici sú jimi strčili zastrčili je; - strčiti sě *srazit se* (v. též sstrčiti)
strdoplovúcí, stredoplovúcí adj. *strdím, medem oplývající*
stred, strdi f., **strda** m. **strdie,** -ie n. *med; strdí, medový plást*
stredný, stredový adj. *medový, sladký*
strez, strež (?) m. *dřeň*
strhati; strhávati; strhnúti v. ztrhati; ztrhávati; ztrhnúti
strkati, -aju, -áš ned. *strkat; shazovat, srážet;* (ot sebe) *odstrkovat*
strkolna f. *palice*
strkovati sě, -uju, -uješ sě ned. *řítit se, padat:* sami sě strkují do pekla shazují, srážejí (v. též sstrkovati)
strmáceti, -eju, -ieš dok. *zeslabit, unavit*
strmiti, -m'u, -míš ned. *trčet:* aniž vyně meč, ale necha ho v těle strmiti
stroj, -ě m. *přistroj, nástroj; úprava, ústroj, výstroj, šat, odění*
strójcě, -ě m. *správce; původce:* vojny strójcě
strojenie, -ie n. *příprava, chystání se*
strojený adj.: strojový vlas nepravé vlasy
strojiti, -ju, -jíš ned. *připravovat, chystat; vytvářet, předstírat*
strojný adj. *pořádný; skvostný*
strojstvie, -ie n. *správa*
strom m. *strom; stěžeň*
stroměti, -ěju, -ieš ned. *strmět, čnít, stát*
stropiti, -p'u, -píš dok. *ztropit, udělat*
stros; stroskotati (sě) v. štros; ztroskotati
strpenie, strpěnie, -ie n. *trpělivost, shovívavost*
strpěti, sstrpěti, -p'u, -píš dok. *snést, vydržet, vytrpět; dovolit;* snad mně nestrpíš v této řeči nebudeš se mnou souhlasit
strpievati, -aju, -áš ned. *snášet*
stručně adv. *stručně, krátce; mocně, silně, jadrně:* zvola hrozným hlasem stručně

struditi v. ztruditi
struha, strúha f. *strouha, potok; řečiště*
strúhaný adj. *soustruhovaný, vyrobený na soustruhu (?); řezbářský (?), rytecký (?):* dielo strúhané
strúhati, -aju, -áš ned. *strouhat, škrábat; soustružit, ozdobovat rytím (?):* (hrnec) měděný velmi dobře strúháchu (srov. též zstrúhati)
struplavý, strupový adj. *strupatý*
strus v. štros
strvalý adj. *vytrvalý*
strvati, -aju, -áš dok. *setrvat, vytrvat*
strýc, -ě m. *strýc* (z otcovy strany); *švagr* (v. též stříc)
strýček, -čka m. demin. ze strýc (v. t.); *mužíček* (mandragora, o jejímž kořenu, zvl. vyrytém pod šibenici, se věřilo, že má zázračnou moc)
strýčena f. *sestřenice, dcera strýcova*
strýčenec, -ncě m. *syn strýce, bratranec*
strýčěný adj. *ze strany strýcovy:* bratr strýčěný *bratranec;* sestra strýčěná sestřenice
strych m. *stará dutá míra* (2,877 hl); *stará plošná míra* (40,936 m²) (srov. též štrych)
strýna f. teta
stržen, střen, -ene m. *dřeň (stromu)*: tomu strženi vnitřniemu; *nitro, podstata*
střěbaninka f. *polévka* (hanl.)
střěbati, -b'u, -beš ned. *srkat*
střěd m. *prostředek*
střěd adv. *uprostřed, doprostřed*
střědmík, střědmitel, -e m. *prostředník*
střědmý adj. *střední, prostřední;* Střědmé moře Středozemní
střědní adj. *střední, prostřední; prostředně dlouhý, nevýstřední (?):* vlasy črné střědnie jmějieše
střědopostie, -ie n. *období uprostřed postu*
střědozemný, střědozemský adj. *středozemní*
střědují adj. *střední, středový*
střěchový, střěšný adj. *střěšní, nástřešní;* kořenie střěchové rostoucí na střeše
střěla f. *střela, šíp,* střěla s nálpem otrávená střela, šíp (srov. střiel)
střělcový adj. ze střělec: zástupové střělcoví oddíly lučištníků
střělec, -lcě m. *lučištník*
střělišče, -ě n. *prak, metací stroj* (srov. střielišče)
střěliti, -ľu, -líš dok. *střelit; vyletět jako střela; vytrysknout*
střělivo n. *střelná zbraň*
střělnicě, střielnicě -ě f. *pohyblivá věž na dobývání opevněných míst; střílna, bašta*
Střělobok m. *Střelec* (deváté souhvězdí zvířetníku)
střmen v. střmen
střemenář, -ě m. *výrobce střmenů* (v. t.)
střen; střěp v. stržen; třěp
střěpěti, -ěju, -ieš, **střěpiti,** -p'u, -píš ned. (k čemu) *starat se, dbát o co; hledět, pozorovat; zevlovat, koukat, civět*
střěpně; střěšný v. střiepeně; střěchový
střětati, -aju, -áš ned. *potkávat*
střětnúti, -nu, -neš dok. *potkat, zastihnout*
střěví; střěvo v. třěví; třěvo
střězenstvie, -ie n. *střízlivost, střídmost, rozvážnost*
střít, -ě m. strýc; pl. stříce *strýcové* (v. též strýc)
stříci, střihu, střižeš (impf. střižiech, aor. střižech, příč. čin. střihl) ned. *střihat; stínat* (mečem)
střiebrnicě (trojslab.), **střiebernicě,** -ě f. *stříbrný korbel, stříbrná nádoba*
střiecě, -ě f. *potkání;* v střieci, v střiec vstříc

střieci, střěhu, střěžeš ned. *střežit, hlídat, chránit;* (čeho) *dbát čeho, zachovávat co, dávat pozor na co:* nestřěž ani hledaj zlosti v domu spravedlného; střieci sě (čeho, před čím) *varovat se čeho, vystříhat se, vyhýbat se čemu*
střieda f. *třída, řád; střídání* (v. též třieda)
střiediti sě, třiediti sě, ztřiediti sě, -z'u, -díš sě ned. *střídat se*
střiedmiti, -m'u, -míš ned. (mezi kým) *prostředkovat, dělat prostředníka*
střiedmost, -i f. *střed, prostředek:* buóh (jest) každé milosti počátek, střídmost i skonatel; *střídmost*
střiedmý adj. *střední, prostřední*
střiedníček, třiedníček m. *kaplánek* (hanl.)
střiedník, třiedník m. *zástupce* (většinou zástupce faráře), *kaplan, vikář*
střiehati, -aju, -áš ned. *ostříhat, střežit* (srov. též střihati)
střiel m. *nástroj ke střílení; střela, šíp* (srov. střěla)
střielišče, -ě n. *vrhací kopí* (?) (srov. střělišče)
střielnicě v. střělnicě
střiepně, střěpně, -ě f. *péče; úřad*
střiesti, -třasu, -třěseš dok. *setřást* (srov. též ztřiesti sě)
střieti, setřieti, setru, -třeš dok. *setřít; prostřít; rozšířit; zahladit;* - setřieti sě *srazit se* (v. též ztřieti)
střiezevstvie, střiezvenie, střiezvenstvie, -ie n. *střízlivost, střídmost; rozvážnost; stydlivost, slušnost*
střiezvě adv. *střízlivě, střídmě; rozvážně*
střiezvěti, ztřiezvěti, -ěju, -ieš ned. i dok. *být střízliv; vystřízlivět*
střiezviti, -v'u, -víš dok. (čeho) *vystřízlivět z čeho*
střiezvost, -i f. *střízlivost*
střiezvý adj. *střízlivý*
střih m. **střihánie,** -ie n. *střih; forma, tvar:* střihóv rúcha potvorného za hřiech namají
střihaný, stříhaný adj. *střihaný;* proč jest vrbový list na koncích střihaný jinak než dubový *tvarovaný; přemrštěně vytřižený:* v rúše střihaném
střihati, -aju, -áš ned. *střihat; dělat výstřih na šatech; ostříhat, střežit* (srov. též střiehati)
střípěti, -ěju, -ieš ned. *koukat, civět, okounět*
střižcě, -ě m. *střihač:* k střižcuóm ovcí
střížek, -žka m. *střízlík (?):* s stehlíčkem a střížkem, s militkým papúškem
střiženie, -ie n. *stříž (ovcí)*
střižený adj. *ostříhaný*
štřmen, střemen, třmen, třemen, -e m. *hudební nástroj, lyra*
studeň, -eni f., **studeno** n., **studenost,** -i f. *studenost, zima, chlad, mráz;* na studeně ve studenu, v chladnu
studenicě, -ě f. *studená pramenitá voda; zimnice*
studený adj. *studený, chladný;* studená nemoc zimnice
stúdev, -dve f. *štoudev*
studěti sě, studiti sě, -ž'u, -díš sě ned. (komu) *ošklivit se*
studně, -ě f. *pramen, studna*
studnička f. *studánka, pramínek*
studniční, studničný adj. *studniční, pramenitý; pramenový, jsoucí u pramenů:* v najlepších miestech lesních a studničních, kdežto přeutěšeně slýcháme ptačie spievanie
stúdvicě, -ě f. *malá štoudev*
stuchnúti v. ztuchnúti
stukverk m. *štukatura, ozdobná stavební práce*
stúlati (sě) v. ztúlati
stuliti, stúliti, -ľu, -líš dok. *zavřít, stisknout:* rozumný stulí svá rty; stul kabelku zavři hubu; (co k čemu) *schýlit, přitisknout*
stúpa f. *hmoždíř, stoupa*
stúpati, -aju, -áš ned. *stoupat; jít, kráčet;* (čeho) *odstoupit od čeho* (srov. sstúpati)
stúpěj, stúpějě, -ě f. *stopa, šlépěj*

stupek, stupeň v. sstupek
stúpiti, -p'u, -píš dok. *postoupit, učinit krok* (v. též sstúpiti)
stupník m. *stupínek, malý stupeň*
stupovati; stvěnie; stvieti sě v. sstupovati; stkvěnie; stkvieti sě
stvor m. **stvora** f. *tvor, stvoření*
stvórný adj. *tvůrčí, tvořivý (?):* stvórným rozomem věříte
stvořec, -rcě m. *stvořitel, tvůrce*
stvořenie, -ie n. *stvořeni, tvor; tvorstvo*
stvořiti, vzstvořiti, -řa, -říš dok. *stvořit, vytvořit, udělat; způsobit;* - stvořiti sě *povstat, vzniknout:* taky sě tu křik bě stvořil strhl se
stvořovati, -uju, -uješ ned. *tvořit, vytvářet, dělat*
stvořúcí adj. *tvořící, tvořivý, tvůrčí: duch stvořící*
stvost v. stkvost
stvrditi, -z'u, -díš dok. *potvrdit* (v. též ztvrditi)
stvrdnúti v. ztvrděti
stvrzenie, -ie n. *stvrzení, potvrzení:* dáti stvrzenie čemu potvrdit, utvrdit co (v. též ztvrzenie)
stvrzený adj. *který učinil slib* (o klášterní osobě)
stvrzovati, -uju, -uješ ned. *stvrzovat, potvrzovat* (v. též ztvrzovati)
stvúcí v. stkvúcí
styd m. *stydnutí, studenost; mráz*
stydati sě, sstydati sě, zstydati sě, -aju, -áš sě ned. *stydnout*
stydatý adj. *nestydatý, neslušný:* stydaté věci
stydcě adv. *nestydatě, hanebně*
styděti sě, -z'u, -díš sě ned. (kým, čím, z čeho, čeho) *stydět se za koho, zač;* (koho) *bát se*
stydko adv. *stydno:* až o něm stydko psáti
stydkost, -i f. *stud; mrzkost, hanebnost*
stydký adj. *hanebný, mrzký; studený* (srov. zstydký)
stydlivě adv. *stydlivě, cudně, ostýchavě, zdrženlivě*
stydlivý, stydlý adj. *stydlivý, cudný; ostýchavý; stydký:* údy své stydlivé; údy stydlé (srov. zstydlý)
stylý adj. *vykrmený, tlustý*
stýskati, -šču, -ščeš ned. *stýskat si, naříkat;* stýšče mi sě poslúchati nelíbí se mi, je mi nemilé poslouchat
subtilní adj. *tenký, jemný; útlý, choulostivý; bystrý, vtipný*
súčie, -ie n. *suky, suché větvoví, suché pahýly větví*
sučovíčko, sukovíčko n. *sukovité roští*
súd m. *soud, soudní tribunál; odsouzení; úsudek*
súdcě, -ě m. i f. *soudce*
sudček, -dečka, -u, **sudec, súdec,** -dcě, **súdek,** -dka, -dku m. *soudek, nádobka:* súdče nezvieny nádobo smrdutá, nečistá
súdečný adj. *soudní*
sudič, -ě m. *posuzovatel, kritik*
súditi, -z'u, -díš ned. *soudit, vykonávat soudní pravomoc; posuzovat; uvažovat, považovat; přát*
sudlicě, -ě f. *bodná zbraň s dvojitým nebo trojitým hrotem*
sudličník m. *bojovník ozbrojený sudlicí*
sudnec, -dencě, **sudník** m. *košík*
súdný adj. *uvážlivý, soudný; soudní:* súdný den den posledního soudu (nábož.); sudičský
súdový adj. *soudní:* brána súdová
sudy adv. *tudy*
sufragán m. *biskup podřízený arcibiskupovi*
suchostina f. *suchost:* položím potoky v suchostinu vysuším je
suchota f. *sucho*
suchý adj. *suchý;* suché dni třídenní půst opakující se každé čtvrtletí (círk.)
sujný adj. *marný, zbytečný, neužitečný; pomlouvačný, nevraživý*

suk[1] m. *větev, haluz*
suk[2] m. *šťáva*
súkati, súču, -češ ned. *soukat;* (bradu) *tahat se za vousy*
sukénce, -ě n. *sukno, sukénko*
sukně, -ě f. *část mužského oděvu*
suknicě, -ě f. *svrchní soukenný oděv, suknice*
sukovíčko v. sučovíčko
súkromě, súkromie adv. *soukromě, v soukromí, stranou:* pojati koho súkromě vzít koho stranou; *sám pro sebe*
súkromní, súkromný adj. *odlehlý, ležící stranou; jsoucí v soukromí*
sum[1] m. *sumec*
sum[2], **sumák** m. *kožený pytel*
summa, suma f. *souhrn, úhrn, množství, počet, suma*
summovně adv. *úhrnem, stručně*
sumovina, somovina f. *sumec; sumčí maso*
súmračiti sě, 3. sg. -čí sě ned. *šeřit se, smrákat se*
súmrak m. *stmívání, soumrak:* v súmrak, v súmraku za soumraku
sunúti sě, -nu, -neš sě ned. (na koho, co) *hrnout se, vrhat se*
súpeřě, -ě f. *soupeřka, protivnice, sokyně*
supový adj. *supí:* oko supové
supplikací, -ie f. *písemná žádost, prosebný list*
supplikovati, -uju, -uješ ned. *snažně prosit*
surový adj. *syrový*
súsěda f. *sousedka*
súsědský adj. *sousedský:* bezpráví súsědské; *sousední*
súsědstvie, -ie n. *sousedství;* z súsědstvie zblízka
susilovati v. usilovati
súsněžnicě, -ě f. *sněhová přeháňka, sněžení (?)*
sústruh m. *soustruh;* v sústruh dělati dělat na soustruhu
sústruhový adj. *vysoustruhovaný:* pupek tvój jako řepice sústruhová
súš, -ě f. *suché dřevo, palivo*
súšě, -ě, **sušina** f. *souš, suchost*
sušenie, -ie n. *sušení, vysychání;* sušenie těla postění
sušiti sě, -šu, -šíš sě ned. *postit se*
súti, spu, speš (impf. spiech, aor. such) ned. *sypat;* (na koho) *sočit, žalovat, nenávidět;* - súti sě *sypat se, dmout se*
sutý adj. *sypký*
súzenie, -ie n. *souzení, odsuzování; rozsuzování, rozsouzení; soud*
súziti, -žu, -zíš dok. *spojit, sevřít:* v jednotu súzil
súženie, slúženie, zsúženie, -ie n. *soužení, trápení; sužování, útisk; úzkost*
súženost, -i f. *soužení, trápení*
súžený adj. *sužovaný, trápený*
súžiti, ssúžiti, zsúžiti, -žu, -žíš dok. *stísnit, sklíčit; omezit, snížit, zkrátit*
sužovánie, -ie n. *sužování, trápení*
sužovati, ssužovati, zsužovati, -uju, -uješ ned. *sužovat, soužit, trápit; zatlačovat, potlačovat:* sužujiece ty žádosti smilné; - sužovati sě *trápit se, soužit se*
svacenina v. svěcenina
svacený adj. *svěcený:* svacená voda
sváda f. *váda, různice, spor, svár, boj*
svadba v. svatba
svádcě, -ě m. *účastník sporu, disputace* (též omylem místo svódcě)
svadčivý adj. *svárlivý*
svaditi, -z'u, -díš dok. *znesvářit, rozvadit;* - svaditi sě *pohádat se, dostat se do sporu, dát se do boje*

svadlivý, svádný adj. *hašteřivý, svárlivý*
svadnúti, -nu, svědneš ned. *vadnout, chřadnout*
svadúcí adj. *vadnoucí, zvadlý*
svak m. *švagr; zeť; strýc* (muž otcovy nebo matčiny sestry)
svalek, -lka, -lku m. *ingot:* svalek železný
svalenie, -ie n. *tělesné spojení, soulož*
sváleti, -eju, -éš dok. *zpřevracet, zporážet, pokácet; uhníst, umnout*
svaliti, ľu, -líš dok. *svalit, shodit, svrhnout; převrátit, porazit;* - svaliti sě *svalit se, spadnout* (srov. též vzvaliti)
svalovati, -uju, -uješ ned. *spojovat, pojit*
svanúti, -nu, -neš dok. *ztratit se, zmizet:* svanúti komu s očí
svařenie, -ie n. *svaření; odvar*
svářěti sě, -ěju, -ieš sě, **svářiti sě,** -řu, -říš sě ned. *svářit se, vést spor, přít se, hádat se; bojovat*
svařiti, zvařiti, -řu, -říš dok. *uvařit* (srov. vzvařiti)
svat m. *svatebčan;* starý svat starosvat, družba
svatba, svadba f. *svatba; slavnost*
svatbiti sě, -b'u, -bíš sě ned. *ženit se, vdávat se*
svaté zpodst. n. *svátost*
svatební, svatebný adj. *svatební:* lidé svatební svatebčané
svatebník m. *svatebčan*
svátečník m. *kdo světí svátky*
svatina f. *svatyně;* svatina svatých věci nejsvětější (překlad lat. sancta sanetorum); (v. též svatyna)
svatinný adj. *ze svatina*
svátkový adj. *sváteční:* den svátkový
svatnicě f. *svatyně*
svatočin m. *oběť* (nábož.)
svatokrádcě, svatokrádec,-dcě m. *svatokrádežník*
svatokrádcový, svatokrádežský, svatokrádský adj. *svatokrádežný*
svatokradenie, svatokrádežstvie, -ie, **svatokrádežstvo, svatokrádstvo** n. *svatokrádež*
svatokupčenie, svatokupečstvie, -ie n. *svatokupectví*
svatokupčiti, -ču, -číš ned. *provozovat svatokupectví*
svatokupečsky adv. *svatokupecky*
svatokupský adj. *svatokupecký*
svatoprodač, svatoprodávač, -ě m. *svatokupec, simoniak*
svatoprodávanie, -ie n. *simonie:* svatokupectvie zavierá i svatoprodávanie
svatorušenie, -ie n. *porušení slibu čistoty, smilný hřích vysvěcené osoby* (nábož.): svatorušenie, jenž jest mezi knězem a mezi jeptiškú
svatosluha m. *služebník boží, duchovní*
svatost, svátost, -i f. *svatá, posvěcená věc; ostatky svatých; stav svatosti*
svátostný adj. *posvátný, svatý;* svátostné očištění očištění od hříchů s pomocí svátostí (nábož.)
svatosvětský adj. *věčně svatý*
svatý (jm. tvar svat) adj. *svatý:* říše svatá křesťanstvo; *posvátný:* svaté čtenie evangelium; *sváteční:* na svaté hody o výročních svátcích; zpodst. m. *světec:* světí v nebesiech; pl. m. *ostatky svatých; kostel*
svatyna, svatyně, -ě f. *svatyně; posvátná věc, svátost* (v. též svatina)
svatynní, svatynný, svatyňský adj. *svatyňový*
svávole, -e, **svávolička** f. svévole
svaz m. *svaz;* svaz vozový *pouto u vozu (?);* svaz přiezni smlouva, spolčení
svázanie, zvězenie, -ie n. *svázání, spletení; pouto; vazba*
svázati, sviežu, -eš dok. *svázat, spojit* - svázati sě u přiezn spřátelit se (srov. vzvázati)
svazček,-zečka,-zečku m. *svazeček*
svazek, -zka, -zku m. *část, díl, článek; pouto*
sváziti, -ěju, -ieš ned. svádět
svazovánie, -ie n. *zavazování, poutání*

svazovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *svazovat (se), splétat (se), spojovat (se)* (srov. vzvazovati)
své zpodst. n. *vlastní prospěch*
svěcenec, -ncě m. *kdo je vysvěcen, vysvěcený kněz*
svěcenie, -ie n. *svěcení, vysvěcování, vysvěceni:* svěcenie na kněžstvie
svěcenina, svacenina f. *postvátná oběť*
svěceninský adj. *obětní:* přikázanie svěceninská týkající se oběti
svěcký v. světský
svečerní adj. *podvečerní, večerní, pozdní*
svěda f. **svědčenie,** -ie n. *svědectví*
svědčiti, -ču, -číš ned. (na co, v co, co) *svědčit o čem, dosvědčovat co, potvrzovat co; vypravovat*
svědečnost, -i f. *svědectví, doklad*
svědečný, svědečský adj. *svědecký*
svědečstvie, -ie n. *svědectví, potvrzení (čeho):* svědečstvie dáti dosvědčit; toho sobě na svědečstvie vzývaju volám si, beru za svědka; *odznak hodnosti, osvědčení;* chrám božieho svědečstvie tabernákul
svedenec, -ncě m. *kdo je sveden*
svedenie, -ie n. *svedení, svádění; lest* (srov. zvedenie)
svědneš v. svadnúti
svědomě adv. *svědomitě*
svědomie, -ie n. *vědomí; svědomí; svědectví:* svědomie vzkládati vydávat svědectví
svědomý (jm. tvar svědom) adj. *známý, povědomý:* jest svědomo je známo; *znalý, zkušený; vědomý; patrný*
svekr, švekr m. *švagr; tchán* (manželův otec)
svekra, svekrev, -krve (dvojslab.), **svekrušě, švekrušě, svegrušě,** -ě f. *švagrová, tchyně*
svelič-, svelíč- v. zvelič-, zvelíč-
svémyslný (trojslab.) adj. *domýšlivý, svéhlavý*
svéprostnost, -i f. *prostoduchost, prostomyslnost*
svěřenie, -ie n. *uvěření, víra*
sveřěpec -pcě m. *vyzvědač, zvěd; náhončí*
sveřěpicě, -ě f. *kobyla*
sveřěpičí adj. *kobylí*
svěřiti, -řu, -říš dok. *uvěřit;* svěřiti sobě pojmout k sobě důvěru, nabýt sebevědomí
svěřovati, - -uju, -uješ ned. *svěřovat, důvěřovat, věřit*
svěst, -i f. *tchyně*
svésti, svedu, -eš dok. *svést, zavést; shromáždit; provést* (?): (Kristus) nemohl jmieti sědla, na němž by sě ta drahost svedla; svésti písmo napsat, vypsat; *odvést, odklonit, odchýlit;* (co na koho) *připravit komu co, nastrojit co na koho, svést co na koho; podvést, oklamat* (v. též vzsvésti, srov. vzvésti)
svěšovati sě, -uju, -uješ sě ned. *viset*
svět[1] m. *svět, okrsek zemský, země, zeměkoule; cizí země, cizina; světský život; věk; obyvatelé země, lidstvo, lidé;* svět opuštěný poušť
svět[2] m. *světlo, svítání, úsvit:* do světa do svítání
svět[3] m. *rada, úrada*
světě adv. *svatě*
světedinicě, světidlnicě, svietedlnicě, svitedlnicě (čtyřslab.), -ě f. *svítilna*
světek, svietek, -tka, -tku m. demin. ze svět
světélce, -ě, **světlko** (dvojslab.) n. *světélko*
světelný adj. *určený k svícení:* sviecen světelný
světidlný (trojslab.), **světitedlný** (čtyřslab.) adj. *posvátný:* nad chleby světitedlnými
světiti, -cu, -tíš ned. *světit, posvěcovat, vysvěcovat; velebit, ctít;* - světiti sě *dávat se vysvětit; odměnit se, odplatit*
světle adv. *jasně, zřejmě; veřejně, zjevně; do očí*
světlicě, světlnicě (trojslab.), -ě f. *svítilna*

světlo n. *světlo:* před světlem před svítáním; slepý sě navrátil k světlu prohlédl, nabyl zraku; *svítilna*
světlost, -i f. *jasnost, lesk, záře; schopnost vidět*
světlúcí adj. *zářící, zářivý*
světlý (jm. tvar světel) adj. *jasný, svítící; zjevný, zřejmý*
světník m. (neděle) *kdo světí (neděli)*
světomluvný adj. *žvanivý, užvaněný*
světoplozě, -ě, **světoplozie,** -ie f. *přírodní tvořivá síla, příroda*
světoplozí adj. *plodící světy, stvořitelský*
světosviec, -ě m. *svíce světa, zdroj světla na světě*
světský, svěcký zpodst. m. *laik*
svévolnost, -i f. *svévolnost; bujnost, rozpustilost*
svévolný adj. *svévolný; vzešlý z vlastní vůle*
svězěti, svěziti, -žu, -zíš ned. *dávit, rdousit, vraždit*
svézti sě, -vezu, -eš sě dok. (na kom) *pomstít se na kom*
sviecě, -ě f. *svíce; světlo, světlost, záře*
sviecenina v. svěcenina
sviecnový adj. *svícnový:* noha sviecnová
sviečka f. *svíčka;* pl. Sviečky *svátek zjevení Kristova* (slaví se na památku jeho křtu 8. ledna); *hromnice*
sviečnicě, -ě f. *svítilna*
sviečný adj. *svíčkový*
svierati, -aju, -áš ned. *svírat; obsahovat:* svierají ta slova to, což slušie tomu dárci dáti; *bodat*
svietedlnicě; svietek v. světedlnicě; světek
svietiti, -cu, -tíš ned. *svítit, zářit;* (čím) *skvít se čím;* - svietiti sě *zářit, lesknout se, blyštět se; svítat, rozednívat se*
svieťúcí adj. *svítící, zářící*
svině, -ě f. *svině;* svině mořská delfín
sviní adj. *sviní, vepřový*
svinúti, -nu, -neš dok. *svinout;* - svinúti sě (o čem) *shrnout se, shluknout se okolo čeho, obklopit co; skrčit se, stočit se; klesnout, zhroutit se*
svislný (dvojslab.) adj. *šikmý (?):* píščěly svislné to sú próchody pod zemí
svislo n. *střecha*
svitedlnicě; svítěz-, svítěž- v. světedlnicě; zvítěz-, zvítěž-
svíti, sv'u, svieš dok. *uvít, uplést:* svivše korunu
svitý adj. *stočený*
svláčěti, -ěju, -ieš ned. *svlékat;* - svláčěti sě *svlékat se*
svládnúti, -nu, -neš, **svlásti,** -vladu, -eš dok. (nad kým, nad čím, čím) *ovládnout koho, co, zvládnout co*
svoboda f. *svoboda, volnost, nezávislost;* jest svoboda (s inf.) *je dovoleno; nevázanost; osvobozená od čeho, výsada;* též m. (o svobodném, udatném muži): (Boleslav) svoboda veliká bieše
svobodenstvie, -ie n. *svoboda, výsada, privilegium*
svoboditi, -z'u, - díš ned. *osvobozovat*
svobodně adv. *svobodně; volně, bez překážky*
svobodnost, -i f. *svoboda; ušlechtilost*
svobodný adj. *svobodný:* býti svoboden čeho být prost čeho, být bez čeho; býti v svobodné stráži být pod dohledem; *volný, nevázaný;* zpodst. m. *propuštěnec (?)*
svobodstvie, -ie, **svobodstvo** n. *svoboda, volnost*
svod m. *svedení viny nebo žaloby na jiného; svedení, souhrn;* pl. svody *svody, svádění* (v. též zvod)
svódcě, -ě, **svodič,** -ě, **svódník** m. *svůdce*
svoditi, -zvu, díš ned. *svádět; klamat* (srov. vzvoditi; zvoditi dok.)
svódnicě, -ě f. *svůdkyně*
svódný adj. *svůdný, svádějící z pravé cesty*
svój zájm. *svůj; vlastní;* svój mordéř sebevrah; *samostatný, svobodný;* pl. svoji *rodáci, krajané*

svojiti, -ju, -jíš ned. (koho) *pokládat za svého, přivlastňovat si;* - svojiti sě *spojovat se*
svolánie, -ie n. *sněm, synoda*
svolávcě, -ě m. *svolavatel*
svolenie, -ie n. *svolení, souhlas; úmluva, dohoda*
svoliti, -ľu, -líš dok. (co s čím) *sjednotit, uvést v soulad;* (čemu) *přisvědčit, připustit co;* - svoliti sě *smluvit se, spiknout se, sjednotit se*
svolovati, -uju, -uješ ned. (k čemu, čemu) *svolovat k čemu, souhlasit s čím; být po vůli;* - svolovati sě (s kým, s čím) *spojovat se, sdružovat se; shodovat se* (srov. též zvolovati)
svor m. *spřežení*
svorenstvie, -ie n. *svornost, shoda*
svorně adv. *svorně; na závoru:* v svém pokoji zavrúci sě sama svorně
svorník m. *silný hřeb, který drží rozvoru a nápravu přední části vozu; pojítko*
svornost, -i f. *svornost; soulad, shoda;* v svornost sebraný svorně, jednomyslně shromážděný, sdružený
svořiti, -řu, -říš dok. *spojit, sloučit; sklenout*
svozenie, svozovánie, -ie n. *svádění*
svoziti, -žu, -zíš ned. *svážet;* - svoziti sě *svážet se*
svozovati, -uju, -uješ ned. *svádět*
svračěti v. zvračěti
svraskalý, svraščený adj. *svraštělý; vrásčitý*
svraskati, -aju, -áš dok. i ned. *svraštit, svrašťovat;* - svraskati sě *dostat* (*dostávat*) *vrásky, svraštit se, svrašťovat se*
svrci, svrhu, svržeš dok. *svrhrnout, shodit* (srov. zvrci sě, vzvrci)
svrček, -čka m. *cvrček*
svrch, svrchek, -chka, -chku m. *povrch; vrchní část, vršek, svršek*
svrcha v. svrchu
svrchně adv. *povrchně, zevně; svrchovaně; vrchovatě, na nejvyšší míru*
svrchní adj. *vrchní, horní, nejvyšší; svrchovaný; vrchovatý; povrchní, zevní; movitý*
svrchnicě, -ě f. *vrchní stan, hlavní sídlo;* (v lázni) *lavička při povrchu vody*
svrchovánie, -ie n., **svrchované** zpodst. n. *svrchovanost, dokonalost*
svrchovanstvie, -ie n. *dokonání, skonání*
svrchovaný adj. *dokonalý, úplný; výše uvedený*
svrchovati, -uju, -uješ ned. *dokonávat, dokonale provádět, dovršovat; zdokonalovat; obracet vniveč;* - svrchovati sě *dovršovat se*
svrchu, svrcha adv. *svrchu, shůry; na povrchu, zevně* (srov. vzsvrchu)
svršek, -ška, -šku m. *přídavek, přebytek*
svrub v. srub
svrženie, -ie n. *svržení, poražení*
svyč-, svyk- v. zvyč-, zvyk-
sycenie, -ie n. *sycení, nasycování*
sychravicě, -ě f. *sychravé počasí*
sychřěti, -ěju, -ieš ned. *třást se zimou*
synovec, - vcě m. *synovec; bratranec*
synovkyni, synovkyně, -ě f. *sestřenice*
synovstvie, -ie, **synovstvo** n. *synovství, synovský poměr*
synový adj. *synův:* nad syny synovými *nad syny; synovský*
sypenie, -ie n. *původ, podstata, vztah (?):* jest jedna osoba věčná, od niež druhá osoba se rodí. A od té druhé osoby divného sypenie jest Duch svatý
sýr, sejr, sajr m. *sýr*
sýrec, -rcě m. *sýr*
syrově adv. *chladně*
syrový adj. *syrový; chladný, bezcitný, surový:* s takovým srdcem syrovým; *nezralý, nevyzrálý, hloupý*
syrý adj. *nevyzrálý, hloupý*
sýřenie, -ie n. *kyselé, sedlé mléko*

syslový adj. *syslí:* oko syslové
sytost, -i f. *sytost, nasycenost, dostatek, hojnost; plnost, dokonalost*
sýž zájm. *týž, tentýž:* v sýž rok (srov. sen (ž))
szadu v. zzadu
sznamenati, seznamenati, -aju, -áš dok. (co) *poznat, seznat co; uvědomit se; zaznamenat, sepsat, spočítat*
szobati, zzobati, -b'u, -beš dok. *sezobat*
szořiti, -řu, -říš dok. *uspíšit, přivést k zralosti; stvořit, připravit;* (dietě) v dobrotě szořené dobře, správně narozené
szosnovati v. zosnovati
szřěnie, -ie n. *konstelace* (hvězd) (v. též sezřenie)
szřieti, sezřieti, sezřu, -zříš dok. *uzřít, spatřit, zhlédnout, uvidět; pohlédnout, přehlédnout; pohrdnout;* - sezřieti sě *prozkoumat se, pohlédnout na sebe* (v. též vezzřieti)
szváti,szovu; sžádati sě v. sezvati; zžádati sě
sžéci, zžéci, sžieci, sežéci, sežhu, sežžeš (imper. sežzi, sejži; 3. sg. aor. sežže) dok. *spálit* (srov. též vzžéci)
sžělenie, -ie n. *lítost*
sžěleti, zžěleti, -eju, -éš, **sželiti,** -ľu, -líš dok. (koho, čeho) *slitovat se nad kým, čím, politovat koho, co;* - sžěleti sě, zžěleti sě, sžěliti sě (komu koho, čeho, v čem) *zželet se; zastydět se za něco, zalitovat čeho; slitovat se, smilovat se*
sžercě, -ě m. i f. *kdo požírá, hubí:* sžercě lidí
sžěsiti; sžieci v. zžěsiti; sžéci
sžiehati, -aju, -áš ned. *spalovat*
sžieti, sežieti, zžieti, sežnu, -eš dok. *požnout, posekat*
sžímati, -aju, -áš dok. *zatínat, svírat, mačkat:* sžímaje své zuby i pleci
sžíti[1], -živu, -eš dok. *dožít*
sžíti[2], sžuju, sžiji, -eš v. sežvati
sžráti; sžváti v. sežrati; sežvati

#Š

šacéř, -ě m. *biřic*
šacmistr m. *pokladník, důchodní*
šacováníe, -ie n. *odhadováni, oceňování, určování; vymáhání; vydírání*
šacovati, -uju, -uješ ned. *cenit, oceňovat, odhadovat; vydírat, obírat;* - šacovati sě *vyplácet se zaplacením výkupného*
šactví v. šatstvie
šacuňk m. *vydírání, obírání, vykořisťování;* výkupné
šacunkový adj. *souvisící s výkupný*m. peniezi šacunkoví *výkupné*
šád m. *stařec, kmet* (v. též šed)
šafář, -ě m. *správce, hospodář, šafář*
šafářka f. *správkyně, šafářka*
šafářstvie, -ie n. *správcovství*
šafovati, -uju, -uješ ned. *spravovat, řídit; hospodařit*
šahati, -aju, -áš ned. *sahat*
šach m. *šachová figurka*
šachovánie, -ie n. *hra v šachy*
šachovaný adj. *kostkovaný jako šachovnice*
šachovní, šachový adj. *šachový:* jhra šachovní, šachová šachy
šachovničí, -ieho zpodst. m. **šachovník** m. *šachista, hráč šachu*
šachta f. *jáma, propast; nádrž*
šajdéřstvie, -ie n. *šejdířství*
šal m. *zvuk*
šálenie, -ie n. *šálení, přelud*
šálenost, -i f. *šílenost, zběsilost*
šalk m. *šibal, čtverák, šelma; sluha*

šalmějě, -ě f. *šalmaj, píšťala*
šalovný adj. *šalebný, falešný*
šalšě, -ě f. *omáčka*
šalvějný adj. *šalvějový*
šalvijě, -ě f. *šalvěj*
šámanie, -ie n. *tápání*
šámati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *nejistě hmatat tápat*
šámavý adj. *tápavý, nejistý*
šamlat m. *tkanina z velbloudí srsti*
šamlatník v. šarlatník
šamlicě, -ě f. *stolička pod nohy, podnož*
šamrha f. *čamrda* (kolo, obruč k hraní s navěšenými rolničkami)
šanc, -ě m. *dobrá naděje; odvážný podnik, nebezpečenství; hazardní hra v kostky;* pl. šancě *hradby, zákop*
šanovati, -uju, -uješ ned. (koho) *šetřit, mít ohled*
šant m. *klam*
šantročiti, -ču, -číš ned. *klamat, šidit; nepoctivě obchodovat*
šantročník m. *šibal, podvodník; lichvář*
šantročný adj. *podvodný, lichvářský*
šantrok m. *podvod, lež; lichva*
šarlat m. *šarlat, tkanina jasně rudé barvy; šarlatové roucho*
šarlatník, šamlatník m. *kdo se odívá do šarlatového šatu* (zpr. vysoký církevní hodnostář)
šarlatný adj. *šarlatový*
šaršún m. *dlouhý meč; kord*
šart m. *peníz nejmenší ceny, grešle, vindra*
šartík m. *grešlička*
šata f. *šat*
šatan, šathan, šatanáš, -ě m. *satan, ďábel*
šatka f. *rouška, šátek, hadřík;* pl. šatky *kusy plátna; šatečky:* dosti zedrané šatky
šatlava f. *vězení*
šatnúti sě (?), -nu, -neš sě dok. *na okamžik se vyskytnout, mihnout se (?):* ale buóh řiedko jako host budúci na jazyku se šatno
šatstvie, -ie, **šatstvo** n. *šatstvo*
ščakati; ścastně; ščastný v. zčakati; sčěstně; sčastný
ščastnost, -i f. *štěstí, blaho, blaženost*
ščebet m. **ščebetánie,** -ie n. *štěbetání*
ščeděti, ščediti (?), -z'u, -díš ned. *šetřit:* ščeděti života šetřit život
ščedie v. sčedie
ščedrodárcě, -ě m. *štědrý dárce*
ščedrost, -i, **ščedrota** f. *štědrost*
ščedrý (jm. tvar ščedr) adj. *štědrý;* štědrý řečí hovorný
ščedřě adv. *štědře, hojně, bohatě*
šček m. *štěkání*
ščekati[1], -aju, -áš ned. *štěkat*
ščekati[2]; **ščekávati** v. zčakati; zčakávati
ščeknúti, -nu, -neš dok. *štěknout; pomluvit*
ščekotný adj. *štěkavý*
ščektati, -kcu, -kceš ned. *drkotat (zuby):* (ležíš) zimú se třasa a zuby ščekce
ščenec, -ncě m. *zvířecí mládě; štěně*
ščěp m. *strom, štěp*
ščěpenie, ščiepenie, ščípenie, -ie n. *štěp, stromek; sazenice (?)*
ščěpie, ščěpovie, -ie n. *štěpované, pěstěné stromoví, ovocné stromoví*
ščěpitel, -e m. *pěstitel; vštěpovatel:* štěpitel všech ctností

ščěpiti, ščiepiti, -p'u, -píš, **ščěpovati,** -uju, -uješ ned. *štěpovat, roubovat;* jiné vlasti trojánskými měšťany jsou štiepeny *založeny; sázet; pěstovat, zvelebovat*
ščěpnicě, -ě f. *štěpařka*
ščěpovie v. ščepie
ščěpovnicě, -ě f. *štěpnice, ovocný sad*
ščěpový adj. *štěpový:* zahrada ščěpová štěpnice
ščerbivý; ščěstie v. ščrbivý; sčěstie
ščěvík, ščovík m. *šťovík (?)*
ščicě v. kčicě; tščicě
ščíčě, -ěte n. *mladá štika*
ščiepati, -p'u, -peš ned. *štípat; trhat*
ščiepenie v. ščěpenie
ščiepený adj. *štěpovaný; pěstovaný; sázený, zasazený; zakořeněný*
ščiepiti; ščika; ščikati v. ščěpiti; ščuka; ščkáti
ščilec, -lcě m. *štulec*
ščipáček, -čka m. *uštěpačný, jízlivý člověk*
ščípanie, -ie n. štípání; uštknutí
ščípenie v. ščěpenie
ščípavý adj. štípavý: hady štípavé a jedovaté; *štiplavý, pálivý, trpký*
ščír v. ščúr
ščít m. *štít; erb, šlechtický znak; bojovník*
ščítař, -ě, *ščítník, ščítovník* m. *výrobce štítů, štítař*
ščítiti sě, -cu, -tíš sě ned. *štítit se; červenat se*
ščítný adj. *štítový:* vladař štítný *správce štítů, zbrojíř (?)*
ščítovníkový adj. *štítařský:* za bydlišti štítovníkovými štítařů
ščítový adj. ze ščít: hýbanie ščítové hýbání štíty
ščítroba v. tščí
ščívalník m. *švec, obuvník*
ščívati, -aju, -áš ned. *štvát, honit (?):* kázachuť mě se psy štívati
ščkanie, -ie n. *štkaní*
ščkáti, ščikati, -aju, -áš ned. *škubat, trhat, uštipovat:* tehdy jeho učedníci ščkachu klasy; *štkát*
ščmel, čmel, štimel m. *čmelák*
ščovík v. ščěvík
ščpavý adj. *čpavý*
ščpieti; čpieti, -p'u, -píš ned. *čpět*
ščrbivý, ščerbivý adj. *děravý, štěrbatý*
ščuju v. ščváti
ščuka, ščika f. *štika*
ščúr, ščír m. *štír*
ščúrek, -rka m. *štírek, škorpion*
ščúrový, štírový adj. *štíra, štíří;* vzeštie štírové vzejití Štíra (souhvězdí)
ščvánie, -ie n. *štvaní*
ščváti, ščuju, štiji, -ješ ned. *štvát, poštvávat:* (pes:) když zloděje v domě čiji, štěkáním naň lidi štiji
šebrynek, šebřinek, -nka, -nku m. *kejkl, podvod*
šed m. *šedivec (?):* starý šed vykládá si Písmo po svém (v. též šád; srov. šiet)
šed, šedši v. jíti, jdu
šedesátý čísl. *šedesátý; šedesáterý*
šělata pl. n. *varlata (?)*
šelemnost, -i f. *šelmovství, lotrovství, zlotřilost, špatnost; surovost; bestiálnost*
šelemný adj. *šelmí; lotrovský*
šeli, šeleš v. sláti
šelma f. *šelma, dravec; darebák; mor, morová rána*
šelmovánie, -ie n. *počínání si jako šelma* (v. t.); *nadávání šelem (?)*

šelmovati, -uju, -uješ ned. *nadávat někomu šelem, lotrů*
šenk m. *číšník* (u dvora), *vyšší dvorní hodnostář mající dozor nad nápoji; čepování*
šenkovánie, -ie n. *šenkování, čepování, nalévání*
šenkovati, -uju, -uješ ned. *čepovat, nalévat*
šenkový adj. ze šenk: mistr šenkový
šenktyš, -ě m. *nálevní stůl*
šeplati, -u, -eš ned. *šeplat, šišlat*
šepmistr m. *kutnohorský konšel*
šept m. *šeptání, šepot*
šeptač, -ě, **šeptanec,** -ncě m. *našeptávač*
šeptavý adj. *šeptaný, řečený šeptem*
šeradně, šeredně. šeřadně, šeřědně adv. *šeredně, ošklivě ohavně, hanebně*
šeradnost, šerednost, šeřadnost, -i f. *šerednost, ošklivost*
šeradný, šeredný, šeřadný, šěřědný adj. *šeredný, ošklivý*
šeradstvie, šeřědstvie, -ie n. *šerednost, ošklivost, ohavnost; špína, nečistota*
šerm m. *šálení; potyčka*
šerméřstvo n. *uhýbání, šizení, klamání*
šermicě, -ě f. *boj, šarvátka*
šermovánie, -ie n. *spor, hádka; šarvátka; šermování*
šermovati, -uju -uješ ned. *hádat se, přít se o co;* (proti čemu) *dělat výpady, napadat co; šermovat*
šěrý, šerý adj. *tmavý, šedivý;* mnich šerého zákona, šerý mnich dominikán; *ničemný, k ničemu; jasný:* od povětřie barvu šerú má blýskanie
šěř, -i f. *hrubé šedé plátno, hrubý šedý oděv*
šěřad-, šěřěd- v. též šerad-
šeřědenstvie, -ie n. *šerednost; mrzkost, hanebnost; nečistota*
šeřěditi, -z'u, -díš ned. *činit šeredným, ošklivým*
šeřědník m. *ohyzda,ohava*
šeřina f. *šedivý, tmavý oděv (?):* jiní (mniši) v šeřině vlčaté, na trepkách
šestdesát, -i čísl. *šedesát*
šesterní, šesterný čísl. *šestinásobný*
šesterník m. *stará dutá míra, šestina* (asi ½ l): vezmieše dva beráncě a oleje šesterník
šestineděle, -e n. *šestinedělí*
šestinedělnicě, -ě f. *šestinedělka*
šestmezcietma, šestmedsietma, šestmedcítma, šestmecítma čísl. *šestadvacet*
šestýmezdsietmý, šestmezcietmý, šestmedsietmý, šestmedcítmý čísl. *šestadvacátý*
šestýnádstý, šestýnádctý, šestnádstý, šestnáctý čísl. *šestnáctý*
šešel, -e m. *chochol*
šešelina, šošolina f. *šešulka, chocholka*
šetelný adj. *chocholatý, chlupatý (?)*
šetřiti, -řu, -říš ned. (čeho) *šetřit co, dbát čeho, na co;* (koho) *hledět na koho, pozorovat koho; mít ohled na koho*
ševčík, ševčíček, -čka m. *švec, švícko*
šibal m. *šibal; podvodník*
šibalník m. *podvodník, prohnaný člověk*
šibalský adj. *podvodný, šejdířský*
šibalstvie, -ie, **šibalstvo** n. *šibalství, chytráctví; podvodnictví, lotrovství; podvod; sekta, odtržená skupina*
šiblinkovati, -uju, -uješ ned. *získávat, lákat, navnaďovat (?)*
šibřiti, -řu, -říš ned. *nuzovat, třít nouzi*
šidlář, -ě m. *výrobce šídel*
šidliti, -ľu, -líš ned. *bodat*
šied v. šiet
šielenie, -ie n. *šálení, klam*

šielenost, -i f. *šílenost*
šieliti, -ľu, -líš dok. *učinit šíleným, zbavit rozumu*
šiet, šied m. *stařec, kmet* (srov. šed)
šietnost, -i f. *kmetství, stařectví*
šietný, šietý adj. *kmetský, stařecký:* v šietém věku; baba šietná stařena
šíjě, -ě f. *šíje, krk;* pod šíjí *pod trestem smrti; hrdlo u láhve; chodba, průchod*
šijka f. *malá šíje, krček*
šik m. *řád, způsob, pořádek*
šikl m. *siklus* (židovská měnová jednotka): vyplatichu jej pěti šikly té váhy střiebra
šikovánie, -ie n. *seřazování; řízení, vedení*
šikovaný adj. *sešikovaný, seřazený*
šikovati, -uju, -uješ ned. *řadit, seřazovat; posílat;* (koho na koho) *navádět, popouzet koho proti komu*
šilink m. *peníz, šilink; výprask, veřejné mrskání*
šilinkovati, -uju, -uješ ned. *mrskat, bít, bičovat; trápit*
šimavý adj. *burácející, hučící:* větruóv šimavá búřě hučící vichřice
šiměnie; šiměti v. šuměnie; šuměti
šimoněnec, -ncě, **šimoník, šimonita** m. *následovník Šimonův, simoniak, svatokupec*
šimonstvie, -ie n. *simonie, svatokupectví*
šínař, -ě m. *výrobce tyčí, obručí, kování*
šindelný adj. *na přibíjení šindelů:* šindelné hřebíky
šínek, -nka, -nku m. *tyčka, prut:* střiebro v šínky leji
šinúti, -nu, -neš ned. *hýbat, pohybovat, postrkovat;* šinúti sobú odcházet; - šinúti sě *šinout se, ubírat se, směřovat;* dok. (na koho) *vrhnout se, skočit*
šíp m. **šípa** f. *šíp*
šipišče, -ě n. *násada u šípu*
šípiti, -p'u, -píš ned. *střílet šípy*
širocě adv. *široce, široko;* stojie sebe širocě daleko od sebe; *obšírně, důkladně, podrobně, obsažně;* široce sčasten hluboce, velmi šťastný
širokost, širost, -i f. *šíře, šířka, rozsáhlost, rozlehlost*
široký adj. *široký, rozsáhlý;* široká rada *dobrá rada;* širšie rada lepší (jiná, další)
šířě, -ě f. *rozsáhlost, rozlehlost, šířka:* potok jest šíři za míli je široký (zšíři) asi míli; širé moře
šířiti, -řu, -říš ned. *šířit, rozšiřovat; šířit se, mluvit podrobně:* šířiti co v řěči šířit se o něčem, široce, obšírně vykládat; šířiti řěči o čem rozvádět řeč, obšírně mluvit; - šířiti sě *šířit se, rozšiřovat se; zvětšovat se;* (v čem) *bohatnout čím, získávat co*
šiška f. *knedlík*
šitie, -ie n. *šití; našitá, vyšitá ozdoba*
škabryně pl. f. *kalhoty (?)*
škapa f. *herka*
škapilý adj. *který pozbyl sil, odvahy, bojácný, zchátralý;* (Zikmund) lek sě Turkóv, muž nesmělý, jakti vlkóv pes škapilý (srov. zškapěti)
škapléř, škapuléř, -ě m. *škapuliř, část mnišského roucha s otvorem pro hlavu*
škared- v. škařěd-
škarpál m. *střevíc*
škartička f. *lístek papíru*
škaryant m. *biřic, pochop*
škaryantský adj. ze škaryant: *biřický:* chceš být maršálkem škaryantským v pekle
škařědě, škaredě adv. *škaredě, ošklivě*
škařěditi, -z'u, -díš ned. *kálet, znečišťovat:* ten dóm, v němž ožil, škařědě znečišťuje (přech. přít.)
škařědost, -i f. *šerednost, ohavnost; poskvrněnost, poskvrna*
škařědstvie, -ie, **škařědstvo** n. *nečistota, kal, neřád*
škařědý adj. *škaredý, ošklivý*
škebránie, -ie n. *škemrání; nářek, úpění, bědování*
škabrati, -řu, -řeš ned. *škemrat; reptat*

škeřěpina, škeřipina, škeřopina f. *skořepina* (v. též skořépka; škořépina)
škeřiti, -řu, -říš ned. *šklebit, křivit:* škeřiti ústa; - škeřiti sě *ušklíbat se, šklebivě se smát*
šklubati v. skústi
škoda f. *škoda, poškození;* svú škodú sobě na škodu, k své škodě; na českú škodu Čechům na škodu, aby Čechům škodili; škody hledati hledat, jak uškodit; dávati na škody na lichvu
škódcě, -ě, **škoditel,** -e m. *škůdce*
škoditi, -z'u, -díš ned. *škodit;* škodí mi je mi něco, jsem nemocen
škódka f. *malá škoda*
škodlivě, škodně, škodno adv. *škodlivě, ke škodě, na škodu; škodně, ztrátově; bezvýsledně, zbytečně*
škodlivost, -i f. *škoda, poškození*
škodlivý adj. *škodlivý, škodící, poškozující:* škodlivý člověk škůdce; *zhoubný*
škodník m. *škůdce*
škodno v. škodlivě
škodnost, -i f. *škodlivost, zhoubnost*
škodný adj. *škodící, škodlivý;* (z čeho) *tratící* (co)
škola f. *škola; synagóga*
školastika f. *scholastika;* vidopis školastiky dějiny scholastiky
školní, školný adj. *školní:* mistr školní, školný správce školy; *scholastický;* zpodst. m. *učitel, učenec*
školník m. *žák; učitel; správce školy; učenec*
školský adj. *školský, školní;* školská postava studentský zevnějšek; student, žák
škop[1], **skop, škopec,** -pcě m. *skopec*
škop[2] m. *škopek, káď*
škopový adj. *skopový*
škořěpina, škořipina, škořupina f. *skořepina* (v. též skořépka: škeřěpina)
škořicě, -ě f. *skořice*
škorně, -ě f. *hrubá selská bota*
škrábanie, -ie n. *dobírání si, vysmívání*
škralúp m. *škraloup; provinění, úhona, pohana*
škravada, škrovada f. *svár, různice, roztržka*
škravadlivý adj. *svárlivý*
škrhet, škrht v. skrhet
škrhytnúti, -nu, -neš dok. *načrtnout, načmárat*
škriba m. *písař, vzdělaný člověk (?)*
škrovada v. škravada
škřěhot; škřěhtánie; škřěhtati v. skřěht; skřěhtánie; skřěhtati
škřěk; škřěk- v. skřěk; skřěk-
škřěm-; škřět v. křem-; skřěht
škřidla f. *deska, destička, plát, plech; břidlice, kámen:* vzemši rychle přěostrú škřidlu i obřezala kožku lóna syna svého (srov. škudla, štrudla)
škřidlicě; škřietek; škříně v. skřidlicě; skřietek; skříně
škřínka f. *skříňka, truhlička, schránka*
škřípěti v. skřípěti
škudla, skudla f. *plech, plíšek, destička* (srov. škřidla, štrudla)
škvařidlo n. *pánev (?):* kosti mé jakžto na škvařidle rozškřvěly sú sě
škvrniti; škvřieti (sě); šlahánie v. skvrniti; skvřieti (sě); sahánie
šlachtata f. *dobytčí porážka, jatky*
šlajférna f. *brusírna*
šlak m. *stopa, šlépěj*
šlakovati, -uju, -uješ ned. *stopovat, slídit*
šlapati, -p'u, -peš ned. *šlapat; podupávat, rozdupávat, ničit*
šlápějě, šlépějě, šlépěj, - ě f. *šlépěj*
šlapiti, -p'u, -píš ned. *šlapat*

šle pl. f. *koňský postroj, chomout a postraňky; biskupský plášť*
šlechetenstvie, -ie n. *ušlechtilost, statečnost*
šlechetně adv. *ctně, statečně*
šlechetnička f. *vznešená žena*
šlechetník m. *vznešený muž*
šlechetnost, -i f. *ctnost, ušlechtilost*
šlechetný adj. *vznešený, šlechtický; ctný, počestný; ušlechtilý; statečný*
šlechta f. *ušlechtilost; šlechetný duch, šlechetná duše; urozenost; šlechta, šlechtický stav, šlechtici:* přirozený svú šlechtú urozený; m. *šlechtic*
šlechticový, šlechticěvý adj. *šlechtický*
šlechtičí, šlechtilý adj. *vznešený, ušlechtilý*
šlechtiti, -cu, -tiš ned. *činit ušlechtilým; šlechtit, zdobit*
šlépěj(ě) v. šlépěje
šlépějka f. *malá šlépěj, stopa*
šlojieř, -ě m. *šátek na hlavu, závoj*
šlojieřek, -řka, -řku, **šlojieřík** m. *šáteček na hlavu, závojík*
šlu, šleš v. sláti
šmáha; šmakati v. smaha; smakati
šmakavý adj. *tápavý, nejistý*
šmatánie, -ie n. *mlha (?):* tmy a šmatánie učinily sú sě nad jeskyní
šmatati, -aju, -áš ned. *hmatat*
šmatlati, šmětľu, -leš ned. *motat se, pajdat, kulhat; žvanit, tlachat*
šmatlavý adj. *žvanivý, breptavý, tlachavý*
šmejd m. *drobné zboží mosazné a měděné*
šmejkati v. smýkati
šmelc, -u, -ě m. *smalt, email*
šmelcovati, -uju, - uješ ned. *smaltovat*
šmětiti, -cu, -tíš dok. *hmátnout*
šmětľu v. šmatlati
šmrt m. *pekelník (?): na, čerte,* šmrte a ďáble a šatane, mějž v nás plnú svobodu
šmuchavý adj. *čmuchavý, slídivý, zvídavý*
šnek m. *točité schody*
šnóra; šnórka f. *šňůra; šňůrka, tkanička*
šňupka f. *štulec*
šorc, -ě m. *drátěná rytířská zástěra; široká slavnostní zástěra*
šos m. *daň (z domu, z pozemku), poplatek:* plodie šosy, k tomu berně, zlodějiť jsú, pravímť věrně
šosnéř, -ě m. *výběrčí daní*
šosovník m. *kdo má zdaněný majetek, kdo z něho platí daň, poplatník*
šošolina v. šešelina
šošovicě, -ě f. *čočka*
špalek, -lka, -lku m. *špalek;* v lútky a špalky budú hráti s loutkami a špalíčky (narážka na kostelní obrazy a sochy)
špatník m. *zbabělec*
špatný adj. *špatný, nedobrý:* špatnou chuti dávati nemít dobrou chuť
špeh m. *dozor, dohled*
špehéř, -ě m. *zvěd, vyzvědač; slídič, pozorovatel*
špehovati, -uju, -uješ ned. *špehovat, slídit; pátrat, zkoumat, sledovat*
šperk m. *šperk; lákadlo*
šperkovánie, -ie n. *zdobení se šperky*
šperkovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zdobit se šperky*
špetnúti, -nu, -neš dok. *šeptnout, promluvit*
špicě, štpicě, stpicě, -ě, **štpička, stpička** f., **špic,** -ě f. i m. *špice, špička:* anoť toho čert právě jako na špičce podává; *ostří; dlouhá špička u bot; čelo vojska*
špielati v. spielati

špihovati, -uju, -uješ ned. *zásobovat* (v. též špižovati)
špich m. *dřez, kbelík, hrnec, štoudev*
špíla, -y, **špíle, spíle,** -e f. *žert, hříčka:* bez špíle bez žertu; *hra*
špílenie, spílenie, -ie n. *žertování*
špíleti, spíleti, -eju, -éš ned. *žertovat klamat;* (kým) *tropit si žerty z koho, mít za blázna*
špílman m. *herec*
špílný adj. *žertovný*
špís m. *kopí*
špitál m. *hostinec, dům pro pocestné; nemocnice; chudobinec* (v. též ospitál)
špitální adj. *nemocniční*
špitálník m. *člen řádu templářů*
špížě, -ě f. *proviant, zásoby potravin; potraviny, potrava*
špižérna, spižérna, špižierna, spižierna f. *spižírna, zásobárna*
špižierní adj. *zásobovací:* vóz špižierní
špižieř, -ě m. *správce zásob, spíže:* chlební špižieři
špižovati, -uju, -uješ ned. *zásobovat; ukládat, uskladňovat* (v. též špihovati)
špot m. *posměch, výsměch:* vy se nám vysmieváte špoty z nás majíce jsme vám na posměch
šprechéř, -ě m. *mluvčí, řečník*
šproch m. *průpověď*
šprýmovati, -uju, -uješ ned. *šprýmovat, žertovat; nevhodně mluvit*
šprýmovný adj. *šprýmovný, žertovný; nevhodně mluvící:* utrhač šprýmovný, klevetný, mnohomluvný
špúlák m. *tulák*
špúlati sě, -aju, -áš sě ned. *potulovat se*
špunt m. *zátka; otvor pro zátku*
šrámek, -mka, -mku m. *malý šrám, malá jizva*
šrámovina f. *šrám; trhlina:* šrámovina zdi
šrámovitý adj. *zjizvený, zmrzačený (?)*
šraňk m. *závora, mříž, ohrada*
šrotovati, -uju, -uješ ned. *těžce pohybovat, strkat*
šťa- v. ščа-
štáf m. *kus, díl*
ště- v. též ště-
štemfl m. *podpora*
štěnicě v. stěnicě
štercéř, -ě m. *povaleč (?):* ne vožralým štercéřuóm
štercovati, -uju, -uješ ned. *potulovat se, chodit po žebrotě (?)*
štěstie v. sčestie
šti-, ští- v. též ščі-, ščí-
šticě v. kčicě; tščicě
štiji v. ščváti
štilec, -lcě m. *štulec*
štimel v. ščmel
Štíropeň, -pně m. *Štír* (souhvězdí)
štítroba v. tščí
štok m. *kláda, břevno; hrubý stůl*
štóla, štůla f. *štóla* (dlouhý úzký pruh látky, který nosí kněz při některých obřadech)
štolovánie; štpicě, štpička v. stolenie; špicě
štrafovati, -uju, -uješ ned. *trestat, plísnit, kárat, tupit; projíždět (jako stráž), činit nájezdy*
štros, štrus, stros, strus m. *pštros* (srov. pštrosový)
štrosový v. *pštrosový*
štrudla f. *deska, plát, plech, plíšek* (srov. škřidla, škudla)
štrych m. *čára* (srov. strych)
štukverk m. *ozdobná stavební práce*

štůla v. štóla
šturm m. *útok:* šturm opustiti *udeřit útokem, zaútočit; poplach*
šturmovánie, -ie n. *útočení, útok; zvoněni na poplach*
šturmovati, -uju, -uješ ned. *útočit, hnát útokem; zvonit na poplach*
štver- v. čtver-
šuba, čuba f. *kožich, kožešinový plášť nebo kabát*
šúlati sě, -aju, -áš sě ned. *těkat, potulovat se, potloukat se; šourat se*
šuměnie, šiměnie, -ie n. *šumění*
šuměti, šiměti, 3. sg. -mí ned. *šumět, hučet*
šupina f. *šupina; osten*
švekr; švekrušě v. svekr; svekra
švihavý adj. *švihající*

#T, Ť

-ť část. *zdůrazňuje slovo, ke kterému se připojuje:* jemu dávají a mněť nikdy nedadie, a játť dělám jako on; kdyžť sě tak líbí krása a sličnost zdejšího světa; spojovací část. (příčinná) neboť vždyť: Pane, spas ny, hynemť; doufaj, synu, odpúštějíť sě hřiechové tvoji
ť dat. zájm. *ty* (v. t.)
tabart v. tapart
táčěti, -ěju, -ieš ned. *Iotáčet, obracet*
tady, tadyž adv. *tady; tak, takto, tím způsobem*
tafat, taffat m. *taft (?):* sukničky s hedvábím, tafatem premované
táflovánie, -ie n. *podlaží, podlaha*
táhnujúcí adj. *plazící se:* hmyzajících třie sú národové: táhnujície jakožto črvové…
táhnúti, tiehnúti, -nu, tiehneš (impf. tiehniech, aor. táh, těže, příč. čin. táhl, tiehli, přech. min. táh, tiehši) ned. *táhnout, vytahovat;* (nač) *usilovat oč, zasazovat se oč:* na to všěchny tiehniechu o to všechny usilovaly; táhnúti na svú mísu na svou stranu, na svůj prospěch; - táhnúti sě, tiehnúti sě *brát se, blížit se;* (nač) *dovolávat se čeho, spoléhat nač; usilovat oč, zasazovat se oč;* (k čemu) *směřovat, tíhnout* (v. též netáhnúti)
tajemně adv. *tajně; mlčky*
tajemnicě, -ě f. *tajemnice, důvěrnice:* (Čest) plášč svój poslala po svéj největčie tajemnici, jiežto jméno bylo Opatrnost
tajemník, tajník m. *tajemník, důvěrník, sekretář*
tajemný adj. tajný
tajemstvie, tajenstvie, -ie n. *tajemství, tajnost; mlčení; zjevení*
tajeně adv. *tajně, v tajnosti*
tajený adj. *tajný*
tajiti, -ju, -jíš ned. *tajit;* - tajiti sě *skrývat se, tajit se*
tajna f. *část katolické mše před* tzv. *prefací, při níž se kněz modli tichou modlitbu* (círk.)
tajnicě, -ě f. *skrýš, ústraní; sklep, komora; tajemství;* Tajnicě svatého Jana Zjevení sv. Jana, Apokalypsa (bibl.)
tajnička f. *komůrka, cela*
tajník v. tajemník
tajné, -ého, **tajno** zpodst. n. *tajné místo*
tajnost, -i f. *tajemství*
tajný adj. *tajný, skrytý; který dovede něco utajit; úskočný, lstivý*
tak, take, takež, takéž, takéže, tako, takož adv. *právě tak, stejně, takovým způsobem, podobně*
takměř adv. *téměř*
takost, -i f. *souhrn vlastností, jakost (?)*
takově adv. *tak*
takovýž zájm. *právě takový*
taký(t), takýto, takýž(e), takýžť zájm. *takový, právě takový*
tal, tál, -i, **tále**[1], -e f. *zástava, záloha, záruka:* v táli *v zástavě, jako zástava;* v táli daný daný do zástavy
talácenie, -ie n. *trmácení*

talácěti sě, -ěju, -ieš sě ned. *trmácet se; toulat se*
tále[2], -e f. *řeč, pověst, vypravování, příběh:* (král), o němž tak bohatú táli tento pústenník pravieše
taléř, -ě m. *talíř*
tálný adj. z tal: *zástavní, daný do zástavy*
talov m. *hnis*
tamarind m. **tamarinda** f. *tamarind; tamarinda* (tropický strom)
tame, taméž, tamo, tamož, tamto adv. *tam*
tancovnicě, tanečnicě, -ě f. *tanečnice*
tancovod, tancovódcě, -ě m. *pořadatel tance, předtanečník*
tancový adj. *taneční:* tancová panna tanečnice
tant m. *žvanění; marnost, zbytečnost, malichernost, nicotnost*
tantéř, -ě m. *žvanil; podvodník*
tantovánie, -ie n. *podvádění, šizení*
taritovati, -uju, -uješ ned. *podvádět, šidit*
tanúti, -nu, -neš ned. *objevovat se, vyvstávat:* tanúti na mysl přicházet na mysl
tanutie, -i *e*n. *hnuti mysli, vnuknutí*
tápač, -ě m. *tonoucí, trosečník*
tápanie, -ie n. *bloudění*
tapart, tabard, capart m. *vojenský nebo akademický plášť; plášť s dlouhým pruhem splývajícím vzadu na zem; chatrný žebrácký oděv*
tápati, -aju, -áš ned. *topit se, tonout:* ješto tápaji na moři; *klesat, zapadat*
tarantovati, -uju, -uješ ned. *toulat se (?.):* tarantoval s pytlem po ulicéch
taras m. *násep, bašta; ochranná střecha, kryt*
tarasnicě, -ě f. *druh obléhacího děla*
tarasovati, -uju, -uješ ned. *vytvářet překážku; opevňovat, ohrazovat*
tarč, terč, -ě m. **tarčě, terčě,** -ě f. *malý štít*
tarmarčiti, -ču, -číš ned. (čím) *kupčit, obchodovat*
tarmarčník m. *vetešník*
Tater m. *Tatar*
tatarský adj. *tatarský*
tauš v. túš
tázanie, -ie n. *tázání, otázka; pátrání*
tázati, tiežu, -eš ned. (oč, o čem) *ptát se, tázat se:* tieži já tebe; *žádat:* co mne o tom máš tázati?; - tázati sě (s kým) *radit se;* o to sě nic netázavše o tom se nic neradivše, bez porady, bez průtahu
tazovati, -uju, -uješ ned. (koho) *vyslýchat*
taženie, -ie n. *natažení, napnutí*
tba f. *starost, péče*
tbánie, -ie n. *pečlivost*
tbanlivě, tbavě adv. *pečlivě*
tbáti, tbaju, -áš ned. (na koho, o koho) *dbát o koho, starat se, pečovat o koho;* (čeho) *dbát, všímat si čeho*
tbavý adj. (k čemu) *dbalý čeho*
tčbán v. čbán
tčiecí adj. (v čem) *zaražený, vetknutý do čeho, tkvící v čem, čnící*
tčieti, tču, tčíš ned. *tkvít, zůstávat, zadržovat se:* v svatého Jana húní šípi tčiechu
tdy v. tedy
téci, teku, tečeš ned. *téci, plynout; běžet, běhat, utíkat, pobíhat; útočit;* - téci sě *běhat se, pářit se:* klisicě sě teče a ořem pojímá se
tečenie, -ie n. *tok*
teď adv. *zde, tady*
tedě adv. *teď, nyní*
tedy, tdy adv. *tedy, tehdy*
těhař, -ě m. *pracující člověk; rolník*

těhařstvie, -ie n. *práce (zvl. polní); rolnictví*
tehda, tehdy, tehdyť adv. *tehdy; tedy*
téhodný adj. *týdenní:* (ten svátek) slovieše hod téhodný (srov. týdnový)
tejměř v. téměř
tejný adj. *tajný*
tější v. též*ký*
těkač, -ě m. *běžec* (v. též těkař)
těkačka m. *poslíček*
těkánie, -ie n. *běhání, pobíhání; útěk*
těkař, -ě m. *rychlý jízdní posel; potulný student, vagant* (v. též těkač)
těkati, -aju, -áš ned. *běhat, pobíhat (sem a tam); rozbíhat se, utíkat; toulat se; těkat:* v rozbrojích zevnitř jich mysl těká; - těkati sě *běhat se, pářit se; střečkovat*
těkavý adj. *sem tam pobíhající, neklidný; toulavý:* nynější vdovy těkavé
teklivý adj. *propouštějící vodu:* střěcha teklivá *děravá; oteklý, zduřelý*
tekúcí adj. *tekoucí;* země mlékem a strdím tekúcí oplývající
tekutina f. *kapalina, voda:* tekutiny z tvé studnicě
tekutý adj. *tekoucí;* studnicě tekutá *s pramenitou vodou;* střecha tekutá děravá
telák m. *pasák telat; hlupák, lenoch*
tělce, tielce, -ě n. *tílko, tělíčko*
telcový adj. *telecí*
telček, -lečka m. *telátko*
tele, -ete n. *tele;* vodné tele vodnatelnost
telec, -lcě m. *tele; kolouch*
tělenstvie, tělesenstvie, tělestvie, -ie n., **těles(t)nost,** -i f. *tělesnost, tělesná podoba; hmotnost*
tělesně, tělestně adv. *tělesně;* poznati koho tělesně mít pohlavní styk s kým; *hmotně, skutečně; smyslově, v konkrétním smyslu*
tělesní, tělesný, tělestný adj. *tělesný; hmotný, skutečný, smyslový;* múdrost tělesná světská; v tělesných úřadech světských
telicě, -ě f. *kravka*
telma, telmicě, -ě f. *pytlík, tobolka*
tělný adj. *tělesný; tělový, barvy jako tělo*
tělo n. *tělo; těleso*
témě, tiemě, -ene n. *temeno*
témenec, týmenec, -ncě m. **temenišče,** -ě n. *pramen, studánka; mokřina, bažina:* plno bahen a jezer a týmencóv
téměř, téjměř, téřměř, téžměř adv. *téměř, skoro; spíše; stejně*
temnicě, -ě f. *temnota; temně místo*
temnost, -i f. temnota
temný, tempný adj. *temný, tmavý; nejasný, nesrozumitelný*
temple, -e f. *svatyně velechrámu*
templský (dvojslab.) adj. *templářský*
tempný v. temný
tenato, teneto n. *síť; tenata*
tenče adv. *tence; řídce*
tenčiti, -ču, -číš ned. *tenčit; ředit, zřeďovat*
tenetář, -ě m. *výrobce tenat*
tenetce, -ě n. demin. z teneto: *síťka*
tenetčí adj. z tenetko: diela tenetčieho síťkovaného
teneto v. tenato
tenký adj. *tenký; hubený, řídký, slabý:* tenké pivo
tenže, tenž zájm. *tentýž, týž, právě ten, ten tedy, ten pak;* v tomž hned; tiemž proto; právě tak, stejně; v tuž dobu tehdy, tu
tepati, -p'u, -peš ned. (koho) *tepat, bít, tlouci; pobíjet, zabíjet;* - tepati sě *bít se, bojovat, zápasit:* jeho kolena třasúce sě tepiešta sě v hromadu narážejí o sebe (v. též teti)

těpati v. tiepati
těpělý, tepilý adj. *ztepilý, štíhlý*
těpiti v. tiepiti
teplicě, -ě f. *teplá pramenitá voda;* pl. *teplé lázně*
teplost, -i, **teplota** f. *teplost, teplo*
teplý adj. *teplý; ohřátý:* když jest člověk syt a tepl v teple
tepróv, tepruv, teprú, tepruva, teprvú adv. *teprv*
tepu; tep'u v. teti; tepati
tepúcí, tepujúcí adj. *tepoucí, bijící*
tercí, tercia, tercie, -ie f. *jedna z církevních modliteb, tzv. hodinek*
terč, terčě v. tarč
terebincový, terebintinový, terebintový, terebintský adj. *terpentýnový:* najdražšie jest rezina terebincová; olej terebintinový
terebinkt, terebint m. *terebint* (keř pěstovaný kolem Středozemního moře, z jehož pryskyřice se vyrábí terpentýn)
teřich m. *břicho*
teřicháč, -ě m. *břicháč*
těřiti, -řu, -říš ned. *běžet, běhat;* (po kom) *pronásledovat někoho:* když utiekali sú, těřil po nich až do města Krakova
téřměř v. téměř
tesač, -ě, **tesák** m. *tesař; kdo tesá, kameník:* tesači kamení
tesaný adj. *tesaný, otesaný, vytesaný:* slúpové z kamene tesaného
tesař, -ě m. *tesař; aedil* (římský úředník)
tesec, -scě m. *kameník:* kamene tesci
teskle, tesklivě adv. *tesklivě, teskně*
tesklenie, -ie n., **tesklivost,** -i f. *tesknota, stesk*
teskliti, -ľu, -líš, **teskniti,** -ňu,.-níš ned. *být tesklivý, být naplněn steskem; rmoutit se;* teskliti sobě *mít stesk*
tesklivo, teskno adv. *teskno, tesklivo, truchlivo, smutno*
tesklivý, tesknivý adj. *tesklivý, truchlivý, smutný, zarmoucený*
tesknost, -i f. *tesknost, stesk, truchlivost, smutek, zármutek, hoře, žal:* dojíti tesknosti upadnout do smutku; *soužení, trápení; omrzení, nuda:* zjednati tesknost komu čím omrzet, znudit koho; *nechuť, rozmrzelost, omrzelost; nesnáz, svízel*
tesknúti, -nu, -neš ned. (sobě) *stýskat si*
tesknutie, -ie n. *stesk, truchlivost, smutek; soužení, trápení*
teskný adj. *smutný; mrzutý, obtížný*
těs(k)ný adj. *těsný*
teslík m. *sekyra, teslice*
test, tsti, testi, testě, cti, ctě m. *tchán:* cti svému povědě; syn ctě mého; f. *tchyně*
těščiti, -šču, -ščíš ned. *tlačit, mačkat*
těšený adj. *utěšený*
těšitedlný (čtyřslab.) adj. *útěšný, potěšující, milý*
tet zájm. *ten:* tet mládec; pro tet skutek
tetčený, tětěný adj. z tetka, teta: bratr tetčený syn tety, bratranec z tetiny strany
tetčic, -ě, **tetěnec,** -ncě m. *tetin syn, bratranec*
tetěně, tetieně, -ěte n. *tetino dítě*
tetéž adv. *často; poměrně často, častěji*
teti, tepu, -eš ned. *tepat, bít:* lehčějieť tepe dievčie ruka; *pobíjet, zabíjet* (v. též tepati)
tětivka f. *tenký opasek, pásek*
tetka f. *teta;* tetka božie tzv. svatá Trojice
tetřevný adj. *tetřeví*
tetřicě, -ě f. *proso:* vezmi sobě obilé a ječmen a bob a tetřici
teverný adj. *dvorný, uhlazený*
též zájm. *totéž*
též, téže adv. též, *také; stejně*

těžař, těžieř, -ě m. *obchodník, kupec*
těženie, -ie n. *výtěžek půdy, úroda; žeň, sklizeň;* těženie dědin obdělávání pozemků
těžený adj. *zužitkovávaný, vzdělávaný*
těžeti, -žu, -žíš ned. *těžit, dobývat užitek, mít zisk; pracovat, vyrábět*
těžieř v. těžař
těžieřka f. *obchodnice*
těžiti, -žu, -žíš ned. *obchodovat, vydělávat peníze:* kupečsky těžie vydělávají obchodem; *získávat;* (komu) *prospívat komu*
těžko (kompar. tiež, tieže, těžšie) adv. *těžko, ztěžka:* těžko umřieti s těžkými bolestmi
těžkost, -i f. *tíha, tíže; obtíž, obtížnost; potíž; těžkopádnost*
těžký (jm. tvar těžek, kompar. jm. těží, těžši, tieže, slož. těžší, tější) adj. *těžký; jsoucí na obtíž, obtížný, nemilý;* ľud těžký s těžkou zbrojí, těžkooděnci; těžká *těhotná; březí*
téžměř; tiehnúti v. *téměř; táhnúti*
tielce; tiemě v. tělce; témě
tiepati, těpati, -p'u, -peš ned. *nosit;* - tiepati sě *nosit se, brát se, ubrat se; potulovat se, toulat se:* ústy řieká (modlitby), ale duše jinde sě tiepá; tiepati sě po kupečstvích honit se po obchodech
tiepiti, těpiti, -p'u, -píš dok. *snést se, spočinout:* oči jeho típita na chudého spočinuly na chudém, zabloudily k chudému
tierati, -aju, -áš ned. *utírat*
tiesař; tiesař- v. ciesař; ciesař-
tieskn, tiesn (jednoslab.), **tiesň,** -i f. *tíseň, těžkost, nesnáz:* v tieskni; *tlačenice, těsně sevřená skupina, kordon*
tiež(e) v. těž*ko*
tiežiti, -žu, -žíš ned. *tížit;* - tiežiti sě *stávat se těžším*
tiežu, -eš v. tázati
tigris m. tygr
ticho n. *ticho;* z ticha potichu, tiše
tichost, -i, *tichota* f. *tichost, mírnost, jemnost; dobromyslnost; mlčenlvost*
tichý adj. *tichý; mírný, pokojný; pokorný, dobromyslný*
tirnúti v. trnúti
tis m. *tis; cedr*
tisan, tisúcník, tisícník m. *velitel tisíce vojáků*
tisk m. *tisknutí, tlak:* vidúce moc královu a tisk vojska jeho
tisknúti, -nu, -neš ned. *tisknout, tlačit, potlačovat, utiskovat;* - tisknúti sě *tlačit se* (v. též tiščěti sě)
tista, tistka f. *fena, čubka; nevěstka*
tisúc, -ě m. *tisíc*
tisúcník v. tisan
tiščěti sě, -ču, -číš sě ned. *tisknout se, tlačit se* (v. též tisknúti sě)
tišiti, -šu, -šíš ned. *tišit, utišovat;* - tišiti sě *utišovat se, utichat*
tižba f. *čižba* (v. též čužba)
tkáčě, -ěte n. *kdo nemá vlastní sídlo; tulák*
tkadlcovský (trojslab.), **tkadlcový** (trojslab.), **tkadlčí** (dvojslab.), **tkadlečný, tkadličí** adj. *tkalcovský*
tkadlicě, -ě f. *tkadlena*
tkadlnicě (trojslab.), **tkanicě,** -ě f. *tkanice, šňůrka; opasek, řemínek, řetízek*
tkajúcí adj. *těkající, toulající se, toulavý, nestálý*
tkánie, -ie n. *tkaní*
tkánka f. *tkanina*
tkaný adj. *tkaný, vytkávaný, protkávaný*
tkáti, tku, tčeš ned. *tkát:* pavouk tče své síti
tkáti sě, -aju, -áš sě ned. *toulat se, potulovat se:* Rubíne, kde sě tak dlúho tkáš?
tknúti, -nu, -neš dok. *dotknout se, zmínit se*
tknutie, -ie n. *dotknutí, dotek; zmínka*
tkýmati, -aju, -áš ned. *obcházet, potulovat se*

tkysati, -šu, -šeš ned. *dotýkat se; napadat*
tkysiti, -šu, -šíš dok. *popadnout, chytit; uhodit, praštit:* aneb tě túto palicí tkyši
tlačenie, -ie n. *šlapání*
tlačený adj. *tlačený, stlačený, šlapaný:* tlačeného prachu Kristovými nohami prachu, v němž šlapaly
tlačiti, -ču, -číš ned. *tlačit, potlačovat; mačkat, rozmačkávat; dupat, šlapat*
tlachač, -ě m. *tlachal*
tlamánie, tlampánie, -ie n. *tlachání, žvanění*
tlamati, tlampati, -aju, -áš ned. *tlachat, žvanit*
tlesk m. **tleskánie, tlesktánie,** -ie n. *tleskání, pleskání*
tléti, 3. sg. tlé ned. *tlít*
tlúci, tluku, tlučeš ned. *tlouci;* - tlúci sě *potloukat se*
tlúk m. *kyj, bidlo; tlouk, palice na tlučení, na pěchování*
tlukač, -ě m. *kdo tluče*
tlumač, tulmač, -ě m. *tlumočník, vykladač*
tlumačiti, -ču, -číš ned. *tlumočit; shromažďovat, hromadit*
tlustiti (sě), -ščU, -stíš (sě) ned. *zhušťovat (se)*
tlustost, -i f. *tloušťka*
tlustý adj. *tlustý; silný:* hlas tlustý silný, zvučný; *hustý*
tlúšč, tlúščě, -ě f. *tloušťka:* dvanádcte loket z tlúšči (v. též vztlúšči)
tma f. *tma; pluk, voj* (šest až třináct tisíc vojáků)
tmieti sě, 3. sg. -ie sě ned. *tmít se, zatmívat se, zatemňovat se*
tmíti, -m'u, -míš ned. (co) *černit, začerňovat, ztemňovat*
tmútiti v. smútiti
tobolicě, -ě, **tobolka** f. *tobolka; brašna*
tobú v. ty
točenicě, -ě f. *stuha*
točenička f. *stužka*
točenka f. *vysoký biret* (stočený z látky)
točený adj. *točený, stočeny, spletený*
točicí, točitý, ztočilý adj. *točitý, zatočený, stočený:* kotúči točití
točilivý adj. *vrtivý, vrtkavý; neklidný, neposedný*
točiti, -ču, -číš ned. *točit:* točiti mysľú přemítat, být na rozpacích; točiti sobú točit se, obracet se, klátit se; - točiti sě *točit se; snažit se;* (o něčem) *mluvit o něčem, starat se o něco*
točúš, točíš, totíž adv. *totiž, to je* (v. též čúš)
todě interj. *hle*
tok m. *tok, proud; vodní tok, řeka;* tok krve *krvotok; točení, otáčení*
tolikéž adv. *právě tolik, také tolik*
toliko, tolik adv. *tolik, toliko, pouze, do té míry, tak velice*
tolikokrát adv. *tolikrát*
toliký adj. *tak veliký, tak mnohý;* tolikýž právě tak velký
toliž adv. *tu, tehdy; tu teprve; tehdy teprve;* jeliž - toliž až když - pak teprve
Tóma m. *Tůma, Tomáš*
tóně, -ě f. *tůně; močál*
tonina v. tunina
topas, topaz, topazion, topazius, topazus m. *topas* (polodrahokam)
topazitový adj. *topasový*
topenicě, -ě, *topenička, topinka* f. *topinka (?)*
topiti, -p'u, -píš ned. *topit, utápět; zatápět, zaplavovat* (co); - topiti sě *topit se*
topořišče, -ě n. *topůrko; násada, násadec:* toho sviecna topořišče
toť toti, totiť interj. a adv. *hle, a to, totiž; zde; ovšem, zajisté, arci*
totíž, touš v. točúš; tuš
tovaryš, tovařiš, -ě m. *druh, společník; spojenec*
tovaryšiti, tovařišiti, -šu, -šíš ned. *důvěrně obcovat, stýkat se*
tovaryška, tovařiška f. *družka, společnice*

tovaryšstvo, tovařistvo, tovařišstvie, -ie, **tovařišstvo** n. *spolek, společenství, společnost; přátelství; svazek*
tovařišek, -ška m. *druh* (demin.)
tovařišie, -ie f. *tovaryšstvo*
tovaryšný, tovařišský adj. *družný, přátelský*
to věz, tověz adv. *totiž*
tož, tožť adv. *pak, tehdy, potom*
tracenie, -ie n. *utrácení*
tračec, -ččě m. *řetěz, řetízek, náhrdelník; opasek*
trajúcí v. trvajúcí
trak, trakař, -ě m. *trakař*
trakt m. *naříkavý nápěv, žalm* (?)
traktát m. *spis, pojednání*
trálivý v. trvanlivý
trank, traňk m. *nápoj (léčivý); vodička (na rány), tekutý lék* (srov. truňk)
trapec, -pcě m. *prorok*
trápenie, -ie n. *trápení, týrání, mučení; soužení, útrapy*
trápený adj. *trápený, mučený, týraný; trestaný*
tráta f. *ztráta* (v. též ztráta)
tráti v. trvati
tratiti, -cu, -tíš ned. *ztrácet; kazit, mařit, ničit;* - tratiti sě *ztrácet se*
trávati v. trvávati
trávcě, -ě m. *kdo stravuje své jmění, rozhazovač*
trávenie, -ie n. *otrávení; jed*
trávenina f. *jed, otravná látka*
trávený adj. *otravný, jedovatý*
travicě, -ě f. *tráva, travička*
tráviti[1], -v'u, -víš ned. *živit se, stravovat se; vynakládat*
tráviti[2], -v'u, -víš ned. *trávit, otravovat*
trávní, trávný adj. *travní:* květ trávní; *travou porostlý, travnatý*
trčěti, -ču, -číš ned. *trčet;* (táboři) jako muži před se trčeli postupovati, běželi
trdlo n. *trdlo, palice*
tré, -ho čísl. *tré, trojice; tři části, tři díly:* rozděliti sě na tré
trefiti sě, -f'u, -fíš sě dok. *zdařit se, povést se;* (do něčeho) *hodit se;* (nač) *přijít někam, dostat se někam*
trefný adj. *vhodný, příhodný, případný*
trefovati sě, -uju, -uješ sě ned. *přiházet se; hodit se*
trefujúcí sě adj. *příhodný*
tréhranatý, tříhranatý adj. *trojhranný*
tréletý adj. *tříletý*
trénásobně adv. *trojnásobně*
trepka f. *dřevák, trepka, pantofel:* bos chodí a na trepkách jako bosák; *nadávka nerozhodnému člověku, bačkora:* boj se téhož, trepko všetečná; pl. trepky *chůdy*
trepkař, -ě m. *kdo chodí v „trepkách“* (v. t.); *potupný název mnichů bosáků*
trérohý adj. *třírohý; rozdělený na tři části, trojdílný, trojitý*
trérožka f. *pánev stavěná přímo nad oheň:* (Pražěné řiekají) renlík za trérožku
treskcící, tresktajúcí adj. *trestájicí*
tresktač, -ě m. *karatel*
tres(k)tánie, -ie n. *kárání, pokárání; trest, trestání*
tresktaný adj. trestaný
tres(k)tati, -cu, -ceš ned. *trestat; kárat*
tresktavý adj. *káravý*
trest, trsti (jednoslab.), třsti, třti f. *třtina, rákos*
tréstka f. *malá třtina*

trestný adj. *třtinový, zhotovený ze třtiny; bambusový:* v trestném kyji ve třtinové (bambusové ?) holi
tretovati, -uju, -uješ ned. *šlapat, stoupat*
treverenský, trirský adj. *trevírský*
trézubý adj. *trojzubý:* háček trézubý
trh m. *trhnutí, pohyb; skulina, skrýš; obchod:* trh dieti *obchodovat;* trh rovný rovná míra; *koupě*
trhajúcí adj. *trhající, drásající*
trhánie, -ie n. *trhání, rvaní, drásání*
trhati, -aju, -áš ned. *trhat;* - trhati sě (na koho) *sápat se*
trhlena, trlena f. *potrhlice, ztřeštěná žena* (?)
trhlík, trlík, trlek m. *potrhlík, blázen, hlupák*
trhlost, -i f. *potrhlost, bláznivost*
trhlý adj. *potrhlý, bláznivý*
trhnúti, -nu, -neš dok. *vytrhnout*
trhnutie, -ie n. *trhnutí; tah figurkou na šachovnici:* pieškové jednostajné trhnutie mají stejné tahy, stejný způsob tahu
trhodějcě, -ě m. *trhovec*
trhoděnie, -ie n. *kupčení*
trhově adv. *kupecky, jako na trhu:* co jest již svatého Kristova, ješto oni (kněží) toho trhově nezcenili
trhovec, -vcě m. *obchodník, kupec, kramář*
trhovský adj. *obchodnický, kupecký, kramářský;* odpustky trhovské se kterými se kupčí, které se prodávají
trhovstvie, -ie n. *obchodování*
trhový adj. *kramářský*
triák; trirský v. *dryák; treverenský*
trk m. *pohyb, ruch, shon:* (lidé) jsú jako prostřěd Babylóna v světském trku
trkoliti, -ľu, -líš ned. *strkat, hnát*
trlek, trhlík; trlena v. trhlík; trhlena
trlena f. *potrhlice, ztřeštěná žena (?):* nejedna slove panna, a jsúc bláznivá trlena
trlicě, -ě f. *trdlice, nástroj k ručnímu lámání lnu, konopí*
trmáčeti sě, -ěju, -ieš sě ned. *pachtit se, plahočit se*
trn m. *trn; trnitý keř*
trnek, -nka, -nku m. *malý trn*
trníce, -ě n. *trní* (demin.)
trnie, -ie n. *trní; křoví*
trnka f. *planá hruška (?); nápoj z „trnek“*
trnúti, -nu, -neš ned. *trnout:* chodě sirdcem zavše tirnul trnulo mu srdce; *třást se, chvět se*
trocha, trochy adv. *trochu:* nedotekl sě jich i trochy oheň ani trochu, vůbec
trój čísl. *trojí*
trojiti sě, -ju, -jíš sě ned. *trojit se, dělit se na tři části*
trojně adv. *trojím způsebem:* viera v Písmu trojně sě béře
trojnost, -i f. *trojitost, trojdílnost*
trón m. *trůn*
tróska f. *struska* (odpad při opracování kovů)
troskotati (sě), -kocu, -ceš (sě) ned. *rozbíjet (se), drtit (se), lámat (se), ničit (se)*
trošky adv. *trochu, trošku*
trošt m. *útěcha, naděje*
troštovati, -uju, -uješ ned. *těšit, utěšovat*
trpedlenstvie, trpelenstvie, trpědlenstvie, -ie n., **trpě(d)livost, trpědlnost, trpedlnost** (trojslab.), -i f. *trpělivost, strpení*
trpě(d)livě adv. *trpělivě*
trpě(d)livý, trpědlný (trojslab.) adj. *trpělivý, shovívavý:* trpělivý odplatitel; *trpící*
trpějúcí adj. *trpící*
trpenie, trpěnie, -ie n. *trpění, trápení, utrpení, útrapy*

trpěti, -p'u, -píš ned. *trpět;* (koho, co) *snášet koho, co:* což nemóže ohně trpěti, vodú bude očiščeno; netrpím (bůh), by ty (Israel) smilnil; trpěti kříž *snášet utrpení na kříži;* s městem trpí plní všechny povinnosti, platí všechny městské poplatky
trpký adj. *trpký; zatrpklý; nepříjemný, odporný; těžký, obtížný, nesnadný*
trplivý adj. *vystavený utrpení (?):* Helias člověk byl podobný nám, trplivý
trpně adv. *stále, trvale*
trpnost, -i f. *trpělivost, schopnost trpět*
trpný adj. *trpělivý; kdo může trpět; kdo může být strpěn; hodný k čemu; povolný, poddajný; snášenlivý; pevný, stálý*
trpočiti, -ču, -číš ned. (koho) *pudit, táhnout; točit, otáčet, pohybovat; vléci, strhávat*
trstěný (dvojslab.), **třstěný, tiřtěný** adj. *třtinový, rákosový*
trstie (jednoslab.), **třstie, třtie,** -ie n. *třtinový porost; rákosí*
trstina (dvojslab.) f. *třtina*
trstinný (dvojslab.) adj. *třtinový*
trt, -i f. *tření; třenice, hádka:* já s tebú (tělo s duší) dávě sobě spolu trti
trúba f. *trouba, trubka:* k trúbě jíti jít za hlasem trubky; trúba ozdobných řěčí vychloubavé řeči
trubačí adj. *trubačský, trubačů;* trubačí hlas zvuk trub
trubicě, -ě f. *trouba, trubka*
trúbina f. *(hlásná) trouba*
trubky pl. f. *název židovských svátků:* hody, ješto v Starém zákoně sloviechu trubky
trubný adj. z trúba: v zvuku trubném; trubné hody tzv. trubky (v. t.)
trúbový adj. z trúba: zvuk trúbový
trúcěti sě, -ěju, -ieš sě ned. (oč) *vrážet narážet na něco; tlačit se k čemu* (?): trmácieše sě mezi jich rukama, a o dřvi sě trúcěje (srov. trútiti)
trud m. *námaha; dřina, práce; trápení, soužení*
truditi, -z'u, -díš ned. *trápit, rmoutit, zarmucovat;* (koho k čemu) *nutkat; štvát* (na lovu): truzený jelen; - truditi sě *namáhat se; obtěžovat se; trudit se, trápit se*
trudně adv. *namáhavě, pracně, těžce; špatně, bídně, uboze; unaveně, utrápeně, usouženě*
trudný adj. *namáhavý, těžký; nemocný, smutný, nebohý*
trudovatenstvie, -ie n., **trudovatina, trudovatost,** -i f., **trudovstvie,** -ie n. *malomocenství, lepra*
trudovatěti, -ěju, -ieš ned. *stávat se malomocným*
trudovatý, trudovatný adj. *malomocný*
truhla f. *truhla; skříň*
truchlavný adj. *truchlivý*
truchle adv. *truchlivě*
truchlivý, truchlý adj. *truchlivý, smutný:* vnitř mu odpověděl: Nemohuť vstáti, nebuď mi truchliv
truchlost, -i f. *truchlivost, smutek*
truksas m. *jídlonoš; stolník* (vysoký dvorský hodnoatář, který měl dozor nad kuchyní s hospodářstvím)
truňk m. *zapití, doušek; piti, pitka* (srov. trank)
trúp m. *špalek, pařez; chám, neurozený člověk; troup, hlupák; trubec*
trupec, -pcě m. *špalek, pařez; hlupák*
trupel, -ple m. *hromada, hmota, kus;* trupel s psí hlavú nemotora, hlupák
trus m. *utroušený kousek; výkal*
trúsiti, -šu, -síš ned. *trousit; vypouštět trus, kálet*
trútiti, -cu, -tíš ned. *tlouci; usilovat, naléhat; trudit, tížit:* bolest trútí (srov. trúcěti sě)
truzenie, -ie n. *trápení, utrpení, namáhání*
trvajúcí (trojslab.), **trajúcí** adj. *trvající, zůstávající; trvalý*
trvale (dvojslab.), **trvalivě, trvanlivě** (trojslab.) adv. *trvale, vytrvale*
trvalivý, trvanlivý (trojslab.), **trálivý, trvalý** (dvojslab.) adj. *trvanlivý, trvalý; vytrvalý, stálý, pevný, neústupný*
trvalost, trvavost (dvojslab.), **trvánlivost** (trojslab.), -i f. *trvalost, trvanlivost*
trvánie (dvojslab.) - -ie n. *trvání; setrvávání, vytrvání, vytrvalost, stálost*

trvati (dvojslab.), **tráti,** -aju, -áš ned. *trvat, setrvávat, vytrvávat, zůstávat; žít, existovat*
trvávati (trojslab.), **trávati,** -aju, -áš ned. *trvávat*
trvavě (dvojslab.) adv. *vytrvale, trvale, neustále; neústupně*
trvavost v. trvalost
trvavý (dvojslab.) adj. *trvalý; vytrvalý*
trýbati, -aju, -áš ned. *lít do sebe*
trysknúti, -nu, -neš dok. *vytrysknout; prudce se dostat ven (?)*
tryščěti, -šču, -ščíš ned. *dělat něco zlého; páchat:* vše jiné zlé tryščěvše
trýzn (jednoslab.), **trýzeň,** -zni f. *trýzeň, utrpení, soužení; útlak*
trýzněnie, tryzňovánie, -ie n. *trýznění, trápení, soužení; bičování; posměch*
trýzniti, -žňu, -zníš, **tryzňovati,** -uju, -uješ ned. *trýznit, trápit, mučit; pronásledovat;* (kým) *posmívat se komu*
trženec (dvojslab.), -ncě m. *potrhlý člověk, blázen; šílenec:* potkašta jeho (Ježíše) dva tržence přieliš ukrutná
trženie, -ie n. *kupčení*
trženina f. (m.) *potrhlý člověk*
tržený adj. *potrhlý, bláznivý*
tržěti, -žu, -žíš ned. *pudit, přitahovat:* v žádostech, ješto tržie mysl člověčí; *táhnout, jít, směřovat:* (Přemysl) a jeho druzi ku Praze tržěchu
tržišční, tržiščný adj. *tržištní:* takovým tržištním dvornostem veřejným vystřednostem (?)
tržiti, -žu, -žíš ned. *kupčit; dohadovat, smlouvat;* - tržiti sě (oč) *kupčit s čím*
tržné, -ého zpodst. n. *poplatek z trhu*
tržný adj. *prodejný*
třapec, třěpec, -pcě m. *střapec*
třas, třěs m. *třesení*
třasavý adj. *třaslavý, třesoucí se*
třáslo n. *pruh*
třemen v. střmen
třemcha f. *střemcha*
třěnie, -ie n. *řezání; tah perem při psaní:* poče činiti krásné třěnie, napsa A; *třenice, různice*
třenovník m. *třenovní zub*
třěp, střěp m. *střep, střepina (?); skořápka, skořepina*
třěpačka f. *hadr na čištění koní; nadávka podkoním*
třěpati, -p'u, -peš ned. (koho, co) *třepat, třást;* je sě opat krále třěpati peskovat
třěpec v. třapec
třěpetati, třěpotati, -cu, -ceš ned. *třást se*
třěpetný adj. *třepetavý, kmitavý*
třěpina f. *střepina*
třěs v. třas
třěsenie, -ie n. *třesení:* země třěsenie, třěsenie země, třěsenie zemské zemětřesení; *bázeň, strach*
třeskati, -aju, -áš ned. *třeskat, třaskat, bouchat*
třesknúti, -nu, -neš dok. *třesknout, bouchnout, uhodit:* třeskl ho v líce
třěskota f. *třesení, chvění*
třeščený adj. *ztřěštěný, bláznivý, pošetilý*
třeščeti, třeščiti, -ču, -číš ned. *praskat, praštět; s třeskotem létat; třeštit*
třetí čísl. *třetí;* třetie nebe *nejvyšší nebe* (podle nábož. představ sídlo boha a svatých); třetie, po třetie *potřetí;* třetie *za třetí*
třetímezcietmý čísl. *třiadvacátý*
třetínádstý, třetínádctý, třetínáctý čísl. *třináctý*
třěvce, -ě n. demin. z třěvo: *střevo, útroba, vnitřnost*
třěví, čřěví, střeví, -í, **třěvíc,** -ě m. *střevíc*
třěvíček, -čka, -čku m. *střevíček*
třěvo, střevo n. *střevo;* pl. *vnitřnosti;* z hrdelného třěva z hrdla, z hrtanu; *nitro, srdce*
třidsátý, třidcátý čísl. *třicátý; třicaterý*

třidsěti, třidcěti čísl. *třicet*
třie m. **tři** f., n. čísl. *tři;* na tři skoky na nevelkou vzdálenost
třiebiti (sě), -b'u, -bíš (sě) ned. *tříbit (se), čistit (se)*
třied- v. též střied
třieda f. *střídání, pořadí, řada;* pracná třieda střída, střídání v práci, pracovní směna; *ulice* (v. též střieda)
třiemezidsietma v. třimezdsietma
třieska f. *úlomek, kousek*
třiesla pl. n. *slabiny* (část těla mezi břichem a stehny); *lůno, útroby; srdce*
třiesti, třasu, třěseš ned. (čím) *třást, trhat, škubat;* - třiesti sě *třást se*
třieti, tru, třeš ned. *třít; řezat;* - třieti sě (več) *vnikat, drát se;* (na koho) *dorážet;* (k komu) *vtírat se, tlačit se, tísnit se*
tříhranatý v. tréhranatý
tříkomorný adj. *o třech místnostech, se třemi pokoji:* pokoj tříkomorný apartmá o třech pokojích
tříměrný adj. *trojstopý* (o metru básnické skladby): (David) kantily a ymny složi, některé tříměrné a některé pětměrné
třimezdsietma, třimezcietma, třimecítma, čísl. *třiadvacet*
třimezdsietmý, třetímezcietmý, třimezicietmý, třimezcietmý, třimědcítmý čísl. *třiadvacátý*
třinádste, třinádcte, třinácte, třináste, třinádcět, třinádcet, třinádct čísl. *třináct*
třinádstý, třetínádstý, třinádctý, třinástý, třináctý, třetínádctý, třetínástý, třetínádcerý čísl. *třináctý*
třípramenný adj. *ze tří praménků*
třístupný adj. *o třech stupních*
třmen v. střmen
třpaslek, -slka (dvojslab.) m. *trpaslík*
třst- v. trst-
třtinný adj. *třtinový, rákosový*
tščě, čtě, -i, -ě f. *tchyně* (matka ženina)
tščí adj. *lačný;* jen ve spojení na tščútrobu (na tščú útrobu), na štítrobu, na čtítrobu na lačný žaludek: smrdí česnekem na čtítrobu
tščicě, tšticě, čšticě, čticě, -ě f. *sklíčenost, tesklivost, strast; utrpení, trápení* (v. též kčicě)
tščieti, -ču, -číš ned. *tisknout, tlačit:* z brány zle tščiechu hostě; - tščieti sě *dychtit, bažit*
tu, tuto, tuž, tuže adv. *tam, zde; tehdy*
tučněti sě, -ěju, -ieš sě ned. *tučnět*
tučniti, -ňu, -níš ned. *činit tučným, mastit*
tučnost, -i f. *tučnost, tuk; úrodnost:* dajž tobě buóh z rosy nebeské a z tučnosti zemské hojnost obilé
tučný adj. *tučný; tlustý; úrodný; pohodlný, tupý*
tudiež adv. *na témž místě, tam, tamtéž; stejnou cestou, stejně; ve stejnou dobu, zároveň, hned; stejně, rovněž, také; zde; se*m. jeden tudiež přišel bieše
tudy, tudyto adv. *touto věci, tak, takto, tím; tamtudy, tou cestou; na tom místě; z toho*
túha f. *touha, stesk, tesknost:* mine nás túha *opustí nás tesknost; žalost, hoře, zármutek, starost*
tuhdy adv. *tak; tudy*
tuhý adj. *tuhý, nesnadný, obtížný; nepovolný, pevný, nepřístupný; krutý, nemilosrdný:* tuhý nepřietel
tuchnúti, -nu, -neš ned. *utuchat, přestávat:* tehdy již v nich viera, tuchla a hynula
tuk m. *tuk; tučnost;* tuk zemský úroda, úrodnos*t*
túl m. *toul, toulec*
túlač, túlař, -ě, **tulák** m. *tulák*
tulačí adj. *potulný*
túlačka, túlka f. *toulka, toulání, potulka:* vydal sě na túlačky
túlajúcí, túlavý adj. *toulající se, toulavý, potulný*
tulich m. *dýka*

tulmač v. tlumač
tuna f. *bečka, sud:* pro jednu tunu heryňkóv
tunina, tonina f. *druh ryb:* ryby, ješto slovú tonina
tupati, -p'u, -peš ned. *dupat*
túpčě, tupič, -ě, **tupitel,** -e m. *tupitel*
tupěti, -ěju, -ieš, **tupnúti,** -nu, -neš ned. *stávat se tupým, otupovat se:* od člověčí krve meč tupí; *stávat se nevnímavým:* (duše) tupne a hlúpne
tupiti, -p'u, -píš ned. *tupit, hanobit; zlehčovat; kárat; stihat, pronásledovat;* tupiti sě *otupovat se*
tuplovaný adj. *dvojnásobný;* tuplovaný lhář *velký, náramný*
tupý adj. *tupý; otupělý, nevnímavý*
turba f. *zástup, množství lidí, dav, shromáždění*
turkas, turkat, turkus, turkys m. *tyrkys*
turma f. *jízdní četa:* turma činí třidcěti rytieřóv
turnaj, turnej, -ě f., **turnovánie,** -ie n. *turnaj, klání*
turnejník, turnovník m. *zápasník v trurnaji*
túš, touš, -ě m. *dvě oka při hře v kostky*
tušenie, -ie n. *naděje*
tušiti, -šu, -šíš ned. *mít naději;* - tušiti sobě *dávat si naději*
tuten, f. tuta, n. tuto zájm. *tento:* tuti lidé, chudí kmetíkové
tutík m. *pes (?):* tutík bez ocasu
tutněti, -ěju, -ieš ned. *doutnat (?):* oheň smilný tutnie a smrdutý dým činí
tuto v. tu
tuzě adv. *tuze, pevně; důrazně, vytrvale; velmi* (v. též túže)
tuž, tuže v. tu
tužba f. *toužení; žalost*
túže, túžejí kompar. adv. tuzě: *úsilněji, prudčeji*
túžebně adv. *toužebně; smutně, teskně, zarmouceně, rozmrzele*
túžebnicě, -ě f. *toužící žena*
túžebnost, -i f. *tesknost, hoře, zármutek; omrzelost*
túžebný (jm. tvar túžeben) adv. *toužící, dychtivý; tesklivý, roztesknění, zarmoucený, smutný, žalostivý*
túženie, -ie n. *toužení, touha*
túžicě, -ě f. *žalost*
túžiti, -žu, -žíš ned. (po kom, po čem) *toužit; pociťovat stesk;trápit se rmoutit se;* (komu co) *naříkat si, stěžovat si;* (na koho) *žalovat, naříkat*
tvárnost, tvářnost, -i f. *tvářnost, podoba; krása; myšlenka, idea*
tvárný, tvářný adj. *hezký, krásný, pěkný*
tvář, -i f. *podoba, tvářnost; tvář, obličej, líce; tvor, stvoření:* všě tváři všichni tvorové; vňuž jiné tváři jako jiní tvorové; *znak*
tvoji zpodst. pl. zájm. *tvůj: tvoji, tvoji lidé:* jsú tě bohové a osudové od tvých a od tvé vlasti vzdáliti chtěli
tvor m. *stvoření, tvorstvo; tvářnost*
tvořec, -rcě m. *tvůrce, stvořitel*
tvořenie, -ie n. *tvoření, stvořování*
tvořidlník (trojslab.) m. *výrobce „tvořidel", formiček, kadlubů*
tvořidlo n. *nádoba na formování sýra; kadlub*
tvořitel, -e m. *tvůrce*
tvořiti, -řu, -říš ned. *tvořit:* bitie tvořiti nad kým bít koho
tvrdě, tvrdo adv. *tvrdě, mocně, silně, pevně; houževnatě, vytrvale; řádně, přísně; jistě; velmi*
tvrditi, -z'u, -díš ned. *činit tvrdým, utvrzovat, upevňovat; opevňovat*
tvrdnost, -i f. *tvrdost, pevnost, houževnatost, vytrvalost*
tvrdný adj. *tvrdý, pevný; stálý, vytrvalý* (srov. tvrdý)
tvrdospravedlný (pětislab.) adj. *tvrdý a spravedlivý*

tvrdost, -i f. *pevnost; zatvrzelost, tvrdohlavost, tvrdé jednání, krutost*
tvrdošný adj. *tvrdošíjný, zatvrzelý, zarputilý*
tvrdý adj. *tvrdý, tuhý, pevný; namáhavý, těžký, krutý;velký; řádný, způsobilý* (v. též netvrdý; srov. tvrdný)
tvrzě, tvrz, -ě f. *tvrz; těžko přístupné místo:* u propastných tvrziech v hlubokých skrýších
tvrzenie, -ie n. *utvrzování*
tvrzicě, -ě f. *malá tvrz*
tvrzní, tvrzný adj. z tvrz(ě): tvrzních a hradových smilníkóv a násilníkóv
ty, tebe (dat. tobě, ti, ť, instr. tobú) zájm. *ty:* razuť, beř sě preč, biednicě, nebť v ten čas ošiji líce; poddals sě na vojenské bydlo;- chovaj sě, by ť neostydlo
tyčiti, -ču, -číš ned. (co) *zarážet kolíky, tyče k vinné révě:* vinic netyčie
týdnový adj. *týdenní:* na hody týdnové a na hody přesncové a na hody stanové (srov. téhodný)
tykanec, -ncě m. *koláč (?):* vezmeš tykancóv bez kvasu
týkati, -ču, -češ ned. *dotýkat se, dávat, navlékat:* že sobě již na palec prsteny týkají; *hmatat:* věci, jiež nevidíš, tělesně netýkáš; *zpytovat*
tykyta f. *dykyta, taft:* v šarlatích, v tykytě choditi
týl m. *týl:* obrátiti sě týlem v předek obrátit se zády kupředu, dát se na útěk
týlednicě, -ě f. *palice* (na zabíjení dobytka): an sě točí jako vuól pod týlednicí
týmenec v. témenec
tymián m. *dymián; kadidlo:* rouče vezma kadidlnici, naspiž tymiána, těch věcí vonných
týn m. *plot, ohrada*
týniti, -ňu, -níš ned. *roubit, stavět z dřevěných sloupů*
Týr, Tyr m. *Trevír*
týti, tyju, -eš ned. *stávat se otylým, tloustnout:* závistivý (z) zloby tyje; *nadýmat se, nafukovat se; hodovat*
tyřicě, -ě f. *cizrna* (jedlé semeno cizrníku, rostliny pěstované v jv. Evropě)
týž v. -ž
týžden,téhodne m. *týden*
týž(e), f. táž(e), n. též(e) zájm. *týž, tentýž*: týmž, jímž stejně jako, podobně jako

#U

u předl. *u:* před retnicemi často místo předl. v. ve; do; s gen.*:* býti u čeho životem svým být u čeho osobně přítomen; s akuz.*:* u boj do boje; s lok. u protičelí na protější straně, naproti; u poli; u vodě; nekdy se předl. *opakuje:* dal sem spinadlo u šíje u tvé
ubádati, -aju, -áš ned. *bodat; hrýzt, hlodat:* svědomie ubádá; (v mysli) *probleskovat, vynořovat se (?):* v mysli jiskérka ubádá
ubáti sě, -boju, -jíš sě dok. *uleknout se, zaleknout se, dostat strach*
ubávanie, -ie n. *stydlivost, stud*
ubávati sě, -aju, -áš sě ned. *bát se, obávat se*
uběhnúti, -nu, -neš dok. (v co) vběhnout (v. též vběhnúti)
uběhovati, vběhovati, -uju, -uješ ned. (v co) *vbíhat, zabíhat:* v které uběhuješ poníženie
ubezpečenie, -ie n. *ubezpečení, ujištění; potvrzení, utvrzení, posílení; přesvědčení, jistota*
ubezpečenstvie, -ie n. *bezpečnost; glejt*
ubezpečený adj. *cítící se v bezpečí, ukolébaný*
ubezpéčěti, -ěju, -ieš ned. *ubezpečovat, zabezpečovat; zaručovat bezpečnost, poskytovat pocit bezpečí; uklidňovat*
ubezpečiti, -ču, -číš dok. (koho) *ujistit koho, dát záruku;* - ubezpečiti sě *spolehnout se na svou bezpečnost*
ubezpečovati sě, -uju, -uješ sě ned. *spoléhat na svou bezpečnost*
ubičovánie, -ie n. *zbičování*
ubičovati, -uju, -uješ dok. *ubičovat, umrskat, ubit; zbičovat, zmrskat, zbít*
ubiehati, -aju, -áš ned. *vbíhat*
ubíjěti, -ěju, -ieš ned. *ubíjet, pobíjet*
ubiti, -b'ú, -biem, -bieš dok. *ubít, zabít; zbít, ztlouci; udupat* (srov. též vbíti)
ubitý adj. *ubitý; zbitý*

ubivcě, -ě m. *vrah*
ublátiti (sě), -cu, -tíš (sě) dok. *zablátit (se)*
ublíženie, -ie n. *ublížení, ubližování*
ubodčivý adj. *pichlavý, bodavý, zraňující:* lstivá jest múdrost tohoto světa a ubodčivá
ubohý adj. *ubohý; bídný, podlý*
úborek, -rka, -rku m. *dutá nádoba, míra na obilí*
ubořiti (sě), -řu, -říš (sě) dok. *ubourat (se):* ubořilo sě kus zdi kostelnie zbořilo se, spadlo
ubósti (sě), -bodu, -eš (sě), **ubodnúti (sě),** -nu, -neš (sě) dok. *bodnout (se), píchnout (se)* (srov. též vbósti)
ubožě, -ěte n. *ubožák, chudák*
úbrana f. *obrana, ochrana*
ubrman, obrman m. *rozhodčí, smírčí soudce*
ubrmanský adj. *vydaný ubrmanem*
ubrusec, -scě m. *menší ubrus; ručník, šátek*
ubřísti, -brdu, -břdu, -bředu, -eš dok. *vstoupit do vody a začít se brodit*
ubuditi, -z'u, -díš dok. *probudit, vzbudit:* ubuditi ze sna
ubuzenie, -ie n. *probuzení, vzbuzení*
ubuzovati, -uju, -uješ ned. *probouzet, vzbuzovat, budit*
ubytie, -ie n. *ztráta*
ucěditi, -z'u, -díš dok. *ucedit, odcedit, prolít:* svú drahú krev, kteréž jest ráčil dnes ucěditi
ucěleti, 3. sg. -é dok. *zacelit se, zhojit se*
ucútiti, ucítiti, -cu, -tíš dok. *ucítit*
účastek, -tka, -tku m. *část, účast, podíl*
účastenstvie, účěstenstvie, -ie, **účastenstvo** n. *účastenství, účast; podílení se, podíl*
účastně adv. *s účastenstvím; s přítomností, skutečně:* jest chléb účastně tělo jeho (Kristovo); účastně jmieti co mít něco jako účastník; mít na něčem účast
účastník m. *kdo je účasten něčích osudů;* (Kristus) chtěl býti účastník lidu svého; *účastník*
učedlník (trojslab.); **učenník** m. *učedník; žák; učitel; mistr*
učenie, -ie n. *učení; učenost, vzdělanost, moudrost;* pražské učenie pražská univerzita; *poučení; naučení, znalost; umění*
učený adj. *znalý čeho*
učesaný adj. *učesaný, uhlazený;* kuóň učesaný vyhřebelcovaný
učesati -šu, -šeš dok. *účesat; uhladit, urovnat*
učesnúti, učésti, -nu, -neš dok. *utrhnout*
účěstenstvie v. účastenstvie
účěstnicě, -ě f. *účastnice, společnice*
účěstník m. *účastník, společník*
účin m. *účin, účinek; čin; skutek*
účinek, -nka, -nku m. *působení; konání, výkon, skutek, čin;* milostný účinek díkuvzdání
učiňenie, -ie n. *stvoření; čin, skutek;* z učíňenie skutečně, vskutku
učiněný adj. *učiněný, udělaný, vykonaný, vytvořený; provedený, způsobený:* hanby i škody mně učiňené; smlúva učiňená uzavřená; hřiech učiněný spáchaný; *opravdový; skutečný:* blázen učiňený
učinitedlně (pětislab.) adv. *podle svého působení, činů; skutečně (?),* (bůh) jest také učinitedlně láska
učinitedlný (pětislab.) adj. *tvůrčí, působící, skutečný (?):* (bůh) jest příčina učinitedlná všeho
učinitel, -e m. *tvůrce, stvořitel*
učiniti, -ňu, -níš dok. *učinit, udělat:* nevieme, co tomu učiniti nevíme, jak se k tomu zachovat; učini vzdychánie rozvzdychal se, začal tesknit; *vytvořit, stvořit;* - učiniti sě (kým, čím) *stát se nějakým, proměnit se;* (z čeho) *vzniknout, povstat*
učiňovati, -uju, -uješ ned. *činit, konat, dělat*
učistilý, učiščený adj. *vyčištěný, očištěný*
učistiti, -šču, -stíš dok. *učinit čistým, vyčistit, očistit; uklidit, upravit*
učíščenie, -ie n. *očištění*

učiščovati, -uju -uješ ned. (od čeho) *očišťovat*
učitedlný (čtyřslab.) adj. *účinný, mocný*
učíti v. učúti
učrniti, -ňu, -níš dok. *očernit, začernit, pošpinit, zašpinit*
učřieti, učtřieti; -ru, -řeš dok. *načerpat, nabrat:* i učřěli sú vodu a polili přěd Hospodinem
učstiti, -ščču, -čstíš dok. *uctít*
učstivě adv. *uctivě*
učstivost, -i f. *uctivost*
učščenie, učštěnie, -ie n. *uctění, úcta*
učúti, učiti, -čuju, -čiji, -ješ dok. *ucítit; zpozorovat; zjistit*
úd m. *úd, část těla; součást, člen*
udarmiti, -m'u, -míš dok. *oklamat, ošálit*
udarovánie, -ie n. *uplacení, podplacení*
udarovati, -uju, -uješ, **udařiti,** -řu, -říš dok. *obdarovat, obdařit; uplatit, podplatit*
udatenstvie, udatstvie, -ie, **udatstvo** n. **udatnost,** -i f. *udatnost, odvaha, statečnost, smělost:* vzieti co v své udatenstvie odvážit se čeho; převážnějšie udatenstvie odvážnější smělost; jmieti sě podlé udatstva chovat se udatně, statečně
udáti sě v. udieti
udatně adv. *udatně, odvážně, statečně, směle*
udávati, -aju, -áš ned. *podávat; udílet, udělovat; rozdávat*
udaviti, udáviti, -v'u, -víš dok. *udávit, uškrtit, zardousit:* ujma je za jich čelisti i udaviech i zabijiech je (srov. vdaviti)
udavovati, -uju, -uješ ned. *udavovat; rdousit, škrtit*
údek, -dka, -dku m. *malý úd*
udělač, -ě m. *tvůrce, vzdělavatel (?):* přišli sú udělači tvoji
udělánie, -ie n., **udělanina** f. *výrobek, výtvor*
udělaný adj. *udělaný, vykonaný, zhotovený, vytvořený, provedený, způsobený;* dóm udělaný vystavěný, postavený
udělatel, -e m. *tvořitel, tvůrce, výrobce*
udělati, -aju, -áš dok. *udělat; vykonat, vytvořit, zhotovit, provést, způsobit;* udělati duóm, zed postavit, vystavět
udělávati, -aju, -áš ned. *dělat, vytvářet, zřizovat, stavět*
uděliti, -ľu, -líš dok. *udělit, dát, darovat; přidělit, rozdělit*
udělovati, -uju, -uješ ned. *udělovat, dávat, darovat; rozdělovat, přidělovat, dělit*
udělý adj. *spanilý*
uděný v. udieti
udeřenie, -ie n. *udeření, úder, uhození*
udeřiti, -řu, -říš dok. *udeřit, uhodit;* (na koho) *podniknout útok, napadnout koho;* - udeřiti sě (več) *pustit se do čeho:* udeřiti sě u pláč propuknout v pláč
uděsiti, -šu, -síš dok. *poděsit, vystrašit*
uděšenie, -ie n. *zděšení, strach*
udičě, -ě f. *udice; hák* (k mučení); *udidlo, uzda*
udička f. *malá „udice“* (v. t.)
udieleti; -eju, -éš (příč. čin. udielal, udieleli) ned. *udílet, dávat, rozdávat*
udierati, -aju, -áš ned. *trápit:* tvá nesmiera mého srdce mnoho udierá
udieti, -děju, -eš dok. *udělat:* koláči dobřě udění; - udieti sě, udáti. sě *stát se, udát se, přihodit se*
udlažiti, -žu, -žíš dok. *vydláždit*
udliti, -ľu, -líš dok. *prodloužit*
udněnie, -ie n. *dnění, úsvit, svítaní, rozbřesk, jitro;* na udnění na úsvitu; jest na udnění rozednívá se; by na udněnie svítalo
údní adj.: údní dnové *jasné, letní dny*
udnieti, 3. sg. -ie dok. *rozednít se*
údný adj. z úd: zdravý i nemocný i cele údný i chromý muóž boha milovati s celými, se zdravými údy

údol m. **údolé,** -é n. *údolí*
údolitý, údolní, údolový adj. *údolní;* potok údolitý, údolový tekoucí údolím; lilium údolnie, jablka údolnie
udrásnúti, -nu, -neš dok. *škrábnout*
udržěti, -žu, -žíš dok. *zadržet, zachytit*
udřieti, -dru, -dřu, -dřeš dok. (co) *vydřít, urvat, nepoctivě získat*
udusiti, -šu, -síš dok. *udusit; potlačit, odstranit*
udušovati, -uju, -uješ ned. *dusit; potlačovat, odstraňovat*
udutý adj. (o plameni) *sfouknutý, uhašený:* sviece udutá brzo přijme plamen
úfajúcí adj. *doufající*
úfale, úfalivě adv. *doufanlivě, s doufáním, s nadějí, s důvěrou:* úfalivě přistúpichu
úfanie, -ie n. *doufání, naděje*
úfati, -aju, -áš ned. (komu, v koho, do čeho) *doufat, spoléhat se, důvěřovat, věřit;* (někomu něčeho) *nadít se něčeho od někoho;* sobě dobřě úfáše troufal si
ufiflovaný adj. *nafintěný, vyfintěný*
ufiflovati, -uju, -uješ dok. *vyfintit*
ufresovati sě, -uju, -uješ sě dok. *nadřít se, nalopotit se* (?): než nabude toho zbožíce, co se ustará, ufresuje
uh, uhe, uho, uhu interj. *och, ó*
uhádati, -aju, -áš dok. (koho) *přehádat; zvítězit v učené při*
uhaněnie, -ie n. *pohana*
uhaněný adj. *pohaněný*
uhaněti, -ěju, -ieš ned. i dok. (koho) *obviňovat, nařknout; hanět, tupit, pohanět, potupit*
uháněti, -ěju, -ieš ned. *honit, chytat, lovit*
uhaniti, -ňu, -níš dok. *pohanět, potupit:* kakož kolivěk ste mě uhonili, když ste mě tak potupili; *zahanbit*
uhaňovati, -uju, -uješ ned. *hanět, tupit; zahanbovat*
uhasadlo n. *zhasínadlo*
uhasiti, -šu, -síš dok. *uhasit; udusit, potlačit, potřít;* býti uhašen být mrtev; pověst byla, uhašena zanikla
uhasnúti, -nu, -neš dok. *zhasnout, uhasnout; zaniknout, zemřít*
uhašenie, -ie n. *uhašení, zhasnutí; udušení, potlačení*
uhašený adj. *uhašený, vyhaslý, vychladlý:* uhašený popel bude tělo naše; *mrtvý*
uhášěti, -ěju, -ieš, **uhašovati,** -uju, -uješ ned. *uhášet, uhašovat, hasit, zhášet; dusit, potlačovat, potírat*
uházěti, -ěju, -ieš ned. (s kým) *dohadovat se, smlouvat se;* (na co) *narážet*
uhe v. uh
úhel, úhla, -u m. *úhel, strana;* na všě úhly na všechny strany, úplně, zcela: *roh, kout*
úhelní, úhelný, úhlový adj. *úhelný, rohový:* úhelní hlava, kámen úhlový úhelný kámen; brána úhelná rohová
uhlaviti, -v'u, -víš dok. *stít, srazit hlavu*
úhlavně adv. *zásadně, rozhodně, tvrdošíjně*
úhlavní, úhlavný adj. *při kterém běží o hlavu:* úhlavní súd hrdelní soud; *hlavní*
uhlazený adj. *uhlazený, hladký; shoblovaný*
uhlé, -é n. *uhlí*
úhled, úhleď, -i f. *pohled, pohledění, spatření*
uhledati, -aju, -áš dok. (koho) *vyhledat*
uhlédati, -aju, -áš dok. *vyhlédnout si:* by svój čas uhlédal aby si vyhlédl, zvolil vhodný čas, okamžik
uhléř, -ě m. *uhlíř*
úhlový v. úhelní
uhněvánie, -ie n. *rozhněvání, rozhořčení, hněv*
uhněvati sě, -aju, -áš sě dok. *rozhněvat se, rozhořčit se*
uhnojiti, -ju, -jíš dok. *způsobit uhnití;* (koho) *dát komu shnít*
uhnúti, -nu, -neš dok. *uhnout; odsunout, odtáhnout;* - uhnútí sě *uhnout se;* (od čeho) *uchýlit se, odvrátit se*

uho v. uh
uhoditi, -z'u, -díš dok. *uhodit, udeřit; postihnout, potrefit; nalézt cestu, trefit; trefit se:* z prakóv tak mierně lučiechu, že sú mohli v jeden vlas uhoditi; *shodnout se, dohodnout se;* uhoditi v jeden úmysl s kým shodnout se, smluvit se: uhoditi v mieru zachovat míru, nalézt pravou míru; uhoditi v pravdu doznat pravdu; - uhoditi sě *uhodit se, udeřit se; dohodnout se, shodnout se, domluvit se, smluvit se*
uhojiti v. uhověti
úhon m. **úhona** f. *úhona, škoda; zhoršení, pohoršení*
uhoniti, -ňu, -níš dok. *zastihnout, chytit; ulovit* (honěním)
úhor m. *úhor; horský hřeben*
uhotovati, -uju, -uješ dok. *připravit, upravit:* jenž uhotuje tvú cestu přěd tobú
uhověti, -ěju, -ieš dok. (komu) *vyhovět*
uhozovati, -uju, -uješ ned. (na cěstu) *nalézat (cestu), narážet (na cestu)*
uhraditi, -z'u, -díš dok. (co) *zahradit; zabránit čemu:* cožkolivěk učijí, úklad nebo který skutek, proňž by tobě přišel smutek, svú to snažností uhradie
úhralstvie, -ie n. *hráčská vášeň, pěstování (hazardních) her:* svůj trh mají ve hrách, v úhralství
úhrnkem adv. *vesměs, veskrze*
uhroziti, -žu, -zíš dok. (koho) *zastrašit, nahnat hrůzu, naplnit hrůzou*
uhryzánie, -ie n. *uhryzání, uhryzávání, uhlodávání*
uhryzati, -žu, -žeš dok. *uhryzat, ukousat*
uhryzavý adj. *kousavý:* slovy udatnými a uhryzavými
uhryzenie, -ie n. *kousnutí*
uhryznúti, -nu, -neš, **uhrýzti,** -zu, -zeš dok. *kousnout, uštknout; ukousnout, uhryznout*
uhřaznúti, -nu, -hřězneš (příč. čin. -hřazl, -hřězli) dok. *zabřednout, utonout:* vyprosť mě z bláta, abych neuhřazl; *smočit se, zalít se:* uhřazla noha tvá ve krvi (v. též vhřaznúti)
Uhřě, -ěte n. *Uhřík; uherský voják*
uhu v. uh
uhybovati, -uju -uješ ned. (od koho) *uhýbat před kým, odvracet se od koho*
ucházěti, -ěju, -ieš ned. *odcházet, utíkat, prchat, mizet, ztrácet se;* (čeho, čemu) *unikat čemu, vyhýbat se čemu*
uchladiti, -z'u, -díš dok. *ochladit*
ucho n. *ucho:* přichýliti ucho, ucha vtáhnúti na co začít poslouchat, věnovat pozornost; mnozí otchýlichu uši přestali poslouchat; v uši koho čísti co číst, předčítat něco někomu
uchoditi, -z'u, -díš dok. *častým chozením získat, ovládnout; uhonit, přemoci;* ned. *odcházet*
uchopiti, -p'u, -píš dok. *uchopit; chytit;* (koho z čeho) *uchvátit, vyrvat; pochopit*
uchopovati, -uju, -uješ ned. *uchvacovat, chytat*
uchovánie, -ie n. *zachování, zachránění;* (čeho) *varování se, vyvarování se*
uchovati, -aju, -áš dok. *zachovat; odchovat;* - uchovati sě *dát si pozor, vyvarovat se*
uchřadnúti, -nu, -neš dok. *zchřadnout, uhynout*
uchuraviti, -v'u, -víš dok. (co, koho) *zeslabit, způsebit ochuravění někoho*
uchutnati, -aju, -áš dok. *ochutnat, okusit, zkusit*
uchvácenie, -ie n. *uchvácení, chycení*
uchváliti, -ľu, -líš dok. *pochválit, vychválit*
uchvátiti, -cu, -tíš dok. *uchvátit; popadnout, chytit, uchopit:* svú řěč uchváti *začal mluvit; pospíšit si, přijet příliš časně, předstihnout*
uchvatnúti, -nu, -neš dok. *uchvátit, zachvátit*
uchýleti sě, -eju, -éš sě ned. *uchylovat se, odchylovat se*
uchýliti, -ľu, -líš dok. *uchýlit, odchýlit; odklonit:* ktož uchýlí ucha svého; uchýliti na křivú stranu převést na nesprávnou stranu; *pochýlit, sklonit;* - uchýliti sě *uchýlit se, odchýlit se, odvrátit se*
uchylovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *uchylovat (se), odchylovat (se), odvracet (se)*
uchytiti, -cu, -tíš; **uchytnúti,** - nu, -neš dok. (co) *uchopit, zachytit*
uj interj. *oj, och*

ujec, ujcě m. *strýc z matčiny strany*
ujednánie, -ie n. *ujednání, úmluva; úmysl, předsevzetí; nařízení, ustanovení*
ujednati, -aju, -áš dok. *ujednat, sjednat, smluvit; ustanovit, stanovit; přikázat, nařídit; uspořádat, urovnat; udělat; vykonat;* - ujednati sě *dohodnout se:* však jsi sě z peniezě ujednal se mnú smluvil jsi se mnou částku; *podvolit se, podřídit se* (srov. vjednati)
ujednávati, -aju, -áš ned. *ustanovovat, stanovit* (srov. vjednávati)
újemný adj. *malý, nevysoký (?):* byl figurú újemnú
ujěti, -jědu, -eš dok. *ujet, odjet*
ujětie, -ie n. *odnětí, odebrání (?):* drev od ohně ujetie
ujiedati, -aju, -áš ned. *ukusovat, kousat*
ujieti, -jmu, -jmeš dok. *ujmout, ubrat; sebrat, odejmout; obejmout; uchopit, vzít:* ujemše jej za ruku; *pochopit:* aniž móž mysl člověčí ujíti, což múdrost božská mluví; - ujieti sě *ujmout se, zakořenit se*
ujímanie, -ie n. *ujímání, ubírání; odnímání*
ujímati, -aju, -áš ned. (čeho) *ubírat; utíkat, prchat:* ujímajte s rychlostí do Prahy
ujistiti,-šču, -stíš dok. (koho, čeho) *zabezpečit, zajistit komu co; ochránit, dokázat;* - ujistiti sě *spolehnout se;* (čím) *přesvědčit se o čem*
ujiščenie, -ie n. *zabezpečení; přezkoušení*
ujiščený adj. *zajištěný, jistý; potvrzený, stvrzený*
ujiščovati, -uju; -uješ ned. *ujišťovat; utvrzovat; zajišťovat; dosvědčovat; přesvědčovat*
ujíti, -jdu, -eš dok. *utéci, vyváznout;* (čemu) *uvarovat se čeho, ujít čemu;* (čeho, z čeho) *uniknout čemu; zbavit se čeho; odejít, uplynout:* krev jej náramně bieše ušla ušlo mu mnoho krve
ujitie, -ie n. *uniknutí; únik*
újma f. *újma, škoda, ztráta; poškození; ubrání; zmenšení;* újma sluncě zatmění
uk m. *znalec:* práv uk právník, jurista
ukacěřovaný adj. *obviněný z kacířství:* lid ukacěřovaný a ukletý a uplvaný
ukacěřovati, -uju, -uješ dok. *obvinit z kacířství*
ukáleti, -eju, -éš dok. *ušpinit, znečistit*
ukanúti, -nu, -neš dok. *ukápnout:* najmenšie krópě neukanú na zemi
ukáranie, -ie n. *pohanění*
ukárati, -řu, -řeš ned. (koho) *kárat někoho, hanět, utrhat se*
úkaz m. **úkaza** f. *ukázání, ukázka;* dle úkazy *na obdiv, na podívanou* (v. též okaza)
ukazadlo n. *ukazatel, index*
ukázanie, -ie n. *odiv; zdání, dojem* (srov. okázanie)
ukázaný adj. *ukázaný, zjevený, projevený; předložený, uvedený*
ukázati, -žu, -žeš dok. *ukázat, dát najevo, oznámit; přikázat, určit; napomenout potrestat; dokázat;* - ukázati sě *projevit se, ukázat se* (v. též okázati)
ukázka f. *monstrance*
ukazovalý adj. *ukazovaný*
ukazovánie, -ie n. *ukazování, zjevování, projevování*
ukazovati, -uju, -uješ ned. *ukazovat, dávat najevo, oznamovat; přikazovat;* ukazovati sě *projevovat se* (v. též okazovati)
ukazujúcí adj. *ukazující, ukazovací*
úklad m. *úklad, úskok, zchytralost;* múdrý úklad důmysl, rozšafnost, *ustanovení, rozhodnutí*
ukladač, -ě m. *kdo strojí úklady*
ukládati, -aju, -áš ned. *zakládat; vyrovnávat, napravovat;* (komu co) *lstivě strojit; strojit úklady komu*
ukládcě, -ě m. *rozhodčí, soudce:* dřieve ukáži, že ste skladači křivé řeči a ukládcě křivého učenie
úkladně adv. *úkladně, úskočně, lstivě, záludně, zákeřně*
úkladnost, -i f. *úkladnost, úskočnost, lstivost, záludnost, zákeřnost*
úkladný adj. *úkladný, úskočný, lstivý, záludný, zákeřný; důmyslný (?)*
uklásti, -kladu, -eš dok. (co o kom) *nastrojit úklady, lstivě rozhodnout proti někomu*
úklejě, -ě f. *ouklej* (druh říční ryby); *klient*

ukletý adj. *uproklínaný*
ukľud, uklid m. *klid; pokoj; uklidnění, upokojení, odpočinutí:* mysl k uklidu přivedl uklidnil
ukľuditi, ukliditi, -z'u, -díš dok. *uklidit; poklidit, odklidit, odstranit; uklidnit, upokojit;* - ukľúditi sě, ukliditi sě *uklidnit se*
ukľudně, uklidně adv. *klidně, pokojně, mírně*
ukľudnost, uklidnost, -i f. *klidnost, poklidnost, klid, uklidnění*
ukľudný, uklidný adj. *klidný, pokojný, mírný, uklidněný*
ukľuzenie, uklizenie, -ie n. *uklidnění*
ukľuzený, uklizený adj. *uklidněný, klidný*
ukľúznúti, -nu, -neš dok. *uklouznout, upadnout*
ukľuzovati, -uju, -uješ ned. *uklidňovat, upokojovat, utěšovat*
uklvati (trojslab.), -kľuju, -eš dok. *uklovat*
ukojenie, -ie n. *upokojení, uklidnění*
ukojený adj. *upokojený, uklidněný, utěšený*
ukojiti, -ju, -jíš dok. *uspokojit, naklonit si;* - ukojiti sě (komu) *oddat se;* (od čeho) *uklidnit se čím, utišit se* (srov. okojiti)
ukojovati, -uju, -uješ ned. *upokojovat, uklidňovat, utěšovat, těšit* (srov. okojovati)
úkol m. *předepsaná, uložená částka, daň*
úkonně adv. *konečně, naposled, definitivně*
úkor m. **úkora** f. *příkoří, křivda; ponížení, pohana, potupa*
úkorník m. *hanobitel*
úkorný adj. hanl.*ivý, utrhačný*
ukorovati, -uju, -uješ ned. *hanět, tupit*
ukorunovati, -uju, -uješ dok. *korunovat:* biešta ukorunována byli korunováni
ukovati, -kuju, -ješ dok. *okovat; ukovat; přikovat* (koho řetězem)
ukrácenie, -ie n. *ukrácení, zkrácení; zestručnění* (v Tkadlečkovi omylem místo ukrocenie; v. t.)
ukrácený adj. *zkrácený, zestručněný*
ukracovati, -uju, -uješ ned. *ukracovat, zkracovat, zestručňovat; krátit, ubírat*
ukračovati, -uju, -uješ ned. *(rytmicky) kráčet, dělat (taneční) úkroky:* kráčely (dcery sionské) jako pléšíc nohami, jako v určenú mieru ukračijíc
ukrádati, -aju, -áš, **ukradovati,** -uju, -uješ ned. *krást;* - ukrádati sě *odkrádat se, pokradmu utíkat; stranit se, odtahovat se*
ukradenie, -ie n. *ukradení, krádež*
ukradnúti v. ukrásti
ukrajovati, -uju, -uješ ned. (čemu) *ubírat čemu, oklešťovat co:* abychme neukrajovali slovu božiemu, což se nám líbí a zdá
ukrásniti, -šňu, -sníš dok. *okrášlit, ozdobit*
ukrásti, -kradu, -eš, **ukradnúti,** -nu, -neš dok. *ukrást; něco tajně učinit;* ukrásti sě, ukradnúti sě *odkrást se, kradmo utéci, potají odejít, vytratit se, odplížit se; odcizit se někomu*
ukrátiti, -cu, -tíš dok. *ukrátit, zkrátit, ubrat:* ukrátiti komu živótka zbavit koho života; tudy mě mé núzě ukrátil zbavil mě mé starosti; ruka boží není ukrácena neztratila sílu, možnost zasáhnout
ukrmiti, -m'u, -míš dok. *vykrmit*
ukrocenie, -ie n. *ukrocení, zkrocení:* pro ukrocení lidu uklidnění
ukrocovati, okrocovati, -uju -uješ ned. *krotit, potlačovat*
ukrojiti, -ju, -jíš dok. *ukrojit, ustřihnout, useknout*
úkrop m. *horká, vřelá voda*
ukropiti, -p'u, -píš dok. *ukropit, ukápnout:* ukrop sobě na dlaň něco balsámu
ukrotiti, okrotiti, -cu, -tíš dok. *ukrotit, zkrotit; spoutat, potlačit; zmírnit;* ukrotiti sě *umírnit se, uklidnit se, upokojit se*
ukrotnúti, -nu, -neš dok. *zkrotnout*
úkruch m. *kus, krajíc chleba*
ukrutenstvie, -ie n. *ukrutnost*
ukrutně adv. *ukrutně, krutě; velmi, velice:* nebude-li sě káti ukrutně před smrtí; *přísně, tvrdě*
ukrutník m. *tyran*

ukrutnost, -i f. *ukrutnost, krutost:* ukrutnost vésti proti zlodějuóm počínat si krutě
ukrutný adj. *ukrutný, krutý; hrozný, strašný; přísný, tvrdý; těžký*
ukrvavenie (čtyřslab.), -ie n. *zkrvavení, zakrvavení, zakrvácení*
ukrvavený (čtyřslab.) adj. *zkrvavený, zakrvavený, zakrvácený*
ukrvaviti (sě), -v'u, -víš (sě) dok. *zkrvavit (se), zakrvavit (se)*
ukryti (sě), -kryju, -eš (sě) dok. *ukrýt (se), skrýt (se);* ukryti sě veselé *ukrýt se před radostí*
ukrytý adj. (od koho) *ukrytý, skrytý před kým*
ukříkati, -aju, -áš ned. (koho) *okřikovat koho, křičet na někoho*
ukřívati, -aju, -áš, **ukřivovati,** -uju, -uješ ned. *nakřivovat, odchylovat ze správné cesty; zatáčet se*
ukřivenie, -ie n. *zkřivení, pokřivení:* ukřivenie úst úšklebek
ukřivený adj. *zkřivený, pokřivený; nepřímý, křivolaký*
ukřiviti, -v'u, -víš dok. *zkřivit:* ukřiviti ústa; (co od čeho) *zkroutit, pozměnit*
ukřižovanec, -ncě m. *ukřižovaný*
ukupčiti, -ču, -číš dok. *kúpčením získat, vyobchodovat*
ukusiti, -šu, -síš, **ukúsnúti,** -nu, -neš dok. *ukousnout; kousnout, uštknout;* ukúsnúti sě *kousnout se; polekat se, dát si pozor:* kdyby s jedním (hříšníkem) neobcovali, hned by se druhý ukúsl
ukušenie, -ie n. *ukousnutí*
ukušený adj. *ukousnutý*
ukvapiti, p'u, -píš dok. *ukvapit se, unáhlit se, přenáhlit se*
ukvasiti, -šu, -síš dok. *vykvasit, vykynout*
ukydánie, -ie n. *pošpinění, pohanění, potupení*
ukydati, -aju, -áš dok. (koho čeho) *poházet koho čím*
uláti, -laju, -eš dok. *vyhubovat, vyplísnit*
uléci, -lahu, -lehu, -ležeš, **ulehnúti,** -nu, -neš dok. *ulehnout;* (v čem) *spolehnout nač; zůstat u čeho, při čem (?);* v žádosti ulehše oddavše se touze, propadnuvše touze
uléčenie, -ie n. *vyléčení*
uléčený adj. *vyléčený*
uléčiti, -ču, -číš dok. *vyléčit*
ulečovati, -uju, -uješ ned. *léčit*
úlehl(e), -e f. *úhor, lado, neobdělané pole*
ulehnúti v. uléci
uleptánie, -ie n. *uštknutí, štípnutí*
uleptati, -pcu, -pceš dok. *uštknout, štípnout*
uléti, -leju, -eš dok. *ulít, uhasit:* a tak by ulél oheň smilstvie
ulévati, -aju, -áš ned. *ulívat, odlívat:* ulévavše té krvi na rohy oltářě
uleviti, -v'u, -víš dok. *ulevit, zmírnit; slevit:* neulevímť; i krošě; *polevit, ochabnout*
ulevovati, -uju, -uješ ned. *polevovat*
úlí, -í m. *úl*
ulíb- v. uľúb
ulicě, -ě f. *ulice; vesnička, osada; luh, háj* (chybným překladem z lat.)
ulíčenie, -ie n. *vykrášlení*
ulíčený adj. *nalíčený, ozdobený, okrášlený*
ulíčilý adj. *ozdobný, půvabný*
ulíčiti, -ču, -číš dok. *vyzdobit; nalíčit, nastražit, políčit;* - ulíčiti sě *nalíčit se (?)*
uličká f. *ulička; vesnička, osada*
uliční, uličný adj. *uliční:* v kútiech uličních; bláto uličné
ulízavý adj. *poťouchlý, falešný*
ulízati sě, -žu, -žeš sě ned. *usmívat se* (v. též ulyzati sě)
uliznúti sě, -nu, -neš sě dok. *usmát se, pousmát se* (v. též ulyznúti sě)
ulnúti, -nu, -neš dok. *přilnout, ulpět*
úloh m. *uložení, předpis, požadavek; ustanovení, zřízení, řád*
úlomek, -mka, -mku m. *úlomek; ulomený chléb, drobet:* úlomky slov

ulomovati, -uju -uješ ned. *ulamovat, lámat*
ulovenie, -ie n. *úlovek*
uloviti, -v'u, -víš dok. *ulovit; chytit, lapit, polapit; získat*
ulovovati, -uju -uješ ned. *lovit; chytat, lapat*
uloženie, -ie n. *složení; úsudek*
uložený adj. *uložený; stanovený; ustanovený, určený*
uložiti, -žu, -žíš dok. *uložit; přikázat;* (s kým) *naložit; upokojit, usmířit, urovnat; ustanovit;* (mysl nač) *upnout; tajně ujednat, umluvit; umínit si;* - uložiti sě *uložit se, odpočinout si; ustálit se na čem, v čem, pevně zakotvit;* (na co) *spolehnout se*
uľúbati, ulíbati, -aju, -áš dok. *zlíbat, zulíbat*
uľúbiti, ulíbiti, -b'u, -bíš dok. (sobě koho) *naklonit si*
ulučilý adj. *zvláštní, obzvláštní, nápadný*
ulúditi, -z'u, -díš dok. *vyloudit*
ulyzavý adj. *poťouchlý, pošklebný*
ulyziti sě, -lyzu, -lyzeš sě ned. *usmívat se* (v. též ulízati sě)
ulyznúti sě, -nu, -neš sě dok. *usmát se, pousmát se* (v. též uliznúti sě)
um m. *rozum, schopnost vnímání, mysl:* o svéms umě toho neučinil neučinil jsi to ze svého rozumu; *vůle;* pl. umi *umění, vědění, věda*
umáčěti, -ěju, -ieš dok. *smočit, namočit*
umaliti, -ľu, -líš dok. *zmenšit, umenšit*
umářěti, -ěju, -ieš ned. *umořovat; mořit:* jenž umářie hladem družcě
umazanec, -ncě m. *Pomazaný* (Ježíš)
umazaný adj. *umazaný; omazaný, pomazaný*
umazati, -žu, -žeš dok. *umazat; pomazat* (v. též vmazati)
umdlelý, umdlený adj. *umdlený, zemdlený, zesláblý*
umdlenie, -ie n. *umdlení, zemdlení, zeslábnutí*
umdleti, -eju, -éš dok. *umdlít, zemdlít, zeslábnout*
umdlévati, -aju, -áš ned. *umdlévat, zemdlévat, slábnout; činit mdlým, oslabovat, zeslabovat;* - umdlévati sě *oslabovat se, unavovat se*
umdlitel, -e m. *unavovatel*
umdliti, -ľu, -líš dok. *zeslabit, unavit, oslabit, učinit mdlým, bezmocným*
uměle adv. *učeně, zkušeně*
umělec, -lcě m. *kdo něco umí, zná, znalec:* vědci, točiš umělci obú jazykú lidé ovládající oba jazyky
umělost, -i f. *vzdělanost, učenost*
umělý adj. *znalý, vzdělaný, učený; vycvičený, zkušený*
uméněnie, -ie n. *umenšení, zmenšení*
uměnie, -ie n. *učenost, vědění, znalost, rozum, zkušenost, dovednost, schopnost*
uméniti, -ňu, -níš dok. *umenšit, zmenšit; potřít, pokořit;* - uméniti sě *zmenšit se, ubýt*
umeňovati, umeněvati, -uju, -uješ ned. *umenšovat, zmenšovat;* - umeňovati sě, umeněvati sě *zmenšovat se; ubývat*
umenšenie, -ie n. *umenšení, zmenšení; zkrácení; úbytek;* čekal umenšenie vod čekal, až vody opadnou; *okleštění, omezení*
umenšený adj. *zmenšený*
umenšiti, -šu, -šíš dok. *zmenšit co, ubrat čeho, zkrátit; vynechat*
umenšovati, -uju, -uješ ned. *umenšovat, zmenšovat; ubírat;* - umenšovati sě *zmenšovat se, ztrácet se; oslabovat se*
uměřený adj. *vyměřený, změřený*
uměřiti, -řu, -říš dok. (nad kým) *vyměřit; způsobit*
umésti, -metu, -eš dok. *vymést, zamést*
umeškati, -aju, -áš dok. *prodlít, pomeškat*
uměšovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. (več) *vměšovat (se), míchat (se) do čeho* (v. též vměšovati)
umetati, -cu, -ceš dok. *vmést, vmetat, vhodit* (v. též vmetati)
umětedlně (čtyřslab.) adv. *znalecky, obratně*
umětedlnost (čtyřslab.), -i f. *znalost vědomost povědomost*

umětedlný (čtyřslab.) adj. *kdo umí:* umětedlný k boji *umějící bojovat; vědoucí, znalý*
umětelstvo n. *umění, vědění*
umetený adj. *zametený, vymetený*
uměti, -ěju, -ieš ned. *umět, dovést;* (k čemu) *být schopný k čemu* (např. k vojně, k boji, k dílu); *znát, vědět; znamenat*
umieňenie, -ie n. *vymínění, výhrada; rozhodnutí*
umieňený adj. *umíněný; vymíněný*
umieniti, -ňu, -níš dok. *umínit si, odhodlat se*
umiesiti, -šu, -síš dok. *umisit, přimísit* (v. též vmiesiti)
umiešenie; umiešěti v. vmiešenie; vmiešěti
umietati, -aju, -áš ned. *umetat, zametat; uvádět, vhazovat* (v. též vmietati)
umilovati sě, -uju, - uješ sě dok. (s kým) *pomilovat se, polaskat se*
umířiti sě, -řu, -říš sě dok. *smířit se, usmířit se; sjednat, uzavřít mír*
umlčěčky v. mlčěčky
umlčěti, -ču, -číš, **umlknúti,** -nu, -neš dok. *umlknout, zmlknout, ztichnout*
umlený adj. *uválený, odřený*
úmluva f. *výmluvnost; smlouva, ujednání, podmínka*
umlúvati, -aju, -áš, **umluvovati,** -uju, -uješ ned. *smlouvat, umlouvat;* - umlúvati sě, umluvovati sě *umlouvat se, smlouvat se*
úmluvcě, -ě m. *kdo zprostředkovává úmluvu; prostředník, vyjednávač*
umluvenie, -ie n. **úmluva, dohoda; záminka**
umluvený adj. *smluvený, domluvený, dohodnutý*
umluviti, -v'u, -víš dok. *umluvit, řečí někoho do něčeho vpravit, mluvením umlčet;* - umluviti sě *dohodnout se*
úmluvní, úmluvný adj. *podle úmluvy, úmluvní, smluvní:* list úmluvný; *výmluvný*
úmluvnost, -i f. *sdílnost, vlídnost, laskavost*
umluvovati v. umlúvati
umně adv. *s porozuměním, pozorně*
umňenie, -ie n. *umenšení, zmenšení*
umnieti, -mňu, -mníš dok. *vyrozumět*
umniti, -ňu, -níš dok. *umenšit, zmenšit, ubrat;* - umniti sě *zmenšit se, ubýt*
umnožiti, -žu, -žíš dok. *rozmnožit:* v téj řěči nic neumnoži nic dále nepromluvil; *přehnat, upřílišit* (v. též vmnožiti)
umnožovati sě, -uju, -uješ sě ned. (v čem) *počínat si nemírně:* u panosti sě neumnožij v pití si nepočínej nemírně, neoddávej se opilství
umný adj. *rozumný, schopný, dovedný*
umordovaný adj. *ubitý; zabitý*
umordovati, -uju, -uješ dok. *ubít; zmučit*
úmorný adj. *smrtonosný*
umorovati, -uju, -uješ ned. *mořit, usmrcovat, hubit*
umořenie, -ie n. *umoření, umučení, usmrcení; smrt*
umořiti, -řu, -říš dok. *umořit, umučit, usmrtit; zahubit, zničit;* - umořiti sě *utrápit se*
úmrak m. *soumrak*
umrlcový, umrlčí adj. *týkající se umrlce, umrlčí:* kosti umrlcové, umrlčí kosti z mrtvol
umrlina, umršina f. *mršina*
umrskati, -aju, -áš dok. *umrskat, ubít, utlouci; zmrskat, zbít, ztlouci*
úmrt, -i f. *odúmrť*
umrtvený adj. *zabitý*
umrtviti, -v'u, -víš dok. *umrtvit; usmrtit, zabít;* - umrtviti sě *zabít se; zmrtvět:* umrtvilo sě jest jeho srdce v něm
umrtvovati, -uju, -uješ ned. *umrtvovat; usmrcovat, zabíjet*
umrzkovati, -uju, -uješ ned. *nenávidět*
umřělý, umřětý adj. *zemřelý, mrtvý*
umřěnie, -ie n. *umření; smrt*
umřieti, -mru, -mřěš dok. *umřít, zemřít; přestat existovat pro co*

umučovati, -uju, -uješ ned. *mučit*
umúdřiti, -řu, -říš dok. (sobě) *umoudřit se, zmoudřet*
úmysl m. *obsah myšlení, mínění; úmysl, záměr, předsevzetí, úsilí:* z úmysla vědomě, úmyslně: mysl, srdce, rozum vzieti sobě koho v úmysl obírat se v mysli kým; *smysl*
umysliti, -šľu, -slíš dok. (sobě) *usmyslit si, umínit si, předsevzít si, rozhodnout se pro něco*
umyšlenie, vmyšlenie, -ie n. *úmysl, záměr, rozhodnutí*
umyšlený adj. *úmyslný, záměrný:* umyšlená závada úmyslná překážka; *ustanovený, určený*
umýtiti, -cu, -tíš dok. *podplatit, uplatit*
umyvadlo n. *umývadlo; mýdlo*
umyvatedlnicě (šestislab.). -ě f. *umývadlo; vana*
unáhlenie, -ie n. *unáhlení, prchlivost; rozhořčení, hněv*
unáhliti sě, -ľu, -líš sě dok. *unáhlit se, ukvapit se; pospíšit si*
unášěti, -ěju, -ieš ned. *být schopen unést; unášet, odnášet, přenášet:* mladec bieše tak silný, že unášieše, kamž chtěl, patnádcte měřic obilé
unavenie, -ie n. *usmrcení, zahubení*
unaviti, -v'u, -víš dok. *usmrtit, zahubit*
unavovati, -uju, -uješ ned. *usmrcovat, hubit*
uncia, -ie f. *stará římská jednotka váhy* (přibližně 27 g)
unečistiti, -šču, -stíš dok. *znečistit, pokálet*
uneprázdniti, -žďňu, -zdníš dok. *uprázdnit uvolnit*
uneprážďněnie, -ie m. *zaneprázdnění*
unepraždňovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zabývat se, zaměstnávat se*
unesenie, -ie n. *unesení, únos*
ungelt m. *mimořádný poplatek, clo ze zboží dovezené do města nebo provážené městem; dávka, poplatek v královských městech*
unížiti, -žu, -žíš dok. *svážit, povážit*
unořiti, -řu, -říš dok. *prolít:* unořiti slez prolít vízy, zaslzet
únosba f. *únos*
unositi, -šu, -síš ned. i dok. (v bludy) *zavádět, unášet, odnášet; zavádět, unést, odnést*
únosný adj. *provedený únosem;* únosným obyčějem přivedl ženu sem únosem, jako únosce
uobjímati, -aju, -áš dok. *zobjímat*
uodievati, -aju, -áš dok. *přiodít, obléci*
up v. vep
úpad m. *pád, spadnutí; úraz; zkáza*
upadati, vpadati, -aju, -áš; **upadovati, vpadovati,** -uju, -uješ ned. (več) *vpadat, vtékat, vlévat se:* Jordán v ně (Mrtvé moře) vpadá; *padat, upadat, dostávat se do čeho*
upadenie, -ie n. (več) *upadnutí; zabřednutí do čeho; pád, padnutí*
upadlý, vpadlý adj. *upadlý; vpadlý, zapadlý:* břicho vpadlé
upadnúti, vpadnúti, -nu, -neš dok. *upadnout, klesnout; ochabnout;* v tom jima mysl nic núpadla v tom jim mysl neklesla, neochabla, neupustili od toho (v. též upásti)
upáliti, -ľu, -líš dok. *upálit; rozpálit; rozžhavit*
upalovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *spalovat (se), pálit (se)*
upamatovati sě, -uju, -uješ sě dok. *zapamatovat si*
upařiti sě, -řu, -říš sě dok. *vniknout*
upásti, vpásti, -padu, -eš dok. *upadnout, spadnout, klesnout; vpadnout* (v. též upadnúti)
upatřiti, -řu, -říš dok. *spatřit, uvidět*
upečetiti, -cu, -tíš dok. *ujistit, ubezpečit*
upěkniti (sě) -ňu, -níš (sě) dok. *ozdobit (se), okrášlit (se)*
upěnie, -ie n. *úpění, nářek, křik*
upeskovati, -uju, -uješ dok. (koho) *zpeskovat koho, vynadat komu*
úpěti, úpěju, -ieš, **úpiti,** úp'u, -íš ned. *úpět, vzdychat, naříkat:* úpěti svú škodú naříkat nad svou škodou; *křičet o pomoc*
upevněnie, -ie n. *upevnění, utvrzení; pevnost, neochvějnost, jistota*
upevněný adj. *upevněný, utvrzený; pevný, neochvějný, jistý*

upevniti, -ňu, -níš dok. *upevnit utvrdit, posílit; stvrdit;* - upevniti sě *upevnit se, utvrdit se, posílit se*
upevňovati sě, -uju, -uješ sě ned. *upevňovat se, utvrzovat se, posilovat se*
upierati sě, -aju, -áš sě ned. (v co) *upírat se, zaměřovat se na co*
upieti (sě), vpieti (sě), -pnu, -pneš (sě) dok. *připnout*
upíchati, -aju, -áš ned. *bodat, trápit:* dušě k bohu vzdýchá, neb jí silná strast upíchá
upichlati, upichrati, -ľu, -řu, -eš dok. *vypiplat, vychovat:* žes tak své tělo upichlal, upichral
úpiti v. úpěti
uplakati sě, -pláču, -pláčeš sě dok. *naplakat se*
uplákati, -aju, -áš ned. *poplakávat, plakat*
uplatiti, -cu, -tíš dok. *zaplatit*
uplaviti, -v'u, -víš dok. *odplavit*
uplésti, vplésti, -pletu, -eš dok. *vplést;* - uplésti sě, *vplésti sě zaplést se, dostat se do čeho*
uplétati sě, vplétati sě, -aju, -áš sě ned. (v co, čím) *zaplétat se, míchat se do čeho*
uplně, vplně, vúplně adj. *plně, úplně, zcela* (srov. též plně)
uplundrovati, -uju, -uješ dok. *zhanět; poplenit*
uplvánie, -ie n. *uplivání, poplivání, zaplivání, naplivání*
uplvati (trojslab.), -pľuju -pliji, -ješ dok. *poplivat, zneuctít*
upočívati, -aju, -áš ned. *odpočívat, zůstávat stát; prodlévat*
upodobněný adj. *připodobněný*
upodobniti; -ňu, -níš dok. (koho k čemu) *připodobnit*
upohrdati, -aju, -áš dok. *pohrdnout, opovrhnout*
upokojenie, -ie n. *upokojení, uklidnění; pokoj, klid*
upokojený adj. *upokojený, uklidněný; pokojný, klidný; uspokojený*
upokojiti, -ju, -jíš dok. *upokojit, uklidnit; uspokojit;* - upokojiti sě *upokojit se, uklidnit se*
upokojný adj. *pokojný, klidný, jsoucí v klidu*
upokojovati, -uju, -uješ ned. *upokojovat, uklidňovat;* - upokojovati sě (s kým) *usmiřovat se*
upokořenie, -ie n. *pokoření, ponížení; pokora*
upokořený adj. *pokořený, ponížený; pokorný*
upokořiti, -řu, -říš dok. *pokořit, ponížit*
upokořovati, -uju, -uješ ned. *pokořovat, ponižovat*
upomanúti, -manu, -měneš dok. (koho) *upomenout*
upomínač, -ě m. *výběrčí daní:* lid mój upomínači oblúpili
upomínati, -aju, -áš ned. (čeho) *připomínat, napomínat; upomínat:* upomínati z dluhu vymáhat dluh
uponížiti sě, -žu, -žíš sě dok. *ponížit se*
úpor m. *odpor, vzpoura; vzpurnost, tvrdošíjnost*
úporně adv. *rozhodně, určitě*
úporný adj. *úporný, tvrdošíjný, zarputilý:* úporná mysl urputnost, zarputilost, bezohlednost, tvrdost; *upřený, snažný*
uporúhaný, adj. *uposmívaný, vysmívaný*
uporozuměti, -ěju, -ieš dok. *pochopit*
uposědati, -aju, -áš dok. *znovu a znovu zachvátit, opětovně posednout:* těch osídl ďábelských, jimiž bývají lidé uposedáni
uposlúchati, -aju, -áš dok. *uposlechnout*
uposmievati, -aju, -áš dok. (koho) *zesměšnit*
upovíjěti, -ěju, -ieš ned. *zavíjet*
upracovati, -uju, -uješ dok. *vypracovat, zpracovat*
uprati, -peru, -péřeš dok. *zbít, ztlouci*
úprava f. *příprava, výstroj, výzbroj; zevnějšek, vzhled; nádhera; smlouva, dohoda*
uprávěti, -ěju, -ieš, **upravovati,** -uju, -uješ ned. *připravovat; opatřovat; spravovat*
upraviti, -v'u, -víš dok. *připravit* (srov. vpraviti)
úpravný adj. *dobře zřízený, řádný*
uprázdniti sě, -žďňu, -zdníš sě dok. *uvolnit se, osvobodit se; uklidnit se*
upraždňovati sě, -uju, -uješ sě ned. *uvolňovat se, osvobozovat se*

úprk m. *úprk:* k domovi jechu úprkem; bez úprku bez chvatu, pomalu; *útok*
uprodati, -ám, -áš dok. *odprodat, prodat*
uprodávati, -aju, -áš ned. *zaprodávat, zrazovat*
uprositi, -šu, -síš dok. (sobě) *vyprosit si*
uprostraniti, -ňu, -níš dok. *roztáhnout:* ruce sobě uprostrani
uprostřed, vprostřěd adv. *uprostřed; doprostřed;* předl. (s gen.) *mezi*
uprošený adj. *vyprošený, vyžádaný*
uprošovati, -uju, -uješ ned. *vyprošovat*
uprskati, -aju, -áš dok. *poprskat, poplivat; znevážit, zneuctít*
uprvé, vprvé adv. *zprvu, zpočátku, nejprve, nejdříve; dříve*
uprzniti, -žňu, -zníš dok. *zprznit, poskvrnit*
upřáhati, upřiehati, vpřiehati, -aju, -áš ned. *zapřahat:* upřiehajte koně
upřědčiti, -ču, -číš dok. *vystrčit; předeslat:* upřědči modlitbu tvú
upřieci, -přahu, -přěžeš, **upřáhnúti, vpřáhnúti,** -nu, -neš dok. *zapřáhnout:* upřěže je v pluh oba
upřielišiti, -šu, -šíš, **upřielišniti,** -ňu, -níš dok. *překročit míru, přehnat, přebrat*
upřiemo, upřiemě, vpřiemo, vpřiemě adv. *přímo, zpříma, rovně; upřímně*
upřiemost, upřiemnost, -i f. *přímost; upřímnost; čistá víra; jistota*
upřiemý, upřiemný adj. *rovný, přímý; upřímný*
upřiesti, -přadu, -přědeš dok. *upříst, spříst*
upřieti, -pru, -přeš dok. *upřít, obrátit;* (cestu) *zaměřit*
upříkrovati, -uju, -uješ ned. *příkře vytýkat, mít za zlé*
upšenie, -ie n. *píchnutí, bodnutí*
upšiti, -šu, -šíš dok. *píchnout; podráždit, podpíchnout*
uptalý, uptaný adj. *zjištěný, jistý*
uptanie, -ie n. *doptání, vyptání*
uptati sě, -aju, -áš sě dok. (čeho) *vyptat se nač, doptat se, vyzvědět co*
uptávati sě, -aju, -áš sě ned. *vyptávat se*
upustiti, -šču, -stíš dok. *upustit; opustit;* (koho, co več) *vpustit;* - upustiti sě (več) *vrhnout se do čeho* (v. též vpustiti)
upuščený adj. *vpuštěný, vložený, spuštěný, vržený:* podobno jest královstvie nebeské vrši upuščenej v moře
upúščěti, -ěju, -ieš, **upuščovati,** -uju, -uješ ned. *opouštět; vpouštět, vkládat, opouštět* (v. též vpúščěti)
uraditi sě, -z'u, -díš sě dok. *uradit se, poradit se; dohodnout se*
uradovati sě, -uju, -uješ sě dok. *zaradovat se*
uratiti, -cu, -tíš dok. *potřít:* jedúce chléb s ním (s králem) uratie jeho a vojsko jeho podáveno bude
úraz m. **úraza** f. *úraz, poranění, poškození; urážka, pohanění; pohoršení; osidlo*
úrazčivý adj. *zraňující; překážející, škodlivý*
úrazek, -zka, -zku m. *ublížení, škoda; překážka; úlomek*
urazenie, -ie n. *úrada, porada*
urázěti sě, -ěju, -ieš sě ned. *rodit se* (v. též uražovati sě)
uraziti, -žu, -zíš dok. *ublížit, uškodit; poranit, udeřit;* - uraziti sě *uhodit se*
urazovati sě v. orozovati sě
uraženie, -ie n. *úraz, poranění*
uražený adj. *raněný, poraněný; uražený, pohaněný, potupený*
uražetedlný (pětislab.) adj. *urážlivý*
urážěti, -ěju, -ieš ned. *urážet, napadat; omamovat, oslňovat;* - urážěti sě *zraňovat se, udeřovat se* (v. též uražovati)
urážka f. *poškození, ublížení; ústrk, úhona; urážka*
uražovati, -uju, -uješ ned. *urážet; udeřovat;* - uražovati sě (na kom) *trpět urážku, trpět nehodu* (v. též urážěti)
určeně adv. *určitě, přesně*

určený adj. *určitý, rozhodný; stanovený, určený*
urobotovati sě, -uju, -uješ sě dok. *unavit se prací, udřít se*
úročec, -čcě m. *úrok, roční plat z nájmu, z půjčených, peněz*
úroční, úročný adj. *roční, výroční*
úročnicě, -ě f. *poplatnice, poplatná země:* Judea byla úročnicě Římanóm
úročník m. *kdo je povinen platit, poplatník*
úrod m. *narození:* po úrodu Krista Pána
úroda f. *úroda, úrodnost, plodnost;* prvnie úrody prvotiny (v. t.)
uroditi, -z'u, -díš dok. *porodit, zplodit;* - uroditi sě *narodit se; urodit se* (např. obilí)
úrok m. *daň; roční plat z něčeho, za něco* (např. z pozemku, za ochranu), *poplatek;* pl. úroky *úroky; roční poplatek*
úroka f. *hanba, pohana, potupa*
úropně adv. *hrdě, zpupně, neústupně, zatvrzele*
úrost m. **uroščenie,** -ie n. *vzrůst, postava*
urostlý adj. *urostlý; vzrostlý, odrostlý*
urozenie, -ie n. *narození; rod, původ; urozenost, šlechetnost, ušlechtilost;* urozenie veliké vysoká postava
urozený adj. *narozený; šlechetný*
urozoměnie, urozuměnie, -ie n. *porozumění, pochopení*
urozoměti, urozuměti, -ěju, -ieš dok. (čemu) *porozumět, pochopit, vyrozumět*
urozovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rodit se:* (mnoho chudých) v téj zemi sě urozuje
urputně; urputný v. úrupně; úrupný
urubiti, -b'u, -bíš dok. *useknout, posekat, rozsekat*
urubovati, -uju, -uješ ned. *usekávat, oklešťovat*
urukovánie, -ie n. *zaručení rukojmími*
úrupně, urputně adv. *urputně, zavile, zběsile*
úrupnost, -i f. *urputnost, zavilost, zběsilost*
úrupný, urputný adj. *urputný, zavilý, zběsilý*
urvati, -u, -eš dok. *urvat, vyrvat, vytrhat:* (Maří Magdaléna) své vlasy sobě urvala
úřad m. *úkol, poslání; úřad, zaměstnání; hodnost*
úřadec, -dcě m. *úkol*
úřadný, úřědní adj. *úřední:* moc úřadná; lidé úřadní, úřední úředníci
úřědlník (trojslab.) m. *úředník; hodnostář:* ze tří úřědlníkóv
úřědlníkový adj. z úřědlník: starosta úřědníkový představený úředníků, dvorních služebníků
uřězati, -žu, -žeš dok. *uřezat, uříznout, odříznout, vyříznout:* chce uřězati jazyk jeho
uřězávati, -aju, -áš, **uřězovati,** -uju, -uješ ned. *uřezávat, odřezávat, řezat:* mnohým nosy uřězováše
úřězek, -zka, -zku m. *uříznutý kus; cíp, podolek*
uřinúti sě, -nu, -neš sě dok. *zřítit se:* nějaká hora na tě se uřinula
uřúcenie, uřícenie, -ie n. *vřícení, přihnání se:* uřícením vod rozvodněných
uřútiti, uřítiti, -cu, -tíš dok. *zřítit se; uchvátit:* lidi v sě uřítily řěky babylonské jako břěh
úřutně, úřitně adv. *náramně, nesmírně, velmi, velice*
úřutný, úřitný adj. ohromný
usaditi, -z'u, -díš dok. (koho) *usadit; dosadit, ustanovit* (do úřadu ap.); usaditi súd na koho uvalit; *upnout:* na to svú mysl usadil; - usaditi sě *usadit se* (srov. též vsaditi)
usahati, -aju, -áš dok. *dosáhnout, získat;* (lakomý) chce vždy usahati zbožie to, kterého nemá
usazenie, -ie n. *spolehnutí*
usazený adj. *usazený, položený:* Jeruzalém jest dobřě mezi horami usazené město; *osazený, osídlený; ustanovený* (v. též vsazený)
usazovati, -uju, -uješ ned. *usazovat, ustanovovat;* - usazovati sě *usazovat se* (v. též vsazovati)
usdravenie, -ie n. *uzdravení; spása, záchrana*
usdravený adj. *uzdravený, zdravý*
usdravitel, -e m. *kdo někoho uzdravil, zachránce; spasitel*
usdraviti, -v'u, -víš dok. *uzdravit, zachránit; spasit*
usědanec, -ncě m. *rytíř poražený v sedání (v turnaji)*

usědati, -aju, -áš ned. *sedat si, usedat;* (koho) *přemáhat v sedání (v turnaji)* (v. též vsědati)
useděti, -sez'ú, -sedíš dok. (čeho) *zůstat uchráněn*
usědnúti v. usiesti
uschlý adj. *uschlý, vyschlý; uvadlý, povadlý; odumřelý*
usehnúti, -nu, -neš (příč. čin. usechl, uschla) dok. *uschnout; sejít, zemřít*
uschovati sě, -aju, -áš sě dok. *zachránit se*
usieci, -sěku, -češ dok. *useknout, usekat; usekat koho k smrti*
usiesti, -sadu, -sědeš, **usědnúti,** -nu, -neš dok. *usednout; ustat;* (nad čím) rozhodnout o čem; (na koho) *obořit se*
úsilé, -é n. *úsilí, námaha; nesnadnost, pracnost; práce*
úsilno, úsilně adv. *s úsilím, těžce, nesnadno, obtížně*
úsilný adj. *nesnadný, těžký, obtížný, namáhavý; silný, urputný*
usilovánie, -ie n. *usilování, snažení, namáhání se, úsilí, práce*
usilovati, susilovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *vynakládat sílu nač, usilovně pracovat, namáhat se*
usilujúcí adj. *usilující, namáhající se; soužený, trápený*
uskakovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *uskakovat před čím, uhýbat čemu; odskakovat, odpadávat:* rány jim dávachu, až nosy uskakováchu
uskočiti, -ču, -číš dok. *uskočit, odskočit:* (ciesař) sotně do kaply uskoči (v. též vskočiti)
úskok m. *uskočení stranou, odskok*
uskrovněnie, -ie n. *zmenšení, zmírnění:* uskrovněnie vedra; *uskrovnění*
uskrovněný adj. *skromný; zmenšený, zmírněný, omezený; skromný*
uskrovniti, -ňu, -níš dok. *zmenšit, omezit;* aby uskrovnila smutku svého; *zkrátit;* - uskrovniti sobě (v čem), uskrovniti sě *uskrovnit se, omezit se*
uskrovňovati, -uju, -uješ ned. *zmenšovat, omezovat, mírnit*
uskřinúti, -nu, -neš dok. *uskřípnout*
uskúpiti sě, -p'u, -píš sě dok. *ulakomit se, stát se skoupým*
usléditi, -ž'u, -díš dok. *vystopovat, vyčíhat, vyslídit*
usleknúti, -nu, -neš dok. *zajít, pojít, zhynout, zcepenět*
usliniti, -ňu, -níš dok. *poslinit, zaslinit*
úslona f. *záře, světlo*
uslyšěnie, -ie n. *vyslyšení*
uslyšěti, -šu, -šíš dok. *vyslyšet*
uslyšitedlný (pětislab.) adj. *slyšitelný, uslyšitelný, vyslyšitelný*
usmiešenie, -ie n. *úsměv, smích; radost, potěšení*
usmiešiti, -šu, -šíš dok. (koho) *rozesmát*
usmieti sě, -směju, -eš se dok. *usmát se* (v. též vsmieti sě)
usmysleti, usmysliti, -šľu, -slíš dok. (sobě) *začit myslet, posoudit rozumem*
usně, -ě f. *useň, vydělaná kůže*
usnúbenie, -ie n. *zasnoubení, zaslíbení:* usnúbenie bohu
usnúbiti, -b'u, -bíš dok. *zasnoubit* (v. též vsnúbiti)
usnubovati, -uju, -uješ ned. *zasnubovat*
usnulý adj. *usnulý, uspaný, zaspaný:* usnulá mlčedlivost způsobená zaspáním, zapomenutím událostí (o kterých by se mělo vypravovat)
usnúti, -nu, -neš dok. *usnout; zesnout, zemřít*
usnutie, -ie n. *usnutí; zesnutí, skonání, úmrtí*
úsoba f. *stav mysli, nálada*
usobiti, -b'u, -bíš dok. (co k čemu) *získat co pro něco*
uspěšiti, -šu, -šíš dok. *uspíšit, urychlit* (v. též vspěšiti)
uspiti, -sp'u, -šp'u, -spíš (aor. uspich, příč. čin. uspil, trp. uspen, ušpen) dok. *uspat, přivést k spánku:* uspiti lid; mráz vody uspil bieše
uspoliti, -ľu, -líš dok. *připojit, přidat*
uspravedlenie, -ie n. *ospravedlnění; spasení*
uspravedlený adj.*ospravedlněný*
uspravedlovati, -uju, -uješ ned. *ospravedlňovat*

uspu, -eš v. *usúti*
usrozuměti, -ěju, -ieš dok. (sobě) *dorozumět se, dohodnout se*
usta pl. n. *ústa;* Jan Zlatá usta Jan zlatoústý (bibl.)
ustalý adj. *unavený, umdlený, zemdlený*
ustánie, -ie n. *unavení, únava, ochabnutí, zemdlení*
ustanovenie, -ie n. *ustanovení, zřízení, vytvoření; stanovení, nařízení, příkaz; ustálení, uklidnění*
ustanovený adj. *ustanovený, zřízený; stanovený, nařízený, určený*
ustanovilý adj. *ustálený, stálý, nepohnutý:* mysl ustanovilá
ustanovitel, -e m. *ustanovitel; zřizovatel, zakladatel*
ustanoviti, -v'u, -víš dok. *ustanovit; ujednat; založit; usadit, upevnit; ubezpečit koho, posílit;* - ustanoviti sě *usadit se*
ustanovitý adj. *ustanovený*
ustanovovati, -uju, -uješ ned. *ustanovovat, zřizovat, vytvářet; stanovit, nařizovat, předpisovat, určovat*
ustati, -stanu, -eš dok. *unavit se, přestat; zastavit se*
ustáti, -stoju, -íš dok. *stáním získat, dobýt, obdržet*
ustávajúcí adj. *umdlévající, ochabující*
ustávanie, -ie n. *umdlévání, únava, slabost*
ustávati, -aju, -áš ned. *umdlévat, slábnout, ochabovat*
ustavenie, -ie n. *rozhodnutí, ustanovení, určení; uspořádání; předpis, zákon; stavba, vystavění, založení; upevnění*
ustavený adj. *ustanovený; výstavný*
ustavěti, -ěju, -ieš dok. *vystavět* (v. též, vstavěti)
ustavičenstvie, -ie n., **ustavičnost,** -i f. *ustavičnost, vytrvalost, stálost, pevnost*
ustavičný adj. *ustavičný, trvalý, vytrvalý, stálý, pevný*
ustavičstvo, ustavičstvie, -ie n. *stálost;* s ustavičstvem sě smluviti pevně se rozhodnout
ustavitel, -e m. *stanovitel*
ustaviti, -v'u, -víš dok. *ustanovit, určit; zřídit; zavést; upevnit; postavit, vystavět, zbudovat;* - ustaviti sě *upevnit se*
ústavně adv. *ustavičně, vytrvale, stále*
ústavnost, -i f. *ustavičnost, vytrvalost, stálost*
ústavný adj. *ustavičný, vytrvalý, stálý, neměnný; ustanovený, určený*
ustavovánie, -ie n. *ustanovování, ustavování, zřizování, vytváření*
ustavovati, -uju, -uješ ned. *ustavovat, ustanovovat, zakládat; nařizovat; upevňovat, utvrzovat; dělat* (srov. ustavovati)
Ústec, -tcě m. *obyvatel Ústí*
ústicě, -ě f. *nádoba:* ústicě sklenná láhev
ustielati, -aju, -tíš ned. *ustýlat, stlát*
ustíhati, -aju, -áš ned. i dok. *pronásledovat, dostihnout, uhonit, dohonit*
ustihnúti, -nu, -neš dok. *postihnout (rozumem), pochopit* (srov. vstihnúti)
ústka pl. n. *malá ústa, ústečka*
ustlati, -steľu, -stéleš dok. *ustlat, připravit; upravit, urovnat:* aby nám cěstu k následování ustlal
ústní, ústný adj. *ústní:* ústnie řiekánie říkání, odříkávání
ustonati, -stóňu, -stóněš dok. *zasténat* (v. též vzstonati)
ustrašilý adj. *postrašený, ulekaný*
ustrašiti, -šu, -šíš dok. *nahnat strachu, zastrašit;* - ustrašiti sě *poděsit se, odstrašit se* (v. též vzstrašiti)
ustrašovati, -uju, -uješ ned. *zastrašovat, strašit*
ustrčiti, -ču, -číš, **ustrknúti,** -nu, -neš dok. *urazit; klofnout;* - ustrčiti sě, ustrknúti sě *uhodit se, udeřit se; klopýtnout utrpět úraz* (nohy); (na něco) *vzít si z něčeho výstrahu, ponaučení*
ustrhati, -aju, -áš dok. *vydrhnout:* (orudie měděné) ustrháno bude a umyto vodú
ústrka f. *obražení, úraz nohy*

ustrkati, -aju, -áš ned. (co na koho) *strkat, svalovat*
ustrknúti v. ustrčiti
ustrkovati sě, -uju, -uješ sě ned. (nač) *vymlouvat se; tísnit se*
ustrňovati, -uju, -uješ ned. (čemu) *povolovat, podléhat (?):* žádosti své v tělesných věcech ustrňují
ustrnulý adj. *nepohnutý, stálý; uvázlý*
ustrnúti, -nu, -neš dok. *utkvět, zarazit se*
ustrnutie, -ie n. *poddání se, oddání*
ustrojiti, -ju, -jíš dok. *nastrojit, zosnovat*
ustrúhati, -aju, -áš dok. *ostrouhat, sedřít*
ustřělený adj. *střelený, zastřelený*
ustřěliti, -ľu, -líš dok. *zastřelit*
ustřětiti, ustřětnúti v. vstřetnúti
ustřieci, -střěhu, -střěžeš dok. *uhlídat*
ustřieleti, -eju, -éš dok. *postřílet*
ustřieti, -stru, -střeš dok. *zakrýt*
ustříhati, -aju, -áš ned. *ustřihávat, stříhat*
ustřihnúti, -nu, -neš dok. *ustřihnout; uříznout*
ustuditi, -z'u, -díš dok. *zchladit, ochladit; nastudit, nachladit*
ustúpati, -aju, -áš, **ustupovati,** -uju, -uješ ned. *ustupovat;* (čeho) *odstupovat, upouštět od čeho:* své vuóle neustupují od své zvůle (?)
ustúpiti, -p'u, píš dok. ustoupit; (koho) *ustoupit od koho, odejít od koho, zříci se:* (čeho) *odstoupit, upustit od čeho:*učenie ustúpiti odvolat učení
ústupně adv. *povolně*
ustydati sě, -aju, -áš sě ned. *ostýchat se, stydět se; bát se*
ustyděti sě, -z'ú, -díš sě dok. (koho) *zastydět se před kým, leknout se*
ustydlost, -i f. *chladnost; ochablost*
ustydlý adj. *jsoucí bez citu, chladný; ochablý*
ustydnúti, -nu, -neš dok. *ochladnout, ochabnout, pohasnout*
ustýchati sě, -aju, -áš sě ned. (čeho) *ostýchat se, obávat se*
úsudek, -dka, -dku m. **usúzenie,** -ie n. *úsudek, usouzení; rozsudek, rozhodnutí*
usúditi, -z'u, -díš dok. *rozhodnout; přisoudit*
usušiti, -šu, -šíš dok. *usušit; vysušit:* usušil pán bóh potok jordánský; štědrý krve tok usušil jest vysušil, zastavil
usušovati, -uju, -uješ ned. *sušit, vysušovat*
usúti, -spu, -eš dok. *usypat*
usuzovati, -uju, -uješ ned. *usuzovat, soudit; rozhodovat, stanovit, určovat*
usvacený, usvěcený adj. *posvěcený*
usvadlý adj. *uvadlý, zvadlý*
usvadnúti, -vadnu, -vědneš dok. *uvadnout*
usvětiti, -cu, -tíš dok. *posvětit; zasvětit*
usvetnúti, 3. sg. -ne dok. *rozednít se*
usvetnutie, usvitánie, -ie n. *úsvit, rozbřesk*
usýpati[1], -aju, -áš ned. *usínat*
usýpati[2], -aju, -áš ned. *usýpat, sypat;* (co na sebe) *chvatně házet, oblékat:* usýpá brně obléká brnění
ušák m. *kdo má dlouhé uši, ušatec*
ušanovati, -uju, -uješ dok. *ušetřit*
uščípati, -pu, -peš dok. *poštípat*
uščípávati, -aju, -áš ned. *štípáním, uštknutím zabíjet, uštípávat:* že jsú je (hadi) do smrti uštípávali
úščipek, -pka, -pku m. *újma, škoda:* k úštipku ke škodě, na újmu
uščípnúti, -nu, -neš dok. *štípnout, bodnout* (žihadlem), *uštknout*
uščipovánie, -ie n. *uštěpačné utrhání, posmívání*
uščipovati, -uju, -uješ ned. *uštipovat, ulamovat;* (koho) *uštěpačně utrhat, posmívat se*

uščnúti, uštnúti, -nu, -neš dok. *uštknout*
uščnutie, -ie n. *uštknutí*
uščnutý adj. *uštknutý*
ušinúti, -nu, -neš dok. *uchýlit, odchýlit;* - ušinúti sě *uchýlit se, odchýlit se, uhnout, posunout se*
ušket, -škta, -šktu m. *kus kůže, záplata*
uškodievati, -aju, -áš, **uškozovati,** -uju, -uješ ned. *škodit*
uškoditi, -z'u, -díš dok. *uškodit, ublížit*
uškozenie, -ie n. *uškození, škození, poškození, škoda*
uškrnúti sě, -nu, -neš sě dok. *ušklíbnout se*
uškrvati sě, -aju, -áš sě ned. *ušklíbat se*
ušlapiti, -p'u, -píš dok. *ušlápnout*
ušlechtiti (sě), -cu, -tíš (sě) dok. *zušlechtit (se)*
ušní adj. *ušní:* ušnie zpověd *pronášená do ucha*
ušnicě, -ě f. *náušnice*
ušpehovati, -uju, -uješ dok. *vyzvědět, vyzkoumat*
ušperkovaný adj. *ozdobený šperky, vyšňořený*
ušperkovati, -uju, -uješ dok. *ozdobit šperky*
ušprundalý adj. *umáčený, umazaný, špinavý*
uštnúti v. uščnúti
ušvihaný adj. *sešvihaný, zpráskaný, zbičovaný:* Ježíšě biči ušvihaného
ušvihati, -aju, -áš dok. *sešvihat, zpráskat, zbít*
utáhlý adj. *utažený, stažený*
utáhnúti sě, -nu, -neš sě dok. (kam) *stáhnout se, žít v odloučení, uzavřít se*
utajiti sě, -ju, -jíš sě dok. *uniknout, ukrýt se, jít do ilegality*
útajnost, -i f. *utajenost, tajemnost, tajnost*
útajný adj. *utajený, tajný*
utázati sě, -žu, -žeš sě dok. *vzít v potaz, poradit se; otázat se, vyptat se*
utazovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *dotazovat se, vyptávat se na něco* (srov. vtazovati)
utéci, -teku, -tečeš dok. *utéci;* (čemu) *uniknout;* - utéci sě *pustit se, vydat se; přiběhnout;* (k někomu) *obrátit se; vztéci se*
utečenie, -ie n. *útěk*
útečišče, -ě n. *útočiště*
útěcha f. *útěcha; potěšení, radost*
útěk m. *útěk; závod:* na útěky běžěti běžet o závod
uteklý, uteknutý, utekutý adj. *uprchlý, zběhlý;* zpodst. m. *uprchlík*
utěkovati sě, -uju, -uješ sě ned. (ke komu) *utíkat se ke komu* (v. též utiekati)
utepati, -pu, -peš dok. *ubít, utlouci*
utěradlo n. *utěradlo* (knotů lamp a svící): utěradlo oharkuóv
utesati, -šu, -šeš dok. *utesat, ztesat, tesáním zhotovit*
utěšedlnicě (pětislab.), **utěšitedlnicě** (šestislab.), -ě f. *těšitelka*
utěšeně adv. *pěkně, krásně*
utěšeníčko n. *potěšení, rozkoš* (tělesná)
utěšenie, -ie n. *útěcha, rozkoš, potěšení, radost*
utěšený adj. *půvabný na pohled, krásný*
utěšěvati, utěšovati, -uju, -uješ ned. *utěšovat*
utěšitedlnicě v. utěšodlnicě
utěšitedlný (pětislab.) adj. *potěšitelný*
utěšitel, -e m. *utěšitel, těšitel*
utěšiti, -šu, -šíš dok. *poskytnout útěchu, utěšit;* - utěšiti sě *potěšit se, rozveselit se*
útěžek, -žka, žka m. *výdělek; útěžek, těhotenství*
utěžěti, utěžiti, -žu, -žíš dok. *dobýt, vytěžit, vyzískat:* chce utěžěti stravy získat živobytí, *vydělat, přinést zisk*
utěžěvati, -uju, -uješ ned. *těžit, dobývat:* stravně sobě utěževášě
utiekač, -ě m. *uprchlík*

utiekanie, -ie n. *útěk:* nepřátely k utíkání obrátili obrátili na útok
utiekati, -aju, -áš ned. (čeho) *utíkat od čeho; vyhýbat se čemu;* - utiekati sě (na koho) *útočit;* (od koho) *utíkat před kým* (v. též utěkovati sě)
utiekavý adj. *plachý*
utiepiti, -p'u, -píš dok. *štípnout, uštknout*
utierati, -aju, -áš ned. *utírat, čistit*
utiežiti, -žu, -žíš dok. *přitížit, přidat* (něčeho nepříjemného)
útinek, -nka, -nku m. *odkrojek, úlomek; vynechání:* z zákona božieho povědí ne vše, ale s útinkem
útisk m. *útisk, utlačování; škoda, újma, poškození*
utiskánie, utisknutie, utiščenie, -ie n. *utiskování, útisk*
utiskati, -aju, -áš ned. *utiskovat*
utisknúti, -nu, -neš dok. *způsobit někomu útisk, potlačit*
utiščený, utisknutý adj. *utištěný, utiskovaný, potlačený, potlačovaný, zatlačený*
utišenie, -ie n. *utišení, uklidnění; upokojování, krocení, tišení; klid, pokoj*
utišiti (sě), -šu, -šíš (sě) dok. *utišit (se), upokojit (se)*
utkánie, -ie n. *potkání, obcházení*
utkati, -aju, -áš dok. *utkat:* utkati bojem koho utkat se s kým v boji; *potkat; pošlapat;* - utkati sě *potkat se, setkat se*
utknúti, -nu, -neš dok. (na koho) *uhodit na koho, napadnout*
utkysiti, -šu, -síš dok. *uchvátit*
utlačenie, -ie n. *potlačení, zatlačení*
utlačený adj. *utlačený, potlačený, stísněný*
utlačiti, -ču, -číš dok. *umačkat, utisknout; utvrdit*
utlačovati, -uju, -uješ ned. *utlačovat, potlačovat*
útlost, -i f. *úzkost, malá šíře; jemnost, křehkost*
utlúci, -tluku, -tlučeš dok. *ubít; přemoci, zničit*
útlý adj. *křehký, slabý, jemný, choulostivý, snadno porušitelný; nestálý, vratký; pomíjející, dočasný*
útočený, útočiščný adj. *sloužící jako útočiště, vhodný jako útočiště*
útočišče, -ě, **útočiščko** n. *útočiště*
utočiti, -ču, -číš dok. (čeho) *prolít:* utočiti krve, krvi
útok m. *ohlášení žaloby (škody) u soudu; útěk*
útoka f. *útěk*
útor m. *útor, drážka v hlavě dužiny, do které se upevňuje dno (víko) sudů;* bude vody až do outoróv až po okraje
utracenie, -ie n. *ztracení; zatracení, zničení, zkáza:* položiti v utracenie zatratit, zničit
utrácenie, utrucovánie, -ie n. *utrácení, mrhání, promrhávání*
utráčěti, -ěju, -ieš, **utracovati,** -uju, -uješ ned. *utrácet, promrhávat; ztrácet, pozbývat*
utrápiti, -p'u, -píš dok. *utrápit, ztrápit, ztrýznit*
útrata f. *ztracení*
utratiti, -cu, -tíš dok. *utratit, promrhat; ztratit, pozbýt; zatratit, zahubit, zničit*
útratný adj. *drahý, drahocenný; příhodný*
utrhánie, utrhovánie, -ie n. *utrhání, hanobení; ústrky*
utrhati, utrhati, -aju, -áš ned. *utrhávat, ujímat, odnímat; pomlouvat, hanit; utrhati cti kom* utrhat komu na cti
utrhávati, -aju, -áš, **utrhovati,** -uju, -uješ ned. *vytrhávat, vyrvávat; hanobit, pomlouvat;* - utrhávati sě (od čeho) *utrhávat se:* vesla od lodí se utrhávají
urhavý adj. *utrhačný*
utrhnúti, -nu, -neš dok. *utrhnout; ukřivdit, poškodit, zkrátit*
utrhovánie v. utrhánie
utrkati, -aju, -áš dok. *utrkat, trkáním usmrtit; potrkat*
utrknúti, -nu, -neš dok. *usmrtit trknutím; trknout*
útroba f. *útroby, vnitřnosti; srdce; mysl, myšlení, cit:* v útrobě v mysli, v srdci
útrobný adj. *citlivý, soucitný, milosrdný (?):* jsa bohem byl si útrobný

utrpenie, -ie n. *utrpení; trpělivost, strpění; zdrženlivost*
utrpěti, -p'u, -píš dok. *vytrpět;* (čeho) *zdržet se; podstoupit trest*
utrpovati, -uju, -uješ ned. *trpět, snášet utrpení*
útrpný adj. *působící utrpení, strastný*
utruditi sě, -z'u, -díš sě dok. *unavit se, upachtit se*
utrusovati, -uju, -uješ ned. *utrušovat, trousit*
utruzený adj. *utrýzněný, ztrýzněný*
utrýzněnie, -ie n. *ztrýznění*
utrýzniti, -žňu, -zníš dok. *utrýznit, ztrýznit, ztrápit*
utržený adj. *utržený, oddělený, odpadlý:* lidé utržení odpadlí (od víry)
útržka f. *utrhání na cti, pomluva*
utřieti, -tru, -třeš dok. *uřezat, upilovat:* utřieti pilú rohy
utučniti, -ňu, -níš dok. *namazat, pomazat* (olejem ap.)
utuchnúti, -nu, -neš dok. *utuchnout, potuchnout, ztratit na síle*
útulnost, -i f. *pokornost, skromnost, dobráctví; bázlivost, malomyslnost*
utvořiti, -řu, -říš dok. *stvořit, udělat*
utvrditi, -z'u, -díš dok. *upevnit; opevnit, upravit*
utvrzenie, -ie n. *opevnění*
utvrzený adj. *utvrzený, upevněný; posílený, podepřený, pevný, nepohnutý, jistý; bezpečný*
utvrzovati, -uju, -uješ ned. *opevňovat*
utýkati, -aju, -áš ned. *vytýkat, obviňovat; svalovat (vinu); dotírat;* - utýkati sě *utkávat se* (v boji)
utykovati sě, -uju, -uješ sě ned. (na co) *odvolávat se nač, dovolávat se čeho*
utylý adj. *otylý*
utýti, -tyju, -eš dok. *ztučnět, ztloustnout*
uvadenie, -ie n. *uvadnutí*
uvaditi, -z'u, -díš dok. *uškodit*
uvadlost, -i f. *slabost*
uvadlý adj. *uvadlý, zvadlý; uschlý, suchý*
uvadnúti, -vadnu, -vědneš dok. *uvadnout, zvadnout; uschnout*
úval m. **úvalé,** -é n. *úval, údolí*
uvalený adj. (v co) *uvalený, uvržený do čeho*
uvaliti sě, -ľu, -líš sě dok. (več) *vrhnout se, upadnout do čeho* (v. též vvaliti)
úvalný adj. *údolní:* skrze bránu úvalnú do údolí
uvalovati, -uju, -uješ ned. (koho v co) *uvalovat, uvrhovat koho do čeho;* - uvalovati sě (več, do čeho) *vrhat se, upadat do čeho:* protož oni do hlubiny hřiechuóv sě uvalují
uvarovánie, -ie n. *uvarování se, vyhnutí, ujití*
uvázanie, -ie n. *uvázání; ovázání:* uvázanie ran
uvázati, -viežu, -eš dok. *obvázat; uplést;* - uvázati sě (več) *zavázat se k čemu, slíbit něco udělat;* (v koho, več) *ujmout se koho, čeho, převzít péči o koho, co* uvázati sě v syna vzít na sebe péči o syna: i uvieže se sedm žen v jednoho muže; v sbožie sě uvázati převzít správu majetku; uváza sě veň slovy začal s ním mluvit; *zaplést se do čeho:* nechci sě v to uvázati nechci s tím nic mít
úvazek, -zka, -zku m. *závazek, povinnost, pouto; provaz (?)*
uváznúti, -váznu, -viezneš (aor. uvěze) dok. *uváznout*
uvazovánie, -ie n. *uvedení v držbu*
uvazovati, -uju, -uješ ned. *uvazovat, vázat; obvazovat:* uvazovat rány; - uvazovati sě (v co) *brát na sebe něco; zaplétat se do čeho;* (komu v co) *zmocňovat se proti komu čeho:* v domyť se jim (sirotkům a vdovám) uvazuje
uvážiti, -žu, -žíš dok. *uvážit; zvážit*
úvé interj. *ouvej*
uvedenie, -ie n. *uvedení, zavedení; zatažení, zavlečení; vedení:* uvedenie vody vodovod
uvedený adj. *uvedený, zavedený; způsobený; uvalený*
uvěditi, -z'u, -díš dok. *vysušit:* větvie jeho uvědí plamen
uveličiti, -ču, -číš dok. *zvětšit*
úvěrek, -rka, -rku m. *úvěr, dluh*

uvěřiti, -řu, -říš dok. *poskytnout úvěr*
uvěřovati, -uju, -uješ ned. *věřit, důvěřovat; uvěřovat, začínat věřit*
uveseliti sě, -ľu, -líš sě dok. *rozveselit se*
uvésti, -vodu, -eš dok. *uvést, zavést, přivést:* uvedl vodu do města; *dopustil, uvalit; provést, udělat, vykonat, způsobit; svést, navést:* uvésti v blud; uvésti něco v jiný rozum dát čemu jiný smysl, překroutit co; uvésti koho na víru obrátit; *připomenout;* (něco v někoho) *poskytnout komu co:* nemóž uvésti v lidi ani pokoje, ani lásky; - uvésti sě (v co) *dostat se, dosáhnout čeho; padnout do čeho; oddat se čemu* (v. též vvésti)
uvěziti, -žu, -zíš dok. *uvěznit*
uvězti, -vezu, -eš dok. *uvézt; přivézt, dovézt*
uviezneš v. uváznúti
uviniti, -ňu, -níš dok. (koho čím) *obvinit koho z čeho, dokázat něčí vinu, usvědčit někoho z bludu*
uvinovati, -uju, -uješ ned. *ovinovat*
uvinúti sě, -nu, -neš sě dok. *uchýlit se*
uvirý adj. *křivý, zkroucený, zborcený*
uvitý adj. *ovinutý*
uvláčiti, -ču, -číš dok. *usmýkat*
uvlačovati, -uju, -uješ ned. *provlékat, protahovat*
uvládanie, -ie n. *vládnutí, panování, vláda*
uvléci, -vleku, -vlečeš dok. *vtáhnout; odvléci*
úvod m. *úvod, počátek; uvedení, přivedení;* círk. *obřad, kterým je matka novorozeněte uváděna do kostela a očištěna; odměna za uvedeni nevěsty do kostela*
uvoditi, -z'u, -díš, **uvozovati,** -uju, -uješ ned. *uvádět, přivádět; zavádět, svádět, navádět*
uvrci, -vrhu, -vržeš, **uvrhnúti,** -nu, -neš dok. *uvrhnout, vrhnout; vhodit; přesunout:* aby (člověk) všicku pečlivost u bóh uvrhna
uvrhati, -aju, -áš ned. (koho v co) *uvrhovat koho do čeho*
uvržený adj. *vhozený, hozený, vržený; vyhozený*
uvřieti, 3. sg. -vře dok. *uvařit se*
uvzdychati sě, -aju, -áš sě dok. *navzdychat se:* mnoho-li se uvzdycháme sediec na kázaní
uzárukovati, -uju, -uješ dok. *usmlouvat*
uzáviděti, -viz'u, -vidíš dok. *zazávidět, začít závidět*
uzavieranie, -ie n. *soustředění:* uzavieranie smyslóv
uzavierati, -aju, -áš ned. *uzavírat, zavírat*
uzavíjěti, -ěju, -ieš dok. *zavinout*
uzda f. *uzda, otěž:* držěti koho v uzdě na uzdě
uzdář, -ě m. *výrobce uzd, řemenů*
uzdicě, -ě f. *malá uzda, uzdička*
uzditi, -žďu, -zdíš dok. (co) *obehnat zdí*
uzdřiemnúti sě, -nu, -neš sě dok. *zdřímnout si*
uzel, -zla, -zle m. *uzel, uzlík; svazeček:* uzel myrry
uzeptati, -aju, -áš dok. (co) *vypátrat, vyzkoumat; umluvit*
úzkost, -i f. *úžina, rozsedlina, propast:* úzkost cěsty *soutěska; sklíčenost, tíseň (duševní), nesnáz*
uzlacený adj. *pozlacený*
uzlatiti, -cu, -tíš dok. *pokrýt zlatem, pozlatit;* - uzlatiti sě *ozdobit se zlatem*
uzlavý, uzlovatý adj. *uzlovitý:* já vás budu bíti kyji ostrými a bičmi uzlavými
uznamenati, -aju, -áš dok. *zpozorovat, uvidět, zjistit*
uzřěnie, -ie n. *spatření; vzezření*
uzřiediti sě, -z'u, -díš sě dok. *sešikovat se*
uzřieti, -zřu, -zříš dok. *uzřít, spatřit*
užásati sě, -aju, -áš sě, **užasovati sě,** -uju, -uješ sě ned. *lekat se, děsit se, žasnout*
užasnúti sě, -nu, -neš sě dok. *užasnout, leknout se, zděsit se*
úžast v. užěsenie

užebrati, -řu, -řeš dok. *vyžebrat*
užéci, -žhu, -žžeš dok. *upálit*
užéhati, užiehati, -aju, -áš ned. *upalovat, spalovat, pálit*
užehnati, -aju, -áš dok. *požehnat*
užěsenie, -ie n., **úžast, úžěst,** -i f. *úžas; leknutí, strach, zděšení, úděs*
užhralec; užhralstvie; užiehati v. ožralec; užralstvie; užéhati
užierati, -aju, -áš ned. *opíjet*
užieti, -žnu, -eš dok. *užnout*
užitečně adv. *užitečně, prospěšně; účinně*
užitečný adj. *užitečný, prospěšný; plodný, výnosný; vydatný; vhodný, příhodný:* čas užitečný zameškají pro lenost
užitek, -tka, -tku m. *užívání, požívání; užitek, prospěch; plodiny*
užiti, -živu, -eš dok. (čeho) *užít, zakusit:* užiti čeho zlým zakusit zlé za něco, mít škodu z čeho; nejeden toho zlým užil měl z toho škodu; *dosáhnout, získat;* (čeho na kom) *užít čeho u koho, využít;* (koho) *užít koho, pobýt mezi kým*
užitkový adj. *užitkový, sklizňový:* čas užitkový doba sklizně
užitný adj. *užitečný, prospěšný*
užívanie, -ie n. *užívání:* sebe užívanie souložení
užívati, -aju, -áš ned. *požívat; mít prospěch, využitkovávat*
užralec v. ožralec
užralstvie, užhralstvie, -ie n. *obžerství, opilství*
užralý adj. *obžerný, ožralý, opilý*
užrati, -žeru, -žéřeš dok. *kousnout, pokousat;* - užrati sě *ožrat se, opít se*
užženie, -ie n. *sežehnutí, spálení*

#V

v, ve předl. *v, ve, do, na, podle* aj.; s akuz.: navrátiti sě v čso navrátit se k čemu; ve jmě jménem, ve jménu; vyjěti v boj do boje; v znak na záda, naznak; ve smieru s mírou; v hromadu dohromady; v divy napodiv; vložiti čso v ňadra na prsa, do zaňadří; v čest jmieti mít v úctě; v poly na půlky, vejpůl; v ňuž dobu v té době; s lok.: pracovati v čem na čem; pět let v stáři pět let starý; v slovu tvém podle tvých slov; popraviti koho v čem potrestat koho za něco; jiezda v cěstě po cestě; někdy se předl. opakuje: v hořkostech v svých; oheň v branách v jeho; v ni v čemž v ničem
va v. vě
vábiti, -b'u, -bíš ned. *vábit, lákat, přivolávat*
vacún v. facún
váček, -čka, -čku m. *menší cestovní tlumok, pytel na oděv; tobolka na peníze*
vada f. *vada, chyba, úhona:* beze všiej vady bezvadný: *překážka; škoda, pohroma, záhuba*
váda f. *váda, hádka, svár, roztržka; vášeň, náruživost:* v hněvnéj vadě rozhněván; jektaje pro litnú vádu naříkaje s divokou vášní
vaděnie, -ie n. *spor, svár:* vaděnie lúčí od stavu nevinnosti.
vaditi, -z'ú, -díš ned. (koho s kým) *svářit, znesvařovat; popuzovat, dráždit; škodit, být na překážku;* - vaditi sě *hádat se, hašteřit se*
vadnúti, -vadnu, vědneš (impr. vědniech) ned. *vadnout, usychat, odumírat*
vaffenklejt m. *kabátec (?)*
vafnrok m. *sukně bez rukávů* (oblékala se přes pancíř)
váha f. *závažnost; pravá míra, rovnováha; rozvaha, povaha:* v svéj váze podle své povahy, podle svého přirození; váhu strojiti uvažovat; na váze stojí je nutno rozvážit, je pochybné, přijde na to
váhati, -aju, -áš ned. (co) *zmítat čím, kolísat;* - váhati sě sem *tam se klonit* (jako váhy)
vach, vachy interj. *ach, aj, hle; ha, cha* (v. též rach)
vajce, -ě n. *vejce*
vajéčko n. *varle:* kleštěnec s uřezanými vojéčkami
vajú, vají, gen., lok. du. zájm. 2. os. *vás dvou* (vyskytuje se též v akuz.)
val m. *val, hradba* (v. též valem)
valdyně f. *nudle* (?), *škubánky* (?)
valebný adj. *prudký, silný, mocný*

válečný adj. *válečný; válkymilovný, bojovný:* válečný muž zběhlý ve válčení, zkušený, udatný bojovník
valem adv. *houfně, hromadně;* valem jíti valit se
váleti, -eju, -éš ned. *válčit, bojovat; vláčet;* (kým) smiech váleti vysmívat se tropit si posměch z koho
valchéř, -ě m. *kdo valchuje, zpracovává sukno, kůži*
valehovati, -uju, -uješ ned. *valchovat; povídat, vykládat; přemítat, omílat (?)*
valiti, -ľu, -líš ned. *valit, kutálet;* - valiti sě *hnát se, útočit; vtírat se*
válka f. *boj, bitva; válka*
valmo adv. *valem*
valně adv. *valně, mnoho, velmi, silně, tuze; valem, houfně*
valní, valný adj. *valný, mnohý; silný;* valný snem obecné shromáždění
valnost f. *početnost, síla*
valovitý adj. *mohutný, silný, pevný*
valpurt m. *čaroděj*
vápeničný adj. z vápenicě: věžě vápeničná
vápenicě, vápennicě, -ě f. *vápenice, pec na pálení vápna*
vápenník m. *vápeník, kdo vyrábí vápno; kameník (?), zedník (?)*
vápenný adj. *vápenný;* řemeslník vápenný zedník
var m. *várka* (např. piva); *žár, palčivost, úpal:* var slunečný
varda f. *míč*
varhanní, varhanný adj. *varhanní:* na zvuciech zvonových a varhanných
varhánky pl. m. *strunný nástroj, lyra, citera (?):* varhanek a húsliček pěvcóm
varhany v. orhany
varkoč, -ě m. *krátká suknice rozříznutá po stranách i vprostředku*
varmužě, -ě, **varmužka** f. *kašovitý pokrm, příkrm, pochoutka (?)*
varovati, -uju, -uješ ned. *varovat;* - varovati sě (čeho) *varovat se, stříci se, vyhýbat se, bránit se*
varta f. *hlídka, stráž*
vartéř, -ě m. *hlídač, strážný; sluha*
vartovati, -uju, -uješ ned. *hlídat, držet hlídku, mít stráž*
vařeníce, -ě n. *vaření, vařivo* (všechno kromě masa, co se může vařit k jídlu)
vařenie, -ie n. *vaření, způsob přípravy jídel; vařivo:* daj nám vařenie býlné a vodu; aby mu dávali koláč chleba na všaký den kromě vařenie; *pokrm, vařené jídlo (?)*
vařenina f. *závar, zavářka:* z toho (ječmene a plev) ženy činie vařeninu, snad k stvosti tváři; pánev, v niežto vařenina bývá u vodě
vařujúcí adj. *na vaření, k vaření:* hrnec vařijící
vastrman m. *vodník (?); krokodýl (?):* svú modlitbú vyhnal byl hady a vastrmany
vašinec, -ncě m. *jeden z vašich lidí:* všeliký vašinec každý z vás
vášně, -ě f. *návyk, zvyk, náklonnost, záliba dobrá i špatná, vlastnost:* dobrú vášňu jmějieše *měl dobrý zvyk; dobré vášně ctností; náruživost, choutka, vášeň*
vášnivý adj. *bujný:* kóň velmi vášnivý
vášnost, -i f. *bujnost:* kóň muój vzteklost s vášností měl
váti v. vieti
vavák m. *pohlavní úd:* trojie věc jest nenasycena: peklo, vavák a země suchá
Vaváky pl. m. *hanlivé označení zapadlé vesnice, Zapadákov:* do vsi Vavák
vaz m. *kloub; kosti spojující lebku s trupem, šije, vaz;* spadesta koňma přěs vazy přepadli koním přes šíje; *šlacha; jilm*
vazač, -ě m. *felčar, obvazovač ran, ošetřovatel; čeledín, který pomáhal při sedlání koní*
vázanie, -ie n. *okovy, pouta*
vázaný adj. *pletený:* sukně vázaným dielem učiněná
vázati, viežu, -eš (přech. přít. viežě) ned. *vázat, poutat; plést* (např. sítě, rukavice); - vázati sě (več) *zavazovat se k čemu; ujímat se čeho;* vázati sě v koho řídit se podle koho
vazba f. *vazba, vězení; poddanost*
vazenie, -ie n. *hádání se, váda*
váznúti, -nu, viezneš ned. *váznout, zůstávat vězet; zůstávat, lpět*

vazu, vězeš v. viezti
važič, -ě m. *kdo odvažuje, vážný*
važitel, -e, *vážník* m. *kdo váži, posuzuje; posuzovatel, soudce:* važitel duší
vážiti, -žu, -žíš ned. *brát v úvahu; uvažovat, považovat; cenit, všímat si; vážit si;* (na koho) *stát o koho, ukládat o koho;* (na něco) *dbát o něco; klonit se k čemu;* (duši, život) *vydávat všanc, nasazovat, odvažovat;* - vážiti sě (čeho) *odvažovat se*
vážkati, -aju, -áš ned. *oceňovat, ohodnocovat*
vážně adv. *vážně, důstojně; opravdově, opravdu, skutečně*
vážnost, -i f. *velká váha, cena, důležitost; vážná věc; uvážení*
vážný adj. *mnoho vážící, těžký; platný; cenný, vzácný;* studnice vážná studna na vážení (čerpání) vody
vběhnúti, -nu, -neš dok. (v co, do čeho) *vběhnout;* vběhše na hrad vpadnuvše; (v co) *upadnout do čeho:* v takové porušení srdce i těla vběhše (v. též uběhnúti)
vběhovati v. uběhovati
vbíti, vb'ú, vbieš dok. (koho, co kam) *zatlouci; přitlouci* (srov. ubiti)
vbósti, -bodu, -eš dok. *vbodnout, vpíchnout, vrazit* (srov. ubósti)
vbožiti sě, -žu, -žíš sě dok. *splynout s bohem* (nábož.)
vcěle adv. *jistě, najisto*
včas adv. *včas, časem* (v. též čas)
včeliti, -ľu, -líš dok. (koho) *postavit v čelo*
včelný adj. *včelí:* rojové včelní
včiesti v. včísti
včieti, věčnu, -eš dok. *začít, počít*
včile, včilé adv. *v tu chvíli, teď, rychle, hned, právě*
včiniti, -ňu, -níš dok. (co v co) *dát do čeho, vložit, vlít;* (na co) *natáhnout na něco*
včiňovati, -uju, -uješ ned. *navlékat, natahovat:* zlaté orudie včiňujete na své prsty
včísti, včiesti, večtu, -eš dok. (v co) *započítat, zahrnout do čeho:* tak tu moc (kněží) k užitkóm viery velebí a chce ji včiesti u vieru jako vlastní věc víry; - včísti sě (v co) *zahrnout se do čeho, započítat se:* hřiešníci chtiece sě v to včísti, že by oni byli cierkev
vdánie, vdávanie, -ie n. *vdávání, vdavky:* (mladice) takové ještě nejsú na vdání
vdaviti, vdáviti (?), -v'u, -víš dok. *vtisknout, přitisknout* (srov. udaviti)
vděčenstvie, -ie n., **vděčnost,** -i f. (čeho) *vděk, vděčnost*
vděči adv. *vlídně, laskavě, mile; pěkně, krásně; slušně, uctivě, zdvořile, obratně; vhod*
vděčně adv. *ochotně, líbezně, pěkně*
vděčný adj. (čeho) *vděčný zač; hodný vděku; příjemný, přícházející vhod, milý*
vdedek v. dedek
vděk, vdiek adv. *vhod, k spokojenosti:* mne dle vděk kvůli mně (v. též diek; srov. nevděk)
vdělati, -aju, -áš dok. (v co) *vsadit, zasadit, zapustit do čeho:* dva kameny v zlato vdělané
vdešený adj. *vdechnutý; vnuknutý, seslaný*
vdieti, -děju, -eš dok. (co do čeho, več) *vložit*
vdolček, -lečka, -lečku m. *vdoleček*
vdole adv. *dole, níže*
vdoví, vdovský adj. *vdovský:* rúcho vdovie
vdovicě, -ě, **vdovička** f. *vdovička*
vdoviti, -v'u, -víš ned. *být vdovou:* dlúho vdovila
vdovně, vdovsky adv. *po vdovském způsobu, vdovsky, jako vdova*
vdrobiti, -b'u, -bíš dok. *rozdrobit, rozházet, nadrobit, naházet*
vdružiti, -žu, -žíš dok. *zarazit, vstrčit*
vdřieti sě, vedřieti sě, vedru, -dřu, -dřeš sě dok. (v co, do čeho) *vetřít se, vlézt*
vdunúti, -nu, -neš dok. *vdechnout*
vdy, vdycky adv. *vždycky*
vdýchati, -dýšu, -dýšeš ned. *vdechovat*
ve předl.; **vé** interj. v. v; vej
vě, va, ma (gen., lok. najú, nají, dat., instr. náma) du. zájm. 1. os. *my dva, my dvě*
vebrati sě, vberu, vbéřeš sě dok. (več) *vniknout, vkročit, vedrat se kam*

věc, -i f. *věc;* zemské věci *záležitosti země;* zjevné věci *vnější věci;* taká věc něco takového; ve všiej věci veskrze, docela, úplně; všie věci ve všem, zcela; ovšem, vůbec; všie věci jie neodpovie nikterak jí neodepře, neodřekne; všú věcú na každý způsob, veskrze; s kterú věcú nějak; *poměry, situace; záležitost, zájem:*s rytietiřskú věcí se obchodiece zabývají se vojenskými záležitostmi
věcěch, vecěch, vecech, 3. sg. věcě, vecě, vece (3. du. vecěsta, vecesta s. pl. vecěchu, vecechu) aor. slovesa věcěti *říci, pravit* (jinak nedochováno)
věcší, věčí, věčši, větčí (f., n. věčšie., jm. tvary věcí, věcši, věcše) kompar. adj. velký: *větší, mohutnější:* měšťanóm Větčieho a Nového měst Pražských; *hojnější, početnější:* věčšie strana většina; *silnější, mocnější*
věcšiti, věčšiti, většiti, -šu, -šíš ned. *zvětšovat*
večas, večás v. vetčas
večeré, -ého zpodst. n. *večer, západ:* obrátieť sě k večerému
večeros adv. *tento večer, dnes večer*
večeřadlko (čtyřslab.) n. *malé* vče*ařadlo, malá jídelna*
večeřadlo, večeřišče, -ě n. vče*ařadlo, jídelna*
věčí v. věcší
věčnost, -i f. *věk, věčnost*
večnu v. včieti
věčnúcí adj. věčný
věčný adj. *věčný; stálý, ustavičný:* věčný plat který by věčně šel na záduší
věčšiti v. věcšiti
věd m. *člověk znalý, polovzdělanec (?)*
věd, -i f. *vědma, věštkyně; čarodějnice*
veď, vedě adv. interj., spoj. *vždyť, totiž, zajisté, arci; věru; viz; neboť, však, což*
vědě v. věděti
vědec, -dcě m. *kdo něco ví, dovede:* vědci, točiš umělci obú jazykú
věděnie, -ie n. *znalost, vědomost*
vedený adj. *vedený, prováděný:* (hra) dvú neb tří kostek náhodným metáním vedená
věděný adj. *známý*
vědérce, -ě n. *malé vědro, džbán*
věděti, viem, vědě, vieš ned. *vědět, znát:* věděti brodu vědět o brodu, znát brod; *umět;* neuměji toho věděti nedovedu to pochopit, nerozumím tomu
vedchnúti, -nu, -neš dok. *vdechnout*
vedchnutíčko n. *malé vdechnutí*
vedchnutie, -ie n. *vdechnutí*
vedchnutý adj. *vdechnutý; vnuknutý*
vedlé předl. (s gen.) *podél, u čeho, při čem, podle:* země Egyptská leží dlí vedlé Nila; *vedle, blízko; při kom, na straně koho; ve shodě s čím, přiměřeně čemu:* pane bože muój, uslyš mě vedlé množstvie slitování tvého
vědmo n. *zjevení ve snu, znamení, věštba; vidění, hadačství*
vědneš, vědniech v. vadnúti
vědomě adv. *zřetelně, zřejmě, jasně*
vědomie, -ie n. *vědomost, známost*
vědomý adj. *patrný*
vědrce (dvojslab.), -ě n. *vědérko*
vědro, vedro n. *vědro, větší nádoba; dutá míra* (56,6 l)
vedřieti sě v. vdřieti sě
věhlas m. **věhlasnost,** -i, **věhlasa** f. *věhlas, sláva; moudrost, obezřetnost*
věhlasně adv. *moudře, obezřetně; skvostně*
věhlasný adj. *moudrý, proslulý*
vehnati, vhnáti, vženu, -eš dok. *vehnat; vtáhnout, vtrhnout, vpadnout někam; vyhnat, zahnat*
vehnúti, -nu, -neš dok. *ohnout dovnitř*
vej, vé, ove, ové interj. *ouvej, běda, ach; hle*
vějadlo n., **věječka** f. *věječka, nádoba na čištění obili províváním*

vejdenie, -ie n. *vejítí, vstoupení*
vejdúcí adj. *vcházející*
věk m. *věk, čas, doba;* věky věkóm věčně, trvale; na věky (se záporem) nikdy; *lidské žití, život (generace); údobí lidského života:* druhý věk jest jinošstvie
věkem adv. *sotva, stěží*
veklati, vkoľu, -kóleš (impf. voklách, aor. veklach) dok. *vrazit, vbodnout*
vél, víl m. *závoj, rouška*
velba f. *velikost majestát*
velbiti v. velebiti
velblúd m. *velbloud; slon*
velblúdový adj. *velbloudí:* mléko velblúdové; k bydlení velblúdovému za stáj velbloudům
velbovati, -uju, -uješ ned. *povznášet*
velé adv. *mnoho, hojně*
velebenie, -ie n. *velebení, chválení*
velebenstvie, -ie n., **velebnost,** -i f. *velebnost, důstojnost; vznešenost*
velebiti, velbiti, -b'u, -bíš ned. *činit velkým, zvětšovat, rozmnožovat; oslavovat, vynášet, povznášet;* - velebiti sě, velbiti sě *pyšnit se, vynášet se, vychloubat se*
velebně adv. *velebně, vznešeně, důstojně, s poctami:* i přivíta ho velebně; *znamenitě, velmi*
velebník m. *velebitel; kdo se sám velebí, vypíná*
velebný adj. *znamenitý, vynikající, veliký; důstojný, ctihodný; velebný, vznešený*
velebovati, -uju, -uješ ned. (koho) *velebit, vysoce chválit*
veles m. *démon, čert, zlá bytost*
veleslavenstvie, -ie n., **veleslavnost, veličnost,** -i f., **veličstvo, veličstvie, veličenstvie,** -ie n. *velikost, vznešenost, velebnost, majestát*
veleti, -ľu, -líš ned. (komu) *kázat, rozkazovat, přikazovat; radit, chtít*
velí, f. velé, n. velé adj. *velký:* velí sbor lidu; *mocný, silný:* velími hlasy volati
velicě, velícě adv. *velice, velmi, velkou měrou, hojně, silně*
veličenie, -ie n. *zvelebení*
veličiti, -ču, -číš ned. *velebit zvelebovat;* veličiti sě *vynášet se, vypínat se*
velikomluvný adj. *mnohomluvný; výřečný*
velikomocnost, -i f. *velkolepost*
velikomocný adj. *velkomocný, přemocný, velmi silný; velkomožný, vznešený*
velikomyslnost, -i f. *velkomyslnost, velkodušnost*
velikonoc, velkonoc, -i f. *velikonoce* (v. též veliký)
velikonocní, velikonocný, velikonoční adj. *velikonoční*
velikost, -i f. *velikost; vznešenost, velebnost; významnost*
veliký, velký (jm. tvar velik, kompar. věcí, věcší, veličejší, superl. najvěcší, návěccí) adj. *veliký, rozsáhlý, mohutný; četný, mnohý, hojný; mocný, silný:* Alexander v tu dobu spade u velikú sirobu; veliká mysl pýcha, hrdost; *vysoko postavený, významný, slavný:* král jeden veliký jel na vozě; veliká noc velikonoce: ot veliky noci do letnic; o velcenoci; Veliký čtvrtek Zelený čtvrtek (círk.); Veliká sobota Bílá sobota (círk.); veliký kostel biskupská katedrála; veliký oltář hlavní oltář; veliká obec *shromáždění všech usedlých občanů;* býti u veliké nemoci *být těžce nemocen;* jmieti velké dúfanie v kom pevně doufat v koho, pevně věřit komu
velilikým adj. *velikánský, velmi velký*
velím adv. *velmi, mnohem:* velím viece mnohem víc
velmě adv. *velmi*
velnúti, -nu, -neš dok. (več) *vniknout; přilnout k čemu, spojit se s čím, splynout*
vélovaný, vílovaný adj. *zahalený závojem, rouškou*
velryb m. **velryba** f. *velryba*
vem v. vy
věnček, -nečka, -čku m. *věneček*
vendu, venda v. vjíti
věnec, -ncě m. *věnec; koruna*
věnečnicě, -ě f. *žena, která se zdobí věnci (?)*

věnečník m. *muž, který se zdobí věnci (?)*
věník m. *větvička, chomáč listů na větvi; svazek listů* (zvl. jako „fíkový list“ Evin); *zástěrka*
věnovati, -uju, -uješ ned. *dát věnem; věnovat*
věnúti, 3. sg. věne ned. *vanout, foukat*
vemznúti, -nu, -neš dok. *vsadit, zasadit*
venznutý adj. *vsazený, zasazený*
vep, up, upa, upu m. *úpění; křik, nářek*
vepřek, -přka m. *vepřík, prasátko*
vepřieti sě, -pru, -přeš sě i -přu, -příš sě dok. *dát se do hádky, zaplést se do rozepře*
vepsati, vpsáti, vpíšu, -eš dok. *vepsat, zapsat, napsat;* - vepsati sě (več) *zapsat se do čeho*
věrduňk m. *čtvrt hřivny, kopy* (asi 16 grošů)
věrně adv. *důvěřivě, upřímně; opravdu, jistě, zajisté*
věrník m. *věrný člověk; důvěrník*
věrný adj. *věrný, oddaný; věřící; pravdivý, pravověrný (?); poctivý, svědomitý; opravdový, upřímný;* závěrné opravdu, jistě, zajisté
věrovánie, -ie n. *dovolávání se víry, ujišťování, zapřísahání, zaříkávání se*
věrovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *zapřísahat vírou, dušovat se, zaklínat se*
verštat m. *dílna*
věrtel, vrtel, -e m. *čtvrtina korce, stará dutá míra* (přes 23 l)
veřějní, veřéní adj. *hlavní, stěžejní:* místo veřejní
věřitedlný (čtyřslab.), **věřidlný** (trojslab.) adj. *uvěřitelný*
věřiti, -řu, -říš ned. *věřit čemu, mít víru v koho, důvěřovat; očekávat;* (komu čeho) *dávat na úvěr*
věřný adj. *kterému lze věřit hodný důvěry, spolehlivý:* tehdy zajisté sme věřní, když což slovy slibujeme, skutky splňujeme
věřúcí adj. *věřící*
veselé, -é, **veselenie,** -ie n. *veselení, veselí, veselost, radost*
veseléčko n. *malé veselí, veselůstka*
veseliti, -ľu, -liš ned. *obveselovat;* - veseliti sě *veselit se, radovat se*
veselo adv. *vesele:* veselo se poče jmieti
veschnúti, vsechnúti, -nu, -neš dok. *vsáknout*
věsiti, -šu, -síš ned. *věšet*
véska f. *víska, vesnička*
veslati, -šlu, -šleš dok. *vyslat, poslat do čeho*
vesměs v. směs
vesní adj. *vesnický*
vespod adv. *vespod, naspodu, dole; níže*
vespu, -eš v. vsúti
věst, -i f. *zpráva, poselství; pověst; znamení*
věstě adv. *určitě, jistě*
vésti, vedu, -eš ned. *vést;* vésti život *bít, být živ; přivádět; řídit koho; vykonávat co; uvádět, navádět, provozovat; poučovat, vychovávat;* - vésti sě *dařit se*
věstný adj. *známý, jistý, určitý*
vesvět m. (z veš svět) *celý svět*
veš, všě, vše (často s příp. -cek, -tek, -cen, -kom, -cken, -tken, -chen, -keren, -kern, -ckeren, -cheren) zájm. *všechen, veškerý:* naposledy jej všie věci ochudie úplně, zcela; *celý:* smuť sě všěcka země
věščbář, věščkář, -ě m. *věštec; kouzelník*
věščěvánie, -ie n. *věštění*
věščí, věští adj. *nadaný věšteckým uměním;* věštie panna věštkyně
věščicě, -ě f. *věštkyně, kouzelnice*
vešde, vežde, vezde adv. *všude, ve všem:* vezde okolo všude kolem
vešdy, veždy, vzdy, vždy adv. vždy; přece
vešken, veškeren, veškern v. veš

věští v. věščí
veštie, -ie n. *vejití, vchod*
vet adv.: býti s kým vet *vyrovnat se s kým;* buď s tobú vet ať je to s tebou tak srovnáno
vetčas, večas, vetčás; večás adv. *v ten čas, v tento čas, právě nyní, v tu chvíli;* večas - večas tu - tu (v. též čas)
vetčený adj. *vetknutý*
větčí v. věcší
vetěnie, -ie n. *náhrada*
větevnie, -ie n. *větvoví*
větevný adj. *mající hodně větví, větevnatý, rozvětvený*
vetchý adj. *starý;* měsiec je na vetchu ve čtvrti, kdy ho ubývá
vetchost, -i f. *staroba*
vetknúti, -nu, -neš (příč. čin. vtekl, vetkla) dok. *vetknout, vbodnout, vrazit, zarazit do čeho*
vetnicě, -ě f. *hadačka, věštkyně (?) :* vo tajných věcech v nejistotě mluvíme, jako vetnice se šámajíce
vetovati, -uju, -uješ ned. *sázet na základ;* - vetovati sě *sázet se*
větrně (dvojslab.) adv. *lehce*
větrní, větrný (dvojslab.) adj. *větrný, větrový:* dechnutie větrné závan větru; Větrná shvězděnie Plejády (Kuřátka); *povětrný, lehkovážný; nestálý, pomíjivý*
větrnicě (trojslab.), -ě f. *vichřice*
větrník (dvojslab.) m. *lodní plachta*
větrový adj. *větrný, větrový:* mocí větrovú silou větru
vetšěti, -ěju, -ieš ned. *vetšet, kazit se stářím*
většiti v. věcšiti
větva f. *větev, ratolest*
větvicě, -ě f. větévka
větvíčko, větvie, větvovie, -ie n. *větvoví, větve*
věvač, -ě m. **věvačka** f. *dmychadlo, měch:* najprvé jej (oheň) rozedmú někakú věvačkú; *věječka*
veverek, -rka m. **veveřicě,** -ě, **veveřička** f. *veverka:* múdrý veverek
vévoda, vývoda m. *vůdce; kníže, vládce; vévoda*
vévoditi, -z'u, -díš ned. *panovat, vládnout, mít vrch*
vévodna f. *vévodkyně*
vévodstvie, vývodstvie, -ie, **vévodstvo** n. *vládcovstvi, vládnutí, panování; vévodství*
vezbrati sě v. vzebrati sě
vezda; vezdajší; vezde v. vežda; veždajší; vešde
vezditi, -žďu, -zdíš dok. *vezdít, vsadit do zdi:* v tom klášteřě jest jedna dska vezděna
vězenie, -ie n. *věznění, žalář, zajetí*
vězenstvie, -ie n. *zajetí*
vězený adj. *vězněný;* zpodst. m. *vězeň*
vězeš v. viezti
vězěti, -žu, -zíš dok. (kde) *vězet, meškat, pobývat; být vězněn, být ve vězení*
věziti, -žu, -zíš ned. *věznit, držet v zajetí*
vězňový adj. *vězeňský:* okovy i řetězy vězňové *vězňů;* číslo vězňové počet vězňů
vezpod adv. *vespod, dole*
vezřenie, vzezřenie, -ie n. *vzezření, tvářnost, zevnějšek:* na vezřenie napohled, naoko, navenek; *pohled, mrknutí, pokyn*
vezřieti, vzezřieti, zezřieti, -zřu, -zříš dok. *pohlédnout, vzhlédnout, pohledět vzhůru, popatřit* (v. též vzřieti, zřieti)
vezvati, vzovu, vzóveš, vzoveš dok. *pozvat; poprosit, požádat:* boha našeho vzovemy
vežda, vezda adv. vždy
veždajší, vezdajší adj. *vezdejší, každodenní, obyčejný*
vežde; veždy v. vešde; vešdy
věžě, -ě f. *věž; vězení, žalář*

věžnicě, -ě f. *fena (?):* věžnicě u řetěza
věžník m. *ovčácký pes, hlídací pes, domácí pes*
věžný adj. z věžě: *věžní:* výsost věžná výška věže
vháněti sě, -ěju, -ieš sě ned. (v co) *upadat do čeho, propadat čemu:* když tě neštěstie poděsí, nevháněj sě proto v děsy
vhlédati sě, -aju, -áš sě ned. (v co) *pohlížet, dívat se do čeho*
vhleděti, vhlédnúti, -nu, -neš dok. (v co) *pohlédnout, podívat se do čeho*
vhlobiti, -b'u, -bíš dok. (do čeho, kam) *vniknout proniknout; vtáhnout;*
vhnáti v. vehnati
vhňésti sě, -hňetu, -eš sě dok. *vtlačit se*
vhod adv. *správně, v pravé míře* (ani mnoho, ani málo); *v pravý čas, právě* (v. též hod)
vhodný adj. *vhodný, slušný; příslušný, náležitý*
vhoniti, -ňu, -níš ned. *vhánět*
vhotově adv. *pohotově;* vždy vhotově býti *být vždy připraven*
vhověti, -ěju, -ieš dok. *vyhovět*
vhromadu adv. *dohromady; navzájem* (v. též hromada)
vhřaznúti, -nu, -hřězneš (příč. čin. -hřazl, -hřiezli) dok. *smočit se* (v. též uhřaznúti)
vcházěnie, -ie n. *vcházení, vstupování, vstup; vchod, přístup*
vcházěti, -ěju, -ieš ned. *vcházet kam; dostávat se do nějakého stavu:* těm, kteříž vcházejí v biskupstvie
vchod m. *vstup, vstoupení; příchod; vchod*
vchoditi, -z'u, -díš ned. *vcházet; vtékat, vlévat se*
vchopiti, -p'u, -píš dok. *pojmout do sebe, zachvátit (?)*
vchozenie, -ie n. *vcházení*
vchozujúcí adj. *vcházející* (v. též vzchozujúcí)
vchvátiti, -cu, -tíš dok. *pohltit, pozřít*
vchýliti (sě), -ľu, -líš (sě) dok. (v co) *uchýlit (se) do čeho, kam*
vídač, -ě m. *věštec:* snový vídač *vykladač snů*
vídajúcí adj. *vidoucí*
vídati, -aju, -áš ned. *vídat; vidět, spatřovat*
vidědlný (trojslab.) adj. *viditelný*
viděnie, vizenie, -ie n. *schopnost vidět, zrak; vidění, zjevení, přízrak*
viděný adj. *viděný, spatřený; viditelný, spatřitelný*
viděti, viz'u, -díš ned. *vidět; hledět, snažit se:* viděti o sobě pamatovat na sebe, starat se o sebe; - viděti sě *zdát se*
vidlicě, -ě f., **vidly,** vidl (jednoslab.) pl. f. *vidle*
vidomě adv. *patrně, viditelně, zjevně*
vidomý (jm. tvar vidomen) adj. *viditelný*
vidomý adj. *vidící; viditelný, zjevný, patrný, zřejmý*
vidopis m. *historie, dějiny*
vidopissky adv. *historicky (?):* (prorok) propověděě vidopissky židy v posledniem času
vidúcí adj. *viditelný*
viece, viec, viecež adv. *více; od té doby, nadále:* ta žena (slepá) vzhledě a viec do svého skončenie jměla zdravie i viděnie; *navíc, dále, nadto;* viece ne už nikdy: nepřišel sem viece do Korintu; najviece, náviece nejvíc
viecka, vícka f. *věcička*
viečce, -ě, **viečko** n. *víčko* (oční)
vieko n. *víko, příklop*
vienek, -nka, -nku m. *vínek, věneček; pás:* učiništa sobě vienky, točíš zástěrky
vienie, vietie, -ie n. *vání, vanutí*
viera f. *víra:* vieru jieti, vzieti *uvěřit;* vieru ploditi *posilovat víru;* popsánie viery vyznání víry; Viera Vyznání víry (Kredo); *věrnost, poctivost:* zastavovati vieru komu dávat své slovo, zaručovat se; držěti vieru komu držet slovo, zachovávat věrnost; vieru nezdržiechu nedodrželi slovo; dávati sě na vieru spoléhat se (na dané slovo); vzieti koho na svú vieru zaručit někomu bezpečnost svým slovem; své

viery pravý opravdový ve své věrnosti; u vieře sě potvrdivše upevnivše svou věrnost; býti dlužen vierú být povinen věrností; lomiti vieru porušovat věrnost; dojieti sobě viery pojmout důvěru v sebe, odvážit se; s věrú věrně
vieti, váti, věju, -eš (impf. vějiceh, aor. viech, příč. čin. vál, trp. ván, přech. min. váv) ned. *vát, vanout*
vietr (jednoslab.), větra, -u m. *vítr; vzduch;* vietr bíti marně bojovat, marně se stavět proti něčemu
viezneš v. váznúti
viezti, vazu, vězeš ned. *vázat, přivazovat, připevňovat:* budeš vězen budeš žit připoután; *plést* (např. sítě, punčochy apod.); *vyšívat; nastrojovat*
viežu v. vázati
vigilí, vigilia, vigilie, vigiljí, vigilije, vijiljí, -ie, **vijiljě,** -ě f. *předvečer svátku, svatvečer; noční bohoslužby před velkými svátky*
viglef m. *stoupenec Viklefův*
vicher, -chra, -chru m. *silný větrný vír, vichřice, uragán*
vichrovánie, -ie n. *vichřice, prudký vítr*
vichrovatý adj. *bouřlivý, prudký, neklidný, nestálý*
vichrový adj. *větrný; bouřlivý:* vietr vichrový
vikář, -ě m. *vyšší hodnost katolického faráře; zástupce biskupa; místodržitel*
viklánie, -ie n. *váhání, nerozhodnost*
viklati, -ľu, -leš ned. *viklat; váhat, kolísat, ustupovat*
viklavý adj. *nerozhodný, váhavý; nepevný, nestálý*
víl v. vél
vila m. *bloud, blázen; šašek*
vilenie, vilstvie, -ie, **vilstvo** n., vilnost, -i f. *smilství, smilstvo; smilnění, cizoložení*
viléř, -ě m. *prostopášník:* o synu viléři
viliti, -ľu, -líš, **vilniti,** -ňu, -níš ned. *smilnit, cizoložit*
vílka f. *závoj, závojík*
vilnicě, -ě, **vilnička** f. *smilnice, prostitutka, nevěstka*
vilnící, vilničí adj. *smilnící, vězící v smilstvu;* rúcho vilničí roucho nevěstky
vilník m. *smilník, chlípník*
vilnost v. vilenie
vilný adj. *smilný, chlípný; prostopášný; zlý*
vilost, -i f. *(tělesná) žádost, chtíč*
vílovaný v. vélovaný
vilstvie, vilstvo v. vílenie
vilý adj. *nemoudrý, pošetilý*
vina f. *vina; pokuta za provinění; poplatek; záminka*
viniti, -ňu, -níš ned. *vinit, obviňovat, nalézat na kom vinu:* viniti koho chlapstvem 10 *trestat koho zač; mstít se zač;* - viniti sě (k někomu) *proviňovat se proti někomu*
vinně adv. *zaviněně, svou vinou:* vinně byl z města vypověděn
vinnicě, -ě f. *vinice, vinohrad*
vinníčí adj. *viniční, vinný:* již nebudu píti z tohoto národa, vinničieho z této úrody vína
vinničný adj. z vinnicě: po cěstách vinničných po cestách ve vinících
vinník m. *viník; hříšník*
vinnost, -i f. vnější přirozená podoba (způsoba) vína: poňadž přijmeš Pána svého chlebností, pročpak jeho nechceš vzieti pod vinností? proč nechceš přijímat i pod způsobou vína? (nábož.)
vinný[1] adj. *mající vinu:* vinen býti někomu prohřešovat se vůči komu; *mající povinnost, povinný, dlužný*
vinný[2] adj. *patřící vínu, vinné révě:* vinné kořenie vinná réva; vinný červ (podle středověkých představ rodící se z vína)
vínočka f. *vinná polévka*
vínočrv m. *červ, který se domněle rodil z vína*
vínopitie, -ie n. *pití vína*
vinovati, -uju, -uješ ned. *vinit, obviňovat koho*
vinovatý adj. *vinný, vinen:* (viny), jimiž jsme vinovati; *povinný, dlužný*

vinšovati, -uju, -uješ ned. (komu co) *přát*
vinúti, -nu, -neš ned. *vinout, přivinovat, tisknout;* neviňte jich k sobě neposkytujte jim ochranu, podporu ap.; - vinúti sě *vinout se, tisknout se; přidružovat se*
vinutý adj. *sepjatý:* rukama vinutýma
viper m. *zmije, had*
visatý, visutý adj. *visutý, visíci; zavěšený, přivěšený;* visatý vóz lehký přepychový vozík
vise v. vize
visělec, -lcě m. *oběšenec*
viseti, -šu, -síš ned. *viset;* (na čem) *záviset, záležet*
visúcí adj. *visící*
visutý v. visatý
vítanie, -ie n. *vítání, pozdravení hosta* (vcházejícího do domu, do města apod.); vítanie dáti *uvítat, přivítat*
vítěz, -ě m. *hrdina; vítěz; rytíř*
vítězenie, -ie u. *hrdinný boj, vítězství* (v. též zvítězenie)
vítězilý v. zvítězilý
vítězitel, -e m. *vítěz*
vítězný, vítězský, vítěžský adj. *vítězný; hrdinný, rekovný*
vítězobět, -i f. *oběť* (vítězova)
vítězový adj. *týkající se vítěze, patřící vítězi:* čest vítězová
vítězsky, vítěžsky adv. *vítězně; hrdinsky*
vítězstvie, vítěžstvie, -ie n. *rekovnost, hrdinnost, udatnost*
vítězujúcí adj. *vítězící*
vítěžilý adj. *vítězný*
vítěžitedlný (pětislab.) adj. (vždy) *vítězící, neporazitelný*
vítěžsky; vítěžský; vítěžstvie v. vítězsky; vítězný; vítězstvie
víti, v'ú, vieš ned. *vít; plést, spřádat, točit:* provaz z palmového listu víti
vize, vise, -ě f. *vize, vidina (?):* budeť život tvój jakožto vise před tobú nebo jako strašidlo
vizenie v. viděnie
vizitovati, -uju, -uješ ned. *konat vizitace, prohlídky*
vjednati, -aju, -áš dok. *ujednat, vyjednat;* (čemu) *vpravit, vtělit:* ež by byl (Kristus) vjednán přirození tělesnému že by se vtělil v lidskou podobu (v. též ujednati)
vjednávati, -aju, -áš ned. (čemu) *vpravovat, vtělovat* (srov. ujednávati)
vjěti, vněti, -jědu, -eš (příč. čin. vněl, přech. min. vněd) dok. *vjet; přijet*
vjětie, -ie n. *vjetí, vjezd; příjezd*
vjězditi, -žďu, -zdíš ned. *vjíždět; přijíždět*
vjiedati sě, -aju, -áš sě ned. (kam) *dostávat se*
vjiesti sě, -jiem, -jieš sě dok. (kam) *dostat se*
vjíti, vníti, vendu, vejdu, -eš (přech. přít. venda, vejda, vnida,) dok. *vejít, přijít:* ujíti v kněžstvie stát se knězem; vjíti v manželstvo ke komu vstoupit do manželství s kým; vjíti v milost, v doufánie začít milovat, doufat; ve dsky vníti vejít do desk, být zapsán do desk; vjíti na horu vystoupit; dobrým obyčějem vešlo jest v lid stalo se dobrým zvykem, ujalo se, rozšířilo se; vjíti v řěč o čem rozhovořit se, dát se do řeči o čem; u boj vnide dal se do boje
vjitie, vnitie, -ie n. *vejití, vstoupení, příchod; vstup, přístup, vchod*
vkáleti sě, -eju, -éš sě dok. *zašpinit se, znečistit se:* zmaž sě, vkáleje sě v zlosti
vkládati, -aju, -áš ned. *vkládat; ukládat; nakládat:* shromáždiv břěmiečko drev, i vkládáše na svého učeníka
vklásti, -kladu, -eš dok. *vložit, položit, přiložit:* vklásti drev na oheň; *naložit:* vkladúce na velblúdy
vklenúti, -nu, -neš dok. *zahrnout, pojmout*
vkloniti sě, -ňu, -níš sě dok. *vklonit se, naklonit se dovnitř*
vklonúti, -nu, -neš dok. (v co) *upadnout do čeho, dostat se do čeho;* aby po tvé smrti horší nevklonul na tvé miesto *nedostal se, nepřišel*
vkluzovati, -uju, -uješ ned. (v co) *vklouzávat do čeho, vnikat, pronikat*

vkoľu, vkóleš v. veklati
vkopávati, -aju, -áš ned. *zakopávat, zapouštět do země*
vkopati, -aju, -áš dok. *zakopat*
vkořeněný, vkořenilý adj. *zakořeněný, pevný*
vkořeniti, -ňu, -níš dok. (v co, v čem) *zakořenit, získat pevný základ, oporu v čem;* - vkořeniti sě (v co) *zakořenit se, opřít se o co*
vkořeňovati, -uju, -uješ ned. *zakořeňovat, získávat pevný základ, oporu*
vkračovati, -uju, -uješ ned. *vkračovat, vstupovat*
vkrátcě adv. *zakrátko, zanedlouho*
vkročiti, -ču, -číš dok. *vkročit, vstoupit; nasednout (na koně):* Štemberk na svój kuóň vkroči; (v co) *upadnout, zabřednout do čeho*
vkropiti, -p'u, -píš dok. *nakapat, v menším množství nalít, vlít:* vkrop sobě na dlaň málo balsámu
vkúpiti sě, -p'u, -píš sě dok. (v co) *úplatkem, penězi se někam dostat, získat něco* (zprav. nějaký úřad): nejeden sě v úřad vkúpil proto, aby lidi lúpil
vkupovati sě, -uju, -uješ sě ned. *úplatkem, penězi se někam dostávat, získávat něco:* vkupují sě v kněžstvie
vkvapky v. kvapky
vkydati, -aju, -áš dok. (co nač) *nakydat, naházet*
vkydnúti, -nu, -neš dok. (co nač) *kydnout, hodit*
vláčěti, -ěju, -ieš, **vlačiti, vláčiti,** -ču, -číš ned. **vláčet, smýkat, tahat;** - vláčěti sě, vlačiti sě, vláčiti sě *vléci se:* (v našem srdci) se mnohé tmy vláčejie prostírají, táhnou
vládanie, -ie n. *vládnutí, panování, vladaření*
vládař, -ě m. *správce* (ve dvoře)
vladařiti, -řu, -říš ned. *vládnout, dělat vládce, vladaře*
vladařstvie, -ie, **vladařstvo** n. *vladařství, vládnutí*
vladatel, -e, **vládcě,** -ě m. *vládce, vladař, pán*
vladenie, vládnutie, -ie n. *vládnutí, vláda, vladařství, panování*
vládnúti, -nu, -neš ned. (čím) *mít co v své moci, pod svou mocí;* (kým) *vládnout komu*
vladyčí adj. *vladycký, šlechtický*
vládyčka m. demin. z vládyka; f. *žena vladyckého, šlechtického původu*
vladyčstvo n. *vladykové*
vládyka m. *příslušník nižší staročeské šlechty; pán tvrze*
vláhnúti, -nu, -neš ned. *vlahnout, rozplývat se*
vlákénce, -ě n. *vlákénko*
vlas m. *vlas;* za vlas, na vlasě (v zápor. větě) nic, vůbec nic: neuškoditi za vlas
vlásek, -ska, -sku m. *vlásek; chloupek;* srdéčko nerozpáči sě za vlásek nezviklalo se ani trochu
vlásenie v. vlášenie
vlásený, vlásenný, vlásinný adj. *žíněný*
vlasina f. *žíně*
vlasitě adv. *vlasatě, s dlouhými, vlasy:* proto snad malují Krista a apoštoly vlasitě
vlasitý adj. *vlasatý, s dlouhými vlasy*
vlast, -i f. *země, krajina, oblast;* vlast přirozená rodná země; *národ:* u velikú vlast učiniti koho učinit velikým národem
vlastcě, -ě f. demin. z vlast: *zemička*
vlastensky adv. *vlastnicky; v naší zemi, u nás:* vlastensky loket náš pól druhé nohy v sobě má; *naším jazykem, česky:* caluarie vlastensky slovo kost nahá hlavy člověčie
vlastenstvie, -ie n. *vlastnictví, majetek; domov:* jižť jest přišla hodina, abyste sě (učedníci) rozprchli každý k svému vlastenství
vlásti, vladu, -eš ned. *vládnout;* (co) *ovládat;* (sobú) *hýbat sebou:* sebú nevláda nemoha se hýbat
vlastinný adj. *týkající se vlasti, rodné země;* vlastinné bojě boje vlasti
vlastně adv. *výstižně, jak náleží; jako vlastní; zvlášť; skutečně*
vlastní, vlastný adj. *vlastní; příbuzný, příslušník téže rodiny:* vlastnie postat vlastní lidé
vlastniti, -ňu, -níš ned. *vlastnit, přivlastňovat si, přizpůsobovat po svém*
vlastnost, -i f. *vhodnost, náležitost.; poměr*

vlastovicě, lastovicě, -ě f. *vlaštovka*
vlaštovičí, vlaštovičin adj. *vlaštovčí, vlaštovčin:* ptáče vlaštovičino
vláščě v. zvlasti
vláščí, vláští, vlášční; vláščnost; v. zvláščí; zvláštnost
vlášenie, vlásenie, -ie n. žíně (pl.)
vlažený adj. *blažený, blahoslavený* (srov. blažiti)
vlažiti, -žu, -žíš ned. *zavlažovat; napájet*
vlažně adv. *vlažně; slabě, netečně, málo*
vlažněti, -ěju, -ieš ned. *stávat se vlažným; slábnout, zmešovat se*
vlažnost -i f. *vláha; vlažnost, netečnost, slabost, chabost*
vlažný adj. *vlhký; mírný; netečný, liknavý*
vlčatý adj. *mající vlčí barvu, stříbrošedý, šedý (?)*
vlčsky adv. *po vlčím způsobu, jako vlk*
vlčský adj. *takový jako vlk, vlčí*
vléci[1], -lahu, -ležeš, **vlehnúti,** -nu, -neš dok. *nastoupit ležení, kterým se donucoval dlužník k zaplacení* (srov. ležěnie)
vléci[2], vleku, vlečeš ned. *vléci, táhnout;* (po sobě) *vléci, táhnout za sebou;* (něco na sebe) *navlékat si, oblékat si;* - vléci sě *vléci se, táhnout se*
vlecovati, -uju, -uješ ned. *vlétat, zalétat*: (včely) rády vlecují na zelené pole
vlehati sě, -aju, -áš sě ned. (do čeho) *bořit se*
vléti, -leju, -léš dok. *vlít, nalít; vnuknout, seslat*
vlévanie, -ie n. *vlévání, nalévání; vliv*
vlévati, -aju, -áš ned. *vlévat, nalévat; vnukávat, sesílat*
vležěnie, -ie n. *nastoupení ležení, kterým se donucoval dlužník k zaplacení* (srov. ležěnie)
vlísati sě, -šu, -šeš sě dok. *vlísat se, vetřít se*
vlitie, -ie n. *vliv*
vlitý adj. *vlitý, nalitý; vnuknutý, seslaný*
vlk m. *vlk; vřed, opruzení (?); kožní rakovina*
vlnatý adj. *vlasatý, huňatý, chundelatý, zarostlý (?):* o kněžích vlnatých
vlnivý adj. *rozbouřený, bouřlivý*
vlnostřiež, -ě, *vlnostřiežec (?),* -žcě m. *kdo stříhá vlnu, střihač vlny*
vlnotepec, -pcě m. *kdo myká, češe vlnu*
vlnotkadlčstvo, vlnotkadlstvo (čtyřslab.) n. *zpracovávání, tkaní vlny*
vloženie, -ie n. *vložení, uložení;* jména vloženie dání jména, pojmenování; *pozice*
vložený adj. *vložený, uložený; vsazený:* drahým kamením v zlato vloženým
vložiti, -žu, -žíš dok. *vložit, uložit:* vložiti v knihy zapsat, zanést do knih; vložiti moc na koho postavit se mocí (vojenskou) proti komu; (co na co) *vynaložit;* (co na koho) *uložit komu co*
vlúčiti, -ču, -číš dok. (v co) *sloučit, spojit s čím; vnést, připojit, zapojit*
vlúditi, -z'u, -díš dok. (kam) *vlákat, vtáhnout, přivábit*
vlúzěti, -ěju, -ieš, **vluzovati,** -uju, -uješ ned. (kam) *lákat, vábit*
vmazati, -žu, -žeš dok. *pomazat, namazat* (v. též umazati)
vměšovati, -uju, -uješ ned. *vmíchávat, přimíchávat;* - vměšovati sě (več) *vměšovat se do čeho, míchat se do čeho* (v. též uměšovati)
vmetati, -mecu, -ceš dok. *vmetat, vházet, naházet* (v. též umetati)
vmiesiti, -šu, -síš dok. *vmíchat, přimíchat;* - umiesiti sě (več) *vmísit se do čeho, připlést se k čemu;* vmiesili sě v bolesti upadli do bolesti (v. též umiesiti)
vmiešenie, umiešenie, -ie n. *vmíchání, vměšování*
vmiešeti, umiešěti, -ěju, -ieš ned. *vměšovat*
vmietati, -aju, -áš ned. *vmetávat, vhazovat; vnukávat, sesílat* (v. též mietati)
vmlčěčky v. mlčěčky
vmnožiti, -žu, -žíš dok. *rozmnožit* (v. též umnožiti)
vmyšlenie v. umyšlenie
vnad m. *půvab, kouzlo*

vnada f. *zvyk, způsob, obyčej:* v svyčnéj vnadě obvyklým způsobem; *poučení; vnadidlo, vábidlo; chuť*
vnaditi, -z'u, -díš ned. *vábit; povzbuzovat; učit něčemu;* - vnaditi sě *cvičit se; zvykat si*
vnadný adj. *zvyklý, obeznámený, zdomácnělý; vycvičený*
vnáhle v. náhle
vnášěti, -ěju, -ieš ned. *vnášet, přinášet, nést*
vně adv. *venku; zvenčí*
vnější adj. *vnější; pozemský, světský*
vnenadále v. nenadále
vnenáhle adv. *poznenáhlu*
vneprázdniti, -ždňu, -zdníš dok. *zaneprázdnit, zaměstnat*
vnésti, -nesu, -eš dok. *vnést, přinést; zanést, vynést; uvést, dodat*
vněti; vneumieřě; vnid, vnide v. vjěti; miera; vjíti
vniknúti, -nu, -neš (3. sg. aor. vniče) dok. *vniknout, proniknout; vklouznout:* svleče rúcho veselé a vniče ve vdovie; (v čso) *porozumět čemu; vstoupit, vejít*
vnikovati, -uju, -uješ ned. *vnikat, pronikat*
vníti; vnitie; vnitř; vniž v. vjíti; vjitie; vňutř; vňuž
vnočiti, -ču, -číš dok. (kam) *vniknout, vrazit*
vnositi, -šu, -síš, **vnošovati,** -uju, -uješ ned. *vnášet, přinášet, nosit*
vnově adv. *nově, poprvé; v nové době, nedávno; znovu, nanovo, opět*
vnuka f. *vnučka*
vnukánie, -ie n. *vnuknutí; popud, podnět:* taková vnukánie anjel tobě dává
vnuknúti, -nu, -neš dok. *vnuknout; dát na vědomí, oznámit*
vnukovati, -uju, -uješ ned. *vnukat, vnukávat*
vňutř adv. *uvnitř*
vňutřek, -třka, -třku m. **vňutřnost,** -i f. *vnitřek, nitro*
vňutřně adv. *vnitřně, uvnitř; v mysli*
vňutřní adj. *vnitřní*
vňuž, vňužto, vňužkoli, vniž adv. a spoj. *jako;* vňuž by koli jako by; vňužkoli když jako když
vóbec adv. *vůbec; veřejně; na veřejnost, otevřeně; bez rozdílu* (v. též obec)
vóči adv. *vůči, do očí, zpříma*
vod m. *vedení;* vod dávati komu *vést koho;* jdétež po mého koně vodu jděte, kam vás můj kůň povede
vódcě, -ě m. i f. *vůdce, vůdkyně*
voděna f. voda (expr.)
vodicě, -ě f. *voda, vodička*
vodič, -ě m. *vůdce, průvodce; pěstoun*
voditi, -z'u, -díš ned. *vodit;* (co) *řídit co;* voditi péči pečovat
vodnatý adj. *vodnatý, plný vody;* přievaly vodnaté přívaly vody
vodně, -ě f. *povodeň*
vodnotedlnost (čtyřslab.), **vodnotelnost** -i f. *vodnatelnost*
vodnotedlný (čtyřslab.), **vodnotelný** adj. *vodnatelný*
vodný (jm. tvar voden) adj. *vodnatý, rozvodněný, plný vody;* nemoc vodná, tele vodné vodnatelnost
vodohlas m. *harmonie; melodie (?):* vymyslitel muziky, točiš vodohlasa spoluhlučenie
voj, -ě m. *vojsko:* voječm sě snieti *bojovně se utkat;* pl. vojě *branná moc, armáda*
vojen, -jna m. *voják*
vojensky adv. *vojensky, po vojensku, válečně:* vojensky jíti válečně táhnout
vojna f. *vojna, válka, vojenská výprava; bitva*
vojovati, voječati, -uju, -uješ ned. *bojovat*
vojska f., **vojšče,** -ě n. *vojsko*
vojský adj. *vojenský*
vókol adv. *vůkol, kolem, okolo, dokola;* vókol jíti s čím obírat se čím, zacházet s čím
vókolní adj. *okolní, sousední*
vól, volu, -a m. *vůl:* nevložíš uzdy v ústa volu dělného

volánie, -ie n. *volání:* volánie bojě voláni do boje; *křik, nářek*
volánky pl. f. *(?) kalendy* (v starořímském kalendáři první den v měsíci)
volaný adj. *svolaný*
volati, -aju, -áš ned. *volat, hlásat; křičet, naříkat*
volavec, -vcě m. *kdo volá, hlasatel:* sv. Jan jest volavec boží; *honec na lovu; pohúněč, pobízeč*
volavý adj. *hlučný, hlasitý*
vóle, -e f. *vůle, libost:* k vóli po vůli; své vuóle požívati prosazovat svou vůli; svá vóle svévolnost; zvůle; *volnost; svolení, souhlas:* přidati svú vóli dát souhlas, svolení; po mé vuóli s mým souhlasem; po vóli, svú vólí dobrovolně; voľú nevoľú volky nevolky, chtě nechtě: *plnost, hojnost, blahobyt;* do vóle do libosti
volenec, -ncě m. *volič, volitel, kurfiřt*
volenie, -ie n. *volba*
volenstvie, -ie n. *volnost*
volený adj. *vyvolený*
vóličká f. *vůle, vůlička; záměr, cíl* (expr.)
voliti, -ľu, -líš ned. *volit, vybírat, vybírat si:* voliti ku papežstvie, na biskupstvie; voliti koho v syna vybrat, zvolit za syna; jej (boha) volíme nade všecko dáváme mu přednost přede vším
volně adv. *podle své vůle, z vlasní vůle, dobrovolně*
volný adj. *jsoucí po vůli, ochotný, dobrovolný*
volovatý adj. *mající vole, strumu:* hrbovatí, volovatí nemohli sú přisluhovati
volový adj. *volský:* mnoho koží volových
voňavost, vonnost, -i f. *vůně, voňavost*
voňavý, vonlivý adj. *voňavý; vonný*
vóně, -ě f., **vonno** n. *vůně*
voněnie, -ie n. *čich*
voněti, -ěju, -ieš ned. *čichat, vnímat, cítit vůni;* (komu) *vonět, být příjemný*
vonně adv. *voňavě*
vopomozi; vorhany; voř v. bóh; orhany; oř
vos v. os[1], os[2]
voščěný adj. *voskový*
vóz, voza, -u m. *vůz; Vůz* (název souhvězdí)
vozataj, -ě m. *vozka, vozataj*
vozatajový adj. *vozatajský, vozatajův*
vozba f. *vožení, přeprava; potah*
voziti (sě), -žu, -zíš (sě) ned. *vozit (se);* voziti sě na kom vozit se po někom, vykořisťovat koho, škodit komu
vozník m. *výrobce vozů; tažný kůň*
vozný adj. *vozový:* kolo vozné; *hodící se k zapřažení do vozu:* vozný kóň tažný
vozový adj. *vozový:* zvuk vozový zvuk vozu, vozů
vpad- v. upad-
vpast, -i f. *propast, propadlina, hlubina*
vpásti v. upásti
vpeřiti, -řu, -říš dok. *vrazit, vstrčit, strčit:* vpeřiti ruku v hlavu udeřit rukou do hlavy; *popadnout;* -
vpeřiti sě (v koho) *popadnout se s kým, dát se, pustit se do koho;* vpařiti sě za vrch vjet si do vlasů
vpieti (sě) v. upieti (sě)
vpínati, -aju, -áš ned. *upínat, upevňovat, připínat*
vpíšu v. vepsati
vplaziti, -žu, -zíš dok. *vtáhnout*
vplésti; vplétati sě; vplně v. uplésti; uplétati sě; uplně
vplývati, -aju, -áš ned. *vplývat, vtékat, vnikat*
vpoléhati, -aju, -áš ned. (nač) *spoléhat se nač, opírat se oč*
vpravdě adv. *vpravdě, opravdu, vskutku, zajisté, skutečně*
vpraviti, -v'u, -víš dok. *dopravit, postavit* (srov. upraviti)
vprostřěd; vprvé v. uprostřed; uprvé

vprýščiti, -šču, -ščíš dok. *vrhnout se* (do vody)
vpřáhnúti; vpřiehati v. upřieci; upřáhati
vpřiemo, vpřiemě; vpsáti v. upřiemo; vepsati
vpustiti, -šču, -stíš dok. *vpustit; zepustit; vložit vsunout, zastrčit; upustit vhodit; vnuknout, seslat;* - vpustiti sě (v co) *vrhnout se do čeho* (v. též upustiti)
vpúščěti, -ěju, -ieš ned. *vpouštět* (v. též upúščěti)
vr interj. *vr:* (nevážně se modlé), toliko: „Vr, vr, vr“, leda se spieše odřiekalo
vrabček, -bečka m. *vrabeček*
vrábě, -ěte n. *malý vrabec, vrabčí mládě*
vrabí adj. *vrabčí:* hniezdo vrabie
vrácenie, vracenie *(?),* -ie n. *vracení, návrat; zvracení, dávení*
vracěti, -ěju, -ieš ned. *vracet; dávit, zvracet*
vracovati, -uju, -uješ, **vracievati,** -aju, -áš ned. *vracet; zvracet;* - vracievati sě *vracet se* (opětovně), *vracívat se*
vrah m. *nepřítel; vrah:* vrah neb mordéř
vrahový adj. *nepřátelský*
vrahyně, -ě f. *nepřítelkyně*
vran m. *havran, vrána*
vraný adj. *černý* (o koni, smole, barvě aj.)
vráp m. **vrapa, vráska** f. *vráska, záhyb*
vrask citosl. *prsk*
vráskati sě, -aju, -áš sě ned. *svrašťovat se, svraskovat se*
vraščiti sě, -šču, -ščíš sě ned. *dělat vrásky, kabonit čelo, chmuřit se; stahovat se* (křečí)
vrátcě, -tec pl. n. *vrátka, branka, dveře*
vrátek, -tka, -tku m. *zadek, týl:* z vrátka zezadu, z týla
vratidlo n. *vratidlo* (válec u tkalcovského stavu k navíjení osnovy): tkadlcovské vratidlo
vrátkost, vrtkost, -i f. *vratkost, nepevnost, nestálost*
vrátký adj. *pomíjející, vratký, nestálý*
vrátná zpodst. f., **vrátnicě,** -ě f. *vrátná:* vrátná domu bieše usnula
vrátničstvo n. *vrátnictví, zaměstnání vrátného:* vybraní k vrátničstvu vybraní za vrátné
vrátnový adj. z vrátný: z oleje diel jáhnový, zpěvačový i vrátnový díl pro jáhny, pro zpěváky a pro vrátné
vrátný adj. *týkající se vchodu:* brána vrátná; dievka vrátná *vrátná;* zpodst. m. *vrátný*
vraziti, -žu, -zíš dok. *vrazit, vstrčit, zarazit; vhodit; vehnat;* - vraziti sě (več) *vmíchat se do čeho, vpadnout do čeho, vniknout v co*
vrážě, -ě f. *odlehlé místo, pustina (?):* spáti budete prostřěd vrážě; *los, sudba, věštba (?)*
vražedlivě adv. *nepřátelsky, jako nepřítel (?)*
vražedlně (trojslab.) adv. *vražedně, jako vrah*
vražedlnicě (čtyřslab.), -ě f. *vražednice*
vražedlník (trojslab.) m. *vrah, vražedník*
vražedlný (trojslab.) adj. *vražedný, krvavý:* boj velmi vražedlný na život a na smrt
vrážěti, -ěju, -ieš ned. *vrážet;* (co za co) *vydávat, prohlašovat:* nebo ji (svou vůli) za obyčěj vrážejí
vražiti, -žu, -žíš ned. *kouzlit, čarovat*
vražně adv. *vražedně, jako vrah*
vrbie, -ie n. *vrbí, vrboví, vrbový porost*
vrci, vrhu, vržeš (imper. vrz, vrž, aor. vrh, vržech) dok. *vrhnout, hodit, mrštit:* vojnu ottad náhle vrže válku odtud rychle jinam obrátil, přenesl; - vrci sě *vrhnout se:* tam sě mezi kořist vrhú (v. též vrhnúti)
vrčábnicě v. vrhcábnicě
vrčěti, -u, -íš ned. *vrčet; reptat*
vrhcáb, vrchcáb m. *hrací kostka;* pl. vrhcáby hra v kostky
vrhcábní, vrchcábní adj. z vrhcáb, vrchcáb: hra vrchcábnie hra v kostky
vrhcábnicě, vrchcábnicě, vrčábnicě, -ě f. *deska na hraní v kostky; šachovnice*
vrhcábník, vrchcábník m. *kdo hraje v kostky*

vrhnúti, -nu, -neš dok. *vrhnout, hodit; prostřít, rozprostřít;* - vrhnúti sě (k čemu) *vrhnout se na co, dát se do čeho; obrátit se k čemu* (v. též vrci)
vrhu v. vrci
vrch m. *vrch; vrchol; temeno, kštice, vlasy;* za vrch *za hlavu, za vlasy;* ot vrchu do pat od hlavy k patě; od vrchu až do vrchu vrchovatě, do posledního místa; od vrchu do konce odshora dolů; *povrch, kryt*
vrch předl. *na* (s gen.): vrch koně na koni
vrchcáb, vrchcáb- v. vrhcáb, vrhcáb-
vrchní adj. *vrchní, vysoko postavený; svrchovaný, nejvyšší; nebeský*
vrchnicě, -ě f. *společenská horní vrstva, vládnoucí třída*
vrchovina f. *pramen, studánka:* těch studnic neb vrchovin
vrchovišče, -ě n. *zřídlo, pramen, začátek vodního toku*
vrchulek, -lka, -ku m. *palice do hmoždíře, tlouk:* zjevila sě nad zemí drobná věc a jako vrchulkem opichano v podobenstive jínie na zemi (míněna bibl. mana)
vrknúti, -nu, -neš dok. *zavrčet; muknout, ceknout:* nevrkne nemukne
vrkoč, -ě m. *vrkoč, cop, spletené vlasy*
vrobiti sě, -b'u, -bíš sě dok. *dát se v porobu, stát se otrokem*
vrobovati, -uju, -uješ ned. (sobě koho) *porobovat si koho*
vrovnati, -aju, -áš dok. *přirovnst, učinit podobným;* - vrovnati sě *vyrovnat se*
vrovnávati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *přirovnávat (se), připodobňovat (se); vyrovnávat (se)*
vrst, -i f. *vrstva (?)*
vrstva f. *vrstva; stav; věk:* dievka téže vrstvy vrstevnice
vrš[1], -i f. *dávka nasypaného obilí* (jako mzda pastýřům): ten nehoden své vrši nehoden své mzdy
vrš[2], **vršě,** -ě f. *vrš, košík k lovení ryb, proutěná válcovitá past na ryby*
vrtati, -aju, -áš ned. *vrtat; mučit, trápit, hlodat:* krutá závist vrtala srdce
vrtel v. věrtel
vrtěnie, -ie n. *vrtění, nepokoj*
vrtěti, -cu, -tíš ned. *vrtět, kroutit:* vrtiece svými hlavami; vrtě očima; nevěda co pověděti, i vrtieše myslí, protože nic nevědieše byl na rozpacích; chybu vrtěti pochybovat, být na pochybách; - vrtěti sě *vrtět se, kolísat; pohybovat se; plést se, motat se:* myslí sě vrtěti; *točit se, kroutit se, otáčet se; zmítat se*
vrtkánie, -ie n. *rozpakování*
vrtkati, -aju, -áš ned. *být na rozpacích, na pochybách, rozpakovat se*
vrtkost v. vratkost
vrtký adj. *vrtkavý, nestálý, vratký, nepevný*
vrtlák m. *vrtkavý člověk, obojetník* (v. též vrták)
vrtlánie, -ie n. *pochybování, reptání* (v. též vrtránie)
vrtlati, -aju, -áš ned. (o čem) *pochybovat o čem, pohrdat čím; být vrtkavý, vratký, nepevný, nestálý, kolísat; potácet se, zmítat se; váhat; kroutit* (hlavou) (v. též vrtrati)
vrtlavost, vrtlost, -i f. *vrtkavost, nestálost, nepevnost, nejistota*
vrtlavý, vrtlý adj. *vrtkavý, nestálý* (v. též vrtravý)
vrtnúti sě, -nu, -neš sě dok. (kam) *obrátit se, vrátit se*
vrtoviez, -i f. *houžev*
vrtrák m. *kdo pomlouvá, utrhač* (v. též vrtlák)
vrtrákový adj. *utrhačský; reptavý*
vrtránie, -ie n. *reptání, mručení* (v. též vrtlánie)
vrtrati, -tru, -třeš ned. *reptat, bručet; utrhat* (v. též vrtlati)
vrtravý, vrtrurný adj. reptavý, bručivý (v. též vrtlavý)
vrtvrný adj. *zpupný, domýšlivý*
vrub m. *vrub; rabuše, tyč s vruby; dluh:* na vrub na účet; čiň kdo chce jak chce na svój vrub na vlastní odpovědnost
vrúbiti, -b'u, -bíš ned. *dělat vruby*
vrúcí adj. *vroucí, vařící; tuhý, krutý:* zima vrúcí třeskutá
vrúcný adj. *vroucný, horoucí, citově opravdový:* modlitby vroucné
vrúčě v. rúčě

vrupný adj. *pyšný, zpupný, domýšlivý*
vrytý adj. *zarytý, zakořeněný:* jest to vrytý hřiech v nás; *hluboce věřící*
vrzúkati, -aju, -áš ned. *vrzat, skřípat*
vrženie, -ie n. *vržení, vrhnutí; uvrhnutí, zavrhnutí*
vržeš v. vrci
vřěseň, -sně m. *srpen*
vržeš v. vrci
vřesklavý adj. *vřeskný, vřískavý*
vřětenicě, -ě f. *zmije, had*
vřieti, vru, vřeš (impf. vřiech, aor. vřěch) ned. *vřít; hořet, planout:* vřieti milostí komu planout láskou ke komu; vřěť každému srdce po jazyku svému; *kvasit:* nové víno vře; *kypět*
vřivost, -i f. *vření, horkost*
vřivý adj. *vařící, vroucí*
vsaditi, -z'u, -díš dok. (nač) *posadit, umístit;* vsaditi koho do dědictva učinit dědicem; *dosadit kam:* jehož čert byl na ciesařstvie vsadil; *vsadit* (*do vězení*), *uvěznit;* - vsaditi sě *usadit se:* vsaditi sě v tělo vtělit se; *vloudit se; nalodit se* (v. též usaditi)
vsátý adj. *zasetý, nasetý*
vsazenie, -ie n. *vsazení; dosazení*
vsazený adj. *vsazený; zasazený; dosazený, ustanovený; daný:* vsazené slovo (v. též usazený)
vsázěti, -ěju, -ieš ned. i dok. *vsazovat, sázet; dosazovat; vsazovat do vězení, uvězňovat;* (co na koho) *naložit:* vsáźěv děti a ženy na velblúdy
vsazovati, -uju, -uješ ned. *sázet; dosazovat, ustanovovat; vsazovat (do žaláře), uvězňovat* (v. též usazovati)
vsědač, vsědař, -ě, **vsědatel,** -e m. **vsědajúcí** zpodst. m. *nasedající, nastupující, jedoucí:* vóz a vsědař; kuóň a vsědající jeho
vsědánie, -ie n. *jezdecký souboj, zápas* (v. též ssědánie)
vsědati, -aju, -áš ned. *nasedat do čeho; bít se v souboji na koních* (v. též usědati)
vsědnúti; vsechnúti v. vsiesti; veschnúti
vschcu,vschocu v. vzechtěti
vschod; vschýliti (sě) v. vzchod; vzchýliti (sě)
vsieci, -sěku, -sěčeš dok. *vseknout*
vsiesti, vsadu, vsědu, -eš, **vsědnúti,** -nu, -neš dok. *vsednout:* na kóň vsěde vsedl na koně
vsieti, -sěju, -eš (příč. čin. vsál, vsěl) dok. *zasít:* když diábel v čistú zemi vsál jest lež
vsievati, -aju, -áš ned. *vsévat, zasévat*
vskočiti, -ču, -číš dok. *vskočit, skočit; vstoupit, sestoupit:* vskočít v tě duch boží; *vtrhnout, vpadnout, vniknout; vyskočit:* (nemocný) ihned vskočí a chodí (srov. uskočiti)
vskóro, vskóřě, vskuóře adv. *vbrzku, brzy, vzápětí; v rychlosti, rychle, spěšně* (v. též skoro)
vskrúšený v. vzkrúšený
vskrytě adv. *skrytě, utajeně, ukrytě*
vskučěti, -ču, -číš dok. *zaskučet, zaúpět*
vskýsti, -skytu, -eš dok. *vstrčit:* to zvieře stálo na zemi a druhdy vskytlo svú hlavu vysoko do okna
vsláněti sě, -ěju, -ieš sě ned. *uklánět se*
vslaviti v. vzslaviti
vsľubovati, -uju, -uješ ned. *slibovat*
vslunie, -ie n. *výsluní*
vslúžiti sě, -žu, -žíš sě dok. (v co) *získat službou, přisluhováním* (zpr. úřad)
vslužovati sě, -uju, -uješ sú ned. (v co) *získávat, službou, přisluhováním* (zpr. úřad)
vsmieti sě, vsměju, -eš sě dok. *vysmát se* (v. též usmieti sě)
vsnúbiti, -b'u, -bíš dok. *slíbit, přislíbit, připovědět* (v. též usnúbiti)
vspěšiti, -šu, -šíš dok. *pospíšit* (v. též uspěšiti)
vspolek adv. *vespolek, společně*
vspor v. vzpor
vsrknúti, -nu, -neš dok. *vsrknout, pozřít, pohltit*

vsrkovati, -uju, -uješ ned. *vsrkávat, pohlcovat*
vsrósti v. vzrósti
vstalý adj. *vstalý, který vstal* (z mrtvých)
vstánie, -ie n. *vstání, vstanutí, vzestup, povznesení; vstání z mrtvých, vzkříšení*
vstáři v. stářě
vstáti, vzstáti, -stanu, -eš dok. *vstát, povstat, zvednout se:* z mrtvých vzstáti; (na koho, proti komu) *povstat proti komu:* vstáti na vojnu zdvihnout se do války; (po kom) *nastoupit (na trůn) po kom:* Neklan vsta po Křesomyslu; *vzmoci se, vzpamatovat se:* ten rod viece nevstane; *rozmoci se:* když německý jazyk v zemi vstane; (z čeho) *zbavit se čeho:* vstáti z nemoci uzdravit se
vstávati, -aju, -áš ned. *vstávat, zvedat se; povstávat, vznikat;* (z čeho, od čeho) *zbavovat se čeho:* vstávati z obyčějě vymaňovat se ze zvyku; (na koho, proti komu) *povstávat, bouřit se*
vstavený adj. *postavený, umístěný*
vstavěti, -ěju, -ieš, **vstaviti,** -v'u, -víš dok. *postavit, umístit, nasadit:* svú korunu na sě vstavě *nasadil si; vystavět* (v. též ustavěti)
vstavovati, -uju, -uješ ned. *stavět, umísťovat, rozsazovat* (srov. ustavovati)
vstéci v. vztéci
vstěkánie, -ie n. *vztek, vzteklost, prchlivost*
vsteklý; vstěžiti (sě) v. vzteklý; vztěžiti (sě)
vstihnúti, -nu, -neš dok. *stihnout, stačit* (srov. ustihnúti)
vstonati; vstrašiti (sě) v. vzstonati; vzstrašiti (sě)
vstrčiti, -ču, -číš dok. *vstrčit, vsunout, vrazit, vbodnout; nastrčit*
vstrkávati, -aju, -áš, **vstrkovati,** -uju, -uješ ned. *zastrkovat, strkat; vrážet, zarážet*
vstrojiti v. vzstrojiti
vstřětnúti, ustřětnúti, -nu, -neš, **ustřětiti,** -cu, -tíš dok. (koho) *potkat koho; přijít v ústrety komu*
vstřieci, vstřiec adv. *vstříc*
vstupadlo n. *schodiště, schod, výstup:* odpočivadlo zlaté, vstupadlo purpurové
vstúpati, -aju, -áš ned. *vstupoval, stoupat, šlapat*
vstúpcě, -ě m. *nástupce*
vstupeň, -pně m. *stupeň, schod; hodnost, gradus; hodnota, míra*
vstúpenie, -ie n. *vstoupení, vystoupení* (na nebesa)
vstúpiti, vzstúpiti, -p'u, -píš dok. *vstoupit, vkročit:* vstúpiti v neřády oddat se zlořádům; vstúpiti na něčie srdce přijít komu na mysl; vstúpiti na miesto koho nastoupit na něčí místo; vstúpiti v jednotu sjednotit se; vstúpiti v turnaji zúčastnit se zápasů v turnaji; *vystoupit (vzhůru); nastoupit;* (več) *oddat se, propadnout čemu:* nikdy v hřiechy nevstúpili; vstúpiti na dielo začít pracovat, přiložit ruku k dílu
vstupovati, vzstupovati, -uju, -uješ ned. *vstupovat, vcházet:* vstupovati v poznánie poznávat; vstupovati v súd s kým začít se soudit; vstupovati v své svědomie zpytovat svědomí; *vystupovat, stoupat (vzhůru)* (srov. též sstupovati)
vstyděti sě v. vzstyděti sě
vstýchati sě, vztýchati sě, -aju, -áš sě ned. *obávat se, bát se*
vsúkati, vzsúkati, -súču, -češ dok. *vysoukat, vyhrnout:* svých rukávóv vsúče
vsúti, vespu, -eš dok. *vsypat*
vsýpati, -aju, -áš ned. *vsýpat;* (co) *házet na sebe (šaty), rychle oblékat:* sen tepruv vsýpá brně
vsývati sě, -aju, -áš sě ned. (v čso) *pouštět se do čeho:* jest to, kráľu, bez diva, ž'sě taký v sujnú řěč vsývá
všady adv. *všude*
však, všake, všako adv. a spoj. *však, přece, přece jen, ale, avšak;* kakžkoli všali(ž) ačkoli, třebaže - přece: kakžkoli smrt tiše chodí, však každému silně škodí
všaký adj. *každý, všeliký, veškerý:* všaký den každodenně
všamo adv. *na všechny strany, všude*
vščekati, vzščekati, -aju, -áš dok. *zaštěkat, zareptat (?):* nevštěká proti tobě žádný
vščěvovati, -uju, -uješ ned. *navštěvovat*
všda, všdy, vžda, vždy adv. *vždy, stále; pokaždé; pořád ještě; každým způsobem; přece, však;* v zápor. větě *nikdy, nikterak*

vše, vše zájm.; **vše-** v. veš
vše, všecko adv. *všeobecně, bez výjimky, vesměs;* vše jeden stále jeden (a též); v týž vše jeden den jednoho a téhož dne; *stále*
všedně adv. *každodenně všedně, obyčejně*
všední, všedný adj. *každodenní, obyčejný;* všední hřiech nikoli tzv. smrtelný (nábož.)
všedobrovolécí adj. *nejvýš blahovolný, nejvýš dobrotivý*
všedobrovolnost, -i f. *nejvyšší blahovolnost, dobrotivost*
všehomocnost, -i f. *všemohoucnost*
všehomocný adj. *všemohoucí*
všehosvětný adj. *rozléhající se po celém světě (?):* převeliký loskot a hřmot a zvuk všehosvětný
všejeden zájm. *jediný, jedinečný;* všejedna svatá Trojice trojjediná (círk.)
všelicě adv. *všelijak*
všelijaký, všelikaký adj. *všelijaký, všeliký; každý, veškerý, všechen*
všelik adv. *ovšem, také; zcela*
všelikak, všelikterak adv. *všelijak; všestranně, celkově, cele, úplně;* spoj. *jakkoli*
všelikost, -i f. *všelikost, veškerost, celek, souhrn*
všelikteraký, všelikterý, všeliký zájm. *všelijaký, všeliký; každý, veškerý, všechen*
všelikž adv. *zcela, vůbec*
všemahúcí adj. *všemohoucí*
všemocnost, všemohúcnost, -i f., **všemohúcenstvie, všemohutenstvie, všemohútstvie,** -ie n. *všemocnost, všemohoucnost*
všestie, -ie n. *vstoupení, vstup:* všestie v srdci ujednal
všetečenstvie, všetečstvie, -ie, **všetečstvo** n. *všetečnost, zvědavost*
všetečně adv. *všetečně, zvědavě; opovážlvě, drze; nerozvážně*
všetečný adj. *všetečný, zvědavý; smělý, opovážlivý, drzý; nerozvážný, lehkomyslný*
všetečnost, -i f. *nerozvážnost, opovážlivost, zbrklost; smělost, drzost*
všeumělý adj. *všeumělý, všeznalý*
vševědomost, -i f. *vševědoucnost*
vševolný adj. *svrchovaně svobodný, pocházející pouze z vlastní vůle*
všeznámost, -i f. *vševědoucnost*
všímati, -aju, -áš ned. *všímat si, sledovat*
všinúti sě, -nu, -neš sě dok. (mezi koho) *vsunout se*
všíř, všíři adv. *na šířku*
všíti, -šiju, -eš dok. *všít, zašít:* by dva v jednu kuóži všili; *vyšít, vetkat*
všívati, -aju, -áš ned. *všívat, zašívat;* - všívati sě v. vsývati sě
vštěkati v. *vščekati*
všudy adv. *všude*
všudybytnost, -i f. *všudypřítomnost*
všudybytný adj. *všudypřítomný*
vtáhnúti, -nu, -neš dok. *vtáhnout, vniknout; přitáhnout, přilákat*
vtasiti, -šu, -síš dok. *vrazit, vstrčit*
vtazovati, -uju, -uješ ned. *vyptávat se* (srov. utazovati)
vtéci, -teku, -tečeš dok. *vtéci, vlít se; vskočit, vpadnout, vniknout*
vtěliti, -ľu, -líš dok. *vtělit* (co do čeho), *spojit v jedno tělo, sjednotit;* býti vtělen komu být vlastní komu: jest ženám vtěleno, aby jich mysl nikdy stálosti nejměla vrozeno; (sobě co) *plně se věnovat čemu, umínit si co, předsevzít si co; cele proniknout (do těla):* v kněži, v kteréhožto nenasycená žádost své střeny vtělila; - vtěliti sě *vtělit se; spojit se (v jedno tělo), sjednotit se*
vtělovati, -uju, -uješ ned. *vtělovat, spojovat v jedno tělo, sjednocovat;* (sobě) *přijímat (do těla) co:* nevtěluje sobě vína jako dřieve; - vtělovati sě *vtělovat se; spojovat se, sjednocovat se;* (več) *vtírat se do čeho*
vtepati, -p'u, -peš dok. *zatlouci*
vtiekati, -aju, -áš ned. *vtékat*

vtieti, vetnu, -eš dok. *vtít, vseknout, zatít, zaseknout:* vtieti zuby v čso zakousnout se, zahryznout se; *vtesat, vytesat*
vtip m. *vtip, důvtip, důmysl:* vtipy přirozené přirozený důvtip, nadání; *nápad; domněnka*
vtipenie, -ie n. *nápad; vtip, důvtip, důmysl; domněnka*
vtípiti sě, -p'u, -píš sě dok. *dovtípit se, pochopit*
vtipně adv. *vtipně, důvtipně, důmyslně, moudře*
vtipnost, -i f. *vtipnost, důvtipnost, důmyslnost; chytrost*
vtipný adj. *vtipný, důvtipný, důmyslný:* vtipný lékař dobrý, obratný, zkušený; *chytrý, duchaplný*
vtipovánie, -ie n. *nápad, myšlenka, domněnka*
vtipovati sě, -uju, -uješ sě ned. *dovtipovat se, domýšlet se, chápat*
vtisknúti, -nu, -neš dok. *vtisknout, vtlačit, zatlačit*
vtočiti sě, -ču, -číš sě dok. *vlézt*
vtrákati, -aju, -áš dok. *přinést*
vtrhati v. utrhati
vtrhnúti, -nu, -neš dok. *vtrhnout, vnést*
vtrkoliti, -ľu, -líš dok. *vstrčit, vehnat*
vtrúsiti, -šu, -síš dok. (v co) *vtrousit, natrousit*
vtrženie, -ie n. *vyzdvižení, vstoupení, vystoupení:* vtrženie do třetieho nebe nenie v moci člověka
vtýkanie, -ie n. *zátoka, úžina*
vúplně v. úplně
vuzďovati, -uju, -uješ ned. *držet na uzdě:* nevuzdije jazyka svého
vvaliti, -ľu, -líš dok. (koho nač) *vtlačit; zavalit koho čím* (v. též uvaliti sě)
vvésti, -vedu, -eš dok. *uvést, zavést* (v. též uvésti)
vy (dat. vám, vem, akuz. vy) zájm. 2. os. pl. *vy*
vyběhati, -aju, -áš dok. (sobě co) *vyběhat si co, běháním si obstarat;* - vyběhati sě *vymknout se, uniknout (?)*
vyběhlý adj. *zběhlý, vyobcovaný*: (mnich) pro kteréžkoli neřády z zákona vyběhlý
vyběhnúti, -nu, -neš dok. *vyběhnout, vybočit, zatoulat se*
vyběhnutie, vyběženie, -ie n. *vyběhnutí, vybočení; prchnutí, útěk*
vybiehati, -aju, -áš ned. *vybíhat; prchat, utíkat*
vybieliti, -ľu, -líš dok. *očistit*
vybíjěti, -ěju, -ieš ned. *vybíjet, pobíjet; ničit, plenit, drancovat; střásat, oklepávat, oprašovat*
vybiti, -b'ú, -bieš dok. (koho, čso) *vybít, pobít; zničit, vyplenit, vydrancovat; bitím vyhnat; střást, oklepat, oprášit:* vybí prach z noh svých; - *vybit: sě* (z čeho) *vysekat se, probít se:* ze všeho zástupu udatně sě vybiti
vybitý adj. *prohnaný*
výboj, -ě m. *násilné vniknutí do domu; loupež, drancování, rabování*
výbojcě, -ě, **výbojník** m. *zbojník, lupič, drancovatel*
výbojníkový adj. z výbojník: synové výbojníkoví
vybojovati, -uju, -uješ dok. *vybojovat, bojem získat, dobýt; vyplenit, zničit;* - vybojovati sě *bojem se vyprostit:* (světí sú sě) *z moci ďábelské vybojovali*
výbojovník m. *dobyvatel; plenitel, ničitel*
výbor m. *vybrání, vyvolení*
výborně adv. *skvěle, výtečně; velice*
výbornost, -i f. *znamenitost*
výborný adj. *výborný; znamenitý, velmi dobrý, vybraný*
vybořenie, -ie n. *vybourání, zbourání, pobořeni; zbořenina, ruina*
vybořený adj. *vybouraný, zbouraný, pobořený*
vybořiti, -řu, -říš dok. *pobořit, zbořit*
vybósti, -bodu, -eš dok. *vybodnout, vypíchnout;* (co z koho) *bodáním vynutit:* vybósti z koní přimět koně k rychlému běhu bodáním ostruhami
vybranec, -ncě m. *vybraný muž, vyvolenec*
vybraný adj. *vybraný, vyvolený; vzácný*

vybrati, -beru, -béřeš dok. *vybrat, vyvolit; sebrat, vzít, vyloupit;* - vybrati sě *vydat se, vyjít, vypravit se;* (z čeho) *dostat se z čeho*
vybřísti, -brdu, -břdu, -eš dok. *vybřednout*
vycěditi, -z'u, -díš dok. *vycedit, prolít, vylít, vypustit:* poslední krapet své krve vycedil; běda vám, pokrytci, jenž komára vycedíte a velblúda požieráte, tj. z malých věcí sobě svědomie činíte
vycězovati, -uju, -uješ ned. *vypouštět*
vycitovati, -uju, -uješ dok. *uvést výčet, vyjmenovat*
vyctiti v. vyčstiti
vycúditi, -z'u, -díš dok. *vycidit, vyčistit;* (co z čeho) *odstranit, vyklidit*
vyčesati, -šu, -šeš dok. *vyčesat, vyčistit, vykartáčovat*
vyčiňený adj. *vystrčený:* ruka leží ven vyčiňena z té skříně
vyčiniti, -ňu, -níš dok. *vystrčit:* vyčiniti jazyk vypláznout
vyčísti, -čtu, -čteš dok. *vypočíst;* - vyčísti sě *vymluvit se, vytočit se*
vyčíščěti, -ěju, -ieš, **vyčiščovati,** -uju, -uješ ned. *vyčišťovat, čistit*
vyčítanie, -ie n. *počítání*
vyčítati, -aju, -áš ned. *vypočítávat, uvádět výčet, vyjmenovávat;* (o kom) *vykládat, mluvit*
vyčřieti, -čru, -čřeš dok. *vyčerpat*
vyčstiti, vyctiti, -čšču, -cťu, -čstíš, -ctíš dok. *vymámit poklonkováním, vylákat projevováním úcty*
vyčtenie, -ie n. *výčet*
vydánie, -ie n. *vydání; ustanovení; stanovení, určení*
vydaný adj. *vydaný; ustanovený; stanovený, určený*
vydati, -ám, -áš dok. *vydat, dát:* vydati mocně vydat do moci, do rukou; *odevzdat; vyhlásit, oznámit, připomenout; označit, ukázat; určit, ustanovit; vyslat;* - vydati sě (k čemu) *pustit se do čeho;* (proti komu) *vydat se, vypravit se;* (čemu) *oddat se čemu; prokázat se:* těch mých přikázání vydaj sě za milostivého zpuósobitele ukaž se, projev se jako
vydavač, -ě m. *vydavatel*
vydávati, -aju, -áš ned. *vydávat, dávat, poskytovat, odevzdávat:* vydávati daň odvádět, platit daň; vydávati chválu komu oslavovat koho; vydávati řeč k komu mluvit, promlouvat ke komu; vydávati súdy vynášet soudy, rozsudky, rozhodovat; své životy vydávali obětovali; rotu vydávati předříkávat přísežnou formuli; *vyhlašovat, prohlašovat, hlásat:* vydávati kříž na koho vyhlašovst křížovou výpravu proti komu; *zakládat, ustanovovat, naznačovat, udávat, určovat; šířit, rozšiřovat;* - vydávati sě (nač) *oddávat se čemu; vynášet se, chlubit se;* (komu) *vzdávat se, poddávat se, podléhat*
vydávený adj. *vymačkaný, vytlačený, vylisovaný*
vydáviti, -v'u, -víš dok. *vymačkat, vylisovat, vytlačit co;* (co z ruky) *vykroutit, vyrvat;* aby sě (lidé) ode zlého vydávili zbavili se
vydavovati, -uju, -uješ ned. *vymačkávat, vytlačovat, vytiskovat*
vyděditi, -z'u, -díš dok. (ot čeho) *vydědit*
vyděkovánie, -ie n. *poděkování*
vyděkovati (sě), -uju, -uješ (sě) dok. *poděkovat (se)*
vydělánie, -ie n. *udělání, zhotovení*
vydělaný adj. *udělaný, zhotovený; vykládaný, vyzdobený čím*
vydělati, -aju, -áš dok. *udělat, zhotovit; vytesat; vyzdít, vyložit; vydělat*
vydělávati, -aju, -áš ned. *vytesávat, zobrazovat:* Říměné Spravodlivost takto vydělávali
vydéř, -ě m. *kdo mnoho vydává, marnotratník:* o synu vydéři
vydierati, -aju, -áš ned. *vydírat, násilím brát, loupit*
vydieti, -děju, -eš dok. *vyprázdnit, vyčerpat*
vydiviti sě, -v'u, -víš sě dok. *vynadivit se*
vydlažiti, -žu, -žíš dok. *vydláždit*
vydobyti (sě), -budu, -budeš (sě) dok. *vyprostit (se)*
vydobývati, -aju, -áš ned. *vyhledávat za účelem zjištění něčeho, dotazovat se:* svědečstvie vydobýval; *toužit po čem, přát si:* zákona jeho vydobývali

vydojiti, -ju, -jíš dok. *vydojit; vysát, vytáhnout, vytrhnout*
výdořek, řka, -řku m. *slovo, stvořitelské slovo* (kterým byl podle nábož. představ stvořen svět), *hmota (?):* troje věci byly ot počátka věčnosti, točiš buóh, tvárnosti a ile, toť jest výdořek, toť jest mateřie neb příprava prvnie všeho
vydra f. *vydra; nevěstka:* kněžie, jenž vydrám dávají almlužny
vydrati, -deru, -déřeš dok. *vyrvat, vytrhnout*
vydraženie, -ie n. *spojení, spojka, spona*
vydržěti, -žu, -žíš dok. *vydržet;* vydržěti střiedu vystřídat koho, přijít na řadu; - vydržěti sě (čeho) *držením, užíváním nabýt na něco právo nebo právní nárok*
vydřiduch m. *kdo někoho vydírá, vysává, žije na úkor druhých, dravec:* Písmo i lva i člověka i jiné živočichy vydřiduchy nazývá
vydřieti, -dru, -dřeš dok. *vydřít, vyrvat, vytrhnout, vzít mocí;* - vydřieti sě *vytrhnout se, vyrazit, proniknout*
vydušovati, -uju, -uješ dok. *podvodně vymámit*
vydynchovati, -uju, -uješ dok. *vybílit*
výheň, výhně, -hně f. *výheň; pec; kovárna*
výhled m. *výhled:* po výhledech v dohledu; *pohled*
vyhlédač, -ě, **vyhlédatel,** -e m. *pozorovatel, zvěd, stráž*
vyhlédadlo n. *pozorovatelna*
vyhlédati, -aju, -áš ned. *vyhlídat, vyhlížet; pozorovat; pohlížet*
vyhledávati, -aju, -áš ned. *vyhledávat, hledat; vyšetřovat, zkoumat*
výhledie, -ie n. *výhled, vyhlídka:* ktož na vysokém stavu jmá výhledí kdo se na vše dívá svrchu, všechno podceňuje
vyhnati, -ženu, -eš dok. *vyhnat;* - vyhnati sě (na koho) *vyřítit se*
výhně v. výheň
vyhněvati, -aju, -áš dok. *hněvem vymoci, vynutit*
výhněvý adj. *výhňový:* v horkosti výhněvé v žáru výhně
vyhnúti (sě), -nu, -neš (se) dok. (z čeho) *vyhnout se, uhnout (se), odejít z čeho*
vyhoditi, -z'u, -díš dok. *vyhodit; mrštit:* vyhodil je (kopí) na Davida
vyhojiti, -ju, -jíš dok. (koho z čeho) *vyhojit, vyléčit, uzdravit*
výhon m. *výpad, přepadení*
vyhoňenie, -ie n. *vyhánění, vyhnání*
vyhoniti, -ňu, -níš, **vyhoňovati,** -uju, -uješ ned. *vyhánět*
vyhořěti, -řu, -říš dok. *vyhořet; shořet, spálit se, sežehnout se:* vše hyne a vyhoří horkostí slunečnú
výhost m. **výhosta** (obyč. pl. výhosty) f. *propuštění (z poddanství)*
vyhostiti, -šču, -stíš dok. *propustit*
vyhrabati sě, -u, -eš sě dok. *vyhrabat se, uniknout*
vyhraditi, -z'u, -díš dok. *vyjmout, vyloučit*
vyhroziti, -žu, -zíš dok. *vymoci hrozbami*
vyhrožovati, -uju, -uješ ned. *vymáhat hrozbami*
vyhřebovati, -uju, -uješ ned. *vyhrabávat, vykopávat*
vyhřésti, -hřebu, -eš dok. *vyhrabat, vykopat*
vyhřěšiti sě, -šu, -šíš sě dok. *dosyta se nahřešit, skončit s hřešením*
vyhřúžěti (sě), -ěju, -ieš (sě) dok. *vynořit (se)*
vyhýbati sě, -b'u, -beš sě, *vyhybovati sě,*-uju, -uješ sě ned. *vyhýbat se, uhýbat:* vyhýbati sě komu z potkánie uhýbat z cesty
vyhynovati, -uju, -uješ ned. *vymírat, hynout*
vycházěti, -ěju, -ieš ned. *vycházet, vystupovat:* řěka vycházie z břehuóv; *jít, postupovat;* (před kým) *chodit v čele, koho; pocházet: křivda z boha nevychází*
vycházievati, -aju, -áš ned. *vycházívat, vycházet*
vychlubiti, -b'u, -bíš dok. (co) *chlubením získat*
východ m. *vyjití, vystoupení; východ; rozcestí*
vychoditi, -z'u, -díš ned. *vycházet; pocházet*
vychopiti, -p'u, -páš dok. *vytáhnout*

vychovaný adj. *vykrmený*
vychovati, -aju, -áš dok. *vykrmit*
vychovávati, -aju, -áš ned. *živit, odchovávat:* palmy, ješto je vedro letnie vychovává; *vychovávat*
vychozenie, -ie n. *odchod:* následuje Exodus, točiš vychozenie (bibl.); vznik, počátek; východ (*slunce*)
vychrkati, -aju, -áš, **vychrknúti,** -nu, -neš dok. *vychrchlat, vyplivnout, vykašlat*
vychrknútie, -ie n. *plivnutí, vyplivnutí*
vychrkovati, -uju, -uješ ned. *vychrchlávat, vyplivovat, vykašlávat*
vychvátiti, -cu, -tíš dok. *vytrhnout, vyrvat*
vychýliti sě, -ľu, -líš sě dok. *nahnout se ven, vyklonit se*
vychystati, -aju, -áš dok. *přichystat, připravit*
vyj interj. *oj:* vyj, vyj, ty zlé a nestydlivé neščestie
vyjadati, -aju, -áš dok. *zvídavě se zeptat*
vyjadřovati, -uju, -uješ ned. *vykládat, vysvětlovat; vyjadřovat, vyjevovat*
vyjdenie, vyndenie, -ie n. *odchod*
vyjednati, -aju, -áš dok. *vyložit, vysvětlit; vyjednat; pořídit*
vyjěti, vyněti, -jědu, -nědu, -eš dok. *vyjet:* vyjeti ven vyrazit, vydat se na vojenskou výpravu
vyjětie, -ie n. *vyjetí, vyjížďka; odjezd*
vyjěvenie, -ie n. *vyjevení, projevení*
výjězd m. **výjězda** f. *výjezd, vyjížďka:* učiniti komu výjězd vyjet si s kým; *výprava; odjezd:* dřieve výjězdy před odjezdem
vyjězditi, -žďu, -zdíš ned. *vyjíždět*
vyjhrati, -jhraju, -áš dok. *vyhrát*
vyjiedřenie, -ie n. *vyjádření, vyjevení*
vyjiedřiti, -dřu, -říš dok. *vyjádřit, vyjevit*
vyjiesti, -jiem, -jieš dok. *vyjíst; vyčerpat, vyprázdnit, zpustošit, zničit*
vyjieti, vynieti, vyjmu, vynmu, vymnu, -eš dok. *vyjmout, vyndat:* a z toho dále vymni; *vytrhnout, vytasit:* aniž vyně meč; *vyprostit, vymanit, vysvobodit; odstranit;* vynieti kotvy zvednout kotvy, odplout
vyjíti, vyníti, vyjdu, vyndu, -eš (imper. vyjdi, vyndi, vyď. vyniď. impf. vynidiech, aor. vynidech) dok. *vyjít, odejít; uniknout, utéci;* (proti komu) *vyjít naproti, v ústrety; uplynout, minout:* krátký čas toho vynide uplynut od toho krátký čas; *pojít, vzniknout, vzejít:* vyndeta dvě olivě zlatiej z něho; vyšel jsem bohatstvím nade vše převýšil jsem bohatstvím všechny; vyjieti z miery překročit meze, vybočit; vyjíti na tělesnú potřebu odejít na stranu, na záchod; *vytáhnout (do boje); vyrazit; vylétnout*
vyjitie, vynitie, -ie n. *vyjití, odejítí, odchod; uplynutí:* vyjitie roku
vyjmenovati, -uju, -uješ dok. *vyjmenovat, vypočítat, uvést*
vyk m. *povyk, rámus*
vykaditi, -z'u, -díš dok. *vykouřit kadidlem*
vykázati, -žu, -žeš dok. *vypovědět; ukázat, vylíčit, vyložit; stanovit*
vykaziti, -žu, -zíš dok. *zkazit, ztupit*
vykazovati sě, -uju, -uješ sě ned. *ukazovat se, objevovat se*
vykažený adj. *pokažený, zkažený*
vykladač, -ě, **vykladatel,** -e m. *vykladatel:* vykladač snuóv; *prostředník, učitel*
vykládanie, -ie n. *výklad, vysvětlení, vyložení*
vykládaný, výkladný adj. *vysvětlující, vykládající: vykládané,* vykladané písmo písemný rozklad, vysvětlení
vykládati, -aju, -áš ned. *vykládat, vysvětlovat:* vykládá sě míní se, rozumí se; *vyprávět, líčit; předkládat, vystavovat, vyjímat, vylučovat*
výkladně adv. *jasně, zřejmě, jak vyplývá z výkladu*
vyklamati, -aju, -áš dok. (čeho) *klamem dosáhnout, získat, podvodně vylákat*
vyklamovati, -uju, -uješ ned. *podvodně získávat*
vyklaněti, -ěju, -ieš dok. (sobě co) *klaněním, poklonkováním získat, dosáhnout*

vyklásti, -kladu, -eš dok. *vyložit, rozložit:* kde bychom mohli svój krám vyklásti; *vyvrhnout; přeložit*
vyklátiti, -cu, -tíš dok. *klácením vyvrátit*
vykléti, vyklnúti, -klnu, -eš dok. (koho) *klatbou vyobcovat, proklít, dát do klatby;* (co) *klením, zlobou získat*
vykletie, -ie n. *prokletí*
vykliditi v. vykľuditi
vyklinúti, -nu, -neš dok. *vyklovnout*
vyklnúti v. vykléti
vykloktati, -kcu, -kceš dok. *vykloktat;* (co z čeho) *vyvrhnout*
vykloniti, -ňu, -níš dok. *vyklonit, vystrčit*
vyklopiti sě, -p'u, -píš sě dok. (z čeho) *vyvalit se, vyřítit se*
vykľuditi, vykliditi, -z'u, -díš dok. *vyklidit, vystěhovat, vyvést; odstranit; usmířit;* - vykľuditi sě, vykliditi sě *vytáhnout, vyjít*
vyknúti, -nu, -neš dok. *zvyknout*
vykodlúčený adj. *odloučený*
vykodlúčiti, -ču, -číš dok. *odloučit, oddělit; vyloučit*
vykodlučovati, -uju, -uješ ned. *odlučovat, oddělovat*
vykonánie, -ie n. *vykonání; uplynutí:* po vykonání dnův
vykořeniti, -ňu, -níš dok. *vykořenit, odstranit, vyhladit, zahubit, zničit*
vykořiti, -řu, -říš dok. (co) *pokorou, pokorností získat:* musíme to vykořiti, vyprositi
vykotiti sě, -kocu, -kotíš sě dok. *vyklopit se; vylíhnout se*
vykrajovaný adj. *mající výstřih, s výstřihem*
vykrásliti, vykrášliti, -šľu, -slíš, -šlíš dok. *vykrášlit, vyšperkovat*
vykrcenie, -ie n. *zvrácení, vrhnutí, zvratek*
vykrmiti (sě), -m'u, -míš (sě) dok. *vykrmit (se);* vykrmiti sě v čem, býti vykrmen v čem vyrůst, být vychován v čem: zrodivše se a vykrmivše se v té drahé pravdě
vykrojený adj. *vystřižený, mající výstřih*
vykrtiti, -cu, -tíš dok. *vyzvracet*
vykřičěti, -ču, -číš dok. (koho) *vyvolat*
vykupčiti, -ču, -číš dok. *kupčením, svatokupectvím získat*
výkúkati, -aju, -áš ned. *vyhlížet, pohlížet*
vykúpiti, -p'u, -píš dok. *vykoupit, spasit;* - vykúpiti sě *vykoupit se*
vykupiti sě, -p'u, -píš sě dok. *vyhrnout se, ukázat se, objevit se; vstát, vystoupit*
výkuš, výkušě, -ě f. *střílna; bašta s otvory ke střílení; střelnice,*
vykydati, -aju, -áš dok. *vykydat, vyházet; vyčistit*
vykydnúti sě, -nu, -neš sě dok. *vyvalit se, vyhřeznout*
výkysek, -ska, -sku m. *výměšek; zbytek*
vylačněti, -ěju, -ieš dok. *vyhladovět*
vylámati, -aju, -áš dok. *vylámat; vyloupit*
vylamovati, -uju, -uješ ned. *vylamovat, lámat; vylupovat:* neb jest hroby pokrádal a vylamoval
vylanžovati, -uju, -uješ dok. *vyžebrat*
vyláti, -aju, -aješ dok. (co) *láním dosáhnout čeho*
vyléci sě, -lahu, -lehu, -ležeš sě dok. *vylíhnout se*
vylehnúti, -nu, -neš dok. *vytáhnout, vyrazit (s vojskem);* - vylehnúti sě *vylíhnout se*
vyléti, -leju, -leješ i -ľú, -léš dok. *vylít, prolít:* jestliže vyléš krev některého hosti; - výléti sě, vyliti sě *vylít se, vyvalit se, vyhřeznout;* (v co; k čemu) *oddat se čemu:* bohatci, ješto sě vylili v rozkoš
vylévanie, -ie n. *vylévání; prolévání:* slz vylévanie; (sebe v co) *oddávání se čemu; projev*
vylévati, vylívati, -aju, -áš ned. *vylévat, lít:* déšť lijavý štědře poče vylévati; vylévati slova, řeči pronášet slova, vést řeči; *prolévat,vyhazovat, vysýpat;* - vylévati sě *vylévat se, vyvalovat se, vyhřezávat;* (z koho) *lít se:* pot se s něho vylévati poče; *projevovat se;* (več, nač) *věnovat se, oddávat se čemu*

vyležěti, -žu, -žíš dok. (koho, co) *obléháním dosáhnout vítězství, obléháním donutit ke kapitulaci:* vyležěti koho hladem *obléháním koho vyhladovět*
vylhati, -lžu, -lžeš dok. (co na kom) *vylhat, lhaním získat*
vylhovati, -uju, -uješ ned. (co na kom) *vylhávat, lhaním získávat*
vylíčiti, -ču, -číš dok. *vylíčit, vypovědět; potvrdit, osvědčit*
vyličovati, -uju, -uješ ned. *vyličovat, líčit, vykládat*
vylichviti -v'u, -víš dok. *získat lichvou*
vylinúti sě, -nu, -neš sě dok. *vyvalit se, vyřinout se; vystoupit, stoupnout*
vyliti (sě) v. vyléti (sě)
vylitie, -ie n. *náruživost, oddanost čemu, hovění čemu*
vylitý adj. *vylitý, prolitý, nalitý; náruživý, chamtivý, hrabivý (?):* to činí srdcem vylitým a lakomým
vylívati v. vylévati
vylomiti, -m'u, -míš dok. *vylomit, vylámat, vyvrátit:* dvéře vylomiv; *nalámat, nadolovat:* když ji (sůl) vylomie a ztlukú
vyloženie, -ie n. *vyložení, výklad*
vyložený adj. *vyložený; vynikajici, znamenitý, obzvláštní*
vyložitě adv. *jasně, otevřeně*
vyložiti, -žu, -žíš dok. *vynaložit; přeložit; vymazat (ze zemských desk)*
vylučený adj. *vymrštěný, vržený, hozený:* kámen na tě vylučený
vylúčěti, -ěju, -ieš ned. *vylučovat:* z toho vezmém naučení, abychom z svých kvasóv, z svých svateb nevylúčeli svými vzteklými činy nebohobojnými Matky božie
vylučiti, -ču, -číš dok. (co na koho) *vymrštit, vrhnout, hodit*
vylúčiti, -ču, -číš dok. (co) *vyloučit, odstranit*
vylúditi, -z'u, -díš dok. *vyloudit, vylákat, vymámit*
vylúpenie, -ie n. *vyloupnutí, vylupování:* mučení, očí vylúpenie
vylúpiti, -p'u, -píš, **vylúpnúti,** -nu, -neš dok. *vyloupnout, vyloupat:* oko sobě vylúpil, vylúpl
vyluzovati, -uju, -uješ ned. *vyluzovat, vylákávat, vymamovat, loudit, mámit*
vylyhovati, -uju, -uješ ned. *vylhávat*
výmě, vymene n. *vemeno*
výměnka, výmienka, výminka f. *výminka, výhrada, podmínka:* pod výměnkú; *výjimka*
vyměňovati, -uju, -uješ ned. *vyměňovat; vymiňovat;* přech. přít. vyměňuje, vymieňuje, vyměňujíce, vymieňujíce vyjma, vyjímajíc; pomlčujíc, nechávajíc stranou
vyměřiti, -řu, -říš dok. *vyměřit, změřit; stanovit;* - vyměřiti sě (z čeho čím) *ospravedlnit se*
vymetati, -mecu, -ceš dok. *vyházet, vyhodit;* vymetati základy vykopat základy; *vyhnat, zahnat, vyloučit, vypudit, zavrhnout; vymetat, vypustit:* vinnicě rozplodila sě v ratolesti a vymetala větvičky
vymieniti, -ňu, -níš dok. *vymínit; vyjmout*
výmienka; vymieňuje, vyměňujíce v. *výměnka; vyměňovati*
vymietajúcí adj. *vymítající, vyhánějící*
vymietanie, -ie n. *vyhánění, vypuzování, vyhnání, vypuzení; vyhazování, odstraňování*
vymietati, -aju, -áš ned. *vyhazovat, odstraňovat; vyhánět, vypuzovat, zavrhovat, vylučovat; vyrážet, vykvétat*
vymieti, -mnu, -mneš dok. *vymnout:* obilé rukú vymněného
vymilovati, -uju, -uješ dok. *milováním získat*
vymínanie, -ie n. *mnutí (klasů)*
vymínati, -aju, -áš ned. *mnout, mnutím dostávat ven:* zrna, vymínajíc rukama
výminka v. výměnka
vymlacovati, -uju, -uješ ned. *mlátit (obilí)*
výmluva f. *výmluvnost; vypravováni:* výmluva bojovná vypravování o bojích
vymluvač,-ě m. *kdo se vymlouvá*
vymlúvati, -aju, -áš ned. *hlásat; omlouvat; vyjadřovat výjimku*
vymluvenie, -ie n. *výmluvnost:* usta vymluvenie výmluvná; *vypovědění, vylíčení; vymlouvání, vytáčka*

vymluvený, výmluvný adj. *omluvený:* prosím tebe, měj mě vymluvena
vymluviti, -v'u, -víš dok. *promluvit, povědět, vypovědět, vyslovit, vyjádřit, říci; omluvit, ospravedlnit; mluvením vymoci, získat co; vymínit;* - vymluviti sě *omluvit se, ospravedlnit se; mluvením se očistit*
vymluvovati, -uju, -uješ ned. *promlouvat, povídat, vypovídat, vyslovovat, vyjadřovat, říkat; omlouvat, ospravedlňovat*
vymněný; vymni v. vymieti; vyjieti
vymoci, -mohu, -móžeš dok. *vymoci; vybojovat, zachránit*
vymočený adj. *močením vyčištěný*
vymodlechati, -aju, -áš dok. *vymodlit* (expr.) vchceme-li co míti, musíme to vymodlechati
výmol m. *výmol; koryto řeky, řečiště; dutina*
vymrtvenie, -ie n. *umrtvení*
vymučiti, -ču, -číš dok. (co) *mučením dosáhnout*
výmysl m. *výmysl; myšlenka, návrh*
vymyslitel, -e m. (čeho) *kdo něco vymyslel, vynálezce, původce*
vymyšleně adv. *vymyšleně, smyšleně; úmyslně*
vymyšlenie, vymyšlovánie, -ie n. *výmysl, vymýšlení*
vymyšlený adj. *vymyšlený, smyšlený; vylhaný; promyšlený, důmyslný, složitý; vybraný, zvláštní; krásný*
vymyšlovati, -uju, -uješ ned. *vymýšlet; obmýšlet, zamýšlet, mít v úmyslu*
vynaložiti, -žu, -žíš dok. *vynaložit; použít;* - vynaložiti sě (zač) *zasadit se oč, ujmout se čeho:* sám sě vynaložím za vaše duše
vynasaditi sě, -z'u, -díš sě dok. (na co) *zasadit se o něco*
vynášěti, -ěju, -ieš ned. *vynášet; vyzdvihovat, pozdvihovat; pronášet; vyhlašovat, oznamovat:* v vietr slova svá vynášie mluví do větru; - vvnášěti sě *vynášet, se, chlubit se*
vynaučiti, -ču, -číš dok. *vyučit, poučit*
vyndenie; vyndu, vyndi; vyně v. vyjdenie; vyjíti; vyjieti
vynesenie, -ie n. *vynesení; pronesení:* k vynesení tvé řěči; *oznamování, vyhlášení*
vynésti, -nesu, -eš dok. *vynést; vynést na světlo, objevit*
vynět; vynid', vynidech, vynidiech v. vyjěti; vyjíti
vynie, -ie n. *vytí*
vyniemati, -aju, -áš ned. *vyjímat*
vynieti v. vyjieti
vynietiti, -cu, -tíš dok. *vypálit (?), vymýtit (?)*
vynikalý, vynikaný, vynikavý, vyniklý adj. *vystupující (ze země apod.), vyčnívající:* po vynikalém skalí po vystupující skále; v každém úhlu dsky vynikané (vynikavé) byly spojovány
vynikati, -aju, -áš, **vynikovati,** -uju, -uješ ned. *vynikat; vyvstávat; povstávat, vycházet*
vyniknúti, -nu, -neš dok. *vyjít, vyběhnout, vyrazit; dostat se odkud; dopadnout*
vynímanie, -ie n. *vyjímání*
vynímati, -aju, -áš ned. *vyjímat, vytahovat; vybírat, brát; činit výjimku*
vyníti; vynitie; vynmu v. vyjíti; vyjitie; vyjieti
vynořiti sě, -řu, -říš sě dok. *vysunout se, vypadnout:* usta svoje otvoři, maso se jemu z ust vynoři
vynositel, -e m.: vynositel práv zákonodárce, soudce
vynositi, -šu, -síš, **vynošovati,** -uju, -uješ ned. *vynášet*
vynutkati, -aju, -áš dok. *vyhnat, vypudit, přinutit vyjít:* často jej (zboží mnicha) z pelešě vynutká
vyostřiti, -řu, -říš dok. *naostřit, nabrousit*
vypáčiti sě, -ču, -číš sě dok. (o vodě) *vzedmout se:* tehda vypáči sě moře
vypadati, -aju, -áš ned. *vypadat; odpadat:* lidé vypadají od boha; *upadat, slábnout:* láska nikdy nevypadá
vypadlý adj. *vypadlý; spadlý, svržený:* ďábel z nebe vypadlý; *odpadlý*
vypadnúti, -nu, -neš dok. *odpadnout; zaniknout* (v. též vypsati)
vypáchnúti, -nu, -neš dok. *vypáchnout, vyčichnout*

vypáliti, -ľu, -líš dok. *vypálit; spálit, sežehnout*
vypařiti, -řu, -říš dok. *vytáhnout:* (Kristus) vypaři na ně tento bíček; - vypařiti sě (na koho, proti komu) *vyřítit se*
vypáslý adj. *vypasený, tlustý*
vypsati, -padu, -eš dok. *vypadnout, odpadnout* (v. též vypadnúti)
vypásti sě, -pasu, -eš sě dok. *vyplást se, vykrmit se*
vypastviti, -v'u, -víš dok. *vykrmit*
vypierati, -aju, -áš ned. *vypírat, vymývat, prát*
vypilý adj. *vyplivnutý (?):* vypilá slina nechutná
výpis m. *výnos, dekret; zápis;* pl. *výpisy, dějiny*
vypisovati, -uju, -uješ ned. *popisovat, vypisovat, líčit*
vypiti, vypíti, -p'ú, -pieš dok. *vypít; pitím ztratit, propít*
vyplacenie, -ie n. *vyplacení, vykoupení; výkupné*
vyplácěti, -ěju, -ieš, **vyplavovati,** -uju, -uješ ned. *vyplácet, splácet, vykupovat*
vyplakalý adj. *vyplakaný:* očima, svýma, z kořen již vyplakalýma
vyplakati, -pláču, -eš dok. (co) *vyplakat, pláčem získat; vyplakat si:* (panna) oči bieše vyplakala
vyplaniti, -ňu, -níš dok. *vyplenit, vyhubit, zničit*
vyplanúti, -nu, -neš dok. *uprchnout, utéci*
vyplašiti, -šu, -šíš dok. *vyhnat*
výplata f. *výplata, vyplacení; zaplacení, vykoupení*
vyplatiti, -cu, -tíš dok. *vyplatit, zaplatit; vykoupit*
vyplaviti sě, -v'u, -víš sě dok. *vyplavit se, vyplout*
vyplenitel, -e m. *plenitel, zhoubce, ničitel*
vypleniti, -ňu, -níš dok. *vyplenit, vyhubit, zničit*
vypléti, -plevu, -eš dok. *vyplát, vymýtit, odstranit, zničit*
vypleňovati, -uju, -uješ ned. *plenit, vymycovat, odstraňovat, vyhlazovat, ničit*
vyplevovati, -uju, -uješ ned. *vymycovat, vyhlazovat, odstraňovat, ničit*
vyplinúti; vyplískati; vypliščiti v. vypľunúti; vypľúskati; vypľuščiti
vyplňenie, -ie n. *vyplnění, naplnění; uskutečnění, vykonání*
vyplniti, -ňu, -níš dok. *vyplnit, naplnit; splnit, uskutečnit, vykonat:* vyplniv oběti zápalné
vyplňovati, -uju, -uješ ned. *vyplňovat, naplňovat; plnit, uskutečňovat, vykonávat*
vyplozenie, -ie n. *zplození*
vypľunúti, vyplinúti, -nu, -neš dok. *vyplivnout; odmítnout*
vypľúskati, vypliskati, -aju, -áš dok. *naplácat, nažvanit:* co vy tu řěči zlých vyplískáte
vypľušěiti, vypliščiti, -ču, -čiš dok. *vyslovit, plácnout*
vyplúti, -plovu, -ploveš, -plóveš dok. *vyplout; vyjít, vyklouznout, vynořit se*
vyplutie, vyplývanie, -ie n. *výtok*
vyplynúti, -nu, -neš dok. *vyplynout, vytéci, vytrysknout; vyklouznout, proklouznout; vyjít, odejít*
vyplývati, -aju, -áš ned. *vyplouvat:* olej vyplývá zhóru
vypojiti, -ju, -jíš dok. *vyčepovat, vytočit, prodat k piti:* neb by bez nich (kostkářů) vína a piva (hostinští) nevypojili
vypokrásti sě, -kradu, -eš sě dok. *vykrást se, povytrácet se, vytratit se:* když by ten ďábel nenávisti vypokradl sě kdy tajně
vyporúhati, -aju, -áš dok. *narouhat se, prolít*
vypósobcě, -ě m. *vykonavatel*
vypósobenie, -ie n. *vykonání, udělání, provedení*
vypósobiti, -b'u, -bíš dok. *vykonat, udělat, odstranit*
vypostělý adj. *zmořený, zesláblý postem:* pústenníkóm vypostělým, zchuravělým
výpověd, -i f. *nález, usnesení, rozhodnutí, rozsudek; vyhnanství*
vypověděnec, -ncě, **výpovědlník** (čtyřslab.), **výpovědník** m. *vypovězenec; vyhnanec; opovědník,odbojník*
vypověděnie, -ie n. *soudní výrok, nález; rozkaz; výklad*

vypověděný, výpovědný, vypovědnicí adj. *vypovězený, vyhoštěný, vyhnaný:* výpovědný člověk vyhnanec; k tobě volámy, vypovědnicí děti Eviny; *určený, stanovený*
vypověděti, -viem, -vědě, -vieš dok. *vypovědět, vyslovit, vyjádřit, vylíčit; vyhnat, vyhostit:* od jichž očí všecka spravedlivost vypověděna jest kteří nedovedou vidět spravedlnost; *rozhodnout, (u)stanovit, určit*
vypóžčiti, -ču, -číš dok. *vypůjčit*
vypóžčovati, -uju, -uješ ned. *vypůjčovat*
vypracovati, -uju, -uješ dok. *prací získat, vydělat*
vyprati, -peru, -péřeš dok. *vyprat;* (koho) *vymrs*kat, *vyprás*kat, *bitím vyhnat*
výprava f. *vypravování; družina*
vyprávcě, -ě f. *osvoboditelka*
vypravenie, -ie n. *výklad, vynaložení, vysvětlení; vylíčení, vypravování; vybavení, výbava; odchod*
vypravený adj. *vypravovaný, vyučený; vyložený, uvedený:* podlé svrchu vypraveného naučenie; *uniklý, osvobozený (?)*
vyprávěti, -ěju, -ieš ned. *vypravovat; správně vykládat*
vypravitel, -ě m. *vyprávěč; osvoboditel*
vypraviti, -v'u, -víš dok. (koho kam) *vypravit, vyslat;* (koho odkud) *vyvést, odvést; vyprostit, vysvobodit; povědět, oznámit, vyložit, vylíčit, vypovědět;* (koho nad jiné) *vychválit;* - vypraviti sě *vypravit se, vydat se; vyprostit se;* (z čeho) *dostat se, uniknout z čeho*
výpravně adv. *výmluvně, výstižně:* výpravnějie pověděno jest Jozefem
vypravovati, -uju, -uješ ned. *vypravovat, líčit, vypodobňovat; dokazovat; vysvobozovat*
vyprázdniti, -žďňu, -zdníš dok. *vyprázdnit;* (co odkud) *odstranit:* vyprázdnie márnosti z své duše; *zrušit, popřít:* porotož tato řěč onu první vyprazdňuje, ale netoliko tu řeč vyprázdní, ale i tu svátost; (od čeho) *zbavit čeho;* - vyprázdniti sě *vyprázdnit se*
vyprázdněnie, vypráždněnie, -ie n. *zmaření, zrušení*
vyprázdňovati, vypráždňovati, -uju, -uješ ned. (co od čeho) *zbavovat co čeho, očišťovat od čeho; odstraňovat; mařit, ničit, rušit;* - vyprázdňovati sě (od zlého) *zbavovat se (zlého)*
vyprnúti sě, -nu, -neš sě dok. *vytratit se, zmizet:* (čert) vyprnu sě jim z očí
vyprostitel, -e m. *vysvoboditel, osvoboditel*
vyprostiti, -šču, -stíš dok. *vyprostit, vysvobodit, osvobodit*
vyproščenie, -ie n. *vyproštění, vysvobození, osvobození*
vypruščovati, -uju, -uješ ned. *vyprošťovat, vysvobozovat, osvobozovat*
vypršěti, 3. sg. -ší dok. *vypadat:* vlasové z brady vypršěli
vyprýščěti sě, 3. sg. -ie sě ned. *vytékat, pramenit:* (Dunaj) vyprýščie sě z lampartských hor
vyprýščiti sě, 3. sg. -ščí sě dok. *vyprýštit, vytrysknout:* inhed sú sě vyprýštily vody valné
vypřieci, -přahu, -přěžeš dok. *vypřáhnout*
vypsánie, -ie n. *vypsání, popsání, vylíčení; vyložení, výklad*
vypsati, -píšu, -eš dok. *vypsat, popsat, vylíčit; napsat*
vyptati sě, -aju, -áš sě dok. *vyptat se, zeptat se, vyšetřit, zjistit*
vyptávati, -aju, -áš ned. (co, na co) *vyptávat se na co, ptát se; vyšetřovat, zjišťovat*
vypučěti sě, vypučiti (sě), 3. sg. -čí (sě), **vypukati sě,** 3. sg. -á sě dok. *vypučet, vyhnat, vyrůst, vyrazit*
vypustiti, -šču, -stíš dok. *vypustit; vyslat, poslat; seslat:* vypusti Hospodin požehnánie na tvé pivnice; *propustit; vydat; vylít, prolít:* že jsi toliko slz vypustil
vypuščenec, -ncě m. *poslaný, vyslaný:* tomu kozlu (obětnímu) dějiechu česky vypuščenec
vypuščený adj. *vypuštěný:* kletba nadarmo vypuštěná; *zpustlý*
vypúščěti, -ěju, -ieš, **vypuščovati,** -uju, -uješ ned. *vypouštět;* - vypúščěti sě (o moři) *vylévat se*
vypuščovánie, -ie n. *výhonek*
vypuzenie, -ie n. *vypuzování, vyhánění*
vypúzěti, -ěju, -ieš, **vypuzovati,** -uju, -uješ ned. *vypuzovat, vyhánět, zahánět*
výr m. *výr; hejsek* (hanl.)
výrazek, -zka, -zku m. *výstřelek; výjimka, výjimečnost, výjimečný stav*

vyraziti, -žu, -zíš dok. *vyrazit; vypudit, zapudit;* (koho z čeho) *vyhodit, vyloučit koho z čeho, zbavit koho čeho:* lidé z rozumu sú vyraženi; *vyjmout, udělat výjimku;* - vyraziti sě *vyrazit, vyřítit se, vyběhnout, vyskočit; zdvihnout se; objevit se; vyvalit se; odvážit se; rozjásat se, zajásat*
vyrazovati, -uju, -uješ ned. *vyjímat, dělat výjimku;* - vyrazovati sě *vyrážet, vyvstávat*
vyraženie, -ie n. *odražení*
vyražený adj. *vyhrazený, výhradní; výjimečný, odlišný*
vyrážěti, -ěju, -ieš dok. *vyrážet; vypuzovat, vyhánět, zahánět; vylučovat; vyjímat, dělat výjimku;* - vyrážěti sě *vyrážet se, vyvalovat se, objevovat se*
vyrážka f. *výstřelek; výmysl*
vyražovaný adj. *vyrážený; vyšívaný*
vyražovati, -uju, -uješ ned. *vyrážet; vypuzovat, vyhánět, zahánět;* - vyražovati sě *vyrážet:* (vody) v jistých hodinách sě vyražují a ukazují
vyrčenie v. vyřčenie
vyrobotovati, -uju, -uješ dok. *získat usilovnou prací, robotou, vydřít*
vyroditi, -z'u, -díš dok. *urodit, vydat:* jenž všecko žéře, krmi z sebe vyrodí sladkú
vyrojiti, -ju, -jíš dok. *vyštvat;* - vyrojiti sě *vyrojit se, vyhrnout se, vyřítit se*
vyrostovati, -uju, -uješ ned. *vyrůstat*
vyrozoměti, vyrozuměti, -ěju, -ieš dok. *porozumět, pochopit*
vyrozprávěti, -ěju, -ieš ned. *vyprávět, vykládat, povídat*
vyrozuměnie, -ie n. *porozumění, pochopení*
vyrúbati, -aju, -áš, **vyrúbiti,** -b'u, -bíš dok. *vysekat, vyseknout; vypáčit; vylomit*
vyručiti sě, -ču, -číš sě dok. *zaručit se*
vyryti, -ryju, -eš dok. *vyrýt*
vyrytina f. *rytina, reliéf, socha*
vyrytý adj. *vyrytý, vytesaný*
vyřčenie, vyrčenie, vyřknutie, -ie n. *výrok, nález, rozhodnutí, rozsudek; rozkaz*
vyřéci, -řku, -řčeš, -rčeš dok. *vyřknout; vynést rozhodnutí*
výřek, -řka, -řku m. *výrok*
vyřězaný adj. *vyřezávaný, ozdobený řezbářskou prací*
vyřězati, -žu, -žeš dok. *vyřezat, řezáním vyprostit, odstranit; ozdobit řezbářskou prací*
vyřiekati, -aju, -áš dok. (co po kom) *přeříkat*
vyřihnúti, -nu, -neš dok. *říhnout, vykrknout; pronést, vypovědět* (hanl .)
vyřihovati, -uju, -uješ ned. *vyříhávat; povídat, tvrdit* (hanl.): tuto opět mniše, z svého vlastnieho vyřihuješ, pravě a tak žádaje papežóm bohatstvie
vyřinovati, -uju, -uješ ned. *vypouštět, chrlit*
vyřinúti, -nu, -neš dok. *vyvrhnout; vyvalit se, vzedmout se;* - vyřinúti sě *vyřinout se, vyvalit se*
vyřinutý adj. *propuklý, rozpoutaný:* búřě vyřinutá
vyřknutie v. vyřčenie
vyřútiti, vyřítiti, -cu, -tíš dok. *vyhloubit, vykopat, vyčistit:* vyřítichu jámu
vysaditi, -z'u, -díš dok. *osadit, zřídit; sesadit, odstranit; vyhostit, vyvrhnout, vyloučit, vyhnat; určit, ustanovit, stanovit*
vysáhnúti, -nu, -neš dok. *dosáhnout*
vysapiti, -p'u, -piš dok. *vytáhnout, vyjmout; vytrhat, vyplenit, zničit*
vysazenie, -ie n. *vyhoštění, vyhnání, vypuzení; ustanovení, zřízení*
vysazený adj. *vyloučený, vyvržený*
vysazovati, -uju, -uješ ned. *vyhazovat, vyhánět; zřizovat, ustanovovat; opatřovat výsadami;*
vyscěrčiti; vyséci sě v. vystrčiti; vysieci sě
vysědlina f. *výstupek*
vysědlý adj. *vystouplý, vyčnívající;* oči vysědlé vypoulené
vysědnúti, .nu, -neš dok. *vystoupit, začít vyčnívat* (v. též vvsiesti)
vyschnúti, -nu, -neš (příč. čin. -sechl, -schla) dok. *vyschnout*
vysieci sě, vyséci sě, -sěku, -sěčeš sě dok. *vysekat se*

vysiesti, -sadu, -sědeš dok. (z čeho) *vysednout, vystoupit:* vysiesti z korábu; (do čeho) *vstoupit, vtáhnout;* (nač) *dosednout, dotáhnout:* (pole) na něž jest vysedl (při hře v šachy) (v. též vysědnúti)
výsiti (sě) v. výšiti
vyskakovati, -uju, -uješ ned. *vyskakovat; prýštit, vytékat* (ze země); *proskakovat, prokmitávat, objevovat se;* (nad koho) *vypínat se*
vyskočilý adj. *vyvýšený, strmý*
vyskočiti, -ču, -číš dok. *vyskočit; vyvýšit se, vynořit .se, objevit se:* (skála) kteráž nad břěhem bieše vyskočila
vyskubati, vyškubati, vyšklubati, -u, -eš dok. *vyškubat, vytrhat*
vyskubnúti, -nu, -neš dok. *vyškubnout, vytrhnout*
vyskýsti, -skytu, -eš, **vyskytnúti,** -nu, -neš dok. *vystrčit;* - vyskýsti sě *vystavit se:* vyskyteš sě nebezpečenství velikému
vyskýtati, -aju, -áš ned. *vystrkovat;* (co) *ukazovat, jevit*
vyslánie, -ie n. *vyslání, poslání*
vyslati, -šlu, -eš dok. *vyslat, poslat*
vyslédíti, -z'u, -díš dok. *vyslídit, vyšpehovat*
vyslovovati, -uju, -uješ ned. *nazývat, jmenovat*
vysluchovati, -uju, -uješ ned. *vyslýchat*
vyslúžiti, -žu, -žíš dok. (co) *vysloužit si, službou získat;* (co na kom) *dostat za službu*
vyslychovati, -uju, -uješ ned. *popřávat sluchu, poslouchat, naslouchat*
vysocě adv. *vysoce; vysoko; pronikavě, vysokým hlasem; zvysoka, vznešeně, povýšeně:* (ti) mluvie zlost vysocě (v. též vysoko)
vysočiti, -ču, -číš dok. *osočováním vypudit*
vysoko adv. *vysoko; vysoce; z výšky, zvysoka* (v. též vysoce; vysoký)
vysokost, -i f. *výška*
vysoký (jm. tvar vysok) adj. *vysoký, vysoko položený; vznešený; vysoko postavený, nadřízený;* na vysocě *ve vešce, na výsosti;* vysoké moře hluboké; vez na vysoko zajeď na hloubku
výsost, výsot, -i f. *výška:* u výsost *i vysokost; výsost*
výsostina f. *vynikající vlastnost, vynikající čin:* ktoré výsostiny Judovy?
výsostný adj. z výsost: popi výsostní vznešení
vyspanlivý adj. *vyspalý, čilý*
vyspiech v. vysúti
vyspiešiti sě, -šu, -šíš sě dok. *rychle vyjít, zmizet; vymizet*
vyssáti, -ssu, -sseš dok. *vysát*
vystarati, -aju, -áš dok. (co na kom) *vyprostit, vyžádat*
vystavený adj. *postavený, vybudovaný, zřízený, ustanovený*
vystaviti, -v'u, -víš dok. *postavit (vzhůru), vystrčit; naměřit:* zatiem hlodá vystaviti, kdož by jměl najvěčší mieru tak, aby měl
vystavovati, -uju, -uješ ned. *vystavovat, vystrkovat*
vystíhati, -aju, -áš dok. *dostihnout:* vystíhajte nepřátely do jednoho je dostihněte
výstražný adj. *výstražný; opatrný, ostražitý*
vystrčený adj. *uvalený:* klatba na nás vystrčená
vystrčiti, vyscěrčiti, -ču, -číš dok. *vystrčit; vyvrhnout, vypudit, vyhnat:* vyscěrčmež jeho pryč od nás; *vysadit:* zlatá vrata vystrčili; oko sobě vystrčil vypíchl
vystrhati, -aju, -áš dok. *vyškrábat, škrábáním odstranit*
vystrojiti (sě), -ju, -jíš (sě) dok. *vystrojit (se), vypravit (se), přichystat (se)*
vystrúhati, -aju, -áš dok. *vyhladit, vybrousit*
vystřěbati, -u, -eš dok. *vstřebat, pohltit:* vystřěbe (ďábel) řěku vypije
vystřěpěti sě, -ěju, -ieš sě, **vystřepiti sě,** -p'u, -píš sě dok. *nahledět se, nakoukat se* (expr.)
vystřěženie, -ie n. *výstraha; vystříhání se*
vystřieci, -střehu, -střěžeš dok. (koho) *vyhnout se komu:* vystřěz nás bohatcova psota; (koho proč) *dát výstrahu komu;* (koho čeho) *upozornit koho na co, varovat před čím; uchránit,*

ochránit; - vystřieci sě (čeho, čemu, v čem) *vyhnout se čemu, vystříhat se čeho, vyvarovat se, ujít, uniknout čemu*
vystřiehanie, -ie n. *vystříhání se, vyhýbání se, vyhnutí se; ochrana; výstraha*
vystřiehati, -aju, -áš ned. (koho) *dávat výstrahu, varovat; ochraňovat, opatrovat;* - vystřiehati sě (čeho) *vystříhat se čeho, chránit se, mít se na pozoru*
vystřieti sě, -stru, -střeš sě dok. (o množství) *vyhrnout se, vyjít*
vystřiezvěti, -ěju, -ieš dok. *vystřízlivět*
výstup m. **vystúpenie,** -ie n. *vystoupení; odchod (ze života):* (mluvili s Ježíšem) o výstupu, ješto měl vyplniti v Jeruzalémě, točiš o jeho smrti
vystúpati, -aju, -áš ned. *vystupovat, vycházet*
výstupek, -pka, -pku m. *přestupek*
vystúpilý adj. *vyšlý, vystoupivší*
vystúpiti, -p'u, -píš dok. *vystoupit, vyjít; odejít;* (na koho) *vystoupit proti komu;* (z čeho) *vzdát se čeho, ztratit co;* vystúpiti z pořadu pravenie odbočit při vyprávění
vystupovati, -uju, -uješ ned. *vystupovat, vycházet, vzcházet:* (od čeho) *odstupovat, vzdalovat se*
vysúditi, -z'u, -díš dok. (co na kom) *vysoudit, vymoci soudem*
vysunúti sě, -nu, -neš sě dok. *vysunout se, objevit se;* (na koho) *vyřítit se, vrhnout se na* (koho)
vysúti, -spu, -speš imper. -spi, -spěte, impf. -spiech, aor. -such) dok. *vysypat; vylít;* - vysúti sě *vyhrnout se*
vysvatečený adj. *prokletý, zlořečený*
vysvěcený adj. *zbavený svěcení, odsvěcený*
vysvěcovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rozsvěcovat se, rozzařovat se:* již se slunce vysvěcuje
vysvědčenie, -ie n. *ohlášení; dosvědčení, svědectví, důkaz*
vysvědčiti, -ču, -číš dok. *potvrdit svědectvím, dosvědčit*
vysvědčovati, -uju, -uješ ned. *dokládat svědectvím, dosvědčovat*
vysvětiti, -cu, -tíš dok. *zbavit svěcení*
vysvobodcě, -ě m. *vysvoboditel*
vysýpáček, -čka, -čku m. *nádoba na vysýpání něčeho:* naděláš ku potřebám jeho vysýpáček, ktorýmž by vysýpal popel
vysypovati, -uju, -uješ ned. *vysypávat*
výš, výšě, -ě f. *výše, výška*
vyšantročiti, -ču, -číš dok. *vylichvařit*
vyščerbený, vyštěrbený adj. *odchylující se, odpadlý:* aby sě jich varovali, ani v nálezciech jich, od zákona božieho vyštěrbených, jich poslúchati
vyščrbiti, -b'u, -bíš dok. *odchýlit se, odpadnout; provinit se, prohřešit se*
vyščrbovati, -uju, -uješ ned. *proviňovat se, prohřešovat se*
vyšinovati, -uju, -uješ ned. *vysouvat se, vyrážet*
výšiti, výsiti, -šu, -síš ned. *povznášet; vyvyšovat, vynášet, oslavovat; zvyšovat, zvětšovat;* - výšiti sě, výsiti sě *povyšovat se: vynášet se, pyšnit se, spět, docházet k vrcholu, vrcholit:* poňadž sě den výší a dolóv sě chýlí stien
vyšívati, -aju, -áš ned. *činit výpady; vyšívat;* - vyšívati sě (odkud) *vysekávat se*
vyškubati, vyšklubati v. vyskubati
vyšší kompar. adj. z vysoký: *vyšší;* zpodst. m. *výše postavený člověk, nadřízený, představený, prelát*
vyštěrbený v. vyščeřbený
výštie, -ie n. *vyjití, odchod; východ; následek, konec; vchod; vznik; výprava*
vytantovati, -uju, -uješ dok. *podvodně vymámit*
vytasiti, -šu, -síš dok. *vyrazit;* - vytasiti sě *vyskočit, vyběhnout;* (s čím) *vytasit se*
vytasovati sě, -uju, -uješ sě ned. *vytasovat se s námitkou, namítat*
vytázanie, -ie n. *zjištění pomocí dotazování, tázání:* tajemstvie vytázanie
vytázati, -žu, -žeš dok. *dotázat se, vyptat se*
vytazovati sě, -uju, -uješ sě ned. *dotazovat se, vyptávat se*
výtažek, -žka, -řku m. *výběžek, záliv, zátoka*

vytčený adj. *vystrčený*
vytéci, -teku, -tečeš dok. *vyhrnout se, vyřitít se, vyběhnout*
výtečnost, -i f. *vytečnost; přednost, ctnost; sličnost*
výtečný adj. *sličný*
vytkl v. vytéci; výtknuti
vytepati, -p'u, -peš dok. *vybít, vyhladit, zničit; vytlouci, zvyrážet:* mnohémuť vytepú zuby; *vytesat*
vytěžěti, vytěžiti, -žu, -žíš dok. *vytěžit, vyzískat*
vytiekač, -ě m. *zvěd, špeh*
vytiekati, -aju, -áš ned. *vytékat; činit výpady, útočit*
vytieti, -tnu, -tneš dok. *vyseknout, vysekat; vykopat*
vytiskati sě, -aju, -áš sě ned. (z čeho) *valit se, vyhřezat*
vytisknúti, -nu, -neš dok. *vytlačit koho kam; vyrazit; vytvořit*
vytiskovati, -uju, -uješ ned. *vytiskovat, vymačkávat*
vytiščenie, -ie n. *vytlačení, vytvoření*
vytknúti, -nu, -neš (příč. čin. -tekl, -tkla) dok. *vztyčit; vystrčit:* vytekl sobě na čest korúhev vítězství; (co komu) *vytknout, vyčíst*
vytlačovati, -uju, -uješ ned. *tlačit, lisovat:* vytlačují vinné hrozny
vytlúci, -tluku, -tlučeš dok. *vytlouci, vymlátit:* (obilé) u večer prutem vytlúkla a vybila
vytočený adj. *vycezený, prolitý:* krev vytočená
vytočiti, -ču, -číš dok. *vypustit; vylít, vycedit, prolít:* dals krev z srdcě vytočiti; *vykroutit*
vytopiti, -p'u, -píš dok. (vodou) *vytopit, zatopit*
vytovaryšiti, vytovařišiti, -šu, -šíš dok. *vyloučit*
vytráviti, -v'u, -víš dok. *strávit, spotřebovat*
vytresktati, vytrestati, -cu, -ceš dok. (co na kom) *trestem, trestáním vydobýt, získat*
vytrhati, -aju, -áš dok. *vytrhat; vytasit:* meče na se vytrhasta; - vytrhati sě (z koho, z čeho) *odtrhnout se od koho, od čeho, opustit koho, co; odchýlit se od koho, od čeho*
vytrhnúti, -nu, -neš dok. *vytrhnout, vyrvat; vyčasit:* vytrhl svój meč
vytrhovánie, -ie n. *vyvyšování (?):* jest veliké potřebí hleděti rozumem k svým bližním, aby svým vytrhováním jiných nepohoršil
vytrhovati, -uju, -uješ ned. *vytrhovat, vytahovat;* - vytrhovati sě *vyvyšovat se, vytahovat se*
vytrpěti, -p'u, -píš dok. (čso) *utrpět co; snést co*
vytrženec, -ncě m. *povýšenec, nadutec (?):* ale kto leč vytrženec tvrditi bude
vytrženie, -ie n. *odtržení, vzdálení se, odpadnutí; vyproštění; tasení; odchod*
vytržený adj. (z čeho) *odpadlý, odtržený:* ten z boha vytržený lid; (meč) *tasený*
vytržiti, -žu, -žíš dok. *utržit*
výtržka f. *výtržnost*
vytřěný adj. *vytříbený*
vytřiesti, -třasu, -třěseš dok. *vytřást; svrhnout*
vytuliti sě, -ľu, -líš sě dok. *vyvalit se, vyřítit se*
vytupiti, -p'u, -píš dok. *ztupit, otupit*
vytýkanie, -ie n. *zpytování*
vytýkati, -ču, -češ ned. *bádat, rozjímat, zpytovat;* oči vytýkati čím komu vyčítat, vytýkat co komu
vytykovaný adj. *tkaný*
vytylý adj. *ztučnělý, otylý*
vyváděti, -ěju, -ieš ned. *vyvádět; vysvobozovat*
vyvaditi, -z'u, -díš dok. (koho z čeho) *vyplatit, vykoupit; vysvobodit* (rukojmí, vězně); *ochránit koho před čím, vyprostit*
vyváleti, -ľu, -léš dok. *vyválčit*
vyvalchovati, -uju, -uješ dok. *zpracovat valchováním (?), vyvalchovat:* valchéři, ješto jsú vyvalchovali jinú barvu
vyvaliti sě, -ľu, -líš sě dok. *vyvalit se, objevit se; vyjít:* nekyprost nutí mě k tomu, že sě řiedky vyvalím z domu; *vyprostit se; vylomit*

vyvarovati sě, -uju, -uješ sě dok. (čeho) *vyvarovat se, uvarovat se;* (co) *zajistit se, pojistit se proti čemu; předejít, zabránit čemu*
vyvál v. vyvieti
vyvázati, -viežu, -eš dok. *rozvázat; vybrat, vyndat*
vyvážiti, -žu, -žíš dok. *vynést, pronést, vyslovit*
vyvažovati, -uju, -uješ ned. *vážit, čerpat:* vody z studnic vyvačováchu
vyvedenie, -ie n. *vyvedení, odvedení; (úspěšné) provedení, vykonání*
vyvedený adj. *vyvedený; porozený*
vyvěrati (sě), 3. sg. -á (sě) ned. *vyvěrat, valit se* (v. též vyvierati)
vyvěrovati, -uju, -uješ dok. (co) *získat zapřísaháním*
vyveseliti sě, -ľu, -líš sě dok. *dosyta užít veselí, naveselit se*
vyvésti, -vedu, -eš dok. *vyvést, odvést, předvést:* vyvésti svědky *předvést;* vyvésti plod urodit; na jevo vyvésti *vynést; doložit, vyložit, vyvodit, dokázat; ospravedlnit;* (koho z čeho) *zbavit koho čeho, oloupit oč:* z vašich práv dáte se vyvésti připravit se; *vytvořit, stvořit; odstranit, vyndat;* - vyvésti sě (čím) *ospravedlit se*
vyvierati, 3. sg. -á ned. *vyvěrat, prýštit* (v. též vyvěrati)
vyvieti, -věju, -eš (příč. čin. -vál, -vieli) dok. *vyvát, vyfoukat*
vyviežu v. vyvázati
vyviniti, -ňu, -níš dok. *zbavit viny, ospravedlnit*
vyvinovati, -uju, -uješ ned. *vybočovat, uchylovat se, odchylovat se:* z cěsty pravdy nevyvinuje
vyvinúti, -nu, -neš dok. *sejít ze správné cesty, chybit;* (od čeho) *vymknout se, vyprostit se, uniknout, ujít;* (proti komu, čemu) *provinit se;* - vyvinúti sě *vybočit, uchýlit se:* vyvinúti sě z cěsty
vyvláčěti, -ěju, -ieš, **vyvlačovati,** -uju, -uješ ned. *vláčet, vyvlačovat, vytahovat, rvát;* - vyvláčěti sě (z čeho) *vyvlékat se, zbavovat se čeho, odkládat co*
vyvláčiti, -ču, -číš dok. (koho z čeho) *vyvléci; vytahat, vyrvat; zbavit*
vyvléci, -vleku, -vlečeš dok. *vyvléci;* (koho z čeho) *zbavit;* - vyvléci sě (z čeho) *vyvléci se, zbavit se čeho*
vývod m. *očištění, ospravedlnění, dokázání neviny; východ, konec, výsledek*
vývoda; vývodstvie v. vévoda; vévodstvie
vývodcě, -ě m. *kdo vyvádí, vede, vůdce*
vyvoditi, -z'u, -díš ned. *vyvádět, vysvobozovat;* vyvoditi ovoce vydávat, rodit; - vyvoditi sě *očišťovat se*
vývodský adj. *vévodský*
vyvolati, -aju, -áš dok. *vyvolat;* (koho) *rozhlásit, rozkřičet;* (koho zač) *prohlásit*
vyvoleník m. *vyvolenec, vyvolený*
vyvoliti, -ľu, -líš dok. *zvolit*
vyvolovati, -uju, -uješ ned. *volit*
vyvrácenie, -ie n. *vyvrácení, zničení; rozvrat; vyzvracení, zvracení, zvratek*
vyvrácený adj. *vyvrácený; převrácený*
vyvracěti, -ěju, -ieš, **vyvracovati,** -uju, -uješ ned. *vyvracet, vyvrhovat, zvracet; ničit, hubit, rozvracet;* (koho z čeho) *odvracet;* - vyvracěti sě (z čeho) *dostávat se z čeho*
vývrat m. *zničené místo, troska; zvratek, vyvrhnutý pokrm*
vývratek, -tka, -tku m. *zvratek*
vyvrátiti, -cu, -tíš dok. *vyvrátit:* město bude z kořen vyvráceno; *vyvrhnout; vyzvracet, vydávit; odvrátit;* - vyvrátiti sě *vyvrátit se, převrátit se*
vyvrci, -vrhu, -vržeš dok. *vyvrhnout; vyloučit; vyhodit;* (co na koho) *hodit, mrštit; vypudit; zavrhnout, zanechat*
vyvrženie, -ie n. *vyvržení, vyhození, vypuzení; vyvrhnutí*
vyvržený adj. *vyvržený, vypuzený, vyloučený, vyobcovaný*
vyvřieti, -vru, -vřeš dok. *vzkypět:* inhed studnicě vyvře; *vyvřít, vyprchat;* (koho, co na co) *(vy)pustit, poštvat;* - vyvřieti sě *vyklouznout:* (mnišie) když sě ven vyvrú, bývají smilní
vyvýšený adj. *vznešený*
vyvýšiti, -šu, -šíš dok. *povýšit*

vyvyšovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *vyvyšovat (se), vynášet (se), vypínat se*
vyvzdvíhati sě v. vyzdvíhati sě
vyvzdviženie, -ie n. *vyzdvižení, povznesení; zvednutí, pozvednutí;* (koho zač) *ustanovení, dosazení*
vyvzvěděti, -viem, -vědě, -vieš dok. *vyzvědět*
vyzaháleti, -eju, -éš dok. *získat zahálením*
vyzdvíhati sě, vyvzdvíhati sě, -aju, -áš sě, **vyzdvihovati sě,** -uju, -uješ sě ned. *vyvyšovat se, vyzdvihovat se*
vyzievati sě, -aju, -áš sě dok. *vyzívat se, dosyta se nazívat*
vyzina f. *vyza, vyzí maso*
vyzinka f. *malá vyza*
vyzískati, -šču, -ščeš dok. *získat* (*někoho pro něco*)
vyznamenánie, -ie n. *význam, smysl, naučení*
vyznamenati, -aju, -áš dok. *vyznačit*
vyznamenávati, -aju, -áš ned. *znamenat, značit*
vyznánie, -ie n. *vyznání, konfese; výpověď, prohlášení; přiznání*
vyznatel, vyznavatel, -e m. *vyznavač*
vyznati, -aju, -áš dok. *vyznat, doznat, přiznat; vypovědět, prohlásit, vyhlásit; uznat;* - vyznati sě (v čem) *vyznat se z čeho, přiznat se k čemu*
vyznávati, -aju, -áš ned. *veřejně přiznávat, prohlašovat, oznamovat;* - vyznávati sě (kým) *prohlašovat se za koho*
vyzpievati, -aju, -áš dok. (co) *vyzpívat, zpěvem (nábožných písní) získat, dosáhnout:* kněžie je z pekla vyslúží svými mšemi a vyzpívají žaltáři
vyzpósobenie, -ie n. *provedení*
vyzřieti, -zřu, -zříš dok. *vyhlédnout*
vyzvednúti, -nu, -neš dok. *vztyčit, postavit*
vyzvěstovati, -uju, -uješ dok. *vypovědět, povědět:* vyzvěstuje výmluvu; *vyzradit (?):* cěsty vyzvěstovach
vyžádati, -aju, -áš dok. *žádáním, prošením získat, dosáhnout, vyprosit:* musíš to vymodliti, vyžádati vší silú na milém bohu
vyžděný adj. *vyzděný*
vyždmúti v. vyžmúti
vyžéci, -žhu, -žžeš dok. *vypálit, spálit, sežehnout*
vyžehovati, -uju, -uješ ned. *vypalovat*
vyžieti, -žnu, -žňu, -eš (příč. čin. -žal, -žěli) dok. *vyžnout:* což sú vyžěli každého obilé
vyžiti, -živu, -eš dok. *využít, opotřebovat; vyčerpat, vysát*
vyživenie, -ie n. *obživa*
vyžle, -ete n., vyžlec, -žlcě (dvojslab.) m. *vyžle, plemeno menšího loveckého psa*
vyžmúti, vyždmúti, -mu, -meš ned. *vyždímat*
vz předl. (s akuz.) *nad; na; proti;* vz někoho býti být proti komu, stavět se na odpor, odporovat, protivit se komu; vz sparu proti horku; bieše veliký na dvanáste noh vz déli na délku; vz hóru nahoru; vz hóru sě vyvýšiti povyšovat se; vz to pověděnie na tu řeč, na ta slova, k těm slovům
vzácně adv. *vznešeně, vybraně, vděčně, důstojně, s poctami; mile, příjemně*
vzácnost, -i f. *vzácnost, vznešenost, důstojnost, vážnost, váženost, úcta*
vzácný, zacný adj. *vzácný, vznešený, důstojný, ctný; vážený, milý, příjemný:* by od světských ne tak vzácni byli že by je laikové nechovali v takové úctě; *drahocenný, vybraný;* vzácný čeho vděčný zač
vzajtra v. zajtra
vzápětí adv. *v patách, vzápětí, hned*
vzásobenie, -ie n. *zásobení, vytvoření zásob:* o vzásobení proti drahým letóm
vzatek. -tka, -tku m. *odměna, mzda; dar; užitek; prospěch, zisk; úplatek; krádež, lup*
vzatý adj. *vzatý, pojatý, přijatý; získaný, dobytý*
vzáviděti, -z'u, -díš dok. (komu) *začít závidět*
vzbáti sě, zbáti sě, -boju, -íš sě dok. *leknout se, polekat se*

vzběhnúti, -nu, -neš dok. *vyjít, vyběhnout vzhůru, zaútočit;* (na mysl) *připadnout na mysl, namanout se*
vzberu v. vzebrati
vzbíti, -b'ú, -bieš dok. *přibit, přitlouci:* vzbit jsem na kříž; Ctirada na kolo vzbichu vpletly do kola; - vzbíti sě *svést boj* (srov. zbíti)
vzbláhati, -aju, -áš ned. (koho) *dobrořečit*
vzblúditi, -z'u, -díš dok. *zbloudit, zmýlit se, chybit;* (od někoho) *zabloudit od koho, ztratit se komu;* (v čem) *pobloudit;* - vzblúditi sě *pomást se* (srov. zblúditi)
vzbočiti sě, -ču, -číš sě dok. *vzpříčit se; postavit se bokem k čemu* (srov. zbočiti)
vzbóh v. bóh
vzbohatěti, -ěju, -ieš dok. *zbohatnout*
vzbohatiti, -cu, -tíš dok. *obohatit, učinit bohatým*
vzbok adv. *stranou:* pakli chodíce vzbok proti mně protiviti sě budete
vzbořiti v. zbořiti
vzbósti, zbósti, -bodu, -eš dok. *začít bodat*
vzbrániti, -ňu, -níš dok. *zabránit;* - vzbrániti sě *ubránit se, odolat* (srov. zbrániti)
vzbraňovati, -uju, -uješ ned. *zbraňovat, zabraňovat, bránit* (v. též zbraňovati)
vzbrojiti sě, -ju, -jíš sě dok. *vzbouřit se, pobouřit se, rozbouřit se: vojensky se vypravit*
vzbúděti v. vzbúzěti
vzbuditi, zbuditi, -z'u, -díš dok. *vzbudit; povzbudit; způsobit, roznítit, vyvolat:* zbuditi válku; vzbuditi boj proti komu zahájit boj, začít válku; *vzrušit, pobouřit, popudit; stvořit;* (koho k čemu) *přimět;* - vzbuditi sě *vzbudit se; povzbudit se; vzniknout, projevit se, vypuknout; povstat, vzbouřit se; rozzlobit se, popudit se*
vzbúječi sě, -ěju, -ieš sě ned. *vzpouzet se* (v. též zbujěti)
vzburcovati sě, -uju, -uješ sě dok. *vzbouřit se*
vzbúřenie, -ie n. *vzbouření, pobouření; zmatek*
vzbúřiti, zbúřiti, -řu, -říš dok. *vzbouřit, pobouřit, rozbouřit;* - vzbúřiti sě *vzbouřit se, rozbouřit se; rozzlobit se, rozčílit se*
vzbuřovati, zbuřovati, -uju, -uješ ned. *bouřit, pobuřovat, podněcovat*
vzbuzenie, -ie n. *povzbuzení, podnět*
vzbúzěti, vzbúděti, -ěju, -ieš ned. *vzbouzet; povzbuzovat, rozněcovat, vyvolávat;* - vzbúzěti sě *budit se; podněcovat se* (v. též vzbuzovati)
vzbuzovati, zbuzovati, -uju, -uješ ned. *vzbuzovat, budit; probouzet, křísit; povzbuzovat, podněcovat; bouřit, pobuřovat;* - vzbuzovati sě *budit se, uvádět se v život, vznikat* (v. též vzbúzěti)
vzbydliti, -ľu, -líš dok. *začít bydlet, usídlit se; zdržet se; potrvat* (v. též zbydliti sě)
vzbývati, -aju, -áš ned. *rozhojňovat se* (v. též zbývati)
vzcěliti, vzcělovati; vzčakávati v. scěliti, scělovati; zčakávati
vzdajné, -ého zpodst. n. *poplatek při odchodu od pána*
vzdál, vzdáli, vzdáľu, zdál, zdáli adv. *na dálku, daleko, opodál;* vzdál šest set honóv; za dvě malej míli zdáli ot čeho ve vzdálenosti slabých dvou mil; (cěsta jest) vzdál daleká, dlouhá
vzdálenie, -ie n. (od čeho) *vzdálení, vzdálenost, vzdálení se čeho, odřeknutí, zřeknutí se čeho*
vzdálený, zdálený adj. *vzdálený, daleký; nepravděpodobný, přitažený za vlasy*
vzdalevati, -iji, -iješ, **vzdalovati, zdalovati,** -uju, -uješ ned. *vzdalovat, oddalovat, odkládat* (co od sebe) *stranit se čeho, vyhýbat se čemu;* - vzdalovati sě *vzdalovat se; otálet, vzpírat, se, bránit se;* (od koho) *stranit se koho;* (čeho) *vyhýbat se čemu*
vzdáliti sě, zdáliti sě, -ľu, -líš sě dok. *vzdálit se, odstoupit od čeho, opustit co*
vzdáti, zdáti, -ám, -áš dok. *odevzdat, dát, vydat; vzdát:* díky vzdav; (co) *vzdát se čeho:* vzdáti biskupstvie; vzdáti dušu zemřít; - vzdáti sě *odevzdat se:* vzdáti sě bohu; *poddat se:* vzdáti sě smrti; *vzdát se*
vzdávanie, -ie n. *vzdávání:* diek vzdávanie *díkůvzdání; odevzdání, dávání*
vzdávati, zdávati, -aju, -áš ned. *vzdávat, dávat, projevovat komu co* (chválu); vzdávati manžely oddávat, zasnubovat (v. též sdávati)
vzděditi, -z'u, -díš dok. *podědit*

vzdechnúti, vzedchnúti, vzdychnúti, -nu, -neš dok. *vzdechnout, vzdychnout:* na skončenie nevzdyše na konec nepomyslel; *projevit pokoru; zdechnout, pojít, zahynout* (v. též zdechnúti)
vzděkovati, -uju, -uješ dok. *poděkovat*
vzdělaně adv. *moudře*
vzdělánie, zdělánie, -ie; n. *obdělání; budování, vybudování, stavění; stavení, stavba, budova; vzdělání, zušlechtění;* (čeho) *podnět k čemu*
vzdělaný, zdělaný adj. *zbudovaný, vystavěný; zhotovený; udělaný*
vzdělatel, -e m. *tvůrce, budovatel, stavitel:* vzdělatel plotóv
vzdělati, zdělati, sdělati, -aju, -áš dok. *vystavět, postavit; zřídit, zbudovat; obdělat, vzdělat, zušlechtit; vypěstovat; udělat, vytvořit, zhotovit*
vzdělávati, zdělávati, -aju, -áš ned. *stavět, budovat, vytvářet; vzdělávat, pěstovat, zušlechťovat, obdělávat*
vzdéli adv. *na délku*
vzděnie, -ie n. *dání, stanovení:* vzděnie jmen zvířatóm
vzdešenie, -ie n. *vdechnutí, vzdechnutí, vzdech* (v. též vdešenie)
vzdieti[1], -děju, -dieš dok. (komu) *dát jméno, pojmenovat, nazvat, přezdít; oznámit*
vzdieti[2], -děju, -ješ dok. (co) *učinit, udělat, prověst; vložit, položit, dát; obléknout* (v. též sdieti, zdieti sě)
vzdievati, -aju, -áš ned. *nazývat, pojmenovávat, jmenovat; vkládat*
vzdivěti, -ěju, -ieš dok. *zdivočet* (srov. zdivělý)
vzdiviti, -v'u, -víš dok. *udivit*
vzdobyti, -budu, -eš dok. *vyhledat (?)*
vzdobývati, -aju, -áš ned. *hledat, vyhledávat (?):* obličeje tvého vzdobývám (srov. zdobývati)
vzdolu v. zdolu
vzdor m. *příkoří*
vzdora, vzdóra, zdora f. *vzdor, odpor, projev odporu:* učiň vzdoru *odporuj:* vésti vzdóru vzdorovat, dělat opak; na vzdóru, na vzdóru navzdor, navzdory, ke škodě; *násilí, zpupnost, nadutost; nepříjemnost; příkoří*
vzdorně adv. *vzdorně, tvrdohlavě; slepě, nerozvážně*
vzdorný adj. *vzdorný, plný vzdoru*
vzdrastiti, zdrastiti, -šču, -stíš dok. *zježit;* - vzdrastiti sě, zdrastiti sě *zježit se;* (proti komu) *vzbouřit se*
vzdraviti, -v'u, -víš dok. *pozdravit:* archanjel ji vzdravil
vzdrážditi, zdrážditi, -žďu, -zdíš, **zdrážiti,** -žu, -žíš, **vzdrážniti,** -ňu, -níš dok. *vydráždit, podráždit, popudit*
vzdržělivost, -i f. *zdrženlivost*
vzdrženie, -ie n. *zdržení se, zdrženlivost:* vzdrženie ot pokrma; *zachování, dodržení:* v čistotě vzdrženie
vzdržěti, -žu, -žíš dok. *udržet, podržet, zadržet; zdržet; vydržet, snést;* - vzdržěti sě *zdržet se, počkat, vydržet;* (od čeho) *zdržet se čeho;* (jak) *vést si jak;* vzdržěti sě mysli nepřipustit si myšlenku (v. též zdržěti)
vzdržovati, -uju, -uješ ned. *zadržovat; nést na sobě; vzbuzovat; očekávat*
vzdřehnúti (?) -nu, -neš dok. *způsobit (?);* bolest jí k srdečku vzdřehši způsobivši, zahnavši *(?)*
vzdřiemati sě, -m'u, -meš sě dok. *usnout*
vzdutý adj. *nadutý, nadmutý*
vzdurmiti, -m'u, -míš dok. *napojit, nasytit*
vzdúti, zdúti, vzedmu, zedmu, -eš dok. *nadout, nafouknout;* - vzdúti sě, zdúti sě *vzdout se, nadout se, nafouknout se*
vzdutý, zasutý, sdutý adj. (o dobytku) *vzdutý, nadmutý:* dva sdutá voly
vzdvihati, zdvíhati, -aju, -áš ned. *zdvíhat;* - (v)zdvíhati sě (nad koho) *vypínat se*
vzdvihnutě adv. *vztyčeně, vzhůru*
vzdvihnúti, zdvihnúti, -nu, -meš dok. *zdvihnout; vyvrátit (město); odstranit;* - vzdvihnúti sě *pozvednout, se* (v. též zzdvihnúti)
vzdvihnutie, -ie n. *zdvižení, pozvednutí*

vzdvihovati, -uju, -uješ ned. *pozdvihovat, zvedat; vyzvedat, zdůrazňovat;* - vzdvihovati sě *zvedat se, vzdouvat se*
vzdviž, zdviž, -ě f. oběť (zápalná): zdviž tvá tučna buď
vzdviženie, zdviženie, -ie n. *pozdvižení, zdvižení, povznesení; zvedání, vzdouvání; vyvyšování, zpupnost*
vzdvižený adj. *zdvižený, upřený*
vzdy v. vešdy
vzdýchati, -dýšu, -šeš ned. *vzdychat;* (po čem) *toužit*
vzdychnúti v. vzdechnúti
vzeblščěti (trojslab.) sě, -ěju, -ieš sě dok. *zablyštět se, zazářit*
vzebránie, -ie n. *sebrání, pobrání; rozebrání; loupež; kořist* (srov. sebránie)
vzebrati, vezbrati, vzberu, -béřeš dok. *vzít, pobrat, sebrat; rozebrat; uloupit;* vzebrati tvrzě *zmocnit se, dobýt, zabrat, vyloupit;* - vzebrati sě, vezbrati sě (na něco) *dostat se, vystoupit na něco, vylézt;* (proti komu) *zdvihnout se, vydat se* (s vojskem proti komu) (srov. sebrati)
vzedchnúti; vzedmu v. vzdechnúti; vzdúti
vzehřměti, 3. sg. -hřmí dok. *zahřmít*
vzěch v. vzieti
vzechtěti, zechtěti, vzechcu, zechcu, vzchocu, vschocu, -eš (aor. vzchotě) dok. *zatoužit po čem, začít něco chtít, dostat zálusk, chuť na něco;* - vzechtěti sě *zachtít se:* vzchotě sě jemu ovocě zachtělo se mu ovoce; *požádat*
vzejhráti sě, vzehráti sě, -aju, -áš sě dok. *rozehrát, rozbouřit se* (v. též sejhráti, zejhráti)
vzejíti, -jdu, -eš dok. *vyjít vzhůru, vystoupit*
vzejmu; vzektvu v. vzjieti; vzkvísti
vzelhati, -lžu, -lžeš dok. *zalhat* (v. též selhati)
vzem, vzém v. vzieti
vzemčěti, -mču, -číš dok. *zavléci, zatáhnout*
vzenmúti, -mu, -meš dok. *vzejmout se, vzplanout:* potom sě plamenem vzenme rozhoří
vzepnúti sě v. vzpieti sě
vzepřieti sě, zepřieti sě, -pru, -přeš sě dok. *vzepřít se, postavit se na odpor*
vzeptatel, -e m. *zpytatel, zkoumatel*
vzeptati sě, -aju, -áš sě dok. *zeptat se* (v. též zeptati sě)
vzeřvati v. zeřvati
vzeslzěti, -ěju, -ieš dok. *rozslzet se*
vzespod adv. *vespod, dole*
vzespodka adv. *zespodu*
vzest(k)věti sě, zest(k)věti sě, -v'u, -víš sě i -věju, -vieš sě dok. *zaskvít se*
vzeštie, vzeščie, -ie n. *vzejití, východ:* slunce vzeščie
vzětíčko n. *něco vzatého* (násilím, potají), *malá kořist, lup ap.* (expr.): malé vzětíčko
vzětie, -ie n. *vzetí;* vzětie k milosti na milost
vzeupěti, vzupěti, zupěti, -ěju, -ieš, **vzeupiti, vzupiti, zupiti,** -p'u, -píš dok. *začít úpět, naříkat, reptat, křičet; zaúpět, zanaříkat; zareptat; vzkřiknout*
vzevřieti, -vru, -vřeš dok. *začít vřít* (v. též zevřieti, srov. sevřieti)
vzevznieti, -zvňu, -íš dok. *zaznít*
vzezpievati, -aju, -áš dok. *zazpívat* (v. též sezpievati)
vzezřěnie; vzezřieti v. vezřenie; vezřieti
vzezvoniti, zezvoniti, -ňu, -níš dok. *zazvonit*
vzežhu; vzežrati v. vzžéci; sežrati
vzhaněti, -ěju, -ieš dok. *pohanit, potupit* (v. též zhaněnie)
vzhladati, vzhlédati, -aju, -áš ned. *vzhlížet; ohlížet se, mít ohled na koho; hledat (?)* vzhledasta jeho s žalostí (srov. shľadati, zhledati)
vzhlédanie, -ie n. *vzhlížení, pohlížení; pohled, vzhled, vzezření* (v. též shlédanie, zhlédanie)
vzhleděnie, vzhlédnutie, -ie n. *vzhlédnutí, pohlédnutí, nahlédnutí, pohled; vzhled, vzezření*
vzhleděti, -z'u, -díš, **vzhlédnúti,** -nu, -neš dok. *vzhlédnout, pohlédnout, podívat se* (srov. zhleděti)

vzhlúb'u, vzhlúbi adv. *na hloubku, do hloubky* (v. též hlúbě)
vzhněvati sě, -aju, -áš sě dok. *rozhněvat se* (v. též zhněvati sě)
vzhníti v. shníti
vzhoniti, zhoniti, -ňu, -níš dok. *dohonit, dostihnout*
vzhonošovati sě, -uju, -uješ sě ned. *vynášet se, honosit se*
vzhóru, zhóru adv. *vzhůru, nahoru*
vzhořěti, -řu, -říš dok. *vzplanout; shořet* (v. též shořěnie)
vzhrdánie, zhrdánie, -ie n. (čeho) *pohrdání*
vzhrdatel, -e m. *kdo pohrdá*
vzhrdati; vzhrděti, vzhrditi v. zhrdati; zhrděti
vzhroziti, -žu, -zíš dok. *postrašit, vyděsit;* - vzhroziti sě *zhrozit se, dostat strach, zděsit se* (v. též zhroziti)
vzhroženie, -ie n. *zhrození, hrůza, úděs*
vzhrzěnie; vzhrzěti v. zhrzěnie; zhrzěti
vzhrzěný adj. *pohrdaný, odmítnutý, zavržený*
vzhrzitel v. zhrzitel
vzhřěnie, -ie n. *zahřátí, rozehřátí; nadšení*
vzhřievati sě, -aju, -áš sě ned. *zahřívat se, ohřívat se; rozehřívat se* (v. též shřievati)
vzhřmieti, 3. sg. -ie dok. *zahřmít* (v. též zhřímati)
vzhústi, shústi, -hudu, -eš dok. *zahrát*
vzhynúti; vzhyzditi v. zhynúti; zhyzditi
vzchápati, -aju, -áš dok. (co) *chopit se čeho, uchopit co, sáhnout k čemu;* - vzchápati sě *vzchopit se, sebrat se* (v. též zchápati)
vzcházěti, -ěju, -ieš ned. *vycházet, vzcházet; vznikat, pocházet; vcházet*
vzchechtati sě, -chcu, -chceš sě dok. *rozchechtat se*
vzchlúba, zchlúba f. *chlouba:* na vzchlúbu *pyšně, nadutě*
vzchlubiti sě, zchlubiti sě, -b'u, -bíš sě dok. *pochlubit se*
vzchocu v. vzechtěti
vzchod, vschod m. *vzestup, výstup; východ:* vzchod slunečný východ slunce; východní strana; *schod, stupeň, přistup* (vzhůru), *schody, schodiště* (v. též schod)
vzchoditi, -z'u, -díš ned. *vycházet; vystupovat nahoru; pocházet, mít původ* (v. též schoditi, zchoditi)
vzchodní, vzchodný adj. *východní:* na vzchodní stranu
vzchodosluneční, vzchodoslunečný adj. *východní:* ke vzchodoslunečné straně
vzchopiti, zchopiti, -p'u,-píš dok. *uchopit, popadnout; zdvihnout:* oděnie na sě vzchopi hodil na sebe; *uchvátit;* - vzchopiti sě, schopiti se *vzchopit se, sebrat se, dodat si mysli; povstat, zvednout se:* hned sě schopi s lože; vzchopiti sě na smrt vydat se na smrt
vzchopný adj. *čilý; živý; podnikavý; pohotový* (v. též schopný)
vzchopovati, -uju, -uješ ned. *chytat, popadat;* (koho z čeho) *utahovat*
vzchotě v. vzechtěti
vzchovalý, schovalý, vzchovaný adj. *vychovaný; odchovaný, vyrostlý:* jenž sú dobře vzchovalí v zemi kdož nejsou v zemi cizozemci
vzchovanec, -ncě m. *odchovanec; chovanec* (v. též zchovanec)
vzchovanicě, schovanicě, -ě f. *chovanka*
vzchovánie, -ie n. *vychování; chovanci* (pl.): mé vy děti i synové, mé zchovánie
vzchovatedlnicě (pětislab.), -ě f. *vychovatelka, pěstounka*
vzchovati, zchovati, -aju, -áš dok. *vychovat; vykrmit; povýšit* (v. též schovati)
vzchozujúcí adj. *vcházející; postupující* (v. též vchozujúcí)
vzchutnati sě, -aju, -áš sě dok. (po čem) *dostat chuť na co, zatoužit po čem*
vzchvále adv. schválně
vzchváliti, -ľu, -líš dok. *vychválit, pochválit* (v. též schváliti)
vzchvátati, -aju, -áš dok. *začít chvátat, dát se do spěchu*
vzchvátiti, -cu, -tíš dok. *uchvátit, chytit*
vzchvěti sě, -chvěju, -eš sě dok. *zachvět se*

vzchýliti (sě), vschýliti (sě), -ľu, -líš sě dok. *vzpřímit se, napřímit se; schýlit se* (v. též schýliti)
vzchylovati sě, -uju, -uješ sě ned. *schylovat se, klonit se* (v. též schylovati)
vzchytiti, zchytiti, schytiti, -cu, -tíš dok. *popadnout, chytit;* - vzchytiti sě, zchytiti sě, schytiti sě *sebrat se, vzchopit se*
vzieti, vezmu, -eš (aor. vzěch, vzach, přech. min. vzem, vzém, vzav, příč. čin. vzal, vzěli, trp. vzat, vzěti) dok. *vzít; přijmout; dostat;* vzieti sobě koho u manželstvo vzít si koho za muže, za ženu; vzieti boj s kým dát se do boje, podstoupit boj; vzieti konec skončit, domoci se rozsouzení: vzieti smrt ot koho přijmout smrt od koho, být zahuben kým; vzieti ztrátu utrpět; - vzieti pomstu utrpět pomstu; mladost vzieti omladnout; vzieti otpuščenie rozloučit se, dovolit se; vzieti mysl rozhodnout se, pochopit; vzieti rozum porozumět, přijít k rozumu; vzieti za zprávu vzít za ponaučení směrnici; synem koho vzieti za syna; na sě zákon vzieti vstoupit do řehole; známost vzieti seznámit se; vzieti radu rozhodnout se; (koho) *unést; sklidit;* čas vzieti řěpu; *(peníze) vypůjčit, vydlužit* (na vrub dlužníka)
vzievati; vzímati v. vzývati; vzjímati
vzítra adv. *zítra* (v. též zjutra)
vzjěčěti, -ču, -číš dok. *rozječet se*
vzjednánie, zjednánie, -ie n. *zjednání; ujednání, ustanovení; způsobení; zřízení, uspořádání* (v. též sjednánie)
vzjednaný adj. *způsobený*
vzjednati; vzjednávati v. zjednati; zjednávati
vzjěti, -jědu, -eš dok. *vjet; vyjet;* (na koho) *zahájit tažení, vytáhnout na koho* (s vojskem) (v. též sjěti)
vzjěvenie; vzjěviti v. zjěvenie; zjěviti
vzjiesti, -jiem, -jieš dok. *pojíst* (v. též sniesti)
vzjieti, vznieti, vzejmu, -eš dok. *vzít na sebe, podstoupit, podniknout* (srov. zjieti)
vzjímati, vzímati, vznímati, -aju, -áš ned. *brát, přijímat:* vzímati škodu trpět škodu; vzímati radu s sobú radit se sám se sebou; *odnímat;* - vzjímati sě, vznímati sě *vznikat, rozmáhat se:* ot jedné jiskry vznímá sě oheň; *stavět se, zdvíhat se, vzpřimovat se, útočně se stavět;* (o koni) vzpínat se; *vystupovat* (srov. zjímati sě, snímati sě, znímati sě)
vzjíti, vzníti, vzejdu, vzendu, -eš (aor. vzjid, vzjide, vznid, vznide) dok. *vzejít, vystoupit, vejít, vyjít; nastoupit, povstat, zmoci se;* (nad koho) *vyniknout;* - vzjíti sě, vzníti sě *začít se, vzniknout* (v. též sníti, zníti)
vzjitie, vznitie, -ie n. *vzejití; vyjití, východ; výstup* (v. též snitie)
vzkanúti, -nu, -neš dok. *zvednout (?):* vzhóru mě nikakž nevzkaneš nepřiměješ, abych vstal (srov. též skanúti)
vzkapati, -p'u, -peš dok. *vykapat, rozlít se; pojít, zahynout* (v. též skapati)
vzkazovánie, -ie n. *vzkazování, vzkázání, vzkaz*
vzkazovati, -uju, -uješ ned. *vzkazovat; vyřizovat, oznamovat; ukazovat, dávat najevo* (v. též skazovati, zkazovati sě)
vzkládanie, skládanie, -ie n. *vzkládání, přikládání:* skrze vzkládanie rukú apoštolských dává sě Duch svatý (srov. též skládanie)
vzkládati, -aju, -áš ned. *nakládat, skládat:* břemena na jiné vzkládají; *vynakládat, přikládat; klást, ukládat* (v. též skládati)
vzklásti, -kladu, -eš dok. *vložit* (v. též sklásti, zklásti)
vzkléčěti v. zkéčěti
vzklekati, -aju, -áš dok. *začít klekat, poklekat*
vzkléti, zkléti, -klnu, -eš dok. *zaklít; prolít*
vzkloktati, -kcu, -kceš dok. *začít vřít, začít klokotat, vzedmout se:* káže vzkloktati hlubokostí mořské jako hrnci
vzkochati sě v. zkochati sě
vzkolupiti sě, -p'u, -piš sě dok. *zdvihnout se*
vzkopati, -aju, -áš dok. *zkopat, vykopat*
vzkrachotati, vzkrochotati, -cu, -ceč dok. *zachrochtat*
vzkralovati, -uju, -uješ dok. *začít kralovat*
vzkrmiti, zkrmiti, -m'u, -míš dok. *vykrmit, nakrmit*

vzkrojiti, -ju, -jíš dok. *rozkrojit, rozříznout* (v. též skrojiti)
vzkropiti, -p'u, -píš dok. *utrpět (?):* když která zvěř úraz vrkropi
vzkrúšenie v. skrúšenie
vzkrúšený, vskrúšený adj. *zkroušený, kajícný*
vzkružie; vzkřěhtati v. skružie; skřěhtati
vzkřěsnúti, -nu, -neš dok. *vstát z mrtvých, ožít; vzniknout*
vzkřěšovati, zkřěšovati, zkřiešovati, -uju, -uješ ned. *křísit, oživovat; pozvedat, zdvíhat:* zkřěšuje z prachu
vzkřičěti, zkřičěti, -ču, -číš dok. *vzkřiknout, zavolat, zařvat*
vzkřiesiti, zkřiesiti, skřiesiti, -šu, -síš dok. *vzkřísit*
vzkřiešenie, -ie n. *vzkříšení*
vzkřiviti sě, -v'u, -víš sě dok. *pozdvihnout se* (kroucením), *vykroutit se vzhůru:* had sě vzkřivi (v. též zkřiviti)
vzkřižovati, zkřižovati, -uju, -uješ dok. *ukřížovat*
vzkupiti sě, -p'u, -píš sě dok. *nakupit se, nahromadit se*
vzkúřiti, -řu, -říš dok. *vykouřit;* - vzkúřiti sě *zkouřit se, kouřem stoupat vzhůru*
vzkušený; vzkúšěti, vzkušovati v. zkušený; zkúšěti
vzkvieliti, zkvieliti, -ľu, -líš dok. *zakvílet, zabědovat*
vzkvísti, zkvísti, vzektvu, zektvu, -eš, **vzkvetnúti, zkvetnúti,** -nu, -neš dok. *rozkvést, vykvést, vypučet*
vzkvítati, zkvítati, -aju, -áš ned. *vykvétat, rozkvétat, vzkvétat*
vzkynulý adj. *zkynulý, vykynulý*
vzkynúti, -nu, -neš dok. *zkynout, vykynout*
vzkysalý adj. *zkysaný*
vzkysati, -šu, -šeš dok. *zkysat*
vzlačněti; vzlapati v. zlačněti; zlapati
vzláščě; vzláti v. zvlasti; zláti
vzléci, -leku, -lečeš dok. *obléci navrch; navléci, pověsit navrch, přes něco*
vzléčiti (sě), zléčiti (sě), -ču, -číš (sě) dok. *vyléčit (se)*
vzleknúti sě v. zleknúti sě
vlévati, -aju, -áš dok. *nalévat, lít, vylévat*
vzlézti, -lezu, -eš dok. *vylézt* (v. též zlézti)
vzlíti, -ľú, -léš dok. *nalít, vylít* (v. též slíti)
vzlízati, -žu, -žeš dok. *olízat:* zemi vzlíži
vzlomoziti, -žu, -zíš dok. *roztřást:* strach vzlomozi tělo mé
vzlostiti, -šču, -stíš dok. *rozzlobit se* (v. též zlostiti sě)
vzloženie, -ie n. *vložení, dání* (v. též složenie)
vzložený adj. *vložený, daný* (v. též zložený)
vzložiti, -žu, -žíš dok. *vložit, vynaložit* (v. též složiti, zložiti)
vzložovati, -uju, -uješ ned. *vkládat, ukládat*
vzľúbati (sě); vzľúbiti sě; vzlúpiti v. zľúbati (sě); zľúbiti sě; zlúpiti
vzlykávati, -aju, -áš ned. *vzlykávat, plakávat*
vzmáchati, -aju, -áš ned. *vzhůru mávat, napřahovat*
vzměňovati sě, -uju, -uješ sě ned. (o čem) *zmiňovat se* (srov. změňovati)
vzmetati, -mecu, -eš dok. *naházet* (v. též smetati)
vzmieniti[1], -ňu, -níš dok. *změnit*
vzmieniti[2] v. zmieniti
vzmierati, -aju, -áš dok. *zhynout, zemřít*
vzmlámolati, -aju, -áš dok. *zamumlat*
vzmluviti, -v'u, -víš dok. (ke komu) *promluvit ke komu; domluvit* (v. též zmluviti, smluviti)
vzmnožiti sě, -žu, -žíš sě dok. (čím) *oplynout, nabýt v hojnosti* (čeho): pójdu a vzmnožím sě rozkošmi (v. též zmnožiti)
vzmoci, -mohu, -móžeš dok. *povýšit, zvelebit; stát se mocnějším;* - vzmoci sě *zmoci se; zmohutnět, proslavit se*

vzmocněti sě, -ěju, -ieš sě dok. (nad kým) *nabýt moci nad kým* (v. též zmocněti)
vzmocniti sě, zmocniti sě, -ňu, -níš sě dok. *zmoci se, zmohutnět, stát se mocným, zesílit, nabýt sil*
vzmodliti sě v. zmodliti sě
vzmrákati, -aju, -áš ned. *zatemňovat, zakalovat*
vzmrzěti; vzmužilý v. zmrzěti; zmužilý
vzmysliti, -šľu, -slíš dok. *uvážit, promyslit;* - vzmysliti sě *pojmout úmysl:* vzmysliti sě napadlo mě (v. též smysliti, zmysliti sě)
vznáhliti, -ľu, -líš dok. *pospíšit (?):* vznáhliti křikem k komu rychle vzkřiknout
vznak, znak adv. *naznak, na záda, dozadu:* znak s koně spade
vznařiekati, znařiekati, -aju, -áš dok. *dát se do nářku*
vznásledovati, -uju, -uješ dok. *začít následovat*
vznášěti, znášěti, -ěju, -ieš dok. *vznášet:* vznášěti chválu na koho chválit koho, pět chválu o kom; - vznášěti sě *vznášet se;* (nad koho) *vynášet se, vypínat se*
vznemáhati, -aju, -áš ned. *být sláb*
vzněnie, -ie n. *znění, zvuk* (srov. zvnieti)
vznesenie, -ie n. *vynášení se, chlouba, pýcha*
vznesený adj. *domýšlivý, ješitný, nadutý*
vznésti, -nesu, -eš dok. *přednést, oznámit, předložit k úvaze; vztáhnout (co k čemu);* - vznésti sě *vznést se; vyvýšit se, zpychnout* (srov. snésti)
vzničenie, -ie n. *vznik*
vznieti v. zvnieti
vznietiti, -cu, -tíš dok. *vznítit, roznítit*
vznikati, -aju, -áš, **vznikovati,** -uju, -uješ ned. *vznikat; vystupovat, vycházet:* na počátku noci nevzniká měsiec; *vynikat* (srov. znikati)
vzniklý adj. *vzniklý, nastalý, počínající se*
vzniknúti, -nu, -neš dok. *povstat, zmoci se; vyniknout; vyplynout na povrch* (v. též sniknúti, zniknúti)
vzniknutie, -ie n. *vznik, původ*
vznímati; vzníti v. *vzjímati; vzjíti*
vznitie; vznóci v. vzjitie; noc
vznojiti, -ju, -jíš dok. *uhřát, rozehřát, rozpálit*
vznořiti sě, -řu, -říš sě dok. (ke komu) *vplížit se* (v. též snořiti)
vznositi, -šu, -síš ned. *vznášet, zdvíhat; vynášet na povrch;* (na něco) *přinášet, přivádět:* vznositi na mysl; - vznositi sě *vznášet se* (v. též snositi, zmositi)
vznošovati sě, -uju, -uješ sě ned. *vynášet se* (v. též snošovati)
vznotiti, -cu, -tíš dok. *pronést:* toho dle mé srdce tu prosbu vznotí (v. též znotiti)
vznucovati, -uju, -uješ ned. *podněcovat, vybízet, pudit:* vznucuje k létání
vzobykati, -aju, -áš ned. *navykat si (?)*
vzochvovati, -uju, -uješ ned. (k čemu) *vybízet, vyzývat*
vzorati, -řu, -řeš dok. *zorat*
vzořiti, -řu, -říš dok. *stvořit, uvést v řád*
vzpáčiti, -ču, -číš dok. *zvrátit, vyvrátit;* - vzpáčiti sě *vzepřít se, postavit se na odpor* (v. též spáčiti, zpáčiti, vzpiečiti sě, vzpietiti)
vzpadu v. vzpásti
vzpáchati; -šu, -šeš dok. *spáchat, provést něco zlého*
vzpála, spála f. *úpal, vedro; horkost, bolest*
vzpanilý adj. *ušlechtilý, vznešený* (v. též spanilý)
vzpániti, zpániti, -ňu, -níš dok. *zvelebit; znásobit, učinit mohutným*
vzpara v. zpara
vzpásti, -padu, -eš dok. *připadnout:* ta jmu žádost na mysl
vzpade (srov. **spásti**[1])
vzpatý adj. *vzepjatý, vyvýšený, vysoký* (srov. spatý)
vzpět v. *zpět*

vzpěti, zpěti, spěti, spieti, -pěju, -eš dok. *zazpívat;* (o recitativním modlení) *odzpívat, odříkat*
vzpětně; vzpětný v. zpětně; zpětný
vzpiečenie, zpiečenie, -ie n. *zpěčování; vzepření, odpor, zdráhání*
vzpiečitel, -e m. *kdo se zpěčuje, vzpírá, staví na odpor*
vzpiečiti sě, zpiečiti sě, -ču, -číš sě dok. (čemu), *vzepřít se, postavit se na odpor* (v. též spáčiti, zpáčiti, vzpáčiti:; vzpietiti)
vzpiečovati (sě), zpiečovati sě, -uju, -uješ sě, zpiečěti sě, -ěju, -ieš sě ned. (čemu) *zpěčovat se, stavět se na odpor, vzpírat se*
vzpieti sě, vzepnúti sě, vzepnu, -neš sě dok. *vzepnout se, vypnout se; vyvýšit se; zastavit se* (srov. spietil)
vzpietiti, zpietiti, zpětiti, -cu, -tíš dok. (čemu) *odporovat;* - vzpietiti sě, zpietiti sě, zpětiti sě *vzepřít se, postavit se na odpor:* nemohl se jeho moci zpětiti; *obrátit se, otočit se; vzpřímit se; zastavit se* (v. též spáčiti, zpáčiti, vzpiečiti sě)
vzpievati, -aju, -áš dok. *zazpívat*
vzpínati, zpínati; -aju, -áš ned. *vzpínat se, vzmáhat se; připínat, oblékat;* - vzpínati sě, zpínati sě (nad koho) *vypínat se, vyvyšovat se*
vzpiščěti, -ču, -číš dok. zapištět
vzplakati, zplakati, splakati, -pláču -eš dok. (na co) *dát se do pláče, zaplakat nad čím*
vzplanúti, splanúti, -nu, -neš dok. *vzplanout* (v. též zplanúti)
vzplápolati, zplápolati, -aju, -áš dok. *vzplanout, začít plápolat;* zplápolati v milování koho vzplanout láskou
vzplaziti, -žu, -zíš dok. (vodu kalem) *znečistit:* pití skalil, čistotu vodnú kalem vzplazil; - vzplaziti sě *vyplazit se, vynořit se* (v. též splaziti, zplaziti)
vzplesati, -šu, -šeš dok. *zaradovat se, zaplesat*
vzploditi, sploditi, -z'u, -díš dok. *zplodit, rozmnožit;* nevzplodíš lesu *nevysadíš les; obohatit; povznést, pozdvihnout;* - vzploditi sě, sploditi sě *vypučet, vyklíčit, vyrůst; rozmnožit se, rozrůst se* (v. též zploditi)
vzplozenie, -ie n. *výplod, výtvor*
vzplozovati, -uju, -uješ ned. *plodit*
vzplulý adj. (o nápoji) *připravený, smíchaný*
vzplúti, -plovu, -plóveš, -ploveš dok. *začít plout, vyplout; doplout* (v. též splúti)
vzplynúti, -nu, -neš dok. *vyplout, vyjet* (na moře) (v. též splynúti)
vzplývati, zplývati, -aju, -áš ned. *vytékat, vyvěrat, vylévat se; vlnit se; vyplouvat*
vzpod adv. vespod, dole
vzpodjěnie, zpodjěnie, vzpodjětie, -ie n. *podniknutí*
vzpodjieti, zpodjieti, vzpodejmu, -eš dok. *pozdvihnout, vyzdvihnout; podniknout; pojmout, zmocnit se;* - vzpodjieti sě (kam) *zdvihnout se, odebrat se, vydat se na cestu;* z patra sě vzpodjieti utrhnout se, obořit se
vzpodjímati, zpodjímati, -aju, -áš ned. *zdvihat; podnikat (cestu):* zpodjímaje cěsty tvé
vzpodpieranie, zpodpieranie, -ie n. *podpírání, podporování; vzpírání, vzpouzení*
vzpodpierati, zpodpierati, -aju, -áš ned. *podpírat, podporovat*
vzpodvihnúti, zpodvihnúti, vzpo(v)zdvihnúti, zpozdvihnúti, -nu, -neš dok. *pozdvihnout, nazdvihnout; vyzdvihnout, vytáhnout*
vzpodviženie, -ie n. nanebevzetí (nábož.) **vzpochlebovati,** -uju, -uješ ned. *pochlebovat, lichotit*
vzpoléci, -lahu, -lehu, -lezeš, **vzpolehnúti, zpolehnúti,** -nu, -neš dok. (na čem) *spolehnout se, spočinout na čem, opřít se oč;* (na kom) *spolehnout se na koho*
vzpolehadlo n. *lůžko, pohovka*
vzpoléhati, zpoléhati, -aju, -áš, **vzpoležěti,** -žu, -žíš ned. (na čem) *ležet na čem, spočívat na čem, opírat se oč;* (na kom) *spoléhat se na koho*
vzpomanúti, zpomanúti, spomanúti, vzpomenúti, zpomenúti, spomenúti, -nu, -neš,
vzpomněti, spomněti, -mňu, -mníš dok. (nač) *vzpomenout se, rozpomenout se;* (komu co) *připomenout*
vzpomanutie, -ie n. *vzpomenutí, připomenutí; vzpomínka*
vzpomínanie, -ie n. *vzpomínání, připomínání; vzpomínka*
vzpomínati, zpomínati, spomínati, -aju, -áš ned. *vzpomínat na koho;* (komu) *co připomínat*

vzpomněti v. vzpomanúti
vzpor, vspor m. *spor, odpor*
vzpořiti sě, -řu, -říš sě dok. *postavit se na odpor*
vzpósobiti v. zpósobiti
vzpověděti, zpověděti, -viem, -vieš dok. *vypovědět, povědět, říci; oznámit, vyhlásit*
vzpoviedati, -aju, -áš ned. *vypovídat, oznamovat;* - vzpoviedati sě *zpovídat se, vyznávat se* (v. též zpoviedati)
vzpo(v)zdvihnúti v. vzpodvihnúti
vzpraviti, -v'u, -víš dok. *povědět, říci* (v. též spraviti, zpraviti)
vzprchati, -aju, -áš dok. *vyletět, vyřítit se* (srov. zprchati)
vzprchnúti, zprchnúti, -nu, -neš dok. *vystříknout, vytrysknout; zasršet; vzlétnout* (v. též sprchnúti)
vzproložený v. zproložený
vzprorokovati, -uju, -uješ dok. *pronést proroctví*
vzprositi, zprositi, -šu, -síš dok. *poprosit*
vzprostiti sě, -šču, -stíš sě dok. *zdvihnout se, narovnat se* (srov. zprostiti)
vzprostřieti; vzprotivenie; vzprotiviti sě v. zprostřieti; zprotivenie; zprotiviti sě
vzprotivovati sě, -uju, -uješ sě ned. *stát proti komu, protivit se, odporovat komu*
vzprúčěti sě, zprúčěti sě, -ěju, -ieš sě ned. *vzpírat se, protivit se*
vzprúčíti sě, -ču, -číš sě dok. *vzepřít se, zprotivit se; vzpřímit se*
vzpručný adj. *tekoucí, vedoucí:* studnicě vody vzpručné u věčný život
vzprýščiti sě, zprýščiti sě, -šču, -ščíš sě dok. *vyprýštit, vytrysknout; vzedmout se*
vzpřieč, -i f. *vzpoura; odpor*
vzpřiečiti, zpřiečiti, spiřečiti, -ču, -číš dok. *vzpříčit, obrátit napříč;* - vzpřiečiti sě, zpřiečiti se, spřiečiti sě *vzepřít se, postavit se na odpor, na obranu*
vzpúra, vzpurnost; vzpurný v. púra; purný
vzpustiti, -šču, -stíš dok. *ponechat, svěřit;* na ně ruce své vzpustili vztáhli, vložili; byla oči své naň vzpustila spočinula na něm očima; - vzpustiti sě, spustiti sě (na koho, nač) *spolehnout se* (v. též zpustiti)
vzpuščovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rozpouštět se* (v. též spúščěti, zpúščěti sě)
vzpýchati; vzpytač; vzpytánie v. zpýchati; zpytač; zpytánie
vzpytati; vzpytovati v. zpytati; zpytávati
vzraditi, -z'u, -díš ned. (komu) *odrazovat koho, rozmlouvat komu co:* všickni jsú jemu vzradili (srov. zraditi)
vzradovati sě, zradovati sě, -uju, -uješ sě dok. *zaradovat se*
vzraziti sě, -žu, -zíš sě dok. *zarazit se* (v. též sraziti)
vzrechňovati, -uju, -uješ ned. (koho proti komu) *pobuřovat, popouzet*
vzreptati, zreptati, -pcu, -pceš dok. *začít reptat, zareptat*
vzročně adv. *v danou dobu, v určený čas*
vzrót, zrót, zrost m. *vzrůst, postava; prospěch*
vzrósti, zrósti, vsrósti, -rostu, -eš dok. *vzrůst, vyrůst* (srov. srósti)
vzrostiti, zrostiti, -šču, -stíš dok. (co) *dál vzklíčit čemu:* aby země namoknúci nachystaných sěmen nezrostila a nezkazila
vzrostlý adj. *vzrostlý, vyrostlý*
vzrostovati, -uju, -uješ ned. *vyrůstat, dorůstat*
vzroščěnie, -ie n. *vzrůst*
vzruditi, -z'u, -díš dok. *zarmoutit:* král pohanský by tiem vzruzen (v. též zruditi)
vzrúhati sě, -aju, -áš sě ned. *rouhat se, vysmívat se*
vzrydati sě, -aju, -áš sě ned. *propukat v hádku, v soptění, v hněvivý křik:* jeden proti druhému vzrydáše
vzrýti, -ryju, -eš dok. *uvalit (?):* tuť se nás hřieši neskryjí, jako na své vrahy zvyjí, hoře věčné na nás vzryjí
vzřieti, vezřu, -íš dok. *vzhlédnout* (v. též vezřieti)
vzříhati, -aju, -áš ned. *vyvrhovat (?)*

vzřúti, -řevu, -eš dok. *zařvat*
vzskákati, -ču, -češ dok. (na co) *vyskákat:* vzskákavše na zdi
vzkočiti, -ču, -číš dok. *vyskočit* (srov. sskočiti)
vzslaviti, vslaviti, -v'u, -víš dok. *oslavit*
vzsmieti sě, -směju, -eš sě dok. *dát se do smíchu, rozesmát se; zasmát se* (v. též zsmieti sě)
vzsmraditi sě; vzsmrděti sě; vzstáti v. zsmraditi sě; zsmrděti sě; vstáti
vzstonati, vstonati, -stóňu, -něš dok. (čím) *onemocnět, rozstonat se; zasténat; zájásat (?):* radoštěmi srdce vstona (v. též stonati, ustonati)
vzstrašiti (sě), vstrašiti (sě), -šu, -šíš (sě) dok. *leknout se, zaleknout se, dostat strach; poděsit (se), polekat (se)* (v. též zstrašiti; ustrašiti)
vzstrojiti, vstrojiti, -ju, -jíš dok. *nastrojit*
vzstřieci, -střěhu, -střěžeš ned. *pozorovat, střežit, ostříhat*
vzstúpiti; vzstupovati; vzstvořiti v. vstúpiti; vstupovati; stvořiti
vzstyděti sě, vstyděti sě; -z'u, -díš sě dok. (kým, čím, za koho, za co) *zastydět se*
vzstýchati sě, vstýchati sě, -aju, -áš sě ned. *ostýchat se; obávat se, bát se*
vzsúkati v. vsúkati
vzsvésti, -vedu, -eš dok. *svést* (v. též svésti, vzvésti)
vzsvrchu adv. *nahoře, navrchu* (srov. svrchu)
vzščekati v. vščekati
vzšeptati, -pcu, -pceš dok. *zašeptat*
vzšíři, zšíři adv. *na šířku*
vzškřípěti, -p'u, -píš dok. *zaskřípat*
vztáhati, ztáhati, -aju, -áš, **vztahovati, ztahovati,** -uju, -uješ ned. *vztahovat, natahovat, napřahovat; vytahovat, vynášet, povznášet; předčit co, vynikat nad co;* - vztáhati sě, vztahovati sě *táhnout se, prostírat se; natahovat se, protahovat se:* bohatí leží vztahujíce se
vztáhlý, ztáhlý adj. *protáhlý, táhnoucí se*
vztáhnúti, ztáhnúti, -nu, -neš dok. *vztáhnout, napřáhnout:* vztieh ruku; *natáhnout:* své oděnie na sě vztiehli natáhli, oblékli; *vytáhnout, vynést, povznést;* (mysl) jsúc ztažena k divným věcem zaměřena, obrácena, upřena; *roztáhnout, protáhnout, rozprostřít;* ohyzdnú tě smrtí stáhnu zasáhnu, stihnu; - vztáhnúti sě *vytáhnout se, povznést se; roztáhnout se, protáhnout se, rozprostřít se, natáhnout se* (v. též stáhnúti)
vztancovati, -uju, -uješ dok. *začít tančit*
vztázati (sě), ztázati (sě), -tiežu, -žeš (sě) dok. *otázat se, zeptat se, vyptat se*
vztazovati, ztazovati, stazovati, -uju, -uješ ned. *ptát se, vyptávat se;* (na kom) *dotazovat se koho; vyšetřovat, zkoumat, pátrat;* - vztazovati sě, ztazovati sě *tázat se, dotazovat se*
vztéci, vstéci, -teku, -tečeš dok. *ztéci, dobýt:* hrad vztéci; - vztéci sě, vstéci sě *vztéci se, vzteknout se; vytrhnout se:* vztéci sě ze sna (srov. sstéci, stéci, ztéci; v. též vzteknúti sě)
vztečenie, -ie n. *dobytí* (v. též ztečenie)
vzteklec, -klcě (dvojslab.) m. *zuřivec; šílenec, blázen*
vzteklost, -i f. *vztek, zuřivost*
vzteklý, vsteklý, zteklý adj. *vzteklý, zuřivý; divoký, rozbouřený* (např. povodeň)
vzteknúti sě, -nu, -neš sě dok. *vztéci se, vzteknout se; zbláznit se, zdivočet* (v. též steknúti sě, vztéci sě)
vztěžený, vztiežený, ztiežený adj. *vztažený, natažený; povýšený, vznešený* (srov. stěžený)
vztěžiti, vstěžiti, -žu, -žíš dok. *natáhnout, napřáhnout, vztáhnout;* - vztěžiti sě, vstěžiti sě *vtáhnout, dostat se někam* (srov. stěžiti)
vztiekanie, -ie n. *vzteklost, vztekání* (srov. stiekanie)
vztiekati sě, zstiekati sě, zstěkati sě, -aju, -áš sě ned. *vztekat se, bláznit, zuřit* (srov. stiekati sě, ztiekati sě)
vztieženie, -ie n. *vztažení, natažení; vzdálenost:* (ráj) jest miesto přěrozkošné, dalekého vztieženie ot země
vztiežu (sě) v. vztázati (sě)
vztisknúti, -nu, -neš dok. *začít tlačit, přitlačit, zatlačit* (srov. stisknúti, ztisknúti)
vztleskati, -šču, -ščeš dok. *zatleskat*

vztlúci, -tluku, -tlučeš dok. *zatlouci* (srov. stlúci, ztlúci)
vztlúšči, ztlúšči adv. *ztloušti, na tloušťku:* zeď vztlúšti čtyřidceti a pět loket; (plechy) na prst ztlúští *silné*
vztočiti, -ču, -číš dok. (kým, čím) *zatočit, zachvátit koho, co:* hněv prchlavý vztočí člověkem; - vztočiti sě (po čem) *projít se po čem, projít, čím, obejít co* (v. též stočiti, ztočiti)
vztopořiti, ztopořiti, -řu, -říš dok. *postavit, napřímit*
vztratiti; vztresktati v. ztratiti; ztresktati
vztrhati, -aju, -áš ned. *trhat (vzhůru)* (srov. ztrhati)
vztrhnúti, -nu, -neš dok. *vynést, povznést;* (koho) *vytrhnout, vyrušit, vzbudit;* (koho k čemu) *strhnout, přitáhnout; vpadnout;* - vztrhnúti sě *zvednout se:* když sě vietr vztrže; *strhnout se:* mnoho válek vztrhlo sě bylo v židovskéj zemi; *vytrhnout se, vyrušit se, vzbudit se; povstat:* vztrhnú sě rozličné žádosti světské (srov. ztrhnúti)
vztrhovati sě, -uju, -uješ sě ned. *vytrhovat se*
vztrnúti, -nu, -neš dok. *ustrnout*
vztrúbiti, ztrúbiti, -b'u, -bíš dok. *zatroubit*
vztruditi v. ztruditi
vztržěti, -žu, -žíš dok. *začít pudit, nutkat, přitahovat:* žádost k ní vztrží milostí nepořádnú vzplane (v něm) touha po ní nepřístojnou láskou
vztřěščěti, -ču, -číš dok. *zapraskat, zavrzat, zaskřípat*
vztuha f. *stuha, pás*
vztúlati (sě) v. ztúlati
vztúžiti, ztúžiti, -žu, -žíš dok. (po kom, po čem) *zatoužit;* - vztúžiti sě, ztúžiti sě *roztoužit se*
vztvornost, vztvrnost, -i f. *zpupnost, povýšenost*
vztvrný v. vzvrtný
vztýčiti, -ču, -číš dok. (koho) *pozvednout, postavit;* - vztýčiti sě *vztyčit se, zvednout se, povstat:* vztyčiti sě od země vstát ze země
vztýchati sě; vzu-; vzuk v. vstýchati sě; vzvu-, zvu-; zvuk
vzupěti, vzupiti v. vzeupěti
vzvábiti, -b'u, -bíš dok. *zvábit, zlákat*
vzvalchovati, -uju, -uješ dok. *zdeformovat, překroutit (?):* vzvalchovali jsú Zákon podlé vuóle své
vzvaliti, zvaliti, -ľu, -líš dok. *svalit, navalit, uvalit:* aby mohl vešken svět na jeho ramena zvaliti (srov. svaliti)
vzvařiti sě, 3. sg. -ří sě dok. *začít se vařit, vzkypět* (srov. svařiti)
vzvázati, zvázati, -viežu, -žeš dok. *svázat; přivázat:* žernov zvázali na hrdlo; (co na někoho) *vložit, uvalit, uvázat;* zvěžte k bojovi připravte se k boji; - vzvázati sě, zvázati sě (v čso) *uvázat se do čeho, zavázat se* (srov. svázati)
vzvazovati, -uju, -uješ ned. (o břemenech) *vkládat, uvalovat:* vzvazuji na vy břěmena těžká (srov. svazovati)
vzvěděnie, -ie n. *zvědění* (srov. zvěděnie)
vzvěděti v. zvěděti
vzvednúti, -nu, -neš dok. *zvednout, zdvihnout*
vzvěktati, -kcu, -kceš ned. *chřestit, chrastit, šramotit (?):* (kůň) nepohne sě před mečem, ano na něm vzvěkce túl, kopie sě tluče
vzvelebenie; vzvelebiti v. zvelebenie; zvelebiti
vzvelebený adj. *vynášený, oslavovaný, slavený*
vzveličitel; vzveličiti v. zveličitel; zveličiti
vzveseliti sě, -ľu, -líš sě dok. *začít se veselit, rozveselit se* (v. též zveseliti)
vzvěsiti, zvěsiti, -šu, -síš dok. *zavěsit, pověsit; oběsit;* - vzvěsiti sě, zvěsiti sě *oběsit se*
vzvésti, zvésti, -vedu, -eš dok. *vztyčit, zdvihnout, pozdvihnout:* vzvésti oči; *uvést; provést, dovést; povznést;* - vzvésti sě, zvésti sě *pozdvihnout se, rozmoci se, vzmoci se; vydařit se, zdařit se* (v. též svésti, vzsvésti)
vzvěst- v. též zvěst-
vzvěstovánie, -ie n. *zvěstování*
vzvěšěti, zvěšěti, -ěju, -ieš dok. *postupně (ve větším množství) zavěsit, pověsit*

vzvětřiti sě, -řu, -říš sě dok. *srazit se* (srov. zvětřěti)
vzvieci, zvieci adv. *zvíci, o velikosti:* byl jako hora zvieci velký jako hora
vzviežu v. vzvázati
vzvléci, -vleku, -vlečeš dok. (co na sebe) *navléci, obléci, vzít na sebe:* vzvlékl na sě tělesenstvie vzal na sebe tělesnou podobu
vzvlek m. *oblek*
vzvoditi, zvoditi, -z'u, -díš ned. *zdvíhat, zvedat, vzpřimovat; povznášet, vodit, přivádět; provádět;* (v. též svoditi; srov. zvoditi dok.)
vzvoditý, zvoditý adj. *zvedací:* zvoditý most
vzvodněti, 3. sg. -nie dok. *rozvodnit se*
vzvolati, -aju, -áš dok. *zvolat*
vzvole-, vzvoli- v. též zvole-, zvoli-
vzvolenník m. *vyvolený*
vzvolovati v. zvolovati
vzvon m. *zvon*
vzvoniti, -ňu, -níš dok. *začít zvonit*
vzvrci, -vrhu, -vržeš dok. *hodit do výše, hodit, vyhodit;* vzvrci čso vzhóru vynést, zdůraznit; vzvrci koho na dřěvo ukřižovat; (čím) pohrdnout (srov. svrci, zvrci sě)
vzvrtný, vztvrný adj. *zpupný, vzpurný, vzdorný, povýšený*
vzvrtrati, -řu, -řeš dok. *začít reptat* (v. též zvrtrati)
vzvřieti, zvřieti, 3. sg. -vře ned. *začít vřít, přijít do varu, vzkypět*
vzvučěti, vzučěti, -ču, -číš dok. *zazvučet, zaznít;* v trúby vzvučiece zatroubivše
vzvuk; vzvykánie v. zvuk; zvykánie
vzvýšený adj. *zvýšený; vyvýšený, povýšený, povznesený* (v. též zvýšený)
vzvýši, zvýši adv. *zvýši, na výšku, do výšky, o výšce:* hora tisíc a patnádcte loket zvýši
vzvýšiti, -šu, -šíš dok. *zvýšit; vyvýšit, povýšit, povznést, vynést; pozdvihnout;* - vzvýšiti sě (nad koho) *povznést se, vyniknout; vznést se* (v. též zvýšiti)
vzvýti, zvýti, -vyju, -eš dok. *zavýt*
vzývati, zývati; vzievati, -aju, -áš ned. *nazývat; volat, vybízet; vzývat;* - vzývati sě (čím) *nazývat se*
vzžádati, -aju, -áš dok. *požádat; projevit přání, zatoužit*
vzžalovati, vžalovati, -uju, -uješ dok. (na koho) *zažalovat, požalovat*
vzžéci, vzežhu, vzežžeš dok. *zapálit* (srov. sžéci)
vzžehrati, zžehrati, vžehrati, -hřu, -hřeš dok. (nač) *vytknout co, vyčíst co; zažehrat, zareptat, postěžovat si*
vžda, vždy v. všda, všdy
vždyckny, vždycky, vždychny adv. *vždy, vždycky*
vžiezniti, -žňu, -zníš dok. *zažíznit, dostat žízeň:* vžieznie opět

#Y

ymna v. *hymna*
ymnář, -ě m. *sborník, sbírka hymnů*
ysop, yzop m. *yzop, jihoevropský polokeř s drobnými kvítky*

#Z

z, ze předl. *z, ze:* (s gen.) z kořen ze základů, zcela; z rok do roka každý rok, rok co rok; ztepati koho z čeho zbít koho pro co; děkovati komu z čeho za co; slaviti koho z čeho oslavovat koho proč; z peněz za peníze, pro peníze; z dávnieho času od dávných časů, odedávna; z stara dávna odedávna; z dětinstva od dětství; ze jména pod svým jménem, nikoli anonymně; ze jmene zvlášť; obzvlášť; povolati koho ze jména jménem; z práva podle práva; z slova podle názoru, pojmu; z zákona podle zákona; to, což z stránky jest co je částečné, nedokonalé; někdy se předložka opakuje: z veliké z své pýchy
za předl. za: (s gen.) za dávného času; za času zavčas, dokud je čas; (s akuz.) za sě za sebe, nazpět; zvrhli jsú lidé tvá slova za sě zavrhli; ustúpiti za sě ustoupit zpět; za cělo, zacelo zcela, cele, zajisté, najisto, jistě, bezpečně, určitě; býti za jednoho člověka být svorní, být jako jeden muž; tiskněvě oba za jednako táhněme zajedno; býti komu za koho být komu kým: budu jemu za otce; dáti koho za muž provdat; jmieti za to věřit, mít za to; báti sě zač oč; dáti sě za vinna přiznat se k vině; za zákon býti

sobě být sobě zákonem; za obyčej ze zvyku, obyčejně; za sedm dní po sedm dní, po dobu sedmi dní; za dlúhý čas po dlouhou dobu; za mnohé časy na dlouhou dobu; za dvě maléj míli vzdáli ve vzdálenosti slabých dvou mil; adv. *jako, jakožto:* oběsiti za lotra jako lotra; židé Krista za kacieře zamordovali; (krev jich, tj. zvířat) za duši jest je jako duše, místo duše; Čechovéť by to za svátost ctili jako svátost; toto píši za věrnú kroniku jako věrnou kroniku; (s instr.) seděti za obědem u oběda; za větší bolestí člověk menší zapomene pro, kvůli; ciesařovu sestru za sobú mějieše měl za manželku; za mírem za účelem míru; za málem zakrátko, brzo, málem; někdy se předložka opakuje za vše za ny za nás všecky
za adv., část. a spoj. v. *zda*
zabedněný adj. *uzavřený*
zabedniti, -ňu, -níš dok. *uzavřít*
zaběhnúti, -nu, -neš dok. *utéci, zmizet*
zabíjěč, -ě, **zabitel,** -e m. *vrah, vražedník*
zabíjěti, -ěju, -ieš ned. *zabíjet, vraždit*
zabitec, -tcě m. *zabitý*
zabiti, -b'ú, -bieš dok. *zabít*
zabitie, -ie n. *zabití:* někteří z nich v zabití mečě zemřeli sú na ránu, usmrcení mečem
zablúdilý adj. *zbloudilý, pobloudilý*
zablúditi, -z'u, -díš dok. *zbloudit, zabloudit; pobloudit, pochybit; upadnout do bludu*
zábludný, zablúzený adj. *zbloudilý, bloudící; pobloudilý, bludný*
zablúzenie, -ie n. *zbloudění, zabloudění; pobloudění; upadnutí do bludu, blud*
zaboleti, -leju, -léš dok. *zabolet, začít bolet*
zabósti, -bodu, -eš, **zabodnúti,** -nu, -neš dok. *bodnout, pobodnout;* zabod kuóň bodl ostruhou, bodnutím pobídl
zábradek, -dka, -dku m. *podbradek, krk (?)*
zábradlo n. *zábradlí;* pl. zábradla *zdi, hradby*
zábrana f., **zabráněnie,** -ie n. *bránění, zabránění, překážka, zákaz*
zabráňený adj. *zakázaný*
zabrániti, -ňu, -níš dok. *zabránit, zamezit; zakázat;* (co) *zastavit, odvrátit:* zabráňena jest rána od izrahelského lida; *odepřít*
zabraňovati, -uju, -uješ ned. (čeho, co) *zabraňovat, bránit, zbraňovat čemu, zamezovat co*
zabrati sě, -beru, -béřeš sě dok. (kam) *odebrat se, odejít*
zabrázditi, -žďu, -zdíš dok. *ohraničit brázdou, obsadit (?):* zabrázdil jest po všěch krajích
zábřěsk, -ska, -sku m. *rozbřesk, svítání*
zabřězkovánie, -ie n. *východ, vycházení, svítání:* neuzří ani zabřězkovánie orážějície zořě
zabřěžděnie, zábřěždie, -ie n. *rozbřesk, svítání:* na zábřěždie *na úsvitě*
zabřísti, zabrdu (dvojslab.), -břdu, -eš dok. *zabřednout*
zabyle adv. *bláznivě, pošetile*
zabylec, -lcě m. *blázen, pošetilec*
zabylost, -i f., **zabylstvie,** -ie, **zabylstvo** n. *bláznivost, bláznovství, pošetilost; šílenost, vzteklost; zábava, kratochvíle*
zabylý adj. *bláznivý, zblázněný; pošetilý, nemoudrý*
zábyt m. *zabavení*
zabyti sě, -budu, -eš sě dok. *zapomenout se; rozzuřit se, ztřeštit se*
zabývanie, -ie n. *bláznovství*
zabývati sě, -aju, -áš sě ned. *bláznit; počínat si zpupně, překračovat míru, zapomínat se; bouřit se;* (na koho) *zuřit, vztekat se;* (s kým) *bavit se, vyvádět, dovádět s kým*
zabývávati sě, -aju, -áš sě ned. *občas bláznit, šílet*
zacělený adj. *zacelený, zahojený*
zacěleti, -leju, -léš dok. *zahojit se*
zacělo, zacelo adv. *zcela, cele; zajisté, najisto, jistě, bezpečně, určitě, podle pravdy*
zacipovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zacpávat se:* dýchanie sě zacipuje stává se dušným
zacloněnie; zacloniti; zacloňovati v. záslon; zasloniti; zasláněti
zacný v. vzácný

začarovati, -uju, -uješ ned. i dok. *očarovat, začarovat, očarovávat, začarovávat; (z)působit kouzlem:* začarovala, aby nemohl umříti
začas adv. *nějaký čas, nějakou dobu*
začětie, -ie n. *začátek, počátek*
začiniti, -ňu, -níš dok. *učinit, udělat:* začiniti proti komu udělat něco nepoctivého
začrniti, -ňu, -níš dok. *začernit*
zad m. *zadní část, zadek:* s zadu *zezadu;* na zad dozadu, vzadu, zpět; žena na zad přišedši i dotkla sě podolka jeho
zádav m. *nátlak, násilí, útisk; překážka*
zádava f. *útisk; strast; škoda*
zádavcě, -ě m. *kdo vyvíjí nátlak, utiskovatel*
zádavek, -vka, -vku m. *závdavek*
zadávenie, -ie n. *zardoušení*
zadáviti, -v'u, -víš dok. *udávit, zardousit, uškrtit*
zadávna adv. *za starodávna*
zadek, -dka, -dku m. *zadek, zadní část těla; záda, hřbet:* tvář jeho (nepřítele) proti moři na polúnocie a zadek jeho proti moři poledniemu; v Písmě údy božie, rámě, pleci, zadek, a také jiné údy máš duchovně vzieti
zadělati, -aju, -áš dok. *zacelit, spravit; zakrýt; zavřít*
zadchnúti sě, -nu, -neš sě dok. *zadusit se*
zadievaný adj. *zapsaný, usnesený, vyhlášený (?):* mají tolik zákonóv slavně zadievaných
zadní adj. *zadní; zaostalý; podružný, špatný*
zadrastiti, -šču, -stíš dok. *zdrsnit, učinit hrubým, obhroublým:* (ďábel) v nich svědomí umrtvil a zadrastil falešnými pokáními
zadrhnúti, -nu, -neš dok. *zadrhnout, zatáhnout; přivázat*
zadrobiti, -b'u, -bíš dok. *zasypat*
zadržěti, -žu, -žíš dok. *zadržet, potlačit co; získat*
zadržievati, -aju, -áš, **zadržovati,** -uju, uješ ned. *zadržovat, držet, udržovat;* - zadržovati sě *zdržovat se, varovat se, ostýchat se:* nezadržij sě mluviti rovně s mocnějšími
zadřieti, -dru, -dřu, -dřeš dok. *vydřít, násilně odejmout; poškodit*
zadšiti, -šu, -šíš dok. *zadusit; udolat*
zadusiti, zadušiti, -šu, -síš dok. *zadusit, udusit, zardousit, uškrtit; zničit, vyhladit*
zadušenie[1], -ie n. *zadušení, udušení*
zadušený, zádušný[1] adj. *zadušený, zardoušený*
zádušie, zadušenie[2], **zádušnie,** -ie n. *záduší, církevní majetek* (který byl někým odkázán církvi pro domnělou spásu duše)
zádušní, zádušný[2] adj. *zádušní:* zádušní mšě (círk.)
zadušovati, -uju, -uješ ned. *zadušovat, dusit*
zadýchati sě, -aju, -áš sě dok. *zadýchat se, udýchat se, vyčerpat své síly*
zafier; zafír, zafirus m. *safír*
zafirový, zafírový adj. *safírový*
zahájiti, -ju, -jíš dok. *zabránit, zakázat; vyhradit; uhájit, obhájit*
zahálčivý, zahálevý, zahálivý adj. *zahálčivý, líný*
zahanbenie, -ie n. *zahanbení; hanba, potupa*
zahanbený adj. *zahanbený; potupený*
zahanbiti, -b'u, -bíš dok. *zahanbit, pohanět, potupit:* jsa zahanben *stydě se;* - zahanbiti sě *zastydět se*
zahasiti, -šu, -síš dok. *zahasit, uhasit*
zahasnúti, -nu, -neš dok. *zhasnout, pohasnout*
zahašovati, -uju, -uješ ned. *zhášet, uhašovat*
zahátka f. *ohrada, ohrazení, uzavření (?)*
zahávati, -aju, -áš dok. *zajít, zaběhnout*
záhé, záhe adv. *záhy, brzy* (u Štítného přepsáním zahlé)
zahladitel, -e m. *ničitel, zhoubce (?)*
zahladiti, -z'u, -díš dok. *vyhladit, zničit, zahubit*

zahlazenie, -ie n. *zahlazení, vyhlazení, zničení, odstranění, zrušení*
zahlazovati, -uju -uješ ned. *zahlazovat, vyhlazovat, ničit, hubit; odstraňovat, vykořeňovat*
zahlechnúti, -nu, -neš dok. *ohluchnout*
zahlé v. záhé
zahnati, -ženu, -eš dok. *zahnat, zapudit; odmítnout, zamítnout:* její prosbu zahnal
zahnojiti sě, 3. sg. -jí sě dok. *zahnít, znečistit se:* zahnojie sě vody
zahoditi sě, -hoz'u, -díš sě dok. (kam) *nahodit se, nachomýtnout se*
záhon m. *záhon; řádek, sloupec:* v knihách na mezech vedlé řádkuóv písma, neb záhonuóv
záhonek, -nka, -nku m. *řádek:* v řádciech neb v záhonciech psáti
zahoniti, -ňu, -níš, **zahoňovati,** -uju, - uješ ned. *zahánět, zapuzovat; odmítat*
zahorčenie, -ie n. *rozpálení*
zahorliti sě, -ľu, -líš sě dok. *rozpálit se hněvem*
záhorní adj. *který je za horami (?):* hvězda záhornie Polárka, Severka
zahrada f. *zahrada; ohrada*
zahraditi, -z'u, -díš dok. (co čím) *ohradit, obehnat, uzavřít;* - zahraditi sě (čím) *uzavřít se do čeho, skrýt se:* zahradil si sě oblakem
zahradničí, zahradníkový adj. *zahradnický, zahradníkův*
zahrazditi, -žďu, -zdíš dok. *zahradit, zakrýt*
zahrazenie, -ie n. *nahrazení, náhrada*
zahrazený adj. *zakrytý:* mázdrú zahrazenú okno zatmí sě; diery zahrazené zacpané (?)
zahrazovati, -uju, -uješ ned. *zahrazovat, zatarasovat, klást překážky:* úzkosti cěst zahrazováše žrnovy spojenými; *zakrývat*
zahrdlenie, -ie n. *zardoušení*
zahrnúti, -nu, -neš dok. *shrábnout*
záhrob m. *ohrada, násep, val*
záhrobec,-bcě m. *záhon*
zahromazditi, -žďu, -zdíš dok. *shromáždit, nashromáždit*
zahřaznúti, -nu, -neš dok. (v čem) *zabřednout uváznout zapadnout; utonout*
zahřěnie, -ie n. *zahřátí*
zahřěný adj. *zahřátý*
zahřésti, -hřebu, -eš dok. *zahrabat, pohřbít;* - zahřésti sě *ukrýt se, schovat se*
zahřieti, -hřěju, -ješ dok. *zahřát*
zahřievati, -aju, -áš ned. *zahřívat; rozpalovat*
záhubcě, -ě, **zahubitel,** -e m. *zhoubce, ničitel*
zahubenie, -ie n. *záhuba, zahubení, zničení*
zahubený adj. *zahubený, zničený:* studnicě zahubené *zbořené, zasypané; vyhublý, vychrtlý*
záhubie, -ie n. *záňadří; klín, lůno*
zahubiti, -b'u, -bíš dok. *zahubit, zničit; zabít;* - zahubiti sě *zabít se*
záhubný adj. *zhoubný*
zahubovati, -uju, -uješ ned. *hubit, ničit, vyhlazovat*
zahustiti, -hušču, -stíš dok. *zahustit; nasytit*: (církev) zahustila všicku zemi krví
zahýnati, -aju, -áš, **zahynovati,** -uju, -uješ ned. *hynout*
zahynúti, -nu, -neš dok. *zahynout; ztratit se, zmizet*
zahynutý adj. *pomíjející*
zachamraditi, -z'u, -díš, **zachamrazditi,** -žďu, -zdíš dok. *zaneřádit; zasout; přehlušit*
zachápati, -u, -eš ned. (čeho) *chápat, pochopovat, uchopovat, chápat se*
zacházěti, -ěju, -ieš ned. *zabývat se, zaměstnávat se; dostihovat, docházet ke komu, dostávat se ke komu; dávat se v nepřátelství s kým*
záchod m. *západ; konec:* záchod dráhy konec cesty; *zacházení, počínání, jednání:* toť sú tvoji zákonníci, zlým záchodem záchodníci
zachoditi, -z'u, -díš ned. (o slunci) *zacházet, zapadat*
záchodník m. *kdo lstivě obchází, lstivě si počíná, záludník*
zachopiti, -p'u, -píš dok. *zachytit, zachvátit, uchopit, pojmout*
zachovač, -ě, **zachovatel, zachovavatel,** -e m. *zachovatel, zachovávatel; ochránce; spasitel*

zachovalost, -i f. *dobrý poměr (ke komu):* pro svú šlechetnost a zachovalost k lidu
zachovalý adj. *zachovalý; bezúhonný, počestný*
zachovánie, -ie n. *zachování, uchování, udržení, dodržení:* zachovánie od hřiechóv uvarování se hříchů
zachovanstvie, -ie n. *zachovávání*
zachovaný adj. *zachovaný, uchovaný, zachovalý*
zachovatel, zachovavatel v. zachovač
zachovati, -aju, -áš dok. *zachovat, uchovat, udržet, podržet, dodržet; uchránit, ochránit;* (sobě) *ponechat si;* - zachovati sě *schovat se*
zachovávati, -aju, -áš ned. *zachovávat, uchovávat, udržovat, dodržovat; chránit, ochraňovat;* (sobě) *ponechávat si;* - zachovávati sě *zachovávat se, chovat se:* budeš mluviti, psáti i v skutku sě zachovávati s Davidem řídit se, počínat si jako David
zachrániti (sě); -ňu; -níš (sě) dok. *zachránit (se); uchránit (se), zachovat (se)*
zachtieti, -chcu, -chceš dok. *pocítit touhu, žádostivost po něčem:* což kdy zachtí zlí a nemúdří
zachule, -e f. *zadnice*
zachutnati, -aju, -áš dok. (sobě čeho) *najít zalíbení (v čem), zalíbit si:* zachutnav sobě řeči jeho řekl
zachvátiti, -cu, -tíš dok. *zachvátit, uchvátit:* (vítr) zachvátil kobylky; *chytit:* (rybáři) zachvátichu ryb množstvie
zachystati sě, -aju, -áš sě dok. *zásobit se; opatřit se (čím)*
zachytiti, -cu, -tíš dok. *zachytit, zadržet, zajmout; chytit:* jakéž ryby zachytí
zajatý adj. *zajatý, chycený, zachycený*
zajedno v. jedno
zájem m. *půjčka, závazek; zajetí; kořist*
zajěti, -jědu, -jědeš dok. *zajet, odjet (kam)*
Zajiečenci pl. m. *synové Viléma Zajíce*
zajiekavý adj. *zajíkavý*
zajieti; -jmu, -eš dok. *zajmout, vzít:* zajieti smysla *prohloubit; zachytit; vypůjčit si*
zajímati, -aju, -áš ned. *vypůjčovat si, vydlužovat si*
zajisté, zajisto adv. *zajisté, jistě, určitě, věru, opravdu:* zajisté to věz buď ubezpečen, buď si jist: *ovšem, sice*
zajistiti, -šču, -stíš dok. *zaručit*
zajíti, -jdu, -eš dok. *zajít, zabočit, dostat se; zabloudit; upadnout; přepadnout, zmocnit se; zastihnout, zasáhnout, stihnout, dolehnout;* zajíti s kým povadit se, začít boj
zajitie, -ie n. *zajití, zabloudění; výprava*
zajtra, vzajtra adv. *zítra*
zajtřější adj. *zítřejší*
zajtřek, -řka m., **zajtřie,** -ie n. *zítřek*
zajžený v. zažžený
zakaditi, -z'u, -díš dok. *vykouřit kadidlem, zakouřit*
zakalenie, zakálenie (?), -ie n. *zakalení, znečištění; poskvrnění, poskvrna:* čistota bez zakalenie
zakaliti (sě), -ľu, -líš (sě) dok. *zakalit (se), zkalit (se):* zakalila sě v své tváři zachmuřila se, zamračila se
zakalovati, -uju, -uješ ned. *zakalovat, kalit;* - zakalovati sě *zachmuřovat se, mračit se*
zakázanie, -ie n. *slib, závazek*
zakázati sě, -žu, -žeš sě dok. (komu) *zavázat se, slíbit, nabídnout se*
zakazenie, -ie n. *zápalná oběť*
zakazovánie, -ie n. *slibování, zavazování se; pálení zápalné oběti*
zakazovati, -uju, -uješ ned. *nakazovat, přikazovat; objednávat;* (sobě) *slibovat si;* - zakazovati sě *zavazovat se*
základ m. *zástava, zajištění, potvrzení; sázka; záloha; peněžitá záruka; oděv:* na základ jhráti hrát (v kostky) o svršky
zakládanie, -ie n. *památka stánků* (náboženská slavnost židů); v. stánek

zakládati, -aju, -áš ned. *zakládat;* (co na čem, v čem) *činiti něco základem úvahy, stavět co na čem, opírat se oč;* (koho) *zakládat koho, dávat zálohu, půjčku, poskytovat, půjčovat komu;* - zakládati sě *sázet se;* (na čem) *zakládat se na něčem, spočívat v čem, opírat se oč*
základně adv. *v základu, svou podstatou:* vždy to v skutku ukáží, v čem základně srdce jich stojí
základní, základný adj. *základní, důležitý, podstatný*
zaklaný adj. *zaříznutý, zabodnutý:* jako zaklaný beran choditi
zaklásti, -kladu, -eš dok. *kladením něčeho zaplnit, zahradit, zastavět:* zaklade dvéře kamením
zaklati, -koľu, -kóleš dok. (v co) *bodnout do čeho;* (koho, co) *proklát, probodnout, zabodnout;* - zaklati sě *probodnout se*
zaklektati, -klekcu, -eš dok. *zatřepat*
zaklenovati (sě), -uju -uješ (sě) ned. *zavírat (se), uzavírat (se); zaklínat, začarovávat:* někteří v prstenech ducha zlého zaklenují
zaklenúti, -nu, -neš dok. *uzavřít; sevřít; chytit, zatáhnout:* (rybáři) zaklenuchu veliké množstvie ryb
zaklenutie, -ie n. *uzavření, ukončení, zakončení*
zaklenutý adj. (v čem) *zavřený, uzavřený, obsažený*
zakléti, -klnu, -eš dok. (koho) *zaklít, začarovat; zaklínáním očarovat, proklít, vyhlásit klatbu; přísahou zavázat*
zakletie, -ie n. *zakletí, zaklínání; prokletí*
zakletý adj. *prokletý*
zakloniti, -ňu, -níš dok. *zaclonit, zakrýt:* oči své zaklonili
zaklopocovati, -uju, -uješ ned. *zchvacovat, přivádět k pádu*
zákon m. *zákon, pravidlo, zákonné ustanovení; právo; slušnost; řád, řehole; klášter; náboženství;* Zákon Písmo, bible
zákonně adv. *zákonně, podle zákona*
zákonní, zákonový adj. *řeholní, řádový*
zákonničí, zákonniční, zákonničný, zákonničský, zákonníkový adj. *zákonický, zákoníkův:* sbor zákonníkový zákoníků (v. t.)
zákonničstvie, -ie, **zákonničstvo** n. *řeholnictví, mnišství; řeholnictvo, mnišstvo*
zákonník m. *farizeus; řeholník, mnich*
zákonníkový v. zákonničí
zákonný adj. *řeholní, řádový; zbožný*
zákonošě, -ě m. *zákonodárce*
zákonový v. zákonní
zakrčiti, -ču, -číš dok. *potlačit, pokořit*
zakrňaný, zakrnělý adj. *zakrnělý, zakrslý; vadný, falešný, zrádný:* (bůh nenávidí) očí zakrnělých, jazyka křivého
zakropovati, -uju, -uješ ned. *pokropovat, kropit*
zakrsalý adj. (o půdě) *neúrodný, jalový, planý*
zakrsati, -aju, -áš dok. *zakrsnout, zakrnět*
zakrvaviti sě, -v'u, -víš sě dok. *rozlítit se*
zakrýti, -ju, -ješ dok. *zakrýt, zahalit, zastřít, přikrýt:* zakryji tvář mú ot nich skryji před nimi svou tvář
zakrytý adj. *zakrytý, utajený*
zakrývati, -aju, -áš ned. *zakrývat, zahalovat, skrývat*
zaktvenie, -ie n. *rozkvetení, vykvetení:* zaktvení štěpuóv v času zimním
zaktviesti; zaktvítati v. zakvísti; zakvítati
zakúpenec, -ncě m. *koupený sluha*
zakúřenie, -ie n. *obřad zápalné oběti:* zakúřenie na oltáři
zakusiti, -šu, -síš dok. *okusit*
zakušenie, -ie n. *zakušení, snášení, trpění čeho*
zakušovati, -uju, -uješ ned. *okoušet*
zákutina f. *skrýše, doupě:* i obrátili sě v smilstvie ohavné do lesóv a do zákutin
zakutiti, -cu, -tíš dok. *zahrabat*

zákútně, -ě f. *zastrčený kout; ulička*
zakúzlený adj. *zakouzlený, zakletý;* zpodst. m. *čaroděj, kouzelník*
zakvasiti, -šu, -síš dok. *nakvasit, porušit;* - zakvasiti sě *rozkysat se*
zakvašenie, -ie n. *kvas, zákvas, nakvašení, narušení, nakažení*
zakvieliti, -ľu, -líš dok. *zakvílet, zanaříkat*
zakvísti, zaktviesti, -ktvu, -ktveš, **zakvetnúti, zakvitnúti,** -nu, -neš dok. *rozkvést, vykvést*
zakvítati, zaktvítati, -aju, -áš ned. *rozkvétat, vykvétat*
zakydnúti, -nu, -neš dok. *zaplácnout*
zakysěliti sě, -ľu, -líš sě dok. *zakysnout zatrpknout; zanevřít*
zaléci, -lahu, -lehu, -ležeš dok. *políčit, nastražit*
zaléčenie, -ie n. *lék, léčivo; léčení, vyléčení*
zaléčiti, -ču, -číš dok. *vyléčit, zahojit*
zalehnúti, -nu, -neš dok. (cestu) *zatarasit, obsadit*
zaletěti, -lecu, -tíš dok. *zaletět, odletět, uletět*
zalévati, -aju, -áš ned. *zalévat; zaplavovat; nalévat se, pít, popíjet*
zaležěti, -žu, -žíš dok. *proležet:* Jětřich zaležal ten čas
záležěti, -žu, -žíš ned. (v čem, na čem) *záležet, spočívat, zakládat se;* (k čemu) *vztahovat se na co, příslušet*
zali v. zda
zálina f. *čep (?)*
zalknúti sě, -nu, -neš sě dok. *zajíknout se*
záloh m. *základ*
záloha f. *záloha; léčka, nástraha; obležení*
založenie, -ie n. *založení; základ; doklad, doložení, podklad, důkaz, odůvodnění; smlouva; přirozenost, přirozená povaha; obloha*
založený adj. (v čem, na čem) *založený na čem; spočívající v čem*
založiti, -žu, -žíš dok. *založit;* (co v čem) *učinit něco základem úvahy, postavit co na čem, opřít co oč:* v Písmě svatém svú řěč založiti dát základ, podklad své řeči; (koho) *založit koho, dát zálohu, půjčku komu, půjčit, poskytnout komu;* - založiti (sě) *postavit (se) do zálohy*
zaľúbenie, -ie n. *zaslíbení, slíbení, slib*
zaľúbený adj. *slíbený*
zaľúbiti, -b'u, -bíš dok. (někoho) *oblíbit si, zamilovat si; zaslíbit, slíbit, přislíbit, zavázat se*
zaľubovati, -uju, -uješ ned. *oblibovat si:* (bóh) ty lidi velmi zalibuje; *slibovat zavazovat se;* - zaľubovati sě (v čem) *mít zalíbení*
zamačovati, -uju, -uješ ned. *nemírně pít, zalévat nápojem:* od rána do večera do břicha cpáti a zamačovati
zamáchati, -mášu, -mášeš dok. (čím) *zamávat*
zamálem adv. *zakrátko, brzo; málem*
zamanúti, -nu, -neš dok. *vzpomenout si; umínit si*
zámatek, -tka, -tku m. *zmatek, chaos*
zamátnúti sě, -nu, -neš sě dok. (v co) *zaplést se (do čeho)*
zámatný adj. *křivý, nesprávný*
zamazati, -žu, -žeš dok. *zamazat; vymazat:* (jméno tvé) nebude zamazáno
zamčený adj. *zamčený, zavřený, uzavřený*
zamčieti, -mču, -mčíš dok. *odnést, odvát, sebrat:* zamčí vietr plevu, ostaneť zrno; *smést, zničit:* neutekú-li sě zasě v koráb za času, zamčiť je vzteklá povodeň
zamčitý adj. *zamčený; který se zamyká*
zaměkčiti, -ču, -číš dok. *obměkčit*
zaměstknánie, -ie n. *zaměstnání, zaneprázdnění*
zaměstknati, -aju, -áš dok. *zaměstnat, zaneprázdnit;* - zaměstknati sě *směstnat se, vejít se kam*
zaměstknávati, -aju, -áš ned. *zaměstnávat, zaneprazdňovat; zaujímat, zabírat:* zamněstknávati miesto
zaměščovati, -uju, -uješ ned. *obsazovat; kazit*
zameškalý adj. *zameškaný, opožděný; zpozdilý, zanedbaný; nedbalý; prohřešilý*

zameškánie, -ie n. *zameškání, zmeškání, zanedbání, nedbalost*
zameškati, -aju, -áš dok. *zavinit nedbalostí, nepozorností; propást, zmeškat, dát si ujít;* - zameškati sě *omeškat se, zdržet se*
zameškávati sě, -aju, -áš sě ned. *omeškávat se, zpožďovat se*
zametati, -mecu, -meceš dok. *odházet, vyházet:* obrazy jsi z kostelóv zametal
zamieňenie, -ie n. *úmysl, záměr; předsevzetí*
zamieňený adj. *předsevzatý, zamýšlený*
zamieniti, -ňu, -níš dok. *umínit si, usmyslet si*
zamieřenie, -ie n. *záměr, předsevzetí*
zamiesiti, -šu, -síš dok. *pomíchat, smísit;* - zamiesiti sě *pomíchat se, smísit se:* tehdy sě zástup zamiesi *srazil*
zamiesti, -matu, -měteš dok. *zaplést, zamísit, poplést, přeházet;* - zamiesti sě *zaplést se*
zamiestiti, -šču, -stíš dok. *obsadit*
zamietati, -cu, -ceš i -taju, -táš ned. *zamítat, odmítat, popírat;* - zamietati sě *zatarasovat se, ohrazovat se (čím), zakrývat se*
zamilovánie, -ie n. (koho) *zamilování (si), obliba, láska:* zamilovánie pána boha
zamilovati, -uju, -uješ dok. (koho, co) *zamilovat si, oblíbit si*
zamladu, za mladu v. mladý
zamlčěti, -ču, -číš dok. *pomlčet, zůstat zticha:* Krista hanějí a ty slyšě zamlčíš; (komu co) *zamlčet, zatajit*
zamlčovati, -uju, -uješ ned. *mlčet, zůstávat zticha;* (komu co) *zamlčovat, zatajovat*
zámluva f. *slib; úmluva*
zamlúvati sě, -aju, -áš sě ned. *slibovat*
zamluviti sě dok. *slíbit;* zamluviti sě k boji s někým smluvit si, určit dobu k souboji
zámluvný adj. ze zámluva: knihy zámluvné knihy úmluv, smluv
zamordovati, -uju, -uješ dok. *zabít, zavraždit*
zámorský, zámořský adj. *zámořský;* dub zámorský eben
zamračenie, -ie n. *zatmění:* zamračenie slunce a měsiece; *temnota*
zamračilý adj. *zamračený*
zamračiti (sě), -ču, -číš (sě) dok. *zamračit (se), zahalit se mrakem, zatemnit (se)*
zamrlý adj. *zmořený (hladem), polomrtvý; chabý, slabý*
zamrzovati, -uju, -uješ ned. *zamrzat*
zamřieti, -mru, -mřeš dok. *zemřít:* zamřieti lačností umřít hlady
zamřiežiti, -žu, -žíš dok. *zamhouřit:* zamříživ oči
zamúcenie, -ie n. *zarmoucení, zármutek; zakalení*
zamúcený adj. *zarmoucený, smutný*
zamúčěti, -ěju, -ieš, **zamucovati,** -uju, -uješ ned. *zarmucovat; kalit;* - zamucovati sě *zarmucovat se, rmoutit se*
zamučenie, -ie n. *muka, bolest, utrpení*
zamučený adj. *umučený*
zamučovati, -uju, -uješ ned. *mučit; sužovat, trápit*
zámutek, -tka, -tku m. *zármutek, smutek; vzrušení, pobouření mysli*
zamútiti, zarmútiti, -múcu, -tíš dok. *zarmoutit; znepokojit, zneklidnit, rozčílit, pobouřit; uvést ve zmatek; zakalit, zkalit;* - zamútiti sě *zarmoutit se; znepokojit se, zneklidnět, rozčílit se, pobouřit se; rozbouřit se:* moře samo sebe nezamútí
zámutný adj. *smutný; bouřlivý, vzbouřený; spiklý*
zámysl m. *úmysl, záměr; záminka; výmysl; rada*
zamysliti, -šľu, -slíš dok. *pojmout úmysl, umínit si, usmyslet si, vymyslet*
zámyslný (trojslab.) adj. *záměrný, předstíraný, vymyšlený*
zamyšlenie, -ie n. *úmysl, záměr; výmysl*
zamyšlený adj. *vymyšlený; rozhodnutý*
zamýšleti, -leju, -léš, **zamyšlovati,** -uju, -uješ ned. *zamýšlet, mít v úmyslu; vymýšlet;* - zamýšleti sobě *vymýšlet si, předstírat*
zamyšlovánie, -ie n. *vymýšlení, předstírání*

zamžieti, -mžu, -mžeš dok. *zamhouřit:* zamžev oči (srov. semžieti)
zanášěti sě, -ěju, -ieš sě ned. (čím) *zabývat se čím, myslet na co:* zanáší sě jménem Ježíšovým
zaněcovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rozněcovat se*
zanečistiti, -šču, -stíš dok. *znečistit, zašpinit, pošpinit, zaneřádit*
zaneprázdněnie, zaneprážděnie, -ie n. *zaneprázdnění, zabývání se, zaměstnávání se:* ve mně jest zaneprázdnění o těch věcech zabývám se těmi věcmi
zaneprázdněný adj. *zaneprázdněný; vyplněný, naplněný, plný*
zaneprázdniti, -ždňu, -zdníš dok. *zaneprázdnit, zaměstnat; zabrat; strávit; vyplnit; promarnit*
zaneprazdňovati, zaneprażdňovati, -uju, -uješ ned. *zaneprazdňovat, zaměstnávat; vyplňovat, plnit:* zaneprazdňuje břicho; - zaneprazdňovati sě (čím) *zaměstnávat se, zabývat se*
zanésti, -nesu, -neseš dok. *zanést, odnést; odvést:* ta přiezn zanese je ot rozumu
zanetbánie, -ie n. *zanedbání, nedbalost*
zanetbati, -tbaju, -tbáš dok. *zanedbat, opominout; zameškat*
zanícěnie, -ie n. *zajití, zapadnuti:* po zaniecení sluncě za horu po západu slunce
zanietiti, -cu, -tíš dok. *zapálit; vzbouřit*
zaniknúti, -nu, -neš dok. *zajít, zapadnout*
zanova, za nova v. nový
západ m. *západ;* svých posledních dnóv v západu na sklonku svých dnů
západný adj. *západní*
zapadovati, -uju, -uješ ned. *zapadat*
zapájúcí, zapájějúcí adj. *napájející*
zápal m. *podpal*
zapálanie, -ie n. *zardívání, červenání se studem*
zapálati sě, -aju, -áš sě ned. *červenat se*
zapálčivý adj. *vznětlivý, prudký*
zapáleně adv. *se zápalem*
zapálenie, -ie n. *zapálení, zápal, zanícení, horlivost*
zapálený adj. *zapálený; žhavý;* (na koho) *rozpálený, rozhněvaný; horoucí;* zapálenú péči vodí vyvíjí horlivé úsilí, péči; *zápalný:* zapálená oběť
zapáliti, -ľu, -líš dok. *zapálit; zanítit, roznítit, podnítit koho;* - zapáliti sě *zapálit se, nadchnout se*
zapalovati, zapalevati, -uju, -uješ ned. *zapalovat, zaněcovat, rozněcovat; podněcovat, nabádat;* - zapalovati sě (k čemu, v čem) *rozpalovat se, rozněcovat se, rozohňovat se; červenat se, rdít se*
zápas m. *zápas:* chytiti sě v zápas s kým chytit se do křížku; zápasa sě ujieti s kým pustit se do zápasu
zapásati, -aju, -áš ned. *zápasit:* ihned sě s ním chytí, zapásá
zapásti, -padu, -deš dok. *zapadnout*
zapaženie, -ie n. *spona; spínadlo (?)*
zapéci sě, -peku, -pečeš sě dok. *zapálit se*
zapečetitý adj. *zapečetěný*
zapekelný, zapeklený, zapeklitý adj. *zatvrzelý, zarytý, urputný*
zapeklenie, -ie n. *zatvrzelost, tvrdohlavost, urputnost*
zapekliti (sě), -ľu, -líš (sě) dok. *zatvrdit (se):* srdce sě zapekli jako kámen
zapeklitost, -i f. *zatvrzelost, zarytost, urputnost, tvrdohlavost*
zapeklitý v. *zapekelný*
zápětie, -ie n.: v zápětie *v patách, blízko; vzápětí, hned*
zapierati; -aju, -áš ned. *zapírat; odpírat, upírat; popírat, zamítat*
zapieti, -pnu, -pneš dok. *zapnout:* zapieti koho v púta spoutat
zapíjěti sě, -jěju, -jieš sě ned. *zpíjet se; opájet se* (čím)
zapilstvie, -ie n. *opilství*
zapilý adj. *opilý*
zápis m. *písemná smlouva:* pod zápisem na základě smlouvy; *dlužní úpis*
zapisovati sě, -uju, -uješ sě ned. (s někým) *spojovat, spolčovat se*
zapiti sě, -p'ú, -pieš sě dok. *opít se*

zapitie, -ie n. *opití, opilost, podroušenost*
zaplacovati, -uju, -uješ ned. *platit, splácet*
zaplakánie, -ie n. *zaplakání, pláč*
zaplakati, -pláču, -eš dok. *zaplakat;* (na, co) *zaplakat nad čím*
zaplameniti, -ňu; -níš dok. *roznítit plamen*
záplat m., **záplata** f. *zaplacení, plat, mzda, odměna; cena; dluh*
zaplésti, -pletu, -eš dok. *zaplést, oplést:* (kostel) bieše zapleten reždícem opleten, zarostlý proutím; - zaplésti sě *splést se;* (v co,čím) *zaplést se, zamotat se do čeho*
zaplétati sě, -aju, -áš sě ned. (v co, čím) *zaplétat se do čeho*
zápletek, -tka, -tku m. *zamotaná věc; zápletka, zmatek:* bez zápletkuóv, bez sváruóv
zapletenie, -ie n. *zapletení, zápletka, zmatek; zmatení; popletení*
zapletený adj. (v co) *zapetený, upadlý do čeho:* lid zapletený v bludy; *popletený, zmatený*
zapletovati, -uju, -uješ ned. *zaplétat*
zapliščiti, -šču, -ščíš dok. *zaplesknout, zamazat:* hovnem jemu tvář zaplíštil
zaplvati (trojslab.), -pľuju, -ješ dok. *zaplivat, poplivat*
zápoj, -ě m. *nápoj*
zapojenie, -ie n. *opojení*
zapojiti, -poju, -íš dok. *opojit, opít*
zápojný adj. *opojný*
zapojovati, -uju, -uješ ned. *opojovat, opíjet; omamovat*
zapoleti sě, -ľu, -líš sě dok. *zapálit se, zapýřit se*
zapomanúcí, zapomanutedlný (šestislab.), **zapomínaný, zapomnělý** adj. *zapomínající, zapomnětlivý*
zapomanúti v. zapomněti
zapomanutie, -ie n. *zapomenutí*
zapomenutě adv. *zapomnětlivě*
zapomínaný, zapomnělý v. zapomanúcí
Zapomna f. *Léthé* (v řec. mytologii), *řeka zapomnění* (oddělující svět od podsvětí)
zapomněti, -mňu, -mníš, **zapomanúti,** -manu, -měneš dok. zapomenout
zápona, záponicě, záponka f. *spona, sponka, ozdoba; náramek; náhrdelník*
zapopásti, -padu, -padeš dok. *popadnout, uchvátit, chytit*
zápověd, -i f. *zákaz; rozkaz, vyhláška*
zapověděnie; -ie n. *zákaz; zapovězení*
zapověděný adj. *zapovězený, zakázaný*
zapověděti, -viem, -vieš dok. *zapovědět; zakázat; rozkázat, rozkazem ohlásit:* zapověděti na vojnu nařídit vojenský odvod, svolat vojáky; na snem zapovědě svolal sněm
zápovědný adj. *zakázaný;* zápovědný snem *mimořádný sněm*
zapoviedati, -aju, -áš ned. *zapovídat; zakazovat; nařizovat*
zapozditi sě, -žďu; -zdíš sě dok. *opozdit se, zdržet se*
zapraždňovati sě, -ňuju, -uješ sě dok. (čím) *zaneprazdňovat se, zaměstnávat se*
zaprositi, -prošu, -síš dok. *vyprosit, vyžádat si*
zaprošenie, -ie n. (čeho) *vyprošení, vyžádání*
zaprošovati, -uju; -uješ ned. *vyprošovat, vyžadovat*
zaprtilý, zaprtlý adj. *zarputilý, zatvrzelý, tvrdošíjný*
zaprtiti, -cu, -tíš dok. *zahnojit; porušit*
zaprtnúti, -nu, -neš dok. *zarputit se, zatvrdit se*
zapřěnie, -ie n. *zapření, zapřená*
zapřieci, -přahu, -přěžeš dok. *zapřáhnout*
zapřiesěženie v. zapřisěženie
zapřieti, -pru, -přeš i -přu, -příš dok. *zatarasit; zavřít na závoru;* (koho) *zapřít;* (komu čeho) *odepřít komu co*
zapřievati, -aju -áš ned. *zapírat, popírat*
zapřisahovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zapřísahat se, přísahat*
zapřisěženie, zapřiesěženie, -ie n. *zapřisáhnutí, přísaha*

zapřisěžený adj. *odpřisáhnutý, stvrzený přísahou:* slib zapřisěžený
zapřisieci, -sahu, -sěžeš dok. *zapřisáhnout; odpřisáhnout; přísahou ujistit;* - zapřisieci sobě *dát si slib, uzavřít smlouvu;* - zapřisieci sě *zapřisáhnout se, zavázat se přísahou*
zapsalý adj. *zapsaný*
zapsati sě, -píšu, -píšeš sě dok. *upsat se, zavázat se;* zapsati sě do ohně zavázat se k podstoupení smrti ohněm (upálením)
zapsovati, -uju, -uješ dok. (co) *zašpinit, poskvrnit, zkazit, pokazit*
zapuchlý adj. *opuchlý:* oči zapuchlé
zapustiti, -šču, -stíš dok. *zpustošit;* - zapustiti sě *zakořenit se, uchytit se*
zapuščený adj. *zpustlý, zpustošený*
zapúzěti, -eju, -ieš ned. *zapuzovat*
zapýřenie, -ie n. *zapýření, začervenání*
záramnicě, -ě f. *náramek*
zaraně adv. *zrána, časně ráno*
zaratiti, -cu, -tíš dok. *zničit, zahubit*
zaraziti, -žu, -zíš dok. *zarazit, zastavit; začít razit, zavést:* (kniežě) zarazí dobrý peniez; *začít, založit, zřídit*
zaražený adj. *založený, zřízený, zavedený*
zarážěti, -ěju, -ieš ned. *zarážet, zastavovat, zakládat, zavádět, zřizovat;* hlas jeden zajide zarážějě na vše strany doléhaje, rozléhaje se
zardělý adj. *zardělý, červený*
zarděnie, -ie n. *zardění, ruměnec; prchlivost, zběsilost, vztek*
zardieti sě, -děju, -ieš sě dok. *zardít se, začervenat se; vzedmout se, vzkypět:* i zardie sě proti nim voda morská
zarmútiti v. zamútiti
zárod m., **zároda** f. *zárodek*
zárodek, -dka, -dku m. *úroda*
zaroditi, -z'u, -díš dok. *zplodit, zrodit;* - zaroditi sě *ujmout se; urodit se, vzejít*
zaroščovati, -uju, -uješ ned. *nechávat zarůst:* (kněžie) plešě zarošťují
zaroveň, zároveň, zarovno adv. *zároveň, současně; rovně, stejně, stejnou měrou; shodně:* nikdá jsú neseděli zarovno s zákonem božím neshodovali se; *na stejnou úroveň:* údolé naplniti zarovno s zemí
zarozovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rodit se, přicházet na svět*
zarpucený adj. *zarputilý*
zarubati, -aju, -áš dok. *zahradit zásekami:* zarubati cěsty
zárúbiti, -b'u, -bíš dok. *obklopit, ohradit, opevnit zásekami;* aby tu zarúbili své spasenie zabezpečili
zarukovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *zaručovat (se)*
zaryzený adj. *zardělý*
zarzivělý adj. *narezavělý, zrezivělý:* železo zarzivělé
zařúcený adj. *zavalený, zasypaný*
zařúti, zaříti, -řevu, -řeveš dok. *zařvat*
zařútiti, zařítiti, -řúcu, -řícu, -tíš dok. *zavalit, zaplavit, zasypat:* řěky jě zařítie; zařítili všecky studnicě
zásada f. *lest, úklad*
zasaditi, -saz'u, -díš dok. *posadit, vysadit; nastavit;* - zasaditi sě *posadit se;* (proti komu) *opřít se, postavit se na odpor;* (o něco) *vsadit se, vejít ve spor;* (podlé, vedlé koho) *zasadit se o koho, ujmout se někoho, přispět někomu*
zasáhnúti, -nu, -neš dok. (čeho) *zasáhnout, postihnout, stihnout; popadnout, vzít si*
zasazenie, -ie n. *založení*
zasazený adj. *usazený; založený*
zasázěti, -ěju, -ieš dok. *zasadit, usadit, umístit*
zasazovati, -uju, -uješ ned. *zasazovat, umisťovat;* - zasazovati sě (proti čemu) *zasazovat se, vystupovat proti čemu*
zasě adv. *zpět, nazpět; naopak; navzájem; z druhé strany, opačně; naproti tomu; opět, zase*

zasědati, -aju, -áš ned. *zasedat, usedat; sedět, sídlit*
zasěděti, -sěz'u, -díš dok. *posedět*
zasědlý adj. *usedlý*
zasědnúti v. zasiesti
zaběstup m. *zpětný postup, pohyb zpět*
zasieci, -sahu, -sěžeš dok. (koho) *zasáhnout, postihnout, uškodit, zarmoutit:* zasieci ani uraziti jich nemožiechu
zasiesti, -sadu, -sědeš, **zasědnúti,** -nu, -neš dok. *zasednout, usednout*
zaskočiti, -ču, -číš dok. *zaskočit; zastoupit:* Dětleb mu zaskoči dvéře
zasláněti, -ěju, -ieš, **zasloňovati, zacloňovati,** -uju, -uješ ned. *zaclánět, zastiňovat; zahalovat; chránit, ochraňovat*
zaslati, -šlu, -šleš dok. *zaslat, poslat; vyhnat*
záslon m., **záslona** f., **zasloněnie, zacloněnie,** -ie n. *zaclonění, zastínění, zatmění; zahalení, rouška; záclona; záštita, ochrana*
záslonek, -nka, -nku m. *zástěnek, zástěna*
zaslonitel, -e m. *ochránce, podpora, štít*
zasloniti, zacloniti, -ňu, -níš dok. *zakrýt, zaclonit, zastínit; zatemnit; schovat, ochránit; udělat clonu, kryt:* (bože), zaclonil jsi nad hlavú mú v den boje
zasloňovati v. zasláněti
zasľúbiti, -b'u, -bíš dok. *slíbit, přislíbit;* - zasľúbiti sě (s kým) *uzavřít smlouvu*
zasľubovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *slibovat*
zásluh m., **zásluha** f., **zaslúženie,** -ie n. *zásluha*
zasluhovánie, -ie n. *odplata; posluhování*
zasluhovati, -uju, -uješ ned. *získávat si zásluhy, dobývat zásluh*
zasluhujúcí, zaslužitedlný (pětislab.) adj. *záslužný; zasluhující*
záslužebně adv. *záslužně*
zaslúženie v. *zásluh*
zaslúžilý adj. *zasloužený; záslužný*
zaslužitedlně (pětislab.) adv. *zaslouženě, po právu; právem, správně*
zaslužitedlný v. zasluhujúcí
zaslúžiti, -žu, -žíš dok. (čeho) *zasloužit něco;* (co na kom) *zasloužit si:* nemóž člověk na bohu zaslúžiti
zaslyšěti, -šu, -šíš dok. *zaslechnout*
zasmieti sě, -směju, -eš sě dok. *zasmát se*
zasmievati sě, -aju, -áš sě ned. *usmívat se*
zasnúbiti (sě), -b'u, -bíš (sě) dok. *zasnoubit (se);* zasnúbiti sobě koho *zasnoubit se s někým*
zásobný adj. *zásobený*
zaspati, -sp'u, -spíš dok. *usnout, upadnout ve spánek*
zaspávati, -aju, -áš ned. *usínat*
zastalý adj. *stálý*
zastaralý adj. *zakořeněný, starý*
zastarati sě, -aju, -áš sě dok. *zastarat; dlouho setrvat, zvetšet, zestárnout*
zastati, -stanu, -neš dok. (proti komu) *stanout, postavit se;* (koho) *zastihnout, přistihnout; zaskočit;* zastati stanovišče (kde) usadit se; zastati miesto zabrat místo
zástava f. *záruka, zastavení; zástup*
zastávati, -aju, -áš ned. *bránit;* zastávati hospody objednávat si ubytování
zastavěti v. zstavěti
zastaviti, -v'u, -víš dok. *zastavit; zamezit cestu; dát zástavu;* zastaviti vieru dát čestné slovo; - zastaviti sě *postavit se*
zástavní, zástavný adj. ze zástava: drží její věnnú zástavnú dědinu její věno jako zástavu
zástavník m. *člověk daný do zástavy, zastavenec, rukojmí*
zastěhovati sě, -uju, -uješ sě dok. *odstěhovat se*
zastěňovati, -ňuju, -ňuješ ned. *zastiňovat*
zástěra f. *zastření, zástěrka, záminka*

zástěrek, -rka, -rku m., **zástěrka** f. *zástěra, zástěrka; rouška, pokrývka*
zástěrný adj. *zastírající, ochranný*
zastěrovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zastírat se, zahalovat se*
zastieňenie, -ie n. *zastínění*
zastieňený adj. *temný, nejasný, zastíněný, nezřetelný*
zastieranie, -ie n. *zaštítění, záštita, ochrana*
zastierati sě, -aju, -áš sě ned. *zakrývat se, chránit se*
zastihnúti, -nu, -neš dok. *zastihnout, stihnout; přistihnout; zaskočit*
zastiženie, -ie n. *vystižení, zachycení*
zástolní, zástolný adj. *sedící za stolem, jsoucí za stolem;* zpodst. m. *společník u stolu, spolustolovník*
zastonati, -stóňu, -něš dok. *zasténat, zaúpět*
zastražiti, zastrážiti, -žu, -žíš dok. *ochránit, ostříhat*
zastrkovati, -uju, -uješ ned. (koho) *nastrkovat místo sebe*
zástřěl m., **zastřělenie,** -ie n. *zasažení, zásah (střelou)*
zástřěla f. *střela* (zasahující cíl)
zastřěliti, -ľu, -líš dok. (koho več) *střelit, postřelit, zasáhnout*
zastřěnie, -ie n. *zastření, zahalení; závoj; záštita, ochrana*
zastřieti, -stru, -střeš dok. (co čím) *zastřít, zahalit*
zástup m. *shluk, hlouček, zástup; šik, četa, pluk, vojsko*
zastúpati, -aju, -áš ned. (co) *stavět se v cestu; zastupovat cestu čemu*
zastúpenie, -ie n. *zastoupení; přičinění, přispění, zakročení*
zastúpiti, -p'u, -píš dok. *zajít; zastihnout, potkat;* (co) *postavit se nač, postavit se do cesty čemu; zarazit, zabránit; obránit*
zástupně adv. *v zástupu*
zastupovati, -uju, -uješ ned. (co) *stavět se v cestu, překážet,bránit čemu*
zastydnúti, -nu, -neš dok. *nastydnout; zestydnout*
zastyzovati sě, -uju, -uješ sě ned. *stydět se*
zasúkati, -aju, -áš dok. *vysoukat, vyhrnout:* tu bychom rukávy zasúkali
zasupiti sě, -p'u, -píš sě dok. *nasupit se, vystupňovat hněv, zatvrdit se* zasupiv sě v hněvě
zasušiti, -šu, -šíš dok. *vysušit:* súchotiny tě zasušie
zasúti, -spu, -speš dok. *zasypat*
zasutie, -ie n. *zasypání; sutiny*
zasvěcovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rozsvěcovat se*
zasvětiti, -cu. -tíš dok. (svátek) *vyhlásit, ohlásit*
zasvietiti, -cu, -tíš dok. *rozsvítit*
zasvítávati, 3. sg. -vá ned. *svítat*
zasypovati, -uju, -uješ ned. *spát*
záščie v. záštie
zášijek, -jka, -jku m. *týl; pohlavek*
zášijkovanie, -ie n. *pohlavkování*
zášijkovati, -uju, -uješ ned. *pohlavkovat*
zášik m. *záludnost*
zaškludnúti, -nu, -neš dok. *zhubenět, zakrsnout*
zašlý adj. *zašlý, odešlý; zanedbaný; zbloudilý; zabředlý:* mámť lidi zašlé v hřiechy
zašmúřiti, -řu, -říš dok. *zachmuřit*
záštie, záščie, -ie n. *zášt, hněv, nenávist; svár, rozbroj, spor, nepřátelství; zajití, zabloudění*
zaštpicě, -ě f. *druh hrachové kaše*
zať v. zda
zatáčěti sě, -ěju, -ieš sě ned. *otáčet se, točit se, kroutit se*
zatajenie, -ie n. *zatajení; úkryt*
zatemněný, zatemnilý, zatmělý, zatměný adj. *zatemněný; nevědomý, neosvícený:* rozum zatemnilý; *zaslepený*
zateskňovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zatěžovat se, plnit se, cpát se* (srov. zatěsniti)

zatesknúti, -nu, -neš dok. (sobě) *zastesknout si; propadnout zármutku, zoufalství:* zatesk sobě oběsil sě
zatěsniti, -ňu, -níš dok. *zatížit, zaplnit, nacpat, ucpat* (srov. zateskňovati sě)
zatěsňovati, -uju, -uješ ned. *zatěžovat, zaplňovat, nacpávat*
zatiekati, 3. sg. -ká ned. *obtékat, oblévat*
zatiem adv. *zatím, potom*
zatierati, -aju, -áš ned. *zadělávat (?):* sěmencem zatierajíce hrašec a zelíce
zatieti, -tnu, -tneš dok. *tít, udeřit; zatnout:* zuby zatna; (koho v čem) *zarazit;* žílu zatieti pustit žilou; - zatieti sě *zarazit se*
zatiskovati, -uju, -uješ ned. *zacpávat, ucpávat*
zatkati, -tkaju, -áš dok. *zacpat:* zatkánie uší
zatkávati, -aju, -áš ned. *zacpávat*
zatknúti, -nu, -neš dok. *zasunout*
zatlačiti, -ču, -číš dok. *potlačit*
zatmělost, -i f., **zatměnie,** -ie n. *zatmění; zatemnění:* pro zatměnie rozumu
zatmělý, zatměný v. zatemněný
zatměniti, -ňu, -níš, **zatměti,** -ěju, -ieš, **zatmiti,** -tm'u, -tmíš dok. *zatemnit;* - zatměti sě, zatmiti sě *zatmít se, ztemnět*
zatmievati, -aju, -áš ned. *zatemňovat, zastírat*
zatočený adj. *zatočený, stočený; otáčený, zmítaný:* duchem vrtlavým zatočený
zatočiti, -ču, -číš dok. *zatočit, stočit; klesnout:* zatočiti mysl čím poklesnout kvůli čemu na mysli, na duchu, zoufat si
zatonulý adj. *ponořený, potopený*
zátopa f., **zatopenie,** -ie n. *zkáza, zatracení*
zatopiti, -p'u, -píš dok. *utopit; zatratit*
zátopný adj. *zatopující; zatracující*
zatopovati, -uju, -uješ ned. *potápět; skrývat*
zatracenie, -ie n., **zátrata** f. *zatracení, záhuba (věčná); ztráta, utracení*
zatracený adj. *zatracený, prokletý; ztracený*
zatracovati, -uju, -uješ ned. *zatracovat; ztrácet:* nezatracuj času
zátratcě,-ě m. *zhoubce*
zatratitedlný (pětislab.) adj. *hodný zatracení*
zatratiti, -cu, -tíš dok. *vyhubit, zničit; zatratit, odsoudit, zahubit; ztratit;* - zatratiti sě *pohynout, zmizet, ztratit se*
zátratný adj. *záhubný, zhoubný*
zatrhánie, -ie n. *utrhání, urážky*
zatrhavý adj. (o řeči) *necudný, dvojsmyslný*
zatrhnúti, -nu, -neš dok. *necudně, dvojsmyslně promluvit*
zatrknúti, -nu, -neš dok. *trknutím usmrtit:* vól slúhu zatrkl
zatrpočiti, -ču, -číš dok. (koho kam) *proti vůli vehnat*
zatrútiti, -cu, -tíš dok. *zavraždit*
zatřásati, -aju, -áš ned. *potřásat:* zatřásá hlavú
zatřiesti (sě), -třasu, -třěseš (sě) dok. *zatřást (se)*
zatřieti, -tru, -třeš dok. *zacpat:* zatřieti svój sluch
zatuchati sě, 3. sg. -á sě ned. *zatuchat, kazit se*
zatuliti, -ľu, -líš dok. *zacpat, ucpat;* - zatuliti sě *zavřít se*
zátupa f., **zatupenie,** -ie n. *zkáza, zatracení*
zátvora f., *zatvořidlo* n. *závěra, uzavření*
zatvořenie, zatvořitie, -ie n. *uzavření, zakončení*
zatvořený, zatvořitý adj. *zavřený, uzavřený*
zatvořitel, -e m. *zasazovač (drahokamů)*
zatvořiti, -řu, -říš dok. *zavřít, uzavřít*
zatvrdilost, zatvrzenost, -i f., **zatvrzenie,** -ie n. *zatvrzelost, neústupnost, tvrdohlavost*
zatvrdilý, zatvrdlý adj. *zatvrzelý, neústupný, urputný*
zatvrditi, -z'u, -díš dok. *pevně zavřít, uzavřít; zabezpečit*

zatvrdnúti, -nu, -neš dok. *zatvrdit se*
zatvrzenie, zatvrzenost v. zatvrdilost
zatvrzený adj. *zatvrzelý, urputný, neústupný; zabezpečený*
zatýkati, -týču, -týčeš ned. *zavírat, zacpávat, ucpávat; zatýkat, dopadat*
zatýniti, -ňu, -níš dok. (co čím) *ohradit, zaštítit*
zaúpiti, -p'u, -píš dok. *zaúpět, zanaříkat*
zaur m. *kaše z ječné mouky* (synon. k stč. kysělicě; z něm.)
záušek, -ška, -šku m., **záušenie,** -ie n. *rána za uši, pohlavek; náušnice*
záušnicě, -ě f. *boltec (?)*
zautrhati, -aju, -áš dok. *urazit (na cti)*
závada f. *dluh, závazek; závada, překážka*
zavaditi, -z'u, -díš dok. *zavázat, právně zatížit závazkem*
zavadnúti, -nu, -neš dok. *zavadnout, uvadnout, zvadnout*
zaváleti, -eju, -éš, **zavaliti,** -ľu, -líš dok. *zavalit, uvrhnout;* zaváleji práci způsobím strast, nesnáz; - zaváleti sě *zavalet se, válením se dostat:* najde hrozníček, ješto se v listu zaválí
zaváti, -věju, -věješ dok. *zabzdit, vypustit větry*
zavázaně adv. *závazně*
zavázanie, zavazovánie, -ie n., **závazek** m. *závazek slib, smlouva*
zavázaný, zavazený adj. *zavázaný:* býti zavázán být zavazán, povinen, muset: každý jest zavázán, aby dělal; *vázáný dluhem, zadlužený (?)*
zavázati, -viežu, -viežeš dok. *zavázat, přivázat, upevnit;* zavázati rozum v čem *skrýt v čem moudrost;* (koho k čemu) *nařídit komu co, uložit komu co;* - zavázati sě *zavázat se, slíbit*
zavazenie, -ie n. *závada, potíž*
zavazený v. zavázaný
zavazovati, -uju, -uješ ned. *zahrnovat, spojovat (vjedno);* - zavazovati sě *zaplétat se*
závažie, -ie n. *závaží; hřivna, libra, unce, lot:* dal dvadcěti závaží střiebra
zavdánie, -ie n. *záruka, zástava; daní závdavku:* (ten) nenie vděčen Kristovy krve zavdánie
zavdaný adj. *daný závdavkem*
zavdati, -dám, -dáš dok. *dát závdavkem*
závdavně adv. *závdavkem*
zavděk v. diek
zavedenie, -ie n. *podvod*
zavedený adj. *zavedený, pobloudilý, zbloudilý, svedený*
zavěradlo n. *zavěrací kláda*
zavěřné adv. *zajisté, opravdu, vskutku, určitě*
zavěrovati sě, -uju, -uješ sě dok. *zapřisáhnout se vírou*
zavěřiti, -řu, -říš dok. *uvěřit*
zavěsiti, -šu, -síš dok. *zavěsit; oběsit;* (co na koho, co) *učinit něco závislým na kom, čem;* zavěsiti naději na čem opřít naději o co, vložit naději do čeho
zavésti, -vedu, -deš dok. *zavést, odvést; svést, zmást, podvést; ošidit, připravit oč*
zavěšenie, -ie n. *zavěšení:* v zavěšení co držěti udržovat ve vleku; *oběšení*
závět, -i f. *závětří; útočiště*
záviděnie, -ie n. *nenávist*
zavieradlo n. *závěr, závora*
zavierati, -aju, -áš ned. *zahrnovat, pojímat, obsahovat*
zavíjěnie, -ie n. *šátek, závoj*
zaviklati, -kľu, -kleš dok. *zatřást:* zaviklati sobú zakymácet se, zatřást se
zavilý adj. *stočený, zavinutý*
závina f., **zaviňenie,** -ie n. *zavinění, vina, provinění*
zavinilý adj. *provinilý;* zpodst. m. *viník*
zaviniti, -ňu, -níš dok. *provinit se, zhřešit*
zavinúti, -nu, -neš dok. *zavinout, zabalit;* až mi sě v srdci zavine až se mi zasteskne až mě srdce zabolí
zavinutie, -ie n. *zahalení*
závisky pl. f. *závěsky*

závist, -i f. *závist; nenávist*
závistivý, závistný adj. *závistivý; nenávistný:* všecko jest (mi) závistivé vše to nenávidím
závistník m. *závistník; nenávistník*
zavítanie, -ie n. (komu) *zavítání ke komu, příchod ke komu, návštěva koho*
zavíti (sě), -vinu, -vineš (sě) dok. *zavinout (se), zahalit (se)*
zavitie, -ie n. *závoj*
zavitý adj. *zavinutý, zahalený, zakrytý*
zavláčěti, -ěju, -ieš ned. *zatahovat*
zavlásti, -vladu, -vladeš dok. *stát se vládcem*
závod m. *závod, závodění:* pravým závodem jako o závod
závodcě, -ě m. *vůdce, vedoucí*
zavoditi, -z'u, -díš ned. *přivádět; zavádět, svádět, šidit, připravovat (oč)*
závodník m. *běhoun* (kůň, velbloud ap. určený k běhu)
zavolánie, -ie n. *zavolání, zvolání; přivolání, povolání (do úřadu)*
zavolati, -aju, -áš dok. *zvolat, vzkřiknout; zavolat, přivolat, povolat*
závora f. *závora; tyč, berla*
závorka f. *závorka, malá závora*
zavazovati, -uju, -uješ ned. *zavádět, uvádět;* - zavazovati sě *uvádět se (v omyl)*
závrat, -u m. *závrať*
zavrátiti (sě), -cu, -tíš (sě) dok. *odvrátit (se); převrátit (se), přeměnit (se)*
zavražditi, -žďu, -ždíš dok. (s kým, ke komu) *dát se do vražedného boje*
zavrci, -vrhu, -vržeš dok. *zavrhnout, odvrhnout, odložit, zahodit; zamítnout; opovrhnout;* - zavrci sě (čím) *zakrýt se*
zavrhati, -aju, -áš ned. *zavrhovat*
zavrhlý adj. *zavržený*
zavrtěti, -vrcu, -vrtíš dok. *zavrtět:* jak sě kterému mozku zavrtí jak si kdo usmyslí
závrtka f. *závora*
zavrženě adv. *zavrženě, v zavržení, v opovržení:* jsú živi zavrženě
zavrženie, -ie n. *zavržení; opovržení*
zavržený adj. *zavržený, opovržený, opovrhovaný*
zavržný adj. *zavrženíhodný*
zavřenie, -ie n. *závěr, cíl, zakončení*
zavřieti, -vru, -vřeš dok. *zavřít, uzavřít; odepřít, zakázat; ukončit; ustanovit usnést; zahrnout, obsáhnout:* toliko jest přikázání v tom slovu zavřěno zahrnuto, obsaženo; - zavřieti sě (někomu něčím) *zavázat se*
zavěs adv. *vždy, stále*
zavývati, -aju, -áš ned. *výt, skučet*
zavzieti, -vezmu, -eš dok. *pojmout, zabrat, vzít*
zavznieti v. zazvnieti
zazaháleti, -eju, -éš dok. *prozahálet (nějakou dobu)*
zazditi, -žďu, -zdíš dok. *zazdít;* - zazditi sě (kde) *uzavřít se*
zazliti sě, -žľu, -zlíš sě, **zazlobiti sě,** -b'u, -bíš sě dok. (proti komu) *rozzlobit se na koho*
zaznamenati, -aju, -áš dok. *zaznamenat; poznamenat, označit*
zazřieti, -zřu, -zříš dok. *uzřít, uvidět, spatřt, zahlédnout*
zazvnieti, zavznieti, -ňu, -níš dok. *zaznít*
zazvoniti, -ňu, -níš dok. *zazvonit;* - zazvoniti sě *rozezvonit se:* zvonec sě zazvonil
zažéci, -žhu, -žžeš; **zažhnúti,** -nu, -neš dok. *zažehnout, zapálit, zanítit, roznítit;* - zažéci sě, zažhnúti sě *zapálit se, vzplanout*
zážeh, -žha, -žhu m. *požár*
zažehač, -ě m. *rozněcovatel, podněcovatel*
zažehati, zažéhati, zažiehati, -aju, -áš ned. *zažíhat, zapalovat, zaněcovat, rozněcovat;* - zažehati sě, zažéhati sě, zažiehati sě *zapalovat se, rozpalovat se*
zažěleti, -eju, -éš dok. (čeho) *zalitovat*
zažženie, -ie n. *zapálení, rozpálení*

zažžený, zajžený adj. *zapálený;* obět zažžená zápalná
zbadati, sbadati, -aju, -áš dok. *probádat, propátrat, prozkoumat; zpozorovat, zjistit, objevit; pobídnout, dát podnět k boji*
zbahniti sě, -ňu, -níš sě dok. *stát se březí:* ovcě zbahnily sě
zbáti sě v. vzbáti sě
zbava f. *osvobození, svoboda*
zbavitel, -e m. *kdo něčeho zbavuje, o něco připravuje*
zbaviti, -v'u, -víš dok. *zbavit čeho, odejmout co; nechat na pokoji*
zbedný v. sbedný
zběh, sběh m. *běženec, štvanec, vyhnanec; tyran, násilník, lupič* (v. též sběh)
zběhati, -aju, -áš dok. (co) *sem tam proběhat, zběhat*
zběhlý adj. *zběhlý, uprchlý; minulý, uplynulý, dřívější*
zběhnúti, sběhnúti, -nu, -neš dok. *zběhnout, utéci; přiběhnout*
zběhový, zběžský adj. *uprchlický:* jeskyně zběhová kde se schovávají uprchlíci (?); roty šibalské a zběžské
zběhujúcí, sběhujúcí adj. *ubíhající:* voda zběhující
zběliti, -ľu, -líš dok. *zbělit; smočit, očistit, oprat:* zbělili sú rúcha svá v krvi beránkově
zbělovati, -uju, -uješ ned. *činit bílým; smáčet, očišťovat, prát:* aby svého rúcha nezbělovali v krvi beránka
zběrač; zběř v. sběrač; sběř
zběsilý adj. *posedlý běsem, ďáblem*
zběžěti; zběžský v. vzběžěti; zběhový
zběžstvie, -ie, **zběžstvo, zběstvo** n. *vyhnanství;* bydliti v zběžství žít jako zběh
zbieliti, -ľu, -líš dok. *vybílit, obílit*
zbierati (sě) v. sbierati (sě)
zbíjěti, -ěju, -ieš ned. *zabíjet, pobíjet*
zbitec, -tcě m. *padlý, zabitý*
zbitel, -e m. *kdo někoho pobil, zabil; vrah*
zbíti, -b'ú, -bieš dok. *pobít, zabít, zranit; zabušit, zatlouci; roztlouci; složit dohromady* (srov. vzbíti)
zbitie, -ie n. *pobití*
zbilý adj. *pobitý, zabitý*
zbižnost, -i f. *hojnost* (v. též obižnost)
zbláhati, -aju, -áš ned. *dobrořečit*
zblahoslaviti, -v'u, -víš dok. *vychválit; prohlásit blahoslaveným*
zblatiti (sě), -cu, -tíš (sě) dok. *zablátit (se), pokálet (se) blátem* (v. též sblatiti)
zblázněný, zbláznivělý adj. *zblázněný, bláznivý, poblázněný*
zbláznievati, -aju, -áš, **zblázňovati, zblážňovati,** -uju, -uješ ned. **poblázňovat;** - zbláznievati sě, zblázňovati sě, zblážňovati sě *upadat do bláznovství*
zbláznievěti, -ěju, -ieš dok. *zbláznit se, pomást se*
zbledělý adj. *zbledlý*
zbleděti, -z'u, -díš dok. *zblednout*
zblúditi (sě), sblúditi (sě), -z'u, -díš (sě) dok. *zbloudit, zabloudit; pobloudit, chybit*
zblúzenie, -ie n. *poblouzení, oblouzení*
zbočiti, -ču, -číš dok. *odbočit; ustoupit; usmrtit;* - zbočiti sě *obrátit se bokem, ustoupit na stranu*
zbodenie, -ie n. *probodnutí* (v. též sbodenie)
zbodený adj. *probodený, probodaný, pobodaný*
zbóh, zbuóh v. bóh
zbohacenie, -ie n. *zbohatnutí*
zbohacený adj. *zbohatlý, bohatý*
zbohacovati, -uju, -uješ ned. *obohacovat*
zbohatěti, -ěju, -ieš dok. *zbohatnout*
zbohatiti, sbohatiti, -cu, -tíš dok. (koho čím) *obohatit*

zbojcě, -ě m. *zhoubce*
zboleti, -eju, -éš i –ľu, -líš dok. *začít bolet, zabolet; zželet se, slitovat se*
zbor, zboř v. sbor, sboř
zbořenie, sbořenie, -ie n. *zboření, zničení, pád, záhuba, zkáza*
zbořenina, sbořenina f. *probořený otvor:* skrze tu sbořeninu stěny vynesú ho; pl. zbořeniny *ruiny, trosky*
zbořiti, vzbořiti, -řu, -říš dok. *zbořit, zničit, rozbít*
zbořovati, -uju, -uješ ned. *bořit, ničit, porušovat*
zbósti, -bodu, -eš dok. *probodnout; bodnout; vypíchnout (oči); vyhodit ze sedla při turnaji;* neb již s koně král jich zboden sražen z koně
zbož- v. též sbož-
zbožilý adj. *božský*
zbraň v. bran
zbrana f. *obrana*
zbraněvati v. zbraňovati
zbranitel, -e m. *ochránce*
zbrániti, -ňu, -níš dok. (čeho) *ovládnout co*
zbraňovati, zbraněvati, -uju -uješ ned. (čeho) *zabraňovat, bránit čemu, zapovídat co; držet v kázni; obraňovat, ochraňovat;* - zbraňovati sě *dát se odstrašit*
zbráti v. sebrati
zbroditi, -z'u, -díš dok. *zkálet, pokálet*
zbroj, -ě m. *mužský pohlavní úd*
zbrojě v. sbrojě
zbrojiti sě, -ju, -jíš sě ned. *chápat se zbraní, bouřit se*
zbrúsiti, -šu, -síš dok. (čeho) *obrousit, nabrousit, naostřit; zchodit, projít křížem krážem*
zbud- v. vzbud-
zbujěti, -jěju, -jieš dok. *zbujnět* (v. též vzbújěti sě)
zbúřený adj. *vzbouřený, pobouřený*
zbúřiti; zbuřovati; zbuzovati v. vzbúřiti; vzbuřovati; vzbuzovati
zbuzujúcí adj. *povzbuzující*
zbydliti (sě), -ľu, -líš (sě) ned. *obývat, bydlet, sídlit, zdržovat se; prodlévat, přebývat* (v. též vzbydliti)
zbylý adj. (čeho) *který pozbyl, pozbyvší*
zbytečně, zbytně adv. *hojně, nadbytečně*
zbyteční, zbytečný, sbytečný, zbytní, zbytný adj. *zbývající, přebytečný:* zbytečné jest zbývá; *zbytečný*
zbytečnost, -i f., **zbytek,** -tka, -tku m. *nadbytek, přebytek, hojnost*
zbyteční, zbytečný, sbytečný, zbytní, zbytný adj. *přebytečný*
zbýti, sbýti, -budu, -budeš dok. *setrvat, zůstat, pobýt; obstát;* (čeho) *zbavit se, zprostit se, pozbýt, ztratit; ubýt; uniknout:* smrti zbýti uniknout smrti; ľuti zbýti *uniknout krutosti, divokosti;* - zbýti sě, sbýti sě (s kým) *shodnout se, dohodnout se, snést se, vyjít s někým*
zbytie, -ie n. *pozbytí; zesláblost*
zbytní, zbytný v. zbyteční
zbytnost, zbytost, -i f. *nadbytek, hojnost*
zbývati, -aju, -áš ned. *oplývat; zbavovat se, pozbývat:* sbožie zbývá pozbývá majetku (v. též vzbývati)
zcěditi, -z'u, -díš dok. *procedit; roztřídit*
zcěla, zcělu; zcěl- v. cělý; scěl-
zcěniti, -ňu, -níš dok. *ocenit, zcenit*
zcepenati, -aju, -áš ned. *schcípat, hynout*
zcúditi, -z'u, -díš dok. *vyčistit*
zcúzený adj. *vyčištěný*
zcuzolilý, scuzolilý adj. *zcizený, odcizený*
zcuzoloženie, scuzoloženie, -ie n. *cizoložství*

zcuzoložiti, scuzoložiti, -žu, -žíš dok. *dopustit se cizoložství*
zčakati, sčakati, sčekati, ščakati, ščekati, -aju, -áš dok. *vyčkat, počkat:* zčakali sebe počkali na sebe; *přečkat*
zčakávati, sčakávati, ščekávati, vzčakávati, -aju, -áš dok. *vyčkávat, očekávat:* vespolek sě ščekáváte čekáte na sebe navzájem
zčastně; žčědie; zčerněti v. sčěstně; sčědie; zčrnati
zčesati, -šu, -šeš dok. *učesat*
zčiňený adj. *učiněný, udělaný;* zčiněný stan *postavený*
zčiniti, -ňu, -níš dok. *učinit, zhotovit, nadělat;* - zčiniti sě *stát se* (v. též sčiniti)
zčísti v. sčísti
zčistidlo n. *čistidlo; očista:* zčistidlo od hřiecha
zčistiti, -šču, -stíš dok. *vyčistit, očistit*
zčiščovati, zčišťovati, -uju, -uješ ned. *očišťovat*
zčrnati, -aju, -áš, **zčrněti, zčerněti,** -ěju, -ieš dok. *zčernat, zčernět*
zčrniti, -ňu, -níš dok. *očernit, zašpinit, pošpinit*
zčrvenalý, zčrvenaný adj. *zčervenalý*
zčrveniti, -ňu, -níš dok. *zčervenit, začervenit*
zčrvivěti, -ěju, -ieš dok. *zčervivět*
zda, zdali, za, zali, zať část. a spoj. *zda, zdali, což, cožpak:* a sdať ty (paní) mne neznajú?; *zda snad, zdali snad; jestliže, -li, kdyby:* veliký kám posadil strážě, zdali by sě (poddaní) chtěli protiviti; za mníš zda myslíš
zdal-; zdál- v. vzdal-; vzdál
zdánie, -ie n. *zdání, domněnka. mínění*
zdarma adv. *nadarmo, bez příčiny*
zdařilý adj. *dokonalý, ušlechtilý*
zdařiti, -řu, -říš dok. *způsobit, aby se něco podařilo, učinit zdárným*
zdáti; zdávati v. vzdáti; vzdávati
zdáti sě v. zdieti sě
zdávený adj. *utýraný*
zdáviti, -v'u, -víš dok. *zadávit, zadusit, zardousit; zahubit* (v. též sdáviti)
zdavovati, -uju, -uješ ned. *hubit;* - zdavovati sě *zatěžovat se*
zde; zdejší v. sde; sdejší
zdechnúti, -nu, -neš dok. *vydechnout; vypustit duši, zemřít, zhynout* (v. též vzdechnúti)
zděl- v. též vzděl-
zděliti, -ľu, -líš dok. (co) *rozdělit co;* (čím) *podělit čím;* - zděliti sě, sděliti sě (čím, oč) *podělit se čím;* (na něco) *společně prokázat*
zdělovati sě v. zdieleti sě
zděraviti, -v'u, -víš dok. *proděravět, provrtat*
zděrek, -rka, -rku m. *hadr, cár:* náklad vetchých klákolóv a vetchých zděrkóv
zděř, -i f. *železná obruč*
zdese adv. *zde, tu*
zdětinu adv. *od dětství*
zdieleti sě, sdieleti sě, -eju, -éš sě, **zdělovati sě,** -uju, -uješ sě ned. (s kým) *dělit se s kým*
zdielný, sdielný adj. *kdo se ochotně dělí s druhým, štědrý:* buóh jest velmi štědrý a sdielný
zdieti v. sdieti
zdieti sě, zdáti sě, 3. sg. zdí sě, zdá sě ned. *zdát se, jevit se; stát se* (v. též sdieti)
zdivělý adj. *zdivočelý* (srov. vzdivěti)
zdlažiti, -žu, -žíš dok. *vydláždit*
zdlužiti sě, -žu, -žíš sě dok. *zadlužit se*
zdoba f. *dobrá příležitost*
zdobný adj. *dobrý, užitečný, vhodný*
zdobřiti (sě), -řu, -říš (sě) dok. *udobřit (se)*
zdobývati, -aju, -áš dok. *postupně dobýt, podobývat* (srov. vzdobývati)
zdojiti, -ju, -jíš dok. *podojit*

zdolu, zdoly, vzdolu adv. *zdola*
zdora; zdrastiti v. vzdora; vzdrastiti
zdraščený adj. *zježený*
zdrav- v. též sdrav-
zdravě adv. *zdravě:* zdravě domnieti mít zdravý rozum; *bedlivě, pozorně; správně, moudře*
zdrávo adv. *milo:* zdrávo hleděti radost pohledět
zdrážditi, zdrážiti v. vzdrážditi
zdrhovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *zadržovat (se), přidržovat (se); zdržovat (se)*
zdrobiti, -b'u, -bíš dok. *rozdrobit, nadrobit*
združný v. sdružný
zdržělivý, zdržědlivý adj. *zdrženlivý*
zdrženie, sdrženie, -ie n. *zdrženlivost: pokora,* sdrženie těla a netbánie na svět
zdržěti, sdržěti, -žu, -žíš dok. (koho, co) *ochránit, zachovat, udržet; snést, vydržet; dodržet;* - sdržěti sě (čeho) *odepřít si, zachovat se zdrženlivě* (v. též vzdržěti)
zdržievati, -aju, -áš ned. *ochraňovat, zachovávat; udržovat, zadržovat*
zdržitel, -e m. *udržovatel*
zdržovánie, -ie n. *zdržování, zdrženlivost*
zdržujúcí adj. *zachovávající, dodržující*
zdřiemati, -m'u, -meš dok. *zdřímnout si;* - zdřiemati sě *usnout*
zdřiezkati, -žču, -žčeš dok. *rozbít se, roztříštit se*
zduchovněti, -ěju, -ieš dok. *nabýt povahy ducha, stát se duchem:* Pan Ježíš po vzkříšení zduchovněl jest
zduchovniti, -ňu, -níš dok. *přeměnit v duchovní hodnoty, duchem překonat (?):* sniž by sedlák uměl šperkuó a trávenin Antikristových sduchovniti, jako v jíšcě sladké připravuje je
zdúti sě; zdutý v. vzdúti sě; vzdutý
zdvíhanie, -ie n. *zdvíhání; svatořečení* (círk.)
zdvíhati; zdvihnúti v. vzdvíhati; vzdvihnúti
zdvihnutý adj. *zdvíhací*
zdviž; zdviženie v. vzdviž; vzdviženie
zdychánie, -ie n. *vzdychání*
zdýchati sě v. sdýchati sě
zdymujúcí adj. *rozdmýchávající, rozněcující*
zdynchovati, -uju, -uješ dok. *vybílit:* vápnem zdynchovati duóm
zebránie; zebrati; zečtenie v. sebránie; sebrati; sečtenie
zed, zdi f. *zeď, stěna*
zedcě, -ě, **zédka** f. *zídka*
zedna adv. *uvnitř*
zední, zedný adj. ze zeď: v dierách skalských a zedních; na úhlech zedných
zedníkový adj. *zednický:* lžíce zedníková
zedraný adj. *rozedraný, roztrhaný*
zedrati, zderu, zdéřeš dok. *roztrhat, rozedrat* (v. též sedrati)
zedřieti, -dru, -dřeš dok. *rozedřít, rozetřít; roztrhnout, roztrhat* (v. též sedrati)
zehmati, -tnu, -meš ned. *trhat:* býlé zehmati až do kořene
zehřměti, 3. sg. -hřmie dok. *zahřmět, zaburácet*
zechtěti v. vzechtěti
zejhráti, -jhraju, -jhráš dok. *promarnit, pokazit;* (komu) *protivit se, příčit se;* - zejhráti sě *rozehrát se; zbujnět, rozdovádět se* (v. též sejhráti, vzejhráti sě,)
zejmati, -aju, -áš dok. *zjímat, pochytat, pozajímat:* některé zbili a některé zejmali
zejména, zejmene adv. *jmenovitě, jménem; zéjména, obzvlášť*
zejmu; zejžený v. zjieti, sežžený
zekrvavený (čtyřslab.) adj. *zkrvavený*
zakrvaviti (čtyřslab.) (sě), -v'u, -víš (sě) dok. *zkrvavit (se)*
zektvu v. vzkvísti
zelé, -é n. *zelí; zelenina, byliny*

zelenajúcí, zelenatý, zelenitý, zelenúcí adj. *zelenající se*
zeleněti, -ěju, -ieš ned. *zelenět, zazelenávat se*
zelhánie v. selhánie
zelíce, -ě n. *bylina; zelíčko*
zelíčko n. *zelenina*
zelina, zelinka f. *rostlina, bylina*
zelinie, -ie n. *tráva, býlí*
zelinný, zelinový adj.: *rostlinný, bylinný*
zelsknúti sě, -nu, -neš dok. *zalesknout se*
zelva f. *snacha, nevěsta; švagrová* (sestra manželova)
zelvicě, -ě f. *švagrová*
zemdlenie, -ie n. *oslabení; úpadek*
zemdlený adj. *zemdlený, zesláblý*
zemdleti, -mdleju, -mdléš dok. *zemdlít, zeslábnout*
zemdlévati, -aju, -áš ned. *zemdlívat, slábnout*
zemdliti, -ľu, -líš dok. *učinit mdlým, unavit, zeslabit*
země, -ě f. *země, svět; země, hlína, půda:* země hnutie zemětřesení: *stát, území*
zemek, -mka m. *krajan*
zeměměrnovstvie, zeměměrnostvie, -ie n. *zeměměřičství*
zeměměrný adj. *měřičský*
zeměněl n. *prefekt, soudce*
zeměnín (nom. pl. zeměné, gen. zeman) m. *zeman, šlechtic; obyvatel země; krajan, domorodec*
zeměplaz, zemiplaz, zemoplaz m., **zemoplazicě,**.-ě f. *plaz, had*
zemicě, -ě f. *zemička, malá země*
zemléti, zmeľu, -leš dok. *semlít; rozbít, rozrazit, rozdrtit* (v. též semléti sě)
zemnatost, -i f. *zemitost, přízemnost, drsnost*
zemní, zemný, zempný adj. *zemský, tělesný*
zemoplaz, zemoplazicě v. zeměplaz
zemoplazní adj. *plazí, hadí*
zemřěnie, -ie n. *zemření, smrt; vyhlazení, zničení*
zemský adj. *pozemský, světský* (ne duchovní); *drsný, hrubý*
zeplvánie (trojslab.), -ie n. *poplivání, zneuctění*
zeplvati (trojslab.), zpľuju, -ješ dok. *poplivat, zneuctít*
zeprati, zperu, zpéřeš dok. *vyprat* (v. též seprati)
zepřieti sě; zepsánie v. vzepřieti sě; sepsánie
zepsaný adj. *pomalovaný*
zepsěti, -ěju, -ieš dok. *stát se podlým, zkazit se (?); zchátrat*
zepsovati, -psuju, -eš dok. (co) *zhanobit; zahubit, pohubit*
zeptati sě, -aju, -áš sě dok. *vyptat se (nač), vyzpytovat* (v. též vzeptati sě)
zerbovati, -uju, -uješ dok. *vyznačit se, odlišit se nějakým znamením:* tak sú ty roty zerbovaly zvláštními potvornostmi
zervati sě, zruju, -eš sě dok. *servat se, poprat se*
zerzavěti, zerzěvěti, zerzivěti, -ěju, -ieš dok. *zrezivět*
zeřivost v. zářivost
zeřvati, vzeřvati, zřevu, -řéveš, -řeveš dok. *vzkřiknout*
zeschlý; zeschna v. zsechlý; zsechnúti
zeskrz, zeziskrz adv. *veskrze, vesměs*
zeslnúti, -nu, -neš dok. *oslepnout*
zesnúti, -nu, -neš dok. *usnout*
zespati, -sp'u, -spíš dok. *uspat; oklamat;* - zespati sě *vyspat se (dosyta)*
zest(k)věti sě v. vzest(k)věti sě
zestlati, zstelu, zsteleš, -stéleš dok. *prostřít:* zestlati stól
zestrhaný adj. *seškrábaný*
zestrhati v. sestrhati

zastřihati, -aju, -áš dok. *sestříhat*
zeškřvieti, -škřvu, -eš dok. *rozplynout se*
zět, -i m. *švagr, zeť*
zetčenie; zetkati v. zetřěnie; setkati
zetleti, -tleju, -tléš dok. *shnít, zetlít*
zetmíti, -tm'u, -íš dok. *ztemnit*
zetřěnie, setřěnie, zetčenie, -ie n. *potření, záhuba, rozbití, zničení*
zetřěný adj. *rozetřený, rozdrcený; potřený, pošlapaný, ponížený*
zetřieti v. ztřieti
zěv- v. zjev-
zevna adv. *zevně, zvenčí*
zevní adj. *zevní, vnější; zjevný, veřejný*
zevňutř adv. *zevnitř*
zevňutřek, -třka, -třku m. *vnějšek:* neroďte podlé zevnitřku súditi
zevřieti, -vřu, -vřeš dok. *svařit se, uvařit se* (v. též vzevřieti; srov. sevřieti)
zeziskrz; zezpievati v. zeskrz; sezpievati
zezléti, -leju, -léš dok. (komu) *stát se zlým ke komu*
zezpod adv. *zezpod, zdola*
zezřieti; zezvoniti; zežrati v. vezzřieti; vzezvoniti; sežrati
zežvaný adj. *pomačkaný* (v. též sežvati)
zežžený v. sežžený
zfaldovati, -uju, -uješ dok. *zřásnit, poskládat v záhyby:* blány jsú složeny a čistě zfaldovány
zhajovati, -uju, -uješ ned. *zabraňovat, zakazovat; obhajovat, chránit*
zhanbiti, -b'u, -bíš, **zhaněti,** -ěju, -ieš dok. *zhanobit, pohanět*
zhaněnie, -ie n. *zhanobení, pohanění* (v. též vzhaniti)
zhašovati, -uju, -uješ ned. *zhášet, zhasínat, hasit*
zhemzati, -žu, -žíš dok. *zahemžit se*
zhladiti v. shladiti
zhlazený adj. *ohlazený*
zhlédanie, -ie n. *vzhlédání, pohledy, pohlížení* (v. též shlédanie, vzhlédanie)
zhledati, zhlédati, -aju, -áš dok. *prohledat, nahledat se; shledat, zjistit* (v. též shladati; srov. vzhladati)
zhleděti, -hlez'u, -hledíš dok. (co) *prohlédnout* (srov. vzhleděti)
zhliniti sě, -ňu, -níš sě dok. *zamazat se hlínou*
zhlodati; zhlúb'u, zhlúbi v. shlodati; hlúbě
zhluk m. *klam, mámení:* v zhlucě v oblouznění
zhlúpěti, -ěju, -ieš dok. *zhloupnout*
zhlupovati, -uju, -uješ ned. *ohlupovat*
zhmatati, -aju, -áš dok. *ohmatat, prohmatat* (v. též shmatati)
zhněvati sě, -aju, -áš sě dok. *navzájem se pohněvat* (v. též vzhněvati sě)
zhniesti, zhnětu, -eš dok. *zhníst;* - zhniesti sě (v nohy) *otlačit si (nohy)* (v. též shnésti)
zhniezditi sě; zhníti v. shniezditi sě; shníti
zhnojiti, shnojiti, -ju, -jíš dok. *dát shnít, proměnit v hnůj*
zhoditi, -hoz'u, -díš dok. *nahradit, přiměřeně srovnat, uspořádat; přijít vhod;* (čemu) *učinit něco přiměřeně k čemu* (v. též shoditi)
zhojiti sě, -ju, -jíš sě dok. (čeho) *vyléčit se z čeho; vynahradit si:* zhojiti sě bitie vzít odškodnění, náhradu za bití
zhola, shola adv. *úplně, zcela, naprosto:* shola jasně
zholiti, sholiti, -ľu, -líš dok. *oholit, ostříhat*
zhoniti v. vzhoniti
zhorliti sě, -ľu, -líš sě dok. *rozhorlit se*
zhoršiti (sě), -šu, -šíš (sě) dok. *zhoršit (se);* zhoršiti sě čím pohoršit se nad čím
zhóru v. vzhóru
zhořčiti, zhořičiti, -ču, -číš dok. *naplnit hořkostí, zhořčit, ztrpčit*
zhořěknúti, -nu, -neš dok. *zhořknout*

zhovadělý, zhovadilý, zhovadnělý adj. *zhovadilý, zdivočelý, zlotřilý (?):* lid velmi zhovadělý
zhovadněti, -ěju, -ieš dok. *zhovadět zesurovět, zdivočet (?)*
zhrdánie v. vzhrdánie
zhrdati, vzhrdati, -aju, -áš ned. *pohrdat*
zhrděti, vzhrděti, -ěju, -ieš, **zhrditi, vzhrditi,** -z'u, -díš dok. *pohrdnout; zpychnout, zpyšnět*
zhrdliti, -ľu, -líš dok. *zardousit, uškrtit (?):* abychme byli zatraceni i zhrdleni a zhynuli
zhroziti, shroziti, -z'u, -zíš dok. (koho) *pohrozit, nahnat hrůzu komu, postrašit koho* (v. též vzhroziti)
zhrožovati, -uju, -uješ ned. *nahánět hrůzu, děsit, strašit*
zhrubělý, zhrublý adj. *zhrublý; ztloustlý*
zhruběti, -ěju, -ieš dok. *zhruběti; ztloustnout*
zhrubievati, -aju, -áš ned. *hrubět, stávat se hrubým*
zhrýzti, shrýzti, -hryzu, -eš dok. *zhryzat, rozhryzat; sníst*
zhrzěnie, vzhrzěnie, -ie n. *pohrdání*
zhrzěti, vzhrzěti, -ěju, -ieš, **zhrzovati,** -uju; -uješ ned. *pohrdat, opovrhovat*
zhrzitel, vzhrzitel, -e m. (čeho) *kdo pohrdá (čím):* zhrzitelé daróv
zhřieti; zhřievati sě v. shřieti; shřievati sě
zhřímati, 3. sg. -á dok. *zahřímat* (srov. vzhřmieti)
zhúba f., **zhubenie,** -ie n. *zhouba, zkáza, záhuba*
zhúbcě, -ě m. *škůdce*
zhubený adj. *zmařený, zubožený*
zhubiti sě, -b'u, -bíš sě dok. *zpustnout, být zpustošen*
zhubovati, -uju, -uješ ned. *hubit, zabíjet, vraždit*
zhuntovati, -uju, -uješ dok. *zničit, zkazit*
zhusta adv. *hustě:* snieh prší zhusta
zhustanie, -ie n. *polohlasité mluvení, šepot (?)*
zhustati, -aju, -áš ned. *mluvit polohlasem, šeptat (?):* zhustati bude (Hospodin) sladké řeči
zhustiti, zhušču, -stíš dok. (řěč) *promluvit hrdě, vychloubačně*
zhynovati, -uju, -uješ ned. *hynout, pomíjet*
zhynujúcí adj. *hynoucí, smrtelný, pomíjivý, pomíjející*
zhynúti, vzhynúti, -nu, -neš dok. *zhynout, zahynout, být zničen:* zhynúti na životě zahubit svůj život; *zmizet; ochabnout*
zhynutie, -ie n. *zhynutí, zahynutí; zánik*
zhynutý adj. *zahynulý; zanikající, osláblý; pomíjející*
zhyzditi, shyzditi, vzhyzditi, -žďu, -zdíš dok. *zhyzdit, zohyzdit, zkazit, pokazit;* (koho komu) *zošklivit koho komu, pošpinit, zhanobit koho před kým*
zhyždovati, -uju, -uješ ned. (koho, čso komu) *špinit, hanobit koho před kým, činit odporným koho komu*
zchápati, -aju, -áš dok. (kamení) *posbírat, pochytat* (v. též vzchápati)
zchlapěti, -ěju, -ieš dok. *stát se chlapem, ničemným člověkem:* který již člověk diáblu povolí, již ten takový člověk zchapie
zchlapilý adj. *zchlapštělý, ničemný:* kdy sě člověk diábla drží, již jest zchlapilý
zchlúba; zchlubiti sě v. vzchlúba; vzchlubiti sě
zchlubený adj. *vychválený, proslulý*
zchluditi, -z'u, -díš dok. (koho) *zbít, ztlouci*
zchoditi, -z'u, -díš dok. *zchodit, prochodit, projít křížem krážem:* když jsú zchodili vešken ostrov; ned. *vycházet:* slunce zchodí (v. též schoditi, vzchoditi)
zchodné, -ého zpodst. n. *poplatek vybíraný od poddaných, kteří přecházeli na jiné panství*
zchopiti v. vzchopiti
zchovanec, -ncě m. domácí služebník (v. též vzchovanec)
zchovánie, -ie n. *opatrování, ukrytí; vychování; panování (?):* já (Česká země) zchování jeho (Zikmundovo) sem milostnú dobrotivostí přijala
zchovati v. vzchovati

zchuditi, -z'u, -díš dok. *udělat chudým, ožebračit:* rmoho zabitcóv naděláchu, lidi mnohé zchudiechu (v. též schuditi)
zchuravělý adj. *ochuravělý, nemocný; zesláblý (?)*
zchuravěti, -ěju, -ieš, **zchuraviti,** -v'u, -víš dok. *ochuravět, onemocnět, zchřadnout; zeslábnout, ochabnout*
zchuravovati, -uju, -uješ ned. *činit nemocným, slabým; sužovat, trápit:* život bídný, kterýžto bolesti zchuravují
zchváliti v. schváliti
zchvalovati, -uju, -uješ ned. *pochvalovat (si)*
zchvořěnie, -ie n. *ztenčení, zchudnutí (?)*
zchvostati, schvostati, -aju, -áš dok. *sešlehat, spráskat, ztřískat, ztlouci; posekat, porubat*
zchytiti v. vzchytiti
zchytralý adj. *zchytralý, vychytralý, chytrý; lstivý, záludný*
ziedati; ziesti v. zjiedati; sniesti
zielo adv. *zhusta, často (?)*
zievati, -aju, -áš ned. *zívat*
zima f. zima; zimě adv. (z lok. sg.) *v zimě*
zimný adj. *zimní; studený*
zisk m. *zisk:* vzieti zisk *získat; výdělek; prospěch, užitek;* buóh v zisk jest jim položil čas tento; *výhoda; majetek* (v. též nevzisk)
získati, zíšču, -eš dok. *získat, vyhrát;* - získati sě *zalíbit se*
ziskovánie, -ie n. *vydělávání:* kupectví, kramářství a jiná ziskování
ziskovati, -uju, -uješ ned. *získávat; vydělávat*
ziščný adj. *prospěšný, výhodný, užitečný, výnosný;* ziščen čeho býti čím mít z čeho zisk v něčem; *ziskuchtivý, žištný*
zítra v. zjutra
zjadati, -aju, -áš dok. *probádat, prozkoumat*
zjadovati, -uju, -uješ ned. *zkoumat, zvídat, zpytovat*
zjasna adv. *jasně:* nebesa se zjasna modrají
zjěd, -i f. *nenajedená čeládka, jedlíci, darmožrouti:* že by nákladové kostelův, žákovstva a rozličné zjedi daremné přestali
zjednánie v. vzjednánie
zjednaný adj. *zařízený, určený; udělaný, zavedený* (v. též sjednaný, vzjednaný)
zjednatel, -e m. *strůjce*
zjednati, vzjednati, -aju, -áš dok. *zjednat, opatřit; způsobit:* zjednati tesknost komu čím omrzet, znudit; *zařídit, zřídit, provést, vytvořit, stvořit; ustanovit; upravit, připravit (?):* Kristus chtěl zjednati k spasení nám cestu; *vykonat; ujednat; zvolit, vybrat,* (v. též sjednati); - zjednati sě v. sjednati sě
zjednávati, vzjednávati, -aju, -áš ned. *zjednávat, opatřovat, zařizovat, zřizovat, tvořit, vytvářet, provádět; vést k čemu:* že chudoba zjednávala jest preláty k ctnostem (v. též sjodnávati); - zjednávati sě v. sjednávati sě
zjědovatěti, -ěju, -ieš dok. *stát se jedovatým; být otráven jedem*
zjědoviti, -v'u, -víš dok. *uštknout, otrávit*
zjemaný adj. *pozajimaný*
zjemati v. zejmati
zjěvenie, vzjěvenie, -ie n. *zjevení*
zjěviti, zěviti, vzjěviti, -v'u, -víš dok. *zjevit, vyjevit, projevit; oznámit, odhalit;* - zjěviti sě *projevit se, ukázat se, prozradit se*
zjevně, zěvně adv. *zjevně, zřejmě, zřetelně, veřejně*
zjěvník, zěvník m. *publikán*
zjěvnost, -i f. *zjevnost, zřejmost; zřetelnost, názornost*
zjěvný adj. *zjevný, viditelný, zřejmý; zřetelný*
zjěvovati, -uju, -uješ ned. *zjevovat, sdělovat, svěřovat, dávat najevo, ukazovat*
zjězdilý adj. *zcestovalý, světem protřelý*

zjězditi, -žďu, -zdíš dok. *zjezdit, projezdit*
zjiedati, ziedati, sjiedati, -aju, -áš ned. *pojídat:* núzi činie chudým sjiedajíce a spíjejíce, co by měli chudí jiesti a píti
zjiesti v. sniesti
zjieti, zejmu, -eš dok. *zajmout; pozájímat* (srov. vzjieti)
zjietřiti v. znietřiti
zjímanie, -ie n. *pozajímání, zajetí*
zjímaný adj. *pozajímaný, zajatý*
zjímati, -aju, -áš dok. *pozajímat, zajmout* (hromadně); - zjímati sě ned. (proti čemu) *stavět se, protivit se (?):* křivomluvný se zjímá proti mému obličeji (srov. znímati sě, vzjímati)
zjistiti, zjišču, -stíš dok. *zkusit;* - zjistiti sě *ujistit se, přesvědčit se*
zjíti v. zníti
zjutra, zjitra, zítra adv. *zrána, ráno; zítra* (v. též vzítra)
zkacěřovati, -uju, -uješ dok. (koho) *nařknout koho z kacířství, označit za kacíře*
zkaditi, zkaz'u, -díš dok. *vykouřit*
zkálenie, -ie n., **zkálenina** f. *znečištění, poskvrna*
zkálený adj. *znečištěný, poskvrněný*
zkáleti (sě), skáleti (sě), -eju, -léš (sě) dok. *zmazat (se), umazat (se), potřísnit (se); zhanobit*
zkameňalý, zkamenilý adj. *ztrvdlý v kámen, zatvrzelý:* zkamenilé srdce
zkašlati sě, -ľu, -eš sě dok. (čeho) *vykašlat, kašláním se zbavit*
zkázaný adj. *ukázněný, zvedený*
zkázati, -žu, -žeš dok. *potrestat, pokárat; napravit, ukáznit* (v. též skázati)
zkázcě, -ě, **zkazitel,** -e m. *kazitel, ničitel; škůdce, porušovatel, rušitel*
zkaziti, -žu, -zíš dok. *zkazit, zničit, zahubit; poškodit;* - zkaziti sě *zkazit se; ublížit si*
zkazovati, -uju, -uješ ned. *kazit; ukazovat:* abyšte spravedlnosti své nezkazovali přěd lidmi; *oznamovat, říkat:* kdo mi povie neb zkazuje, koho má duše miluje; - zkazovati sě *ničit se; vyznávat se* (v. též skazovati, vzkazovati)
zkaženec, -ncě m. *zkažený člověk*
zkaženie, -ie n. *zkáza, záhuba; škoda*
zkaženina f. *zničení, znečištění, poskvrna*
zkažený adj. *zkažený, pokažený, zničený*
zkažovati, -uju, -uješ ned. *kazit, ničit, bořit*
zkažujúcí adj. *kazící, ničící, rušící*
zklamánie, -ie n. *oklamání, klamání, klam, blud, omyl*
zklamaný adj. *oklamaný, pomýlený, bludný*
zklamati, sklamati, -aju, -áš dok. (kým) *zklamat, oklamat, napálit, podvést koho;* - zklamati sě, sklamati sě *zklamat se, zmýlit se, splést se, napálit se*
zklamávati, -aju, -áš, **zklamovati,** -uju, -uješ ned. *oklamávat, klamat*
zklamovný adj. *klamný, ošidný, šálivý*
zklásti, -kladu, -eš dok. *položit, (hromadně nebo postupně) poskládat;* - zklásti sě *položit se, (hromadně nebo postupně) si lehnout:* všichni v odění sě zkladachu (v. též sklásti, vzklásti)
zklázněnie, -ie n. *pomatenost, pobloudilost*
zklázniti, -žňu, -zníš dok. *omámit, poblouznit*
zkléčěti, vzkléčěti, -ěju, -ieš dok. *stát se kulhavým, zchromnout; zhřešit*
zklektati; zklepaný v. sklektati; sklepaný
zkléti v. vzkléti
zklíbati, -b'u, -eš dok. *sklovat, sezobat*
zklopotati, -cu, -ceš dok. *pospíšit si (?):* (král s jeho rotú) svú zpurností zklopotali, aby zákon tvój (Pane) zrušili
zkochati sě, vzkochati sě, -aju, -áš sě dok. *pokochat se, potěšit se, pobavit se*
zkomonilý adj. *vzrostlý*
zkorunovati, -uju, -uješ dok. *ozdobit korunou, dát korunu;* erbem zkorunovaný ozdobený erbem (tj. šlechtický)
zkositi sě, -šu, -síš sě dok. *skácet se:* když sě rytieř mdlobú zkosí
zkostrbatiti, -cu, -tíš dok. *rozcuchat:* (Briseida) své zlstě vlasy zkostrbstivši rváše z hlavy

zkradenie, -ie n. *ukradení*
zkrájěný, skrájěný adj. *rozkrájený; nastřihaný, střižený, ušitý:* byl na ní plášť z plátna skrájený
zkrájěti, skrájěti, -ěju, -ieš dok. *rozkrájet; nastřihat, ušít; uřezat, ustříhat; okrájet, oklestit, zkrátit*
zkrásti, -kradu, -eš dok. *okrást, vykrást, vyloupit* (v. též skrásti sě)
zkrmiti v. vzkrmiti
zkrocovati, -uju, -uješ ned. *krotit*
zkrotka, skrotka adv. *krotce, poníženě, uctivě, pokorně; pomalu, nenáhle, neprudce:* ne zkrotka prudce, divoce
zkruchati; zkrútilý v. skrúchati; skrútilý
zkrvavený adj. *zkrvavený, zakrvácený; zbarvený*
zkrýti v. skrýti
zkřaňovati, -uju; -uješ ned. *trnout; žasnout*
zkřěhtati v. skřěhtati
zkřěnúti, skřěnúti, -nu, -neš dok. *zkřehnout, ztuhnout*
zkřěsťanilý adj. *pokřestanštělý;* najzkřesťanilejší nejkřesťastěnstější
zkřěšovati, zkřiešovati, v. vzkřěšovati
zkřičěti; zkřiestiti v. vzkřičěti; vzkřiestiti
zkřik v. skřěk (omyl)
zkříkati, skřikati, -aju, -áš ned. *pokřikovat*
zkřiknúti, -nu, -neš dok. *vzkřiknout, vykřiknout; zakřičet*
zkřivenie, -ie n. *zkřivení, zvrácení, zkažení*
zkřivený adj. *zkřivený, zvrácený, zkažený, špatný:* kterak srdce v člověku jest zkřiveno a zkaleno
zkřiviti, skřiviti, -v'u, -víš dok. *zkřivit; pokazit, zkazit; křivě slibit, zalhat:* v svéj řěči nikdy nezkřivila nepromluvila nepravdu (v. též vzkřiviti sě)
zkřivovati, -uju, -uješ ned. *křivit; kazit*
zkřižovati v. vzkřižovati
zkulhati, -aju, -áš dok. *stát se kulhavým, začít kulhat*
zkúpati, skúpati, -p'u, -peš i -aju, -áš dok. *vykoupat, zkoupat, smočit:* meč v nich skúpá
zkúsati, -aju, -áš dok. *pokousat, poštípat*
zkusiti, skusiti, -šu, -síš dok. (koho, čeho) *vyzkoušet, zokusit, okusit*
zkusovati, skusovati, -uju, -uješ ned. *pokousávat, štípat*
zkúšenie, skúšenie, zkušovánie, -ie n. *zkoušení, vyzkoušení; bolest, utrpení; lítost, pokání*
zkušený, vzkušený adj. *zkušený, zběhlý; vzdělaný, učený; vyzkoušený, osvědčený*
zkúšěti, vzkúšěti, -ěju, -ieš, **zkušovati, vzkušovati,** -uju, -uješ ned. (koho) *zkoušet, zkoumat; pokoušet;* (co) *přezkušovat*
zkvetenie, -ie n. *vzkvetení, rozkvetení*
zkvetlý adj. *vzkvetlý, rozkvetlý*
zkvetnúti; zkvieliti v. vzkvetnúti; vzkvieliti
zkvičěti, -ču, -číš dok. *začít kvičet*
zkvísti; zkvítati; zkydati v. vzkvísti; vzkvítati; skydati
zkydnúti, -nu, -neš dok. *ohodit, postříkat* (v. též skydnúti sě)
zkyselenie, -ie n. *nenávist, zášť, zatrpklost*
zkýsti sě, -kytu, -teš sě ned. *vycházet* (v. též skýsti)
zlačněti, vzlačněti, -ěju, -ieš dok. *stát se lačným, zlačnět, dostat hlad, vyhladovět*
zlámanie, -ie n. *zlámání, zlomení; pokoření, podrobení*
zlámati, slámati, -aju, -áš dok. *zlámat, zlomit:* druzí hlavy slámali zlomili si vaz; *zbořit, zničit, zkrušit*
zlamovati, slamovati, -uju, -uješ ned. *lámat, ulamovat*
zlapati, vzlapati, -aju, -áš dok. *pochytat, pozajímat; ohmatat, omakat*
zláti, vzláti, -aju, -aješ dok. (komu, koho) *vyhubovat, vyplísnit koho;* - zláti sě (s kým) *pohádat se*

zlaticě, zlatnicě, -ě f. *zlatá nádoba, pohár, konvice*
zlatička f. *zlatoušek*
zlatohlav m. *sukno protkané zlatem na způsob brokátu*
zlatohlavý, zlatohlavový adj. *zdobený zlatem; purpurový, nachový, brokátový*
zlatorúnný adj. *mající zlaté rouno:* zlatorúnného berana
zlatý adj. *zlatý;* zpodst. m. *zlatý peníz, zlaťák;* Jan Zlatá usta Jan Zlatoústý
zlaziti, -žu, -zíš dok. *zlézt, prolézt, prohledat* (v. též slaziti)
zle, zlo[2] adv. *zle, špatně, hrozně, ošklivě:* zle činie, ktož často přijímají; zle užívati čeho špatně čeho užívat, zneužívat; zle mluviti zlořečit; zles se tázal se zlou ses potázal, nedobře jsi činil; ač zlo řéci ač odporno, hrozno říci; *neprávem, omylem:* kteréž on jest zle otsúdil
zlé v. zlo[1]
zlécěti, -cěju, -ieš dok. *nalíčit, políčit, dát nástrahy (postupně nebo hromadně)*
zléčiti v. vzléčiti
zlehčenie, -ie n. *znevážení, braní na lehkou váhu*
zlehčěti, -ěju, -ieš dok. *stát se lehkovážným*
zlehčilý adj. *lehkovážný, náchylný k zlehčování*
zlehčiti, -ču, -číš dok. *zlehčit, znevážit*
zlehčovati, -uju, -uješ ned. *zlehčovat, znevažovat, tupit; nadlehčovat*
zlehka, slehka, zlehky adv. *zlehka, s lehkým srdcem; bez řeči, šeptem; snad; nenáhle*
zlehnúti v. slehnúti
zleknúti sě, vzleknúti sě, -nu, -neš sě dok. *zaleknout se, uleknout se, leknout se, polekat se*
zléněti, -ěju, -ieš dok. *zlenivět, zlenošit*
zlepiti sě, -p'u, -píš sě dok. (od čeho) *polepit se, potřísnit se čím:* nesnadné jest smolu pichlíc nezlepiti sě od nie
zlepšiti, -šu, -šíš dok. *zlepšit, polepšit, učinit lepším:* - zlepšiti sě *zlepšit se, polepšit se; zotavit se, uzdravit se*
zleptati; zleřečenie v. sleptati; zlořečenie
zléti, zleju, -eš dok. (co čím) *zlít, polít* (v. též sléti)
zléti sě, zlíti sě, zľú, -éš sě, -íš sě ned. *hněvat se, svářit se:* mezi sobú sě rezléce (srov. sléti sě)
zlézti, -lezu, -eš dok. (hrad) *ztéci, dobýt útokem* (v. též vzlézti)
zležěti sě, -žu, -žíš sě dok. *vyležet se*
zliběvěti, -ěju, -ieš dok. (o mase) *stát se libovým, zhubenět:* tučnost masa
zliběvie zlíčiti, -ču, -číš dok. *stvrdit, osvědčit, prokázat; okrášlit*
zlíčiti sě, slíčiti sě, -ču, -číš sě dok. *stát se, udát se, přihodit se, splnit se, realizovat se*
zlišiti, -šu, -šíš dok. (čeho) *odloučit, zbavit*
zlíti sě v. zléti sě
zlo[1] m., zlé, -ého zpodst. m. *zlo*
zlo[2] adv. v. zle
zlob, -i, **zloba** f. *zlo, špatnost, zločin; zloba, zlost, zlomyslnost*
zlobiti, -b'u, -bíš ned. *páchat zlo*
zlobivě adv. *zlobně, zlostně:* zlobivě sě vztekáchu
zlobivec,-vcě, **zlobivník** m. *zlý člověk, nešlechetník*
zlobivost, -i f. *zloba*
zlobivý adj. *zlý, nešlechetný, zlomyslný;* neroď mi býti zlobiv nezlob, neobtěžuj mě
zloboch m. *zlosyn*
zločincě, -ě, **zločinitel,** -e m. *zločinec*
zloděj, zlodějcě, -ě m. *zlý člověk, zločinec, loupežník*
zlodějný adj. *kradený, ukradený*
zlodějový, zlodějěvý adj. *zlodějský:* tovařiši zlodějoví
zlodějsky adv. *zlodějsky, jako zloděj:* Bavoři do Čech zlodějsky jezdiechu
zlodějský adj. *zlodějský; zločinný; nepoctivý; kradený, ukradený*
zlodějstvo n. *zločin, zločinnost*
zloděnie, -ie n. *dělání zla:* za dobroděnie zloděnie
zlohořúcí, -ieho zpodst. m. *ďábel* (obrazné pojmenovaní): aby jeho zlohořící nedosáhl

zlolajcě, -ě, **zlolajčí, zlolejči,** -í m. *zlolajník, utrhač*
zlomek, -mka, -mku m. *úlomek*
zlomenie, slomenie, -ie n. *zlomení:* jáma prokopaná k slomení hlavy k sražení vazu
zlomiti, slomiti, -m'u, -míš dok. *zlomit, rozlomit, rozlámat; přetrhnout, zničit; podrobit (si)*
zlomlúvcě, zlomluvcě, -ě m. *kdo zle mluví, nactiutrhač*
zlomovati, slomovati, -uju, -uješ ned. *lámat*
zlopotovati sě v. slopotati sě
zlorádcě, -ě m. *zlý, falešný rádce, proradník*
zlořěčenec, -ncě m. *zlořečený, prokletý člověk*
zlořěčenie, zleřěčenie, zlořěčenstvie, zlořěčstvie, zlořěctvie, -ie n. *zlořečení, lání, nadávky; proklínání, prokletí*
zlořěčiti, -ču, -číš ned. (komu) *zlořečit komu, proklínat koho*
zlost, -i f. *zlo, zloba; zlý skutek, špatnost, nepravost, hřích*
zlostiti sě, -ščU, -stíš sě, **zlostniti sě,** -ňu, -níš sě ned. (nač) *zlobit se, mít zlost; nevražit* (v. též vzlostiti)
zlostivý adj. *zlostný, zlý; špatný, hříšný*
zlostivě, zlostně adj. *zlostně, zle; hříšně, špatně*
zlostník m. *zlý člověk, ničema, ďábel*
zlostný adj. *nešlechetný, zlomyslný, špatný; hříšný;* najzlostnější (zpodst. m.) nejhorší ďábel
zlosynský adj. *ničemný, hanebný*
zlosynstvie, -ie, **zlosynstvo** n. *ničemnost, hanebnost*
zlotrovati sě, -uju, -uješ sě dok. *zlotřit:* všickni jsú sě zlotrovali
zlotrovilý, zlotřelý, zlotřilý adj. *zlotřilý, darebný, ničemný, zkažený*
zloviti, -v'u, -víš dok. *ulovit*
zložiti, -žu, -žíš dok. založit (v. též složiti)
zľúbati (sě), vzľúbati (sě), -aju, -áš (sě) dok. *políbit (se), zlíbat (se):* mír a pravda sě zlíbáchu vyměnily si polibky
zľúbiti sě, sľúbiti sě, vzľúbiti sě, -b'u, -bíš sě dok. (komu) *zalíbit se komu*
zlučiti, -ču, -číš dok. *hodit*
zlúpati, -p'u, -peš dok. *rozbít, zničit;* - zlúpati sě *rozbít se, rozpadnout se, rozloupnout se (?):* sudové staří zlúpali by sě
zlúpenie, -ie n. *vyloupení*
zlupiti, zlúpiti, vzlúpiti, -p'u, -píš dok. *uloupit, ukrást; oloupit;* - zlúpiti sě *sebrat se* (srov. též slúpiti)
zlý adj. *zlý, špatný:* na zlém slově býti *mít špatnou pověst; chatrný; zkažený, hříšný:* zlá kóžě nevěstka
zmáčěti, -ěju, -ieš dok. *ohmatat, omakat* (srov. též smakati)
zmaleti, -eju, -léš dok. *zmenšit se, zeslábnout*
zmaliti, -ľu, -líš dok. (koho, co) *zmenšit, oslabit*
zmalomocněti, -ěju, -ieš dok. *onemocnět malomocenstvím*
zmalovánie, -ie n. *pomalování, obarvení, vyzdobení, okrasa*
zmalovaný adj. *pomalovaný, obarvený; povrchně vybavený čím, povrchně vyznávající co (?):* roty šibalské a posvátné, zmalované svatostí lstivú
zmalovati, zmalevati, -uju, -uješ dok. *pomalovat, obarvit; vymalovat, omalovat, okrášlit, nalíčit*
zmámený adj. *omámený, pomatený*
zmámiti, -m'u, -míš dok. *omámit; uvést v omyl, splést, zaslepit;* - zmámiti sě *zmýlit se, splést se; pomást se, zešílet:* jako by sě zmámili nebo vztekli
zmař v. nazmař
zmařenie, -ie n. *zmaření, zmar:* přikládati zmařenie čemu mařit co
zmařile adv. *ochable, chabě*
zmařilost, -i f. *zkaženost; ochablost, lenost, neochota:* hotovost k zlému a zmařilost k dobrému
zmařilý adj. *zkažený*
zmařiti, -řu, -říš dok. *zkazit, zničit*

zmařovati, -uju, -uješ ned. *mařit, rušit, ničit*
zmásti v. zmiesti
zmatečně adv. *neoprávněně*
zmatečný adj. *neoprávněný; nepravý, bludný*
zmatek, -tka, -tku m.: bez zmatku bez omylu, bez chyby
zmatenec; zmatenie v. změtenec; změtenie
zmazánie, -ie n. *zašpinění, pošpinění, znečištění:* zmazánie vzieti pošpinit se; *namazání, pomazání*
zmazaný adj. *zašpiněný, znečištěný; namazaný, pomazaný*
zmazati, -žu, -žeš dok. *pošpinit, poskvrnit; namazat, pomazat*
zmazovati sě, smazovati sě, -uju, -uješ sě ned. *špinit se, mazat se, natírat se*
zmdlíti v. zemdliti
změ, -ě f. *zmije*
zmek m. *zlý duch, zloduch, čert, ďábel*
zmeľu, -leš v. zemlíti
změněnie, -ie n. *změnění, změna, proměna* (v. též směněnie)
změniti, -ňu, -níš dok. *změnit, proměnit;* mne nezměnil zachoval mé panenství (v. též směniti)
zmenovati, -uju, -uješ dok. *pojmenovat*
změňovati, -uju, -uješ ned. *měnit, proměňovat, přeměňovat;* - změňovati sě *měnit se* (srov. vzměňovati sě)
zmeškale, zmeškaně, zmeškanlivě adv. *liknavě, nedbale*
zmeškalost, -i f. *zpozdilost; nedostatečnost*
zmeškalý, zmeškaný adj. *zameškaný, opožděný; zpozdilý; liknavý; nedostatečný*
zmeškánie, -ie n., **zmeškanost,** -i f. *zmeškání, zameškání; zanedbání, nedbalost*
zmeškanlivý adj. *liknavý, nedbalý*
zmeškati sě, -aju, -áš sě dok. *zameškat, opozdit se;* (koho čím) *zapomenout na koho s čím, opominout, koho;* (koho oč) *připravit koho oč*
zmeškávati, -aju, ned. *zameškávat, zanedbávat; zdržovat*
zmeškavě adv. *s omeškáním, nedbale*
změtencovánie, -ie n. *pobloudilost, scestnost*
změteně adv. *zmateně, popleteně*
změtanec, zmatenec, -ncě m. *pomatenec, blázen; bezbožník, pohan*
změtenicě, -ě f. *pomatená žena*
změtenie, zmatenie, -ie n. *zmatení, zmatek; pomatení, popletení*
změtený adj. *zmatený, popletený*
změteš v. zmiesti
změžďený adj. *pomatený, popletený, pobloudilý (?):* kacíři jdú po svých hlavách změžďených (srov. zmiežditi)
zmiena f., **zmieňenie,** -ie n., **zmienka** f. *zmínka*
zmieniti, vzmieniti, -ňu, -níš dok. (čeho) *zmínit se;* - zmieniti sě, vzmieniti sě (o čem) *zmírnit se*
zmieňovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zmiňovat se*
zmieřiti, -řu, -říš dok. *zmírnit, uvést do míry* (v. též smieřiti)
zmiesti, zmásti, -matu, -měteš dok. *zmást, poplést:* vírou jsou zmateni bloudí ve víře; *zrušit, zkazit; zmýlit se* (v. též smiesti)
zmiešěti, -ěju, -ieš ned. *mást, plést:* zmiešie rozum (v. též smiešěti)
zmietka f. *cíl* (při hře koulí)
zmiežditi, -žďu, -ždíš dok. *očarovat, omráčit* (srov. změžďený)
zmilelec, -lcě, **zmilelíček,** -čka m. *miláček, milovaný muž, milenec*
zmilelicě, -ě, **zmilelička** f. *milá, milovaná žena, milenka*
zmilelý adj. *milý, milovaný*
zmilovati, -uju, -uješ dok. *pomilovat* (v. též smilovati)
zmilúci, zmiľutký, zmilitký adj. *milovaný, velmi milý, přemilý, rozmilý; předrahý (?)*
zminovati, -uju, -uješ, **zminúti,** -nu, -neš dok. *minout, pominout; vyhynout, zmizet*

zmířiti, -řu, -říš dok. *smířit.*
zmisánie, zmizanie, zmizěnie, -ie n. *zmizení*
zmisati, -šu, -šeš, **zmizati,** -žu, -žeš dok. *zmizet, ztratit se*
zmistrovati, -uju, -uješ dok. (v čem) *poučit, vyučit*
zmladi, zmladu adv. *zamlada, v mládí*
zmládnúti, -nu, -neš dok. *omládnout*
zmlátiti, -cu, -tíš dok. *ztlouct, zbit; pomlátit, rozmlátit*
zmlcěti, -ču, -číš dok. *umlknout*
zmlklý adj. (o obilí) *zkažený, ztuchlý, plesnivý; neplodný*
zmlknúti, -nu, -neš dok. *zkazit se, zplesnivět, ztratit plodivou sílu*
zmluviti, -v'u, -víš dok. *promluvit, namluvit* (v. též smluviti, vzmluviti)
zmnožiti, -žu, -žíš dok. *rozmnožit* (v. též vzmnožiti sě)
zmoci, -mohu, -móžeš dok. *zmohutnět, zesílit;* zmoci život *ztratit, obětovat:* co to pomóže, ač nás každý život zmóže; - zmoci sě (v čem) *vyčerpat se, obětovat se* (v. též vzmoci)
zmocněti, -ěju, -ieš dok. *zesílit, zmohutnět, zvětšit se* (v. též vzmocněti sě)
zmocniti sě v. vzmocniti sě
zmočiti, -ču, -ěíš dok. *smočit, namočit; pomočit:* vešken bieše zmočen zbrocen krví
zmodliti sě, vzmodliti sě, -ľu, -líš sě dok. *pomodlit se*
zmodranina f. *modřina (?)*
zmordovánie, -ie n. *pobití; zabití, povraždění, zavraždění*
zmordovaný adj. *pobitý; zabitý, povražděný, zavražděný*
zmordovati, -uju, -uješ dok. *pobít; zabít, povraždit, zavraždit*
zmořiti, -řu, -říš dok. *umořit, utrápit* (v. též smořiti)
zmračiti sě, -ču, -číš sě dok. *zamračit se, zachmuřit se*
zmraziti, -žu, -zíš dok. *zmrazit, učinit tuhým, nepružným:* zmrazí starost jeho tělo
zmrhati, -aju, -áš dok. (co) *promrhat, promarnit, přijít o co, ztratit co*
zmrlina f. *mrtvola, mrtvé tělo*
zmrlý adj. *umrlý, zemřelý, mrtvý; nedomrlý*
zmrtvělý adj. *umrtvělý, otupělý*
zmrtvený adj. *umrtvený, mrtvý, usmrcený*
zmrtvěti, -ěju, -ieš dok. *ztrnout*
zmrtviti, -v'u, -víš dok. umrtvit, usmrtit, zabít
zmrzěti, vzmrzěti, -žu, -zíš dok. *zošklivit se, zevšednět, omrzet*
zmrzkovati, -uju, -uješ dok. *zničit, zpustošit:* zmrzkoval jest dědiny
zmrzlík m. *stříbrný groš z doby Václava III.*
zmrznúti sě, smrznúti sě, -nu, -neš sě dok. *zmrznout, ztuhnout*
zmrzutilý adj. *zachmuřený:* líci jeho zamrzutilé
zmučený adj. *zmučený; umučený*
zmučiti, -ču, -číš dok. *zmučit; umučit;* nezmučím člověka věčně nebudu trápit
zmučovati, -uju, -uješ ned. *mučit, trápit* (v. též smučovati)
zmužilost, -i f. *zmužilost, statečnost; mužný věk, dospělost:* v mladosti, v zmužilosti, v starosti
zmužilý, vzmužilý adj. *zmužilý, statečný;* zmužilý věk mužný věk, dospělost
zmysliti sě, -šľu, -slíš sě dok. *pojmout úmysl, vzít si do hlavy* (v. též smysliti, vzmysliti)
zmýti, -myju, -eš dok. *umýt*
zmytie, -ie n. umytí
zmývati (sě), -aju, -áš (sě) ned. (čeho) *smývat ze sebe něco, mýt si ruce nad nějakou záležitostí:* toho dnes zmývaji, že což mu sě stane, nedbaji
znajímati, -aju, -áš dok. *zpronajímat*
znak v. vznak
známě adv. *patrně, viditelně, znatelně*
známek, -mka, -mku n. *známka, znamení; zřízení, zařízení:* však sě známkem cierkve svaté ten sbor (kostnický) nazval
znamenaně adv. *symbolicky, jako symbol:* ten chléb jest tělo Kristovo posvátně neb znamenaně

znamenánie, -ie n. *význam, smysl; označení; uvažování; znamení, známka*
znamenaný adj. *poznamenaný, označený, vyznačený; zaznamenaný*
znamenati, -aju, -áš ned. *označovat; poznávat, všímat si, pozorovat, vědět; vykládat;* - znamenati sě *mít význam*
znamenatý adj. *symbolický, obrazný*
znamenávati, -aju, -áš ned. *označovat, mít smysl, značit, znamenat; pozorovat*
znaménce, -ě n. *znamení, znaménko*
znamenie, -ie n. *znamení, znak, erb; zázrak, div, úkaz*
znamenitě adv. *zřejmě, výslovně; zvlášť, velmi, značně, pozoruhodně, významně*
znamenitý adj. *patrný, zřejmý, výslovný; pozoruhodný, důležitý; nápadný, poznatelný*
známiti, -m'u, -míš ned. *oznamovat;* - známiti sě *seznamovat se*
známokrok m. *zvířetník, zvěrokruh*
známost, -i f. *znalost, obeznámenost*
známota f. vyšetření
známý adj. *známý; zřejmý, patrný, viditelný*
znánie, -ie n. *poznání, známost, znalost, vědění*
znánko n. *zrníčko, drobet, troška*
znapájěti, -ěju, -ieš dok. *postupně nebo hromadně zapojit:* znapájeli stáda
znapínati, -aju, -áš dok. *postupně napnout* (jeden po druhém)
znařiekati; znášěti (sě) v. vznařiekati; vznášěti (sě)
znáti, -aju, -áš ned. *znát, poznávat; přiznávat;* - znáti sě (v čem) *vyznat se z čeho*
zneduživievati, -aju, -áš ned. *činit neduživým*
zněměti, -ěju, -ieš dok. *oněmět*
znemocněti, -ěju, -ieš dok. *onemocnět, ochuravět; zeslábnout*
znenáhlý adj. *ponenáhlý, pomalý, volný, mírný*
znepevněti, -ěju, -ieš dok. *ztratit pevnost, jistotu, stálost*
znepoznánie, -ie n. *nedostatečné poznání*
znepřiezniti sě, -žňu, -zníš sě dok. *znepřátelit se*
znevděčněti, -ěju, -ieš dok. *stát se nevděčným*
znicě v. nicí
zničěti (?), -ču, -číš dok. (v čem) *zaniknout, stát se ničím, ztratit něco (?):* máš sě varovati, aby smrtedlně nezhřěšil a nezničěl v boží milosti
znietřiti, -řu, -říš dok. *zjitřit, rozjitřit*
znik m. *únik:* neměli zniku neměli možnost úniku
znikati, -aju, -áš ned. *unikat, utíkat; zbavovat se* (srov. vznikati)
zniknúti, zvniknúti, -nu, -neš dok. (čemu) *uniknout, ujít, utéci; zbavit se* (v. též sniknúti; srov. vzniknúti)
znikovati, -uju, -uješ ned. *unikat*
znímati sě, -aju, -áš sě ned. *vzmáhat se, růst* (v. též snímati sě, vzjímati)
zníti, zjíti, zendu, zejdu, -eš (aor. znid, zjid) dok. (co) *zchodit, zcestovat; uběhnout, uplynout:* všecka ta noc zjide přešla, uplynula; póhon zšel byl platný (v. též sníti, vzjíti)
znobiti, -b'u, -bíš ned. *trápit, mořit, sužovat mrazem*
znoj, -ě m. *žár, vedro, palčivost; pot, námaha*
znositi, -šu, -síš dok. (koho, co) *ponosit, postupně zanést:* když po všech bratřích ten hrozen znosichu když s ním obešli všechny bratry (v. též snositi vznositi)
znotiti, -cu, -tíš ned. *prozpěvovat* (v. též vznotiti)
znovu, znovy adv. *znova; nově, čerstvě, nedávno (?)*
znutiti, -cu, -tíš dok. *přinutit:* znutiti koho z slibu vynutit slíbenou věc na někom
znuziti, -žu, -zíš dok. *ožebračit* (v. též snúziti)
znýti, -nyju, -eš dok. *ochabnout, zchřadnout, ustrnout:* srdce strachem znyje
znývati, -aju, -aš ned. *naříkat, tesknit*
zobati, -b'u, -beš ned. *zobat; jíst, žrát:* žeť by z hrsti již zobali
zobláčěti (sě), -ěju, -ieš (sě), **zobláčiti (sě),** -ču, -číš (sě) dok. *obléci (se)*
zobrati, -beru, -béřeš dok. *sebrat*

zobřězovati, -uju, -uješ dok. *obřezat (postupně nebo hromadně)*
zobúvati, -aju, -áš dok. *obouti poobouvat*
zobyčějiti sě, -ju, -jíš sě, **zobyknúti,** -nu, -neš dok. *navyknout si*
zočiti, -ču, -číš dok. *spatřit;* - zočiti sě *naskytnout se k spatření, ukázat se, namanout se (?):* aby sě jemu co zočilo
zodiak, zodiakus, -ka, -ku m. *zvířetník, zvěrokruh*
zodievaný adj. *(při)oděný, oblečený; vyšňořený, vyzdobený(?):* kostelóv zodievaných krásnými postavci
zodievati, -aju, -áš dok. *(při)odít, obléci (postupně nebo hromadně), pooblékat*
zofista m. *sofista*
zohledati, -aju, -áš, **zohledovati,** -uju, -uješ dok. *prohlédnout, prozkoumat (postupně nebo hromadně)*
zohýbati, -aju, -áš dok. *zohýbat, překroutit (?)*
zochviti sě, -v'u, -víš sě dok. *roznítit se, zjitřit se (?)*
zopálati, -aju, -áš dok. *pomluvit, zošklivit*
zopasovati, -uju, -uješ dok. *opásat*
zopijěti sě, -ěju, -ieš sě dok. *opít se (postupně nebo hromadně)*
zopravovati, -uju, -uješ dok. *postupně opravit, poopravovat*
zora f. *jitřenka; svítání, rozbřesk:* u prvéj zóřě, u pravé zořě za prvního rozbřesku, sotva se rozbřesklo (srov. též zořě)
zorní adj. *jitřní, ranní*
zořě, zóřě pl. f. *ranní záře, svítání, červánky, oblaky; jítřenka*
zóřivě adv. *zuřivě, hněvivě, prudce*
zóřivost, zeřivost, -i f. *přísnost, prudkost, hněvivost; horlivost*
zářivý adj. *přísný, prudký, hněvivý; horlivý*
zosnovati, szosnovati, -uju, -uješ dok. *zosnovat; splést, spojit*
zóstalý adj. *který zůstal, zůstalý*
zóstati, -stanu, -eš dok. *zůstat, zbýt;* (čeho) *zanechat čeho, opustit;* (před čím) *obstát, odolat*
zóstávati, -aju, -áš ned. *zůstávat, zbývat; trvat; setrvávat*
zóstaviti, -v'u, -víš dok. *zůstavit, zanechat, ponechat, nechat; zachovat*
zóstavovati, -uju, -uješ ned. *zůstavovat, zanechávat, ponechávat, nechávat; zachovávat*
zostřěti, -ěju, -ieš, **zostřiti (sě),** -řu, -říš (sě) dok. *naostřit, zostřit, nabrousit;* - zostřěti sě (proti komu) *popudit se*
zovu, zóveš v. zváti
zpáčiti, -ču, -číš dok. *zvrátit, změnit v opak:* dielo zpáčiti (v. též spáčiti, vzpáčiti, vzpietiti)
zpáliti v. spáliti
zpaněti, -ěju, -ieš dok. *zpyšnět, zpanštět*
zpanchartilý, zpankhartilý adj. *zkažený, zvrhlý, degenerovaný*
zpániti v. vzpániti
zpanošilý adj. *který se stal šlechticem, který navykl dvorskému způsobu života (?):* mužie rytieřščí a zpanošilí
zpara, vzpara f. *parno, vedro, horko*
zpátkem adv. *nazpátek, zpět; obráceně, naopak*
zpéci, spéci, -peku, - pečeš dok. *upéci*
zperu v. zeprati
zpeskovati, -uju, -uješ dok. (komu, koho) *vyspílat, vynadat*
zpět, vzpět adv. *zpět; opět, zase; obráceně, naopak*
zpěti; zpětiti v. vzpěti; vzpietiti
zpětně, vzpětně adv. *opačně: zpětně činiti* dělat opak, dělat něco protichůdného; *opět, znovu; nazpět, zpět*
zpětný, vzpětný adj. *opačný, převrácený:* zpětné založenie opačný důkaz, protidůkaz; *zpětný, jdoucí nazpět*
zpěvač, zpievač, -ě m. *zpěvák*
zpěvačový adj. ze zpěvač: z olejě diel zpěvačový díl pro zpěváky

zpiečenie v. vzpiečenie
zpiečěti sě, zpiečovati sě; zpiečiti sě v. vzpiečovati sě; vzpiečiti sě
zpierati, -aju, -áš ned. *prát, přepírat:* ženy zpierají svá rúcha k hodóm
zpietiti; zpievač v. vzpietiti; zpěvač
zpievatedlný (čtyřslab.) adj. *zpěvný:* píseň zpívatedlná
zpíjěti, spíjěti, -ěju, -ieš ned. *vypíjet:* to všechno zjiedali a zpíjeli; - zpíjěti sě *opíjet se*
zpilý adj. *opilý*
zpínati v. vzpínati
zpisánie, -ie m. *sepsání; malba, malování*
zpisovati, -uju, -uješ ned. *malovat* (v. též spisovati)
zpíti, spíti, -p'ú, -piem, -pieš (imper. zpí, spí) dok. *vypít:* zjedli sú všecky věci a spilí; - zpíti sě, spíti sě *zpít se, opít se*
zpitoměti, spitoměti, -ěju, -ieš dok. *zkrotnout*
zplakati; zpláknúti v. vzplakati; spláknúti
zplanělý adj. pustý
zplaniti, -ňu, -níš dok. *vyplenit, poplenit, zpustošit*
zplanúti, -nu, -neš dok. (od očí) *zmizet (z očí)* (v. též vzplanúti)
zplápolati; zplatiti v. vzplápolati; splatiti
zplaviti, -v'u, -víš dok. *splavit, spláchnout, odplavit* (v. též splaviti)
zplaziti, -žu, -zíš dok. (co) *zanechat v něčem stopu plazením:* (kokodryl) tak ten piesek zplazi, jako by strom táhl tady; - zplaziti sě (po čem) *prolézt co* (v. též splaziti, vzplaziti)
zpleskati, -aju, -áš ned. *splaskovat* (v. též spleskati)
zplésti (sě); zpletenec; zpletený v. splésti (sě); spletenec; spletený
zploda f., **zplozenie,** -ie n. *zplození, zrod*
zploditel, -e m. *otec; původce*
zploditi, -z'u, -díš dok. *zplodit,; způsobit* (v. též vzploditi)
zplstiti, -šču, -stíš dok. *učinit plstnatým, změnit v plst:* kuóže zedrána, vlna, zplstěna
zpľuju, -eš; **zplvati; zplvánie** v. zeplvati; zeplvánie
zplvaný adj. *poplivaný, pohaněný, zneuctěný*
zplynúti; zplývati v. splynúti; vzplývati
zpodek, -dka, -dku m. *spodek, spodní část*
zpodepřieti sě, -pru, -přeš sě dok. *podepřít se*
zpodjěnie; zpodjieti; zpodjímati v. vzpodjěnie; vzpodjieti; vzpodjímati
zpodliniti, -ňu, -níš dok. *olemovat*
zpodní v. spodní
zpodolek, -lka, -lku m. *podolek*
zpodpieranie; zpodpierati v. vzpodpieranie; vzpodpierati
zpodvihnúti v. vzpodvihnúti
zpohaněti, -ěju, -ieš, **zpohaniti,** -ňu, -níš dok. *zpohanštět, stát se pohanem, nevěřícím*
zpohanilý adj. *zpohanštělý, pohanský*
zpojímati, -aju, -áš dok. (ženy) *poženit se:* zpojímáchu sobě ženy (srov. též spojímati)
zpojiti, -ju, -jíš dok. *napojit, opít* (srov. spojiti)
zpokojiti (sě), spokojiti (sě), -ju, -jíš (sě) dok. *utišit (se), uklidnit (se), upokojit (se), ukonejšit (se); klidně (se) usadit*
zpoléhati; zpolehnúti v. vzpoléhati; vzpoléci
zpoležěti, -žu, -žíš dok. *poležet si, odpočinout si*
zpomáhati v. spomáhati
zpomanúti, zpomenúti; zpominati v. vzpomanúti; vzpomínati
zpamlúvati, -aju, -áš dok. *očernit pomluvami*
zpomnijúcí adj. *pamatující, myslicí na co*
zpomoci v. spomoci
zpopeleti, -eju, -éš dok. *obrátit se v popel, zetlít*
zpopeliti, -ľu, -líš dok. *zpopelnit, obrátit v popel*

zpořiediti, spořiediti, -z'u, -díš dok. *uspořádat, přizpůsobit, urovnat; ustanovit, zjednat, zřídit, určit;* (koho k čemu) *přikázat, přidělit*
zpořiezenie, -ie n. *uspořádání; zřízení*
zpořiezený adj. *uspořádaný, ustanovený, zřízený, platný*
zpósob, spósob m. *způsob; podoba, forma:* vzev spuósob hada; *ustanovení, působení:* spósob boží; *způsobilost; pozice, umístění, postavení (?)*
zpósoba, spósoba f. *způsob; tvar, podoba; způsobení, stvoření; nádhera, okázalost*
zpósobcě, spósobcě, -ě m. *způsobitel, původce; tvůrce, autor, stvořitel*
zpósobenie, spósobenie, -ie n. *způsobení, zřízení, zařízení; nařízení; určení, řízení; způsob, podoba, forma; připravení;* zpósobenie hvězd konstelace
zpósobenstvie, -ie n. *způsobilost*
zpósobený, spósobený adj. *způsobený; utvářený, stvořený, zhotovený, zformovaný; upravený, zřízený, zařízený;* (k čemu) *způsobilý, vhodný k čemu; vycvičený; šlechetný, ctný*
zpósobilost, -i f. *způsobilost; příležitost:* když by jiný den přišla zpuósobilost
zpósobilý adj. *způsobilý, schopný; krásný, dokonalý*
zpósobitel, -e m. *plnitel, vykonavatel*
zpósobiti, spósobiti, vzpósobiti, -b'u, -bíš dok. *způsobit; zřídit, zařídit, udělat, vykonat; upravit, uzpůsobit; seřídit (šiky); opatřit, zjednat; pomluvit*
zpósobně adv. *vhodně, řádně, náležitě*
zpósobnost, -i f. *schopnost, příhodnost, náležitost*
zpósobný adj. *způsobilý; řádný, náležitý, vhodný; připravený; pěkný*
zpósobovánie, -ie n. *působení, péče;* hřiechy jsú veliká překážka k častému zpuósobování těla a krve drahého Ježíše*i*
zpósobovati, spósobovati, -uju, -uješ ned. *působit, dělat, vykonávat, tvořit; zařizovat, ujednávat, stanovit; uzpůsobovat, upravovat; seřizovat do pořadí za sebou* (jezdce ap.); *spravovat:* spósobuj královstvie své; *zušlechťovat, zdokonalovat; pomlouvat, hanobit*
zpotrhati, -aju, -áš dok. (komu) *vynadat:* mnohokrát jim nezaplatí, nafúkají se na ně, nalají, zpotrhají; - zpotrhati sě (na koho) *osopit se, utrhnout se*
zpotvořiti, -řu, -říš dok. *zpotvořit, znetvořit, zohyzdit*
zpověděti v. vzpověděti
zpovědlnička (čtyřslab.) f. *vyzpovídaná žena*
zpovědlník (trojslab.) n.,. *zpovědník; vyznavač*
zpovědlný (trojslab.) adj. *zpovědní*
zpoviedanie, -ie n. *zpověď, zpovídání*
zpoviedati, spoviedati, -aju, -áš ned. *vzkazovat, poroučet;* - zpoviedati sě (čeho) *vyznávat se, zpovídat se z čeho* (v. též vzpoviedati)
zpozdile adv. *liknavě, pomalu, opožděně*
zpozdilost, -i f. *liknavost, zdlouhavost, opožděnost; pošetilost, zaostalost*
zpozdilý adj. *opozdilý, opožděný, omeškalý; pomalý, liknavý; zaostalý, pošetilý*
zpozditi sě, spozditi sě, -žďu, -zdíš sě dok. *opozdit se*
zpozdvihnúti sě v. vzpodvihnúti
zpozvati, -zovu, -zóveš dok. *sezvat, hromadně nebo postupně pozvat*
zprahnúti, -nu, -neš dok. *vyprahnout, vyschnout, seschnout*
zpráchněti, -ěju, -ieš dok. *zpráchnivět*
zpráskati, -aju, -áš dok. *zpráskati mečem ztrestat mečem* (expr.)
zprášiti sě, -šu, -šíš sě dok. *zaprášit se, zašpinit se*
zpráva f. *vzor, naučení, směrnice; zákon; řehole* (v. též správa)
zprávcě; zpraveně v. správcě; správně
zpravenie, -ie n. *zpráva, zpravení; vypsání, poučení* (v. též spravenie)
zpravený; zpravidlo; zpravitel v. spravený; spravidlo; spravitel
zpraviti, -v'u, -víš dok. *dát zprávu, poučit, vyložit, uvést, povědět:* zpraviti lži napovídat lži; zpraviti co na koho svést co na koho, svědčit proti komu (v. též spraviti, vzpraviti)
zprávně v. správně
zpravovač, -ě m. *zpravodaj, informátor, posuzovatel*

zpravovánie, -ie n. *dávání zpráv* (v. též spravovánie)
zpravovati, -uju, -uješ ned. *podávat zprávu;* (koho čeho) *poučovat koho o čem; odpovídat; pomlouvat* (v. též spravovati)
zpravujúcí v. spravujúcí
zpražilý adj. *prohnaný, protřelý*
zprchnúti v. vzprchnúti
zproložený, vzproložený adj. *proložený, prokládaný, vykládaný čím*
zproložiti, -žu, -žíš dok. *proložit, vyložit:* (uzda) zlatými cetkami zproložena
zpronikati, -aju, -áš dok. (čím) *být postupně proniknut, zachvácen:* jiní údové divnú bolestí zpronikali
zpropadenie, -ie n. *padnutí, zkáza, vyvrácení:* zpropadenie měst
zpropadnúti sě, -nu, -neš sě dok. *být vyvrácen, zřícen, zničen:* když sě ona města zpropadla
zprositi v. vzprositi
zprosta, sprosta adv. *prostě*
zprostierati, -aju, -áš ned. *rozestírat*
zprostitel, -e m. (z čeho) *kdo něčeho zprošťuje, zprostil:* zprostitel z každého pokušenie
zprostiti, -šču, -stíš dok. *zprostit, vyprostit, vysvobodit, zachránit* (srov. vzprostiti sě)
zprostřieti, vzprostřieti, -stru, -střeš dok. *předložit, přednést;* zprostřieti prosbu přednést prosbu; *rozprostřít, rozšířit, roztáhnout; vyslat; vydat; způsobit:* zprostřieti hlas povznést hlas, zvolat; tu křik zprostřěchu veliký začali křičet; *narovnat, zdvihnout*
zproščenie, sproščenie, -ie n. *zproštění, vyproštění, osvobození; odpuštění*
zproščený adj. *zproštěný, vyproštěný, osvobozený; vzpřímený, vztyčený:* dřěvo zproščeno proti kříži
zproščovati, -uju, -uješ ned. *zprošťovat*
zprotivenie, vzprotivenie, -ie n. *vzbouření, vzpoura, odpor; svár*
zprotiviti sě, vzprotiviti sě, -v'u, -víš sě dok. (čemu) *postavit se na odpor, postavit se proti čemu*
zprovíjěti, -ěju, -ieš dok. *propojit:* vozy (válečné) spravil v jeden řád, že je zprovíjel jako věnec
zprovoditi, -z'u, -díš dok. *doprovodit, vyprovodit*
zprúčěti; zprýščiti sě v. vzprúčěti sě; vzprýščiti sě
zprzňený, zprznilý adj. *zprzněný, zhanobený, poskvrněný, zneuctěný*
zprzněti, -ěju, -ieš dok. *stát se ošklivým, špinavým, hanebným*
zprzniti, -žňu, zníš dok. *zprznit, zhanobit, poskvrnit, zneuctít;* - zprzniti sě (krví, hříchem) *poskvrnit se*
zprznilost, -i f. *hanba, potupa, zneuctění*
zpržňovati, -uju, -uješ ned. *prznit, hanobit, poskvrňovat, zneucťovat*
zpřěchuravělý adj. *vysílený, zemdlený, zmořený*
zpřěmietati, -aju, -áš dok. *zpřeházet, přehrabat*
zpřiečiti v. vzpřiečiti
zpřieti, -přěju, -eš dok. (komu) *popřát:* dřieve had se v ledě shřeje, nežli Němec Čechu zpřeje
zpřiezniti, -žňu, -zníš dok. (sobě koho) *naklonit si koho* (v. též spřiezniti)
zpřiezňovati (sě) v. spřiezňovati (sě)
zpřijieti, -jmu, -jmeš dok. *přijmout koho*
zpřisahati, -sahu, -sěžeš dok. *potvrdit přísahou, odpřisáhnout* (srov. spřisáhnúti)
zp'ú, zpieš v. zpíti
zpučiti sě, -ču, -číš sě dok. *nadmout se, nabubřet, zpychnout*
zpuditi v. spuditi
zpuchnúti, -nu, -neš dok. *opuchnout*
zpukati sě, -aju, -áš sě dok. *rozpukat se, popukat*
zpupnalý adj. *zpupný, vzpurný*
zpupný adj. *zpupný, pyšný, nadutý;* zpupný statek svobodný, alodiální (opak statku manského)
zpúra, zpurnost; zpurný v. púra; purný
zpustek, -tka m. *zpustlík, klacek*

zpustěti, zpúščěti, -ěju, -ieš dok. *zpustnout*
zpustilý adj. *zpustlý, pustý*
zpustiti, -šču, -stíš dok. *zpustošit, učinit pustým* (v. též spustiti, vzpustiti)
zpuščenie, -ie n. *zpustošení, zpustnutí, pustota; opuštění* (v. též spuščenie)
zpúščěti sě, -ěju, -ieš sě dok. (na čso) *spoléhat se na co* (v. též spúščěti)
zputovati, -uju -uješ dok. (co) *procestovat, zcestovat*
zpýchati, vzpýchati, -aju, -áš dok. *zpyšnět, stát se pyšným, nadutým*
zpýřěti, 3. sg. -ie dok. změnit se v popel, shořet: (odřezané révoví) na oheň sě nehodí, než zpýřie brzo
zpyšněti, -ěju, -ieš dok. (proti komu) *zatvrdit se proti komu*
zpytač, vzpytač, -ě, **zpyták, spyták, zpytatel,** -e m. *vyzvědač, špeh, zvěd*
zpytánie, zpytovánie, vzpytánie, -ie n. *zpytování, zkoumání; vyzvídání*
zpytati, spytati, vzpytati, -aju, -áš ned. *zpytovat, prozkoumávat, prohlížet; špehovat*
zpytávati, -aju, -áš, **zpytovati, vzpytovati,** -uju, -uješ ned. *zpytovat, zkoumat, zjišťovat*
zpytovánie, -ie n. *zpytování, zkoumání*
zračitel, -e m. *kdo má zjevení, jasnozřivec, prorok*
zračiti, -ču, -číš dok. *vyjevit, ukázat:* by bóh to zračil *aby to ukázal; způsobit; učinit zřetelným, ozřejmit;* - zračiti sě *vyjevit se, ukázat se; vyplnit se, uskutečnit se, stát se:* sen sě na jěvě zračí ve bdění se vyjeví
zračovati sě, -uju, -uješ sě ned. *vyjevovat se*
zraditi, -z'u, -díš dok. *zradit;* (k komu) *pomluvit u koho* (srov. vzraditi)
zrádný adj. *zrádný, proradný, nečestný*
zradovati sě v. vzradovati sě
zrak m. *zrak;* du. zraky *oči:* kto má tako světlá zraky
zraziti v. sraziti
zrazovati, -uju, -uješ ned. *zrazovat; křivdit;* - zrazovati sě *zrazovat se:* mnozí sě pohoršie, sami sě zrazijíce
zrcadlko (trojslab.) n. *zrcátko*
zreptati v. vzreptati
zrnatý adj. *zrnitý;* jablko zrnaté granátové jablko; *hrubý*
zrnce, -ě n. *zrnko*
zroční adj. *zvěstovaný, předpověděný(?):* zročnie dietce jehož narození bylo zvěstováno
zroditi sě, -z'u, -díš sě dok. *zrodit se, narodit se, přijít na svět*
zrohatilý adj. *opatřený rohy:* desieti rohy zrohatilý
zrohatiti sě, -cu, -tíš sě dok. *vzepřít se*
zrositi, -šu, -síš dok. *zrosit, smočit, pokropit*
zrót, zrost v. vzrót
zrósti; zrostiti v. vzrósti; vzrostiti
zrotiti (sě), -cu, -tíš (sě) dok. *srotit (se), sešikovat (se), shromáždit (se)*
zrovnati, -aju, -áš dok. *vyrovnat* (v. též srovnati)
zrovnávati sě, -aju, -áš sě ned. *vyrovnat se, rovnat se:* jenž sě na výsosti slonóm zrovnávajie (v. též srovnávati sě)
zrozuměti, -ěju, -ieš dok. (koho o čem) *vyrozumět* (v. též srozoměti)
zrubati, -u, -eš i -aju, -áš dok. *rozsekat:* tele zabil a v kusy zrubal; - zrubati sě *posekat se:* počnú korduóv dobývati a potom sě zrubají (v. též srubati)
zrúbiti, -b'u, -bíš dok. *osekat, oklestit* (v. též srúbiti)
zruditi, -z'u, -díš dok. *zastrašit;* - zruditi sě (o počasí) *zamračit se, zkazit se* (v. též vzruditi)
zruju sě v. zarvati sě
zrušenie, -ie n. *zkažení, záhuba*
zrušený adj. *zrušený; porušený, vadný, chybný*
zrušitel, -e m. *hubitel, zhoubce*
zrušiti, -šu, -šíš dok. *zrušit; rozbít, zničit:* z kořěn zrušiti co vyvratit, vykořenit, vyplenit; *porušit, pokazit;* - zrušiti sě *zaniknout; zřítit se, rozpadnout se, padnout; porušit se*
zrušovati, -uju, -uješ ned. *porušovat, rušit, ničit, kazit*
zrúti sě v. zervati sě

zrýpati, -u, -eš dok. *rozrýpat, rozrýt; podrýt*
zrytiti sě v. zřútiti sě
zřědlný, žřiedlný (dvojslab.) adj. *zřetelný, zřejmý, jasný, patrný;* stavy zřědlné svatosti stavy (společenské vrstvy) vnějškově pozorovatelné domnělé svatosti, řeholníci
zřědlo n. *zrcadlo*
zřějemný, zřějmý, zřěmý adj. *zřejmý, zřetelný, jasný, patrný*
zřězati, -řěžu, -eš dok. *rozřezat, nařezat, pořezat* (v. též sřězati)
zřějmě, zřějmo, zřěmě adv. *zřejmě, jasně, zřetelně:* nikdy smy tak zřejmo neviděli
zřěnie, -ie n. *vidění, zření*
zřětedlný (trojslab.) adj. *zřetelný, zřejmý, jasný, patrný;* zřětedlnú múdrostí prozíravou moudrostí; *vynikájící, význačný, znamenitý; viditelný*
zřětel, -e m. *zřetel:* míti zřětel k čemu brát zřetel, ohled na co; *vztah, souvislost:* chléb zřetel má k tělu a víno k duši
zřevu v. zeřvati
zřieditel, -e m. *vedoucí, vůdce (?):* pošli jim zřieditele
zřiediti, -z'u, -díš dok. *uspořádat, uvést do pořádku;* - zřiediti sě *vypořádat se*
zřiedlně (dvojslab.) adv. *zřetelně, zřejmě, jasně, patrně*
zřiedlnice (trojslab.), **zřietedlnicě** (čtyřslab.), -ě f. *zřítelnice, pupila*
zřiednost (dvojslab.), -i f. *zřetelnost, patrnost, zřejmost, viditelnost*
zřiedlný v. zřědlný
zřiedlo, žřiedlo, hřiedlo n. *ústí nádoby; otvor do pece; díra, odkud vyvěrá pramen, zřídlo*
zřiekati, sřiekati, -aju, -áš dok. *odříkat*
zřietedlnicě v. zřiedlnicě
zřieti, zřu, zříš ned. *zřít, dívat se, vidět; vzhlížet*
zřievati, -aju, -áš ned. *vídat*
zřiezeně adv. *způsobně, řádně, náležitě, spořádaně*
zřiezenie, -ie n. *pořádek, řád, spořádanost; uspořádání, stav*
zřiezenost, -i f. *zřízení, zařizení; pořádek, řád; uspořádanost, uspořádání*
zřiezený adj. *zřízený, zavedený; uspořádaný, seřazený; ustanovený, určený; ukázněný, spořádaný, řádný, náležitý; jasný:* vypravi zřiezenú řěčí
zřútiti sě, sřútiti sě, zřítiti sě, -cu, -tíš sě dok. *zřítit se:* snieh sě bieše *zřítil*
zsaditi, -z'u, -díš dok. *zasadit, zasázet* (v. též ssaditi)
zsápati, -aju, -áš dok. *rozsápat, roztrhat, potrhat*
zsazenie; zséci v. ssazenie; zsieci
zsěčený adj. *posekaný*
zsědalý adj. *roztrhaný, popukaný, popraskaný*
zsědati sě v. ssědati
zsěděti, -sěz'u, -sědíš dok. *posedět (si), pobýt*
zsědlati, -aju, -áš dok. *osedlat*
zsechlý, zeschlý adj. *zeschlý, uschlý*
zsechnúti, zeschnu, -eš dok. *zeschnout, uschnout*
zsěkati, -aju, -áš dok. *rozsekat, posekat*
zsieci, zséci, -sěku, -sěčeš dok. *rozsekat, posekat; poranit sečnou zbraní* (v. též sieci[2])
zsiesti, -sadu, -sědeš dok. *usednout* (v. též ssiesti)
zsieti, -sěju, -eš dok. *zasít*
zsíliti sě, -ľu, -líš sě dok. *posílit se, zesílit*
zsilněti, -ěju, -ieš dok. *zesílit*
zsinalost, -i f. *sinalost, smrtelná bledost:* (Kristus) svú smrtí nás uléčil a jeho zsinalostí uzdraveni jsme
zsinati, -aju, -áš dok. *zesinat, zmodrat*
zslabiti, -b'u, -bíš dok. *oslabit*
zslepiti, sslepiti, -p'u, -píš dok. *oslepit:* (nepřietel) sslepiv je (křesťany) *vede je po sobě; zaslepit*
zsložiti v. ssložiti
zsmieti sě, -směju, -eš sě dok. *vysmát se* (v. též vzsmieti sě)

zsmraditi sě, ssmraditi sě, vzsmraditi sě, -z'u; -díš sě dok. *zasmrádnout*
zsmrděti sě, vzsmrděti sě, smrděti sě, -z'u, -díš sě dok. *začít smrdět, zasmrádnout, zkazit se, pokazit se*
zsrozuměti, -ěju, -ieš dok. *porozumět*
zstálý adj. *znavený, unavený*
zstanoviti, -v'u, -víš dok. *podnítit, vybídnout:* (Antonín) k tomu nás jest všěch zstanovil
zstaralý, sstaralý, staralý adj. *zestaralý, zestárlý; starý*
zstaránie, sstaránie, -ie n. *zestárnutí* (v. též staránie)
zstarati (sě), sstarati (sě), -aju, -áš (sě) dok. *zestárnout* (v. též starati)
zstáti, -stanu, -eš ned. *hynout* (v. též sstáti)
zstavěti, -ěju, -ieš dok. *nastavět:* nemáme v chrámu našeho boha diábelských modl zstavěti; *vystavět, vybudovat* (srov. stavěti)
zstaviti; zstavovati v. sstaviti; sstavovati
zstěkati sě, zstiekati sě; zstelu v. vztiekati sě; zestlati
zstierati v. stierati
zatíhati, -aju, -áš, **zstihnúti,** -nu, -neš dok. *dostihnout;* zstíhati škody domáhat se odškodnění (v. též sstíhati, stíhati)
zstrašenie, -ie n. *zastrašení, vyděšení*
zstrašiti, -šu, -šíš dok. *postrašit; poděsit* (v. též vzstrašiti sě)
zstráviti, -v'u, -víš dok. *strávit*
zstravovati, sstravovati, -uju, -uješ ned. *stravovat, živit:* zstravovati modlu pokládat na modlu jídlo
zstrúhati, -aju, -áš dok. *otesat:* duby zstrúhali sú k tvým veslóm (srov. strúhati)
zstřieleti, -eju, -léš dok. *postřílet*
zstřiezvěti, -ěju, -ieš dok. *vystřízlivět*
zstříhati, -aju, -áš dok. *sestříhat, ustřihnout, přistřihat:* rúcho hesovné a dvornostmi rozličnými zkrájené a zstřihané
zstúpiti; zstydati sě v. sstúpiti; stydati sě
zstydle adv. *chladně; bez zanícení, chabě, ochable*
zstydlost, -i f. *chladnost; chabost, ochablost*
zstydlý adj. *chladný, chabý, ochablý* (srov. stydlý, stydlivý)
zstydnúti, sstydnúti, -nu, -neš dok. *vystydnout, zchladnout, ztuhnout; polevit v nadšení*
zsúditi, -súz'u, -súdíš dok. *posoudit, rozsoudit*
zsušiti, -šu, -šíš dok. *usušit*
zsúženie; zsúžiti; zsužovati v. súž-; suž-
zsvětiti, -cu, -tíš dok. *posvětit* (hromadně)
zsytěti, -ěju, -ieš dok. *nasytit se*
zščiepati, -p'u, -peš dok. *rozštípat; poštípat, pokousat*
zšeřaditi, zšeřěditi, sšeřěditi, -z'u, -díš dok. *zohavit, znečistit, pošpinit;* - zšeřěditi sě, sšeřěditi sě *pošpinit se, poskvrnit se; učinit se šeredným*
zšeřěděnie, zšeřězenie, -ie n. *zohyzdění, škaredost, ošklivost*
zšieleti, -leju, -léš dok. *zešílet, zbláznit se*
zšikovati, -uju, -uješ dok. *sešikovat, seřadit:* tu své vojsko zšikuje
zšíři; zšíti; zšívati v. vzšíři; sšíti; sšívati
zškapěti, -ěju, -ieš dok. *pozbýt sil, zchátrat;* zškapěv ženú pozbyv síly působením ženy (srov. škapilý)
zšlechtilý adj. *vznešený, ušlechtilý*
zšlechtiti, -cu, -tíš dok. *zušlechtit;* - zšlechtiti sě *stát se slavným*
zšpehovati, -uju, - uješ dok. *vyzvědět, vyšpehovat*
zšpiniti, -ňu, -níš dok. *zašpinit*
zšvihati, -aju, -áš dok. *zmrskat*
ztahajúcí adj. *rozpínající:* ztahající křídla
ztáhati; ztahovati v. vztáhati; vztahovati
ztáhlý; ztáhnúti (sě) v. vztáhlý; stáhnúti, vztáhnúti (se)
ztajiti sě, -ju, -jíš sě dok. *odebrat se na odpočinek*

ztajna; ztázati (sě); ztazovati v. tajný; vztázati (sě); vztazovati
ztažený adj. *vztažený:* ruka ztažená napřažená
ztéci, -teku, -tečeš dok. *ztéci, dobýt* (město); *otéci* (v. též stéci)
ztečenie, -ie n. *ztečení, dobytí* (v. též vztečenie)
ztek m. *zteč; výpad (?):* ztek učiniti proti velebnosti našeho ciesařstvie (srov. stek)
ztěkati, -aju, -áš dok. *zběhnout*
zteklý v. vzteklý
ztenčěti, -ěju, -ieš dok. *ztenčit se*
ztenčilý, ztenilý adj. *tenký*
ztenčiti, -ču, -číš, **zteniti,** -ňu, -níš dok. *ztenčit, oslabit, zeslabit*
ztepati, stepati, -pu, -peš dok. *zbít, ztlouci:* pakli tě kdy stopu z čeho jestliže tě za něco zbiji; *pobít*
ztesati, stesati, -šu, -šeš dok. (co) *vytesat, otesat, tesáním vytvořit*
ztěžěti, -ěju, -ieš dok. *využitkovat, vytěžit* (srov. stěžěti)
ztěžka, stěžka, stěžkem adv. *stěží, ztěžka, těžko:* přijíti ztěžka *přijít zatěžko*
ztiekati, -aju, -áš ned. *ztékat, dobývat útokem* (srov. vztiekati sě, stiekati sě)
ztieženie, -ie n. *zatížení* (srov. vztieženie)
ztiežený v. vztiežený
ztiežěti, -ěju, -ieš dok. *využitkovat, sklidit úrodu:* do zahrady své, jižto sobě připravil a ztiežel
ztirl v. ztřieti
ztisknúti, -nu, -neš dok. (koho odkud) *vytlačit, vyloučit, vytisknout z funkce* (v. též stisknúti, srov. vztisknúti)
ztkaničiti, -ču, -číš dok. (co) *ozdobit tkanicemi, pentlemi*
ztlačiti v. stlačiti
ztlúci, -tluku, -tlučeš dok. *ztlouci; roztlouci:* v stúpě stlúci; *rozbít; pobít* (v. též stlúci, srov. ztlúci)
ztluščěti, -ěju, -ieš dok. *ztloustnout*
ztlúšči; ztočilý v. vztlúšči; točicí
ztočiti, -ču, -číš dok. *zatočit, zamotat;* - ztočiti sě (s kým) *utkat se* (v. též stočiti, vztočiti)
ztonulý adj. *utonulý*
ztonúti, stonúti, -nu, -neš dok. *utonout, utopit se*
ztopenie, -ie n. *utopení;* volajíce na ztopenie aby (je) utopili
ztopiti, stopiti, -p'u, -píš dok. *utopit*
ztopořiti v. vztopořiti
ztracenec,-ncě m. *zatracený člověk, hříšník, člověk stižený klatbou; vyhnanec, psanec*
ztracenie, stracenie, -ie n. *ztracení, zatracení, ztráta, záhuba; zahynutí*
ztracený, stracený adj. *ztracený, marný*
ztracovati, -uju, -uješ ned. *ztrácet; mařit, ničit; zdržovat*
ztráta f. *ztráta, škoda; zahynutí, úmrtí* (v. též tráta)
ztrátcě; -ě m. *kdo něco vydává nebo uvádí v nebezpečí, v záhubu; zhoubce (?) (ďábel)* ztrátcě čistoty
ztratiti, stratiti, vztratiti, -cu, -tíš dok. *ztratit;* ztratiti boj prohrát; *zmařit, zničit:* býti ztracen být vydán záhubě; *zatratit*
ztravicě, ztravička, ztravně v. stravicě
ztráviti (sě), -v'u, -víš (sě) dok. *otrávit (se)* (v. též stráviti)
ztrava, ztravní; ztrávník; ztravovati v. strava; stravní; strávník; stravovati
ztresktati, vztresktati, -kcu, -kceš dok. *ztrestat, potrestat, pokárat*
ztrhaný adj. *roztrhaný*
ztrhati, strhati, -aju, -áš dok. *potrhat, roztrhat; zedrat;* - ztrhati sě, strhati sě *přetrhnout se, roztrhnout se; utrhnout se* (srov. vztrhati)
ztrhávati, strhávati, -aju, -áš ned. *trhat, přetrhávat*
ztrhnúti, strhnúti, -nu, -neš dok. (ot koho) *odtrhnout od koho;* - ztrhnúti sě, strhnúti sě *spojit se;* (k čemu) *obrátit se k čemu:* aby sě mysl nikam neztrhla k tělesným věcem; (s koho) *opustit koho, přestat být jeho přívržencem* (srov. vztrhnúti)
ztrl v. ztřieti

ztrnost, -i f. *strnulost*
ztroskati, -aju, -áš, **ztroskutati, stroskotati,** -cu, -ceš dok. *ztroskotat; rozbořit, rozbít, zničit; zlámat:* aby jim jich hnáty ztroskatali; *rozmělnit;* (co od čeho) *utrhat, urvat;* - ztroskati sě, stroskotati se *ztroskotat; roztříštit se, rozbít se, polámat se*
ztrúbiti v. vztrúbiti
ztruditi, struditi, vztruditi, -z'u, -díš dok. *sklíčit, zarmoutit; obtížit; znavit, unavit, ztrácet, umdlet;* - ztruditi sě *unavit se, namoci se*
ztrupati, -aju, -áš dok. *rozbít, rozlámat;* - ztrupati sě *rozdrobit se:* chlebi sú dávností velmi sě ztrupali
ztrýzniti, -žňu, -zníš dok. *ztrýznit, ztýrat, zmučit*
ztrýzňovati, -uju, -uješ ned. *trýznit, týrat, mučit*
ztřěpilý adj. *vykotlaný, vyhnilý, dutý:* když je (sloupy) prodlabachu, uzřev, že sú ztřepilí, přikáza do nich patnádcte set zlatých vsúti
ztřiediti sě v. střiediti sě
ztřieskati, -aju, -áš dok. *roztřískat, roztříštit, rozbít*
ztřiesti sě, vztřiesti sě, -třasu, -třěseš sě dok. *zatřást se, zachvět se* (srov. střiesti)
ztřieti, zetřieti, zetru, zetřeš (příč. čin. ztrl, zetřěl) dok. *potřít, vyhladit, zničit;* nebo sě jim řebřie ztirli neboť se jim žebříky zlomily, polámaly (v. též střieti)
ztřiezvěti v. střiezvěti
ztučniti, -ňu, -níš dok. *namastit, namazat tukem; naolejovat*
ztuchnúti, stuchnúti, -nu, -neš dok. *ztuchnout; zvlhnout; potuchnout, utuchnout; stát se lakomým;*
ztúlati, stůlati, vztúlati, -aju, -áš dok. (co) *křížem krážem projít, prochodit:* ztúlachu všicku zemi; - ztúlati sě, stúlati sě, vztúlati sě *běhat kolem, obíhat; žít ve vyhnanství*
ztupenie, -ie n. *otupení*
ztupený, ztupilý adj. *ztupený, otupený, tupý*
ztupěti, -ěju, -ieš, **ztupnúti,** -nu, -neš dok. *ztupět otupět*
ztupiti (sě), -p'u, -píš (sě) dok. *ztupit (se), otupit (se)*
ztúžiti v. vztúžiti
ztvrďalý adj. *zatvrzelý*
ztvrděti, ztvrdněti, -ěju, -ieš, **stvrdnúti; stvrdnúti,** -nu, -neš dok. *ztvrdnout, ztuhnout; zatvrdit:* ztvrdělo bylo srdce faraonovo
ztvrditi, -z'u, -díš dok. *utvrdit; zatít (zuby);* - ztvrditi sě *ztvrdnout; otužit se* (v. též stvrditi)
ztvrzenie, -ie n. *utvrzení, opora* (v. též stvrzenie)
ztvrzovati, -uju, -uješ ned. *utvrzovat, upevňovat;* - ztvrzovati sě *upevňovat se* (v. též stvrzovati)
zub m. *zub:* vtieti zuby v čso zatít zuby do čeho, zahryznout se; lomiti zuby skřípat zuby
zubinatý adj. *ozubený*
zubrový adj. *zubří:* zubrové trúby vyrobené ze zubřích rohů
zučený adj. (v čem) *vyučený, znalý;* jazyk zučený vycvičený, vzdělaný (omylem napsáno zvučený)
zučiti (sě), -ču, -číš (sě) dok. *naučit (se), vyučit (se)*
zúfalec; -lcě m. *zoufalec; zlý člověk, nešlechetník*
zúfalost, -i f., **zúfalstvie,** -ie n. *troufalost; zoufalství*
zúfalý adj. *troufalý; nešlechetný; zlý; zoufalý*
zúfanie, -ie n. *mravný rozvrat; zoufání*
zúfati, -aju, -áš ned. *být všeho schopen; zoufat*
zajímati, -aju, -áš dok. (co) *postupně zmenšit, ubrat čeho*
zúmyslna, zúmyslně adv. *úmyslně, naschvál*
zámyslný adj. *úmyslný*
zupěti, zupiti v. vzeupěti
zúplna adj. *úplně, zcela*
zurcadlo n. *zrcadlo*
zuřivost, -i f. *zuřivost; prudkost; ukrutnost, přísnost*
zuřivý adj. *zuřivý, hněvivý: prudký, ukrutný: přísný*
zustávati, -aju, -áš ned. *ustávat*

zúti, zuju, -eš dok. *zout* (v. též zzúti)
zutiekati, -aju, -áš dok. *poutíkat, rozutíkat se, rozutéci se*
zutrhati, -aju, -áš dok. *osočit:* zutrhati na pověsti urazit na pověsti, na cti
zvaliti v. vzvaliti
zvánie, -ie n. zvaní; pozvání zvařiti v. svařiti
zváti, zovu, zóveš (imper. zovi, zov; přech. přít. zova; impf. zoviech, zvách) ned. *zvát; nazývat*
zvázati v. vzvázati
zváznúti, -nu, -vězneš dok. *uváznout, uvíznout*
zvážiti, -žu, .žíš dok. *navážit; nasadit, riskovat:* chciece životy i sbožie zvážiti
zvedenie, -ie n. *zvednutí, pozvedutí* (srov. svedenie)
zvěděnie, -ie m. *poznání, vědění* (srov. vzvedenie)
zvěděti, vzvěděti, -viem, .vieš dok. (koho, co) *zvědět, poznat; dovědět se o kom, o čem*
zvěhlasiti, -šu, -síš dok. (sobě) *věhlasem nebo rozumem si pomoci (?)*
zvěhlasnost, zvěhlavnost, -i f. moudrost
zvěhlasný adj. *moudrý, rozvážný*
zvelebenie, vzvelebenie, -ie f. *zvelebení, povznesení, povýšení, růst; sláva*
zvelebiti, vzvelebiti, -b'u, -bíš dok. *zvelebit, zdokonalit, povznést; oslavit; pomoci*
zvelebovati, -uju, -uješ ned. *zvelebovat, zdokonalovat, povznášet; velebit, slavit*
zveličenie, sveličenie, -ie n. *povýšení; povýšenost; vypínání*
zveličenost, -i f. *velikost*
zveličený, sveličený adj. *vyvýšený, povýšený, vznešený; vynikající, velkolepý; vychválený, zvelebený*
zveličěti, -ěju, -ieš, **zveličiti (sě), vzveličiti (sě), sveličiti (sě),** -ču, -číš (sě) dok. *zvelebit, povznést, učinit velkým, zvětšit, rozhojnit; vyvýšit se, pochlubit se*
zveličěti, svelíčěti, -ěju, -ieš, **zveličovati, sveličovati,** -uju, -uješ ned. *zvelebovat, rozhojňovat, zmnožovat;* - zvelíčěti sě, svelíčěti sě, zveličovati sě, sveličovati se *vynášet se, vypínat se, chlubit se, pyšnit se*
zveličitel, vzveličitel, -e m. *rozmnožitel*
zveličovánie, sveličovánie, -ie n. *vynášení se, vypínání*
zveličujúcí, sveličujúcí adj. *pyšnící se, vychloubající se*
zvěrovati, -uju, -uješ dok. *zadušovat se*
zvěř, -i m. i f. *zvíře, živočich:* neb sem před ním tako malý, jakž přěde lvem zvěř ustalý; *zvířata, zvěř*
zvěřátko, zviřátko n. *zvířátko*
zvěřinička f. demin. ze zvěřinicě (lichotivě o ženě)
zvěrský adj. ze zvěř: odpočivadlo zvěrské pelech zvěře
zveseliti (sě), -ľu, -líš (sě) dok. *obveselit (se), rozveselit (se)* (v. též vzveseliti sě)
zvěsiti v. vzvěsiti
zvěstě adv. *jistě, určitě*
zvésti v. vzvésti
zvěstie, -ie n. *zpráva, zvěst*
zvěstiti, -šču, -stíš, **zvěstovati, vzvěstovati,** -uju, -uješ ned. *zvěstovat, oznamovat*
zvěstovatel, -e, **zvěstovník, vzvěstovník** m. *zvěstovatel, prorok; oznamovatel hlasatel*
zvěstovati, -uju, -uješ dok. *zvěstovat; oznámit, ohlásit*
zvěstovný adj. *zvěstující, oznamující, hlásající*
zvěstý adj. *známý, jistý*
zvěšěti v. vzvěšěti
zvetchalý adj. *zvetšelý, vetchý, starý*
zvětralý adj. *lehkomyslný, nestálý:* lidé sú velmi zlehčilí a zvětralí
zvětřěti, -ěju, -ieš dok. *zvětrat:* aby (mast) brzo nezvětřela (srov. vzvětřiti sě)
zvetšěti, -ěju, -ieš dok. *zvetšet, stát se vetchým*
zvězenie; zviece, zvieci v. svázanie; vzvieci
zvieřě, -ěte n. *zvíře, živočich*
zvieřinicě, zvieřidlnicě (čtyřslab.), -ě f. *večernice, jitřenka*

zvieti, 3. sg. -věje dok. *zavanout*
zvihlasný adj. *věhlasný*
zviklati, -ľu, -leš dok. *zviklat, poplést, zmást; zatřepat, zatřást:* za vrch babu zvlkli zacloumám za vlasy
zviniti, -ňu, -níš dok. *obvinit*
zvinutý adj. *vymknutý, pochroumaný*
zvířátko v. zvěřátko
zvítězenie, svítězenie, svítěženie, svítězstvie, svítěžstvie, -ie n. *vítězství* (v. též vítězenie, nesvítěženie)
zvítězilý, zvítěžilý, svítěžilý, vítězilý adj. *Vítězný*
zvítězitel, svítězitel, -e m. *vítěz*
zvítěziti, svítěziti, zvítěžiti, svítěžiti, -žu, -žíš dok. *zvítězit*
zvítězovati, zvítěžovati, svítěžovati, -uju, -uješ ned. *vítězit* (v. též vítěžovati)
zvíti, zv'ú, zvieš dok. *uvít, uplést*
zvláčiti, -ču, -číš dok. *zvláčet, uvláčet:* zorati dědinu, zdělati, osieti, zvláčiti a potom sžíti
zvlahnúti, -nu, -neš dok. *zvlažnět, stát se vlažným*
zvlasti, zvlášč, zvlášče, vzlášče, zvláščně, vlášče adv. *zvlášť obzvlášt; zvláště, odděleně, stranou:* oddělé sě zvlášť od lidu odloučí se
zvlastiti, -šču, -stíš dok. (co sobě) *přivlastnit si*
zvláščí, zvlášční, vláščí, vláští, vlášční adj. *zvláštní, obzvláštní; ojedinělý, jedinečný; vlastní;* zpodst. m. zvláščí *důvěrný přítel*
zvláščiti, -šču, -ščíš ned. (co sobě) *osobovat si*
zvláščivý adj. *zvláštní*
zvláščnost, vláščnost, -i f. *zvláštnost, zvláštní vlastnost; privilegium; soukromý majetek; poměr mezi lidmi*
zvléci, -vleku, -vlečeš dok. *svléci*
zvnieti, vznieti, zvňu, vzňu, -íš ned. *znít, zvučet; znamenat*
zvniknúti v. zniknúti
zvod m. *uvedení ve statek* (v. též svod)
zvoditi,-z'u, -díš dok. *povodit* (srov. svoditi, vzvoditi)
zvodný v. *vzvoditý*
zvodniti, -dňu, -dníš dok. *zavodnit*
zvohledovati v. zohledovati
zvokot m. *lomoz, rámus*
zvóle, -e f. *svoboda, volnost; zvůle, libovůle*
zvolenec, vzvolenec, -ncě, **zvoleník, zvolenník, vzvoleník** m. *zvolený, vybraný, vyvolený, vyvolenec*
zvolenicě, -ě f. *vyvolená (žena)*
zvolenie, -ie n. *vyvolení*
zvolenitě adv. *vyvolením, adoptováním (?):* proto tuto sě die syn zvolenitě syn se nazývá po adoptivním otci (vyvolením za syna)
zvolený, vzvolený adj. *vyvolený; znamenitý;* zpodst. m. *vyvolenec*
zvoliti, vzvoliti, -ľu, -líš dok. *zvolit (si), vybrat (si), vyvolit (si)*
zvolovati, vzvolovati, -uju, -uješ ned. *volit (si), vybírat (si), vyvolovat (si)* (srov. svolovati)
zvoncový adj. *ze zvonec:* zvuk zvonocový
zvonček, -nečka, -nečku, **zvonec,** -ncě m. *zvoneček, zvonek*
zvoniti, -ňu, -níš ned. *zvonit;* zvoniti k šturmu zvonit na poplach
zvračěti, svračěti, -ěju, -ieš, **zvracovati,** -uju, -uješ ned. *obracet, převracet rozvracet, vyvracet, porážet; rozbíjet, bořit; zvracet, vrhnout*
zvrštiti, -cu, -tíš dok. *obrátit, převrátit; rozvrátit, vyvrátit, porazit; rozbít, rozbořit*
zvrci sě, -vrhu, -žeš sě dok. *převrhnout se* (srov. svrci, vzvrci)
zvrtaný adj. *provrtaný; popletený*
zvrtati, -aju, -áš dok. *provrtat*
zvrtkati (sě), -aju, -áš (sě) dok. *zviklat (se)*

zvrtrati, -třu, -třeš, **zvrtřěti, zvrtřieti,** -ěju, -ieš dok. (co) *zhanit, pomluvit něco, s reptáním odmítnout,* (v. též vzvrtrati)
zvřieti v. vzvřieti
zvuček, -čka, -čku m. demin. ze zvuk: chutným a sladkým zvučkem
zvučěnie, -ie n. *zvuk*
zvučený v. zučený
zvučiti, -ču, -číš ned. *zvučet; nechat zvučet, znít:* bychom vždy (tu píseň) v srdci zvučili
zvučna f. *souhláska*
zvučný, vzučný adj. *zvučný, hlasitý;* lesk zvučný znějící, zvonící kov
zvučúcí adj. *zvučící, znějící*
zvuk, vzuk, vzvuk m. *zvuk; hluk, hlahol; hlas*
zvuknúti, -nu, -neš dok. *zaznít, zazvučet*
zvyčej, svyčej, -ě m. *zvyk, návyk, obyčej*
zvyčenie, -ie n. *osvojení si, naučení*
zvyčěný, zvyčný, svyčný adj. *obvyklý, obyčejný*
zvyčnost, zvyklost, svyčnost, svyklost; -i f. *zvyklost, návyk, obvyklý způsob jednání*
zvyjebený adj. *zpropadený, zatracený; hrubá nadávka* (zkurvený)
zvykánie, vzvykánie, -ie n. *zvykání, navykání, přivykání čemu*
zvykati, -aju, -áš ned. (co) *zvykat, uvykat čemu, osvojovat si co, cvičit se čemu*
zvyklý, svyklý, zvykalý adj. *obvyklý, zvyklý, navyklý:* obyčej zvyklý obvyklý způsob
zvyknúti, svyknúti, -nu, -neš dok. (v čem) *zvyknout si na co, uvyknout čemu;* - svyknúti sě (s kým) *navyknout si na koho*
zvyobcovati, -uju, -uješ dok. *vyobcovat (hromadně)*
zvypověděný adj. *vypovězený*
zvýsiti v. zvýšiti
zvýšenie, -ie n. *povýšení;* zvýšenie mysli *vzrůst sebevědomí, domýšlivosti*
zvýšený adj. *povýšený* (v. též vzvýšený)
zvýši v. vzvýši
zvýšiti, zvýsiti, -šu, -šíš dok. *zvýšit;* zvýšiti zed *postavit, zřídit zeď; povýšit, povznést, zvelebit;* - zvýšiti sě (nad co) *povznést se* (v. též vzvýšiti)
zvýti v. vzvýti
zvyvoliti, -ľu, -líš dok. *vyvolit (si), vybrat (si)*
zývati v. vzývati
zzadu, szadu adv. *odzadu; vzadu*
zzaháleti, -leju, léš dok. *zazahálet si, zalenošit si*
zzdvihnúti, -nu, -neš dok. *pozdvihnout* (v. též vzdvihnúti)
zzerzavěti, zžeřavěti, -ěju, -ieš dok. *zrezivět:* střiebro, zlato zzerzavělo
zzlořečiti, -ču, -číš dok. *proklít (?)*
zznobiti, -b'u, -bíš dok. *omrznout*
zzobati v. szobati
zzúti, zzuju, -eš dok. *zout, sezout;* (koho z čeho) *zbavit:* i zzula skrze to Davida z pravdy a nevinnosti (v. též zúti)
zžádati sě, sžádati sě, -aju, -áš sě dok. (čeho) *zatoužit po čem, roztoužit se; zachtít se*
zžasati sě, -aju, -áš sě dok. (čeho) *užasnout nad čím, leknout se čeho*
zžasnúti, -nu, -žěsneš dok. *poděsit, postrašit;* - zžasnúti sě *užasnout, uleknout se, vyděsit se*
zžáci; zžehrati; zžěleti v. sžéci; vzžehrati; sžěleti
zženěti, -ěju, -ieš dok. *zženštět, zchoulostivět*
zženilalý, zženilý adj. *zženštilý*
zženile adv. *zženštile*
zženiti sě, -ňu, -níš sě dok. *oženit se*
zžený; zžeřavěti v. sežžený; zzerzavěti
zžěsiti, sžěsiti, -šu, -síš dok. *zděsit, poděsit, vyděsit; polekat, nahnat strach*
zžěsneš v. zžasnúti
zžiediti sě zžiez'u, -díš sě dok. *roztoužit se*

zžierati, -aju, -áš dok. *požírat, sežírat*
zžieti v. sžieti
zžíti[1], -živu, -eš dok. *strávit, sníst:* nadělají z nich (sirotků) otrokuóv a statky sami zživú
zžíti[2], **zžúti,** zžiji, zžuju, -eš v. sežvati
zživiti, -v'u, -víš dok. *uživit, obživit:* buóh jeho opraví, opatři a zživí jeho
zžlutnúti, -nu, -neš dok. *zežloutnout*

#Ž

-ž, -že část. zdůrazňuje slovo, ke kterému se připojuje: neslušie to na rozumného; takáž řěč; přestaňž hněv; všakže každý; vyjadřuje navazování: tyž pí a ty pij, ty pak pij (v. též že, ž spoj.)
žába f. *žába; želva*
žábě v. žiebě
žabinec, -ncě m. *hlemýždí skořápka; želví krunýř*
žáček, -čka m. *žáček, žák, studentík*
žáda (lok. sg. žiedě) f. *žádost, touha, přání*
žadač, -ě, **žádovník** m. *kdo žádá, žadatel, prosebník*
žádajúcí adj. *žádaj ící, prosící; žádoucí, chtěný, vytoužený:* poklad žádající; *vyžádaný*
žádanie, -ie n. *žádost, tužba; záliba*
žádaný adj. *žádaný, vyžadaný; žádoucí, chtěný, vytoužený*
žádati, -aju, -áš ned. (koho, čeho) *žádat, přát si; toužit, dychtit*
žádičký, žádničký, žádúcký adj. *naprosto žádný:* žádúcké odplaty nevezmou
žádně adv. *vhod*
žádný adj. *žádaný, milý, žádoucí; žádostivý, dychtivý; žádný, nikdo* (srov. ižádný, nižádný)
žádost, -i f. *žádost, přání; žádostivost; chtivost, lačnost čeho; chuť na co, touha:* žádost sbožie touha po majetku; *cit*
žádostivě, žádostně adv. *žádostivě, toužebně; snažně, horlivě*
žádostivost, -i f. *žádostivost, žádost, touha, chtění*
žádostník m. *žádostivec*
žádostný adj. *žádostivý; žádoucí; dychtivý:* z žádostnéj podstaty toužebně
žádoščě, -í pl. f. *žádost, tužba*
žádovník v. žadač
žádúcí adj. *žádoucí; drahý; žádný* (srov. ižádný)
žádúcký v. žádičký
žahadlo, žěhadlo n. *žihadlo; nástroj k žíhání, vypalování*
žáhati, žěhati, -aju, -áš ned. *žíhat, pálit*
žák m. *žák, student;klerik, čekatel kněžství; duchovní s nižším svěcením*
žakéř, -ě m. *herec; kejklíř*
žákovský adj. *žákovský, studentský; týkající se nižšího kněžstva*
žákovstvie, -ie n. *studium; učenost*
žákovstvo n. *studenti; klerici, klérus, nižší kněžstvo;* žákovstvu sě učiti připravovat se ke kněžskému stavu
žalář, žalář, -ě m. vězení
žalářný adj. *uvězněný;* zpodst. m. *vězeň*
žalářový adj. *žalářní:* žalářový strážný; sience žalářová žalářní kobka; dóm žalářový věznice
žalmavník, žalmovník m. *skladatel žalmů*
žalmový adj. *žalmový;* Žalmové knihy Kniha žalmů, Žalmy (bibl.)
žaloba f. *žaloba; žalování, naříkání*
žalobně adv. *ve formě žaloby, stížnosti:* žalobně propoviem proti Zikmundovi
žalobný adj. *žalující; naříkavý*
žalost, -i f. *žalost, žal; bolest, smutek, zármutek:* Polixena; jsúci v takých žalostech jsouc tak zarmoucena; jmieti žalost čeho; oč želet čeho; pokánnú žalost vzieti upřímně se kát; *nářek, truchlení; trápení*
žalostěnie, -ie n. *naříkání, nářek*
žalostiti, -šču, -stíš ned. *truchlit; rmoutit se*
žalostivě, žalostně adv. *žalostně, zarmouceně, smutně*

žalostivý, žalostný adj. *žalostný, zarmucující; zarmoucený, smutný, truchlivý, nařikavý; smuteční:* žalostné rúcho
žalostnicě, -ě f. *žena mající žalost, žena ve smutku*
žalovánie, -ie n. *žaloba, obvinění*
žalovati, -uju, -uješ ned. (na koho z čeho, proč, čím) *žalovat na koho pro co, stěžovat si, obviňovat koho z čeho:* žalovati hanby stěžovat si na pohanění; *podávat žalobu; naříkat*
žalovník m. *žalobník*
žalovný adj. *žalobnický*
žaltář, -ě m. *kniha žalmů; zpívání žalmů; hadovitý hudební nástroj*
žaltářník m. *skladatel žalmů, žalmista*
žaltářový adj. *žaltátřní:* (bratr) počě modlitby plniti žaltářové; zpieváte žaltářovým hlasem
žarek, -rka, -rku m. *spodní tunika*
žařátek v. řeřátek
žásanie, -ie n. *úlek, strach*
žásati, -aju, -áš ned. *lekat, děsit; žasnout;* - žásati sě *bát se, lekat se, děsit se* (v. též žěsiti)
žasavý adj. *lekavý, bázlivý*
žasnúti sě, -nu, žěsneš sě dok. *leknout se*
Žaťák, Žatečěnín, -a m. *obyvatel Žatce*
žbán v. čbán
ždáti, žďu, -eš, později ždám, -áš (imper. ždi, ždaj, přech. přít. žda, ždúci, impf. ždiech, ždách) ned. *čekat, očekávat*
ždímanie, -ie n. *ždímání; zpytování svědomí, soužení se (?)*
ždímati, -aju, -áš ned. *ždímat;* - ždímati sě *trápit se, soužit se:* aby želel, ždímal sě v srdci svém
že, ž, ježe, jež spoj. *že:* vědúce, ž posvěcují ženy jich bohóm cizím že jejich ženy obětují cizím bohům; *protože, poněvadž; by, kdyby; že by aby; a že a to:* ten nic neví, a že proto, že …; *zesiluje spojku* ale: ale že děl svatý Pavel (v. též než spoj., -ž, -že část.)
žebra f., **žebro** n. *žebro:* vyňal jednu žebru jeho
žebrací adj. *žebrácký*
žebráčstvie, -ie, **žebráctvo** n. *žebráctví*
žebrem, žebrotně adv. *jako žebrák, za účelem žebroty:* jíti žebrem po žebrotě; po domiech vandrovali žebrotně
žebří v. řebří
žéci, žhu, žžeš (imper. žzi, přech. přít. žha žhúci, impf. žžiech, příč. čin. žehl, žhla) ned. *pálit, vypalovat:* saský vévoda, zemi žha, Prkošovi neškodieše; *žhnout, prahnout:* milostí jiej žžieše prahl k ní láskou
žěditi sě, žiediti sě, -z'u, -díš sě ned. (na něco) *toužebně žádat, touhou se spalovat, toužit, dychtit*
žěhadlo; žehati v. žahadlo; žahati
žehnač, -ě m. *zaříkávač*
žehnačka f. *zaříkávačka*
žehnanina f. *požehnání* (hanl.) *zaříkávání (?)*
žehnaný adj. *požehnaný*
žehnati, -aju, -áš ned. *dávat požehnání; potvrzovat;* - žehnati sě (čeho) *zažehnávat co, varovat se čeho:* toho sě žehnaj léhajúc i vstávajúc
žehr m., **žehránie,** -ie n. *žehrání, kárání, plísnění, domlouvání, výtka*
žehrati, -řu, -řeš ned. (koho) *žehrat, plísnit, kárat, domlouvat, vytýkat;* (na koho) *hněvat se; žárlit;* - žehrati sě (s kým) *zlobit se na koho:* nežehři sě s svými dětmi
žejdlík, žejtlík m. *žejdlík*
žěl adv. *žal, žel:* buď nepřátelóm libo nebo žěl ať se jim to líbí nebo nelíbí; býti žěl komu být líto; žěl mi jest té příhody vaší lituji, je mi líto
želář; želéř v. žalář; žoléř
žělenie, -ie n. *lítost, žal, útrprnost*

želeti, -leju, -léš, želiti, -ľu, -líš ned. *želet, litovat;* želiž, pod klejtem žel (bohužel), ač měl glejt; *oplakávat, plakat, truchlit, mít bolest;* - želeti sě, želiti sě *želet se, být líto:* (taký jest pláč), že by sě mohlo buohu želiti; želiž sě tobě *polituj;* želi se toho slituj se nad tím
želézce, -ě n. *želízko, železný nástroj*
železo n. *železo;* pl. železa *vojenská železná výstroj a výzbroj;* právo železo tzv. boží soud (ordalie), při němž přísahající držel prsty na rozžhaveném železe
železový adj. *z železo:* kovář železový
želi v. žieti
žaludek, -dka, -dku m. *žalůdek*
žemba v. ženba
žemnička f. *hrst, hrstka, svazek, svazeček*
žen, žeň, žni f. *žeň, sklizeň:* v čas žni
žen, ženši v. žieti
žena f. *žena; manželka;* žena prázdná *nevěstka;* žena duchovní bekyně, mniška
ženba, žemba f. *ženitba*
ženěnie, -ie n. *ženění, oženění, sňatek; manželství*
ženilý adj. *zženštilý (?)*
ženima, ženina f. *lehká ženština, prostitutka; souložnice, konkubína, družka*
ženimčě, -ěte n., **ženimčic,** -ě, **ženimec,** -mcě m. *dítě, syn prostitutky; bastard, levoboček:* aby jich děti nebyly cizoložňata a ženimčata
ženimčičný adj. z *ženima:* kromě synóv ženimčičných nemanželských
ženimstvo n. *souložení, souložnictví, konkubinát*
ženina v. ženima
ženitebný adj. *svatební:* ženitebné dary
ženka f. *malá žena, ženička, ženuška; paní; milenka; ženština, lehká žena;* prázdná ženka nevěstka, prostitutka
ženkýl m. *zženštilec, zbabělec; chlípník, sukničkář*
ženkýlevý adj. *zženštilý, změkčilý*
ženní, ženný[1] adj. *žňový:* čas ženní
ženný[2] v. žžený
žensky adv. *zženštile, chabě:* počechu se slabě a žensky brániti
ženský adj. *ženský:* ženská hlava, ženská tvář žena; nemoc ženská menstruace; žádost ženská mužská pohlavní žádostivost; *zženštilý*
žércě, -ě m. *žráč, žrout*
žerd, žerď; žernov; žernov- v. žrd; žrnov; žrnov-
žerný adj. *žravý, hltavý*
žertéř, -ě m. *vtipný, prohnaný, úskočný člověk; šprýmař*
žertovánie, -ie n. *žertování, šprýmování; klamání, úskočné jednání*
žertovati, -uju, -uješ ned. (koho) *dělat si žerty, vtipkovat; klamat, obelhávat, připravovat o něco*
žertovný adj. *vtipkující, vtipkářský* (hanl.)
žeřátek; žeřavý; žeřěvie v. řeřátek; řeřavý; řeřěvie
žeřivost, -i f. *řeřavost*
žeřucha f. *řeřicha*
žěsiti, -šu, -síš ned. *lekat, děsit* (v. též žásati)
žěti v. žieti
žětie, -ie n. *žnutí, žeň*
žezl m., **žezla** f., **žezlo** n. *žezlo*
žežhule, -e f. *žežulka, kukačka*
žha, žhúci; **žhla** v. žéci
žhavost, -i f. *žhavost; horoucnost, vroucnost*
žhavý adj. *žhavý; pálivý, palčivý*
žhúcí adj. *žhavý, žhoucí*
židký adj. *řídký, tekutý, zředěný; rozbředlý, kašovitý*

židovina f. *židé, židovstvo* (hanl.): již vás mrzí (slovo boží), jako onu židovinu mrzala mana?; pl. židoviny *spánky, skráně, hlava:* pokoj židovinám mým
židoviti sě, -v'u, -víš sě dok. *vrátit se k židovské víře*
židovstvie, -ie, **židovstvo** n. *židovstvo, židé; židovská víra; židovská země, Judea, Izrael*
žiebě, žábě, -ěte n. *žabec, žabka* (označení malého dítěte)
žiedě; žiediti sě v. žáda; žěditi sě
žieti, žňu, žnu, žňeš, žneš (impf. žniech, přech. přít. žně, žnúci, min. žen, ženši, příč. čin. žal, žěli, trp, žat, žěti) ned. *žnout, sekat*
žiezě, -ě, **žiezn** (jednoslab.), **žiezen, žiezeň,** -zni f. *žízeň* (v. též žizn)
žieziti, -žu, -zíš, **žiezněti,** -ěju, -ieš, **žiezniti,** -žňu, -zníš ned. (koho, k čemu, v co) *žíznit po čem; prahnout, toužit, bažit:* žiezila dušě k bohu; žiezila v tě dušě
žiezivý, žiezlivý adj. *žíznivý*
žiezněnie, -ie n. *žíznění*
žiaznievati, -aju, -áš ned. *žíznívat, žíznit*
žieznivost, žieznost, -i f. *žíznivost, žízeň*
žiezný v. žizný
žiež, žíž, -ě m. *šest ok* (při hře v kostky)
žíla f. *žíla:* krev v žilách *život;* ctnosti žila smysl pro čest; *žíla, bič*
žilovatý adj. *houževnatý*
žíně, -ě f. *žíně; žíněná pokrývka, houně; žíněný oděv* (jako projev kajícnosti)
žínie, -ie n. *žíněné pokrývky, houně; žíněné šaty, oděv*
žírač, -ě m. *vyžírač (?)*
žíren, -rna, -rnu m., **žíren, žířen, žířeň,** -rni, -řni f., **žírno** n. *úroda, hojnost:* z obilé zemského i z žírnu jejieho; přišla jest žířeň sedmletá
žirný adj. *úrodný; tučný, tlustý*
žíti, živu, -eš (imper. živ, přech. přít. živa, živúci, 3. sg. aor. žive) ned. *požívat, užívat:* cuzieho nic nechtěl žíti; *žít, být naživu;*
žito n. *obilí; žito*
živ, živeš v. žíti
žívati, -aju, -áš ned. *požívat*
živel, -vle m. *živý tvor; živočich*
živenie, -ie n. *živobytí, výživa; žití, život*
živěti, -ěju, -ieš ned. *ožívat, být živ*
živiti, -v'u, -víš ned. *živit, dodávat výživu; nechávat při životě, šetřit komu život*
živlost, -i f. *živel, element*
živnost, živost, -i f. *živobytí, výživa; život*
živnóstka, živóstka f. demin. *z živnost, živost: živobytíčko; živůtek*
živný adj. *živný, zachovávající při životě, výživný*
živostný adj. *životný*
život m. *život:* (Vlasta) všěm mužóm na život otpověde vypověděla boj na život a na smrt; zvésti život na též stopě prožít život stejným způsobem; potřeba životóm životní potřeba; prázdniti životem tělesně odpočívat; plat do života doživotní; *břicho, lůno:* v život do žaludku, do břicha; *tělo:* býti u čeho životem svým *být při něčem osobně přítomen:* (pole druhého pole) jest dotklo svým životem dotklo se po celé délce
živótek, -tka, -tku m. *živůtek; tílko, bříško*
životně adv. *životně; živě; osobně*
životnost, -i f. *vlastnost, příznak živého člověka, živého organismu:* (bylo možno vzkřísit) jedno znovu umrlého a k tomu s cělými životnostmi
životný adj. *živý, životný; životodárný*
živu, živeš v. žíti
živúcí adj. *žijící, živý, živoucí*
živý adj. *živý; jsoucí naživu;* živu býti *žít, být naživu;* kam se podě, živ nevědě naprosto nevím kam se poděl; nevědieše, co živ zděje vůbec nevěděl, co dělat; živé uhlé v. žživý

žizn (jednoslab.), **žizen, žízeň,** -zni f. i -znu m. *život; úroda, hojnost, dostatek; uspokojení, osvěžení* (v. též žiezě)
žiznost, -i f. *úroda, hojnost, dostatek*
žizný, žiezný adj. *úrodný, bohatý, hojný*
žíž; žížal-, žížel- v. žiež; žúžal-
žíželovatý adj. *zdobený drobným pestrým vzorkem:* to (rúcho) bieše divně krásné a kropeninné žíželovaté
žlabina f. *úžlabina, údolí*
žláti (?), -aju, -áš ned. (sobě co) *přát si co* (nejisté, má-li se v jednom zlomku Alexandreidy číst žláte - 2. os. pl. od jinak nedoloženého slovesa žláti, nebo adj. zlaté)
žlč, žluč, -i f. *žluč*
žleb m. *žlab, koryto, kanál*
žlučný adj. *žlučový*
žňu, žňeš, žniech, žně, žnúci v. žieti
žold m. *plat, mzda, výkupné*
žoldán m. *sultán*
žoléř, želéř, -ě m. *síň, pavlač; půda nad stropem, půdní světnička*
žráce, žrádlce (dvojslab.), -ě n. demin. *ze žrádlo: žrádýlko*
žráč; -ě m. *žrout, jedlík, nenasyta*
žráti, žeru, žéřeš ned. žrát; (na čem) *užírat co*
žrd, žerd, žerď, -di, -dě f. *žerď, tyč, bidlo, lať, hřada:* (Zloba) potoči na ni svú žerdi obrátila na ni svou hůl, zbila ji
žrnov, žernov m. *žernov, mlýnský kámen*
žrnovec, -vcě m. *žernůvek, ruční mlýnek na obilí*
žrnovový, žernovový adj. *ze žrnov:* kámen žernovový
žřiedlo; žuju, -eš v. zřiedlo; žváti
župicě, -ě f. *svrchní šat z houně až po kolena*
žúžala, žúžela, žížela f. *plaz; ještěr; žížala, červ, housenka; mravenec; hmyz*
žúžalka, žúžělka, žížalka f. *červík, hmyz:* (Dyonysius) ku popsání někakú žížalku ustaví
žváč, -ě m. *žvanil, tlachal*
žvačka f. *žvanivá žena, drbna, klepna*
žvánie, -ie n. *žvaňění, tlachy*
žváti, žuju, -eš (imper. žuj, přech. přít. žujě, příč. čin. žval, trp. žván) ned. *žvýkat; žvanit, tlachat*
žvavý adj. *žvanivý, mnohomluvný, tlachavý:* baby žvavé
žzi v. žéci
žženie, -ie n. *spálení*
žžený, ženný[2] adj. *pálený;* ženné víno *pálenka, kořalka; sežehnutý;* žžená oběť zápalná
žžiech; žžieše v. žéci
žživý adj. *žhoucí:* žživé (živé) uhlé řeřavé